

TEXTOS JURÍDICS CATALANS

LLEIS I COSTUMS

II/18

CORT GENERAL DE BARCELONA (1599)

Procés del braç eclesiàstic

PARLAMENT DE CATALUNYA

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia
i Qualitat Democràtica

TEXTOS
JURÍDICS
CATALANS

LLEIS I COSTUMS
II/18

Cort General de Barcelona
(1599)

Procés del braç eclesiàstic

TEXTOS JURÍDICS CATALANS

LLEIS I COSTUMS

- I. Dret tradicional
- II. Constitucions de Pau i Treva i de Corts
- III. Actes regis
- IV. Recopilacions
- V. Costums
- VI. Projectes i memorials

SENTÈNCIES

DOCUMENTS

ESCRITORS

- I. Escriptors jurídics
- II. Literatura polèmica

CONCILIS

DRET ESTATUTARI (1931-1939)

COMITÈ TÈCNIC D'EDICIÓ DELS TEXTOS JURÍDICS CATALANS

President

DR. TOMÀS DE MONTAGUT ESTRAGUÉS, catedràtic emèrit d'història del dret

Vicepresident

SR. JOSEP ENRIC REBÉS SOLÉ, membre de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya

Secretari

DR. JOSEP CAPDEFERRO PLA, professor d'història del dret

Coordinadora

DRA. IMMA BARRAL VIÑALS, directora general de Dret, Entitats Jurídiques i Mediació

Vocals

DR. JOAQUIM ALBAREDA SALVADÓ, catedràtic d'història moderna

SRA. NÚRIA ALTARRIBA VIGATÀ, cap de la Unitat Bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya

DRA. ESTHER ARROYO AMAYUELAS, catedràtica de dret civil

DR. FERRAN BADOSA COLL, catedràtic emèrit de dret civil

DR. IGNASI JOAQUIM BAIGES JARDÍ, catedràtic de ciències i tècniques historiogràfiques

DR. JAUME DE PUIG OLIVER, Institut d'Estudis Catalans

DR. XAVIER GIL PUJOL, catedràtic d'història moderna

DRA. ROSA LLUCH BRAMON, professora d'història medieval

DRA. EULÀLIA MIRALLES JORI, professora de filologia catalana

DR. MIQUEL PÉREZ LATRE, arxiver a l'Arxiu Nacional de Catalunya

DR. JAUME RIBALTA HARO, professor d'història del dret

DR. JOSEP MARIA SANS TRAVÉ, arxiver

DRA. M. ELISA VARELA RODRÍGUEZ, professora de ciències i tècniques historiogràfiques

Cort General de Barcelona (1599)

Procés del braç eclesiàstic

Estudi introductori

Ricard Torra-Prat

Grup de corts

Josep M. Bringué i Portella

Gerard Marí i Brull

Imma Muxella i Prat

Joan Pons i Alzina

Ricard Torra Prat

Joaquim Verde i Llorente

Miquel Pérez Latre, coordinador

Barcelona, 2025

PARLAMENT DE CATALUNYA

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia
i Qualitat Democràtica

BIBLIOTECA DE CATALUNYA DADES CIP

Cort General de Barcelona (1599). Procés del braç eclesiàstic. – Primera edició. – (Textos jurídics catalans ; 42 Lleis i costums ; 2/18)

Referències bibliogràfiques. Índex. – Textos en català i llatí, resums en català, castellà i anglès
ISBN 9788409736508

I. Torra i Prat, Ricard, 1989, escriptor d'una introducció II. Bringué i Portella, Josep M. (Josep Maria)
III. Catalunya. Corts (1599 : Barcelona, Catalunya) IV. Catalunya. Parlament V. Catalunya. Departament de Justícia i Qualitat Democràtica VI. Col·lecció: Textos jurídics catalans ; 42 VII. Col·lecció: Textos jurídics catalans. Lleis i costums ; 2/18

1. Catalunya. Corts – Història – S. XVI – Fonts. 2. Dret – Catalunya – Història – S. XVI – Fonts. 3. Església i Estat – Catalunya – Història – S. XVI – Fonts. 4. Catalunya – Història – 1598-1621, Felip III – Fonts.
342.533(460.23)"1599"(093)
34(460.23)"1599"(093)
322.2(460.23)"1599"(093)
94(460.23)"1599"(093)

Primera edició: desembre del 2025

© GENERALITAT DE CATALUNYA
Departament de Justícia i Qualitat Democràtica
Carrer del Foc, 57 08038 Barcelona
justicia.gencat.cat

© PARLAMENT DE CATALUNYA
Parc de la Ciutadella, s/n 08003 Barcelona
A/e: edicions@parlament.cat
www.parlament.cat

Transcripció a càrrec de Gerard Marí i Brull
Revisió, preparació de l'original i índex toponomàstic a càrrec de Ricard Torra Prat

Disseny gràfic: Plural Disseny
Impressió: Gràfiques del Foix, SL

ISBN: 978-84-09-73650-8

Dipòsit legal: B 11841-2025

ABSTRACT

El volum que teniu a les mans o en pantalla conté la transcripció completa del procés del braç eclesiàstic de la Cort General celebrada a la ciutat de Barcelona l'any 1599. Es tracta d'un testimoni excepcional del funcionament institucional del sistema parlamentari català a les acaballes del segle XVI, en un context de forta tensió política, repressió recent contra la Diputació del General i necessitat urgent de recursos per part de la monarquia. Aquest volum, primer d'un total de quatre dedicats a aquella assemblea, inaugura l'edició íntegra dels processos corresponents a cadascun dels estaments que hi van participar.

Les deliberacions i acords d'aquest braç permeten entendre no sols l'organització interna i els mecanismes de representació del poder eclesiàstic, sinó també la seva implicació activa en qüestions polítiques i fiscals de gran abast. Destaquen, en aquest sentit, els intensos debats sobre la creació del Bisbat de Solsona —i el seu accés a la representació política dins la Diputació—, la regulació de les competències del Tribunal de la Inquisició i del Tribunal del Breu, la fiscalització dels greuges derivats de la repressió posterior a 1591, la subordinació de la Diputació al poder dels estaments durant la celebració de les Corts, i la iniciativa de crear una esqua-

El volumen que tiene en sus manos o en pantalla contiene la transcripción completa de del proceso del brazo eclesiástico durante la Corte General celebrada en la ciudad de Barcelona en 1599. Constituye un testimonio excepcional del funcionamiento institucional del sistema parlamentario catalán a finales del siglo XVI, en un contexto de fuerte tensión política, reciente represión contra la Diputación del General y necesidad urgente de recursos por parte de la monarquía. Este volumen, primero de un total de cuatro dedicados a aquella assemblea, inaugura la edición íntegra de los procesos correspondientes a cada uno de los estamentos que participaron en ella.

Las deliberaciones y acuerdos de este brazo permiten entender no solo la organización interna y los mecanismos de representación del poder eclesiástico, sino también su implicación activa en cuestiones políticas y fiscales de gran alcance. Destacan, en este sentido, los intensos debates sobre la creación de la Diócesis de Solsona —y su acceso a la representación política en el seno de la Diputación—, la regulación de las competencias del Tribunal de la Inquisición y del Tribunal del Breve, la fiscalización de los agravios derivados de la represión posterior a 1591, la subordinación de la Diputa-

The volume you have before you contains the complete transcription of the proceedings of the ecclesiastical estate during the General Court held in the city of Barcelona in 1599. It constitutes an exceptional record of the institutional workings of the Catalan parliamentary system at the end of the sixteenth century, in a context marked by acute political tension, recent repression of the Generalitat, and the Crown's pressing financial needs. This volume, the first in a projected series of four devoted to that parliamentary assembly, inaugurates the full publication of the proceedings of each of the estates that took part.

The deliberations and resolutions of the ecclesiastical estate reveal not only its internal structure and representational practices but also its active engagement with major political and fiscal concerns of the day. Of particular note are the heated debates over the political integration of the newly established Diocese of Solsona —and its access to political representation within the Generalitat—, the regulation of the competences of the Inquisition and the Tribunal of the Breve, the redress of grievances arising from the repression of 1591, the subordination of the Generalitat to the estates during the sessions of the Court, and the initiative to create a gal-

dra marítima pròpia per a la defensa del Principat. El conjunt de sessions i suplicacions recollides en aquest volum ofereix una visió precisa i matisada de les relacions entre poder polític, jurisdicció eclesiàstica i monarquia en un moment clau de redefinició del pactisme català. La present edició va precedida d'una introducció que contextualitza amb rigor i claredat els aspectes més rellevants del procés i en facilita una lectura profitosa tant per al públic acadèmic com per als interessats en la història institucional i jurídica de Catalunya.

ción al poder de los estamentos durante la celebración de las Cortes, y la iniciativa de crear una escuadra marítima propia para la defensa del Principado. El conjunto de sesiones y suplicaciones reunidas en este volumen ofrece una visión precisa y matizada de las relaciones entre poder político, jurisdicción eclesiástica y monarquía en un momento clave de redefinición del pactismo catalán. La edición va precedida de una introducción que contextualiza con rigor y claridad los aspectos más relevantes del proceso y facilita una lectura provechosa tanto para el público académico como para los interesados en la historia institucional y jurídica de Cataluña.

ley fleet for the maritime defense of the Principality. The records of sessions and petitions preserved in this volume offer a precise and nuanced account of the interplay between political authority, ecclesiastical jurisdiction and royal power at a key moment in the redefinition of the Catalan pactist tradition. The edition is preceded by an introduction that carefully contextualizes the most significant aspects of the process, providing a valuable reading tool for academic researchers and readers interested in the institutional and legal history of Catalonia.

TAULA DE CONTINGUTS

INTRODUCCIÓ XI

CORT GENERAL DE BARCELONA (1599). PROCÉS DEL BRAÇ ECLESIASTIC . . 1

ÍNDIX TOPONOMÀSTIC. 659

INTRODUCCIÓ

*Voldríem fer explícit el nostre agraïment als doctors Ignasi Fernández Terricabras (ORCID ID: 0000-0001-5870-2425) i Miquel Pérez Latre per les valuosíssimes apreciacions fetes en versions anteriors d'aquesta introducció.

El 13 de setembre de 1598 Felip II de Castella moria a El Escorial després d'haver regit els territoris de la monarquia hispànica durant més de quaranta-dos anys. Entremig, la relació amb les institucions privatives del Principat de Catalunya s'havia anat deteriorant de manera progressiva, essent-ne el moment culminant l'intent de captura del diputat militar Joan Granollacs l'any 1591 i la posterior repressió política i constitucional canalitzada a través de la persecució dels homes del seu partit polític a mans de l'Administració reial del Principat i la supressió d'aquella legislació pactada a la Cort General de Montsó-Binèfar de 1585 que implicava l'ús del procediment de les juntes de braços en la direcció de la Diputació del General. No ens hauria pas de sorprendre, doncs, que en el moment en què Felip III prengué el timó de la monarquia més poderosa del moment, la corona no passés pas pels seus moments de popularitat més àlgids a Catalunya.

Amb tot, mogut pel delicat context de la hisenda reial, el nou monarca dels Habsburg ben aviat optà per reconciliar-se amb els seus súbdits de la Corona d'Aragó, emprenent-hi un viatge que l'havia de portar a esposar-se amb Margarida d'Àustria a València i a celebrar corts als catalans entre els mesos de juny i juliol de 1599. En efecte, tal com el monarca mateix reconeixia en el discurs inaugural de la Cort de Barcelona de 1599, el seu progenitor havia compromès els ingressos de la reial hisenda fins a mitjan 1602 i, per tant, si no aconseguia ingressos extraordinaris, la monarquia es trobava abocada a una nova fallida.¹ A ningú se li escapava que la celebració de Corts sempre suposava una oportunitat immillorable per a aconseguir doblers; calia, però, actuar ràpid, demanava el rei: les notables amenaces exteriors que havia d'afrontar la monarquia i les reiterades peticions que se li feien des del Regne de Castella perquè acudís a solucionar

1. Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA), Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 3v.

les seves problemàtiques l'obligaven a restar poc temps a Catalunya. Amb tot, Felip III es comprometia a fer tot el possible per reformar «la terra», que maldava per reparar el desgavell polític i legal provocat per la repressió posterior a 1591.² És en aquest context de necessitat de «reparo» de la justícia i les «altres coses que tenen necessitat de reparar-se per a la quietut y repòs de aquest Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya», doncs, que cal entendre la breu resposta dels estaments avenint-se a les demandes temporals exposades en la proposició règia.³

Les presses regiren, en efecte, l'evolució de l'assemblea.⁴ El mateix dia de la proposició règia, el 2 de juny de 1599, començaren els treballs preliminars dels braços. En el cas de l'estament eclesiàstic, s'escolliren el capellà, l'escrivà i els porters. Així mateix, s'acordaren els termes del jurament que tots els assistents havien de prometre abans de poder participar en les activitats del braç,⁵ es determinà que l'elecció dels oficials fos feta mitjançant escrutini,⁶ i s'elegiren el promovedor,⁷ els habilitadors⁸ i els advocats de l'estament.⁹ L'endemà, dia 3 de juny, es proposà fer una ambaixada a la resta d'estaments per a reclamar als diputats i oïdors de comptes del General de Catalunya els llibres necessaris per a estudiar el Balanç del General,¹⁰ s'escolliren els constitucioners,¹¹ els membres de la Comissió del

2. Ibídem, f. 4r.

3. Ibídem, f. 4v-5r.

4. Sobre fins a quin punt s'arribaren a forçar els terminis durant la Cort de Barcelona de 1599, vid.: Josep Maria TORRAS i RIBÉ, *Poders i relacions clientelars a la Catalunya dels Àustria*, Eumo, Vic, 1998, p. 142-157.

5. El jurament preveia *grosso modo* cinc clàusules: 1. Que les deliberacions i la resta d'actes del braç es fessin sobre la base de la utilitat de la «República del Principat de Catalunya»; 2. Que no s'admetés l'opinió de cap persona dins del braç si prèviament no havia fet el jurament preceptiu; 3. Que no es revelés res d'allò tractat en el si de la Cort si podia resultar-ne algun dany als interessos de l'assemblea; 4. Que es guardés secret sobre els temes discutits de manera interna al si de l'estament eclesiàstic; 5. Que tots aquells que estiguessin a la Cort en qualitat de delegats, no poguessin explicar res al seu principal si aquest no jurava guardar secret prèviament. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 8v. Val a dir que en el seu *Cerimonial de Corts*, Miquel Sarrovira limitava el jurament al fet que els parlamentaris duguessin a terme les seves activitats «diligentment al honor de Sa Magestat» i en profit de la «cosa pública» del Principat de Catalunya. Cfr. Miquel SARROVIRA, *Cerimonial de Corts. Obra compilada de llochs autèntichs, lleys del Principat de Cathalunya, antichs y pràctichs doctors, per Micer Michel Sarrovira, doctor en quiscun dret y ciutadà honrat de Barcelona, per ordinació de les Corts de la vila de Monçó celebrà la gloriosa memòria del rey Felip en lo any 1585, conferint a la intelligència de les Corts y de hont han tingut principi, y del que en ellas se tracta hi-s fa y sol fer per lo bon govern, pau y utilitat del Principat*, Rafel Figueró, Barcelona, 1701. p. 6.

6. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 8v.

7. Fou escollit Jeroni Terçà, procurador del Bisbe de Tortosa. Ibídem, f. 8v.

8. Foren elegits Francesc Robuster i Sala, bisbe de Vic, Miquel Aymerich, abat del Monestir de Sant Cugat del Vallès i Cristòfol de Queralt, síndic del Capítol de Tarragona. Ibídem, f. 9v.

9. S'escolliren Antoni Terés i Josep Ferrús. Ibídem, f. 10r.

10. Ibídem, f. 18r.

11. Foren elegits Lluís Sans, bisbe de Solsona; Francesc de Pons, abat del Monestir de Santa Maria de Ripoll; Joan Boscà, abat del Monestir de Santa Maria d'Amer; Pere Tomàs, síndic del Capítol de Girona; Miquel Ferrer, síndic del Capítol de Barcelona, i Rafael Balle, abat del Monestir de Santa Maria de la Real. Ibídem, 19r.

Redreç,¹² els de la Comissió dels Greuges¹³ i, fins i tot, s'habilitaren més hores de les tradicionalment estipulades.¹⁴ I encara, el dia 4 de juny, els tres estaments acordaren proveir la roba necessària perquè els seus porters es vestissin «ab dessència y com convé per dit càrrech que ténen».¹⁵

Entre el 5 i el 16 de juny es realitzaren un total de deu habilitacions del braç eclesiàstic i es comptabilitzà un total de quaranta-dos assistents.¹⁶ En el marc de la primera habilitació, Adrià Maymó, prior de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem a Catalunya, interposà un dissentiment general en cas que no s'admetessin a les sessions de l'estament eclesiàstic la resta de comanadors de l'orde amb possessions dins del Principat de Catalunya; igualment, els abats de Montserrat, Ripoll i Banyoles pretengueren que s'admetessin els abats de Sant Benet de Bages i Sant Genís de Fontanet, els priors de Gualter i de Meià i tots els oficials de l'orde bene-

12. En aquest cas, els escollits foren Onofre Reart, bisbe d'Elna, Bartomeu de Montagut, abat del Monestir de Sant Esteve de Banyoles i Onofre d'Alentorn, procurador de la seu vacant de Lleida. F. 20r.

13. Foren elegits Andreu Capella, bisbe d'Urgell, Francesc Garrover, abat del Monestir de Sant Pere de Besalú i Dionís Babau, síndic del Capítol de Lleida. *Ibidem*, f. 21r-21v.

14. *Ibidem*, f. 23r.

15. *Ibidem*, f. 27r-27v.

16. En la primera s'habilità Joan Terés, arquebisbe de Tarragona; Andreu Capella, bisbe d'Urgell; Francesc Robuster i Sala, bisbe de Vic; Lluís Sans, bisbe de Solsona; Francisco Arévalo de Zuazo, bisbe de Girona; Onofre Reart, bisbe d'Elna; Adrià Maymó, prior de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem a Catalunya; Miquel Aymerich, abat del Monestir de Sant Cugat del Vallès; Pere Nogués, abat del Monestir de Santes Creus; Francesc Garrover, abat del Monestir de Sant Pere de Besalú; Bartomeu de Montagut, abat del Monestir de Sant Esteve de Banyoles; Francesc de Pons, abat del Monestir de Santa Maria de Ripoll; Joan Boscà, abat del Monestir de Santa Maria d'Àmer; Jaume Font, abat del Monestir de Santa Maria de Lavaix; Bernat Cassà, abat del Monestir de Sant Pere de Galligants; Rafael Balle, abat del Monestir de Santa Maria de la Real; Francesc Olivó d'Alvèrnia, abat del Monestir de Sant Llorenç del Munt; Joan Guardiola, abat del Monestir de Sant Salvador de Breda; Joaquim Bonanat, abat del Monestir de Santa Maria de Montserrat; Joan de Valenzuela, abat del Monestir de Sant Feliu de Guíxols; Joan Valero, prior de la Cartoixa d'Escaladei; Francesc Rossinyol, prior del Monestir de Sant Pau del Camp; Jeroni Terça, procurador del bisbe de Tortosa; Julio Cordelles, procurador de la seu vacant de Barcelona; Cristòfol de Queral, síndic del Capítol de Tarragona; Pere Tomàs, síndic del Capítol de Girona; Miquel Ferrer de Busquets, síndic del Capítol de Barcelona; Dionís Babau, síndic del Capítol de Lleida; Antoni Vila, síndic del Capítol de Vic; Felip Jordi, síndic del Capítol d'Elna; Josep Ferrús, síndic del Capítol de Solsona; Miquel Merola, procurador de l'abat del Monestir de Santa Maria de Poblet. Es descartaren, en canvi, les credencials d'Antoni de Castellà com a procurador de Jeroni Tort, abat del Monestir de Sant Pere de Camprodon, i de Pere Castellar, prior del Monestir de Santa Anna de Barcelona. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 30r-32r. En la segona habilitació s'habilità Baltasar Comte, abat del Monestir de Sant Llorenç prop Bagà, *Ibidem*, f. 34v; en la tercera, Francesc Senjust, abat del Monestir de Santa Maria d'Arles, *Ibidem*, f. 39r; en la quarta Àngel Juallar, abat del Monestir de Santa Maria de Serrateix, *Ibidem*, f. 44r; en la cinquena Ferran Fivaller, síndic del Capítol de Tortosa, *Ibidem*, f. 49r-49v; en la sisena es descartà Pere Llobet, que es presentà com a vicari general del Monestir de Santa Maria de Gerri, *Ibidem* f. 57r; en la setena s'habilità Pere Fontanella, abat del Monestir de Santa Maria de les Avellanes, i Dimes de Josa, síndic del Capítol d'Urgell, *Ibidem*, f. 58r i 60r; en la vuitena, Alfons de Cruïlles, abat comanador del Monestir de Santa Maria de Vallbona del Camp, *Ibidem*, f. 63r i 65v; en la novena Jeroni Tort, abat del Monestir de Sant Pere de Camprodon, i Jaume Forner, abat del Monestir de Sant Benet de Bages, *Ibidem* f. 73r, 74r i 76v; finalment, en la desena s'habilità Bernat de Cardona, abat del Monestir de Sant Miquel de Cuixà, *Ibidem*, f. 77v-78r.

dictí que gaudien de jurisdicció civil i criminal a Catalunya. Tanmateix, la resposta de l'arquebisbe de Tarragona, que exercia com a president del braç, a tots aquests precés fou inequívoca: «que anassen als senyors abilitadors de las presents Corts a fer-se habilitar, que sempre que dits senyors abilitadors los habilitassen, los admetrian en lo present stament».¹⁷

A finals del mes de juny, la majoria de treballs de la Cort estaven ben encarilats: a tall d'exemple, el dia 19 els estaments presentaven les primeres constitucions a Felip III; el 24, els greuges particulars; el 27, els greuges generals i les terceres constitucions; el 29, els capítols del redreç del General de Catalunya; i encara, el dia 30 de juny, Felip III lliurava la primera resposta a les constitucions i els greuges presentats pels braços.¹⁸ Hom feia el possible per satisfer les demandes del monarca, que manta vegades recordà als estaments com de necessari era enllestir els treballs de la Cort amb prestesa. En aquest context, el braç eclesiàstic s'erigí com el principal baluard dels interessos de Felip III entre els representants de la terra, exercint de pont entre les peticions reials i la resta dels estaments. N'és un bon exemple l'ambaixada feta el dia 3 de juliol pels eclesiàstics als militars i les ciutats en què els demanava que acceleressin els seus treballs, ja que, segons els havia fet saber el marquès de Dènia, el monarca pretenia celebrar el soli de clausura l'endemà mateix. A uns i altres les pretensions del rei no els semblaven pas arbitràries —o almenys no ho explicitaven—, però

17. Ibídem, f. 32r-32v. La resposta de l'arquebisbe de Tarragona és al f. 33r. Com bé recorda Eva Serra, el procés de l'habilitació era un dels moments clau de la Cort General. Aquesta tasca, que aparentment podia semblar un procés merament inicial, podia allargar-se fins als darrers dies de la Cort, i al costat dels nombrosos admesos hi havia diversos exclosos. EVA SERRA I PUIG, «Butlletí bibliogràfic sobre les Corts Catalanes», *Arxiu de textos catalans antics*, 26, 2007, p. 663-738, especialment la p. 290.

18. Respectivament: ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 115v-116r; 157r-157v; 192r-192v; 217r-217v; 226r-226v. Sobre els greuges presentats a la Cort de 1599, vid.: Ernest BELENGUER CEBRIÀ, «Un balance de las relaciones entre la corte y el país: los greuges de 1599 en Catalunya», *Estudis: Revista de Historia Moderna*, 13, 1987, p. 99-130. D'altra banda, sobre els greuges en general: Oriol OLEART, *Els greuges de Cort a la Catalunya del segle XVI*, tesi doctoral, Universitat de Barcelona, 1992. Així mateix, Oriol Oleart també ha analitzat el procés de confecció dels capítols del redreç del General de Catalunya, cosa que l'ha portat a concloure que, si bé en un principi pogueren estar desvinculats de l'acció del monarca, tal com plantejà Víctor Ferro, en el decurs del segle XVI hom sembla constatar que el rei hi consolida la seva titularitat no tant a partir d'una participació en la seva elaboració, sinó a través de la seva sanció mitjançant el plàcet. Oriol OLEART, «La creació del dret: els anomenats capítols del redreç del General de Catalunya», *Pedralbes: Revista d'Història Moderna*, 13-1, 1993, p. 245-258, especialment la p. 251, nota 46. VÍCTOR FERRO, *El Dret Públic Català. Les institucions a Catalunya fins al Decret de Nova Planta*, Eumo, Vic, 1987, p. 225-227. Finalment, fora tal vegada pertinent destacar aquí la tardana obertura del Balanç del General, que s'esdevingué el dia 22 de juny, fruit del poc interès a lliurar-lo a la Cort que des d'un bon principi mostraren diputats i oïdors de comptes. Sobre la picabaralla que generà aquesta situació, vid.: Josep CAPDEFERRO I PLA, «Atès los dits diputats no eran sinó procuradors...: Relacions entre els braços i la Diputació del General durant la celebració de les Corts Catalanes de 1599», *Ius Fugit*, 10-11, 2001-2002, p. 849-870 (fem referència a les p. 856-860).

el braç reial no pogué estar-se de fer evident el seu enuig amb la manca d'empatia dels eclesiàstics, assegurant que «si tinguessen tant poch ca fer y stiguessen tant desocupats com lo present stament [...] molt prest resoldrian y rematarian los negocios».¹⁹

La situació era certament tensa, ja que hom era conscient que la Cort tenia les hores comptades i, de fet, entre el 4 i el 7 de juliol s'acabaren de concretar tots els negocis pendents: el dia 4 els estaments presentaren les rèpliques a les primeres decretacions de constitucions i capítols de cort fetes per Felip III,²⁰ s'escolliren els jutges de greuges,²¹ el monarca catòlic entregà les respostes a les rèpliques de les decretacions²² i es proposà un donatiu que ascendia a un milió cent mil lliures barcelonines,²³ quantitat que acabaria essent la definitiva; el 6 de juliol els constitucioners dels braços i els del rei combinaren les constitutions;²⁴ el dia 7 es deliberà el pagament dels salaris dels oficials de la Cort,²⁵ s'atorgaren els poders necessaris als presidents de cadascun dels estaments perquè poguessin elaborar els actes de Cort²⁶ i s'acordà la creació d'un sindicat que hauria d'encarregar-se d'aconseguir les primeres tres-centes mil lliures barcelonines del donatiu;²⁷ i, finalment, la matinada del dia 8 de juliol, se celebrà el soli de clausura.²⁸ Comptat i debatut, la Cort General de 1599 havia estat fins al moment la més ràpida de la història del parlamentarisme català —un total de trenta-set dies, tal com recordà fa uns anys Miquel Pérez Latre—; una rapidesa que només fou viable gràcies a la bona voluntat d'uns i altres —els braços i el rei—,²⁹ que desembocà en una producció legislativa gens menyspreable, un donatiu generosíssim i una pluja de títols, mercès i confirmacions jurisdiccionals destinades a satisfer els estrats de la noblesa catalana més reacis a l'entesa.³⁰

19. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 200v-201r.

20. Ibídem, f. 270v.

21. Ibídem, f. 272r-277v.

22. Ibídem, f. 279v-280r. Cal recordar que el monarca no acceptà cap més rèplica dels estaments a la primera decretació. Cfr. Miquel PÉREZ LATRE, *Entre el rei i la terra. El poder polític a Catalunya al segle XVI*, Eumo, Vic, 2003, p. 252.

23. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 282v-283r. L'oferta definitiva als f. 380v-383v.

24. Ibídem, f. 307r-308r.

25. Ibídem, f. 313r-319v.

26. Ibídem, f. 334r-334v.

27. Ibídem, f. 354r-360r.

28. Ibídem, f. 383v-384v.

29. Narcís FELIU DE LA PENYA, *Anales de Cataluña y epílogo breve de los progressos y famosos hechos de la nación catalana, de sus santos, reliquias, conventos y singulares grandezas y de los mas señalados y eminentes varones, que en santidad, armas y letras han florecido desde la primera población de España, año del mundo 1788 antes del nacimiento de Christo 2174 y del Diluvio 143 hasta el presente de 1709*, Barcelona, Joan Pau Martí, 1709, p. 226.

30. Miquel PÉREZ LATRE, *Entre el rei i la terra...*, op. cit., p. 255.

Entre antigues problemàtiques i noves diòcesis. Solsona, la Inquisició, el Breu i la defensa marítima del Principat en els debats del braç eclesiàstic

La nova diòcesi de Solsona

Qualsevol que faci un breu cop d'ull al procés de l'estament eclesiàstic de la Cort de Barcelona de 1599 de seguida s'adonarà que els sis temes que es debateren amb més vehemència foren el de les conseqüències polítiques de la creació de la nova diòcesi de Solsona; el dels abusos comesos per la Inquisició al Principat de Catalunya; el de la necessitat de reforma del Tribunal del Breu; el de la creació de l'esquadra de Galeres del General; el de la subjecció de la Diputació del General a l'autoritat dels estaments mentre la Cort estava oberta, i, finalment, però no per això menys important, el de la necessitat de reparar els greuges comesos per l'Administració reial a Catalunya fruit de la repressió contra el partit dels homes del diputat militar Joan Granollacs després del seu intent de captura l'any 1591. Aquestes dues darreres qüestions han estat perfectament estudiades per Josep Capdeferro³¹ i Miquel Pérez Latre³² respectivament i, per tant, no hi tornarem a insistir. En canvi, sí que ens fixarem en les quatre primeres, ja que no només foren qüestions centrals en els debats del braç eclesiàstic, sinó que, a més a més, es discutiren allí de forma, podríem dir, gairebé exclusiva.

Les darreres dècades del segle xvi al Principat de Catalunya foren anys de canvis i reformes en matèria religiosa, motivats tots ells per les noves idees de la Contrareforma sorgides del Concili de Trento (1545-1563), diligentment introduïdes i patrocinades a la península Ibèrica per Felip II. Així, les successives visites apostòliques als monestirs de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense durant aquests anys conduïren a la promulgació de la butlla de reformació sancionada pel papa Climent VIII l'any 1592, que tingué com a conseqüència la introducció de millores en els edificis monàstics, oficials rectors més ben seleccionats i una millor formació monàstica i eclesiàstica que alhora redundà, segons Ernest Zaragoza, en benefici del prestigi dels benedictins catalans.³³

La reforma tridentina també es feu extensiva a les diòcesis i, més concretament, en la creació de noves seus episcopals amb l'objectiu d'aconseguir la coincidència de les fronteres religioses amb les polítiques alhora que s'incrementava el control religiós sobre la població, ja que en dividir les diòcesis més grans en unitats més petites hom aconseguia un major control sobre l'ortodòxia dels fe-

31. Josep CAPDEFERRO I PLA, «*Attès los dits diputats no eran*»...art. cit.

32. Miquel PÉREZ LATRE, *Entre el rei i la terra...*, op. cit., p. 246 i s.

33. Ernest ZARAGOZA I PASCUAL, *Història de la Congregació Benedictina Claustral Tarraconense (1215-1835)*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2004, p. 79-152.

ligresos. Aquesta política es feu especialment visible a la zona pirinenca, on el desmembrament dels bisbats d'Osca i d'Urgell en els de Barbastre (1571), Jaca (1571) i Osca, i Solsona (1593) i Urgell, respectivament, tingué com a objectiu principal la creació d'una veritable frontera religiosa als Pirineus per a prevenir la introducció del protestantisme d'arrel hugonota als regnes hispànics.³⁴ La butlla de creació del Bisbat de Solsona fou sancionada per Climent VIII el dia 1 d'agost de 1593. S'hi recollien els tres motius fonamentals que en justificaven la instauració: en primer lloc, es considerava que la gran extensió del Bisbat d'Urgell en dificultava el control a través de les visites apostòliques; segonament, els pobles fronterers vivien constantment amenaçats pel fantasma de l'heretgia, i, en tercer lloc, Solsona reunia totes les condicions religioses, materials i ambientals per a corregir aquests contratemps.³⁵ Val a dir, però, que la delimitació del nou bisbat es caracteritzà per ser un procés lent i ple de dificultats, ja que les dues diòcesis damnificades per la creació de la seu episcopal solsonina, això és, les diòcesis d'Urgell i Vic, s'oposaren a un projecte que significava reduir de manera notable el seu radi d'influència. És per aquest motiu que, el 8 de maig de 1595, Climent VIII expedí una butlla mitjançant la qual es creava una comissió encarregada de precisar el nombre de parròquies que calia segregat de cada diòcesi. En el cas de Vic, l'any 1597 s'acordà el trasllat a Solsona de vint-i-una parròquies i sis sufragànies, mentre que el plet amb el Bisbat d'Urgell s'allargà fins l'any 1623, quan s'acordà el trasllat d'un total de cent catorze parròquies a la seu solsonina.³⁶

Precisament, com hem dit abans, les conseqüències de la creació d'una d'aquestes noves diòcesis, això és, la de Solsona, fou un dels temes que es debateren amb més profunditat en les sessions plenàries del braç eclesiàstic durant la Cort de 1599. És ben sabut per la historiografia —i recentment s'ha evidenciat de nou gràcies al treball de l'equip que, coordinat per Eva Serra, ha dut a terme la transcripció i edició dels *Llibres de l'Ànima* de la Diputació del General de Catalunya— que l'accés a les nòmines de candidats a la insaculació de la Diputació foren

34. Ignasi FERNÁNDEZ TERRICABRAS, *Felipe II y el clero secular: la aplicación del Concilio de Trento*, Sociedad Estatal para la Conmemoración de los Centenarios de Felipe II y Carlos V, Madrid, 2000, p. 229-231. Del mateix autor i centrat específicament en el cas català, vid.: «Catalunya, "frontera d'heretges". Reformes monàstiques i reorganització dels recursos eclesiàstics catalans per Felip II», *Pedralbes: Revista d'Història Moderna*, 18-1, 1998, p. 547-556.

35. Joan BADA, «1593: La fundació del Bisbat de Solsona», *L'Erol: revista cultural del Berguedà*, 41, p. 47-50 (fem referència a la p. 49).

36. Antoni PLADEVALL, «Origen i delimitació de la diòcesi de Solsona», *L'Erol: revista cultural del Berguedà*, 41, p. 51-55 (fem referència a la p. 54). Pel que fa al punt de vista d'algunes de les principals poblacions amb interessos en la confecció del nou bisbat, vid.: Lluís OBIOLS I PEREARNAU, «"Dissentir en lo repartiment del bisbat": la reacció del Consolat de la Seu d'Urgell davant la creació del bisbat de Solsona (1590-1623)», *Oppidum, revista cultural del Solsonès*, 10, 2010, p. 21-42.

objecte de desig i motiu de disputes a la Catalunya de l'època moderna.³⁷ És per aquest motiu, doncs, que no hauria pas d'estranyar-nos que quan el dia 15 de juny el síndic del capítol de Solsona, Josep Ferrús, presentà una suplicació davant el plenari del braç amb l'objectiu que la Cort General admetés el bisbe i el capítol solsonins a les bosses de la Diputació, de manera immediata Dimes de Josa, síndic del capítol d'Urgell, interposés un dissentiment al fet que es tractés cap negoci relatiu al Bisbat de Solsona, adduint que aquest darrer estava pledejant amb el Bisbat d'Urgell a Roma i que qualsevol resolució que prenguéss la Cort podia alterar el resultat del contenciós.³⁸ De fet, en el decurs de les següents jornades, Dimes de Josa presentà una bateria de dissentiments i protestes que tenien com a objectius obstaculitzar les gestions dels representants de la nova diòcesi de Solsona a la Cort General, impedir el reconeixement dels seus drets polítics a la Diputació i, finalment, blindar el posicionament del capítol urgellenc al si del plenari del braç. Així, el dia 16 de juny, obligà el notari del braç eclesiàstic a aixecar acta del fet que el capítol d'Urgell s'oposava a l'acte d'habilitació del bisbe i síndic del capítol solsonins; el dia 17 interposà un dissentiment amb l'objectiu de paralitzar les discussions sobre aquesta problemàtica quan no estigués present al plenari del braç, i, finalment, el dia 18 dissentí al fet que la qüestió solsonina pogués tractar-se ni per via de gràcia ni per via de justícia en assabentar-se que els representants de la nova diòcesi havien intentat tramitar la qüestió per via de justícia.³⁹

Tanmateix, les maniobres de Dimes de Josa per a dificultar els interessos solsonins patiren un revés notable quan el dia 22 de juny Josep Ferrús presentà una suplicació que demanava que s'executés una resolució dels advocats dels braços sobre les pretensions solsonines, en la qual s'apostava per reconèixer-ne els drets, ja que «appar als advocats que, puixs [l'església de Solsona] és eregida en cathedral, que deu gaudir dels privilegis que las altres, axí lo dit *reverendum* com son Capítol, y per consegüent que en las inseculacions entren igualment com los altres». El síndic del capítol de Solsona estava disposat, si calia, a utilitzar fins i tot el mecanisme del *iuditium in curia datum* per sortir de l'atzucac.⁴⁰ Això és, de

37. Eva SERRA I PUIG, «Introducció. La insaculació i els llibres de l'ànima de la Generalitat», a Eva SERRA I PUIG (COORD.), *Els llibres de l'ànima de la Diputació del General de Catalunya (1493-1714)*, vol. I, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 2015, p. 7-55.

38. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 70r-70v.

39. Ibídem, f. 83r-83v, 92v i 95v-96r, respectivament. L'estratègia parlamentària del síndic del Capítol d'Urgell, tot impeding que no poguessin tractar-se en el plenari els temes que afectaven els interessos del seu capítol, ha estat recentment identificada per Josep CAPDEFERRO I PLA, «Sessions plenàries versus comissions de treball a les Corts Catalanes del segle XVII», a Remedios FERRERO, Lluís GUIA (EDS.), *Corts i Parlaments de la Corona d'Aragó. Unes institucions emblemàtiques en una monarquia composta*, PUV, València, 2008, p. 307-327 (molt especialment les p. 318-319).

40. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 127v-128r. El *iuditium in curia datum* habilitava un procediment judicial dins de la Cort General en el qual el monarca exercia com a jutge suprem. Cfr. Josep Maria PONS GURI, *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*, vol. IV, Fundació Noguera, Barcelona, 2006, p. 13-15.

fet, el que acabà succeint: el dia 24 de juny, Felip III comunicava el resultat de l'arbitratge, que preveia que el bisbe de Solsona passés a tenir un lloc de diputat eclesiàstic al *Llibre de l'Ànima* i el capítol de Solsona un lloc de diputat i un d'oïdor de comptes eclesiàstics provinents de les dues primeres vacants dels que llavors ocupaven els ordes religiosos; pel que fa als llocs dels capítols volants, el capítol de Solsona hi passava a participar en les mateixes condicions que la resta de capítols catedralicis.⁴¹ Els síndics dels capítols d'Urgell i Vic s'avingueren a la resolució del monarca, demanant, emperò, que aquesta no afectés els seus interessos davant les instàncies romanes.⁴² Menys satisfet amb el resultat de l'arbitratge reial es mostrà Bartomeu de Montagut, abat del Monestir de Sant Esteve de Banyoles, el qual s'oposà frontalment al fet que algunes de les places que havien d'ocupar els representants de la Diòcesi de Solsona les haguessin de cedir els ordes religiosos.⁴³ I, tot i que el plenari del braç eclesiàstic acabà acordant el dia 25 de juny que se seguís la decisió de Felip III, l'oposició que la qüestió generà als braços militar i reial i, molt especialment, entre alguns dels membres de l'estament eclesiàstic comportà que s'acabés deixant de banda la creació d'un capítol del redreç que s'ocupés de la qüestió solsonina, bo i optant per una deliberació feta per la Cort que, no cal dir-ho, no lluita tant com una llei paccionada.⁴⁴

La lluita per limitar el radi d'acció de la Inquisició al Principat

Força més unió demostrà el braç eclesiàstic a l'hora d'acordar limitar les actuacions del Tribunal del Sant Ofici al Principat de Catalunya. La qüestió venia de lluny: des d'almenys la Cort de Barcelona de 1533⁴⁵ els braços havien maldat per reduir el nombre d'oficials de la Inquisició, fet que tampoc s'havia aconseguit ni a l'assemblea de 1563-1564 ni a la de 1585. De fet, durant la Cort de Barcelona de 1563-1564, els estaments fins i tot fracassaren a l'hora d'intentar imposar als inquisidors del Principat l'obligació de jurar el text de la concòrdia subscrita l'any 1512 entre els seus predecessors i les institucions catalanes, document que rei i regne havien ratificat a la Cort de Barcelona de 1519-1520 i que, posteriorment, Lleó X havia elevat al rang de butlla papal.⁴⁶ En bona mesura aquesta incapacitat

41. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 156r.

42. Ibídem, f. 156r-156v.

43. Ibídem, f. 156v.

44. Ibídem, f. 164r-164v, 205r-205v i 224r. La solució definitiva als f. 336r-336v.

45. Àngel Casals, *L'emperador i els catalans: Catalunya a l'imperi de Carles V: 1516-1543*, Granollers, Granollers, 2000. p. 250.

46. Joan BADA ELIAS, *La Inquisició a Catalunya (segles XIII-XIX)*, Barcanova, Barcelona, 1992. p. 69-71. Miquel PÉREZ LATRE, *Entre el rei i la terra...*, op. cit., p. 163-164. La concòrdia a *Constitucions fetes per la Sacra, Cesàrea, Cathòlica y Real Magestat de don Carles, elet en rey dels Romans y sdevenidor emperador y de la*

dels braços de lligar curt el radi d'actuació de la Inquisició conduí a desencadenar el conflicte que enfrontà els dirigents de la Diputació del General i els inquisidors de Barcelona a les acaballes de la dècada dels anys seixanta del segle XVI i que culminà amb la detenció dels diputats per part de la monarquia l'estiu de 1569.⁴⁷

Val a dir que els estaments reunits a la Cort de 1599 mostraren ben aviat el seu interès per solucionar d'una vegada per totes la problemàtica del Sant Ofici. El dia 9 de juny un dels constitucioners del braç eclesiàstic —Francesc de Pons, abat del Monestir de Santa Maria de Ripoll— proposava que un dels primers temes a resoldre per la Cort fos el de la situació de la Inquisició al Principat. En aquest sentit, els constitucioners s'havien avançat als plenaris dels braços i ja havien elaborat un primer plec de papers centrats en el Sant Ofici. Amb tot, diverses veus dins de l'estament militar i el braç eclesiàstic mateix feren notar que abans d'acceptar-ne el contingut, calia polir-los, motiu pel qual el plenari de l'estament eclesiàstic preguntà a la resta de braços si calia acceptar la concòrdia del cardenal Espinosa de 1568 i els advertiments que s'hi havien fet a part per a traslladar-ho tot als advocats dels braços amb l'objectiu que, un cop estudiada tota la documentació, aquests darrers poguessin guiar els constitucioners en l'elaboració de noves lleis.⁴⁸ Tres dies més tard, els constitucioners presentaren una nova proposta de constitucions que el plenari del braç eclesiàstic es comprometé a estudiar i traslladar a la resta de braços, mentre que, el dia 16 de juny, Francesc Olivó d'Alvèrnia, abat del Monestir de Sant Llorenç del Munt, rebia l'encàrrec de visitar els inquisidors de Barcelona amb l'objectiu que li mostressin tant la revocació de la concòrdia del cardenal Espinosa com l'absolució del jurament de la bona memòria de la concòrdia ratificada a la Cort de 1519-1520.⁴⁹ Els inquisidors respongueren a l'ambaixada de Francesc Olivó el mateix dia 16 de juny tot negant-se a compartir

molt alta y excellentíssima senyora dona Joanna, mare sua, reys de Castella y de Aragó y de les dos Sicílies etc., en la primera Cort de Barcelona celebrada en lo monastir de Sanct Francesch dels frares menors de dita ciutat de Barcelona en l-any Mil.D.XX. Edició consultable a ACA, Col·leccions, Incunables, 20, f. 79r-102v. La concòrdia és als f. 93r-98r.

47. DORIS MORENO MARTÍNEZ, *Representación y realidad de la Inquisición en Cataluña. El conflicto de 1568*, tesi doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona, 2002. p. 550-551. També resulta indispensable per resseguir aquest episodi Miquel PÉREZ LATRE, *La Generalitat de Catalunya en temps de Felip II. Política, administració i territori*, Afers, Catarroja-Barcelona, 2004. p. 90-101.

48. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 51r-53r. La concòrdia del cardenal Espinosa, publicada a Madrid el 10 de juliol de 1568, contenia un total de quaranta-cinc capítols que delimitaven el radi d'acció de la Inquisició al Principat de Catalunya. Malgrat tot, la seva aplicació no fou reeixida, ja que, tal com apuntà fa uns anys Doris Moreno, no va satisfer ni els inquisidors de Catalunya, que la consideraren massa ambigua i favorable als interessos dels regnícoles, ni els mateixos catalans, que en qüestionaren la legitimitat, ja que, a diferència d'altres concòrdies com la de 1512, no fou ratificada a la Cort General. DORIS MORENO MARTÍNEZ, *Representación y realidad...*, p. 578-580. L'anàlisi detallada sobre la gènesi de la concòrdia del cardenal Espinosa i els motius de la seva aplicació fallida és a les p. 580-599. Finalment, els capítols de la concòrdia es troben reproduïts a ACA, Generalitat, Sèrie N, 1050, f. 389v-399r.

49. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 60v-61r i f. 78v-79r.

amb els braços «documentació secreta», fet que comportà que aquests darrers acordessin que «no se'n parle més de dit negoci, sinó que se stiga al fet».⁵⁰

Dit i fet, entre el 17 i el 22 de juny, els estaments presentaren les primeres constitucions i capítols de cort referents al Tribunal del Sant Ofici i, el 30 de juny, Felip III els entregà les primeres decretacions, les quals no foren ben rebudes per uns estaments que acusaven el monarca d'haver intentat legislar sense el seu consentiment.⁵¹ De fet, durant la mateixa jornada es presentaren uns altres nou capítols que repassaven la concòrdia del cardenal Espinosa i en modificaven els passatges que hom considerava necessari actualitzar.⁵² I, l'endemà mateix, el secretari del rei, Pere Francesca, lliurava les decretacions del monarca sobre aquestes darreres peticions.⁵³

En darrer terme, rei i regne acordaren un total de tres constitucions, tretze (més dos) capítols de cort i un capítol del redreç que es referien totalment o parcialment al Tribunal del Sant Ofici, un volum legislatiu notable, tal com va apuntar Ernest Belenguer fa uns anys.⁵⁴ Així, la Constitució 49/1599 limità l'extensió del privilegi del for de la Santa Inquisició als estipendiats que en el moment de la promulgació ostentaven el càrrec i a les respectives mullers, tot establint que no es pogués heretar.⁵⁵ La Constitució 50/1599 refermà l'autoritat dels oficials ordinaris i baronals a l'hora d'actuar contra delinqüents amagats a les propietats dels familiars de la Inquisició, atorgant-los la capacitat d'entrar-hi sense la presència d'oficials de la institució religiosa.⁵⁶ Per la seva banda, la Constitució 51/1599 havia de permetre que els oficials ordinaris i baronals poguessin actuar contra els familiars i els comissaris del Sant Ofici en matèria d'execucions pecuniàries sense la presència dels oficials inquisitorials.⁵⁷

Pel que fa als capítols de Cort, el 22/1599 reafirmà els capítols de la Concòrdia de 1512 amb algunes excepcions;⁵⁸ el Capítol 23/1599 establí el nombre d'oficials del Sant Ofici als territoris catalans;⁵⁹ els capítols 24/1599 i 25/1599

50. Ibídem, f. 83v-84r.

51. Ibídem, f. 226v i 231r.

52. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1050, f. 388v-402r.

53. Ibídem, f. 402r-403v.

54. ERNEST BELENGUER, «La legislació político-judicial de les Corts de 1599 a Catalunya», *Pedralbes: Revista d'Història Moderna*, 7, 1987, p. 9-28. La reflexió que citem es troba a la p. 28.

55. *Constitutions fetes per la S.C.R. Magestat del Rey don Phelip Segon, Rey de Castella, de Aragó, etc. en la primera Cort celebrà als catalans en la ciutat de Barcelona en lo Monastir de S. Francesch en lo any 1599*, Gabriel Graells i Giraldo Dotil, Barcelona, 1603. La Constitució 49/1599 és al f. 16v.

56. Ibídem, f. 17r.

57. Ídem.

58. Ibídem, f. 28v-29r.

59. Ibídem, f. 29v. A Barcelona s'establí un topall de quaranta oficials; les poblacions de més de mil focs en tindrien un màxim de sis; les poblacions entre quatre-cents i mil focs en tindrien quatre; els llocs d'entre dos-cents i quatre-cents focs en tindrien dos; els poblats de menys de dos-cents focs

demanaven que els oficials del Sant Ofici, l'assessor de les causes civils i criminals i almenys un inquisidor fossin d'origen català;⁶⁰ el Capítol 26/1599 estipulava que cap rector o religiós pogués exercir com a familiar de la Inquisició;⁶¹ mitjançant el Capítol 28/1599 els estaments reclamaven que l'inquisidor general tingués un oficial destinat a Barcelona que s'ocupés de les causes d'apel·lació de fins a cinc-centes lliures barcelonines relacionades amb el Sant Ofici;⁶² el Capítol 29/1599 feia observar la Concòrdia de 1512 als inquisidors catalans sota l'amenaça, en cas contrari, de segrestar-los el censal de sis-centes lliures que rebien del General;⁶³ el Capítol 30/1599 estipulava que els enfrontaments entre seglars i familiars del Sant Ofici fossin investigats per oficials ordinaris o baronals, excepte en els casos en què haguessin estat encetats per qüestions de fe;⁶⁴ el Capítol 31/1599 demanava que tots els habitants del Principat poguessin beneficiar-se de la legislació sobre la Inquisició, fins i tot els que, com els habitants de Lleida i Tortosa, depenien dels tribunals de Saragossa i València, respectivament;⁶⁵ el Capítol 32/1599 reconeixia la capacitat dels tribunals feudals de jutjar els familiars de la Inquisició en els casos emfitèutics o feudals;⁶⁶ el Capítol 33/1599 obligava els inquisidors a observar els capítols de Cort de 1520,⁶⁷ i, finalment, els capítols de Cort 34/1599 i 35/1599 establien el procediment a seguir en el cas d'existir una contenció entre les jurisdiccions ordinària i del Sant Ofici.⁶⁸ Menció a part mereixen els capítols de Cort 27/1599 i 36/1599, que, malgrat que foren publicats, no comptaren amb el plàcet del monarca. D'una banda, el Capítol 27/1599 establia que les causes d'apel·lació sobre les sentències del Sant Ofici haguessin de resoldre's davant la Reial Audiència de Catalunya, mentre que el Capítol 36/1599 donava al pontífex un marge d'un any després d'haver clos les Corts perquè sancionés els capítols de Cort sobre la Inquisició; si s'exhauria el termini, s'atorgava als diputats i oïdors de comptes la potestat de segrestar el censal del Sant Ofici.⁶⁹

Finalment, els braços també limitaren l'accés dels oficials del Sant Ofici als càrrecs de la Diputació del General. Així, segons el Capítol del redreç 36/1599, tant els oficials del rei com els de la Inquisició havien de renunciar a la seva con-

tindrien un familiar per cada cent cases. En el cas que s'ajuntessin diversos llogarets, només es podria nomenar un familiar cada cent cases.

60. *Ibídem*, f. 30r.

61. *Ibídem*, f. 30v.

62. *Ibídem*, f. 31r.

63. *Ibídem*, f. 31r-31v.^o

64. *Ibídem*, f. 31v.

65. *Ibídem*, f. 32r.

66. *Ibídem*, f. 32r-32v.

67. *Ibídem*, f. 32v.

68. *Ibídem*, f. 33r-33v.

69. Els capítols 27/1599 i 36/1599 a *Ibídem*, f. 30v i 33v, respectivament.

dició sis mesos abans d'obtenir un càrrec dins l'Administració de la Generalitat; en cas contrari, si es descobria que tenien un peu a cadascuna de les jurisdiccions, se'ls manllevava el càrrec a la Diputació.⁷⁰ En definitiva, a diferència de la Cort de Montsó de 1585, les propostes dels estaments finalment es traduïren en una legislació encaminada a frenar els excessos jurisdiccionals comesos pel Tribunal del Sant Ofici al Principat; ara com ara, manquen, tanmateix, estudis que permetin valorar si l'aposta decidida dels legisladors de 1599 fou o no reeixida.⁷¹

El Tribunal del Breu: el poder temporal per sobre de l'espiritual?

La tercera gran discussió dels membres de l'estament eclesiàstic durant la Cort de 1599 estigué capitalitzada per les actuacions, sovint controvertides, del Tribunal del Breu Apostòlic. Aquesta institució, que, tal com apuntà fa uns anys Josep Maria Marquès, no era altra cosa sinó el mecanisme pel qual la jurisdicció reial podia arribar a conèixer i jutjar els delictes comesos pels eclesiàstics —teòricament immunes a la jurisdicció del rei—, es caracteritzà, ja des dels seus inicis l'any 1513, per la notable animadversió que generà entre, precisament, els membres del braç eclesiàstic.⁷²

Aquest sentiment de contrarietat quedà perfectament evidenciat a través dels greuges presentats davant la mateixa Cort de 1599. Així, el tercer greuge general denunciava que, si bé en un principi el Tribunal del Breu havia estat erigit per a combatre els «sacerdots homicides, accessinos y convensuts de altres atroces delictes y morts», amb el pas dels anys, l'objectiu inicial s'havia anat difuminant, fins al punt que el bisbe de Girona, jutge titular del Breu, havia constituït diversos sub-

70. *Capítols per lo redrés del General y Casa de la Deputació de Cathalunya, fets en las Corts celebrades en lo Monestir de Sant Francesch de Barcelona per la S.C.R.M. del Sereníssim Senyor Rey Don Felip II de Aragó y III de Castella, en lo any 1599*, Rafel Figueró, Barcelona, 1704. El Capítol del redreç 36/1599 és a les p. 63-65.

71. Sobre el fracàs a l'hora de corregir les pràctiques abusives de la Inquisició en el marc de la Cort de Montsó de 1585, vid.: Miquel PÉREZ LATRE, *Entre el rei i la terra...*, op. cit., p. 163-164. Aprofitem l'avinentsa per apuntar que, pel que fa a l'Administració de la Generalitat, l'aplicació del Capítol del redreç 36/1599 sí que tingué èxit, tal com demostren diverses sentències de la Visita del General de Catalunya que acabaren amb l'expulsió de familiars del Sant Ofici del cos d'oficials de la Generalitat. Dos exemples de taulers privats del seu ofici pel fet de pertànyer a la Inquisició són a ACA, Generalitat, Sèrie VG, 33, camisa «Sentencias», f. 210v-211r.

72. Josep M. MARQUÈS, «Tribunals peculiars eclesiàstic-civils de Catalunya: les Contencions i el Breu», *Actes del Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, vol. II, Publicacions de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 1984, p. 381-392. Marquès, que recorda que el Tribunal del Breu tingué «pocs paral·lels dins la cristiandat», identifica dos períodes pel que fa a la seva conformació: una primera fase que aniria de 1513 a 1540, caracteritzada pel fet que el poder reial aconseguiria actuar contra els «clergues facinerosos» a través d'oficials reials investits d'orde sagrat; una segona fase a partir de 1540, en la qual s'hauria emprat la figura del bisbe de Girona per a dur a terme aquestes intervencions. Vid. ibídem, p. 386. També, sobre el Tribunal del Breu: VÍCTOR FERRO, *El Dret Públic...*, op. cit., p. 132-133.

delegats que, com el de Barcelona, havien entregat completament la direcció del procediment a les autoritats seculares —la Reial Audiència de Catalunya, en aquest cas—, que n'havien fet una gestió discutible. «Lo assessor, advocat fiscal y notari són seculares, los que capturan, seculares, las presons, seculares» bramava l'escrit; les actuacions constituïen un «oprobri, scàndol y derreputació del stament ecclesiàstich»; i, en comptes de perseguir els delictes més transcendents, s'emprava el Breu en causes menors que, tanmateix, massa vegades significaven «presó, desterro y remissió ab composició o pena peccuniària». Per tot plegat, el greuge era taxatiu en les seves demandes: calia extingir la jurisdicció del Breu.⁷³

En els plenaris de l'estament eclesiàstic, la qüestió a l'entorn dels excessos comesos pel Tribunal del Breu aparegué per primera vegada el dia 15 de juny, quan el bisbe de Solsona plantejà que, atès que aquesta era una problemàtica que només afectava els eclesiàstics, no calia pas tractar-la amb la resta de braços i podia discutir-se directament amb Felip III.⁷⁴ En aquest sentit, setmanes més tard s'acordava la tramesa d'una suplicació al monarca catòlic en la qual es demanava que es declarés sota quins supòsits podia actuar el Breu, així com el fet que el tribunal només pogués procedir a la detenció d'eclesiàstics un cop la Reial Audiència hagués estudiat els delictes que se'ls imputaven i els hagués qualificat de crims «atroços».⁷⁵ L'endemà, dia 3 de juliol, Francesc de Pons, abat del Monestir de Santa Maria de Ripoll, plantejà al plenari del braç la possibilitat que el bisbe de Girona no participés més en les discussions referents a l'assumpte del Breu, ja que n'era part interessada.⁷⁶ Tanmateix, tot sembla indicar que la petició de Francesc de Pons era una qüestió merament simbòlica, ja que, en aquells moments, tant les discussions internes com les negociacions amb la monarquia es trobaven en un estadi molt avançat, i, de fet, el dia 4 de juliol, el secretari Pere Franquesa presentà la darrera oferta del monarca sobre les rèpliques presentades pels braços a les primeres decretacions, entre elles la del Breu.⁷⁷

Pel que fa a la legislació, en total s'acordaren quatre capítols de Cort referents al Tribunal del Breu. El Capítol de Cort 73/1599 recollia la gran majoria de les demandes fetes pel braç eclesiàstic en la suplicació presentada a Felip III el dia 2 de juliol, si bé finalment el monarca només es comprometé a «exhortar» el jutge del

73. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1050, f. 474v-477r. Els altres dos greuges —en aquest cas, particulars— dirigits contra les actuacions del Tribunal del Breu Apostòlic són a *Ibidem*, f. 529r-530r i 680v-683v.

74. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 73r-73v.

75. *Ibidem*, f. 252v-253r.

76. *Ibidem*, f. 261v.

77. *Ibidem*, f. 279v-280r. Pere Franquesa advertí als braços que «lo contengut en dit mamorial era la última voluntat de sa magestat acerca de dites coses, sens haver-se-li de replicar més». La primera proposta de constitució sobre el Tribunal del Breu és a ACA, Generalitat, Sèrie N, 1050, f. 431r-432r; la rèplica dels braços, als f. 451v-452r; la darrera oferta del monarca, al f. 452r.

Breu perquè en endavant no es capturés cap eclesiàstic fins que la Reial Audiència hagués declarat que havia comès un delictes atroz, que l'assessor de les causes del Breu fos un eclesiàstic i que els reus fossin o bé traslladats a presons eclesiàstiques o bé situats en una cel·la separada quan fossin traslladats a presons reials.⁷⁸ Quant al Capítol de Cort 74/1599, demanava a Felip III que preguntés al papa de Roma en quins casos calia posar en marxa el Tribunal del Breu, quedant tots els supòsits no especificats fora de la jurisdicció d'aquest organisme.⁷⁹ En concordança amb el Capítol de Cort 74/1599, el capítol 75/1599 demanava a Felip III que escrigués al seu ambaixador a Roma perquè afavorís els interessos de l'agent que la Diputació del General hi destinaria per a assegurar una ràpida resolució a l'entorn dels supòsits en què podia actuar el Breu.⁸⁰ Finalment, el Capítol de Cort 76/1599 determinava que, en endavant, els comissaris del Breu haguessin de ser eclesiàstics, així com el fet que la seva jurisdicció només durés mentre no es resolgués el cas pel qual havien estat comissionats, és a dir, que fos temporal, en cap cas perpètua.⁸¹

Uns religiosos més bel·licosos que els mateixos militars? El paper de l'estament eclesiàstic en la posada en funcionament de l'esquadra de galeres de la Generalitat

L'altra gran qüestió que protagonitzà les discussions del plenari de l'estament eclesiàstic durant la Cort de Barcelona de 1599 fou la de la posada en funcionament de l'esquadra de galeres de la Generalitat.⁸² Encara que, vist des d'una òptica actual, pugui arribar a sorprendre que qui portés la veu cantant en aquest

78. *Constitutions fetes per la S.C.R. Magestat...*, op. cit., f. 46v-47v.

79. *Ibidem*, f. 47v. Pel que fa a aquesta qüestió, el braç eclesiàstic acordà que els diputats i oïdors de comptes del General vehiclessin la negociació a través del seu agent a Roma. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 335r-335v.

80. *Constitutions fetes per la S.C.R. Magestat...*, op. cit., f. 47v.

81. *Ibidem*, f. 48r.

82. Els darrers anys diversos treballs han tingut com a eix central l'esquadra de galeres del General. Així, mentre que Santiago de Llobet estudià el tràgic final de les embarcacions, Eva Serra es va ocupar de reconstruir-ne el procés de construcció i posada en funcionament, així com d'estudiar les irregularitats comeses pels seus proveïdors. Finalment, de manera més recent, Ricard Torra ha evidenciat els intents per part de la Visita del General de controlar l'administració de la flota. SANTIAGO DE LLOBET MASSACHS, «La Pèrdua de les Galeres de Catalunya l'any 1623», *Butlletí de la Reial Acadèmia de les Bones Lletres de Barcelona*, 42, 1990, p. 117-160; EVA SERRA I PUIG, «Les galeres de la Generalitat: només una política defensiva?», a *Actes del III Congrés d'Història Marítima de Catalunya. Museu Marítim de Barcelona, Barcelona, 22, 23 i 24 de novembre de 2006*, Actes en format CD-ROM; de la mateixa autora: «Francesc Tarragó, proveïdor de les Galeres de Catalunya. Algunes compres a l'Urgell i Camp de Tarragona (1608-1611)», a Manuel GÜELL JUNKERT, Salvador ROVIRA I GÓMEZ (EDS.), *L'Home i l'historiador. Miscel·lània en homenatge a Josep M. Recasens i Comes. Estudis històrics*, Port de Tarragona, Tarragona, 2007, p. 164-173; Ricard TORRA PRAT, «¿Más allá del control de la corrupción? Las sentencias de visita como base para nuevos ordenamientos jurídicos: el impreso sobre las galeras de 1621», a FRANCISCO GIL MARTÍNEZ, AMORINA VILLARREAL BRASCA (EDS.), *Estudios sobre la corrupción en España y América (siglos XVI-XVIII)*, EDUAL, Almería, 2017, p. 171-188.

afer fos el braç eclesiàstic, val a dir que tant la idea original com el pes de les negociacions amb la monarquia foren assumides pels religiosos. Així, el dia 17 de juny de 1599, el plenari de l'estament eclesiàstic acordà iniciar els contactes amb la resta d'estaments amb l'objectiu de discutir la creació d'una flota de quatre galeres sufragades per la Generalitat, les quals s'haurien d'encarregar de garantir la seguretat de les costes catalanes i el comerç marítim. En aquesta deliberació ja s'establia que la Cort n'hauria de determinar totes les característiques, com ara el finançament, l'organització interna o el nombre total d'oficials.⁸³ Abans d'acabar la jornada, els síndics de Balaguer i Tortosa feren saber als eclesiàstics que la seva idea els semblava d'allò més escaient, i la bona acollida per part de la resta de membres de la Cort se certificà dos dies més tard, quan els tres estaments nomenaren una divuitena encarregada del negoci de les galeres.⁸⁴

La feina de la divuitena de les galeres tingué com a resultat l'elaboració de tres memorials que s'ocupaven de les característiques generals de la flota, del seu finançament i de les variacions que calia introduir en la recaptació fiscal de la Generalitat per a augmentar els ingressos de cara a garantir les despeses generades per les galeres. En aquest sentit, el primer memorial apostava per crear una flota de vuit galeres mitjançant un «assiento» similar al que la monarquia havia concedit a la ciutat de Gènova. Aquí es preveia que cadascuna de les galeres tingués una tripulació de cent vint homes, cinquanta aportats per la monarquia i la resta per la Generalitat, excepte en el cas de la galera capitana, que hauria de transportar un total de cent trenta homes; el període destinat a hivernar havia de durar cinc mesos —del 15 d'octubre al 15 de març— i s'havia de dur a terme a Barcelona; per a mantenir la tripulació, es demanava al rei que cada any es poguessin extreure cinc-centes salmes de blat de Sicília i que el monarca entregués cada any quinze forçats per cadascuna de les galeres; es demanava que el capità general de les galeres fos català —així com la resta de l'oficialitat— i només subjecte a l'autoritat del generalíssim; semblantment, es demanava que les vuit galeres només haguessin de seguir les ordres del generalíssim mentre aquest patrullés «estas nostras mars» o, en el cas que el monarca així ho comunicés als diputats, que la jurisdicció civil i criminal recaigués en mans del capità general

83. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 88r.

84. Ibídem, ff. 92r-92v, 107v-108r i 115r. Els membres de la divuitena foren: pel braç eclesiàstic, Adrià Maymó, prior de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem a Catalunya, Bernat Cassà, abat del Monestir de Sant Pere de Galligants, Francesc d'Olivó d'Alvèrnia, abat del Monestir de Sant Llorenç del Munt, Julio Cordelles, procurador de la seu episcopal vacant de Barcelona, Antoni Vila, síndic del Capítol de Vic, i Ferran Fivaller, síndic del capítol de Tortosa; pel braç militar, el marquès de Terranova, Joaquim Carròs i de Centelles, comte de Quirra, Berenguer de Peguera, Guerau de Cruïlles, Joan de Llupià i Felip Roger de Calella; pel braç reial, Julià de Navel, Miquel Sarrovira, Talis Jordà, síndic de Tortosa, Josep Blanch, síndic de Perpinyà, Joan Pau Gorts, síndic de Granollers, i Pau Mas, síndic de Vilafranca del Penedès.

i que el generalíssim no pogués extreure xurma de les galeres del General per a proveir les galeres del rei; finalment, es demanava que, en el cas que tant els diputats com el rei volguessin finalitzar l'«assiento», aquesta voluntat fos comunicada a l'altra part amb cinc mesos d'antelació.⁸⁵

Pel que fa al segon i el tercer memorials, a grans trets preveien augmentar la recaptació dels drets del General a l'entorn de 100.000 lliures anuals, gràcies, principalment, a l'arrendament de la bolla de Barcelona —10.000 lliures anuals—, l'augment dels impostos sobre la pesca salada —17.500 lliures— i sobre la roba de llana —8.750 lliures—, un nou càlcul sobre la resta de drets del General —unes 25.000 lliures— i, finalment, la creació d'un nou impost sobre els barrets —25.000 lliures anuals més—, tal vegada unes previsions massa optimistes.⁸⁶ Val a dir que la proposta dels estaments fou rebuda amb entusiasme pels tractadors reials, tal com recollí una ambaixada del braç reial a l'estament eclesiàstic el 2 de juliol; tanmateix, l'endemà mateix, el marquès de Dènia i el vicescancerler d'Aragó comunicaven a la divuitena de les galeres que Felip III es negava a fer cap tipus d'aportació econòmica a la flota. De fet, el monarca havia deixat molt clar que «si la terra volia a son compte fer-las, o fes», motiu pel qual els membres de la divuitena plantejaren als estaments la possibilitat de tornar a la idea primigènia de les quatre galeres mantingudes únicament pel Principat.⁸⁷ Aquesta darrera proposta fou la que tingué més èxit entre els membres dels estaments, que els dies següents maldaren perquè Felip III donés el plàcet a la seva iniciativa, especialment després que el dia 5 de juliol uns escandalitzats Lluís de Vilafranca i Berenguer de Peguera expliquessin que davant de la seu del braç militar s'havia reunit «una multitud de donas ab molt gran avalot, cridant y suplicant ab molta instància lo negoci de las galeras, y poch après també molts pescadors cridant y demanant lo mateix, per los tants y tant grans danys que reben dels moros».⁸⁸ Dit i fet, dos dies més tard, els braços feien una ambaixada per a presentar la legislació definitiva de l'esquadra de galeres del General al rei catòlic, que, amb condicions, hi donà el seu vistiplau.⁸⁹

Els capítols de Cort que fonamentaren l'esquadra de galeres foren el 63/1599 i el 64/1599. El Capítol 63/1599 esgrimia els motius pels quals calia armar un estol de quatre galeres, qui les havia de mantenir i com ho havia de fer. Pels braços, la raó principal a l'hora de crear la flota no era altra que la de dissuadir els corsaris de perpetrar atacs contra el litoral català, uns atacs que els darrers anys havien comportat pèrdues en hisendes i vides humanes, així com un decreixe-

85. *Ibidem*, f. 176r-177v.

86. Com molt bé explica Eva Serra, la xifra real de recaptació se situà a l'entorn de les 22.000 lliures barcelonines anuals. Cfr. EVA SERRA I PUIG, «Les galeres de la Generalitat...», art. cit., p. 5.

87. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1049, f. 255v-256v i 261r-261v.

88. *Ibidem*, f. 287r-287v.

89. *Ibidem*, f. 332r i ACA, Generalitat, Sèrie N, 1050, f. 461v, respectivament.

ment notable del «comersi de les mercaderies», asseguraven. Per a sustentar les embarcacions, el Capítol de Cort 63/1599 establí tot un seguit de canvis en la fiscalitat controlada per la Diputació del General. En aquest sentit, es crearen nous impostos —sobre les cartes—, s'augmentà la pressió fiscal sobre determinats productes i activitats —la fruita seca, la pesca fresca i salada, l'exportació de mercaderies produïdes dins del Principat, els barrets, la importació de seda italiana, la llana castellana destinada a l'exportació, els productes de la indústria de la llana i el cuir catalans i l'exportació d'oli i vins— i es decidí arrendar l'impost de la bolla a la col·lecta de Barcelona. A través d'aquesta operació, els estaments pretenien augmentar els ingressos de la Diputació del General en un total de 87.000 lliures barcelonines a l'any —13.000 menys que les previstes en el primer memorial presentat a Felip III—, 60.000 de les quals havien d'emprar-se per a sufragar la conservació de les quatre naus. Segons aquests càlculs, la hisenda del General havia de tenir un superàvit de 27.000 lliures anuals, fet que li havia de permetre emetre un censal de 80.000 lliures —a extingir en un període de quatre anys— que s'haurien de dedicar a la compra de les quatre embarcacions.⁹⁰

Quant al Capítol de Cort 64/1599, aquest establí tant el funcionament com la planta de la flota de galeres. Així, s'acordà que cada embarcació pogués treure cinc-centes salmes de blat sicilià lliures d'impostos a l'any i que, en el supòsit que capturessin naus enemigues i hom hagués de repartir-se el botí, la flota no hagués de pagar drets com el de l'*almirantazgo*. Semblantment, les galeres quedaven a les ordres del seu general per a navegar les costes del Principat i els comtats, tot i que havien d'incorporar-se a la resta de naus sota les ordres del generalíssim quan els «effectes universals» de la monarquia així ho requerissin. El general, els capitans, els entretinguts i l'auditor de les galeres eren designats pel monarca. El general s'encarregava de nomenar els oficials militars, mentre que els càrrecs de veedor, proveïdor, comptador, pagador i notaris quedaven a disposició dels diputats i oïdors de comptes de la Generalitat. Finalment, val la pena destacar que el veedor, el proveïdor, el comptador, el pagador, l'auditor i els notaris s'haurien de sotmetre a la fiscalització duta a terme per la Visita del General de Catalunya un cop cada tres anys.⁹¹

Els greuges de la Cort de Barcelona de 1599

Si repassem ràpidament la legislació sancionada a la Cort de Barcelona de 1599, de seguida podem adonar-nos que el nombre de constitucions, capítols de cort i capí-

90. El Capítol de Cort 63/1599 a *Constitutions fetes per la S.C.R. Magestat...*, op. cit., f. 42r-43r.

91. El Capítol de Cort 64/1599 a *Ibidem*, f. 43r-44r.

tols del redreç fou notable, ja que se n'aprovaren, respectivament, cinquanta-vuit, noranta-sis i noranta-set. Tanmateix, d'entre totes aquestes lleis, *stricto sensu* només tres constitucions, vint capítols de cort i sis capítols del redreç vehiculaven qüestions inherents al braç eclesiàstic. No tornarem a incidir en el contingut d'aquesta normativa, ja que la majoria de lleis han estat tractades en l'epígraf precedent. Per a acabar aquesta introducció, sí que ens fixarem, en canvi, en els greuges presentats davant la Cort i que guardaren una estreta relació amb l'estament eclesiàstic.⁹²

Els greuges generals: les comandes de l'Ordre de Sant Joan de Jerusalem, el Breu i la Inquisició

Els tres únics greuges generals presentats davant Felip III que vehiculaven problemàtiques properes als interessos de l'estament eclesiàstic foren els que es destinaren a les qüestions de les comandes catalanes de l'Ordre de Sant Joan de Jerusalem, el Tribunal del Breu i la Santa Inquisició.

Les disputes entre catalans, aragonesos i valencians a l'entorn de les comandes santjoanenques de la Castellania d'Amposta feia dècades que s'arrossegaven, malgrat els diversos intents fets per part de les Corts Catalanes i, fins i tot, de la Diputació del General davant el papat durant el segle XVI per a garantir que només els catalans poguessin prendre'n possessió.⁹³ De fet, les gestions catalanes a Roma mai fructificaren i l'any 1591 els seus interessos foren contradits per un breu papal que es mostrava favorable al nomenament d'aragonesos i valencians a les comandes. En aquest sentit, la manca de decisió de la monarquia sobre aquest afer havia provocat la tramesa de dues ambaixades de la Diputació del General a Madrid a mitjan dècada de 1590 que, tanmateix, només aconseguiren que el monarca s'apartés del plet, desvinculant-se de la legislació aprovada per les Corts Catalanes a mitjan segle XVI i traslladant-ne la resolució al nunci d'Espanya, que no canvià de parer. Tot plegat comportà que, finalment, la Reial Audiència de Catalunya es desvinculés del grup de pressió exercit conjuntament amb la Diputació i acceptés que els candidats aragonesos i valencians poguessin posseir comandes situades dins dels territoris del Principat. Veient la situació tal vegada delicada en què es trobaven els interessos catalans no ens hauria pas d'estranyar, doncs, que durant la Cort de Barcelona de 1599, els estaments aprofitessin per plantejar de nou el conflicte davant el monarca,⁹⁴ el qual es comprometé a fer observar la

92. Sobre els greuges presentats a la Cort de Barcelona de 1599, segueix essent del tot indispensable l'estudi d'Ernest BELENGUER CEBRIÀ, «Un balance de las relaciones...», art. cit.

93. Sobre aquesta qüestió vid. Miquel PÉREZ LATRE, *Entre el rei i la terra...*, op. cit., p. 234-238.

94. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1050, f. 495r-497v.

legislació relacionada amb aquesta qüestió, així com a escriure el seu ambaixador a Roma amb l'objectiu d'intercedir a favor dels interessos catalans davant el papa.⁹⁵

En el cas del greuge dedicat al Tribunal del Breu, com hem pogut veure anteriorment, els braços en demanaven o la reforma o la supressió, ja que entenien que les causes que n'havien motivat l'aparició dècades enrere feia temps que havien quedat superades: la presència de capellans dins les quadrilles de bandolers, el fet que alguns prelats no tinguessin cura de les ànimes dels feligresos i afavorissin l'ingrés de persones en aquestes quadrilles de bandolers o la manca de control dels bisbes sobre els religiosos de les seves diòcesis eren situacions que havien quedat resoltes, *a priori*, mitjançant la reforma tridentina. De fet, segons els estaments, el Tribunal del Breu actuava cada vegada més guiat no pas per l'afany de perseguir religiosos díscols i facinerosos, sinó d'actuar com un autèntic tribunal polític, tal com havia demostrat l'experiència de la repressió posterior al període de les torbacions. Per tot plegat, els braços demanaven que el Tribunal del Breu fos eliminat o, si més no, que es reformés en els termes expressats durant la negociació dels capítols de Cort dedicats al Tribunal.⁹⁶ Quant a la resposta del monarca sobre aquesta petició, es remeté a les constitucions i capítols de cort que hi feien referència.⁹⁷

La mateixa resposta obtingué el greuge general presentat pels braços respecte a les actuacions de la Inquisició,⁹⁸ malgrat el fet que «los agravis causats als poblats de tot aquest Principat per los pares inquisidors són en número tan excessius y notoris que per dit respecte se dexen de referir». En aquest sentit, els braços remeten a les nombroses concòrdies i capitulacions signades entre les Corts del segle XVI, la Diputació i les autoritats eclesiàstiques del Principat, que, tanmateix, mai no havien estat observades; és per aquest motiu que demanaven que la reparació d'aquest greuge consistís a comprometre's a fer que els inquisidors de Catalunya observessin allò disposat per les constitucions catalanes.⁹⁹

Els greuges particulars

La majoria dels greuges particulars presentats davant Felip III durant la Cort de Barcelona de 1599 feren referència a dues problemàtiques relacionades amb els estaments militar i reial, principalment: d'una banda, a la repressió patida pels homes del partit del diputat militar Joan Granollacs després del seu intent

95. Ibídem, f. 710v.

96. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1050, f. 475r-477v. Ernest BELENGUER CEBRIÀ, «Un balance de las relaciones...», art. cit., p. 123-125.

97. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1050, f. 710v.

98. Idem.

99. Ibídem, f. 502r.

de captura fallida per part dels homes del rei l'any 1591;¹⁰⁰ d'altra banda, als excessos comesos pels oficials del rei en diverses poblacions catalanes, especialment en motiu de la tala d'arbres destinats a la fabricació de galeres a les drassanes de Barcelona.¹⁰¹ Amb tot, es presentaren un total de vuit greuges particulars directament relacionats amb l'estament eclesiàstic:

En primer lloc, caldria destacar el greuge presentat per la Catedral de Lleida. Segons aquesta corporació, la Reial Audiència de Catalunya l'havia perjudicat greument a l'hora d'executar la sentència que l'enfrontava a la universitat i a particulars de les Borges d'Urgell (i. e. les Borges Blanques) per l'herència de Pere Sanahuja.¹⁰² Tot i que un cop rebuda la sentència, els síndics de la catedral lleidatana havien intentat executar-la, els habitants de les Borges Blanques s'hi havien oposat frontalment, fet que acabà comportant que els doctors de la Reial Audiència optessin per compondre una pena pecuniària a canvi de no aplicar la resolució judicial. Tot plegat, evidentment, perjudicava els interessos de la seu lleidatana, que, a més de no veure aplicada la sentència, no rebia cap compensació econòmica. És per aquest motiu que el síndic capitular demanava que el monarca satisfés els interessos econòmics de la catedral lesionats en el plet.¹⁰³

En segon lloc, també presentà un greuge Macià Falquers, antic carceller de la presó de la ciutat de Barcelona. En aquest cas, perquè la Inquisició l'havia condemnat a tres anys d'inhabilitació per exercir oficis de jurisdicció reial, dos anys de desterrament de Barcelona i una multa de cent ducats per haver alliberat un pres del Sant Ofici per ordre del lloctinent general Manrique de Lara. Com a compensació pels danys soferts, demanava un total de cinc-cents ducats.¹⁰⁴

En tercer lloc, el Monestir de la Santíssima Trinitat de Piera demanava, per la seva part, que se li restituïssin les vint-i-cinc lliures barcelonines que havia hagut de dipositar davant el jutge relator de la causa que aportava davant la Reial Audiència contra el Monestir de Pedralbes, ja que finalment la causa no s'havia declarat tot al·legant que era una qüestió espiritual fora de la jurisdicció del tribunal reial.¹⁰⁵ En aquest sentit, Felip III declarà, pocs dies després, que aquesta petició

100. Miquel Pérez Latre, *Entre el rei i la terra...*, op. cit., p. 250-251. Miquel Pérez Latre es fa ressò de «l'allau» de peticions de reparació dels greuges comesos contra diversos particulars amb motiu d'aquesta repressió. Entre altres qüestions, els homes del partit de Joan Granollacs aconseguiren que el monarca revocés tots els processos derivats de l'intent de captura de l'exdiputat militar, així com algunes reparacions econòmiques i la no pas menys rellevant restitució dels capítols del redreç 7/1585, 13/1585 i 34/1585.

101. Sobre l'activitat de les Reials Drassanes de Barcelona als segles XVII i XVIII, vid. Alfredo CHAMORRO ESTEBAN, «Las atarazanas de Barcelona: fábrica de galeras de la Monarquía (1599-1748)», *Pedralbes: Revista d'Història Moderna*, 38, 2018, p. 87-113.

102. ACA, Reial Audiència, Plets civils, 7431.

103. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1050, f. 531v.

104. *Ibidem*, f. 568v-569r.

105. *Ibidem*, f. 570r-570v.

de greuge no era procedent, ja que, segons sembla, els diners ja havien estat retornats als religiosos de Piera; tanmateix, ordenava que, en el supòsit que encara no els haguessin rebut, el pagament es fes immediatament.¹⁰⁶

En quart lloc caldria destacar el greuge presentat pel prior de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem a Catalunya, Adrià Maymó, que demanava que es reparés el dany sofert per l'Orde en el cas de les rendes del lloc de Sudanell, situades des de l'any 1596 sota empara reial per un defecte de forma en la citació feta al prior mateix en el marc del plet que Sudanell mantenia amb l'Orde davant la Reial Audiència. Segons sembla, Maymó no havia rebut la citació i això havia comportat que no es presentés al judici i, com a conseqüència, se'l declarés contumaç i automàticament es traspassés l'administració de les rendes de Sudanell a l'Administració reial. Conseqüentment, demanava que el monarca declarés nul·la l'empara reial sobre el lloc de Sudanell.¹⁰⁷

En cinquè lloc, per la seva part, la ciutat de Vic també palesà el seu enuig per les conseqüències tal vegada negatives que la creació del Bisbat de Solsona havia comportat per als seus interessos. Tal com recordava el seu síndic, tot i que Felip II s'havia compromès a evitar que la diòcesi de Vic perdés algunes de les principals parròquies en benefici del nou bisbat —«en la qual anada de syndich se gastà dita ciutat axí matex molts centenars de ducats, havent stat dit syndich en Madrid vuyt o nou mesos»—, els agents encarregats de certificar el traspàs permeten que poblacions com ara Cervera, Tàrraga o Bellpuig quedessin sota l'òrbita solsonina. Per tot plegat, amb l'objectiu que es repareessin els «danys, agravis y prejudicis causats a la dita ciutat per dita desmembració», el síndic de la ciutat de Vic demanava que el monarca catòlic revoqués la sentència de separació de les parròquies històricament lligades al Bisbat de Vic.¹⁰⁸

En sisè lloc, l'altre gran damnificat per la creació del Bisbat de Solsona, el Bisbat d'Urgell, també presentà un greuge. A diferència dels seus compatriotes vigatans, però, les queixes provenien de la manca d'obediència mostrada pel beneficiat de l'església del castell de Balaguer, Onofre Bordoy, al visitador del bisbe d'Urgell. Així, Bordoy no només havia actuat contra el segrest de les rendes episcopals del castell balaguerí dictaminat pel visitador urgellenc, sinó que feia temps que no tenia cura de les ànimes dels feligresos de la seva parròquia —degut, principalment, a la seva condició de laic—, alguns dels quals havien mort sense que se'ls administressin els sagraments preceptius. Per tot plegat, perquè «si no s'i provehex de remey y perillarà que no done ocasió que un die se seguesca algun insulto y scàndol en lo poble», el síndic del bisbe d'Urgell reclamava que

106. *Ibidem*, f. 711v.

107. *Ibidem*, f. 621v-622r.

108. *Ibidem*, f. 651r-652v.

el rei amonestés Bordoy a través del batlle general amb l'objectiu de restablir de nou l'autoritat diocesana.¹⁰⁹

En setè lloc, cal destacar que els segrestos de rendes sovint eren motiu de disputa. Els abats benedictins de Catalunya presentaren, en aquest sentit, un greuge contra la pràctica, prou estesa entre els segrestadors reials dels monestirs vacants, d'apropriar-se de les rendes sense atendre les necessitats de les abadies, fet que, en massa ocasions, havia comportat que, un cop la titularitat tornava a mans d'un religiós, es trobessin les arque buides i els edificis en un estat deplorable. Conseqüentment, els abats demanaven que els fossin restituïdes les abadies segrestades i que, en els casos en què es detectessin irregularitats comptables, els oficials reials es veiessin obligats a retornar els diners.¹¹⁰

Finalment, caldria destacar també el greuge presentat per Bernat de Cardona, abat del Monestir de Sant Miquel de Cuixà, que, tot erigint-se com a representant dels interessos dels habitants de la vegueria de Vilafranca de Conflent, reclamava la celebració dels preceptius judicis de taula a la zona.¹¹¹ Tal com recordava Cardona, feia més de vint anys que no se celebraven, fet que impedia controlar els «excessos y prejudicis» comesos pels veguers, que, conscients de la inexistència de mecanismes de rendició de comptes a la vegueria conflentina, aprofitaven per a fer «notables agravis als vassalls de dita abadia». És per aquest motiu que l'abat de Sant Miquel de Cuixà demanava a Felip III que nomenés tres jutges de taula perquè s'administrés justícia als conflentins, «lo que és en molt gran servey de Déu y beneffici públich».¹¹²

La resposta del monarca a la gran majoria d'aquests greuges fou més aviat lacònica. Si bé és cert que, en alguns casos, Felip III intentà reparar els greuges comesos pels seus oficials —com per exemple en el cas ja comentat del plet que enfrontava els monestirs de Piera i Pedralbes a la Reial Audiència—, la decisió sobre la majoria de peticions relacionades amb l'estament eclesiàstic suara comentades fou aplaçada, bo i traslladant-ne la resolució als jutges de greuges elegits per la Cort perquè es considerava que «los negocios tenen necessitat de proves, exhibicions de actes y processos».¹¹³ I, és clar, això volia dir haver-hi de dedicar temps, un temps del qual el monarca catòlic no disposava.

Ricard Torra-Prat

Investigador Postdoctoral Beatriu de Pinós, Universitat Autònoma de Barcelona

109. *Ibidem*, f. 671r-672r.

110. *Ibidem*, f. 691r-691v.

111. Jesús LALINDE, «La “purga de taula”», a *Homenaje a Jaime Vicens Vives*, tomo I, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1965, p. 499-523; VÍCTOR FERRO, *El Dret Públic Català...*, op. cit., p. 404-406.

112. ACA, Generalitat, Sèrie N, 1050, f. 692r-692v.

113. *Ibidem*, f. 710v-712r.

CORT GENERAL DE BARCELONA (1599).
PROCÉS DEL BRAÇ ECLESIASTIC

In nomine Domini Nostri Jesuchristi et gloriose beate virginis Marie, eius genitricis, ac domine Tecele, amen. Pateat cunctis et sit notum quod cum potentissimus ac serenissimus dominus noster don Philippus, Dei gracia rex Castelle, Aragonum, etc., comes Barchinone, etc., Curiam Generalem incolis et habitatoribus Principatus Cathalonie et Comitatum Rossilionis et Ceritanie, per suas litteras (que date fuerunt Barcinone, die vigesima quinta mensis maii anni infrascripti) indixisset celebrandam in dicta civitate Barcinone, die secundo mensis junii, anni currentis a nativitate Domini millesimi¹ quingentesimi nonagesimi noni, prout lacius in communi procesu dicte Curie apud nobilem Petrum Franquesa, sue magestatis secretarium ordinarium ac regiam protonotariam regentem, lacius continetur. Hinc est quod, adveniente die martis,² secunda mensis junii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, ad quam diem Generalis Curia supradicta extitit, ut predictur, in dicta et assig//2v//nata, cum idem serenissimus dominus noster rex omnibus convocatis ad dictam Curiam suam facere intendisset proposicionem, personaliter ad ecclesiam monasterii sancti Francisci dicte civitatis Barchinone, hora undecima vel circa ante meridiem eiusdem diei, accessit et sua sacra, catolica et regia magestate in regio solio in predicta ecclesia ad huiusmodi effectum facto ornamentis regiis parato sedente, in conspectu et audientia omnium ibidem constitutorum et congregatorum facta fuit et de suo regio mandato per dictum nobilem Petrum Franquesa, alta et intelligibile voce, lingua materna cathalonica, ut moris est, lecta et publicata propositio sequens:

1. millesimo, *corregit.*

2. martis, *corregit.*

Proposicio regia

Lo rey, mon pare y senyor, que haja glòria, ab gran voluntat y contento meu concertà mon casament ab la reyna, ma molt cara y amada muller; y poc abans de sa mort, donà orde en sa felice vinguda a estos mos regnes de Espanya, ab determinació de que·s celebràs en los regnes de Castella, manant fer per çò tants grans prevencions com la ocasió y la rahó ho demanavan. Y prevenint la mort al rey mon pare y senyor abans de poder-se effectuar y sent lo que més importava a mos regnes y vassalls la consumació de mon casament, sens perdre ningun temps³ posí tot mon cuydado en què·s passassen havant les dites prevencions y que ab summa brevetat se aprestàs una grossa armada de galeras ab que la reyna passàs a estos mos regnes ab la autoritat y seguretat que a ma real persona y a la sua convenia, que també servís de acompanyar a Itàlia la sereníssima infanta, ma molt chara y amada germana, per a anar a Flandres, ab lo sereníssim archi//3r//duch Alberto, son marit. Y recordant-me de la fedelitat y amor ab què los regnes de Aragó, València y est Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya han servit sempre als sereníssims reys de Aragó, mos predecessors de felice recordació, y a mi particularment quant en lo any vuytanta-sinch, en les Corts de Montsó⁴ me juraren per son príncep immediat successor en los dits regnes, Principat y Comtats après dels llarchs dies del rey mon pare y senyor, que haja glòria, y que après de sa mort admeteren mos llochtinents y capitans generals abans⁵ de haver-los jurat sos furs, privilegis, Constitucions, usos y bons costums, fent planes totes les dificultats que en los dits dos actes se pogueren offerir, la innata fidelitat dels dits regnes, Principat y Comptats y la gran amor que a ma real persona tenen; y movent-me per tant justes causes, volent junctament complir lo que los sereníssims reys de Aragó, mos predecessors, han acostumat, mudant la determinació que lo rey mon pare y senyor tenia feta, la fiu⁶ de celebrar mon casament en los regnes de la Corona de Aragó per a legtrar-los ab ma real presència y de la reyna, ma molt chara y amada muller, y donar mostra del modo que·ls ame y junctament occórrer al remey de les necessitats y treballs per ventura causats per lo llarch temps que lo rey mon pare y senyor, que haja glòria, los ha dextat de visitar per sas malalties y altres justes ocupacions; y fiu elecció de la present ciutat de Barcelona, per ser una de las que més ame y estime en mos regnes, com ho entengueren ab les lletres que maní scriur en esta conformitat, sens que esta ma deliberació la poguessen mudar la viva instància ab que los regnes de Castella me supplicaren los

3. A continuació, cancel·lat, sens perdre ningun temps.

4. A continuació, ratllat, me.

5. A continuació, ratllat, de.

6. A continuació, ratllat, de.

fes //3v// la merçè de honrrar y consolar-los en celebrar en ells mon casament ni les urgents necessitats que·m representaren per a què no fes absència de aquells regnes, ni les speranses certes que·m donaren de fer-me un tant gran servey en las Corts que·ls maní convocar en lo mes de nohembre pròxim passat, que ab ell pogués desampanyar mon real patrimoni, lo qual lo rey mon pare y senyor me ha dexas no sols del tot exhaust, però encara consumit y empanyat en fins per tot lo any mil sis-cents y hu, y molta part o tota de mil sis-cents y dos, sens que en tot lo dit temps me puga prevaler ni ajudar de ninguna cosa d'ell ni tenir per a occórrer a la conservació y defensa de mos regnes y a la extirpació dels enemichs que·ls infesten més hazienda ni patrimoni del que mos regnes, vassalls y súbdits per sa innata fidelitat y lo amor que·m tenen me han servit y serviran com ho feren los dits regnes de Castella en lo principi de les dites Corts. Ni tampoch fonch part per a què no passàs havant ma determinació los majors gastos que·s offerian y se me han offerit en exir fora de Castella a celebrar mon casament, vençent-ho tot lo singular amor que tinch als naturals dels regnes de la Corona de Aragó, y particularment als de aquest Principat y Comptats. Y estant ja de partida per a d'aquesta ciutat, sobrevingueren los avisos de la invasió que l'anglesa comminava en lo regne de Portugal y altres, y ab axò per no allunyar-me tant ni tampoch dexar de venir als regnes de la Corona de Aragó, prenguí per medi celebrar mon casament en la ciutat de València, ab fi sempre de fer lo últim que pogués per visitar aquest Principat y Comptats, hoc y encara de celebrar en ell mon casament si la ocasió ho portàs, com abans de arribar a València vos ho notiffiquí; //4r// y a bé que entenguí que ab tres messos poguera fer mon viatge y acudir a la resistència de dita invasió y acabar les Corts de Castella com les coses de la mar són inçertas, va per a sinch que comensí aquest viatge. Y no obstant que los regnes de Castella y las Corts me imbiaren sos missatgers a València a supplicar-me ab urgents causes y amor que no dilatàs més ma tornada a Castella y que cada dia m'o supplican ab més instància y que los avisos de invasió de dita armada enemiga han rexit tan certes que·s pot recelar que està ya infestant mos regnes, ho he posposat tot per visitar-vos, y encara que fonch ab intent de fer solament mon jurament y rebre la vostra fidelitat perquè lo temps y les occasions me forsaven a no fer altra⁷ cosa. Però après de haver arribat assí, havent-me vosaltres los braços de aquest Principat y Comptats fet entendre la necessitat preçissa que hi ha de remey en moltes coses del govern de aquest Principat y Comptats y que si's dilatàs podria ser en gran deservy de Déu Nostre Senyor y nostre y dany de la cosa pública y resolt y offert de acabar lers Corts per vostra part dins vint dies, prenent-ne vuyt més solament per la convocació d'elles, acte y exemple de amor y fidelitat a ma real persona, no

7. cose, *corregit*.

acostumat per vosaltres ab ningú dels sereníssims reys, mos predecessors, fiant-me de la seguretat y certitut de vostra paraula donada per vassalls tant punctuals y fels a vòstron rey y senyor y que sabeu la falta que fas en la present ocasió y que esta y lo temps me forçan a no poder detenir-me una hora més, fent offici de pare, rey y senyor vostre que desije vostre bé, conservació y augment com a tal y que tant vos ame, he manades convocar les presents Corts ab sols fi de tractar en ellas de vostre bé universal y perticular y del //4v// bon govern de aquest Principat y Comptats y llevar les occasions que poden causar contencions, discòrdies e males voluntats y facilitar que's visca en ellas ab justícia, pau y repòs. Vosaltres com a tant bons vassalls, disposau-vos a mirar y tractar de tot lo que a aquest propòsit y al servey de Déu y meu convindrà y persuadiu-vos que per tot lo que dalt stà dit y lo demés que us tocarà y serà benefici vostre, lo qual sempre tinch per meu propi, trobareu en mi tota la voluntat que podeu desijar, com ho marex vostra gran y antiga fidelitat y lo entrenyable amor que sempre me haveu tingut, teniu y yo vos tinch.

Qua quidem propositione sicut predictur lecta, illico surrexerunt ab scannis in quibus sedebant persone stamenti ecclesiastici, illustrissimus et reverendissimus dominus don Joannes Terés, Tarrachonensis archiepiscopus, et ab scannis in quibus sedebant persone stamenti militaris excellentissimus dominus don Didacus Hernández Raymundus Folch olim de Córdoba, dux Cardone, ac ab scannis in quibus sedebant persone stamenti regalis illustris Benedictus Soler, medicine doctor, conciliarius in ordine primus dicte civitatis Barchinone, presidentes dictorum trium stamentorum Principatus Cathalonie, et convenerunt antedictum solium regium, existente in medio eorum dicto illustrissimo domino archiepiscopo et ad eius dexteram dicto excellentissimo domino duçe Cardone, ad synistram vero dicto conciliario primo Barchinone exsistentibus. Et dictus archiepiscopus Tarrachone, pro responsione dicte propositionis, nomine dictorum trium stamentorum, oraculo sue vive vocis, hec vel similia verba in effectu dicte sacre, catolice et regie magestatis dixit:

La resposta a la proposició

La Cort General assí congregada besa los peus y mans de //5r// vostra magestat per la merçè que per sa gran bondat y clemència li fa en ser de son real servey (no obstant la precisa necessitat que té de tornar-se'n ab brevedat a sos regnes de Castella) y voler-se detenir en aquesta sua ciutat y ocupar-se en çelebrar Corts, ordenar y statuhir lo que convindrà per a la bona administració de la justícia y per al reparo de altres coses que tenen necessitat de reperar-se per a la quietut y repòs de aquest Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya de vostra magestat. Entès lo que vostra magestat mana, se tractarà en los brassos ab la brevedat possible y molt gran desig de açertar, y speram en Nostro Senyor que tot redun-

darà en glòria sua y servey de vostra magestat, bé y a utilitat d'estos sos súbdits y fidelíssims vassalls, y del que se acordarà y deslliberarà se donarà resposta a vostra magestat ab las sòlitas protestacions que a part se donaran a vostra magestat o al protonotari.

Et facta dicta responsione, ex parte regia fuit accusata contumacia omnibus cittatis et non comparentibus, quibus de gracia per suam magestatem concessum fuit tempus usque ad diem crastinam jovis inclusive, mandatumque syndicis et procuratoribus quatenus intra dictum termino de suis potestatibus fidem facerent et Curia presens porrogata et continuata fuit ad diem crastinam jovis, qua computabitur tertia mensis junii, prout predicta longe lateque patent in quadam papirea scriptura per dictum nobilem Petrum Franquesa ibidem in omnium presencia lecta, cuius scripture tenor huiusmodi est:

Acusacio contumacie

Sa magestat acusa contumàcia a tots los citats y cridats a la present Cort y de gràcia special spera als absens per //5v// adassí a demà dijous per tot lo die, manant als syndichs de les universitats y procuradors de les perticulars personas que dins lo dit temps fassen fe de les dites potestats, altrament que no seran admesos. Y sa magestat porroga y continua les presents Corts per a demà dijous, que comptarem tres del present mes de juny per a de aquest lloch, si feriat serà per al primer die no feriat.

Quibus quidem omnibus supradictis pro dicto stamento seu brachio ecclesiastico Principatus Cathalonie presentes interfuerunt infrascripti, sedentes per ordinem sequentem:

Persone que interfuerunt in proposicione pro stamento ecclesiastico

Illustrissimus et reverendissimus dominus don Joannes Terés, miseracione divina Tar-rachonensis archiepiscopus.

Reverendissimus don Andreas Capilla, Urgellensis episcopus.

Reverendissimus don Franciscus Robuster et Sala, Vicensis episcopus.

Reverendissimus don Ludovicus Sans, Çelsonensis episcopus.

Reverendissimus don Franciscus Arévalo de Suaço, Gerundensis episcopus.

Reverendissimus don Onoffrius Reart, Elnensis episcopus.

Illustris et admodum reverendus don Adrianus Maymó, miles, ordinie et milicie Hospitalis Sancti Joannis Hierosolymitanensis, Prior Cathalonie.

Admodum reverendus frater don Michael Aymerich, abbas monasterii Sancti Cucupha-tis Vallensis.

Admodum reverendus frater Petrus Nogués, abbas monasterii Beate Marie Sanctarum Crucum, ordinis Cisterciensis.

Admodum reverendus frater Franciscus Garrover, abbas monasterii Sancti Petri de Bi-sulduno, ordinis Sancti Benedictis.

Admodum reverendus frater Bartholomeus de Montagut et de Vallgornera, abbas monasterii Sancti Stephani Balnole//6r//arum, ordinis Sancti Benedicti.

Admodum reverendus frater Franciscus de Pons, abbas monasterii Beate Marie de Rivi-pullo, ordinis Sancti Benedicti.

Admodum reverendus frater Joannes Boschà, abbas monasterii Beate Marie de Amer, ordinis Sancti Benedicti.

Admodum reverendus frater Jacobus Font, abbas monasterii Beate Marie de Lavaix, ordinis Cisterciensis.

Admodum reverendus frater Bernardus Cassà, abbas monasterii Sancti Petri de Gallicanto, ordinis Sancti Benedicti.

Admodum reverendus Raphael Balle, abbas Beate Marie de la Real.

Admodum reverendus frater Joachinus Bonanat, abbas monasterii Beate Marie de Monteserrato, ordinis Sancti Benedicti.

Admodum reverendus frater Joannes de Valençuela, abbas monasterii Sancti Phelici Guixalensis, ordinis Sancti Benedicti.

Admodum reverendus Franciscus Olivó et de Alverina, abbas seu perpetuus commendatarius Sancti Laurencii de Monte, Barchinone.

Admodum reverendus Balthazar Compte, abbas seu perpetuus commendatarius monasterii Sancti Laurencii prope Baganum.

Reverendus don Joannes Valero, prior monasterii Scale Dei, ordinis Cartuciensis.

Reverendus et nobilis Hieronymus Tarça, archidiaconus de Culla, canonicus et procurator reverendissimi domini Gasparis Punter, Dertusensis episcopus, ac eius vicarius generalis.

Reverendus Julius Cordelles, precentor et canonicus, vicarius generalis et procurator ecclesie Barchinonensis, sede vacante.

Reverendus et nobilis Christophorus de Queralt, canonicus et //6v// syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Tarrachonensis.

Reverendus Petrus Thomàs, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Gerundensis.

Reverendus Michael Busquets, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Barchinone.

Reverendus Anthonius Vila, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Vicensis.

Reverendus Philippus Jordi, archidiaconus Confluentis, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Elnensis.

Reverendus Josephus Ferrús, decanus, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Salsonensis.

Reverendus frater Michael Marola, monachus, procurator reverendi admodum fratris Joannis Tarròs, abbatis monasterii Beate Marie Populeti, ordinis Cisterciensis.

Et predictis sic factis et modo predicto subsequitis, congregati in dicto loco perseverarunt et steterunt in protestacionibus solitis et assuetis, prout in processu et actis dicte Curie per dictum nobilem Franquesa, regentem protonotariam, confecto, a quo ego, Alexander Cendra, notarius et scribe infrascriptus, predicta sumpsi et abstraxi, est videre.

Prima convocacio stamenti ecclesiastici

Et post predicta, recessit a dicta ecclesia preffata sacra, catolica et regia magestas, dominus noster regis, et predicti omnes congregati pro stamento seu brachio ecclesiastico inde eciam recesserunt et simul se contulerunt ad capitulum dicti monasterii, situm in claustro eiusdem, loco et appartamento pro dicto stamento ecclesiastico assignato et parato, in eodemque convenerunt, habitoque inter ipsos aliquo tractatu et colloquio super his que peragenda erant, eo quia duodecima hora jamdiu pulsata erat, fuit unanimiter deliberatum:

7r// Enbaxada als altres estaments

Que los senyors abat de Sant Culgat y lo syndich del Capítol de Gerona vajan als brassos militar y real, qui també estaven ajuntats en sos apartaments, pregant-los de part y en conformitat del present bras que per dar principi als occorrents negocis, fossen servits després dinar, a les tres hores, tornar a juntar-se als matexos llochs, que lo present bras ecclesiàstich faria lo matex, per fer elecció y nominació dels officials necessaris per a què se puga passar havant als demés negocis, attento la brevedat del temps y necessitat que sa magestat ha senyalat tenir per a tornar-se'n. *Et illico, dicti legati predictam deliberacionem exequentes, illam notificaverunt et explicaverunt aliis brachiis, prout paulo post reversi retulerunt, dicentes que havia aperagut molt bé als brassos militar y real lo dit pensament.*

Resposta del bras real

Et paulo post predicta, advenerunt in dicto stamento magnifici Raphael Albert, syndicus civitatis Gerunde, et Damianus Montserrat, syndicus ville Çervarie, legati sive embaxadors brachii regalis, qui retulerunt que lo bras real, conformant-se en lo que per lo present bras los és estat explicat, se ajuntarien després dinar a la dita hora assenyalada per al dit effecte.

Eleccio scribe pro stamento militari

Dicta die secunda mensis junii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, in dicto monasterio sancti Francisci, in loco seu appartamento pro stamento militari in refetorio eiusdem parato, presente me, Alexandro Çendra, notario publico et scriba infrascripto, et testibus infrascriptis, ante meridiem ipsius diei, convocato dicto stamento mi//7v//litari in dicto loco, in quo presidebat excellentissimus dominus dux Cardone, et multi nobiles ac alii milites quorum nomina et cognomina in processu familiari dicti stamenti militaris descripta sunt, interfuerunt, confidentes ut dixerunt de fide, legalitate et in agentis pericia discreti Joannis Sala, notarii publici Barcinone, elegerunt et nominarunt

dictum Joannem Sala, ibidem presentem, in scribam negotiorum dicti stamenti militaris, dando et tribuendo eidem solitam potestatem similibus scribis dicti stamenti militaris dari et tribui solitum. De quibus, etc., fiat large ut in forma.

Testes sunt Hieronymus Gebelli et Franciscus Pérez, scriptores Tarrachone, Barchinone reperti.

Deinde, dictis die et anno, post meridiem ipsius diei, inter terciam et quartam horas convocata dicta Curia Generali in dicto monasterio sancti Francisci Barchinone congregatoque dicto stamento ecclesiastico in suo loco seu apartamento post pulsacionem campane majoris, ut moris est, in quo convenerunt et presentes fuerunt omnes persone ecclesiastice que hodierna die dicto stamento interfuerunt desuper nominati et expressi et ulterius:

Admodum reverendus frater Joannes Guardiola, abbas monasterii Sancti Salvatoris de Breda, ordinis Sancti Benedicti.

Reverendus Jacobus Castellar, prior monasterii Sancte Anne Barchinone.

Reverendus Antonius de Cartellà, monachus Rivipulli, procurator reverendi Hieronymi Tort, abbatis monasterii Campirotundi, ordinis Sancti Benedicti.

Eleccio scribe pro presente stamento ecclesiastico

Quibus sic convocatis et congregatis, maturo colloquio inter eos super infrascriptis prehabito, elegerunt, nominarunt et deputarunt //8r// in notarium et scribam dicti stamenti ecclesiastici me, Alexandrum Cendra, apostolica et regia auctoritatibus notarium publicum, sacri concilii provincialis Tarrachonensis scribam et secretarium, ibidem presentem, qui dictum officium acceptavit et juramentum solitum in manu et posse dicti reverendissimi domini archiepiscopi Tarrachonensis, presidis, prestiti[t] in hec verba:

Juramentum scribe

Lo scrivà del present stament jura de bé y lealment haver-se en son offici y que tindrà secret totes les coses que en lo present stament se tractaran que serà dit se tinguen sacretes.

Juramentum scriptoris

Et simile juramentum prestatit Franciscus Pérez, scriptor sub me juratus.

De qua quidem eleccione et nominacione scribe fuit receptum instrumentum per discretum Joannem Sala, notarium publicum Barchinone et stamenti militaris Cathalonie scribam, prout apud acta processus dicti stamenti est videre.

Eleccio portarii

Item, similiter omnes congregati predicti elegerunt et nominarunt in portarium dicti stamenti ecclesiastici Hieronymum Martí, nuncium civitatis Barchinone, ibidem presentem, qui officium predictum acceptavit et tactis per eum sacrosanctis Evangeliiis in manu et posse illustrissimi domini archiepiscopi, presidis, juravit in hec verba:

Juramentum portarii

Lo porter jura que bé y lealment se haurà en lo offici de porter y tindrà secretes totes aquelles coses que a notícia sua vindrà, de les quals tractaran en lo present stament ecclesiàstich.

Juramentum convocatorum in presenti stamento

Insuper, per omnes congregati superius nominati, in manibus et posse supradicti illustrissimi domini archiepiscopi Tarrachone, //8v// presidis, tactis per eos sacrosanctis scripturis, jurarunt in hunc modum:

Primo, juren los congregats en lo stament ecclesiàstich de la present Cort que votaran y desliberaran y a les deliberacions y altres actes fahedors en dit stament conçentiran en llur sa y bon entaniment y segons conexeran ésser utilitat de la república del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya.

Ítem, que no admetran scientment als tractes de la present Cort algú que no haja prestat lo present jurament.

Ítem, juren que no revelaran a alguna persona cosa alguna tractada en la present Cort que pogués venir a redundar en dany de aquella.

Ítem, que tindran sacret tot lo que al present stament se tractarà y serà dit o determinat stiga o sie sacret.

Ítem, los syndichs, procuradors y ecónomos presents juren que les coses seran dites o determinades stiguen sots sacret, aquelles no revalaran o denunciaran a sos principals durant la present Cort sens fer y procurar que aquells juren de no revalar-les.

Eleccio capellani pro missis celebrandis

Insuper, omnes predicti congregati eligerunt nominaruntque venerabilem Gasparem Morgadella, presbiterum beneficiatum ecclesie Tarrachone, ad celebrandam missam que quotidie durante celebratione dictarum Curiarum consueta est celebrari in dicto stamento ecclesiastico, quam missam celebrari decreverunt in dicto stamento singulis diebus inter septimam et octavam horas ante meridiem.

Deliberació que la nominació de oficials se fassa per scrutini

Item, habito tractatu super nominacione promotoris et aliorum officiorum, fuit deliberatum que per llevar alguns inconvenients que seguir se podrian y perquè ab major libertat cada hu fassa son descàrrech, dites eleccions y nominacions se fassen votant per scrutini.

Eleccio promotores et illius juramentum

Et post predicta, dicti omnes congregati, insequendo formam dictis deliberacionis per viam scrutinii, elegerunt et nominarunt promotorem dicti stamenti ecclesiastici supradictum nobilem Hieronymum Terça, archidiaconum de Culla et procuratorem reverendissimi domini

Dertusensis episcopi, presentem, qui onere dicti officii acceptato, tactis per eum sacrosanctis scripturis in manu et posse dicti illustrissimi domini archiepiscopi, presidis, juravit in hunc modum:

Jura lo promovedor del present stament ecclesiàstich que en son offici se haurà bé, leal y degudament y farà bones y verdaderes relacions de las cosas que a ell seran acomenades per a referir y reportar.

Embaxada de part de sa magestat

Insuper, venit in dicto stamento ecclesiastico nobilis Petrus Franquesa, secretarius ordinarius sue magestatis regensque prothonotariatum, qui sedens post dictum illustrissimum dominum archiepiscopum, dixit sequencia vel similia: que sa magestat li ha manat vingués de sa part al present bras, dient-los com ha entès que sos predecessors han acostumat venir a lloch assignat per les dites Corts, per a què se li puguen presentar las supplicacions sobre la habilitació de la Cort. E que no obstant que pogués sens venir al dit lloch fer-se dita habilitació y presentació, emperò, per lo que desija darlos gust en tot y no //9v// innovar cosa alguna, havia determinat venir esta tarda a la present sglésia per a què se li puguen presentar les dites supplicacions sobre la habilitació de la Cort y fer la nominació de habilitadors per sa part, com de fet y vindria. Y axí los pregava tinguessen a punt lo que saria menester per al dit effecte, y fessen també per sa part la nominació y elecció de personas per habilitadors y ho envian també a dir y pregar de sa part als altres brassos que fassen lo matex. Et habito responso a sua illustrissima dominacione nomine tocuis stamenti de que lo present stament besa la mà a sa magestat de la mercè los feya en voler venir aquesta tarda y que encontinent farian lo que sa magestat los manava, inde recessit.

Eleccio habilitatorum pro parte presentis stamenti

Post que omnes predicti congregati per scrutinium elegerunt, nominarunt ac deputarunt in habilitadores (pro parte dicti stamenti ecclesiastici) personarum tribus brachiis Curie Generalis predictae interessencium et mandatorum ac potestatuuum syndicorum et procuratorum in eisdem interveniencium prenomatos: reverendum dominum Franciscum Robuster et Sala, Vicensem episcopum, admodum reverendum nobilem Michaellem Aymarich, abbatem monasterii Sancti Cucuphatis, et reverendum ac nobilem Christophorum de Queralt, canonicum et syndicum reverendi Capituli canonicorum ecclesie Tarrachone, qui dictum officium acceptante, tactis per eos sacrosanctis Scripturis in manu et posse dicti illustrissimi domini archiepiscopi, presidis, jurarunt modo sequenti:

Juramentum habilitatorum

Juran los habilitadors elets per los staments ecclesiàstich que en llur offici se hauran bé, lealment y degudament e que donaran bo y vardeder consell y vot en lo que //10r// entrevendran, a utilitat, sa y bon entaniment de la república del Principat de Cathalunya e que tindran sacretes les coses en que entrevindran.

Nominacio advocatorum et eorum juramentum

Item, similiter, ex deliberacione et voto majori ex parte, eligerunt in advocatos dicti stamenti ecclesiastici reverendos Anthonium Terès, decretorum doctorem, thesaurarium sedis Barchinonensis, et Josephum Ferruz, decanum et syndicum ecclesie Salsonensis, qui similiter jurarunt in manu et posse dicti illustrissimi domini archiepiscopi, prout sequitur:

Juren los advocats del present stament ecclesiàstich que donaran bo y verdader concell a llur sa y bo entaniment y a utilitat de la república del Principat de Catalunya y que tindran sacretes les coses en que entravindran.

Super habilitacione hore

Et dum procedere vellent ad nominaciones aliorum officialium faciendas, advenerunt in presenti brachio ecclesiastico nobilis Emanuel de Rajadell et magnificus Phedericus Pol, legati brachii militaris, et assignato eis loco solito ad sedendum, suam legacionem explicantes, dixerunt que lo bras militar, per la vinguda que sa magestat ha de fer al present monastir esta tarde, conforme don Pedro Franquesa ha referit, que havien pensat que se habilitassen les hores de les presents Corts fins a les vuyt de la present tarde y més, si seria menester, fins a que sa magestat vingués y estigués en lo present monastir.

In eodem

Et habito tractatu et colloquio super predictis in dicto stamento, unanimiter fuit decretum que se habilitassen les //10v// hores de la present Cort y del present die fins a les vuyt, y més si seran menester, en conformitat del que per part del bras militar se ha explicat. E que anassen los senyors abat de Sant Lorens del Mont y lo syndich del Capítol de Barcelona a referir esta determinació y la elecció per lo present stament feta de promotor y habilitadors. Prout in continenti ad dictum effectum receserunt et reversi retulerunt se fecisse.

In eodem

Preterea, accesserunt in dicto brachio Raphael Capmany et Andreas Reart, legati pro parte stamenti regalis missi et verbo explicarunt sequencia: que lo bras real se aderia en tot y per tot al que lo present bras y lo militar havian determinat sobre la habilitació de les hores del present die y en lo que faran per als demés dies.

Habilitaciones horarum pro singulis diebus

Et habito tractatu et colloquio in dicto stamento super deliberacionibus, conclusionibus et omnibus aliis et singulis in dicto stamento ecclesiastico faciendis, tractandis et exercendis, assignarunt et deputarunt horas sequentes pro singulis diebus dictarum Curiarum, videlicet, ante meridiem a septima usque ad undecimam et post meridiem ad terciam usque ad sextam horas.

Que quidem deliberacio fuit per promotorem presentis stamenti notificata aliis stamentis, quibus omnibus placuit dicta deliberacio.

Comparicio aliquorum de novo veniencium

Et post hec, comparuerunt in presenti stamento reverendissimi nobilis Onoffrius Delentorn, archidiachonus de Bonasch, canonicus, vicarius generalis et procurator ecclesie Illerdensis, sede //11r// vacante, et reverendus Dionisius Babau, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Illerdensis.

Juramentum eorum

Et quia de novo comparebant in dicto stamento, illico prestiterunt juramentum per alios in dicto stamento convocatos prestari solitum in mano et posse dicti illustrissimi domini archiepiscopi, de cuius juramenti thenore certifficati fuerunt per lecturam per me, notarium dicti stamenti scribam, facti.

Discentimentus syndici Illerdensis

Et cum dicti convocati procedere vellent ad nominacionem et eleccionem aliorum officiorum necessariorum pro dicto stamento ecclesiastico, dictus reverendus Dionisius Babau, syndicus dicti Capituli Illerdensis, dixit: que no-s passàs havant en la nominació de altres officials sens que primer fos habilitat lo syndich del Capítol de Solsona, altrament dissentia y posava dissentiment en dites nominacions tant solament.

Notificació de promotor del bras militar

Preterea, advenit in presenti brachio seu stamento magnificus Josephus de Bellafilla, promotor ut dixit stamenti seu brachii militaris, qui notificavit convocati in presenti stamento ecclesiastico dictum stamentum militare elegisse se, dictum Josephum Bellafilla, in promotorem dicti stamenti militaris, et eciam dictum stamentum militare decrevisse que se posasen a punt la protesta que se ha de presentar y donar a sa magestat ans que passe havant en fer altres actes.

Qua notificacione facta, fuit decretum per convocatos in dicto stamento que se pos a punct la dita protesta y també les tres //11v// suplicacions que se han de presentar a sa magestat per la habilitació de les presents Corts.

Nominació de promotor y habilitador del bras real

Advenerunt in presenti brachio Raphael Albert, syndicus civitatis Gerunde, et Andreas Reart, syndicus ville Perpiniani, legati ex parte stamenti regalis, et retulerunt convocatis in presenti stamento ecclesiastico que lo bras real havia feta elecció y nominació de promotor per lo dit stament real de la persona de misser Steva Monfar, en decrets doctor, ciutedà de Barcelona; y en habilitadors semblantment per sa part a Julià de Navel, ciutedà de Barcelona, Rafel Capmany, syndich de la ciutat de Gerona, y Andreu Reart, syndich de la vila de Perpinyà.

Sobre las protestas se an de presentar a sa magestat

Deinde, magnificus Josephus de Bellafilla, promotor stamenti militaris, constitutus in presenti stamento ecclesiastico, dixit et exposuit convocatis in dicto stamento que lo sta-

ment militar li havia manat vingués a dir al present stament que quina forma los parexia se hagués de tenir per a presentar a sa magestat la protesta y supplicacions que se li han de presentar y quines personas y havian de anar.

**Nominació de personas per a presentar
las tres supplicacions a sa magestat**

Et habito tractatu in dicto stamento super predictis, fuit unanimiter decretum que per anar a presentar a sa magestat les dites protesta y supplicacions se elegissen y nomenassen tres personas per lo present stament, las quals ab les altres personas nomenadores per los altres staments vagen ab embaxada a sa magestat y li presenten les dites scriptures, és a saber: primerament, la protesta que se ha ordenat y determinat en conformitat dels dits estaments; y après les tres supplicacions sòlites y acostumades sobre la habilitació de les presents Corts. Las quals protesta y supplicacions //12r// foren per mi, Alexandre Cendra, notari, scrivà del present stament, legides públicament en lo present stament conforme baix stan incertades, y foren nomenats los senyors bisbe de Urgell, abat de Banyolas, y lo procurador de la seu vegant de Leyda per a precentar-las.

Que omnia et singula per promotorem presentis stamenti ecclesiastici fuerunt notificata aliis stamentis, prout isdem promotor retulit.

Nominació de habilitadors del bras militar

Insuper, magnificus Josephus de Bellafilla, promotor brachii militaris, nottifficavit convocatis in presenti stamento ecclesiastico que lo bras militar havia nomenats y elegits en habilitadors per sa part los senyors don Nofre de Alentorn, senyor de Seró, don Emanuel de Rajadell, senyor de Jorba, y Guillem Ramon de Pons, senyor de Monclar; y per anar a presentar a sa magestat la protesta y supplicacions que se han de presentar de conformitat dels tres staments, les persones dels senyors compte de Quirra, don Pedro de Queralt y Phederich Pol.

Sobre las masses de la Deputació

Et paulo post predicta, reversus in dicto stamento dictus promotor stamenti militaris denunciavit convocatis in presenti stamento ecclesiastico que en lo bras militar, per via de pensament, se havia pensat de que si les masses de la Deputació no eren arribades quant se haurà de anar a fer la embaxada a sa magestat per presentar les dites scriptures, y anirien sens les dites masses o si les aguardarian.

Et habito super predictis tractatu in dicto stamento ecclesiastico, de omnium voto et consensu fuit deliberatum que si les masses dels deputats no eren arribades al temps que sa magestat serà arribat al present monastir y se haurà de anar a presentar les dites //12v// scriptures, que s'i vaje sense dites masses; e que la present deliberació se nottiffique als altres brassos per lo promotor del present stament, *prout fecit et ipse retulit se fecisse.*

**Nominació de personas del bras real
per a presentar las suplicacions a sa magestat**

Deinde, advenit in presenti stamento magnificus Stefanus Monfar, promotor stamenti regalis, et convocatis in presenti stamento ecclesiastico denunciavit que en lo stament real, per anar a presentar a sa magestat les sobre dites scriptures en les demés persones nomenades per los staments ecclesiàstich y militar, se ha feta nominació de les personas del doctor misser Çarrovera, syndich de la ciutat de Barcelona, lo doctor Anglesill, syndich de Balaguer, y Hierònym Serra Arnau, syndich de Mataró. E que en lo de anar ab les masses de la Deputació o sens ellas, se aderian y conformaven al parer y determinació del present stament ecclesiàstich.

**Presentació a sa magestat feta de la suplicació
de la protesta**

Et quia sacra, catolica et regia magestas domini nostri regis advenerat ad dictum monasterium Sancti Francisci, hora circiter decima post meridiem, ideo supradicti reverendissimus dominus Andreas Capilla, episcopus Urgellensis, admodum reverendus frater Bartholomeus de Montagut et de Vallgornera, abbas Balnolearum, et reverendus nobilis Onofrius d'Elen-torn, electi per huiusmodi stamentum ecclesiasticum ad presentandum sue magestati protestacionem desuper, de concensu et voluntate dictorum trium stamentorum, ordinatam et presentari decretum et supplicaciones solitas super habilitacione dicte Curie, se contulerunt una cum aliis per alia stamenta per dictum effectum electis, preheuntibus tribus portariis dictorum stamentorum cum massis dicti Generalis altis, ad prefatam sacram, catholicam et regiam magestatem intus sacristiam ecclesie dicti monasterii pro mansione ei deputatam existentem, pro effectu huiusmodi presentacionis; et constitutis omnibus supradictis, una mecum, Alexandro Çendra, notarium et scriba stamenti ecclesiastici //13r// infrascripto, coram preffata sacra, catolica et regia magestate, in dicta sacristia ut predictur existens, dictus reverendissimus dominus Urgellensis episcopus, nomine omnium, ea que decuit reverencia et honore, dicte sacre, catolice et regie magestatis presentavit et tradidit primo dictam protestacionem in quadam papyri scedula descriptam desuper ut predictur ordinatam, tenoris sequentis:

Suplicació presentada a sa magestat de la protesta

Sacra, catòlica y real magestat.

Conciderant los poblats en lo present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, com ha obedientíssims y fidelíssims vassalls de vostra magestat en aquests seus Principats y Comptats, la necessitat que y ha de remediar algunes coses conçernents al bé públich de aquest Principat y alguns agravis, danys i periudicis que en absència de la magestat del rey don Phelip, senyor nostre, pare de vostra magestat, de gloriosa memòria, majorment sent estada tant llarga, prenent haver rebut de alguns dels officials y ministres de vostra magestat, en violació dels Usatges de Barçelona, Constitucions de Cathelunya, Capítols y actes de Cort,

privilegis, usos y costums dels dits Principat y Comptats, ab molt justes rahons y causes, per lo gran amor que tenen a vostra magestat han desijat sa real presència y supplicat ab diverses cartes y embaxadas fos vostra magestat servit fer-nos mercè de visitar aquestos sos Principat y Comptats, no sols per fer-nos mercès, les quals speram molt certes, com de tant potentíssim, cathòlic y clementíssim príncep, rey y senyor nostre tenim sperimentat, més encara per a posar orde en la administració de la justícia y reduhir los abussos y excessos fets a son degut estat, perquè de assí al devant no-s fassan semblants aggravis ni periudicis, //13v// los quals són tants y de tant pes y concideració que quant foren fets per personas estranyes hagueren confiadament recorregut a vostra magestat, prometent-nos tot anparo y defensa, com de príncep tant cristià y zelós de la justícia y rectitut. Y per lo matex effecte, encara que la convocació y citació de les Corts Generals sie estada sempre per los sereníssims reys predecessors de vostra magestat feta ab terme de quoranta dies y sens preficció de cert termini per dar los agravis generals, y aquest styl sie stat sempre inviolablament observat, y-s havia y s'a de fer la dita convocació ab terme de quoranta dies per al lloch assignat per vostra magestat per a çelebrar dites Corts y sens dita preficció de termini cert per dar dits agravis generals y no en altra manera. Emperò, per lo que se ha entès tenia vostra magestat necessitat precisa de anar a sos regnes de Castella per coses que han de resultar molt en servey de vostra magestat y augment de sa real Corona, com de assò ne som estats per part de vostra magestat certificats per don Pedro Franquesa, secratari de vostra magestat, lo qual fa vuy lo offici de protonotari dels regnes de la Corona de Aragó, y també perquè las personas o la major part que en dites Corts solen acistir eren ja convocats en esta sua ciutat de Barcelona per a fer lo jurament que en lo principi de la felice successió en aquests Principat y Comptats de vostra magestat han acostumat los sereníssims reys predecessors de vostra magestat, de felice recordació, y per ser totes estes coses molt notòrias, los tres staments de la present Cort que estan juncts en la isglésia de monastir de Sant Francesch de la present ciutat de Barcelona, ab expressa emperò protestació que lo present acte y coses en aquell contengudes no-s puguen en sdevenidor ser tretes en consequència ni exemplar, ni per aquelles los sie fet ni engendrat pre//14r//judici algú ni puguen ser obligats, constrets ni forsats en lo sdevenidor fer semblant o altre renunciació al terme de dits quoranta dies ni prefeció de dit termini cert per dar los agravis generals y particulars conforme Constitucions, usos, styls d'estos Principat y Comptats de vostra magestat, o altrament és estat sempre acostumat ans vostra magestat y sos successors sien tinguts y obligats guardar dit terme de quoranta dies sens prefeció de termini cert per dar dits agravis generals y particulars y ab altres salvetats y protestacions sòlites necessàries y oportunes y sens preiudici dels absents y dels cavallers que expressament no conçentiran en lo bras militar a la prefeció del temps y

termini de vint dies hàbils ni dels syndichs que no tenen poder de ses universitats y dels Capítols que per avuy no tenen ací sos syndichs de llur pròpia, mera y spon-tànea voluntat; y per les causes demunt dites y no altrament, per aquesta vegada tant solament comparexen devant vostra magestat los dits tres staments de la present Cort en lo sobre dit lloch congregats per a què-s puga donar principi y passar havant en los actes de dita Cort fins a la conclusió de aquella y-s conseqüesca lo fi que aquestos fidelíssims vassalls de vostra magestat desijen servir a vostra magestat y donar-li lo contento en quant puguen. *Que liçet, etc. Altissimus, etc.*

Item, fuerunt similiter presentate sacre, catolice et regie magestati per supranominatos ad id deputatos et per organum dicti reverendissimi domini episcopi Urgellensis tradite sue magestati tres supplicationes pro habilitacione dicte Curie, una scilicet post alteram, quarum thenores sic sequuntur:

14v// Prima suplicació acerca de la habilitació

Sacre, catolice et regie magestati.

Los tres staments del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Çerdanya, convocats en les presents Corts Generals que vostra magestat celebra en aquesta ciutat de Barcelona, desijant anar havant en los actes dels dits staments, suplican a vostra magestat li plàcia procehir a elegir habilitadors dels dits tres staments, als quals sie donat poder, ab los nomenadors per los dits tres staments, de regonèxer las procuras y syndicats per los entrevenints y entrevenidors y en les dites Corts offerts y offeridors; e noresmenys, vèurer, regonèxer y examinar quals personas podan y deuen entravenir en dites Corts, segons los Usatges de Barcelona e Constitucions de Cathelunya y segons és acostumat, los quals habilitadors, tots o la major part de aquells e puix en aquella major part n'i haja de quiscun bras dels tres staments, hajan lo dit poder. Protestant emperò los dits staments o brassos que si algunes persones que segons Constitucions de Cathalunya o antichs costums no deuen entravenir en dites Corts y fins assí són entrevenguts o per havant entrevindran en aquelles, no-ls sie fet perjudici algú, ans sien y romanguen los dits staments sens alguna lesió o denegació, e les dites personas per llur intervenció no sien hagudes per habilitades ni admeses en aquells, hans sien y roman-guen en aquell ésser que eran abans que les presents Corts fossen convocades. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua supplicatione sue regie magestati ut predicatur presentata et tradita, illico sacra, catolica et regia magestas provi//15r//sionem et decretacionem dicte supplicationi fecit seu fieri mandavit sequentem:

**Resposta de sa magestat a la prima suplicació
y nominació de habilitadors**

Sua maiestas mandat hanc supplicationem inseri in processu et nominat pro parte sua in habilitatores Curie doctorem Raphaelem Rovirola, suo Supremo Regio Concilio, docto-

rem Joannem Sabater, regentem Cancellariam in suo Supremo Regio Concilio, doctorem Josephum Mur, regentem Cancellariam in Cathalonia, nobilem Petrum Franquesa, sue regie magestatis secretarium ordinarium, nobilem Joannem Ycart, bajulum generalem Cathalonie, doctorem Salvatorem Fontanet, de Concilio Cathalonie et regentem Thesaurariam, doctorem Ludovicum de Paguera, de Concilio Cathalonie, doctorem Antonium Oliba, de Concilio Cathalonie et fisci advocatum, et doctorem Joannem Castella, de Concilio Cathalonie et Patrimonii regii advocatum.

Provisa per suam magestatem die secunda junii, millesimo quingentesimo nonagesimo nono. Don Petrus Franquesa.

Et incontinenti facta dicta de cratacione seu provisione, per dictas personas per tria brachia Principatus Cathalonie electas et nominatas fuit oblata dicte regie magestati secunda supplicatio huiusmodi thenoris:

2a suplicació presentada a sa magestat

Sacra, catòlica y real magestat.

Los tres staments del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya convocats en les presents Corts Generals que vostra magestat celebra en la present ciutat de Barçelona, puix per //15v// vostra magestat són estats nomenats habilitadors dels dits tres staments, nomenen y offerexen a vostra magestat per llur part habilitadors les persones següents, çò és: per lo stament de la sglésia los reverendíssims y reverents don Francesch Robuster y Sala, bisbe de Vich, don Miquel Aymerich, abat del monastir de Sant Cugat, y don Christòfol de Queralt, canonge y syndich del Capítol de la seu de Tarragona; per lo stament militar, don Onoffre de Alentorn, senyor de Çeró, don Emanuel de Rajadell y mossèn Guillem de Pons, donzells; y per lo stament real, misser Julià de Navel, ciutedà de Barcelona, mossèn Rafel Capmany, syndich de la ciutat de Gerona, y mossèn Andreu Reart, syndich de la vila de Perpinyà. Que licet, etc. Altissimus, etc.

Et facta dicta presentacione, sua regia magestas suam fecit provisionem seu decretacionem sub forma sequenti:

Provisió de sa magestat a la 2a suplicació

Sua magestas mandat hanc supplicationem in processu inseri et nominacionem per Curiam factam et nominatis tam per suam magestatem quam per dictam Curiam seu majori parti eorum, dum tamen in dicta majori parte interveniat aliquis de quolibet dictorum stamentorum, dat et confert potestatem videndi et examinandi potestates comparencium et personas ad interveniendum in huiusmodi Curiis, quibus examinatis referant sue magestati.

Provisa per suam magestatem die secunda mensis junii, anno millesimo quingentesimo nonagesimo nono. Don Petrus Franquesa.

Et incontinenti, pro parte dictorum trium brachiorum //16r// Principatus Cathalonie fuit sue regie magestati oblata tertia supplicatio, que est thenoris huiusmodi:

3a suplicació presentada a sa magestat

Sacra, catòlica y real magestat.

Com sien stades elegides certes personas en habilitadors dels staments y brassos del Principat de Cathalunya convocats en les presents Corts Generals que vostra magestat celebra en la present ciutat de Barçelona, e a ells sie donada potestat de habilitar dits staments y brassos, per çò perquè de aquí havant los actes que faran possehescan legítimament y ab son degut y effecte, supplican a vostra magestat los dits tres staments que los dits habilitadors coniunctament entenguen en los actes de la habilitació y que los ecclesiàstichs presten sagrament y homenatge de haver-se en dita habilitació y actes de aquella bé y lealment, segons Déu y llurs bones conciències, tota amor, favor, odi, mala voluntat, prechs e interessos propis a part posats, y los que són posats per part de vostra magestat hajen y sien tinguts prestar semblant jurament segons que per los elets y anomenats per dits tres staments serà prestat. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qui quidem supplicationem, sua regia magestas seu de eius mandato facta fuit decretacio sequens:

Sua magestas mandat huiusmodi supplicationem in processu inseri et recipi juramentum predictum, et illius recepcionem committit suo cancellario et omagiis recepcionem regenti Cancellariam et omagiis per dictum regentem prestandi eidem cancellario.

Provisa per suam magestatem die //16v// secunda mensis junii, anno millesimo quingentesimo nonagesimo nono. Don Petrus Franquesa.

Prout predictae decretaciones et provisiones per suam magestatem dictis supplicationibus facti in processu communi dicte Curie apud dictum nobilem Petrum Franquesa et pro eo Michaellem Amat, archivarium et scribam mandati, accitato, a quo predicta per me notarium et stamenti ecclesiastici scribam sumpta fuerunt, continuata et descripta sunt. Et de quibus omnibus et singulis predictae persone per huiusmodi stamentum ecclesiasticum electi, reversi in eodem stamentum, fidem et relatum fecerunt.

Die 3a junii

Deinde, die jovis, tertia mensis juniii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocata dicta Curia Generalis ad sonum campane in dicto monasterio Sancti Francisci et apparamento pro dicto brachio ecclesiastico assignato, hora septima ante meridiem ipsius diei compulsata, convenerunt in dicto stamento ecclesiastico sequentes

*Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone, presidens.
Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.*

Reverendissimus dominus Salsonensis episcopus.
Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.
Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.
Illustris et admodum reverendus Prior Cathalonie.
Admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum.
 17r// *Admodum reverendus abbas de Besalú.*
Admodum reverendus abbas de Banyolas.
Admodum reverendus abbas de Rippoll.
Admodum reverendus abbas de Mer.
Admodum reverendus abbas de Labaix.
Admodum reverendus abbas de Gallicanto.
Admodum reverendus abbas Sancti Salvatoris de Breda.
Admodum reverendus abbas de la Real.
Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.
Admodum reverendus abbas de Monteserrato.
Admodum reverendus abbas Guissolensis.
Reverendus prior Cartusie.
Reverendus procurator sedis vacantis Barchinone.
Reverendus procurator sedis vacantis Illerde.
Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.
Reverendi syndici Capitulorum Barchinone, Vicensis, Elnensis, Gerundensis, Illerdensis.
Reverendus prior Sancte Anne Barcinone.
Reverendus procurator abbatis Populeti.
Reverendus procurator abbatis Campirotundi.
Quibus omnibus sicut predicatur convocatis et congregatis, fuit, habito tractatu, facta deliberacio sequens:

Sobre la cera se dóna als oficials

Per quant se entén que lo bras real, a ssoles y sens intervenció dels altres bras-sos, fa elecció de distribuhidor de la sera que als oficials y altres persones de la present Cort se acostuma donar y que han determinat se'n done als syndich⁸ //17v// del bras real y no a les demés persones dels altres staments, se determina que·s fassa embaxada al bras militar advertint-los que al present bras ecclesiàstich, per via de pensament, a paregut mal la dita determinació, y que bastaria que se donàs sera als senyors presidents y als oficials que servexen las presents Corts y no que se'n dàs als syndichs del bras real, per evitar que no fassen tants gastos, perquè és cert que tots los demés dels altres brassos ne voldrien; y que axí vejen en dit stament lo que acerca de assò los apar se dega fer, perquè en lo present bras

8. «Syndich dichs» a l'original.

se volia posar dicentiment acerca de assò y se ha procurat que no-s fes. E per fer dita embaxada foren nomenats los senyors abat de Labaix y lo syndich del Capítol de Leyda. *Qui in continenti, ad notificandum et exponendum predicta dicto stamento militari accesserunt et reversi retulerunt* que havian feta dita embaxada y que los havian respost que ho tractarian en aquell stament y del que determinarian ne tornarian resposta.

Determinació acerca de que mossèn Joan Pau Serra acuda als oficials de la Cort ab lo acostumat

Et paulo post, venit promotor brachii militaris in dicto stamento ecclesiastico, qui reportavit sequencia: que lo stament militar ha deliberat de que sie manat a Joan Pau Serra, regint los comptes del General, que acuda als oficials que servexen en las presents Corts ab totes les coses y provisions necessàries, conforme se és acostumat fer en les altres Corts.

Et habito tractatu super predictis et aliis, omnes in dicto stamento congregati unanimiter deliberarunt: que se aderian a la determinació per lo stament militar //18r// feta y per lo promotor de aquell en lo present capítol refferida.

Sobre fer aportar los llibres de la Deputació

Item, similiter decreverunt: que se mane als deputats o a la persona o personas a qui toca, que envien y fassan apportar als presents staments tots los llibres que són menester y se acostuman de enviar altres voltes per la prosequició de les Corts, y també los que convingan y sien a propòsit per a entèndrer y véurer lo balans del General, com és acostumat fer. E que lo promotor del present bras vaja a referir esta determinació per via de pensament als altres staments.

Embaxada de sa magestat per la expedició de las Corts

Postque, advenit in dicto stamento ecclesiastico nobilis Petrus Franquesa, sue magestatis secretarius eiusque conciliarius, et assignato ei loco ad sedendum post illustrissimum dominum archiepiscopum, verbo retulit et exposuit congregatis in dicto stamento sequencia vel similia in effectum: que sa magestat li havia manat que de sa part vingués al present stament, donant-los gràcias de la diligència han tinguda en fer les nominacions dels oficials y demés coses que per al progrés de les presents Corts convenia, pregant-los tinguessen y continuassen la mateixa diligència en lo demés que convenia fer, puix sabian y entenian la brevedat del temps que havia per a tractar-los y despedir-los; que de sa part offeria sa magestat que, postpossats tots inconvenients que-l porian ocupar y detenir per allargar les presents Corts, se desocuparà sempre que convinga y darà grata audiència per a què se li tracten los negocis que convinguen, com veren ho féu la nit passada. E que sempre que en lo present bras se moguessen y proposasen algunes dificultats y cosas que poguessen impedir lo progrés de les presents Corts, ans de posar per obra dits impediments las

//18v// consultassen ab los tractadors de sa magestat, que en son nom offeria dar lo orde y provehir del remey convenient que de sa part poria; y si no obstant assò se posarà algun dissentiment en lo present bras, que lo scrivà de aquell lo aporte encontinent a sa magestat per a què mane provehir de prompte lo que convindrà per no detenir y allargar les Corts.

Quibus expositis, fuit dicto nobili Petro Franquesa per dictum illustrissimum dominum archiepiscopum, nomine omnium in dicto stamento congregatorum, satisfactum et responsum: que besa la mà a sa magestat de la mercè tant complida que offeria y feya y que lo present stament procuraria ab moltes veres y en quant poria servir y dar gust y contento a sa magestat en tot.

Sobre fer aportar los llibres y sagell de la Deputació

Deinde, advenit in dicto stamento promotor stamenti seu brachii regalis, qui retulit: que lo bras real se adheria al parer y pensament del present bras de que se envie a demanar als deputats envien lo sagell, llibres y les demés coses que convinguen, conforme los és estat explicat per lo promotor del present bras; y que per via de pensament advertian si seria bé enviar a cercar també lo llibre dels aggravis, y que en tot se adehrian al que determinara lo present bras.

Sobre la admissió del Capítol de Solsona

Preterea, promotor presentis stamenti ecclesiastici retulit et exposuit omnibus in dicto stamento congregatis: que per los senyors habilitadors de les presents Corts era stat enviat a demanar y li havien dit que han habilitat //19r// lo Capítol de Çolsona per a intervenir en les presents Corts; emperò, per ser defectuossa la procura que lo syndich de dit Capítol aportava, no la havian admesa, y que assò refferís al present bras.

Et incontinenti, syndicus reverendi Capituli canonicorum sedis Illerdensis, dixit: que alsava lo dicentiment per ell possat sobre la habilitació del syndich del Capítol de Çolsona.

Nominació de personas per ha ordenar las Constitucions per lo present bras

Et post predicta, fuerunt per huiusmodi stamentum per scrutinium electe et nominate persone infrascripte ad ordinandum, una cum aliis personis eligendis et nominandis per alia stamenta, Constituciones de novo in presenti Curia faciendas, videlicet, reverendissimus dominus Ludovicus Sans, Salsonensis episcopus, admodum reverendi frater Franciscus de Pons, abbas Rivipulli, Joannes Boschà, abbas de Amer, Petrus Thomàs, canonicus et syndicus Capituli Gerundensis, Michael Ferrer de Busquets, canonicus et syndicus Capituli Barchinonensis, et Raphael Balle, abbas de la Real, quia plures voces habuit quam alii syndici Capitulorum. Quibus datta fuit potestas ordinandi, recolligendi et componendi, una cum aliis electis seu eligendis per alia stamenta, memorialia rerum concernencium redressum

sive lo Redrés de la justícia y bon govern de la terra, bé y utilitat dels poblats en dit Principat y Comptats. *Et factis et ordinatis dictis memorialibus et Constitucionibus, illas seu illa refferant dictis stamentis.*

Postque, venit in dicto stamento ecclesiastico promotor brachii regalis et reportavit congregatis in dicto sta//19v//mento: la relació que en lo bras real havia feta don Pedro Franquesa en nom y per part de sa magestat, y que se havia pensat que·s vés si seria bé que per part de tots los tres staments se enviàs una embaxada a sa magestat besant-li las mans y regraciant-li la mercè que ha offerta sa magestat als presents staments, referida per orgue del dit don Pedro Franquesa. *Et habito tractatu in dicto stamento super predictis, fuit deliberatum:* que no aperaxia hagués per a què haver de fer embaxada a sa magestat per regreciar-li dicta mercè, puix ja lo present stament li havien dades les gràcies a dit don Pedro Franquesa en nom de sa magestat; y anà lo promotor d'est bras ecclesiàstich a referir-ho al bras real.

**Determinació que·s fassa embaxada
al senyor marquès de Dènia en nom
de sa magestat**

Deinde, advenit in dicto stamento promotor brachii militaris retulitque presenti stamento: que lo promotor del bras real era estat en lo bras militar y havia reportat allí lo pensament que aquell bras real havia fet de que se fes embaxada a sa magestat en resposta y refferiment de gràcies del que don Pedro Franquesa, en nom de sa magestat, havia havia explicat als tres staments, y que lo bras militar era de parer de aderir-se al pensament del dit bras real; y que axí ses senyories y mercès vessen si al present stament apparria aderir-se y conformar-se al dit parer y, parexent-los bé, determinar quines personas anirien a fer dita embaxada a sa magestat. *Et habito tractatu, fuit unanimiter in dicto stamento decretum:* que se fassa embaxada en nom dels tres staments al senyor marquès de Dènia, en nom de sa magestat, regreciant-li la mercè que don //20r// Pedro Franquesa, de part de sa magestat, ha referida als staments, y que vagen a fer dita embaxada los promotors dels tres brassos.

Postque, convocati in dicto stamento, habito tractatu super infrascriptis, sequentem fecerunt deliberacionem:

**Nominació de personas per ordenar
lo Redrés del General per part del present bras**

Lo stament ecclesiàstich, conciderant la brevedat del temps que hi ha per celebració de les presents Corts, desijant que tingan lo effecte per lo que se són procurades y passar havant en despedició de negocis y donar forma a la exacció y cobranza dels dinés que a la Generalitat se deuen y en lo que convé al Redrés del General, nomenaren ab scrutini les persones del reverendíssim senyor Onoffre Reart, bisbe de Elna, y lo molt reverent fra Barthomeu Montagut de Vallgornera, abat de Banyolas, y lo noble don Nofre de Alentorn, procurador de la seu ve-

gant de Leyda, cometent-los que junctament ab les personas per los altres brassos nomenadores vagen, ordenen y componguen los memorialis y coses que al bon govern y administració de la casa de la Deputació y de tota la Generalitat los apareixerà convenir, ab que après o refferescan tot als brassos.

Et adveniente (dictis die et anno) hora tertia post meridiem ipsius diei, fuerunt convocati omnes supradicti in dicto loco, preterquam abbate Olivó et priore Sancte Anne.

Pensament del bras militar per certas paraulas de la proposició

Advenit postea promotor brachii militaris et reportavit congregatis in presenti stamento ecclesiastico: que aquell bras militar a procurat haver còpia de la proposició que sa //20v// magestat ha feta als tres staments del present Principat per la convocació de les presents Corts, la qual han haguda de don Pedro Franquesa, secratari de sa magestat, regint lo offici de protonotari; y vista, oyda y ben conciderada aquella, han trobat en ella unas paraulas que no parexen conformes al que se ha tractat y concertat ab sa magestat hans de la convocació de les presents Corts, per quant se concertà ab sa magestat que-s donassen y assignassen vuyt dies per la convocació de les presents Corts y vint dies més immediadament següents per a donar los aggravis generals y perticulars; y en la dita proposició diu estas formals paraules: “Resolts y offert de acabar las Corts per vostra part dins vint dies”, las quals paraules par contradiuen en alguna manera a conçertar. Y que axí, en dit bras militar han pensat que-s nomanassen dos personas per cada bras y tots juncts acudissen al senyor viçecanceller y tractadors de les presents Corts y referir y representar las ditas difficultats y entendre y saber de ells la resposta y sentiment de dites paraules, y ho referescan als presents staments. Y axí havian ja feta nominació en aquell bras de les persones de don Gispert de Guimerà y de Phelip Sorribes per al dit effecte, y que ses senyorias y merçès vessen si-ls parexia a bé, y parexent-los, fer nominació de altres dos personas per a dit effecte.

Determinació del present bras per lo dit efecte

Et habito tractatu in dicto stamento ecclesiastico super predictis, fuit de omnium consensu et voluntate decretum: que se aderian en tot y per tot al pensament de dit //21r// stament militar conforme per dit promotor li és estat referit; y axí, nomenaren personas per lo present stament ecclesiàstich per anar a fer dita embaxada ab les demés electes y elegidores per los altres staments als senyors abat de Ripoll y Julio Cordelles, procurador de la seu vegant de Barçelona; e que vaja lo promotor del present stament a tornar la resposta al stament militar y representar-ho també al real; y dir y notifficar-los també als dits dos staments de

part del present, com se ha fet ja elecció en lo present stament de personas per a entravenir en regonéixer, ordenar y compèndrer los memorials del Redrés de la justícia y noves Constitucions ordenadores per lo bon govern del present Principat y Comptats, y també de altres per lo Redrés del General y advocats. Pregant y encarregant-los que per sa part fassen també elecció de les personas los aparegués per a semblants negocis per los quals principalment estan convocades les presents Corts, tenin consideració a la brevedat del temps que per a poder y haver-ho de fer està prefegit.

Que omnia fuerunt per dictum promotorem nottifficata dictis aliis stamentis, prout isdem reversus retulit.

Nominació de personas per als agravis

Item, fuit in dicto stamento per scrutinium facta electio et nominacio de personis infrascriptis, las quals ab las altrás personas eligidores per los altres staments vejan, regonegan y comproben los memorials de agravis, axí generals com perticulars, ab llibertat y facultat que los particulars o pugan dexar y comunicar a les dites personas ele//21v//tas per dit negoci, y les quals personas fassen memorials dels dits agravis, y fets los refferescan als brassos, perquè après de refferits se puga fer y se fassa elecció de personas per supplicar a sa magestat los mane remediar. E axí, foren nomenades per lo present stament les persones del reverendíssim senyor bisbe de Urgell, senyor abat de Basalú, lo syndich del Capítol de Leyda.

E fench dat orde al promotor del present stament per a què anàs a referir esta nominació als altres staments, pregant-los fassan per sa part semblantment elecció de personas per al matex efecte. E que après vaja al senyor viçecanceller y als demás tractadors de les presents Corts a referir y notifficar-los com ya lo present stament ha feta nominació y elecció de les personas que tenia obligació anomenar per a entèndrer en los negocis de les presents Corts y notifficar als demás brassos y pregar fassen semblant elecció y nominació per a què se puga passar havant; y axí, lo present stament ecclesiàstich no té ni pot al present que fer més fins que los demás staments hagen per sa part fetas semblants eleccions y nominacions.

Et incontinenti. recessit dictus promotor ad predicta omnia exequenda. Et paulo post reversus, retulit congregatis in dicto stamento: que havia notifficat ditas cosas als altres staments y de après anà per a refferir-ho als senyors tractadors; y per no ésser-y més del senyor viçecanceller, //22r// digué y le-y refferí a ell tot sol, lo qual li respongué que agrehya molt la diligència que en lo present stament havia tinguda en fer dites nominacions y instància als demás staments per a què o fessen, y notifficaria a sa magestat la bona diligència y sollicitut del present stament.

Exhibició de la massa y dels sagells

Et post hec, venit in dicto stamento honorabilis Petrus Paulus Serra, regens computa Generalis Cathalonie, qui insequendo formam in aliis Curiis Generalibus solitam tradidit dicto illustrissimo et reverendissimo domino Tarrachonensis, presidi dicti stamenti, unam ex massis magnis argenteis dicti Generalis pro faciendis legacionibus sive embaxiatis in vim deliberacionum huiusmodi trium stamentorum, necnon et duo sigilla argentea, unum magnum et alterum parvum, quibus sigillari valeant provisiones, epistole et alia que de mandato dictorum trium stamentorum expediri contigerit. Quam quidem massam, dictus illustrissimus dominus archiepiscopus accepit eamque in edibus sue habitacionis custodire promisit, periculo tamen et risco dicti Generalis et non suo. Predicta vero sigilla, mihi Alexandro Çendra, notario et scribe dicti stamenti ecclesiastici, tradidit.

Exhibició dels llibres de altres Corts

Et eciam, dictus Petrus Paulus Serra, dicto nomine, similiter tradidit et exhibuit dicto illustrissimo domino archiepiscopo et presidi quosdam processus Curiarum seu eorum copias, descriptos et continuatos in quodam memoriali thenoris huiusmodi:

Los libros que-s aportaran de la Deputació

Primo, còpia del procés comú de les Corts celebrades en dita vila de Monçó l'any MDX.

Ítem, còpia del procés de dites Corts Generals, l'any MDXVIII.

22v// Ítem, lo procés original de les Corts Generals celebrades en dita vila de Monsó l'any MDXXXIII.

Ítem, còpia e o original original del procés de les Corts Generals celebrades en dita vila de Monsó l'any MDXXXVII.

Ítem, còpia del procés de les Corts Generals que se celebraren en Monsó l'any MDXXXII.

Ítem, còpia del procés de les Corts Generals celebrades en Monsó l'any MDXXXVII.

Ítem, lo procés original de les Corts Generals que se celebraren en dita vila de Monsó l'any MDXXXVII.

Ítem, lo original procés de les Corts Generals que se celebraren en Monsó l'any MDLV.

Quos quidem processus per dictum Serra ut predictur exhibitos, dictus illustrissimus dominus archiepiscopus penes se recepit et per me, dictum Alexandrum Çendra, notarium et huiusmodi stamenti scribam, custodiri mandavit.

Sobre las paraulas de la proposició

Venit promotor stamenti regalis et reportavit congregatis in presenti stamento: que lo bras real, conformant-se en lo que per lo bras militar se havia advertit y pensat sobre las paraules se eran trobades en la proposició feta per sa magestat que tenian

alguna difficultat y ab la voluntat també del present stament, se aderia //23r// també que-s fes embaxada als tractadors de sa magestat, y per dit effecte havian nomenat per part de aquell bras lo primer syndich de Tortosa y lo syndich de Vilafranca de Conflent, los quals estaran prompts per anar a fer dita embaxada sempre que determinaran se fassa.

Dissentiment del bras militar

Promotor brachii militaris reportavit in dicto stamento: com en aquell bras militar y ha un dissentiment, lo qual impedex lo poder passar avant en los negocis; y així o feyen a ssaber al present bras per a què ajuden per sa part en lo que poran que se procure alsar. *Et habito tractatu super predictis, fuit deliberatum:* que vaja lo promotor del present stament al militar, refferint-los lo sentiment y pena gran que en lo present stament se ha tingut del dissentiment que en aquell bras se ha posat y que-ls ajudaran y valdran per sa part en lo que poran per a què se alse, sabent lo impediment que és; y que si en lo entretant porian passar havant en los altres negocis, ne rebrian molt contentó.

Habilitacio hore

Item, fuit in dicto stamento ecclesiastico deliberatum: que vaja lo promotor del present stament a refferir als altres staments, per via de pensament, que seria bé per lo que en lo bras militar per causa del impediment no-s passa havant en fer negoci, que se habilitàs la hora de las sis a les set y si era menester de las set a les vuyt del present die.

Que fuerunt reportata per dictum promotorem dictis aliis stamentis, prout ipse retulit.

Et post predicta, per quant per part del senyor viçecanceller fou refferit que entenia se comensava a passar havant en fer negocis, seria bé se habilitassen les horas que serien menester; y foren per çò en lo present stament habilitades les hores necessàries y que convindrian de dit die //23v// per dit effecte, y anà lo promotor a referir-ho als altres brassos.

Preterea, venit in dicto stamento promotor brachii militaris, refferens: que en aquell bras militar han posat dissentiment a tots actes los següents: Lorens Tort, Jaume Alós Colon, Grau de Guardiola, Enrich Amat de Palou, Joseph Çescases, Francesch de Argensola, Antoni Vilaplana y de Copons, Antoni Ros y Joan Sorribes.

Embaxada de part de sa magestat sobre los dissentiments del bras militar

Deinde, accesserunt in dicto stamento egregius dominus Joannes Sabater, regens Cancellariam in Supremo Aragonum Concilio, et nobilis Petrus Franquesa, secretarius ordinarius sue magestatis, missi ut dixerunt ex parte sacre, catolice et regie magestatis, et assignato eis loco ad sedendum post dictum illustrissimum dominum archiepiscopum,

dictus egregius Joannes Sabater retulit et exposuit dicto stamento sequencia vel similia: que sa magestat los ha manat que vinguessen de sa part al present bras a referir-los com ha entès que les presents Corts estan parades y en lo die de vuy se ha fet no-res o molt poch de negoci, per causa dels dissentiments posats en lo bras militar acerca de nominació de advocats, ocasió y causa poch subsistent per haver de parar la present Cort, del que està sa magestat molt sentit per lo que, com saben les presents Corts conforme lo concert, se han de acabar dins vint dies. Y possant-se tant frívols dissentiments, seria ocasió de que no-s pogués seguir lo effecte que sa magestat desija y per lo qual ha comenat convocar les presents Corts; y que axí, seria bé que lo present bras envie embaxada al militar, advertint-los dites coses y que procuren alsar y llevar dits dissentiments y passar havant en fer negocis. Altrament, sa magestat y pasará la mà y provehirà de //24r// de remey convenient; y que dita embaxada se fassa en conformitat y companyia del bras real.

Et satisfaciens ac respondens dictus illustrissimus dominus archiepiscopus nomine dicti stamenti ecclesiastici, dixit: que lo present bras ha tingut molt pesar y sentiment dels dissentiments possats en lo bras militar y de que no-s fassa negoci per causa d'ells y que ja havian enviat a dit bras militar a representar lo sentiment que en lo present bras se'n tenia; y que procurarian dar gust y contento a sa magestat en tot lo que porian y ho tractarian en lo present stament y ho consultarian també ab lo real perquè en conformitat se fes lo que sa magestat mana.

Et recessis a dicto stamento dictis legatis, habito tractatu super predictis in dicto stamento, fuit de omnium voluntatem decretum et deliberatum: que-s fassa dita embaxada al bras militar y que per çò se envie a notifficar-o al bras real per a què ab conformitat se fassa lo que y conforme per sa magestat és estat significat. Y foren nomenats e fer dita embaxada per part de dit stament ecclesiàstich los senyors abat de Basalú, lo abat de Sant Lorens del Mont y lo syndich del Capítol de Barcelona.

Que fuerunt notifficata per promotorem huiusmodi stamenti dicto stamento regali, prout isdem reversus retulit.

Et paulo post predicta, promotor brachii regalis reportavit in dicto stamento: que lo bras real se conformava en la determinació feta per lo bras ecclesiàstich; y axí, havian nomenat per part de aquell bras per fer dita embaxada al bras militar lo syn//24v//dich de Tortosa, lo syndich segon de Gerona y lo syndich de Vilafranca de Conflent, los quals estarian prompts sempre que convingués per anar a fer dita embaxada.

Et illico recesserunt dicti legati ad dictam legacionem exequendam, prout paulo post predicta retulerunt in dicto stamento predicti abbates de Basalú, Sancti Laurencii et syndicus Capituli Barcinone.

4 junii

Die veneris, quarta mensis juniii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocata dicta Curia Generali ad sonum campane (ut moris est) in dicto monasterio Sancti Francisci et dicto stamento ecclesiastico, hora et loco solitis et consuetis, convenerunt et presentes fuerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Reverendissimus dominus Celsonensis episcopus.

Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus abbas de Basalú.

Admodum reverendus abbas de Ripoll.

Admodum reverendus abbas de Mer.

Admodum reverendus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus abbas Gallicant.

Admodum reverendus abbas Sancti Salvador de Breda.

Admodum reverendus abbas de la Real.

Admodum reverendus abbas Sancte Marie de Montserrat.

25r// *Admodum reverendus abbas Sancti Phelicis Guixollensis.*

Reverendus frater Franciscus Rossinyol, prior monasterii Sancti Pauli Barchinone.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Barcinone.

Reverendus procurator sedis vacantis Illerdensis.

Reverendus syndicus Capituli Gerundensis.

Reverendus syndicus Capituli Barcinonensis.

Reverendus syndicus Capituli Elnensis.

Reverendus syndicus Capituli Vicensis.

Venerabilis procurator admodum reverendi abbas Populeti.

Et convocatis predictis, quia dictus reverendus frater Franciscus Rossinyol, prior monasterii Sancti Pauli Barcinonensis, de novo ad presentes Curias advenit, ideo solitum juramentum per alios in dicto stamento ecclesiastico convocatos prestari solitum in mano et posse dicti illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi et presidis in forma prestitit, de cuius juramenti thenore per eius lecturam per me, notarium et dicti stamenti ecclesiastici scribam, in predictorum presencia facti, plene certifficatus fuit.

Preterea, convocati in dicto stamento ecclesiastico, habito tractatu super infrascriptis, sequentem fecerunt deliberacionem:

Lo stament ecclesiàstich del present Principat de Cathelunya, attento que en lo present stament hi ha algunes personas que no tenen apposento y altres que estan mal acomodats, per çò, delibera que·s procuren y·s demanen apposentos convenients, atesa la qualitat de quiscú, provehint que la present deliberació per lo promovedor del present stament sie notificada als altres staments y se tracte y consulte ab ells si voldran se demanen dits apposentos y la forma se haurà de tenir.

Que quidem deliberacio fuit incontinenti notificata aliis stamentis per promotorem huiusmodi stamenti.

Venit paulo post predicta in dicto stamento promotor brachii //25v// militaris, qui reportavit: que lo bras militar a haperagut molt bé la deliberació del present stament de que·s procuren apposentos; emperò, per rahó de un dissentiment que·y ha en aquell bras a tots actes, no han pogut passar havant en deliberar alguna cosa, però que en ésser alsat lo dissentiment o tractaran y del que·s determinarà se tornarà resposta al present stament, pregant a ses senyories y merçès los vullen ajudar en lo que puguen per a què lo dit dissentiment se lleve.

Advenerunt in presenti stamento reverendissimus Çelsonensis episcopus et syndicus reverendi Capituli ecclesie Salsonensis.

Deinde, per reverendum syndicum reverendi Capituli canonicorum sedis Elnensis fuit in dicto stamento oblata supplicacio quedam que per me, dictum notarium et secretarium, fuit in dicto stamento ecclesiastico lecta, thenoris huiusmodi:

Il·lustríssim y reverendíssims senyors, molt il·lustres y molt reverents senyors.

Lo syndich de la catredal de Elna suplique a vostra senyoria il·lustríssima y a vostres senyories y merçès sien servits supplicar ab embaxada de aquest bras ecclesiàstich a sa magestat sie de son servey donar son real concentiment en la translació de aquella catredal de Elna a Sant Joan de Perpinyà, per lo molt que convé axí al servey de Déu y de sa magestat, com per lo augment del culto divino en la celebració dels officis divinals y salut de les ànimes dels que en ella han de fer y cumplir la residència y moltes altres rahons y causes justificades ab memorial donat a sa magestat. Y que sie de son real servey donar carta per a Sa Sanctadat per a dit effecte, lo que tindrà a singular gràcia y mercè. Altissimus, etc.

Qua siquidem supplicacione ut predicatur lecta per me, dictum notarium, habito tractatu in dicto stamento, fuit de//26r//cretum: que·s fassa una embaxada a sa magestat e o al senyor marquès de Dènia y tractadors de les presents Corts supplicant a sa magestat sie servit dar son decret per a la dita translació de la catredal de Elna a la vila de Perpinyà, y escriürer a Sa Sanctadat y al embaxador de sa magestat en Roma en favor de dita translació; e per fer dita embaxada foren anomenats los senyors

bisbe de Gerona, lo abat de Amer y don Honoffre d'Elentorn, procurador de la seu vegant de Leyda.

Et super dessentimento brachii militaris, habito tractatu in presenti stamento ecclesiastico, fuit facta deliberacio sequens: que·s fassa una embaxada de part del present stament al bras militar, pregant·los ab moltas veres que vullen dar orde en alsar lo dessentiment que·y ha en aquell bras, per lo qual estan parats los negocis de les presents Corts, perquè se ha entès per personas dignas de fe que sa magestat y sos ministres estan molt sentits y voldran fer alguns proçehiments que serian molt preiudicials al present Principat y Comptats. Y per çò, que ho consideren y no permetan se hajan de fer tals proçehiments preiudicials a la terra per causa de dit bras militar. E que per dar més color a dita embaxada, se notifiqui al bras real dita deliberació per via de pensament, per a què elligescan personas per part de aquell bras per a què, junctament ab les persones elegidores per lo present bras, vagen en conformitat a fer dita embaxada al bras militar, si·ls aperaxarà. E foren elegits per fer dita embaxada per part de dit stament los senyors abat de Basalú, lo abat Olivó y lo canonge Busquets, syndich del Capítol de Barcelona.

Que deliberacio fuit notificata brachio regali per promotorem huius stamenti.

Et post hec, fuit per huiusmodi stamentum ecclesiasticum ha//26v//bilitata, de omnium consensu, hora ad undecima usque ad duodecimam ante meridiem presentis diei ad negocia dicte Curie pertractanda, cui quidem deliberacioni adhererunt alia stamenta, prout promotores illorum respective retulerunt.

Promotor brachii militaris advenit in dicto stamento et retulit: que aquell bras militar està llibero y sens ningun dessentiment y que·s comensa ja fer negoci en ell.

Dictis die et anno, adveniente hora tertia post meridiem ipsius diei, post pulsacionem campane, ut moris est, in loco et appartamento solito, convenerunt et congregati fuerunt pro stamento ecclesiastico omnes persone desuper ante meridiem convocatis et congregatis, prout supra sunt sub die presenti designatis.

Quibus omnibus supradictis convocatis, venit promotor brachii regalis in dicto stamento reportavitque in eodem: com en aquell bras real y havia alguns dissentiments per los quals estava parat lo negoci.

Promotor stamenti militaris advenit in dicto stamento exposuitque sequencia: que lo bras militar havia entès que vuy se havia feta una embaxada a sa magestat o a sos tractadors de part del present stament y que desija entendre lo que era estat, per lo que no·n tenen notícia. *Et fuit illi per dictum illustrissimum dominum archiepiscopum et presidem responsum:* que la dita embaxada que per part del present bras se era feta per a què sa magestat fes mercè de dar son favor y decret a la translació

de la catedral de Elna a la vila de Perpinyà. Y per ésser est negoci sols ecclesiàstich no se havia comunicat ab los demés staments y per no ésser acte tocant a les presents Corts.

Deinde, super dissentimento brachii regalis fuit per dictum stamentum ecclesiasticum facta deliberacio sequens: que·s fassa una embaxada de part del present stament ecclesiàstich //27r// al bras real, pregant y encarregant-los vullen alsar lo dissentiment que en aquell bras tenen per rahó del dissentiment, puix se entén que·s per cosa de poch momento y concideració o no, si·ls parexia que·ls dexàs y comprometàs al present stament y al militar per a què entenguessen ditas differències y assentar-ho a contento de tots si podian, perquè·s pogués passar havant en fer negoci y no hajan de estar parades les presents Corts. E per fer dita embaxada foren nomenats per part del present stament los senyors abat de Basalú, lo prior de Scala Dei y lo syndich del Capítol de Vich. E provehit per lo promotor del present stament anàs a referir per via de pensament la dita deliberació al stament militar, perquè si·ls parexia bé nomenassen també personas per sa part per fer-se dita embaxada en conformitat. Prout incontinenti fuerunt predicta notificata stamento militari per dictum promotorem, sic paulo post predicta refferentem.

Advocats 4

Preterea, quoniam in dicto stamento ecclesiastico fuit relatum quatenus in stamento ecclesiastico fuerunt nominati et electi quatuor advocati pro dicto stamento, fuit propterea precedente tractatu in dicto stamento decretum: que·s nomenen altres dos advocats per lo present stament perquè sien també quatre. Et sic incontinenti fuerunt de voto majori ex parte electi et nominati alii duo advocati huiusmodi stamento, videlicet, reverendi Dionisius Babau, canonicus et syndicus Capituli Illerdensis, et Sebastianus Illa, presbiter Barchinonensis habitator.

Porters

Item, super induendis portarii trium stamentorum fuit precedente tractatu decretum et deliberatum: que·s vestesquen los tres porters dels tres staments de la present Cort de calçes, casaca y gipó perquè vajan ab dessència y com convé per dit càrrech que tenen, axí com se féu en les últimes Corts de Monçó, y manat a mossèn Joan Pau Serra, regint los comptes del General, los //27v// fassa fer en la dita forma y paga de les pecúnies del General; y que la dita deliberació sie reportada y notificada als altres brassos per via de pensament per lo promotor.

Deinde, per quant lo promotor del bras militar fou explicat que se habilitàs la hora de las sis a les set del present die y mes, si serà menester, habito tractatu in presenti stamento, fuit decretum: que se habilitàs la hora de les sis a les set del present die y no més. Et fuit notificata aliis stamentis per promotorem ipsius, sic refferentem.

Preterea, quoniam reverendus Dionisius Babau, canonicus et syndicus Capituli Illerden-sis, paulo ante predicta fuit creatus et nominatus unus ex advocatis istius stamenti et antea erat electus et nominatus una cum aliis ad recognoscendum et componendum memorialia gravaminum, idcirco, quia dicta officia simul exercere non potest, idcirco, habito tractatu in dicto stamento, fuit in locum dicti reverendi Dionisii Babau subrogatus et per scrutinium electus et nominatus ad recognoscendum, componendum et ordinandum memorialia predi-cta, una cum aliis, Antonius Vila, canonicus et syndicus Capituli ecclesie Vicensis, dando et concedendo eidem illam et eadem potestatem que, qualis et quanta erat dicto Dionisio Babau concessa pro predictis.

Et post hec, advenit in dicto stamento illustris dominus Alfonsius de Moriel, secretarius prefate sacre, catolice et regie magestatis, qui convocati in dicto stamento verbo reportavit et exposuit sequencia in effectum, videlicet: que sa magestat li havia manat que de sa part vingués a dir als presents staments com gustaria y tindria a molt accepte servey que se habilitàs la hora del present die fins a les vuyt, perquè tingan los negocis ocasió de poder-se despedir. E que sa magestat los notificava que sempre que vol//28r//guessen tractar o consultar ab sa magestat negocis alguns, axí en gene-ral com en particular, des del present stament, que sa magestat los donarà grata audiència totes les hores que hi aniran; y los feya a saber com sa magestat lo havia nomenat en altre dels solicitadors de les presents Corts. Quibus satisfaciens dictus illustrissimus dominus archiepiscopus, nomine omnium convocatorum in dicto stamento, respondendo dixit: que besa la mà a sa magestat de la merç y offeria los feya y offeria, que-s cosa conforma a sa magestat sempre se confia y que-s pro-curarà en dar gust y contento a sa magestat en lo present bras en tot lo que sie de son real servey.

Et recesso dicto secretario Muriel, habito tractatu in dicto stamento super habilitacione dicte hore, fuit de omnium voto habilitata dicta hora usque ad octavam presentis diei notiffi-cataque deliberacio huiusmodi aliis stamentis per promotorem istius incontinenti.

Promotor stamenti militaris retulit presenti stamento qualiter eciam in dicto stamento fuit hora predicta habilitata usque ad octavam.

Item, quoniam fuit in huiusmodi stamento ecclesiastico relatum: que alguns officials que servexen a les presents Corts en los apposentos dels habilitadors y tractadors se són quexats que no·ls volian donar la sera que havian ja comensat a donar-los de atxes, fou per çò feta delliberació en lo present stament que-s done a dits officials la sera que se'ls ha acostumada y comensada a donar, per quant, pus en les Corts passades se'ls daven tres atxes, encara que ne dava cada regne una y ara sols se tenen Corts al present Principat, és rahó que las done ditas tres atxes lo present Principat; y que per çò sie fet manament a mossèn Joan Pau Serra, regint los comptes del General, per a què ho fassa. E que la present deliberació se repre-senta per via de pensament als altres staments per lo promotor.

Venit post predicta promotor stamenti militaris, qui reportavit congregatis in huiusmodi stamento ecclesiastico: que en lo stament //28v// militar se havia feta elecció y nominació de personas per a ordenar y compóndrer las novas Constitucions dels següents: don Bernat de Pinós, don Miquel de Cruylles, don Guillem Yvorra, don Pedro de Queralt, March Antoni Monsuar y Francesch Cruylles de Gerona. Y per advocats del dit y matex stament militar, don Climent de Cardona, misser Miquel Pomet, misser Enrich Serra y misser Pere Ayllà, doctors en drets de la present ciutat de Barcelona.

Deinde, advenit in presenti stamento ecclesiastico marchio de Montesclaros et Jelus de Gusmán, solicitadores presencium Curiarum, qui verbo exposuerunt: que de part dels senyors tractadors de las presents Corts pregavan al present stament sien servits de habilitar la hora de las vuyt a les nou de la present nit, perquè lo bras militar stava fent negoci y poguessen acabar de fer las nominacions los faltava fer.

Et incontinenti, fuit in dicto stamento ecclesiastico habilitata hora usque ad nonam presentis diei et notificatum per promotorem aliis stamentis.

Post predicta, admodum reverendus dominus abbas de Basalú, prior Scale Dei et syndicus Capituli ecclesie Vicensis retulerunt convocatis jamdictis: com ells, per satisfer al que los és estat sobre manat de anar ab embaxada al bras real de part del present stament per pragar-los procurassen alçar lo dissentiment que en aquell bras hi ha, són anats junctament ab les tres personas nomenades per lo stament militar per lo matex effecte y en conformitat d'ells ha explicar dita embaxada al dit bras real; los quals han agreyt molt lo bon cuydado dels dits staments y respost que ja procuraven en quant podian en remediar dit negoci y llevar dit impediment, y que tenian per molt cert que ab molta brevetat seria fora y se passaria havant ha fer negocis.

29r// Ítem, foren nomenats los davall scrits per a obrir lo balans del General y véurer, mirar y regonéixer aquell y los llibres y demés coses que són necessàries per saber y entèndrer la valor y despeses del dit General y quantas peccúnias y deutes y ha de present, és ha saber: los senyors abat de Gallicant, lo prior de Scala Dei y lo syndich del Capítol de Elna. Donant-los per part del present stament tot lo poder acerca del predit y tot lo pendent de ditas cosas, ab que ne fassen relació al present stament de tot.

Et per promotorem fuit notificatum aliis stamentis incontinenti.

Promotor stamenti militaris venit in presenti stamento et retulit: que lo bras militar, per a véurer y ordenar los memorials y cosas tocants al bon redrés y administració del General, havian nomenats als senyors don Bernat de Boxadors, Francesch Cosme Fiveller y Ramon Xammar; y per a regonéixer y compóndrer los memorials de agravis generals y particulars, als senyors Garau de Cruylles, don Gispert de Guimerà y Onofre de Argensola.

Die sabbati, quinta mensis juniii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocata dicta Curia Generali ad sonum campane in dicto monasterio Sancti Francisci et apartamento pro dicto brachio ecclesiastico assignato, hora septima ante meridiem ipsius diei jam pulsata, convenerunt in dicto stamento ecclesiastico sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Reverendissimus dominus Çelsonensis episcopus.

Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus abbas de Basalú.

Admodum reverendus abbas de Banyolas.

Admodum reverendus abbas de Ripoll.

Admodum reverendus abbas de Mer.

Admodum reverendus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus abbas de Gallicanto.

Admodum reverendus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus abbas de la Real.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Admodum reverendus abbas de Monteserrato.

25r// Admodum reverendus abbas Guitiolensis.

Reverendis prior Cartusie.

Reverendus prior Sancti Pauli de Campo Barchinone.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator ecclesie Illerdensis, sede vacante.

Reverendus syndicus Capituli canonicorum ecclesie Vicensis.

Reverendus syndicus Capituli canonicorum ecclesie Barcinonensis.

Reverendus syndicus Capituli canonicorum ecclesie Gerundensis.

Reverendus syndicus Capituli canonicorum Illerdensis.

Reverendus syndicus Capituli canonicorum ecclesie Çelsonensis.

Reverendus syndicus Capituli canonicorum ecclesie Elnensis.

Reverendus procurator admodum reverendi abbatis Populeti.

Quibus omnibus ut predicatur convocatis, ego dictus Alexander Çendra, notarius et huius stamenti ecclesiastici scribe, mandato dominorum habilitatorum presentis Curie mihi facto satisfaciens, intimavi, insinuavi et notificavi ac de verbo ad verbum legi et publicavi

in dicto stamento ecclesiastico, in omnium predictorum presencia, habilitacionem per dictos et infrascriptos dominos habilitatores de per//30r//sonis ecclesiasticis que in presentibus Curiis comparuerunt et admissi fuerunt, de qua quidem habilitacione sub die herina facta fuit per me, dictum notarium et scribam, confectum instrumentum sub forma sequenti:

Noveint universi quod cum infrascripti reverendus Raphael de Rovirola, cancellarius, nobiles et magnificos Joannes Sabater, regens cancellariam in Supremo Aragonum Concilio, Josephus Mur, regens Cancellariam in Cathalonie Principatu, nobiles Petrus Franquesa, sue magestatis secretarius ordinarius, nobiles Joannes de Ycart, bajulus generalis Cathalonie, Salvator Fontanet, de Concilio Cathalonie, regens Thesaurariam, nobilis Ludovicus a Paguera, de Concilio Cathalonie, Antonius Oliva, de regio Concilio Cathalonie ac fisci regii advocatus, Joannes Castelló, de regio Concilio Cathalonie, fisci regii Patrimonii advocatus, habilitatores pro parte regie magestatis; reverendus et dilectus conciliarius regius, don Franciscus Robuster et Sala, episcopus Vicensis, nobilis Michael Aymerich, abbas Sancti Cucuphati, nobilis Christophorus de Queralt, canonicus et syndicus Capituli ecclesie Tarracone, nobilis Onofrius d'Elentorn, nobilis Emanuel de Rajadell, Raphael Campmany, civis, syndicus civitatis Gerunde, et Andreas Reart, burgensis, syndicus ville Perpiniiani, habilitatores una cum Guillermo Raymundo de Pons, cuius esse dicitur locus de Monclar, absente a presenti loco ratione infirmitatis, ut asseritur, et Juliano de Navel, absente a presenti loco, pro parte dictorum stamentorum seu brachiorum presentis Principatus Cathalonie et comitatuum Rossilionis et Ceritanie in presenti Curia Barcinone que per sacram, catholicam et regiam magestatem domini nostri regis in presenti civitati Barcinone die presenti celebratur congregatorum, electi et nominati, prestito prius per eos, videlicet, per personas ecclesiasticas corporali iuramento in posse dicti domini cancellarii, per laycos vero sacramento et omaggio in posse eiusdem regiam Cancellariam regens in Principatu Cathalonie, iuxta formam, seriem et thenorem cuiusdam deliberacionis per prefatam sacram, catholicam et //30v// regiam magestatem eisdem iniunctum, pluries convenissent in ecclesiam monasterii Sancti Francisci dicte civitatis Barcinone, in solio videlicet regio et ibidem facto et parato, et diversa colloquia et tractatus frequentes habuissent super personis habilitandis vel repellendis que possunt et debent Curiis interesse. Tandem, die veneris, quarta mensis junii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, presente et in his interveniente Michaelae Joanne Amat, regio archivario ac scriba mandati, regente pronotarii in Principatu Cathalonie, vice et nomine dicti nobilis Petri Franquesa, interveniente meque Alexandro Çendra, apostolica et regia auctoritatibus notario publico Tarrachone, Sacri Concilii Provincialis Tarrachone secretario et dicti stamenti ecclesiastici scriba, et presentibus eciam discretis Joanne Sala et Galçerando Francisco Calopa, notariis publicis Barcinone, pro testibus ad ista vocatis specialiter et assumptis, dicti domini habilitatores mandarunt michi, dicto Alexandro Cendra, notario et scribe prefato, quatenus legerem et publicarem habilitacionem per eos factam et per me dictum notarium, de eorum jussu et mandato, legi et publicavi, que est thenoris sequentis:

Quo ad personam illustrissimi et reverendissimi domini don Joannes Terés, miseratione divina archiepiscopi Tarrachone, admittatur.

Quo ad personam reverendissimi domini don Andree Capilla, Urgellensis episcopi, admittatur.

Quo ad personam reverendissimi domini Francisci Robuster et Sala, Vicensis episcopi, admittatur.

Quo ad personam reverendissimi domini Ludovici Sans, Çelsonensis episcopi, admittatur.

Quo ad personam reverendissimi domini Francisci Arévalo de Suaço, Gerundensis episcopi, admittatur.

31r// *Quo ad personam reverendissimi domini Honofrii Reart, Elnensis episcopi, admittatur.*

Quo ad personam admodum reverendi fratris Adriani Maymó, Prioris Cathalonie, ordinis et milicie Hospitalis Sancti Hieronymi Hierosolamitanensis, admittatur.

Quo ad personam reverendi fratris nobilis Michaelis Aymerich, abbas monasterii Sancti Cucuphatis Vallensis, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Quo ad personam reverendi fratris Petri Nogués, abbatis monasterii Sancti Sanctorum Crucum, ordinis Cisterciensis, admittatur.

Quo ad personam reverendi fratris Francisci Garrover, abbatis monasterii Sancti Petri de Bessuldino, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Quo ad personam reverendi fratris Bartholomei de Montagut et de Vallgornera, abbatis monasterii Sancti Stephani Balnolearum, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Quo ad personam reverendi fratris Francisci de Pons, abbatis monasterii Beate Marie de Rivipullo, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Quo ad personam reverendi fratris Joannis Boschà, abbatis monasterii Beate Marie de Mer, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Quo ad personam reverendi fratris Jacobi Font, abbatis monasterii Beate Marie de Labaix, ordinis Cisterciensis, admittatur.

Quo ad personam reverendi fratris Bernardi Cassà, abbatis monasterii de Gallicantu, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Quo ad personam reverendi fratris Raphaelis Balle, abbatis de la Real, admittatur.

Quo ad personam reverendi Francisci Olivó de Alvèrnia, abbatis sive perpetui comendatarii Sancti Laurencii de Monte, Barchinonensis, admittatur.

Quo ad personam reverendi fratris Joannis Guardiola, abbatis Sancti Salvatoris de Breda, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Quo ad personam reverendi fratris Joachimi Bonanat, abbatis monasterii Beate Marie de Montesserrato, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

31v// *Quo ad personam reverendi fratris Joannis de Valençuela, abbatis monasterii Sancti Phelicis Guixollensis, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.*

Quo ad personam venerabilis fratris don Joannis Valero, prioris monasterii Scale Dei, ordinis Cartusiensis, admittatur.

Quo ad personam venerabilis fratris Francisci Rossinyol, prioris monasterii Sancti Pauli de Campo, Barcinone, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Quo ad personam nobilis Hieronymi Terça, archidiaconi de Culla, canonici et procuratoris reverendissimi domini Gasparis Punter, Dertusensis episcopi, admittatur.

Quo ad personam Julii Cordelles, precentoris et canonici, procuratoris ecclesie Barcinone, sede vacante, admittatur.

Quo ad personam nobilis Onofrii d'Elentorn, archidiaconi de Benasch, canonici et procuratoris ecclesie Illerdensis, sede vacante, admittatur.

Quo ad personam nobilis Christophori de Queralt, canonici et sindici Capituli canonicorum ecclesie Tarrachone, admittatur.

Quo ad personam Petri Thomàs, canonici et syndici Capituli canonicorum ecclesie Gerundensis, admittatur.

Quo ad personam Michaelis Ferrer de Busquets, canonici et syndici Capituli Barcinone et canonicorum eiusdem ecclesie Barcinone, admittatur.

Quo ad personam Dionisii Babau, canonici et syndici Capituli canonicorum ecclesie Illerdensis, admittatur.

Quo ad personam Antonii Vila, canonici et syndici Capituli et canonicorum ecclesie Vicensis, admittatur.

Quo ad personam Philippi Jordi, archidiaconi Confluentis, canonici et syndici Capituli et canonicorum ecclesie Elnensis, admittatur.

Quo ad personam Josephi Ferrús, decani, canonici et syndici Capi//32r//tuli canonicorum ecclesie Çelsonensis, admittatur.

Quo ad personam fratris Michaelis Merola, monachi et procuratoris reverendi Joannis Terròs, abbatis monasterii Beate Marie Populeti, ordinis Cersterciensis, admittatur.

Quo ad personam vero venerabilis Petri Castellar, prioris monasterii Sancte Anne Barcinone, quod doceat de jure suo et interim non admitatur.

Quo ad mandatum Antonii de Cartellà, procuratoris reverendi Hieronymi Tort, abbatis Campirotundi, substituti per reverendum Franciscum de Pons, abbatem Rivipulli, quia substituti non admittuntur, ideo repellatur.

Que fuerunt acta in ecclia monasterii Sancti Francisci Barcinone, in solio scilicet regio ibidem facto et parato, die, mense et anno predictis, me dicto et infrascripto notario et scriba et testibus quibus supra presentibus ad premissa voccatis specialiter et assumptis.

De premissa autem publicatione ad mei officii exoneracionem ac de mandato et requisicionem ipsorum convocatorum publicum confici instrumentum, presentibus ibidem pro testibus Hieronymo Martí, portario dicti stamenti, et Francisco Pérez, scriptore Tarrachone.

Deinde, advenit in dicto stamento promotor brachii militaris refferens: que en aquell bras militar ha posat un dissentiment a tots actes mossèn Phederich Pol, a fi y effecte de que's mane als deputats que paren la obra de la Deputació que's fa

devant Sant Jaume, fins a tant que stiga declarat per la present Cort si haurà de passar havant.

Preterea, admodum reverendus et nobilis frater Adrianus Maymó, prior Cathalonie, dixit in dicto stamento convocatis: que los comenadors de Sant Joan que tenen jurisdicció civil y criminal y són barons del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, que sien admesos al present bras //32v// y a les presents Corts y conservats en sa possessió, conforme un memorial exhibit comensant “Per a mostrar”; y en cars no sien admesos en lo present bras, que posa diçentiment a tots actes fins a tant que sie declarat per los habilitadors si han de ser admesos o repellits.

Item, admodum reverendus Joachimus Bonanat, abbas monasterii de Montserrat, ordinis Sancti Benedicti, dixit similia verba: que per les matexes rahons que han de ser admesos los comanadors de Sant Joan, pretén que han de ser admesos los abats de Sant Benet de Bages y de Sant Genís de Fontanes, los quals són estats cridats y acostumats de entrar en les altres Corts y tenen també jurisdicció civil y criminal.

Item, admodum reverendi fratres Franciscus de Pons, abbas monasterii Rivipulli, et Bartholomeus de Montagut de Vallgornera, abbas monasterii Sancti Stephani Balnolearum, presidens de la religió de Sant Benet, dixerunt: que los priors de la religió de Sant Benet, com són lo prior de Gualter y lo de Maya, y molts officials monjos de la religió tenen vassalls ab jurisdicció civil y criminal. Y per çò diuen y demanen que sien admesos los monjos de Nostra Senyora de Montsserrat a títol de abats; de Sant Benet de Bages y de Sant Genís sien també admesos los susdits priors y altres monjos y officials que tenen jurisdicció civil y criminal.

Que fuerunt notificata et ostensa dominis tractatoribus et habilitatoribus per promotorem istius stamenti, presente me, dicto notario et secretario, de mandato et provisione in dicto stamento facta.

Preterea, venerunt et comparuerunt in presenti stamento ecclesiastico reverendi fratres nobiles Philipus d’Oms, commendator commande //33r// Sancti Laurencii de les Arenes et de Avinyonet, Onofrius de Copons, comendator commande de Susterris et Ciscar, et nobilis Michael d’Elentorn, commendator commande de Masdeu et de la Guàrdia, milites ordinis et milicie Hospitalis Sancti Joannis Hierosolomitensis, qui pecierunt se admitti in presenti stamento; quibus fuit per dictum illustrissimum dominum archiepiscopum responsum: que anassen als senyors abilitadors de las presents Corts a fer-se habilitar, que sempre que dits senyors abilitadors los habilitassen, los admatrien en lo present stament.

Et sic recesserunt a dicto stamento dicti commendatores.

Dictis die et anno, supradicti admodum illustres, reverendissimus, reverendi et magnifici domini habilitatores, pro parte trium stamentorum presentis Principatus in presenti Curia congregatorum electi et nominati, expressique et designati in preinçerto instrumento habili-

tacionis die presenti publicato, prossequentes onus habilitandi personas que in dictis Curiis interesse debent eis commissum, presente magnifico Michaelae Joannis Amat, locumtenenti protonotarii, meque Alexandro Çendra, notario et stamenti ecclesiastici Prtincipatus Cathalonie scriba, et presentibus eciam Joanne Montaner et Ludovico Riera, virgariis Regie Audiencie, pro testibus ad ista voccatis, processeunt ad habilitandum personas que noviter in presenti stamento ecclesiastico comparuerunt, quam ego dictus notarius et scriba in omnium predictorum presencia publicavi sub forma sequenti:

Quo ad personam Balthasaris Compte, abbatis sive perpetui commendatarii Sancti Laurentii prope Baganum, quia non constat suos in eadem abbacia predecessores fuisse admissus, non admittatur.

Quo ad personam Jacobi Castellar, prioris Sancte Anne Barcinone, quia non constat suos in eodem prioratu antecessores fuisse admissos in Curiis, non admittatur.

Quo ad personam fratris Raphaelis Çaconomina, procuratoris //33v// abbatis Sancti Petri Rodensis, admittatur.

Et stante dubio reportato per promotorem brachii ecclesiastici an commendatores sive preceptores ordinis sive milicie Sancti Joannis Hierosolomitansensis debeant admitti in brachio ecclesiastico racione suarum commandarum et locorum in quibus habent jurisdictionem, habito colloquio inter dnos habilitatores, fuit deliberatum quod, attento non constat dictos commendatores esse in possessione interveniendi in Curiis, non admittantur.

Et consequenter, quod nobiles Philippus d'Oms et de Avinyonet, frater Onoffrius d'Elen-torn de Copons, commendatores de Susterris et Ciscar, et nobilis frater Michael de Alentorn, commendator de Masdèu et de la Guàrdia, qui comparuerunt in brachio, non admittantur.

Que quidem habitacio fuit per me, dictum Alexandrum Çendra, notarium et huiusmodi stamenti ecclesiastici scribam, paulo post predicta notificata et publicata in dicto stamento ecclesiastico, prout supra jacet.

Postque, ingressi fuerunt in dicto stamento supradicti fratres don Philippus d'Oms, Onoffrius de Copons, don Michael d'Elen-torn, commendatores predicti, qui obtenta licencia a sua illustrissima dominacione verbo dixerunt convocatis in dicto stamento: que protesten dels aggravis y preiudicis que se'ls fa a ells y a tota la religió de Sant Joan en despullant-los de sa possessió, ab requerint que la dita protesta sie posada en lo present procès.

Et similem protestacionem fecit admodum reverendus et nobiles frater Adrianus Maymó, Prior Cathalonie, ut vicarius ut asseruit tocius religionis Sancti Joannis.

Et dictus illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus, nomine tocius stamenti ecclesiastici, verbo respondendo, predictis dixit quod non contentiebat in protestatis; mandans predicta in presenti processu inseri.

Item, super dissentimento in stamento militari posito super operibus domus Deputacionis, habito tractatu per congregatos in dicto stamento ecclesiastico, fuit facta deliberacio sequens: que vaja lo promotor del present bras a referir y representar al dit sta-

ment militar com lo present stament ecclesiàstich apar molt gran inconvenient de que haja de parar la obra de la Deputació en lo entretant que se ha de tractar lo que convinga sobre d'ella, y pregar-los ho tingan per bé y procuren en que dit dissentiment se alse y que no haja per çò de estar parada la present Cort.

Item, fuit per convocatos in dicto stamento facta deliberacio sequens super infrascriptis: que vaja lo promotor del present bras a explicar al bras real com lo present stament y també lo militar tenen ja fetes les nominacions de les sis personas per ordenar les Constitucions; y que puix lo dit bras real, per lo impediment que-y ha del dissentiment, no han feta encara la nominació de les sis persones per part de aquell bras, havia pensat lo present stament ecclesiàstich que, en lo entretant que en lo dit bras real se triga a fer dita nominació y-s poguessen comensar a prevenir negocis, si-ls parexaria bé que les dotze persones eletes y nomenades per los dits estaments ecclesiàstich y militar se ajuntassen per comensar a mirar y prevenir algunes coses per a poder avensar algun temps.

Que fuerunt nottifficata dicto stamento regali per promotorem incontinenti.

Promotor stamenti regalis venit in dicto stamento et reportavit: que tenen entès lo bras real com en lo militar y ha un dissentiment a tots actes, y axí no s'és pogut passar havant en tractar sobre del que per lo promotor del present bras los és stat refferit.

Preterea, de concensu et voluntate aliorum stamentorum, de quibus constitit per relacionem per promotorem illorum factas in presenti stamento, fuit habilitata hora ad undecimam //34v// usque ad duodecimam presentis diei ante meridiem.

Et dictis die et anno, per supradictos dominos habilitatores in loco et appartamento suo solito, presente supradicto Michaelae Joanne Amat, prothonotario, meque dicto Alexandro Çendra, notario et scriba prefato, et presentibus eciam testibus supradictis, fuit facta et per me, dictum notarium, publicata habilitacio sequens:

Quo ad personam reverendi Balthazaris Compte, abbatis seu perpetui commendatarii monasterii Sancti Laurencii prope Baganum, qui in prima habilitacione non fuit admissus, attento quod postea docuit suos predecessores in eidem abbacia fuisse admissos in Curiis, admitatur.

Quam quidem habilitacionem, paulo post predicta, ego dictus notarius et scriba in presenti stamento publicavi.

Adveniente in dicto stamento dictus reverendus dominus Balthasar Compte, abbas predictus, ideo juramentum solitum et per alios congregatos in dicto stamento prestari solitum in mano et posse dicti illustrissimi domini archiepiscopi, presidis, de cuius juramenti tenore per lecturam per me, dictum Alexandrum Çendra, notarium et scribam, certifficatus fui.

Deinde, reverendissimus dominus Gerundensis episcopus et admodum reverendi abbas de Amer et nobilis Onoffrius d'Elentorn, legati desuper die herina per huiusmodi stamentum electi, super infrascriptis verbo retulerunt convocatis in dicto stamento sequencia vel similia, videlicet: que ells, inseguint lo orde y commissió que per lo present stament los

fou donada acerca de anar a perlar al senyor marquès de Dènia y tractadors de les presents Corts acerca de la supplicació donaren en lo present stament per part del Capítol de Elna per la translació de dita sglésia catredal de Elna a la vila de Perpinyà, són anats a perlar al senyor marquès de Dènia y al senyor vicecanceller y los han refferit y su//35r//plicit lo que acerca de ditas cosas los fou donat en orde, los quals los han respost que mirarian y ajudarian en tot lo que poran per a la bona direcció de dit negoci.

***Dictis die et anno, adveniente hora tertia post meridiem ipsius diei,
post pulsacionem campane, ut moris est, convocata dicta Curia Generali
in loco et appartamento, convenerunt et presentes fuerunt sequentes:***

Illustrissimus dominus archiepiscopus.

Reverendissimi domini Celsonensis, Gerundensis, Elnensis episcopi.

Admodum reverendus et nobilis Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates de Basalú, de Banyoles, de Amer, de Lavaix, de la Real, de Sant Lorens del Mont, de Sant Salvador de Breda, Beate Marie de Monteserrato.

Reverendis prior monasterii Scale Dei.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendi procuratores ecclesiarum vaccancium Illerdensis et Barcinonensis.

Reverendi syndici et procuratores Capitulorum Gerundensis, Barcinonensis, Illerdensis et Celsonensis.

Reverendus procurator admodum reverendi abbatis Populeti.

Quibus ut predicitur convocatis et congregatis, reverendus Dionisius Babau, syndicus Capituli Illerdensis, et Sebastianus Illa, advocati noviter electi per huiusmodi stamentum ecclesiasticum, jurarunt in manu et posse illustrissimi domini archiepiscopi de bene legaliter se habendo in dicto officio, prout et quemadmodum per alios advocatos solitum est jurari.

Advenerunt ad presens stamentum reverendissimus dominus episcopus Urgellensis, admodum reverendi abbas Rivipulli et abbas Sanctorum Crucum, reverendi syndicus Capituli Vicensis et procurator admodum reverendi abbatis Populeti ac frater Raphael Çaconomina, camerarius, procurator et actor admodum reverendi fratris Francisci Carabs, abbatis monasterii Sancti Petri Rodensis, ordinis Sancti Benedicti.

35v// Et quia dictus Raphael Çaconomina de novo advenit in dicto stamento, ideo solitum et per alios in dicto stamento convocatos prestitit juramentum in manu et posse sue illustrissime dominacionis, de cuius quidem tenore per lecturam per me, dictum notarium er secretarium, factam in omnium presencia certifficatus fuit.

Post que, quia promotor presentis stamenti ecclesiastici retulit: que lo senyor vicecanceller li havia dit que de sa part pregàs al present stament que, per poder abreviar y despedit negocis, se habilitàs lo die de damà, diumenja, després dinar. Habito

tractatu super predictis, in dicto stamento fuit decretum et deliberatum: que se habilite lo després dinar de demà, diumenja, de les tres hores fins a les sis.

Que quidem deliberacio fuit notificata aliis stamentis per promotorem istius.

Et paulo post predicta, accessit in dicto stamento promotor brachii militaris, qui retulit: que lo bras militar no se ere volgut aderir a que se habilitàs en ningua manera les hores de demà.

Preterea, reversus fuit in dicto stamento promotor brachii militaris, qui reportavit convocatis in dicto stamento sequencia: que estant en aquell bras donant orde per a fer embaxada a sa magestat per a declarar les paraules de la proposició que havien paragut duptoses, és anat en aquell bras don Pedro Franquesa y de part de sa magestat ha declarat lo dit dupte a contento y satisfacció de aquell bras, y que vingués a fer a est bras a saber si estan satisfets de dit dupte. E fonch-li respost per sa senyoria illustríssima que lo dit don Pedro Franquesa no era estat en lo present bras, però que si en lo bras militar estaven satisfets, puix ells havien mogut lo dupte, també ne estava lo present bras ecclesiàstich satisfet.

*Item, fuit per dictos convocatos in dicto stamento facta deliberacio sequens: //*36r*//* que lo promotor del present bras vaja al stament real a pregar-los de part del present stament que conçenten y prometen que les dotze persones eletes y nomenades per part del present stament y militar per a ordenar les Constitucions se aiuntassen en lo entretant que en aquell bras real acaban de fer la nominació de les personas per a dit efecte, per a poder prevenir y advertir algunes coses, assegurant-los que no farien ni ordenarian cosa alguna que no hi fossen los que per part del bras real se han de nomenar.

Que quidem deliberacio fuit incontinenti per promotorem huiusmodi stamenti notificata et reportata dicto stamento regali.

Deindeps, venit in dicto stamento promotor stamenti militaris, qui verbo reportavit et exposuit congregatis in huiusmodi sequencia, videlicet: que en aquell bras militar havian entès que los deputats de Cathelunya, ara y de après ansà que les presents Corts estan juntades, entenen provehir alguns officis de aquella casa de la Deputació, y assenyaladament les assessories d'ella, lo que estant la Cort convocada y aiuntada fer no-s poden, com dites provisions toquen y sguarden als presents tres staments. E axí, havian pensat en aquell stament militar de que se fassa un manament en nom y per part dels tres staments als dits deputats y oydors de comptes de dit General, manant-los y prohibint-los que no passen havant en provehir ni fer nominacions ni provisions de alguns officis de dita Deputació, en lo entretant que la present Cort stiga convocada, hans si algunes fetes ne hauran, les revoquen y anul·len; y li havien manat que referís y representàs aquestes coses al present bras per a que vejan y determinen lo que se haurà de fer y provehir, manant-los tornar resposta de son parer.

Et habito tractatu super predictis, fuit de omnium voto decretum sequens: lo present stament ecclesiàstich, vist y conciderat lo que per part //36v// del stament militar los és stat referit, se aderexen al pensament y parer del dit stament militar en que se fassa lo dit manament als dits deputats y oydors conforme per lo dit stament militar és estat advertit en la forma acostumada, e que la present deliberació se notiffique al present stament militar y també al real, representant-los lo sobre dit. *Prout incontinenti fuit per promotorem reportata aliis stamentis ex relatione per ipsum facta.*

Promotor stamenti regalis advenit in dicto stamento reportavitque sequencia: que lo stament real se aderia y conformava en lo parer y determinació per lo present y militar staments feta acerca del manament fahedor per dits deputats y oydors y determinat que's fassa y's despedesca dit manament. En lo que toca emperò a juntar-se les dotse persones eletes per part del present stament y del militar per ordenar les Constitucions, per quant en aquell bras real no se ha fet encara nominació de persones per a dit effecte, no conçentien en que se ajuntassen, certifficant-los emperò que's donarian tota la pressa possible en fer dita nominació.

Et post predicta: per lo que les sis hores estaven prop y lo bras real tingue temps de poder fer la nominació de dites personas, se provehí y determinà que's porrogassen les hores de les sis fins a les vuyt de la present tarde, y que anàs lo promotor del present bras a referir-ho altres staments y saber d'ells la forma los apar se tinga en fer dit manament a dits deputats.

Promotor stamenti militaris paulo post predicta venit in dicto stamento et reportavit: que lo bras militar se aderia en que se habilitassen la hora de les sis fins a les vuyt, y en lo que toca al manament fahedor als deputats, lo scrivà del present stament lo minute y ans de despedir-lo se reporte en aquell //37r// bras per poder-lo véurer.

Et venit similiter in dicto stamento promotor brachii regalis retulitque quatenus: lo bras real se aderia en que se habilitàs la hora de sis fins a les vuyt, y que lo manament per als deputats se despedesca per lo scrivà del present stament y se refferesca en aquell bras.

Item, fuit per convocatos in dicto stamento decretum: que en conformitat del stament militar, la sera que se ha de gastar en les presents Corts y donar als oficials d'ella, és a ssaber, de velas, sie sera blanca. E que per çò sie fet manament a mossèn Serra, regint los comptes del General.

Ítem, per quant lo bras militar no volgué aderir a que lo die de damà, diumenga, se habilitassen ningunes hores, per çò no's passe havant en dita habilitació.

Et vigore provisionis et determinacionis paulo ante predicta tria stamenta facta, fuit per me, Alexandrum Çendra, notarium et scribam huiusmodi stamenti ecclesiastici, expeditum mandatum desuper provisum pro dominis deputatis et auditoribus computorum sub forma sequenti:

Los tres staments del Principat de Cathalonie convocats en les Corts Generals que la sacra, catòlica y real magestat del rey nostre senyor de present celebra en la present ciutat de Barçelona als íncoles del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents, noble y magnífichs senyors los deputats del General de dit Principat y a los oydors dels comptes de dit General y a totes altres persones a qui pertangue y lo present negoci toque y tocar pugue. Salut y honor. Per quant a notícia nostra és pervingut que vosaltres, després ansà que les presents Corts stan ajuntades y convocades, procehiu a fer provisions de alguns officis de dit General en les persones que vos aparexen, y assenyala//37v//dament en fer nominació de assessors, sens conçentiment, orde ni voluntat dels presents tres staments, lo que de ninguna manera podeu ni deveu fet. Per tant, ab tenor de les presents vos diem y manam que d'esta hora en avant proceygau ni passeu avant en fer provisions ni nominacions algunes de offici algú de dit General; y si alguna o algunes ne haveu feta o fetes de après ensà que les presents Corts estan convocades y junctades, aquella o aquelles revoqueu y annul·leu, segons que nós ab les presents les revocam y annul·lam, e per revocades y annul·lades haver volem. Altrament, si lo contrari serà fet, procehirem contra vosaltres segons de justícia se trobarà fahedor, tots duptes y difficultats cessants. En testimoni y fe de les quals coses, havem manat fer la present sotascrita de mà dels tres presidents y sagellada del sagell major de dita Cort.

Datta en lo monastir de Sant Francesch de la present ciutat de Barcelona, a sinch del mes de juny, any de la nativitat del Senyor mil sinch-çents noranta-nou.

Die lune, septima mensis juniii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocato et congregato dicto stamento ecclesiastico in dicto loco et appartamento solito, hora septima ante meridiem ipsius diei jam pulsata, post pulsacionem campane majoris, ut moris est, convenerunt et presentes fuerunt

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimi domini episcopi Urgellensis et Gerundensis.

Admodum reverendus et nobilis Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus abbas de Amer.

38r// *Admodum reverendus abbas de Lavaix.*

Admodum reverendus abbas Sancti Salvatoris.

Admodum reverendus abbas de Monteserrato.

Admodum reverendus abbas Sancti Phelicis.

Admodum reverendus abbas de Gallicantu.

Reverendis prior Scale Dei.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendi procuratores ecclesiarum vaccancium Illerdensis et Barcinonensis.

Reverendi syndici et procuratores Capitulorum ecclesiarum Vicensis et Elnensis.

Et convocatis predictis, comparuit in dicto stamento Hieronymus Martí, portarius dicti stamenti, qui retulit et relacionem fecit mihi, dicto notario et scribe, se presentasse, intimasse et notificasse dominis deputatis et auditoribus computorum Generalis Cathalonie, Barcinone repertis, suprascriptum mandatum die sabbati proxima preterita de mandato trium stamentorum contra eos expeditum, cuilibet videlicet de per se personaliter intimando et dicti mandandum, postea tradendo et dimittendo illustri et admodum reverendo domino deputato ecclesiastico sic refferentem.

Deinde, venit promotor brachii regalis, qui reportavit nominaciones et elecciones in dicto brachio regali factas de personis infrascriptis ad ordinandum memorialia justicie seu novas Constitucionnes faciendas, nechnon per al Redrés nou del General; item, ad componendum et ordinandum memorialia gravaminum generalium et perticularium, quorum nomina continentur in quodam memoriali tenoris sequentis:

Les persones eletes del bras real per ordenar las Constitucions són les següents: lo senyor Julià de Navel, lo senyor Honoffre Jordà, syndich de Tortosa, lo senyor Damià Montserrat, syndich de Çervera, lo //38v// senyor Gaspar Pi, syndich de Caplliure, lo senyor Hierònym Cort, syndich segon de Perpinyà, lo senyor Joan Antoni Guerchs, syndich de Vilafranca de Conflent.

E les persones per lo Redrés són les següents: lo senyor Rafel Albert, syndich de Girona, lo senyor Pau Mas, syndich de Vilafranca de Panadès, lo senyor Joan Pau Guerchs, syndich de Granollers.

E les persones eletes per als agravis: lo senyor misser Damià Joan Reguer, syndich de Balaguer, lo senyor Hierònym Roig, syndich segon de Leyda, lo senyor Hierònym Serra Arnau, syndich de Materó.

Comparuit post predicta et de novo advenit in presenti stamento ecclesiastico admodum reverendus frater Franciscus Santjust, abbas monasterii de Arlès, ordinis Sancti Benedicti, et fuit illico remissus ad dominos habilitatores presentis Curie ad se habilitandum.

Promotor stamenti militaris retulit congregatis huiusmodi stamento: com en aquell bras militar se havia feta elecció y nominació de las personas de Baranguer de Paguera, Francesch de Aguilar y Joan Granollachs per a obrir lo balans y vèurer los comptes del General.

Promotor brachii regalis venit paulo post predicta in dicto stamento et congregatis in eodem reportavit similem eleccionem et nominacionem in dicto stamento regali factam de personis infrascriptis ad eundem effectum de obrir lo balans y vèurer los comptes del General, videlicet, misser Hierònym Miquel, doctor en drets, ciutedà de Barçelo-

na, Onoffre Anglesi, syndich de Balaguer, y Hierònym Soler, syndich dels Prats del Rey.

39r// *Dictos die et anno, presente me, dicto et infrascripto notario, et testibus infrascriptis, per supradictos dominos habilitatores presentis Curie in solio regio intus dictam ecclesiam loco solito exhistentes, fuit facta et per me, dictum et infrascriptum notarium, lecta et publicata habilitacio sequens:*

Quo ad personam reverendi fratris Francisci Santjust, abbatis monasterii de Arlès, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Testes sunt discretus Joannes Sala, notarius publicus, et Ludovicus Riera, virgarius Regie Audiencie Barchinone.

Que quidem habilitacio fuit incontinenti per me, dictum notarium et scribam, notificata et publicata in presenti stamento.

Et quia dictus admodum reverendus frater Franciscus Santjust, post hec venit in dicto stamento, ideo, in manu et posse illustrissimi domini archiepiscopi prestiti juramentum per alios in dicto stamento congregatos prestari solitum, de cuius thenore per lecturam per me, dictum notarium et secretarium, factam et plenum certificatus fuit.

Item, precedente in dicto stamento matura deliberacione, fuit decretum: que los tres promotors dels tres staments vajan ab embaxada per tractar ab los senyors tractadors de les presents Corts se servescan fer donar aposentos a les persones que acistexen a les presents Corts que ne tindran necessitat, com ja desobre se és proposat.

Ítem, que la sera que se ha de gastar en les presents Corts y dar als officials d'ella sie sera blanca, és a ssaber, las velas tant solament, y que vaja lo promotor del present bras a referir-ho als altres brassos.

Que fuerunt notificata aliis stamentis per dictum promotorem, refferentem paulo post predicta: que al bras real havia aparegut molt bé la dita determinació y que en lo bras militar, per haver-hi dissentiment, no se'n havia pogut tractar.

Preterea, advenit in dicto stamento promotor stamenti milita//39v//ris reportavitque in eodem: que en lo bras militar hi havia tres dissentiments, los quals impedian poder passar havant en los negocis. Lo primer, acerca de la presentació feta als deputats del manament, pretenent se'ls ha de fer a tots en concistori; lo segon, acerca dels algutzirs ordinaris que han de ser provehits en persones militars y los que al present tenen dits officis no ho són; lo terç, sobre la terdança de la publicació de la habilitació de las personas de aquell bras militar. Y que per çò ho representava al present stament per a què en lo que poguessen ajudar y valer-los per alsar dits dissentiments o fassan.

Et recesso dicto promotore, habito tractatu in dicto stamento super predictis, fuit deliberatum quod ad primum dissentimentum: que se ajuncten los advocats de les presents Corts y vejan si la presentació que se ha feta als diputats y oyadors del sobre dit manament a cada hu per si fora de concistori és vàlida o si se'ls ha de

presentar a tots junts en concistori, perquè ab parer d'ells se puga determinar lo fahedor.

Ad secundum ettercium dissentimentum: que's fassa una embaxada de part dels tres staments als tractadors de les presents Corts per los tres promotors, representant-los los dits dissentiments y ho manen remediar, perquè no estiga lo negoci de les Cort parat; y que lo promotor del present stament vaja a referir-ho per via de pensament als altres brassos.

Promotor stamenti regalis reportavit in dicto stamento: que lo bras real se aderia al que per lo promotor del present bras los era estat reportat acerca dels dissentiments del bras real.

Adveniunt in dicto stamento prior Sancti Pauli et syndici Capitulorum Barcinonensis, Gerundensis et Celsonensis.

Post hec, promotor dicti presenti stamenti retulit: com ell, ensemps ab los altres promotors dels brassos militar y real, //40r// eren anats ab embaxada als senyors tractadors de les presents Corts a refferir-los lo que per part dels tres staments era estat determinat acerca dels dos dissentiments del bras militar; y per no haver-y més del senyor vicecanceller, ho havian tractat ab ell y los havia fet de resposta que en lo que toca als agutzils ordinaris, sa magestat no entenia fer preiudici al present Principat, sinó dar-los gust y content en tot. Que si los algutzils ordinaris han de ésser cavellers y no ho són, los manarà arrimar la vara fins a que sa magestat provehesca altre cosa. Y en lo que toca al altre cap de la habilitació, procurarà en que molt prest se publique, que lo haver-se detingut de fer no és estat sinó per beneffici de dita habilitació.

Recessit a dicto stamento illustrissimus dominus archiepiscopus.

Et presidente in dicto stamento reverendissimo domino Gerundensis episcopo, advenit in dicto stamento promotor stamenti militaris exponens: que en lo stament militar havian determinat que se habilitàs la hora del die present fins al migdie. *Et idem fuit in presenti stamento ecclesiastico deliberatum et relatum aliis stamentis per promotorem, cui quidem deliberacioni adhererunt eciam stamento regale, prout idem promotor retulit.*

Reverendi Dionisius Babau, syndicus Illerdensis, et Josephus Ferrús, syndicus Celsonensis Capitulorum, advocati una cum aliis stamentorum presentis Curie, retulerunt convocatis in presenti stamento sequencia, videlicet: que tots los advocats dels tres staments, inseguint la determinació per los dits staments feta, se són ajuntats y han tractat y comunicat acerca de la presentació se ha feta als deputats y oydors del manament a ells per la present Cort //40v// fet y que la major part de dits advocats són estats de parer de que la dita presentació feta a dits diputats y oydors a quiscú per sí fora del concistori per lo porter del stament ecclesiàstich és estada y és ben feta y no hi haurà per a què haver de fer altre presentació. E que havian advertit seria bé se fes un manament de part de la present Cort al scrivà major de la casa de la

Deputació, manat-li que ell ni sos oficials ajudants ni substituïts no reban, entrevingan ni continuen deliberació alguna que fassan dits deputats de provisions de officis alguns, sots privació de llurs officis.

Promotor stamenti militaris advenit in dicto stamento et retulit: com los advocats de la present Cort havian referit en aquell stament llur parer acerca de la presentació del manament fet als diputats y lo que havian advertit acerca de que se fes altre manament per al scrivà major de dita Deputació, com també ho havian ja referit al present stament. E que lo stament militar era de parer de que se fes y spedís lo dit manament per al dit notari de la Deputació, conforme lo vot y parer de dits advocats.

Advenit in dicto stamento reverendus dominus Bathasar Compte, abbas Sancti Lauren-cii prope Baganum.

Et habito tractatu in dicto stamento super relacione dictorum advocatorum et promotoris stamenti militaris fuit de omnium consensu deliberatum: que se fassa y despedesca un manament per al dit scrivà major de la Deputació, conforme per los dits advocats és estat advertit, y en conformitat del parer del stament militar. E que dit manament sie minutat per mi, notari y scrivà del present stament, y refferit a tots los staments, manant al promotor del present stament la present deliberació reporte y notiffique //41r// als tres staments. *Prout incontinenti recessit dictus promotor ad dictum effectum et reversus retulit quod placebat aliis stamentis.*

Item, post predicta fuit lecta supplicacio quedam in presenti stamento oblata per Joannem, condemnatum in trirremibus.

Qua si quidem supplicatione lecta, habito tractatu in dicto stamento super contentis in ea, fuit decretum: que los advocats de la present Cort vejan dita supplicació y lo que se dega y puga fer acerca del contengut en ella y offerescan als staments y si serà menester se acude al senyor vicecanceller per a què ajude en dit negoci; y anà lo promotor a referir-ho als altres brassos.

Reversus fuit in dicto stamento illustrissimus dominus archiepiscopus.

Advenit eciam reverendissimus dominus episcopus Elnensis.

Post que, fuit per me, dictum notarium et scribam, lectum in presenti stamento mandatum desuper ordinari provisum adversus scribam majorem dicte Deputacionis, et placuit omnibus quod expediatur dictum mandatum sub dicta forma, sed quod antea referatur aliis stamentis; prout incontinenti ego, dictus notarius et scriba, illud reportavi et legi publice in aliis stamentis; et quia omnibus placuit quod expediretur sub dicta forma, fuit incontinenti per me, dictum notarium et scribam, expeditum sub forma sequentis:

Los tres staments del Principat de Cathelunya convocats en les Corts que la sacra, catòlica y real magestat del rey nostre senyor de present celebra en la present ciutat de Barçelona. Al amat en Jesuchrist misser Pere Pau Vidal, notari y srivà major del General de Cathelunya y altres qualsevol persones a qui pertanga y lo

negoci devall scrit toque y sguarde e tocar e sguardar pugue. Salut en lo Senyor. Per quant a notícia nostra és pervingut que los deputats y oydors de comptes del dit General, de après ensà que les presents Corts stan jun//4lv//tades, han prosehit a fer nominacions e provisions de alguns officis de dit General en les persones que·ls ha haparegut, sens concentiment, orde ni voluntat dels presents tres staments, lo que de ninguna manera poden ni deuen fer. Y ajam manat a dits deputats y oydors de comptes que no passassen havant en fer semblants nominacions, ans si alguna o algunes ne havian fetas, aquelles revocassen y anul·lassen, com en lo dit manament a dits deputats y oydors presentat (al qual se ha relació) se conté. Nós, per obviar a que de ninguna manera dits deputats fassen semblants ni altres provisions y la dita nostra voluntat se cumpla y execute, havem manat servos despedit lo present ab tenor del qual vos diem y manam que de esta hora en avant, vós ni algú de vostres ajudants o substituets entrevingau ni entrevingan ni lleveu ni continueu acte ni determinació algú ni alguna en y de provisions de officis alguns que dits deputats y oydors ni algú d'ells fassen de dit General, ni semblants provisions despediau sense expressos conçentiment, licència y voluntat nostras, sots pena de privació de vostre offici. En testimoni y de les quals coses, manam fer lo present, sotascrit de mà dels tres presidents y segellat del sagell major de dita Cort. De la presentació del qual estarem a relació del porter del stament ecclesiàstich del present exhibidor.

Datta en lo monastir de Sant Francesch de la present ciutat de Barcelona, als set del mes de juny, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

Dictis die et anno, hora post meridiem ipsius diei, pulsata iam campana, ut moris est, convocato et congregato dicto stamento ecclesiastico in loco solito, convenerunt et presentes fuerunt sequentes:

42r// *Admodum illustriset reverendissimus dominus Gerundensis episcopus, presidens.*

Admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus abbas de Gallicant.

Admodum reverendus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus abbas de Arlès.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Admodum reverendus abbas Beate Marie de Muntsserrato.

Admodum reverendus prior Cartusis.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Barcinone.

Reverendus syndicus Capituli canonicorum ecclesie Elnensis.

Reverendus procurator admodum reverendi abbatis Sancti Petri Rodensis.

Quibus omnibus sicut predicatur convocatis et congregatis, habito tractatu in dicto stamento super habendis libris originalibus computorum del balans Generalis Cathalonie, fuit facta in dicto stamento determinacio sequens: que·s fassa un manament de part dels presents tres staments als deputats e o al racional o altres qualsevol personas e o officials de la casa de la Deputació, manat·los que encontinent envien als presents staments los llibres necessaris y convenientes per a poder fer lo balans de las entradas y exidas de la Deputació; e que la present determinació sie reportada als altres brassos per lo promotor del present stament, per a què vejan y determinen si·ls apparrà se dega fer.

Item, paulo post predicta, in dicto stamento promotor brachio regalis retulitque congregatis in presenti: que lo stament real, acerca del que per part del present stament los era estat reportat acerca de haver los llibres de la Deputació per ha fer lo balans, havian determinat que se //42v// enviàs a cercar mossèn Ribot de Palmerola, racional de la casa de la Deputació, y se li diga de paraula que aporte tots los llibres y lo demás que sie menester per a poder fer lo dit balans; y si no ho voldrà fer, leshores se provehirà lo fahedor. E que ja per adaçò haviant enviat a cercar dit Ribot de Palmerola.

Preterea, advenit in dicto stamento promotor stamenti militaris reportavitque huiusmodi: que en lo bras militar se ha posat un dissentiment a tots actes acerca del manament se hera fet y despedit contra los deputats de part dels presents staments, pretenent que dit manament no·s podia fer per star prohibit per Constitucions y Capítols de Cort. E que per çò vessen en lo present stament lo que se haurà de fer acerca de assò.

Et incontinenti, antequam super predictis aliquid tractaretur, reverendus don Hieronymus Terça, procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi, dixit: que posava dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort fins a tant per sa magestat sie declarat en la forma acostumada (*judicium in Curia datum*) acerca si ha de tenir lloch lo sobre dit dissentiment posat en lo stament militar, attès que lo manament fet als deputats se féu ab voluntat de tots los tres staments y en conformitat se despedís fermat dels tres presidents y se presentà a dis deputats dos dies fa.

Promotor stamenti militaris reportavit in presenti stamento ecclesiastico: que se habilitàs la hora del present die fins a les set.

E perquè per lo dissentiment posat per lo syndich del Capítol de Tortosa dix que alsava lo dit dissentiment per dit effecte tant solament de poder·se habilitar les hores del present die.

43r// *Et sic, habito tractatu in dicto stamento super predictis, fuit de omnium consensu deliberatum:* que se habilitassen les hores del present die fins a les vuyt; y fonch per lo promotor del present stament reportat y notificat als altres.

Post que, habito in dicto stamento tractatu super dissentimentis desuper in militari et presenti stamentis positis, fuit in presenti stamento ecclesiastico facta deliberacio sequens: que s' fassa una embaxada als altres brassos, referint-los lo dissentiment que en lo present stament se ha posat per lo syndich de Tortosa y pregant-los vejan si s' poria trobar remey algun per a què no se haja de venir a declarar lo judici in Curia datum, per ser cosa tan danyosa per a la terra; y per a fer dita embaxada, foren anomenats los senyors ardiaca Olivó, abat de Sant Lorens del Mont y lo procurador de la seu vagant de Barcelona.

Qui quidem legati incontinenti recesserunt ad dictam legacionem exequendam et reversi retulerunt: que eren estats a reportar y refferir la dita embaxada als altres staments militar y real y han mostrat molt sentiment de dits dissentiments posats en los staments militar y present, y han offert de ajudar per sa part tot lo que poran per a què se alse y no se haja de fer dit judici. E del que determinaran, donaran rahó al present stament.

Preterea, quia promotor presentis stamenti ecclesiastici retulit in presenti stamento: com en lo bras militar se era alsat lo dissentiment desobre posat per tres dies, lo syndich del reverendíssim senyor bisbe de Tortosa encontinent digué que ell també alsava lo dissentiment per ell desobre posat per lo dit temps de tres dies.

E perquè en lo stament militar se ha de fer nominació de //43v// algunes personas per a regonéixer lo memorial dels agravis y las horas habilitades del present die se acaban, fou per çò habilitada la hora de les vuyt a les nou del present die, conformant-se en lo bras militar; la qual determinació fou reportada als altres staments per lo promotor del present.

Hieronimus Martí, portarius presentis stamenti ecclesiastici, retulit et relacionem fecit mihi, dicto notari et scribe, se die presente presentasse mandatum desuper expeditum die presenti contra scribam majorem domus Deputacionis personaliter reperto die presenti paulo ante predicta in presenti monasterio Sancti Francisci.

Die martis, octava mensis juniii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocato et congregato dicto stamento ecclesiastico in dicto loco et apartamento solito, hora septima ante meridiem ipsius diei jam pulsata, post pulsacionem campane majoris, ut moris est, convenerunt et presentes fuerunt:

Illustrissimus et reverendissimus dominus sancte Tarrachonensis ecclesie archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas Beate Marie de Lavaix.

Admodum reverendus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus abbas Sancti Phelicis de Guíxols.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator ecclesie sedis vaccantis Barcinonensis.

Reverendus procurator abbatis Beati Marie Populeti.

44r// *Quibus omnibus supradictis sicut predicatur convocatis et congregatis, comparuit et de novo advenit in presenti stamento admodum reverendus frater Angellus Juallar, abbas monasterii Beate Marie de Sarratex, ordinis Sancti Benedicti, petens admitti in huiusmodi stamento; et fuit illico remissus ad dominos habilitatores presentis Curie, per quos paulo post predicta fuit in loco solito facta, presente me dicto notari et scriba, et publicata habilitacio ipsius dicti admodum reverendi abbatis sub forma sequens:*

Quo ad personam reverendi fratris Angeli Juallar, abbatis monasterii Beate Marie de Sarrateix, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Que quidem habilitacio fuit paulo post predicta per me, eundem notarium et scribam, publicata in presenti stamento, en incontinenti advenit in dicto stamento dictus admodum reverendus frater Angelus Juallar, abbas predictus, qui ante omnia in omnium predictorum presencia juravit in manu et posse dicti illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi, sacrosanctis Evangeliiis per eum manibus suis corporaliter tactis, de secreto tenendo et non revellando, sub modo et forma solitis et consuetis.

Deinde, advenit in presenti stamento promotor stamenti militaris, qui verbo reportavit huiusmodi stamento: com en aquell stament militar, en lloch de don Garau de Cruylles y Nofre de Argensola, los quals eran estats nomenats per part de dit stament militar per a regonéxer los memorials dels agravis, per no haver pogut acceptar dit càrrech, havian anomenat en lloch de aquells a mossèn Baptista Falcó y mossèn Joan Pau Ciurana.

Et paulo post predicta, reversus in dicto stamento isdem promotor stamenti militaris, verbo reportavit in presenti: que les personas eletes y anomenades per a regonéxer los memorials dels agravis, y en perticular las anomenades per lo bras //44v// militar, han refferit en aquell bras com, per poder passar havant en dit negoci, tenien necessitat de haver de la casa de la Deputació los llibres devall scrits, per aver los quals havian feta alguna diligència y no·ls havian pogut haver; e que per so vehessen en lo present stament la forma que se ha de tenir per a poder-los haver. Y són los llibres següents:

Primo, lo llibre de las deliberacions del temps de la Deputació del abbat de Poblet del any mil sinch-çents vuytanta set.

Més, tots los llibres de las deliberacions des de les últimes Corts fins l'any present.

Més, to procés original de la captura de Joan Granollachs, leshores deputat militar.

Més, lo llibre de los greuges de les Corts del any mil sinch-çents vuytanta sinch.

E més, lo primer registre del trienni.

E finalment, lo volum de les Constitucions.

E fonch-li per los dit il·lustríssim senyor archabisbe respost que·s tractaria en lo present stament y del que·s determinaria se'ls tornaria resposta.

Advenerunt in presenti stamento admodum reverendi abbates Sanctarum Crucum, de Arlès, Sancti Laurentii prope Baganum, prior Scale Dei, syndich Capituli Elnensis et procurator abbatis Sancti Petri Rodensis.

Et habito tractatu in dicto stamento super relatis per promotorem stamenti militaris circa recuperacionem librorum suprascriptorum, fuit facta deliberacio sequens, videlicet: que·s fassa un mandato de part dels tres staments als deputats y al scrivà major y altres qualsevol personas y officials de la casa de la Deputació a qui toque lo haver de donar dits llibres y scriptures, perquè per avuy tot lo dia aporten o fassen aportar al present stament ecclesiàstich los dits llibres y scriptures, sots las penas que apa//45r//raxerà als presents staments.

Que quidem deliberacio fuit per promotorem presentis stamenti notificata aliis stamentis.

Venerunt in presenti stamento reverendi prior Sancti Pauli de Campo Barcinone et syndici Capitulorum Tarrachone, Barcinone, Vicensis, Illerdensis et Gerundensis.

Et post predictus, habito tractatu in dicto stamento super infrascriptis, fuit facta deliberacio sequens: que per quant se ha entès que los deputats y oydors y altres officials de la casa de la Deputació, per contradir als manaments que per part dels presents staments els han fets y fan y pretenen poder crear y nomenar personas per los officis que vagan de dita Deputació, per lo que iuncten cada dia advocats en dita casa, seria per çò convenient fer ajuntar tots los advocats dels presents tres staments, los quals consulten y miren lo poder que té la present Cort y lo que també tenen los deputats y oydors y lo que pot fer la present Cort contra los dits deputats y demés, y de llur parer fassen relació als presents staments. E que lo promotor del present stament vaja a referir per via de pensament la present deliberació als altres brassos. *Prout incontinenti recessit et reversus retulit se predicta notificasse aliis stamentis.*

Preterea, nobilis don Christophorus de Queralt, syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Tarrachonensis dixit et per me, dictum notarium et scribam, sribi et continuari in presenti processu petiit et requisivit sequencia, videlicet: que per quant ell stà ocupat en la habilitació de la present Cort y per çò absent del present stament lo demés temps, posa dissentiment a totes coses de gràcia que·s tractarien y conclouran en lo present stament en absència sua y en perticular al servey y donatiu y offerta fahedora a sa magestat per la present Cort.

45v// *Simile dissentimentum apposuit reverendus Michael Ferrer de Busquets, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Barchinonensis, eo quia est occupatus in ordinandis novis Constitutionibus.*

Simile dissentimentum apposuit reverendus Antonius Vila, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Vicensis, eo quia est occupatus in recognoscendis memorialibus gravaminum.

Simile dissentimentum apposuit reverendus Dionisius Babau, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Illerdensis, eo quia est alter ex advocatis presentis Curie.

Simile dissentimentum reverendus Petrus Thomàs, canonicus et sindicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Gerundensis, eo quia est occupatus in ordinandis novis Constitutionibus.

Simile dissentimentum apposuit reverendus Philippus Jordi, syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Elnensis, in quantum potest.

Promotor stamenti militaris retulit: que lo bras militar, per a poder passar havant en negocis, havian pensat que se habilitàs la hora fins a les dotze de migdie.

Et habito tractatu in present stamento ecclesiastico super predictis, fuit decretum quod habilitetur hora usque ad duodecima ante meridiem, et fuit per promotorem istius stamenti aliis stamenti relatum.

Promotor stamenti regalis advenit in presenti stamento et reportavit: que aquell bras real se aderia al parer dels altres staments a que se habilitàs la hora de les dotze de migdie del present die. E que en lo de haver apposentos per a syndichs y altres personas de la present Cort, que no entenen que se executàs y fes lo que hayr se determinà. Y en lo de fer-se manament als deputats y altres oficials de la casa de la Deputació per haver los llibres y altres scriptures desobre specificades, per quant han enviat a dir que per avuy après dinar los aportarian, se envie primer //46r// a dir per un porter dels presents staments als oficials de dita casa que tenen dits llibres, que-s apporten y no-s despedesca lo manament fins a véurer si-ls aportaran vuy.

Promotor presentis stamenti retulit: que ell, junctament ab los altres promotors dels altres staments, en conformitat acerca de aposentar la present Cort, són anats a parlar ab los senyors tractadors sobre ditas cosas y havian perlat ab lo senyor viçecanceller, per no ésser-hi los demás senyors tractadors, lo qual los ha respost que era molt justa cosa lo que-s damanava y-s desijava donar-los gust y contento a tots. E que per çò, quicun promotor li donàs memorial de las personas de cada stament que no estan apposentades, specificant la qualitat de cada hu, que ell encontinent manaria donar orde en que sien aposantats com convé.

Advenit in presenti stamento admodum reverendus frater Franciscus Garrover, abbas monasterii Sancti Petri Bisuldunensis, alter ex personis pro parte ipsius stamenti electis ad recognoscendum memorialia gravaminum generalium et perticularium, qui retulit et dixit: que les persones eletes per a regonéxer y compéndrer los memorials dels agravis advertian si seria bé que, axí com se va fent y ordenant cada agravi, se reportàs y referís a cada bras o si se aguardaria a que tots fossen fets o com aperaxaria se degués fer.

Et habito super predictis tractatu in dicto stamento, fuit decretum et deliberatum: que se aguarden un parell de dies més perquè tingan més cosas fetas per a referir y après, a poch a poch, ho reporten y refferescan axí com o aniran fent; e que lo

matex se fassa en lo de las Constitucions y Capítol del nou Redrés que se van fent y ordenant. Y que assò se notifique y reporte als altres brassos per lo promotor, *prout incontinenti //46v// fuit reportatum et notificatum aliis stamentis per promotorem istius, sic paulo post refferentem.*

Et paulo post predicta, venit in dicto stamento promotor stamenti militaris, refferens: que·l stament militar li parexaria que seria convenient que, axí en lo de las Constitucions com de agravis, nou Redrés, axí com van fent y ordenant se referissen y aportassen als brassos, per a què ab més facilitat se pugue provehir lo que convinca acerca d'ells.

Dictis die et anno, adveniente hora post meridiem ipsius diei, pulsata jam campana, convocata et congregata dicta Curia Generali et presenti stamento ecclesiastico in loco solito, in quo presentes fuerunt:

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus abbas de Sarratex.

Admodum reverendus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus abbas de Arlès.

Admodum reverendus abbas de Montesserrato.

Admodum reverendus abbas Sancti Phelicis de Guíxols.

Admodum reverendus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator admodum reverendi abbatis Populeti.

Reverendus procurator admodum reverendi abbatis Sancti Petri Rodensis.

Et convocatis et congregatis predictis, advenit in presenti stamento ecclesiastico promotor stamenti regalis, qui retulit: que lo stament real se aderia que per part del present stament los era //47r// estat explicat de matí acerca de aguardar dos o tres dies a refferir y aportar als staments los agravis, Constitucions y Capítol del nou Redrés, e que après, poch a poch, se aporten als staments.

Advenit in presenti stamento promotor stamenti militaris et dixit: que en lo stament militar stan alguns cavallers tant sentits per la renitència dels diputats en no haver enviat los llibres que se los han enviat a demanar, que han posat dissentiment fins que se haja dada forma y provehit en assò.

E lo il·lustríssim y reverendíssim senyor archabisbe, encontinent, manà que anàs lo porter del present stament a la Deputació ab lo memorial dels llibres y

scriptures que-s demanen, per a què los hi donen; y si no ho fan, leshores se sercarà forma per haver-los.

Venerunt in presenti stamento admodum reverendus abbas Compte et reverendi syndici Capitulorum Tarraconensis et Elnensis.

Preterea, advenerunt in presenti stamento eccle reverendus Descamps, sacrista, et magnifici Salvator Pi et Christophorus Thomàs, decretorum doctor, missi ex parte dominorum deputatorum, ut dixerunt, et petita ac obtenta llicencia assignatoque eis loco ad sedendum in quodam scamno in medio dicti stamenti, retulerunt sequencia, omnes unus post alium sequencia, in effectu: que hayr, los deputats feren ajunctament de molts advocats en la casa de la Deputació, entre los quals foren ells tres, y estant tots juncts, los amostraran un cartell que de part de la present Cort los era stat presentat, firmat dels tres presidents y sotascrit per lo scrivà del present stament ecclesiàstich, en lo qual se'ls manava que no proceguissen a fer nominacions de officis de aquella casa y altres coses, com en ell se conté; y los digueren que ells, dits advocats, mirassen en dret si aquell manament era jurídich o prejudici//47v// als⁹ dits deputats. Y dits advocats, mirat y bé vist lo dit manament, han trobat que havia tres coses en aquell molts preiudicials als dits deputats: la primera, en que se'ls mane que no anomenen officials per als officis que vagan de aquella casa; la segona, que revocassen los que havian fets; la tercera, comminar-los ab penas si no ho feyan. Las quals tres coses eren molt preiudicials a dits deputats, per no trobar-se Capítol de Cort ni Constitucions de Cathalunya que lleven tal poder als dits deputats de poder-ho fer; y per altres rahons que dits advocats allí referian, per les quals era estat tan preiudicial lo manament que semblantment se era expedit y presentat al scrivà major de la Deputació, manant-li que no prengue ni assentàs acte ni deliberació alguna que dits deputats fessen de provisions de alguns officis. E per çò, los havia manat que per part de ells, dits deputats vinguessen a informar y referir a la present Cort y a cada stament les dites rahons y lo que de dret y conforme a Constitucions, Capítols de Cort y altrament poden fer la present Cort y los dits deputats; e axí, dits manaments no haver-se pogut expedir en la forma que se són fets y no permetessen los presents staments que·ls sie fet a dits deputats preiudici algú y o manassen enténdrer, per ser cosa nova y may feta.

E per lo il·lustríssim senyor archabisbe los fou respost que no ha entès la present Cort fer preiudici algú a dits deputats ni llevar sa potestat, y que ho manarian mirar y o tractarian y no daran lloch en que se'ls fassa preiudici en lo que serà //48r// de justícia.

Promotor stamenti militaris advenit in dicto stamento, dicens: que al bras militar aপরক্ষারী se habilitàs la hora fins a les set del present die. *Et habito tractatu super*

9. «Al als», a l'original.

predictis, fuit deliberatum quod habilitetur dicta hora et reportatum aliis stamentis per promotorem.

Preterea, venin in dicto stamento promotor stamenti regalis et reportavit: que lo bras real se aderia al pensament del present stament en que se aiuncten los advocats de la present Cort per tractar y consultar lo poder tenir los deputats durant la present Cort y ho referescan als brassos, conforme per lo promotor del present stament ecclesiàstich los és stat vuy reportat. Y que també allí hi havia alguns dissentiments a tots actes per nominació de un advocat y alguna preçedència, però que creuen no serà cosa llarga.

Recessit a dicto stamento nobilis dominus Christophorus de Queralt, syndicus reverendi Capituli canonicorum sedis Tarracone.

Post hec, petita et obtenta licencia ingrediendi, venit in dicto stamento honorabilis Raphael Albert, alter ex syndicus universitatis civitatis Gerunde, qui verbo dixit et exposuit: com per los senyors deputats és estat nomenat y provehit en deputat local de la ciutat de Gerona en lo trienni vinent. E com per part de la present Cort se ha fet manament a dits deputats de que revocassen totes les provisions de officis per ells fetas durant la present Cort, supplicava per çò a sas senyories y merçès que, en cas que la sua provisió tinga necessitat de revalidació y confirmació de la present Cort, li fassen merçè de llohar-la y aprovar-la y si menester serà de nou concedir-la y aprovar-la, attès majorment que es//48v//tà servint a la present Cort com altre dels syndichs de la ciutat de Gerona. *Et fuit ei per illustrissimum et reverendissimum dominum archiepiscopum responsum:* que havia dissentiment en lo present bras en coses de gràcia y per so no-s podia tractar ara de dit negoci; que en haver-hi ocasió se tindria concideració en donar-li gust y contento.

Item, fuit lecta in dicto stamento per me, dictum notarium et scribam, supplicacio quedam oblata in dicto stamento pro parte nobilis don Philippi de Heril, baroni d'Eril, et quia in stamento regali est dissentimentum omnibus actis, nihil potuit provideri super contentis in ea pro nunch.

Promotor stamenti militaris venit in dicto stamento, reportando qualiter: perquè los advocats tremesos per part dels deputats van informant los tres staments y és cosa llarga y la hora que stà porrogada se acosta, seria bé se habilitàs la hora fins a les vuyt. *Et fuit deliberatum in presenti stamento:* que se habilite tot lo temps que los dits advocats acabaran de informar los staments y no més. *Et fuit reportatum aliis stamentis.*

Et paulo post predicta, reversus fuit in dicto stamento promotor stamenti militaris et dixit: que al bras militar ha paregut molt bé la determinació del present stament en que se habilite solament lo temps que los advocats de la Deputació trigaran a informar los brassos. E per quant dits advocats de la Deputació han ja feta sa informació en lo stament militar, a la qual se són trovats presents los advocats del

stament militar, se ha determinat en que tots los advocats dels tres staments se ajuncten, consulten y tracten dites coses y resolgan lo que és de justícia y los presents staments podan y devan fer y o refferescan en ells. *Et fuit dicto promotori per dictum illustrissimum dominum archiepiscopum, de om//49r//nium concensu, responsum:* que del matex parer és lo present stament ecclesiàstich.

***Die mercurii, nona mensis juniii, anno predicto a nativitate
Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono,
convocata et congregata dicta Curia Generali ad sonum campane,
ut moris est, in dicto monasterio Sancti Francisci civitatis
Barchinone et dicto estamento ecclesiastico Principatus Cathalonie
hora et loco solitis, interfuerunt in eodem stamento***

Illustrissimus et reverendissimus dominus sancte Tarraconensis ecclesie archiepiscopus.

Reverendissimus dominus episcopus Gerundensis.

Admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus abbas Beate Marie de Sarratex.

Admodum reverendus abbas Beate Marie de Montserrat.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Admodum reverendus abbas Sancti Petri de Gallicanto.

Admodum reverendus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus abbas Sancti Phelicis de Guixols.

Reverendus prior monasterii Scala Dei, ordinis Cartusiensis.

Reverendus prior Sancti Pauli de Campo Barchinonensis.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator admodum reverendi abbatis Populeti.

Reverendus procurator admodum reverendi abbatis Sancti Petri Rodensis.

Quibus omnibus sic ut predicatur convocatis et congregatis, comparuit et de novo advenit in dicto stamento reverendus Pherdinandus Fivaller, canonicus, syndicus, economus et procurator reverendi Capituli canonicorum sedis Dertusensis, petens in dicto stamento admitti, prout aliis fieri solitum est. Et fuit illico remissus ad dominos //49v// habilitatores presentis Curie, per quos paulo post predicta, in presencia mei, dicti notarii, et testium infrascriptorum, in loco solito facta et publicata eius habitatio sub forma sequenti:

Quo ad personam Ferdinandi Fivaller, syndici Capituli Dertusensis, de cuius potestate in posse Petri Puigvert, die quarta currentis mensis, admittatur, presentibus pro testibus Joanne Montaner et Petro Paulo Serra, virgariis Regie Audiencie.

Que quidem habitatio fuit postea per me, eundem notarium et scribam, publicata et notificata in presenti stamento.

Et paulo post predicta, advenit in dicto stamento dictus reverendus Pherdinandus Fivaller et ante omnia prestitit juramentum de secreto tenendo et non revellando, tactis per eum sacrosanctis Evangeliiis, in manu et posse dicti illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi, sub forma solita et consueta per me publice lecta.

Preterea, de omnium concensu et voluntate, fuit habitata hora usque ad duodecimam ante meridiem, et reportatum aliis stamentis per promotorem istius.

Deinde, venit in dicto stamento promotor stamenti regalis et reportavit: que lo stament real se adheria a la habitació de la hora fins a les dotze y que per via de pensament los aperaxia que lo després dinar, per ser vigília de Corpus, que no-s fes negoci. Et habito tractatu super predictis in dicto stamento ecclesiastico, fuit deliberatum: que se aguarde lo parer del bras militar.

Advenit promotor stamenti militaris et reportavit huiusmodi: per part del bras real los era estat refferit de que per ser vuy vigília de Corpus, no-s fes negoci lo després dinar; y que volia lo bras militar saber lo parer del present stament per aderir-se a ell.

50r// *Et habito tractatu in dicto stamento super predictis, fuit deliberatum: que per poder despedir negocis, se tornen los després dinar a junctar los brassos y se passe havant en fer negocis.*

Que quidem deliberació fuit notificata aliis stamentis per promotorem istius, sic refferentem.

Los tractadors de sa magestat entren al bras ecclesiàstich

Preterea, ingressi fuerunt in presenti stamento admodum illustris marchio de Montesclaros, Tellus de Gusman et Joannes Sabater, regens in Concilio Supremo, solicitadores presentis Curie, et assignato eis loco ad sedendum post suam illustrissimam dominationem, dixerunt et exposuerunt per organum dicti domini Joannis Sabater: que sa magestat tenia per molt accepte servey el que havia entès que lo present stament havia habilitat los després dinar del present die per fer negocis, y que per la matexa rahó la rebria molt gran en que se habilitàs lo die de després demà, no obstant sie die de Sant Barnabé, per a poder abreviar negocis y la present Cort, per la necessitat té sa magestat. Et fuit responsum per dictum illustrissimum dominum archiepiscopum: que ho tractarian en lo present stament y procurarian dar gust y contento a sa magestat en tot lo que porian, y del que determinarian se'ls ne tornaria resposta.

Et recessis predictis dominis solicitatoribus, habitis super predictis tractatu in presenti stamento, fuit decretum: que se habilitè lo die de després demà y se ajunten los brassos a fer negocis com los demás dies, per fer servey a sa magestat; y que-s no

tiffique esta determinació als altres brassos, com de fet encontinent se'ls notificà per lo promotor del present stament.

Et paulo post predicta, advenit in dicto stamento promotor stamenti militaris, reportans: que lo stament militar se aderex a la deslberació feta per lo present stament de que lo després dinar se habilita y·s fasse negoci, y que semblantment //50v// se fassa lo die de després demà. Emperò, que·s diga als senyors tractadors que no·s comprega lo dit die ab los vint que sa magestat ha offert.

Venit in presenti stamento reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Item, advenit in presenti stamento promotor stamenti regalis et dixit: que lo stament real també se aderia en que lo die de vuy després dinar se fes negoci y que també després demà se habilitàs, ab que no se compregue ab los vint dies, conforme lo stament militar ha apuntat.

Et habito tractatu super predictis in dicto stamento, fuit deliberatum: que puix als altres staments los aperaxia de aquesta manera, se aderia lo present stament al parer d'ells; y que los tres promotors dels tres staments vagen a nottificar esta determinació als senyors tractadors, com de fet encontinent anaren.

Et reversus paulo post promotor in presenti stamento, retulit: que los tres promotors són anats a nottificar dita determinació als senyors tractadors, y han respost que sa magestat desija tant dar-los gust y contento que no repararà a un dia.

***Dictis die et anno, adveniente hora tertia post meridiem,
pulsata jam campana, convocata et congregata dicta Curia Generalis
in loco solito, convenerunt in presenti stamento ecclesiastico sequentes:***

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachonensis.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Admodum reverendus et nobilis Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Lavaix.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Petri de Gallicanto.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus dominus abbas de Arlès.

51r// *Admodum reverendus dominus abbas de Sarrateix.*

Admodum reverendus dominus abbas Rivipulli.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Monteserrato.

Admodum reverendus abbas Sancti Phelicis de Guíxols.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vaccanti Barcinone.

Reverendi syndici Capitulorum Gerundensis et Dertusensis.

Reverendus procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

Reverendus procurator admodum reverendi abbatis Sancti Petri Rodensis.

Et convocatis et congregatis predictis, dictus admodum reverendus abbas Rivipulli, alter ex personis per huiusmodi stamenti electis pro ordinandis novis Constitucionibus, verbo dixit et exposuit congregatis in dicto stamento: que les persones eletes per los tres staments per a fer y ordenar los noves Constitucions tenien tanta matèria per hahont comensar, essent de tanta importància los negocis del Sant Offici, han tingut per bé comensar per ells y mirat tot lo que convenia acerca de assò; y axí havien ordenades y fetes unas noves Constitucions sobre dit negoci, les quals exhibia y portava per a què les rebessen en lo present stament, si-ls par-xian bé.

Que quidem Constitutiones noviter ordinate, incontinenti fuerunt per me, dictum Alexandrum Cendra, notarium et scribam prefatum, de mandato dicti illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi, publice lecte in dicto stamento.

Et lectis per me, dictum notarium et scribam, dictis Constitucionibus, ut predictur, reverendissimus dominus Gerundensis episcopus dixit et per me, dictum notarium et scribam, in presenti processu scribi et continuari petiit et requisivit sequencia: que per quant //5lv// té notícia que per la Sede Apostolica estan revocats los Capítols de Cort dels anys mil sinch-çents y dotse y mil sinch-çents y vint, per la bona memòria Leo decimo y la magestat del emparador Carlos quint absolt del jurament que tenia prestat en ells, per so perquè la present Cort se puga informar sobre assò y no-s resolga entre tant cosa alguna acerca de dits Capítols de la Inquisició, dissentia en dits Capítols novament ordenats tocant a la Inquisició tres o quatre dies y fins que la present Cort se puga informar del sobre dit. E que se aporte y veja en lo present stament la concòrdia del cardenal don Diego d'Espinossa, en la qual se prengué assiento sobre la jurisdicció del Sant Offici, per a què ara per la present Cort puga ser admesa ab la declaració que aperaxarà més convenient per lo bé y utilitat del present Principat.

Quod quidem dissentimentum fuit reportatum et notificatum aliis stamentis per promotorem istius.

Preterea, quia per promotorem stamenti militaris fuit expositum in presenti stamento quatenus habilitaretur hora presentis diei usque ad septimam, fuit in presenti stamento decretum quod habilitaretur dicta hora usque ad septimam.

Deinde, supra dictus reverendissimus dominus Gerundensis episcopus dixit: que per lo que té ja donada rahó a la present Cort acerca del que té entès dels Capítols de Cort tocants al Sant Offici dels anys mil sinch-çents y dotze y de mil sinch-çents y vint, y axí ha complit ab son descàrrech, per çò alsava lo dissentiment per ell desobre posat en les Constitucions novament ordenades per lo dit negoci de Sant Offici.

Adveniente autem die veneris, undecima mensis juniii, anno predicto a nativitate Domini millesimo //52r// quingentesimo nonagesimo nono, convocato et congregato stamento ecclesiastico in loco solito, pulsata jam campana, ut moris est, convenerunt et congregati fuerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi abbates Sanctorum Cucuphatis, Sanctarum Crucum, Beate Marie de Lavaix, Beate Marie de Sarratex, Sancti Salvatoris de Breda, Sancti Phelicis de Guixols.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Illerde.

Reverendi procuratores abbatum Populeti et Sancti Petri Rodensis.

Quibus omnibus ut predicatur convocatis et congregatis, reverendus ac nobilis don Onoffrius Alentorn, procurator sedis vacantis Illede, alter ex eletis ad ordinandum et componendum lo nou Redrés del General, verbo dixit et exposuit congregatis predictis: que les personas eletes y nominades per a fer y ordenar lo Redrés del General se són junctades moltes voltes per dit effecte y han apuntat en algunes coses. Emperò, per falta de no tenir allí un advocat per estar ocupat en los altres negocis, no han pogut ordenar los Capítols y posar-los en la forma deguda. Per çò, que manen provehir y dar orde en que hu dels advocats de la present Cort acistesca allí ab ells per dit effecte o, si tots estan ocupats, donar-los facultat de poder pèndrer un altre advocat que acistesca allí ab ells.

Et habito tractatu super predcis in dicto stamento, fuit de//52v//cretum: que·s molt convenient que acistesca un advocat en dit negoci e que, axí, hu dels advocats de la present Cort vaja per el dit effecte. E que·s reporte assò per via de pensament als altres brassos, com de fet encontinent fou reportat per lo promotor, lo qual refferí y respongueren ho tractarian y tornarian resposta.

Recessit a dicto stamento admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis.

Venerunt in dicto stamento admodum reverendus abbas de Arlès, reverendi prioris Scale Dei et Sancti Pauli de Campo et syndici Capitulorum Dertusensis et Elnensis.

Preterea, advenit in dicto stamento promotor stamenti militaris reportavitque in huiusmodi: com, comensant a llegir y votar en lo stament militar los Capítols y Constitucions novament ordenades per lo negoci de la Inquisició, ha aperagut que havia en ells algunes paraules que contrariejan al fet, com són en lo que diuan que se serve en tot a concòrdia del cardinal Spinossa. Y dels dits Capítols nous ara ordenats apar que algú d'ells contradiu a dita concòrdia; y que axí, han pensat seria bé advertir als que tenen càrrech de ordenar las Constitucions y los demés

altres negocis de la present Cort que no aporten als staments les Constitucions, Capítols y memorials que ordeneran que primer no·ls hajan amostrat als advocats de la present Cort, perquè ells miren y vejan no·y hi haja alguna cosa en ells que contradiga.

Et habito tractatu in presenti stamento super predictis, fuit deliberatum: que·s fassa de la manera que lo stament militar ha pensat y que se li torne dita resposta; e que·s notiffique també al stament real.

Venit in presenti stamento admodum reverendus abbas Santi Laurencii //53r// de Monte.

Promotor stamenti militaris reportavit in presenti stamento: que se habilitàs la hora fins a les dotze de migdie. *Et placuit omnibus convocatis in dicto stamento fuitque notificatum aliis stamentis per promotorem ipsius.*

Item, post predictus, habito tractatu in presenti stamento super supplicacione aliis die octava presentis mensis in presenti stamento oblata pro parte nobilis don Phelip de Heril, baroni de Heril, fuit provisum: que·s comete als advocats de la present Cort per a que miren lo que és de justícia y ho refferescan als staments.

Venit in presenti stamento abbas de Basalú.

Promotor stamenti regalis advenit in presenti stamento et reportavit: que lo stament real se aderia al parer del present y militar staments, acerca de que les Constitucions, Capítols y memorials que se ordeneran per les personas eletes hans de aportar·los als presents staments, que·ls amostren als advocats, conforme està apuntat per los altres staments.

Preterea, mandato sue illustrissime dominacionis fuit per me, dictum Alexandrum Cendra, notarium et scribam preffatum, lectam in presenti stamento publice concordia cardinalis Spinossa, super negocio Sancti Officii Inquisitionis, et habito maturo tractatu et colloquio super contentis in ea, fuit unanimiter decretum: que·s represente als altres brassos per via de pensament si seria bé que se acceptàs la dita concòrdia del cardenal don Diego d'Espinossa y advertiments que se són fets a part, y que los advocats ho miren y ho advertescan als que fan y ordenen las Constitucions.

Post hec advenerunt in presenti stamento admodum illustris Raphael de Rovirola, cancellarius, marchio de Mont//53v//tesclaros, Tellus de Gusmán, Joannes Sabbater, regens in Concilio Cathalonie, et Alfonsius de Moriel ac nobilis don Petrus Franquesa, secretarii domini nostri regis, et assignato eis loco solito ad sedendum, verbo exposuerunt congregatis in dicto stamento per organum dicti domini cancellarii sequencia in effectum, videlicet: que sa magestat los havia manat que vinguessen al present bras y als demés, representant·los la notícia que té de la mala salut de alguns llochs del present Principat y que·s va augmentant, del que ne té sa magestat notícia y que poria ser que lo negoci, lo que Nostre Senyor no vulla, se allergàs en esta ciutat y entorns d'ella, per lo que seria forsat de haver·se de anar sa magestat de la present ciutat y Principat, y tindria molt pesar sa magestat de que los negocis de las presents Corts en tal cas

no estiguessen resolts y assentats com desija. Que per çò, los pregava procuren en dar-se tota la pressa possible en posar y assentar los negocis de la present Cort en punct y de manera que si cas fos que per dit respecte se'n hagués de anar, se poguessen resóldrer y arrematar a gust y contento del present Principat y tingan lo fi per lo qual se són convocades; y que també los agreya molt la bona diligència que ha sabut se ha tingut en lo present bras fins ara y los pregava o continuassen y a més fervor, si és possible, per les causes sobre ditas.

Et illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus, nomine tocius stamenti, verbo respondens predictis, dixit: que besa la mà de sa magestat per lo bon cuydado y voluntat tenia de fer merçès al present Principat, y encar que assò sol haurà de obligar a tots a dar-se pressa en remetar y abreviar les presents Corts, que la ocasió ara representada és tant urgent e im//54r//portant al present Principat y Comptats en que se procure y-s mire per la salut de sa magestat, que procuraran molt de veres en abreviar los negocis y fer tot lo demés que poran, per dar gust y contento en tot a sa magestat y servir-lo com desitjan.

Adveniente autem hora tertia ipsius diei post meridiem, pulsata jam campana (ut moris ets), convocata et congregata dicta Curia Generali in loco solito in presenti stamento ecclesiastico, convenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates de Basalú, de Lavais, de Gallicant, Sancti Salvatoris de Breda, de Arlès, Sancti Laurencii de Monte, Beate Marie de Montserrat, Sancti Phelicis de Guíxols, de Sarrateix, Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus prior Cartusie.

Reverendus prior Sancti Pauli de Campi.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Barchinone.

Reverendus procurator sedis vacantis Illerde.

Reverendus syndicus Capituli Illerdensis.

54v// *Reverendus syndicus Capituli Elnensis.*

Reverendus syndicus Capituli Dertusensis.

Reverendus procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

Reverendus procurator admodum reverendi abbatis Sancti Petri Rodensis.

Et convocatis et congregatis predictis, mandato sue illustrissime dominacionis fuit per me, dictum notarium et scribam leta supplicacio quedam in dicto stamento oblata pro parte Simeonis Jornet et Petri Oliveres, thenoris huiusmodi:

Il·lustríssim y molt reverents senyors.

En lo any mil sinch-çents norant-hu, los tunch deputats y oydors y divuytena feren desliberació per deffensar los drets de la Generalitat (segons se conté en dita delliberació) de ajuntar algunes persones, tant doctors en dret com menescals, per lo servey de la Deputació, als quals prometeren tràurer indempnes de qualsevol dany los pogués per dita servitut venir. E com, il·lustríssim y molt reverents senyors, notòria cosa sie a vostres senyories y mercès que Simeon Jornet y Pere Oliveres han petit més de dos anys en los càrcers comuns de la present ciutat y setze mesos en las galeras de sa magestat, quiscun d'ells remant en ellas, ab grandíssim perill de ses vides y total destrucció de sas casas per rahó de dita servitut, de hont foren trets ab privilegi de remissió del demés temps havian de servir. Per çò y altramet, dits Jornet y Simeon Oliveres, hereu universal de dit Pere Oliveres, a vostres senyories y mercès suppliquen que, si bé per los senyors deputats que vuy són se sia entès tenen molta justícia, puix notòriament resulta del procés se ha fet en la Deputació, del qual per ser breu se fa ostenció a vostres senyories y mercès, may sie feta declaració, en molt gran perjudici de dits Jornet y //55r// Oliveres, sian per çò servits vostres senyories y mercès manar-los satisfer dits excessius traballs, haguda concideració tant a la llarguessa del temps com al petir tant en dits càrcers com en les galeras; que a bé que serà fer justícia, dits supplicants o reputaran a singular benefíci y mercè. *Officio, etc. Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicacione sicut predictur lecta, habito super ea tractatu in dicto stamento, fuit decretum quod remittatur advocatis presentis Curie, qui videant supplicata et referant quid juris et faciendam sit.

Advenit preterea in presenti stamento ecclesiastico promotor stamenti militaris et reportavit: que al stament militar, per via de pensament, advertian si seria bé que·s tornàs resposta a sa magestat acerca de la embaxada que dematí han feta als presents staments per part de sa magestat los senyors canceller, regent Sabater y Mur y altres.

Venerunt in presenti stamento admodum reverendus abbas Sancti Cucuphatis et reverendus syndicus Capituli Tarraconensis.

Preterea, ingressi fuerunt in presenti stamento admodum reverendus dominus frater Franciscus de Pons, monasterii Beate Marie Rivipulli abbas, nobilis don Petrus de Queralt et nobilis talis Tort, syndicus universitatis, persone electe per huiusmodi Curiam una cum aliis ad ordinandum et componendum Constituciones, qui verbo dixerunt et explicarunt convocatis in dicto stamento sequencia: que los advocats elets y anomenats per la present Cort han dit a les personas eletes per fer ditas Constitucions que las ditas Constitucions y Capítols de Cort que ara de nou se han de fer y ordenar per les dites personas eletes, han de ser en presència y a vot y parer de ells, dits advocats, y que sens ells no las poden ordenar //55v// ni fer, lo que ha molt alterat adaquells senyors, perquè may han pensat que dits advocats y haguessen de entravenir en res, sinó quant y en lo que los demanaran son vot y parer. Perquè les Constitucions y Capítols que

de nou ordenaran las ditas personas eletes per dit effecte ja las reportaran y amostaran a cada stament y si en ellas y haurà alguna cosa que fassa a llevar, corregir, affegir o mudar, los dits staments o poran fer manar mirar als dits advocats o a qui los pareixerà corregir y adobar com voldran. E que per çò, sas senyories y merçès vehessen lo que manaven se fes acerca de assò, que ells staven promptes y aparelats a fer tot lo que per los tres staments los serà manat y ordenat.

Et recessis predictis, habito super eos expositis in dicto stamento tractatu, fuit determinatum et delibatum: que les dites divuyt persones eletas per la present Cort y tres staments d'ella per a fer y ordenar ditas Constitucions y Capítols de Cort, les compongan, ordenen y fassen segons a ells los parrà, y sempre que voldran lo vot y parer dels advocats consultiu, que·l prengan y si no, no, puix los han de refferir als tres staments y estarà en mà d'ells llohar-las, mudar-las, corregir y adobar-las, segons als staments los apparrà. E que lo matex orde se tinga y serve en les demés commissiions que per los presents staments se han fetas a altres personas per altres negocis.

Postmodum, promotor stamenti militaris advenit in presenti stamento et reportavit: que en aquell stament militar, acerca del que per los senyors abat de Ripoll, don Pedro de Queralt y talis Tort, syndich de talis, //56r// altres de les persones eletas per a ordenar las Constitucions, los era estat refferit sobre de voler los advocats acistir y tenir vot en lo fer y ordenar ditas Constitucions, havian pensat que acistessen ab los commissaris de diats Constitucions tres advocats, hu dels anomenats per cada stament, sempre que·ls y cridassen e volguessen dits commissaris. Y també saber del present stament si·s tornaria resposta a la embaxada que als presents staments se ha feta dematí per los senyors cancellers y altres en nom de sa magestat; y aparexent al present stament que·s dega fer, que anomenassen personas per sa part per anar a tornar dita resposta, junctament ab los demés que per los staments se elegirian. E finalment, si·ls parria que·s porrogàs la hora del present die fins a les vuyt.

Et habito super predictis tractatu in dicto stamento, fuit in eodem decretum, videlicet, ad primum: que·s reporte y nottiffique al stament militar lo que per lo stament present se ha delliberat desobre acerca de axò.

Ad secundum: que·s torne la resposta de dita embaxada de part dels tres staments als senyors tractadors de sa magestat, certifficant-los que·s procurarà, en quant porà la brevetat de les presents Corts y puix la ocasió és de las malas novas que de la mala salut se diuen, que·s fassan pregàries per dit effecte, axí per la present ciutat com per tota la província de Cathelunya, pregant a Nostre Senyor per la salut universal y en perticular per las de sas magestats; y que la present determinació de pregàries se nottiffique a dits senyors tractadors en la dita embaxada que se·ls ha de fer, per la qual per part del present stament foren anomenats lo abbat de //56v// Santes Creus, lo prior de Cartoxa y lo syndich del Capítol de Tortosa.

E fou donat orde al cabíscol Cordelles, procurador de la seu vegant de Barcelona, que per part del present stament refferesca la present determinació de pregàries al Capítol de la present ciutat de Barçelona.

Ad tercium: que-s porroque la hora del present die fins a les vuyt, e que lo promotor del present stament vaja a reportar als altres staments ditas determinacions fetas per lo present stament fetas.

Recesserunt ab huiusmodi stamento reverendissimus dominus episcopus Elnensis, abbas de Gallicantu et syndici Capitulorum Tarraconensis, Illerdensis et Elnensis.

Promotor stamenti militaris reportavit in presenti: que lo stament militar, adherint-se al parer del present acerca de la resposta y embaxada fahedora als senyors tractadors, havian nomenats per embaxadors per part de aquell stament per a fer dita embaxada al senyor Osias March, Francesch Copons, senyor de la Manrresana, y Jaume Olós Colom, los quals estarian prompts sempre que los del present stament o estiguessen.

Item, post predicta fuerunt in presenti stamento, mandato illustrissimi domini archiepiscopi, per me, dictum notarium et scribam, lecta duo memorialia gravaminum, primum, videlicet, et secundum, noviter ordinata per commissarios pro parte presentis Curie electos et per eos ad huiusmodi stamentum remissa, quibus lectis, fuit decretum quod proponantur et fuerunt remissa stamenti militari.

Advenit deinde in presenti stamento promotor stamenti regalis et dixit: que aquell stament se adeheria a la determinació per lo present stament y per lo militar feta //57r// acerca de la resposta fahedora als senyors tractadors y que per a ella, per part de aquell stament, havian nomenat los senyors Julià de Naval, syndich de Girona, talis Oriol, syndich de Tortosa; y en lo de las pregàries, també se aderia al parer del present stament.

Preterea, comparuit et advenit de novo in presenti stamento reverendus frater Petrus Llobet, monachus et vicarius generalis et economus ac procurator reverendi monasterii et conventus de Gerri, ordinis Sancti Benedicti, abbatia vacantis, petens admitti in dicto stamento nomine dicti monasterii; et fuit remissus ad dominos habilitatores presentis Curie, per quos paulo post predicta, presente me, dicto notario et scriba, et testibus infrascriptis, in loco solito fuit facta et publicata provisio sequens:

Quo ad personam fratris Petri Llobet, economi monasterii et conventus, non admittatur, quia procurator conventuum, abbatium vacantium, non admittuntur in Curia.

Testes sunt Joannes Montaner, virgarius Regie Audiencie, et Franciscus Terrés, Barchinone habitator.

Que quidem, in habitacio paulo post predicta fuit per me, eundem notarium et secretarium, lecta, publicata et notificata in presenti stamento.

Preterea, admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum et Rodensis, prior Cartusie, syndicus Capituli Dertusensis, legati pro parte huiusmodi stamenti desuper electi, rever-

si in dicto stamento, retulerunt: que ells, junctament ab les altres personas eletas y anomenades per anar ab embaxada als senyors tractadors de sa magestat per las causas y rahons sobre ditas, són anats a fer dita embaxada y per no haver trobat en la sacrastia //57r// sinó al senyor vicecanceller, han explicada y referida dita embaxada al dit senyor vicecanceller, lo qual los ha respost que ho agraya molt y ho refferiria a sa magestat.

Postea, quia promotor presentis stamenti retulit: que lo senyor vicecanceller li havia dit que de sa part pregàs al present stament que habilitassen les hores del present die fins a les nou.

Et habito super predictis tractatu in dicto stamento, fuit decretum: que se habiliten les hores de la present tarde fins a les nou. *Et fuit huiusmodi deliberacio nottifficata aliis stamentis per promotorem istius.*

Item, fuit per me, dictum notarium et scribam, mandato illustrissimi domini presidis, publice lectum memoriale undecimum gravaminum generalium noviter per commissarios ad id deputatos ordinatorum et ad huiusmodi stamentum remissum et, eo audito, decretum: que·s pose dit agravi y se torne a scriürer ab un terme y de la manera que diu tractar ab sa magestat; altrament, no conçant lo present stament que·s propose. E per çò, se advertiren certes coses que feyen adobar, les quals se posaren en un memorial a part y se remeté tot al stament militar.

Promotor stamenti militaris: que se habilitàs la hora de la present nit fins a les deu; et fuit responsum que no concentia lo present stament que se habilitàs, sinó fins a les deu e no més.

Promotor stamenti regalis advenit postea et dixit: que lo stament real no concent en que se habiliten les hores més de fins a les nou.

58r// *Die duodecima mensis juniii, anno predicto, hora solita, campana jam pulsata, convocata dicta Curia Generali in loco solito, in dicto et presenti stamento ecclesiastico convenerunt presentes*

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Illustris et admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates de Sanctes Creus, de Lavaix, de Gallicant, de Sant Salvador de Breda, de Sant Feliu de Guíxols, de Sarratex, de Arlès, de Sant Lorens del Mont.

Reverendus prior Cartusie.

Reverendus prior Sancti Pauli de Campo Barcinone.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus syndicus Capituli Dertusensis.

Reverendus syndicus Capituli Elnensis.

Venerabilis procurator admodum reverendi abbatis Sancti Petri Rodensis.

Quibus sic convocatis et congregatis, comparuerunt de novo in presenti stamento reverendus frater Petrus Fontanilla, abbas monasterii Beate Marie Pulcripodii Avellanonem, ordinis Premostatensis, et nobilis don Dimas de Josa, archidiaconus Ceritanie, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum Sedis Urgellensis, et fuerunt remissi ad dominos habilitatores presentis Curie.

Item, mandato sue illustrissime dominacionis, fuerunt in presenti stamento publice per me, dictum notarium et scribam, lecta memorialia gravaminum generalium de novo ordinata //58v//ta per commissarios et ad huiusmodi stamentum per eos remissa, videlicet, tertium, quartum, quintum, octavum, sextum, septimum, octavum, nonum, decimum, undecimum, duodecimum, terdecimum; et in margine eorum apposita per me, dictum notarium, decreta huiusmodi stamenti et remissum ad stamentum militare.

Promotor stamenti militaris reportavit: que en aquell stament té posat dissentiment alguns dies ha mossèn Valentí de Vilanova, de Girona, y lo va alsant per dias y horas, lo que té molt inquiet adaquell stament. Y per llevar-se de semblant inquietut adaquell stament, han pensat de cométrer las pretencions que dit Vilanova té (de certs agravis pretén se li feren en lo temps que fou oydor) als advocats de la present Cort per a què ells vejaan sos papers y pretencions y ho refferescan als brassos.

Et habito super predictis tractatu in dicto stamento, fuit decretum: que se aderexen al pensament del stament militar en que se comete als dits advocats, ab que y acistesca ab ells lo senyor canonge Fivaller, syndich del Capítol de Tortosa, per star al cap de dits negocis. *Et predictis eciam adhesit stamentum regale, ut ilius promotor reportavit.*

Venerunt ad huiusmodi stamentum admodum reverendus abbas Sancti Cucuphatis, reverendi syndici Capitulorum Tarraconensis, Gerundensis, Barcinonensis et Vicensis, ac venerabilis procurator abbatis Populeti.

Preterea, fuit per me, dictum notarium et scribam, publice lecta supplicatio quedam in huiusmodi stamento oblata per magnificum Valentinum de Vilanova, domicellum //59r// Gerunde domiciliatum, que est thenoris ssequentis:

Il·lustríssim, reverendíssims y molt illustres senyors.

Dilluns proppassat, que comptàvem set dies del mes de juny, Valentí de Vilanova deduhí en lo bras militar d'estes Corts que de present se celebren, ab un memorial, los serveys que après de ésser estat extret, servatis servandis, en oydor militar del General de Cathelunya féu y també los procehiments que-s feren en son preiudici per molt gran descurç de temps en la Deputació, a effecte tant solament que sabés totom ab certitud lo que havie passat leshores y se declaràs lo que fos de justícia, per medi de la qual restàs dit Vilanova reintegrat y satisfet de tots los agravis que trobarà haver-li fets en cars que n'hajen, y requirint que dit memorial y les scriptures en ell exhibides fos consultat,

tractat y resol't ab tots los tractadors de la present Cort y lo rey nostre senyor, perquè tots junct's prenguen la resolució que més aparega convenir. En lo entretant, no concientia ni concient a ninguns actes de la present Cort, encara que après per alguns bons y just's respectes ha alsat dit dissentiment fins lo present die, a migdie, per ço que lo asseguren los que li induhiren que-l alsàs que sens impedir-se la Cort se faria son negoci. Y com fins ara no-s sie fet ni reportat com havia requerit, supplica dit Vilanova a vostres senyories y mercès se servescan manar-se aportar dit memorial y-ls demés papers que estan en poder del notari de dit bras militar y, tenint-los, manen posar en execució lo que dit memorial conté; que a més del servey que-s farà a Déu y a sa magestat y benefici a dita la república, dit Vilanova ne rebrà molta mercè. Y advertex que, pux no ha deduhit ninguna de dites coses per interessos perticulars, no li tingan a mal en cas que //59v// decidisca de sa pretenció, perquè sab molt bé que a no fer-o, no està persona sens perill; y demana també que lo present supplicació y lo que en ella per vostres senyories y mercès serà provehit, sie continuat e inserat en lo procés que lo notari de son stament continua y aporta, etc. *Et licet, etc., Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicacione ut predicatur lecta, fuit per huiusmodi stamentum decretum quod remitebatur advocatis presentis Curie ut videant supradicta et referant stamentis.

Fuit habilitata hora usque ad duodecimam ante meridiem presentis diei et huiusmodi deliberacioni adherevant alia stamenta, prout per promotores illorum fuit relatum.

Promotor stamenti regalis reportavit quatenus: en aquell stament hi havia portat dos dissentiments a tots actes, lo hu per los dos syndichs de Tortosa, per haver desenseculat de la casa de la Deputació alguns ciutedans de Tortosa, y lo altre per lo syndich de Manrresa.

Promotor stamenti militaris venit in dicto stamento et exposuit: que per lo promotor del bras real los ere stat reputat un dissentiment posat per los syndichs de Tortosa, y que en lo stament militar, per llevar aquell, havien pensat que-s cometa la pretensió de dits syndichs als advocats de la present Cort, per a què vejan lo que és de justícia y ne fassen relació als presents staments.

Cui quidem deliberacioni precedente primitus tractatu in presenti stamento, adhesit huiusmodi stamentum //60r// et fuit reportatum et nottifficatum aliis stamentis per promotorem istius.

Preterea, per dominos habilitatores presentis Curie in ecclesia dicti monasterii, in loco solito exsistentes, presente me, dicto et infrascripto notario et scriba, et testibus infrascriptis, fuit publicata habilitacio sequens:

Quo ad personam fratris Petri Fontanella, abbatis monasterii Beate Marie Pulcripodii Avellanarum, ordinis Premestratensis, admittatur.

Quo ad personam nobilis don Dime de Josà, utriusque juris doctoris, archidiaconi de Cerdanya, canonici et syndici Capituli ecclesie Urgellensis, admittatur, dummodo infra octo dies afferat mandatum cum clausule offerte sive donatiu, aliis, elapsis dictis diebus, repellatur.

Testes sunt supradicti Montaner et Riera, virgarii Regie Audiencie.

Que quidem habilitacio paulo post predicta fuit per me, dictum notarium et scribam, publicata et nottifficata in presenti stamento.

Et incontinenti, ingressi fuerunt in huiusmodi stamentum dicti admodum reverendus Petrus Fontanella, abbas, et reverendus ac nobilis don Dimas de Josa, syndicus prefatus, et ante omnia iurarunt in manu et posse illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi, presidis, de secreto tenendo et non revelando in forma solita et consueta et per alios fieri solita.

Et paulo post, fuit in presenti stamento per me, dictum notarium et scribam, lecta supplicatio quedam oblata et presentata pro parte syndici universitatuum Campi Tarrachone, vulgo dicti la communa.

Cui quidem supplicacioni, precedente tractatu, fuit provisum: que se aguarde si sa magestat, del donatiu que se li donarà, ne assignarà alguna summa per a las ditas fortalezas y las//60v//horas se tindrà consideració de ditas cosas.

Promotor stamenti regalis reportavit: que lo dissentiment posat per lo syndich de Tortosa està alsat per tot dimarts y lo del syndich de Manrressa per tot avuy.

Et dictis die et anno, adveniente hora tertia post meridiem ipsius diei, pulsata iam campana, ut moris est, convocata et congregata dicta Curia Generali in loco solito, convenerunt et congregati fuerunt in dicto stamento ecclesiastico omnes supradicti qui die presenti interfuerunt et ulterius admodum reverendus abbas Beate Marie de Monteserrato

Et convocatis et congregatis predictis advenerunt in presenti stamento admodum reverendus abbas de la Real, nobilis don Guillelmus de Yvorra, domicellus, et magnificus talis Corts, syndicus ville Perpiniani, commissarii una cum aliis per tria stamenta electi pro ordinandis Constitutionibus noviter faciendis, qui reportarunt Constitutionem quandam noviter ordinatam sobre lo racional. Que quidem Constitucio fuit per me, dictum notarium et scribam, publice lecta in presenti stamento et placuit omnibus fuitque remissa ad stamentum militare.

Item, fuerunt similiter lecta in presenti stamento per me, dictum notarium et scribam, quinque memorialia gravaminum generalium noviter ordinata per commissarios et ad huiusmodi stamentum remissa. Quibus lectis, habito super eos tractatu in presenti stamento, decreta super eis facta fuerunt in margine eorum respective per me, dictum notarium, scripta et remissa stamento militari.

Promotor stamenti militaris reportavit: que se habilitàs la hora de la present tarda fins a les vuyt. Et placuit convocatis in presenti stamento fuitque responsum ita dicto promotori militari.

Item, fuerunt in presenti stamento per me, dictum notarium et scribam, //61r// similiter lectam in presenti stamento publice Capitula novarum Constitutionum noviter ordinata per commissarios super negocio Officii Sancte Inquisitionis, per dictos commissarios ad huiusmodi stamentum reportata. Et habito super eis maturo tractatu et colloquio, votum et decreta in eis pro maiore ex parte convocatorum in dicto stamento facta fuerunt in margine illorum respective scripta et remissa stamento militari.

Promotor stamenti regalis reportavit in huiusmodi stamento: que, conciderant lo bras real las difficultats que cada dia se troban en las casas de la Deputació e de la ciutat en enseculacions sobre los officials reals y extraccions de officis, per via de pensament advertian que seria bé se procuràs saber de sa magestat declaràs quins officials reals són los de Cathelunya, del racional, ballia general y algutzils, de mestrescuela de Leyda y altres, per a tallar las differèncias que se suscitan en les extraccions dels officis de la Deputació y casa de la ciutat.

Preterea, advenit in dicto stamento illustrissimus marchio de Montesclaros et, assignato ei loco solito ad sedendum post illustrissimum dominum archiepiscopum, exposuit convocatis in presenti stamento: que sa magestat gustaria molt que se habilitassen las horas de la present tarde fins a les deu per a què se poguessen despedir negocis per lo que importa la brevedat de les presents Corts; y que també los senyors tractadors de sa part ho suppliquen.

Et habito super predictis tractatu in presenti stamento, fuit decretum: que se habilitassen lers hores de la present tarde fins a las nou.

Et paulo post predicta, advenit in dicto stamento nobilis Petrus Franquesa, locumtenens protonotarii, ex parte (ut dixit) domini nostri regis, retulit ex exposuit convocatis in presenti stamento: que sa magestat li havia manat vingués de sa part //6lv// a donar gràcies al present stament del bon cuydado, sollicitut y diligència que tenen en procurar la sollicitut y brevedat de la Cort, del que resta molt servit; y assò matex lo obligava a dir lo que gustaria moltíssim que continuant la matexa sollicitut lo del de demà fins a les vuyt de la tarde, perquè no's torbe la corrent dels negocis que van bé encaminats.

Et recesso dicto nobili don Petro Franquesa, habito super eum expositis tractatu in dicto stamento, fuit decretum: que per servir a sa magestat y satisfer al que per dit don Pedro Franquesa en nom de sa magestat los hera estat refferit, se habilitàs lo die de demà de las nou hores de dematè fins a les nou de la tarda.

Que quidem deliberacio fuit nottifficata aliis stamentis, quibus etiam placuit, ab tal que no sie comprès lo die de damà ab los dies útils, prout promotores illorum retulerunt.

***Die dominica, decima tertia mensis juniii, anno predicto a
nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono,
adveniente hora nona ante meridiem ipsius diei, pulsata campana,
convocata et congregata dicta Curia in loco solito, in stamento
ecclesiastico convenerunt et congregati fuerunt sequentes***

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Illustris et admodum reverendus Prior Cathalonie.

62r// *Admodum reverendi domini abbates Sancti Cucuphatis, Sanctarum Crucum, de Sarratex, de las Avellanas, Sancti Salvatoris de Breda, Beate Marie de Lavaix, Sancti Petri de Gallicanto, de Arlès, Sancti Phelicis de Guíxols, Sancti Laurencii de Monte, Sancti Laurencii prope Baganum.*

Reverendus prior Cartusie.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus syndicus Capituli Dertusensis.

Reverendus syndicus Capituli Urgellenensis.

Reverendus syndicus Capituli Elnensis.

Et convocatis et congregatis predictis, recessit a dicto stamento dictus reverendissimus dominus Vicensis episcopus; deinde, fuit per me, dictum notarium et scribam, lectum in presenti stamento publice gravamen particulare pro parte civitatis Barcinone exhibitum et oblatum, et decretum super eo factum scriptum in eius margine et remissum stamenti militari.

Et post meridiem ipsius diei, adveniente hora tertia illius, post pulsationem campane, convocato similiter loco solito dicto et presenti stamento ecclesiastico, convenerunt et presentes fuerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus episcopus Urgellensis.

Reverendissimus dominus episcopus Vicensis.

Reverendissimus dominus episcopus Gerundensis.

62v// *Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.*

Admodum reverendi domini abbates Sanctarum Crucum, de Lavaix, de Gallicant, de Sant Salvador, de Sant Feliu, de Montserrat, de Basalú, de Sant Cugat, de Ripoll, de Banyoles, de Arlès, de las Avellanas, de Sarrateix, de Sant Llorens del Mont, de Sant Llorens prop Bagà.

Reverendus prior Cartusie.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator, sedis vacantis, Barchinone.

Reverendus syndicus Capituli Dertusensis.

Reverendus syndicus Capituli Urgellenensis.

Reverendus syndicus Capituli Illerdensis.

Reverendus syndicus Capituli Vicensis.

Venerabilis procurator admodum reverendi abbatis Populeti.

Venerabilis procurator admodum reverendi abbatis Sancti Petri Rodensis.

Et convocatis et congregatis predictis, fuit in dicto stamento ecclesiastico per me, dictum notarium, lectum memoriale particulare gravavimur pro parte universitatis civitatis Illerde

oblatum et decretum illius in eius margine scriptum et remissum //63r// ad stamentum militare.

Preterea, comparuit de novoque advenit in presenti stamento admodum reverendus et nobilis don Alfonsui de Cruylles, abbas commendatarius monasterii de Vallbona, ordinis Cisterciensis, et fuit remissus ad dominos habilitatores.

Post hec, fuerunt similiter in dicto stamento per me, dictum notarium et scribam, lecte Constitutiones noviter ordinate per dominos commissarios ad id electos et per eos ad huiusmodi stamentum remisse, videlicet: Constitucions de jutges de la Règia Audiencia, de la visita del Real Concell, los pedrinyals, de reos de causes criminals, de luycions y quitaments del Hospital de Santa Creu de Barcelona, de usuras, de dècimas.

Et premissis Constitutionibus lectis, habito super eis maturo tractatu et colloquio in predicto stamento, decreta super eis et in quaque earum facta fuerunt in eorum margine scripta ac ad partem in quodam memoriali continuata et remissa stamento militari.

Die lune, decimaquarta mensis juniii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, adveniente hora nona ante meridiem ipsius diei, jam pulsata campana, convocata et congregata dicta Curia Generali in loco solito, in stamento ecclesiastico convenerunt et congregati fuerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Illustris et admodum reverendus Prior Cathalonie.

63v// Admodum reverendi domini abbates de Lavaix, de Sant Pheliu de Guíxols, de Sarratex, de las Avellanas, Sancti Petri de Gallicantu, de Arlès, Sancti Salvatoris de Breda, Sancti Cucuphatis, Sanctarum Crucum.

Reverendis prior Cartusie.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus syndicus Capituli Dertusensis.

Reverendus syndicus Capituli Urgellensis.

Reverendus syndicus Capituli Tarrachonensis.

Reverendus syndicus Capituli Illerdensis.

Reverendus syndicus Capituli Salsonensis.

Reverendus syndicus Capituli Elnensis.

Venerabilis procurator admodum reverendi abbatis Sancti Petri Rodensis.

Et convocatis et congregatis in dicto stamento publice per me, notarium, fuerunt lecta vigesima et vigesima prima memorialia generalia gravaminum, et decretum illorum in eorum margine respective scriptum et remissa ad stamento militare.

Preterea, fuit per me, dictum notarium, publice lecta supplicatio quedam in huiusmodi stamento oblata per syndicos civitatis Dertuse, videlicet, per Onoffrium Jordà et Joannem Baptistam Oriol, syndicos illius, que est thenoris sequentis:

Il·lustríssim, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Los syndichs de la ciutat de Tortosa suppliquen a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència y merçès perquè puguin ser desagraviats alguns ciutadans de Tortosa qui de fet, sense conexensa de causa, sense citació, contra Capítols de Cort y Constitucions del present Principat, per los vuy deputats de Catalunya //64r// foren desenseculats dels llocs de deputats y oydors del bras real, en los quals staven enseculats, a effecte que sien tornats en son lloch, que sie assumida y avocada la causa que per dit effecte aporten en lo consistori de dits deputats y comesa als magnífichs advocats de la present Cort perquè, vist dit procés, fassen justícia ab brevedat, manant tornar a dits desenseculats en sos llocs y desagraviar la ciutat de Tortosa; y per çò manar a dits deputats y oficials a qui toquen, encontinent posson lo procés de dita causa en mà y poder de dits advocats o de altre de aquells y en tot compliment de justícia. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Berart.

Qua si quidem supplicatione sicut predictur lecta, habito super eo in dicto stamento tractatu, fuit decretum: que los advocats de la present Cort vejaan esta supplicació de prompte y entengan lo estat de la causa y refferescan lo que's pot fer per la present Cort acerca d'ella.

Item, similiter post predicta fuit lecta supplicatio quedam in dicto stamento oblata per Bernardum Taverner, diffinitorem Generalis Cathalonie, inferius incerta, cui quidem supplicationi, precedente tractatu et colloquio in dicto stamento super ea, fuit decretum: que los advocats de la present Cort vejaan lo que de justícia sie y ho refferescan. *Cuius quidem supplicationi thenor talis est:*

Il·lustríssim, excel·lentíssim, reverendíssim y molt il·lustres senyors.

Havent Bernat Taverner, deffenedor del General de Cathalunya, a instància del l·l·gítim acusador y del procurador fiscal, feta enquesta criminal contra //64v// Girau Ferran, francès, impetit de haver comès crim fals en la bolla e plom de unes capes de pastor, per rahó de dit delictes, precehint l·l·gítims mèrits, feta provisió de captura de la persona de dit Girau a les vuyt del corrent mes de juny, y aquella aportada en les càrcers de la Deputació; dissapte als dotçe de dit mes de juny, quatre dies tant solament après de dita captura, los deputats del General de Cathalunya, dins llur concistori, manaren de paraula al dit Taverner, deffenedor, que encontinent publicàs la enquesta al dit Girau Ferran y li fes la causa. Al que dit deffenedor respongué que fossen ses senyories servits manar-lo-y en scrits, per lo que entenia que lo que se comanava era contra expressos Capítols de Cort, per los quals expressament està prohibit que los deputats generals no's poden en primera instància, per via directa ni indirecta, entremetre's de les causes de dit deffenedor ni dels deputats locals; y que axí matex, no podia publicar la dita enquesta per dues rahons, entre altres molt principals: la una és perquè no estava encara la dita enquesta en ments de publicació, per lo que entenia fortifficar aquella donchs pochs dies; y l'altre rahó és perquè havia entès (com era axí la veritat) que los dits deputats, encontinent que dit Girau fon a la presó, lo soltaren y dexaren anar llibre per la casa de la Deputació. Y que axí, en via de dret ni de ordinari estyl, no's podia publicar dita enquesta que lo reo no estigués tancat, majorment essent inculpat de crim

de fals, cuius pena est corporis afflictiva. Les quals tant justes rahons no sols no foren //65r// causa de revocar dits deputats llur manament, però encara de amenassar alguns procehiments contra dit deffenedor, de tal manera que li fonch forsat lo matex die de dissapte més proppassat, ab exprés memorial, donar rahó a les personas que vostra excel·lència, senyories y mercès són dedicades per lo Redrés del General; lo que entenen dits deputats, és estat causa de major indignació; y axí, vuy die present, en mulació de tot lo sobre dit, han manat péndrer y tancar-lo en la casa de la Deputació, ahont de present stà. Per çò, representant lo dit Taverner, deffenedor, a vostra excel·lència, senyories y mercès les dites cosas, supplica sien servits manar encontinent, ab la diligència que lo cas requer, desagriar-lo dels dits agravis y oppressions y juntament manar-li ordenar lo que deu fer acerca de dita publicació de enquesta y lo demés del que en ella se ha de fer, per a què en tot puga seguir lo orde de vostras excel·lències, senyories y mercès, y per a dit effecte, si menester serà, manar péndrer a llur mà y fer véurer dita enquesta; que a més, etc. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Item, fuit per me, dictum et infrascriptum notarium, lecta in dicto stamento supplicatio in eodem oblato pro parte universitatis ville de Tivissa, Dertusensis diocesis, et provisum: que se aguarde si sa magestat, del donatiu que se li donarà, ne assignarà alguna cosa per a las ditas fortalesas, y aleshores se tindrà concideració de ditas cosas.

Item, fuit similiter per me, dictum notarium, lecta in dicto stamento supplicatio quedam oblata per Simeonem Prim, et decretum super ea: que acuda y veja als deputats que lo han fet anar allà hont diu dita supplicació y que·l paguen ells.

Preterea, ad petitionem factam per promotorem stamenti //65v// militaris, fuit habitata hora usque ad duodecimam ante meridiem presentis diei et nottifficatum aliis stamentis.

Deinde, per dominos habilitatores, in loco solito, presente me, dicto notario et scriba, fuit publicata habitatio per eos facta de persona admodum reverendi et nobilis domini Alfonsi de Cruylles, abbatis commendatarius monasterii Vallisbone, ordinis Cisterciensis, huiusmodi sub thenore:

Quo ad personam nobilis Alfonsii de Cruylles, et dominis abbatis commendatarii monasterii Vallisbone, ordinis Cisterciensis, admittatur.

Testes sunt Franciscus Terrés et Joannes Montaner, Barcinone habitatores.

Que quidem habitacio fuit postea per me, dictum notarium, in dicto stamento nottifficata et publicata et post predicta fuit ingressus in dicto stamento dictus nobilis Alfonsius de Cruylles, qui ante omnia iuravit in manu et posse illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi, sacrisanctis Evangelis per eum tactis, de sacreto habendo et non revelando in forma solita et consueta ac per alios prestari solita.

Deinde, advenit in dicto stamento reverendissimus dominus Celsonensis episcopus, alter ex commissariis alectis ad ordinandum Constituciones noviter faciendas, qui verbo retulit et exposuit congregatis in presenti stamento sequentia in effectu, videlicet: que les divuyt persones eletes per los tres staments de la present Cort per a ordenar les Constituciones li han donat orde que vingués a refferir al present stament com, inseguint ells la commissió y voluntat que per la present Cort los és estada donada y

promesa, han fet y ordenat algunes Cons//66r//titucions convenients al bé y útil del present Principat, segons las han ja vistas en los estaments. Y ara és vingut a la instància ahont estan ajuntades les divuyt persones per al dit effecte don Guillem Yvorra, per part del stament militar, y los ha dit com en lo stament militar estan llegint les noves Constitucions ordenades sobre la Real Audiència, se ha posat allí dissentiment dient que no volen admétrer Constitucions algunes sinó que sien ordenades per los advocats de la present Cort. E com assò sie contra la facultat y commissió que per los dits tres staments los és estada feta, vejan per assò lo fahe-dor en dit perticular.

Postea vero, fuerunt in dicto stamento per me, dictum notarium et scribam publicum, lecta memorialia gravaminum particularium ad huiusmodi stamentum remissa per commissarios ad id deputatos, videlicet, gravamina universitatuum de Materó, de Talarn, de Vilafrancha de Panadès. Item, Michaelis Puig, Francisci Cosme Fivaller, universitatis del Boló, universitatis de Pals, ecclesie Illerdensis, domine Marianne d'Oms, Philippi Roger, Petri de Millars, Francisci Puigvert, Honorati Martí, nobilis don Francisci Dardena, Petri Ortoneda, Onoffrii Aguiló, Hieronymi Cardona et nobilis Dalmacii de Rochamartí. Et decreta superius facta scripta in margine eorum et remissa ad stamentum militare.

Item, similiter fuerunt per me, dictum notarium et scribam, in presenti stamento lecta terdecim Capitula noviter ordinata sobre lo Redrés del General per commissarios ad id electos ad huiusmodi stamentum remissa, videlicet, primum de la visita del General.

Secundum, sobre lo gasto poden fer los deputats.

66v// *Tertium*, sobre la forma de girar los dinés als regints los comptes.

Quartum, que los officials de la Deputació no tingan part en les bolles ni generals.

Quintum, sobre la forma en la contrafacció de Constitucions.

Sextum, sobre la forma de com han de ser archivades les scriptures.

Septimum, de com los botiguers aporten llibre de compte.

Octavum, sobre las inseculacions de deputats y oydors.

Novum, sobre que se arrende la bolla de Barcelona y los drets de entrades y exidas del General de Cathelunya.

Decimum, que sie confirmat lo Capítol sisè de les Corts del any mil sinch-cents sinquanta-tres y que no puguén ser tretes llanes no cordovans.

Undecimum, que lo metge militar no pugue ésser diputat.

Duodecimum, jurisdicció dels deputats contra los delinqüents en cosa de la Generalitat.

Decimum tertium, sobre la provisió dels assessors.

Et decreta super predictis in huiusmodi stamento facta, fuerunt per me, dictum notarium, in margine cuiuslibet eorum posita et descripta et ad stamentum militare remissa.

Dictis die et anno, adveniente hora tertia post meridiem ipsius diei, post pulsationem cam//67r//pane, convocata et congregata dicta Curia Generali in loco solito dicto, convenerunt et congregati fuerunt in stamento ecclesiastico sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Reverendissimus dominus episcopus Celsonensis.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Admodum reverendus et nobilis Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus dominus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Serratex.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de las Avellanas.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Lavaix.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Rivipullo.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Amer.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Petri de Gallicantio.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Vallisbone.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Arlès.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurencii prope Baganum.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Monteserrato.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Phelicis de Guíxols.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Petri Besildunensis.

67v// Admodum reverendus dominus abbas de la Real.

Reverendus prior Scale Dei.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator, sedis vacantis, Barchinone.

Reverendus procurator, sedis vacantis, Illerde.

Reverendi syndici Capitulorum Tarraconensis, Barcinonensis, Vicensis, Urgellensis, Dertusensis, Illerdensis, Elnensis, Gerundensis et Celsonensis ecclesiarum.

Venerabilis procurator admodum reverendi abbatis Populeti.

Venerabilis procurator admodum reverendi abbatis Sancti Petri Rodensis.

Quibus omnibus supradictis ut predicatur convocatis et congregatis, mandato dicti illustrissimi domini archiepiscopi, presidis, fuit per me, dictum et infrascriptum notarium publicum, lecta supplicatio quedam in eodem oblata pro parte monasterii et conventus Beate

Marie de Monteserrato, continens in effectu elemosimam pro dicto monasterio. Et dum tractaretur super contentis in eo, admodum reverendus dominus abbas Rivipulli dixit quod dissentiebat in predictis et non consentiebat quod tractaretur de eisdem.

Preterea, fuerunt similiter lecta in dicto stamento per me, dictum notarium et scribam, supplicationes sequentes:

Supplicatio oblata per nobilem dompnum Martinum de Espés et de Alagó, baronum de la Launa.

Il·lustríssim y excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Don Martí de Espés y de Alagón, baró de la Cala, com a baró pot entravenir y serà habilitat per als //68r// actes de la present Cort, essent com és natural del regne d'Aragó, desija ser naturalitzat en lo present Principat per a poder acudir a les altres coses que se offeriran en ell a més títol y obligació, supplica a vostra excel·lència, senyorias y merçès sien servits fer-li merçè y gràcia de habilitar-lo com a cathelà en la forma que ab altres en les Corts passades se és acostumat; que la rebria de vostra excel·lència, senyorias y merçès molt particular.

Supplicatio oblata per nobilem dompnum Andreu de Montsserrat, regni Valentie.

Don Andreu de Montsserrat, cavaller valencià, natural de la vila de Canet, de dit regne, diu que sos antipessats procehexen axí de Cathelunya, de la vila de la Selva, Camp de Tarragona, y és casat ab cathelana y té hacienda en Cathelunya; supplica a vostra senyoria, excel·lència y merçès li fassen merçè de habilitar-lo y dà-le naturalesa de cathelà; que ho tindrà y rebrà a perticular merçè. Altissimus, etc.

Supplicatio oblata per Joannem Gonçales de Arellano, ville de Arellano, regni Navarre.

Il·lustríssims y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Joan Gonçales de Arellano, natural de la vila de Arellano, regne de Navarra, ha molts anys que residex en lo present Principat de Cathalunya, en servey sempre del molt il·lustre y reverendum senyor don Francisco de Arévalo de Çuaso, bisbe de Gerona, en temps que era inquisidor de Cathalunya y vuy essent bisbe de Gerona, essent sempre hagut ab tota diligència y lealtat, axí en les coses tocants a negocis de la Inquisició del present Principat, com també en los que tocaven al servey y ministeri de dit bisbat de //68v// Gerona. Y com aquesta Província agrada molt a dit Gonçález de Arévalo y sie salubre y tinga en ella molts amichs y senyors, dessijant ésser tingut natural del present Principat y axí alcansar naturalesa de cathelà, supplica per tant a vostra il·lustríssima senyoria, excel·lència y merçès sien servits de agregar-lo al número de cathelans y donar-li naturalesa. Perquè ultra que vostra senyoria, excel·lència y merçès continuaran les merçès que en semblants cassos solia fer, dit Gonçález de Arellano o tindrà a perticular gràcia y merçè. Lo offici, etc.

Supplicatio oblata per magnificum Joannem Ortolà, utriusque iuris doctor, civitatis de Càller, regni Cerdinie.

Il·lustríssims, reverendíssims y molt il·lustres senyors.

Pere Joan Hortolà y Fogassot, doctor en quiscun dret, natural de la ciutat de Càller, del regne de Serdenya, nèt l·legítim y natural del present Principat de Cathelunya, desijant tornar a la naturalesa de dits sos avis, essent de poca edat transferí son domicili y habitació en la dita ciutat, en la qual ha vint-y-set anys que la té, casant en ella dos ve-

gades molt honrradament y empleant-se com és notori al servey axí públich del present Principat, com de molts perticulars de aquells. Y encara que entenga que com a nét de dits avis naturals y nadils de Cathelunya, conforme expressas Constitucions de aquella y senyeladament de la Constitució de les Corts del any mil quatre-cents y vint-y-dos, Capítol trenta, y del nou Redrés del General fet en les Corts del any mil sinch-çents vuytanta-sinch, Capítol vuyt, déu ésser hagut per natural y nadiu del present Principat, y de assò tinga declaració y sentència precehint legítima cognició de causa //69r// feta per lo magnífich regent la vegueria de Barçelona. Noresmenys, desijant haver tanta honrra y mercè de vostres senyories y mercès per ab major fermesa obtenir la dita naturalesa, supplica a vostres senyories y mercès sien servits manar-li despedir aquella; que ademés de ésser-li tant deguda, la rebria per molt singular. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Et ante quam super contentis in dictis supplicationibus aliquid tractaretur in dicto stamento, illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus verbo exposuit congregatis in dicto stamento: com sempre se ha acostumat en les Corts concedir naturalesa als senyors vicecanceller, e que per çò li apar se deu també concedir la naturalesa al senyor vicecanceller que avuy és, en la forma, modo y manera que en les altres Corts se és acostumat.

Et habito super predictis et expositis per suam illustrissimam dominacionem tractatu in dicto stamento, fuit de omnium voto et consensu decretum: que se done y conçedesca al senyor vicecanceller naturalesa del modo, forma y manera que en altres Corts se és acostumat a concedir als senyors vicecanceller y altres.

Et super supplicationibus supradictis, attentis dissentimentis in dicto stamento oppositis in rebus et negociis gratie, nihil fuit provisum, sed fuit ad majorem deliberationem reservatum.

Item, post hec, reverendus Ferdinandus Fivaller, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum sedis Dertuse dixit: que posava dissentiment a qualsevol concessions de naturalesas que-s demenassen y-s concedissen per qualsevol personas, axí eclesiàstichs com militars y //69v// reals com altres qualsevol, exceptat emperò la persona del vicecanceller, a la qual concentia.

Preterea, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta in dicto stamento supplicatio oblata et exhibita pro parte religionis Sancti Joannis Hieroslamitenensis, thenor sequentis:

Il·lustríssim, excel·lentíssim, reverendíssims, molt il·lustres, illustres y molt magnífichs senyors.

A la religió de Sant Joan de Hierusalem se ha acostumat en les Corts passades donar llicència y facultat de poder portar en aquest Principat, axí del regne de Castella com de qualsevol altre part y perticularment en la present ciutat de Barcelona, totes y qualsevol monedes de or, plates, joyes y qualsevol massa de plata y de or que sien y-s pertangan a la dita religió; y també se ha acostumat en dites passades Corts de donar llicència de poder extràurer aquelles del dit Principat y ciutat, sens pagar axí de entrada com de exida cosa alguna de dret al General de Cathalunya. Supplica per çò lo Prior de Cathalunya a la present Cort li sie de mercè concedir la dita llicència y facultat sens pagar dit dret ab la forma acostumada, çò és, prestat jurament y oyda sentència de excommunicació en lo concistori dels deputats, donant memorial de la moneda de or o plata y joya que-s vol tràurer, com és de dita religió; y reputar-se-ha a singular gràcia y mercè.

Recesserunt a presenti stamento reverendissimi domini Vicensis et Celsonensis episcopi.

Preterea, fuit per me, dictum notarium, lecta publice in dicto stamento supplicatio oblata et presentata per reverendum Josephum Ferrús, decanum, canonicum et syndicum, thenoris huiusmodi:

70r// il·lustríssim, molt il·lustres y reverendíssims, illustres y molt reverents senyors.

Nóstron Sanctíssim Pare Clement, vuy felicement la Sancta Isglésia regint, ajudant a son intent la intercessió y instància del cathòlich don Phelip, rey y senyor nostre, que ha glòria egregí la isglésia de Solsona als conventuals regulars de la catredal, fent-la suffragània del Archabisbe de Tarragona, restituhint en ella sede pontiffical, dignitats y Capítol ab totes les honrres, prerrogatives y preheminències a isglésia catredal, bisbe y Capítol pertanyents; e com ja lo bisbe y Capítol com a tals sien estats admessos y agregats al Provincial Concili de Tarragona, y axí matex convocats y admesos al jurament de fidelitat al rey nostre senyor, que Déu guarde, per lo stament de aquest Principat és stat y a les Corts Generals que lo matex rey, senyor nostre, de present celebre. Per çò y altrament, supliquen a vostra senyoria il·lustríssima y reverències y a vostres merçès sien servits admetre'ls, unir-los y agregar-los a concórrer a la sort de deputats y oydors de aquest Principat que los bisbes y Capítols de la matexa Província concorren y són enseculats; que a més de que entenen que aquesta inseculació està fundada en rahó y justícia, confien de vostras senyorias il·lustríssima y reverendíssims y de vostres merçès en bé y augment de dita catredal, bisbe y Capítol de ella, tota gràcia y merçè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione sicut predicatur oblata, presentata et lecta, habito super ea tractatu in dicto stamento, fuit decretum: que los advocats de la present Cort vejaan dita supplicació y lo contengut en ella y lo que resultarà de justícia y de gràcia d'ella y ho refferescan al present stament.

70v// *Et incontinenti, reverendus et nobilis don Dimas de Josa, canonicus et syndicus Capituli Urgellensis, verbo dixit in presenti stamento, processu scribi continuari petiit et requisivit:* que per lo que en Roma y ha qüestió y plet entre los Capítols de la Seu de Urgell y Solsona sobre la dismembració de alguns llochs del bisbat de Urgell y applicació al de Solsona, per çò, fins que dita causa sie sentenciada, no conçenten que·s tracte de dites coses per dit syndich de Solsona demanades de ninguna manera, directament o indirecta.

Deinde, fuit habilitata hora presentis diei usque ad octava et nottifficata aliis stamentis.

Postea vero, habito in dicto stamento super expositis die presenti ante meridiem per reverendissimum dominum Celsonensis episcopum circa ordinandum novis Constitutionibus cum interventu advocatorum, fuit in dicto stamento facta deliberacio sequens: que per quant sobre lo matex negoci y pretessa als advocats se havia per los tres staments provehit que les divuyt persones nomenades per los dits tres staments per a ordenar y compondre las ditas novas Constitucions les fessen y ordenassen ells a ssoles, y si volian parer dels advocats de la present Cort en alguna cosa, que prenguessen, y si no, no. Y que hara lo stament militar haja deslberat que los advocats ordenen y componguen dites Constitucions y après les consulten ab

les dites divuyt persones, de manera que los advocats tenen lo vot desisiu y les dites divuyt persones consultiu; y que ja dits advocats ho estant fent axí, sens dar-ne rahó al present stament, contra la determinació feta per tots en conformitat, que és cosa de molta concideració y sentiment. E que per so, se fassa una embaxada al stament real, representant //71r// las ditas cosas y la molta maravella que fa lo present stament de las novetats fetas per lo stament militar, sens consultar-ho ab los demás, y los inconvenients que d'ellas resulten per llevar la potestat y auctoritat dels dits commissaris elegits per los tres staments, los quals, si no han de tenir més de vot consultiu, no y a per a què elegir-los, sinó que los advocats fassen y compongan ditas Constitucions y las refferescan als staments, lo que és contra lo styl y pràctica que se ha acostumat fer y servir en les altres Corts y determinació dels presents estaments. Y que en conformitat del present stament y del real, se fassa una embaxada al stament militar, refferint y representant dits inconvenients y lo sentiment que en lo present stament se ha fet, dient-los que·s continue lo que y com fins assí se ha fet, y les dites divuyt persones passen avant en fer y ordenar les dites Constitucions; y si los advocats tenen que advertir-hi, que ho fassan si·ls hi demanen, com està determinat. E que, aparexent axí al stament real, anomenassen persones per anar a fer dicta embaxada y junctament ab les que per lo present stament se anomenaran, com de fet se anomenaren per al dit effecte los senyors abat de Gallicant, lo syndich del Capítol de Tortosa y lo procurador del abbat de Poblet.

Que quidem deliberacio fuit incontinenti per promotorem ipstius nottifficata stamento regali.

Et paulo post predicta, venit in dicto stamento promotor stamenti regalis, una cum mag-nifico Petro Aymerich, decretorum doctor, altero ex advocatis presentis Curie electis per stamen-tum regale, et reportavit congregatis in presenti stamento: com, desijant lo stament real conformar-se en tot y per tot al present stament, y havent entès lo que per //71v// lo promotor del present stament los és stat refferit acerca dels advocats, han volgut saber e interar-se del que passava ab misser Pere Aymerich, altre dels dits advocats, qui se trobava assí present, lo qual los refferí tot lo que havia passat en dit perticular, y axí li havian manat que vingués ab lo dit misser Pere Aymerich al present stament a refferir-ho ell matex. E axí, era allí lo dit misser Pere Aymerich per a fer-ho; de fet, encontinent dit misser Pere Aymerich refferí lo següent en effecte, contenint com est després dinar, essent ell en lo appartement del Redrés ahont li han manat acistir, lo vingué a cercar lo porter que està al apartament hahont se ajunten los advocats, y pensant ell que fos altre cosa, y anà, y essent allí ja tots los demás advocats, se proposà com lo stament militar havia ordenat que vessen unas Constitucions que·ls havian enviades, les quals se eran fetas ara novas; y ells, pensant que era voluntat y orde dels tres staments, ho an fet y la primera és estada sobre los doctors de la Real Audiència, y havent-se refferit allí que lo stament militar

de ninguna manera adheria a ninguna Constitució nova acerca de assò que no fos llevada la tercera sala, havian apuntats alguns apuntaments que ls havian paregut convenients, los quals eran anats a refferir al stament militar. Y no han tingut ànim ni intenció de fer ells las Constitucions per sí, que molt bé saben que no-u poden fer sinó las personas que estan eletas perdit effecte; y si entengueren que lo que se ha fet no era ab voluntat de tots los staments, no-u hagueren fet, y de assí al devant no-y tornarà ell més sens dar-ne raó al stament real, del qual és advocat; //72r// assò és lo que a passat y no més.

Advenit preterea marchio de Montesclaros, alter ex solicitatoribus presentis Curie, assignato ei loco solito, verbo reportavit et exposuit congregatis in dicto stamento: que la causa dels dissentiments del bras militar ho és per a què per desquitar-se del temps que en ell se ha perdut, lo senyor vicecanceller los pregava que habilitassen les hores de la present nit fins a les deu, per poder passar avant en negocis.

Et habito super predictis tractatu, in dicto stamento fuit deliberatum quod habilitentur hore presentis nocte usque ad decimam. Et fuit nottifficatum aliis stamentis.

Preterea, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecta et publicata in dicto stamento gravamina perticularia infrascripta ad huiusmodi stamentum remissa per commissarios ad id deputatos, videlicet, Thome Balada, Michaelis Casals, de misser Yllar, de misser Jaume Massaguer, et decreta super eis facta in eorum margine scripta et remissa stamento militari.

Post hec, advenit promotor stamenti militaris et dixit: que lo bras militar no volia que se habilitàs la hora fins a les deu, et sic omnes recesserunt.

Die martis, decima quinta mensis juniii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, adveniente hora octava ante meridiem ipsius diei, post pulsationem campane (ut moris est), convocata et congregata dicta Curia Generali in loco solito, in presenti stamento ecclesiastico convenerunt sequentes

72v// Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Admodum reverendi domini abbates de Banyoles, de las Avellanas, de Lavaix, de Sarra-tex, de Gallicant, de Vallbona et de Sant Pheliu de Guíxols.

Reverendus prior Scale Dei.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendi syndici Capitulorum ecclesiarum Urgellensis, Dertusensis, Elnensis, Tarraco-nensis.

Venerabiles procuratores abbatuum de Poblet et de Sancti Petri de Rodes.

Et ipsis sic convocatis et congregatis, fuerunt per me, dictum notarium, lecta publice in dicto estamento septem gravamina particularia remissa similiter per dominos commissarios

et eorum decretu respective in margine uniuscuiusque scripta et apposita ac remissa ad stamentum militarem, videlicet, nobilis don Christophori de Barutell, nobilis dompne Mariane de Sant Climent, Francisci Taquí et Ludovici Taquí, Christofori de Guimerà, Francisci de Planella et Josephi de Bosch et Sellent.

Item, fuit similiter in dicto stamento per me, dictum notarium, lecta supplicatio oblata et presentata in eodem pro parte monasterii Beate Marie Populeti, thenoris sequentis:

Il·lustríssim y reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, reverendíssims, il·lustres y molt reverents senyors.

Lo monastir y convent de Nostra Senyora de Poblet, a molts dies que proceguex en la casa de la Deputació de la present ciutat certa litte contra lo procurador fiscal del General; y a bé que continuament haja instada la dispidició de dita causa, fins assí no-u ha pogut obtenir. //73r// Per çò, lo ecònomo de dit convent supplica molt humilment a vostra illustríssima senyoria, excel·lència y senyorias y mercès que sien servits manar als magnífichs assessors de la dita casa de la Deputació que, encontinent y dexats altres negocis a part, fassen y despedescan dita causa. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Ayllà, etc.

Qua si quidem supplicatione ut predictur lecta, fuit provisum: que se envie a dir als assessors de la Deputació de part del present stament procuren despedir dita causa ab brevetat; e fou comenat al syndich del Capítol de Elna que, de part del present stament, o vaja a nottificar y referir a dits assessors.

Comparuit et advenit de novo in presenti stamento admodum reverendus frater Hieronymus Tord, abbas monasterii Campirotundi, ordinis Sancti Benedicti, petens admitti in presenti stamento, et fuit remissus ad dominos habilitatores.

Venerunt in stamento reverendissimus dominus Salsonensis episcopus, admodum reverendus dominus Prior Cathalonie, admodum reverendi domini abbatis de Arlès, de Amer et Sancti Salvatoris de Breda, reverendi syndici Capitulorum Barcinonensis, Gerundensis et Celsonensis.

Post hec, dictus reverendissimus dominus Çelsonensis episcopus, alter ex commissarius electis ad ordinandum novas Constitutiones, dixit et exposuit congregatis in presenti stamento qualiter: volent las personas eletas per ordenar las Constitucions ser algunes Constitucions acerca del negoci del Breu y de las sentèncias del canceller, en les contencions se troba alguna difficultat de que se n'hajen de ser Constitucions, perquè com sie sols interés del stament ecclesiàstich y no dels altres, no-y havia //73v// per a què tractar-ho ab los demás staments, apperria ser més convenient que-s demanàs y procuràs alcansar de sa magestat a part per lo present stament o se pensàs altre manera com se pogués remediar.

Et habito in dicto stamento tractatu super predictis, fuit facta deliberatio sequens: que lo dit senyor bisbe de Çelsona, junctament ab les demás personas eletas per fer y ordenar las novas Constitucions, ensemps ab los advocats que allí tenen, miren y concideren lo modo que-s porà trobar per assentar dit negoci y procurar lo que convinga, y ne fassen resolució y la referescan al present stament.

Item, precedente colloquio et tractatu in dicto stamento, fuit facta deliberatio sequens: que per quant lo temps de las presents Corts se va acursant y ja y ha algunes coses fetas y ordenades, axí en matèria de Constitucions, agravis generals y perticulars com del Redrés del General, passades ja per tots los tres staments, y sa magestat tinga lloch de mirar-ho en lo entre tant que-s fa lo demés y no li vinga tot plegat, seria bé se presentàs a sa magestat lo que està fet fins ara, ab conformitat dels altres staments, y que lo demés, axí com se anirà fent, se vaja presentant, perquè ho mire y fassa resolució en ells entre tant se acaba lo demés; y que assò se represente de prompte als altres staments per via de pensament perquè, parant-los bé, se vaja la forma se ha de tenir en fer dita presentació a sa magestat.

Que quidem deliberatio fuit nottifficata et reportata aliis stamentis per promotorem ipsius, prout ipse reversus retulit.

Promotor stamenti militaris reportavit in presenti stamento: com lo stament militar se adheria al parer del present stament //74r// de, per despedir negocis, se presenten a sa magestat los agravis fets y passats ja per los staments. E perquè en aquell stament van fent ara negocis que se habilitassen las horas fins a les dotze del migjorn. *Et huiusmodi stamento non placuit que hore habilitentur nisi ad undecimam.*

Preterea, presente me, dicto notario et scriba et testibus infrascriptis, per dominos habilitatores presentis Curie, existentes in solio regio, loco eis solito, fuit facta et ibidem per me, dictum notarium et scribam, publicata habilitatio sequens per eos facta:

Quo ad personam reverendi fratris Hieronymi Tord, abbatis monasterii Campirotundi, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Testes sunt supradicti Montaner et Riera, virgarii Regie Audiencie.

Que quidem habilitatio fuit per me postea, notarium et secretarium, publicata et nottifficata in presenti stamento.

Et paulo post predicta, ingressus et admissus fuit in dicto stamento dictus admodum reverendus dominus frater Hieronymus Tord, abbas predictus, et ante omnia solitum prestitit juramentum in manun et posse illustrissimi domini archiepiscopi, sacro sanctis Evangeliiis per eum corporaliter tactis, in forma solita et consueta.

Item, fuerunt lecta per me, dictum notarium et scribam, memorialia gravavimum particularium infrascriptorum per commissarios ad huiusmodi stamentum remissa, videlicet, Bartholomei Taverner, Antonii Granollachs, Hieronymi Cerdà, Ludovici Alzina et Santjoan et nobilis domini Gasparis de Guimerà et de Papiol.

Item, similiter fuerunt lecta Capitula noviter ordinata per commissarios ad id deputatos sobre lo Redrés del General, //74v// videlicet, decimum quartum, decimum quintum, decimum sextum, decimum septimum et decimum quartum.

Et decreta super dictis Capitulis et gravaminibus particularibus predictis factis fuerunt in margine eorum respective scripta et posita per me, dictum notarium, et remissa ad stamentum militare.

I fuit per me, dictum notarium, lecta in presenti stamento supplicatio quedam in eodem oblata et presentata per magnificum Jacobum Calser, ville Perpiniani, et precedente super ea tractatu in dicto stamento, fuit provisum: que los advocats de la present Cort vejan la dita supplicació y refferescan lo que sie de justícia fahedor.

Promotor stamenti regalis advenit in huiusmodi et reportavit: que en la nova Constitució ordenada y aportada en aquell stament, passada ja per los altres, sobre del racional, acerca de la remissió de las imposicions havian fet allí alguns apuntaments convenients per al stament real, y conforme ells minutada altre Constitució en lloch de aquella, la qual aportava per a què la vehessen, pregant-los tinguessen a bé se fés y posàs de aquella manera. E que també seria necessari que, per a combinar los decrets que los tres staments fan a les noves Constitucions que en ells se aporten y ligen y tornar-los après a posar en forma, en conformitat dels tres staments, se elegissen y anomenassen dos personas de cada bras per fer dita combinació y comprovació. E axí vehessen en lo present stament lo que·ls parrà se dega fer.

Et habito super predictis tractatu, in dicto stamento fuit decretum: que·ls appar bé se anomenen dos personas per fer dita combinació, conforme per lo stament real és estat //75r// apuntat; y encontinent anomenaren per lo present stament los senyors bisbe de Solsona y lo abat de Ripoll, y que se notiffique esta determinació als altres staments. Y quant als advertiments per lo stament real fets a la Constitució del racional, acerca de les imposicions, que sien aportats a les personas electas per fer las Constitucions perquè los vejan y de son parer ne fassen relació al present stament. E jo, dit notari y scrivà, encontinent, per manament de sa senyoria illustrissima ho aportí a dits commissaris y ho doní al senyor bisbe de Çelona.

Dictis die et anno, adveniente hora tertia post meridiem ipsius diei, post pulsationem campane, convenerunt in loco et appartamento solito pro stamento ecclesiastico sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Illustris et admodum reverendus dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates de Gallicantio, Beate Marie de Montsserrato, Sancti Phelicis Guixollensis, Sancti Laurentii de Monte, Beate Marie de Lavaix, de Arlès, de Vallbona, Sancti Salvatoris de Breda, Sancti Cucuphatis Vallensis, Sanctarum Crucum, de Sarratex, Campirotundi.

Reverendus prior Scale Dei.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendi syndici Capitulorum ecclesiarum Urgellensis, Vicensis, Dertusensis, Elnensis, Barcinonensis et Tarraconensis.

Venerabiles procuratores admodum reverendorum dominorum abbatum Populeti et Sancti Petri Rodensis.

Et convocatis et congregatis predictis, advenerunt in dicto stamento admodum reverendus abbas Rivipulli, nobilis dompnus Guillermus Yvorra et honorabilis Montsserrat, syndicus ville Tarrage, alteri ex commissariis electis ad ordinandum Constituciones, qui reportantur in presenti stamento quandam Constitutionem novam per ipsos et alios concommisarios suos iterim factam et ordinatam super tertia sala, et lecta per me, dictum notarium et scribam, dicta supplicatione in dicto stamento, habito super ea maturo et digesto colloquio, fuit decretum: que conciderats los inconvenients que aporta haver-hi dos salas, los quals entenguen en lo civil y criminal, que se stiga a la determinació que l'altre die se prengué acerca del concell criminal, quant se llegí la Constitució feta sobre lo dit concell criminal, y axí la Constitució que ara se és llegida no pleya a dits staments. E fou dita Constitució donada al promotor del present stament per a què la reporte al stament militar, junctament ab lo decret y parer del present stament.

Item, fuit in dicto stamento deliberatio sequens: que lo promotor del present stament vaja al stament real, dient-los que han entès que los advocats del bras militar perseveren en fer y ordenar ells a soles algunes Constituciones; e que per çò se fassa la embaxada al stament militar de part dels dos, com hayr se determinà. E que anomenassen personas de aquell stament per anar junctament ab les anomenades per aquest present stament a fer la dita embaxada, fent també algun dissentiment del que se ha entès que allí lligen algunes Constituciones ans de llegir-se en lo present stament.

Promotor stamenti militaris reportavit: que fossen servits de habilitar las horas de la present tarde fins //76r// a las vuyt. *Et fuit ita decretum in presenti stamento et notifficatum militaris.*

Promotor stamenti regalis advenit in presenti stamento, dicens: que lo stament real, adherint-se al pensament y parer del present en què se fassa embaxada al stament militar, han nomenat les persones: talis Jordà, síndich de Tortosa, Hierònym Roig, syndich de Leyda y talis Pi, syndich de Coplliure.

Item, fuerunt in presenti stamento publice per me, dictum notarium et scribam, lecte quaedam Constitutiones noviter ordinate per commissarios ad id electos et per eos ad huiusmodi stamentum remissis, videlicet: sobre lo Breu, del Sant Sperit de Leyda, de las sentències de las contencions, de la capitania general y de la ballia general, *et decreta super his facta in eorum margine respective scripta et remissa ad stamentum militare.*

Advenit reverendus Josephus Ferrús, syndicus Capituli Salsonensis, qui verbo dixit et per me, dictum notarium et scribam, in presenti processu scribi et continuari petiit et requisivit sequentia, videlicet: que posa exprés dissentiment per a què ni en aquest ni en los altres staments no's pugua tractar cosa o cosas tocants a gràcia fins a que per los staments

militar y real se haja fet provisió a la supplicació presentada en lo present stament per part de reverendíssim bisbe y Capítol de Solsona; la qual per lo promotor del present stament és estada sportada al militar.

Preterea, per commissarios electos ad ordinandum novas Constitutiones fuerunt remisse ad huiusmodi stamentum: la Constitució del racional acerca de la remissió de las imposicions que dematí se'ls era //76v// estada remessa junctament ab los apuncaments y advertiments fets per lo estament real. E que ells han vists aquells y no·ls apar bé, sinó que estiga de la manera que primerament se era trobada y ordenada y que axí se procure ab lo stament real se'n acontenten.

Comparuit et advenit in presenti stamento de novo admodum reverendus frater Jacobus Forner, abbas Sancti Benedicti de Bages, ordinis Sancti Benedicti, petens admitti in presenti stamento et fuit remissus ad dominos habilitatores presentis Curie.

Preterea, fuit in presenti stamento per me, dictum notarium et scribam, lecta supplicatio quedam oblata et presentata pro parte magnifici Cosmi Francisci Fivaller, domicelli Barcinone domiciliati, et fuit remissa advocatis presentis Curie, qui videant supplicationem et refferant quod juris sit.

Deinde, ad petitionem in presenti stamento factam per dominum marchionum de Montesclaros, solicitatorem presentis Curie, fuerunt habilitate hore presentis noctis usque ad nonam.

Postea, admodum reverendus abbas de Gallicantu, reverendus syndicus Capituli Dertusensis et venerabilis procurator abbatis Populeti reversi fuerunt in presenti stamento et retulerunt: com ells, junctament ab los altres elets y anomenats per lo stament real, són anats ab embaxada y que lo excel·lentíssim duch de Cardona, president de aquell stament, los ha respost que agrayen molt lo que per part d'estos staments se'ls refferia y que ho tractarien en ell y del que determinarian los tornarian resposta.

Et paulo post predicta, venerunt in presenti stamento nobilis don Berengarius a Paguera, Federicus Pol et Franciscus de Aguilar, per stamentum mili//77r//tare missi, et retulerunt ex parte stamenti militaris: que tindran molt gran ocasió lo present stament de queixar-se de aquell si passava axí com los han informat, emperò, que la veritat és que lo stament militar de ninguna manera ha donat orde als advocats que fessen Constitucions algunes, sinó que vessen y apunctassen algunes coses que·ls paraqués ser convenientes per haver-se de fer Constitucions y las refferissen en aquell; y sí han dextat de passar avant en aquest stament mossèn Jaume Alós Colom, del thenor següent:

Lo senyor Jaume Alós Colom posa dissentiment que no·s puguen votar las Constitucions prepassades que primer no sien vistes y examinades per tots los advocats nomenats per tots los tres brassos, los quals hajan de apuntar y reduhir a més breu y expedida forma lo que convindrà, y oyts aquells, se veja votant lo que se parexará més convenient al bé de aquest Principat.

Die mercurii, decima sexta mensis juniii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, hora octava ante meridiem ipsius diei post pulsationem campane majoris sedis, convocata et congregata dicta Curia Generali in loco solito, in presenti stamento ecclesiastico, in suo appartamento, convenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Celsonensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Admodum reverendus dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus abbas Beate Marie de las Avella//77v//nas.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Lavaix.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Montesserrato.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Petri de Gallicanto.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Sarratex.

Admodum reverendus dominus abbas Campirotundi.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus dominus abbas de Arlès.

Admodum reverendus dominus abbas de Vallbona.

Reverendus prior monasterii Saclae Dei.

Reverendus prior Sancti Pauli de Campo Barchinone.

Reverendus syndicus Capituli Tarracone.

Reverendus syndicus Capituli Dertusensis.

Reverendus syndicus Capituli Elnensis.

Reverendus syndicus Capituli Urgellensis.

Venerabilis procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

Venerabilis procurator admodum reverendi abbatis Sancti Petri Rodensis.

Et convocatis et congregatis predictis, advenit et comparuit de novo in presenti stamento admodum reverendus et nobilis dominus don Bernardus de Cardona, abbas monasterii Sancti Michaelis de Coxano, ordinis Sancti Benedicti, petens admitti in dicto stamento, et fuit remissus ad dominos habilitatores presentis Curie.

Preterea, ad instantiam et petitionem promotoris sta//78r//menti militaris, fuit habilitata hora usque ad duodecima presentis die ante meridiem.

Deinde, quia per dictum illustrissimum et reverendissimum dominum archiepiscopum fuit propositum et nottifficatum in presenti stamento: que per part de sa magestat li és estat nottifficat que se serviria y gustaria se habilitassen las horas del present die,

de les tres après dinar fins a las deu; *habito tractatu super predictis in dicto stamento, fuit deliberatum*: que se habiliten las ditas horas de las tres fins a les deu del present die, com sa magestat mana.

Que quidem deliberatio fuit per admodum reverendum dominum abbatem de Gallicanto, propter absentiam promotoris presentis stamento, reportata et nottifficata aliis stamentis.

Postea, per dictos dominos habilitatores presentis Curie in soleo regio, loco solito, existens, presente me, dicto notario, et scriba et testibus infrascriptis, fuit facta et publicata habitatio sequens:

Quo ad personam nobilis Bernardi de Cardona, abbatis Sancti Michaelis de Cuxano, ordinis Sancti Benedicti, admittatur.

Testes sunt supra nominati Riera et Montaner, virgariis Regie Audiencie.

Que quidem habitatio post hec fuit per me, dictum notari y scrivà, nottifficata et publicata in presenti stamento.

Et incontinenti, ingressus fuit in dicto stamento dictus admodum reverendus et nobilis dominus don Bernardus de Cardona, qui ante omnia in manibus et posse dicti illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi prestitit juramentum de secreto tenendo et non revelando in forma //78v// solita et consueta et per alios prestari solita.

Item, habito super infrascriptis propositis per dictum illustrissimum dominum archiepiscopum fuit in presenti stamento ecclesiastico deliberatum: que sobre los negocis del Sant Offici, per via de pensament se representa als altres staments que, per cosas novament deduhides y vingudas a notícia del present stament, apar seria bé que·s anàs a presentar a sa magestat los memorials del Sant Offici, se tornassen a mirar y revéurer per los tres staments.

Et fuit huiusmodi deliberatio per supradictum dominum abbatem de Gallicantu, propter absentiam promotoris istius stamenti, nottifficatum et reportatum aliis stamentis, prout isdem paulo post predicta retulit.

Advenerunt in huiusmodi stamento admodum reverendus dominus abbas Sancti Stephani Balnearum et reverendus Capituli Vicensis.

Promotor stamenti regalis reportavit in presenti stamento: que lo stament real, entenent lo bon pensament del present stament acerca dels memorials del Sant Offici, adherint-se a ell, han determinat que lo present stament assenyale y apuncte les rahons y causes que l'an pogut a presentar-lo, y que també vejan lo que los apar se deu adobar y advertir, y los ho manen reportar en aquell stament. E que també se adherexen a la deliberació feta per lo present stament que se habiliten les hores del present die, de las tres després dinar fins a las deu.

Item, fuit in presenti stamento, precedente prius maturo colloquio, facta deliberatio sequens: que per quant, per poder-se encaminar bé los negocis del Sant Offici, //79r// seria de molta concideració véurer la revocació de la concòrdia del cardenal Espinosa y absolució del jurament de la bona memòria del emparador Carlos

quint, las quals se ha refferit en lo present stament estan en lo Sant Offici; que per çò vaja lo senyor abat Olivó, de part del present stament, als sereníssims inquisidors y los diga lo quant aquest stament desija tenir bona correspondència ab lo Sant Offici, y com per poder dar lo assiento que convé als negocis concorrents de dit Sant Offici tindrian necessitat de véurer ditas revocació y absolució. E per çò, los pregan se servescan de comunicar-las al present stament per a què, vistas ellas y comunicades ab los altres staments, pugan assentar dits negocis a setisfacció y contento de tots.

Postea, per me, dictum notarium et scribam, fuit in presenti stamento lecta supplicatio in eodem oblata et presentata per magnificum Joannem Poncium Çescases, thenoris sequentis:

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per mossèn Joan Pons Çescases, essent en la vila de Monçó, lo primer die del mes de deçembre, any mil sinch-çents sexanta-y-tres, fonch presentada una supplicació del thenor següent:

Molt il·lustres, etc. Mossèn Joan Çescases, quòndam cavaller, tingué y serví per temps de vint-y-sinch anys cumplits lo offici de sobrecullidor de les entrades y exides del General de la part de Llevant, y aquell regí y administrà ab tota la legalitat y bondat que altre persona alguna lo hagués pogut exhigir y regir de tal manera que ni en vida sua ni après de sa mort se ha proposada una mínima queixa contra ell. Succehí //79v// que en lo mes de agost mil sinch-çents sinquanta-quatre, anant servint dit offici y recollint lo diners del General, essent en la vila de Puigcerdà, se emmalaltí de quartanas, y baxat que fou ab grandíssim treball y excessius gastos en la ciutat de Barcelona, en la qual feya residència, malavejà, cahent llevant, fins al primer del mes de abril de mil sinch-çents sinquanta-sinch, en lo qual die morí; en lo mig del temps de sa malaltia anà duas voltas en concistori y també féu presentar diverses supplicacions als deputats qui leshores eran, supplicant-los que, tenint sguart al temps que ell servia dit offici y a la legalitat ab que havia servit y a sas pocas facultats, fossen servits de admétrer-li dita sa renunciació de dit son offici, la qual entenia fer en mà y poder de dits deputats, per a què d'ell provehissen a son fill Joan Pons Cescases; y per millor poder-ho affectuar, y féu interposar algunes notables personas, les quals ab molta instància solicitaren dit negoci. E no obstant que procehís de justícia lo que dit Cescases supplicava, no·u pogué obtenir, ans bé, com dit és, morint dit Cescases, lo dit offici vaccà per sa mort; y com sie cert que los deputats per Capítols de Cort sien obligats de admétrer las renunciacions dels officis que los oficials entenen fer y provehir la persona que lo tal official renunciant nomenerà, ab tal emperò que sie hàbil lo anomenat y no sia dins lo matex trienni que fos estat provehit lo renunciant, fonch molt perjudicat lo dit Joan Cescases, quòndam, y dit Joan Pons Cescases, son fill, en no voler admetre dita renunciació. Per tant, tenint molta confiansa que, sent jurídica sa pretenció, serà per vostres senyories y merçès manat ministrar compliment //80r// de justícia, quant humilment pot supplica a vostres senyories y merçès citar primer lo procurador fiscal de la Generalitat, vuy present en Cort, a tots y sengles actes de la present Cort, fins a sentència deffinitiva y exequció de aquella inclusive, condemnar aquell en haver de donar y pagar al dit supplicant de las peccúnias del dit General la vera y justa valor del dit offici, ensemps ab lo salari d'aquell, comptador a die vacationis usque ad diem realis actualis solutionis, ensemps ab totas las despessas; y per dit effecte, manar cometre la present causa als reverents y magnífichs advocats dels brassos e o staments, qui ab tota promptitut a las parts compliment de justícia administren, e en quant

aparagués a vostres senyories y mercès que per las moltes ocupacions de la present Cort o altrament la present causa no-s degué o pogué prosseguir y terminar en Cort, sien vostres senyories y mercès servits manar per sas styladas lletres scriürer als deputats de Cathalunya que, oydes y ben entesas las pretencions de las parts y aplicats alguns magnífichs del real concell per la decisió del negoci, ab tota promptitut administren tot compliment de justícia. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* Joan Cescasses in causa propria.

Y com fos axí que ab tot fou y sie cosa de justícia lo que per dit Cescasses se supplicava, no pogué obtenir en lo bras o stament real que se decretàs del modo y forma que se era decretada en los brassos ecclesiàstich y militar, so és, que fos remesa a deputats del General de Cathalunya per a què administrassen justícia ab dit Sescases, lo qual en les últimes Corts del any mil sinch-çents vuytanta-sinch tornà a dar altra supplicació de la mateixa sèrie y te//80v//nor de la sobre dita, per los brassos e o staments ecclesiàstichs y militar feta uniformiter decretació conforme en la dita primera supplicació de als Corts del any sexanta-quatre, remetent lo negoci als deputats de Cathalunya per a què administrassen justícia, no-s pogué tanpoch obtenir del bras e o stament real de que fes la mateixa decretació en los dits brassos ecclesiàstich y militar y fins vuy no sie stat may reparat lo prejudici y agravi que fonch fet per los tunch deputats; y sie stat sa magestat servit de fer esta convocació de Corts. Per lo tant, Joseph Cescasses, fill y hereu universal dels dits Sescases, pare y avi respective e o son llegítim procurador comparent altre volta devant de vostres senyories y mercès, quant humilment pot supplica lo sie de mercè pus ab los actes de la informació rebuda de manament dels tunch deputats de Cathalunya ab provisió de llur assessor y als onse del mes de octubre de mil sinch-çents sexanta-sinch, los quals exhibex y produex (prout ecce) resta provada sa intenció y sols sa pretenció concistex en véurer si és de justícia lo per ell supplicat, manar-lo desagruar de dit agravi li feren los tunch deputats y manar-los satisfer axí en lo preu de dit offici y emoluments de aquell com altrament ministrar-li compliment de justícia. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* Aguiló.

Cui quidem supplicationi fuit per huiusmodi stamentum provisum: que-s cometa dita supplicació als advocats de la present Cort per a què vejan lo que de justícia se deu y pot fer, y refferescan son parer als staments.

81r// *Venit ad huiusmodi stamentum admodum reverendus dominus abbas Rivipulli.*

Denique, fuit per me, dictum notarium et scribam, in presenti stamento publice lectum quartum memoriale gravaminum particularium ad huiusmodi stamentum remissum per commissarios ad id deputatos, videlicet, gravamina Michaelis Pol, coniugum Copons, universitatis de Cruylles, universitatis de Coplliura, Onoffrii Torres, Francisci Montalt, Jacobi Tarroja, Ludovici de Vilafrancha, Francisci Traginer, Joannis de Nisan, Petri de Tamerit et Joannis de Granollachs; et decreta super eis facta fuerunt per me, dictum notarium et scribam, in eorum margine respective scripta et remissa ad stamentum militari.

Dictis die et anno, adveniente hora tertia post meridiem ipsius diei, post pulsationem campane, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto loco, convenerunt et congregati fuerunt in presenti stamento ecclesiastico sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Admodum reverendus dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates de Cuxano, de las Avellanas, de Lavaix, de Arlès, de Camprodon, de Vallbona, de Sant Pheliu de Guíxols, de Sant Lorens del Mont, de Sant Salvador de Breda, de Sarrahex, de Sant Lorens prop Bagà.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Barcinone.

Reverendus prior Sancti Pauli Barcinone.

Reverendi syndici Capitulorum Tarraconensis, Dertusensis et Urgellensis.

Venerabiles procuratores dominorum abbates de Poblet et Sancti Petri Rodensis.

81v// *Quibus omnibus sicut predictur convocatis et congregatis, fuit per me, dictum notarium et scribam, in presenti stamento, ad instantiam et requisicionem venerabilis procuratoris admodum reverendi domini don abbatis Populeti, lecta et presenti processu incerta scriptura quedam per eum oblata et presentata in dicto stamento, continens inter alia dis-sentimentum omnibus actis gratie et justitie, thenoris sequentis:*

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Conciderant lo gran amor y affecció ab que los sereníssims reys de Aragó, de felice recordació, havia procurat dotar y millorar al insigne y real monastir de Nostra Senyora de Poblet, del orde de Cistells, en lo qual, per lo contínuo servey se fa a Déu Nostre Senyor, molts dels quals dits sereníssims reys han elegit y presa sepultura, y que en aquelles estaven ab lo decoro a ses reals persones degut y que los religiosos de aquell staven contínuament intercedint ab lo Altíssim ab contínues oracions, penitèncias y sacrificis, los seraníssims y de alta recordació don Ferrando primer y don Alfonso quart, reys de Aragó, animant als dits religiosos a la continuació de sacrafficis, ab ses reals cartes, les quals per títol de venda manaren despedir en los anys mil quatre-cents y quatorze y mil quatre-cents y setze, per sa gran amor y benignitat, concedint al dit monastir, abat y convent les jurisdiccions mixtes y mer imperi de algunes viles y llochs dels del comtat de Urgell, que ja ab civil jurisdicció eren en poder del monastir y en particular la del terme de la Folioleta, prop lo riu de Farfanya y Balaguer, primer ab carta de gràcia y enaprés pura y perfectament y sens retenció de dret algú. Per auctoritat de les //82r// quals concessions reals, los abats de dit monastir prengueren possessió de les dites jurisdiccions y en perticular del mextiu y mer imperi en lo dit terme de la Folioleta, prop Balaguer; la qual possessió successivament han continuat los que per temps són estats abats, exercint per sos ministres y officials en lo dit terme dita jurisdicció, y feren alsar forques en senyal del meri imperi, primer de fusta y après de pedra, ab les armes o senyal de dit monastir, ab pública sciència, paciència y sense contradicció del senyor rey y de sos ministres y officials, y en perticular dels balles y veguers de Balaguer, tenint aquelles axí alsades des del dit temps de concessió real, sense que may se haja en la possessió o quasi de dita jurisdicció dificultar ni fer contrari. Y a bé que per diverses Constitucions de Cathelunya, y en perticular del senyor emperador, en les Corts celebradas en la present ciutat en lo any mil dos-cents y vuytanta-tres, Capítol cent noranta-vuyt, estigue disposat que lo senyor rey, sens conexasa de dret, no despullarà a ningú de la possessió o quasi del mer imperi ni agraviarà ni farà agraviar a ningú en la possessió del mixt imperi y jurisdicció, les quals foren après confirmades per lo senyors rey en Jaume segon, en la Cort tercera de Barçelona, any mil sinch-cents y

dos,¹⁰ capítol quatre, a bé semblanment que per dites Constitucions estigués disposat que vaguers ni altres oficials del senyor rey no entren en tèrmen de baró per rahó de son offici, y en perticular del dit senyor rey en Pere, en les matexes Cort, Capítol 3, y del senyor rey en Jaume segons, en les Corts celebrà en la present ciutat, any mil dos-cents noranta-hu. No emperò //82v// dubtaren ni dubten los veguer y balle de la ciutat de Balaguer, despullant al monastir sens coneguda de dret de la dita possessió o quasi del meri imperi, fer enderrocar, dos o tres anys à, les dites forques, de nit y de hora captada, y empedint de fer les rehedificació de aquelles, firmar de dret en la Regia Audiència y obtenir lletres de nihil innovando ab supposit que lo dit monastir volia tornar alsar les dites forques, prenent que la jurisdicció en lo dit terme ha de ser administrada per dits balle y vaguer, despullant de fer al dit monastir de la centanària y immemorial possessió en que estave y inquietant y vexant al dit monastir en la restant jurisdicció, entrar en lo dit terme y en aquell voler y pretendre exercir jurisdicció y imposar bants contra lo tenor, sèrie y desprècio de dites Generals Constitucions, per a llevar al monastir de semblants vexacions y inquietuts y spoli. Y perquè sa magestat de tant injust procehiment per dits balle y veguer fets tinga notícia, confiant que tenint-la manarà desagraviar al dit monastir manant ésser restituhit en sa possessió o quasi y les forques en senyal de aquella tornades alsar, y que dits balle y vaguer no entren en lo dit terme a exercir jurisdicció alguna, com tota sie del dit monastir, y en possessió o quasi del exercici de aquella estigue lo syndich o procurador del molt reverent abat en nom de dit monastir per observança de les dites Generals Constitucions y altra del senyor rey Alfonso segon, en las Corts de Monsó de mil dos-cents vuytanta-nou, Capítol vint-y-hu, dissent a tots actes de la //83r// present Cort, axí de gràcia com de justícia, fins a que sie perfectament en lo deduhit espoli y vexacions desagraviat. Requerint sie lo present dissentiment continuat per lo notari en procés.

Et paulo post predicta, isdem venerabilis procurador admodum reverendi domini abbatis Populetum dictum suum dissentimentum cassavit et revocavit, petens dictam cassationem et revocationem apud acta presentis processus inseri et continuari.

Preterea, reverendus et nobilis dominus don Dimas de Jossa, canonicus et syndicus Capituli ecclesie Urgellensis, tradidit et exhibuit quandam in scriptis papiris cedulam, mihi, dicto notario et scribi, petens et requirens in presenti stamento publice legi, et apud acta presentis processus inseri et continuari ac instrumentum confici. Que quidem scripture papiri scedula fuit incontinenti per me, dictum notarium et scribam, publice lecta in dicto stamento, in testium infrascriptorum presentia, cuius quidem tenor talis est:

Don Dimas de Jossa, doctor en theologia, ardiacha de Çerdanya y canonge de la Seu de Urgell, com a syndich que és del Capítol de Urgell, requer a vostra mercè, mossèn Cendra, notari del bras ecclesiàstich, que lleve acte y aquell inserte en lo procés del present bras ecclesiàstich, de com en dit nom de syndich altrament no conceut, hans expressament contradiu a la habilitació y admissió feta del reverendíssim bisbe de Solsona, syndich del Capítol de dita isglésia, en les presents Corts Generals que ara se celebren y al present bras ecclesiàstich, en quant la dita habilitació y admissió //83v// pugan danyar o ser noscives a la litte y causa que lo Capítol de Urgell aporte contra lo reverendíssim bisbe de Solsona y altres en la Cúria romana, sobre la dismembració del bisbat de Urgell o alguna part de aquell. Protestant de tot lo lícit y permès de protestar.

10. Cort de Lleida de 1301.

Qua si quidem ut predicatur lecta, illico illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus mandavit eam in processu inseri, scribi et continuari in eodem, quod quia agitur de iudicio in curia dato non concentit in protestatis. De quibus, etc.

Testes sunt Franciscus Peres, scriptor, et Laurentius Lucrà, portarius regius Barchinone.

Venerunt ad huiusmodi stamentum admodum reverendi domini domini abbates Sancti Cucuphatis, Sanctarum Crucum et Beate Marie de Montesserrato.

Deinde, admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurentii de Monte retulit dicto illustrissimo archiepiscopo et aliis congregatis in dicto stamento: que ell, inseguint lo orde y commissió que per lo present stament, vuy die present dematí, li és estada donada, és anat a perlar ab los senyors inquisidors y los ha refferit lo que per part del present stament los és estat acomenat; y dits senyors inquisidors li han respost après de algunes offerres, que no podan amostrar ni tràurer scripturas algunas del segret de aquella casa. Han-li emperò amostrat alguns papers extrajudicials que no està al segret acerca de dites coses, los quals llargament lo dit senyor abat allí referí. Et habito super predictis tractatu in dicto stamento, fuit deliberatum: que //84r// no se'n parle més de dit negoci, sinó que se stiga al fet.

Post hec fuit per me, dictum notarium, in presenti stamento publice lecta supplicatio quedam oblata et presentata per magnificum Jacobum Massaguer, thenoris sequentis:

Il·lustríssim, reverendíssims y molt reverents senyors.

Los deputats de Catalunya del trienni corrent y llurs assessors són estats sollicitats de paraula moltes vegades per misser Jaume Massaguer, doctor en drets, ciutadà de Barcelona, a que fossen servits declerar-li un procés de danys per servici del General de Catalunya rebuts porta contra lo procurador fiscal de dit General. E sempre ho ha defferit, per lo que·ls és estat ben vist; y misser Lorens Jover, altre dels assessors ordinaris de la Deputació, digué públicament molts anys fa, abans renunciaria lo càrrech de assessor que no declarerie en tal litte y causa, sens dir lo perquè. E com, il·lustríssims, reverendíssims y molt reverents senyors, ninguna cosa més accepta a Déu (qui és summa justícia) que donar a quiscú lo que és seu, y dit misser Jaume Massaguer pretenga lo General ésser-li debitor de molta summa y quantitat de diners, segons las provas del procés, supplica per çò y altrament a vostra senyoria illustríssima, reverendíssimes y mercès, sien servits manar declarar dita causa y litte per a què dit misser Jaume Massaguer li sie pagat lo que li és degut, com axí sie de justícia compliment, de la qual súplica per vostra senyoria illustríssima, reverendíssimes y mercès ésser-li ministrat en tot. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Jacobus Messeguer, in causa propria.*

Cui quidem supplicationi fuit provisum: que //84v// lo syndich del Capítol de Elna vaja a perlar de part del present stament ab misser Jover, assessor del General, encarregant-lo que fassa justícia de dita causa ab brevetat.

Venit reverendus Josephus Ferrús, syndicus Capituli ecclesie Salsonensis.

Item, fuit lecta in presenti stamento per me, dictum notarium et scribam, supplicatio oblata et presentata per Petrum Motta, et fuit in presenti stamento provisum quod committatur advocatis presentis Curie, et videant supplicata et refferant quod juris fuerint.

Item, fuit lectus in presenti stamento per me, dictum notarium, vottus advocatorum presentis Curie factus in supplicatione aliis in presenti stamento oblata die decima quarta predictorum mensis et anni per Bernardum Taverner, thenoris sequentis:

Apar als advocats que sie manat als deputats tragan de la pressó al dit Taverner y que la Cort remate la culpa al francès, attento és poca cosa y pobre.

Cui quidem voto, presens stamentum adhesit. Et quia idem placuit aliis stamentis, prout per relationem per eorum scribas in scriptis factam apparuit, fuit expeditum mandatum desuper provisum, sub forma sequens:

De part dels tres staments del Principat de Cathalunya convocats en les Corts que la sacra, catòlica y real magestat del rey nostre senyor de present celebra en la present ciutat de Barçelona, se mane als deputats y assessors y en concistori del General de Cathalunya que, encontinent lo present los serà presentat, tragan o tràurer //84r// fassan de la presó de la Deputació la persona de Bernat Taverner, deffenedor del General de Cathalunya, y a dit deffenedor se mana que, encontinent, traga de la presó y remetta a Girau Ferran, francès, la pena podria ser tingut per lo pretés frau de falsedat de sagell de plom, del que està impetit, attès qu'és poca cosa y la pobresa de dit francès y lo que ha petit, attès és estat axí provehit per ses il·lustríssimes, reverendíssimes, excel·lèncias y merçès de concell dels advocats dels tres brassos, tots conformes.

Dattum en lo monastir de Sant Francesch de la present ciutat de Barçelona, vuy a setze del mes de juny, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents noranta-nou

Item, similiter, fuit lectus vottus advocatorum factus in supplicatione aliis in presenti stamento oblata pro parte sundici Capituli ecclesie Salsonensis, die decima quarta mensis et anni predictorum, thenoris sequentis:

Apar als advocats que, pus és eregida en catredal, que deu gaudir dels privilegis que las altrás, axí lo dit reverendíssim com son Capítol, y per consegüent, que en las enseculacions entren igualment com los altres *uno tantum advocato discrepante*.

Cui quidem vottus placuit convocatis in dicto stamento et fuit reportatum et nottifficatum aliis stamentis.

Et post hec, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento Capitula noviter ordinata sobre lo nou Redrés del General per commissarius ad id deputatos ad huiusmodi stamentum remissa, videlicet:

Decimumnonum Capitulum, de Redrés del General.

Vigesimum, forma de arrendaments de las bollas.

85v// *Vigesimum primum*, de salaris de deputats y oydors.

Vigesimum secundum, de les estrenes y averies perquè fonch advocat.

Vigesimum tertium, de luycions de censals.

Vigesimum quartum, dels oficials del General.

Vigesimum quintum, de les inseculacions.

Vigesimum sextum, inseculació de ecclesiàstichs.

Vigesimum septimum, sobre la inseculació de ecclesiàstichs y religiosos.

Vigesimum octavum, de luycions de censals.

Vigesimum nonum, de subrogació de officials.

Trigesimum, de les misses que se celebren en la Deputació.

Trigesimum primum, dels salaris dels doctors cridats a la Deputació.

Trigesimum secundum, abul·lició de alguns llibres.

Trigesimum tertium, de com han de fer la comprovació del racional, regent los comptes y ajudant del racional.

Trigesimum quartum, que lo racional, regint los comptes comuniquen entre sí llurs llibres.

Trigesimum quintum, comprovacions de llibres de vàlues.

Trigesimum sextum, de guardes y mosquetés del General.

Trigesimum septimum, de guardes del General de terres de barons.

Trigesimum octavum, de obres del General.

Trigesimum nonum, de desliberacions de concistori.

Quadragesimum, de visites de botiguers, valluters, calceters y altres.

Quadragesimum primum, de guarda del portal de mar.

Quadragesimum secundum, dels assessors de la Deputació.

Quadragesimum tertium, que los ecclesiàstichs puguen concór//86r//rer y tenir qualsevol offici del General.

Quadragesimum quartum, dels officials reals y del Sant Offici hajan de renunciar sis mesos abans de la extracació.

Quadragesimum quintum, de mitjes llanes.

Quadragesimum sextum, de salaris de notaris y porters.

Quadragesimum septimum, de interpretació de Capítol de Cort.

Quadragesimum octavum, de inseculació de burgesos de Perpinyà.

Quadragesimum nonum, de insseculació de mercaders de Perpinyà.

Quingentesimum, de bolles de terres de barons.

Item, similiter fuerunt lecta in dicto stamento Constitutiones noviter ordinate sobre los doctors de la Audiència del civil, contenta in sexdecim Capitulis et decreta super ipsis et aliis Capitulis del nou Redrés factis fuerunt in eorum margine respective scripta et continuata ad stamentum militare remissa.

Et incontinenti, reverendus don Julius Cordelles, procurador sedis vacantis Barçinone, dixit et per me, dictum notarium et scribam, in presenti processu scribi et continuari petiit et requisivit: que posa dissentiment a tots actes de Cort, tant de gràcia com de altra cosa, fins que sie dissedit y declarat per iuditium in curia dattum los prejudicis que's fa als abats y priors que obtenen ara, y per havant obtindran, las dignitats y benefiçis in comandam.

Admodum reverendus et nobilis dompnus Alfonsius de Cruylles et d'Oms, abbas monasterii de Vallisbone, similiter dixit: que se adherex al matex dissentiment posat per lo //86v// sobre dit senyor Julio Cordelles, y en quant menester sie de nou lo posa.

Et paulo post predicta, idem nobilis dominus abbas Vallisbone dixit: que alsava lo dit dissen-
timent fins a demà a migdie, salvo en els coses de gràcia, y a migdie resta posat en tot.

Et similiter, supradictis don Julius Cordelles dixit: que també alsava lo matex dissen-
timent de la manera que lo dit senyor abat de Vallbona.

Poc après, vingué al present stament lo marquès de Dènia, acompanyat del
cançeller, regint la Cancelleria y de alguns senyors titulats y molts altres cavallers
y doctors del concell, lo qual de part de sa magestat refferí en aquest bras que sa
magestat era arribat en la sagrestia del present monastir sols a efecte de que enten-
guessen lo cuydado que tenia a la bona direcció de les Corts; y que de sa part li
havia manat vingúes a manifestar a tots los del present bras que, essent arribat sa
magestat en aquest Principat sens intenció de tenir Corts, per la molta falta feya
en Castella y en altres parts, com ja ls tenia advertit, però que, atnent al molt
dessijave dar gust y contento a vassalls de tant innata fidelitat, com tenia llarga
experiència de tots sos predecessors, havie romput per totes les dificultats, atte-
nent a les coses dites y assentant la administració de la justícia y desagrarar gene-
ralment a tots; y que en particular li causava gran cuydado les noves de la salut, no
tant per sa real persona com per la real persona de la reyna nostra senyora. Per-
què axí, ben conciderades aquestes coses, continuassen la bona //88r// diligència
de les presents Corts, de les quals fins assí stava satisfet; assegurant que, arribant
en sa mà axí agravis com les demés coses, procuraria ab molta diligència atténdrer
al servey de Déu y dar gust y contento a tots los del present Principat.

***Die jovis, decima sptima mensis juniii, anno predicto a nativitate
Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, hora octava
ante meridiem ipsius diei post pulsationem campane majoris sedis,
convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio
in presenti ecclesiastico, in suo appartamento ecclesiastico solito,
convenerunt et presentis fuerunt***

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Illustris et admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphais Vallensis.

Admodum reverendus dominus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus dominus abbas Avellanarum.

Admodum reverendus dominus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus dominus abbas de Gallicanto.

Admodum reverendus dominus abbas monasterii de Vallbona.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Phelicis de Guíxols.

Admodum reverendus dominus abbas de Arlès.

Admodum reverendus dominus abbas de Banyoles.

Admodum reverendus dominus abbas de Basalú.

Admodum reverendus dominus abbas de Amer.

87v// *Admodum reverendus dominus abbas Sancti Salvatoris de Breda.*

Admodum reverendus dominus abbas de Sarrateix.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Montesserrato.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurentii prope Baganum.

Admodum reverendus dominus abbas Campirotundi.

Reverendus frater prior Cartusie.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus syndicus Capituli Urgellensis.

Reverendus syndicus Capituli Tarraconensis.

Reverendus syndicus Capituli Vicensis.

Venerabilis procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

Venerabilis procurator admodum reverendi domini abbatis Sancti Petri Rodensis.

Et convocatis et congregatis omnibus supradictis, fuerunt in dicto stamento per me, dictum notarium et scribam, lecta decreta in stamentis regali et militari facta super Constitutionibus, negociis, officiis, Sancte Inquisitionis noviter ordinatis et placuerint huiusmodi stamento, et sic fuit decretum quod fiant dicte Constitutiones cum conformitate dictorum stamentorum regalis et militaris.

Item, fuit similiter in dicto stamento per me, dictum notarium et scribam, lectum decimum quartum capitulum noviter ordinatum per commissarios ad id deputatos, et placuit huiusmodi stamento modo et forma contentis in quodam memoriali ad partem, //88r// et fuit remissum aliis stamentis.

Deinceps, fuit in dicto stamento per me, dictum notarium, lectum votum advocatorum presentis Curie factum in supplicatione aliis oblata in presenti Curia pro parte magnificis Cosme Fivaller, et placuit huiusmodi stamenti et fuit aliis remissum.

Preterea, habito tractatu in presenti stamento super infrascriptis propositi per dictum illustrissimum dominum archiepiscopum, fuit facta deliberatio sequens:

Lo stament ecclesiàstich, conciderant los grans y irreperables danys que fan los moros cossaris en tota la costa y mars de Cathalunya, cativant molta gent, prenent molts vexells y impedint lo comerç de la mar ab los regnes y províncies finítimas y circunvehins, per via de pensament han determinat que·s fassen quatre galeras a costes y despesses del General de Cathalunya y que lo matex General pague tot lo sou de capitans, soldats, mariners, gastos de chusma y altres coses que convenen per al govern d'ellas, ab las condicions y apunctaments que les personas que per

los presents tres staments se deputaran, assenyalaran y apuncharan, ab que emperò los refferescan primer als brassos ans que la present Cort sie concluyda. E que assò se represente ab embaxada als altres brassos, per a la qual foren elegides las personas dels senyors abbat Olivó y dels syndich de Capítol de Urgell, los quals encontinent anaren a fer sa embaxada.

Recessit reverendus syndicus Capituli Tarraconensis.

Post que, fuerunt lecta quedam capla seu Constitutiones noviter ordinatas sobre los doctors de la Audiència civil a numero videlicet decimo septimo usque ad quadrage//88v//ssimum nonum; et decreta super eis per huiusmodi stamentum facta scripta in eorum margine et remissa aliis stamentis.

Deinde, reversi fuerunt ad huiusmodi stamentum admodum reverendus dominus abbas Olivó et reverendus syndicus Capituli Rodensis, legati paulo ante per huiusmodi stamenti nominati, et suam legationem explicando retulerunt: que ells, inseguint l'orde y commissió que per lo present stament desobre los és stada donada, són anats a referir y explicar als altres staments militar y real lo pensament del present sobre lo negoci de las galeras, y los han respost que·ls aperaxia molt bé y cosa molt útil y necessària y que ho conciderarian y tractarian de llur parer y determinació ne tornarian resposta al present stament.

Insuper fuerunt habilitate hore usque ad duodecimam ante meridiem presentis diei et fuit nottifficatum aliis stamentis per promotorem istius.

Deinceps, advenit ad huiusmodi stamentum illustris dominus Tellus de Gusman, qui ex parte dominorum tractatorum presentis Curie retulit et representavit quod habilitarentur hore post meridiem presentis diei usque ad undecimam aut saltem usque decimam; et habito tractatu super predictis, in dicto stamento fuit decretum quod habilitarentur hore pomeridiane presentis diei usque ad decimam. Que quidem deliberatio fuit reportata aliis stamentis incontinenti per promotorem istius.

Dictis die et anno, adveniente hora tertia ipsius diei post meridiem, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto loco convenerunt in presenti //89r// stamento ecclesiastico in loco solito

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachonensis.

Admodum reverendus dominus abbas Campirotundi.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus syndicus Capituli Urgellensis.

Quibus convocatis et congregatis fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecte Constitutiones noviter ordinate super universitate Studii Illerdensis et per commissarios ad id deputatos ad huiusmodi stamenti remisse et decreta super eis facta in eorum margine scripta et aliis stamentis remissa.

Venerunt ad huiusmodi stamentum:

Illustris et admodum reverendus dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas de Gallicanto.

Admodum reverendus dominus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus dominus abbas de Amer.

Admodum reverendus dominus abbas de Lavaix.

Reverendus prior Schale Dei.

Reverendus syndicus Capituli Vicensis.

Venerabilis procurator admodum reverendi domini abbatis Sancti Petri Rodensis.

Fuit deinceps per me, dictum notarium et scribam, in presenti stamento lectum quintum memoriale gravaminum perticularium, videlicet, de Bellafila, de Sapila, de Miquel Àngell, de Mijavilla, de Montsserrat Clara, de Bernat Albanell, de don Carlos d'Oms, de Bonaventura Bolet, de misser Hierony Fivaller, de Macià Flaquer, de Ferrando Oliver, de Barthomeu Malons, de fra Miquel de Junyent, dels cavallers de la ciutat y cavellaria de Tarragona, de Bartho//89v//meo Gassó, dels porters reals y del ministre del monastir de la Trinitat; et decreta super eis facta in eorum margine scripta et aliis stamentis remissa.

Advenerunt ad huiusmodi stamentum:

Reverendissimus dominus episcopus Gerundensis.

Admodum reverendus dominus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Phelicis de Guíxols.

Admodum reverendus dominus abbas de Arlès.

Reverendus syndicus Capituli Tarraconensis.

Reverendus syndicus Capituli Barcinonensis.

Reverendus syndicus Capituli Vicensis.

Reverendus syndicus Capituli Elnensis.

Admodum reverendus dominus Vallisbone dixit: que alsava lo dissentiment per ell posat lo die de ayr en conformitat del que havia posat lo senyor cabiscol Cordelles, exceptat emperò en las cosas de gràcia, en les quals estiga en sa forsa y valor.

Reverendus Julius Cordelles, procurador sedis vacantis Barcinone, similiter dixit: que alsava també lo dissentiment per ell també lo die de ayr posat, exceptat emperò en las cosas de gràcia.

Preterea, fuit in stamento lecta supplicatio quedam oblata pro parte universitatum regiarum et super ea nihil fuit provisum.

Deinceps, ingressi fuerunt in presenti stamento reverendissimus dominus cancellarius, egregii regens Sabater, regens Mur, magnifici Antonius Oliba, Castelló, doctores Regie Audiencie et nobilis don Petrus Franquesa, et assignato eis loco solito ad sedendum, dictus dominus cancellarius explicavit et exposuit congregatis in presenti stamento sequentia videlicet: que //90r// per quant en lo stament militar y ha un dissentiment posat

per los hereus de Pere Cassador, quòndam, lo que impedeix lo progrès de les presents Corts, que per çò procurassen que dit dissentiment se alsàs dins mija hora; altrament, en nom de sa magestat, lo requeria que lo present stament anomenàs personas los quals, junctament ab los que anomenaran sa magestat y los altres brassos, declaren en via de justícia en ditescoses. *Et fuit per dictum illustrissimum dominum archiepiscopum responsum:* que's procuraria per lo present stament tot lo que's podria en que dit dissentiment se alse.

Item, fuit per me, dictum notari, lectum in presenti stamento sextum memoriale gravaminum pasrticularium, videlicet, Antonii Clariana, syndici ville de Piera, Joannis Sabestida, Ludovici de Boxadós, Michaelis Angeli Serra, nobilis don Hieronym d'Elantorn, Hieronymi Bosch de Vilagayà, nobilis don Augustini de Vilaseca, Michaelis Baptista Falcó, Stephani Colell, Ferdinandi Armangol, nobilis don Michaelis de Cruylles, universitatis ville de Tàrraga et Clare Vila.

Item, et septimum memoriale gravaminum particularium, videlicet, Joannis Martí, Jacobi Alemany, nobilis don Caroli de Alemany, Petri Joannis, Francisci Boxadós de Pontons, Joannis Amat y Desfar, Michaelis Joannis, Nicholau Baldirii Colell et Pauli Scurdo; et decreta super dictis duobus memorialibus facta fuerunt in eorum margine scripta et aliis stamentis remissa.

Item, similiter fuerunt lecta Capitula noviter ordinata per commissarios ad id deputatos et per eos ad huiusmodi stamentum remissa sobre lo Redrés del General, a quinquagesimo //90v// primo usque ad sexagesimum septimum sequentia, primum scilicet quinquagesimum primum, prohibició de tràurer monedas y del dret que se ha de pagar.

Quinquagesimum secundum, exacció de les terças dels arrendadors de las bollas.

Quinquagesimum tertium, receptor de taulas de bollas de la collecta de Barcelona.

Quinquagesimum quartum, recepta de les averies de las composicions de la Deputació.

Quinquagesimum quintum, exequucions fora Barcelona.

Quinquagesimum sextum, dret de mestint.

Quinquagesimum septimum, deutors del General, principals y pertícips com poden concórrer.

Quinquagesimum octavum, comptes de deputacions locals.

Quinquagesimum nonum, tersos dels salaris dels officials.

Sexagesimum, deutors principals o fermanses de un arrendament no poden fer fermanses de altre arrendament.

Sexagesimum primum, tapiçeria, plata y altrás coses de la Deputació, a qui's puga dexar.

Sexagesimum secundum, de dieta de assessor.

Sexagesimum tertium, de commissions de causes de supplicacions.

Sexagesimum quartum, dels receptors del General, Rosselló y Conflent, ahont han de portar las monedas dels General.

Sexagesimum quintum, de execucions fora de Barcelona.

Sexagesimum sextum, de deputats locals.

Sexagesimum septimum, dels comptes dels deputats locals.

91r// *Item*, fuit lecta: la tercera menuta de la Constitució del racional.

Tandem, gravamen *particulare civitatis Barchinone* sobre las claus de la draçana.

Et decreta super premissis respective facta, fuerunt in eorum margine scripta et ad stamentum militare remissa.

Advenit et ingressus fuit in dicto stamento, licentia prius petita et obtenta, magnificus Laurentius Jover, decretorum doctor, assessor domus Deputationis, qui asserens sibi uti assessori preffato in urnetum et mandatum fuisse ex parte presentis Curie quatenus decideret et terminaret causas quas coram eo dicunt magnifico Jacobus Massaguer, procurator abbatis Populeti et syndicus civitatis Dertuse, adversus et contra syndicum dicti Generalis; ideo rationem dedit dicto stamento de statu in quo dicte cause respective erant.

Promotor stamenti militaris regalis reportavit in presenti stamento: com en lo stament real, acerca del dissentiment posat en lo dissentiment militar per part dels hereus de Pere Cassador, havian feta nominació de tres persones, és a ssaber, del segon syndich de Materó per anar a fer embaxada al stament militar si aperaxia al present stament, pregant-los procuren en que dit dissentiment se alse.

Et habito super predictis tractatu in presenti stamento, fuit deliberatum: que·s fes una embaxada al bras militar de part del present stament y del real, pregant-los procuren en que se alse dit dissentiment y escussen que no se haja de declarar y fer judici, com per part de sa magestat és estat nottifficat. E per anar a fer dita embaxada en companyia de les persones per lo sta//91v//ment real eletas, foren per lo present stament nomenats los senyors abat de Sant Culgat, lo cabiscol Cordelles y don Christòphol de Queralt, los quals encontinent anaran a fer dita embaxada.

Venerunt ad huiusmodi stamentum admodum reverendus dominus abbas de Banyoles et nobilis don Onoffrius de Alentorn.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis et reverendi Julius Cordelles et nobilis don Christophorus de Queralt, legati desuper electi et nominati, reversi fuerunt ad huiusmodi stamentum et retulerunt: que ell, en companyia de les persones nomenades per lo stament real, són anats al stament militar y los han refferit lo que per part del present stament y del real los és estat manat, e los han respost que ho senten íntimament y que fan tot lo possible en fer llevar dit dissentiment.

Paulo post predicta, venerunt ad huiusmodi stamentum nobilis don Berengarius de Paguera, don Alfonsius Media et magnificus Marchus Antonius Monsuar, ex parte stamenti militaris, et retulerunt presenti stamento: com lo dissentiment posat per part del pubill Cassador era ja alsat e que per via de pensament han pensat que seria bé se nottifficàs ab embaxada de part dels tres staments als senyors tractadors.

Et habito super predictis tractatu, fuit decretum: que·s fassa embaxada als senyors tractadors, en conformitat del parer del stament militar, per a la qual foren nomenats per lo present stament los senyors //92r// abbat de Cuxà, lo syndich del Capítol de Barcelona y lo syndich del Capítol de Elna.

Que quidem deliberatio fuit nottifficata aliis stamentis per promotorem istius.

Promotor stamenti militaris reportavit: que aquell stament, per a fer la dita embaxada, han nomenat a don Pedro de Queralt, Copons, senyor de la Manrresana y Bernat Pau de Bell-lloch.

Promotor stamenti regalis reportavit similiter: que lo stament real, per al matex effecte, havia feta nominació de misser Hierònym Miquel, misser Monffar y lo syndich de Coplliure.

Et incontinenti, recesserunt ab huiusmodi stamento legati ex parti presentis stamenti electi et dictam suam legationem una cum aliis exequendum.

Promotor presentis stamenti reportavit votum advocatorum presentis Curie in supplicatione syndici civitatis Dertuse et placuit huiusmodi stamento.

Post hec, reversi fuerunt ad huiusmodi stamentum admodum reverendi domini abbas de Cuxano et syndici Capitulorum Barcinonensis et Elnensis, et retulerunt quod, una cum aliis legatis per alia stamenta electis, suam legationem adimplevisse.

Deinde, accesserunt ad huiusmodi stamentum syndici civitatum Dertuse et Balagarii, ex parte stamenti regalis missi, et retulerunt: com en aquell stament real havian tingut molt gran content del pensament del present stament acerca de fer-se las gale·ras; e que per çò se servesca lo present stament véurer los apunctaments se han de fer per a què dita determina//92v//ció tinga execució y obra.

Reverendus et nobilis don Dimas de Jossa, syndicus Capituli Urgellensis, dixit: que posava dissentiment a tots actes, sempre y quant em absència sua se tractàs de inseculacions del bisbe de Solsona y llur Capítol y altrás cosas d'ells dependents.

Promotor stamenti militaris reportavit huiusmodi stamento: que lo stament militar havia feta nominació de les persones de don Pedro de Queralt y Francesch de Cruylles per a combinar las Constitucions.

Promotor stamenti regalis reportavit: que aquell stament, per al matex effecte de combinar las Constitucions, havian feta nominació de las personas de misser Damia Joan Reguer, syndich de Balaguer, y de Gaspar Pi, syndich de Coplliure.

Preterea, fuit in dicto stamento lecta per me, dictum notarium, supplicatio quedam oblata et presentata pro parte magnifici Laurentii Tort, thenoris sequentis:

Il·lustríssims, reverendíssims, molt reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Supplica Lorens Tort de nou a la present Cort que, ab voluntat de tots los tres brasos, se fassa una amb a sa magestat, supplicant lo sie de son real servey manar fortifficar lo pas y entrada del grau que cerca del loch de Sant Lorens de la Salanca, en la plana de Rosselló, lo qual és tan fàcil y patent al francès al temps de guerra que per ell sol pot

passar carros y artilleria, com de experiència de poch dies ensà sap, y encara de cadal dia se veurà en aquella //93r// terra que los francesos vahins d'ella passen molt a son salvo per dit pas robas, cavalls y de altres malaficis per ells perpetrats, per ser lo dit pas tant llano se salven y-s posen en lo cobro. Y no fóra sinó esta sols consideració y llevar als de la mateixa terra la ocasió de fer mal se asertaria molt a servir a Déu y mirar per lo bé públich que a lo menos lo pas de dit grau y hagués una santinella molt bona perquè en tals casos servesca de temeritzar als malsfactors y en temps de guerra de avís y atalaya a tota aquella comarca; y no sols hauria de ésser santinella, però fortalesa molt fort, pus és cosa convenient a tota Espanya per un pas tant ubert com aquell, essent lo primer de tot lo regne estigue ben tancat y fortificat y perquè de algun temps se sie vist una torras ab una squadra de gent y que aquella per ser sola y de poch edeffici lo enemich la crema y assola. Per çò, és bé sie fortalesa y també sempre que lo enemich troba bona resistència en la entrada de una terra, la tal terra ab lo remos de la scaramussa del primer pas se posa a punt y està previnguda la terra, per ésser combatuda y pot ser ella també posada a punt y ab tal prestesa que moltes voltas té lloch de anar a donar soccorro als qui a la entrada del enemich resistexen; y succehex moltes voltas que rompent al enemich y al primer encontro resta segura de les inquietuts y traballs que causa la guerra ab los soccorros que de diverses parts acudan a ella. Si aquest remey ab la ocasió de les presents Corts se dexa de efectuar és çert que no sols no tindrà reparo Rosselló, però encara tinch per molt ferm que si altre vegada lo francès entra ab exèrcit poderós tant a son salvo com //93v// los dies passats se'n entrarà fins a les portes de Barcelona, màximament tenint tant regoneguda lo francès la facilitat de entrada y tant cerca la sua retirada del dit pas del grau, que és la fortalesa de Lleucata; y telat una vegada lo enemich ab sa entrada, tota aquella comarca y llevat las forças a la terra trobada descuydada y despercebida és molt averiguat que los de dita terra de Rosselló resten en insuficients per a poder acudir a la guarda y resistència de las entradas y passos del present Principat. Per tant, per a remediari necessitat tant urgent y que a tots tant toca remediari-la ab la present ocasió de Corts, he volgut supplicar de nou a tots los tres brassos que se apiaden de representar a sa magestat ab dita embaxada necessitat tant gran y procurar remey a mals tants grans y graves. Lo que plàcia a nostre senyor ser remedie ab la favor de tots. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione sicut predicatur lecta, habito super ea tractatu in dicto stamento, fuit decretum: que·s fassa dita embaxada als senyors tractadors de la present Cort, e que per çò se anomenen persones per part del present stament.

Item, fuit similiter per me, dictum notarium et scribam, lecta alia supplicatio in dicto stamento oblata pro parte Petri Mottas et Raphaelis Oliba, terre Ceritanie, thenoris huiusmodi:

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífics senyors.

A quinze de Janer del any mil sinch-çents noranta-tres, entre los tunch lloctinents generals de nostre rey y senyors de //94r// putats, oydors y divuytena de persecució de lladres fou fet lo assento de dos-çents hòmens ab son capità, qui de part y ab lo salari o sou del General que allí-s diu, ajudassen a esta persecució en la forma de dit assento per la facultat de dits capítols dos y tres d'ell. Lo lloctinent general, a tretze de març aprés següent, elegí per capità de dits hòmens los portantveus del general governador don Henrique de Cardona, dels quals dos-çents hòmens, los cent partits en quatre squadres de quatre caporals, foren de la vila y vegaria de Puigcerdà, com apar en lo acte públich y auctèntich de la mostra y larga designació que de ses personas fou feta en dita vila de

Puigçerdà devant dit portantveus de general governador, a vint-y-nou de juny del matex any, a petició y per orde de Pere Pallisser, sobrecullida del General, y perinstrucció y commissió de deputats y oydors de primer de dit mes de juny, pagador de dit sou o salari; tots los quals cent hòmens de dit quatre squadres de Puigçerdà eren de convenient edat y desposició de molta confiansa, naturals y fills de honrrades cases de dita vila y vergaria de Cerdanya y ben exercitats en armes y los més d'ells eren casats y dexaren tots les pròpies cases y de sos pares en temps de messos, molt ocupats per servir lo General en aquella empresa, com de dit acte demostra clarament se comprèn. Y essent entrats en dit servey lo dit die de la mostra, a vint-y-nou de juny, y havent servit fins a les festes de Nadal del matex any, no són pagats sinó a cada hu dels quatre caps d'esquadre //94v// o caporals y a cada hu dels restants norant-sis hòmens, quatre ducats a bon compte, del que per tot lo temps de son servey haguessen de haver a rahó los caporals vuyt lliures y los altres a rahó sis lliures lo mes, per cada hu; y ultra axò, per estar a punct ab ses armes per a servir quant fossen demanats, a rahó de vint reals los caporals y quinze cada hu de tots los altres cada hun mes, com diu lo dit assiento. E havent molts d'ells demanat a dit Pallicer, en Cerdanya y en Barcelona, lo compliment de la paga y alguns d'ells havent-ho demanat en la Deputació, no són estats oyts y axí no són encara pagats del restant a ells per dit servey molt justament degut; de que los dits cent hòmens de Cerdanya han rebut y reban grandíssim agravi y-s troban molt frustrats de sos bons serveys fets al General, ab speransa de la paga convenguda y legítimament promesa, y estant molt admirats que los deputats obligats a deffensar los provincials y naturals de la terra de agravis que altres tribunals los fassen, consintan o permetan deternir-se la íntegra paga de dit salari. Per çò, Pere Mottas, natural y habitant en la vila de Alp, de dita terra de Cerdanya, y Rafel Oliba, natural y habitant en la Vall de Querol, caporals de dues de dites quatre squadres, en nom propi y com a procuradors dels altres d'ells, deduhint a notícia de vostra senyoria, excel·lència y merçès lo dit agravi y lo que acerca d'ell ha passat, supplican molt humilment sian //95r// servits manar que ab tota bravedat y effecte sien regoneguts lo llibre y comptes que dit Pallicer de tot ha aportat, tots los dits cent hòmens sien pagats del que resten cobradors de dit son salari o sou, conforme lo matex llibre y comptes de Pallicer; que a més de ésser axí molt just, ne rebran molt singular gràcia y merçè de vostra senyoria, excel·lència y merçès. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Montserrat.*

Cui quidem supplicatione fuit provisum quod remittebatur advocatis presentis Curie quatenus supplicata predicta videant et refferant quid faciendum sit super predictis.

***Die veneris, decima octava mensis juniii, anno predicto a
nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono,
convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio
Sancti Francisci, hora octava ante meridiem jam pulsata, post
pulsationem campane majoris sedis in dicto stamento ecclesiastico
solito convenerunt***

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Illustris et admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus dominus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus dominus abbas de Arlès.

Admodum reverendus dominus abbas de Lavaix.

95v// *Admodum reverendus dominus abbas de Sarratex.*

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Phelicis de Guíxols.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Montsserrat.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis Vallensis.

Admodum reverendus dominus abbas de Basalú.

Admodum reverendus dominus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Reverendus prior monasterii Scale Dei.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Barchinone.

Reverendus syndicus Capituli Dertusensis.

Reverendus syndicus Capituli Elnensis.

Reverendus syndicus Capituli Urgellensis.

Venerabilis procuratores abbatuum Populeti et Sancti Petri Rodensis.

Et convocatis et congregatis predictis nobilis don Dimas de Josa, syndicus Capituli Urgellensis, dixit et per me, dictum notarium et scribam, scribi et continuari in presenti processu petiit et requisivit sequentia: a notícia de don Dimas de Josa, syndich del Capítol de Urgell, ha pervingut per lo reverendíssim bisbe de Solsona y lo capitular syndich havian dit als de la congregació del Redrés que fessen un Capítol en que les presents Corts donaven a dit bisbe lloch de deputat y per als capitulars llochs de deputats y oydors, perquè axí era de justícia; y com sie dit negoci merament //96r// de gràcia y la relació pretesa dels advocats sie discorde y dels que són en favor de dit de Solsona n'i haja molt de suspectes que han intervingut en coses tocants la erecció de la catredal pretessa y són de dit Capítol y sie despedit és cosa de gràcia, puix lo concistori dels deputats no-y han pogut provehir per tenir-ho per cert. Per çò, dit syndich, ajustant als dissentiments per assò y a les demés cosas de gràcia té ja posats, protesta no-s tracte de ninguna manera de dit negoci; altrament, dissent a tots y sengles actes de la present Cort.

Preterea, precedente super infrascriptis colloquio in presenti stamento, fuit facta deliberatio sequens: que-s fassa una embaxada als brassos militar y real, dient-los de part del present stament que, conciderant aquest stament ecclesiàstich com las presents Corts se van remetant y importa moltíssim que hans de la conclusió d'ellas lo negoci de las galeras reste assentat, han anomenat y anomenen per part

del present stament al senyor Prior de Cathalunya y al cabiscol Julio Cordelles per a tractar y concertar aquest assiento, advertint-los per via de pensament als altres staments que quiscú per si nomenen també altres dos personas per cada stament per al dit effecte, advertint-los que si reparan en dir que la Deputació y Generalitat al present no tindrà possibilitat per a fer-ho per haver de pagar a sa magestat lo servey se li assignarà en las presents Corts, se porà assenyalar un cert temps per a la Cort en lo qual forsosament se haja de comensar y après dar conclusió. E per a fer la dita embaxada, foren anomenats lo abat de //96v// Arlès, lo prior de Cartoxa y lo syndich del Capítol de Urgell, los quals encontinent anaren fer la dita embaxada.

Advenit et ingressus fuit in dicto stamento magnificus Salvator Pi, utriusque iuris doctor, civis Barcinone, una cum duobus notariis regiis dicte civitatis, qui de licentia prius petita et obtenta presens stamentum informavit super quadam Constitutione noviter ordinata in presenti Curia super Collegio notariorum regionum dicte civitatis.

Preterea, super supplicatis aliis per syndicos civitatis Dertuse, visa relatione advocatorum presentis Curie super dicto negocio, fuit decretum quod fiat mandatum assessoribus Deputationis iuxta votum dictorum advocatorum.

Admodum reverendum domini abbas de Arlès, prior Schale Dei et syndicus Capituli Urgellensis, legati desuper per huiusmodi stamentum electi et nominati, reversi fuerunt ad huiusmodi stamentum et retulerunt se, iuxta commissionem eis per huiusmodi stamentum factam, reportasse aliis stamentis eorum legationem responsumque eis dedisse quod de predictis tractabunt in dictis stamentis et rationem reddent huiusmodi stamento.

Postea, fuit per me, dictum notarium, in presenti stamento publice lecta supplicatio quedam oblata et presentata i neodem pro parte Francisci Machi, mercatoris civitatis Gerunde, thenoris huiusmodi:

Il·lustríssim, excel·lentíssim, reverendíssims, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

A vint de maig de mil sinch-centes noranta-sis, Fran//97r//cesch Matxi, mercader de la ciutat de Gerona, aportà y dexà en la duana del General de la present ciutat de Barcelona un baül de robes y mercaderia contengudes en lo memorial que ab la present se exhibeix prout ecce, dels quals pagà tot lo dret degut al General, despachant aquells conforme Capítols de Cort. E per quant lo dit baül y robes no-s troban vuy en dita duana, hans diuen són stades robadas per diverses personas, y no és rahó que lo dit Matxi perde aquelles, estant com estaven en la dita duana del General, en la qual deu aver y ha tota salvaguarda real y seguretat convenient. Per çò y altrament, lo dit Matxi supplica a vostra senyoria, excel·lència y merçès sien servits manar satisfer-li lo just preu y valor de dites robes y mercaderias, del qual consta ab lo dit memorial dalt exhibit, o altrament donar orde que ell cobre dites robes y mercaderias, com axí prosehesca de justícia y convinga a la bona fe y auctoritat del General, atès que may sobre assò ha pogut alcançar provisió alguna del concistori dels deputats. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Tenor vero memorialis de quo in dicta supplicatione fit mentio talis est:

A vint de maig mil sinch-çents noranta-sis, Francesch Matxi, de Gerona, a despetxat un baül de robes de Nàpols, en lo qual y ha sexanta parells de mitges de seda groga

CLXXX lliures, sous.

Y més, una lliura seda groga

V lliures, sous.

E més, trenta-sis parells de pessets de telillas, tiran tres-çentes vuytanta-sinch canes, a rahó dotse sous cana, per

CCXXXI lliures, sous.

97v// E més, tretse grosas tiretas napolitans, per

XV lliures, XII sous.

E més, quoranta grossas botons de Itàlia, per

XII lliures, sous.

E per ports y nòlits

I lliura, sous.

444 lliures, 12 sous

A pagat per lo dret, set lliures, vuyt sous y dos, e per so se li'n fa la present certifficatòria firmada de mà mossèn Antoni Gori, credenser, y dita roba resta en lo General.

Yo, Anton Gori, mestre y credenser del dret de la duana de la ciutat, fas fe, *ut supra*.

Qua si quidem supplicatione sicut predicatur lecta, fuit in dicto stamento decretum quod remittatur advocatis presentis Curie, qua supplicata predicta videant et refferant ut juris fuerit.

Thenor vero voti advocatorum in supplicatione aliis decima quarta junii oblata per syndicos civitatis Dertuse huiusmodi est: En les coses deduhides en la present, los advocats concordament són de vot y parer que, atesa la naturalesa y qualitat de la causa y lo dany irreperable que's podrie succehir per la dilació del temps, sie manat als assessors ordinaris del General als quals dita causa és comesa, que en ella proceescan summàriament, prefigint a les parts sis dies precisos y peremptoris per a dir, deduhir y al·legar tot lo que deduhir y al·legar volrran, lo qual termini passat, ara per leshores assigne a sentència per al die immediadament següent no feriat, de tal manera que dit die sie diffinitivament declarat, resecades totes dilacions que a les parts la Cort General expressament deroga; y que per dit effecte sien despedit ma//98r//namentals opportuns encontinent.

Sebastianus Illa, Calaph, Çarrovera, Dionisius Babau, Ayllà, Pomet, Aymerich, Serra, don Climent de Cardona, lo degà Ferrús, Reguer.

Et insequendo deliberationem desuper in predictis factam, fuit expeditum mandatum assessoribus domus Deputationis sub forma sequenti:

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en les Corts Generals que la sacra, catòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncoles de dit Principat y Comptats. Als magnífichs los assessors ordinaris del General de la present ciutat de Barcelona al qual o als quals la causa y negoci devall scrits estan comesos y toquen e pertanyen y a qualsevol d'ells. Salut y honor. Sabreu que per los syndichs de la ciutat de Tortosa, en nom y per part de la universitat de aquella, nos és estada presentada una supplicació del tenor següent: Il·lustríssim, etc. Inseratur. A la qual supplicació, per nós fonch feta provisió que fos comès, segons que cometèrem, als advocats dels dits tres staments que vehessen la dita supplicació y lo que fos de justícia y o refferissen. Y per nós vista y oyda la relació dels dits advocats sobre dites coses referida, aderint-nos al pa-

rer y relació d'ells, inseguint aquella, havem manat ser despedidas las presents, ab tenor de las quals, inseguint lo tenor de dita deslberació, atesa la naturalesa y qualitat de la causa y lo dany irreparable que-s poria succehir per la dilació del temps, vos diem y manam que en dita causa procehiau summàriament, prefegint a les parts sis dies precissos y peremptoris per a dir, deduhir y al·legar tot lo que //98v// deduhir y al·legar voldran; lo qual termini passat, ara per leshores assigneu a sentència per al die immediadament següent no feriat, de tal manera que dit die sie diffinitivament declarat en dita causa, reservadas todas las dilacions que a les parts per qualsevol rahó y causa competir poguesen, a la qual la present Cort General expressament deroga, com axí sie stat provehit per nós, tots dubtes y difficultats cessants.

Dattum en lo monastir de Sant Francesch de la present ciutat de Barçelona, a divuyt del mes de juny de mil sinch-cents noranta-nou.

Advenit ad huiusmodi stamentum illustrissimus marchio de Montesclaros et ex parte dominorum tractatorum presentis Curie et reportavit: que se habilitassen las horas, çò és, fins a les dotze del present die y després dinar fins a les deu de la tarda.

Et habito super predictis tractatu, fuit decretum quod habilitarentur dicte hore prout per dictum dominum marchionem fuit petitum.

Que quidem deliberatio fuit incontinenti reportata aliis stamentis per promotorem istius.

Ingressi fuerunt in dicto stamento nobilis don Dalmacius de Rocamartí et magnifici Petrus Paulus Bolet et Jacobus Camps, legati ex parte stamenti militaris missis, et retulerunt congregatis in presenti stamento: que al stament militar los apar molt bé la fortificació del grau supplicada per Lorens Tord, e que també se fassan les altres fortalezas que per lo enginyer estan nomenades.

Preterea, dum tractaretur in dicto stamento super supplicatione supra, die decima quarta presentis mensis, oblata pro parte religionis Sancti Joannis Hierosolimitanensis, reverendus Julius Cordelles, procurator sedis vacantis Barchinone, //99r// dixit: que dissentia y no consentia en que-s tractàs dit negoci. *Et his non obstantibus, de voto maiori ex parte, fuit decretum quod, sublatis dissentimentis,* se li donés a la dita religió de Sant Joan lo propri ús que demana, conforme las últimas Corts passades se li donà.

Don Alonso de Cruylles, abbat de Vallbona, diu que alçava lo dissentiment per aqueix particular tant solament.

Post hec, fui in presenti stamento per me, dictum notarium, lecta combinatio per dictos dominos commissarios ad id deputatos facta et per eos ad huiusmodi stamentum remissa Constitutionum negotiis Officii Sancte Inquisitionis.

Item, et combinatio Constitutionum capitanie generalis et decreta super predictis per huiusmodi stamentum facta fuerunt in margine eorum scripta et aliis stamentis remissa.

Item etiam, fuit per me, dictum notarium, lectum memoriale gravaminum particularium octavum, videlicet, Joannis Pauli Canyelles, universitatis de Figueres, Sebastiani Masselleras, Narcisi Corts, Hieronymi Vila, universitatis de Palamós, Benedicti Sancta Maria, Magdalene Trullols, syndici de Torroella de Mongrí, Hieronyme de Falcone, Anthonii Plana, Barbare Farrans, Francui Dezgüell, Joannis Exarrat, Pauli Puiggener, dels alcaldes et

Prioris Cathalonie; et decreta super eis facta in eorum margine descripta et ad stamentum militare remissa.

Dictis die et anno, hora tertia post meridiem, jam campana maioris sedis, convocata dicta Curia Generali in loco solito in stamento ecclesiastico, convenerunt sequentes

99v// *Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.*
Reverendissimus dominus Vincensis episcopus.
Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.
Illustris et admodum reverendus dominus Prior Cathalonie.
Admodum reverendus dominus abbas Sanctarum Crucum.
Admodum reverendus dominus abbas de Sarratex.
Admodum reverendus dominus abbas de Amer.
Admodum reverendus dominus abbas de Lavaix.
Admodum reverendus dominus abbas de Gallicant.
Admodum reverendus dominus abbas de la Real.
Admodum reverendus dominus Sancti Laurencii de Monte.
Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Montesarrato.
Admodum reverendus dominus abbas Sancti Salvatoris de Breda.
Admodum reverendus dominus abbas Sancti Felicis de Guíxols.
Admodum reverendus dominus abbas de Arlès.
Admodum reverendus dominus abbas de Vallbona.
Admodum reverendus dominus abbas de Cuxano.
Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis Vallensis.
Reverendus dominus prior Scale Dei.
Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.
Reverendus procurator sedis vacantis Barchinone.
Reverendi syndici Capitulorum Tarraconensis, Barchinonensis, Dertusensis, Urgellen-
sis, Elnensis, Vicensis et Celsonensis.

Quibus sic convocatis et congregatis, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta Constitutio noviter ordinata sobre la reformació dels vestits; et placuit huiusmodi //100r// stamento ecclesiastico et fuit remissa stamento militari.

Promotor stamenti regalis reportavit: que lo stament real se adheria a que se habilitàs la hora del present dia fins a las deu.

Item, fuit relecta Constitutio super notariis Regie Audiencie que jam antea fuerat lecta et placuit nunch presenti stamento.

Post hec, fuit etiam per me, dictum notarium, lecta supplicatio oblata pro parte magnifici assessoris Cathalonie, et habito super ea tractatu, fuit decretum: que se li assigne salari competent, sublati tamen dissentimenti.

Thenor vero dicte supplicationis talis est:

***Supplicatio oblata pro parte magnifici assessoris
Cathalonie***

Il·lustríssims, reverendíssims, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

La plassa de assessor de governador en lo present Principat, encara que de tanta preheminència y auctoritat com és notori y disposat per moltes Constitucions y Capítols de Cort, fins ara no ha tingut salari ningú cert, lo que ha causat que fins vuy no se ha pogut acudir al servey de Nostre Senyor Déu, del senyor rey y al benefici públich de dit Principat, ny a la observància de moltes Constitucions fetes per los reys de gloriosa memòria, y en particular a las fetes per lo sereníssim rey Martí, en las Corts celebrades en la present ciutat de Barcelona, l'any mil quatre-cents y vint, Capítol de Cort setze, disposant que dit assessor haje de seguir personalment al governador en qualsevol ocasió, hontsevulla vaia dins lo Principat, salvat just impediment; y del cathòlich rey don Farrando, en la tercera Cort celebrada en la present ciutat, en lo any mil sinch-cents y tres, desposant del mateix; //100v// y de la magestat del emperador don Carlos, de gloriosa recordació, en las Corts celebradas en la vila de Monsó, en lo any mil sinch-cents quoranta-dos, Capítol nou y dotze, disposant que lo governador ab son assessor haian de visitar la terra per a expel·lir los ladres, homicides y hòmens facinerosos, y no puguén estar on resideix lo real consell sinó per spay de quatre mesos lo any, y per lo mateix temps en qualsevol ciutat, vila o lloch hont dit governador ab son assessor aniria, statuhint que fos constituït salari a dit assessor de governador, a arbitre de sa magestat y de la Cort. Y com fins vuy no se haia constituït dit salari y per dit respecte no pot dit assessor dexas sa casa y seguir lo governador, car lo havia de seguir a sas pròpies costas y despeses, y no ser tal la intenció de sa magestat y declarat, de hont se segueix que lo governador no pot visitar la terra ni·l assessor lo pot seguir, és forsat que dit governador ha de cercar assessor hontsevulla vaja que no té las parts y requisits necessaris, com confirmaven dites Constitucions, y lo governador de necessitat ha de discidir totes las causas, axí civils com criminals, a vot y parer del assessor per ell creat, lo que és notable inconvenient; segueix-se també que, havent de seguir dit assessor al governador, absentant-se de dita ciutat, ha de deixar sa casa y estudi y lo mateix ha de fer quant se segueix cas que lo lloctinent general és absent del Principat, perquè ha de presidir en lo real consell y regir la governació, y trobe après son studi tot despoblat de advocacions y és totalment la ruïna de sa casa y família. Representant per tant los sobre dits inconvenients, supplica dit assessor a vostra senyoria, excel·lència y merçès los sie de mercè fer apuntament que a dita plassa li sie assignat //101r// salari cert convenient de les peccúnies de General, majorment que officis de menor importància tenen constituïts salaris certs perquè·s pugue acudir al servey de Nostre Senyor Déu, del senyor rey y benefici universal de tot lo present Principat, lo que tindria en compte de perticular mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc. Ferruz, etc.*

Item, fuit lecta alia supplicatio oblata per magnificum Hieronymum Pujades, utriusque iuris doctor, civem Barchinone, cui quidem supplicatione fuit provisum quod reservant sibi majorem deliberationem, cui quidam supplicationis tenor talis est:

Il·lustríssims y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Per quant per falta de història, los fets y coses antigues del Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya, resten oblidats y és cosa no sols convenient, però necessària, axí per despedir moltes causas y per la bona administració de la justícia com per lo bon govern del regne, tenir història certa y cumplida dels fets dels antepessats, los

quals donen exemple y monen. Per çò, en la Cort del any mil sinch-çents sexanta-quatre, Capítol de Cort vint-y-tres, fou ordenat que fos nomenada una persona natural del dit Principat, pròvida y experta en història y crònica de aquell per a què tingués càrrech y perticular compte de recopilar, ordenar y scriurer una crònica de les coses notables dels dits Principat y Comptats; y com fins vuy la dita delliberació no sie posada may en execució y resten dits Principat y Comptats ab la matexa falta de abans; y si a província alguna //101v// convé tenir cosa certa dels fets de sos antepassats per exemple dels naturals y glòria ab los estrangers, és a la de dits Principat y Comptats. Per çò, Hierònym Pujades, doctor en drets, natural de la ciutat de Barcelona, ab la affectió natural y obligació que-s deu a la Pàtria, guià de alguna llum dels scrits del doctor Miquel Pujades, quòndam son pare, de molta còpia de llibres per assò comprats, de dietaris vells ab molt treball adquirits, de actes antichs recopilats y ab la confiansa de la merçè que espera rèbrer, té avensada gran part de treball y obra, historial dels dits fets y coses memorables de dits Principat; y com sie just ab merçès animar y fomentar los bons intents dels qui treballan en descobrir les coses tant útils y necessàries a dits Principat y Comptats; per çò, dit doctor Pujades, offerint a vostra il·lustríssima senyoria, excel·lència, senyories y merçès lo treball per ell pres y lo que per avant porà pèndrer, supplica se servescan acceptar aquella y per execució de dit Capítol de Cort fer nominació de sa persona, empleant-lo en lo servey que-s farà a tots los dits Principat y Comptats en la recopilació y ordinació de dita obra historial; que dit suplicant ne rebrà singular merçè. *Que licet, etc.*

Deinde, fuit in dicto stamento facta deliberatio sequens: que per quant per falta de història, les coses notables han succehit en lo Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, après que se comensaren a recuperar dells moros, estant molt observat, sent elles tan il·lustres, apar al stament ecclesiàstich, per via de pensament, que seria bé se fes una història d'ellas y se anomenàs per la present Cort una persona que tingués parts per a fer-ho; y que també se fassa una discripció de Cathelunya particular; y que aquest pensament se represente als altres brassos per lo promotor.

Item, fuit lecta supplicatio oblata per magnificum //102r// Antonium Alzina; et habito super ea tractatu, fuit remissa personis deputatis ad ordinandum novas Constitutiones, ut supplicata predicta videant.

Item, similiter fuit lecta alia supplicatio oblata per Petrum Fàbregues, mercatorem, civem Barcinone, thenoris huiusmodi:

Il·lustríssims y reverendíssims senyors.

Pere Fàbregues, mercader de la present ciutat de Barcelona, haurà set o vuyt anys que aportà de Aragó a la present ciutat, entres altres mercaderias y robas fetas, sinquanta capas de pastor acabadas y pintades, ab confiansa que no devien ni se havia de pagar dret de General sinó a rahó quatre dinés per lliura, com se conté en lo Capítol sexanta-dos del nou Redrés del General, any mil sinch-çents vuynta-sinch, que diu que tot allò que serà necessari per abelliment de home o de dona, que abans pagava a rahó deu sous lliura, que no pagàs sinó quatre dinés per lliura, com les altres mercaderias; y com és cert y sé que la capa de pastor sie abelliment y molt necessari, per lo que no servex per altra cosa sinó per obs y per aportar personas, se'n veure no deure altre més que quatre dinés per lliura; y perquè en lo General de la present ciutat de tants anys ensà se li detenen las ditas sinquanta capas de pastor ab motiu que volen pague a rahó deu sous per lliura, y

havent dit Fàbregues fetes diligències y donades informacions als assessors de la Deputació y algunes supplicacions a deputats per a què s'i miràs y se fes interpretació, conforme mana en lo Capítol trenta-quatre, may lo han volgut scoltar ni acceptar las supplicacions, lo que és estat causa que dites capes de pastor se sien perdudas y arnades en la casa del General. Y per tant, supplica dit Fàbregues a vostres senyories manar //102v// declarar lo que sie de justícia y mirar lo gran bé y útil ha de resultar per als poblats y gent pobre que no se pague sinó lo dret que paguen les altres mercaderias, encara que lo dret de bolla també se demana per lo dit General, que ab dita bolla y quatre dinés per lliura apar és preu dret excessiu per a gent pobre, que són los demás acostumen de aportar dites capes de pastor; y en tot demana ésser-li ministrat compliment de justícia, manant pagar-li lo dany haurà rebut y tingut en detenir-li ditas capas.

Qua si quidem supplicatione sicut predicatur oblata, fuit super ea decretum quod remittatur advocatis presentis Curie, qui supplicata predicta videant et refferant quid juris sit.

Item, similiter fuit lecta alia supplicatio oblata pro parte procuratorum confratrie dels assahonadors civitatis Barcinone, et decretum quod communicetur aliis stamentis, cuius quidem supplicationis tenor sich se habet.

Il·lustríssims y molt reverents senyors.

Los prohòmens de la confraria dels assahonadors de la present ciutat de Barcelona haurian entès que algunes persones, ab color de pública utilitat, instarian a vostres reverents senyories y mercès se prohibís la exida de cordovans, fundant llur intenció que axí millor porian ser servits los ciutedans de Barcelona, y olvidats de molts inconvenients resultarian de dita Constitucio, per quant seria molt gran perjudici per les ciutats y viles de Cathalunya, per çò que, llevant la treta, és cert per consegüent se llevàs la entrada y axí necessàriament se ha de enténdrer ésser correl·lats. Y essent axí com realment seria, no entrarian tants cuyrams en la present ciutat ni en les viles, y per consegüent los officis vindrian de //103r// dita metèria se anirian estinguint, com se veu de altres officis, quant més que sens dita Constitució és cert se lleva lo llibro comerç, tant alabat y presiat no sols en nostres corts com en lo dret commú, y si los qui tal Constitució han instat s'és fundat ab utilitat pública, és cert que no és sinó lo perticular d'ells representant. Per çò, que altrament dit és a vostres reverents senyories y mercès, dexant les moltes se poden representar a la discreció de vostres senyories y mercès, dits pròmens supplican sien servits manar remediari dits danys, inconvenients y notable depopulació de ciutats y viles y no donar lloch se fassa una tant danyosa Constitució; que a bé que serà fer justícia a dits supplicants, o reputaran a singular benefici y mercè. Lo officis, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Item, fuit lecta alia supplicatio in dicto stamento oblata pro parte portariorum regionum.

Qua si quidem supplicatione sicut predicatur lecta, precedente tractatu, in dicto stamento fuit remissa personis electis ad ordinandum Constitutiones, ut supplicata predicta videant.

Tandem, fuit lecta alia supplicatio in dicto stamento oblata per Antonium Granollachs, thenoris huiusmodi:

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres senyors.

En lo any mil sinch-çents vuytant-nou, per los deputats del General de Cathalunya fonch donat a Antoni Granollachs lo offici de receptor de la bolla de Barcelona, lo qual tingué y serví fins en lo any mil sinch-çents noranta-dos; y per haver acistit en lo any mil sinch-çents noranta-hu a la captura de Joan Granollachs, son germà, aleshores diputat, al que era obligat com a official //103v// del General per haver-lo-y manat y ab bones

penes, y ésser estat forsat, per obviar a la captura era estada feta contra d'ell per misser Mur, aleshores jutge de Cort, anar-se'n de la present ciutat en dit any mil sinch-çents noranta-dos; en sa absència, tenint ocasió los deputats qui restaven de no sols de danyar-lo, emperò y de preservar-lo en tot lo que fos possible, per ésser causada sa absència de servey fet al General, li llevaran dit offici ab sol motiu que havien intimat a sa muller que donàs fermanes per lo dit offici, conforme havia declarat la visita en ocasió certa que dit Antoni Granollachs no-s podia respondra ni fer lo que-s pretenia, y que ell fonch donat per los dits deputats qui restaren en dit any mil sinch-çents noranta-dos a un fill de March Antoni Llentes aleshores oydor militar, lo qual vené a Benet Pi per molt mancho del que valia, per lo que veyia clarament estar nullament llevat a dit Granollachs y donat a son fill; y com no sie just que per no haver servit dit Antoni Granollachs al General sie preiudicat y danyat en la pèrdua de dit offici, precehint la deliberació de llevar-la-y tant contra rahó y Capítol de Cort y que tragué dany de hont havie de traure utilitat y mercè, per ço y altrament, supplica a vostra senyoria, excel·lència y mercès sien servits manar-lo reintegrar y restituhir en la possessió seu quasi de dit offici y satisfacer de totes quantitats suman los salaris rebuts de dit any mil sinch-çents noranta-dos fins al die de la real restitució a rahó de¹¹ lliures per any; lo que a més que procehex de justícia, o tindrà a perticular mercè. Lo offici, etc. Altissimus, etc.

Qua si quidem supplicatione sicut predicatur lecta, fuit per dictum stamentum //104r// super ea provisum quod remittebatur advocatis presentis Curie, ut revognoscant supplicata predicta et refferant quid juris sit faciendum.

Deinceps, fuerunt lecta nonum, decimum, undecimum et duodecimum memoriale gravaminen particularium universitatis de Vilassar, talis Quintana, Talis Ferrer, Michaelis Prats, universitatis Gerunde, Jacobi Ferrer, Laurentii Descallar, termini de Amer, universitatis de Berga, Bernardi Domènech, universitatis Gerunde et perticularium illius, Laurentius Bruguerol, Petri Pauli Bonaventura Bolet, universitatis de Caldes de Mombuy, universitatis de la Conqua d'Òdena, Francisci Hieronymi Babau, don Galcerandi de Cardona y Sunyer, Francisci de Cruylles y de Rajadell, Joannis Alberch, civitatis Barcinone, Joannis Brancha, don Gispert de Guimerà, Philippi de Roger et aliorum.

Item, similiter fuit lectum vigesimum secundum memoriale gavaminum generalium.

Et decreta super ipsis facta fuerunt in eorum margine scripta et stamento militari remissa.

Item, similiter fuerunt lecta in presenti stamento per me, dictum notarium et scribam, Capitula noviter ordinata per commissarios ad id deputatos, videlicet, a sexagesimo octavo usque ad sexagesimum secundum, sequentia, videlicet, sexagesimum octavum, dret de entrada de calçes y abelliments.

Sexagesimum nonum, desliberacions de concistori.

Septuagesimum, lo número de las guardas extraordinaris.

Septuagesimum primum, tatxa dels ploms del General.

Septuagesimum secundum, de recusacions de decretacions.

Septuagesimum tertium, decleracions contra forma.

Septuagesimum quartum, arrendaments dels drets dels saffrans.

11. A continuació, espai en blanc.

104v// *Septuagesimum quintum*, inseculacions a officis de deputats y oydors.
Septuagesimum sextum, officials del General inseculats.
Septuagesimum septimum, dret de las exidas de las sedas.
Septuagesimum octavum, renunciacions de officis.
Septuagesimum nonum, manifest de velluts.
Octuagesimum, estima de robes.
Octuagesimum primum, guardes, quan poden canquillar.
Octuagesimum secundum, fraus de presos.
Octuagesimum tertium, deputats locals no poden fer gràcia de fraus.
Octuagesimum quartum, de pes de mercaderias.
Octuagesimum quintum, desampachs de robes.
Octuagesimum sextum, servitut de guardes en las casas del General y bolla.
Octuagesimum septimum, residència de defenedors.
Octuagesimum octavum, extracció de fruyts y fusta de Beniffassà.
Octuagesimum nonum, salaris de processos de Corts.
Nonagesimum, salaris de cullidors dels drets de les entrades y exidas.
Nonagesimum primum, receptor y credencer de Mataró.
Nonagesimum secundum, desempachos, com se han de continuar.
Nonagesimum tertium, dels matexos desampachs.
Nonagesimum quartum, provisions de officis fora de Barcelona.
Nonagesimum quintum, surrogacions de deputats nous.
Nonagesimum sextum, creacions de officis nous.
Nonagesimum septimum, perpetuació del offici de donar las seras.
Nonagesimum octavum, de la responsió del alberà de guia.
Nonagesimum nonum, de la forma con se han de tràurer las balas del magatzam.
Centessimum, de las robas que·s despacharan a títol de anar fora Cathalunya.
 105r// *Centessimum primum*, que no·s carreguen robes que no sien despechades.
Centessimum secundum, inseculacions de canonges de Leyda.

***Die sabbatis, decima nona mensis junii, anno predicto a
 nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono,
 convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio
 Sancti Francisci, hora octava ante meridiem jam pulsata, post
 pulsationem campane majoris sedis, in dicto stamento ecclesiastico
 solito convenerunt***

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.
Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.
Reverendissimus dominus Celsonensis episcopus.

Illustris et admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus dominus abbas de Gallicant.

Admodum reverendus dominus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus dominus abbas Avellanarum.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Phelicis de Guíxols.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis Vallensis.

Admodum reverendus dominus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Montsserrato.

Admodum reverendus dominus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus dominus abbas de Sarratex.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Petri de Camporotundo.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Reverendus prior Sancti Pauli.

Reverendus prior Scale Dei.

105v// *Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.*

Reverendi syndici Capituli Urgellensis, Elnensis et Dertusensis.

Venerabilis procurator abbatis Sancti Petri Rodensis.

Quibus omnibus convocatis et congregatis, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta supplicatio quedam oblata pro parte Pauli Rius, civis Barchinone, thenoris sequentis:

Il·lustríssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, reverendíssims y il·lustres senyors.

Trobant-se en lo trienni de mil sinch-çents vuytant-quatre alcançat Pau Riu, collidor de la bolla y sagell de cera de la taula de Barcelona, en algunes quantitats per rahó de dit offici, tractà ab los deputats qui aleshores eren, del modo que podria pagar son dèbit; y entre altres coses, acordaren que dit offici fos venut y lo procehit de aquell girat en la Taule de Barcelona en descàrrech del dit dèbit, y que a més de això pagàs alguna quantitat en disminució de dit deute y per lo restant fos acomodat ab temps y pagues. Y perquè dit tracte tingués effecte, lo dit Pau Riu, ab acte públich rebut en poder de Gabriel Fenés, notari públich, ciutedà de Barcelona, a deu del mes de octubre de mil sinch-çents vuytanta-quatre, vené dit offici per preu de quatre milia lliuras a Antoni Mangi, mercader, ciutedà de Gerona, la qual venda no tingué effecte, perquè vent dits deputats que dit Riu tenia a punt los dinés que a més de dit preu havia promès girar, li demanaren pagàs major quantitat de la que ell tenia possibilitat, y carcerant-lo per rahó de dit dèbit en los càrcers de la Deputació, y après, soltant-los de aquells y atemoritzant-lo, part ab obres, part ab paraules, lo compel·liren a que al fi dexàs sa pròpria casa, muler y família, y dits deputats, sens servir orde algú de dret, lo privaren de dit offici, provehint-lo en persona de Antoni //106r// Granollachs, cavaller, y feren diverses exequcions contra los béns de dit Riu, donant-los a molt menos preus del que valien, exeququant també, com cadaldie encara exequuten, ses fiançes. Y acudint après dit Riu en la vila de Monçó en lo any mil sinch-çents vuytanta-sinch, ahont aleshores se celebraren les proppassades Corts als catalans, a effecte de representar sas queixas als brassos aleshores congregats, alguns enemichs seus, per impedir-li la bona direcció de son negoci, lo feren posar en presó y petir en aquella per molt temps. Ab tot, en les

matexes Corts se resolgué que fes cert conçert ab los debtors del General, lo qual fou publicat en Barcelona a vint-y-hu de maig de mil sinch-çents vuytanta-sis, y en ell, en el capítol onzè, se donà expressa facultat a dit Pau Riu de entrar en lo conçert y vendre dit offici, sols emperò giràs lo preu de aquell en descàrrech de dit deute, si bé per Andreu Vilaplana, aleshores syndich de la ciutat de Gerona, fou posat cert ben voluntari dissentiment dient que no volia que dit Pau Riu entràs ni fos comprès en dit conçert, prenent per apellido que ja aleshores dit Riu no tenia lo offici, hans bé estava ja provehit y pasat en cap de altri, lo qual era rahó fos primer oyt y citat. Lo qual dissentiment y los agravis dalt dits y altres molts rebuts per dit Riu, los quals serian llarchs de comptar, han causat que ell no ha pogut gosar del beneffici que los altres debítos del General han gosat y los danyos que ha rebut se són fets irreperables, puix ja los béns que tenia són estats exequutats y alienats, de manera que vuy no-ls pot benefficar ni valer-se d'ells com aleshores podie; y com no sols per les dalt dites rahons no dega danyar a dit Riu la provisió de dit offici fet en persona de Antoni //106v// Granollachs, però encara perquè en lo temps que aquella se féu se obligà expressament que si la Cort aleshores congregada ordenava que lo provehit de dit offici pagàs alguna cosa en descàrrech del que dit Riu devia, dit Granollachs fos obligat pagar-la y, per consegüent, conforme al concert fet en dita Cort, qualsevol persona qui volgués tenir dit offici tingués pagar lo just preu de aquell, convertidor en descàrrech del deute de dit Riu; y axí bé, en la segona sentència profferida en la visita feta contra los dits deputats del trienni de mil sinch-cents vuytanta-quatre y de altres oficials del General, fou entre altres coses expressament pronunciat y declarat que les pretencions que la provisió de dita visita havia deduhidas contra dit Granollachs per rahó del dalt dit conçert fet en y per la dita Cort del any mil sinch-çents vuytanta-sinch y lo que a ells se havia respost per part de dit Granollachs fundant-se ab lo dissentiment posat per lo dit syndich de Gerona fos tot remès a les primeres Corts Generals a fi que en elles fos declarat si dit Pere Riu devia y podia gosar del beneffici de dit conçert en lo perticular de véndrer dit offici y que per provehir a la indempnitat dels dits General, Pau Riu y altres allí exprimits, y per çò fos dit Granollachs compel·lit en donar y prestar idònea caució ab fiantses, obligant-se a pagar tot lo que en dites Corts serie declarat, conforme en dita sentència a la qual se fa relació està més llargament contengut. Aprés, en lo any mil sinch-çents noranta-dos, los aleshores deputats, ab motiu que dit Granollachs no havia prestat dita caució y altrament, provehiren dit offici en persona de Francesch Llentes, en Manrressa domiciliat, ab que prestàs semblant caució qual ab dita sentència era estat declarat que prestàs dit Granollachs; y ab la matexa condició y forma fou provehit del matex offici Benet Pi, mercader, ciutedà de Barcelona, lo qual encara vuy té y administra dit offici, prestada per ell caució conforme en temps //107r// sa provisió tenia promès; y com dit Pau Riu desija que dit General sie pagat y satisfet en lo que dit Riu restà debitor y juntament ser liberat de molèstias de exequuatur. Per çò y altrament, supplica a vostra senyoria illustrissima, senyories y mercès que, per indempnitat y utilitat del General y exequució de dit conçert fet en la Cort del any mil sinch-çents vuytanta-sinch y de la sentència dalt referida y altrament, se servesca provehir y manar que dit Benet Pi pague lo preu que dit Antoni Mangi havia offert per dit offici, lo que apparrà ésser just, depositat aquell en la Taula de Barcelona, dit y scrit als deputats del General de Cathalunya, per descàrrech de major quantitat a ell per dit Riu per les dalt dites rahons deguda, y que lo procurador del General en estes coses interpose ses veus, puix assí és de justícia, compliment de la qual supplique se li administre en tot lo millor modo, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione sicut predictur oblata, habito tractatu super contentis in ea, fuit remissum advocatis presentis Curie ut videant supplicata et refferant quod juris fuerit.

Deinde, ad petitionem illustrissimi marchionis de Montesclaros, fuerunt habilitate hore presentis diei, videlicet, ante meridiem usque ad duodecimam et post meridiem usque ad decimam.

Reverendus prior monasterii Scale Dei et syndicus Capituli Elnensis, commissarii pro stamento ecclesiastico electi per al balans del General, retulerunt que per moltes diligències que han fet totes les personas nomenades per als tres brassos per al balans del General, no han pogut acabar que mossèn Antich Ribot de Palmarola, racional de la Deputació, apor//107v//tàs lo llibre del balans, escusant-se sempre que no era acabat de scriure; y cansat de paraules, vent que·ls dies de la Cort se van acabant, han enviat als deputats perquè fessen portar dit balans encontinent, los quals han respost que no podia acabar res ab dit Ribot, y per ço és molt necessari que per part dels brassos se·ls fasse un mandato perquè aporte lo que té fet y los llibres que seran menester per acabar-lo.

Et habito tractatu super predictis, in dicto stamento fuit decretum: que·s fasse un mandato a dit Ribot que dins tres hores aporte o fassa aportar ditas cosas que se li demanen, sots privació de son offici; y que lo promotor del present stament vaja refferir y nottifficar als altres staments, com de fet encontinent anà.

Promotor stamenti militaris reportavit: que lo stament militar ha feta nominació de las personas devall scrites per lo negoci de las galeras, és a ssaber, del marquès de Terranova, del compte de Quirra, don Baranguer de Paguera, don Garau de Cruylles, don Juan de Llupià y Phelip Roger de Calella.

Preterea, habito tractatu super infrascriptis, in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens: que puix la Constitució del Sant Offici, Ballia General y Capitanía General estan ja combinades y a punt per a poder-se presentar y donar a sa magestat, se li envien y presenten per a què, en lo entretant, las mire y decrete sa magestat en la forma que se acostuma de fer, per lo que se entén que sa magestat vindrà esta tarde al present monestir per a què se li presenten las cosas que estigan a punt. E per lo dit effecte de presentar a sa magestat las ditas y demés Constitucions, foren nomenats per part del present stament las ma//108r//texas personas que foren eletes y nomenades per a ordenar-las, las quals, junctament ab las demés que per als altres brassos se elegiren, vagen a presentar-las a sa magestat en lo modo y manera que en els altres Corts se és acostumat fer.

Que quidem deliberatio fuit incontinenti nottifficata aliis stamentis per promotorem ipsius.

Deinde, per a tractar lo negoci de las galeras junctament ab les demés personas eletes per los altres brassos, foren elets y anomenats per part del present stament lo prior de Cathalunya, lo abat de Sant Pere de Gallicant, lo abat Olivó, lo cabiscol Cordelles, lo syndich del Capítol de Vich y lo syndich del Capítol de Tortosa.

Dictis die et anno, hora tertia post meridiem ipsius diei, pulsata jam campana majori sedis, convocata dicta Curia Generali in loco solito et assueto in stamento ecclesiastico, convenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus dominus episcopus Celsonensis.

Reverendissimus dominus episcopus Vicensis.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Illustris et admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Phelicis de Guíxols.

Admodum reverendus dominus abbas de Basalú.

Admodum reverendus dominus Beate Marie Avellanarum.

Admodum reverendus dominus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus dominus abbas de Arlès.

108v// Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vaccantis Barchinone.

Reverendi syndici Capitulorum Tarraconensis, Urgellensis et Elnensis.

Venerabilis procuratores admodum reverendi dominorum abbatuum Sancti Petri Rodensis et Beate Marie Populeti

Quibus omnibus sicut predicatur convocatis et congregatis, fuit facta commissio per pre-sens stamentum ad presentandum sue magestati gravamina generalia et perticularia hucus-que ordinata et per tria stamenta approbata, eisdem personis commissariis quibus supra, fuit facta commissio ad illa recognoscendum. Qui quidem commissarii dicta gravamina presentent sue magestati simul cum aliis personis et commissariis per alia stamenta electis, modo et forma in aliis Curiis solitis et consuetis.

Que quidem deliberatio fuit incontinenti reportata aliis stamentis per promotorem pre-sentis stamenti.

Item, fuit in presenti stamento lecta supplicatio oblata per Michaellem Sala, cui fuit decretum quod remittebatur advocatis presentis Curie ut videant supplicata et refferant, cuius quidem supplicationis thenor talis est:

Reverendíssim y excel·lentíssim y il·lustres senyors.

Los treballs y danys que Miquel Sala, correu de sa magestat, de la confraria d'en Bernat Mercús, de Barcelona, ha petits y patex vuy en día per servir al General de Cathalunya, en lo any mil sinch-cents vuytanta-vuyt, a quinse de janer, lo despetxa-ren ab tota diligència per la posta per a la cort del comenador Junyent, que estava allí per embaxador del General de Cathalunya, y Joan Antoni Ferran, hoste de cor-reus, no·ls volgué donar cavalls, per moltes requestes li donassen, dient que ell volia despetxar a son gust; y com fonch tornat dit Miquel Sala, Joan Antoni Ferran, hoste

//109r// de correus, de sa pròpia auctoritat, sense privació de jutge ni instància de part, lo posà en la presó y la-y féu estar dos mesos; y dit Miquel Sala supplicà a dits senyors de la vuytena li fessen mercè de mirar per ell y respongueren que passàs com pogués y prangués paciència, per ara no-u podian entendre per tenir tants negocis devant.

Y altre dany, que anant y venint a la cort despetxat per lo General, no podie anar ab cavalls a la posta, anaven ab mules a les vint leguas, y venint despechat de la cort del canonge Bonet y de misser Joseph Ferrer, que estaven allí per embaxadors del General de Cathalunya, venint per lo camí se li morí una mula, per ahont la-y feren pagar, y ha pledejat y ab sentència l'an condemnat en pagar noranta lliures, les quals ha pagadas.

Y altre major dany és que à nou anys que-ls ha servit bé y lealment, com ningun altre puga haver servit, y encara no-l han acabat de pagar; y supplicà dit Sala als deputats que estaven en Vich en lo temps de la pesta que li fessin mercè de voler-lo pagar de tot; y axí li donaren deu lliures a bon compte y restaren-li a deure de dits viatges sexanta-y-sis lliures a bon compte. Supplique per çò dit Miquel Sala, quant humilment pot, sien servits manar-lo pagar y satisfer sos danys. Altissimus, etc. Font.

Item, similiter fuit lecta alis supplicatio oblata per Jacobum Palliçer, scribam mandati, thenoris huiusmodi:

109v// Molt reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents, il·lustres, reverents y molt magnífichs senyors.

Per lo Capítol de Cort divuyt de les últimes Corts de Monsó del any mil sinch-çents vuytanta-sinch, fonch statuït y ordenat que-s fes un arxiu real en la casa de sa magestat hahont se tenen les audièncias y que fos anomenat un scrivà de manament en archiver per recondir y posar en débita forma y modo los processos de les causes civils y criminals, com més llargament en dit Capítol se conté, al qual se ha relació; y en virtut de la decretació de dit Capítol, en la qual sa magestat se reserva la nominació de dit archiver, fonch nomenat Jaume Palliçer, scrivà de manament, archiver de dit archiu per lo compte de Miranda, leshores loctinent general de sa magestat, com apar ab son real privilegi, expedit a onze de maig de mil sinch-çents vuytanta-sis. E per quant lo dit Jaume Palliçer en tretze anys que ha regit y governat lo dit offici, ha succehit y patit grandíssims traballs, tant en la trassa de la fàbrica de dit archiu com encara en lo recondiment de infinits processos que ha archivats y posats en débita forma, segons fonch la intenció dels brassos y dels tres staments, y de tots sos traballs y fatigues no-n haja may alcanstat salari ni remuneració, proffit ni utilitat alguna. Supplica per çò als tres staments sie de llur servey ordenar y provehir que sie donada trassa y forma que ell sie pagat y remunerat de sos traballs passats y esdevenidors, y serà animar-lo a ell y a sos successors en lo offici en exercir-lo ab la sollicitut y cuydado que //110r// convé per al beneffici comú y a tota la cosa públich, obligant-se en morir un notari de anar a sa casa y pèndrer a sa mà tots los processos y mirar los que seran finits, y lo que en aquell punt aniran, dexar-los en poder dels notaris qui-ls hauran de aportar, y los que seran finits aportar-se'ls-ne al arxiu per arxivar; y també de residir en dit arxiu una hora dematí y altre després dinar per a fer y treballar allí tot lo que convingue sobre lo arxivar de dits processos.

Qua si quidem supplicatione ut predictur oblata, fuit decretum: que lo dit Jaume Palliçer informe los advocats dels presents staments sobre lo contingut en dita supplicació, los quals vejan ditas cosas y los refferescan als staments.

Tenor vero supplicationis alias die decima sexta mensis iunii oblata in presenti stamento per Petrum Mota et Raphaellem Oliba, terre Ceritanie, et dicto die provis, talis est:

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

A quinze de janer del any mil sinch-çents noranta-tres, entre los tunch lloctinent general de nostre rey y senyor, deputats y oydors y divuytana de persecució de lladres fou fet lo assiento de dos-cents hòmens ab son capità, qui de part y ab lo salari o sou del General que allí-s diu, ajudassen a esta persecució en la forma de dit assento; e per la facultat dels Capítols dos y tres del lloctinent general, a tretze de març après següent elegí per capità de dits hòmens lo portantveus de general governador don Enrrich de Cardona, dels quals dos-cents hò//110v//mens, los cent partits en quatre esquadres de quatre caporals, foren de la vila y vegaria de Puigcerdà, com apar en lo acte públich y auctèntich de la mostra y llarga designació que de ses personas fou feta en dita vila de Puigcerdà devant de dit portantveus de general governador, a denou de juny del matex any, a petició y per orde de Pere Pallicer, sobrecolridor del General, y per instrucció y commissió de deputats y oydors del primer de dit mes de juny, pagador de dit sou o salari. Tots los quals cent hòmens de dites quatre squadres de Puigcerdà eren de convenient edat y disposició y de molta confiansa, naturals y fills de honrrades cases de dita vila y vegaria de Cerdanya y ben exercitats en armes y los més d'ells eren casats y dexaren tots les pròpies cases y de sos pares en temps de messos, molt ocupat per servir al General en aquella empresa, com de dit acte de mostra clarament se comprèn; y essent entrats en dit servey lo dit die de la mostra, a vint-y-nou de juny, y havent servit fins a les festes de Nadal del matex any, no fou pagat sinó a cada hu d'ells quatre caps d'esquadres o caporals y a cada hu dels restants noranta-sis hòmens, quatre ducats a bon compte, del que per tot lo temps de son servey haguessen de haver a rahó los caporals vuyt lliures y los altres a rahó sis lliures lo mes, per cada hu; y ultra axò, per estar a punt ab ses armes per a servir quant fossen demanats, a rahó de vint reals los caporals y quinze cada hu de //111r// tots los altres cada hun mes, com diu lo dit assiento. E havent molts d'ells demanat a dit Pallicer, en Cerdanya y en Barcelona, lo compliment de la paga y alguns d'ells havent-ho demanat en la Deputació, no són estats oyts y axí no són encara pagats del restant a ells per dit servey molt justament degut, de que los dits cent hòmens de Cerdanya han rebut y reban grandíssim agravi y-s troben molt frustrats de sos bons serveys fets al General, ab speransa de la paga convenguda y legítimament promesa, y estan molt admirats que los deputats (obligats a deffensar los provincials y naturals de la terra de agravis que altres tribunals los fassen) consenten o permeten deternir-se la íntegra paga de dit salari. Per cò, Pere Motas, natural y habitant en la vila de Alp, de dita terra de Cerdanya, y Rafel Oliba, natural y habitant en la Vall de Querol, caporals de dues de dites quatre squadres, en nom propri y com a procurador dels altres caporals y hòmens de las matexes squadres o de molts d'ells, deduhint a notícia de vostra senyoria, excel·lència y merçès lo dit agravi y lo que acerca d'ell a passat, suppliquen molt humilment sien servits manar que ab tota brevedat y effecte sien regoneguts lo llibre y comptes de dit Pallicer de tot ha portat, y tots los dits cent hòmens sien pagats del que resten cobradors de dit son salari o sou, conforme lo matex llibre y comptes de Pallicer; que a més de ser axí molt just, ne rebran molt singular gràcia y merçè y charitat de vostra senyoria, excel·lència y merçès. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Montsserrat, etc.*

Tenor vero supplicationis die proxima preterita in presenti stamento //111v// oblata pro parte porteriorum regium Barchinone et die provis, talis est:

Il·lustríssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y magnífichs senyors.

En les Corts de Cervera de mil tres-cents cinquanta-nou, Capítol tretzè, per lo rey Alfonso terç, de felice recordació, celebrades, fonch tachat per dia als porters del present Principat sinch sous per dia. Y a bé que leshores fos salari competent per anar les coses en baix preu y los viures a barato, però com vuy en die vajen molt més caheres, que lo que leshores havié per sinch sous vuy ne costa quinze y vint, com se veu ab les vendes de propietats que leshores se feyan y vuy se fan. E com dit salari no sie sufficient no sols per a poder-se mantenir porters reals en ses coses, però ni encara per la sola despesa de ses persones, per evitar no-s fassan coses indegudes, majorment no suffrint, com no suffren, los verguers de la Règia Audiència que dits porters reals fassan exequcions algunes en Barcelona, sinó que ells se han apoderat, que las fan totes, tenint deu sous de salari per dia y fent-se pagar sis dinés de cada intima, y dits verguers, encara que fassen pagar les citacions y intimes a rahó de sis dinés, aquelles fan donar per porters reals que tenen senyalats, als quals donen lo que·ls apar, retenint-se lo restant per a ells; y que dits porters que servexen en casa dels doctors del Concell, ab les poques causes que se tracten en cada casa de doctor del Concell, no poden passar sa casa y vida ab las solas intimas que donen, per lo que no poden fer altre //112r// negoci a causa que una hora hans de anar al Concell tenen de residir en casa del doctor y portar los processos al Concell, y quan hixen del Concell, tenen de cobrar los processos al aprés dinar, les dos hores estan provehint tenen per lo semblant de residir en casa de dits doctors. Per tant y altrament, suppliquen dits porters los sie de mercè manar-los crèixer axí los salaris de las dietas com també de las intimas y manaments y citatòries conforme lo temps que vuy corre, per a què del sol offici de porter pugan passar sa casa y vida, sens fer coses de que tinguen de ésser represos, lo que tindran a particular gràcia y mercè. Altissimus, etc. Francesch Piquer, síndich de la confraria dels porters reals.

Tenor autem alterius supplicationis etiam in dicto stamento oblate die proxima preterita per magnificum Antonium Alzina, iuris doctor, civem Barchinone, talis est:

Il·lustríssim, excel·lentíssim, il·lustres y reverents y molt magnífichs senyors.

Per provisió de sa magestat à vint-y-sinch anys, poch més o manco, que misser Antoni Alzina servex lo offici de jutge de las apel·lacions de las sentències dels jutges de taula, sens salari ningú. E esmentant llarch temps ha ja rest y tinga experiència de las cosas perticulars serian convenients per a la bona administració de la justícia com del regiment y bon govern de son offici, diu com des del primer die que sa magestat li féu mercè del dit offici li han restats moltíssims processos en son poder, en los quals jamay s'i ha declarat ni se ha profferida en ells sentència diffinitiva per no haver les parts algunas no //112v// pogut y altres per no haver volgut depositar lo salari dels quals presos se offerex fer occular ostenció, de hont resulta un molt gran inconvenient per restar il·lusòria y no ésser de ninguna efficàcia las sentències dels jutges de taula, puix en la causa de apel·lació y segona instància resorten en son degut effecte, com està dit; lo qual inconvenient és just sie en esta ocasió pervingut, com així convinga per a la bona administració de la justícia. E més, pervenint a un altre cap, lo qual és de molta concideració per lo que se veu a la clara que per moltes y vàries Constitucions antigas han volgut los antichs que aquest judici de taula fos tant sumari com en dites Constitucions apar y per abús y a fi y effecte de perturbar la justícia y que dit judici no sie sumari sinó plenari, no dubtan moltes voltes les parts, abans de tenir lo jutge de appells lo original procés, fer-li fer un manament de facto verbo a la Real Audiència, lo que directament és contra expressa disposició de la Constitució del rey don Phelip,

que Déu té en lo cel, en les Corts del any mil sinch-cents sexanta-quatre, en lo títol “Del offici de jutges de taula”, capítol vuyt, lo qual capítol és just sie servat. E com per antigas Constitucions haja aperagut als passats ésser convenient, per la bona administració de la justícia y facilitar dit judici, rellevar a les parts que per las querellas y demandas donades contra los officials no fossen obligades les parts a depositar salari ningú als jutges de taula, y per tant aperaxaria ésser molt convenient que en la causa de apel·lació y segona instància fossen rellevades les parts de aquex gasto de no haver de depositar salari algú al jutge de appells, com se’ls offerescan ja molts altres gastos, com són haver de pagar lo original proçés al notari dels jutges de //113r// taula per a béns, portar aquell devant del jutge de appells y tràurer lletres de citació y inhibició, y com en effecte dites causes concistescan en danys y iniúria, convé al depositar del salari per ser moltes voltas de quantitat gran per haver-se de tràurer de la demanda a rahó de sis dinés per lliura y ésser las parts algunas voltas pobras, estiman més dexar la causa que passar-la avant; y per altra part, que totes les parts dubten de sa justícia y ningú vol depositar dit salari, de hont resulta un tant gran inconvenient, com stà dit, pus tampoch no és rahó ni just que lo dit jutge de appells haja de fer las causas sens salari ningú. Y per lo tant, lo dit jutge de appells dedueix y notiffica totes les sobre dites cosas per descàrrech de sa consciència, per a què los que conexasan dignas de reformació per al bon govern y beneffici públich sien posades en lo punt y estat que convindrà per a la bona administració així de la justícia com de son offici per lo bé públich. Altissimus, etc. Alzina.

Postea, fuit in dicto stamento lectus votus advocatorum presentis Curie factus in supplicatione in presenti stamento oblata die decima sexta presentis mensis, cuius tenor talis est: Apar que·s cometta y mane als deputats que vuy són y a sos successors en dit offici que, a conçell dels assessors que vuy són o seran, citat lo procurador del General, y provehescan segons trobaran ésser de justícia; y que per çò sien fetes lletres o cartells oportuns.

Sebastianus Illa, Terés, don Climent de Cardona, Sarrovira, Pomet, Serra, //113v// Reguer, Ayllà, Aymerich, Babau, lo degà Ferrús.

Et habito tractatu in dicto stamento super dicto voto, fuit decretum quod exequatur dictus votus et fiat ut in eo continetur.

Item, post predicta, fuit lecta supplicatio in presenti stamento oblata per confratres confratrie Sancti Georgii, militum, ville Perpiniani, tenoris sequentis:

Il·lustríssims, excel·lentíssims, molt il·lustres y il·lustres senyors.

Los deputats del present Principat han acustumat cada un any de donar als confreres y confraria del gloriós sant Gordi dels cavallers de la vila de Perpinyà cent lliures de moneda de Barcelona, per gastos dels officis y festa del dit gloriós sant Jordi y per los gastos de la justa y torneig fan los dits confreres en dita vila; y sempre se són donades dites cent lliures per dits deputats, sinó estos tres anys passats del trienni dels deputats que vuy són, los quals han recusat donar-las, no obstant que moltes vegades sien stadas demanades; supplan per çò los confreres de dita confraria a la Cort li sie de merçè manar esmenar dit agravi, donant al protector de dita confraria tres-centes lliures, les quals servesquen per a pagar lo que·s deu y se ha bastret per a fer dita festa del gloriós sant Jordi, y altrament per lo que apparrà convenient al beneffici de dita confraria; y axí metex supplica a la Cort li sie de merçè manar que, ultra de ditas cent

lliures, sien donades per pris del torneig o justa unas armes, conforme se donen als confreres de las confraria de sant Jordi de la present ciutat y de la ciutat de //114r// Lleyda, attès que en ninguna part necessitan més los cavallers de armes que en dita vila, per estar a la frontera de França; que's reputarà a molta merçè.

Qua si quidem lecta, fuit decretum: que los doctors Terés y Ferrús, advocats del present stament, se informen ab los deputats del contengut en dita supplicatio y ho refferescan al present stament.

Item, fuit deliberatum in dicto stamento: que's fes embaxada als brassos militar y real dient-los com, per part dels senyors tractadors, se ha enviat a dir que's posaren a punt los memorials dels agravis generals y les Constitucions y demés papers que estan aperalats per a poder-se presentar a sa magestat, lo qual ha offert de venir al present monestir esta tarde per a rébrer-les; que per a les demés, sempre que estaran a punt, sa magestat ha offert de tornar al present monastir per a què se li donen y presenten. E que axí, lo present stament ha determinat de que se aporten dits memorials y Constitucions a sa magestat si vindrà vuy al present monastir y per las matexas personas que las han ordenades, junctament ab les altres personas que per los altres brassos se elegiran; y per a fer la dita embaxada foren anomenats lo abat de Monsserrat y lo procurador del abat de Sant Pere de Rodes, los quals encontinent anaren fer dita embaxada.

E tornats poch après, los dits embaxadors refferiran que són anats als brassos militar y real y los han explicada y refferida dita embaxada, e lo bras militar los ha respost que ho tractarian en aquell bras y que tornarian resposta al present; e lo real //114v// que ja aquell stament ho tenia pensat y deslberat e lo que y com los és stat refferit per lo present.

Et paulo post predicta venerunt in dicto stamento nobilis don Alexius Albert et Franciscus de Agurla, legati ex parte stamenti militaris missi, et retulerunt: que las Constitucions de luycions y capbrevacions las quals lo brassos ecclesiàstich y militar havian decretades, lo bras real no las havia volgudas passar; y perquè són de tanta importància per als brassos militar y ecclesiàstich, supplicaven al present stament per part del militar que intercidissen ab lo dit bras real per a què se aderís y conformàs en los decrets de ditas Constitucions ab los dit brassos ecclesiàstich y militar.

Post hec, quia promotor presentis stamenti retulit: que per part dels senyors tractadors li era stat dit que fossen servits en lo present stament de habilitar lo die de damà, de les tres hores de la tarda fins a les deu; *habito tractatu super predictis in dicto stamento:* que se habilitàs lo die de damà, de las tres hores de la tarda fins a las deu.

Que quidem deliberatio fuit nottifficata aliis stamentis per dictum promotorem, qui re-versus retulit: que pley als altres staments, ab lo que no's contàs lo die de demà per die útil.

Reverendus et nobilis don Onoffrius d'Elentorn, procurator sedis vaccantis Illerdensis, dixit: que possa dissentiment a totes coses de gràcia que no-s pugan fer ni tractar sens sa presència.

Simile dissentimentum apposuit syndicus Capituli Dertusensis. Reverendus Julius Cordelles, procurator sedis vaccantis //115r// Barchinone, dixit et per me, dictum notarium, in presenti processu inseri et continuari petiit et requisivit sequentia: lo syndich de la vegant de Barcelona diu que, attès en les Corts Generals celebrades en lo any mil quatre-cents noranta-tres foren donats als religiosos de les tres religions del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, çò és, de Sant Agustí, de Sant Benet y Sant Bernat y de Sant Joan del Sant Sepulcre, onze llochs de deputats y dotze de oydors en les enseculacions de la casa de la Deputació, demana que lo dit número sie disminuït per ser extincta la tercera part dels religiosos que podia ser inseculats per ser extincta la religió de Sant Agustí, y moltes abedies y priorats de Sant Benet sien unides y extincts per lo dit effecte. Y en cars se haja de dar lloch al bisbe y Capítol de Solsona, los sie donat dels primers llochs que vagaran regulars, attès majorment que dita isglésia era regular, y no sia donat tant número de oydors a dit Capítol, per ésser poch canonoges en aquell; y assí sie vist per via de justícia antes que tracte de la admissió del dit bisbe y Capítol, dissentint al present acte y que sens presència sua se puga tractar ninguna cosa.

Syndicus Capituli Vicensis dixit: que se aderia al matex dissentiment posat per lo sobre dit cabiscol Cordelles.

Promotor stamenti regalis reportavit: que en lo stament real havian fet nominació per lo negoci de las galeras, de las personas de Julià de Navel, misser Miquel Çarrovera, talis Jordà, syndich de Tortosa, Joseph Blanch, syndich de Perpinyà, Joan Pau Gorts, syndich de Granollés, y Pau Mas, syndich de Vilafrancha de Penadès.

Presentatio gravaminum generalium

Preterea, quia gravamina generalia per tria stamenta concordata erant parata et sacra, catolica et regia magestas in dicto monasterio //115v// aderat ad ea recipienda ex decreto et determinatione dictorum trium stamentorum, reverendus dominus Urgellensis episcopus, admodum reverendus abbas de Basalú et reverendus syndicus Capituli Elnensis, una cum aliis personis electis et nominatis per alia stamenta ad effectum infrascriptum, cum massis altis accesserunt ad preffatam sacram, catholicam et regiam magestatem domini nostri regis intus quandam aulam monasterii dicti exhistenti et eidem presentarunt dicta memorialia gravaminum generalium, unacum supplicatione quadam, que omnia manibus sue magestati fuerunt per dictum reverendissimum dominum Urgellensem episcopum liberata et demissa. Et sacra, catolica et regia magestas, receptis manibus suis, predictis respondendo in effectu dixit: Prout dicti legati, reversi postea in dicto stamento, predicta omnia verbo retulerunt. Quibus etiam ego, dictus et infrascriptus notarius, presens interfui.

Dicta vero gravamina generalia, supra ut predicatur sue regia magestati presentata, una cum supplicatione sunt infra in fine presentis processus inserta.

Prima presentatio Constitutionum

Et similiter, quia aliqua Capitula Constitutionum fuerunt per dicta tria stamenta concordata et preffata sacra, catolica et regia magestas personaliter adherat in presenti monasterio, ut predicatur, ex decreto dictorum trium stamentorum reverendissimus dominus Celsonensis episcopus, admodum reverendi domini abbates Rivipulli, Beate Marie de Mer, de Banyoles et reverendi syndici Capitulorum Barcinonensis et Vicensis, una cum aliis personis per alia stamentis ad id electis et nominatis accenserunt ad preffatam regiam magestatem in loco supradicto personaliter ad huiusmodi effectum //116r// existentem eidemque regie magestati presentarunt dicta Capitula Constitutionum concordata, videlicet, quindecim Capitula Officii Sancte Inquisitionis, quatuor Ballie Generalis et septem Capitanie Generalis, illaque manus preffate regie magestatis fuerunt per dictum reverendissimum Celsonensem episcopum tradita et manibus suis dimissa; et sua regia magestas, respondens in effectum receptis dictis Capitulis, dixit: que lo mandaría ver y proveherlo de razón para al bien de este Principado, prout predicta omnia dicte persone inde reversis retulerunt in presenti stamento, et quibus etiam dictus notarius et secretarius presens interfui.

Dicta vero Capitula sue regie magestati presentata ut predicatur sunt infrascripta in fine presentis processus inserta.

Die dominica, vigesima octava mensis junii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto loco solito et consueto, hora octava ante meridiem post pulsationem campane, ut moris est, convenerunt in presenti stamento ecclesiastico

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimus Gerundensis episcopus.

Reverendissimus Elnensis episcopus.

Reverendissimus Urgellensis episcopus.

Reverendissimus Celsonensis episcopus.

Admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus abbas Avellanarum.

116v// Admodum reverendus abbas de Rivipulli.

Admodum reverendus abbas de Balnolearum.

Admodum reverendus abbas Sancti Petri Rodensis.

Admodum reverendus abbas d'Amer.

Admodum reverendus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus abbas de Gallicantu.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Admodum reverendus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus abbas de Arlès.

Admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii prope Baganum.

Reverendus prior Cartusie.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus syndicus Capituli Vicensis.

Reverendi syndici Urgellensis, Elnensis et Illerdensis Capitulorum.

Quibus sicut predictur convocatis et congregatis, advenit in do stamento promotor stamenti regalis et dixit: que per lo que lo syndich de la ciutat de Leyda havia posat dissentiment en aquell bras, no volent que·s legís allí un agravi donat per part de la ciutat de Barcelona asserca de la universitat de dita ciutat, lo qual dissentiment, per molt que·n era estat pregat, no havia volgut alzar; per çò, lo syndich de la dita ciutat de Barcelona posa dissentiment a tots abtes de la present Cort y que no·s pugue passar havant fins que sia provehit y declarat acerca del que dita ciutat pretén.

117r// *Post hec, ingressi fuerunt in huiusmodi stamento admodum illustres et reverendissimus dominus cancellarius, don Joannes Çabater, marchio de Montesclaros, Tellus de Gusmán, don Petrus de Franquesa, regens Mur, Salvator Fontanet, Anthonius Oliba, Castelló et don Ludovicus de Paguera, doctores Regie Audiencie, et assignato eis loco debito ad sedendum, dictus reverendissimus dominus cancellarius verbo dixit et exposuit convocatis et congregatis in huiusmodi stamento sequentia in effectu:* que los dissentiments posats en lo bras militar per don Joan Dardena y altres han causat als senyors tractadors molta alteració per tenir tant torbada la present Cort y haver procurat que dits dissentiments se alsasen y no haver-hi hagut remey. E per çò los senyors tractadors los havian manat que vinguessen al present bras a representar-los lo sentiment que sa magestat ne té y com determina fer judici sobre dites coses. Y així, de part de sa magestat los amonestava y requeria que dins un quart procuraren en que se alçen dits dissentiments; altrament, que passat dit termini se anomenen persones per lo present bras los quals, ab los que los demés brassos y sa magestat nomenarà, fassen lo judici sobre dits dissentiments en la forma acostumada.

Et recessis dictis dominis, habito super predictis tractatu in presenti stamento, fuit decretum: que se fassa una embaxada per lo present bras y lo real al militar, representant-los ditas cosas y pregant-los procuraren en remediari-ho, offerint-se en ajudar-hi

en lo que poran, advertint-los no permetan se haia de venir a fer dit judici per ésser cosa tant preiudicial; per a fer la qual embaixada se anomenaran per lo present bras //117v// lo reverendíssim senyor bisbe de Gerona, lo abat de Sant Salvador de Breda y lo syndich del Capítol de Barcelona; y que lo promotor anàs al stament real a referir-los esta determinació per a què, parent-los bé, se fassa dita embaixada en conformitat.

Promotor stamenti militaris reportavit huiusmodi stamento: que lo dia de avuy no és habilitat perquè hair al vespre, per causa dels dissentiments que·y havia en aquell bras, no·l pogueren habilitar y que axí no·s pot fer negoci lo dia de avuy.

21 junii

Die lune, vigesima prima mensis junii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio et loco solito, hora octava ante meridiem ipsius diei jam pulsata et post pulsationem campane majoris sedis, ut moris est, convenerunt in presenti stamento ecclesiastico et in suo solito apartamento sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus Tarrachonensis archiepiscopus, presidens.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Admodum reverendus dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus abbas Avellanarum.

Admodum reverendus abbas Sancti Petri Rodensis.

Admodum reverendus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Admodum reverendus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus abbas de Guixols.

118r// *Admodum reverendus abbas de Balneolarum.*

Admodum reverendus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus abbas de Arlès.

Admodum reverendus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus abbas de Serrateix.

Admodum reverendus abbas d'Amer.

Admodum reverendus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus abbas Montissarrati.

Admodum reverendus abbas Campirotundi.

Reverendus prior Cartusie.

Reverendus prior Sancti Pauli de Campo Barchinone.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vvacantis Illerde.

Reverendus syndicus Capituli Urgellensis.

Reverendus syndicus Capituli Elnensis.

Reverendus syndicus Capituli Tarraconensis.

Reverendus syndicus Capituli Illerdensis.

Reverendus syndicus Capituli Çelsonensis.

Reverendus syndicus Capituli Vicensis.

Venerabilis procurator admodum reverendi abbatis Populeti.

Quibus omnibus convocatis et congregatis, fuit per me, dictum notarium et scribam, lectum in presenti stamento mandatum ordinatum pro magnificis assessoribus domus Deputationis super aliis supplicatis pro parte syndici civitatis Dertuse et placuit omnibus quod expediat et presentetur, quod quidem mandatum jam supra est insertum.

Preterea, quia admodum reverendus frater Franciscus Caraps de novo comparuit et advenit in presenti stamento ecclesiastico, ideo prestitit juramentum de secreto tenendo //118v// et non revelando in manu et posse dicti illustrissimi domini archiepiscopi, presidis, iuxta formam et per alios prestari solitam.

Deinde, fuit per me, dictum et infrascriptum notarium et scribam, lecta in presenti stamento ecclesiastico supplicatio quedam pro parte syndici civitatis Tarracone oblata, tenoris huiusmodi:

Supplicatio civitatis Tarracone

Il·lustríssim y reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, reverents y molt magnífichs senyors.

La ciutat de Tarragona, com a insigne, populosa cap de vegueria, té totes les qualitats per a entrevenir en lo bras real en las convocations de Corts, com moltes y diverses vegadas los syndichs de aquella han entrat y entrevingut en ditas Corts, com consta per molts actes autèntichs y convocations, dels quals se fa ostensió ut ecce. Y si y ahont de alguns anys ensà no sie estada admesa en celebració de Corts, és estat spoli y fet sens cognició alguna de dret y sens ésser estada oyda dita ciutat, y així essent estat salvat dret a dita ciutat axí en lo petitori com en lo possessori, de manera que la repulsió no ha pogut causar perjudici a dita ciutat, de les quals salvetats y altres drets per dita ciutat fahents se fa ostensió ut ecce; per la qual cosa, volent dita ciutat salvar son dret y pocessió, ha tramés a la present ciutat per a la convociació de les Corts que de present se celebraran en ella en lo monastir de Sant Francesch, syndich ab poder bastant, del qual se fa ostensió ut ecce, supplica per çò y altrament lo dit syndich a vostres senyories, excel·lència y merçès sien servits de admétre'l en lo bras real, sí y segons los syndichs de les altres universitats reals són admessos, y habilitar aquells. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

119r// *Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, fuit incontinenti per presens stamentum decretum quod remittatur dicta supplicatio habilitatoribus presentis Curie, qui super predictis provideant.*

Et incontinenti, illustrissimus reverendissimus dominus dominus Joannes Terés, Tarraconensis archiepiscopus, dixit: que dissentia a tots actes fahedors si per los habilitadors se tractava ninguna cosa del supplicat per lo syndich de la ciutat de Tarragona sens ésser hoït sa senyoria il·lustríssima.

Don Alonso de Cruylles, abat de Vallbona, dix que se adheria al dissentiment posat per lo dit il·lustríssim senyor archabisbe.

Don Nofre de Alentorn, ardiaca de Benasc y procurador de la seu vagant de Leyda, dix que, attento los comanadors de Sant Joan entren en la Deputació en llocs de deputats y oydors y tenen vassalls ab tota jurisdicció y no són estats admesos en lo present bras, dissent en que no entre lo syndich de la ciutat de Tarragona en lo bras real que no entren també los dits comanadors en lo bras ecclesiàstich.

Admodum reverendus abbas de Banyolas dixit: que dissentia al que per part dels syndichs de la seu vagant de Barcelona se deduhí en lo dissentiment que posà a denou del present, dient que en cas que·s done lloch al senyor bisbe de Solsona y son Capítol de enseculacions per a deputats y oydors se'ls donàs dells llocs de religiosos, que de aqueix particular, per via de justícia o altrament, no se'n puga tractar sens presència y assistència de tots los senyors abats que avuy assisteixen en las presents Corts.

119v// *Reverendus archidiaconus Terça, procurador reverendissimi domini Dertusensis episcopi, dixit:* que posa dissentiment a totes y sengles cosas de gràcia que·s tractaran en absència sua y sens estar ell present en lo bras.

Deinde, ad petitionem illustrissimi domini marchionis de Montesclaros, solicitatoris dictarum Curiarum, fuit porrogata hora usque ad duodecim ante meridiem presentis diei, necnon et hore post meridiem fuerunt similiter porrogate a tertia usque ad decimam; et reportatum aliis stamentis, quibus similiter placuit, prout promotorem presentis stamenti retulit.

Post hec, mandato dicti illustrissimi presidis fuit per me, dictum notarium et scribam, iterum in presenti stamento lecta supplicatio aliis in presenti stamento, sub die decima sexta presentis mensis junii, oblata pro parte magnifici Jacobi Massaguer, decretorum doctoris, et supra in presenti processu inserta sub dicto die; et habito iterum tractatu super dicta supplicatione et contentis in ea, fuit tandem decretum: que·s comet als advocats de la present Cort que veja dita causa y lo que·s pot fer, prenent relació de micer Janer, assessor del General de dita causa, y que·s fassa ab brevetat.

Preterea, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecta publice in presenti stamento quedam Capitula Constitutionum noviter ordinata per personas ad id deputatas et per eos ad huiusmodi stamentum remissa, a numero, scilicet, 52 usque ad numerum 75

inclusive, et decreta in eis facta scripta per me, dictum notarium, in margine cuiuslibet Capituli et per promotorem //120r// presentis stamenti fuerunt reportata stamento militari.

Advenit post hec ad huiusmodi stamentum promotor stamenti militaris et retulit: que aquell bras militar, per via de pensament, havian pensat que per lo que en les Corts passades del any vuytanta-sinch se tingué molt treball de tràurer a llum las Constitucions y demés papers, se donàs orde als que fan y ordenen los Capítols de Cort y del nou Redrés que fassen y ordenen un Capítol ordenant que los deputats tingan forma com se cobren ab brevetat y facilitat del protonotari las Constitucions, Capítols de Cort y decrets que se ordenaran y faran en la present Cort.

Et habito tractatu super premissis, in presenti stamento placuit omnibus quod fiat ita et prout per stamentum militare fuit expositum relatumque dicto stamento militari per promotorem istius incontinenti.

Et paulo post predicta, reversus ad huiusmodi stamento, dictus et isdem promotor stamenti militaris reportavit: que en aquell bras han pensat que, considerant las mercès que sa magestat ha fet ad aquest Principat, axí en venir a visitar-lo com en tenir y celebrar las presents Corts, havent-se ara entès que la armada enemiga de la inglesa és entrada en la Corunya, si seria bé se fes una embaxada solemna a sa magestat de part de tots los staments de la present Cort, significant-li la pena que se ha tingut y té de ditas novas y offerir-se-li a sa magestat en tot lo que li convinga servir-lo, conforme //120v// los passats han acostumat servir a sos predecessors en todas las occasions, e que per a fer dita embaxada se anomenassen los tres presidents dels staments.

Et habito tractatu super predictis, in dicto stamento fuit deliberatum: que molt bé se fassa dita embaxada y offerita a sa magestat, emperò, que també seria bé en dita embaxada offerir a sa magestat la brevetat de les presents Corts, per a què apar que ne té ara més necessitat que abans per las ditas causas.

Et ante quam ad ulteriora super predictis procedere possit, venit ad huiusmodi stamentum nobilis don Petrus Franquesa, ex parte ut dixit dominorum tractatorum, et dixit: que los senyors tractadors li havian manat que digués al present bras com en lo temps que sa magestat determinà axir de Castella per venir a estos sos regnes, tingué sempre molt cuydado y pensament de que la ingleza en lo stiu havia de invadir ab sa armada estos regnes, y aquest cuydado fou causa de mudar son intent al principi, però tot ho vencé après la gran amor que ha tingut y té a estos regnes, com ho han vist; emperò, ha volgut Déu que aquell cuydado haia rehexit y tinga nova sa magestat que la inglesa està ab setanta-dos vexells y dotze mil infants sobre la Corunya, volent-la cercar y ab speransa de mayors enemichs. Y si bé sa magestat té previngudas ditas forsas y las demés ab las deffensas convenientes, emperò, importa lo molt acostar-se allà per a instància que los del consell de son estat li fan

cada dia de sa presència; //121r// y axí ha determinat, dexant la companyia de la reyna y de son regalo y descans, anar-se'n per la posta allà, y per lo que tindria gran pesar de anar-se'n fins que se donàs conclusió a las presents Corts, puix los negocis estan ab molt bon punt. Per çò, dihen que si estas se podran rematar de açí a la vigília de sant Joan, sa magestat se detindrà y offereix que per lo que a sa part tocarà de desagraviar los aggraviats y provehir lo demés offereix tota dispedició a molt gust y contento de tots.

Et recesso a dicto stamento dicto nobili don Pedro Franquesa, ante quam super per ipsum expositis tractaretur, fuit prius super delatis desuper pro parte stamenti militaris facta deliberatio sequens, videlicet: que, conformant-se ab lo pensament del bras militar, se fassa una embaxada a sa magestat per los tres presidents dels tres staments condolent-se de la nova de la invassió de la armada inglesa a la Corunya, offerint-li a sa magestat tot lo que los tres staments poran, com ha fidelíssims vassalls, conforme sos predecessors han acostumat fer.

Et respondendo et satisfaciendo legationi supra per nobilem don Petrum Franquesa explicate, fuit decretum: que seria bé donar alguna certitut, la que's puga, a sa magestat per part dels tres staments de la conclusió de les presents Corts. Y puyxs per part del present stament ecclesiàstich estan las cosas en terme que poden bonament servir a sa magestat lo que demana, se consulte ab los altres brassos militar y real aquest pensament y se entenga lo que ells poden fer; e per a fer la embaxada //121v// a sa magestat, foren eletas per lo present stament las personas del il·lustríssim senyor archabisbe y del abat de Sanctes Creus y del syndich del Capítol de Tarragona; y fou manat al promotor del present bras que anàs ha refferir-ho als altres brassos.

Dictis die et anno, adveniente hora tertia post meridiem ipsius diei, post pulsationem campane majoris, convocata et congregata dicta Curia Generali in loco solito, in presenti stamento ecclesiastico et in suo solito apartamento convenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarracone.

Illustris et admodum reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus abbas Avellanarum.

Admodum reverendus abbas Sancti Petri Rodensis.

Admodum reverendus abbas de Rivipulli.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Admodum reverendus abbas Balneolarum.

Admodum reverendus abbas de Amer.

Admodum reverendus abbas de Serrateix.

Admodum reverendus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus abbas de Arlès.

Admodum reverendus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Reverendus prior Sancti Pauli.

Reverendus procurator reverendissimi Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Barchinone.

Reverendus procurator sedis vacantis Illerdensis.

122r// *Reverendus syndicus Capituli Tarraconensis.*

Reverendus syndicus Capituli Illerdensis.

Reverendus syndicus Capituli Urgellensis.

Venerabilis procurator admodum reverendi abbatis Populeti.

Et convocatis et congregatis predictis, fuit de mandato illustrissimi domini archiepiscopi et presidis per me, dictum et infrascriptum notarium et scribam, lecta in presenti stamento supplicatio quedam in eodem oblata pro parte universitatis civitatis Vicensis, thenoris sequentis:

Supplicatio civitatis Vicensis

Il·lustríssim y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

En la enseculació de deputats y oydors reals del General del present Principat de Cathalunya y comptats de Rosselló y Cerdanya està molt perjudicada y agraviada la ciutat de Vich, com totes les altres ciutats reals signen en aquella molts llochs de deputats y oydors reals, a la dita ciutat de Vich, no sols no-y tinga llochs de deputats reals, emperò de oydors reals solament n'y té dos, essent com és cap de bisbat y dells antichs de Cathalunya, de molt bona població y decorada de molts ciutadans honrrats y doctors en leys y medecina, personas abtes y sufficients per a ser inseculades en llochs de deputats y oydors reals, conforme las altres que estan inseculades per las altres ciutats del present Principat. Y com sia just que dita inequalitat, preiudici y agravi sia reperat, per çò lo syndich de dita ciutat humilment supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits manar provehir y deslberar que la dita ciutat sia admesa en la dita inseculació de diputats y augmentar lo número té vuy //122v// de oydors, y lo número tindrà en la una y l'altra, haguda consideració als llochs tenen las demés ciutats reals dels dits Principat y Comptats, que són en molt gran número; y en totes y sengles coses, del millor modo y manera que de dret fer-se puga, ésser-li fet y administrat compliment de justícia. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua quidem supplicatione lecta, habito super ea tractatu in dicto stamento, fuit decretum: que se'ls done als de dita ciutat de Vich dos llocs de deputats y hu més de oydor que seran tres ab los dos que ja té dita ciutat.

Item, fuit similiter per me, dictum notarium et scribam, in dicto stamento lecta supplicatione quedam oblata et presentata pro parte dominorum cancellarii et regentis Cancellariam presentis Principatus Cathalonie huiusmodi thenoris:

Supplicació dels senyors canceller y regent per lo augment de sos salaris

Il·lustríssim, reverents, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Lo canceller de Cathalunya y lo regent la Cancellaria diuhen que los càrrechs que exergessen en aquest Principat y Comptats són de molt gran preheminiència, auctoritat y qualitat, y que la ocupació y treballs contínuos de dits càrrechs són immensos e insuportables, perquè són los assessors més ordinaris y contínuos dells lloctinents generals de tots los negocis, axí de gràcia com de justícia com del govern universal, y assistexen com los altres doctors de la Real Audiència en lo hoïr, votar y dissidir tots los processos y causas de dita Real Audiència; y lo que és de insuportable pesadumbre y treball és lo verbal axí ordinari que cada dia han de tenir en sas cases, com lo que los lloctinents generals tenen los divendres de cascuna setmana, del qual, ultra de les causes que verbalment y sens //123r// ningun scrit sentencien y declaren, resulten una infinitat molt gran de processos de molta lectura y discreció los més d'ells, molt notori és a vostra senyoria, excel·lència y mercès que lo salari que tenen no és més de sis-centes cinquanta lliures y per consegüent que, per ser tant exíguo, pobre y tènue, no és de molt competent al que justament axí per la preheminiència de sos càrrechs com per la satisfacció y paga de tant grans y contínuos treballs justament deurien rebre y tenir, mayorment en esta hora que totes les coses necessàries en esta vida humana són tant costosas y cares, y essent lo salari dels doctors de la Real Audiència molt mayor que no de dits canceller y regent, presidents de dita Real Audiència. Per çò y altrament suppliquen molt humilment a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits fer-los mercè de augmentar lo salari de dits càrrechs y assenyalar-lo competent y sufficient qual tals càrrechs mereixen, y que se'ls pague en tot temps, tant present la mercè real o sos lloctinents generals en lo dit Principat y Comptats, quant absents de aquells; que ho rebran a molt singular mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Cui quidem supplicationi fuit in dicto stamento factum decretum sequens, videlicet, quod sublatis dissentimentis: sia donat y assignat a dits canceller y regent lo mateix salari que tenen los altres doctors de la Real Audiència, y açò tant en presència com en absència de sa magestat y dells lloctinents.

123v// Lo molt reverent senyor don Alonso de Cruylles, abat de Vallbona, dix que dissentia a totes coses dels augments de salaris.

Lo senyor abat de Ripoll dix que posava dissentiment a totes coses de gràcia.

Item, habito tractatu in dicto stamento super assignando salario dominis regentibus in Supremo Aragonum Consilio, fuit facta deliberatio sequens, quod sublatis dissentimentis: considerant lo bras ecclesiàstich la preheminiència dels regents en Consell Suprem y que lo salari que·ls dóna sa magestat no és bastant per a sustentar-se ab la decència és rahó, y que se ocupan en tots los negocis que en aquell Consell arriben del present Principat de Cathalunya y treballen per los poblats en dit Principat, són de parer que de las rendes de la Generalitat de Cathalunya se done a quiscú del regent del Consell Supremo mil lliures moneda barcelonesa quiscun any, pagadores per sas terçes.

Promotor stamenti militaris advenit ad huiusmodi et reportavit: que lo bras militar ha pensat que en la embaxada que per part dels tres staments y per los presidents

de aquells se ha de fer a sa magestat, se li diga lo contengut en una scriptura, la qual deixà y apportà al present stament, que és del thenor següent: Lo sentiment que tots los brassos han tengut de la nova de la armada en la costa de Espanya, offerint-se que en lo que poran servir a sa magestat acudiran com sempre han acostumat nostres predecessors; y quant al que don Pedro Franquesa ha dit per part //124r// de dits senyors tractadors en nom y per part de sa magestat de que la conclusió de les presents Corts fos per a dimecres, se responga que los brassos se donen tota pressa possible en acodir a la oferta que faran a sa magestat en donar los agravis y Constitucions e altres papers dins vint dies hàbils, y si més prest és possible poder-ho fer, se donaran tota diligència possible per dar contento a sa magestat.

Admodum reverendus et nobilis dominus Alfonsus de Cruylles, abbas Vallisbone, dixit et per me, dictum et infrascriptum notarium et scribam, continuari et scribi petiit sequentia: que continuant y perseverant en los dissentiments té posats en coses de gràcia ara de present de nou dissent a dites coses de gràcia de qualsevol gènere sien y en particular a qualsevol augments e o constitucions de salaris de officials reals antes de les presents Corts creats en lo present Principat y Comptats y fora d'ells, de tal manera que no sols no-s puga pendre resolució en dites coses de gràcia, però ny tractar-se d'elles. Y perquè no obstant dits dissentiments se ha tractat d'ells, lo que no-s creu ni-s pot fer, protesta de nul·litat de dits actes fets y fahedors; requerint a vós, notari, no assente ningun acte ni desliberació sobre dites coses de gràcia y augment de salaris, protestant contra vostres béns y persona y requerint-vos en presència de tot lo present bras ecclesiàstich me doneu còpia y fefahent del present dissentiment, satisfet de vòstron salari competent; y açò sens mora ni dilació alguna, lo que si recusareu fer (lo que no-s creu) protesta contra //124v// vostres béns y persona, com està dit.

Item, super suplicatis pro parte Alfonsii Michaelis Mayners, notarii, fuit in presenti stamento decretum: que no obstant la Constitució de que sols puguen sentir en la sala y casas del canceller y regent notaris dell Col·legi, attès que dit Miquel Maynàs ha molt que servien en casa del canceller, que sia conservat en sa possessió y que no-l comprenga a ell dita Constitució.

Post predicta, illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus, admodum reverendus dominus abbas Sanctarum Crucum et reverendus syndicus Capituli Tarraconensis, legati desuper pro huiusmodi stamento alecti, a presenti stamento recesserunt ad suam legationem exequendum una cum aliis legatis per alia stamenta electis et nominatis.

Et paulo post predicta, reversi fuerunt ad huiusmodi stamentum predicti illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus, admodum reverendus abbat et reverendus syndicus, legati predicti, et per organum sue illustrissime dominationis retulerunt sequentia: que són anats ab embaxada solemne a sa magestat, juntament ab lo excel·lentíssim

duc de Cardona, don Bernat de Boxadors y lo senyor de Favara, per lo bras militar, y lo conseller en cap de Barcelona, micer Steve Monfar, syndich de la ciutat de Barcelona y Rafel Reart, syndich de la vila de Perpinyà, embaxadors elets y nomenats respectivament, y tots junts, essent anats ab las masses altes a sa magestat, li han explicada y referida, per orga del dit senyor il·lustríssim archabisbe, la embaxada desobre per los presents tres staments en conformitat determinada. //125r// Y sa magestat los ha respost que agrehia molt la bona voluntat y offerta dells tres staments y que no sperava altra cosa de tant bons y fells vassalls, y gustaria y se serviria molt que dins los tres dias que don Pedro Franquesa ha senyalat als dits staments donassen remate a las Corts, però que entenia que si o volien o podrien fer, y los exortava molt se donassen la diligència possible per la dita ocasió, car si no fora ella haguera gustat de esperar los vint dies que havia offert.

Promotor stamenti militaris advenit ad huiusmodi stamentum et reportavit: que micer Jover, assessor del General, era stat en lo stament militar per donar rahó del manament se li era stat fet y presentat per part dels tres staments sobre lo procés de la ciutat de Tortosa, y que las rahons que ha donades han aparegut tals que han pensat se cobre lo dit manament y ho tornen ha véurer los dits advocats.

Post hec, nobilis don Petrus Franquesa venit ad huiusmodi stamentum et ex parte minorum tractatorum presentis Curie reportavit: com dies ha que han entès que en aquest bras y havia algunas differèncias sobre la assignació de llochs en la casa de la Deputació del bisbe y Capítol de Celsona, y han procurat dits senyors tractadors de remediar-ho; y com fins ací no se haja trobat medi, han pensat de que per rematar ditas differèncias ho dexassen las parts en mans de sa magestat, per a què ho compongués //125v// y assentàs de manera que stigués a tots bé; y que per çò li havian manat vingués a refferir-ho al present stament per a véurer si li està bé.

E perquè y havia pocha gent en lo present bras per ser tart y haver-hi dissents sobre dites coses, se dexà de tractar sobre dit negosi per altre dia.

Et mandato illustrissimi domini archiepiscopi fuerunt per me, dictum et infrascriptum notarium et scribam, lecta in presenti stamento mamorialia gravaminum particularium decimum tertium et decimum quartum, videlicet, Margaritte Varanica, Simonis Oliveres, Simeonis Jornet, Joannis Massó, Laurentii Roger, Narcissi Corts, ville de Mataró, Jacobi Camps, don Climentis de Cardona, Damiani Puiggener, civitatis Barchinone, confratrie capelle Beate Marie de Marcús, Pauli Puiggener, Hieronyme Amell, Magini Francisci de Planella, Pauli Puiggener, Montserrat Jaume, procuratoris fiscalis Sedis Urgellensis, Maria Anne Çabatera, Stephani Sala, Joannis Petri Azemar, Michaelis Mayor, Petri Santa Pau, Magdalene Ferrera, curator Ludovici Terré, don Hierònym de Pinós, universitatis civitatis Balagarii, Francisci Sala, habitantium parrochiarum de Arbússias, Sancti Felicis et aliarum, syndici ville de Salses, Laurentii de Junyent, syndici ville de Argilés et syndici universitatis et singularium castrí et baiulie de Vergès.

Quibus gravaminibus lectis, decreta super eis facta fuerunt in margine eorum respective scripta et ad stamentum militare remissa.

126r// *Die martis, vigesima secunda mensis junii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, hora octava ante meridiem ipsius diei post pulsationem campane majoris sedis, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio Sancti Francisci, loco solito, convenerunt in presenti stamento ecclesiastico et in suo solito apartamento sequentes*

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone, presidens.

Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Reverendissimus dominus Celsonensis episcopus.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Admodum reverendus dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie Avellanarum.

Admodum reverendus dominus abbas de Basalú.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Petri Rodensis.

Admodum reverendus dominus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Monserrat.

Admodum reverendus dominus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus abbas de Serrateix.

Admodum reverendus abbas de Ripoll.

Admodum reverendus dominus abbas de Gallicanto.

Admodum reverendus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Reverendus frater prior Cartusie.

Reverendus prior monasterii Sancti Pauli de Campo Barchinone.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus syndicus Capituli Tarraconensis.

126v// *Reverendus syndicus Capituli Gerundensis.*

Reverendus syndicus Capituli Illerdensis.

Reverendus syndicus Capituli Urgellensis.

Reverendus syndicus Capituli Celsonensis.

Reverendus syndicus Capituli Dertusensis.

Reverendus syndicus Capituli Barchinonensis.

Reverendus syndicus Capituli Vicensis.

Et convocatis et congregatis predictis, mandato sue illustrissime dominationis fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta et relata in presenti stamento explicatio die herina per nobilem don Petrum Franquesa facta ex parte dominorum tractatorum super negotio Celsonensis.

Et incontinenti, reverendissimus dominus episcopus dixit: que-s contentava que-s dexàs en mans de sa magestat.

Syndicus Capituli Urgellensis dixit: que té orde de sos principals en que, si és cosa de gràcia, de dissentir-hi, y si és de justícia, fer tot lo que és de justícia; y que ho vol consultar ab lo Capítol.

Syndicus Capituli Celsonensis dixit: que era de parer del senyor reverendíssim bisbe de Celsona.

Syndicus Capituli Vicensis dixit: que ho dexava en mans de sa magestat.

Syndicus Capituli Illerdensis: que no ho vol cometre.

Post hec, illustris et admodum reverendus don Prior Cathalonie tradidit et exhibuit michi, dicto notario et scribe, ac publice in presenti stamento legi et in presenti processu inseri petiit et requisivit, quandam in scriptis papiri scripturam thenoris sequentis:

Diu lo Prior de Cathalunya que las Corts se van acabant y que los dissentiments possats en lo bras ecclesiàstich //127r// no-s alçen, ans sempre perseveran. Per çò y altrament, diu dit Prior que ell possa dissentiment y que no vull que-s fassa ninguna gràcia a persona ninguna dels tres brassos de les presents Corts que a la jornada de vuy se tenen en Barcelona, fins a tant que a dit Prior li haian feta la gràcia que ha demanada de poder tràurer o embarcar en las mars y ports de Cathalunya la religió de Sant Joan, çò és, lo Gran Mestra y son consell, tots los diners y joyes y plata que los recibidós de la religió de Sant Joan o altres persones enviaren al depositari o recibidor de dita religió de Sant Joan, per compte de dita religió los pugan embarcar lliberament, sense ser obligats a pagar ninguns drets al General, çò és a saber, demana dita licència de la mateixa manera que totas las altrás Corts passadas se han tengut l'an dada a dita religió de Sant Joan.

Lo senyor marquès de Montesclaros vingué al present stament y, representant la necessitat de la brevedat de les Corts per la causa de la armada de la inglesa y de las Corts de Castella, prega al present stament que se habilitassen las hores del present dia, és a ssaber, ans de migdia fins a las dotze y després dinar fins a las dotze de la nit.

Et habito tractatu super predictis, in dicto stamento fuit decretum: que se habilitassen las hores del present dia del modo y manera que per dit senyor marquès de Montesclaros era stat demanat.

Que quidem deliberatio fuit relata aliis stamentis per promotorem istius, qui reversus retulit quod regali placuit.

127v// *Fuit preterea per me, dictum notarium et scribam, de mandato dicti domini illustrissimi archiepiscopi Tarracone lecta scriptura quoddam per reverendum syndicum Capituli Celsonensis oblata, thenoris sequentis:*

*Scriptura per syndicum Celsonensis oblata, continens
dissentimentum omnibus actis Curie*

Il·lustríssim, reverendíssims, il·lustres y molt reverents senyors.

De part del bisbe y Capítol de Solsona se presentà dies passats a vostres senyories y mercès una supplicació del tenor següent: il·lustríssim, reverendíssims, il·lustres y molt reverents senyors. Nòstron Sanctíssim Pare Clement octau, faelment la Santa Isglésia regint, ajudant a son sanct intent la intercessió y instància del cathòlich don Phelip, rey y senyor nostre que ha glòria, eregí la isglésia de Solsona ans conventual regular en Cathalunya, fent-la suffragànea del archabisbe de Tarragona, instituhint en ella sede pontifical, dignitats y Capítol ab totes las honrres prerogativas y preheminències a isglésia cathedral, bisbe y Capítol pertanyents. E com ja lo bisbe y Capítol com ha tals sian estats admessos y agregats al Provincial Concili de Tarragona y axí mateix convocats y admessos al jurament de fidelitat al rey, senyor nostre, que Déu guardé, per los staments de aquest Principat prestar y a las Corts Generals que lo mateix rey, senyor nostre, de present celebre. Per çò y altrament, suppliquen a vostres senyories y mercès sian servits admetre'ls y agregar-los en concórrer la sort de deputats y oydors de aquest Principat, en la forma que los bisbes y Capítols de la mateixa Província concorren y són enseculats; que a més de que entenen que aquesta inseculació està fundada en rahó y justícia, confien de vostres senyories y mercès, //128r// en bé y augment de dita catedral, bisbe y Capítol d'ella, tota gràcia y mercè. Ja la qual supplicació en lo present bras se féu provisió que fos remessa als advocats per a què provehissen conforme justícia, los quals, çò és, deu de ells per no haver entrevengut en la junta lo doctor Babau ny lo doctor Farrús, feren relació en la forma següent: En lo fet del reverendum de Solsona y del Capítol de sa isglésia, appar als advocats que, puix és eregida en cathedral, que deu gaudir dels privilegis que las altres, axí lo dit reverendum com son Capítol, y per consegüent que en las inseculacions entren igualment com los altres, uno tantum advocato discrepante. E com fins ara dita provisió no sia posada en execució, ans contra tota rahó y justícia lo syndich del Capítol de Urgell haia posat general dissentiment en lo present bras si-s tractave de la inseculació de dita cathedral y lo mateix dissentiment haja posat don Christòfol Gallart en lo bras militar, per çò, dit bisbe y Capítol supplican ab instància a vostres senyories y mercès sien servits donar forma per a què dits o altres voluntaris dissentiments passats per ocasió de dita inseculació se alsen y en favor d'ella se fassa Constitució, acte o Capítol de Cort, com axí sia de justícia y menester serà, fent judici de Cort y nomenant persones per a ell; altrament, lo syndich del Capítol de Solsona, no sent alsats dits dissentiments a las dotze hores que primer tocan, ara per alashoras pose exprés dissentiment a tots y sengles actes de la present Cort, supplicant que aquell se fassa entèndrer als altres brassos y.

//128v// *Item, fuit similiter per me, dictum notarium et scribam, lecta supplicatio quedam oblata et presentata per syndicum universitatis Villefranche Penitensis et fuit remissa advocatis presentis Curue ut videant supradicta et referant quod iuris fuerit; cuius quidem supplicationis thenor est talis:*

Supplicatio universitatis Villefranche Penitensis

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífics senyors.

En las Corts del any mil sinch-çents sexanta-quatre fonch statuït y ordenat que la collecta de la Torradenbarra fos desunida de la collecta de Vilafrancha de Penadès, en la qual de temps immemorial estava unida e incorporada; y en las últimas Corts celebra-

des en Monzó, en lo any mil sinch-çents vuytanta-sinch, fonch unida y incorporada a la collecta de Tarragona, del qual ha redundat y redunda molt gran preiudici y dany a la dita universitat de Vilafrancha de Penadès, la qual, sens cognició de causa y sens ésser hoyda, és estada spoliada de sa antiga y pacífica possessió. Per çò, lo syndich de dita vila de Vilafrancha supplica humilment a vostra illustrissima senyoria, excel·lència, senyories y mercès, que sien servits manar que la dita collecta de la Torredenbarra sia restituhida y tornada a la dita collecta de Vilafrancha de Penadès, com abans de dita separació estava. *Que licet, etc. Altíssim, etc.*

Promotor stamenti militaris retulit: que lo stament militar se adheria a que se habilitassen les hores //129r// del present dia dende las dotze de migdia y de la mitjanit.

Preterea, fuit lecta in huiusmodi stamento per me, dictum notarium, supplicatio in huiusmodi stamento oblata pro parte heredum et successorum Anthonii Rossell, quondam, mercatoris, civis Barchinone, thenoris sequentis:

Supplicatio heredum Anthonii Rossell

Il·lustríssim y excel·lentíssim, molt reverents y il·lustres senyors.

Anthoni Rossell, mercader de la present ciutat, molt abans de les Corts més proppasades del any mil sinch-çents vuytanta-sinch, comprà lo offici de ajundant del racional de la casa de la Diputació, ab confiansa que aquell podia passar en cap de Miquel Joan Rossell, son fill, de altra persona a qui ell ben vist li fos, conforme lashores se acostumava en dita casa de la Diputació, o véndrer aquell per cobrar lo preu que li costava, del qual ne pagà mil scuts, salvo dret de compte. Y després, en dites Corts de mil sinch-çents vuytanta-sinch, per las causas y rahons en dites Corts ben vistes, extingueren dits y altres officis de dita casa de la Diputació, en gran dany y preiudici de dit Anthoni Rossell; per çò que si tal haguera ell sabut que en dites Corts lo hagueren de extinguir, no haguera comprat aquell ni haguera possada tota sa hazienda en lo preu de dit ofici. Y com per rahó de dita extinció lo dit Rossell y vuy la pobra Àngela Rossella, viuda, llur muller, juntament ab Miquel Joan Rossell y Catharina Rossella, donzella, han restats pobríssims y dessabuts per rahó de dita extinció, suppliquen per çò tots los sobre dits pobres, viuda y pobills, muller y fills, respective, de dit quòndam Anthoni //129v// Rossell a vostra excel·lència, senyories y merçes sien servits apiadar-se d'ells y manar que de pecúnies del General de Cathalunya los sie restituhit dit preu, attès que la dita de dit offici és estada en gran dany de dit Anthoni Rossell y vuy de sa muller y fills y en benefici del General de Cathalunya; y ultra que en açò faran vostra excel·lència, senyories y merçes lo que és de justícia, los dits supplicants ho rebran a particular gràcia y mercè. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Morell.*

Item, fuit similiter in dicto stamento lecta per me, dictum notarium et scribam, supplicatio quedam in huiusmodi stamento oblata pro parte piscatorum confratrie Sancti Petri Piscatorum civitatis Barchinone, thenoris huiusmodi:

Supplicatio procuratoris confratrie piscatorum Barchinone

Il·lustres y molt magnífichs senyors.

De alguns anys ensà se ha introduhida en las mars de aquest Principat y Compats pescar ab un art o xàrcies que-s nomenan cerdinals, los quals són tant danyossos y preiudicials al bé públich que han causat sterilitat en dites mars y vuy no-s pren de cent

parts lo peix se prenía abans ab las xàrcies y babix, que apar se sie perdut lo sement dels varats, bissons, sorell, anxoves, bunítols y tunynes que movian en Cathalunya ab tanta abundància que tota la terra tenia tot lo any provisió de peix salat, que ara falta. Perquè la xàrcia de serdinal se para en la mar com ha làsseres per pendre lo //130r// peix com passa y ab ell no-s pren sinó sardina que-s penja allí y mor, y l'altre peix se squiva y possas a la mar y com té instinct natural de fugir del perill y no torne en terra y las xanagues y bolig y demás arts y ingenis no troben ni trauen peix. Y abans que dits sardinals fossen en esta terra, los pobres pescadors passaven millor la vida y ara se moren de fam per no haver-hi tantes xanagues ni tràurer lo peix que solia, y del poch que-s mata ab dit sardinal se aprofiten poch y sols los richs que tenen possibilitats de tenir-ne, perquè costan molt; y lo peix que ab ells se pren és molt dolent y danyós a la salut dels hòmens, perquè és mort penjat, se corrompe prest y lo demás quant és en terra y per las plassas també causa dita sterilitat, y la anirà més en sdevenidor, causant si-s costuma dit exàrcia de pescar, perquè lo propri temps en que més pesquen los sardinals és en lo obtumne y primevera, que és en la que fa la cova lo peix, y parant-las y pescant desfan la cova y axí per forsa ha de faltar en lo stiu.

Y jatsia que del peix se mata ab sardinals se deja ne fan arengada hi-s porte provisió, emperò, aquella s'és vist alguns anys ésser tal que no-s podia menjar y millor seria si fos de sardina presa y morta ab xanaga y ha bolix, y no haver-hi sardinals n'i hauria molta abundància, com se veja abans no-ls hi hagués, y per ser tant danyosses y causar tants danys dits sardinals en moltes viles y llochs marítims y de pesca són estats reprovats y prohibits y no s'i permet perquè ab ells //130v// com són Coplliura, Palafrugell y altres parts. E com, il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors, sia cosa molt justa que un filat y xàrcia tant danyosa y qui causa la carestia del peix en esta terra dehont se provehian abans las isles, França y demás parts, restant ella per si molt provehida, sia llevat y provehit com se féu en las últimes Corts del filat dit trench o filarças, cert que també era causa que estaven despescades las riberes. Per çò y altrament, los pròmens y confreres de la confraria de Sant Pere dels pescadors de la present ciutat, lo syndich de la vila de Palafrugell, de Llansà y la Selva, en nom de aquelles y altres universitats, axí marítimes com no marítimes, ne presenten a vostres senyories, excel·lència y mercès los dits danys inconvenients per sterilitat y carestia de peix fresch y salat que han causat y causen dits sardinals y suppliquen se servescan supplicar y obtenir de sa magestat que li plàcia statuïr y ordenar que sardinals en Cathalunya ni en los Comptats de Rosselló y Cerdanya sian reprovats y prohibits, de tal manera que no sia lícit ni permès a ninguna persona pescar ab ells en dites mars, sots alguna bona pena, perquè de dita prohibició resultarà molt abundanera de peix y la mateixa que abans fonch en Cathalunya teníam y serà molt barato y los pobres pescadors no patiran lo que ara pateixen, lo que serà més de mirar que no lo interés de poch que tenen dits sardinals. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Brugarolis Carreres.

131r// *Qua si quidem supplicatione sicut predictur lecta, fuit per huiusmodi stamentum dicta supplicatio remissa personis electis ad ordinandas Constitutiones.*

Advenerunt ad huiusmodi stamentum syndici civitatis Gerunde et Villefranche Penitensis, legati ex parte stamenti regalis missi, et retulerunt: que en lo stament real per via de pensament se havia pensat se seria bé se fes una embaxada solemne a sa magestat de part dels tres staments, supplicant-lo que las gràcias y mercès que sa magestat fos servit atorgar y concedir a las universitats y altres, en lo que toca a la despedició y segellar-las fos servit sa magestat dar orde en què se despedissen y segellassen aquí per

no haver-se de anar a la Cort ha fer-ho, per evitar-los gastos a las universitats; e que en lo present stament ho considerassen y de son parer ne manassen avisar.

Et recessis dictis legatis, habito tractatu super predictis in dicto stamento fuit deliberatum: que per la ocupació de sa magestat, se fes la dita embaxada per lo stament real pensada als senyors tractadors y no a sa magestat, y que se sabés la voluntat del bras militar perquè, aparexent-los bé, se fassa dita embaxada en conformitat, sabuda la qual se anomenaran persones per lo present stament per a fer aquella.

Que quidem deliberatio fuit mandatum incontinenti reportari et nottifficari per promotorem istius.

131v// *Et post predicta, habito super infrascriptis tractatu et colloquio, in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens:* que·s fasse un Capítol de Cort en lo qual se done orde als diputats que sollicitan y procuren lo que és concordat ab lo senyor inquisidor general aserca de les Constitucions tocants al Sant Offici que sa magestat decretarà y quan arribaran los deputats juntament ab las nou personas que la Cort nomenarà pugan acceptar si·ls pareixerà sia tots o la mayor part lo que enviarà lo senyor inquisidor general. E que la present deliberació sia reportada a las personas electes per fer y ordenar los Capítols del Redrés del General per a què ordenen lo dit Capítol per don Nofre de Alentorn, syndich de la Seu vagant de Leyda, altre de las ditas personas eletas per dit effecte.

Item, mandato illustrissimi domini archiepiscopi et presidis, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecta publice in presenti stamento Capitula noviter ordinata per personas ad id deputatas sobre lo Nou Redrés del General *et per eas ad huiusmodi stamentum remissa, videliset, Capitulum centesimum tercium,* com se ha de tractar en los drets de la Generalitat ab los aragonesos y valencians.

Centesimum quartum, quins oficials se han de enviar per negocis de la Deputació.

Centesimum quintum, habilitació de deputats y oïdors.

132r// *Centesimum sextum,* de les fermanses dells arrendadors de les bolles.

Centesimum septimum, poder donar per las Corts.

Centesimum octavum, de llibres de credensers y receptors.

Et decreta super predictis facta fuerunt per me, dictum notarium, in eorum margine scripta et ad stamentum militare remissa.

Dictis die et anno, adveniente hora tertia post meridiem ipsius diei, convocata et congregata dicta Curia Generali in presenti stamento ecclesiastico in loco solito et consueto, convenerunt et congregati fuerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarracone.

Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Admodum illustris et reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Illustris et admodum reverendus dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus dominus abbas Arvellanarum.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Felicis de Guíxols.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Lavaix.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Petri de Rodes.

Admodum reverendus dominus abbas de Arlès.

Admodum reverendus dominus abbas Campirotundi.

Admodum reverendus dominus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus dominus abbas de Besalú.

Admodum reverendus dominus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus dominus abbas de Amer.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vaccanis Illerdensis.

Reverendus procurator sedis vaccanis Barchinone.

132v// *Reverendus syndicus Capituli Tarraconensis.*

Reverendus syndicus Capituli Çelsonensis.

Reverendus syndicus Capituli Urgellensis.

Reverendus syndicus Capituli Dertusensis.

Et convocatis et congregatis predictis, reverendus syndicus reverendi Capituli Çelso-
nensis *dixit et per me, dictum notarium et scribam, scribi et continuari petiit sequencia:*
que sens preiudici del dissentiment per ell posat esta matinada en la scriptura
donada y desobre insertada, supplica y ab la decència deguda en quant menester
sia requer que dit dissentiment se continue fins a que sia, dextant-ho en mans de
sa magestat o fent-se judici de Cort o ab altre consert o avinensa se done lloch en
la Diputació al bisbe o capítol de Solsona en la forma contenguda en la scriptura
per ell vuy die present donada, supplicant que aquest dissentiment se fassa ha
entendre hi-s notifique als altres brassos.

Et in continenti fuit reportatum et nottifficatum allis stamentis per promotorem istius et
per me, dictum notarium et scribam, in dictis stamentis lectum et publicatum.

Reverendus syndicus Capituli Dertusensis dixit: que proseguint lo orde té de sos
principals, alsa lo dissentiment per ell posat quant a la matèria de concedir natu-
ralesas.

Reverendus syndicus Capituli Celsonensis dixit: que alsava lo dissentiment per ell
vuy die present de matí després dinar posat. *Et fuit //133r// in continenti huiusmodi*
suspensio et revocacio notificata aliis stamentis per promotorem istius.

Post hec, mandata sue illustrissime dominacionis fuit per me, dictum notarium et
scribam, publice in presenti stamento lecta supplicatio quedam in eodem oblata pro parte
aliquorum devotorum monesterii Sancte Marie de Monteserrato, que est thenoris sequentis:

Supplicatio devotorum Beate Marie de Monserrat

Il·lustríssim et reverendíssim, molt il·lustres y molt reverents senyors.

Lo que apar convindria al servey de Nostre Senyor Déu y ha utilitat del monestir de nostra senyora de Monserrat y quietut y benefici dells monyos del dit monestir és lo següent, y per part dells devots de dita casa y monestir se supplica a vostra senyoria il·lustríssima sia servit representar-ho a sa magestat y supplicar-lo y provehesca de remey.

Primo, que fassa del dit monestir congregació de per si, com lo tenen los altres ordes, lo que serà cosa fàcil, puys que lo monestir de nostre senyora de Monserrat té tres cases en lo present Principat de Cathalunya, çò és, Sanct Benet de Baies y Sanct Genís en Perpinyà y Sanct Feliu de Guíxols, y ajuntant-n'hi una quadra sa magestat parexeria tindria Nostra Senyora de Monserrat sinch cases, que és lo que s requereix per haver-hi Província.

2. Que havent-hi congregació en Nostra Senyora de Monserrat de per si, restaria lo dit monestir //133v// exempt de moltíssims càrrechs y gastos que pateix cada vegada que venen lo general y visitadors de Castella, los quals venen dos vegades de tres en tres anys, çò és, lo general una volta y los visitadors altra, per las quals anades y vingudes gasta lo monestir més de mil ducats.

3. Que cada vegada que va lo abat de Monserrat ha capítol general a Valadolid, gasta més de mil ducats.

4. Que havent-y congregació de per si, los dits gastos y molts altres que fan, com tots saben, en venir y anar monyos forasters que venen per estar en la casa y com no y proven se'n tornen, los quals gastos passen cada any al menos en un trienni, més de quatre mil ducats; per lo que la casa queda destruyda y enderiarquida, com vuy ho està, en més de quoranta mil ducats.

5. Que havent-hi congregació de per si, la elecció de abat se faria en dita casa, de la qual resultaria lo reparo d'ella, per ser lo tal abbat ellet fill d'ella, instruït en las cosas que a dita casa convenen, axí en negosis com també en lo govern dells palagrins y altres personas devotas que acuden en dita casa, lo que no s pot fer elegint lo abbat en Valladolid, lo qual, no sent fill de la casa, no està instruït en los affés y negosis d'ella y abans que no està instruït li passa lo trienni y resta endarrerriada y los pelegrins ny¹² conforme deyen que tots se'n van //134r// descontents. Guarde Nostre Senyor a vostra senyoria il·lustríssima. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione sicut predicatur lecta, super contentis in ea maiorem deliberationem penes se reservarunt.

Item, fuit etiam similiter lecta quadam alia supplicatione oblata et presentata per magnificum Jacobum Massaguer, thenoris huiusmodi:

Supplicació de mossèn Jaume Massaguer

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

La instada supplicació del procés que porta tres anys fa miçer Jaume Massaguer devant los diputats de Cathalunya no ha servit sinó de una redícula circumducció dells assessors dels brassos, dells brassos, advocats de la Cort y los advocats ho han tornat a remetre als matexos assessors dels diputats, los quals en spay de tres anys ab frívols excuses, poch curant de ses obligacions y officis, han defferit declarar-hi, y ab las matexes y semblants ho deferiran fins que las presents Corts sien finides, las quals segons lo que se entén han de tenir breu fi y dit supplicant ha de restar frustrat de sa justícia

12. A continuació, espai en blanc.

per culpa de //134v// Déu y pot administrar-la no tenint après aquí ny ha hont acudir. E com la sanctíssima institució del prudentíssim govern de la ínclita nació Cathalunya haia tingut principi de gent cathòlica y valarossa, la qual escampà sa pròpia sanch per a adquirir-nos lo benefici y glòria de què gosam, no seria bé que cosa de tant cost tingués alguna disminució en temps de rey tant cathòlic y de presidents de tanta importància, religiò y prudència. Per tot lo qual y altrament, supplica dit micer Jaume Massaguer a vostra senyoria il·lustríssima, reverendíssimes senyories y mercès sian servits manar alls dotse advocats de la Cort o als assessors del General que dins un breu termini per la Cort present prefigidor declaren dit procés y causa, altrament passat dit termini la intenció y pretensió de dit micer Jaume Massaguer sia haguda per declarada, de tal manera que dita pretensió y procés li valga per sentència diffinitiva y sia obligat lo General de Cathalunya en donar y pagar realment y ab effecte, en pecúnia numerada, deu mília lliures al dit micer Jaume Massaguer o lo que a la present Cort pareixerà més just, com aquexa sia la quantitat en què, segons las proves del procés de General, li seria y és debitor, com axí sia de justícia, compliment de la qual supplica per la Cort ésser-li ministrada. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Jauma Massaguer, y causa pròpia.

Cui quidem supplicacioni fuit per huiusmodi stamentum provisum: que vejan los advocats //125rbis// de la present Cort com pot ser, de ahont y en quina forma remunerat lo dit micer Jaume Massaguer en lo que demana y açò encontinent ho referescan als brassos.

Item, vigore provisionis desuper facte die decima nona presentis mensis super supplicatis per magnificum Joannem Poncium Sescases fuerunt expedite littere sub forma sequenti:

Los tres staments del Principat de Cathalunya, convocats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebre en lo monestir de Sanct Francesch de la present ciutat de Barcelona als íncoles de dits Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Al reverent y magnífichs senyors los diputats del General del dit Principat residents en dita ciutat que havuy són y a sos successors en dit offici. Salut y honor. Sàpian que per part de micer Joseph Çescases, de la present ciutat de Barcelona, nos és estada presentada una supplicació del thenor següent:

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per micer Joan Pons Cescases, essent en la vila de Monçó, al primer dia del mes de decembre del any mil sinch-cents sexanta-tres, fonch presentada una supplicació del thenor següent:

Molt il·lustres, etc. Mossèn Joan Çescases, quòndam cavaller, tingué y serví per temps de més de vint-y-sinch anys complits lo offici de sobrecolridor de les entrades y exides del General de la part de llevant y aquell regí //125vbis// y administrà ab tota la legalitat y bondat que altra persona alguna lo hagués pogut regir y exhigir de tal manera que en vida sua ny après de sa mort se ha proposada una mínima quexa contra ell. Succehí's que après, en lo mes de agost del any mil sinch-cents sinquanta-quatre, anant servint dit offici y recollint los diners del General, essent en la vila de Puigcerdà, se enmalatí de cortanas y baxat que fon ab grandíssim treball y excessius gastos en la ciutat de Barcelona, en la qual feia sa residència, mallejava cahent llevant fins al primer dia del mes de abril del any mill sinch-cents sinquanta-y-sinch, en lo qual dia morí, en lo mig del temps de sa malaltia anà dues voltes en consistori y també féu presentar diverses supplicacions als deputats que las ho reveren, supplicant-los que tenint sguart al temps que·l servia dit offici y ab la legalitat ab què havia servit y a sas pochass facultats

fossen servits de admetre-li la renunciació de dit son offici, la qual entenia fer en mà y poder de dits diputats per a d'ell provehissen a son fill Joan Pons Sescases. Y per millor poder-ho effectuar y féu interposar algunes notables persones, las quals ab molta instància sollicitaven dit negoci, no obstant que procehís de justícia lo que dit Sescases supplicava, no-u pogué obtenir, ans bé, com dit és, morint dit Sescases, lo dit offici vaccà per sa mort. //126rbis// Y com sia cert que los diputats per Capítol de Cort sien obligats admétrer las renunciacions que los officials entenen fer y provehir la persona que lo tal official renunciant nomenarà, ab tal emperò que sia hàbil lo anomenat y no sia dins lo mateix trienni que fos estat provehit lo renunciant, fonch molt preiudicat lo dit Joan Cescasses quòndam y dit Joan Pons Cescasses son fill en no voler admétrer dita renunciació. Per tant, tenint molta confiansa que, essent jurídica sa pretensió, serà per vostres senyories y mercès manat ministrar compliment de justícia, quant humilment pot supplica a vostres senyories y mercès sien servits citar primer lo procurador fiscal de la Generalitat vuy present en Cort a tots y sengles actes de la present causa fins a sentència diffinitiva y execució de aquella inclusive condempnar aquell en haver de donar y pagar al dit supplicant de les pecúnies de dit General la vera y justa valor del dit offici ensemps ab lo salari de aquell, comptador a die vacationis usque ad diem realis et actualis solutionis ensemps ab totes las despesses, y per dit effecte manar cometre la present causa al reverent y magnífichs advocats dels brassos e o staments qui ab tota promptitut a las parts compliment de justícia administren. E en quant aparegués a vostres senyories y mercès que per las moltes ocupacions de la present Cort o altrament la present causa no-s degué o pogués proseguir y terminar en Cort sian vostres senyories y mercès //126vbis// servits manar per ses stil·lades letres scriurer al diputat de Cathalunya que hoïdes y ben enteses las pretensions de les parts y applicats alguns magnífichs doctors del Real Consell per la decissió del negoci, ab tota promptitut administren al dit supplicant tot compliment de justícia. *Et licet, etc. Altissimus, etc. Cescasses in causa propria.*

Y com fos axí que ab tot que fos y sia cosa de justícia lo que per dit Cescasses se supplicava, no pogué obtenir en lo bras o stament real que se decretàs del modo y forma que s'era decretada en los brassos ecclesiàstich y militar, çò és, que fos remessa als deputats del General de Cathalunya per a què administrassen justícia al dit Cescasses, lo qual en las últimas Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch tornà dar altra súpplia de la mateixa sèrie y thenor de la sobredita, y si bé per los brassos o staments ecclesiàstich y militar fonch feta informiter decretació conforme en la dita primera supplicació de les Corts del any sexanta-quatre, remetent lo negoci als diputats generals de Cathalunya per a què administrassen justícia, no pogué tampoch obtenir del bras e o stament real de que-s fes la mateixa decretació que s'era feta en los dits brassos ecclesiàstich y militar y com fins vuy no sie estat may reparat lo preiudici y agravi que fonch fet per los tunch diputats y sia estat sa magestat servit fer esta convocació de Corts. Per lo tant, Joseph Sescasses, fill y hereu universal dels dits Cescasses, pare y avi seus respective, e o //127r// son legítim procurador, comparent altre volta devant de vostra excel·lència, senyories y mercès, quant humilment pot supplica los sia de mercè, puyxs ab los actes de la informació rebuda de manament de los tunch diputats de Cathalunya ab provisió de llur assessor y als onze del mes de octubre de dit any mil sinch-cents sexanta-sinch, los quals exhibeix y produeix prout ecce reste provada sa intenció consisteix en véurer, si és de justícia lo per ell supplicat, manar-lo desagraviar de dit agravi li feren los tunch diputats y manar-lo satisfer axí en lo preu de dit offici y emoluments de aquells com altrament ministrant-li en tot y per tot compliment de justícia. *Et licet, etc. Altissimus, etc. Aguiló, etc.*

A la qual supplicació, ab vot y parer dels advocats dells dits staments, és estada primer feta provisió que·s cometés y manàs als diputats que vuy són y a sos successors en dit offici que a consell dels dits assessors que vuy són y seran, citat lo procurador del General, hi provehescan segons se trobarà ésser de justícia, y per çò ser despedides letres y cartells oportuns. Per tant, notificant-lo ab las presents la dita nostra provisió axí com dit és feta, vos cometem y manam que vosaltres y los que en dit offici vos succehiran, a consell emperò dels assessors ordinaris de aquesta casa que avuy són o après seran, citat primer lo dit procurador del General, provehiscan en dit negoci segons y conforme lo que trobaran ésser de justícia, administrant a las parts justícia y servades las Constitucions de Cathalunya, cometent-vos en y sobre dites coses //127vbis// nostres veus y forces ab pena potestat. En fe y testimoni de les quals coses havem manat fer y despedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades del mayor sagell de dita Cort.

Datat en lo monestir de Sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, a vint-y-dos de juny, any mil sinch-cents noranta-nou.

Tradició dels balans

Post hec, advenit et fuit personaliter constitutus in presenti stamento ecclesiastico Jacobus Bosch, vice et nomine magnifici Antichi Ribot de Palmerola, rationalis domus Deputacionis Generalis Cathalonie, infirmi, qui propter impedimentum et infirmitatem dicti Ribot sportavit tradidit et dimissit dominis convocatis in dicto stamento libramen sive lo Balans Generalis Cathalonie clausum et quadam papiro cohoptum et uno magno sigillo sigillatum et etiam librum quendam vulgo dictum Ferrando paga. Et dicti domini convocati in dicto stamento mandarunt predicta omnia, videlicet, libramen sive Balans et librum de Farrando paga, penes me, Alexandrum Cendra, notarium et scribam huiusmodi stamenti, custodiri donech aliter sit provisum, prout incontinenti ad manus meas accepi et custodivi.

Deinde, convocati predicti decretarunt: que lo promotor del present stament vage als altres per notificar-los com lo dit balans y libre de Ferrando paga són ja en lo present stament y dir-los que envien al present stament las personas per ells respectivament eletas per a que·s pugua obrir lo balans junctament //128rbis// ab los scrivans de cada stament, conforme en las últimas y altres Corts s'és acostumat. *Que quidem deliberatio incontinenti fuit reportata et notificata aliis stamentis per dictum promotorem istius, prout ipse retulit.*

Balans ubert

Et paulo post predicta et quasi incontinenti, estant convocat lo present stament ecclesiàstich en lo lloch y forma predits, vingueren en ell los il·lustres y magnífichs senyors don Berenguer de Paguera, mossèn Francesch de Aguilar y mossèn Joan Granollacs, cavallers per lo bras militar; micer Hierònym Miquel, lo syndich de la ciutat de Balaguer y lo syndich dels Prats del Rey, per lo bras real, elets y

nomenats y deputats juntament ab los molts reverents senyors abat de Gallicant, prior de Scala Dei y syndich del Capítol de Leyda Elna per lo present stament ecclesiàstich, los quals ja estaven dins lo present stament, per a obrir y desclòurer lo balans de les generalitats de Cathalunya enviat y aportat als tres brassos de la present Cort per lo racional de aquell. Y constituhits personalment los sobredits comissaris en lo dit y present stament, en presència de les persones de aquell y de mossèn Joan Sala, notari públich de Barcelona y scrivà del bras militar, e de mossèn Galçeran Calopa, notari públich de Barcelona, scrivà del bras real, y de mi, dit Alexandre Cendra, notari, scrivà del present stament ecclesiàstich, volent procehir a desclòurer y obrir lo dit balans, conforme //128vbis// a la commissió a ells per los tres brassos de la present Cort feta, lo il·lustríssim y reverendíssim senyor don Joan Terés, archabisbe de Tarragona, president del present stament ecclesiàstich, prengué a sas mans lo dit balans y libre de Farrando paga, los quals lo die present foren aportats a la present Cort per mossèn Jaume Bosch en nom y per mossèn Antich Ribot de Palmerola, racional del General, y dit balans y libre de Farrando paga manà dit senyor archabisbe a my, dit Alexandre Cendra, notari y scrivà del present bras, que lliuràs y donàs a las ditas nou personas eletas y en lo present stament convocades. E encontinent, yo dit Alexandre Cendra, notari, per manament de les dites nou personas eletas, tenint en mes mans lo dit balans clos y sagellat com és dit, legí ab alta e intel·ligible veu en presència de tots la direcció de aquell escrita en la cuberta de paper, ab la qual venia cubert y plegat, lo qual és del tenor següent: “Als il·lustríssim, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors. Y legida la dita direcció jo, dit notari y scrivà, procehí ha desclòurer y de fet descloguí y obrí lo dit balans, y ubert aquell, en presència de tots se trobà dins aquell, davall la cuberta, un libre ab cubertes de pregamí ab botó y baga, ab les armes del General de Cathalunya senyalat, en la cuberta del qual estava scrit un títol del thenor següent, lo qual //129rbis// jo legí públicament y diu: “Balans del General de Cathalunya”. Y noresmenys, legí axí mateix lo principi y fi de aquell, y seguidas las sobreditas cosas en lo modo predict jo, dit notari y scrivà, de voluntat y manament de dites nou personas eletas, lliurí y doní lo dit balans y libre de Farrando paga al senyor abat de Gallicant, una de les personas eletes per lo present bras ecclesiàstich per al efecte de fer la relació de aquell, lo qual ho prengué encontinent en sas mans en presència de tots y envers sí se retingué y se’n portà.

Promotor stamenti militaris reportavit huiusmodi stamenti: que lo stament militar havia pensat que, per quant lo stament real no ha volgut adherir-se fins ara en la Constitució de les luycions, se fes per çò si aparia al present stament una embaxada als senyors tractadors per part dells dos staments ecclesiàstich y militar, pregant-los molt encaridament se adherescan al parer d’estos dos staments. *Et habito super predictis tractatu, in dicto stamento fuit decretum:* que’s tornàs resposta al

bras militar que quant serà feta la combinació y se aportarà als senyors tractadors, lashores se porà fer dita embaxada.

Post hec, advenerunt ad huiusmodi stamentum reverendissimus dominus cancellarius et domini regens Sabater, regens Mur, don Petrus Franquesa, una cum aliis dominis doctolibus Regii Consilii, //129vbis// et assignato eis loco solito ad sedendum, dictus dominus cancellarius verbo dixit et exposuit congregatis in presenti stamento: que per quant lo dissentiment posat en lo stament militar per Amat Delorde no se ha trobat remey de poder-se llevar ni alçar, per çò los senyors tractadors los han manat que vinguessen al present stament ha advertir-los que procuren en tot lo que pугan de què dit dissentiment se alse dins un quart, altrament passat dit termini y ara per lashoras los requerian que anomenassen personas per part de la present Cort, los quals, juntament ab las persones nomenadores per sa magestat, fassan judici sobre lo dit dissentiment en la forma acostumada.

Et recessis dictis dominis cancellario et aliis, habito super predictis tractatu in presenti stamento, fuit decretum: que se fes una embaxada al bras militar de part del present, pregant-los molt encaridament que procuren que dit dissentiment se alse per a què no se haja de venir ha fer dit judici, cosa tant prejudicial a la Cort. Y per a fer dita embaxada foren anomenats los senyors abat de Cuxà y lo syndich del Capítol de Elna, los quals encontinent anaren ha fer dita embaxada, y tornats referiren que los havian respost que ho procurarien tant com porien.

Et paulo post, predicto promotor stamenti militaris reportavit: que ja estava alsat //130rbis// lo dissentiment posat per M[icer] Delorde.

Nobilis Alfonsus de Cruylles, abbas Vallisbone, dixit: que alsava lo dissentiment per ell posat, tant solament per a las naturalesas.

Deinde, fuit per me, dictum notarium et scribam, lectum in huiusmodi stamento publice votum advocatorum factum in supplicatione eis commissa et in presenti stamento oblata pro parte Petri Oliveres et Simeonis Jornet, die undecima presencium mensis et anni, quod est huiusmodi:

Los advocats infrascrits són de parer que sia remesa als assessors ordinaris del General per a què, segons lo acte de la indemnitat, declaren lo de justícia per commissió de la Cort que de present se'ls fa. Per çò sian fets los manaments necessaris y oportuns. Serra, Aymarich, don Climent de Cardona, Sarrovira, Calaff, Babau, Reguer.

Los doctors devall scrits són de parer que's cometa als assessors ordinaris de la Diputació, los quals, havent la rahó que's deu de l'acte de indemnitat que feren los dits diputats a dit Jornet, en virtut del qual demana axí en respecte del poder que los diputats tenian per a fer-lo com de les causas per los quals la feren, y vistas y consideradas las causas per las quals deu ésser estat damnificat y las que ara té per a demanar sie satisfet dels danys que ha patit, fassen justícia. Terés. Ferrús.

Als advocats infrascrits perquè sian esmanats segons tenor del contracte y sols se dupte quan y per qui, que atès no la part contrària que los brassos y provehes-can sens plet ni judici. Pomet, Ayllà, Sebastianus Illa.

Et lectis suprascriptis votis, huiusmodi stamentum adhesit voto primo maiori parti ad-vocatorum.

Illustrissimus dominus archiepiscopus et presidem mandavit: que al promotor del present bras y al scrivà se'ls donassen a cada hu dos atchas cada mes. Et fuit notifi-catum Joanni Paulo Serra, regenti compota Generalis Cathalonie.

Et post hec fuerunt per me, dictum notarium et scribam publice lecta quadam Constituci-ones noviter ordinate a numero scilicet 77 usque ad 84. Et decreta super eis facta in earum margine scripta et stamento militari remissa.

Item, eciam fuerunt lecta et combinata decreta per tria stamenta facta Constitutionibus desuper lectis et decretis per tria stamenta respective a numero scilicet primo usque ad trigesi-mum tertium.

Item, et decreta similiter facta quinque Constitutionibus Capitanie Generalis et Ballia Generalis et decreta super eis facta in earum margine scripta et ad stamentum militare re-missa.

**131rbis// Die vigesima tertia mensis junii, anno predicto
a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono,
hora octava ante meridiem ipsius diei post pulsationem campane
mayoris sedis, convocato et congregato dicto stamento ecclesiastico
in dicto monesterio Sancti Francisci et apartamento solito,
convenerunt et congregati fuerunt sequentes**

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarraconensis archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Salsonensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Illustris et admodum reverendus dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus dominus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus dominus abbas de Besalú.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Petri Rodensis.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Salvatoris de Breda.

Admodum reverendus dominus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Petri de Gallicantio.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Lavaix.
Admodum reverendus dominus abbas Sancti Felicis de Guíxols.
Admodum reverendus dominus abbas de la Real.
Admodum reverendus dominus abbas de Serrateix.
Admodum reverendus dominus abbas de Ripoll.
Admodum reverendus dominus abbas de Cuxà.
Admodum reverendus dominus abbas de Arlès.
 131vbis// *Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.*
Reverendus procurator sedis vaccantis Illerde.
Reverendus syndicus Capituli Urgellensis.
Reverendus syndicus Capituli Solsonensis.
Reverendus syndicus Capituli Vicensis.
Reverendus syndicus Capituli Barcinonensis.
Reverendus syndicus Capituli Illerdensis.
Reverendus syndicus Capituli Gerundensis.
Reverendus syndicus Capituli Dertusensis.
Reverendus syndicus Capituli Elnensis.
Venerabilis procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

Et convocatis et congregatis predictis, advenit ad huiusmodi stamentum promotor stamentis militaris et reportavit: com en aquell bras era estada una embaxada del bras real acerca del orde se porà trobar per a cobrar las gràcias y privilegis que sa magestat serà servit concedir a las universitats y comunitats, y que lo bras militar se adheria al parer del present bras ecclesiàstich de que se'n fes embaxada als senyors tractadors, y axí havian anomenats dit bras per embaxadors per al dit effecte als magnífichs micer Ausias March y mossèn Joan de Soldevila.

Reverendus dominus Anthonius Vila, canonicus et syndicus Capituli Vicensis, dixit: que posava dissentiment a qualsevol concessions de naturalesas y que no's pugués determinar ny tractar cosa alguna acerca de las que ell no fos cridat y present.

Admodum reverendus dominus don Alfonsus de Cruylles, abbas Vallisbona, dixit et per me, dictum et //132rbis// infrascriptum notarium, scribi et continuari petiit et requisivit sequencia: "Don Alonso de Cruyllas".

Don Alonso de Cruyllas, abat de Vallbona, novament y en quant sia menester de nou pose lo dissentiment per ell posat ha vint-y-hu del present mes de juny en totes las coses de gràcies, y volen que lo dit dissentiment sia per vós, notari, legit en lo present stament ecclesiàstich. Y en particular dissent en que no's pugan posar drets nous en ninguna cosa en lo present Principat y Comptats, sinó per lo servey fahedor a sa magestat y no per ninguna altra cosa, ni-s puga tractar de dita

imposició de drets, ni's puga tractar ny fer gràcia al Capítol de la seu de Leyda ny de Tortosa ny altre qualsevol Capítol del present Principat y Comptats de naturalesa alguna per ninguna persona estrangera del present Principat y Comptats, sinó a alguns que lo die present obtenrà dignitat o canonicat en qualsevol dels dits Capítols del present Principat y Comptats, que per enassò que se'ls puga dar naturalesa als dits capitulars o dignitats o altres persones particulars strangeres del present Principat y Comptats per lo servey de sa magestat fahedor, com dalt diu, lo dit don Alonso de Cruylles lleva y no posa dissentiment ningú, protestant contra vós, notari, y vostres béns y de nul·litat de actes y de totes coses lícites y permeses de protestar.

Promotor stamenti regalis reportavit: que en aquell bras real, per a la embaxada fahedora //132vbis// als senyors tractadors acerca de la cobrança de las gràcias y privilegis que sa magestat concedirà, havian anomenats per embaxadors lo syndich de la ciutat de Gerona y lo syndich de Vilafrancha de Penadès.

Et huiusmodi stamentum ecclesiasticum ad eundem effectum incontinenti elegit in legatos pro dicto stamento ecclesiastico admodum reverendum dominum abbatem Rivipulli et reverendum syndicum reverendi Capituli ecclesie Gerunde.

Preterea, mandato illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi fuit per me, dictum et infrascriptum notarium et scribam, lecta supplicatio quedam sue illustrissime dominationis uti asseruit tradita et exhibita et est huiusmodi thenoris:

Suplicació sobre unir las bossas de deputats y oydors reals

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y magnífichs senyors.

En las extraccions de deputats y oydors reals se fan cada trienni en las casas de la Diputació, per consuetut y pràctica se ha acostumat de fer dites extraccions, çò és, que un trienni concorren en sort tant solament los ciutedans de Barcelona en diputats y altre en oydors de comptes, y las demás personas del bras real de les altres ciutats y viles del present Principat dos triennis arreu y contínuos vagant y no concorren un trienni, y los ciutedans de Barcelona dos, per ésser lo número de les dites ciutats y viles molt mayor que lo dels ciutadans de Barcelona. Y com la //133rbis// experiència haia amostrat ésser molt gran inconvenient y dany axí per los de les dites ciutats y viles com per los ciutedans de Barcelona, per llevar-se la sort correrien los anys que los uns y los altres estan respectivament impeditos per dita consuetut de concórrer. Per çò, se supplica y adverteix a vostres senyorias il·lustríssimas, excel·lència y mercès si aparexia bé se fes deliberació y conclusió, ab loació y aprobació de la present Cort, que las bosses o ànima de diputats y oïdós de comptes reals de les ciutats y viles del present Principat fossen unides ab las dels ciutedans de la present ciutat, en manera que de aquí al devant axí los del bras real de les ciutats y viles com los de la ciutat de Barcelona concorreguessen y gualment cada trienni ab una mateixa bossa y sort, com se fa en los altres staments de ecclesiàstichs y militars. Lo offici, etc. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Cui quidem supplicationi fuit per huiusmodi stamentum decretum: que se aporte dita supplicació al bras real y si ell se'n acontentan, que aquest bras ecclesiàstich també s'i adherirà y serà del mateix parer.

Post hec fuerunt lecta in huiusmodi stamento per me, dictum notarium et scribam, votum advocatorum presentis Curie facte supplicationibus in presenti stamento alias oblati et lectis, videliset, Anthonii Granollachs die decima //133vbis// octava, et Pauli Rius decima nona presentis mensis junii, quorum thenores sic se habent:

**Vot de la suplicació de Anthoni Granollachs
y Pau Rius**

En lo fet de les supplicacions presentades per part de Pau Rius, mercader, y de Anthoni Granollachs, cavaller, attès lo deduhit en ditas supplicacions té necessitat de discussió y que las parts judicialment sian hoydas, los doctors baix sotascrits concordament són de vot y parer que sia manat als assessors del General que havuy són y que per havant seran que dins quatre mesos pròxims precissos y peremptoris, los quals corregan a die notificationis, declaren en dita causa, citadas primer totas las parts, çò és, dits Granollachs, Rius, Francesch Llentes y Benet Pi y tots los demés qui pretendran interès en est negoci, a pena de privació del salari de tot lo temps que tardaran dits assessors en despedir dita causa passats dits quatre mesos; y que per çò sien fets commissió y manament opportuns encontinent. Babau, Don Climent de Cardona, Aymarich, Sebastianus Illa, Beguer, Pomet, Terès, Calaff, Ayllà, Serra, Ferruz, Çarrovira.

Preterea, admodum reverendus dominus abbas Rivipulli et reverendus syndicus Capituli Gerunde, legati ex parte huiusmodi stamenti electi, et una cum aliis //134rbis// electis per alia stamenta misis ad dominos tractatores presentis Curie, retulerunt congregatis in presenti stamento ecclesiastico: que ells, juntament ab las altres personas nomenadas per los altres brassos militar y real, són anats de part de la present Cort als senyors tractadors y los han explicat que fent la embaxada que se'ls era stada comesa acerca de la despidió de les gràcies y privilegis que sa magestat concediria a les universitats y comunitats, y que lo senyor vicecanceller los ha respost que sa magestat se accontentaria de què las provisions y privilegis que se hauran de segellar se segellen ab lo sagell del protonotari.

Deinde, fuit lecta quedam supplicatio oblata in presenti stamento per Bernardum Albanell, calligarium Barchinone, thenoris huiusmodi:

Suplicació de Albanell

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Bernat Albanell, calssater, ciutedà de Barcelona, ha patit molts danys per haver assistit y servit en la casa de la Diputació de Cathalunya en lo temps y per ocasió de la intendada captura de Joan Granollachs, diputat militar que alashoras era, havent estat vint-y-dos mesos fora de sa casa, ab gran dany d'ella y molts perills de sa persona, segons és notori, y en cas sia menester ne offereix dar informació. Per tot lo qual y altrament y attès lo acte de indemnitat a dit suplicant per lo General fet y que ha servit per orde de la devuytena sobre dit //134vbis// negoci elegida, supplica a vostra senyoria il·lustríssima, reverendíssims, excel·lència, senyories y mercès sien servits manar-li pagar y satisfer dits danys y desatents de pecúnies del General, com axí sia de justícia, compliment de la qual implora en tot, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Jacobus Massaguer.*

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, fuit per huiusmodi stamentum decretum quod remittatur advocatis presentis Curie, qui supplicata predicta videant et de eorum voto relacionem faciant.

Promotor stamenti regalis reportavit in huiusmodi stamento quandam Constitutionem noviter ordinatam super marchis et illam videant in presenti stamento et referant si placetut fiat nec ne. Et fuit incontinenti per me, dictum et infrascriptum notarium, lecta publice et, habito tractatu super eo in huiusmodi stamento, fuit decretum quod placebat.

Et inde, quia promotor stamenti regalis reportavit: que aquell bras real, ha petició dels senyors tractadors, havia habilitades totas las horas de la nit del present dia, fuit per huiusmodi stamentum ibidem deliberatum: que se habilitassen també totas las horas de la nit del present dia, et responsum dicto stamento regali.

Deinde, fuit lectam per me, dictum notarium, quedam Constitutio noviter ordinata super salario certo assessorum Deputationis, remissa per stamentum militare, et placuit huiusmodi stamento ecclesiastico quod fiat prout jacet.

135r// *Promotor stamenti militaris reportavit congregatis in huiusmodi stamento: que aquell bras militar no és de parer que se habiliten las horas de la nit del present dia, sinó tant solament fins a la mityanit, y del dia de demà tampoch las del matí, sinó de las després dinar, de les tres dins a las vuyt hores y no més.*

Et huiusmodi stamento deliberavit: que se adherian al parer del bras real acerca de ditas cosas.

Preterea, mandato illustrissimi domini archiepiscopi et presidis fuerunt per me, dictum et infrascriptum notarium et scribe, lecta publice in presenti stamento supplicationes infrascripte per infrascriptos respective oblate et presentate super eorum naturalitationibus, quorum tenores unius post alteram tales sunt:

Supplicacions de naturalesas demanda per diversos

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Lo doctor Francesch Vaquero és natural de la ciutat de València, de la Corona de Aragó, y té sa descendència en la present ciutat de Barcelona, per ésser estat natural d'ella son besavi, y té particular affecció y desig natural de residir en lo present Principat de Cathalunya, en lo qual ha molt temps té la habitació, studiant en la ciutat de Leyda, haont s'és graduat de doctor en leys y cànones, y desitja residir en la present ciutat o en altra del present Principat. Per çò, supplica a vostra excel·lència, senyories y mercès sian servits naturalitzar-lo y tenir-lo per natural del present Principat, de manera que pugua gaudir de les prerogatives, //135v// privilegis y immunitats que los demés naturals gaudexen; que dit suplicant ne rebrà singular mercè y particular gràcia. *Lo offici, etc. Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Suplicació de Joan Baptista de Camargo

Il·lustríssim, molt il·lustres y reverendíssims, il·lustres y molt reverent senyors.

Joan Baptista de Camargo, donzell, natural de la vila de Frómista, bisbat de Burgos, en lo regne de Castella, ha deu anys que habita y està domiciliat y casat en Vilafrancha

de Conflent, bisbat de Elna, y Comptats de Rosselló y Cerdanya; y com de tanta llarga residència en est Principat li haia cobrat affecció de pròpia nació y pàtria, desiga en gran manera naturalitzar en ell y en dits Comptats y gosar de tots los privilegis, prehe-minències y prerogatives als íncolas y naturals de aquells concedides. Per çò, supplica humilment a vostra il·lustríssima y reverendíssimes senyories y mercès sien servits, ateses las notòries calitats y parts del dit y lo bon zell que té y sempre ha amostat a les cosas del bé comú y utilitats del dit Principat y Comptats, fent-lo hàbil per a gosar de tots los dits privilegis, prehe-minències y prerogatives de què gaudeixen los demés naturals de aquells; lo que reputarà ha molt singular gràcia y mercè.

Supplicació de Joan Hierònym Nunyes

Il·lustríssim, reverendíssim y molt reverents senyors.

Joan Hierònym Nunyes, catedràtic de retòrica y grech en la Universitat de Barcelona, després de haver habitat en lo Principat de Cathalunya setse anys contínuos, exercitant als naturals de aquell no sols ab domèstichs exercicis, però encara //136r// ab públichs, en la cognició de les llengües grega y latina, ha cobrada tanta affició adaquesta nació y esta ja tant fet als costums y pràtiques de aquella que desitja molt en gran manera ésser naturalitzat y tengut per cathalà, pera què, donant-li Déu salut, ab més legítima causa puga perseverar en los servicis comensats. Y per a què ab mayor confiança puga aguardar aquesta mercè, posa per intercessors vint-y-sis anys de pública lectura que son honcle Pere Joan Nunyes ha tinguts en aquest Principat, dels quals anys lo profit y honrra que n'a resultat és notori a tot lo món; y per tant, torna humilment a suplicar sien vostres senyories servits atorgar-li aquesta naturalesa, que ell per sa part procurarà en tenir la correspondència que ha tant senyalada mercè se deu. Lo offici implorant, etc. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Supplicació de Bernat Falena, Quiles Escolà, y Gaspar Bernat

Bernat Falena, Quiles Escolà, Gaspar Bernat, naturals del regne d'Aragó, dins lo bisbat de Leyda, y canonges de aquella, ha molts anys que habiten en la ciutat de Leyda, desijant la naturalesa de Cathalunya. Per çò, supplican a vostres senyories il·lustríssimes y mercès sien servits voler-los concedir aquella, lo que tindran a particular mercè. *Altissimus, etc.*

Supplicació de Hernando del Campo

Hernando del Campo, natural de la ciutat de Sagòvia, en lo regne de Castella, vingué a Cathalunya de edat de dotze anys y ha més de setze //136v// que ordinàriament habite entre la nació cathalana en Barcelona y altres parts; y com se sia criat de tant minyó en aquesta província, està olvidat de sa terra y parents y també ser vingut ab altre germà que prengué el hàbit de caputxí en aquesta ciutat. Per tant, supplica a vostres il·lustríssimes senyories, excel·lència y mercès li fassen mercè tenir-lo per bo de admetre-lo al número y nom dels cathalans y naturalitzar-lo, per tal que rebrà molt gran mercè.

Supplicació de Francesch Peres àlies Zarco

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Encara que Francesch Peres àlies Zarco, scrivent en la ciutat de Tarragona habitant, sia natural de la vila de Oirque, archabisbat de Vieira, regne de Portugal, és emperò ver y cert que ha dotze o catorze anys està y resideix contínuament en lo present Principat

de Cathalunya, çò és, en la ciutat de Leyda y altres parts, y set anys continúos en la ciutat de Tarragona, en la qual té domicili y habitació, professant sempre lo art de notaria, y vuy ajudant del scrivà del stament ecclesiàstich. Per tant, reputant dit Peres àlies Zarco la dita ciutat de Tarragona en la qual té intent fer mort y vida per pròpia, humilment supplica a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència y mercès sian servits fer-li gràcia y mercè de naturalitzar-lo y affillar-lo en dit Principat, que ultra que és conforme a tota equitat dit suplicant ho tindrà a particular mercè de vostra senyoria il·lustríssima, senyories, excel·lència y mercès y en perpètua memòria, conforme la equitat de semblant special mercè lo obliga. *Offici, etc. Altissimus, etc.*

137r// Suplicació de Daniel Quartaroni

Il·lustríssim, reverendíssim, molt reverent, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Daniel Quartaroni, de la ciutat de Plasència en Llombardia, vingué sis anys ha en la present ciutat ab sa muller, dona Maria Quartironi Mexia y de Aymarich, y ab tres fills, durant lo qual temps ha adquirits béns en lo present Principat de molta qualitat y tals que pot còmodament sustentar-se ab ells, mayorment transferint lo matrimoni que té en Granada, haont fehia sa habitació com està determinat de fer-ho y del tot repatriar-se en Cathalunya, de ahont és natural la dita dona Maria Quartironi, sa muller. Per çò y altrament, supplica a vostra senyoria, excel·lència y mercès sian servits de naturalitzar-lo y declarar que ell y sos fills, que ja per part de mare són cathalans, sian tinguts y reputats per naturals de aquest Principat, que ultra del que serà fer lo que de tals personas se confia, ho rebran dits Quartironi y sos fills a molt particular mercè. *Que licet, etc.*

Suplicació de Fulúcio Garrófollo

Il·lustríssim, molt il·lustres y reverents senyors.

Fulúcio Garrófollo, natural e clergue de prima tonsura de la altíssima ciutat de Roma, de edat de vint-y-tres anys, lo qual en Roma, estant en servici del canonge Garbí de Barcelona, ha estudiat en lo col·legi dels pares de Jesús y vuy açí en Barcelona de vuyt anys ha esta part, y té tant bona llengua y affició cathalana com si fos natural cathalà //137v// desitjant acabar sa vida açí en Cathalunya, en servey de Déu y com ha persona ecclesiàstica. Per tant, supplique humilment vostra senyoria il·lustríssima e molt il·lustres y reverents senyors dels tres brassos sian servits de concedir-li per dit efecte naturaleza e o filiació d'esta pàtria de Cathalunya, attès que dit suplicant té las parts sobre dites y és romà y los romans tenen privilegi de poder obtenir en qualsevol part del món y com Roma sia pàtria comuna admet tota nació, etiam cathalana, com ha naturals, y axí se li deu tota bona correspondència; lo suplicant, ultra que ne rebran premi de Déu per ésser pobre, ne rebrà singularment etiam gràcia de cada hu en particular, als quals done Christo molts anys de vida, etc.

Suplicació del prior Marín

Il·lustríssims y reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Lo prior fray Domingo Marín, de la orden de Montesa, capellà de sa magestat, per haver resedit alguns anys en esta ciutat y tenir particular affectió a la nació cathalà, de la qual procehiren sos genitores, desige ser naturalitzat en lo present Principat per a ab més títol y obligació acudir a las cosas que se offeresquen al benefici y servey d'ell y de vostra senyoria il·lustríssima y reverendíssims, vostra excel·lència, senyories y mercès, als quals ab la millor forma que pot y deu supplica sian servits donar-li naturaleza de cathalà en la manera y forma que ab altres tenen acostumat, que·u rebrà a molta mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

138r// Suplicació de Paulo Gerardini

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres senyors.

Paulo Gerardini, de la ciutat de Florència, ha molts anys que està en la present ciutat, ab sa casa y família, y ha presa muller cathalana, filla de Honofre Argensola, y ha adquiridas propietats y haziendas en aquesta terra ab ànimo e intent de fer-la contínua habitació y residència en aquella y té fills de dita sa muller. Per çò y altrament, a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories y mercès supplica sian servits voler-lo naturalitzar y tenir per natural cathalà, que lo dit ho rebrà a singular gràcia y mercè. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Paulo Gerardini, in causa propria.*

Suplicació de don Lope de Suaço

Il·lustríssim, reverendíssims, scm, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Don Lope de Suaço, natural de Sagòvia, regne de Castella, nebot, fill de germà mayor del reverent bisbe de Gerona, supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits de honrrar-lo en concedir-li naturaleza en aquest Principat de Cathalunya per a què, essent agregat en lo número de cathalans, estigue més favorit hont pensa fer sa contínua habitació en què rebria molt singular mercè.

Suplicació de Joan Negroto

Il·lustríssim, reverendíssims, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Passats de vint-y-nou anys ha que Joan Negroto vingué de la ciutat de Gènova, ab tota //138v// sa casa y família, per a assentar sa habitació y domicili en aquesta ciutat de Barcelona, en la qual per tot dit temps s'és tractat, tingut y reputat per natural y ciutadà d'ella, y pro final assiento ha edificat una capella y sepultura per a ell y los seus en lo monestir de Jesús. Per çò y altrament, supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits, haguda consideració a son bon intent y ha la voluntat que sempre ha tinguda y ab obres ha mostrada a la present ciutat y Principat y altres persones de aquell, tinguen per bé de naturalitzar-lo y declarar-lo per natural del present Principat, que serà fer-li una molt senyalada mercè y obligar-lo a què servezca lo temps que viurà ab totes las veres possibles, etc. *Altissimus, etc.*

Suplicació de micer Càncer

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Jauma Càncer, doctor en drets, natural del regne de Aragó, en la ciutat de Barbastro, ha vint anys que està domiciliat en lo present Principat de Cathalunya y casat ab cathalana, filla de cathalans naturals de la vila de Spareguera, ha devuyt anys que advoca quinze anys en Vilafranca de Penadès y tres açí en Barcelona; té molts fills, tots nats en Cathalunya, ha compost dos llibres y ara va fent lo tercer en declaració de moltes Constitucions, los quals per commissió de sas excel·lències que lashores //139r// eran foren mirats y regoneguts per dos doctors del Real Consell, los quals los approbaren y, vista la approbació, fonch per sa excel·lència concedida llicència a dit micer Càncer de imprimir-las ab privilegi de deu anys y axí públicament se venen. Per tant, en consideració de les preditas cosas, humilment a vostres senyories y mercès sia de son servey tenir a bé en què sia donada naturaleza de cathalà a dit micer Càncer, que ultra que serà correspondre a la consuetut dels magnates manant remunerar los serveys fets, dit Càncer ho tindrà a vostra senyoria, excel·lència, senyories y mercès a gràcia singular y mercè. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Càncer.*

Suplicació de Miquel Texidor

Il·lustríssim, reverendíssims, molt reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Miquel Texidor, natural de la vila de Beseyt, scituada en los confins de Cathalunya, la qual ab molta difficultat se pot certificar si és de Aragó o Cathalunya per parlar tots los naturals de aquell la lengua cathalana, de la manera se parla en la present ciutat, ha trenta-nou anys és y habita en aquella y sempre ha tingut casa parada y trenta-dos anys botiga de teles, sedes, brocats y moltes altres mercaderies, per rahó de les quals ha donat y encara vuy dóna molt profit als drets del General y de dita ciutat; ha casat dos vegades ab filles de hòmens honrrats de la dita ciutat, té fills y filles de les //139v// dos mullés, ha tingut administració del hospital de la Misericòrdia per elecció de sa persona feta per lo Consell de Trenta, desitge ser habilitat per cathalà, encara que a comuna veu y fama sia estat sempre tingut per tal. Per çò, dit Texidor humilment supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits manar-lo habilitar per cathalà, lo que tindrà a singular gràcia y mercè. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Suplicació de don Christòfol de Centelles

Il·lustríssim, reverendíssim, mol il·lustres y molt reverents senyors.

Don Christòfol de Centelles, natural de la ciutat de València, descendents per recta línia masculina de la casa y solar dels barons de Centelles, del present Principat de Cathalunya, casat ab dona Alamanda de Centelles, filla única y hereva de don Joachim de Carròs y de Centelles, compte de Quirra y senyor de les dites senyories de Centelles, desija honrrar-se de naturalesa de cathalà. Suplica per çò a vostres senyories y mercès sian servits manar-li fer mercè de concedir-li aquella, admettent-lo en tot com los mateixos naturals y nadius de aquest Principat, que a més de ésser tant just per las parts y qualitat de sa persona, ho rebrà en particular mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* Hortolà.

Suplicació de mercè Roman

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y magnífichs senyors.

Micer Roman de Vilaverde, natural de Sagòvia, del regne de Castella, ha viscut en lo present //140r// Principat de Cathalunya més de onze anys contíguos, haont ha estudiat y últimament se ha graduat en drets y pres stament de casat en la present ciutat de Barcelona, en la qual corren sinch anys està domiciliat y aquesta sola coneix per pàtria favorable e pròpia, com en ella haja passat la sua puerícia y part de la juventut, no ignorant de dit Principat las Costums, Constitucions, pragmàtigas, Usatges y leys specials. Per tant, com sia conforme a dret no haver de negar lo favor al qui justament lo demana, supplica humilment dit micer Romà a vostras il·lustríssimas senyories, excel·lència y mercès sia de son servey tenir per bé, perseverant en semblants occasions en fer semblants mercès, de donar-li naturalesa y aggregar-lo als regnículos de dit Principat, lo qual, ultra de què serà correspondre a la effecció gran que ha dita terra sempre ha tingut, rebrà a singular gràcia y mercè y aquella ab lo amor degut a la pàtria tindrà com fins assí denant los ulls perpètuament. Lo offici favorable, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Vilaverde.

Suplicació de Pau del Rosso

Il·lustríssim, reverendíssim, molt il·lustres, molt reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Vint-y-sinch anys ha que Pau del Rosso, mercader, natural de la ciutat de Sàçer, regne de Cerdanya, vingué ha habitar en la present ciutat, ab intent de no tornar-se'n

més en sa terra, com de fet may s'és mogut //140v// d'esta ciutat, ans en ella fassa residència ab casa parada y família y ha casat ab una filla de Jauma Ros, mercader, y de la senyora Ros, muller sua, natural de aquesta ciutat. Y encara que, conforme reals privilegis, los naturals de dita ciutat de Sàçer, en tot y per tot sian tinguts y reputats per verdaders cathalans, tota via, per lo molt que ha desijat ser habilitat per natural cathalà, attès mayorment que los cathalans en lo regne de Cerdenya són tinguts per naturals de aquell regne y com ha tals són tractats y reputats, supplica a vostra il·lustríssima senyoria, senyories, excel·lència y mercès sian servits voler-lo naturalizar y tenir-lo per natural cathalà, que a més de que par just lo que supplica, o rebrà a singular gràcia y mercè, etc. *Altissimus, etc.*

Suplicació de Pere Salvador

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres, molt il·lustres, reverents y magnífichs senyors.

Pere Salvador, natural de la ciutat de Çaragoça, ha trenta anys és y habita en la ciutat de Barcelona, y vint-y-dos anys és casat, té vuyt fills, ha vint anys té botiga en dita ciutat de tot gènere de mercaderies, teles, brocats, sedes y moltes altres, per rahó de las quals ha donat y dóna de cada dia moltíssims ducats de profit al General de Cathalunya y als drets de la dita ciutat, y en tota ocasió ha servit als naturals del present Principat, ha desijat y desitge molt ser habilitat per natural cathalà. //141r// Per tant, supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits prestar consentiment que dit Pere Salvador sia habilitat, del que rebrà a singular mercè. *Que licet, etc. Officio, etc. Altissimus, etc.* Dusay.

Suplicació del doctor Pere Joan Canet

Il·lustríssim, reverendíssims, molt reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Lo doctor Pere Joan Canet, natural de la ciutat de Mallorca, ha més de deu anys fa sa habitació en lo present Principat de Cathalunya y té muller, fills y família cathalana y entén passar lo demés de sa vida en Cathalunya, y ha desijat y desitja ésser tractat per a natural, per a què ab més sossiego passa lo demés de sa vida. Per çò, supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès se servescan afillar-lo y naturalitzar-lo per a què en més afecció estiga y ha vostres senyories, excel·lència y mercès servezca per tanta mercè. *Officio, etc.*

Suplicació de Narcís Servera

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Narcís Servera, pellicer, ciutadà de Barcelona, natural de la vila de Sant Matheu, del regne de València, del bisbat de Tortosa, ha més de deu anys que està en la present ciutat des de minyó y en aquella s'és criat y ha pres offici y examinat de aquell y ha casat ab Anna Casamitjana, filla de Jauma Casamitjana, negociant de la present ciutat //141v// y reputa la present ciutat per pròpria pàtria. Per tant, humilment supplica a vostres senyories y mercès sian servits manar admetre lo dit Narcís Servera per natural del present Principat de Cathalunya, de tal manera que pugui gaudir dells privilegis, immunitats, libertats, franqueses y de tot lo que acostumen de gaudir los altres naturals de dit regne, que ultra que és justícia, lo dit Narcís Servera ho tindrà a singular gràcia y mercè a vostres senyories y mercès. Lo offici, etc.

Suplicació de fra Bernat Tous

Fra Bernat Tous, natural de la ciutat de València, monge de Santes Creus, del orde de Cistells, ha més de trenta anys prengué lo hàbit en dit monestir y en ell lohablement perseverat és religiós, que per ses bones parts se li pot encomanar qualsevol negoci del monestir, supplica a vostra senyoria, excel·lència y mercès se servescan afillar y naturalitzar al dit fra Bernat Tous pèr a què ab mayor disposició al dit monestir aprofite y ha vosres senyories, excel·lència y mercès servescan per tanta mercè. *Officio, etc. Altissimus, etc.*

Suplicació de Quinició Piroferrale

Il·lustríssim, reverendíssim, molt il·lustres y molt reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Passats de quoranta anys ha que Quiricio //142r// Piroferrale, carsaller, natural de la ciutat de Sàçer, regne de Cerdanya, vingué ha habitar en la present ciutat ab intent de no tornar-se'n més en sa terra, com de fet may s'és mogut d'esta ciutat, ans en ella ha tinguda sempre casa parada ab tota sa família y ha casat ab una filla de mossèn Francesch de Senespleda y Salbà, donzell, natural de la present ciutat, y de la senyora Elisabet de Senespleda y Salbà, muller sua. Y encara conforme a reals privilegis los naturals de dita ciutat de Sàçer en tot y per tot sian tinguts y reputats per verdaders cathalans, tota via per lo molt que ha desitjat ser habilitat per natural cathalà, atès mayorment que los cathalans en lo regne de Cerdanya són tinguts per naturals de aquell regne y com ha tals són tractats y reputats, supplica a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyoria y mercès sian servits voler-lo naturalitzar y tenir per natural cathalà, que a més de que par just lo que supplica, ho rebrà a singular gràcia y mercè, etc. *Altissimus, etc.*

Suplicació de Hierònym Santàngel

Il·lustríssims y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres senyors.

Hierònym Santàngel, retorsador de seda, natural de la ciutat de València, ha vintynou anys y mig que resideix en la present ciutat de Barcelona, haont fou aportat en braços de sos pares y essent de edat de sis messos y ha fet setze anys que té casa parada y és estat dos vegades casat ab filles naturals de la present ciutat, //142v// de cada una de las quals té fills, desitja ser habilitat per natural cathalà, après que ha viscut tota sa vida y ha de fer sa mort y té sos fills en Cathalunya. Supplica per çò molt humilment a vostra senyoria il·lustríssima y reverendíssimas, vostra excel·lència, senyories y mercès sian servits habilitar-lo y naturalitzar-lo per cathalà, conforme en semblants occasions tenen acostumat, que-u rebrà a molt particular mercè, etc. *Altissimus, etc.*

Quibus quidem omnibus supra insertis supplicationibus sicut predictur lectis, habito super ipsis tractatu et colloquio, in dicto stamento fuit tandem decretum: que-s concedissen a tots los sobre dits contenguts en ditas supplicacions y ha quiscú de aquells la naturalesa que en ditas supplicacions respectivament demanan, alçats emperò y llevats los dissentiments desobre a las dites coses y a las de gràcia posats y no altrament.

Item, post hec fuerunt per me, notarium et scribam prefatum, lecte combinationes facte per commissarios ad id per presentem Curiam deputatos de Constitutionibus regie curie criminales et civiles ac decreta super eis per dicta stamenta factis per dictos comissarios et ad huiusmodi stamentum remisse; et decreta super ipsis facta per huiusmodi stamentum in eorum margine respective scripte et ad stamentum militare remisa.

143r// XXIII junii

Dictis die et anno, hora tertia post meridiem ipsius diei, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio in presenti stamento ecclesiastico in suo solito loco et apartamento, convenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

Reverendissimi domini Celsonensis, Elnensis, Gerundensis, Vicensis episcopi.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini Sancti Cucuphatis, de Serratex, de Banyolas, Sancti Petri Rodensis, de la Real, de Lavaix, Vallisbone, de Guixols, Sancti Laurentii de Monte, de Gallicantu, de Cuxano, de Arlès, de Ripoll, de Besalú, Sancti Salvatoris, Campirotundi, Avellanarum abbates.

Reverendus prior monasterii Scale Dei, ordinis Cartusiensis.

143v// *Reverendus prior Sancti Pauli.*

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendi domini Capitulorum Illerdensis, Çelsonensis, Dertusensis, Urgellensis, Tarraconensis, Vicensis, Elnensis, Barchinonensis syndici.

Venerabilis procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

Et convocatis et congregatis predictis, mandato dicti illustrissimi domini archiepiscopi et presidis fuit per me, dictum notarium et scribam lecta supplicatio quedam in presenti stamento oblata pro parte militarium civitatis Tarracone huiusmodi seriei:

Supplicatio militarium civitatis Tarracone.

Non reperitur

144r// *Qui quidem supplicatione fuit per huiusmodi stamentum decretum: que·s fassa confraria de militars en Tarragona y todas las altras ciutats y parts que són capassas per a poder·ho fer de la manera que està feta en altres ciutats del present Principat y dita supplicació diu.*

Item, fuit similiyer lecta alia supplicatio oblata et presentata per arrendatores de la bolla trienni venturi, huiusmodi thenoris:

Supplicació dels arrendadors de les bolles

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífics senyors.

Entès tenien los arrendadors de les boles del trienni que començarà a córrer lo primer dia de juliol que per los tres staments se seria feta alguna Constitució cerca del Redrés dels vestits y robes segons cada stament, prohibint las sedes a certs staments y a altres limitant aquelles, y per lo que lo dit Redrés, prohibició y limitació de dites sedes és molt prejudicial y de gran dany irreparable als dits arrendadors, los quals si haguessen pensat se hagués de fer dit Redrés no haguessen arrendades dites bolles ny hagueren offert //144v// de molt gran part lo preu han ofert. Y a bé que lo dit Redrés o Constitució sobre aquells feta no comens fins passats tres anys, és ben cert que ninguna

persona de aquelles a las quals se'ls prohibeix y llimiten las sedes no-s vestiran ni-s faran robes de sedes per tres anys com aquelles per ser de cost y preciosos las hacostumen de guardar y conservar per molts anys y per los fills y filles o no res y com en via de dret succehint-se cas fortuyt y inopinat lo arrendador no haia de estar al arrendament los sobre dits arrendadors de dites bolles ab la present renuncian aquelles, supplicant a vostres usenyories, excel·lència y mercès los sia rebuda y acceptada dita renunciació o que altrament sia provehit a la indempnitat de dits arrendadors. Lo offici, etc. *Et que licet, etc.*

Qua si quidem lecta, fuit decretum: que-s comunique ab los advocats de la present Cort y primer ab los altres braços militar y real.

Item, fuit lecta alia supplicatio oblata in presenti stamento per Raphaelem Vila, sparterium, civem Barchinone, thenoris sequentis:

Suplicació de Rafel Vila

Il·lustríssim y reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, reverents y molt magnífichs senyors.

Rafel Vila, sparter de la present ciutat y de la casa de la Diputació, diu que Silvestre Vila, son avi, també sparter, serví en dita casa y en dit offici trenta-sis anys, y après mort de aquell serví y succehí en dit offici Joan Hierònym Vila, pare de ell dit Rafel, //145r// vint-y-set anys, lo qual morí en lo any mil sinch-cents quoranta-nou y per sa mort provehiren los qui alashores eren diputats del present Principat a Miquela Vila, mare, durant la menor edat de dit Rafel Vila, lo qual, après en lo any mil sinch-cents sinquanta-nou, fonch provehit de dit ofici. E com, il·lustríssim y reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, reverents y molt magnífichs senyors, tants anys de servey sian dignes de gratificació y remuneració, per çò, lo dit Rafel Vila, en respecte d'ells, humilment supplica a vostres senyories, illustríssima, excel·lència y mercès sian servits, ara per lashores y lashores per ara, après mort del dit Rafel Vila, lo dit offici de sparter de dita casa de la Deputació concedir a Miquel Vila, son fill, també sparter, ab los salaris, emoluments, prerogatives, preheminències de aquell y axí com vuy lo dit Rafel Vila lo té y posseheix, que hademés que serà correspondre a dits serveys, serà donar ànimo al dit Miquel Vila los continue ab mayor favor y lo dit Rafel Vila ho tindrà a molt particular gràcia y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Et dicta supplicatione ut predicatur lecta, habito super ea tractatu in dicto stamento fuit majori ex parte decretum quod, sublati dissentimentis, fiat dicto Vila gratia per eum in dicta supplicatione petita. Et dissentierunt incontinenti predictis admodum reverendus dominus abbas Vallisbone, //145v// reverendus dominus Julius Cordelles, procurator sedis vacantis Barchinone, syndicus Capituli Dertusensis et syndicus Capituli Vicensis.

Fuerunt sublata dicta dissentimenta, ut infra patet

Item, similiter fuit etiam lecta in dicto stamento alia supplicatio in eodem oblata et presentata per Philippum Besturç, alterum ex portariis ordinariis domus Deputationis, thenoris sequentis:

Il·lustríssim, excel·lentíssim, reverendíssims y molt il·lustres senyors.

Quoranta anys ha que Phelip Besturs serveix lo General de Cathalunya y casa de la Diputació en diferents officis, y vuy y de molts anys ha estat part en lo hu dels tres por-

ters ordinaris de dita casa, y en tots ells ab la legalitat, diligència y satisfacció que ha convingut, no sols en lo que li incumbia per rahó de dits officis, però en tot lo demés que per lo consistori dels diputats y persones dels staments li és stat manat y ordenat, axí en lo servey públich del dit General y casa de la Diputació com en lo particular de quiscú de dites persones, empleant en açò sa edat, salut y vida, en tant que en las contencions que ocorregueren entre lo consistori y la Real Audiència fonch lo dit Besturs pres en los càrcers reals y après, ab sentència real, bandejat de Cathalunya per temps de deu anys, per rahó de servir també com servia sos càrrechs, com és públich y notori. Y per quant se trobe vuy molt vell y carregat de mals, de tal manera que no pot servir //146r// ab tanta diligència com voldria y la voluntat li obliga, supplica per çò humilment a vostra excel·lència, senyories y mercès sien servits, en satisfacció y smena de sos tant llarchs y bons serveys, manar-li fer mercè de donar-lo per adiunct per ara y per après sa mort en dit offici de porter ha un son fill legítim y natural nominat Francesch Besturs, persona en edat y parts molt sufficients; que a més de ésser tant justa cosa acostumada ha fer no sols en altres Corts Generals ab altres semblants oficials y ministres, però encara per sa magestat en sos oficials reals, ell ho rebrà en singular mercè de la mà de vostra excel·lència, senyories y mercès, axí en general com en particular. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Besturs.

Qua si quidem supplicatione lecta, habito super ea tractatu et colloquio in dicto stamento, fuit tandem pro maiori parte decretum quod concedatur et fiat dicto Besturs gratia per eum in dicta supplicatione petita ex causis predictis, sublatis dissentimentis. Et incontinenti, admodum reverendus dominus abbas Vallisbone, syndicus reverendi Capituli Dertusensis et syndicus Capituli Vicensis, predictis dissentierunt.

Reverendus syndicus Capituli Tarraconensis dixit: que dissentia a la dita gràcia y a la de Rafel Vila si-s feia per cohatjutòria, sinó per translació de offici.

Fuerunt postea sublata, ut infra patet

Item, fuit lecta in dicto stamento alia supplicatio //146v// oblata et presentata per magnificum Petrum Galcerandum Torró, domicellum, huiusmodi thebnoris:

Suplicació de Pere Galçeran Torró

Il·lustríssim, excel·lentíssim, reverendíssims, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per los diputats del present Principat de Cathalunya fonch dirruйда una casa situada en lo carrer de la devallada de Santa Eulàlia de la present ciutat, la qual era dels predecessors de Pere Galçeran Torró, sens consentiment de dit Torró ni haver fet ningun preu de dita casa ni parer de assessors ni altra ninguna coneguda de dret, lo que és estat y és en gran dany irreparable de dit Torró; y lo que pijor és, que après de haver-lo sempre assegurat que no-l agraviarian, ans bé li satisfarian preu y danys, après de haver estat més de dos anys y mig sens casa ni diners ni rébrer-se loguers de aquella, ara al últim van tras de donar-li pro nunch una misèria. Y com de les altres cases que per dits diputats se sien comprades sien molt ben satisfets los amos de elles et signanter de la que ere del magnífich micer Joseph Benach, ne han pagades sinch mília lliures y de la del magnífich micer Francesc Ubach quatre mil y de la del deganat altres quatre mil, no és just que sent la casa que era de dit Torró més necessària y forsossa per la fàbrica (per no poder fer lo hort nou ni res del que se obra per aquella part sens dita casa) lo haian //147r// de fer de menos condició dels altres, màxime havent-li causat

tants danys y desatents. Per çò y altrament, dit Pere Galçeran Torró, representant estes coses als tres braços, supplica sian servits de fer-li pagar y satisfer ditas casas y proporció conforme se són pagades las altrás, juntament ab los danys que li hauran causats per differir-li la paga, volent-lo opprimir a que al últim hagués de pendre lo que·ls aparega y no lo que de justícia li toque, y com la intenció de vostra senyoria, excellència y mercès no sia de agraviar a ningú ni consentir oppresions, sinó que·s serve igualment la justícia, tenir consideració a las dites coses, ya que tant com se li differeix la paga sempre se li creixen danys, quant humilment pot y deu supplica a vostra senyoria, excellència, senyories y mercès li manen sumàriament y de pla pagar y satisfer dita casa conforme se són pagades las altrás, en lo que a més de que farà justícia, serà fer a dit suplicant particular mercè. *Officio, etc Que licet, etc.*

Et dicta supplicatione ut predicatur lecta, fuit per huiusmodi stamentum decretum: que·s comunique dita supplicació als advocats de la present Cort y als altres braços y se veja lo que·s pot fer acerca d'ella y se referesca al present stament.

Reverendus syndicus Capituli Illerdensis dixit: que alsava lo dissentiment per ell posat //147v// a la supplicació donada per part de la religió de Sanct Joan.

Promotor stamenti militaris venit ad huiusmodi et reportavit ac retulit convocatis in huiusmodi: que al bras militar, per facilitar la combinació dels papers combinats y combinadors, per via de pensament li apareixia que·s comentés a las personas eletas ja per la present Cort, juntament ab los advocats dels braços, per a que ho vessen y millor com poguessen las dificultats que y porian haver.

Et habito tractatu super predictis, in dicto stamento fuit deliberatum: que no s'i criden los advocats sinó que·s fasse com se feya. *Et paulo post, decreverunt:* que·y assistescan los dits advocats per a advertir lo que·ls parega y no més, y se referesque als braços.

Deinde, fuit in presenti stamento facta deliberatio sequens: que havuy se habiliten las horas de la present tarda fins a las dotze de la nit y demà lo després dinar, només de las tres fins a las vuyt de la nit, ab que no·s compte lo dia demà per dia útil, conformant-se ab açò ab lo parer del bras militar.

Et fuit incontinenti reportatum aliis stamentis per procuratorem istius, quibus ita placuit, prout idem promotor retulit.

Preterea, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento //148r// publice supplicatio quedam oblata et presentata pro parte universitatis Vallis de Aran, huiusmodi:

Suplicació de la Vall de Aran

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors.

Estos últims anys, las universitats de la Vall de Aran, de aquest Principat de Cathalunya, y poblats de aquella, han tingut, com és notori, molts encontres ab lo enemich francès que·ls estava contínuament demunt per entrar per aquella part en Cathalunya. Y ab llurs pròpies forces y no ajudats ni socorreguts de altra gent de armas, han sempre resistit y s'és mostrat ésser fort y ferm baluart de Cathalunya,

com vulgarment en las scriptures antigues està nomenat, ab pèrdua de moltes vides y destrucció de llurs haziendas, com en effecte són estats aruhinats y ab molta pobresa y necessitat; y no és maravella perquè la terra és de sí stèrill y pobre y los danys los ha causat lo enemich són molt grans, y com faltassen en lo mayor aprieto que fon en lo any passat armes, acudiren als senyors diputats de aquest Principat de Cathalunya y, representant dit aprieto y treballs, dexaren a dita Vall cent mosquets, dos-cents archabussos, ab obligació que se'ls fermà per part de dita Vall de pagar aquells, si bé sempre que dita Vall ha tingut necessitat de socorro (per estar com és dit) un baluart de Cathalunya //148v// la Cort General y diputats d'ella la ha socorreguda ab gent, diners, armes y demés provisions, gastos y cost de la Generalitat; y en particular en lo any mil quatre-cents trenta-y-vuyt, està la Cort General convocada com està vuy, envià allí Arnau de Erill ab gent de cavall y de peu, armats y pagats de diners de la Generalitat, y és cert que vuy dita Vall no té remey de pagar dites armes. Per çò y altrament, se representen a vostres senyories y mercès lo syndich de dita Vall dites coses y supplican se servesquen manar fer merced a dita Vall de dites armes, y que per çò la obligació que per ells al General y diputats tenen fermada sia cancel·lada, tenint consideració que dita Vall de sa mera voluntat se obliga a pagar drets de General, y que patint y no havent resistit dita Vall al francès, Cathalunya haguera rebut grans danys irreparables y serà fer-los molta caritat y mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Brugaroli.

Super qua quidem supplicacione, obstantibus dissentimentis appositis rebus gratie, nihil potuit provideri.

Item, etiam fuit post predicta lecta alia supplicatio pro parte earundem universitatuum oblata, thenoris talis:

149r// Suplicació de la Vall de Aran

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors.

En tot lo Principat de Cathalunya, per moltes y diverses Constitucions Capítol i actes de Cort posades en lo títol “Que tots los officials en Cathalunya sian cathalans”, no pot persona alguna tenir alcaidia, castellania ni altre offici axí sens jurisdicció com ab jurisdicció, que no sia nadiu, natural y poblat de dit Principat, sens dispensació alguna. Y a bé que sia axí y la Vall de Aran sens difficultat sia de dit Principat, unida ab lo comptat de Barcelona, sens poder-se separar de aquell, y com a tall en totes coses de justícia tenen recors y apel·lació a la Real Audiència de dit Principat y no en altra part, y són governats segons leys comunes de aquell y se serveixen las Constitucions de Cathalunya, de alguns anys a esta part sa magestat ha acostumat nomenar y posar per alcayt o castellà en lo castell de Lió y governador de dita Vall, que exerceix tota la jurisdicció civil y criminal, mer y mixt imperi, persona no natural del dit Principat, contra disposició de dites Generals Constitucions de Cathalunya y en gran dany dels poblats en dita Vall. Per çò y altrament, los syndichs de aquella a vostres magnificència y mercès supplica se servescan per observansa de dites Constitucions fer que en la present Cort se fasse Constitució o Capítol de Cort confirmant los de abans, ab la qual se estatuesca que de aquí havant sia lo dit castellà de Lió //149v// y governador de dita Vall, que és una mateixa persona, cathalà y natural y sens dispensació poblat en dit Principat, y que sia de qualitat y triennal, com ab privilegis a dita Vall concedits és disposat, que serà benefici de Cathalunya y fer lo que és de rahó y justícia. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Brugaroli.

Cui quidem supplicationi fuit per huiusmodi stamentum provisum quod remittatur advocatis presentis Curie, qui supplicata predicta videant et referant quid provideri super predictis possit et debeat.

Promotor stamenti regalis reportavit: que aquell bras se adheria en que en la combinació y sian los advocats, ab que emperò no tingan vot sinó consultiu.

Promotor stamenti militaris reportavit: que aquell bras, per via de pensament, ha pensat lo contengut en una scriptura, la qual exhibia, y que lo present bras ves lo que li apparria y los avissassen de llur parer; la qual scriptura per manament de sa senyoria illustríssima fon per mi, dit notari y scrivà, legida públicament y és del tenor següent:

Pensament del bras militar en escrits per les torras

Per quant és molt just que als cosas determinades en las Corts y decretades per sa magestat tinguen lo degut effecte y execució, per tant, havent en las últimas Corts de Monçó determinat que de les sinch-centes mília lliures //150r// ab que servirian a sa magestat se distribuïssen las cent mil en las torras y fortalesas devian fer per defensa de la marina; y havent ja girades dites pecúnies y tretes del compte de diputats y feta la designació de totes las torres se poden y deuen fer compartiment de les pecúnies per orde del llochtinent de sa magestat y dels diputats que havuy són, y tant solament falta se passe havant la obra y fàbrica, com ja sia comensada hi-s done deguda execució a tant sancta obra, mayorment trobant-se present sa magestat, que ab facilitat se allanaran totes difficultats hi-s porà donar forma en donar a ditas torras algunas subvencions y trassa, com sian ben guardadas y mantengudas, que cada dia y ha novas occasions de llàstimas que succeheixen causats per las contínues pressar, robas y cremas que los moros fan, apar per via de pensament que sens detenció se pose en execució la embaxada que està determinada se fassa a sa magestat, supplicant ab tant encaridament com la ocasió lo requereix se servesca sa magestat manar que encontinent se pose en execució lo que catorse anys està determinat y trassat ja per enginyers de sa magestat, de manera que resta conclòs y tractat tot lo fahedor ans que les presents Corts se cloguen.

Et habito super predictis tractatu et colloquio in presenti stamento, fuit deliberatum: que se fes sobre las ditas coses una embaxada als senyors tractadors per part de tots los tres brassos, //150v// conformant-se y adherint-se al pensament del dit bras militar.

Promotor stamenti regalis reportavit et exposuit congregatis in presenti stamento: que aquell bras havia feta minutar una Constitució acerca de la unió dels regnes de Nàpols y Cicília a la Corona de Aragó, la qual aportava al present bras per a què la vessen y diguen son parer si-ls apparrà se degue fer. *Et lecta incontinenti dicta minuta, fuit deliberatum:* que dita minuta se aporte a las personas eletes per la present Cort per ha ordenar Constitucions, per a què la miren y vejan lo que-s degue fer.

Item, etiam dictus promotor stamenti regalis reportavit ex parte dominorum consiliariorum presentis civitatis Barchinone: com la dita ciutat havia determinat fer en la llotja

un sarau per servey de sa magestat y, per no tenir la dita ciutat sedas y domassos bastants per colgadas de dita llotja, tindrian necessitat de valer-se de les colgades de la Diputació. E com los deputats no las pugan deixar sens licència dels presents braços, supplicavan al present stament que de sa part se servissen se donàs licència y facultat de que per dita ocasió se pugue la dita ciutat valer de ditas sedas de la Diputació.

Et habito super predictis tractatu in dicto et presenti stamento fuit deliberatum: que attento la ocasió per la qual se demana //151r// y per qui's demana se dexe a la dita ciutat las ditas sedas y colgadas y per dit effecte ésser expeditis manaments y provisions necessàries per als deputats, y que lo promotor referesca al dit bras real.

Item, fuit per me, dictum notarium et scribam, mandato illustrissimi domini archiepiscopi lecta publice in presenti stamento supplicatio quedam oblata pro parte militarium Rossilionis, huiusmodi tenoris:

Suplicació dels militars de Rosselló

Il·lustríssim, excel·lentíssim, reverendíssim y molt il·lustres senyors.

Com la qualitat del stament militar sia de tanta importància y tant privilegiat que aporte ab si moltes prerogatives y en particular en lo comptat de Rosselló, per consideració de las occasions que en dit comptat succeeixen en deffensa dels enemichs, per la qual causa qualsevol temps tota persona militar, encara que no haia sinó molts poch dies que obtingué dit privilegi, com sia militar està aparellat per a las occasions com los que més ha que'u foren. Y las personas que són cavallers des del any mil sinch-cents cinquanta-tres ensà, en tots altres actes de mayor importància y de totas las prerogatives són admesos, acullits y aprovats per sa magestat y per las Corts Generals, ab tant vot consultiu y dicessiu en actes de Corts com també en las enseculacions //151v// de qualsevol càrrech de dit Principat, com qualsevol persones de las mayors que estament militar y haia; pus estan masclats en semblants honors, és de rahó que vostra excel·lència, senyorias y mercès deffensen per los tals qualsevols prerogatives y en particular per deffensa de aquella en lo que per part del bras ecclesiàstich se pretén haver-se en la present Cort de statuir y ordenar que dits cavallers armats del any mil sinch-cents cinquanta-tres ensà no sien exemps de pagar delme com los de abans, ans bé haian de pagar com los plebeos, lo que redunda en gran dany de aquells y disminució de llurs prerogatives y privilegis y ley escrita per consuetut, que no-y ha memòria de hòmens en contrari. Per çò, representant Lorens Tort y Gaspar Tort, Bonaventura Bollet y Villar, Luís Dezcamps, Anthoni Joan Bollet de Elna y altres adherents a vostra excel·lència, senyorias y mercès dites coses per agravi al privilegi militar, per çò, supplican no permetan que dita Constitució tingue effecte, ans bé aquesta y altres que sian contra dits privilegis militars y de les dites persones anomenades sian nul·les y de ninguna forsa; que per adaçò vostra excel·lència, senyorias y mercès manen als advocats remiren aquest preiudici y agravi y, segons lo dret del privilegi militar, determinen lo remey de aquest agravi, //152r// que los dits supplicants ho rebran molt particular mercè. Que licet, etc. Altissimus, etc.

Qua si quidem supplicatione ut predictur lecta, precedente tractatu et colloquio, in eodem fuit provisum quod remittatur advocatis presentis Curie ut supplicata predicta videant et referant eorum votum.

24 junii

Die jovis, vigesima quarta mensis junii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, hora tertia post meridiem ipsius diei post pulsationem campane mayoris sedis, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio Sancti Francisci, fuit convocatum et congregatum stamentum in suo solito apartamento, in quo convenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarrachonensis archiepiscopus, presidens.

Reverendissimus dominus Çelsonensis episcopus.

Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas de Besalú.

Admodum reverendus dominus abbas de Amer.

Admodum reverendus abbas Campirotundi.

Admodum reverendus abbas Avellanarum.

Admodum reverendus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus abbas Rivipulli.

Admodum reverendus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus abbas Sancti Felicis.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii prope Baganum.

Admodum reverendus abbas Sancti Petri Rodensis.

Admodum reverendus abbas de Arlès.

Admodum reverendus abbas de Sarratex.

Admodum reverendus abbas Sanctarum Crucum.

Admodum reverendus abbas Balneolarum.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendi syndici Tarraconensis, Urgellensis, Illerdensis, Vicensis, Barchinonensis, Gerundensis, Çelsonensis, Elnensis, Dertusensis Capitulorum.

Quibus omnibus convocatis et congregatis, fuit mandato illustrissimi domini archiepiscopi lecta in presentia publice per me, dictum notarium et scribam, supplicatio oblata et presentata per syndicum civitatis Tarracone, sub forma sequenti:

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Entès té lo syndich de la ciutat de Tarragona que los militars de la ciutat y vegueria //153r// de Tarragona pretendien exemir-se de no contribuir en las imposicions de

la ciutat de Tarragona, ab motiu que ells no entren en lo govern de dita ciutat ni són presents en lo fer d'estatuts y ordinacions y també ab motiu que ditas imposicions no-s gastan per lo públich. La qual demanda y pretensió és negoci de justícia, per çò que la ciutat de Tarragona, en virtut de privilegis reals y de consuetut de temps que no és mà-mòria de hòmens en contrari, imposa las imposicions que apar convenir y ésser neces-sàries y en aquellas han de temps inmemorial ensà contribuït tots los militars, los quals segons dits privilegis reals y consuetut no entren ni poden entrar en lo regiment de la casa de la ciutat y per çò no poden ésser exemits de la contribució de dites imposicions, las quals se són sempre empleadas en lo bé públich y en las cosas necessàries, sens may haver-se profitat ninguna persona particular d'ellas, com se poria véurer en los comptes que-s donen cad'any, no podria ni pot dita ciutat ésser spoliada de sa possessió sens ésser hoyda; y así lo syndich de dita ciutat supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès que dit article remeten a justícia. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem ut predictur lecta, habito super eo tractatu et colloquio, fuit provisum: que-s remètia dita supplicació a justícia perquè sian las parts hoydas.

153v// *Reverendus syndicus Capituli Gerundensis dixit:* que alçava lo dissentiment per la supplicació donada per part de la religió de Sanct Joan acerca del propri ús que demanan.

Reverendus Julius Cordelles, procurator sedis vaccantis Barchinone, dixit: que també lo alçava per lo mateix effecte y també per las naturalesas que haïr dematí se concediren per lo present stament.

Reverendi syndici Capitulorum universitatum Tarraconensis et Barchinonensis similiter dixerunt: que alçavan lo dissentiment per la supplicació de la religió de Sant Joan per lo propri ús.

Admodum reverendus abbas Rivipulli itidem et similiter dixit: que lo alçava per lo mateix effecte.

Preterea, fuit per me, dictum notarium, lecta supplicatio in presenti stamento pro parte syndici dels coralés presentis civitatis Barchinone sequens:

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents y magnífichs senyors,

Com per la pragmàtica del cathòlich rey Farrando segon, dada en Barcelona a vuyt de octubre, mil quatre-cents vuytanta-hu, devallant de Capítol de Cort, començant "Entre los altres Capítols" y per altre Capítol de Cort en las Corts que dit cathòlich rey celebrà en la present ciutat de Barcelona en dit any mil quatre-cents vuytanta-hu stigue statuït y ordenat que no sien trets corals sens obrar fora terres del senyor rey y tampoch no sien extretes de Cathalunya pedres //154r// de obrar corals, y açò ab motiu que en lo present Principat se segueix gran utilitat de la negociació y obra dels corals, y al effecte que no sien obrats corals sinó dins Cathalunya. Emperò, com per dites pragmàtiques y Capítols de Cort no stigue competentment provehit, ans bé se extrahuen corals ab motiu de portar a Serdenya y de allí són après trets y aportats en Alexandria de Egipte y terres de infels enemichs de nostra Sancta Fe Cathòlica, y las pedres també són tretes picades en forma de portals, de hont se segueix que, havent-hi altres temps sinch-centes personas que vivian de obrar coral y se provehian de esta terra totes les altres de corals obrats y los drets del General ne valian més per valer sis tants més los corals obrats que no los que ho són; emperò vuy los coralers se

moren de fam y los drets ne valen molt més manco, com se pot véurer ab los libres de la Diputació. Per çò, lo syndich dels coralers de la present ciutat supplica als tres brassos sian servits statuir y ordenar per utilitat de la cosa públich o rimès més clarament, declarant la intenció de la Cort de dit any mil quatre-cents vuytanta-hu prohibir que no sian extrets del present Principat y Comptats corals que primer no sian obrats, sots las penes en dit Capítol de Cort y pragmàticas contengudes y altres que ben vist aparega, que a més de ser per la honrra, bé y utilitat públich de dits Principat //154v// y Comptats, ho tindran dits coralers ha molta mercè. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Garí.

Et dicta supplicatione ut predicatur lecta, fuit illa remissa personis electis pro parte presentis Curie ad ordinandum capituli novi Redressus Generalis ut videant predicta.

Item, ex decreto per tria stamenta concordato et vigore provisionis per ea facte supra super aliis supplicatis pro parte honorabilis Pauli Rius, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite ad dicti Rius instantiam litere sequentes:

Letres a instància de Pau Rius

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en las Corts Generals que la sacra, catòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas de dit Principat y Comptats. Als magnífichs los assessors ordinaris del General de la present ciutat de Barcelona que vuy són y per havant seran. Salut y honor. Sabreu que per part de Pau Rius, ollim cullidor de la bolla y sagell de sera de la present ciutat de Barcelona, que nos és stada presentada una supplicació del tenor següent: Inseratur, etc. A la qual supplicació, de vot y parer dels advocats dels dits tres staments fonch per nós feta provisió que, attès lo deduhit en la supplicació té necessitat de dissenció y que als parts judicialment sian hoydas, sia manat als assessors del General que avuy són y per havant //155r// seran que dins quatre mesos pròximaments precisos y peremptoris, los quals corregan a die notifficationis, declaren en dita causa, citades primer totes les parts, çò és, dit Granollachs, Rius, Francesch Llentes y Bernat Pi, y tots los demés que pretendran interès en est negoci, a pena de privació del salari de tot lo temps que tardaran dits assessors en despedir dita causa passats dits quatre messos, y que per çò sian fets commissió y manaments opportuns encontinent y despedides las presents, ab tenor de les quals, inseguint la dita provisió, notifficant-vos las ditas cosas, vos diem y manam que dita nostra provisió executeu y dins dit termini de quatre mesos après de la notificació de les presents a vosaltres fahedora declaren en dita causa, citades las parts sobre dites com desobra se conté, ab pena de privació de vòstron salari de tot lo temps que tardareu en despedir dita causa passat dit termini, com axí sia estat per nós provehit, tots duptes y difficultats cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer despedir las presents.

Datat en lo monestir de Sant Francesch de la ciutat de Barcelona, a vint-y-quatre de juny, mil sinch-cents noranta-nou.

Preterea, nobiles domini Gispertus de Guimerà et don Christoforus Gallart, legati ex parte stamenti militaris missi ad huiusmodi //155v// stamentum, ingressi fuerunt in presenti stamento et reportarunt congregatis in eodem: que lo bras militar los havia manat vinguessen a suplicar-los de sa part, com de fet los supplicavan de part de aquell, que se volgués adherir lo present bras ecclesiàstich al parer del bras militar acerca de llevar la terçera sala.

Et recessis dictis legatis, habito tractatu in presenti stamento super predictis, fuit facta deliberatio sequens: que los senyors abat de Ripoll y degà de Solsona vajan ab embaxada de part del present stament al militar, dient y responnent-los com aquest stament ha considerat molt lo dit negoci y han sempre trobat que per a la quietut del present Principat y poblats d'ell, bon govern y administració de la justícia convé que estigue assentat dit negoci conforme està contengut en lo parer del present stament, y axí los supplicavan se adherissen y conformassen en dit particular al parer del bras real y present.

Et incontinenti recesserunt dicti legati ad dictam suam legationem exequendam, et paulo post predicta reversi, retulerunt: que en dit bras militar los havian respost que ells ho considerarian y ne tornarian resposta al present stament.

*Deinde, advenit ad huiusmodi stamentum //*156r// *nobilis don Petrus Franquesa et ex parte sacre, catolice et regie magestatis dixit et explicavit congregatis in huiusmodi stamento ecclesiastico:* que sa magestat li havia manat vingués ha referir al present stament com, hacerca de las differèncias que en lo present stament són per la assignació de llocs en la casa de la Diputació per al bisbe y Capítol de Solsona, sa magestat, ab acordi y parer del senyor vicecanceller, ha provehit que al reverendíssim bisbe de Solsona se li done lloch de diputat en la casa de la Diputació, conforme als altres prelatos del present Principat, creant un lloch nou per dit efecte, y al Capítol sia donat un lloch de diputat y un altre de hoïdor dels llocs de religiosos, de modo que lo primer lloch que vagarà de diputat y oïdor sia extint y que en los llocs volàtils dit Capítol concorrega conforme los demés Capítols.

Et recesso dicto nobile don Petro Franquesa, reverendus et nobilis don Dimas de Josa, syndicus Capituli Urgellensis, dixit et per me, dictum notarium, scribi et continuari petiit: que ell, en dit nom, consentia a la enseculació y concessió dels llocs en cas de la Diputació per al reverendíssim senyor bisbe de Solsona y son Capítol, en quant ditas enseculació y assignació no puguen ni hajen fer perjudici en la causa que lo Capítol de la Seu d'Urgell aporte en la Cort Romana acerca de la erecció del bisbat //156v// de Solsona y dismembració del bisbat de Urgell ni puguen ésser nosivas als drets y prerogativas de dita església y Capítol de Urgell.

Et incontinenti, reverendus dominus Anthonius Vila, canonicus et syndicus Capituli Vicensis, dixit: que ell se adheria al mateix parer y ab las mateixas protestas per lo interès del Capítol de Vich.

Admodum reverendus dominus abbas de Banyolas dixit: que no consentia, ans expressament dissentia, que no's done al Capítol de Solçona dels llocs dels religiosos, sinó que se'ls done dels llocs volants o que se'n y fassen y affegescan de nous, altrament dissent a tots y sengles actes de la present Cort.

Item, post hec, mandato illustrissimi domini archiepiscopi, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecta publice in presenti stamento memorialia decima tertia et decima sexta gravaminum infrascripta ad huiusmodi stamentum remissum et ordinatum per personas ad id per tria stamenta nominatas et electas, videliset, Dominici Vila, Violantis de Ballet, magnifici Petri de Ballet, Hieronymi Vallgornera et de Montagut, Marianne Sorribas, Raphaelis de Biure, Caroli Bou et Paule, eius uxoris, Petri Cellers et Angele Paule Roig, don Ludovici d'Elentorn, Francisci de Vilallonga, Geraldí de Vall, Jacobi Rossell de Perpinyà, Andree Ribas, fratrum monasterii Beate Marie de Carmello, ville //157r// Perpiniàn et Pauli Leopart. Et decreta super eorum admissione vel repulsatione per huiusmodi stamentum facta in eorum margine per me, dictum notarium, scripta et ad stamentum militare remissa.

1a presentació de agravis particulars

Super quia alia mamorialia gravaminum particularium erant per tria stamenta concordata et parata ad presentandum sacre, catolice et regie magestati, et dicta regia magestas adherat personaliter in presenti monasterio Sancti Francisci, ideo, reverendissimus dominus Urgellensis episcopus, admodum reverendus dominus abbas Bisuldunensis et reverendus dominus syndicus Capituli Urgellensis in locum syndici Vicensis, persone ad effectum infrascriptum per huiusmodi stamentum electe, una cum aliis personis per alia stamenta ad eundem effectum electis, accesserunt ad dictam sacram, catolicam et regiam magestatem intus quandam aulam dicti monasterii existentem et presentarunt quedam gravamina particularia per dicta tria stamenta concordata illaque manibus preffate regie magestati dimisserunt. Et reverse dicte persone ecclesiastice in presenti stamento, retulerunt suam regiam magestatem respondisse: que lo mandaría ver y reparar. Quorum quidem gravaminum particularium dicte sue regie magestati presentatorum, copiam dictus reverendissimus dominus Urgellensis episcopus michi, dicto notario et scribe, tradidit ad inserendum //157v// et continuandum in presenti processu, et que sunt infra, in fine presentis processus inserta.

Preterea, quia similiter Capitula Constitutionum infrascripta fuerunt per dicta tria stamenta concordata et dicta sacra, catolica et regia magestas adherat personaliter in presenti monasterio, ut predictur, ideo, ex decreto trium stamentorum, reverendissimus dominus Çelsonensis episcopus, admodum reverendi domini abbates Rivipulli, Beate Marie de Amer et de Banyolas ac reverendi syndici Capitulorum Barchinonensis et Vicensis, una cum aliis personis per alia stamenta electis et nominatis, accesserunt ad preffatam sacram, catholicam et regiam magestatem eidemque obtulerunt et presentarunt dicta Capitula concordata, videliset, unum Capitanie Generalis et quinque Baiulie Generalis, illaque manibus sue magestatis tradiderunt et dimissuerunt. Quibus sua regia magestas receptis, respondens in effectu dixit: que lo mandaría ver y proveher lo que fuesse de razón y justicia. Prout predicta omnia dicte persone ecclesiastice reverse in presenti stamento, retulerunt et copiam dictorum Capitulorum michi, dicto notario et scribe, tradiderunt ad inserendum in presenti processu, et que quidem Capitula sunt infra in fine presentis processus incerta.

158r// 25 junii

Die veneris, vigesima quinta mensis junii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocato stamento ecclesiastico predicto ad effectum supradictum in suo solito loco et apartamento, hora octava ante meridiem ipsius diei, post pulsationem campane majoris sedis, convenerunt in eo sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas de las Avellanas.

Admodum reverendus dominus abbas de Banyolas.

Admodum reverendus dominus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus dominus abbas de Vallbona.

Admodum reverendus dominus abbas de Guíxols.

Admodum reverendus dominus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus dominus abbas de la Real.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus dominus abbas de Amer.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Reverendus prior Scala Dei.

Reverendus prior Sancti Pauli Barchinone.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vaccantis Illerde.

Reverendi syndici Capitulorum Barchinonensis, Vicensis, Illerdensis, Celsonensis, Urgellensis et Elnensis.

Et primo, mandato illustrissimi domini archiepiscopi fuit per me, dictum notarium et scribam, //158v// lecta supplicatio oblata per Franciscum Coma, receptorem fraudum collecte Barchinone, huiusmodi tenoris:

Suplicació de Francesch Coma

Tenint Francesch Coma, receptor dels frauds y fogatges de la collecta de Barcelona, dins una caixa, la qual per a depositar los frauds li és estada donada en la casa de la bolla de la present ciutat, conforme a la disposició dels Capítols vint-y-nou del nou Redrés, quatre-centes vuytanta-quatre lliures, denou sous y sis recòndides, no duptaren Arnau d'en Biana y Alques Forment y Steve Blancafort, poch tement a Déu y a la correcció de la justícia temporal, una nit ha hora acaptada, rompre ab violència las portes de la instància haont estava dita caixa y rompent després la dita caixa, traure de aquella las

dites quatre-centes vuytanta-quatre lliures, denou sous y sis. E com fins vuy los diputats del present Principat no haian passades en compte al dit Francesch Coma las dites quatre-centes vuytanta-quatre lliures, denou sous y sis, conforme de dret y de justícia són tinguts y obligats, y de dit furt haja manifestament constat per la enquesta criminal que contra los dalt nomenats fonch fulminada y per aquell sien estats punits y castigats los dits delinqüents, per çò y altrament, supplica a vostra senyoria il·lustríssima y reverendas //159r// senyories, excel·lència y mercès que sian servits manar a las personas que per la Cort són estades anomenades per fer lo balans de al casa de la Deputació que passen en compte dites quatre-centes vuytanta-quatre lliures, denou sous y sis, al dit Francesch Coma en cas lo tròpian debitor en aquelles, offerint fer-los ocular hostensió de les coses prenarrades en la present supplicació per la informació que de dit delictes fonch rebuda, com axí sia de justícia. Lo offici, etc. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* Rollan.

Et fuit per huiusmodi stamentum decretum: que la aporten a las personas eletas per al balans del General que la vejan y après als advocats.

Item, fuit similiter lecta supplicatio oblata per syndicum confratrie dels tapiners, civitatis Barcinone, huiusmodi:

Excel·lentíssim, il·lustríssim, reverendíssim senyors.

En lo present Principat de Cathalunya, de molt temps a esta part se fa gran abús de traure fora del present regne cuyram, axí de cordovans com de cabrits, fahent-ne mercaderias y negociacions, negociant ab elles molts y diversos mercaders per a diversos regnes, de tal manera que per dit gran abús los dits cuyram se van de cadal dia encarint, en gran dany y perjudici de tota Cathalunya //159v// per desproveir-se la terra ab dites negociacions y treta, podent estar la terra abundosa y provehida y lo preu de dit cuyram ab comoditat, quant més que en altres regnes no se'n deixe traure, ans bé són tots perduts. Supplica per çò la confraria dels tapiners de la present ciutat e o lo syndich de aquella a vostres senyories y mercès sian servits a sa magestat representar dits agravis y axí mateix lo gran abús se fa de tallar cabrits en Cathalunya, per la qual causa y ha tanta carestia de carns, y que sia servit sa magestat concedir privi a dita confraria que ninguna persona no gosse ny presumisca tràurer fora del present regne ningun gènero de cuyram, axí de cordovà com de cabrits, ni altres qualsevol, que ademés que serà fer lo bé públich de Cathalunya, ells ne rebran particular mercè, etc. *Altissimus, etc.* Lluch Soler, syndich de la dita confraria dels tapiners, etc.

Et fuit super dicta supplicatione decretum quod remittatur personis electis ad ordinandum Capitula Constitutionum, ut videant quod super predictis expediat et conveniat faciendum et referant.

Fuit etiam similiter lecta alia supplicatio oblata per Gasparem Serra, civem Barchinone, qua lecta fuit decretum: que-s demana justícia devant jutge competent, thenoris autem dicte supplicationis huiusmodi est:

160r// Suplicació de Gaspar Serra

Il·lustríssim y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustríssim, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per la magestat del rey nostre senyor és estat concedit a Guillem Ortís, francès, natural de la ciutat de Marçella, privilegi del offici de cònsol de francesos, callant la calitat de hont és natural, y axí tacita veritate. E com semblant offici de cònsol de francesos no-s puga ni-s dega conferir a persones stranyes del present Principat de

Cathalunya, sinó als naturals del dit Principat, juxta la sèrie y thenor de les Constitucions de Cathalunya sobre semblants officis disposat, y axí com dit privilegi sia contra dites Constitucions de Cathalunya concedit. Per çò y altrament, representant dites coses Gaspar Serra, ciutedà de la present ciutat de Barcelona, del milor modo pot y deu a vostra illustrissima excel·lència, senyorias y mercès humilment supplica per observança de dites Constitucions sien servits manar dit Ortís, provehit de dit offici de cònsol de francessos, expoliar y privar del dit offici y dit real privilegi ésser revocat, contra dites Constitucions provehit, com no sia estat lo intent de sa magestat a semblant persona de la calitat y condició del dit Ortís concedir dit offici y fer-li semblant gràcia y mercè, etc.

Venit reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Et itidem fuit lecta similiter alia supplicatio oblata et presentata pro parte confratrie dels mariners, civitatis Barchinone, sequens:

160v// Suplicació dels mariners de Barcelona

Per privilegi special del rey en Jaume, concedit a quatre dels idus de octubre del any mil dos-cents sexanta-sinch als ciutedans y ciutat de Barcelona, està disposat que los vells y naus dels dits ciutadans hajan de ésser presents en los nollegiaments y viatges que en la present se faran per altres regnes a totes les altres naus forasters y ultramarines, en virtut del qual privilegi se és sempre observat y praticat que, trobant-se vexell en la platja de la present ciutat de ciutedà de Barcelona, ha sempre preferit en los viatges a totes las altres naus forasteres. E com de la observança de dit privilegi ne haja resultat molt gran profit no sols als patrons y amos de dites naus, però encara als mariners de la present ciutat, perquè de ordinari són estades navegades dites naus per ells, e sia arribat a llur notícia que alguns mercaders, en nom de la llotja d'esta ciutat, voldrien demanar derogació de dit privilegi real per a què, no obstant aquell, puguessen carregar llurs mercaderies y robes ab la nau que a ells apareixerà, encara que sia forastera, e no sia cosa justa que, no havent-hi causa per la qual se dega donar lloch a dita derogació ni se haja may seguit inconvenient algú de la observança de dit privilegi, ans bé molt gran benefici als propis mercaders, axí per haver acomenades llurs robes a personas conegudas y fiadas com encara per ésser //161r// los mariners de la present ciutat hòmens pràctichs en lo mar Mediterràneo, se'ls haje de fer un tant conegut perjudici y dany, com ho serie que sa magestat derogàs dit privilegi real. Per çò y altrament, los confreres y syndichs de la dita confraria dels mariners de la present ciutat, representant dit privilegi a la antiquíssima possessió en virtut d'el subseguida, supplican a vostres mercès los sia de mercè no donar lloch a què dit privilegi y possessió los sia derogada per concessió de altre privilegi ni altrament, que a més que proseheix de justícia, o rebran los dits confreres y confraria a singular gràcia y mercè. Lo offici, etc,

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, fuit super ea per huiusmodi stamentum decretum: que no·ls apar que la Cort se degue entremétrer de les coses contengudes en dita supplicació, sinó que ho demanan devant jutge competent.

Advenerunt reverendissimus dominus Çelsonensis episcopus, abbas Sancti Salvatoris de Breda, procurator sedis vaccantis Barcinone, syndicus Capituli Gerunde et procurator abbatis Populeti.

Item, vigore provisionis per tria stamenta facte et concordate super aliis supplicatis pro parte magnifici Anthonii Granollachs, fuerunt expedite ad instanciam dicti Granollachs per me, dictum notarium et scribam, littere sequentes:

Letres de Anthoni Granollachs

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en las Corts Generals que la sacra, catòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona //161v// als incolas de dits Principat y Comptats. Als magnífichs los assessors ordinaris del General de la present ciutat de Barcelona que havuy són y per temps seran. Salut y honor. Sabreu que per part de Anthoni Granollachs, olim collidor de la bolla y sagell de sera de la present ciutat de Barcelona, nos és estada presentada una supplicació del tenor següent: Inseratur. A la qual supplicació, de vot y parer dels advocats dels dits tres staments, fonch per nós feta provisió que, atès lo deduhit en dita supplicació té necessitat de disenció y que las parts judicialment sien oydes, sia manat als assessors del General que havuy són y per havant seran que dins quatre messos pròximament precisos y peremptoris, los quals corregan a die nottificationis, declaren en dita causa, citades primer totes les parts, ço és, dits Granollachs, Rius, Francesch Llentes y Benet Pi y tots los demés que pretendran interès en est negoci, a pena de privació del salari de tot lo temps que tardaran dits assessors en despedir dita causa passats dits quatre mesos; y que per ço sien fets commissió y manaments opportuns encontinent y despedides las presents, ab tenor de les quals, inseguint la dita provisió, notificant-vos las ditas cosas, vos diem y manam que de dita nostra provisió executeu y dins dit termini de quatre messos après de la nottificación de les presents a vosaltres fahedora, declareu en dita causa, //162r// citades las parts sobre dites, com desobre se conté, ab pena de privació de vòstron salari de tot lo temps que tardareu en despedir dita causa passat dit termini, com axí sia estat per nós provehit, tots dubtes y difficultats cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer despedir las presents sotascritas de mans dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datat en lo monestir de Sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, a vint-y-sinch de juny, mil sinch-cents noranta-nou.

Preterea, quia illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus preposuit: que per quant los tres braços estan differentes sobre les noves Constitucions de la tercera sala, per dit respecte no-s poden presentar a sa magestat, y per lo senyor compte de Quirra y altres cavallers li és estat referit que per consertar dit negoci seria bé se eligissen sis personas per cada bras, los quals, ab parer dels advocats de la present Cort consultius, vejan dit negoci y ho concerten y determinen dit negoci decisivament ha vot de la mayor part. *Fuit propter ea per huiusmodi stamentum facta super predictis deliberatio sequens:* que-s presenten a sa magestat las ditas Constitucions de la manera que estan decretades per cada stament, per a què sa magestat se adheresca al parer que millor li apparrà convenir per la bona administració de la justícia, bé y utilitat del present Principat y Comptats.

162v// *Deinde, quia admodum reverendus dominus abbas Rivipulli, nobilis don Petrus de Queralt et alie persone electe ad combinationem Constitutionum atulerunt ad huiusmodi stamentum, Constitutiones per eos combinatas fuerunt propter ea dicte combinationes per me, dictum notarium et scribam, publice lecte et votum presentis stamenti scriptum in margine earum et ad stamentum militare remisse.*

Deinceps, fuit per huiusmodi stamentum habilitate hore presentis diei, videlisset, ante meridiem usque ad duodecimam et post meridiem a tertia usque ad duodecimam et manda-

tum nottifficari aliis stamentis per promotorem istius, quibus omnibus placuit, prout dictus promotor retulit.

Post hec, advenerunt ad huiusmodi stamentum admodum illustris dominus comes de Quirra et magnificus talis Çarrovira, electi et nominati una cum aliis per huiusmodi Curiam ad ordinandum negotia trirreminum, et reportavit quasdam scripturas ordinatas per dictos commissarios super dicto negotio, ut illas videant in huiusmodi stamento, quas sue illustrissime dominationi tradiderunt et dimisserunt et propter impedimentum aliorum negotiorum non potuerunt tunch legi.

Et post predicta, fuit per huiusmodi stamentum facta super infrascriptis deliberatio sequens: que, insequint lo parer de la magestat //163r// del rey nostre senyor acerca de la enseculació del reverendíssim bisbe de Solsona y son Capítol en casa de la Diputació, que lo dit reverendíssim bisbe, per rahó de sa sglésia y dignitat episcopal, stigue y reste enseculat en casa de la Diputació a diputat com los demés prelats, eregint per adaçò un lloch més de nou al número dels diputats ecclesiàstichs, y al Capítol de Solsona sian donats dos llochs en dita casa, la hu de diputat y altre de oydor, y que sian per la present Cort o per los deputats que seran dos capitulars de dit Capítol, un per ensecular en lloch de diputat y l'altre per a oydor, y de tot açò se'n fasse y ordene un Capítol de Cort; e que lo promotor del present stament o reporte y nottiffique als altres brassos.

Tandem, quia promotor presentis stamenti asportavit octo Capitula novi Redressus Generalis per tria stamenta visa et decretata, ideo fuerunt mandata tradi et liberari nobili don Christofo d'Ellentorn, procuratori sedis vvacantis Illerde, altero ex personis electis ad combinandum dicta Capitula, prout incontinenti ego, dictus notarius eidem tradidi et liberavi.

25 junii

Dictis die et anno, hora tertia post meridiem ipsius diei, convocata dicta Curia Generali et presenti stamento ecclesiastico in loco et apartamento solito convenerunt in //163v// sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

Reverendissimi domini episcopi Urgellensis, Çelsonensis et Gerundensis.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates de Cuxano, Sancti Cucuphatis, Arlès, de Besalú, de Camprodon, de Lavaix, de Amer, de Vallbona, de Galligant, de Guíxols, Sancti Laurentii de Monte, Sancti Laurentii prope Baganum.

Reverendus prior Scala Dei.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendi procuratores vaccantium Barchinonensis et Illerdensis.

Reverendi syndici Capitulorum Vicensis, Çelsonensis, Urgellensis, Illerdensis, Barchinonensis et Dertusensis.

Et predictis ut predicatur convocatis et congregatis, mandato illustrissimi domini presidis fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecte publice in presenti stamento octo Constitutiones noviter ordinate ad instantiam civitatis Barchinone et per promotorem stamenti regalis reportate ad huiusmodi ad videndum, et ipsis lectis et visis, decreta per huiusmodi stamentum super eis facta fuerunt in eorum margine scripta et ad stamentum militare remissa.

Post hec, advenerunt ad huiusmodi stamentum magnifici Phedericus Pol et Jacobus Rossell, domicelli, legati ex parte stamenti militaris missis, et reportarunt: que havent-se //164r// reportat en aquell bras per lo promotor del present com se havia feta certa determinació acerca de la enseculació del reverendíssim bisbe de Solsona y son Capítol en conformitat del parer de sa magestat, ha aparegut adaquell bras cosa nova que per lo present bras se fos concedit negoci a sa magestat per notificar y fer-ho ha saber en aquell bras, màxime havent-y en ell dissentiment posat en dit negoci per don Christòfol Gallart, y ne han fet molt sentiment per ésser, com està dit, cosa nova. Y axí los han manat que ho vinguessen a representar ad aquest bras, pregant-los manen fer-los-ho a saber y entendre lo que ha passat y que no consentien se fessen coses que no sia en conformitat dels altres braços com se acostuma.

Et reversis dictis legatis, habito in presenti stamento tractatu super predictis, fuit deliberatum: que's torne resposta al dit bras militar, referint-los lo que ha passat en dit negoci, de com entenent lo senyor vicecanceller los dissentiments y diferències que-y havia en lo present bras entre los interessats acerca de dit negoci, manà cridar a molts de dits interessats, los quals per lo interès propri que-y pretenian, o dexaren en mans de sa magestat, lo qual, ab parer de dit senyor vicecanceller, ha manat fer enténdrer al present bras lo que li aparexia se devia fer en aquest particular. Y lo present bras, adherint-se al parer que sa magestat asenyallava, //164v// ho ha enviat a nottificar y representar-o als braços militar y real, y axí no tenen que fer-ne sentiment ni maravella en dit bras militar, puys és estada la primera determinació que acerca de dit negoci se ha feta per lo present bras, la qual encontinent se'ls fou notificada y comunicada; e per fer dita resposta al dit bras militar foren nomenats per lo present stament los senyors abat de Amer y syndich del Capítol de Vich.

Et postea, fuerunt per me, dictum notarium, publice in presenti stamento lecta quatuor Constitutiones noviter ordinate per commissarios per tria stamenta deputatos et per eos ad huiusmodi stamentum remissas ad videndum, et decreta per huiusmodi stamentum super eis facta in eorum margine scripta et ad stamentum militare remissa.

Item, mandato dicti illustrissimi domini archiepiscopi fuit per me, dictum notarium, relecta supplicatio quedam supra jam die vigesima tertia presentis mensis lecta et in presenti processu inserta acerca de la unió de les bossas dels diputats y oydors reals; et habito super contentis in ea tractatu, fuit per huiusmodi stamentum decretum: que·ls apar bé lo que en dita supplicació se demana y diu y són de parer que·s fassa axí.

Admodum reverendus et nobilis don Christoforus de Queralt, syndicus Capituli Tarracensis, dixit: que alçava lo dissentiment per ell posat //165r// acerca de las supplicacions de tal Vila, sparter, y de Felip Besturç tant solament.

Nobilis don Petrus Franquesa advenit ad huiusmodi stamentum et retulit congregatis in huiusmodi stamento: que sa magestat li havia manat que vingués a referir al present bras com ha entès las differèncias que són entre los tres braços acerca de la Constitució de la tercera sala del criminal y las diligèncias que lo bras militar ha fetas per a què los braços ecclesiàstich y real se adherissen a llur parer, y que los dits braços ecclesiàstich y real estan y perseveran quiscú en sa determinació. E com en cars que tots los tres braços fossen conformes també sa magestat ho havia de mirar y decretar conforme li aparexeria convenir, tanta y més rahó és que ho fassa estant los braços differentes en opinió, e que per çò los brassos se adherescan a la determinació que sa magestat ne farà; y que lo present bras notifficàs y fes a saber als altres braços esta determinació de sa magestat.

Et precedente super predictis colloquio, in presenti stamentum, fuit deliberatum: que se adhereixen al vot y parer de sa magestat, e per reportar-ho y notificar-ho als altres braços foren anomenats per lo present bras lo senyor abat de Arlès y don Nofre d'Elentorn, los quals encontinent anaren a fer dita embaxada y, tornats poch après, referiren que·ls havian respost procurarian adherir-se al que sa magestat manava.

Recessit a presenti stamento illustrissimus dominus //165v// archiepiscopus et presidit in eius absentia reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Postmodum venerunt et ingressi fuerunt in presenti stamento domini regens Çabater, marquo de Montesclaros, Tellus de Gusman, don Petrus Franquesa, Salvator Fontanet, don Ludovicus de Paguera, Torner, doctores Regii Consilii, et assignato eis loco debito et solito ad sedendum, dictus dominus regens Çabater dixit congregatis in presenti stamento: que lo bras militar, acerca del que per part de sa magestat los és estat significat sobre de las differèncias que entre los tres brassos y ha per la Constitució de la tercera sala, no sols no havian tornada resposta, però encara han posat en aquell bras, acerca de aço y que no·s tornàs resposta a sa magestat, dissentiments alguns cavallers y se'n són anats del present monestir, que per molta diligència se ha feta, no·y hagut remey de poder-los fer tornar, del que sa magestat y sos ministres estan molt sentits. Y per çò los han manat que vinguessen al present

bras ha amonestar y requerir-los de part de sa magestat, com los amonestan y requireixen, que dins un quart procuren en què dits dissentiments se alçen y dit negoci se conserte; altrament passat dit termini, nomenen personas per part del present stament qui, ab las demés nomenadoras per los altres staments y per part de sa magestat, declaren y fassen judici sobre ditas cosas //166r// en la forma acostumada.

Et recessis predictis a presenti stamento, habito tractatu et colloquio, fuit per huiusmodi stamentum decretum: que·s fassa una embaxada al bras militar de part del present, representant-los ditas cosas y la gran ocasió que sa magestat té de desgustar-se y lo dany que de haver-se de fer dit judici redundaria a la present Cort, y per çò que procuren en que dit negoci se assente y se conformen ab sa magestat y dits dissentiments se alçan, altrament se'ls notifica que lo present bras anomenarà personas per sa part per ha fer dit judici en la forma acostumada; e per a fer dita embaxada foren anomenats los senyors abat de la Real y lo syndich del Capítol de Vich, los quals encontinent anaren ha fer dita embaxada.

Et paulo post predicta, reversi dicti legati retulerunt: com eren anats al dit bras militar y los havian explicada y referida la embaxada los era estada comesa, y que lo senyor duch de Cardona los havia respost que ja en aquell bras se treballava y se treballaria en que dits dissentiments se alçassen tant com poden y que tenen molta confiança que lo present bras los ha de ajudar y valer en tot lo que poran.

Deinde, quia admodum reverendus dominus abbas Rivipulli, alter ex personis electis ad combinandum Capitula Constitutionum et decreta per tria stamenta super eis facta, asportavit //166v// in huiusmodi stamento aliquo ex dictis Capitulis combinatis, fuerunt propter ea mandato reverendissimi domini presidis lecte dicte combinationes et decretum per huiusmodi stamentum in premissis facta scripta per me, dictum notarium et scribam, in earum margine respective et ad stamentum militare remissa.

Item, similiter fuerunt lecte per me, dictum notarium et scribam, combinationes facte per commissarios ad id deputatos de Capitulis ordinatis super novo Redressu Generalis, a primo scilicet usque ad quadragesimum quintum, et decreta super eis facta in eorum margine similiter scripta et ad stamentum militare remissa.

Post hec, quia tempus prefixum et assignatum pro parte sacre, catolice et regie magestatis super revocatione seu cassatione dissentimentorum apositorum in stamento militari erat elapsum et dicta dissentimenta nequequando sublata nec suspensa erant, ideo huiusmodi stamentum ecclesiasticum ad iudicium faciendum super predictis, prout supra pro parte regie magestatis requisiti et moniti fuerunt, nominarunt personas pro parte presentis stamenti qui, simul cum aliis per alia stamenta et suam regiam magestatem eligendis, dictum iudicium in forma solita faciant, reverendum dominum episcopum Vicensem, admodum reverendum dominum abbatem de Amer et reverendum syndicum Capituli Elnensis, man-

dando //167r// cum his promotori presentis stamenti quatenus dictam nominationem et electionem reportet et nottifficet aliis stamentis necnon et dominis tractatoribus presentis Curie. Qui quidem promotor incontinenti ad predictam exequendum recessit, et paulo post reversus retulit se notificasse predicta omnia aliis stamentis ac dominis tractatoribus.

Et paulo post predicta, venerunt ad huiusmodi stamentum magnifici domini Spuny et Roger, domicelli, legati ex parte stamenti militaris missi, et reportavit: que en aquell bras militar havian feta molta maravella de que lo present tant prest haja anomenadas personas per a fer lo judici, per quant lo dissentiment que-y ha en aquell bras no és a tots actes.

Denique, reverendissimus dominus cancellarium, domini Tellus de Gusman, don Petrus Franquesa, una cum aliis dominis doctoribus Regii Consilii, advenerunt ad huiusmodi stamentum et ex parte dominorum tractatorum secundo requisiverunt et monerunt congregatis in presenti stamento quatenus, eo quia dissentimenta apposita in stamento militari non sunt sublata et tempus prefixum est elapsum, procurarunt ut infra spatium dimidii quarti dicta dissentimenta revocarentur, alias procedetur ad dictum iudicium super predictis faciendum in forma solita.

167v// 26 junii

***Die sabbati, vigesima sexta mensis junii, anno predicto a
nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono,
convocata et congregata Curia Generali predca in dicto monesterio,
hora octava ante meridiem ipsius diei, stamentum ecclesiasticum
convenit in suo solito loco et apartamento dicti monesterii,
in quo interfuerunt sequentes***

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Çelsonensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini Campirotundi, Beate Marie de Lavaix, de Gallicantu, de Cuxano, Vallisbone, Sancti Felicis de Guíxols, Beate Marie Avellanarum, Sancti Laurencii de Monte, Sanctarum Crucum, Bisaldunensis, de la Real, de Amer, Sancti Salvatoris de Breda abbates.

Reverendus prior Scala Dei, ordinis Cartusiensis.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

168r// *Reverendi domini Capitulorum Urgellensis, Çelsonensis, Vicensis, Illerdensis syndici.*

Quibus omnibus supradictis sic convocatis et congregatis, habito in presenti stamento tractatu super aliis supplicatis pro parte Simeonis Jornet et Oliveras, fuit decretum quod huiusmodi stamentum stabat et perseverabat in jam alias supra decretis et provis.

Deinde, fuit mandato illustrissimi domini archiepiscopi lecta per me, dictum notarium et scribam, supplicatio quedam in presenti stamento oblata pro parte droguerorum presentis civitatis Barchinone, que fuit remissa personis electis ad ordinandum novas Constitutiones, thenor vero dicte supplicatiois talis est:

Suplicació dels droguers

Il·lustríssim, reverendíssim, molt reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors.

Com per la Constitució feta en lo any mil sinch-cents vuytant-sinch, Capítol tercer, comensant “Per quant és necessari, etc”, sia disposat sobre lo examen de les medecines que sia fet per un metge y un apotecari ab lo protomèdich o son substitut, y com per los consellers y pròmens de la present ciutat, a vint-y-set de nohembre mil quatre-cents trenta-tres, stigue statuït y ordenat que en dits exàmens entrevingue un droguer, per convenir a la cosa pública, per la notícia que los droguers tenen de la bondat y qualitat de las medecinas y també //168v// per obviar als respectes correspondents o amistats que los metges poden tenir ab los apotecaris, de hont se segueix que dites medecines no són tant ben examinades y dita Constitució tant observada com deuria. Per çò, supplique lo syndich del Col·legi dels droguers que, ajustant a dita Constitució, sia statuït y ordenat que en dits exàmens de medecines entrevinga hu dels cònsols de dit Col·legi dels droguers, restant dita Constitució en lo demés en sa força y vigor. Ítem, per quant se veu per experiència que en la taxa de les medecines que-s fa judicial o extrajudicialment per los cònsols dels apotecaris, segons lo privilegi del rey don Ferrando segon a llur Col·legi concedit, se solen fer molts abusos, de tal manera que, essent dits comptas ordinàriament molt excessius, dits cònsols los retaxan molt poch y ha vegades s’és vist taxar-los a mayor summa que és a la del compte del apotecari, y açò se fa perquè en son lloch y temps se fassa lo mateix per son respecte y profit, en gran dany de la cosa pública. Per çò, supplique per a provehir a la indempnitat de la cosa pública y als excessius comptes de medecines, ampliant dit real privilegi, sie statuït y ordenat que en lo taxar dits comptes de medecines entrevingan los dos cònsols dells droguers, juntament ab los dits dos cònsols dels apotecaris, com ha persones expertes //169r// y que tenen notícia del valor y just dels simples entren en dites medecines, no obstant dit y altre qualsevol privilegi a dit Col·legi concedit. Ítem, per quant és conforme justícia que ningun terçer possessor sia condemnat ni exequat sens primer ser justificat lo jus passiu, y per obviar al abús se sol fer en exequar comptes de medecines contra hereus, successors y tercers possessors ab la sola citació, sense justificar lo jus passiu. Per çò se supplica sia statuït y ordenat que, per la justificació de dites exequacions y bé de la cosa pública, que lo prior y senmanes de la cort del veguer de Barcelona y altres jutges a qui toca provehir en ditas causas no puga condemnar ni oficials alguns exequar per dits comptes o medecines quantitats algunes ha hereus y successors o tercers possessors de béns de aquell per qui hauran servit dites medecines que primer sumàriament, saltim dins deu dies, no hagen justificat lo jus passiu y dita dilació sia comuna a las dos parts, no obstant qualsevol privilegi ha dit llur Col·legi concedit, ús, consuetut y pràtiga en contrari; que a més de ésser cosas molt convenients al bé comú, o tindrà a singular mercè. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Garí.

Item, similiter fuit lecta alia supplicatio oblata et presentata per syndicum //169v// universitatis oppidi de Caldes de Monbuy, thenoris huiusmodi:

Suplicació del syndich de Caldes de Monbuy

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt reverents y magnífichs senyors.

La experiència ha demostrat quant danyosa cosa sia a las universitats y poblats en aquella y tota la terra universal la prohibició dels padrenyals, per çò que los hòmens honrrats y que desijen viurer en sas cases estan desermats y sens deffensa y los malfactors, lladres y homicidas ab armes y poder de empèndrer qualsevol maldat, del que se segueixen y han seguits grandíssims delictes, morts, robos y inquietuts, axí dins de ciutats, vilas y llochs com fora de aquells, per los quals se tingue per bé de tol·lerar-los. Y s'és vist com, de haver-hi padrenyals, se són seguits molts manco casos y delictes, perquè lo malfactor, sabent que lo qui vol offèndrer té armes, no-s gose atrevir per lo temor natural, y no tenint-las, va molt confiat y no deixa de riscar-se, conforme se ha seguit ha algunes tres semmanes en la vila de Caldes de Monbuy, que entrada de nit se'n entraren sinch hòmens ab sos padrenyals y a la porta de sa casa mataren un home de dita vila y se'n anaren al portal de dita vila y allí se feren forts, de manera que mataren un altre home que venia ab los qui ajudaven al balle, lo qual, com ell ni los que'l acompanyaven no tenian padrenyals, no·ls pogueren agafar, //170r// ans se'n anaren molt a son salvo, lo que no hagueren fet si y hagués hagut padrenyals. Axí que és cert y indubitat que, estant prohibits dits padrenyals, se seguiran, com se han seguits hi-s següexen en tots los llochs, delictes innumerables, per donar-se ales y ànimo als malfactors que no tenen archabussos y scopetes, per ser armes tardies y que és imposible que en un prompte puguén estar a punt; y com en las Corts se hage de mirar per lo bé públich y desviar semblants delictes y opresions, per tant et àlias, lo syndich de Caldes supplica a vostra mercè sian servits tenir consideració a dites coses y supplicar a sa magestat sia de son real servey admètrer los padrenyals, adherint-se a la Constitució sobre de açò feta, que además és de rahó y justícia, dis suplicant ne rebrà mercè. Lo offici, etc. *Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione ut prehebetur lecy, fuit provisum illam repelli et non admitti.

Item, fuit similiter lecta alia supplicatio oblata per admodum reverendum dominum archidiaconum maiorem sedis Barchinone, huiusmodi seriei:

Suplicació del ardiaca major de la seu de Barcelona

Il·lustríssim, molt il·lustres, excel·lentíssim, molt reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Lo ardiaca mayor d'esta sancta isglésia de Barcelona diu que ha se dignitat està unida per auctoritat apostòlica la isglésia parrochial de Sanct Just y //170v// Sanct Pastor, en la qual parròchia estan las presons reals d'esta ciutat, y que dóna més treball sola la presó a la casa de la dita parròchia que tot lo rector de aquella, per la multitud de presos que de ordinari y sol haver en la dita presó, y las habitacions infectas, pudentas y mal acomodadas, y en particular lo corral, axí per a conservar la salut y perduda cobrar-la, com també per a la salut dels vicaris y commoditat de la bona ministració dels sacraments de la isglésia. Del qual y de ésser las enfermedats per la mayor part agudas y contagiosas, resulta que lo dit ardiaca ab molt gran dificultat trobe vicaris que vullen en la dita presó ministrar los sacraments y, trobats, no manco difficultat en entretenir-los. Per a remey del qual, en servey de Déu y descàrrech de sa consiència y bé públich dels pobres presos axí corporal com spiritual, li apar seria molt necessari obrar alguns apposentos decentes y

segurs en las ditas presons hont se possassen los malalts, per a què axí ab millor commodat puguessen més quietament confessar-se y rebre lo sanctíssim sacrament y los vicaris ab manco perill y temor de sa salut y més quietut puguén confessar-los y ministrar los restants sacraments, y resultarà de aquí molt més gran veneració de aquells, lo que no és tant en lo dia de vuy, y de açò ne supplica a vostres senyories, excel·lència //171r// y mercès. Lo offici, etc. *Altissimus, etc.* Lo ardiaca mayor y en dit nom rector de la parrochial de Sanct Just y Sanct Pastor, en causa pròpia.

Qua ut predicatur lecta, fuit responsum: que ja y ha una nova Constitució ordenada, en què s'especifica que·s fassen dos o més apartaments si seran menester per als malalts en dita presó per a què puguén estar separats dels que tenen salut y ab decència confessar y rébrer los demés sagraments.

Item, fuit lecta supplicatio oblata per Joannem Vaquerii, ville Perpiniani, sequens:

Suplicació de Joan Vaqueri

Il·lustríssim, reverendíssim, molt reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Catorse anys ha que Joan Vaqueri, ab molta legalitat y diligència, serveix al General de Cathalunya en lo offici de procurador fiscal en la collecta de Perpinyà; y com dos anys ha fet lo abril propassat, los diputats del present trienni li haian donat adjunt a Montserrat Blanch, de dita vila, y al dit Blanch han manat donar lo íntegro salari que a dit Vaqueri se havia donat, de manera que és restat lo dit Vaqueri totalment despullat, contra tot dret y rahó. Per çò, lo dit Joan Vaqueri supplica humilment a vostres senyories, excel·lència y mercès //171v// sian servits manar que ell sia reintegrat en son primer stament y ésser-li manat restituhir lo dit salari, juntament ab las dos anyadas preditas; que a més que serà fer justícia, la qual demana, rebrà a particular mercè de vostres senyories, excel·lència y mercès. Lo offici, etc. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* Joan Vaqueri, en causa pròpia.

Cui quidem supplicationi fuit provisum quod remittabatur advocatis presentis Curie, qui videant quod juris fuerit et referant.

Item, fuit similiter alia supplicatio oblata pro parte universitatis de Talarn, que fuit remissa advocatis presentis Curie, qui supplicata per dictam universitatem videant et quid de jure super ea faciendum sic referant, tenor autem dicte supplicationis huiusmodi est:

Suplicació de la universitat de Talarn

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per lo Capítol trenta-set de les Corts celebrades en la vila de Monçó en lo any mil sinch-cents vuytant-sinch és estat disposat e ordenat que las taules del General scituades en las vilas de barons fossen reduhides y transferides a viles reals, exprimint specialment ab dit Capítol la reducció //172r// y translació de algunes taules de les vilas de barons a las viles reals, y que totes las demés taules del General de les viles de barons fossen reduhides a las viles reals més veynes y cómodes de les viles de barons haont se tenian dites taules, conforme més llargament en dit Capítol està disposat, al qual se fa relació, lo qual Capítol per lo bras ecclesiàstich y militar és estat ara últimament confirmat. E com la vila de Tremp, de la sotsvegueria de Pallars, sia vila de baró, per ésser senyor de aquella lo bisbe de Urgell, haont està per avuy scituada la taula del General de la collecta de Pallàs, y la vila de Talarn sia vila real y cap de vegueria y la més propinca y cómoda vila real de la vila de Tremp, haont se té dita taula del Gene-

ral de dita collecta, a la qual vila de Tarn, real, per ésser més pròxima y cómoda de dita vila de Tarnp que ninguna altra vila real, juxta la sèrie y disposició del dit Capítol trenta-set de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, la dita taula del General scituada en dita vila de Tarnp, de baró, ha de ésser reduhida y transferida a la vila de Tarn, vila real. La qual reducció y translació de dita taula, a bé que per part del syndich de dita vila de Tarn sia instada una y moltes voltes se effectuàs devant //172v// los diputats de Cathalunya, nunca ab effecte no ha pogut obtenir, sinó que sempre han recusat la exequió del dit Capítol de Cort per sinistres respectes y complesències, en notable perjudici y agravi de dita vila de Tarn y contra expressa disposició del dit Capítol trenta-set. Per çò y altrament, lo syndich de la vila de Tarn, desitjant que dit Capítol sia ab tota puntualitat e integritat, com és rahó, observat, a vostres senyories, excel·lència y mercès humilment supplican sian servits manar provehir y ordenar que la dita taula del General de la collecta de Pallàs, scituada en la vila de Tarnp, vila de baró, sia encontinent reduhida y transferida a la vila de Tarn, vila real, per observància del dit Capítol trenta-set; y ultra que és de justícia, lo dit supplicant, en nom de dita vila, ho rebrà a particular mercè de vostres senyories, excel·lència y mercès. Lo offici, etc. *Altissimus, etc.*

Item, fuit per me, dictum notarium et scribam, similiter lecta alia supplicatio oblata et presentata pro parte universitatum de Llussà de Vall, Montornés, Mollet et aliarum, thenors huiusmodi:

Suplicació de la universitat de Llussà y altres

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Per los capitans generals y ministres de la Capitanía General del present Principat de Catha//173r//lunya de molts anys ensà se han fet notables agravis, danys y prejudicis a moltes universitats y poblats del dit Principat de moltes maneres, y entre altres a las universitats y poblats de las parròchias y llochs de Llussà de Vall, Montornés y Vallromanes, Mollet, Parets y Gallerchs, Palau y Plegamans, Sancta Perpètua, Martorelles, Sanct Fort y Cabanyes, acerca del carruatge y tragí de la fusta para la terçana de Barcelona y fàbrica de las galeras.

Primerament, se ha fet grandíssim agravi y perjudici per lo que per la dita Capitanía se farian manaments penals a ditas universitats y poblats perquè aportassen y triginassen dita fusta ab tanta carretas y animals segons los aparexia y no pagavan los jornals deguts, així dels hòmens com dels animals y carretas, ni segons los preus acostumats ni de gran part se acostave a ell lo que pagavan, per ésser tant pocha cosa, com és notori.

Segonament, perquè per temor dels manaments penals y execucions rigurossas que comminavan y feian de las penas, era forçat a las ditas universitats y poblats de aquelles imposar-se una contribució y capsou, que li deian, per a pagar los dits jornals de hòmens, animals y carretas, y per poch que faltassen de acudir, se'ls feian manaments y execucions del dit capsou per la dita Capitanía General.

173v// Tercio, perquè alguns commissaris y officials de dita Capitanía moltes voltes demanavan mayor número de carros dels que tenian possibilitat dits llochs, ab penas y apprefeció de poch temps y ussant de cautelas perquè's composassen los llochs en donar una cantitat a dits officials perquè'ls passassen per manco carretas y no'ls vexassen, y de fet los officials los composaven y se utilarian de dites composicions.

Quarto, perquè moltes voltes feian los dits manaments y possaven aquells en execució al temps de las mesas y en temps de las veremas, quant los pagesos estavan molt

occupats y tenian més necessitat dels animals y carretas, per lo qual respecte patien de moltes maneres.

Quinto, en lo tallar dels arbres per a fusta per los quals no pagavan lo just preu de aquells y molts ne dexaven de pagar.

Sexto, perquè los officials de dita Capitanía apposentavan per las casas los serradors qui tallaven y sarravan los arbres y fusta, fent-los donar la despesa per sols catorse diners cadal dia per cada hu, valent dia despesa tres sous lo manco.

Septimo, han gastat molt las ditas universitats y poblats per procurar lo remey, esmena y revocat lo de ditas cosas, sens haver-ho pogut may alcançar.

Tots los quals y altres agravis, danys y preiudicis //174r// han rebut las ditas universitats y poblats de moltíssims anys ensà ab las ditas vexacions y procehiments de la Capitanía General y han patit tant excessivament que molts són restats pobres, arruynats y destruyts, las quals cosas són molt públicas y notòrias per ésser estats los danys y agravis molt públichs y universals.

A més dels sobre dits anys y prejudicis ab los dits procehiments de la dita Capitanía General, també se ha contrafet a diverses Constitucions de Cathalunya y disposicions de dret per haver exercit los capitans generals jurisdicció en los provincials qui no són stipendiats ni subiectes a la dita Capitanía, y per haver procehit ab manaments penals sens clàusula, justificació y ab execucions rigurosas y promptas; y assenyaladament se ha contrafet a la Constitució feta en las Corts de Monçó, en lo any mil sinch-cents cinquanta-tres, Capítol vint-y-nou, en lo títol “De vectigals”, ab la qual està disposat que al capità general no li sia lícit ni permès per si ni per ministres alguns, directament ni indirecta, palesament o amagada, ab qualsevol motiu o potestat imposar, exhibir ni fer exhibir algun vectigal o imposició ni contribució; y en la Constitució feta en la Cort de Monçó, en lo any mil quatre-cents setanta, Capítol de Cort vint-y-tres, en lo títol “De offici dels alcayts”, ab la qual està disposat que atsemblas, pallas, vitualas, llenyas ni altra manera de munició no pugue ser pres ni llevat a persona //174v// ninguna del dit Principat per ningun alcayt, capità, algutzir, porter o altres, sinó pagant primerament e satisfent-ho segons lo valor de la cosa, y ha altrás Constitucions y drets.

Totas las quals cosas, a instància y petició de las ditas universitats se són moltes voltas representadas per part dels diputats de Cathalunya ab diverses embaxadas, axí als lloch-tinents generals de sa magestat y a sos predecessors com també a sa magestat.

Per ço y altrament, lo syndich o syndichs de las demunt ditas universitats supplican humilment a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits, per ésser cosa tant convenient al bé públich, de que per part dels tres staments y de la present Cort General se supplica a sa magestat sia de son real servey de que, o ab Constitució general, o ab Capítol de Cort, o de la manera més convindrà, sia donada forma y orde per a què en lo sdevenidor no-s fassan més semblants agravis y vexacions y que se pague lo just preu dels jornals, segons lo més comú preu que se acostume y se acostumarà de dar comunament. Y tenint consideració en aquell, seria bé fer la taxa certa, tenint compte al jornal que acostuma de guanyar un home ab un parell de mules o un parell de bous y un carro, que segons los quintars que poden aportar y las lleguas que cada dia poden caminar reyxeria al just preu que-s fes la tatxa //175r// a rahó de un sou per quintar per cada llegua y per lo que se ha vist per experiència haver gastat y patit molt de temps per a cobrar la paga dels ministres de dita Capitanía o altres de sa magestat, que sia statuït que la dita paga dels jornals sia pagada encontinent que hauran descarregat la fusta a la drassana, y que si no-s pagava encontinent, que axí la universitat que la havia feta aportar com altres, entenen que no se ha pagat lo preu de dits jornals, no tingan obligació de portar-n'y més, ni unas ni altrás, que primer no haian pagat lo que-s deurà, no obstant qualssevol manaments penals ni altres que per dit respecte se'ls fes. Y també que

no sian vexats los de ditas universitats en los mesos de juny y juliol, setembre y octubre, per ésser lo temps de las fahinas de segar y batre, veremar y sembrar, tan privilegiadas y necessàries al bé públich. Y que noresmenys se pague lo just valor dels arbres, fent stimar primer aquells per personas expertas y pagar-los ans de tallar-los o ans de portarlas-se'n. Y que los talladors y serradors haian de pagar tres sous cada hu per la despesa de cada dia si seran apposentats per las casas y no volguessen ells mateixos fer-las. Y que també los manaments se fassan a las universitats per la Real Audiència civil y no per las Capitania ni consell criminal. Totas las quals cosas, a més de que són convenientes al bé universal, //175v// ditas universitats tindran en compte de molt singular mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione ut predicatur per me, dictum notarium, lecta, quia jam super contentis in ea est per Capitula Constitutionum noviter ordinata per tria stamenta provisum, ideo nihil super ea decretum fuit.

Preterea, mandato illustrissimi domini archiepiscopi fuerunt per me, dictum et infrascriptum notarium et scribam, lecta publice in presenti stamento gravamina particularia infrascriptorum ad huiusmodi stamentum remissa per personas ad ea ordinandum electas, videliset, nobilis don Caroli de Lupià, Margarete Farrana, Benedicti Fluvià, Joannis Monclús, Francisci Seguí, ville de Martorell, Pauli Puigjaner, Francisci de Vilafranca, Francisci Jualar, Petri Lluch, civitatis Vicensis, procuratoris patrimonialis sue magestatis, civitatis Illerde, universitatis de Palautordera, Catharine Sabaduca et Michaelis Quintana, habitantium Barcinone, ville Perpiniani, syndici vicarie de Besalú, Pauli Jordà et Honophrii Jordà, ville de Figueres, Anthonii et Stephani Angladas, Michaelis Seraphini Nadal, abbatum Sancti Benedicti, particularium ville de Certa, nobilis don Bernardi de Cardona, Hieronyme Ribas, Gasparis Serra, Nicholay de Brasco, //176r// syndici de Torroella de Mongrí, Hieronymi de Vallgornera, ville del Arbós, Hieronymi Monera, Petri Fabregues, castris de Clayrà, ville Perpiniani, universitatis de la Bisbal et syndici de Moncada, et decreta super eis facta fuerunt in eorum margine scripta et ad stamentum militare remissa.

Venit admodum reverendus dominus abbas de Sancti Culgat.

Deinde, mandato dicti illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi, fuerunt per me, dictum notarium, publice in presenti stamento lecta tria mamorialia ordinata super negotio trirreminum, remissa ad huiusmodi stamentum per personas ad id per tria stamenta electas, quorum quidem memorialium tenores, unius post alterum, sic sequuntur:

Mamoriales dels apuntaments de las galeras

Mamorial sumari que apar ser convenient per a tenir galeras per assiento, que és lo que han resolt las devuyt personas anomenades per los tres braços ecclesiàstich, militar y real.

Primerament, han resolt que prenguen vuyt galeras per assiento, lo qual ha de ser conforme lo últim dels genovesos.

Y concedint sa magestat dit assento, poran portar a ditas galeras conforme las aporten los genovesos per dit assento.

Y en augment del dit assento, a més dels sinquanta hòmens de coll que aportaran //176v// dites galeras, apar perquè vajan millor armades se posan en cada una galera de dites vuyt, setanta hòmens més a compte de la Generalitat, que ab los sinquanta que paga sa magestat fan suma de cent y vint hòmens.

Apar axí mateix, perquè dites vuyt galeras vajan ben armades de gent de rem, ultra dels cent sexanta-quatre hòmens que dóna lo rey, s'i posen quoranta-sis hòmens més a compte de dita Generalitat, que són dos-cents y deu hòmens.

A la capitana de dites vuyt galeras, que ha de ser la més aventajada, dóna sa magestat per son compte dos-cents hòmens de rem y sexanta-sinch hòmens de coll, y perquè vaja del tot com convé, se n'i posaran a compte de la Generalitat setanta més de rem, que estarà armada de sinch en sinch, y ab setanta hòmens més de coll, que fan suma de cent y trenta hòmens de coll, que aportaran dita gent de coll y rem ben provehida y vestida de tots sos necessaris ha ús de galera; y axí mateix las pagas seran dos iguals; y per çò apar que sa magestat tinga en ditas galeras un vehedor per péndrer la mostra de dites vuyt galeras, la qual ha de ser conforme a la capitulació y assiento de dits genovesos.

Que la invernada de dites galeres sia en lo moll de la present ciutat, perquè aquí serà més comoditat per al que se offerirà y per perseguir als cosaris que saquejan la costa //177r// que és lo principal fi a que-s demanan.

Que lo invernar dure sinch mesos, a saber és, des de quinze dies de octubre fins a quinze de març, y que lo dit vehedor en dit temps no pugue péndrer la mostra, sinó tant solament véurer si la xusma està ben vestida y té lo manteniment necessari, conforme està en la capitulació dels dits genovesos.

Que ne gregaran set mesos del stiu des de quinze de mars fins a quinze de octubre, ocupant-se en guardar la costa de Cathalunya.

E per quant en lo assiento que-s pretén péndrer dels dits genovesos y ha un capítol que per galera los done sa magestat tres-centes salmas de saca de forment del regne de Cicília, y per tenir més gent de rem y coll estas galeras que-s pretenan tenir los dóna sa magestat sinch-centes salmas de saca per galera que a las rata, conforme lo número de la gent que s'i augmentarà.

Que per quant també en dit assiento y ha altre capítol que sa magestat los done quiscun any per cada galera quinze forçats, que per fer lo número de aquestas més se demanan tots los condemnats en aquelles per sa magestat en los tres regnes de la Corona d'Aragó.

Que per quant los gastos són grans y excessius y los effectes que d'elles se speran molt importants, se demana a sa magestat done a dites galeras standart de la sua real bandera de Aragó y capità general, la qual sia //177v// exempt de qualsevol altre general y tingue las prerogatives y libertats que tenen los altres generals, subjecte tant solament al generalíssim de la mar.

Que dit capità general sia natural cathalà y axí mateix los capitans y entretinguts en ditas galeras, la nominació dels quals haja de fer sa magestat.

Que dites vuyt galeras no tingan obligació de seguir lo generalíssim de la mar, sinó tant solament quant nevegarrà per estas nostras mars, si ja no ere per orde particular de sa magestat enviat a diputats.

Que la jurisdicció civil y criminal, així navegant com invernant, sia del dit capità general, del modo y forma que largament se posarà en lo capítol que en lo assiento sobre açò se farà.

Que lo generalíssim de la mar no puga péndrer xusma de las ditas galeras per armar la real ni altres.

Que no essent la voluntat real que aquesta capitulació y assiiento passa més del temps que serà pres o haje de intimar sinch mesos abans als diputats que seran y per lo mateix també si dits diputats no voldran continuar-lo, hajan de fer a saber a sa magestat dins de altres sinch mesos, y si per ninguna part no-s fa dita diligència, resta porrogat dit assiiento per altra tant temps.

178r// **Segon mamorial de galeras**

Per subvenció dels gastos y sustento de les vuyt galeras que lo General de Cathalunya ha de gastar, que-s fa compte seran fins en quoranta mília lliures, ultra del que sa magestat haurà de donar per cada galera, se apunten las cosas següents:

Primo, arrendant-se la bolla de Barcelona com se entén és la voluntat dels braços, se arrende, se'n haurà deu mília lliures més del que vuy se'n reb no arrendant-la	10.000 lliures, sous.
Item, han apuntat de fer-se pagar per cada joch de cartes comunes picades un sou per quiscun joch	[] lliures, 1 sou.
Ítem més, per cada joch de cartes de bastants y picas di-vuyt dinés, axñi de las cartes que entraran en lo regne com de les qui vuy s'i troben o s'i estamparan, hagut parer de persones expertes se entén valdria aquest dret vuyt mília lliures per any	8.000 lliures, sous.
Ítem, se posa dret en tota la fruyta secca, axí trencada com sençera, ço és, avellana, amelló, pinyó, mell, orellanes, nous, castanyes, garroffes y arròs, que totes las dites coses exint del present Principat fan molt gran falta als poblats de aquell y perquè no-n hisquen tantes com ne hixen y axí per evitar-ho com per lo útil ne rebrà lo General se pose dret dos sous per lliura, que haguda rahó dels sobre dits experts valrà més havant del que ha acostumat rebre lo General	2.000 lliures, sous.
Ítem, per sombreros, vidres, stoigs, bottes, obra de terra, moles y qualsevol altra cosa feta, archimeses, caixes, cadires, buffets y tota altra fusta obrada paguen //178v// a rahó un sou per lliura, que sis diners més del que acostumava pagar, que presa la dita informació se troba ultra dit dret més havant del que valia	1.500 lliures, sous.
Ítem, que tota pesca, axí salada com fresca, pagan de exida de Cathalunya un sou per lliura, ço és, vuyt diners més del que pague, axí que valria més al General del que acostumave rèbrer	17.500 lliures, sous.
Ítem, per lo que trauhen molts blats de Cathalunya y no paguen sinó un sou perlliura, y com sia lo qui manco ne reb lo General, que per ço que s'i pose quatre sous per cortera de blat	[] lliures, [] sous.
Ítem, se pose per cortera de ordi, sivada, sègol, mill, faves y tota altra sort de llegum dos sous per cortera, y com són coses incertes, no se'n fa ninguna menció de què pot valer dites coses de exida, axí per terra com per mar, si bé, aguda rahó dels experts, diuhen valdria molts millanars	[] lliures, [] sous.

Mamorial de galeras

Segon mamorial de drets que apar se porian augmentar a la Generalitat ultra del mamorial primer, que conté los drets que de nou se ha apunctat poder-se posar per subvenció dels gastos de les vuyt galeres

Primerament, pagant com vuy paga tota sort de roba de llana tres diners per lliura, affigint-n'i altres tres //179r// axí de la que exirà per mar com per terra, a rahó de tres mília y sinch-centes bales quiscun any, entenenent de tota roba que hix per als regnes de Cicília, Cerdunya, a Gènova y Vilafrancha de Nissa, hagut parer de persones expertes valran portant unes bales per altres dos-centes lliures per bala, que vindrà lo dit suprapus del dit dret vuyt mília set-centes sinquanta lliures per quiscun any

8.750 lliures, sous.

Ítem, la exida dels ferros obrat y per obrar que se acostuma de pagar quatre diners per lliura, affigint-hi vuyt diners més que tot sia un sou per lliura de tot lo qui hix per als dits regnes y terres y altres parts, hagut parer de persones expertas y rahonant a la summa de més de trenta mília quintars de ferro que hix cada any, muntarà lo dit sobrepus mil lliures

1.000 lliures, sous.

Ítem, per tota sort de cuyram adobat, axí de la blanqueria com de assahonador, paga un sou per lliura de exida per mar o per terra, que són sis diners més del que acostumave a pagar, que segons de dita informació se trobe valdrà dit dret més havant del que se acostume de rebre-u, mil lliures

1.000 lliures, sous.

Ítem, perquè los preus y valors de les robes de la tariffa han augmentat en gran manera més del que valian al temps se féu dita tariffa, se apuncte que fent-se com és rahó que-s fassa tariffa nova, valdrà lo dret pagant aquell per lo verdader cost conforme lo present temps més de vint-y-sinch mília lliures per any del que al present valdrien

25.000 lliures, sous.

179v// Ítem, se podria posar algun dret moderat sobre las sedes texides falsificades que venen de Itàlia, per lo gran dany que per elles se causa en las sedes que venen de València y las que-s fan aquí, las quals vuy no pagan sinó quatre diners per lliura y podrian pagar un sou per lliura

[] lliures, [] sous.

Ítem, appar se poria posar dret de bolla sobre los sombreros çò és, sobre los fins un sou, sobre cada sombrero y sobre los comuns sis diners, attès que quant se aportaven gorres pagaven per cada gorra dos sous y quatre diners per cada gorra de bolla, lo qual dret se pert vuy lo General y se entén y és molt cert que valria vint-y-sinch mília lliures lo mancho

25.000 lliures, sous.

Advenierunt post hec ad huiusmodi stamentum magnifici talis Çarrovera, Petrus Aymarich et talis Calaf, advocati presentis Curie electi per stamentum regale electi, et ex parte dicti stamenti regalis informarunt congregatis in presenti stamento ad finem et effectum ut adherirent voto dicti stamenti regalis super Constitutione Capitulo quinto del civil. Et habito super predictis tractatu in dicto et presenti stamento, fuit deliberatum: //180r// que las

personas electas per la combinació de las Constitucions per lo present bras vejan lo com convé millor que se assente dit negoci y ho referescan. *Que quidem deliberatio fuit mandata notificari stamento regali incontinenti per promotorem istius.*

Item, quia persone electe ad ordinandum Capitula Constitutionum misserunt ad huiusmodi stamentum quinque Capitula noviter ordinata sub numeris octuagesimo octavo, octuagesimo nono, nonagesimo, nonagesimo primo, nonagesimo secundo designata. Ideo, mandato illustrissimi domini archiepiscopi fuerunt predicta Capitula per me, dictum notarium, publice lecta et super eo decretum sequens: ad octuagesimum octavum, placet; ad octuagesimum nonum, placet; ad nonagesimum, placet, ab tal que lo canceller y regent tingan tant com té cada hu dels altres ab los guanyables de pecúnias del General. Et incontinenti, nobilis don Alfonsus de Cruylles, abbas Vallisbone, dixit: que si és cosa de justícia non placet, y si és de gràcia y pose dissentiment a tots los actes de gràcia, y que's tornen a fer las Constitucions dels regents de Cort y altres officials que estavan ja fetas y legidas en lo present bras, las quals se són borradas y se fassen adepart //180v// y se tornen al present bras a reportar; ad nonagesimum primum, placet; ad nonagesimum secundum, placet. Que quidem decreta in margine dictorum Capitulorum scripta, fuerunt ad stamentum militare remissa.

Deinceps, fuit per me, dictum notarium et scribam, lectum in presenti stamento publice votum advocatorum presentis Curie factum in suplicationi supra die vigesima prima presentis mensis oblata in presenti stamento per magnificum Jacobum Massaguer et ad dictos advocatos remissa, cuius quidem voti tenor sich se habet:

Vot y parer dels advocats a la suplicació de misser Massaguer

Los advocats dels tres braços infrascripts concordament aconsellen que no convé dita litte se continue ni passe avant, sinó que los tres braços deuen, en alguna satisfacció del molt que dit micer Jaume Massaguer ha patit, manar donar de pecúnias del General una quantitat competent a lur arbitre. Ayllà, don Climent de Cardona, Reguer, Terès, Sebestianus Illa, Pomet, Serra, Aymarich, Calaf, Ferruz.

Et lecto dicto voto ut predictur, habito tractatu super eo, fuit decretum per congregatos in presenti stamento: que los assessors de la Deputació que han entrevingut en lo procés vingan ha informar los //181r// staments del que los apar se poria donar a dit micer Massaguer.

Item, precedente tractatu et colloquio super infrascriptis, in presenti stamento fuit deliberatum: que lo present stament se adheria al parer del bras real acerca del decret de la Constitució Capítol quint del civil.

Postea, fuit lecta per me, dictum notarium, in presenti stamento supplicatio oblata per magnificum Franciscum de Monserrat sequens:

Suplicació de Francesch de Monserrat

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, mols il·lustres, reverents, il·lustres senyors.

Mossèn Francesch de Monserrat, donzell en Barcelona domiciliat, de un arrendament de la bolla de Tàrraga en lo any mil sinch-cents noranta-tres restà deutor al General vuyt-centes lliures moneda barcelonesa. Y com per faltar-li diners comptants haja exposat y dut mamorial dels béns sitis que té en la present ciutat als molts il·lustres senyors diputats de Cathalunya del present trienni que acabarà lo dia de sancta Magdalena primer venidora, per a què venguen y exequen aquells a fi que del procehidor de aquells sie pagat lo General y dita bolla. Emperò, no és estat admès, ans bé no sols lo tenen encarcerat a ell y ses fermances, però encara per dita rahó lo impossibiliten de poder concórrer en las extraccions dels nous diputats, essent com és hu dels enseculats a dits oficis. Y com no sia rahó que, pus dit Monserrat //181v// se ofereix ha fer dita paga y dels béns posats en dit mamorial consta pot ser plenament satisfet dit General, lo que és notori pus són cases scituades en la present ciutat y en lloch principals, haont se trobaran molts compradors, y en semblants casos sempre se és vist y és de justícia que, havent-y béns dels obligats, aquells se exequen primer. Per çò et alias, dit Monserrat supplica a vostres senyories y mercès sian servits provehir y manar sia exceptat dit mamorial de dits béns per dits senyors diputats, y feta exequició dells béns en aquell continuats ab lo orde de justícia per a dit effecte y que no sia més molestat dit Monserrat y ses fermances, ans bé, pus fa lo que toque açí per a lo effecte de dita paga de dit deute, se li do lloch a concórrer a dita extracció de nous diputats, lo que fahent, ultra que faran lo de justícia, ne restarà en perpètua obligació. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Que quidem supplicatio fuit remissa advocatis presentis Curie ut recognoscant supplicata et referant quod eis videbitur providendum super contentis in ea.

Postea, venerunt ad huiusmodi stamentum nobilis don Petrus de Queralt et magnífichs Franciscus de Cruylles, alteri ex personis electis ad combinandum Capitula Constitutionum //182r// et exposuerunt congregatis in presenti stamento: que lo bras militar se era adherit al parer del present bras y del real acerca de la Constitució de la tercera sala y sols y ha una differència en lo que lo present bras ecclesiàstich vol y demana de que y haja dos llochs ecclesiàstichs, hu en cada sala, al que lo real y militar no volen adherir e que per çò, com ha combinadors que són los supplicavan que vulla lo present bras conformar-se y adherir en dit particular ab los dits braços militar y real per la quietut de tots.

Et antequam super predictis tractaretur in presenti stamento, advenerunt ad illud magnifici doctor talis Copons de la Manresana et Hieronymus Bosch, domicelli, legati ex parte stamenti militaris, et retulerunt ac reportarunt congregatis in presenti: que lo bras militar, acerca de les differències que entre los tres braços y ha sobre las Constitucions de la tercera sala, han determinat de adherir-se, com de fet se són adherits, al parer del bras real y per çò pregavan al present bras que fessen també lo mateix, perquè stigue dit negoci en conformitat de tots y se pugen presentar dits Capítols a sa magestat. E també, que en aquell bras se ha fet sentiment de que han entès com en aquest bras, no obstant los dissentiments posats en cosas de gràcia, passen havant en votar y decretar algunas //182v// cosas de gràcia, y per ser cosa no acostumada representavan al present bras que ho manassen considerar y advertir.

Et habito super predictis tractatu et matura colloquio, in presenti stamento fuit deliberatum: que lo present stament se adheria acerca de la decretació de les Constitucions de la tercera sala al parer dels braços militar y real, conformant-se en ells; e que los senyors abbat de la Real y don Christòfol de Queralt ho vajan a notificar y reportar de part del present stament als altres militar y real.

Item, post hec fuerunt per me, dictum notarium, publice lecte combinationes facte de Capitulis ordinatis super reformatione seu Redressum del General, a numero scilicet quadragesimo octavo usque sexagesimo quarto inclusive; et decreta per huiusmodi stamentum facta, in eorum margine scripta et ad stamentum militare remissa.

Et similiter etiam, fuerunt lecta combinationes facte de Capitulis Constitutionum a numero septuagesimo septimo usque ad octuagesimum quartum inclusive; et similiter, decreta eorum in margine scripta et ad dictum stamentum militare remissa.

183r// 26 junii

Dictis die et anno, hora tertia post meridiem ipsius diei jam pulsata, convocato et congregato similiter presenti stamento ecclesiastico in suo solito loco et apartamento dicti monasterii, convenerunt in eo sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimi domini episcopi Gerundensis et Vicensis.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates de la Real, de Vallbona, de Gallicant, Sancti Laurentii de Monte, de Guixols, de Cuxano, Sanctarum Crucum, de Serratex, de Banyoles, de Lavaix, Campirotundi, de Arlès, Sancti Salvatoris, de Amer, et Sancti Laurentii prope Beganum.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Barchinone.

Reverendi syndici Capitulorum Urgellensis, Çelsonensis, Vicensis et Dertusensis

Venerabilis procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

Et convocatis et congregatis predictis, admodum reverendus dominus Baltezar Compte, abbas Sancti Laurentii prope Beganum dixit: que posava dissentiment en totas cosas de gràcia fins a tant que hajan los braços feta enseculació dells llochs que vagan en la Diputació.

Et paulo post, dictum dissentimentum casavit et revocavit.

Post predicta, fuit mandato illustrissimi domini //183v// archiepiscopi relecta per me, dictum notarium et scribam, Constitutio noviter ordinata super salariis notariorum sub numero octuagesimo nono, die presenti oblata in presenti stamento ante meridiem et fuit decretum: que se serven y exhigescan los salaris dels notaris segons las tatxes fetas

per micer Ferrer, doctor del Real Consell, las quals sian servadas per tots los notaris.

Deinde, fuit lecta supplicatio oblata et exhibita pro parte universitatis ville Podiiceritanie, huiusmodi seriei:

Supplicatio universitatis de Puigcerdà

Excel·lentíssim, il·lustríssim, reverendíssim, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Ab las entrades fetes en los anys mil sinch-cents vuytanta-tres y mil sinch-cents noranta-vuyt per los francesos y lluterans del comptat de Foix y altres en lo comptat de Cerdanya, per pendre la vila de Puigcerdà y dit comptat, se demostra quanta voluntat y summo desig tenen dits francesos y lluterans de pendre la dita vila y terra per ser clau molt important en lo Principat de Cathalunya. Lo qual entenen molt bé dits francesos y lluterans, la qual vila y terra està en molt gran perill per las molt poques forces que té per resistir als enemichs per los molts e inreperables danys los han donats en matar y en cativar persones y robes de isglésies y bestiar, cremaments de llochs y altres danys los han //184r// donats; resten del tot impossibilitats per poder provehir del que més convé a la conservació de aquella vila y terra, la qual, si's perdia, seria en gran deservy de Déu y de sa magestat y en gran dany del present Principat, als quals danys la present Cort sancta y benignantment acostuma de provehir ab convenient remeys. Per la qual vila y terra Perot Sala, syndich, supplica als tres braços sien servits provehir la dita vila y Comptats de una companya de soldats de cavall pagats de diners del General, ab la qual se creu que aquella terra restarà segura y sens perill y seran de molt gran effecte per tràurer y extirpar los lladres y bandolers, de tot lo qual restarà Nostre Senyor servit y aquella vila y terra segura y lo Principat quiet y sens perill de rebre per allí danys; y serà fer-los singular mercè y benefici, etc. *Licet, etc.*

Cui quidem supplicationi tam propter dissentimenta appossita rebus et negotiis gratie quam quia non placuit huiusmodi stamento, nihil fuit provisum.

Item, fuit similiter lecta alia supplicatio oblata per Bernardum Serqueda, notarium ville Perpiniari, sequens:

Supplicació de Bernat Serqueda

Il·lustríssim y excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents y magnífichs senyors.

A notícia de Bernat Serqueda, notari real de la vila de Perpinyà, és pervingut que Joan Ortega, notari col·legiat de dita vila, insta //184v// que's fassa una Constitució ab la qual se prohibesca a tots los notaris reals que no puguen fer arrendaments de corts algunes de dita vila, com són de governador, veguer, balle y de apells, y axí bé que no puguen rebre ni testificar actes alguns dins dita vila, prenent fonament de un pretés privilegi sobre del qual se pretén se féu una pretesa provisió per micer Rafel Alzina, lashores assessor del governador dels Comptats de Rosselló y Cerdanya. Y com dita pretensió sia molt injusta y no sols resultant en total destrucció de dits notaris reals, com també del dany universal de tots los poblats de dita vila, per quant si la pretensió de dit Ortega tenia lloch, seria fer Constitució de destret, lo qual en Cathalunya per moltes Constitucions és prohibit. Y en effecte se podria dir que dits notaris reals serian privats de llurs officis de rebre actes y de arrendar las corts en dita vila, lo que seria cosa grave que per beneficiar a dits notaris col·legiats se fes tant gran dany a dits notaris reals, sent la mayor part d'ells persones de molta edat y que ha molts anys que pratican, y sent lo número mayor que dels notaris col·legiats, y finalment seria totalment destruir a dits

notaris reals y a ses famílies, no podent pendre art de viure si no és la que ab fe y paraula //185r// real sempre han exercitada. Per çò, dit Serqueda, tant com ha particular quant en nom de tots los notaris reals de dita vila, supplica sian servits en no donar lloch a la pretensió de dit Ortega de fer-se una tant gran prejudicial Constitució al bé universal de dita vila y particular de dits notaris reals, no obstant lo pretés privilegi y provisió de misser Alsina al·legàs dit Ortega, com sobre la validitat o invaliditat de aquells penja causa vuy indecissa en la Real Audiència de Cathalunya. Y per quant Gaspar Pi, notari col·legiat de dita vila, syndich de la vila de Coplliura, és notari col·legiat de dita vila de Perpinyà y en dites pretensions té particular interès y, per çò, en causa pròpia no pot ser jutge, supplica que, en cas se donàs lloch de tractar-se de fer dita Constitució, lo que no's creu, que dit Pi sia manat axir de la congregació durant lo temps se tractarà de dita pretensió. Lo offici, etc. *Altissimus, etc. Güell.*

Cui quidem supplicationi fuit per huiusmodi stamentum provisum quod suis loco et tempore habebitur super contentis in dicta supplicatione ea ratio que de jure habenda fuerit.

Item, fuit lecta alia supplicatio oblata per Magdalenam Albà, olim Ollera, thenoris huiusmodi:

185v// Suplicació de Magdalena Albà

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents, il·lustres y magnífichs senyors.

Joachim Oller, quòndam notari públich de la ciutat de Barcelona, morí de pesta en lo any mil sinch-cents noranta-nou, en servey del General de Cathalunya y regint lo offici de scrivà mayor de la casa de la Diputació. Y com per seguretat de sa hazienda, per rahó que dit Oller estave contínuament en la Diputació y casa ahont estava Farrando Fivaller, canonge de la seu de Tarragona, lashores oydors de comptes y perquè los béns restants en sa casa no li fossen robats, portà tots sos béns mobles en dita casa de la Diputació, y al temps que morí dit Oller se prengué y ocupà dit hoydor Fivaller los dits béns mobles, ab lo modo que com a diputat y oïdor tenia en dita casa, y aquells tragué y s'enportà en sa casa o haont li aparegué o deixà en dita casa de la Diputació. Y com Magdalena Ollera, lashores viuda relictà de dit Oller y vuy muller de Joan Albà, mercader, demanàs diverses voltas dits béns mobles a dit oydor Fivaller y als diputats y oydors per continuar aquells en inventari y per pertànyer-li la tenuta, possessió y osdefruyt de aquells per son dot y spoli, per la Constitució del rey en Pere terç en la Cort de Perpinyà feta, començant "Hac nostra, etc.", //186r// emperò may li aparegué restituhir-los, ans se'ls retingueren ab motiu que dit Oller ere deutor a micer Hierònym Fivaller, son germà; y encara que sia pagat dit micer Fivaller a compliment, emperò vuy encara se'ls tenan ocupats o la mayor part de aquells, y com ha dit Joachim Oller no's deguessen dits agravis ni ha la dita Ollera, en contrafacció de dita Constitució "Hac nostra, etc.", ans bé se li deu molta remuneració per ésser mort dit Oller en servey del General en ocasió tant perillosa. Per çò, dita Ollera vuy Albà supplica humilment als tres braços sia de son servey provehir que sia desagraviada, manant als diputats y oydors y ha dit canonge Fivaller que dits béns mobles li restituescan ab los interessos y danys; y noresmenys sia manat se li dóna competent remuneració, atessos los serveys de dit Oller, com bé tenen acostumat en dita casa y Generalitat, que a més de ser cosa justa lo que's supplica, o tindrà a singular gràcia y mercè. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Garí.*

Super qua quidem supplicatione nihil fuit provisum, sed quod agat coram iudice competente de premissis.

Post hec, advenit ad huiusmodi stamentum promotor stamenti militaris et reportavit: que per quant en lo dia de demà, que serà //186v// diumenge, se fa una justa en la present ciutat per servey de sa magestat, y acostuma sempre en las justas ésser jutge lo diputat militar, que lo bras militar, per via de pensament, havian pensat de que per estar ara de present las Corts en peu, per çò lo excel·lentíssim senyor duc de Cardona, com ha president del bras militar, que assistís en lo catafal dels jutges per president de ells y jutge, conforme acostuma de assistir-hi lo diputat militar.

Et habito super predictis et super etiam expositis per illustrissimum dominum archiepiscopum, videliset: de que lo diputat ecclesiàstich li ha enviat ha demanar la massa per anar a la justa, *fuit per huiusmodi stamentum facta deliberatio sequens:* que lo excel·lentíssim senyor duc de Cardona, com ha president del stament militar, presidesca en lo catafal dels jutges de la justa en lo lloch del deputat militar, conforme per lo bras militar se era advertit; e que la massa no se done de ninguna manera al deputat ecclesiàstich, sinó que lo il·lustríssim senyor archabisbe, com ha president del bras ecclesiàstich, stiga y presidesca en lo lloch haont y axí com acostuma de estar lo deputat ecclesiàstich.

Que quidem deliberatio fuit reportata et notificata allis stamentis per promotorem istius. Et paulo post predicta, reversus promotor stamenti militaris dixit: que lo bras militar se adheria al parer //187r// del present bras ecclesiàstich.

Preterea, mandato illustrissimi domini archiepiscopi fuit per me, dictum notarium et scribam, publice in presenti stamento lecta supplicatio quedam oblata et exhibita pro parte dominorum iudicum Curie, tenoris huiusmodi:

Suplicació dels jutges de Cort

Il·lustríssim y reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y reverendíssims, molt il·lustres y reverents senyors.

Los officis dels tres jutges de Cort, ab lo Capítol cent setze del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, restaran extincts ab la conclusió de les presents Corts. Y havent-se de confirmar o crear de nou, se representa que són més treballosos que ningun de tots los restants de la Real Audiència, per no tenir die ni hora que per ells sia feriat en tot l'any y estar obligats de hoir a las parts y fer processos a qualsevol hora de la nit, offerint-se lo cas, y de anar per lo present Principat y Comptats moltes voltes, ab gran perill de sas vidas y desatents de llurs casas, y han de residir cada dia a la presó per a exhigir las deposicions dels presos y tractar y comunicar ab ells, havent-n'y ordinàriament molts de malalts; y ultra d'estas sobrecàrregas tant pesadas, tenen las mateixas obligacions que los demás de assistir en consell y obrir los studis a las horas ordinàrias, y admetent-se las causas de supplicació o apel·lació en criminal se'ls doblaria lo treball. Per totas las quals coses és molt just se tinga consideració en constituhir-lo salari competent segons los //187v// gastos de las presents temporadas, y que almenys sian igualats en salari y guanyables ab los demás doctors de la Real Audiència, pus en vot, assiento y en preheminència són iguals y tant consellers de sa magestat com tots los demás y en los treballs y càrrechs de sos officis molt més gravats.

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, precedente super eo tractatu et maturo colloquio, in presenti stamento fuit decretum: que los jutges de Cort sian igualats ab salari y guanyables ab los demés doctors de la Real Audiència y satisfets de les pecúnies del General per terças, ab la mateixa forma que los doctors de la tercera sala; y que açò sia ajustat a la Constitució que·s farà en la present Cort de la creació o confirmació de sos officis.

Et incontinenti, nobilis dominus Alfonsus de Cruylles, abbas Vallisbone, dixit: que si és cosa de gràcia, y dissentia, estant y perseverant en los passats.

Venit ad huiusmodi stamento dominus marchio de Montesclaros, dicens: que se habilitassen las hores del present dia fins a las dotze de la nit y en lo dia de demà de las deu fins a las dotze de migdia, per a poder donar y presentar a sa magestat los papers estaran combinats.

Et incontinenti, per huiusmodi stamentum fuerunt habitata dicte hore, prout et quemadmodum per dictum dominum marchionem petitur extitit, et repor//188r//tatum aliis stamentis per promotorem istius.

Et paulo post predicta, advenit nobilis dominus Gispertus de Guimerà, ex parte et in locum promotoris stamenti militaris, et dixit: que al bras militar li apar convé que las horas de la present nit no se habiliten sinó fins a las vuyt, y en lo dia de demà fins a las deu de migdia, y no més; y sols a ffi y effecte de donar y presentar a sa magestat las Constitucions y papers que estan a punt y poden combinar los que resten, y que no·s pugue fer altra cosa ni de gràcia ni de justícia ni se haja de contar lo dia de demà per dia hàbil.

Postea, magnificus Hieronymus Miquel, juris doctor, alter ex syndicis presentis civitatis Barchinone, ingressus in presenti stamento dixit: que los senyors consellers de la present ciutat li havian manat vingués de sa part ha referir al present stament y també al militar com havian entès que los presents braços havian determinat de assistir demà a la justa, y que se servescan voler considerar los inconvenients que·n poden resultar així als deputats que vuy són com també als dits senyors consellers.

Promotor stamenti militaris reportavit: que era estat al bras real per notifficar-los lo que dessobre referí al present bras, y que allí li han respost que no podian tornar resposta que no fos consultat ab la vint-y-quatrena, y que per lo tant los o feia a saber.

Et per huiusmodi stamentum fuit mandatum: //188v// que per lo promotor del present bras se anàs a notificar al bras militar lo que micer Hierònym Miquel ha reportat al present bras.

Item, per huiusmodi stamentum fuit facta deliberatio sequens: que sempre que se haurà de anar ab embaxada a sa magestat de part dels braços, que las paraulas que se havian de dir a sa magestat se referescan y consulten primer en lo present bras.

Et paulo post, venit nobilis don Gispertus de Guimerà, in locum promotoris stamenti militaris, et dixit: que aquell bras militar, per via de pensament, havia determinat se fassa un manament als deputats de part dels tres staments manant-los que demà no vajan a la justa com ha deputats dels braços en lloch de ells, y assistescan y miren dita justa del lloch haont acostuman estar los deputats altres voltas, y lo senyor duc de Cardona stigue en lo catafal dels jutges y lo senyor archabisbe y lo conceller en cap en lo altre lloch acostumat, e que los officials de la casa de la Deputació hacompanyen a dits senyors presidents a la dita justa com acostuman fer als deputats, sots pena de privació de sos officis.

Et per huiusmodi stamentum fuit decretum: que se adherian al pensament del dit bras militar, et quod reportaretur huiusmodi deliberatio stamentis regali et militari.

Reversus fuit ad huiusmodi stamentum nobilis //189r// don Gispertus de Guimerà, ex parte stamenti militaris dicens: que part dels senyors tractadors de la present Cort se havia referit en aquell bras que parassen en fer lo manament als deputats acerca de no assistir a la justa, y que anassen los senyors presidents ha ella, com està determinat, y que lo diputat militar assistís allí tant solament per parensa, e que lo dit bras militar acerca de açò havia determinat que despedís lo dit manament per dits deputats com desobre serà determinat y se posàs en execució.

Et huiusmodi stamento placuit deliberatio dicti stamenti militaris et ei adhererunt, et sic fuit per me, dictum notarium, factum et ordinatum dictum mandatum et presenti et aliis stamentis ostensum et lectum, quibus omnibus placuit et est thenoris huiusmodi:

Manament per als deputats acerca de la justa

De part dels tres staments del Principat de Cathalunya convocats en las Corts Generals

Que la sacra, catòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas de dit Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, ab tenor del present intima y notiffica als diputats de Cathalunya y oyadors de comptes del General de dit Principat y Comptats com los dits tres staments, unànimes y conformes, han determinat que los senyors presidents dels dits tres staments vajan demà a la justa que se ha de fer //189v// en la present ciutat per servey de sa magestat, hacompanyats de tots los officials de la dita casa de la dita Diputació y General de la dita ciutat, ab las massas altas y com ha presidents, assistint en dita justa, és a saber: lo excel·lentíssim senyor duc de Cardona en lo catafal, com ha jutge, y lo il·lustríssim senyor archabisbe y senyor conseller en cap a las finestras ahont acostumen estar los diputats, e per çò se'ls mane a dits diputats e oyadors que no vajan ni assistescan a dita justa com a tals. E semblantment se mane als demés officials de la dita casa de la Diputació y General que, per execució de dita determinació, demà després dinar acuden a la casa de la Diputació o altre lloch a ells assignador per a acompanyar dits senyors presidents a la dita justa, en la forma que han acostumat acompanyar en semblants ocasions a dits diputats, sots pena de privació de sos officis.

Datat en lo monestir de Sanct Francesch de la present ciutat de Barcelona, a vint-y-sis del mes de juny, any de la nativitat de Nostre Senyor Déu Jesuchrist de mil sinch-cents noranta-nou.

Lo archabisbe. El duque de Cardona. Pere Benet Soler, conceller en cap.

Locus + sigilli.

Preterea, fuit in presenti stamento lecta supplicatio oblata por parte admodum illustris domini baroni de Eril, huiusmodi tenor:

Suplicació del baró de Eril

Il·lustríssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y reverendíssims, molt reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Lo baró de Eril ha servit la companya que los diputats y divuytena serviren a sa magestat, conforme li fon manat, seguint la deslberació feta a quinze de janer de mil sinch-cents noranta-y-tres, la qual y altres actes se exhibexen prout ecce; déuse-li lo sou conforme ha servit; supplica a vostra senyoria il·lustríssima, senyorias y mercès los sia servit cométrer ad advocats dels braços vejan si té justícia y, sens preténdrer cosa de gràcia, ab tot rigor li sia feta, que·u tindrà a particular mercè. *Altissimus, etc.* Ollers.

Cui quidem supplicationi fuit per huiusmodi stamentum facta provisio quod advocati presentis Curie videant supplicata et referat eorum voto.

Promotor stamenti militaris reportavit in presenti: que aquell bras militar li aparexia que lo demà de matí se habilitassen las horas de las nou fins a las onze, per a efecte de presentar a sa magestat los papers que estaran a punt y de tractar negocis de la justa, ab que lo dit dia demà no·s compte per dia útil.

190v// *Quibus huiusmodi stamentum adhesit et aliis stamentis reportari mandavit per promotorem istius.*

Et tandem, quia quindecim Capitula Constitutionum noviter ordinata, intitulata de la Règia Audiència civil, erant per tria stamenta concordata, prout per personas per dicta stamenta electas relatum extitit, fuit propter ea mandatum illa presentari regie magestati per dictas easdem personas, in forma solita et consueta.

Die dominica, vigesima septima mensis junii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio Sancti Francisci, hora nona ante meridiem ipsius diei post pulsationem campane maioris sedis, in stamento ecclesiastico convocato in suo solito loco et apartamento convenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

Reverendissimi domini episcopi Urgellensis, Gerundensis, Vicensis et Çelsonensis.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates Sancti Cucuphatis, Beate Marie de Lavaix, Sancti Felicis de Guíxols, Bisaldunensis, de Arlàs, de Serratex, de Gallicant et Sancti Laurencii de Monte.

Reverendus prior Scala Dei, ordinis Cartusiensis.

191r// *Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.*

Reverendi syndici Capitulorum Celsonensis, Vicensis et Gerundensis.

Quibus sic convocatis et congregatis, quia aliqua mamorialia gravamina sunt parata et per tria stamenta concordata, ideo fuit provisum quod reverendissimus dominus Urgellensis episcopus, una cum aliis personis electis ad ordinandum dicta gravamina, presentent illa sue regie magestati, que ad dictum effectum advenire dicitur nunc ad dictum monesterium.

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarraconensis archiepiscopus dixit et retulit convocatis in presenti stamento: que per part de sa magestat li és estat referit que, per haver entès lo manament que per orde y provisió dels braços s'és provehit y manat expedir contra los deputats acerca del presidir en la justa los tres presidents dels braços y no dits deputats, havia consertat sa magestat que lo senyor duch de Cardona vaja ab lo mantanador y assistesca y presidesca com ha jutge, y lo archabisbe y conseller en cap que vajan a la Deputació y de allí com ha presidents vajan a la justa, acompanyant-los los deputats y oydors y demés officials de dita casa.

Preterea, fuit per dictum stamentum facta deliberatio sequens: que los Capítols del nou Redrés en los quals concorden //191v// y conformen los tres staments, que's presenten a sa magestat y los demés se donaran quant serà acabada la combinació y los braços ne estaran conformes.

Advenit nobilis don Petrus Franquesa et reportavit congregatis in presenti stamento: que los senyors tractadors li havian manat que vingués de sa part a dir a sas senyories y merçes com ha sa magestat, acerca de la festa de la justa de avuy, li aparexia convenient que lo senyor duc de Cardona, com ha president del bras militar, vaja ab lo mantenedor y sia jutge de la justa, y lo senyor archabisbe y conseller en cap, com ha presidents dels altres braços, si voldran assistescan en lo lloch assenyalat per als deputats, acompanyats de ells y dells oydors y demés officials de la Diputació; y que los deputats y oydors se'n acontentan y que per çò no-y ha per a què procehir ab mandatto contra dits deputats y hoydors.

Et habito tractatu super predictis in do stamento, fuit deliberatum: que puy és axí, que no-s presente dit mandatto a dits deputats, sinó que reste continuat en lo present procès.

Post hec, quia sacra, catolica et regia magestas adherat in presenti monesterio, fuit mandatum personis electis ad effectum infrascriptum quatenus presentarunt preffate //192r// regie magestati gravamina et Capitula Constitutionum per tria stamenta concordata et que parata erant.

2a presentatio gravaminum

Et paulo post predicta, reverendissimus dominus Urgellensis episcopus, admodum reverendus dominus abbas de Besalú et reverendus syndicus Capituli Vicensis, persone per huiusmodi stamentum electe ad ordinandum et presentandum domino regi gravamina, ad-

venerunt ad huiusmodi stamentum et retulerunt convocatis in eo qualiter ipsi, una cum aliis personis ad dictum effectum per alia stamenta electis, accenserunt ad preffatam regiam magestatem et, eidem personaliter existente in quadam aula presentis monesterii, presentasse gravamina per tria stamenta concordata eaque manibus sue magestatis dimisse respondisse que lo mandaría ver. Et quorum quidem gravamina copiam michi, dicto notario et scribe, tradiderunt ad inserendum in presenti processu, que quidem gravamina sunt infra in fine presentis processus incerta.

3a presentació de Constitucions

Et similiter, advenerunt reverendissimus dominus Çelsonensis episcopus, admodum reverendus dominus abbas Rivipulli et alii ad effectum infrascripti electi et nominati per huiusmodi stamentum, et retulerunt quod ipsi, una cum aliis personis ad eundem effectum per alia stamenta //192v// electis, ex parte trium stamentorum presentarunt preffate sacre, catolice et regie magestati Capitula Constitutionum in quibus tria stamenta concordant, videliset, die herina quindecim Capitula Constitutionum intitulata “Constitucions del civil”, et die presenti triginta Capitula Constitutionum intitulata “Dels jutges de la Règia Cort civil y criminal”; illaque manibus sue magestatis tradidisse et liberasse copiamque eorum michi, dicto notario, tradiderunt, que in fine presentis processus inserta sunt; fuerunt lecte combinationes Capitulorum del nou Redrés, a numero sexagesimo sexto usque ad numerum centessimum, et remisset ad stamentum militare.

28 junii

***Die lune, vigesima octava mensis junii, anno predicto
a nativitate Domini millesimo quingentesimo
nonagesimo nono, hora octava ante meridiem post pulsationem
campane mayoris sedis, convocata et congregata dicta
Curia Generali in dicto monesterio, in presenti stamento
ecclesiastico, in suo solito loco et apartamento congregato,
adfuerunt presentes***

Illustrissimus et reverendissimus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

Reverendissimus dominus episcopus Gerundensis.

Reverendissimus dominus episcopus Urgellensis.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini Rivipulli, de Cuxano, Beate Marie de Lavaix, //193r// Sancti Petri de Gallicantu, Sanctarum Crucum, de Serrateix, Balneolarum, de la Real, Vallisbone, Avellanarum, Bisuldunensis, Sancti Petri Rodensis, Sancti Cucuphatis abbates.

Reverendus prior monasterii Scala Dei.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendi syndici Capitulorum Çelsonensis, Barchinonensis et Vicensis.

Venerabilis procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

Et sic convocatis et congregatis, advenit ad huiusmodi stamentum promotor stamenti militaris et reportavit congregatis in presenti stamento: que aquest bras militar, per via de pensament, havia determinat que·s fes una embaxada de part dels braços ecclesiàstich y militar al bras real, pregant-los que se adherissen al parer de dits braços acerca de les Constitucions del delmar en garba y de las luycions dels hòmens de Perpinyà, y que per çò supplicavan al present stament se adherissen al mateix parer y en conformitat dels dos se fes dita embaxada //193v// al bras real y per dit effecte anomenassen persones per part del present stament qui, juntament ab las nomenadoras per dit bras militar, anassen ha fer dita embaxada al bras real.

Et quia huiusmodi stamento placuit determinatio dicti stamenti militaris, ideo ad dictam legationem faciendam nominarunt pro parte presentis stamenti admodum reverendum dominum abbatem Sancti Cucuphatis et reverendum syndicum Capituli Dertusensis, qui incontinenti recesserunt ad dictam legationem exequendam.

Et paulo post predicta, universi dicti legati retulerunt congregatis in presenti stamento: que ells, juntament ab las personas nomenadas per lo bras militar, són anats a dir y explicar la embaxada los hera estada comanada al bras real, per lo qual los fon feta resposta que dit bras desitjava conformar-se ab tot ab los braços ecclesiàstich y militar y que ho tractarian en aquell bras y de la determinació ne tornarian resposta als dits braços.

Deinde, admodum reverendus dominus abbas Cassa, reverendus prior monasterii Scala Dei et reverendus syndicus Capituli Elnensis, illustris dominus don Berengarius de Paguera, Francici de Aguiilar et Joannes Granollachs et magnifici Hieronymus Miquel, dominus dominus Honophrius Anglezill, syndicus Balagarii, et Hieronymus Soler, syndicus dels Prats del Rey, commissarii per dictam Curiam et tria stamenta illius respective electi et nominati ad apariendum, videndum, //194r// et recognoscendum libramen sive lo balans Generalis presentis Principatus Cathalonie et referendum ea que in eo continentur, advennerunt ad huiusmodi stamentum et volentes, ut dixerunt, commissionem predictam eis factam executioni debite demandare, retulerunt, exponerunt ac relationem fecerunt convocatis in presentis stamento de his que in presenti libramine sive balans viderunt et recognoverunt, prout in quadam scriptura quam dictus admodum reverendus dominus abbas premanibus habebat continere dicebant; qua quidem scriptura michi, dicto notario et scribe, tradidit et exhibuit eamque dictus illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus publice per me, dictum notarium et scribam, legi et in presenti processu inseri mandavit, que est thenoris huiusmodi:

Relació del balans

Relació feta per los senyors Bernat Cassa, abbat del monestir de Sant Pere de Gallicant, de Gerona, fra Joan Valero, prior del monestir de Scala Dei, del orde de Cartuxa, y lo doctor Philip Jordi, ardiaca de Conflent y canonge de la santa isglésia de Elna; don Berenguer de Paguera, Joan Granollachs y Francesch Aguillar, cavallers; miçer Hierònym Miquel, en drets doctor, ciutedà honrrat, syndich de la ciutat de Barcelona, Honophre Anglesill, doctor en medecina, syndich de la ciutat de //194v// Balaguer y Hierony Soler, notari, syndich de la vila de Prats de Rey, per los tres staments de les Corts elegits per a fer lo balans de la Generalitat de Cathalunya, clos a vint-y-hu de juny, mil sinch-cents noranta-nou, per los diputats del General de Cathalunya, enviat als dits staments.

Ha entrat en lo General de Cathalunya, axí de bolles arrendades com no arrendades, çafrans, avaries, fraus, restitucions, condempnacions y diputacions locals de les últimes Corts de mil sinch-cents vuytanta-sinch fins lo darrer de maig mil sinch-cents noranta-nou, apar foleo sinch, dos milions cent sexanta-nou mília sis-cents sin-quanta set, catorse sous y set diners

II milions CLXVIII^o mil DCLVII lliures, XIII sous, VII.

Trienni 1584

Ha gastat la Deputació en lo primer trienni que començà lo primer de agost en lo any mil sinch-cents vuytanta-quatre, ab despeses ordinàries, cent quinze mília dos-centes quoranta-vuyt lliures sinch sous y set dinés

CXV mil CCXXXVIII lliures, V sous, VII.

E més, en dit trienni de despeses extraordinàries, cent vint-y-sis mília, nou-centes vint-y-sinch lliures, vuyt sous y deu diners, apar en cartes 6, 78

CXXVI mil DCCCCXXV lliures, VIII sous, X.

Gastà més en dit trienni, tres-centes mília lliures per lo servey y donatiu se féu a sa magestat

CCC mil lliures.

Trienni de 1587

Gastà lo General lo trienni que començà en agost de mil sinch-cents vuytanta-//195r//set, per despeses ordinàries, apar en cartes vuyt, cent setanta-quatre mília nou-centes setanta-sinch lliures, dotze sous y sis

CLXXIII mil DCCCCLXXV lliures, XII sous, VI.

E més, en dit trienni, en despeses extraordinàries, apar en full 21, cent noranta-set mília, quatra-centes cinquanta-set lliures, nou sous y vuyt diners

CLXXXVII mil CCCCLVII lliures, VIII° sous, VIII.

Trienni 1590

Gastà lo General per despeses ordinàries del trienni que començà a córrer al primer de agost, mil sinch-cents noranta, apar en full 21, cent vuytanta-set mília sis-centes vuytanta-una lliures, set sous y quatre diners

CLXXXVII mil DLXXXI lliures, VII sous, IIII.

E més, dit trienni, per despeses extraordinàries, apar foleo 21, cent cinquanta-dos mília nou-centas, setanta-set lliures, tretse sous y vuyt

CLII mil DCCCCLXXIII lliures, XIII sous, VIII.

Trienni 1593

Més, ha gastat per despeses ordinàries, comensant al primer de agost mil sinch-cents norantatres, apar foleo 21, cent setanta-quatre mília set-centas sexanta-vuyt lliures, dos sous y quatre diners

CLXXIII mil DCCLXVIII lliures, II sous, IIII.

Y per las despeses extraordinàries de dit trienni, apar en lo mateix full, trenta-vuyt mília sis-centes noranta-quatre lliures, tres sous y sinch

XXXVIII mil DCLXXXIII^o lliures, III sous, V.

Trienni 1596

Han gastat los diputats en lo trienni que començà lo primer de agost mil sinch-cents noranta-sis, en gastos ordinaris, apar en full 21, cent cinquanta-vuyt mília set-centes y deu lliures, tres sous y un diner

CLVIII mil DCCX lliures, III sous, I.

195v// E més, han gastat los dits deputats en cosas extraordinàries en dit trienni, apar en lo mateix full, quatre-centes mília cent cinquanta-tres lliures, quinze sous

CCCC mil CLIII lliures, XV sous.

Té quiscun diputat quiscun any mil tres-centes catorse lliures

I mil CCCXIII lliures, sous.

Té de salari quiscun oydor mil vuytanta-sinch lliures

I mil LXXXV lliures, sous.

Munten los salaris que pagà lo General de Cathaluña quiscun any als diputats, oydors de comptes, assessors, advocat fiscal y altres officials de la casa de la Diputació y de las casas de la bolla y del General de Barcelona, apar en lo libre del balans cartes 22, 23, 24, setze mil cent noranta-tres lliures

XVI mil CLXXXXIII lliures, sous.

Munten los salaris de governador del consell civil y criminal y altres officials de la Règia Cort, deu mília vuyt-centes sinquanta-sis lliures

X mil DCCCLVI lliures, sous.

Munten los salaris dels cullidors de llevant y ponent, advocats fiscals, notaris en tota Cathalunya, apar en cartes 31, quatre mil tres-centes quaranta-quatre lliures catorse sous y vuyt

IIII mil CCCXXXIII lliures, XIII sous, VIII.

196r// Munten los deutes axí de taula com de particulars set-centes y vint-y-set mília sis-centes onze lliures, dotze sous y nou diners

DCCXXVII mil DCXI lliures XII sous VIII°

Advertiment per los tres staments de les monedes se poran exhir per fer lo servey a sa magestat, ultra de les que són al present en la Taula de la ciutat

Primo, de officials pecuniaris no-s trobe sien carregats conforme se deurie y està ordenat per Capítols de Cort y axí no-s pot saber lo que tenen en son poder y per rahó han de ser bones quantitats. Dit officials són los següents:

Pere Pellisser y per ell Baltezar Aguspí, cullidor del General de les entrades y axides de la sobrecol·lecta de llevant té tot aquest trienni, no se ha comptat ab ells, han pagat algunes partides a bon compte.

Joan Anglada, cullidor del General de les entrades y exides de la sobrecol·lecta de ponent, tampoch se ha comptat ab ell, de tot aquest trienni ha pagat algunes partides a bon compte.

Benet Pi, collidor de la bolla de Barcelona, se ha comptat ab ell fins en nohembre de mil sinch-cents noranta-vuyt, que és molt endararit per ser bolla tan grossa y que reb de cadal dia tanta quantitat, y segons Capítol de Cort ha de pagar cada quinze dies.

Benet Sancta Maria, receptor y collidor de les entrades y exides de la Taula del General de la ciutat de Barcelona, se ha comptat //196v// ab ell fins en janer de mil sinch-cents noranta-nou.

Francesch Coma, receptor de les bolles foranes de Barcelona, se ha comptat ab ell fins en març de mil sinch-cents noranta-set, ha pagat a bon compte algunes quantitats.

Lo senyor Joachim Setantí, receptor de les avaries tocant al General de les composicions que fa la Règia Cort al Principat de Cathalunya, està molt endarrerit de compte, encara que las quantitats no són grans com dels altres receptors.

Joan Pau Serra, regent los comptes, està debitor en dotze comptes de grosses quantitats li han girat los senyors diputats a bon compte, és rahó que rematen dits comptes y torne al General lo que li avanse.

De les bolles del trienni corrent se porà cobrar dins dos o tres mesos 84.505 lliures, sous, y restarà encara un any enter que deuran dites bolles 85.940 lliures, sous.

Del trienni de 1593, alguns arrendaments de bolles resten molt endarrerits, que són Leyda 3.573 lliures, sous; Puigcerdà 1.204 lliures, sous; Cervera 1.000 lliures, sous; Monblanch 1.299 lliures, sous; Perpinyà 10.779 lliures, sous; Tarragona 4.115 lliures, sous; //197r// Figueres 1.210 lliures, sous; Olot 2.048 lliures, sous; Gerona 1.600 lliures, sous y algunes altres de menos summes, estes boles si's solliciten se cobraran, dexant-se envellir seran molt difícils.

Del trienni mil sinch-cents noranta n'y ha també de endarrerides y és lo mateix, que no executant-se se fan molt difícils; són las següents: Leyda 6.091 lliures, sous; Puigcerdà 1.073 lliures, sous; Perpinyà 8.326 lliures, sous; Tremp y Palàs 1.600 lliures,

sous; Figueres 1.715 lliures, sous; Vilafranca de Penadès 3.423 lliures, sous y altres de menos quantitats.

Dels triennis de 87, 9, 84, també n'i ha de endarrerides, que si's fan diligència se cobraran bones quantitats que·y ha de bones fermanses, que apar se porà advertir als senyors diputats per a què·u encomanen a persones que tinguin millor compte que no han fet los passats.

Preterea, promotor stamenti militaris reportavit in presenti: que don Petro Franquesa era estat en aquell bras donant y instant de part dels senyors tractadors pressa a la dispedició de les presents Corts, per lo que los vint dies se acabaran avuy y axí, per via de pensament, advertien que se fes una embaxada per los dos braços ecclesiàstich y militar al real, advertint-los que·s donen pressa en tornar y restituhir los papers que tenen allí aturats; e que los promotors de tots los tres braços vajan a totas las instàncias haont se ordenen papers per orde de dits braços, //197v// per a què se donen pressa en combinar y ordenar lo que convé fer y despedescan negocis.

Promotor stamenti regalis reportavit: que estant votant en aquell bras acerca de la embaxada que per part del present bras y del militar los és estada feta perquè se adherissen a las Constitucions del delmar en garba y altres, se ha posat dissentiment en aquell bras fins que sia restituhida per lo bras militar la Constitució que tenen allí detinguda del racional.

Admodum reverendus dominus abbas de Serrateix et reverendus syndicus Capituli Gerundensis, commissarii per huiusmodi stamentum ad infrascripta electi, retulerunt: que són anats per part del present bras al real, instant-los se donen pressa en tornar los papers que allí tenen, y que lo conseller de Barcelona los ha respost que·y procuraran, emperò, com són los darrers en rébrer los papers, no poden fer-ho ab la brevetat que los demás braços.

Item, fuit lectum quoddam gravamen de Pradell et placuit quod preponatur.

Promotor stamenti militaris reportavit: que aquell bras militar, per via de pensament, los parexia se fes un manament als deputats per a què ells manen que axí lo regent los comptes com los officials pecuniaris que han rebut lo diner, vuy per a demà tinguin igualada y tirada la resta de sos comptes per a què //198r// la present Cort ho sàpia, perquè d'ella y del més que·y ha en la Taula se puga fer aparell per al servey fahedor ha sa magestat.

Et fuit per huiusmodi stamentum decretum: que són del mateix parer que lo bras militar en que dit manament se fasse a dits diputats y que·s reporte als braços esta determinació. *Prout incontinenti fuit per promotorem istius reportatum aliis stamentis et itidem placuit stamento regali, prout isdem promotor retulit.*

Insuper, quia reverendus Philippus Jordi, syndicus Capituli Elnensis, retulit convocatis in presenti stamento: que per la commissió que desobre li era estada feta per lo present bras comesa, acerca de la supplicació donada per micer Jaume Massaguer, havia tractat y parlat a micer Jover, assessor de la Diputació.

Et habito super predictis tractatu et colloquio in dicto stamento, fuit decretum: que amicor Jaume Massaguer se li donen per sos treballs presos per lo General, com consta per relació dels assessors de la Deputació y advocats de la present Cort, mil y sinch-centes lliures moneda barcelonesa de dinés del General; y per çò ésser despedidas letras y manaments opportuns y necessaris.

*Nobilis don Christoforus de Queralt, canonicus et //*198v// *Capituli Tarraconensis, dixit:* que posave dissentiment a que se augmentàs los salari de jutges de cort, altrament dissentia a tots los actes de la present Cort.

Advenerunt ad huiusmodi stamentum nobilis don Franciscus de Erill et Ludovicus Roger de Lurie, legati per stamentum militaris misis, et reportarunt: que lo bras militar pregava al present de que se adherissen y conformassen acerca de la Constitució del llibero comerç, ab lo militar.

Preterea, fuerunt habilitate hore post meridiem presentis diei, a tertia usque ad duodecimam, et reportarunt aliis stamentis, quibus etiam placuit, prout per promotorem istius relatum extitit.

Promotor stamenti regalis reportavit et exposuit convocatis in presenti stamento: que aquell bras feia molt sentiment y se quexavan de que havian entès que se feian y ordenavan algunes Constitucions sens ésser-hi las personas eletas per aquell stament, y que se havia posat per çò en aquell bras dissentiment a tots actes; emperò, per no torbar lo negoci y expedició de la present Cort, havian procurat se alçàs, y axí los pregava ho manassen entèndrer y remediari, y no se fian se fassa.

*Item, fuit per me, dictum notarium, lectum publice in presenti stamento Capitulum centum secundum //*199r// *noviter ordinatum super reformatione sive Redrés del General, et placuit huiusmodi stamento remissumque stamento militari.*

28 junii

Dictis die et anno, hora tertia post meridiem ipsius diei, post pulsationem campanae maioris sedis, dictum stamentum ecclesiasticum convocatum et congregatum fuit in suo solito loco et appartamento dicti monasterii, et in eo interfuerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarrachonensis archiepiscopus. Reverendissimi domini episcopi Gerundensis, Çelsonensis, Urgellensis et Elnensis. Admodum illustris et reverendus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates Rivipulli, Sancti Cucuphatis, de Cuxano, Sancti Salvatoris de Breda, Sancti Laurentii de Monte, Beate Marie Avellanarum, de Gallicantu, Sancti Felicis de Guíxols, Balneolarum, de Sarrateix, de Besalú, de Vallbona et Sancti Petri Rodensis.

Reverendus prior Sancti Pauli Barchinone.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendi syndici Capitulum Elnensis, Vicensis et Urgellensis.

Venerabilis procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

Et omnibus predictis convocatis et congregatis, habito tractatu in dicto stamento super expositis per promotorem stamenti militaris //199v// circa decretum factum per huiusmodi stamentum et regale in Capituli noni Redressus Generalis, sub numero sexagesimo sexto ordinato, “De diputats locals”, fuit per huiusmodi tertio decretum quod stant in dictis.

Venerunt admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurentii prope Baganum, reverendus procurator sedis vaccantis Illerde et reverendi syndici Capitulum Tarraconensis et Illerdensis.

Promotor stamenti militaris, una cum notario et scriba dicti stamenti, advenerunt ad huiusmodi, et dictus promotor reportavit: que en aquell bras se ha posat un dissentiment per don Climent de Cardona acerca del augment de salaris, lo qual aportava allí lo scrivà de dit bras per legir-lo al present bras, prout de facto dictus notarius et scriba stamenti militaris illud coram omnibus legit et publicavit et, eo lecto, inde recesserunt.

Et incontinenti, nobilis don Christoforus de Queralt, syndicus Capituli Tarracone, dixit: que se adheria al dissentiment posat per dit don Climent de Cardona en lo bras militar.

Reverendus Dionisius Babau, canonicus et syndicus Capituli Illerdensis, dixit et scribi ac continuari per me, dictum notarium, petiit et requisivit: que lo que avuy en lo present stament se ha determinat de que a micer Jaume Massaguer li sian dadas de pecúnias //200r// del General mil y sinch-centes lliures, és cosa de gràcia, y axí no consent en ella, ans expressament y dissent fins que també se haja haguda consideració del que demanan Simon Jornet y Oliveras, que també han patit per la Generalitat y per las mateixas causas tant o més que dit miçer Massaguer.

Post hec, advenit ad huiusmodi stamentum illustrissimus dominus marchio de Dènia, una cum dominis doctoribus Regii Consilii ac quam pluribus aliis militibus, et assignato ei loco solito et debito dixit et exposuit convocatis in presenti stamento: que sa magestat li havia manat vingués de part sua ha fer-los gràcies de la diligència han tingut fins aquí en la despedició dells negocis de la Cort y encarregar-los y pregar-los que la continuassen, de manera que sa magestat pugués lo dimecres vinent tenir lo solio y dijous se pugués partir, per la molta necessitat ne té, axí per las noves de la mala salut que per momentos li venen avisos d’ella, com per la falta fa en Castella per las causas ya altres voltes referides. E que sa magestat procurarà també ab brevetat de provehir y decretar los papers que li són estats presentats y se li presentaran, que si no ha decretats los que té, axí de Constitucions com de agravis, és estat per esperar los demés //200v// que se li han de presentar, perquè no-y haja confusió entre ells.

Et recesso dicto illustrissimo marchione, habito super predictis tractatu et colloquio, in dicto stamento fuit deliberatum: que·s fassa una embaxada als altres braços, referint-los lo que per dit marquès és estat explicat y pregant-los que·s donen presa en rematar los negocis que a cada bras toquen perquè·s puga dar contento a sa magestat, que aquest bras també farà lo mateix; y per anar a dita embaxada foren anomenats los senyors abbat de Cuxà, lo prior de Sant Pau y lo syndich del Capítol de Urgell, los quals encontinent anaren ha fer dita embaxada.

Et paulo post, reversi dicti legati retulerunt: que eran estats als braços militar y real y los havian referida y explicada dita embaxada, e que en lo bras militar los respongueren que procurarian ab todas las veras posibles dar gust a sa magestat y al present bras; y en lo bras real digueren que si tinguessen tant poch ca fer y stiguessen tant desocupats com lo present stament, que molt prest resoldrian y rematarian los negocis; més per quant los papers hixen del bras militar per anar al real arriban allí tant tard que no poden en manera alguna anar regulats, emperò, ab tot, en aquell bras se farà lo possible en satisfer //201r// y acudir al que per lo senyor marquès de Dènia y per lo present bras li és estat explicat.

Admodum reverendus et nobilis dominus Ildefonsus de Cruylles, abbas Vallisbone, dixit et per me, dictum notarium, scribi et continuari in presenti processu petiit: que en quant sia menester, posa de nou tots los dissentiments per ell possats en cosas de gràcia y se adhereix al dissentiment vuy die present posat en lo bras militar per don Clement de Cardona en ditas cosas de gràcia, de la mateixa manera que per dit don Climent és estat posat.

Advenit ad huiusmodi stamentum illustrissimus dominus marchio de Montesclaros, alter ex solicatoribus presentis Curie, et exposuit: que attento la necessitat tant urgent que té sa magestat de anar-se'n prest del present regne per a Portugal, haont lo enemich està amanassant anar-hi també per la pocha salut del present regne, occasions tant legítimes, per çò, de sa part supplicava ab las veras posibles fossen servits se habilitàs lo die de demà, çò és, de les vuyt fins a las dotze de matí y després dinar de las tres fins a las dotze de la nit, per a què ab més prestesa y diligència se pugan remétrar los negocis.

Et per huiusmodi stamentum fuit decretum: que se habilitassen las horas del dia de demà, conforme per lo senyor marquès de Montesclaros era estat demanat, y que se reporte y notifique als altres braços.

201v// *Promotor stamenti militaris retulit:* que aquell bras se adheria al parer del present en que se habiliten las horas del dia de demà, conforme per lo promotor del present bras era estat referit.

Promotor presentis stamenti retulit: que als braços militar y real los apar bé que se habiliten las horas del dia de demà, conforme per lo present bras és estat determinat, ab que emperò no·s compte per dia útil.

Item, fuit lecta in presenti stamento per me, dictum notarium, Constitució quedam noviter ordinata super imprimendis Constitutionibus et placuit huiusmodi stamento fuitque remissa ad stamentum militare.

Item, fuerunt similiter lecte combinationes facte de septem Constitutionibus civitatis Barchinone et in omnibus starunt in dictis, preterquam in sexta, in qua adhererunt stamento regio.

Item et similiter combinationes Constitutionum de marcas, de penyoraments, de barques, de capturas en dies feriat, de remissions fetes fins a la present Cort. Et in omnibus starunt in jam decretis, preterquam in Constitutione de las marcas, in qua ad hec et huiusmodi stamentum aliis, et predicta omnia fuerunt ad stamentum militare remissa.

202r// 29 junii

Die martis, vigesima nona mensis junii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio Sancti Francisci, hora octava ante meridiem ipsiis diei, post pulsationem campane mayoris sedis, ut moris est, stamentum ecclesiasticum convenit in suo solito loco et apartamento et in eo interfuerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus dominus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie Avellanarum.

Admodum reverendus dominus abbas Beate Marie de Lavaix.

Admodum reverendus dominus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Petri de Gallicantu.

Admodum reverendus dominus abbas Bisuldunensis.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Laurentii de Monte.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Petri Rodensis

Admodum reverendus dominus abbas de la Real.

Admodum reverendus dominus abbas Rivipulli.

Admodum reverendus dominus abbas de Amer.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Felicis de Guíxols.

Reverendus prior monesterii Scale Dei.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Barchinone.

Reverendus procurator sedis vacantis Illerde.

202v// *Reverendi syndici Capitulorum Gerundensis, Celsonensis, Dertusensis, Tarracensis, Illerdensis et Vicensis.*

Reverendus procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

Quibus sicut predictitur convocatis, fuit mandato illustrissimi domini archiepiscopi per me, dictum notarium et scribam, publice in presenti stamento supplicatio quedam oblata et presentata pro parte monasterii et conventus fratruum Sancti Francisci de Paula, ville Perpiniani, tenoris huiusmodi:

Suplicació del monestir de Sanct Francisco de Paula de Perpinyà

Il·lustríssim, reverendíssim, molt reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt magnífichs senyors.

Pochs anys fa que en la vila de Perpinyà s'és fundat un monestir y convent dels frares mínims de sanct Francisco de Paula, haont s'és fabricada una isglésia molt acomodada, a glòria de Nostre Senyor y servey del poble, de charitats y almoynes, de persones devotes de dita religió. Y perquè en aquell convent fins vuy se ha patit molt hi·s pateix per la falta de la casa conventual per la habitació acomodada a la regla y modo de viure de dita religió, y tots los devots de aquella y tots los pobles de aquella frontera estan tant cansats y endarrerits dels danys que poch temps fa ha rebut tota aquella terra ab los incursos, asalts e ladronicis dels lluterans del regne de França, que són notoris a tot lo món. Per çò supplica humilment el pare corrector de aquell convent als tres staments sia de son servey ordenar y provehir que, de les pecúnies que //203r// se havian de distribuir en coses pies, se fassa alguna notable almoyna y charitat per a la fàbrica de aquest convent, que ab ella restarà tant més obligat en fer continuament oració per la felice conservació y augment del present Principat.

Fuit per huiusmodi stamentum decretum quod suis loco et tempore habebitur ratio de contentis in dicta supplicatione.

Item et similiter, fuit lecta alia supplicatio oblata pro parte monasterii de las Magdalenas, civitatis Barchinone, cui fuit facta similis provisio precedenti, dicte supplicationis huiusmodi est:

Suplicació de las magdalenas de Barcelona

Il·lustríssim y reverendíssim senyor.

En lo monestir de les magdalenes de la present ciutat de Barcelona y ha quaranta religiosas o més, y com és la renda tant poca passen molt gran necessitat, que si no fóra que pasten y venen pa ab que se remedien algun tant, no tindrian remey de poder viurer; y ab tot això, la casa està molt endeutada, no obstant ab molta gran limitació. Supplican per çò a vostra illustrissima senyoria la reverent priora y religiosas de dit monestir los fasse mercè de procurar una caritat de les que se han de fer als monestirs de la present ciutat per los braços o General de Cathalunya o altrament, que entenen vostra senyoria il·lustríssima ne farà gran servei a Nostre Senyor y ellas restaran perpètuament obligades a pregar al Senyor per la vida //203v// y salut de voça senyoria illustrissima, com ho fan. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Item, similiter fuerunt per me, dictum notarium, lecte due supplicationis oblate et presentate una scilicet per discretum Paulum Vidal, notarium, scribam maiorem, et altera per magnificum Antichum Ribot de Palmerola, rationale domus Deputationis Cathalonie, quorum tenores unius post alterum sic sequitur, videlicet dicti Vidal:

**Suplicació de mossèn Pau Vidal,
notari**

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors.

Pere Pau Vidal, notari, scrivà mayor del General de Cathalunya, ha vint-y-sis anys serveix al dit General y axí a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories y mercès, primer en lo offici de ajudant de la scrivania mayor y ara en lo dit de scrivà mayor, ab la legalitat y sollicitut a ell possible y ha molts notòria y patent. E com se sia envellit en dits serveys y de tants anys y stigue carregat de fills y filles y particularment filles, y té un fill gran de edat de vint-y-dos anys, dit Henrich Vidal, qui té alguns anys de pràtiga en notaria. Per tant, suplica a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories y mercès que, inseguint lo que per sos predecessors y esta tant insigne Cort és acostumat fer en semblants serveys de tants anys, se fassa mercè a dit Vidal en donar-li per adiunt en dit offici de scrivà //204r// mayor a dit Henrich, fill seu, y açò sens salari algú del General durant la vida de dit suplicant, que a més de que ne rebrà molt singular gràcia y mercè, serà donar ànimo a molts altres servescan bé y lo General ne serà més ben servit, creant-se en ell de jovent y fent-se pràtichs en los negocis d'ell, com sempre esta insigne Cort té acostumat. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Thenor vero supplicationis oblate per dictum Ribot est talis:

Suplicació de mossèn Ribot de Palmerola

Il·lustríssim y reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Per diversos Capítols de Cort contenguts en lo libre de Quatre Senyals recon-dits en la casa de la Diputació y per temps immemorial, tenia acostumat y era a càrrech del racional de la casa de la Diputació tenir en custòdia lo archiu y scriptures del General, y per çò té particular sagell ab lo qual sagelle las scriptures de que fa fe y és anomenat scrivà dels oydors y archiver de la Diputació. Y perquè per inducció de Luís Ruffet, que ere scrivà mayor del General, de fet y sens alguna conexensa de causa, estant Antich Ribot de Palmerola, racional de la Diputació, absent, los diputats que lashores eren tragueren tots los processos de cort y de visites y altres scriptures de la instància del racional que servia de archiu y las encomanaren a dit scrivà mayor donà molta queixa del dit fet y spoli Antich Ribot de //204v// de Palmerola en la última visita de la Diputació, en la qual, per tenir gran part dit scrivà mayor, pugué obtenir que no s'i fes declaració, sinó que lo negoci se remetés al que en las primeras Corts se determinaria. Per çò, representant dit Ribot, racional de la Diputació, las coses sobre dites, en la millor forma y manera que pot y deu suplica a vostra senyoria il·lustríssima y reverèncias, a vostra excel·lència, senyories y mercès sien servits manar cométrer la declaració de dita queixa y de tot lo negoci a algunes persones de confiança, perquè, vist los actes y procehiments, fassen justícia y provehescan lo que convé per benefici e indemnitat del General; que a més de ser justícia, ho rebrà dit suplicant ha molta mercè. Lo offici, etc. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Quibus quidem supplicationibus ut predicatur lectis, fuit per huiusmodi stamentum facta super eo provisio sequens: quod committitur assessoribus domus Deputationis, qui nomine Curie videant supplicata predicta et, auditis partibus, iustitiam faciant causamque huiusmodi decident, et pro his fiant mandata et commissiones opportune.

Preterea, mandato sue illustrissime dominationis, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento quedam mamorialia aliquarum animadvertionum ordinatarum pro negocio trirreminum //205r// per commissarios ad id deputatos et per eos ad huiusmodi stamentum remissa, quo lecta fuit per huiusmodi stamentum decretum quod placebat, excepto ubi dicit real bandera de Aragón, dicat aporten las armas vulgariter ditas de Aragón, insígnia dels ínclits comptes de Barcelona. Et dictum decretum fuit in margine dicti mamoralis per me, dictum notarium et scribam, appositum et ad stamentum militare remissum.

Item, fuit similiter per me, dictum notarium et scribam, lecta quedam Constitutio noviter ordinata super elemosina prestanda certis hospitalibus, remissa per stamentum regale ad huiusmodi, et decretum per huiusmodi quod placebat: ab que sian repartidas las sinch mília lliures per los hospitals de Cathalunya, Rosselló y Cerdanya, a més y a menys, conforme aparrà a las personas que deputaran per los tres braços per dit effecte.

Et syndicis Capituli Çelsonensis dixit: que·y posava dissentiment fins a que en lo bras real se sia resolta la enseculació de la isglésia de Solsona.

Venit reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Advenerunt postea ad huiusmodi stamentum syndici civitatis Illerde et ville Perpiniani ex parte stamenti regalis et reportarunt: que lo bras real pregava molt al present que procurassen se alcàs lo dissentiment //205v// per lo syndich del Capítol de Solsona a la Constitució de las charitats per als hospitals.

Et incontinenti, syndicus Capituli Tarraconensis dixit: que·y posava dissentiment si no se'n donava també caritat al hospital de Tarragona.

Item, mandato illustrissimi domini archiepiscopi fuit lecta per me, dictum notarium et scribam, supplicatio quedam oblata pet nobilem dompnum Joannem Burgués et de Sant Offici, tenoris sequentis:

Suplicació de don Joan Burgués

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres senyors.

Los diputats del corrent trienni, a vint-y-nou de maig, mil sinch-cents noranta-vuyt, admeteren a consert a don Joan Burgués y de So de les tres mil tres-centes nou lliures, onze sous y dos és deutor al General, çò és, set-centes nou lliures, onze sous y dos per la bolla de Çervera, trienni mil sinch-cents setanta-vuyt; y mil lliures per la bolla de Cervera, trienni mil sinch-cents vuytanta-hu, en las quals bolls fou partícip; y de altra part, mil y sis-centes lliures, per compliment del què féu fermansa en la bolla de Perpinyà, trienni mil sinch-cents vuytanta-vuyt, y del que és stat partícip de bolles ne a patit dany de més de quatre mília lliures y per fermanses, entre lo que té pagat y reste divent, li'n redunda dany de altres quatre mília lliures. Los quals danys representà a la divuytena de impossibilitat y per ella fou comès a tres persones de dita divuytena per a què la admetessan

com als demés havian concordat; estant //206r// donant la seguretat que per dit consert havia de donar, succehí la suspensió dels tres Capítols y axí la dita divuytena no pogué effectuar lo dit consert; y de après, fins a dita jornada de vint-y-nou de maig de mil sinch-cents noranta-vuyt, no pogué alcansar de diputats fos admès a concert, lo qual effectuaren dits diputats per haver-los constatat lo deduhit de la divuytena de impossibilitats y haver ab gran compliment assegurat lo susdit deute y ab pagues més breus que dels altres conserts axí fets per divuytena com per diputats; perquè y ha molts deutes dels conserts que han de discórrer per ser pagat lo General quoranta y sinquanta anys y ningú ab tant poch temps com lo de dit don Joan, que serà pagat dins deset anys, per haver de pagar quiscun any dos-centes lliures; y al temps que los diputats del corrent trienni feren lo dit concert, concordaren lo excel·lentíssim duch de Cardona, lo marquès de Aytona, dona Hierònyma Junyent, don Plegamans de Marimon, don Joan de Erill, Miquel Barthomeu, Bonaventura Bolet y ha molts altres, y a dos del corrent mes los dits diputats intimaren ha dit don Joan haver-li de fer y anul·lar y cancel·lar son concert y no haver desfets y anul·lats los altres conserts de dalt nomenats ni los altres fets per sos antecessors diputats des de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch ensà fets, la qual és cosa molt injusta. Y axí supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits que se effectue y se exequite en que sia restituhit //206v// lo dit consert conforme estava concertat ab ell, attès que militen las causas que ab los demés han consertat, y en las coses de benefici del present Principat y Comptats dit don Joan no ha faltat en acudir conforme a tots los demés; y además que és servir igualtat, o rebrà a particular gràcia y mercè. *Que licet, etc.*

Qua si quidem supplicatione ut predicatur, antequam super ea aliquid per huiusmodi stamentum decretaretur, admodum illustris dominus prior Cathalonie dixit: que posava dissentiment a què no-s provehís sobre dita supplicació que primer no li hajan concedit lo propi ús que ha demanat per a sa religió.

Promotor stamenti militaris reportavit et nottificavit congregatis in presenti stamento: que en aquell bras militar y havia dissentiment sobre lo negoci de las galeras, per lo que un cavaller vol que no se'n tracte que primer no-s tracte de que se done y assigne salari als veguers.

Deinde, fuit lecta per me, dictum notarium, supplicatio oblata et exhibita per magnificum Joannem Palau, civitatis Barchinone, huiusmodi thenoris:

Supplicació de mossèn Joan Palau de Barcelona

Il·lustríssim, excel·lentíssim, molt il·lustres senyors.

Per los diputats que en aquelles hores eren, per los treballs que Joan Palau passà en la assistència que féu per spay de alguns mesos en una reducció //207r// se féu de les Constitucions de Cathalunya per execució de la Constitució o Capítol de Cort se féu en lo any mil sinch-cents sexanta-quatre per alguns doctors del Real Consell nomenats per lo rey Felip, de felice recordació, y altres nomenats per los braços de aquella Cort a trenta-hu de juliol, mil sinch-cents sexanta-sis, foren girades a dit Palau cent quoranta lliures, com consta ab lo albarà fet en virtut de deliberació fet a vint-y-vuyt de juliol de dit any mil sinch-cents sexanta-sis. E aprés, per orde del alt nomenat rey, per sis doctors del Real Consell foren remirades la susdita compilació y casi tornada ha fer de nou, en la qual asistí també lo dit Joan Palau, al qual fer-li scriure ab deliberació feta per los diputats a sis de octubre, mil sinch-cents sexanta-quatre, delilberaren li fossen donades trenta lliures. E per la mateixa rahó, a vint-y-set de nohembre de dit any de-

liberaren li'n fossen donades altres trenta, y per sos treballs e indústria a vint-y-dos de juny, mil sinch-cents sexanta-sinch, deliberaren fossen donades a dit Palau quoranta lliures, y après, a trenta-hu de octubre, mil sinch-cents vuytanta-set; los diputats, ab vot y parer de la divuytena de Roma, deliberaren que lo dit Joan Palau anàs a Roma ab salari de cent y vint lliures cada mes, y per la partida li donaren dos-centes lliures, lo qual entra la anada, stada y tornada passaren quatre anys y sinch mesos, que són sinquanta-y-tres mesades. E més, ab deliberació de diputats y divuytena de Roma li foren donades //207v// mil lliures per los gastos a¹³ de nohembre, mil sinch-cents vuytanta-set, en la present ciutat de Barcelona, havent-las de gastar en Roma, com de fet se gastaren, de les quals lo procurador de dit Palau ne donà compte, y ab deliberació feta per los deputats, ab vot y parer de la divuytena, foren passats y admesos a dos de juliol, mil sinch-cents noranta; y dels restants que dit Palau gastà en Roma, los quals rebé en virtut de letres de crèdit, ne ha donat dit Palau llarch y bastant compte, lo qual fonch vist, regonegut y examinat per los diputats y divuytena de Roma a vint-y-set de agost, mil sinch-cents noranta-dos, per los dits fonch deliberat fossen passats y admesos. E com de totes las susdites quantitats per dit Joan Palau rebudes en lo racional de la casa de la Diputació se li són carregades y fins vuy al dit Palau no li sia estat clos lo compte, par que dit Palau restaria debitor, supplica per çò a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories y mercès manen revéurer las deliberacions alt chalendades y constant ab elles, com realment consta, que si dit Palau ha rebudes dites quantitats és per ser-li degudes y de ellas haver donat compte y passat y vistes, manen provehir sia dit Palau descarregat en lo compte haont està carregat, de manera que in futurum, quant se tròpie en lo libre dit Palau debitor, se tròpie ha pagat, y si alguna cosa pocha y mancaria, o manen clòurer, atesos sos serveys; que ademés que vostres senyories, //208r// excel·lència y mercès faran justícia, lo dit Palau o rebrà a singular mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Cui quidem supplicationi fuit per huiusmodi stamentum facta provisio quod remittebatur advocatis presentis Curie, qui supplicata predicta videant et conferant cum rationale generalis et referant eorum votum.

Item, fuit similiter per me, dictum notarium et scribam, lecta supplicatio quedam oblata et presentata per procuratorem confratrie Sancti Georgii civitatis Gerundensis, thenoris huiusmodi:

Suplicació del prior de la confraria de Sant Jordi de Gerona

Il·lustríssim, excel·lentíssim, reverendíssims, molt il·lustres, il·lustres e molt magnífics senyors.

Lo prior y clavari de la confraria de Sanct Jordi de la ciutat de Gerona han acostumat de rebre cada un any dels deputats del present Principat cent lliures barceloneses per a celebrar la festa del gloriós sanct Jordi y per a fer torneig y justa en dita ciutat, las quals no se són pagades tres anys ha. Per çò, supplican a la present Cort li sia de mercè manar donar y pagar tres-centes lliures, axí per ornaments per a celebrar los officis que encara no·n tenen hi·ls han de manllevar cada un any o altrament per a las festes que se hauran de fer per havant, ordenant y manant que cada un any sien dites cent lliures donades per a dit efecte, y supplican també se'ls asenyale unes armes per pris de la justa o torneix, axí com se acostuma en la present //209r// ciutat y en altres parts, offerint donar compte y rahó del que·s gastarà, que·u reputarà a molta mercè, etc.

13. A continuació, espai en blanc.

Qua si quidem supplicatione lecta, fuit decretum per huiusmodi stamentum: que quant faran la festa, que·ls paguen, y si no la fan que no·ls donen res. Et dissentierunt etiam dicte supplicationi nobilis Ildefonsus de Cruylles, abbas Vallisbone, don Christoforus de Queralt, syndicus Capituli Tarraconensis, et syndicus Capituli Illerdensis.

Promotor stamenti militaris advenit ad huiusmodi et reportavit: que si aparexia al present bras que las personas que per part del present stament y del militar anaven ab embaxada al real pregant·los se adherissen a la Constitució de las luycions, que anassen ara també ab embaxada de part del present y del militar braços als senyors tractadors pregant·los que intercedescan ab lo dit bras real a que se adherescan a la dita Constitució, attès que lo dit bras militar s'és adherit y conformat ab ells en lo de la Constitució de la tercera sala.

Et fuit per huiusmodi stamentum: que·y vajan las mateixas personas, conforme per lo dit bras militar se demana.

29 juny

Dictis die et anno, hora tertia post meridiem ipsius diei, convenerunt in presenti stamento ecclesiastico et in loco solito //209r// ad effectum supradictum sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus archiepiscopus Tarrachone.

Reverendissimi domini episcopi Urgellensis, Vicensis et Gerundensis.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates Sancti Cucuphatis, Beate Marie de Lavaix, de Gallicant, de Besalú, Sancti Petri Rodensis, Sancti Felicis de Guíxols, de Vallbona, Sanctarum Crucum et Sancti Laurentii de Monte.

Reverendus prior cartusie.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendi syndici Capitulorum Vicensis, Illerdensis, Elnensis et Dertusensis.

Et predictis ut predicatur convocatis et congregatis, nobilis dompnus Ildefonsus de Cruylles, abbas Vallisbone, dixit: que alsava lo dissentiment per ell vuy de matí posat en la supplicació donada per lo prior de la confraria de Sanct Jordi de Gerona tant solament, estant y perseverant en los demés per ells posats.

Item, etiam dixit idem nobilis don Ildefonsus de Cruylles: que alçava també lo dissentiment per lo negoci de la assessoria de Manresa.

Et syndicus Capituli Vicensis dixit: que ell y posava dissentiment en dit negoci.

Item, post predicta fuerunt, mandato dicti illustrissimi domini archiepiscopi, per me, dictum notarium et scribam, lecta supplicatio oblata et exhibita pro parte prioris monesterii et conventus //209v// Sancte Catherine civitatis Barchinone, thenoris huiusmodi:

Lo pare mestre fra Pau Genovès, prior del convent de Sancta Caterina d'esta ciutat, diu que la canonització del gloriós sanct Ramon de Penyafort està en tant bon punt, com és cosa pública, que-s té per molt cert se celebrarà dins breu temps. Y perquè per a la dita canonització se offereixen molts grans gastos y après de feta serà necessari fer una solemne festivitat de dit sanct, en demostració de la alegria y contento de tot aquest Principat per la honrra que li'n resulta de que sia canonitzat un tant gran sanct natural d'esta província y de un llinatge y casa tant il·lustre com la de Penyafort y que fou tant stimat y honrrat mentres visqué del sereníssim rey don Jayme lo conquistador y que ha fet y fa tants grans miracles en esta ciutat y regne, y per çò és tant convenient que li sia fabricada una principal capella dins la dita isglésia de Sancta Catharina, haont stiguen ab decència las sanctas relíquias del seu beneventurat cors. Per tant, supplica humilment dit prior als tres staments que sia de son servey y manar y provehir que para dits effectes de dita canonització y festivitat y fàbrica sia asenyalada alguna notable almoyna, pus serà per a gran glòria de Déu omnipotent y de sos sancts y ab gran decor y honrra de dita nació cathalana, adamàs que dit //210r// convent y religiosos restaran de nou obligats a pregar la divina magestat per la felicitat y conservació de aquest Principat.

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, habitoque super ea maturo tractatu et colloquio, per huiusmodi stamentum deliberatum: que se donen sis mília lliures moneda barcelonesa de pecúnias del General, tant solament per a ffi y effecte de la canonització de sanct Ramon y no de altra manera.

Promotor stamenti militaris reportavit et exposuit congregatis in presenti: que aquell bras militar havia pensat se fes una embaxada als senyors tractadors per part dels tres staments, pregant-los que intercedescan ab sa magestat se servesca porrogar lo solio per alguns dies, attès que los agravis particulars no eren encara presentats tots y també faltan altrás cosas per a presentar a sa magestat, y que desitjan saber lo parer del present stament.

Paulo post, promotor stamenti regalis reportavit: que acerca del pensament del bras militar per la embaxada fahedora als senyors tractadors per la porrogació desobre, lo bras real se adherian al parer del present, axí de si se farà dita embaxada a sa magestat o als tractadors y de quantas personas se anomenaran per ella, y axí los pregavan los fessen a saber lo que en dit particular determinaran. *Et habito super predictis contrastu in presenti stamento* //210v// *ecclesiastico, fuit deliberatum:* que se adherescan al pensament y parer del bras militar, y axí, per effecte de fer dita embaxada, nomenaran encontinent personas per lo present stament per anar a dita embaxada, juntament ab los nomenadors per los altres staments, al reverendíssim senyor bisbe de Gerona y los senyors abbat de Arlès y lo syndich del Capítol de Leyda, y que sia reportada dita determinació als altres braços per lo promotor, *prout incontinenti fuit reportata per dictum promotorem.*

*Deinde, advenerunt ad huiusmodi stamentum magnifici Hideronymus Miquel, decretorum doctor, et*¹⁴ *syndicus,*¹⁵ *legati ex parte stamenti regalis ad huiusmodi missi, et reportarunt*

14. A continuació, espai en blanc.

15. A continuació, espai en blanc.

presenti stamento: que aquell bras real los pregava se adherissen a la Constitució primera de la ciutat de Barcelona. Et habito tractatu super predictis in dicto stamento, fuit decretum per huiusmodi stamentum quod stabant et perseverabant in jam decretis. Que quidem deliberatio fuit mandatum notificari dicto stamento regio per admodum reverendos dominos abbatem de Amer et syndicum Capituli Barchinonensis.

Deinceps, fuit lectum per me, dictum notarium et scribam, gravamen propositum per Clementem Borutell et decretum quod proponatur ac remissum as stamentum militare.

Item, fuit lecta similiter supplicatio oblata et presentata per universitatem //211r// ville de Tremp, thenoris huiusmodi:

Suplicació de la vila de Tremp

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres, il·lustres y molt magnífics senyors.

A notícia del syndich de la vila de Tremp és pervingut que se procuraria transferir la Diputació local, taules y altres officis del General de la dita vila de Tremp en la vila de Talarn, de que's redundaria notable perjudici no sols a la dita vila de Tremp, en la qual de temps immamorial són los dits officis, però encara a la utilitat del General, per çò que dita vila de Tremp és molt més popullar y noble que la de Talarn, per habitar en ella molt gran número de cavallers, clero y altra gent graciada, lo que no és en la vila de Talarn. Y jatsia que en lo any mil sinch-cents vuytanta-sinch se fes un Capítol ab que se volia que ditas diputacions locals fossen en las vilas reals, emperò, considerant après que sempre la dita vila de Tremp és estada en possessió immamorial de que en ella fossen dits officis, per çò, no obstant dita disposició de Capítol de Cort, se tingue per bé no mòurer dita deputació local, officis de tauler, notari ni los demés de la dita vila, ans bé los que per al present exergessen dits officis de tauler y notari o posseïen en dita vila ab títol de venda, quant més que jatsia lo senyor bisbe de Urgell tinga la jurisdicció en la dita vila de Tremp és per estar enpenyada per los predecessors de sa real magestat //211v// als senyors bisbes de Urgell, lo que és notori, per consegüent dita vila és real com la de Talarn. Per çò y altrament, a vostra senyoria il·lustríssima y reverendíssimas, excel·lència, senyories y mercès supplica lo dit syndich sian servits no permètrer ni donar lloch a que's fassa dita mudansa tant danyosa al General y contra lo intent de la Cort y perjudici de dita vila de Tremp. Lo offici, etc. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, fuit provisum quod stabant et perseverabant in jam supra provis in supplicatione oblata pro parte universitatis de Talarn.

Postodum, stamenti militaris reportavit: que aquell bras, per a fer la embaxada concertada als senyors tractadors havian anomenat al senyor compte de Quirra, don Francesch Gilabert y Luís de Vilafrancha.

Post hec, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta supplicatio oblata et presentata pro parte Simeonis Jornet et Petri Oliveras de Gràcia, sub thenore huiusmodi:

Suplicació de Jornet y Oliveras

Il·lustríssim y molt reverents senyors.

Representant a vostres senyories y mercès los grans danys y treballs tant de ses personas com en honrra y hazienda que han patit Simeon Jornet y Pere Oliveras per a servir a la casa de la Diputació, lo que és cosa notòria, y per lo mateix cas, per via de justícia,

//212r// se havia estos dias supplicat per supplicació presentada per dit Jornet y Simeon Oliveres com ha hereu de dit Pere Oliveres, dits supplicants y ab humil supplicació per la present supplican a vostres senyories y mercès que, per via de acte graciós, los fassen mercè de donar-los alguna cosa de pecúnies del General en satisfacció de dits danys y treballs y, per dit effecte, de commissions oportunes ésser provehit, lo que si dits supplicants de vostres senyories y mercès alcanseran serà per si singular mercè y benefici. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Levaneras.

Et dicta supplicatione ut predictur lecta, illico reverendus dominus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi dixit: que posava dissentiment a dita supplicació. *Et ideo, nihil super ea fuit provisum.*

Promotor stamenti militaris reportavit: que aquell bras havia pensat si seria bé que en la embaxada se ha de fer als senyors tractadors sobre la prorrogació del solio se'ls digués també lo de las torras, perquè ha vinguda nova que los moros han pres gent ara en Cadaqués.

Et per huiusmodi stamentum fuit super predictis decretum: que no-s parle en dita embaxada altra cosa sinó de la prorrogació del solio.

Item, fuit lecta supplicatio oblata et presentata //212v// pro parte notariorum criminalis Barchinone, huiusmodi thenoris:

Supplicació dels notaris del criminal de Barcelona

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífics senyors.

Adverteix-se a vostra senyoria, excel·lència y mercès que per part dels notaris qui en lo criminal fan los processos y deffensas dels pobres de la Almoyna y miserables se ha donat supplicació a la divuytena de las Constitucions, notificant-los que per dits processos y deffensas de pobres no reban salari algú, del que pateixan en grandíssima manera dits pobres de la Almoyna, perquè dits notaris han de acudir, per a poder viurer, ha fer los negocis dels quals han de haver diners per ajudar llur família. Y ab tot això com a bons christians, entenent que offerint-se aquesta ocasió de Corts se donaria algun atall ab lo qual dits notaris fossen pagats y satisfets, han procurat de la millor manera han pogut donar-los recapte y, per los respectes que a dita divuytena ha aparegut, no han volgut determinar cosa alguna, lo que espanta essent com és cosa tocant al bé públich y se veu a la clara quant poch aprofita donar sobrestant als advocats y procuradors de pobres y donar-los lo General de Cathalunya salaris, entenent ab això subvenir y ajudar als pobres, si no-s done orde en lo cap principal, qui és lo notari, per via del qual ha de pessar la feyna y si-u treballa perquè han de ser satisfets //213r// los altres y ells no pagats, cosa és que és de justícia que qui treballa sia satisfet. Y axí se supplica a vostra senyoria excel·lència y mercès sien servits manar-ho assentar de manera que dits podres sian servits y los notaris satisfets de sos treballs, que en altra manera se tem y haurà gran desconsert en la servitut dels processos de la Almoyna. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua quidem supplicationi fuit per huiusmodi stamentum decretum quod remittabatur personis electis ad ordinandum Constitutiones.

Promotor stamenti regalis reportavit: que aquell bras, per la embaxada fahedora als senyors tractadors, han anomenat micer Hierònym Miquel, lo syndich de Bala-

guer y lo syndich del Prats del Rey, e que en dita embaxada tant solament se tracte de la porrogació del solio.

Promotor stamenti militaris advenit ad huiusmodi et dixit: que aquell bras se adheria al parer dels altres braços en que en la embaxada fahedora als senyors tractadors no·s parlàs res de las torres, sinó que fos per altra occasió.

Et incontinenti, recesserunt reverendissimus dominus Gerundensis episcopus, abbas de Arlès et syndicus Capituli Illerdensis, una cum aliis personis electis et nominatis per alia stamenta ad dictam legationem explicandum.

Insuper, fuerunt lecte per me, dictum notarium, combinationes Constitutionum dels advocat y procurador y solicitador dels pobres, et placuit //213v// huiusmodi stamento: que al solicitador se li donen cent lliures. *Item et alia,* sobre los salaris de las sentèncias, *et placuerunt omnes dicto stamento et fuerunt ad stamentum militare remisse.*

Reverendus Julius Cordelles, procurador sedis vacantis Barchinone, dixit: que pose dissentiment en lo de la lleuda de Barcelona, per ser cosa, segons dix, molt prejudicial al Capítol de la seu de Barcelona.

Item, fuit per congregatos in presenti stamento facta deliberatio sequens: que attès en los Capítols ordenats per lo nou Redrés del General conformen los tres staments, sinó en vuyt o nou, en los quals estan differentes, aparexia al present stament que tots los qui són conformes se donen y presenten a sa magestat y que los demés en los quals no concorden los braços que·s deixassen a millor delliberació, y que açò se referís y notificàs ab una embaxada als altres braços, per a la qual anomenaren los senyors abbat de Gallicant y lo syndich del Capítol de Vich, los quals encontinent anaren ha fer dita embaxada; y poch après tornaren y referiren que havia aparegut bé als altres braços, emperò que ho tractarian y ne tornarian resposta al present bras.

Et post hec, reversi fuerunt ad huiusmodi stamentum reverendissimus dominus Gerundensis episcopus, abbat de Arlès et syndicus Capituli //214r// Illerdensis, legati una cum aliis electis per alia stamenta missi ad dominos tractatores, et retulerunt: que ells, juntament ab las demés personas nomenadas per los altres braços, són estats a referir y explicar als senyors tractadors lo que per part dels braços los és estat comanat acerca de intercedir ab sa magestat se servís porrogar lo dia del solio y que lo senyor vicecanceller los havia respost que li aparexia bé anassen ha fer dita embaxada a sa magestat y supplicar-lo·y de part dels altres braços.

Et incontinenti fuit decretum per huiusmodi stamentum: que·s fassa dita embaxada a sa magestat y per las mateixa personas desobre anomenadas.

Et quia similiter placuit allis stamentis, prout per promotorem presentis stamenti fuit relatum, illico recesserunt supradicti legati ad dictam earum legationem explicandam sue regie magestate.

Et paulo post, reversi dicti legati ad huiusmodi stamentum, retulerunt: que eren anats tots junts a fer dita embaxada ha sa magestat y que los ha respost que estava molt content de la diligència que los tres braços havian feta fins aquí, y que confiava que la Cort tindria conclusió per al plaço que sa magestat havia asenyalat.

Postea, quia domini commissarii electi ad ordinandum Capitula Constitutionum reportarunt //214v// ad huiusmodi stamentum quandam Constitutionem noviter per ipsos ordinatam acerca dels vestits, fuit propterea, dicta Constitutio, mandato dicti domini archiepiscopi, per me, dictum notarium et scribam, publice lecta et placuit huiusmodi stamento fuitque remissa ad stamentum militare.

Item, fuit lecta supplicatio quedam oblata et presentata per syndicum universitatis de Monbrío, Campi Tarracone, thenoris huiusmodi:

Suplicació de la vila de Monbrío

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors,

Lo syndich de la universitat de Monbrío del Camp de Tarragona, en temps passat y antigament ere Monbrío un lloch de dotze o tretze cases y estava unit y agregat a la vila de Cambrils y era regit y governat per los de Cambrils, axí en los negocis familiars y regiment de la universitat com en lo de la jurisdicció; y després, vent-se la vila de Monbrío en augment, en lo any mil tres-cents vuytanta lo rey don Pere concedí en privilegi a dita vila de Monbrío lo regiment y govern de dita universitat de Monbrío als habitants de dita vila de Monbrío, y que en manera alguna de dit any en havant no fossen regits ni governats per los de Cambrils, sinó a soles per ells mateixos; y de les shores ensà, en virtut de dit privilegi //215r// se és ussat com dit és fins a la present jornada; lo qual privilegi real, per sentència real és estat confirmat, e com lo regiment de la jurisdicció no la pugué mudar sa magestat sens exprés orde y voluntat de la terra, per lo que no-s posasen officials nous, y com la dita vila de Monbrío haja molt augmentat per ser al present vila de més de cent vehins y sia al present vila real, además que parexeria mal ella estar subjecta a una vila no de molta més inportància, és gran inconvenient per a la vila de Monbrío que lo balle de Monbrío sia lloctinent dels de Cambrils, y acerca de això, los de Cambrils y de Monbrío contínuament estan en qüestions. Per tant, lo syndich de dita vila de Monbrío, a ffi y effecte que dits inconvenients se eviten y per lo bé públich que-n sortiria, supplica a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyoria y mercès sia de son servey statuhir y ordenar per Constitució que en la vila de Monbrío sia posat balle real per a regir y governar la dita vila de Monbrío, terme y quadra de aquella; que además que en lo que se supplica és de justícia, dit syndich, en nom de la universitat de Monbrío, o reputarà a particular gràcia y mercè, etc.

Cui quidem supplicationi fuit per huiusmodi stamentum decretum quod remittebatur advocats presentis Curie.

215v// *Deinde, fuit per huiusmodi stamentum deliberatum:* que se anàs a fer una embaxada als senyors tractadors per tots los tres staments, acerca del negoci de las torras, per a la qual anomenaren per part del present stament lo senyor abat de Sanct Pere de Rodes y lo syndich del Capítol de Solsona.

Que quidem deliberatio fuit nottifficata aliis stamentis per promotorem istius.

Promotor stamenti regalis reportavit: que en aquell stament se ha feta elecció del syndich de Mataró per anar ab embaxada als senyors tractadors per lo negoci de las torras.

Promotor stamenti militaris retulit: que per al mateix effecte havian feta elecció en aquell stament de don Alexandre d'Elentorn y Luís Queralt y d'Arolas.

Et reversis dictis legatis a dicto stamento ad dictam legationem, retulerunt: que són anats a fer dita embaxada al senyor vicecanceller y que·ls ha respost que ho referiria a sa magestat y procuraria ab la brevedat possible se donàs assiento en lo que dits staments demanaran.

Preterea, quia reverendus prior Scala Dei ordinis Cartusiensis, petiit licentiam se absentandi, fuit propterea per suam illustrissimam dominationem concessa licentia //216r// dicto priori se absentandi a presenti Curia.

Item, ex decreto et deliberatione presentis stamenti fuit habilitata hora presentis noctis a duodecima ad primam et itidem placuit aliis stamentis, prout ex eorum parte fuit reportatum in presenti stamento.

Et post hec, fuit per me, dictum notarium et scribam, mandato sue illustrissime dominationis, lectum mamoriale gravaminum particularium per personas ad id electas ad huiusmodi stamentum remissum, videliset, Petri Pauli Bolet, don Alexi Albert, syndici ville del Arbós, syndici ville de Torrellas, syndici del Vendrell, syndici de Coplliura, Francici Babau, Pauli Masdeu, notarii, Augustini Anglès, Petri Galçerandi Torró et Theodoris Canader, ac decreta super eis facta in margine cuiuslibet eorum scriptum et ad stamentum militare remissa.

Item, similiter fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecta recombinationes facte de Capitulis ordinatis et decretis super novo Redressu Generalis, a numero scilicet nono usque ad numerum nonagesimum. Et decreta super eis per huiusmodi stamentum facta in eorum margine scripta ac ad stamentum militare remissa.

Item, fuit relata combinatio prime Constitutionis civitatis Barchinone et huiusmodi stamentum stetit et perseveravit in jam aliis decretis.

216v// *Item et similiter, combinationes a numero octuagesimo octavo usque ad numerum nonagesimum, et decretum prout in margine earum.*

Item, fuit similiter lecta quedam Constitutio noviter ordinata sobre dells veluters et placuit huiusmodi stamento.

Item similiter, quoddam gravamen particulare¹⁶ Losellas, et decretum quod proponatur, que omnia et singula fuerunt in eorum margine respective scripta per me, dictum notarium, et ad stamentum militare remissa.

Postmodum autem, quia preffata sacra, catolica et regia magestas adherat in presenti monesterio, fuit deliberatum quod presententur eidem domino nostro regi per per-

16. A continuació, espai en blanc.

sonas ad id per tria stamenta respective deputatas Capitula tam Constitutionum quam reformationis sive Redressus Generalis que parata sunt et in quibus tria stamenta concordant.

Alia presentatio Constitutionum

Et paulo post predicta, reverendissimus dominus episcopus Çelsonensis, admodum reverendus abbas Rivipulli et alie persone electe et nominate ad ordinandum Capitula Constitutionum et presentandum illa domino regi, advenerunt ad huiusmodi stamentum et retulerunt dicto illustrissimo domino archiepiscopo et aliis congregatis in dicto stamento quod ipsi, una cum aliis personis ad eundem effectum per alia stamenta electis, presentarunt et obtulerunt preffato //217r// domino nostro regi quedam Capitula Constitutionum noviter ordinatam et per tria stamenta concordata et aprobata, contenta et descripta in quatuor quaternis sub litteris A, B, C, D designatis, eaque manibus sue magestatis dimississe illumque supplicasse prout in eis continetur, suamque regiam magestatem illa acceperisse et repondisse: que lo mandaría ver y proveher; quorum quidem Capitulum copiam michi, dicto notario et scribe, tradiderunt ad inserendum in presenti processu et que sunt infra in fine presentis processus inserta.

Primera presentació dels Capítols del nou Redrés del General

Item similiter, post hec reverendissimus dominus Elnensis episcopus et alii comissarii electi et nominati ad ordinandum Capitula nove reformationis sive Redressus del General, retulerunt preffato illustrissimo domino archiepiscopo et aliis congregatis in dicto et presenti stamento se, una cum aliis personis per alia stamenta electis et deputatis ad infrascripta, presentasse preffato domino nostro regi, in quadam aula presentis monasterii existente paulo ante predicta, Capitula ordinata super dicta reformatione Generalis et in quibus tria stamenta concordant per numeros designata, a numero scilicet primo usque ad numerum octuagesimum nonum inclusive, eidemque domino regi dixisse dictus reverendissimus dominus episcopus sequentia formalia verba:

217v// Lo que-s digué a sa magestat quant se li presentà lo Redrés

Los tres staments de la present Cort entenen en lo Redrés del General com, com és al servey de Déu, de vostra magestat y benefici públich, han ordenat diversos Capítols de Cort acerca del Redrés del General, los quals presenten a vostra magestat per a què sia servit de fer-los mercè en firmar aquells, restant emperò en sa forsa los privilegis, ussos y costums del present Principat en ordenar y disposar semblants cosas tocants a la Generalitat, com ha acostumat.

Et quod prefata regia magestas, receptis manibus suis dictis caplis, respondidit: que lo mandaría ver y proveher lo que fuere de razón y de justicia. Quorum quidem Capitulum copiam michi, dicto notario et scribe, tradiderunt ad inserendum in presenti processu, et que infra in fine presentis processus inserta sunt.

30 junii

Die mercurii, trigesima mensis junii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio, post pulsationem campane majoris sedis, hora octava ante meridiem ipsius diei, stamentum ecclesiasticum, convenerunt in suo solito loco et apartamento et in eo convenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarraconensis archiepiscopus.

218r// Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Reverendissimus dominus Çelsonensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Admodum illustris Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini de Cuxano, Sancti Cucuphatis, Avellanarum, de Lavaix, de la Real, d'Amer, Vallisbone, Sancti Petri Rodensis, de Gallicantu, de Ripoll, de Guíxolls, Sancti Laurencii de Monte, abbates.

Reverendus prior Sancti Pauli Barchinone.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Illerde.

Reverendi syndici Vicensis, Elnensis, Solsonensis, Gerundensis, Tarraconensis, Barchinonensis Capitulorum.

Venerabilis procurator admodum reverendi abbatis Populeti.

Quibus omnibus, sicut predictur convocatis et congregatis, fuerunt per congregatos in dicto //218v// stamento per scrutinium electi et nominati in iudices gravaminum sive dels greuges pro dicto stamento ecclesiastico admodum reverendi domini abbates Sancti Cucuphatis, Vallensis et Sancti Laurentii de Monte et reverendus syndicus Capituli canonicorum ecclesie Vicensis, dando et concedendo illam et eandem potestatem in premissis et circa ea aliis iudicibus gravaminum in aliis Curiis dari solitam.

Preterea, super aliis supplicatis per admodum illustrem dominum Priorem Cathalonie, videlicet, de que la dignitat de Priorat de Cathalunya sia enseculada en la casa de la Deputació y en la bossa dels deputats ecclesiàstichs, conforme ho estan los senyors bisbes, fent per çò y creant un lloch més en dita bossa, fuit per huiusmodi stamentum facta deliberatio quod nihil innovetur super predictis, sed servetur Constitutio hucusque servari solita. Et incontinenti, reverendi Capituli Illerdensis dixit quod dissintiebat predictis.

Deinde, fuerunt in presenti stamento per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento supplicationes infrascripte per infrascriptos respective oblate super concessione naturalitzacionum eis faciendum. Quorum quidem supplicationum thenores unius post alteram sich sequuntur:

219r// Suplicació de Guillem Ribalta

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Mestre Guillem Ribalta, celler, és natural del present Principat de Cathalunya, lo que ho té per cert per ésser-se criat des de la memella en la present ciutat, en lo carrer Ample, en casa de mestre Jaume Ribalta, son oncle, haont avuy està. Y per haver estat sempre y habilitat sos pares en lo lloch del Hospitalet de Puigcerdà, que és en la vega, y no tenir persones que·s recorden de sa nativitat, té difficultosa la prova de sa naturalesa, y com desitge que en la ocasió no se li fasse dany o perjudici, per llevar tota difficultat supplica a vostres senyories y mercès sie de son servey habilitar-lo per cathalà y en quant menester sia naturalitzar-lo, que ho tindrà a molt particular mercè y singular benefici. Lo offici, etc. *Altissimus, etc.*

Suplicació de Miquel Cuxano

Il·lustríssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Miquel Caxano, prevere, essent restat de edat de dos mesos sens pare y mare, un cosin germà seu cathalà lo aportà del regne de Aragó, en lo qual ere anat, en Cathalunya, de edat de vuyt mesos, haont de leshores fins vuy que és de edat de trenta anys contínuament ha residit, y ab almoynes y charitats que uns y altres li han fetes com millor ha pogut ha estudiat, y finalment uns hòmens honrrats de la parròchia de Sanct Sadorní de la Rocha, del¹⁷ //219v// bisbat de Barcelona, moguts de charitat, li feren un poch de patrimoni y ab ell ha alçansat los ordes sagrats y unyes de missa, y va encara passant sos studis havant, residint en la present ciutat en casa de un cavaller, acabant aquells. Y com no haja conegut altra pàtria sinó Barcelona y en ella hajan fet tantas mercès, desitja alçansar naturalesa de cathalà, com de ànimo y cor ho és, per millor poder servir a totem en general y particular. Supplica per tant a vostres senyories, excellència y mercès sien servits fer-li mercè de habilitar-lo per cathalà, lo que a més que serà fer servey a Nostre Senyor, serà continuar las mercès ha rebudes sempre de cathalans y emparar una persona na pobre y desamparada. Lo offici, etc. *Altissimus, etc.*

Suplicació de Christòfol Sans

Il·lustres senyors.

Christòfol Sans, retorsedor de seda, natural de la ciutat de València, ha vint-y-dos anys o més que resideix en la present ciutat y ha quinze anys té casa parada en aquella y és casat ab filla natural de dita ciutat de Barcelona, lo qual ha desitjat y per avuy desitja ésser habilitat per natural cathalà. Per çò, supplica a vostres senyories y mercès sian servits manar-li fer mercè de concedir-li la naturalesa de cathalà y admétre'l //220r// per tal, com és acostumat fer ab altrs naturals de la Corona de Aragó, com és lo dit Sans que ell ho rebrà a molt particular mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* Basturs.

Suplicació de Anthoni Fornés

Ihesus, Maria.

Excel·lentíssim y il·lustres senyors.

Anthoni Fornés, passamaner, lo qual fa trenta-sis anys ha feta y fa vuy contínua residència en la present ciutat, y passen setze anys està casat en ella ab filla natural de dita ciutat y té fills y filles y casa sua pròpria, desitja, per no ésser com no és cathalà natural sinó mallorquí, ésser habilitat per natural cathalà y naturalitzar-se per poder gaudir de tots privilegis y prerogatives que en la present ciutat y en tot lo present

17. A continuació, «del» repetit a l'original.

Principat los naturals cathalans dins y fora d'ell poden gossar, y per çò entén suplicar-ho als tres braços de la Cort que sa magestat celebra als cathalans en la present ciutat, y axí supplica a vostra excel·lència y mercès se servesquen intercedir per ell y valer-li en que obtinga dita habilitació, certificant y fahent fe de sa residència y parts, perquè millor puga alcansar lo que desitja, que·u rebrà a particular mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Clos.

220v// Suplicació de Anthoni Mayrata

Il·lustríssim y excel·lentíssim, molt il·lustres, reverents y magnífichs senyors.

Anthoni Mayrata, natural de la ciutat de Mallorca, diu que de edat de deu anys vingué ha esta ciutat, haont ha feta contínua residència, y vahent la unió y amistat que los naturals de aquest Principat y Comptats y particularment los habitants d'esta ciutat han tinguda y tenen ab los de sa nasció, li ha donat ànimo per a supplicar a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories y mercès sian servits voler-lo naturalitzar per a què pugue gosar de la habilitació de dit Principat y Comptats y de aquesta ciutat, de que restaria molt honrrat y ho rebrà a molt singular mercè y favor. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Suplicació de Fernando Gomes, presbitero

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y magnífichs senyors.

Fernando Gomes, presbiter, natural de Sant Quillo, diòcesi de Sagòbia, regne de Castella, ha viscut en lo present Principat de Cathalunya en servey y sempre del reverendíssim que de present és bisbe de Gerona, més de set anys continúos, haont ha studiat y ultimadament pres lo sagrat orde de presbiterat, y com no conega altre terra per pròpria sinó aquesta, com en ella haja passat la sua puerícia, //221r// no ignorant d'ella las pràcticas y costums. Per tant, supplica humilment dit Fernando Gomes a vostres il·lustríssimes senyories, excel·lència y mercès sian servits, perseverant en semblants occasions fer semblants mercès, de donar-li naturalesa y agregar-lo als regnícules en dit Principat, lo qual, ultra de que serà correspondre a la gran voluntat que ha dita terra sempre ha tingut, o rebrà a singular gràcia y mercè, tenint aquella perpètuament devant los ulls. Lo offici favorable, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Fernando Gomes, presbiter.

Suplicació de Nicholau de Sanct Joan, donzell

Il·lustríssim y reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt reverents senyors, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Nicholau de Sanct Joan, donzell, de nasció mallorquí, ha més de deu anys està domiciliat y casat en la present ciutat de Barcelona ab Luïsa Alsina, natural de la present ciutat y filla de Farrando Alsina, donzell, y té en la present ciutat sos béns, casa y família, havent transferit lo que tenia en Mallorca en la present ciutat. Y com haja de passar lo restant de sa vida en la present ciutat y desija per millor passar aquella y ab més quietut, ésser natural y naturalitzar-se en la present ciutat, jatsia que per ser mallorquí, conforme a privilegi real sia ja cathalà y natural, supplica per çò a vostres senyories, excel·lència y mercès //221v// sia de llur servey voler-lo fer natural e o provehir ésser hagut per natural cathalà y en dita naturalització interposar son decret y auctoritat de tal manera que puga gozar de tots los officis y beneficis que tots los cathalans y maturalitzats de la present ciutat gosan; que·u rebrà a molta mercè, etc.

Suplicació de Hierònym Spinós

Il·lustríssim y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Hierònym Spinós, forjador de spasas, havent trenta-vuyt anys contínuos que està y habita en la present ciutat, haont està casat ab molts fills y examinat de son offici, la vint-y-quatrena de la ciutat de Barcelona li ha fet mercè de admétre'l per a naturalitzar-lo y axí ho supplica a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència y mercès sian servits de naturalitzar-lo, que dit Spinós ho rebrà a molt gran mercè. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Moher.

Suplicació de Thomàs Salanova

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors.

Encara que Thomàs Salanova, velluter, ciutadà de Barcelona, sia natural de la ciutat de València, és emperò ver y cert que ha setze anys que resideix en la present ciutat de Barcelona y és ciutadà de aquella y s'és examinat //222r// de veluter y és estat dos vegades prom de la confraria dels veluters y ha contribuït en lo que acostumen contribuir los ciutadans de Barcelona. Y més havant se dedueix que lo avi y àvia de dit Thomàs Salanova eren cathalans naturals de la ciutat de Leyda y anaren a residir en València, dels quals fonch procreat lo pare de dit Thomàs Salanova, com se pot provar si menester serà, e també lo dit Thomàs Salanova és estat casat ab dona de la ciutat de Tortosa, filla de Gabriel Mancaria, texidor de lli de la dita ciutat; y a més de això, havent-se offertra ocasió de tràurer la present ciutat la bandera per anar contra Tortosa, fou elegit per dita confraria per hu dels qui havien de anar. Per tant, reputant lo dit Salanova la present ciutat de Barcelona per sa pròpia pàtria, humilment supplica a vostres senyories, excel·lència, senyories, magnificència y mercès sian servit fer-li gràcia y mercè de naturalitzar-lo y afillar y tractar com ha fill natural de aquest Principat, de tal manera que pugue gaudir dels privilegis, immunitats, libertats y franqueses y altres preheminències concedits y concedides als naturals de Cathalunya, y lo que dit suplicant ho tindrà a singular gràcia y mercè y serà obligar-lo que en totes occasions servesca ab mayor ànimo y affectió a voças senyories, excel·lència, senyories, magnificència //222v// y mercès y ha esta ciutat de Barcelona. Lo offici, etc. *Altissimus, etc.*

Suplicació de Sulpici Maros

Il·lustres y magnífichs senyors de la vint-y-quatrena.

Sulpici Maros, del regne de Nàpols, ha cerca de quinze anys que està casat en la present ciutat de Barcelona, lo qual té un fill nat en la present ciutat, desitje naturalitzar-se y gosar de tots los beneficis y perrogatives que als naturals y verdaders cathalans estan per Constitucions de Cathalunya y altres drets municipals concedides, com llur intent sia fer mort y vida en la present ciutat. Supplica per çò dit Sulpici Maros a vostres senyories, magnificències y mercès los sia de mercè naturalitzar-lo com si fos nat en lo present Principat de Cathalunya, atessa la longínea habitació ha feta y contínua en dita ciutat, y ultra que és conforme a tota equitat, dit suplicant ho tindrà a particular mercè de vostres magnificències y mercès y en perpètua mamòria, conforme la qualitat de semblant special gràcia y mercè lo obliga. Lo offici, etc. *Altissimus, etc.*

Suplicació de Francesch Pomadera

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Francesch Pomadera, natural de la ciutat de Jacca, del regne de Aragó, ha //223r// setze anys habita en la present ciutat de Barcelona, en la qual està casat y té muller y fills, desitja naturalitzar-se y affillar-se en lo present Principat. Per tant y altrament, a vostra senyoria, excel·lència y merçès dit Pomadera humilment supplica li sia de son servey fer-li mercè de naturalitzar-lo y affillar-lo com ha fill del present Principat, que-u tindrà a singular mercè. *Licet, etc. Altissimus, etc.*

Suplicació de Pedro Llorens y de Guillem Joan Ybarts

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

En la ciutat de Leyda habitan dos aragonesos nomenats Pedro Llorens, natural de Tamarit de Llitera, y l'altre Guillem Joan Ybarts, natural de Çaydí, los quals són casats y tenen domicili y habitació en dita ciutat molts anys ha y spera-s d'ells nunca se transfiriran en altra part. Per çò, supplican a vostra senyoria, excel·lència y merçès sian servits de fer-los naturals del present Principat. *Licet, etc. Altissimus, etc.*

Suplicació de Anthoni Medina

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, il·lustres, molt reverents y magnífichs senyors.

Anthoni Medina, natural de la vila de la Fresneda, del regne de Aragó, ha vint anys que resideix en la present ciutat de Barcelona y ha deu anys que és casat ab filla de la present ciutat y de parents cathalans, té quatre fills y filles de dit //223v// legítim matrimoni. Té botiga de telas y mercerías en la dita ciutat, per rahó de la qual ha donat, dóna y donarà alguns ducats de útil al General de Cathalunya y als drets de la present ciutat y en tota ocasió ha servit, serveix y servirà a tots los naturals del present Principat, ha desitjat y desitja molt ésser habilitat per natural cathalà. Per tant. Humilment supplica a vostra senyoria, excel·lència y merçès sia de son servey prestar consentiment que dit Anthoni Medina sia habilitat y admès per natural cathalà, que ho rebrà a molt singular mercè, etc.

Quibus quidem terdecim supplicationibus supra insertis lectis, per me, dictum notarium et scribam, fuit per congregatos in dicto stamento, majori ex parte, decretum quod concedatur et fiat supradictis supplicantibus et cuilibet eorum gratia per quemlibet eorum petita in dictis supplicationibus, sublati tamen dissentimentis appositis in rebus et negotiis gracia.

Et incontinenti, predictis concessionibus dissentierunt et se dissentire dixerunt admodum illustris Prior Cathalonie, admodum reverendus abbas Vallisbone et reverendi syndici Capitulum Tarraconensis, Celsonensis et vaccantium Illerdensis et Barchinonensis.

224r// *Preterea, habito in presenti stamento tractatu super infrascriptis, fuit deliberatum:* que los syndichs del Capítol de Tarragona y Tortosa vajan de part del present bras ab embaxada ab altres braços militar y real pregant-los vulen resoldre lo negoci de la inseculació del senyor bisbe de Solsona y son Capítol y adherir-se a la determinació del present bras.

Et incontinenti, recesserunt dicti legati et paulo post, reversi, retulerunt: que en lo present bras militar se'ls havia respost que ho tractarian en aquell bras, que tornarian

resposta al present, y en lo bras real que ho consultarian ab la vint-y-quatrena de la ciutat de Barcelona y ne tornarian resposta y que en aquell bras hi havia molts dissentiments.

Reverendus et nobilis don Honophrius d'Elentorn, procurador sedis vacantis Illerde, dixit quod suspendebat dissentimentum apositum per eum in rebus gracie quo ad supplicationem oblatam per Philippum Besturs et gratiam ei concessam tantum.

Fuit preterea lecta supplicatio oblata in presenti stamento pro parte reverendorum guaradiani et fratruum presentis monesterii Sancti Francisci, tenoris talis:

Suplicació del guardià de Sanct Francesch de Barcelona

Il·lustríssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y reverents y il·lustres senyors.

Lo guardià y frares del convent de Sanct Francesch //224v// dihuen que, havent-se de celebrar las Corts que de present se celebren en esta casa y havent-la sa magestat nomenada per a en aquest effecte és estat necessari desfer algunes obres de las de dit convent y sa isglésia, com són llevar las cadires del cor que estavan en la isglésia, las taules del refector haont de ordinari los dits religiosos prenen sa refecció necessària y altres coses de menos importància, a las quals lo present monestir sens fer alguns gastos mayors del que las ordinarias almoynas abastassen no podria acudir. Y axí, confiat dit guardià y religiosos en los piadosos ànimos de vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories reverendíssimas y mercès supplicar sian servits manar que las dites obres desfetes totes se reparen y tornen en son punt, axí com antes estavan; y per quant los gastos de fusta, com són portes, cançells, cadafals, buffets, banchs y altres coses d'esta spècie, matalaffs o trespontins, ornamentals de altar y de dir missa, càlsers y lo demés que per a la comoditat de dites coses se han manat fer, concluydes las Corts a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories y mercè no serà de profit ni servey y per esta casa serian de molta utilitat, axí per la sacristia com per a la infirmaria y las demés obres y necessitats d'ella, serian de gran utilitat e inportància. Per tant, humilment //225r// supplica a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories y mercès sian servits ab la acostumada benignitat y claritat fer-nos almoyna de les dites coses, que demés de ser almoyna, rebrem en tot molt senyalada y singular merced. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Més, supplican a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories y mercès tinguen recort com de tres de juny ensà se han ditas cada dia dos missas, una al bras militar y altre al bras real y una missa cantada també cada dia del Sperit Sanct, ab diaca y subdiaca, ab orgue.

Preterea, per congregatos in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens: que per a fer compèndrer y ordenar lo mamorial de la satisfacció y paga dels salaris y remuneracions fahedores als ministres de la present Cort y officials y criats de sa magestat que han entrevingut y treballat en las presents Corts y altres almoynas y obres pias, se anomenassen per cada bras dos personas, los quals junts ordenassen y compoguessen dit mamorial y fet aquell lo reporten y referescan als braços per a què vist puguen los braços determinar sobre d'ell lo que ls aparrà; e axí, per lo present stament foren anomenats lo reverendíssim senyor bisbe de Urgell y lo ardiaca Terça, procurador del reverendíssim senyor bisbe de Tortosa.

Que quidem deliberatio fuit reportata et notificata aliis stamentis per promotorem istius.

Promotor stamenti militaris reportavit presenti: que aquell bras havia, per via de pensament, //225v// pensat que de part dels tres braços se fes una embaxada als senyors tractadors sollicitant y pregant-los la despidició dels decrets presentats y donats a sa magestat per la present Cort, e que per dit effecte se anomenassen dos persones per cada stament, com ja dit stament militar per a dit effecte havia anomenat a don Joan Burguès y de So y Luís de Vilafrancha.

Deinde, ex decreto concordato per tria stamenta fuit per me, dictum notarium et scribam, expeditum mandattum sequens pro dominis deputatis Cathalonie.

Manament per als deputats

De part dels tres staments del Principat de Cathalunya, convocats en las Corts Generals que la sacra, catòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncoles de dit Principat y Comptats de Rosselló, ab tenor del present, inseguint la deliberació per los dits tres staments unànimes y conformes feta, és fet manament als diputats de Cathalunya y oydors de comptes del General de dit Principat y Comptats y en aquell o aquells al qual o als quals lo negoci devall scrit toca y pertany, que encontinent lo present los serà intimat y notificat manen axí al regent los comptes del dit General com als demés officials pecuniaris de aquells que han rebut los dinés vui de la Generalitat, segons que nós també ab lo present los manam, que per a demà dimecres, a las tres hores després dinar, tinguen y igualats y tiradas las restas de tots los dits comptes //226r// y las referescan als dits staments per a què la present Cort sàpia la resta de dits diners y d'ells y dels demés que són en la Taula se puga ordenar y apparellar lo servey se ha de fer e dar a sa magestat, y en pena de privació dels officials dels dits officials. A trenta de juny, mil sinch-cents noranta-nou. Lo archabisbe. El conde de Quirra. Pere Benet Soler, conseller en cap de Barcelona.

Quod quidem mandattum fuit presentatum dictis dominis deputatis et auditoribus computorum Generalis Cathalonie dicto die, personaliter, per Hieronymum Martí, portarium et nuntium presentis stamenti, sic michi, dicto notario et scribe, in presenti stamento referentem.

Prima exhibició de decrets

Postea, advenit ad huiusmodi stamentum nobilis don Petrus Franquesa, secretarius sue magestatis, et reportavit congregatis in presenti stamento infrascripta decreta per sacram, catholicam et regiam magestatem facta Capitulis Constitutionum et reformationis Generalis ac gravaminibus generalibus et particularibus sibi presentatis, dicens: que sa magestat, havent vist las Constitucions y agravis que per tres voltes li són estades per part dels tres staments presentats, ab la clemència que sol, ha pres sobre d'ells lo acort y resolució contenguts en los papers que aportava y los quals donà y lliurà a sa senyoria illustrissima per a què los vejan. E lo il·lustríssim senyor archabisbe lliurà a mi, dit notari, manant ser legits //226v// públicament y insertats en lo present procés, y són los següents:

Mamorial dels decrets primers

Resposta als papers de la Inquisició.

Respostas a las primeras Constituciones de la Ballia y Capitanía General.

Respostas a las segonas Constituciones de la Capitanía y Ballia General.

Respostas als papers donats en terçer lloch sobre quinze Constituciones intitulades del civil.

Respostas als papers donats en terçer lloch sobre trenta Constituciones intitulades dels jutges de la Règia Cort civil y criminal.

Resposta als papers en terçer lloch donats de Constituciones y contenen quatre quèrns.

Resposta als greuges axí generals com particulars.

Resposta general a tots los Capítols del nou Redrés.

Ipsa autem responsiones et decreta sunt inserta infra, in fine presentis processus, inter dicta Capitula, suis locis.

Et lecta per me, dictum notarium et scribam, et per huiusmodi stamentum visis dictis decretis, precedente tractatu, fuit deliberatum: que los senyors abat de Ripoll y syndich del Capítol de Solsona vejan lo que falta ha fer y solliciten y procuren //227r// se done en tot conclusió.

Ipsa autem decreta et responsiones fuerunt remissa stamento militari per promotorem istius.

Postmodum, reverendus et nobilis don Alfonsus de Cruyllas, abbas de Vallbona, dixit: que alçava lo dissentiment per las gràcias concedidas ha Rafel Vila y Felip Besturs.

30 junii

Dicto die, trigesima junii, hora tertia post meridiem ipsius diei, convocata dicta Curia Generali in dicto monasterio, in stamento ecclesiastico convenerunt more solito sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

Reverendissimi domini episcopi Urgellensis, Vicensis et Gerundensis.

Admodum illustris Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates de Cuxano, de Ripoll, de las Avellanas, de Sanct Culgat, de Gallicant, de Vallbona, de Sanct Lorens de Bagà, de Sanct Feliu de Guíxols, de Sanct Llorens del Mont, de la Real, de Lavaix, de Arlès, de Besalú.

Reverendus prior Scale Dei.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurador sedis vacantis Barchinone.

Reverendus procurador sedis vacantis Illerde.

Reverendi syndici Capitulorum Gerundensis, Barchinonensis, Vicensis et Illerdensis.

227v// *Et predictis sic convocatis, fuit per me, dictum notarium, lecta supplicatio oblata et presentata per syndicum marchionatus de Pallàs, thenor huiusmodi:*

**Suplicació de la Vall de Àneu,
marquesat de Pallàs**

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

En lo mes de nohembre, mil sinch-cents noranta-vuyt, los francesos, armats de archabusos y mosquets y en blanch, entraren en la Vall de Àneu, del marquesat de Pallàs, y feren grandíssim strago en aquella y en particular en la vila de Sterri, haont cremaren sinquanta-sinch cases; y en los llochs de Azil, Alós, València y Escalarre, del dit marquesat, posaren foch y cremaren las demás cases dels dits llochs, que és estada la destrucció y rohina de dita Vall de Àneu; y reselant los poblats de dita Vall de Àneu que dits francesos no tornassen acabar de rohinar aquella, enviaren syndichs per a los senyors diputats del present Principat de Cathalunya per a què·ls prestassen vot, favor y ajuda tant en armes com en altres provisions necessàries per a deffensar-se dels enemichs francesos, y axí ab effecte dits syndichs alcançaren de dits senyors diputats tres-cents archabussos y se obligaren a pagar lo preu de dits archabussos en cert termini. E com alcançats que hagueren dits archabussos, dits syndichs aquells feren aportar en dita Vall de Àneu y repartiren en los poblats de aquella, de tal manera que dita Vall //228r// còmodament armada no sols per deffensar-se dels dits francesos, però encara per a offendre aquells, perquè entraren en França y cremaren en dos villes cerca de cent cases, per lo qual effecte dita vall té empenya en passades de sis-cents lliures y per los dits stragos e incendis desobre mencionats y en empenyament resta tota dita vall pobra e indebelitada per a pagar lo que resta debent al General de Cathalunya, que són al peu de sinch-cents lliures, com hajan ja pagades tres-cents lliures per lo preu de dits archabussos. Per çò y altrament, Jaume Carpinet, syndich del marquesat de Pallàs, representant a vostra reverendíssima excel·lència, senyories y mercès la pobresa y misèria gran de dita Vall de Àneu per los danys de dits enemichs francesos causada, que passen de vint mília lliures, humilment supplica sian servits manar-los fer gràcia y mercè del que resten devent per rahó dells dits archabussos, remetent-los dita quantitat aut saltim, atessa dita pobresa, acomodar-los las pagues de dita quantitat, tant en lo temps com en la quantitat; y ultra que és conforme a tota equitat, dit suplicant ho rebrà a particular gràcia y favor de vostra reverendíssima excel·lència, senyories y mercès, etc.

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, habito super ea tractatu in dicto stamento, fuit decretum: que sian acomodats en las pagas d'esta manera, que dins sis anys y ab sis pagas iguals, una cada any, hajan de pagar lo que dehuen.

228v// *Item, super supplicatis pro parte monesterii et conventus Sancti Augustini presentis civitatis Barcinone,* en que demanaven la fusta dells archs triumphals se són fets per servey de sa magestat, *fuit decretum:* que al dit monestir se li done charitat conforme aparexerà als braços, emperò la fusta no, per lo que la Diputació està en obres y tindrà necessitat de dita fusta, y axí que·s guardes per a la Deputació.

Item etiam, super supplicatis pro parte mercatorum matriculatorum ville Perpiniari, fuit decretum quod fiat ut per ipsos petitur.

Deinde, ex decreto concordato per tria stamenta, fuerunt per me, dictum notarium, expedite littere sequentes:

Letres de mossèn Ribot

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en las Corts Generals que la sacra, catòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncoles d'estos seus Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als magnífichs los assessors de la Diputació de la dita ciutat de Barcelona que vuy són y per havant seran. Salut y honor. Sabreu com per part de mossèn Antich Ribot de Palmerola, racional de la dita casa de la Deputació, nos és estada presentada una supplicació del thenor següent: Il·lustríssim y reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors. Per diversos Capítols, etc. Inseratur supplicatio. A la qual provisió //229r// és estat per nosaltres feta provisió y deslberació que fos remesa y comesa ella y lo dit negoci a vosaltres, dits assessors, per a què en nom y per la present Cort vejan ditas cosas, supplicadas y citades devant vosaltres las parts, hoydas aquellas descidigan y provehigan sobre dit negoci lo de justícia; e per çò ésser-vos despedides las presents, ab tenor de les quals, inseguint ditas provisió y deslberació, en nom y per part de la dita Cort General vos cometem, diem y manam, citades las ditas parts devant vosaltres y aquellas plenament hoydas, sobre dit negoci provehigau lo que sia de justícia, conforme lo tenor de las ditas nostras deliberació y provisió, breument, simplament, sumàriament y de pla, cometent-vos per adaçò totes nostras veus, vices y accions. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents de dits staments y sagellades ab lo sagell millor de dita Cort.

Datta en lo monestir de Sanct Francesch de la dita ciutat de Barcelona, és a saber, quant al stament ecclesiàstich a vint-y-nou y quant als militar y real a trenta del mes de juny, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

Preterea, fuit lectum in presenti stamento gravamen oblatum per nobilem dompnum //229v// Alexium Albert, et placuit quod preponatur.

Promotor stamenti regalis asportavit ad huiusmodi stamentum duas Constitutiones noviter ordinatas pro bono publico ut illas viderent si placebant vel ne.

Deinde, per huiusmodi stamentum fuit habilitata hora presentis noctis usque ad duodecimam medie noctis et reportatum aliis stamentis.

Greuges

Promotor stamenti militaris reportavit: que lo bras militar, inseguint lo bon parer del present en fer elecció de jutges de greuges havian nomentas en jutges de greuges per aquell bras als senyors don Nofre d'Elentorn, senyor de Seró, don Gispert de Guimerà y Honofre de Argensola, senyor de las Pallargas.

Greuges

Promotor stamenti regalis reportavit: que en aquell bras, per a jutges de greuges havian anomenat las personas de micer Hierònym Miquel, syndich de la ciutat de Barcelona, Gaspar Pi, syndich de Coplliure, y Hierònym Serra, syndich de Mataró.

Nobilis don Christoforus de Queralt, syndicus Capituli Tarraconensis, et don Alfonsus de Cruyllas, abbas Vallisbone, dixerunt: que alçavan lo dissentiment per la gràcia de concessió de naturalesa feta a Guillem Ribalta, celler, ciutedà de Barçelona.

Item, fuit lecta quedam Constitutio noviter ordinata sobre enseculació de notaris et non placuit huiusmodi stamento.

Advenērunt ad huiusmodi stamentum nobilis //230r// don Joannes Burguès et de So et magnifici talis Xammar et talis Ayllà, decretorum doctores, legati ex parte stamenti militaris missi, et reportarunt congregatis in presenti: que en lo bras militar se ha feta molta maravella del modo y manera que sa magestat ha respost a las Constitucions que per part dels tres staments li són estades presentades acerca del Sanct Offici, per ser contra la forma que se ha acostumat de respòndrer per los predecessors senyors reys, car no sols no respon als Capítols que li són estats presentats, sinó que ordena novas Constitucions sens intervenció dels braços y molts differentes de las que li són stades presentades, y axí són de parer que·s replique a sa magestat, supplicant-lo se servesca decretar ditas Constitucions com se li són presentadas, de la manera que ha fet en las demés per *placet vel non placet*, y se don orde en reparar dit agravi y no se suffre se fassen tals novedats.

Et habito super predictis tractatu et colloquio, in presenti stamento fuit deliberatum: que·s torne resposta al bras militar com sa magestat no ha volgut ordenar novas Constitucions, sinó que no agradant-li las que per los braços se eran ordenadas, ha manat y ordenat fer-ne d'altres per véurer si de aquella manera agradarian als braços y sa magestat las decretaria, y axí no és cosa no acostumada ni danyosa a la Cort; e per tornar dita resposta a dit bras militar foren anomenats lo senyor //230v// ardiaca Olivó, abat de Sanct Lorens del Mont, y lo syndich del Capítol de Gerona.

Promotor stamenti militaris, paulo post reversus in dicto et presenti stamento, reportavit: que per lo que havian entès que los senyors tractadors rebian ab aplauso embaxada de part dels tres braços acerca de la rèplica fahedora sobre los dits decrets de las Constitucions del Sanct Offici, havian pensat de que se fes dita embaxada a dits senyors tractadors, si aparexia bé al present.

Et habito colloquio, fuit per huiusmodi stamentum decretum: que·s conformavan ab lo pensament de dit stament militar y que se fes dita embaxada per a la qual anomenavan per lo present stament als senyors abat de Ripoll y don Christòfol de Queralt, syndich del Capítol de Tarragona.

Promotor stamenti militaris reportavit: que aquell bras, per a dita embaxada, han anomenat als senyors don Pedro de Queralt y al senyor Pons de Monclar.

Et promotor stamenti regalis reportavit: que en aquell bras havian anomenat a miçer Hierònym Miquel y al syndich de Vilafrancha de Conflent.

Et paulo post predicta, reversi ad huiusmodi stamentum, dicti domini abbas Rivipulli et syndicus Capituli Tarraconensis retulerunt: que ells, juntament ab las altras personas //231r// nomenadas per los altres staments, són estats ab embaxada de part dels braços als senyors tractadors y los han representat lo que los és estat acomanat acerca de no haver decretat sa magestat las Constitucions del Sanct Offici que li són estades presentadas y haver-ne ordenadas altres differentes, lo que era contra

forma y still de la Cort. E que dits senyors tractadors los han respost que, havent vist sa magestat los dits Capítols que per part dels tres braços li són estats presentats, entenent sa magestat que no-s podian concedir dits Capítols com estavan, deixà per çò de decretar-los y per via de pensament havian manat ordenar-ne altres y representar-los als braços perquè vessen si·ls estarian bé, y en tal cas sa magestat los decretaria; y que açò y no altra era estat la intenció de sa magestat, mayorment que puy a qualsevol persona és lícit presentar papers als braços, també pensavan que sa magestat ho pogués fer.

Prima julii

Die jovis, prima mensis julii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, hora octava ante meridiem, convocata et congregata dicta Curia Generali ad sonum campane majoris sedis in dicto monasterio Sancti Francisci, in stamento ecclesiastico in suo solito loco et apartamento intervenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarraconensis archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus abbas Avellanarum.

Admodum reverendus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus abbas de Rivipulli.

Admodum reverendus abbas de Gallicant.

Admodum reverendus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus abbas Sancti Felicis de Guíxols.

Admodum reverendus abbas de Besalú.

Admodum reverendus abbas Rodensis.

Admodum reverendus abbas de Serrateix.

Admodum reverendus abbas de la Real.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurencii de Monte.

Reverendus prior Sancti Pauli Barchinone.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Barchinone.

Reverendus syndicus Capituli Elnensis.

Reverendus syndicus Capituli Gerundensis.

Reverendus syndicus Capituli Barchinonensis.

Reverendus syndicus Capituli Vicensis.

Reverendus syndicus Capituli Celsonensis.

Quibus sic convocatis et congregatis, admodum reverendus dominus et nobilis don Alfonsus de Cruyllas, abbas Vallisbone, dixit: que revocant y en quant sia menester de nou posant //232r// los dissentiments per ell possats ha vint-y-hu y ha vint-y-tres y ha vint-y-sinch de juny passat en als cosas de gràcia, augment de salaris de official reals, nous salaris y remuneracions de officials del General y altres, no consent ans de nou dissent en totas estas cosas y ha totas las lícitas y permesas.

Item, reverendus Julius Cordelles, procurator sedis vvacantis Barchinone, dixit: que també se adheria al mateix dissentiment possat per dit don Alonso de Cruylles y també al dissentiment posat per lo syndich del Capítol de Leyda acerca del que se a senyalat a micer Jaume Massaguer.

Item, fuit lectum per me, dictum notarium et scribam, publice in presenti stamento votum advocatorum presentis Curie in supplicatione alias oblata et presentata in presenti stamento die vigesima tertia junii proxime preteriti per Bernardum Albanell et dictis advocatis commissa, et est huiusmodi thenoris:

Vot dels advocats en la suplicació de Albanell

En lo fet d'en Albanell, los doctors baix sotascrits són de vot y parer que los tres braços tenen obligació de taxar alguna quantitat de pecúnies del General de Cathalunya perquè sia donada al dit Albanell per satisfacció y smena dels treballs, danys y despeses ha patit per la Generalitat. Pomet. Ayllà. *Sebastianus Illa*.

232v// En lo fet de la supplicació presentada per part de Bernat Albanell, calsat, los doctors devall scrits són de vot y parer que sia remesa als assessors del General per a què, dins breu termini, segons lo acte de indemnitat provehesca lo de justícia per comissió a dits assessors feta per la Cort General, y per çò sian spedidas provisions e o manaments necessaris encontinent. Serra. Reguer. Don Clement de Cardona. Aymarich.

Quibus votis ut predicatur lectis, huiusmodi stamentum decrevit et providit exequi votum majori parte advocatorum, prout in eo continetur.

Item et similiter, fuit per me, dictum notarium et scribam, lectum votum advocatorum factum in supplicationibus aliis oblata in presenti stamento per Franciscum Matxi, mercatorem, civem Gerunde, die decima octava junii proxime preteriti, quod est huiusmodi:

Vot de la suplicació de Francesch Matxi

Los advocats devall scrits són de parer que, attès que en la present se demana que de pecúnies del General sia pagada la valor de les coses despatxadas y robadas y en lo procés fet devant los assessors del General no-s troba semblant demanda contra lo procurador del General y és rahó que sia hoit, que sia manat als assessors //233r// que vuy són y per temps seran que, citat lo procurador del General, breu y sumàriament provehesca lo de justícia, remetent y cometent lo dit negoci, y que per çò sian despedits y fets manaments oportuns. Don Climent de Cardona. Serra. *Sebastianus Illa*. Reguer. Carrovira. Ayllà. Aymarich. Pomet. Calaf.

Quo quidem voto lecto, illud placuit huiusmodi stamento et ita fieri et exequi providit et mandavit.

Preterea, fuit lecta supplicatio oblata et presentata in huiusmodi stamento per magnificum Michaellem Çarrovira, decretorum doctorem, civem Barchinone, huiusmodi thenoris:

Suplicació de micer Çarrovira

Il·lustríssims y molt il·lustres y reverents senyors.

Per orde de les Corts celebrades en la vila de Monçó, any mil sinch-cents vuytanta-sinch, micer Miquel Çarrovira, en quiscun dret doctor, fou elegit per ordenar lo libre que ha ordenat y compilat, intitulat “Serimonial de Cort”, en companyia del quòndam abat Pla y don Gaspar de Plegamans de Marimon, per la mort de dit Pla y moltes ocupacions de dit don Plegamans, instat per los diputats y molts altres, s’és ocupat ab molts studis y diligències en ordenar dit libre, inseguint l’orde y deslberació de dita Cort, de la utilitat que vostres senyories y mercès saben, conferint a la intel·ligència y bona dispedició de les Corts, supplica dit Çarrovira a vostres senyories //233v// y mercès los plàcia, en recompensa de sos treballs y gastos, manar-lo satisfer de las pecúnies del General y serà dar-li ànimo y camí se emplea en altres semblants y majors obres, en servey de sa magestat y benefici de aquest Principat, y manar al receptor del General satisfassa al stamper y librater, lo que rebrà a molta mercè.

Et dicta supplicatione ut predicatur lecta, fuit per huiusmodi stamentum super ea provisum: que se mira lo decret de les altres Corts y se sàpia si don Plegamans de Marimon estava ocupat y micer Paulo Pla si era vuy per fer dit mamorial, y constant de la justícia de dit micer Çarrovira, que sia remunerat com és rahó.

Item, fuit lecta supplicatio oblata et presentata pro parte baronorum ecclesiasticorum et militarium comitatus Rossilionis, thenoris huiusmodi:

Suplicació dels barons de Rosselló

Desposat que los hòmens de Perpinyà sian de for y jurisdicció de balle de Perpinyà, s’és abusat y abussa, ab gran perjudici de la jurisdicció dels bisbes, prelats y barons del comptat de Rosselló, per çò que llurs vassals no fan més de llogar una casa o botiga en la vila de Perpinyà y tantost diuhen ésser homs de Perpinyà y se exhibeixen de la jurisdicció ordinària, en gran perjudici de dits barons y de la justícia. Per çò, //234r// per llevar dit abús tant perjudicial y contrari als motius y intenció dels sereníssims reys, de digna recort, predecessors de vostra magestat, supplican los barons ecclesiàstichs y militars sia servit declarar dit privilegi tenir lloch tantum en aquells que verdederament y de fet transfereixen *in eo loco domicilii* en dita vila y fan en ella contínua habitació, segons que per dret civil està disposat. *Lo officii, etc. Altissimus, etc. Cornell.*

Et dicta supplicatione ut predicatur lecta, per huiusmodi stamentum fuit decretum: que se supplica a sa magestat que declare lo dit privilegi.

Item, similiter fuit lecta in presenti stamento quedam scriptura oblata et exhibita pro parte nobilium et militarium personarum, acerca de ser admesos en lo govern de las universitats o no ser obligats en pagar inposicions, *et non placuit huiusmodi stamento.*

Postea, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta supplicatio oblata et presentata pro parte magnifici Joannis Gallego, decretorum doctoris, et heredum magnifici Francisci Gort, decretorum doctoris, thenoris huiusmodi:

Suplicació de micer Gort y de micer Gallego

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors.

Micer Francesch Gort, quòndam, ha servit lo càrrech //234v// y offici de regent la assessoria del portantveus del general governador, sen salari ordinari algú, des de vint-y-nou del mes de decembre, mil sinch-cents vuytanta-tres, fins als darrers dies del mes de setembre de mil sinch-cents vuytanta-nou, en lo qual temps en totes las occasions han offerres és anat ab dit governador per tot lo Principat, ara en una vegaria, ara en altra, sí y segons per diverses Constitucions y Capítols de Cort està disposat y ordenat. Y en dit temps ha procurat, en tant quant li és estat possible, de fer y ministrar compliment de justícia a las parts, despedint diverses causes civils y fent castigar gran número de bandolers y ladres de pas y altres delinqüents y facinerosos que tenian inquietada y infamada tota la terra, com és públich y notori; y deixat apart que en dites anades ha posat sa persona en grandíssims parills, anant com anave perseguint y castigant tants vallacos y mals hòmens, y de altra part ha patit molt notables danys en sa casa y estudi en tots los cliéntolos o la mayor part de aquells, saltim los més utilossos, se li'n anaven de son estudi y han sercat altres advocats, que és de molta consideració; y com acostumen, per loable consuetut, vostra senyoria il·lustríssima, reverendíssimas, excel·lència, molt il·lustres, il·lustres //235r// y magníficas personas, no deixen sens deguda satisfacció, com és just als qui per lo bé públich y per la bona administració de la justícia treballan y emplean sos serveys, com és en lo any mil sinch-cents sexanta-quatre, en la persona del quòndam micer Luís Sorts, y en las Corts de mil sinch-cents vuytanta-sinch, en las personas del magnífich micer Puig y don Luís de Peguera, qui han servit dit offici, los hagen pagat y satisfet. Per çò y altrament, com dites remuneració y satisfacció acostuman vostra senyoria il·lustríssima, reverendíssimas, excel·lència, molt il·lustres, il·lustres y magníficas personas de fer per la servitut de dit offici, que és sens salari ordinari algú, y per los anys que han patit y pateixen y perill en que han posat ses persones per la bona expedició de justícia y direcció de aquella, las quals calitats han concorregut en la persona del dit quòndam micer Francesch Gort. Supplica per çò y altrament a vostra senyoria il·lustríssima, reverendíssimas, excel·lentíssima, molt il·lustres, il·lustres y magníficas personas Bernat Gort, fill y hereu seu universal, sian servits fer-li satisfacció de dits treballs y danys ha patit dit son pare en sa casa, ab los sinch anys y nou mesos que té servit dit offici, com és notori a vostra senyoria il·lustríssima, reverendíssimas, excel·lentíssima, molt il·lustres, il·lustres y magníficas personas. Et licet, etc. E axí mateix, suplica a vostra senyoria il·lustríssima, reverendíssimas, excel·lentíssima, molt il·lustres, il·lustres y magníficas personas micer Joan Gallego, per lo temps ha servit dit offici de //235v// de assessor de dit general governador per temps de tres anys y mig, que per las mateixas causas y rahons demunt dites y especificades en la persona del dit quòndam micer Francesch Gort lo manen pagar y satisfer segons y conforme se ha fet ab los altres assessors del dit governador, per quant començà a servir dende quatre de nohembre, mil sinch-cents noranta, fins a tal de abril, mil sinch-cents noranta-quatre; que ultra que acudiran y faran de lloable consuetut, los dits supplicants ho rebran en particular gràcia y mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione ut predictur lecta, habito super ea tractatu et colloquio, fuit per huiusmodi stamentum decretum: que's comete als advocats de la present Cort per a que vejan y referescan si lo supplicat és cosa de justícia o de gràcia, y essent cosa de justícia, que se'ls pague lo que demanen, y si és cosa de gràcia, y posaren dissentiment lo Prior de Cathalunya, don Alonso de Cruylles y lo syndich del Capítol de Vich.

Preterea, nobilis don Petrus Franquesa, secretarius domini nostri regis, advenit ad huiusmodi stamentum et reportavit: que los senyors tractadors li han manat vingués a dir de sa part com ells han tractat //236r// ab sa magestat acerca de la embaxada se'ls féu de part dels tres braços sobre los decrets de las Constituciones del Sant Offici, y que sa magestat havia manat decretar y respost als dits Capítols que per los tres braços li foren presentats a cada hu per si, com se acostuma, e que lo que havia sa magestat abans fet acerca de dit negoci no fou voler fer cosas novas, sinó donar-ho per advertiments, y axí donava las ditas respostas y decrets per sa magestat fets a dits Capítols a cada hu d'ells, com en effecte donà y exhibí dits decrets al il·lustríssim senyor archabisbe.

Exhibició dels segons decrets als Capítols del Sanct Offici

Et reverso dicto nobili don Petro Franquesa, mandato sue illustrissime dominationis fuerunt dicta decreta publice in presenti stamento per me, dictum notarium et scribam, lecta et in presenti processu inseri mandatum. Que quidem decreta sunt infra, in fine presentis processus, in pede dictorum Capitulorum suo loco.

Et habito super predictis tractatu et colloquio, in presenti stamento fuit deliberatum: que se anomenan duas personas per cada stament per a què juntas vajan y conferrescan las ditas decretationes que don Pedro ha aportat ara y las que aportà haïr acerca los dits Capítols de Sanct Offici, y lo que·ls apparrà se dega advertir per acceptar dits decrets o replican a ells y ho referescan als braços. Y per çò foren anomenats per lo present stament al reverendíssim bisbe de Solsona y al molt reverent abat de //236v// Ripoll, y que açò se reporte y notiffique als altres braços per lo promotor, *prout incontinenti fuit dicta deliberatio notificata aliis stamentis per dictum promotorem.*

Promotor stamenti militaris reportavit: que en aquell bras, per al mateix effecte, havian anomenat a don Manuel de Rayadell y ha Ramon Xammar.

Preterea, mandato illustrissimi domini archiepiscopi, fuerum per me, dictum notarium et scribam, lecta quedam animadversione sue illustrissime dominationis ut asseruit tradite, ad proponendum et explicandum tribus stamentis continentes in se quatuor Capituli, et sunt que sequuntur:

Advertiments per als braços

1. Primo, se adverteix se provehesca y determine com ha de restar la obra de la casa de la Deputació se fa davant Sanct Jaume.

2. Més, se determine lo que se ha de fer per posar en orde y tenir en condret las armas y archabussos té comprats lo General y se assente qui·ls ha de tenir ha càrrech, perquè stiguen en bona custòdia y no·s rovellen.

3. Més, se determine y se tracte lo assiento han de tenir los negocis de Roma, per ser lo gasto en aquella embaxada molt excessiu, podent-se moderar, posant-se orde en la sollicitació d'ell per ser llarch dit negoci.

4. Més, se adverteix se assente lo de las enseculacions fetas en aquest trienni, per pretendrer alguns ser nul·las per no haver servada //237r// la forma en algunas per Capítol de Cort ordenadas.

Quibus quidem ut predicatur per me, dictum et infrascriptum notarium, lectis, et habito super eis tractatu et colloquio, in dicto stamento fuit decretum super eis et uno quoque dictorum Capitulorum quod sequitur:

Ad primum, que attès que lo Capítol del nou Redrés no dóna forma que·s pugan gastar en obras més de tres-centes lliures cada any y las que són en la Deputació comensadas estan tant havant que no·s poden deixar, per la reputació de aquest Principat, que estas no sian compresas en dit Capítol, sinó que passen havant, conforme las trassas, sens mudar ninguna d'ellas.

Ad secundum, que·s cometa als deputats que seran que elegescan un lloch cómodo per a las armes y que anomenan una persona que tinga càrrech de tenir-las en custòdia y netas, ab salari moderat.

Ad tertium, que se scriga als embaxadors de Roma que dins dos mesos aprés que hauran rebuda la carta se'n tornen y acompanyen lo negoci al doctor Enrich Terça en lo punt que estarà, al qual doctor Enrich Terça se assenyala per salari cada any sinch-cents ducats, pagadors per lo General, y cent ducats per un sollicitador; y que si guanya la causa ab tres sentències conformes, se li donen sis mília ducats de remuneració y al sollicitador sis-cents ducats.

237v// *Ad quartum*, que de prompte ho vejaan los advocats y referescan lo que·ls aparrà.

Que omnia et singula fuerunt notificata aliis stamentis per promotorem istius.

Item, post hec fuit per me, dictum notarium, lecta supplicatio oblata et presentata per honorabilem Joannem Anglada, mercatorem, civem Barchinone, thenoris sequentis:

Suplicació de Hieronym Anglada

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y magnífichs senyors.

Manament és estat fet de part de vostra senyoria, excel·lència, senyories y mercès a tots los qui tenen diners del General que per tot avuy paguen y posen en la Taula de la present ciutat tots los diners tenen del General, a pena de privació de llurs oficis. E donant descàrrech de son fet, Joan Anglada, mercader de la present ciutat, sobrecol·lidor del General de la part de ponent, diu que los diners que ell té del General los y han girats en diversos banchs de la present ciutat, com és ús y costum; si no·ls ha deposat en Taula és perquè, com és notori a tothom, los diners de banch no són bons per posar en Taula, com se veja per experiència que de cent lliures de banch no admeten en Taula vint-y-sinch, tota via ell té tots los diners té del General en dits banchs, supplica humilment a vostra senyoria, excel·lència, senyories y mercès sia de son servey, pus a notorio dits diners que reb dit Anglada se acostuman de girar-li y se li són //238r// girats en dits banchs y ell los té en ells admetre y que pugue ell fer girada al General en dits banchs, lo qual està prompte, donant-li vostra senyoria, excel·lència, senyories y mercès llicència, encontinent fer-la, no obstant no haja comptat encara ab lo General.

Més havant, diu dit Anglada que té entés per vostra senyoria, excel·lència, senyories y mercès seria statuït o se voldria determinar que sia donat adjunt a dit Anglada en son offici y ha altres que tenen semblants officis, lo que li apar és cosa a ell prejudicial, per quant ell poch dies ha comprà dit offici ab intent de tornar-lo a vendre, com se acostumava sempre los paregués, y tenint dit adjunt, volent-lo vendre no-n hauria la mitat del que li costà. Per tant, supplica a vostres senyories, excel·lència, senyories y mercès no permeten se li fassa tal agravi, y en cas se vulla fer dita determinació, manar se restituesca a dit Anglada lo preu li ha costat dit offici; las quals preditas cosas, ultra que són justíssimas, dit Anglada ho tindrà ha singular gràcia y mercè. *Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione ut predictur lecta et auditis his que quidam advocatus pro parte dicti Anglada super predictis exposuit congregatis in dicto stamento, fuit per dictum stamentum decretum: que aporte dit Anglada la resta del que deu y que vaja buydant en la Taula.

238v// *Item, lecto per me, dictum notarium et scribam, in dicto stamento quodam Capitulo ordinato per syndicos ville Perpiniani et sacre, catolice et regie magestati presentado, infra inserto, placuit huiusmodi stamento quod presentetur, cuius quidem Capituli tenor sic se habet:*

Lo suplicat per los syndichs de Perpinyà

Supplican a vostra magestat los syndichs de la vila de Perpinyà que sia de son real servey concedir als burgesos honrrats y matriculats en dita vila que en las enseculacions fahedoras de deputats y oydors de comptes per lo bras real se serve y se'ls concedesca lo que està concedit als ciutedans honrrats de la ciutat de Gerona, Capítol devuyt de las Corts del any mil sinch-cents quoranta-dos.

Prima julii

Dictis die et anno, hora tertia post meridiem ipsius diei, convocata et congregata dicta Curia Generaliin dicto monesterio, stamentum ecclesiasticum convenit in suo solito loco dicti monesterii et in eo sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarraconensis archiepiscopus. Reverendissimi domini episcopi Urgellensis, Vicensis, Çelsonensis, Gerundensis et Elnensis. Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates de Ripoll, de las Avellanas, de Besalú, de Amer, de Sanct Pere de Rodes, de Lavaix, de Sanct Llorens del Mont, de Guíxols, de la Real, de Cuxà, de Sanct Culgat, de Arlàs, de Vallbona, de Besalú, de Sanct Salvador, de Serrateix *et de Banyolas.*

239r// *Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi. Reverendus procurador sedis vacantis Barchinone.*

Reverendi syndici Capitulorum Dertusensis, Çelsonensis, Barchinonensis, Gerundensis et Elnensis.

Predictis sic convocatis et congregatis, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta quedam supplicatio oblata et exhibita pro parte illustrissimi et reverendissimi domini domini Camilli Caetani, nuntii apostolici in regnis Hispaniarum, thenoris sequentis:

**Suplicació del il·lustríssim senyor núncio
per la naturalesa de sos criats**

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Don Camillo Caetano, núncio apostòlich, des del dia que vingué en aquestos regnes de Spanya, en totes las occasions que se són offerres del benefici del present Principat ha amostrat com ha núncio y com collector apostòlich a tots los naturals y habitants de dit Principat y ha intercedit ab Sa Sanctedat que llurs intents y pretensions tinguessen bons successos, conforme a justícia. Y desijant remunerar al doctor Paulo Beni, son adjutor, al doctor Joan Severini, fiscal de la Cambra Apostòlica, al doctor Joan Baptista Confolomeri, son secretari, a Alexandre Tucci, son mayordom, Bartholomeu Rota, son agent, y Anthoni Giliuchi, son thesorero, de la voluntat, indústria y effectes dels quals s'és servit en los negocis de aquest Principat, ha determinat //239v// suplicar a la present Cort que sia servida habilitar y reputar per hàbills als sobre anomenats per a obtenir beneficis simples y pensions ecclesiàstiques fins ha una moderada summa y per una volta tantum. Per çò, representant a vostra senyoria il·lustríssima y reverendíssimas, excel·lència, senyories y mercès aquest son desig, los supplique sian servits concedèndrer ab dit son intent y fer-li mercè de tenir a dits sos criats per hàbills per a dit effecte, que Il dit núncio ho reputarà per pròpria mercè, offerint-se que en tot lo que sia benefici y útil de aquest Principat serà propício ab Sa Sanctedat y ab qui més convindrà. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, fuit per huiusmodi stamentum decretum: que·s concedesca la naturalesa als continguts en dita supplicació, sublati dissentimentis.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie dixit: que no obstant diga sublati dissentimentis no·y consent.

Et reverendus Julius Cordellas, procurador sedis vacantis Barcinone, dixit: que dissentia a tots los actes de Cort fins que sia declarat per justícia si·s pot fer açò de votar sublati dissentiments.

Et postea, idem Julius Cordellas amovit dictum dissentimentum pro concessione //240r// naturalizacionibus familiaribus illustrissimi domini nuntii.

Et similiter fecit procurator sedis vacantis Barcinone.

Item, fuit relecta Constitutio ordinata sobre la captura en dies feriats, et huiusmodi stamentum stetit et perseveravit in jam supra decretis.

Preterea, per congregatos in dicto stamento fuit facta deliberatio sequens, videliset: que·s fassa un manament de part dels tres braços a mossèn Joan Pau Serra, regint los comptes de la Deputació, manant-li que deixa a la lotja de la present ciutat los salamons, catifes, candaleros y altrás cosas de la dita Deputació, necessàries per a la festa que·s fa a la lotja per servey de sa magestat, ab què no sia tret en conseqüència.

Manament fet a mossèn Joan Pau Serra

De part dels tres staments del Principat de Cathalunya convocats en las Corts Generals que la sacra, catòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas de dit Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, ab thenor del present, inseguint la desliberació per los dits tres staments unànimes y conformes feta, és fet nomenament y se mana regint los comptes del racional de Cathalunya deïxe a la lotja de la dita ciutat los salamons, catifes, candeleros y altres coses de dita Deputació necessàries //240v// per a la festa que-s fa a la lotja per servey de sa magestat, per esta volta tant solament y ab que no sia tret en conseqüència.

Data en lo monestir de Sanct Francesch, al primer de juliol, mil sinch-cents noranta-nou.

Reverendus dominus Julius Cordelles, procurator sedis vaccantis Barcinone, amovit et suspendidit dissentimentum per eum paulo ante appositum omnibus actis Curie, ab que no-s tracte de cosas de gràcia de naturalesa que ell no-y sia, prout illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus retulit et asseruit.

Deinde, fuit lecta supplicatio oblata pro parte guardiani presentis monasterii, que est huiusmodi:

Suplicació del monestir de Sanct Francesch

Il·lustríssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y reverent y il·lustres senyors.

Lo guardià, religiosos y convent de Sanct Francesch de la present ciutat de Barcelona, haont la magestat del rey nostre senyor ara per lo present celebra Corts Generals, diuhen que després de la reformació de dit monestir feta per lo senyor papa Pio quint, a instància de la magestat del rey don Felip, de gloriosa mamòria, en edificar-lo ab modo y traça de la observància, conforme sos pares y mayors han acostumat, y en lo sustento y hospitalitat dels religiosos graves que diverses voltes són passats a Capítols Generals y altres negocis de importància //241r// per a la religió, y en provehir las demés necessitats ne són estades moltes, han hagut de fer grandíssims gastos, per los quals la casa està constituïda en molta necessitat y pobresa, sens tenir de què poder alimentar y entretenir lo gran número de religiosos que de ordinari resideïxen en lo convent per a acudir las necessitats del poble ni poder passar havant las obres necessàries, com són enfermeria, libreria, dormidors y celdas, trobant-se la casa al present ab obligació de satisfer cerca de mil lliures que deuen a persones que las han prestadas per a las necessitats passades y axí en sacristia com enfermeria y libreria se offereix haver de provehir molta roba y llibres. Per lo qual lo dit guardià y religiosos humilment supplican a vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyorias reverendíssimes y mercès, que en consideració de totes las sobre dites necessitats y de que aquesta casa és molt acomodada per a servir-se d'ella sa magestat y vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyorias reverendíssimes y mercès en semblant ocasió de Corts, se servescan manar-los fer una competent almoyna, ab que puguén subvenir dites necessitats y passar havant y acabar las obres que tenen necessitat de fer-se per a la comoditat dels religiosos de dit convent, totes las quals necessitats, ab la liberalitat y mercè que de vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyorias reverendíssimes y mercès tots los religiosos speran, restaran complidíssimament reparades y serà restar perpètua mamòria de tanta mercè y de les presents Corts. Y perquè esta mamòria més se conserve y los religiosos presents y sdevenidors la //241v// tingan de supplicar a Nostre Senyor per la prosperitat spiritual y temporal de aquest Principat de Cathalunya, se offereix lo monestir a posar las armes de la Deputació en totes les obres que-s faran de la almoyna y mercè que-s supplica, ab tant

gran confiança com la magnanimitat, noblesa y charitat de vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories reverendíssimas y mercès nos obliguen ha tenir y encara molt més lo servey que's farà per a aquesta via a Déu Nostre Senyor, etc. Altissimus, etc.

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta et precedente super ea tractatu et colloquio in dicto stamento, fuit deliberatum: que al present monestir de Sanct Francesch, per lo dany que se'ls ha fet y causat en desfer lo cor, obrir moltes portas, desfer lo refector y altres coses de dit monestir y per la commoditat que han dat de appossentos a la present Cort y incommoditats que ells mateixos han patit y per obres fahedoras, se'ls done de diners del General quatre mília lliures moneda barcelonesa.

Don Alonso de Cruyllas, abbat de Vallbona, dix que y dissentia per a entèndrer que era cosa de gràcia.

Post hec, fuit lectum Capitulum nonagesimum del nou Redrés, ordinatum per commissarios ad id deputatos super insaculationibus personarum ecclesiasticarum, et placuit huiusmodi stamento.

242r// *Item, fuit per congregatos in dicto stamento deliberatum:* que lo procurador de la seu vagant de Leyda y una persona de cada bras dels altres vajan a presentar a sa magestat un Capítol del nou Redrés novament ordenat de remuneracions de officis y que's reporte per via de pensament als altres braços, *prout incontinenti fuit notificatum per promotorem presentis stamenti.*

Et inclitus Cordellas et syndicus Capituli Dertusensis dixerunt: que alçaven los sentiments per ells sobre possats quant a las supplicacions de Raphael Vila y Felip Besturs.

Preterea, fuit per me, dictum notarium, lecta supplicatio oblata et presentata per syndicum Vallum de Andorra, tenoris huiusmodi:

Suplicació de la Vall d'Andorra

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Per ésser las Valls de Andorra scituades dins los àmbits del comptat de Cerdanya, entre dit comtat y lo bescomtat de Castellbò, contígües a sol ixent ab dit comtat, a ponent ab lo dit bescomtat, a tremuntana ab lo comptat de Foix y ha migjorn ab lo territori de la ciutat de Urgell y totas las aygüas de las ditas valls vassar en Spanya y entrar en lo riu de Segra; y perquè ivernen los molts bestiaris que crien en Urgell, lo qual serveix de provisió per a est Principat y Comptats, y per ésser en lo spiritual y part en lo temporal del reverendíssim bisbe de Urgell y dels districtes //242v// de la Sancta Inquisició de Cathalunya, y tenen per superior al vicari general de Urgell en las appellacions y per tenir lo dit reverendíssim quístia en las ditas valls, que és de valor de més de sinch-centes lliuras, y per ésser los delmes y primícies de la dita isglésia de Urgell, los quals reben lo dit reverendíssim, la Mensa Capitular e lo ardiaca de Andorra, dignitat molt principal en dita sglésia y tots los demés fruyts que dites valls produeixen convertir-se en utilitat dels poblats en est Principat e per ésser franchs de gabella y altres drets de les cosas porten de França a las ditas valls al temps del rey don Joan, rey de Aragó, tenian franquesa de tots drets de les provisions y virtualles que del present Principat y Comptats trayen y aportaven a las ditas valls per provisió dels poblats en aquellas, e

per çò, en lo any mil sinch-cents vuytanta-sinch, la Cort General de Cathalunya y tres braços de aquella los féu mercè de confirmar-los e de nou concedir-los la franquesa del dret de entrada y exida de les cosas que hayan en aquest Principat y Comptats per provisió dels poblats en dites valls y de les coses que entraven de dites valls a est Principat y Comptats, volent que tota vegada que algun poblat en dites valls seria trobat en frau, çò és, que als taulers de Cathalunya no havian denunciada la veritat, trahent provisions //243r// per a portar-las a França dient voler-las per provisió de ditas valls, caygués en pena de pérdrer la roba e las dites valls fossen obligades en pagar la pena conforme consta ab lo privilegi los fou concedit, lo qual presenten, e com sia cosa molt justa y a rahó natural conforme fer benefici y mercè a las personas de qui se reben tants beneficis, supplica a vostras senyorias illustríssimas, excellència, senyorias y mercès, lo syndich de dites valls los sia de mercè confirmar-los y de nou en quant sia necessari concedir-los lo thenor de dit privilegi, que ho tindran y reputaran a particular benefici y mercè, etc.

Dicta supplicatione ut predictur lecta, fuit per huiusmodi stamentum decretum: que se'ls done y concedeix lo mateix privilegi que se'ls concedí en las Corts passades, conforme ho demanan en dita supplicació. *Sed syndicus Capituli Çelsonensis dixit:* que y dissentia per ésser cosa de gràcia. *Et dominus Prior Cathalonie dixit:* que lo alçava per açò y per las naturalesas dels criats dels senyor nuncio.

Galeras

Paulo post, precedente super infrascriptis maturo tractatu, in presenti stamento ecclesiastico fuit per congregatos in eodem facta deliberatio sequens, videliset: que se anomenen dos personas per cada bras, los quals de part de tots los braços vajan ab embaxada a tractar ab los senyors tractadors lo negoci de las galeras, instant la resolució d'ell; y per //243v// al dit effecte, foren anomenats per lo present bras lo senyor ardiaca Olivó, abat de Sanct Llorenç del Mont y lo syndich del Capítol de Vich; e que açò se reporte als altres braços per via de pensament. *Que quidem deliberatio fuit reportata aliis stamentis per promotorem ipsius.*

Preterea, per congregatos in presenti stamento fuerunt habilitate hore presentis diei usque ad duodecimam horam medie noctis inclusive.

Deinde, fuit in presenti stamento lectum per me, dictum notarium et scribam, gravamen monesterii predictorum ville Perpiniani, et placuit dicto stamento quod proponatur.

Item, quia promotores stamentorum reportarunt quatenus domini tractatores petebant quod dies crastina habilitaretur, fuit per huiusmodi stamentum decretum quod habilitentur hore diei crastine solite.

Promotor stamenti regalis reportavit: que aquell bras, per a véurer los decrets dels Capítols del Sanct Offici que don Pedro Franquesa ha aportats últimament y fer lo que per lo present bras se ha determinat, han anomenats a mossèn Hierònym Roig, syndich de Leyda y a mossèn Gaspar Pi, syndich de Coplliura.

Promotor stamenti militaris reportavit: que aquell bras se adheria a que se habilitassen las horas acostumades del dia de demà.

244r// *Postmodum, habito colloquio in dicto stamento super aliis die, sciliset, decima octava junii proxime preteriti supplicatis per Petrum Fábregas, fuit per congregatos in presenti stamento decretum:* que, vist lo parer y vot dels advocats acerca de la supplicació presentada per dit Fràbregas dit dia, paga dit Fàbregues a rahó dos sous per cada capa de pastor y que li sian restituhidas.

Item, fuit lecta quedam Constitutio noviter ordinata et ad huiusmodi stamentum remissa acerca dels cavallers y nobles que no·n són y s'o fan dir; et visa per congregatos in presenti stamento placuit, cum hoc: que la pena applicada al hospital se entenga del lloch haont la dita pena se executarà. *Et reverendissimus syndicus Capituli Çelsonensis dixit:* que posava dissentiment a tots altres si la dita Constitució se trau del present bras.

Deinceps, fuit lecta in presenti stamento per me, dictum notarium et scribam, supplicatio oblata et presentata pro parte universitatis civitatis Balagarii et, obstantibus dissentientis, non potuit provideri super ea. Thenor vero dicte supplicationis huiusmodi est:

Supplicació de la ciutat de Balaguer

Il·lustríssim y reverendum, excel·lentíssim, molt il·lustres senyors.

La ciutat de Balaguer, en las occasions se offerexen acudir a la frontera y en les demés en la deffensa de la terra no falta, és de cerca de mil vahins; ha·y en ella diputació //244v// local, tribunal del Sanct Offici, de la Batllia General, cap de officialat y de vegueria y no té més de un lloch de oydor real, supplicant los syndichs de dia ciutat humilment a vostra senyoria, excel·lència, senyories y mercès se servescan fer·los mercè de dos llochs de diputats y hu de oydor, puys las demés ciutats y viles los tenen y molt més, etc. *Licet, etc. Altissimus, etc.*

Item similiter, fuit lecta alia supplicatio oblata per Michaellem Speleta, et obstantibus similiter dictis dissentientis apositis rebus gracie, nihil potuit provideri; thenor autem dicte supplicationis sic se habet:

Supplicació de Miquel Speleta

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y mol magnífichs senyors.

Lo venerable Miquel Speleta, sacerdot, natural del lloch de Cantanietya, regne de Aragó, à més de vint anys ha feta contínua residència en la present ciutat de Barcelona, y molts de aquells en companyia del doctor Diego Pérez, y ha procurat de emplear totes ses forces en imitar y acudir al bé y utilitat de molts habitants en esta ciutat y Principat de Cathalunya, administrant sagraments y ajudant a ben morir y ab altres pios exercicis, en la capellania obté en la isglésia del palau de la comptesa. Y per a què ab mayors veres y ànimo pugue continuar dits exercicis y emplear·se en lo que sia de utilitat per als habitants de aquest //245r// Principat, supplique humilment a vostra senyoria il·lustríssima, senyories, excel·lència y mercès sien servits honrrar·lo y hafavorir·lo ab la naturalesa de cathalà y fill de aquest Principat; que a més Nostre Senyor ne restarà servit, lo dit supplicant ho tindrà a singular benefici y mercè. Lo noble offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Jover.

Presentació de supplicacions als senyors tractadors

Preterea, admodum reverendus dominus abbas Rivipulli reportavit: com havuy mateix han presentat als senyors tractadors quatre Capítols de Constitucions concorda-

des per los tres braços, supplicant-los que procuren que sa magestat los mane decretar, y que dits senyors tractadors las havian presas y offert de fer-las decretar; dicta autem Capitula sunt infra in fine presentis processus.

Denique, fuerunt lecte in presenti stamento tres Constitutiones ordinate et remisse per stamentum regale et non placuerunt dicto stamento.

Item similiter, fuit lecta combinatio Constitutionis dels velluts et huiusmodi stamentum adhesit decreto stamenti regii.

II julii

Die veneris, secunda mensis julii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, //245v// post pulsationem campane majoris sedis convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio Sancti Francisci, hora octava ante meridiem jam pulsata, in stamento ecclesiastico convenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

Reverendissimus dominus episcopus Urgellensis.

Reverendissimus dominus episcopus Vicensis.

Reverendissimus dominus episcopus Çelsonensis.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Reverendissimus dominus episcopus Elnensis.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini Sancti Cucuphatis, Sancti Petri Rodensis, Beate Marie de Lavaix, Beate Marie Avellanarum, Rivipulli, Gallicantu, Vallisbone, de Amer, de Besalú, de Cuxano, de Serrateix abbates.

Reverendus prior Sancti Pauli Barchinone.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vaccantis Barchinone.

Gerundensis, Çelsonensis, Elnensis, Barchinonensis.

246r// Venerabilis procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

Predictis omnibus convocatis et congregatis, fuit lectum votum advocatorum presentis Curie factum in supplicatione alias oblata per universitatem ville de Tremp, et dictis advocats per tria stamenta remissa; et fuit decretum quod exequatur votum dictorum advocatorum factum in supplicatione oblata pro parte universitatis de Talarn, et pro his litteris et mandatta opportuna fieri et expediri.

Preterea, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento supplicatio oblata per nobilem don Honophrium d'Oms, thenoris sequentis:

Suplicació de don Nofre d'Oms

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres senyors.

Per ser lo castell y lloch de Taltaüll propri patrimoni de don Nofre d'Oms, han estat sempre los soldats de aquell subordenats als ordes que dit don Nofre d'Oms, vuy senyor de dit lloch y castell, y sos predecessors los han donat; y axí, per no tenir dit don Nofre d'Oms lo dit castell en virtut de provisió feta per sa magestat, sinó per ser patrimoni y de sos predecessors, ell y los seus, no obstant lo càrrech de dit castell, han sempre concorregut al offici de diputat y són estats hàbils per obtenir qualsevol càrrechs //246v// en la Deputació y per assistir en Corts ell y los seus y estar-ne en possessió, y axí és inseculat més de quorenta anys ha dit noble don Nofre d'Oms a diputat. E com no sia cosa justa que dit don Nofre d'Oms sia tret de possessió, no havent-hi causa alguna per quant no té ninguna jurisdicció del rey, com sia lo dit castell y lloch de Taltaüll casa sua pròpia y de son patrimoni y dels seus. Y per çò y altrament lo dit don Nofre d'Oms supplica a vostres senyories y mercès sian servits tenir per bé de supplicar ha sa magestat que en la Constitució novament feta, disponent que ningun official real pugue concórrer a diputat y altres officis de la Diputació y ciutats y viles no sia compresa la casa de dit don Nofre d'Oms ni ell ni sos successors en ella, ans bé aquella sia expressament exceptada de dita Constitució, y que puguem concórrer a diputats y demés officis, com sempre ell y los seus han concorregut, que a més de que serà fer justícia, dit suplicant ho reputarà a singular mercè, etc.

Et dicta supplicatione ut predicatur lecta, precedente in dicto stamento tractatu super ea, fuit decretum: que, attento //247r// que lo castell de Taltaüll és patrimoni de dit Nofre d'Oms y de sa casa y no ha provisió de sa magestat, que sia acceptat de la Constitució que prohibeix als officials reals que no entenen en la Diputació.

Promotor stamenti militaris reportavit congregatis in presenti: que aquell bras, per a anar a tractar ab los senyors tractadors lo negoci de las galeras, han anomenats a don Berenguer de Paguera y don Garau de Cruyllas.

Postmodum, ex decreto concordato per tria stamenta super infrascriptis, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite litere sequentes:

Letres de Francesch Matxi

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en las Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebra en la present ciutat de Barcelona als íncoles de dits Principat y Comptats, als magnífichs los assessors ordinaris del General de la present ciutat de Barcelona que havuy són y per temps seran, Salut y honor. Sabreu que per part de Francesch Matxi, mercader de la ciutat de Gerona, nos és estada presentada una supplicació del thenor següent: Il·lustríssim, excel·lentíssim, reverendíssims, molt il·lustres y molt magnífichs senyors. A vint de maig, mil sinch-cents noranta-sis, Francesch Matxi, mercader de la ciutat de Gerona. //247v// *Inseratur prout supra, etc.* A la qual supplicació, de vot y parer dels advocats dels dits tres staments, fonch per nós feta provisió que, atès lo deduhit en dita supplicació té necessitat de discussió y que lo procurador del General sia hoït judicialment, sia manat als assessors del General que vuy són y per havant seran que breu y sumàriament provehescan en dita causa, citat primer lo dit procurador del General en est negoci. E que per açò sian fetes y expedides las presents, ab tenor de les quals, inseguint la dita provisió, notificant-vos las ditas coses vos diem y manam que dita nostra provisió executeu y breu y sumàriament en dita casa provehescan y declaren lo de justícia, citada la part sobre dita de dit procurador del Ge-

neral, com desobre se conté, com axí sie estat per nós provehit, tots duptes y difficultats cessants. En testimoni de les quals coses, havem manat fer despedir las presents, sotascribas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de Sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, a dos de juliol, mil sinch-cents noranta-nou.

Restitució del libre Farrando paga

Preterea, quia Joannes Paulus Serra, regens computa Generalis Cathalonie, //248r// expossuit illustrissimo domino archiepiscopo et congregatis in presenti stamento: que per als concorrents negocis de la Generalitat tenia necessitat del libre intitulat Farrando paga, lo qual per orde y manament dels tres staments convocats en la present Cort era estat aportat y dexat a la present Cort, e que per çò supplicava manassen restituir-li y donar-li dit libre. Ideo, de mandato sue illustrissime dominationis et in omnium predictorum presentia fuit dictus liber restitutus et traditus dicto Joanni Paulo Serra; et de quo chirographum manu sua propria fecit et scripsit in dietario presentis processus ad partem.

Post hec, ex parte dominorum deputatorum Generalis Cathalonie, pro executione mandatti eis per tria stamenta presentis Curie supra facti, in et cum quo in effectu mandabatur illis quatenus remitterent ad dicta stamenta restat computorum dicti Generalis, fuerunt oblata et exhibita in presenti stamento quedam scripture infrascripte, videliset, mandatta per ipsos dominos deputatos facta pro predictis officialibus domus Deputationis et eorum responsiones. Quorum omnium seriatim sic sequuntur:

Scripturas tramesas per los senyors deputats

Part dels molts il·lustres senyors deputats del General de Cathalunya e inseguint la deslberació feta lo die present y devall //248v// scrit en son consistori per execució de un manament a ells fet per los tres staments de la Cort General que de present se celebra en lo monestir de Sanct Francesch de la present ciutat en aquest matí reportat en consistori per lo diputat eclesiàstich y haïr tart donat en ses cases per hu dells porters de dit bras, lo qual és del tenor següent: De part dels tres staments del Principat de Cathalunya convocats en las Corts Generals que la sacra, catòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncoles de dit Principat y Comptats de Rosselló, ab tenor del present, inseguint la deslberació per los dits tres staments unànimes y conformes feta, és fet manament als deputats de Cathalunya y oydors de comptes del General de dits Principat y Comptats y en aquell o aquells al qual o als quals lo negoci devall scrit toca y pertany, que encontinent lo present los serà intimat y notificat manen a dir als regents los comptes del dit General, com als demés oficials pecuniaris de aquell que han rebut lo diner vuy de la dita Generalitat, segons que nós ab lo present també los manam, que per a demà //249r// dijous, a las tres hores después dinar, tinguen igualats y tiradas las restas de tots los dits comptes y las referescan als dits staments, per a què la present Cort sàpia la resta de dits diners y dells demés són en la Taula, se pugeu ordenar y aparellar lo servey fahedor a sa magestat, y en pena de privació dels oficials dels dits oficials. Lo archabisbe. El conde de Quirra. Pere Benet Soler, conseller en cap de Barcelona. Alexandre Cendra, notari scrivà del bras eclesiàstich. E fet manament a mossèn Joan Pau Serra, regent los comptes de dit General, y als receptors y sobrecolldors y a tots los demés a qui dit negoci se pertany, fassen, complesquen y exequesquen dit manament com en aquell se conté.

Scrit en Barcelona, al primer de juliol, mil sinch-cents noranta-nou. *Petrus Paulus Vidal, scriba mayor Generalis Cathalonie.*

Resposta de Benet Santa Maria

Molt il·lustres senyors.

Responent Benet Sancta Maria al manament per vostres senyories a ell fet, diu estar prompte y apparellat de hobeir aquell, sempre y quant las partides sian comprovades y assentades per a poder comptar y tirar de acordi.

Oblata prima julii millesimo quingentesimo nonagesimo nono in consistorio, et domini //249v// deputatis provident quod inseratur in calce dicti mandati. Petrus Paulus Vidal, scriba mayor Generalitatis Cathalonie.

Resposta de Jauma Llossada

Molt il·lustres senyors.

Responent Jauma Llosada, mercader, ajudant del racional de la casa de la Diputació y del General de Cathalunya y comprovador de les bolles, ha un manament a ell fet de part dels molt il·lustres senyors diputats de dit General, contenint en effecte que de açí a las tres hores després dinar haja igualat la resta del receptor de la bolla, las quinzanadas del qual ell té càrrech de comprovar, diu y respon que may ha estat per ell de carregar dites quinzanades perquè ordinàriament en tenir-les comprove aquelles, però com après de haver-les comprovades los credensers de dita bolla hajen de adobar las errós se són trobades en ells y dit Llosada no puga carregar aquelles sens ésser adobades per dits credensers, per poder-les carregar netes, conforme la obligació de son offici, las quals, çò és, las que faltan a carregar fins vuy per dits credensers, no sian adobades, diu que sempre que dits credensers hauran adobades dites quinzanades està prompte y apparellat de carregar aquelles, o sempre y quant per dits senyors diputats o per los senyors //250r// dels tres staments se farà deslberació y se li notificarà que las pugue carregar brutes sens adobar, las carregarà encontinent, conant-li temps competent. Perquè lo que li és estat donat és impossible poder-ho complir, per haver-li donat dit manament vuy dijous al primer de juliol, mil sinch-cents noranta-nou, entre las onze y dotze hores de migdia, mayorment que brutes poden dits senyors diputats pendre-les del libre se aporte per lo credenser de dita bolla del que cada dia se reb, hont està sumada cada quinzanada per si, perquè de altra manera no-u pot fer, supplicant la present resposta y en quant menester és y pot, requerint al scrivà mayor de dit General continue aquella al peu de dit manament y sens ella no-s done còpia de ell.

Lecta prima julii, millesimo quingentesimo nonagesimo nono in consistorio, et domini deputati provident quod inseratur in calce predicti mandati. Petrus Paulus Vidal, scriba mayor Generalis Cathalonie.

Resposta de mossèn Pellicer

Molt il·lustres senyors.

Responent Pere Pellicer, sobrecolridor del General de la part de llevant, al manament per vostres senyories a dit Pellicer fet, lo qual li fonch intimat haïr dijous, a les set hores de la tarda, diu que molt temps ha que dit //250v// Pellicer ha aportats y vuy estan en poder del racional de la Deputació los libres de dèbit y crèdit de son offici, y ha instat que fossen calculats y diffinits en dit racional y no està per ell de que no-s tire la resta de dits comptes, la qual tirada, està prompte y aparellat de fer tot so y quant per rahó de son offici serà obligat. Lo offici, etc. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* Gaell.

Resposta de March Anthoni Carreras

Molt il·lustres senyors.

March Anthoni Carreras, donzell, comprovador de las entrades y exides, responnent al manament que per part de vostres senyories li és estat fet, diu y respon que està prompte y aparellat ha obeïr aquell, y que per dit effecte, des que li són estades donades las quinzenades, que ere a las tres de la tarda del primer de juliol, està comprovant aquelles, y la instància haont resideix és la Deputació, y que de aquelles no llevarà la mà que no sian comprovades.

Oblata prima julii millesimo quingentesimo nonagesimo nono in consistorio, et dicti deputati provident quod inseratur in calce dicti mandatti. Petrus Paulus Vidal, scriba mayor Generalis Cathalonie.

251r// Resposta de Joan Pau Serra

Molt il·lustres senyors.

Responent Joan Pau Serra, regint los comptes del General, ha un manament que lo die present li és stat fet per sas senyories, contenint en effecte que lo die present tingue tirades y ygualades las restes de tots sos comptes: diu y respon que està prompte de tirar dites restes y passar dits comptes, y per dit effecte porta tots sos llibres y comptes a vostres senyories prout ecce, que són tretze llibres; y puix vostres senyories veuhen bé com està aparellat per a hobeïr a dit manament, y lo dit Serra a soles, sens intervenció del racional, no pot passar dits comptes ni tirar dites restes, supplica per çò humilment a vostres senyories sien servits manar encontinent al racional assistesca y stiga present al passar de dits comptes y tirar dites restes, a effecte que dit Serra pugue complir lo contengut en dit manament en quant per sa part sia possible; supplicant en tot ésser-li ministrat compliment de justícia. Officio, etc. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* Joan Pau Serra, en causa pròpia.

Oblata prima julii millesimo quingentesimo nonagesimo nono in consistorio, et domini deputati provident, visis dictis libris et eis in consistorio etiam oblatis, quod inseratur predicta //251v// in calce dicti mandatti. Petrus Paulus Vidal, scriba mayor Generalis Cathalonie.

Compte del que resten a deure los officials pecuniaris

Primo, mossèn Joan Anglada, mercader, sobrecol·lidor de la part de ponent, del que té cobrat fins vuy de la sobrecol·lecta com a par en los llibres dels taulers 3.974 lliures, 2 sous, 5 diners.

Més, mossèn Francesch Coma, mercader, receptor de les bolles de la col·lecta de Barcelona, deu del que té cobrat fins vuy de dita col·lecta, com apar ab los llibres dels taulers 1.955 lliures, 14 sous, 3 diners.

Deinceps, fuit lectum votum advocatorum presentis Curie factum in supplicatione aliis in presenti stamento oblata per syndicum universitatis VilleFranchie Penitensis, super la bolla de la Torradenbarra, dictis advocatis remissa et huiusmodi stamento adhesit voto dictorum advocatorum decernens et providens illud exequi.

Et postea, fuerunt habilitate hore presentis diei usque ad duodecimam ante meridiem, ex decreto concordato per tria stamenta.

Promotor stamenti regalis reportavit: que en aquell bras, per tractar lo negoci de les galeras ab los senyors tractadors, havian anomenats a mossèn Julià de Navell y al syndich de la vila de Mataró.

252r// *Deinde, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta supplicatio oblata et exhibita pro parte mercatorum civitatis Barchinone, super qua, obstantibus dissentimentis appositis rebus et negotiis gratie, in presenti stamento nihil potuit provideri; tenor vero illius sic se habet:*

Suplicació dels mercaders de Barcelona

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

En la present ciutat de Barcelona y ha un stament de mercaders matriculats, en lo qual y ha moltes persones de qualitat, intel·ligència y suficiència per a la administració de qualsevol càrrech y offici; y com no tinguen sinó sis llochs de oyadors reals en las bosses y inseculacions de la Diputació del present Principat, per ço per part de la ciutat se supplica a vostra excel·lència, senyories y mercès sien servits de adherir-se en què als dits mercaders matriculats se'ls donen, ço és, semblantment sis llochs de diputats reals, que la ciutat ho rebrà a particular favor y mercè, y en tot lo offici, etc. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Advenerunt ad huiusmodi stamentum admodum reverendus abbas Sancti Laurentii prope Baganum et syndicus reverendi Capituli Illerdensis.

Preterea, reverendi Dionisius Babau, Illerdensis, et Michael Ferrer de Busquets, Barchinonensis canonici et Capitulum syndici, commissarii aliis per huiusmodi stamentum pro infrascriptis electi, //252v// retulerunt illustrissimo et reverendissimo domino archiepiscopo et aliis congregatis in presenti stamento se dicte commissionis vigore tractasse cum illustrissimo domino marchione de Dènia ac domino vicecancellario super negotio brevis apostolicis eisdemque tradidisse quandam scripturam per ipsos propterea ordinatum, continentem in se quedam Capitula de his que ad stamentum ecclesiasticum se offerunt supplicare sacre, catolice et regie magestati super predictis; et quod dicti domini marchio et vicecancellarius eos benigne et grate receperunt, obtuleruntque eis suos favorem et auxilium cum preffato domino nostro rege incontinenti mandarunt ad se venire magnificum Anthonium Oliba, doctorem Regie Audientie, ad informandum se de predictis; thenor vero dicte scripture per ipsos syndicos dictis dominis marchioni et vicecancellario exhibite huiusmodi est:

Scriptura donada per part del bras ecclesiàstich acerca del breu

Senyor.

Suplica lo stament ecclesiàstich a vostra magestat sobre la Constitució del breu, sia de son real servey decretar aquella que no-s pugua fer captura de persona ecclesiàstica sens declaració dels doctors del Real Consell, ésser lo cars attrós, lo qual no essent-ho de dit agravi o altre semblant se hage de haver rahó en la //253r// visita contra dits doctors y lo assessor, advocat fiscal, notari, commissaris per capturar y inquirir hagen de ser ecclesiàstichs y las presons dels ordinaris ecclesiàstichs.

Axí mateix, supplica sia de son real servey scriur a Sa Sanctedat sobre la declaració del dit breu en quins casos tinga lloch, specificant aquells, y no pugue lo jutge del breu procehir en los casos que-s seran dexats d'especificar.

Per obtenir ab mayor facilitat y brevedat la dita supplicació de Sa Sanctedat, sie de son real servey manar scriurer ab embaxada de voça magestat afavoresca ab totas las obras a la persona a qui per los diputats del present Principat serà comesa la sollicitut de aquella.

Item, post hec, precedente tractatu et colloquio super infrascriptis, in presenti stamento ecclesiastico fuit per congregatos in eo facta deliberatio sequens: que, attento que vagan alguns llochs de diputats y oydors per ensecular en la Diputació, que se reporte als altres braços militar y real, per via de pensament, seria bé se fes la enseculació de dits llochs ara per la present Cort, çò és, que cada bras ensecule los seus llochs que vagaran, y si serà menester per dit effecte haver lo consentiment de sa magestat y fer-li alguna embaxada.

253v// *Que quidem deliberatio fuit illico reportata et notificata aliis stamentis per promotorem presentis.*

Tradició de decrets

Nobilis don Petrus Franquesa, secretarius sue magestatis, ingressus in presenti stamento ecclesiastico reportavit et tradidit congregatis in eo decreta per sacram, catholicam et regiam magestatem facta quatuor Constitutionibus die herina ex decreto trium stamentorum presentatis preffate regie magestati et suis dominis tractatoribus, intitulata “Respostas al quadern de Constitucions en quint lloch donades, presentades al primer de juliol”. Qua quidem decreta sunt infra in pede dictorum Constitutionum suo loco.

Presentació de un Capítol de Constitucions als senyors tractadors

Item, domini commissarii ad infrascripta electi retulerunt congregatis in presenti stamento se, ex decreto trium stamentorum, presentasse dominis tractatoribus quoddam Capitulum Constitutionum ordinatum et per tria stamenta concordatum, intitulatum “Del racional”. Cuius quidem Capitula, copiam michi, dicto notario et scribe, tradiderunt ad inserendum in presenti processu, quatenus est in fine presentis processus insertum.

Dictis die veneris, secunda mensis julii, anni predicti, hora tertia post meridiem ipsius diei, in stamento ecclesiastico modo et in loco solito convocato, convenerunt
//254r// *sequentes*

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarraconensis archiepiscopus.

Reverendissimi domini Urgellensis, Çelsonensis, Elnensis episcopi.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini abbates de Lavaix, de las Avellanas, de Sanct Culgat, de la Real, de Guíxols, de Ripoll, de Sanct Llorens del Mont, de Sanct Salvador, de Camprodon, de Amer, de Besalú, de Serrateix, de Sanct Pere de Rodas, de Arlàs, de Gallicant et de Cuxano.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurador sedis vacantis Illerde.

Reverendi syndici Capitulorum Çelsonensis, Barchinonensis, Vicensis, Dertusensis et Elnensis.

Et predictis sic convocatis et congregatis, quia commissarii per tria stamenta deputati ad incrascripta reportarunt ad huiusmodi stamentum replicas per Curiam faciendas domino nostro regi decretationibus per preffatam regiam magestatem factis Capitulis Constitutionum Sancti Officii necnon et duas novas Constitutiones circa eidem ordinatas, fuerunt propterea dicte replique et contradictione per me, dictum notarium y scribam, lecte publice in presenti stamento. Quibus lectis, placuerunt omnibus congregatis in dicto stamento quod presententur fuitque mandatum reportari aliis stamentis.

254v// *Item, fuit preterea per congregatos in presenti stamento facta deliberatio sequens: que per tractar dit negoci de las rèplicas del Sanct Offici ab los senyors tractadors y fer e ordenar las demés rèplicas y apuntaments que convindrà als demés decrets de las altres Constitucions axí presentades com presentadores a sa magestat o senyors tractadors, las matexas sis personas eletas per a fer ditas rèplicas del Sanct Offici tinguen també lo càrrech de fer-ho y tractar-ho ab dits senyors tractadors ab lo millor modo que pugan, procurant que sa magestat fassa mercè als staments del que convé e que ans de executar-ho o referescan als braços per via de pensament, prout incontinenti fuit reportata per promotorem.*

Item, fuit similiter facta per congregatos in dicto stamento deliberatio sequens, mandato prius recedi a presenti stamento nobile domino Alfonso de Cruyllas, abbati Vallisbone, prout recessit: que per quant don Alonso de Cruyllas, abat de Vallbona, à instat se presentàs al present stament una scriptura ab acte molt prejudicial al stament ecclesiàstich, lo que à alterat molt lo ànimo dels convocats en lo present stament per ser cosa molt extraordinària, e per lo que també dit don Alonso ha inquietat lo present bras ab molts dissentiments, essent persona no constituhida //255r// en orde algú sagrat, ans se pot casar si vol, y que no pot entrevenir en los Concilis Provincials per haver-hi Constitució Provincial que prohibeix lo poder ser admesos en ells persona que no sia constituït en algun orde sagrat, que's torne a cridar dit don Alfonso de Cruyllas al present stament y se li dóne una maneta y reprehensió per lo ill·lustríssim senyor archabisbe del que ha fet y revoque o anulle dita scriptura y lo que ha fet; y si ho farà, que no's fasse altra procehiment contra de ell; e si no, que lashores se proveesca contra d'ell conforme de justícia se porà.

Exinde, fuit lecta in presenti stamento quedam supplicatio oblata et presentata per Joannem Aragall, et quia per dictum stamentum fuit decretum non habere locum supplicata in ea, ideo non fuit hic inserta.

Item, quia ad huiusmodi stamentum fuit exhibita quedam scriptura continens in se aliqua circa curiam vicariorum presentis civitatis Barchinone, fuit dicta scriptura lecta publice per me, dictum notarium, et per dictum stamentum fuit decretum: que se aportàs dita scriptura a las personas que tenen càrrech de ordenar las Constitucions per a què, si ls apparrà, ne ordenen una Constitució, y si no, que ho deixen.

Item, lecto similiter voto advocatorum //255v// presentis Curie facto in supplicatione aliis tribus stamentis presentata pro parte Michaelis Salla, fuit decretum quod exequeretur dictum votum prout in eo continetur, et pro his litteras et provisiones opportunas et necessarias fieri et expediri per me, dictum notarium et scribam.

Necnon similiter fuit lecta in presenti stamento quedam nova Constitutio ordinata et remissa per commissarios ad id deputatos circa vestibus, et placuit huiusmodi stamento fuitque remissa stamento militari.

Preterea, pro expeditione negotiorum presentium Curiarum fuerunt per congregatos in dicto stamento habilitate hore presentis diei usque ad duodecimam horam medie noctis mandatumque reportari aliis stamentis.

Galeras

Post hec, admodum reverendus Franciscus de Olivó, abbas Sancti Laurentii de Monte, et reverendus Anthonius Vila, syndicus reverendi Capituli Vicensis, legati ad infrascripta per huiusmodi stamentum electi, retulerunt et explicarunt congregatis in presenti stamento: que ells, juntament ab las altres persones nomenadas per los altres staments, in-seguint lo orde y commissió los és estada donada, són anats tots junts a parlar y tractar ab los senyors marquès de Dènia y vicecanceller acerca del negoci //256r// de las galeras, y los han referit y explicat la embaxada que per los tres staments serà determinada per dit negoci, e que dits senyors marquès y vicecanceller los havian hoït y rebuts ab molt aplauso y assenyalat que sa magestat se serviria de que se tracte dit negoci, e que havian demanat si los braços havian anomenadas personas ab poder bastant de la present Cort per a tractar, assentar y consertar dit negoci. Y responen-los que no se eran encara anomenadas, havian encarregat molt que encontinent se anomenassen ab poder bastant per a tot y que fos esta nit, perquè si no, segons la pressa y necessitat té sa magestat de partir-se, perillava no-s podria assentar y resóldrer; e també los havian dit que encarregassen molt se dessien pressa los braços en aportar las rèplicas y demés cosas que tingan per a donar y presentar.

Et habito super predictis tractatu et colloquio, in presenti stamento fuit decretum: que las mateixas devuyt personas que són estadas eletas per los tres braços per tractar dit negoci de las galeras, ne tracten ab los senyors tractadors y conserten lo assiento que pot tenir dit negoci, ab que ne fassen relació als braços del que aniran tractant.

256v// *Et illico venerunt ad huiusmodi stamentum nobilis domini Alexius Sbert et Joannes Granollachs, legati ex parte stamenti militaris misi, et retulerunt:* que la embaxada que se havia feta per los tres braços als senyors tractadors per lo negoci de las galeras, havia dada ocasió en aquell bras de tornar en anda lo arrendar-se la bolla de Barcelona y General de Cathalunya, per lo profit gran se entén que redundaria al General y seria bastant per a pagar y mantenir lo gasto de las galeres. Y axí, no obstant que moltes voltas se'n sia tractat y per los Capítols del nou Redrés ara ordenats se haja ya disposat lo que ha aparegut, ha pensat aquell bras si aparexia que se'n tornàs a tractar, puys la Cort està encara uberta y se pot mudar y ordenar lo que millor convinga per al bé del present Principat; y per çò los ho habian manat ho vinguessen a representar al present bras, perquè ho consideren y los ne manan tornar rahó.

Et recessis predictis legatis, habito super predictis tractatu et colloquio in presenti stamento, fuit deliberatum: que lo present stament se adheria al pensament del bras militar en lo que toca arrendar la bolla y lo General, ab tal emperò que lo General no se arrende si no se fa lo assiento de las galeras, se torne resposta al dit bras militar de la present determinació de las personas per a tractar-ho ab los senyors tractadors, e que vajan a tornar dita resposta los syndichs de la seu vagant de Leyda y de la isglésia de Elna.

Denique, fuerunt lecta in presenti stamento quatuor Capitula //257r// noviter ordinata et remissa per commissarios ad id deputatos super reformatione sive Redrés Generalis, a numero scilicet nonagesimo usque ad nonagesimum tertium et decreta in eis facta scripta in eorum margine, et remissa ad stamentum militare.

III julií

Die sabbati, tertia mensis julii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocata et congregata dicta Curia Generali in loco solito, hora octava ante meridiem ipsius diei, post pulsationem campane majoris sedis in presenti stamento ecclesiastico suoque solito apartamento convenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarraconensis archiepiscopus.

Reverendissimi domini Urgellensis, Vicensis, Elnensis, Çelsonensis episcopi.

Admodum illustris Prior Cathalonie.

Sancti Cucuphatis, Gallicantu, de Lavaix, Sancti Laurencii de Monte, de Cuxano, de Sarrateix, Avellanarum, Sancti Petri Rodensis, de Basalú, de Arlàs, de la Real, Sancti Salvatoris, Sancti Felicis.

257v// *Reverendus prior Sancti Pauli Barcinone.*

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Barchinone.

Reverendus procurator sedis vacantis Illerdensis.

Dertusensis, Gerundensis, Tarraconensis, Illerdensis, Çelsonensis, Barchinonensis, Elnensis, Vicensis.

Venerabilis procuratoradm reverendi abbatis Populeti.

Et supradictis omnibus convocatis et congregatis, advenit ad huiusmodi stamentum promotor stamenti militaris et reportavit: que en lo bras militar, per via de pensament, havian advertidas dos cosas que tenian necessitat de algun assiento ans que las presents Corts se acabessin; y axí havian manat representar-los al present stament per a què vessen lo que·ls ne apartia y los ho manassen fer saber, y són: la una acerca de las obras de la Diputació, perquè com per Capítol del nou Redrés està prohibit als deputats lo no poder gastar en obras més de trescentas lliures per any, és molt gran inconvenient haver-se de servir en las //258r// obras que ara se fan en la Deputació, y axí convé dar algun assiento en dit negoci, de manera que ditas obras comensadas pugan passar havant; la altra és acerca de les armes que la Deputació estos anys passats comprà per ocasió de la guerra, las quals costaren molts diners y estan per avuy en dita Deputació, y és bé vèurer y assentar haont y com se han de guardar y tenir en custòdia.

Et auditis predictis, quia jam super predictis per huiusmodi stamentum supra fuit provissum quod apparebat faciendum, fuit mandatum promotori presentis stamenti quatenus reportaret dictas determinationes et ad¹⁸ super predictis et aliis desuper factas dicto stamento militari et regali, prout incontinenti recessit dictus promotor ad predicta exequenda.

Item, post predicta fuerunt in presenti stamento lecte combinationes facte de decretis per suam magestatem factis triginta Constitutionibus intitulis “Del civil y criminal”, et quindecim Constitutionibus intitulis “Del civil”; et decreta per huiusmodi stamentum facta, scripta in eorum margine et remissa ad stamentum militare.

Promotor stamenti militaris reportavit congregatis in presenti: que en aquell bras se ha entès que los doctors en leys y medecina //258v// se són ajuntats y han inpetrat un privilegi de sa magestat per a què sos fills y descendents gossen del mateix privilegi que ells, lo que seria un gran inconvenient per al present Principat. Y per çò han pensat seria bé fer una embaxada de part dels dos braços ecclesiàstich y militar als senyors tractadors, representant los inconvenients que de dit privilegi poden resultar y supplicar-los ho procurent remediar y reparar. *Et incontinenti fuit decretum:* que·ls apartia bé lo pensament de dit bras militar y que se fes dita embaxada, per a la qual anomenaren per part del present stament

18. A continuació, espai en blanc.

als senyors abat de Sanct Culgat y don Christòfol de Queralt, syndich del Capítol de Tarragona, y fonch dada la present resposta al dit promotor militar. *Et illico, recesserunt dicti legati ad dictam suam legationem exequendam; et paulo post reversi, retulerunt:* que ells, juntament ab los altres anomenats per lo bras militar, són anats a referir y explicar als senyors tractadors la sobre dita embaxada, y que lo senyor marquès de Dènia los ha respost que no han entès, vist ni sabut res del que se'ls ha referit, y en cas que se intentàs tal, crehia y tenia per cert no-s provehiria ni-s concediria.

Post predicta, fuerunt combinate in presenti //259r// stamento decreta et replica facta quatuor Capitulis Constitutionum Baiulie Generalis et septem Capitaneie Generalis, votum huiusmodi stamenti in eorum margine per me, notarium et scribam preffatum, scripta et ad stamentum militaris remissa.

Item, similiter fuit in presenti stamento lectum queddam gravaminum propositum per Berengarium Hospital, et placuit huiusmodi stamento quod proponatur.

Reverendus archidiaconus Terça, procurador reverendissimi domini Dertusensis episcopi, dixit: que alçava lo dissentiment posat a la supplicació de Jornet y Oliveras, ab què no diga se li done per cosas de la Deputació, sinó per caritat.

Promotor stamenti militaris reportavit: que en aquell bras, per via de pensament, advertian que per quant se tenia aquell bras certitut de que lo privilegi que se ha dit han obtingut los doctors en leys y medecina està concedit y posat y en forma, si seria bé que se fes una empara al sagell a dit privilegi y que se ves la forma se ha de tenir per a fer dita empara.

Et habito tractatu in presenti stamento, fuit decretum: que no-s fassa dita empara, perquè seria tenir poca confiança del que lo senyor marquès de Dènia ha respost a la embaxada que sobre açò se li ha feta per los dos braços.

259v// III julii

Dicto die sabbati, tertia mensis julii anni predicti a nativitate Domini millesimi quingentesimi nonagesimi noni, convocata dicta Curia Generali, hora tertia post meridiem ipsius diei, in stamento ec.clesiastico in suo solito loco convenerunt omnes superius die presenti convocati, demptis reverendissimis dominis episcopis Urgellensis et Elnensis

Et ipsis ut predicatur convocatis, nobilis don Chistoforus de Queralt, syndicus Capituli Tarraconensis, dixit: que posava dissentiment sempre que-s tracte de concedir naturalesa a don Diego de Vera, etiam que-s diga *sublatis dissentimentis*.

Promotor stamenti militaris retulit: que en aquell bras, vist los papers que per los deputats són estats enviats en execució del manament que se'ls era estat fet acer-

ca de saber las restas de comptes dels officials pecuniaris, los apar per via de pensament que se fes un manament de part dels tres braços al racional, regent los comptes y demés officials pecuniaris del General, manant-los ab penas que encontinent se ajunten tots en un aposento y de allí no hisquen fins que donen los comptes y restas del que han rebut.

Et precedente colloquio super predictis, in presenti stamento fuit decretum: que aparexia //260r// bé lo pensament del bras militar y se fes dit manament encontinent en pena de privació de llurs officis, y que se reporte als altres braços est parer. Que quidem deliberatio similiter placuit stamento militari regio, prout promotor illius retulit.

Et sic, ex decreto concordato per dicta tria stamenta, fuit expeditum per me, dictum notarium et scribam, dictum mandatum minutatum et lectum omnibus stamentis, et quia placuit fuit expeditum, et est thenoris huiusmodi:

Manament per als oficials pecuniaris del General

De part dels tres staments del Principat de Cathalunya convocats en las Corts Generals que la sacra, catòlica, real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncoles de dits Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, ab tenor del present, inseguint la deslberació y conclusió per los dits tres staments unànimes y conformes lo die present fetes, se mana als deputats de Cathalunya y oyadors de comptes del General de dits Principat y Comptats que, encontinent lo present los serà presentat, manan al racional e regent los comptes de dit General y demés officials pecuniaris que tenen y han rebut lo diner vuy de dita Generalitat y a qualsevol de ells, segons que ab lo present també se'ls mane, que esta nit del dia present se ajusten //260v// en un aposento en la casa de la Deputació o del present monestir, és a saber, lo dit racional per a pèndrer y hoir los comptes y los demés officials per a donar-los y tirar las restas de aquell; y de dit aposento no-s moguen fins sia effectuat y complit lo sobre dit, y de matí a las nou hores del dia de demà los aporten als presents estaments. Y açò fassen sots pena de privació de sos officis, certifficant-los que si seran renitents se provehirà contra d'ells a la execució de dita pena, com axí convinga per la brevetat y bona direcció de dita Cort, per a la qual també estan juntats los staments la major part de la nit.

Datta en Barcelona, en lo monestir de Sanct Francesch, a tres dies del mes de juliol, any mil sinch-cents noranta-nou. Lo archabisbe. El duque de Cardona. Pere Benet Soler, conseller en cap de Barcelona.

De mandato predicto, Alexander Cendra, notarium et stamenti ecclesiastici scribam.

Denique, fuit lectum quoddam Capitulum nove reformationis sive Redrés del General, noviter ordinatum sobre la bolla de la Torradenbarra, et placuit huiusmodi stamento.

Galeras

Postmodum, advenerunt ad huiusmodi stamentum admodum reverendus Franciscus de Olivó, abbas Sancti Laurentii de Monte, nobilis don Joannes //261r// Burgués et magnificus Julianus de Navell, commissariis una cum aliis per tria brachia electi pro tractandis negotiis trirreminum, et retulerunt: que las devuyt personas eletas y no-

menadas per los tres braços de la present Cort per a tractar lo negoci de las galeras, los havian manat vinguessen ha referir al present stament com, haven acudit ab los senyors marquès de Dènia y vicecanceller per tractar de dit negoci de las galeras, havian entès de sas senyories que no-y havia què tractar ab sas magestats del assiento de galeras, perquè sa magestat no volia per ara entèndrer en assiento de las galeras, que si la terra volia a son compte fer-las o fes, que sa magestat de aquexa manera y adheriria. E que per çò, puys del cap del assiento ab sa magestat no-y ha remey per ara, sí seria bé que-s tornàs entèndrer lo primer pensament dels braços en què se fessen ditas galeras ha compte y gasto de la Deputació a soles, y axí ho representavan al present bras per a què vessen lo que-lls apparia fahedor.

Et habito super predictis tractatu et colloquio in presenti stamento, fuit deliberatum: que se torne en anda lo tracte y pensament primer de que se fassen quatre galeras a gasto de la Generalitat, y que se referesca als altres braços est pensament per a què vejan lo que se havia y poria fer, per a què pugue tenir effecte aquest tant sanct y necessari pensament //261v// preguntant-los que lo que determinaran ab brevetat o fassen a saber al present bras perquè se pugue posar en execució, e manaren al promotor del present bras que encontinent ho vaja ha referir als altres braços.

Admodum reverendus dominus abbas Rivipulli dixit: que attès que se entén tractar de negocis y cosas tocants al breu y lo reverendíssim senyor bisbe de Gerona, jutge d'ell, està present, y axí los vots no poden ser lliberos, que posava per çò dissentiement a tots actes si lo dit reverendíssim senyor bisbe de Gerona no axia fora del present stament mentres se'n tractarà.

Postea, ad breviorum expeditionem negotiorum presentis Curie, fuerunt per huiusmodi stamentum habilitate hore presentis noctis usque ad duodecimam horam illius et mandatum reportari aliis stamentis per promotorem istius.

Que quidem deliberatio fuit reportata aliis stamentis per promotorem istius, quibus omnibus placuit, ita prout promotores illorum paulo post predicta reportarunt presenti stamento.

Item, post predicta fuerunt in presenti stamento lecta quatuor Constitutiones noviter ordinate per commissarios ad id per tria stamenta deputatos et per admodum reverendum abbatem Rivipulli, alterum ex dictis commissariis, ad huiusmodi stamentum asportate, una scilicet dels fills dels doctors juristas y metges, secunda del tinent del governador, //262r// tertia dels draps dels molins et quarta dels doctors del Real Consell, acerca de comprar propietats; et decreta super eis facta in eorum margine scripta et ad stamentum militare remissa.

Promotor stamenti militaris reportavit congregatis in presenti stamento: que en aquell bras són de parer que-s fassan quatre galeras y ha gastos de la Deputació, adherint-se acerca de açò al pensament y parer del present bras.

Preterea, fuerunt in presenti stamento lecte replique facte et ordinate per commissarios ad id per tria stamenta deputatos decretationibus per sacram, catholicam et regiam magestatem factis gravaminibus generalibus et particularibus asportate ad huiusmodi stamentum per reverendum dominum Urgellensem episcopum, alterum ex dictis commissariis, et placuerunt huiusmodi stamento quod presententur dicte regie magestati.

Item, similiter fuerunt lecta tria mamorialia gravaminum particularium noviter ordinata, et placuerunt huiusmodi stamento quod proponantur.

Et paulo post, habito tractatu super predictis, in presenti stamento fuit deliberatum: que lo die de demà se habilitassen d'ell, és a saber, de matí de las nou fins a las dotze y después dinar de las tres horas fins a las dotze de la nit.

262v// Que quidem deliberatio fuit reportata aliis stamentis, quibus itidem placuit, prout promotores illorum retulerunt convocatis in presenti stamento.

Promotor stamenti militaris reportavit in presenti: que aquell bras havia pensat de que se fes una embaxada als senyors tractadors de part dels tres braços, acerca de que sa magestat se servesca decretar la Constitució de que lo tinent de capità general en Rosselló haia de jurar de servir las Constituciones de Cathalunya, perquè en aquell bras y ha dissentiments de alguns cavallers si no-s fa. Et per huiusmodi stamentum fuit decretum: que-s fassa dita embaxada en conformitat del pensament del bras militar, per a la qual foren anomenats per lo present stament lo abat de Arlès y lo syndich del Capítol de Solsona.

Promotor stamenti regalis retulit: que en aquell bras també se adherian en que se fes dita embaxada als senyors tractadors per a la dita decretació de la Constitució del tinent de capità general en Rosselló, y per a ella havian anomenats a micer Çarrovera, syndich de la ciutat de Barcelona, y al syndich segon de la ciutat de Leyda.

Et post hec, fuerunt lecte replique ordinate per commissarios ad id deputatos decretationibus per suam magestatem factis Capitulis nove reformationis sive nou Redrés del General, sibi presentatis, et votum presentis stamenti in eorum margine scriptum et ad stamentum militare remisse.

263r// Advenerunt ad huiusmodi stamentum nobilis don Honophrius de Alentorn, dominus de Seró, et magnificus Cosmas Fivaller, legati ex parte stamenti militaris missi ad huiusmodi, et reportarunt: que aquell bras pregava al present que-s revés la decretació del Capítol trenta-nou del Redrés.

Et habito super premissis tractatu in presenti stamento, fuit deliberatum: que-ls aparexia que la interpretació quant se faria o se oferiria alguna dificultat en aquells, la fessen los deputats, oydors y assessors y tots tinguen vot decissori, y que se stiga al vot de la mayor part, y que anassen ha referir-ho als altres braços la dita determinació lo ardiaca d'Elentorn y lo syndich del Capítol de Elna.

III° julií

Die dominica, quarta mensis julii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, adveniente hora octava ante meridiem ipsius diei, post pulsationem campane majoris sedis, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio, stamentum ecclesiasticum convenit in suo solito loco et apartamento et in eo sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarraconensis archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Reverendissimus dominus Çelsonensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

263v// Reverendissimus dominus Elnensis episcopus.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini de Cuxano, Avellanarum, Bisulduni, Beate Marie de Lavaix, Sancti Petri Rodensis, Rivipulli, Beate Marie de la Real, Vallisbone, Gallicantu, Balneolarum, de Serrateix, Sancti Felicis de Guíxols, Sancti Laurentii de Monte, Sancti Cucuphatis, de Amer, abbates.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vaccantis Barchinone.

Reverendus procurator sedis vaccantis Illerde.

Reverendi syndici Barchinonensis, Gerundensis, Çelsonensis, Vicensis, Elnensis, Dertusensis, Illerdensis, Urgellensis, Tarraconensis Capitulum.

Reverendus procurator admodum reverendi abbatis Populeti.

264r// Et convocatis ac congregatis predictis, fuit per eos facta deliberatio sequens: que per quant en la combinació dels decrets de las Constitucions novament fetes se és vist que la Constitucions dels padrenyals no se és porrogada, sinó que espira a la conclusió de las presents Corts, y axí se tornarà lo ús de poder aportar los padrenyals, per ço (attès que lo present bras y lo real conformen en que dita Constitució se porroge) se fassa una embaxada per part del present bras y del real en conformitat al bras militar, pregant-los se adherescan als dits dos braços en que dita Constitució se porroge, per lo gran benefici que ne ha redundat y se spere redundarà a tota la terra. Que quidem deliberatio fuit incontinenti notificata stamento regali per promotorem istius.

Decret de la Constitució del racional

Preterea, advenit don Petrus Franquesa et reportavit congregatis in presenti stamento: que sa magestat era estat servit de decretar la Constitució del racional que ha dos

del present se li era presentada, lo qual decret dexà y donà al dit bras. *Quo viso, placuit huiusmodi stamento et fuit mandatum reportari stamento militari; ipsum autem decretum est in pede dicte Constitutionis, infra suo loco.*

Insuper, quia admodum reverendus abbas Sancti Cucuphatis, alter ex habilitatoribus presentis Curie per huiusmodi stamentum electis, exposuit convocatis in presenti stamento: que los de la vila de Vinça havian obtingut un privilegi de sa magestat //264v// per poder entrar en Corts, y eren anats als habilitadors per habilitar-se; e com açò sia cosa que toca també als staments, juntament ab sa magestat, per çò, notificant-ho al present bras, se veja lo que's deu y pot fer acerca de açò. *Preterea, habito tractatu in presenti stamento super predictis, fuit decretum:* que se consulte ab los advocats del present bras y vejan ells si és de justícia que las vilas que han obtingut privilegi per poder entrar en Corts y puguen o degan entrar, y en particular los de dita vila de Vinça, y ho referescan al present bras.

Et illico, nobilis don Christoforus de Queral, canonicus et syndicus Capituli Tarracoenensis, dixit: que entenia que lo entrar syndichs nous en Corts és cosa de gràcia y ha de ser ab voluntat y consentiment de sa magestat y dels braços, y puis és cosa de gràcia, y posava dissentiment tant a la dita universitat de Vinça com ha totas las demés.

Deinceps, advenerunt ad huiusmodi stamentum reverendissimus dominus Raphael de Rovirola, cancellarius, illustris Joannes Sabater, regens in Supremo Aragonum Consilio, secretarius Murial, nobilis don Petrus Franquesa et alii doctores Regii Concilii, et assignato eis loco solito et debito ad sedendum, dictus dominus cancellarius dixit et exposuit congregatis in presenti stamento: que per quant en lo bras militar y havia certs dissentiments que torbavan lo progrés y //265r// expedició de la present Cort, que per çò procurassen ab totas las vias possibles de que se alçasen, altrament de part de sa magestat los amonestava y requeria per primera monició que dins un quart anomenassen personas qui, juntament ab las que per part de sa magestat se anomenarian, declaran y fassen judici sobre dits dissentiments en la forma acostumada.

III julii

Dictis die et anno, hora tertia post meridiem ipsius diei jam pulsata, convocata similiter et congregata dicta Curia Generali et stamento ecclesiastico in suo solito apartamento, in eo convenerunt omnes qui supra die presenti ante meridiem convocati fuerunt

Quibus sicut predictur convocatis et congregatis, quia illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarraconensis archiepiscopus exposuit: que per part de sa magestat se li era enviat a dir de que volia venir esta tarda al present monestir per a resòl-

drer y rematar las presents Corts y anar-se'n demà. *Fuit propter ea habitus tractatus in presenti stamento super predictis et decretum:* que·s fassa una embaxada al bras real de part del present stament, pregant-los molt encaridament que se donen tota la pressa possible en rematar y despedir los negocis que allí tenen aturats y represos y vullan apiadar-se del present Principat y Comptats y no consenten a que haian de restar los negocis sens tenir la resolució y succés que se espera //265v// y desitja per causa de ells; e encontinent foren anomenats per lo present bras per anar a dita embaxada lo abat de Amer y lo cabíscol Cordellas, procurador de la seu vagant de Barcelona.

Et paulo post predicta, dicti domini abbas de Amer et procurator sedis vaccantis Barcino-ne, legati ex parte huiusmodi stamenti missi ad stamentum regale, reversi ad huiusmodi stamentum retulerunt: que ells havian referida y explicada al bras real la embaxada que per lo present bras los era estada comanada, y que los han respost que ja havian entesa la resolució de sa magestat, y que se davan y darian tota la pressa possible per remetar los negocis, y que en la vint-y-quatrena y havia ja pochs papers per a mirar y encontinent se enviarian.

Promotor stamenti militaris reportavit quandam Constitutionem noviter ordinatam acerca del Capítol 22 de la observança de las Corts de 1481, la qual aparexia adaquell bras convenir per a que las vejan en lo present stament, y aparexent-los bé, se puga presentar a sa magestat ab los demés. *Et visa dicta Constitutione, per congregatos in presenti stamento fuit decretum quod non placebat,* perquè ja y ha visita concedida.

Post hec, illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus, vocatus ab illustrissimo domino marchione de Dènia, //266r// recessit una cum quibusdam ex convocatis in presenti stamento. Et paulo post predicta reversus, retulit convocatis in presenti stamento: que lo senyor marquès de Dènia li havia dit que sa magestat estava resolt de tenir lo solio avuy mateix y partir-se esta nit, sens tornar-se'n a sa casa, puy sabia que los negocis més importants estavan ja consertats y no havian volgut fins aquí rematar y despedir los demés. E que axí, si de aquí a la nit volen acabar y remetar lo que falta, sa magestat ne tindrà molt content y per sa part farà lo que porà dar gust al present Principat; hont no, que ja havia complit ab lo que ha offert y la culpa y falta serà estada ab los del present Principat, y que sens dubte se partiria esta nit.

Et habito super predictis tractatu et colloquio, fuit decretum: que·s fassa una embaxada als altres braços de part del present, pregant-los quant encaridament se puga que, tenint consideració al que per lo senyor marquès de Dènia és estat referit, procuren en aparellar y remetar los ocorrents negocis, y en que los impediments que ho torben se lleven, y procuren en conformitat los tres staments dar conclusió y remato a las presents Corts, apiadant-se del present Principat per lo dany que de no fer-se se poria resultar; e foren nomenats per a fer dita embaxada los senyors

bisbe de Vich, lo abat de Cuxà y don Nofre d'Elentorn, procurador de la seu vagant de Leyda.

266v// *Postea, advenerunt ad huiusmodi stamentum syndici civitatis Dertuse et ville Perpiniani, legati ex parte stamenti regii missi, et retulerunt:* que en lo bras real, acerca de la resolució de sa magestat que lo senyor marquès de Dènia ha referida, havian pensat per via de pensament que los tres presidents dels tres braços, tots junts, anassen ab embaxada a sa magestat o als senyors tractadors, supplicant-lo se servescan allargar y differir la partida per tot demà, perquè entre tant se pugue rematar lo que resta per conclusió de les presents Corts.

Promotor stamenti militaris reportavit: que lo bras militar, per dar lloch a la conclusió dels negocis, havian pensat que's comensàs a prevenir y apparellar la supplicació dels greuges se ha de presentar a sa magestat, y per la nominació de las personas que per los dits tres staments se han de nomenar per jutges y també dels que la han de presentar a sa magestat.

Et precedente super desuper pro parte stamenti regalis explicatis, fuit per huiusmodi decretum: que se adheria lo present stament al pensament del bras real en que se fes una embaxada als senyors tractadors per a què interessedescan a sa magestat que se servesca //267r// aguardar per tot demà, e que se notifica la present deliberació al bras militar per a véurer si ells seran del mateix parer, y adherint-se, se torne resposta al bras real per a què se pose en execució; e que los senyors abat de Gallicant y lo syndich del Capítol de Vich anassen al bras militar a referir aquesta deliberació.

Insuper, per congregatos in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens super primo Capitulo nove reformationis sive del Redrés del General: que per lo que podrà ser que a dos de agost primer vinent lo Redrés del General fet ara de nou no serà publicat y restarian los diputats que vuy són y los passats sens visita, apar al present bras ecclesiàstich, per via de pensament, que en las rèplicas fahedoras sobre los Capítols del dit nou Redrés en lo dit Capítol primer,¹⁹ que parla de la visita, allí haont diu que “lo dia après que hauran jurat se fasse extracció de nou persones per la visita”, se ajuste y si a dos de agost primer vinent no serà publicat lo Redrés, dita extracció de nou persones //267v// per a la visita se fassa vuyt dias après que lo dit Redrés serà publicat. *Que quidem deliberatio illico fuit notificata aliis stamentis per promotorem istius.*

Item, post predicta fuerunt in presenti stamento lecte per me, dictum notarium et scribam, replique ordinate per personas ad id per tria stamenta electas faciendo decretationibus per suam magestatem factis gravaminibus ei presentatis per reverendissimum dominum episco-

19. A continuació «que parle de la visita, allí haont diu que “lo die après que hauran jurat, que se fasse extracció de nou personas per la visita”, se ajusta y si a dada a dos de agost primer» *ralllat*.

pum Urgellensis, ad huiusmodi stamentum asportatas, et ipsis visis et auditis placuerunt huiusmodi stamento quod presententur sue magestati.

Post hec, lecta in presenti stamento supplicatione quadam per quosdam syndicos oblata super negotio trirreminum, fuit per huiusmodi stamentum decretum: que per quant és molt notòria la necessitat que y ha de galeras en Cathalunya, y pochs dias ha que en lo present bras se determinà que se arrendassen la bolla de Barcelona y lo General de Cathalunya, en que se fessen quatre galeras, persevera al present stament en la mateixa determinació, y que se supplica a sa magestat que, ans de sa partida, y done son real beneplàcit. Y se deixa commissió als deputats y altres persones elegidores per la present Cort //268r// per a què possen en execució lo que acerca de açò se ordenarà, y arrenden també lo dret de algunes coses que se advertiren en los apuntaments que feren las devuyt personas que se allegaren per los brassos per al negoci de ditas galeras.

Promotor stamenti militaris reportavit: que aquell bras se adheria al pensament del present acerca de que·s fassa embaxada a sa magestat, supplicant-lo se servesca voler porrogar fins demà o deprés demà, en conformitat del que per lo bras real també se ha determinat.

Item, post predicta fuerunt lecte decreta per tria stamenta facta quatuor novis Constitutionibus die herina in presenti stamento lectis; et quo ad primam, acerca dels fills dels doctors, huiusmodi stamentum adhesit stamenti regii; quo ad tertium, acerca de no tràuer draps de Cathalunya per no fer papers, huiusmodi stamentum stat et perseverat in suo decreto; quo ad quartam, acerca dels rectors del Real Consell que compraran propietats, huiusmodi stamentum stat et perseverat in provisis.

Item, super supplicatis aliis per magnificum Josephum Desbosch et Mauritium Dalmau circa provisionem assessorie deputationis localis civitatis Minorise, obstantibus dissentimentis appositis in presenti stamento rebus et negotiis gratie, //268v// quia dicta provisio et nominatio est mera gratia, ideo nihil potuit super predictis provideri.

Preterea, advenerunt ad huiusmodi stamentum magnifici Federicus Pol et Hieronymus Argensola, legati ex parte stamenti militaris missi, et reportarunt: que en aquell bras havian entès que per part dels doctors en leys y medecina de la present ciutat se hauria demanat que sos fills y descendents fossen ciutedans honrrats, e per ser una cosa molt prejudicial y que poria causar molts inconvenients, convenia notificar y fer a saber al present stament per a què o vullen considerar.

Et per huiusmodi stamentum fuit eis responsum: que lo present stament ho consideraria y del que determinaria tornaria resposta al dit bras militar.

Reverendus et nobilis don Christoforus de Queralt, syndicus Capituli Tarraconensis, dixit: que no consentia que·s votàs dita Constitució, ans dissentia en aquella y a tots actes fahedors acerca d'ella; y quant al servey fahedor per la present Cort al rey nostre senyor, dix que lo alsa.

Reverendus Michael de Busquets, canonicus et syndicus Barchinonensis, dixit: que alsava tots los dissentiments per ell posats.

269r// *Reverendus Philippus Jordi, syndicus Capituli Elnensis, dixit:* que alsava també tots los dissentiments per ell posats.

Predictus reverendus et nobilis don Christoforus de Queralt dixit: que tornava a posar dissentiment al servey assignador per la present Cort a sa magestat.

Postmodum, illustris Prior Cathalonie dixit: que alsava lo dissentiment quant al servey fahedor al rey nostre senyor y per la remuneració dels officials de la present Cort y dels de sa magestat, restant emperò las demés cosas de gràcia en sa forsa y valor, y en particular en las cosas de don Joan Burguès.

Preterea, super supplicatis per syndicum universitatis de Talarn, fuit per huiusmodi stamentum decretum quod fiat prout per dictam universitatem petitem et supplicatum extitit.

Syndici Capitulum Dertusensis et Elnensis dixerunt: que alsavan tots los dissentiments a coses de gràcia.

Deinde, per huiusmodi stamentum et congregatos in eo fuerunt habilitate omnes hore presentis noctis et omnes alie donech et interim regia magestas adherit in presenti monesterio.

Post hec, reverendissimus dominus Elnensis episcopus et nobilis don Honophrius d'Elentorn, procurator //269v// sedis vacantis Illerde, commissarii per huiusmodi stamentum ad infrascripta electi et nominati, retulerunt congregatis in presenti stamento quatenus ipsi, una cum aliis personis per alia stamenta electis et nominatis, nomine et ex parte trium stamentorum, presentarunt dominis tractatoribus octo Capitula per tria stamenta concordata circa novam reformationem sive nou Redrés del General, a numero scilicet nonagesimo usque ad numerum nonagesimum septimum inclusive; necnon similiter replique per dicta tria stamenta concordata et facta decretationibus per suam magestatem factis reliquis Capitulis dicti novi Redressus; quorum quidem Capitulum et replicationum copiam michi, dicto notario et scribe, tradiderunt ad inserendum in presenti processu, et que ego dictus notarius et scribe in presenti inserui processu, prout infra illius sunt.

Reverendus syndicus Capituli Çelsonensis dixit: que alçava lo dissentiment per al servey fahedor per la present Cort a sa magestat, y per la remuneració dels officials de la present Cort y dels criats de sa magestat.

Deinceps, advenerunt ad huiusmodi stamentum syndici ville Perpiniani et ville de Mataró, et reportarunt: que per ser lo temps de les //270r// presents Corts tant breu y no poder-se tractar negocis llarchs, y en particular lo negoci de las galeras, que per çò se anomenassen persones per la present Cort, los quals, passades y finides las presents Corts, tinguessen poder llarch y bastant per a consertar dit negoci ab los deputats juntament. E fonch-los per lo present stament respost que ja per lo

present bras en una supplicació que per part de certes universitats se era presentada, s'era advertit y decretat lo que ara se demana per lo bras real, y que vejan la dita supplicació y decret del present stament, que en ella veuran y entendran la voluntat del present bras.

Post hec, fuit per huiusmodi stamentum facta deliberatio sequens: que per a la embaxada fahedora al bras militar per lo present bras ecclesiàstich y bras real, acerca de la porrogació del Capítol de la prohibició dels padrenyals, se anomenassen dos persones per cada bras, y axí foren anomenats per lo present bras ecclesiàstich lo abat de la Real y lo syndich del Capítol de Gerona, e que lo promotor del present bras vaja al real a referir-los aquesta determinació, per a què ells fassen també nominació per sa part de altres dos persones, per a què tots junts vajan ha fer dita embaxada a dit bras militar.

270v// Presentació de rèpliques feta als senyors tractadors

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus retulit convocatis et congregatis in dicto stamento quod ipse, una cum aliis personis per tria stamenta electis et nominatis ad presentandum domino regi replicationes ordinatas et per tria stamenta concordatas super decretationibus per dominum nostrum regem factis mamorialibus gravaminum eidem presentatis, presentasse dominis tractatoribus dictas replicationes eosque supplicasse quatenus procurarent ut sua magestas in et super predictis provideret prout in eis continetur et supplicatur. Quarum quidem replicationum copiam mihi, dicto notario et scribe, tradiderunt ad inserendam in presenti processu, et que sunt infra, in fine presentis processus.

Reverendus Anthonius Vila, canonicus et syndicus Capituli Vicensis, dixit: que alçava los dissentiments per ell posats en las cosas de gràcia per al servey fahedor per la present Cort a sa magestat y per la remuneració dels ministres de la present Cort.

Reverendissimus dominus episcopus Çelsonensis et admodum reverendus dominus abbas Rivipulli retulerunt congregatis in presenti stamento se, una cum aliis personis per tria stamenta ad infrascripta electis, presentasse sacre, catolice et regie magestatis domini nostri regis replicas ordinatas et per tria stamenta //271r// concordatas super decretationibus per preffata sacram, catholicam et regiam magestatem factis Capitulis Constitutionum sibi presentatis, necnon et super Capitulis brevis apostolici, quodque preffata regia magestatis respondedit: que lo mandaría luego ver y provehiría acerca d'ella lo que de justicia fuese, y que pera ello y no dar lugar a más réplicas determinava no partirse del presente monesterio hasta que fuesse todo resuelto.

Preterea, fuit relecta Constitutio ordinata ad instantiam sutorum et huiusmodi stamentum adhesit decreto per stamentum regium super ea facto.

Item, fuit in presenti stamento per me, dictum notarium et scribam, lecta supplicatio ex decreto trium stamentorum ordinata ad presentandum domino nostro regi super gravaminibus, et placuit huiusmodi stamento quod presentetur, ad quam presentandam

fuerunt per huiusmodi stamentum nominati reverendissimus dominus Gerundensis episcopus, admodum reverendus dominus abbas de Sarrateix et reverendus procurator sedis vaccantis Barchinone; et quod huiusmodi deliberatio notificetur aliis stamentis ut similiter nominationem pro eorum parte respective faciant ut dicta supplicatio presentari possit sue magestatis, eo quia in presenti monesterio adhest. //271v// Que quidem deliberatio fuit notificata incontinenti aliis stamentis per promotorem istius.

Advenit paulo post predicta nobilis don Christoforus Gallart, ex parte stamenti militaris, et reportavit: que en lo bras militar, per a presentar a sa magestat la supplicació de greuges, havian nomenat don Berenguer de Paguera, Federich Pol y Martí Joan Despuny.

Reverendus Julius Cordelles, procurator sedis vaccantis Barcinone, dixit: que no consentia en que las remuneracions fahedores als officials de la present Cort se fessen per las persones nomenades o nomenadores per la present Cort, sinó per tota la Cort *palam et publice*.

Promotor stamenti regalis reportavit: que en aquell stament, per a presentar la supplicació de greuges a sa magestat, havian nomenats lo syndich de Perpinyà, de Leyda y de Vilafrancha de Penadès.

Presentació de la suplicació de nominació de jutges de greuges

Postea autem, reverendissimus dominus Gerundensis episcopus, admodum reverendus dominus abbas de Serrateix et reverendus Julius Cordelles, procurator sedis vaccantis Barcinone, commissarii desuper per huiusmodi stamentum electi ad presentandum, una cum aliis electis per alia stamenta, domino nostro regi supplicationem dels greuges, recesserunt a presenti stamento //272r// ad dictum effectum. Et paulo post predicta, reversi ad huiusmodi stamentum, retulerunt convocatis in dicto et presenti stamento: que ells, juntament ab las altres persones nomenades per los altres staments, són anats a presentar a sa magestat la supplicació en conformitat de tots ordenada, sobre la nominació dels jutges de greuges, y aquella han presentada a sa magestat en lo present monestir, lo qual ha respost: que la acceptava y anomanaria per sa part personas per al mateix effecte y ho faria saber als braços; còpia de la qual supplicació me donaren a mi, dit notari y scrivà, per a insertar en lo present procès, y és del tenor següent:

Supplicatio presentata domino nostro regi

Sacra, catòlica y real magestat.

En la provisió dels greuges provenints axí per deutes deguts per vostra magestat o predecessors de aquella, demandes, revocacions de privilegis, com altres e o administració de sa justícia de aquellas breument fahedora, torna en gran servey de Déu, mèrit y descàrrech de la ànima y consciència de vostra magestat, consolació, repòs y benefici de sos vassalls y súbdits; per çò, senyor, los tres staments o braços del present Principat de Cathalunya per vostra magestat en la Cort General en la present ciutat de Barcelona convocats y congregats, supplican a vostra magestat que sia mercè sua //272v// de pre-

sent diputar y nomenar per la part de aquella en reparadors, determinadors y provehidors de greuges donats y donadors en la present Cort, axí per deutes com altres demandes per revocacions de provisions y privilegis et aliis, algunes persones; e la dita Cort anomenarà altrs per quiscun bras de aquella, de bona fama, sciència y consiència, tements Déu. Als quals plàcia a vostra magestat donar y atorgar, ab consentiment de la dita Cort, ple, bastant, absolut y irrevocable poder de conéixer e determinar, diffinir y exequutar simplament y de pla, la sola veritat del fet atesa, a tots y sengles greuges fets per vostra magestat e per sos predecessors, de gloriosa mamòria, e per lochtinents generals, capitans generals e lochtinents de aquells, governadors generals e portantsveus de aquells, e per altres officials de vostra magestat e per llur lochtinents en qualsevol noms fets y creats al dit Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, deutes, demandes per revocacions de privilegis com altres, o a qualsevol bras, stament o universitat e singulars de dit Principat, en qualsevol manera donats, donades o donadores en la present Cort o devant los dits provehidors //273r// de greuges, deutes, demandes o revocacions de privilegis o provisions et aliis, dins lo terme o tèrmens qui ha dar dits greuges o demanda o demandes seran assignats, e de tots los mèrits y duptes devallants en qualsevol manera dels dits greuges, mèrits y dubtes de aquells dependents y emergents, e deutes, demandes e revocacions de privilegis o provisions et aliis. Los quals provehidors fassen y haien fer e administrar sobre los dits greuges, deutes, demandes e revocacions de privilegis o provisions, justícia spaxada, servant los Usatges de la present ciutat de Barcelona, Constitucions Generals y Capítols de Cort de Cathalunya y altres leys del dit Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya; prometent vostra magestat per pacte special que la dita comissió y poder no revocarà, empatxarà, impugnarà y contravindrà ni revocar, empatxar, dilatar ni contravenir permetrà per algun official de vostra magestat ni per altra qualsevol persona, directament o indirecta ni per altra qualsevol via o manera, en algun acte o fet tocant lo dit poder, conexensa, decissió, determinació o exexeció dels dits greuges, deutes, demandes, revocacions de privilegis o provisions, ans aquelles sie tingut donar o fer donar tot endret y aviament per spaxament y decisió dels dits fets de la dita justícia. E que los provehidors e //273v// determinadors predits haian prestar, çò és, los llaychs sagrament e homenatge, e tots hoir sentència de excomunicació de procehir y declarar en los dits officis ab tota diligència, segons justícia, dret y bona equitat y rahó, Usatges, Constitucions, actes y Capítols de Cort, usos y costums tinguts y servats en diffinir y determinar los dits greuges, deutes, demandes, revocacions de privilegis o provisions, ab lo més breu temps e spay que poran, sumàriament y de pla, durant la present Cort ans que aquella sia finida e closa, e dins deu mesos comptadors del dia de la conclusió de la present Cort en havant, tot amor y temor, odi y ranchor, profit y speransa de aquell o de altra qualsevol desordenada affectió y voluntat a part posats. Entès emperò, que dits provehidors de greuges no puguen cometre ni delegar las sobre dites causes ha alguna persona, ans per ells mateixos sian tinguts y obligats finir y determinar las sobre dites causes; e los dits reparadors de greuges que se trobaran en Barcelona puguen fornir lo procés fent las provisions necessàries fins a la sentència diffinitiva exclusive, y los qui seran absents sien tinguts y obligats de venir y residir a la dita ciutat de Barcelona, lo que Déu no vulle, dins set mesos comptadors del dia de la conclusió //274r// de las presents Corts, perquè dins lo temps restant residen y fassan residència en dita ciutat o lloch hon lo canceller volrrà, en lo dit cas de pesta en dita ciutat, y entengan en la expedició de la justícia de ditas causas. E si cars serà que dits reparadors de greuges o algú de aquells dins los dits set mesos no venia o venian y no residian en la dita ciutat de Barcelona o los sobre dits, si aquell o aquells seran dels nomenats per vostra magestat, lo canceller, vicecanceller o regent la Cancelleria, sien tinguts de elegir y anomenar altre o altres en lloch de aquell o aquells absents; e si seran dels nomenats per los

dits tres staments o braços, los deputats del present Principat fassen y sien tenguts fer elecció y nominació en loch de aquell o aquells qui absents seran, e los dits reparadors de greuges sien tinguts y obligats en sentenciar, finir y determinar las sobre dites coses dins los tres últims messos, sots pena de perdre ipso jure lo salari, ultra que sien tinguts y obligats de prestar sacrament y homenatge y hoïr sentència de excomunicació, segons dalt és dit; e lo canceller, vicecanceller o regent la Cancelleria haia assignat lloch haont los dits provehiders de greuges seran tinguts de ajustar-se cada dia, una vegada //274v// de matí y altre despús dinar, per hoïr las parts, sentenciar y diffinir dites causes; e per çò, los provehiders de greuges ecclesiàstichs prestaran sacrament, los laïchs sacrament y homenatge. E més, plàcia a vostra magestat ordenar y manar a qualsevol qui serà lloch-tinent general y portanteus de general governador e als canceller, vicecanceller y en son cas regent la Cancelleria, per bon spatxament dels dits greuges, presten sacrament que decontinent que·ls seran trameses provisions, lletres o sentències emanades promulgades per los dits provehiders, aquelles haien encontinent exequutar sens dilació y excepció alguna; e semblant jurament haien fer y prestar los prothonotaris, lochtinents, regens, secretaris si'n aurà, scrivants de manament y altres, tant com a quiscú per descàrrech de son officis pertany, e lliurar totes y sengles provisions e actes prop mencionats franchs de tot dret, de registre y de segell. Manant axí mateix vostra magestat, ara per llavors, a tots oficials ordinaris e altres qualsevol presents y sdevenidors als quals la execució de les sentències de dits greuges y demandes se pertany o serà comesas, que aquelles hagen de fer y fassen promptament, tota excepció y scusa cessants, segons per los jutges o provehiders de greuges, deutes o demandes //275r// serà declarat, servant-ho a la ungla, com a acte de Cort y juy en Cort donat per jutges elets per la Cort. E per lo semblant, que dits jutges y executors haien y sian tinguts executar las sentències donades per los provehiders de greuges ara elegidors, ans ditas sentències ja donades sien portades ha execució; e los qui han obtingut dites sentències sien admesos en lo compartiment fahedor de aquella quantitat que als agraviats e donants demandes y altres en la present Cort serà reservada, y consignada, sien satisfets y pagats axí com si ara de nou obtenien sentències sols al jutge executor o als qui faran dit compartiment fasse fe y exhibició de les sentències y del que resten a cobrar. E la dita Cort nomenà per sa part los següent, çò és, per lo stament ecclesiàstich los reverents don Bernat Aymarich, abat de Sanct Culgat, Francesch Olivó de Albèrnia, abat de Sanct Lorens del Mont, y mossèn Anthoni Vila, canonge y syndich del Capítol de Vich; per lo bras militar, don Honophre d'Elentorn, senyor de Seró, don Gispert de Guimerà y mossèn Nofre de Argensola, senyor de les Pallargas; e per lo bras real, micer Hierònym Miquel, doctor en drets, syndich de la ciutat de Barcelona, mossèn Gaspar Pi, syndich de la vila de Coplliura, //275v// y mossèn Hierònym Serrarnau, syndich de la vila de Mataró. Y per quant la nominació de jutges y provehiders de greuges no és estada feta per part de la present Cort fins a la fi de aquella y està ja per a finir, supplican a vostra magestat los tres braços de la present Cort sia vostra magestat servit que los qui donaran greuges puguen dar y presentar aquells dins trenta dies no feriat aprés de la conclusió de les presents Corts, donant-se dins dits trenta dies vàleguen tant com si fossen presentats durant la present Cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Resposta de sa magestat a la supplicació de greuges

Plau a sa magestat y accepta la nominació feta per la Cort de provehiders de greuges y per sa part nomena lo venerable Rafel de Rovirola, canceller, lo doctor Joan Sabater, regent la Cancelleria en lo Suppremo Consell de Aragó, lo doctor Joseph Mur, regent la Cancelleria en Cathalunya, lo noble don Pere Franquesa, segretari ordenari de sa magestat, don Joan Icart, balle general de Cathalunya, lo doctor Salvador Fontanet, del

Consell de Cathalunya y regent la Thesoreria, lo doctor don Luís de Paguera, lo doctor Anthoni Oliba, del Consell de Cathalunya y advocat fiscal, y lo doctor Joan Castelló, del Consell //276r// de Cathalunya y advocat fiscal patrimonial, els quals, juntament ab los que la Cort ha donats, done ple, bastant, absolut e irrevocable poder de conéxer, determinar, diffinir y exequitar simplament y de pla, la sola veritat del fet atessa y considerada, tots y sengles greuges de revocacions de provisions y privilegis e o administració dela justícia e altres qualsevol greuges donats y donadors, y encara de deutes y demandes donadores y tots lo mèrits y duptes, ab incidents, dependents y emergents dins lo temps de la present Cort, segons en las proppassades Corts per sa magestat celebrades en la vila de Monçó y hacabades en Barcelona y altres fonch per sa magestat donat y és acostumat donar. Los quals greuges y revocacions de provisions y privilegis e o administració de justícia y altres deutes y demandes donats y donades, donadors y donadores, los dits provehidors de greuges hajan y sien tinguts, per sí mateix, sens tenir facultat de cometre ni delegar a ningú, declarar, dicidir y determinar ans que la present Cort sia finida y closa o dins deu mesos après immediadament següents, comptadors del dia de la conclusió de la present Cort endavant. E que los dits provehidors de greuges hajan y sien tinguts jurar y hoir sentència de excomunicació en la forma acostumada; y que lo canceller o vicecanceller //276v// o regent la cancelleria de sa magestat puga subrogar en lloch dels absents inpedits o sospitosos dels nomenats per part de sa magestat, e los diputats del Principat de Cathalunya en lloch dels nomenats per part dels staments de dita Cort absents, inpedits o sospitosos, com dalt és dit, altres persones hàbils e sufficients, tenint las qualitats requerides, axí que tanta veu y potestat tinguen los nomenats e nomenadors per part dels dits staments, e per lo contrari, encara que no fossen yguals en nombre, per servar igualtat. E los que seran absents, sian tinguts y obligats de venir dins set mesos, contadors de la conclusió de la present Cort, a la ciutat de Barcelona y en aquella residir lo restant temps dels dits deu mesos o allà haont lo canceller, vicecanceller o regent la Cancelleria en son cars voldria, havent just impediment en dita ciutat de Barcelona, dins los quals set mesos los dits provehidors de greuges qui-s trobaran en Barcelona o en lo dit lloch elegidor en cas de impediment en Barcelona, puguin instruhir los processos, y encara passats los set mesos, si alguns ne restaran per a instruhir, si les parts ho voldran, puix emperò y reste temps per poder véurer, regonéxer e sentenciar //277r// dits processos y en los dits tres mesos darrers los provehidors de greuges entengan en la expedició de les dites causes. Entès emperò que en cars de just impediment, com dit és, en Barcelona, se haje de elegir e anomenar per a la residència, cognició y expedició desús dites aquella ciutat, vila o lloch haont serà o se celebrarà la Real Audiència per lo lloctinent general o, en absència de aquell, haont lo portantveus de general governador serà o tindrà audiència; e lo que serà declarat per dits provehidors de greuges sia executat ab tot effecte e sens impediment algú. Volent que las declaracions per ells fetas hajan tanta forsa y valor com las sentèncias e declaracions donades per los provehidors de greuges en las últimes Corts per la magestat del rey don Phelip, mon pare e senyor, de alta recordació, en la vila de Monçó y en altres Corts elegits e assignats han tengut; e plau a sa magestat que todas las sentèncias, provisions y exequitorials y qualsevol altres actes se han de expedir per la rahó desús dita se expedesquen y sien expedides franques de sagell. Prometent sa magestat que la commissió o poder sa magestat no revocarà, empatxarà ni revocar, empatxar, inpugnar ni contravenir permetrà per algun official ni altre qualsevol, directament ni indirecta, //277v// manant ab la present a tots y sengles officials de sa magestat que las declaracions, provisions y exequcions de y per los dits provehidors de greuges donades y fahedors hajan y sian tinguts fer expressament, tota excepció y scusa cessans, segons que per los dits provehidors de greuges serà declarat. E plau a sa magestat que los greuges se puguin presentar dins quinze dies no feriat

après de la conclusió de la present Cort, los quals vàleguen tant com si fossen estats presentats durant la present Cort.

Preterea, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento publice vota per advocatos presentis Curie facta in supplicatione aliis tribus stamentis oblata per nobilem don Phelippum de Erill, baronum de Erill, dictisque advocatis remissa, quarum thenores sic sequuntur:

Vots dels advocats per la supplicació del baró de Erill

En lo fet de la supplicació presentada per lo noble don Felip, baró de Erill y Orcau, los doctors devall scrits són de vot y parer que, attès que se tracte de sou y salari, lo qual se pretén deure's en virtut de deliberació feta per deputats y divuytena de dita matèria, se trobaran algunas comissions fetas als assessors del General y també //278r// discussió de dit negoci penja de altres deliberacions cerca de la Constitució y augment de dit salari, y en cas se dega no consta de la manera deu constar del temps ha servit dit baró de Erill. Per çò, són de parer que las cosas contengudas en dita supplicació sien remeses als assessors del General que vuy són y per temps seran, los quals per comissió de la Cort que de present se'ls fa, declare lo de justícia, citat primer en tot lo advocat fiscal del General; y per çò sian expeditis manaments opportuns, etc. Babau. Don Climent de Cardona.

En lo fet de la supplicació presentada per lo noble don Phelip, baró de Erill y Orcau, los advocats devall scrits són de vot y parer que sia commessa la present causa als assessors del General, los quals, citat lo procurador de dit General y concedits en aquell deu dies y precisos y peremptoris per a deduhir y al·legar si alguna cosa tindrà, passats aquells provehescan sia dit baró pagat y satisfet per lo temps haurà servit ab lo salari deslberat per los deputats y divuytena, donant dita deslberació per bona, a la qual no puga dit procurador del General contradir. Ferruz. Aymarich.

En lo fet de la supplicació presentada per lo noble don Felip de Erill, baró de Arill y de Orcau, //278v// als tres braços, suplicant li manen pagar lo sou a ell degut com ha capità de dos-cents hòmens que los deputats y devuytena en lo any mil sinch-cents noranta-quatre offerir a sa magestat, y per ell al excel·lentíssim duc de Maqueda, llochtinent y capità general de sa magestat. Vist lo assiento pactat y concordat entre dit excel·lentíssim llochtinent y capità general y deputats y devuytena en lo any mil sinch-cents noranta-y-quatre y lo salari de cent sinquanta lliures per cada mes promès al cap de dits dos-cents hòmens; vista la nominació de capellà feta per sa excel·lència de la persona de dit baró de Erill, a vint-y-quatre de maig, mil sinch-cents noranta-nou, las instruccions a ell donades al dit baró; y vista la certificatòria del mestre racional de la casa y Cort de sa magestat, en la qual consta que als que servien en las parts de la Seu de Urgell per dit baró y sota son parer foren pagats a onze de octubre del mateix any mil sinch-cents noranta-quatre; vista la provisió feta per los assessors del General a tres de febrer, mil sinch-cents noranta-set, ab la qual remeten la provisió fahedora a las primeras Corts, dien y acon//279r//sellen que ha dit baró sien pagats a rahó de cent sinquanta lliures per mes, sinch messades menys tretse dies, lo que muntarà. Calaff. Reguer. Pomet. *Sebastianus Illa*.

Quibus quidem votis ut predictur lectis, per huiusmodi stamentum fuit decretum: que's comete als assessors de la Deputació, los quals, citat lo procurador fiscal de la Deputació, provehescan lo de justícia.

Advenit post hec nobilis don Christoforus Gallart, ex parte stamenti militaris, et reportavit: que lo bras militar, per via de pensament, havia pensat si seria bé que-s fes una embaxada a sa magestat, supplicant-lo de part dels tres braços se servesca voler anar-se'n a reposar per ser ja molt tart, que lo braços restaran ací fent y resolent negocis.

Et per huiusmodi stamentum fuit decretum: que los tres promotors dels braços vajan als senyors tractadors a dir-los que, puy ara no-s fa res en los braços y és molt tart, se servescan voler que totom se'n puga anar a reposar, que demà, de les vuyt fins ha les dotze, se farà lo demés.

*Promotor stamenti regalis reportavit congregatis in presenti stamento: //*279*v//* que en aquell bras, per a fer y ordenar lo mamorial de las remuneracions per als officials de la present Cort y altres y almoynas y obras pias, han anomenat mossèn Honofre Reard, syndich de Perpinyà, y lo syndich de la vila de Salsas.

Postmodum, venit ad huiusmodi stamentum nobilis don Petrus Franquesa, secretarius sue magestatis, et reportavit congregatis in dicto stamento: que sa magestat, havent vis-tes las rèpliques que per part dels tres staments li són estades presentades acerca dels decrets per sa magestat fets als Capítols de las Constitucions dels agravis y del breu, ha manat respóndrer a dites rèpliques lo que y com se continua en uns mamorials, los quals per dit effecte aportava y dexava al present stament. E que lo contengut en dit mamorial era la última voluntat de sa magestat acerca de dites coses, sens haver-se-li de replicar més, y que axí passassen havant en dar remato y conclusió a las presents Corts, pregant-los que tingan consideració en los grans gastos sa magestat ha fets en venir al present Principat y que se li han offerts en los casaments de sa magestat y de la sereníssima infanta, sa germana, y als que se li speran per ocasió del govern; e que procuren *//*280*r//* que se alçen los dissenti-ments que en los braços y ha.

Presentació de decrets a las rèpliques

Visa autem mamorialia responsionum per suam magestatem factam replicationibus predictis et per dictum nobilem don Petrum de Franquesa asportatarum et dimissarum in presenti stamento sunt infra, in fine presentis processus, in calce dictorum Capitulorum suis locis respective.

Deinde admodum reverendus abbas Rivipulli dixit quod amonebat et revocabat dissentimentum per eum supra appositum rebus et negotiis gratie quo ad servitium assignandum per huiusmodi Curie sue magestatis.

Et idem fecerunt admodum reverendi domini abbates Vallisbone et Sancti Laurentii de Monte ac reverendi syndicus Capituli Gerundensis et procurator sedis vaccantis Barchinone.

Postea, per congregatos in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens: que un mes après de la conclusió de la present Cort, los diputats y oydors que seran fassan diligència en cobrar del prothonotari la còpia del procés comú de la present

Cort authèntich, sots pena de una terça de son salari per quiscú. Y sots la mateixa pena, fassan diligència en cobrar la confirmació de les coses tocants al Sanct Offici //280v// del inquisidor general y posar en execució, y lo mateix fassan en las cosas tocants al breu, y de tot açò se'n traga un mandatto per a dits deputats y oydors y se'ls done poder per a poder acceptar totes las dites coses, y encontinent que ho hauran rebut, ho publiquen tot.

Promotor brachii militaris reportavit: que anant legint las respostas de las rèpliques, han trobat que·y havia necessitat de fer algunes rèpliques; que per çò vessen al present stament si·ls apar se degan replicar. *Et fuit decretum:* que si algunas cosas tindrà lo bras militar noves per a replicar, que las presenten ab brevedad a est bras, que alashoras, vistas aquellas, se deliberarà lo fahedor.

Advenit post hec ad huiusmodi stamentum dominus marchio de Montesclaros et ex parte sue magestatis reportavit et exposuit congregatis in presenti stamento: que sa magestat ha fet lo que tenia obligació en decretar los papers que per part de la present Cort li són estats presentats y respòndrer a tots ells, com han vist y quant pensava sa magestat; que també per part dels tres staments se havia de correspòndrer per sa part en rematar los negocis y entèndrer en lo donatiu y servey //281r// fahedor a sa magestat, ha entès que volen fer altres rèpliques. Y com sa magestat haja ja fet per sa part tot lo que ha degut y pogut fer de justícia y clemència, per çò sa magestat li ha manat vingués de sa part a referit que no se tracte de ninguna manera de fer més rèpliques, perquè no farà ja altra cosa més del que té respost, sinó que passen havant en rematar y dar conclusions en los negocis y, considerant los gastos de sa magestat, sien liberals en allargar la mà com se confia.

Promotor stamenti militaris reportavit congregatis in dicto stamento: que lo bras militar, responent al que per part del present bras és estat referit de que diguessen y especificassen en aquell bras quins caps entenian se havian de replicar, havian ordenats y apunctats set caps, los quals aportà scrits en un mamorial per a què en lo present stament los vejan y, aparexent-los bé, se presenten a sa magestat o als senyors tractadors.

Et recesso dicto promotor, fuit per me, dictum notarium et scribam, lectum dictum mamoriale replicarum, sub forma sequenti:

Apunctament de les segones rèpliques

1. Que la visita tinga execució.
2. Que lo thezorer se entenga de ací a las primeres Corts.
- 281v// 3. Que los fiscals en les causes civils ni criminals no tinguen vot ni lo jutge de Cort en lo procés que farà.
4. Que lo virrey no tinga vot sinó en cas de paritat.
5. Que lo Capítol de la Constitució de les regalies y evocatas causas se decrete prout jacet.

6. Que las Constitucions de la Capitania General sobre lo de la ciutat en tot temps de guardar las Constitucions y privilegis, y que los tals officials de la Capitania General no exercesquen la jurisdicció sobre los provincials.

7. Que la Constitució de no poder tràurer delinqüents de Cathalunya se decrete prout jacet.

Quo quidem mamoriali ut predicatur lecto et habito super contentis in eo tractatu, in presenti stamento fuit decretum: que·s replicassen los dits apuntaments y se presentassen al senyor vicecanceller per dos persones de cada stament, supplicant-lo ajude e intercedesca ab sa magestat per a què se servesca decretar-ho com en ell se conté; e foren nomenats per part del present stament los senyors abat de Sanct Culgat y don Christòfol de Queralt, syndich del Capítol de Taragona.

Que quidem deliberatio fuit notificata aliis stamentis per promotor istius.

282r// *Et paulo post predicta, advenit promotor stamenti militaris et dixit:* que a bé se hagués determinat que las rèpliques desobre ordenades se presentassen al senyor vicecanceller per dos personas de cada bras, aparexia adaquell stament que los promotors dels tres braços las vajan a presentar als senyors tractadors y supplicar-los procuren se decreten segons en ella se conté.

Et quia huiusmodi stamento et regali placuit similiter dicta deliberatio, illico recesserunt dicti tres promotores ad predicta exequenda.

Et paulo post predicta, reversus ad huiusmodi stamentum, promotor istius retulit: com tots los tres promotors són anats al senyor vicecanceller y li han donades las ditas rèpliques, supplicant-lo se servís en que se decretassen conforme en ellas se contenia, y que dit senyor vicecanceller los ha respost que ho miraria y tornaria resposta.

Deinceps, fuit per me, dictum et infrascriptum notarium et scribam, in presenti stamento lecta supplicatio oblata pro parte particularium ville de Tremþ, et decretum quod remittatur assessoribus Deputationis qui, visis provisionibus in dicto supplicatione mensionatis illisque non obstantibus, auditis partibus, iustitiam ministrent.

282v// *Postea autem, advenit ad huiusmodi stamentum nobilis don Petrus Franguesa, secretarius sue magestatis, et dixit:* que sa magestat, havent vistes las segones rèpliques que poch ha per part dels braços se són presentades als senyors tractadors, havia manat respóndrer y decretar aquelles lo que y conforme se contenia en la scriptura y mamorial que per çò aportava, y lo qual dexà en lo present stament.

E que semblantment aportava lo decret per sa magestat fet a una Constitució que ultimadament se li era estada presentada.

Que quidem decreta et responsiones fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento et postea ad stamentum militare remisse, suntque in fine presentis processus, suis locis respective, inserte.

Reverendus et nobilis don Christoforus de Queralt, syndicus reverendi Capituli Tarracensis, dixit: que alcava lo dissentiment quant al servey fahedor per la present Cort a sa magestat tant solament.

Postmodum autem, per congregatos in presenti stamento, precedente primitur maturo et longo tractatu super infrascriptis, fuit facta deliberatio sequentis: que-s done y se offresca a sa magestat per part de la present Cort de servey gratuït y voluntari, //283r// attesos los gastos ha fet sa magestat en venir a est Principat, y de les pecúnies del General, un milió y cent mília lliures moneda barcelonesa, és a saber, un milió per a sa magestat y las cent mília lliures per a pagar los greuges, pagadores, ço és, las tres-centes mília lliures ara de present en comptants y lo demés dins spay de sinch anys ab sinch iguals pagues, en la forma y manera que s'és acostumat fer en semblants occasions de Cort; e que esta deliberació se reporte als tractadors ab embaxada, per la qual foren anomenats los senyors abat de Ripoll y lo ardiacha Jordi, syndich del Capítol de Elna.

Dominus Dionisius Babau, syndicus Capituli Illerdensis, dixit: que ell no consent en què dit donatiu sia més de set-centes mília lliures, és a saber, cent mília per los greuges y altres cent mília per las torras, y las restants sinch-cents mília per a sa magestat; y que de aquí en amunt no consentia, ans expressament dissentia.

Deinde, nobilis don Petrus Franquesa advenit ad huiusmodi stamentum et reportavit: que sa magestat li havia manat vingués a pregar-los de sa part que concedissen naturalesa al senyor vicecanceller. *Et fuit eidem per illustrissimum dominum archiepiscopum responsum nomine totius stamenti:* //283v// que ja desobre per lo present stament és estada concedida dita naturaleza a dit senyor vicecanceller, e que ha major cauthela, per fer servey a sa magestat, en quant menester sia de nou la concedeixen.

Item et similiter, fuit per congregatos in presenti stamento deliberatum: que-l senyor marquès de Dènia se li concedesca també, com de present se li concedeix, naturaleza.

Admodum reverendi domini abbates Rivipulli et syndicus Capituli Elnensis, legati ex parte huiusmodi stamenti missi ad notificandum aliis stamentis deliberationem per huiusmodi stamentum factam super servicio offerendo domino nostro regi pro huiusmodi Curiam, retulerunt convocatis in dicto stamento: que ells són anats de part del present stament ha referir y notificar als altres la deliberació per lo present stament feta acerca del servey fahedor a sa magestat per la present Cort, e que los han respost que ho tractaran en llurs staments y del que deslberarien ne tornarian resposta al present stament.

Item, per congregatos in dicto stamento facte fuerunt deliberationes sequentes, videlicet: que al senyor marquès de Dènia, altre dels tractadors de la present Cort, li sian donades de pecúnies //284r// del General per sos treballs y bona intercessió que ab sa magestat ha feta, deu mília lliures moneda barcelonesa.

Ítem, semblantment, al senyor vicecanceller vuyt mília lliures de dita moneda.

Ítem, al senyor duch de Feria, virrey del present Principat, sis mília lliures.

Ítem, a don Pedro Franquesa, secretari de sa magestat, sis mília lliures.

Ítem, al regent Sabater, quatre mília lliures.

Et incontinenti, reverendus Julius Cordellas, procurator sedis vaccantis Barchinone, dixit: que no consentia, ans expressament dissentia, en que als senyors duch de Feria y regent Sabater se'ls donàs cosa alguna.

Et reverendus Dionisius Babau, syndicus Capituli Illerdensis, dixit: que no consent en que al senyor duch de Feria se li donen sinó tres mília lliures y al senyor regent Sabater tres mília.

Admodum reverendus abbas Rivipulli dixit: que en las Corts passadas, fora de sa magestat, no se ha acostumat ni-s pot donar remuneracions sinó a las personas que entrevenen en ellas, y com lo senyor duch de Feria, havent-lo sa magestat nomenat tractador, no ho haja volgut acceptar y per consegüent no haver volgut fer mercès a la present Cort, no consentia en que se li //284v// donàs cosa alguna, ans expressament dissentia.

Reverendus et nobilis don Christoforus de Queralt, syndicus Capituli Tarraconensis, dixit: que al senyor duch de Feria, encara que sia estat nomenat tractador, attento que no ha tractat los negocis de la Cort, no consentia en que se li donàs un sou, ans y dissentia.

Admodum reverendus dominus abbas Vallisbone, dixit: que si no-s done al senyor duch de Feria lo que desobre li és estat senyalat, dissent a totes las remuneracions que per havant se votaran.

Reverendus Julius Cordellas, procurator sedis vaccantis Barchinone, dixit: que dissentia a que-s donàs cosa alguna als habilitadors nomenats per la present Cort ni a las persones eletas y anomenadas per dita Cort per a ordenar las Constitucions, los mamorials dels agravis, Capítols del nou Redrés y fer lo balans del General.

Preterea, precedente maturo tractatu et colloquio, in presenti stamento fuit per congregatos in eodem facta deliberatio sequens, videliset: que a tots los officials que han servit en la present Cort, çò és, promotors, advocats, scrivents, porters y demés persones, officials, //285r// de dita Cort, se'ls done a quiscú d'ells per sos treballs tant per lo que se donà en las Corts darreras als dits officials que entrevingueren en elles.

Ítem, que Alexandre Cendra, notari y scrivà del present stament, se li done per sos treballs y salaris tant quant se donà en la última Cort al scrivà del present stament per tot lo dit temps.

Dictus syndicus Capituli Çelsonensis dixit: que possava dissentiment a totes las demés remuneracions per havant fahedores.

Que quidem omnes deliberationes fuerunt notifficate aliis stamentis per promotorem istius.

5 julii

*Die lune, quinta mensis julii, anno predicto a nativitate
Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono,
hora tertia post meridiem ipsius diei, post pulsationem campane
mayoris sedis, convocata et congregata dicta Curia Generali
in dicto monesterio sancti Francisci, stamentum ecclesiasticum
convenit in suo solito loco et apartamento dicti monesterii,
et in eo sequentes*

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

*//285v// Reverendissimi domini Urgellensis, Gerundensis, Çelsonensis, Vicensis et
Elnensis episcopi.*

Admodum illustris Prior Cathalonie.

*Admodum reverendi domini de la Real, de Bayolas, de Vallbona, de Amer, de Cam-
prodon, de Arlàs, de Besalú, de Gallicant, de las Avellanas, de Lavaix, de Ripoll,
de Sanct Llorens de Bagà, de Serrateix, de Cuxà, de Sanct Pere de Rodas, de
Sanct Llorens del Mont abbates.*

Reverendus prior Sancti Pauli de Campo Barchinone.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurador sedis vaccantis Barchinone.

Reverendus procurador sedis vaccantis Illerde.

*286r// Reverendi syndici Celsonensis, Elnensis, Urgellensis, Illerdensis, Barchinonensis,
Dertusensis, Gerundensis, Vicensis, Tarraconensis Capitulorum.*

Venerabilis procurator admodum reverendi domini abbatis Populeti.

*Quibus omnibus fuit premittitur convocatis et congregatis, advenit ad huiusmodi sta-
mentum promotor stamenti regalis et reportavit congregatis in presenti stamento: que aquell
bras, en conformitat de la determinació feta per lo present bras, havian haïr tart
feta nominació de personas per a fer y ordenar lo mamorial de les remuneracions
per als officials que han treballat en la present Cort y altres, la qual notificaran
ja als braços; y com lo bras militar estiga indiferent en fer dita nominació, per
çò en aquell bras real havian pensat se fes una embaxada al bras militar de part
dels dos, ecclesiàstich y real, pregant-los se adherissen en fer nominació per sa
part de altres dos persones, qui, ab las electas y nomenadas ja per dits braços,
fessen y //286v// ordenen dit mamorial y sian pagats los qui han treballat en als
presentes Corts. Altrament, que lo dit bras real se adhereix a la deliberació feta
per lo present bras de que los officials que han treballat en las presents Corts sian
satisfets, pagats y remunerats conforme ho feren en las últimas Corts los que en*

ellas serviran; e que per a fer dita embaxada, havian anomenats en lo bras real a mossèn Julià de Navell, syndich de la ciutat de Barcelona, y al syndich de la ciutat de Gerona.

Et habito super predictis tractatu, in presenti stamento fuit decretum: que se adherian al pensament del bras real, y axí, per fer dita embaxada al bras militar, foren anomenats per lo present bras: lo abat de Amer y lo syndich del Capítol de Tortosa; y fonch encontinent reportada esta determinació al bras real per lo promotor.

Et incontinenti recesserunt dicti legati ad dictam legationem explicandam et referendam dicto stamento militari.

Et paulo post predicta retulerunt convocatis in presenti stamento: que ells, juntament ab los altres anomenats per lo bras real, eran anats al bras militar y los havian referit lo que per dits dos braços en conformitat se era determinat, y que lo senyor compte de Quirra los havia respost //287r// que ho tractarian en aquell bras y ne tornarian resposta als altres braços del que determinarian.

Preterea, per congregatos in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens: que-s fassa una embaxada de part del present bras als braços militar y real, pregant-los de que se renove y torne en anda lo tracte de las galeras y que en conformitat de tots los tres braços se fes una embaxada als senyors tractadors, supplicant-los vullan intercedir ab sa magestat que se servesca, ans de sa partida, interposar en ditas cosas son real decret y consentiment. E per a fer dita embaxada als altres braços foren anomenats los senyors abat de Lavaix y lo cabiscol Cordelles, los quals encontinent anaren a fer aquella.

Promotor stamenti militaris reportavit: que aquell bras, per anar ha fer dita embaxada als senyors tractadors per lo negoci de las galeras, havian anomenats a don Berenguer de Paguera y ha mossèn Luís de Vilafrancha.

Et paulo post predicta, advenerunt ad huiusmodi stamentum nobilis don Berengarius de Paguera, magnificus Ludovicus de Vilafrancha, legati ex parte stamenti militaris missi, et reportarunt: que per lo bras militar los era estat manat vinguessen al present per notificar-los //287v// lo que en aquell passa acerca de las galeras, de com eran estadas allí una multitud de donas ab molt gran avalot, cridant y suplicant ab molta instància lo negoci de las galeras, y poch après també molts pescadors cridant y demanant lo mateix, per los tants y tant grans danys que reben dels moros. E que per çò anassen ab embaxada las personas dels tres staments que se són nomenadas als senyors tractadors, supplicant-los ab moltas veras intercedescan ab sa magestat que done son conformitat en ditas cosas, puys se veu que ditas galeras se poran sustentar de las imposicions dels drets que se han apunctat; y axí ells, per effecte de anar ha fer la dita embaxada, eren allí, e que vessen també quin modo se pot trobar per a que lo senyor de Seró alçe lo dissentiment que té posat en açò.

Et illico, huiusmodi stamentum, adherendo deliberationi dicti stamenti militaris, nominaran per anar ha fer dita embaxada als senyors abat Olivó y al syndich del Capítol de Gerona.

Reverendus et nobilis don Christoforus de Queralt, syndicus reverendi Capituli Tarraconensis, dixit: que alçava lo dissentiment posat en coses //288r// de gràcia per a la naturalesa que demana don Martín Agustín, thesorier y canonge de la seu de Tarragona, atès que dix la·y ha pregat micer Oliba.

Recessit a presenti stamento reverendus Julius Cordellas, procurator sedis vaccantis Barchinone.

Deinde, habito super infrascriptis tractatu, in presenti stamento fuerunt per congregatos in eo facte deliberationes sequentes, videliset: que al secretari Muriel, per remuneració dels treballs que ha presos en las presents Corts, li sian donades de pecúnias del General dos milia lliures moneda barcelonesa.

Ítem, al marquès de Montesclaros, semblantment mil y sinch-centes lliures.

Ítem, a Tello de Gusmán, altres mil y sinch-centes lliures.

Ítem, a don Francisco Terça, mil lliures.

Sublatis tamen in omnibus dissentimentis appositis rebus et negotiis gratie.

Et illico, reverendus Dionisius Babau, canonicus et syndicus reverendi Capituli Illerdensis, dixit: que no consent a que·s donen més de sinch-centes lliures a quiscú dels sobre dits, e que açò se notiffique als altres braços.

Admodum reverendus dominus abbas Vallisbone dixit: que per ser cosa de gràcia lo sobredit, y dissent.

Item, similiter fuit deliberatum: que als senyors //288v// canceller, regent y demés doctors del Real Consell que han entrevingut en las presents Corts se'ls done a quiscú, per remuneració, tant com se donà en las últimas Corts a quiscú dels qui assistiren en ellas.

Et etiam dissentit dicte deliberationi supradictus abbas Vallisbone.

Venit ad huiusmodi stamentum admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis.

Promotor stamenti regalis reportavit congregatis in presenti stamento: que lo bras militar no ha volgut fer fins ara nominació de personas per a fer lo mamorial de las remuneracions dels oficials que han servit a la present Cort y altres, conforme la tenen feta lo present bras real, y per çò no se ha pogut fer encara, y entén-se que no ho volen fer. E perquè han entès en aquell bras real que en aquest se ha feta ja assignació de salaris y remuneracions per als oficials del present bras, que per çò desijjan saber en aquell bras la forma que·s pot tenir en cas de renitència de dit bras militar de no voler anomenar personas per a què sian pagats los qui han servit y treballat en las presents Cort, com és rahó.

Preterea, habito tractatu super supplicationibus //289r// aliis oblatis per magnificum Jacobum Massaguer, Simeonem Jornet et talis Oliveras, fuit decretum quod, sublatis dissen-

timentis: sia donat de pecúnias del General al dit micer Massaguer lo que ja desobre li és estat taxat y asenyalat per lo present bras, y alls dits Jornet y Oliveres, ha quiscú d'ells, quatre-centes lliures moneda barcelonesa.

Et dissentierunt predictis Prior Cathalonie, abbas Vallisbone et syndicus Capitulorum Illerdensis et Çelsonensis.

Deinde, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento supplicatio quedam oblata et presentata pro parte heredum magnifici quondam Joannis Exerrat, thenoris huiusmodi:

Suplicació dels hereus de micer Exerrat

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífics senyors.

Micer Joan Exerrat, en quiscú dret doctor y ciutedà honrrat de la present ciutat, en lo any mil sinch-cents noranta-hu fonch cridat y enviat a cercar per los deputats y hoydors alashores del General de Cathalunya per a què aconsellàs y digués son parer acerca de alguns negocis que alashores se'ls offerian. Y perquè és cosa molt ordinària sempre que los deputats envian ha demanar un advocat anar-hi, y anà y haconsellà lo que era de justícia acerca dels negocis sobre //289v// los quals fou consultat, inseguint sempre en tot y per tot los exemplars y consells de grandíssims doctors y en particular de alguns que alashores vivien y eren del Real Consell, qui en casos consemblants havian aconsellats als diputats lo que dit micer Exerrat haconsellà. Per la qual cosa, fonch feta provisió de captura contra dit micer Exerrat y després posat en presó, en la qual stigué denou mesos tancat, y després fonch condemnat a perpètuu exili del present Principat, en la qual presó y desterro, hademés de la infàmia y injúria, patí summament axí en la persona, per ésser de edat prop de vuytanta anys, com en los béns, per quant en sa casa no-y havia any que no guanyàs advocant y haconsellant mil ducats, los quals en tot lo dit temps que entre presó y desterro patí tres anys, no sols no guanyà, ans de sa pròpia hazienda y patrimoni gastà en dits tres anys més de dos mília ducats sens tenir culpa alguna, com se amostre de la sentència que-s donà en la Rotta Romana, en la causa de appellació interposada per lo prior Garcés de y sobre alguns gravàmens a ell fets per lo breu per las mateixas y altres causas per las //290r// quals havian capturat y desterrat a dit micer Exerrat, en la qual causa de appellació fonch pronunciat y declarat dit canonge Garcés no ésser culpable ni de dret punible en ninguna de les coses per las quals fonch axí condemnat per lo breu, y per consegüent fonch absolt y liberat y manat reintegrar y restituhir axí en la fama, honor y dignitats de les quals era estat per dit breu depositat, com en los demés béns que li havien secresstat y llevat, cassant, revocant y anul·lant la sentència y demés procehiments per lo dit breu contra ell fets, segons que de dita sentència appar. E com de dites coses reste dit quòndam micer Exerrat notòriament lesiat y damnificat y per los alashores diputats se li fes indemnitat de estar-li al davant a tots los danys li podrien esdevenir, los quals may li són estats smenats, per cò y altrament, Anthoni Exerrat, viuda relictà del dit quòndam micer Exerrat, y hereu de aquell, tant en nom seu propi com encara com ha mare y tudora de Miquel Joan, fill comun a ella y ha dit quòndam micer Exerrat, a vostres senyories, excel·lència y mercès supplica sie de son servey manar satisfer-li de pecúnies del General la injúria, danys, gastos y despeses que lo dit quòndam micer Exerrat per dita ocasió patí y supportà; que ademés de que en açò faran vostres senyories, excel·lència y mercès // 290v// lo que és de rahó y justícia, ella dita suplicant ho rebrà a singular mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Morell.

Qua si quidem supplicatione lecta, per congregatos predictos fuit provisum quod remittebatur assessoribus domus Deputationis ut suplicata predicta videant et justitiam faciant super contentis in ea.

Denique, advenit ad huiusmodi stamentum nobilis don Christoforus Gallart, in locum promotoris stamenti militaris, et reportavit congregatis in presenti stamento: que aquell bras militar, per a fer y ordenar lo mamorial dels salaris y remuneracions se han de pagar y donar als senyors tractadors y altres officials de la present Cort y demés.

VI julii

Die martis, sexta mensis julii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, convocata et congregata dicta Curia Generali in loco et more solitis in stamento ecclesiastico, hora octava ante meridiem ipsius diei, post pulsationem campane majoris sedis, convenerunt sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarraconensis archiepiscopus.

291r// Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Reverendissimus dominus Çelsonensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Admodum illustris Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini Sancti Cucuphati, Rivipulli, Beate Marie Avellanarum, Gallicantu, Sancti Laurencii de Monte, Vallisbone, Bisulduni, Campirotundi, de Guíxols, de Lavaix, Sancti Petri Rodensis, de la Real, de Cuxano, de Serrateix. de Amer, de Arlès et Sancti Laurencii prope Baganum, abbates.

Reverendus prior Sancti Pauli.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Barchinone.

Reverendus procurator sedis vacantis Illerde.

291v// Reverendi syndici Gerundensis, Elnensis, Barchinonensis, Illerdensis, Dertusensis, Urgellensis Capitulum.

Et convocatis predictis, fuit per eos facta deliberació sequens: que·s fassa una embaxada als braços militar y real de part del present, pregant·los se adherescan a la desliberació del present bras feta acerca de la canonització del gloriós sanct Ramon, per a la qual embaxada foren anomenats los senyors abat de la Real y prior de Sanct Pau de Barcelona, los quals encontinent anaren ha fer dita embaxada y, tornats poch après, referiren que·ls havian tornat de resposta en los dos braços que·u tractarian y ne tornarian resposta.

Preterea, fuit deliberatum similiter: que los senyors abat de la Real y lo cabiscol Cordellas tornen als braços ha pregar-los de part del present la expedició del negoci de las galeras y per a que tornen resposta de son parer acerca de la oferta del donatiu fahedor per la present Cort a sa magestat.

*Item, similiter fuit facta deliberatio sequens: //*292r// que per quant porà ser que per pagar lo servey fahedor a sa magestat com pagar altres gastos que se offeriran al General haver de pagar no-y haja prou diners en la Deputació y haurà de ser necesserari haver de manllevar dinés ha censal sobre la Generalitat, per çò que los advocats de la present Cort vejaan lo orde se haurà de tenir per dexar poder a la present Cort per a manllevar ha censal los dinés que seran menester y convindran.

Ítem, que dexe orde y poder als deputats que seran, oydors y demés persones que apareixerà a la Cort per a acceptar las cosas de la Inquisició quant seran confirmadas per lo senyor inquisidor general y que per adaçò y tot lo demés que se ha de fer ans de la conclusió de las presents Corts, axí de la oferta con altres cosas, los advocats dels braços que-s justen y vejaan lo orde se hade tenir acerca de dites coses, y son parer lo referescan als braços.

Que quidem deliberationes fuerunt reportate et notificcate aliis stamentis per promotorem istius.

Admodum reverendus abbas Rivipulli dixit et per me, dictum notarium et scribam, scribi et continuari petiit: que per quant és cert que per pagar lo servey a sa magestat no-y ha prou dinés en lo General y serà //292v// necessari per dit effecte haver de manllevar ha censal, y és convenient en matèria de bon govern que cada hu primer se valga de açò del seu antes de empenyar-se. E per relacions de hòmens experts sàpia la Cort que si lo General de Cathalunya y bolla de y no té venir y que cents mília ducats per any, per çò dich que convé a los de la Generalitat que dit General y bolla de Barcelona se arrenden y que axí dissent expressament en què no-s puguen péndrer dinés alguns ha censal per lo General per ninguna causa y rahó, encara que sia per pagar lo servey a sa magestat, que primer no sia arrendada la bolla de Barcelona y General de Cathalunya.

E encontinent, lo cabiscol Cordellas dix que ell se adheria al dit dissentiment.

Postea, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento supplicatio oblata et presentata per magnificum Aranxapi et remissa personis electis ad ordinandum mamoriale remunerationum ut videant quid juris fuerit.

*Item, quoniam per huiusmodi stamentum fuerunt electi et nominati admodum reverendus abbas Sancti Laurentii de Monte et reverendus Julius Cordelles, procurator sedis vaccantis Barchinone, ad tractandum super //*293r// *negotio tirremium cum dominis tractatoribus, ideo fuit mandatum electionem et nominationem huiusmodi notificari et reportari aliis stamentis, prout incontinenti fuit reportatum per promotorem presentis stamenti.*

Deinceps, advenerunt ad huiusmodi stamentum ex parte stamenti militaris nobilis don Jispertus de Guimerà et magnificus Petrus Paulus de Bell-lloch, et reportavit: que lo bras militar, per via de pensament, han determinat que se fes una embaxada de part dels tres braços a sa magestat, supplicant-lo se servís donar sis galeras de assiento, perquè haver-las de fer la terra a sas costas és cosa de molt gasto per a ella.

Et reversis dictis legatis, habito super predictis tractatu, in presenti stamento fuit deliberatum: que-s responga al bras militar com lo pensament de aquell bras acerca del assiento de las galeras no és possible poder tenir lloch, puys sa magestat haja declarat son ànimo en que no vol consentir galeras a partit ni assiento. E que per çò se incidesca al determinat y pensat per lo present bras y lo real de que se fassen quatre galeras ha costes y gastos del present Principat y, si no és possible fer-las dins un any per los gastos que daran, que-s fassan quant y haurà possibilitat, la qual resposta manaren que tornassen al bras militar los senyors abat de Amer y lo //293v// syndich del capítol de Tortosa.

Et post hec, venerunt magnifici Julianus de Navell, syndicus civitatis Barchinone, et syndicus ville de Mataró, legati ex parte stamenti regalis missi, et reportarunt: que aquell bras real, per la molta gana y voluntat que tenen que lo negoci de las galeras tingue effecte, havian pensat que per part de tots los tres braços se fes una embaxada a sa magestat, supplicant-lo donàs son beneplàcit real e que après se anomenassen certas personas per cada bras, los quals tinguen poder per a què (finidas las presents Corts, si a cas nos podrà rematar dit negoci de las galeras) ho puguen elles assentar y resódrer de la millor manera que·ls apparrà convenir per bé y útil del present Principat.

6 juli

Dictis die et anno, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monesterio, hora tertia post meridiem ipsius diei, stamentum ecclesiasticum convenit in suo solito apartamento et in eo convenerunt omnes supradicti ante meridiem presentis diei convocati et congregati

Quibus sic convocatis et congregatis, advenit in eo promotor stamenti militaris et dixit: que en aquell bras militar havian entès que molts syndichs de viles reals //294r// procuravan o havian procurat alcançar y obtenir de sa magestat privilegis per a poder entrar en las presents Corts, lo que apparexia en aquell bras cosa molt preiudicial per a tots; e per çò lo havian manat ho vingués ha fer-ho saber al present per a què vessen quin remey se poria trobar que no tingue effecte la pretensió de dits syndichs.

Preterea, fuit per me, dictum notarium, lecta in presenti stamento supplicatio oblata per Jacobum Llossada, mercatorem, majorem dierum, civem Barchinone, thenoris huiusmodi:

Suplicació de mossèn Llosada

Il·lustríssim y reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Jauma Llosada, mercader, major de dies, de la present ciutat, ha quinze anys que serveix lo official de ajundant de racional de la casa de la Deputació y del General de Cathalunya, y comprovador de les bolles, y en totes las occasions, axí en las contencions de don Joan de Queralt, deputat Joan Granollachs y en comandas de Sant Joan y altres moltíssims que se han offert, ha servit de nit y de dia ab molta sollicitut y cuydado, ab molt treball de sa persona, perill de sa vida, desatent de sa casa, ultra de la obligació de dit son official, com moltes de vostres senyories, illustrissima y reverendíssima excel·lència y mercès saben y han vist en tot lo que los senyors deputats, braços y devuytenas li han manat. E com, il·lustríssim, reverendíssim, molt il·lustres //294v// y molt magnífichs senyors, dits serveys sien condignes de satisfacció y gratificació, supplica a vostra senyoria illustrissima, reverendíssima, excel·lència y mercès sien servits aprés obte de dit Jauma Llosada, mayor y ara per lashoras y lashores per ara, anomenar en adjunct en dit son offici de ajudant de racional de la casa de la Deputació y del General de Cathalunya y comprovador de las bollas, a Jauma Llosada, menor, son fill, lo qual té edat, habilitat y suficiència per a regir aquell, ab tots los salaris, preheminenças, prerogatives y emoluments de dit offici, de tal manera que, seguida sa mort, dit Jauma Losada, menor, tinga y possehesca, regesca y administre aquell, com dit supplicant avuy lo té; que además que·s farà ab ell satisfacció y agraïment de dits treballs, dit supplicant ho rebrà a molt singular mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem ut predictur lecta, fuit per congregatos predictos decretum quod, sublati dissentimentis appositis rebus gratie, concedatur et fiat gratia dicto Losada per eum petita in dicta supplicatione, et pro his litteras in forma solita fieri et expediri.

Fuerunt sublata omnia dissentimenta

Et incontinenti, dissentierunt expresse //295r// predictis admodum illustres dominus Prior Cathalonie et reverendi Michael Ferrer de Busquets, canonicus et syndicus Capituli Barchinonensis.

Item, similiter fuit lecta alia supplicatio oblata per nobilem dompnum Phedericum Dezpalau, drassanerium Generalis Cathalonie, huiusmodi thenoris:

Suplicació de don Federich Dezpalau

Il·lustríssims y reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Don Phederich Dezpalau, drassaner del General de Cathalunya, ha vint-y-sinch anys serveix lo official de drassaner en la present ciutat de Barcelona; per trobar-se vell y pocha salut y tenir sexanta anys y no poder complir las obligacions de son official en lo modo que convé, supplica a vostra senyoria illustrissima y excel·lència y senyories y mercès sien servits donar-li per adjunct ha son official son nebot don Garau Dezpalau, per a què puga descansar-lo en servir dites obligacions y, mort ell, puga continuar dit don Garau los mateixos serveys y exercici, pus mayorment en altres occasions se ha fet lo mateix en altres persones de sa qualitat; y de açò ne rebran particular mercè de vostra senyoria illustrissima y excel·lència y senyories y mercès.

Et dicta supplicatione ut predicatur lecta, fuit per congregatos in presenti stamento decretum quod, sublatis dissentimentis, fiat et concedatur dicto nobili don Phederico //295v// Despalau gratia per eum in dicta supplicatione petita, et pro his litteras in forma solita et debita fieri expediri.

Et dissentierunt similiter expresse dicti domini Prior Cathalonie, syndicus Capituli Barcinonensis et nobilis don Alfonsus de Cruyllas, abbas Vallisbone.

Item, fuit similiter lecta alia supplicatio oblata per magnificum Anthicum Ribot de Palmerola, rationale Generalis, thenoris huiusmodi:

Suplicació de mossèn Antich Ribot, racional del General de Cathalunya

Il·lustríssim y reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Per los deputats del trienni de mil sinch-cents seixanta-tres, en la visita que lashores feren, fonch deslberat y ordenat que los comptes que són remesos als hoydors de comptes y racional de la Deputació fossen buydats en un libre, com fins lo die present se és fet y se fa, en gran utilitat del General; per aquest effecte, fou nomenat un official ab consentiment y voluntat del racional, lo qual ha espirat y és estat extinct per mort de Anthoni Rossell, que-l obtenie; y per obstar la disposició del Capítol del nou Redrés, no se'n ha pogut provehir altre, no obstant que és tant necessari que, sens tenir un official lo racional a sa disposició que li ajude, //296r// no pot fer ni assentar lo que per descàrrech de son offici y utilitat del General convé. E perquè desitje que las cosas del General se fassen ab degut compliment, attès que al dit Rossell se li donaren cent sinquanta lliures de salari y més, supplica a vostra senyoria il·lustríssima y reverendíssimas, excel·lència, senyories y mercès sien servits concedir a dit racional de la Deputació que pugue pèndrer un ajudant y official que ha son gust y contento servesca de ajudar-li en dit offici, ab facultat expressa que puga lo dit racional a sa mercè, voluntat y llibera disposició mudar-lo sempre que li serà ben vist, perquè axí servesca ab més assistència y llegalitat, perquè si ere official creat y forçat no servirie sinó quant li apparrie y de la manera que li seria ben vist, sens seguir lo orde del racional. Y que en aquest tal nomenat y aprobat per lo racional tant quant servirà, li sia pagat de pecúnies del General a rahó de cent sinquanta lliures cada any, que a més de ser molt convenient per la bona administració de la Generalitat manar-ho així provehir, ho rebrà a molta merced Antich Ribot de Palmerola, que al present obtè lo dit offici de racional y administre aquell ab lo cuydado y llegalitat que a vostra senyoria il·lustríssima y reverendíssimas, //196v// excel·lència, senyories y mercès és notori. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, fuit per congregatos predictos provisum: que per quant lo que dit mossèn Ribot de Palmerola demana és offici nou, no té lloch lo supplicat per dit Ribot.

Item, fuit lecta quedam alia supplicatio oblata per Josephum Gayta, thenoris sequentis:

Il·lustríssims, excel·lentíssims, molt il·lustres, il·lustres senyors.

Joseph Gaytà, natural de la ciutat de Mallorca, ha molts anys és habitant en la present ciutat, exercit l'art de mercader, e com desitje en estrem perpetuar sa habitació en la present ciutat de Barcelona y naturalizar-se en lo present Principat, per çò supplica a vostra senyoria il·lustríssima, senyoria, excel·lència, senyories y mercès sien servits concedir-li gràcia y mercè de naturalesa de cathalà, que en tot ne rebrà molta y singular mercè, etc. *Altissimus, etc.* Joseph Gaytà, en causa pròpria.

Et similiter etiam fuerunt lecte supplicationes alie oblate et presentate per magnificos Michaellem Joannem Gargallo et Michaellem Martines, petentes similiter naturalitzacionem; et per congregatos in dicto //297r// stamento fuit decretum quod concedantur supradictis Gayta, Gargallo et Martines naturalitzaciones per eos petite, sublati tamen dissentimentis.

Admodum reverendus abbas Rivipulli dixit: que posava dissentiment a tots actes si-s posava ni proposava de donar cosa alguna al senyor duch de Feria.

Admodum reverendus abbas Vallisbone dixit: que també posava ell dissentiment si-s proposa de dar ni afegir-ne a ningú altri.

Preterea, ex decreto per tria stamenta concordata fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite littere super aliis suplicatis pro parte baroni de Erill, die vigesima sexta junii proxime preteriti, quarum thenor sic sequitur:

Lletres del senyor baró de Erill

Littere commissionis cause.

Los tres staments del Principat de Cathalunya convocats en las Corts Generals que la sacra, catòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als incolas de dits Principat y Comptats. Als magnífichs assessors ordinaris del General de la present ciutat de Barcelona qui vuy són y per havant seran. Salut y honor. Sabreu que per part de don Phelip de Erill, baró de Eril y de Orcau, nos és estada presentada una supplicació del thenor següent:

Il·lustríssim y reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y reverendíssims y //297v// molt reverents, il·lustres y molt magnífichs senyors. Lo baró de Erill ha servit la companya que los deputats y devuytena serviren a sa magestat, conforme li fonch manat, seguint la deslberació feta a quinze de janer de mil sinch-cents noranta-tres, la qual y altres actes se inhihexen prout ecce; déuse-li lo sou conforme ha servit; supplica a vostra senyoria il·lustríssima y excel·lència, senyories y mercès los sie servey cométrer ad advocats dels braços vejan si té justícia y, sens pretendre cosa de gràcia, ab tot rigor li sia feta, que-u tindrà a particular mercè.

A la qual supplicació, de vot y parer dels advocats dels dits tres staments, fonch per nós feta provisió que-s cometa als assessors de la Deputació, los quals, citat lo procurador fiscal de la Deputació, provehiscan lo de justícia. Per tant, ab tenor de les presents, inseguint la dita provisió, notificant-vos las ditas cosas, vos diem y manam que de dita nostra provisió exequiteu, declareu en dita causa, citat primer dit procurador fiscal del General de Cathalunya, justícia a las parts administrant, com axí sia estat per nós provehit, tots duptes y difficultats cessants. En testimoni //298r// de las quals coses havem manat fer despedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, quant en los estaments ecclesiàstich y militar a sinch y quant al stament real a sis del mes de juliol, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents noranta-nou. Lo archabisbe. El conde de Quirra. Pere Benet Soler, conseller en cap de Barcelona.

Admodum reverendus dominus abbas Rivipulli dixit: que attès que té posat dissentiment en que no-s done remuneració al senyor duch de Feria, per las rahons en dit dissentiment contengudas, y entén que no obstant aquell fos proposat en lo present bras de donar-li major servey, per tant, protesta y re-

quer que no's puga altre volta proposar de donar res al dit senyor duch de Feria, y si lo contrari serà fet, posa dissentiment a tots actes fins a tant que sia revocat y anul·lat.

Admodum illustris Prior Cathalonie, admodum reverendus abbas de Vallbona et reverendi syndici Capitulorum Vicensis et Illerdensis ac reverendi procuratores sedium vaccantium Illerdensis et Barchinonensis dixerunt: que alçaven los dissentiments per ells posats a cosas //298v// de gràcia quant a la gràcia concedida a mossèn Jauma Llossada tant solament.

Item, dictus dominus abbas Vallisbone dixit: que alçava també lo dissentiment per a la remuneració assignada a don Francisco Terça.

Et similiter dixit procurator sedis vaccantis Barchinone: que lo alçava per a la dita remuneració de don Francisco Terça.

Post hec fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento due Constitutiones noviter ordinate per commissarios ad id per tria stamenta deputatos super negotio trirremium necnon et quedam mamorialia super predictis ordinata et per ipsos commissarios ad huiusmodi stamentum remissa; et ipsis lectis, placuit convocatis et congregatis in dicto stamento quod presententur; et huiusmodi decretum fuit scriptum in margine dictarum Constitutionum et fuerunt remisse as stamentum militare.

Preterea, fuerunt per huiusmodi stamentum habilitate hore presentis noctis usque ad duodecimam inclusive et reportatum aliis stamentis.

Postea, advenerunt ad huiusmodi stamentum nobilis don Berengarius de Paguera et don Joannes de Llupià, legati ex parte //299r// stamenti militaris missi, et reportarunt: que tractant-se en lo bras militar lo negoci de las galeras y havent-se llegides les Constitucions que acerca de açò se eran ordenadas y lo mamorial dels drets que se han de imposar novament, don Garau de Cruyllas, per lo nou dret que's diu se posa en la clavaro de ferro, ha posat dissentiment en aquell bras a tota matèria, negoci y tracte de galeras, no consentint en que se tracte més de ninguna manera si no se'n lleva lo nou dret de la clavaro de ferro; e per çò los havian manat vinguessen ha notificar-ho al present bras per a què vullan tractar y negociar lo com se puga remediar lo dit negoci.

Precedente super predictis tractatu et colloquio, in presenti stamento fuit decretum: que attento lo gran desig té aquest bras de que lo dit negoci de las galeras tingue efecte, per lo gran bé ne ha de redundar al present Principat, per çò se acontentaven de que se'n lleve dit nou dret de la clavaro de ferro, *prout incontinenti fuit sublatum, lineando et delendo illud, et fuit reportatum dicto stamento militari.*

Item, per congregatos in dicto stamento fuit facta deliberatio sequens: que attenent y considerant los molts beneficis y mèrits que per medi del senyor marquès de Dènia se han alcançat //299v// de sa magestat y los majors que se esperen rebre y alcançar per son medi y intercessió, determinavan que sian donadas al dit mar-

què de Dènia de pecúnias del General setse mília lliures, moneda barcelonesa, llevats emperò los dissentiments.

Nobilis don Gispertus de Guimerà advenit ex parte stamenti militaris et reportavit: que lo bras militar se adheria a que se habilitassen las horas de la present nit fins a las dotze de mitja nit.

Admodum illustris Prior Cathalonie dixit: que alçava lo dissentiment per ell posat a las cosas de gràcia quant a la determinació feta per lo present bras de que se donen al senyor marquès de Dènia setse mília lliures, restant emperò en lo demés dit dissentiment en sa força y valor.

Reverendus Dionisius Babau, canonicus et syndicus reverendi Capituli Illerdensis, dixit: que alçava lo dissentiment per ell posat en lo negoci de Jornet y Oliveras tant solament, restant los demés en sa força y valor.

Item, dictus Dionisius Babau dixit: que no apartant-se dels dissentiments per ell fins avuy posats, ans ajustant en aquells y en quant sia menester de nou posant-los, dissentia a totas cosas de gràcia, axí fetas com fahedoras, y que no consent en res de cosas //300r// de gràcia, ans expressament y dissentia que primer no sian pagats y satisfets tots los officials de la present Cort.

Admodum illustris Prior Cathalonie, admodum reverendus abbas Vallisbone et reverendi Julius Cordellas, procurator sedis vaccantis Barcinone, nobilis don Honophrius d'Elentorn, procurator sedis vaccantis Illerde, et syndicus Capituli Gerundensis dixerunt: que alçavan lo dissentiment per ells y quiscú d'ells posat a las cosas de gràcia per la gràcia concedida y feta per lo present bras a don Phederic Despalau.

Preterea, advenit nobilis don Gispertus de Guimerà, ex parte stamenti militaris, et reportavit: que lo bras militar, per via de pensament, havian determinat de que se fes una embaxada a sa magestat de part de tots los tres braços, supplicant-lo se servesca differir y porrogar la jornada del solio fins a despús demà.

Postea, fuit per me, dictum notarium, lecta in presenti stamento supplicatio queddam oblata pro parte algutziriorum ordinariorum presentis Principatus, huiusmodi tenoris:

Suplicació dels algutzirs ordinaris

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

Los officis dels algutzirs ordinaris de aquest Principat y Comptats són de molta autoritat y qualitat, y és notori a vostres senyories, excel·lència y mercès //300v// que lo salari que tenen no és més de cent lliures que reben sobre lo General y altres cent en la Real Thesoreria, y ab aquest salari sempre que se ofereixen negocis ha instància del procurador fiscal y altres del servey de sa magestat han de anar a ses pròpies despeses; y com los viures de vuy sien quadruplicar més cars que no eren quant se assenyalà dit salari, no poden viurer ni sustentar-se ab la decència que dits officis requereix, si no és consumint sos patrimonis. Per tant, supplican a vostres senyories, excel·lència y mercès molt humilment sien servits fer-los mercè de augmentar lo salari de dits officis y assenyal-lo sufficient y competent qual tals officis mereixen, y que se'ls pague en tot temps, tant present la magestat real o sos lloctinents generals, quant absents; que-u rebran a molt singular mercè. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, quia extabant dissentimenta apposita rebus et negotiis gratie, nichil potuit super ea per huiusmodi stamentum decerni.

Et deinde, fuit per me, dictum notarium et scribam, lectum in presenti stamento publice Capitulum novi Redressus Generalis Cathalonie noviter ordinatum ex decreto trium stamentorum per commissarios ad id per dicta tria stamenta //301r// deputatos et per eos ad huiusmodi stamentum remissum, super inseculationibus reverendissimi domini Çelsonensis episcopi et eius reverendi Capituli in domo Deputationis Generallis Cathalonie. Quo quidem Capitulo lecto, placuit convocatis in dicto stamento quod presentetur domino regi seu dominis tractatoribus.

Presentació del Capítol de la enseculació de Solsona

Paulo post predicta, reverendissimus dominus Urgellensis episcopus et alii commissarii per huiusmodi stamentum electi ad presentandum Capitula nobi Redressus Generalis retulerunt in presenti stamento se presentasse Capitulum noviter ordinatum super inseculatione reverendissimi domini Çelsonensis episcopi et eius reverendi Capituli dominis tractatoribus; et cuius quidem Capituli copiam michi, dicto notario et scribe, tradiderunt ad inserendum in presenti processu; ipsum autem Capitulum est in fine presentis procesus, suo loco.

Postea, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, lecte in presenti stamento due supplicationes, una scilicet oblata per Jacobum Frigola, ville de Coblliura, et altera per virgarios Regie Audientie, quarum tenores unius post alteram sic se habent:

Suplicació de Jaume Frigola

Molt il·lustres y reverendíssims, excel·lència, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Jaume Frigola, tauler del General de la vila de Coplliure, ans de les Corts del any mil sinch-//301v//cents vuytanta-sinch, celebrades en Monçó, tenia de salari sinquanta lliures quiscun any, y en dites Corts se li fonch llevat dit salari y se li fonch assignat per son treball dos sous per lliura, entenent en açò la Cort beneficiar-lo per sos bons serveys, lo que li és redundat en major dany per haver-hi hagut molts anys guerra entre França y Spanya y altres anys mal contagiós. Y com la Cort haja acostumat sempre de créxer los salaris y no aminuar-los, majorment als qui molts anys ha serveixen lo General y ab tanta fidelitat com fa dit Frigola, suplica per çò a vostres senyories, excel·lència y mercès ésser-li assignat salari cert quiscun any com lo que abans tenia, que a més de que és convenient per lo General de Cathalunya per llevar los abusos que tenint lo salari incert se podria seguir, dit Jauma Frigola ho tindrà ha singular mercè. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Suplicació dels verguers de la Real Audiència

Il·lustríssim, reverendum, excel·lentíssim, molt il·lustres y magnífichs senyors.

Los dos verguers de la Real Audiència diuhen que, attès que lo servey fan en son ofici és de tanta inportància per als llitigants, axí civils com criminals, per lo que totes las tres hores que la Real Audiència està ajustada estant guardant la porta //302r// y entren las supplicacions aporten las parts en lo Real Consell, y acabada la audiència las tornen a las parts, y també tenen cuydado de que los trellats y processos ha descuyt de les parts resten en dita Real Audiència no-s perden, y guarden los buffets, banchs, Constitucions,

tintes y altres coses del servey de dita Real Audiència, las quals se fan a gasto del General de Cathalunya. Supplicant per çò que, attès que lo General dóna salari a tots los demés officials serveixen a dita Real Audiència, que puix no és de manco utilitat sa servitut, per vostra il·lustríssima y reverendíssima senyoria, excel·lència, senyories y mercès los sie de dinés del General taxat un competent salari qual apareixerà, que los dits ho rebran de mà de vostra il·lustríssima senyoria, excel·lència, senyories y mercès ha gran charitat y mercè.

Super quibus quidem supplicationibus, obstantibus dissentimentis appositis rebus et negotiis gratie, nichil potuit per congregatos predictos aliquid provideri.

Deinde, per congregatos in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens: que·s fassa una embaxada a sa magestat per part de tots los tres braços, supplicant-lo se serveisca voler porrogar lo solio per a despús demà; e per a fer dita embaxada foren anomenats per lo present stament lo reverendíssim bisbe //302v// de Elna, lo abat de Sanct Miquel de Cuxà y lo ardiaca d'Elentorn, y que·s notifique als altres staments.

Que quidem deliberatio fuit incontinenti reportata aliis stamentis per promotorem istius.

Nobilis don Christoforus Gallart, ex parte stamenti militaris reportavit: que lo bras militar, per a fer la dita embaxada a sa magestat per la porrogació del solio, han anomenats lo compte de Quirra, don Joan de Lupià y mossèn Luís de Vilafranca.

Preterea, fuit per me, dictum notarium, lecta supplicatio quedam oblata in presenti stamento per dominum gubernatorem Cathalonie, thenoris huiusmodi:

Suplicació del senyor governador de Cathalunya

Il·lustríssim, reverendum, excel·lentíssim, molt il·lustres y il·lustres senyors.

Lo governador del present Principat de Cathalunya ha molts anys que serveix lo dit càrrech, ab molta diligència y puntualitat, y en lo exercici de dit offici ha pressos y pren molts y diversos treballs; y perquè lo salari ordinari que reb per rahó de dit càrrech és molt poch y tènue y no basta per a poder-se entretenir en aquell. Per çò, supplica aquell a vostra il·lustríssima senyoria, excel·lència, senyories y mercès que sian servits manar-li augmentar lo dit salari y de pecúnias del General manar-li taxar un //303r// salari competent, conforme lo dit càrrech y qualitat de sa persona requereix. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione, quia extabant in presenti stamento dissentimenta rebus et negotiis gratie, nichil potuit super ea provideri.

Et paulo post predicta, fuit per dictum dominum gubernatorem oblata et presentata in dicto stamento alia supplicatio continens iustitiam, huiusmodi thenoris:

Altra suplicació del governador de justícia

Il·lustríssim y reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors.

Conforme la deslberació dels deputats y devuytena, fonch nomenat per lo senyor duc de Maqueda, lashoras llochtinent y capità general del present Principat, don Henrich de Cardona, portantsveus de general governador de dit Principat, per cap dels dos-

cents hòmens que dits deputats y devuytena serviren a sa magestat, conforme lo poder los estava donat. E com dit governador haia servit conforme sa obligació y se li degue de son sou alguna cantitat, supplica a vostra senyoria illustríssima, excel·lència, senyories y mercès lo manen pagar ho comètien als advocats dels braços, que a més de ser de justícia, ho tindrà a mercè. *Altissimus, etc.* Ferruz.

Qua si quidem supplicatione per me, dictum //303v// notarium et scribam, lecta in dicto stamento, fuit per congregatos in eo provisum quod remittebatur assessoribus domus Deputationis Generalis Cathalonie, qui supplicata videant et justitiam faciant, citato tamen prius procuratore fiscali Generalis. Et pro his, litteras et provisiones necessarias fieri et expediri.

Reverendus Dionisius Babau, canonicus et syndicus Capituli Illerdensis, dixit: que alçava lo dissentiment per ell posat a las cosas de gràcia per a la supplicació donada per don Phederich Dezpallau y gràcia que sobre ella se li ha feta, restant emperò dit dissentiment en lo demés en sa força.

Promotor stamenti regalis dixit: que en aquell bras, per a fer la embaxada a sa magestat sobre la porrogació del solio, han anomenat lo syndich segon de Tortosa, lo syndich de Manresa y lo syndich de Figueres.

Reverendus et nobilis don Christoforus de Queralt, canonicus et syndicus Capituli Tarraconensis, dixit: que se adheria al dissentiment desobre posat per lo abat de Ripoll y que de nou dissentia a totas cosas de gràcia que's tractaran que ell no sia present, excepto emperò en los negocis de micer Joseph Massaguer y de Jornet y Oliveres, per als quals lo alça.

Admodum reverendus et nobilis don Alfonsus de Cruyllas, abbas Vallisbone, dixit: que alçava lo dissentiment per ell posat a las cosas //304r// de gràcia per als negocis de micer Jaume Massaguer, Oliveras y Jornet.

Dominus episcopus Elnensis, admodum reverendus abbas de Cuxano et nobilis don Honophrius d'Elentorn, procurator sedis vacantis Illerde, reversi ad huiusmodi stamentum retulerunt: que ells, juntament ab las demés personas nomenadas per los altres braços, són anats ab embaxada de part dels tres braços ha sa magestat, ha supplicar-li la porrogació del solio, en conformitat del que per los dits tres braços és estat determenat. E que sa magestat los ha respost que ha entès que en la present ciutat de Barcelona y ha mala sanitat y algunes malaties desecas o picas, per lo que li és de inportància abreviar la anada més del que voldria; emperò, que per dar-los contento era content de differir lo solio per a demà après dinar y no més.

Et audita per congregatos in presenti stamento, fuit per eos deliberatum: que, atesa la resposta ha feta sa magestat y lo poch temps que resta per dar fi y remato a las presents Corts, se fassa una embaxada als braços militar y real de part del present, ab la qual, representant-los la dita brevedat de temps, se'ls pregue molt encaridament vullen dar-se pressa en despedir y rematar negocis, puixs lo temps era tant breu; e foren anomenats per a anar ha fer dita embaxada //304v// lo

abat de Gallicant y lo syndich del Capítol de Leyda, los quals encontinent anaren ha fer dita embaxada. E poch après tornats, referiren com eran estats als braços militar y real y los havian explicat la embaxada, e que en tots ells los han respost que ab todas las veras y diligència possibles procurarian en despedir y remetar lo que han de fer.

Postea autem, fuerunt reportate ad huiusmodi stamentum Constitutiones ordinate super tirremibus et decreta per tria stamenta facta; et lectis ac combinatis predictis, huiusmodi stamentum adhesit voto et decreto stamenti militaris, et decretum huiusmodi fuit scriptum in dorso dictarum Constitutionum et ad stamentum militare remisit.

Reverendus et nobilis don Christoforus de Queralt, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Tarracone, dixit: que alçava lo dissentiment per ell posat en lo que toca al augmentar lo salari als oficials reals, volent y consentint que als canceller y regent los sia augmentat lo salari de manera que tinguen quiscú d'ells tant com los demás doctors del Consell, igualant-los en tot com si tinguessen guanyables; y als jutges de cort que·ls sia affigit, juntament ab lo salari que per avuy //305r// tenen, fins en vuyt-centes, axí que quiscú d'ells tinga de salari vuyt-centes lliures; y al assessor del governador, que tinga de salari fins en dos-centes lliures; y que no·s puguen augmentar los salaris dels uns que no se augmenten los dels demás. E si altra cosa se farà, dissent en tot y per tot, volent que lo present parer seu sia notificat y legit als altres braços.

Admodum reverendus et nobilis don Alfonsus de Cruyllas, abbas Vallisbone, dixit: que per quant ha vint-y-hu, ha vint-y-tres y ha vint-y-sinch de juny passat y ha quatre del present té possats dissentiments a todas cosas de gràcia y augment de salaris de oficials reals, y vuy ha todas cosas de gràcia, de nou torna ha posar dits dissentiments, requirint a mi, notari, que dits dissentiments sian intimats als altres staments, protestant de todas cosas lícitas y de nul·litat de actes si lo contrari serà fet.

Et reverendus don Christoforus de Queralt dixit: que consent que al salari del governador de Cathalunya se li pugue affegir salari competent, ab tal que no li córrega estant en la ciutat de Barcelona.

Deinde, fuit per me, dictum notarium et scribam, lectum in presenti stamento votum advocatorum presentis Curie factum //305v// in supplicatione aliis in presenti stamento oblata die decima sexta junii proxime preteriti per Petrum Mota et Raphaellem Oliba, quod est huiusmodi:

**Vot dels advocats en lo supplicat
per Pere Mota y Rafel Oliba**

Los advocats devall scrits són de vot y parer que lo present negoci sia comès als assessors de la Deputació, qui en ell declaren lo que sia de justícia, citat primer lo procurador del General; y que per çò sia manat despedir cartells oportuns. Ayllà. Don Clement de Cardona. Aymarich. Reguer. Serra. Sebestià Illa. Calaff. Terés. Farruz. Babau.

Quo quidem voto lecto, huiusmodi stamentum adhesit voto dictorum advocatorum, mandans illud exequi.

Item, quia stamenta militare et regale adhererunt decreto per huiusmodi stamentum facto supra, die vigesima octava, in ni super supplicatis per magnificum Jacobum Massaguer, fuerunt propterea ex decreto per dicta tria stamenta concordato expedite per me, dictum notarium et scribam, ac dicti Massaguer instanciam, littere sequentes:

306r// Letres de micer Jaume Massaguer

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en las Corts Generals que la sacra, catòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas del present seu Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents y magnífichs senyors, los deputats del General de Cathalunya residents en la dita y present ciutat de Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per part de micer Jaume Massaguer, doctor en drets, ciutadà de Barcelona, nos és estada presentada una supplicació del thenor següent, etc. Inseratur, etc. A la qual suplicació fou per nosaltres feta provisió que los advocats dels dit tres staments vahesen y regoneguessen dit negoci, y prenent relació de micer Jover, assessor del General, jutge de dita causa, referissen lo que-s devia y podia fer acerca d'ell. Y per quant dits advocats han referit y haconsellat que no convenia dita litte se continuàs ni passàs havant, sinó que devian los dits staments, en satisfacció del molt que dit micer Jaume Massaguer ha patit, manar-li donar de pecúnias del General alguna competent quantitat ha arbitre dels dits staments, és estat per nosaltres, inseguint lo vot y parer de dits advocats y la relació //306v// també per los assessors de dita Deputació feta, provehit que al dit micer Jaume Massaguer, per los dits treballs per ells presos per lo dit General, li sian donadas y pagadas per lo dit General y pecúnias de aquell mil y sinch-centes lliures, moneda barcelonesa; manant per çò ser-vos despedides las presents, ab tenor de les quals, inseguint la dita provisió y desliberació per nós feta, vos diem y manam que, rebudes las presents, doneu y pagueu al dit micer Jaume Massaguer, per las causas y rahons sobre ditas, de pecúnias de la dita Generalitat, ditas mil y sinch-centes lliures y cobreu àpocha de rebuda. Dient y manant als oydors de vostres comptes, segons que ab las presents los diem y manam, que ab las presents y ab la dita àpocha de rebut de dit micer Massaguer vos prengan dita quantitat en compte de legítima data y paga. En testimoni de les quals coses havem manat fer despedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, és a saber, quant al stament ecclesiàstich ha vint-y-vuyt de juny y quant als militar y real a sis de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

307r// Item, similiter ex decreto per dicta tria stamenta concordato super supplicatis pro parte illustris domini baronis de Erill, supra die vigesima sexta junii proxime preteriti, fuerunt per me, dictum notarium, expedite littere ad eius instantiam sequentes:

La combinació feta ab lo senyor vicecanceller

Jam sunt supra inserte, ideo non sunt inserende.

Post predicta, quia promotor presentis stamenti retulit convocatis predictis: que lo senyor vicecanceller, havent enviat a cercar a ell y als altres promotors dels sta-

ments militar y real, estant tots junts ab ell, los ha dit que per quant sa magestat havia ja decretats los Capítols de les Constitucions y del nou Redrés y respost també als agravis y rèplicas que per la present Cort li són estadas presentadas y fetas, per çò acudissen dits promotors, juntament ab los notaris y scrivans de cada bras, ab ell ab los dits Capítols y decrets per la dita Cort presentats y decrets per sa magestat fets per a comprovar y combinar aquells, a fi y effecte que axí dit senyor vicecanceller per part de sa magestat, com los dits notaris dels tres staments stiguessen conformes y concordes en tot lo que se era apuntat y concordat en la present Cort acerca de ditas cosas. *Ideo, per huiusmodi stamentum fuit decretum:* que per quant dita combinació y comprovació era cosa molt necessària y convenient //307v// al bé públich del present Principat, y fent-se de aqueixa manera no·y poria haver a la publicació de las Constitucions y altrás cosas error ningú, per çò, acudissen los tres promotors, juntament ab los tres notaris dels tres staments, ab lo dit senyor vicecanceller per a fer dita combinació y comprovacio. *Et quia similiter placuit aliis stamentis,* per çò encontinent los dits tres promotors, juntament ab nosaltres, Alesandre Cendra, del present bras ecclesiàstich, Joan Sala, del militar, y Galceran Francesch Calopa, del bras real, notaris y escrivans, nos conferírem personalment a casa del dit senyor vicecanceller, y constituïm tots personalment en sa presència en una instància de la casa de don Joan Icart, balle general, situada en lo carrer Ample de la present ciutat, haont dit senyor vicecanceller residia y habitava, comprovàrem y combinàrem tots los dits decrets per sa magestat fets als Capítols del nou Redrés y de las Constitucions y respostas als agravis y rèplicas per la dita Cort y respostas per sa magestat fetas fins a la present hora, és a saber, los papers que quiscú de nosaltres, dits notaris y scrivans, teníam ab los originals que dit senyor vicecanceller tenia; y habent adobat y corregit lo que·y havia que adobar y corregir, restant tots axí lo vicecanceller com nosaltres los notaris y scrivans molt conformes, //308r// los dits promotors (asseruit tenir orde particular quiscú de son bras de supplicar al senyor vicecanceller la repulsió de certas Constitucions decretades per sa magestat, las quals ells assenyalàran per lo que los decrets per sa magestat ha ellas fets no estavan bé a la terra de acceptar-los) supplicàran al dit senyor vicecanceller fos servit borrar-los del número de les demás Constitucions y que no·y fossen posades, puy la Cort no las acceptava. E lo dit senyor vicecanceller, entesa la voluntat dels braços, borrarà ditas Constitucions y decrets del número de las altrás, volent ser hagudas per no fetas; e fetas ditas cosas com sobre se conté, nos ne tornàrem tots, quiscú en son stament, per a referir lo que havia passat. E havent-se referit en lo present stament ecclesiàstich per lo dit promotor, plagué a tots los convocats en ell y me manaren a mi, dit notari y scrivà, que todas las ditas cosas las continuàs en lo present proçès.

7 *julii*

Die vero mercurii, septima mensis julii, anno predicto a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, adveniente hora octava ante meridiem ipsius diei, convocata et congregata dicta Curia Generali post pulsationem campane majoris sedis in dicto monasterio stamentum //308v// ecclesiasticum convenit in suo solito loco et apartamento et in eo sequentes

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarrachonensis archiepiscopus.

Reverendissimus dominus Urgellensis episcopus.

Reverendissimus dominus Vicensis episcopus.

Reverendissimus dominus Çelsonensis episcopus.

Reverendissimus dominus Gerundensis episcopus.

Admodum illustris Prior Cathalonie.

Admodum reverendus abbas Sancti Cucuphatis.

Admodum reverendus abbas Avellanarum.

Admodum reverendus abbas de Lavaix.

Admodum reverendus abbas Campirotundi.

Admodum reverendus abbas Vallisbone.

Admodum reverendus abbas Rivipulli.

Admodum reverendus abbas de Cuxano.

Admodum reverendus abbas Sancti Laurentii de Monte.

Admodum reverendus abbas de Besalú.

Admodum reverendus abbas Sancti Petri Rodensis.

Admodum reverendus abbas de Guíxols.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurator sedis vacantis Illerde.

Reverendus syndicus Capituli Urgellensis.

Reverendus syndicus Capituli Elnensis.

Reverendus syndicus Capituli Gerundensis.

Reverendus syndicus Capituli Çelsonensis.

Reverendus syndicus Capituli Barchinonensis.

Reverendus syndicus Capituli Tarrachonensis.

Quibus omnibus ut predicatur convocatis et congregatis, fuerunt per me, dictum //309r// notarium et scribam, lecte in presenti stamento tres Constitutiones noviter ordinate per commissarios ad id per tria stamenta deputatos et per eos ad huiusmodi stamentum remisse. Et ipsis lectis, decreto in eis per huiusmodi stamentum facto,

fuereunt in eorum margine scripta et ad stamentum militare remisse. Et sunt una scilicet de la confirmació de molts Capítols, altre dels salaris dels jutges y la tercera de la observança.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie dixit: que dissentia a que se arrendàs lo General perquè no se li ha donat lo propi ús per a la religió de Sanct Joan.

Advenit post hec promotor stamenti militaris, una cum notario illius, et reportavit congregatis in presenti stamento quoddam dissentimentum in scriptis appositum in dicto stamento militari per magnificum Seraphinum Cassador omnibus actis Curie, quod in presenti stamento legi petiit, prout incontinenti fuit per me, dictum notarium et scribam stamenti militaris, lectum, sub forma sequenti:

Dissentiment aportat del bras militar de Seraphí Cassador

Seraphí Cassador dissent a tots actes y tractes de la present Cort, així de gràcia com de justícia, y specialment y en particular a la lectura y presentació de la supplicació que se ha de presentar a sa magestat per la oferta //309v// que los tres staments han de fer a sa magestat del servey que per los dits tres staments se és deliberat, sens perjudici de la nul·litat de acte de dita deslberació, per ésser-se feta sobre dissentiment de dit Seraphí Cassador, lo qual ell tenia posat en tots actes y tractes de gràcia, specialment al dit servey. Requerint al president del present bras per lo càrrech que li toca de servir lo stil y costum immemorial de aquest bras y als demés presidents dels altres dos braços per observança dels Usatges de Barcelona, Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort y altres lleys de la terra, usos, costums y privilegis generals y particulars de la ciutat de Barcelona, y altrament no fassan dita oferta, ni ab supplicació ni altrament, que primer sa magestat, com ha rey y senyor nostre christianíssim y justíssim, mana desagriar a dit Seraphí Cassador, fill de Pere Cassador y fideicomissari de la universal heretat y béns de aquell, y als altres fills y hereus de dit Pere Cassador, qui també són hereus de Francesch Cassador, son honcle, y mane complir lo assiento que lo cathòlich rey don Felip, de immamorial mamòria, pare de sa magestat, féu ab dit Pere Cassador en las últimas Corts de Monçó per medi del president de hazienda. Y també mane revocar la visita feta per Francisco //310r// Salablanca, ministre de la Capitanía General, feta contra dit Pere Cassador, contrafent ha moltes Constitucions y lleys de la terra; altrament fent lo contrari dits presidents, lo que no creu, protesta de nul·litat de acte de oferta en quant se fassa sobre lo present dissentiment y de la paga nulla y nul·lament fahedora, y notificant-los que tota la quantitat que ha de pagar sa magestat, axí la líquida y que està liquidada com també la liquidadora liquitada que sia, la entén repati dels diners del servey de sa magestat, axí per via de empara, la qual entén fer segons ara de present fa als deputats de Cathalunya qui vuy són y per temps seran a las partida o partidas que faran a sa magestat o a son thesorier general o ha qualsevol altres personas en nom de sa magestat, las quals partidas fassen y fer hagen ab dita empara, axí que tant com dita empara durarà y de nou se confirmarà y fins a tant sia cancel·lada no puguen los administradors de la Taula de la ciutat lliurar los dits diners que dita empara no sia cancel·lada en la forma deguda y en dita Taula se acostuma de fer, com altrament protestant en tot cas de contrafacció contra los dits diputats, regent los comptes del General, administradors

de la Taula de la ciutat y altres //310v// a qui se sguarda fer la paga y lliurar los dinés de dit servey, de tots danys e interessos. Entenent demanar la dita quantitat que en perjudici y dany de dit Seraphí Cassador, hereu de dit Pere Cassador y Francesch Cassador, se pagarà a sa magestat cobrar-la de llurs propis béns y de la Generalitat; requirint als promovedors del present bras reporten lo present dissentiment y totes las coses en aquell contengudes als altres braços y al notari del present bras vage ha llegir lo present dissentiment ha cada hu dels altres braços per intima o altrament ho notifique als diputats de Cathalunya y als administradors de la Taula de la ciutat; requirint al dit notari que lo present dissentiment assente en lo procés familiar del present bras y als altres braços ne don còpia; requirint als notaris de dits braços assenten lo present dissentiment en llurs processos y al dit Seraphí Cassador ne donen acte authèntich perquè consta en lo sdevenidor de sa diligència.

Item, post hec, ex decreto per tria stamenta concordato, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite littere per dicta stamenta provisa super aliis supplicatis die decima sexta junii proxime //311r// preteriti in presenti stamento per Petrum Mota et Raphaellem Oliba, sub forma sequenti:

**Letres de Pere Mota
y Rafel Oliba**

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en la Cort General que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als assessors de la casa de la Deputació del General de Cathalunya. Salut y honor. Sabreu que per part de Pere Mota, natural y habitant en la Vall de Carol, en nom propi y com ha procurador de altres nos és estada presentada una supplicació del thenor següent:

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors. A quinze de janer del any mil sinch-cents norantatres, entre los tunch lloctinent general de nostre rey y senyors deputats, oydors y devuytena de persecució de lladres fou fet lo assiento de dos-cents hòmens ab son cap, qui de part y ab lo salari o sou del General que allí's diu, ajudassen ha esta persecució en la forma de dit assiento. E per la facultat dels Capítols dos y tres d'ell, lo lloctinent general, a tretze de març après següent elegí per cap de dits hòmens lo portantsveus de general governador don Enrrich de Cardona, dels quals dos-cents hòmens, los cent partits en quatre squadres de quatre caporals, foren de la vila y vegueria de Puigcerdà, com apar //311v// en l'acte públich y authèntich de la mostra y llarga designació que de ses persones fou feta en dita vila de Puigcerdà devant dit portantsveus de general governador, a vint-y-nou de juny del mateix any, a petició y per orde de Pere Pelliçer, sobrecolridor del General, y per instrucció y commissió de deputats y oydors del primer de dit mes de juny, pagador de dit sou o salari; tots los quals cent hòmens de dites quatre squadres de Puigcerdà eren de convenient edat y disposició y de molta confiança, naturals y fills de honrradas cases de dita vila y vegueria de Cerdanya y ben exercitats en armes y los més d'ells eren casats y deixaren tots las pròpies cases y de sos pares en temps de messes molt ocupat, per servir al General en aquella empresa, com de dit acte de mostra clarament se comprèn; y essent entrats en dit servey lo dit dia de la mostra, a vint-y-nou de juny, y havent servit fins a las festes de Nadal del mateix any, no fou pagat sinó a cada hu dels quatre caps d'esquadres o caporals y a cada hu dels restants noranta-sis hòmens, quatre ducats a bon compte del que per tot lo temps de son servey haguessen de

haver a rahó, los caporals vuyt lliures y los altres a rahó sis lliures lo mes, per cada hu; y ultra això, per estar a punct ab sas armes per a servir //312r// quant fossen demanats, a rahó de vint reals los caporals y quinze cada hu de tots los altres cada un mes, com diu lo dit assento. E havent molts d'ells demanat a dit Pelliçer, en Cerdanya y en Barcelona, lo compliment de la paga y alguns d'ells havent-ho demanat en la Deputació, no són estats hoyts y axí no són encara pagats del restant a ells per dit servey molt justament degut; de que los dits cent hòmens de Cerdanya han rebut y reben grandíssim agravi hi-s troben molt frustrats de sos bons serveys fets al General, ab speransa de la paga convinguda y legítimament promesa, y estan molt admirats que los deputats (obligats ha deffensar los provincials y naturals de la terra de agravis que altres tribunals los façan) consentan o permetan detenir-se la íntegra paga de dit salari. Per çò, Pere Motas, natural y habitant en lo lloch de Alp, de dita terra de Cerdanya, y Raphael Oliba, natural y habitant en la Vall de Querol, caporals de dues de dites quatre esquadres, en nom propi y com a procuradors dels altres caporals y hòmens de las mateixes esquadres o de molts d'ells, deduhint a notícia de vostres senyories, excel·lència y mercès lo dit agravi y lo que acerca d'ell ha passat, supplican molt humilment sien servits manar que ab tota brevedat y effecte sien regoneguts lo libre y comptes que dit //312v// Pelliçer de tot ha portat, y tots los dits cent hòmens sien pagats del que resten cobradors de dit son salari a sou, conforme lo mateix libre y comptes de Pelliçer; que a més de ésser axí molt just, ne rebran molt singular gràcia y charitat charitat de vostres senyories, excel·lència y mercès. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Montsserrat.

A la qual supplicació, ab vot y parer dels advocats de dits tres staments, fonch per nós feta provisió que lo dit negoci fos comès als assessors de la Deputació, qui en ells declaren lo que sia de justícia, citant primer lo procurador del General, e per çò ésser despedides letres y cartells oportuns. Per çò, inseguint lo tenor de dita supplicació, intimant y notificant-vos aquella, ab tenor de les presents vos diem, cometem y manam que, en y sobre dites coses en dita supplicació contengudas provehiscau y declareu lo que és de justícia serà fahedor, citat lo dit procurador del General y hoydas plenament las parts y servat en tot lo orde de dret, cometent-vos per çò totes nostras veus y accions. En testimoni de les quals cosas havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidens y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la ciutat de Barçelona, quant als //313r// braços ecclesiàstich y militar als sis al real ha set del mes de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

Preterea, reverendissimus dominus frater Andrea Capilla, Urgellensis episcopus, et admodum reverendus et nobilis don Hyeronimus Terça, procurador reverendissimi domini Dertusensis episcopi, commissarii per huiusmodi stamentum electi ad ordinandum memoriale salariorum et remunerationum solvendorum officialorum presentis Curie et aliis, retulerunt: que ells, juntament ab las altrs personas eletas y nomenadas per los altres braços, an tractat y consultat acerca del que per los tres braços de la present Cort los és estat acomanat sobre lo ordenar dit memorial davall scrit, lo qual donaren a mi, dit notari y scrivà, per ha legir y publicar en lo present bras ecclesiàstic, com de fet fou per mi, dit notari, legit, y és del tenor següent:

Memorial de las remuneracions y salaris**Memorial dels salaris de oficis y remuneracions y charitats se donen a las personas, sglésias, monestirs y hospitals següents**

Primo, als promovedors, per lo salari que·ls toca y remuneració per un mes, ha cada hu d'ells, tres-centas lliures	CCC lliures, sous.
313v// Ítem, als tres notaris dels tres braços, per los salaris, dietas y treballs anpresos en las presents Corts y per lo que se an de detenir y ocupar encara molt temps en regular y fer los processos de ditas Corts, se done y pague a cad·hú de dits notaris y scrivans, és ha saber, Alexandre Cendra del eclesiàstic, Joan Sala del militar y Galceran Calopa del real, braços, a quiscú d'ells, quatre-centas treynta-sis lliures, moneda barcelonesa	CCCCXXXVI lliures, sous
Ítem, als ajudants de dits notaris, comptant per cada notari de quiscun bras dos ajudants, per llur salari de scriptura y remuneració, sexanta lliures	LX lliures, sous.
Ítem, a mossèn Phelip Soler, també ajudant del notari del bras militar posat per aquell bras per lo que no abastaven dos ajudants, vuytanta lliuras per son salari de scriptura y remuneració	LXXX lliures, sous.
Ítem, a cad hu dels advocats nomenats per los tres braços, dos-centas lliuras per salari y remuneració, ab que no prengan ni entren en altre salari de altre offici, dos-centas lliures	CC lliures, sous.
Ítem, ha Antoni Mallol, notari, per lo que ere nomenat per scrivà de agravis y per fer los apunctaments de las galeras y des del principi que an comensat dits engocis fins ara ha servit y scrit en aquells, cent lliures	C lliures, sous.
314r// Ítem, ha Salvador Feres, scrivent, qui des del principi fins ara ha scrit y servit en los propdits negocis de agravis y galeras, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, ha Narcís Codina, notari real, per lo que ha scrit en la sala dels agravis y en la del Redrés, per son salari de scriptura y remuneració, sinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, ha Miquel Camps, notari real, per son compte de scriptura feta en la sala dels agravis y per remuneració, trenta-sis lliures	XXXVI lliures, sous.
Ítem, ha Steve Collet, notari, per lo que ha scrit en la sala de dits agravis y en lo bras real alguns dies, per scriptura y remuneració, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, ha Barthomeu Balle, notari, per lo temps ha scrit y servit en la del bras real, per la scriptura y remuneració, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, ha Francesch Moner, notari, per son compte de scriptura y temps vagar en la de dits agravis, quinze lliures	XV lliures, sous.

Ítem, ha Joseph Cortés, notari real, per lo que ha scrit en la sala del bras y en la dels agravis, per salari de sa scriptura y remuneració, vint-y-sinch lliures	XXV lliures, sous.
314v// Ítem, ha Anthoni Miquel Oliver, notari real, per lo temps ha scrit y per son compte de scriptura y remuneració, quinze lliures	XV lliures, sous.
Ítem, ha Hierònym Margarit, per lo que ha scrit en las salas del bras real y aggravis y remuneració, vint-y-sinch lliures	XXV lliures, sous.
Ítem, ha Canti Gili, notari real, per lo que ha scrit en la instància dels advocats y altres parts, per sa scriptura y remuneració, quinze lliures	XV lliures, sous.
Ítem, ha Hierònym Boch, notari, per son compte de scriptura y remuneració, sinch lliures	V lliures, sous.
Ítem, ha Rafel Torres, notari, per lo que ha scrit en la sala del Redrés y remuneració, deu lliures	X lliures, sous.
Ítem, ha Joan Garreta de Alipere, scrivent, per lo que ha scrit en la sala del Redrés, comptes lo que ja ha rebut a bon compte y per remuneració, trenta lliures	XXX lliures, sous.
Ítem, ha Francesch Ros, per lo que ha scrit en dita sala y per remuneració, trenta-sis lliures	XXXVI lliures, sous.
Ítem, ha Pere Martí, per lo que ha scrit en la sala del Redrés y remuneració, quinze lliures	XV lliures, sous.
Ítem, ha Pere Màrtir Clarella, per lo que ha scrit en la dita sala y remuneració, quinze lliures	XV lliures, sous.
Ítem, ha Francesch Pomerada, per lo que ja scrit y servit en la sala del Redrés y en la instància dels advocats des del principi fins ara, quoranta lliures, per son salari de sa scriptura y remuneració	XXXX lliures, sous.
Ítem, ha Miquel Pérez, per lo que ha scrit en la sala del balans y remuneració, trenta lliures	XXX lliures, sous.
Ítem, ha tal Bosch, ajudant del racional de la Deputació, per lo que ha fet lo balans de dita casa y remuneració, sinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, ha Melchior Largues, per lo que s'és ocupat ab los habilitadors y fer altres scriptures tocants a la Cort, per lo salari de dita scriptura y remuneració, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, ha Joan de Encontra, algutzir ordinari, per lo que ha assistis en las presents Corts y servit en ellas, trenta lliures	XXX lliures, sous
Ítem, ha mossèn Pau Serra, regent los comptes, per lo ofici de serer y altres treballs extraordinaris, per salari y remuneració, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, ha Pere Rosseu, relotger, qui ha tingut compte ab lo relotge del bras militar, sis lliures	VI lliures, sous.

315v// Ítem, ha Anthoni Joan Sala, manyà, relotger de la present ciutat, per lo que ha tocat la campana del Consell de Cent per la convocació dels braços, quinze lliures	XV lliures, sous.
Ítem, ha la guarda spanyola y tudesca, attès que en las altras Corts de mil sinch-cents vuytanta-sinch se'ls donà quatre-centes lliures tant solament a la guarda spanyola y que aquella dels altres regnes reberen altra tant, se done a las ditas dos guardas vuyt-centas lliures	DCCC lliures, sous.
Ítem, als verguers de la Real Audiència, per lo que han servit en la habilitació, als dos, sexanta lliures	LX lliures, sous.
Ítem, als dos porters, ajudants de dits verguers, ha cada hu deu lliures, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, als portés de la cadena del rey, sinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, als archers de saleta del rey, sinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, als porters del Consell Supremo de Aragó, cent-y-vint lliures repartides entre ells	CXX lliures, sous.
Ítem, als porters de la sala del rey, sinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, als quatre reys d'armas, sinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, als quatre massers del rey, sinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, a las trompetas de sa magestat, sinquanta lliures	L lliures, sous.
316r// Ítem, als porters de la capella del rey, sinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, als porters de la cambra del rey, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, als oficials del scriptori de don Pedro Franquesa, secretari, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, als oficials de la tapiceria del rey, per lo que se són ocupats en la plaça de sant Francesc, en la sala real y en la iglesia de sanct Francesch, trenta lliures	XXX lliures, sous.
Ítem, ha Anthoni Orlandis, secretari, del senyor vicecanceller, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, als porters de la sala de la reyna, sinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, als oficials del secretari Alonso Muriel, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, als criats dels promovedors qui an aportadas las atxas, ha cada hu sinc lliuras, contant un criat per cada promovedor	V lliures, sous.
Ítem, ha Andrés Alcoçer, contínuo de sa magestat, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, als qui han entrevingut en los apuntaments de armar galeras, ha cada hu, vint-y-sinch lliuras, ab que no hagen tingut altres officis	XXV lliures, sous.
Ítem, ha Lucas de Córdoba, per lo que ha scombrat y regat los aposentos de la sagrestia haont estavan los tractadors, deu lliuras	X lliures, sous.

316v// **OBRES PIES**

Primo, al hospital general de Santa Creu de Barcelona, tres-centas lliuras

Ítem, al hospital de la Misericòrdia de Barcelona, sis-centas vuytanta lliuras

Ítem, al hospital de la vila de Perpinyà, set-centas vuytanta lliuras

Ítem, al hospital de la ciutat de Leyda, dos-centas sinquanta lliuras, y per los infants òrfens de aquella ciutat, sinquanta, que totes

Ítem, al hospital de la ciutat de Gerona, tres-centas lliuras

Ítem, al hospital de la ciutat de Tortosa, dos-centas noranta lliuras

Ítem, al hospital de la ciutat de Vic, cent noranta lliuras

Ítem, al hospital de la vila de Cervera, cent quoranta lliuras

Ítem, al hospital de la ciutat de Tarragona, cent noranta lliuras

Ítem, al hospital de la Seu de Urgell, cent y quoranta lliuras

Ítem, al hospital de la ciutat de Balaguer, cent lliuras

Ítem, al hospital de la ciutat de Manresa, cent lliures

Ítem, al hospital de Vilafranca de Panadès, cent cinquant lliures

317r// Ítem, al hospital de la vila de Puigcerdà, cent lliures

Ítem, al hospital de la vila de Figueres, cent lliures

Ítem, al hospital de Vilafranca de Conflent, sinquanta lliures

Ítem, al hospital de la vila de Berga, sinquanta lliures

Ítem, al hospital de la vila de Tàrraga, sinquanta lliures

Ítem, al hospital de la vila de Coblliure, sinquanta lliures

Ítem, al hospital de Salses, sinquanta lliures

Ítem, al hospital de la vila de Granollers, sexanta lliures

Ítem, al hospital de la Thuïr, quoranta lliures

Ítem, al hospital de la vila de Argelès, quoranta lliures

Ítem, al hospital de la vila de Mongrí, quoranta lliures

Ítem, al hospital de la vila de Pals, quoranta lliures

Ítem, al hospital de la vila de Besalú, quoranta lliures

Ítem, al hospital de la vila de Mataró, quoranta lliures

317v// Ítem, al hospital de la vila de Camprodon, quoranta lliures

CCC lliures, sous.

DCLXXX lliures, sous.

DCCLXXX lliures, sous.

CCC lliures, sous.

CCC lliures, sous.

CCLXXXX lliures, sous.

CLXXXX lliures, sous.

CXXXX lliures, sous.

CLXXXX lliures, sous.

CXXXX lliures, sous.

C lliures, sous.

C lliures, sous.

CL lliures, sous.

C lliures, sous.

C lliures, sous.

L lliures, sous.

L lliures, sous.

L lliures, sous.

L lliures, sous.

L lliures, sous.

LX lliures, sous.

XXXX lliures, sous.

XXXX lliures, sous.

XXXX lliures, sous.

XXXX lliures, sous.

XXXX lliures, sous.

XXXX lliures, sous.

XXXX lliures, sous.

Ítem, al hospital de la vila de Caldes de Monbuy, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, al hospital dels Prats del Rey, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, al hospital de la vila del Arbós, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, al hospital de Vilanova de Cubelles, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, al hospital de la vila de Talarn, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, al hospital de la vila de Çarreal, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, al hospital de la vila de Cabra, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, al hospital de la vila de Cruïlas, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, a las monges del monestir de Sancta Elisabet de Barcelona, sexanta lliures	LX lliures, sous.
Ítem, al monestir de les monges de Sancta Clara, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, a les monges dels Àngels de Barcelona, trenta lliures	XXX lliures, sous.
Ítem, a las monges de les Magdalenes de Barcelona, cinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, a las monges del monestir de Sanct Joan dit de la Ràpita, en Tortosa, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, a las monges de Sancta Clara de Perpinyà, sexanta lliures	LX lliures, sous.
Ítem, a las monges de Sancta Clara de Gerona, cinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, al monestir dels caputxins de Barcelona, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, al monestir dels caputxins de Leyda, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, al col·legi de la companyia de Jesús de Barcelona, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, al monestir de Jesús de la present ciutat, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, a las monges de Hierusalem de Barcelona, trenta lliures	XXX lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sancta Catharina de Barcelona, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sanct Domingo de Perpinyà, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sanct Blay de la ciutat de Tortosa, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sancta Clara de Barcelona, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, a las monges de Sanct Salvador de Perpinyà, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, a las monges de les Hierònymes de Barcelona, trenta lliures	XXX lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sancta Clara de Tarragona, trenta lliures	XXX lliures, sous.

Ítem, al monestir de les monges de //318r// Montision de Barcelona, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, al monestir de la Trinitat de Barcelona, deu lliures	X lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sanct Agustí de Barcelona, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sanct Francisco de Paula de Barcelona, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, al monestir dels pares descalsos de Sanct Joseph, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, al monestir dels frares descalsos de Tortosa, trenta lliures	XXX lliures, sous.
Ítem, als frares del Carme de Barcelona, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, als carmitas descalsos de Perpinyà y als pares de Sanct Francisco de Paula y Sanct Francesch y caputxins de aquella vila, ha cada monestir, quinze lliures	XV lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sanct Francisco de Paula y Sanct Domingo de la vila de Çervera, ha cada hu, deu lliures	X lliures, sous.
Ítem, al monestir dels frares de la Mercè de Barcelona, cent lliures	C lliures, sous.
Ítem, a las monges de Sancta Clara de Tarragona, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, als caputxins de Solsona, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, a las dones repenedides de Barcelona, trenta lliures	XXX lliures, sous.
319r// Ítem, a las monges descalsas carmelitas de Barcelona, trenta lliures	XXX lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sanct Francesch de Vilafrancha de Penadès, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sanct Augustí de Puigcerdà, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, als pobres de la presó real de Barcelona, cinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, a las monges de Sanct Francesch y Sanct Hierònym de Leyda, a quiscun monestir, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sanct Francesch de Vilafrancha de Conflent, vint lliures	XX lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sanct Domingo de la ciutat de Vich, deu lliures	X lliures, sous.
Ítem, al monestir de Sanct Domingo de Coblliure, deu lliures	X lliures, sous.
Ítem, al hospital dels infants òrfens de Barcelona, cent y deu lliures	CX lliures, sous.
Ítem, als infants òrfens de la vila de Perpinyà, vint lliures	XX lliures, sous.

Ítem, a la obra y casa del Sanct Crucifici de Balaguer, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, al monestir de Pedralbes fora los murs de Barcelona, sinquanta lliures	L lliures, sous.
Ítem, al hospital de la vila de Sanctpedor, quoranta lliures	XXXX lliures, sous.
Ítem, als qui han entrevingut en fer la present taxació, per sos treballs	XXV lliures, sous.
319v// Ítem, al monestir de Sancta Clara de Vich, cent lliures	C lliures, sous.

Quo quidem mamoriale ut predicatur lecto, habito super eo tractatu et colloquio, in presenti stamento fuit deliberatum: que als officis que han servit la present Cort se'ls done y pague lo que y tant quant se'ls donà en las Corts passades del any mil sinch-cents vuytanta-sinch.

Y en lo que toca a las almoynas y obras pias que en la quantitat no-y haja reforma, però que le-y haja en la distribució, attento que-y ha molts monestirs, hospitals y casas de religiosos que no se'n fa menció y altres que se'ls done demasiat.

Et incontinenti, fuit dicta deliberatio notificata aliis stamentis per promotorem istius, dimittendo dictum mamoriale stamento militare.

Et nobilis don Christophorus de Queralt, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum Tarracone, dixit: que a tots los officials y altres y als monestirs se'ls done lo que se acostumà donar las Corts passades, y tant als //320r// que se han fet de nou com als que no demanaran, altrament dissent.

Preterea, nobilis don Petrus Franquesa reportavit in presenti stamento secundum decretum per dominum nostrum regem factum prime Constitutioni Bajulie Generalis ex quatuor sue magestatis presentatis decima nona junii sub signo E, quod est huiusmodi:

2ⁿ decret de la gràcia dels luysmes

Plau a sa magestat fer gràcia y mercè de porrogar la pragmàtica del sobrecehiment de las luycions fet per lo rey son pare en la vila de Monçó, ha vint-y-sis de decembre, mil sinch-cents sinquanta-tres, ab las modificació y declaracions en aquella contengudas, fins a la conclusió de las primeras Corts, y fer gràcia y mercè de tots los luysmes, com en dit Capítol se.

Deinde, per congregatos in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens: que per quant las Constitucions y apuntaments novament ordenats per lo negoci de las galeras estan a punt y los staments conformen en ells, que per çò se fassa una embaxada a sa magestat de part dells tres braços, presentant-li ditas Constitucions y apuntaments y supplicar-lo li plàcia decretar-los y²⁰ y son consentiment; e que per

20. A continuació, espai en blanc.

a fer dita em //320v// baxada y vajan las mateixas devuyt personas que són estades deputades per los tres braços per a ordenar y compòndrer dites Constitucions y apuntaments.

Advenit preterea nobilis don Petrus Franquesa et reportavit congregatis in presenti stamento: que sa magestat li havia manat vingués ha referir de sa part que a las dos hores després migjorn vindria al present monestir per tenir y celebrar solio y que per tant habilitassen las hores del après dinar, de las dos en avall.

Et quia jam duodecima hora pulsata erat, nichil potuit super predictis in huiusmodi stamentum decerni.

Tandem, advenit promotor stamenti regalis et dixit: que en aquell bras se havia posat dissentiment a tots actes si's tractave del negoci del delmar en garba.

7 julii

Dicto die jovis, septima mensis julii, anno predicto, advenit hora tertia post meridiem ipsius diei, post pulsationem campane majoris sedis, convocata et congregata dicta Curia Generali in dicto monasterio more solito, in presenti stamento ecclesiastico convenerunt sequentes

321r// *Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Tarraconensis archiepiscopus.*

Reverendissimi domini Vicensis, Elnensis, Gerundensis, Çelsonensis, Urgellensis episcopi. Admodum illustris dominus Prior Cathalonie.

Admodum reverendi domini de la Real, de Lavaix, de Galligant, de Amer, Vallisbone, Sancti Laurentii de Monte, de Guíxols, de las Avellanas, de Besalú, de Sanct Pere de Rodas, de Cuxà, de Ripoll, de Arlès, de Sanct Culgat abbates.

Reverendus prior Sancti Pauli de Campo Barchinone.

Reverendus procurator reverendissimi domini Dertusensis episcopi.

Reverendus procurador sedis vacantis Illerde.

Reverendus procurador sedis vacantis Barchinone.

Reverendi syndici Capitulorum Gerundensis, Barchinonensis, //321v// Çelsonensis, Tarrachonensis, Vicensis, Urgellensis, Dertusensis, Illerdensis et Elnensis.

Et convocatis et congregatis predictis, advenit ad huiusmodi stamentum promotor stamenti militaris et reportavit: que en aquell bras han posat un dissentiment don Gispert de Guimerà y de Papiol y Thomàs de Boxadós a tots actes axí de justícia com de gràcia, fins sian alçats los dissentiment possats al servey de sa magestat.

Preterea, fuit lecta in presenti stamento supplio oblata et exhibita per dominos doctores Regii Concilii qui intersunt in presentis Curiis, thenoris huiusmodi:

Suplicació dels doctors del Real Consell

Il·lustríssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, reverendíssims y magnífichs senyors.

Supplica-s a vostra senyoria, excel·lència y mercès sien servits recordar-se dels treballs han tingut y patit los doctors del Real Consell en las presents Corts, conforme se ha acostumat sempre en las Corts Generals: que a més qu'és de justícia satisfer als treballs pressos, ho tindran a particular mercè, etc. *Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione lecta, fuit per congregatos predictos decretum: que dits doctors del Real Consell //322r// sien satisfets de sos treballs conforme foren satisfets en las Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch.

Presentació de les Constitucions de les galeres

Post hec, reverendissimus dominus Vicensis episcopus et admodum reverendi domini abbates Sancti Petri de Gallicant et Sancti Laurentii de Monte et aliis commissariis per huiusmodi stamentum electi pro negotio tirremium, retulerunt convocatis in presenti stamento: que ells, juntament ab las demás personas per los altres braços per ell mateix effecte electas, inseguint la voluntat dels tres staments, són anats ab embaxada a sa magestat y li han presentat las Constitucions y apuntaments ordenats per la present Cort per lo negoci de las galeras y lo han supplicat se servís voler-los llohar y approvar y decretar e posar-hi son real consentiment, y los quals papers li han donats en sas mans. E que sa magestat havia rebuda dita embaxada ab molt bon semblant y los havia respost que ab brevetat faria mirar dits papers y respòndrer de sa voluntat.

Deinde, per congregatos in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens: que los senyors abbat de Sanct Culgat y lo ardiaca Lentorn vajan ab embaxada de part del present bras als braços militar y real, pregant-los donen orde y procuren //322v// en totas maneres en que se alçen los dissentiment que en quiscú de dits braços són e que après de alçats ne tornen resposta al present, juntament ab los papers y scripturas que per part del present bras los són estadas reportadas y enviadas perquè-s puguen acabar de rematar los negocis.

Et incontinenti, recesserunt predicti legati ad dictam legationem explicandam; et paulo post, reversi, retulerunt: que eren estats als braços militar y real y li havian referit ja quiscú d'ells lo que per lo present bras los hera estat comanat, y que en dits braços los han respost, és a saber, en lo militar que encara no-y ha molts dissentiments en aquell bras y que ja procuran ab totas las veras y diligèncias possibles en que se alçen, y per lo mateix effecte supplican al present bras los y vullen ajudar, e que encontinent que seran alçats ne avisaran al present bras y aportaran las scripturas que allí seran e en tot procuraran en fer lo que convinga per la despedició dels negocis; y en lo bras real, que també tenen allí certs dissentiments y que farian lo possible en fer-los alçar y que en ser alçats ho notificarian al present bras y enviarian los papers que allí seran, //323r// perquè summament desitjen lo bon succés y expedició de la present Cort.

Promotor stamenti militaris reportavit congregatis in presenti stamento: que en aquell bras, per via de pensament, los parexia que seria bé se fes una embaxada a sa magestat de part dells tres braços, supplicant-lo sia servit voler porrogar lo solio, attès que per las moltes ocupacions y negocis de la present Cort apar no-y pugue haver remey de fer-se dit solio havuy sens restar las presents Corts molt sbulladas y desconsertadas.

Paulo post, venit magnificus Hieronymus Miquel ex parte stamenti regalis et dixit: que per part del stament militar se'ls és estat referit de que se fes una embaxada a sa magestat açerca de la porrogació del solio, y que per tant vejan y consideran lo present bras si'ls apar que sia convenient que's fassa, y aparexent-los bé, que anomenan personas en lo present bras per anar ha dita embaxada, que allà faran lo mateix.

Et habito super predictis tractatu, in presenti stamento fuit decretum: que's fassa embaxada als senyors tractadors per a què se servescan intercidir ab sa magestat, supplicant-lo li sia de son servey porrogar lo solio; //323v// e per a fer dita embaxada foren anomenats per lo present stament los senyors abat de Besalú y de Cuxà y lo syndich del Capítol de Elna.

Que quidem deliberatio fuit notificata aliis stamentis per promotorem istius.

Suplicació de dissentiments

Reverendus Dionisius Babau, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum sedis Illerdensis, dixit: que açava lo dissentiment han posat en lo servey se ha de dar a sa magestat, restant los demés en llur força y valor.

Idem

Reverendus et nobilis don Christoforus de Queralt, canonicus et syndicus reverendi Capituli canonicorum ecclesie Tarraconensis, dixit: que açava tots los dissentiments per ell posats en totes las cosas de gràcia.

Idem

Admodum reverendus dominus abbas Rivipulli similiter dixit: que açava tots los dissentiments per ell posats en cosas de gràcia.

Idem

Admodum reverendus et nobilis don Alfonsus de Cruyllas, abbas Vallisbone, dixit: que açava lo dissentiment per al senyor marquès de Montesclaros, Tello de Gusmán y secretari Muriel, y també per las remuneracions fahedoras a tots //324r// los officials de la present Cort, y en lo demés resten los dissentiments per ell posats en llur forsa y valor.

Promotor stamenti militaris reportavit congregatis in presenti stamento: que en aquell bras havian entès que sa magestat era en lo present monestir y que per tant los apparexia que no convendria ara se fes la embaxada als senyors tractadors, y que axí ho feian saber al present stament perquè vejan lo que'ls ne par.

Per huiusmodi stamentum, precedente super predictis tractatu et colloquio, fuit deliberatum: que·s fassa la embaxada als senyors tractadors com se era determinat, per no cansar a sa magestat, y si no reix, que·s fassa après a sa magestat.

Que quidem deliberatio fuit notificata aliis stamentis per promotorem presentis incontinenti.

Promotor stamenti militaris reversus retulit: que en aquell stament, havent entès lo parer del present bras acerca de fer la embaxada als senyors tractadors, se adheriran al parer del present bras, y que axí anomenarian dos personas per a dit effecte.

324v// *Preterea, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento supplicatio quedam oblata et presentata per Honophrium Calbis, et fuit per huiusmodi stamentum decretum: que tot lo que ha treballat per lo negoci de les Corts se li pague, remetent-ho al stament militar, que saben lo que és.*

Admodum reverendi domini abbates de Cuxano et de Besalú ac syndicus Capituli Elnensis, legati ad infrascripta per huiusmodi stamentum electi, retulerunt in presenti stamento: que ells, juntament ab las altres persones eletes per los altres staments, són anats ab embaxada als senyors tractadors y de part dels tres staments los han supplicat vulguessen intercedir ab sa magestat se servís porrogar lo solio, per haver-hi encara molts negocis per a rematar. E que dits senyors tractadors los han respost que no sabian de quina manera se pogués supplicar a sa magestat, havent-li ja fetes las embaxadas que se li són ja fetes per dit negoci, y en particular los senyors presidents dels tres staments havian ja dit a sa magestat que las Corts estaven ja resoltes y que se podia ja tenir lo solio, y que ací no·y //325r// ha remey de poder-se tractar ab sa magestat de dit negoci, ans bé lo avisaran encontinent se servesca venir a tenir lo solio.

Et audits predictis, fuit per congregatos in dicto stamento facta deliberatio sequens: que·s fassa una embaxada als altres braços militar y real, pregant-los que, puixs tenen entesa la resposta de sa magestat, que per amor de Déu se servescan voler deixar interessos particulars y resódrer los negocis que resten, puixs saben que sa magestat ha de celebrar esta tarda lo solio; e per a dita embaxada, foren nomenats lo senyor abat de Sanct Cugat y don Honophre d'Elentorn.

Reverendus Julius Cordelles, procurator sedis vaccantis Barchinonensis, dixit: que alçava tots los dissentiments per ell posats a las cosas de gràcia.

Decrets de les Constitucions de les galeres

Postea, advenit nobilis don Petrus Franquesa, secretarius sue magestatis, et reportavit decreta per suam magestatem facta Constitutionibus eidem presentatis super negotio tirremium, que quidem decreta michi, dicto notario et scribe, tradidit illaque ego, dictus notarius et scriba, in presenti stamento publice legi; quibus lectis, placuerunt convocatis in presenti stamento et remissa fuerunt stamento militari; ipsa autem decreta sunt infra, //325v// in fine presentis processus, in pede dictarum Constitutionum.

Reverendus Dionisius Babau, canonicus et syndicus Capituli Illerdensis, dixit: que alçava los dissentiments per ell posats a las cosas de gràcia per effecte de donar al marquès de Montesclaros, Tello de Gusmán y secretario Muriel y als officials de la present Cort lo que desobre los és estat taxat.

Deinde, advenit ad huiusmodi stamentum marchio de Montesclaros, ex parte dominorum tractatorum, et reportavit: que per haver los deputats fet consert ab molts dells deutors del General y haver-ne dexats alguns, los quals ara no consenten en ningun acte de les presents Corts, y és gran inconvenient per estar las cosas en los tèrmenes en que estan. E per çò procurassen en remediar-ho, y que eren los següents: don Joan Burguès y de So, micer Gaspar Joan de Prat, Monserrat de Tàrrega, los hereus de València de Piera o ses fiances, Vergós de la Parra, los hereus de Damià Puiginer, don Bernat de Paguera per dona Elionor de Rochabartí, Bernardí Moreig y Enrich Amat de Palou.

Et paulo post predicta, venit promotor stamenti militaris et retulit in presenti stamento: //326r// que los demunt dits deutors del General no volen alçar los dissentiments que tenen posats que no sian admessos ha partir, com ho són estats los demés deutors, y que per tant aquell bras los suplicava ho vullen considerar y provehir lo fahedor.

Preterea, quia promotor stamenti militaris reportavit: que en aquell bras, per via de pensament, havian determinat se habilitassen las horas fins a les dotze de la nit, fuit per *congregatos in presenti stamento decretum:* que se habilitassen las dites hores fins a las dotze de la nit.

Admodum illustris dominus Prior Cathalonie dixit: que alçava lo dissentiment per lo negoci de don Joan Burguès y de So.

Reverendus Josephus Ferruz, syndicus Capituli Çelsonensis, dixit: que possa dissentiment si-s tracte del partit dels deutors del General.

Reverendus et nobilis don Christoforus de Queralt, canonicus et syndicus Capituli Tarraconensis, dixit: que no consentie se tractàs de dar remuneració al marquès de Montesclaros si no se'n done també al marquès de Aytona.

Deine, fuit per me, dictum et infrascriptum notarium et scribam, lecta in presenti stamento supplicatio oblata et presentata per Franciscum Montalt, syndicum //326v// *domus Deputationis Generalis Cathalonie, thenoris sequentis:*

**Suplicació de mossèn Francesch Muntalt,
syndich del General de Cathalunya**

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, reverents y molt magnífichs senyors.

Lo offici de syndich del General és de la calitat y treballs a tots notori y lo salari molt poch conforme aquell, com no sia sinó cent y trenta lliures lo any, sens altre emolument; per çò, per a què pugue totalment entendre en los affers de dit offici y sia la satisfacció condigna als treballs y affers ordinaris, supplica Francesch Muntalt, qui vuy obté aquell,

a vostra senyoria, excel·lència y mercès sien servits fer-li mercè de que aquell sie augmentat, conforme a la Cort General millor apparexerà; lo que rebrà ha molt singular gràcia y mercè. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Que si quidem supplicatione ut predicatur lecta, fuit per congregatos in presenti stamento decretum: que li sian affigidas de salari al syndich del General sinquanta lliures per any de les pecúnies del General de Cathalunya, y per çò ésser despedidas letres opportunes y necessàries.

Reverendus syndicus Capituli Çelsonensis dixit: que·y dissentia.

Item, similiter fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento //327r// supplicatio oblata pro parte algutzirii ordinarii gubernatoris Cathalonie, thenoris sequentis:

Suplicació del algutzir del governador

Il·lustríssim y reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y reverents y molt magnífichs senyors.

Entre los altres officials ordinaris y preheminentes en Cathalunya és lo algutzir ordinari del portantveus de governador de dit Principat, lo qual supporta mayors càrrechs y treballs que los dos algutzirs ordinaris de sa magestat y los altres dos extraordinaris, per çò que tot aquell exercici que los sobredits fan quant lo senyor rey o son lloctinent resideixen en lo present Principat, fa lo dit algutzir ordinari quant lo dit spectable portantveus de governador, per absència de sa magestat o de son lloctinent, proseheix en dit Principat vice regia. Y a més de açò, estant sa magestat o son lloctinent dins Cathalunya, dit portantveus de governador fa per dit Principat ara en una ciutat, vila o lloch haont convé exercint sa jurisdicció ordinària, y moltes vegades resideix molt gran part del any en la Seu de Urgell y per aquelles fronteres, seguint-lo sempre dit algutzir ordinari ha costas y despeses sues pròpies, tant per los camins com encara per dites ciutats, vilas o llochs haont resideix. Y com los dits algutzirs ordinaris y extraordinaris de sa magestat tinguen tots salaris cert, pagat per lo General de Cathalunya, y lo dit algutzir de la governació no·n tinga //327v// poch ni molt, y los emoluments sian tant poch y de tant poca importància com consta per la Constitució del rey Pere terç en la Cort de Cervera, any mil sinch-cents sinquanta-nou, Capítol setè, y per lo mateix en la Cort de Monçó, mil tres-cents sexanta-tres, Capítol trenta-hu, dels quals no sols no·n pot viurer dit algutzir, però encara li és forçat cada anada que fa gastar molta part de son patrimoni, decipant sa hazienda y essent com és dit algutzir tant preheminent com los altres, mayorment tenint salaris certs, ultra los dits algutzirs de sa magestat, los procuradors fiscals y molts altres officials inferiors. Per tant y altrament, lo dit algutzir qui vuy és de dita governació, representant lo sobre dit del millor modo que pot, supplica a vostra senyoria, excel·lència, senyories y mercès los plàcia constituhir-li y assignar-li algun salari competent de la manera que seran servits vostra senyoria, excel·lència, senyories y mercès, tenint consideració a la qualitat de dit offici; que además del que·s supplica és cosa molt justa y de molta justícia, importa molt per lo bé y utilitat pública del present Principat, perquè no tenint dit offici salari, no·s trobarà de aquí al devant personas de les parts y qualitat que convé que vullen servir dit offici //328r// y haurà de venir en mà de personas baxas, los quals faran mil insolèncias y oppresions als habitants en lo present Principat, y dit suplicant ne rebrà molt singular gràcia y mercè. Lo offici, il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustre y il·lustre, reverent y molt magnífich de vostres senyories, excel·lència, senyories y mercès implorant. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

Et dicta supplicatione ut predicatur lecta, quia extabant dissentimenta appposita rebus et negotiis gratie, nihil potuit super ea provideri.

Post modum autem, per congregatos in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens: que per quant per a pagar lo servey fahedor a sa magestat no-y haurà prou diners comptants en lo General, que per çò se ampren ha censal sobre lo General de Cathalunya tres-centes mília lliures, e que per dit effecte se fasse y ferme per la present Cort syndicat als deputats y tres persones nomenadores, una per cada bras, donant-los poder de poder amprar y manllevar ha censal en una o moltes partides dites tres-centes mília lliures, en lo modo y forma que altres voltes se ha acostumat fer; e que semblantment se ferme altre syndicat als mateixos deputats y altres tres persones nomenadores //328v// una per cada stament, per a poder semblantment manllevar ha censal las vuytanta mília lliures que per la present Cort se ha determinat manllevar per lo negoci de las galeres.

Advenit preterea Tellus de Gusmán, qui ex parte dominorum tractatorum reportavit: que per las cosas tocants a las Corts eren acabades, que sa magestat vindrie dins una hora ha tenir lo solio, y que per tant se manàs apparellar tot lo necessari.

Reverendus Josephus Ferruz, syndicus Capituli Çelsonensis, dixit: que alçava lo dissentiment per ell possat acerca del consert y partit dels debtors del General.

Decret de la Constitució de la observança

Postmodum, nobilis don Petrus Franquesa reportavit in presenti stamento decretum per sacram, catholicam et regiam magestatem domini nostri regis factum cuidam Constitutioni eidem domino nostro regi die presenti pro parte trium stamentorum seu dominis tractatoribus presentate sobre de la observança. Ipsa autem Constitutio et decretum illius sunt infra in fine presentis processus.

Consert dels deutors del General

Deinde, per congregatos in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens: que la present Cort admeta açí lo partit fet per los deputats ab los debtors del General acerca del que deuhem al General y de la //329r// manera que ab los altres s'és fet ha don Joan Burguès y de So, micer Gaspar Joan Dezprat, Monserrat de Tàrrega, los hereus y fianses de Valencià de Piera, Vergós de la Parra, los hereus de Damià Puigginer, don Bernat de Paguera per dona Eleonor de Rochabertí, Bernardí Moreig y Enrrich Amat de Palou, y per a levar tot dupte, ambigüitat o scrúpol que-s pogués seguir en sdevenidor lo present stament és de parer que la present Cort deu confirmar, lohar y approvar los partits fets per los deputats de Cathalunya que vuy són ab los senyors duc de Cardona, lo marquès de Aytona, dona Hierònyma Junyent y don Joan de Eril.

Dominus Julius Cordelles, procurator sedis vaccantis Barchinone, dixit: que dissentia a tot lo sobre dit dels dits debtors si no s'i admeten tots los altres partits o conserts

que han fets fins havuy dits deputats y també tots los pecuniaris, y est dissentiment posà après de haver ja votat ell y tot lo bras.

Et paulo post predicta, idem Cordellas dixit: que alçava dit dissentiment, ab que si dits debitors no havian pagat dins un mes après de caygudes las pagues, que dits partits sian nul·los y los deputats que alashoras seran perden una terça de llur salari corrent.

329v// *Admodum reverendus abbas Sancti Cucuphatis et reverendus don Honophrius d'Elentorn, legati ad infrascripta per huiusmodi stamenti supra electi, retulerunt:* que ells, inseguint lo que per lo present los és estat manat, són anats als braços militar y real a pregar-los se dassen pressa en rematar los negocis perquè's puga dar remato a las presents Corts; y que en lo bras militar y ha un dissentiment posat per micer Bou, que no's pot passar havant en res.

Promotor stamenti regalis reportavit et dixit congregatis in presenti stamento: que aquell bras real se adheria al parer del present bras ecclesiàstich acerca del mamorial de las remuneracions y almoynas.

Promotor stamenti militaris dixit: que en aquell bras, acerca de dit mamorial, havian determinat que a tots los officials y altres qui han treballat y servit en las presents Corts se'ls done y pague lo que y conforme per lo present bras ecclesiàstich és estat determinat, y que se adherian en tot a son parer; e que també fan lo mateix en lo que toca al mamorial de las almoynas y obras pias.

Et paulo post, advenerunt ex parte stamenti regalis syndici civitatis Dertuse et de Coblliure, et retulerunt: que lo bras real //330r// havent entesa la determinació del present bras del militar acerca del mamorial dels salaris y remuneracions que se han de donar y pagar als officials y personas que han servit en las presents Corts e que per los molts treballs que han patit, molts de ells per estar fora de sas casas, en particular ara en lo temps del segar y bàtrer y altrament que per adaçò apparexia bé adaquell bras real que se estigués al contengut en dit mamorial y taxa feta per las personas eletas per los braços; y que també en lo que toca a las charitats y almoynas són de parer que's paguen conforme està posat y taxat en cada partir de dit mamorial per estar la present Cort ja casi finida; y que també havian deixat y donat orde y commissió e poder bastant al senyor conceller en cap de Barcelona, president del dit bras real, de poder firmar las letres y cauthelas que se hauran de despedir per la solució de ditas cosas, etiam après de finidas las presents Corts, y que axí los pregavan també fer ho volguessen.

Reverendus syndicus Capituli Dertusensis dixit: que no consentia que's donàs cosa ninguna ha ningú dels syndichs de las ciutats y vilas, ans bé expressament y dissentia.

Promotor stamenti militaris advenit et retulit congregatis in presenti stamento: que lo bras militar, acerca del pagar los //330v// salaris y remuneracions als officials de la present Cort y altres y també las almoynas y obras pias, han determinat que's pague tot conforme en lo mamorial ordenat se conté y adherir-se en tot al parer

del bras real, y que també han deixat poder bastant per al president de dit bras de fermar las letras y cauthelas necessàries *etiam post conclusionem presentis Curie*.

Et per congregatos in presenti stamento, habito super predictis tractatu, fuit decretum: que lo present bras ecclesiàstich se adheria al parer dels dits braços militar y real en tot y per tot, y que se pague tot lo contengut en dit mamorial com en ell se conté, donant y dexant llarch y bastant poder al il·lustríssim senyor archabisbe, president del present bras, per a firmar las letras y cauthelas, que se hauran de despedir finidas las presents Corts; e que per çò sian expedidas per mi, dit notari y scrivà, las letras y cauthelas necessàries.

Advenit deinceps nobilis don Joannes Burguès y de So, ex parte stamenti militaris, et dixit: que aquell bras militar, per via de pensament, és de parer de que se habilitassen las hores de la present nit fins a las tres de la matinada del dia de demà, que serà dijous, ha vuyt del vespre.

331r// *Et per huiusmodi stamentum fuit similiter decretum:* que se habilitassen dites hores fins las tres de la matinada y que·s torne de resposta al dit bras militar esta determinació, *prout incontinenti fuit notifficatum per promotorem istius*.

Deinde, nobilis don Petrus Franquesa reportavit ad huiusmodi stamentum decretum per suam regiam magestatem factum cuidam Constitutioni eidem die presenti pro parte dictorum trium stamentorum presentate sobre lo carratejar, quod quidem decretum, una cum dicta Constitutione, est in fine presentis processus, inter alias Constitutiones et decreta.

Suplicació de la vila de Berga

Deinceps, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento supplicatio quedam oblata pro parte universitatis ville de Berga sobre dexar-los dels archabussos de la Deputació. Et fuit per huiusmodi stamentum decretum: que pagant lo preu dels archabussos als deputats, se li donen dits archabussos com se supplique.

Ítem, similiter fuit lecta alia supplicatio oblata et presentata per Franciscum Mas, valerium, civem Barchinone, thenoris huiusmodi:

Suplicació de Francesch Mas

Il·lustríssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molts reverents y molt magnífichs senyors.

En lo any mil sinch-cents sexanta-tres, per los diputats de Cathalunya fon provehit //331v// lo offici de valer de galeras e altres vexells e de mestre de tendes y banderas y tendals en favor de mestre Francesch Mas, ciutedà de Barcelona, lo qual des de dit temps ensà ha exercit lo dit offici y servit al General de Cathalunya ab aquella diligència y effecte que·s notori, posant la tenda y vella en la plassa del Born de la present ciutat sempre que s'és offert ocasió de justas y de torneix. Y com lo dit Mas vuy se trobe vell y desitja que la dita Generalitat sia ben servida, supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès sian servits, per a què dita Generalitat sia més ben servida y en retribusió de sos bons serveys, concedir-li de gràcia y mercè que sia adjunt del dit offici Ramon Mas, son fill, hàbil y sufficient per al dit offici, y que après de sos dies nunch pro tunch sia possat en cap del dit son fill, en tot rebrà singular mercè. *Que licet, etc.*

Et lecta dicta supplicatione, fuit per huiusmodi stamentum concessa dicto Mas dicta gratia per eum in dicta supplicatio petita, et quod pro his fiant et expédiantur littere et provisiones necessarias et oportunas.

Decret de la Constitució del hospital

Advenit ex post nobilis don Petrus Franquesa et reportavit congregatis in presenti //332r// stamento: que sa magestat havia decretada una Constitució que vuy mateix se li era presentada per la present Cort, del hospital general de la present ciutat, lo qual decret, ensemps ab una còpia de dita Constitució, portà y donà a mi, dit notari y scrivà, la qual Constitució y lo decret són a la fi del present procés, entre las demés.

Postea, dixit isdem nobilis don Petrus Franquesa: que los senyors tractadors li havian manat que digués de sa part al present bras ecclesiàstich que procurassen en rematar los negocis de la present Cort, perquè sa magestat vindria a la una hora sens falta ha celebrar lo soli. E que també los pregavan volguessen adherir-se al parer dels braços militar y real acerca de las almoynas per estar los negocis tant havant.

Admodum reverendus et nobilis don Alfonsus de Cruyllas, abbas Vallisbone, dixit: que no obstant los dissentiments per ell possats en lo augment de salaris de officials reals o de nou dar salaris alguns a dits officials, que consent se do ho augment, o salaris ha dits officials, los que apparrà al present bras ecclesiàstich, ab tal que dits salaris y augments sian a beneplàcit dels deputats qui són o seran, al parer y consell dels braços, y lo dit dissentiment posa a tots actes de gràcia.

332v// Et post predicta, fuit per me, dictum notarium et scribam, lecta in presenti stamento supplicatio oblata per Franciscum Font, thenoris huiusmodi:

Suplicació de Francesch Font

Il·lustríssim y reverendíssim, excel·lentíssim y molt il·lustres senyors.

En lo trienni de mil sinch-cents setanta-y-quatre, entenent los deputats que lashoras eran que per la bona administració del General era necessari una persona que tingués càrrech y offici de andador per a portar de la Taula de la ciutat a la casa de la Deputació quiscun die las partides que-s fan en la Taula, per a assentar-las en los llibres de la Deputació y tenir càrrech particular del libre que vulgarment se diu de la creença; y també perquè lo dit andador tingués particular càrrech de la confraria de sanct Jordi, axí en juntar las personas militars a la Deputació y haver los justaiadors y tornejadors y assistir ab las insígnies del General en las justes y torneixs, y perquè tingués també particular cuydado de assistir y avisar en las juntes que fa lo bras militar las personas necessàries, crearen un offici y official ab salari annual de quoranta lliures, lo qual primer tingué tal Cones y aquell lo vengué a tal Bonavent, lo qual lo vengué ha Francesch Arenys y dit Arenys lo vengué ha Francesch Font, lo qual //333r// vuy obté y regeix aquell, servint-lo, com vostra senyoria il·lustríssima, vostra excel·lència, senyories y mercès saben, ab la diligència y legalitat que-s pot desitjar. Y perquè, conforme los Capítols del Redrés del General fet en las Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch y altrament, entén que son dit offici no durarà sinó tant quant la vida de dit Benavent, si per vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories y mercès no li és fet mercè, suplament y gràcia de perpetuar-lo durant la vida de dit Font, lo qual vuy actualment està servint en la present

Cort; per çò y per ser necessari lo dit offici, supplica a vostra senyoria il·lustríssima, vostra excel·lència, senyories y mercès sien servits de perpetuar en sa persona lo dit offici y, attès lo molt y ordinari treball de aquell, manar-li donar algun condecenent salari, ultra las dites quoranta lliures annuals; que ultra de ser cosa molt justa y digna de la grandesa y christiandat de vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories y mercès, lo dit Font ho tindrà ha particular mercè per a servir-la tots los dias de sa vida, etc. *Altissimus, etc.*

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, fuit per congregatos in presenti stamento decretum quod fiat dicta gratia dicto Font quo ad perpetuationem dicti officii de eius vita tamen.

Item, fuit lecta alia supplicatio oblata //333v// per dictum Font, in qua petebat remunerationem de tempore quo deservivit stamentum militare sive salario; et fuit provisum per huiusmodi stamentum quod remittebatur stamento militari.

Item, similiter fuit lecta alia supplicatio oblata pro parte universitatis Villefranche Penitensis, huiusmodi tenoris:

Suplicació de Vilafrancha de Penadès

Il·lustríssim, excel·lentíssim, molt il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

En la enseculació de deputats y oydors de comptes del General fonch molt gravada la vila de Vilfrancha de Penadès, com no se li donassen llochs de diputats y oydors reals, essent com és vila de mil fochs, cap de vegueria y collecta de bolla de valor de més de set milia lliures, sens lo dret del General, y en aquella de temps antiquíssim, que passa de sexanta anys, hi ha burgesos ab igual privilegi dels de la vila de Perpinyà, lo qual té en dita enseculació molts llochs de diputats y oydors. Per çò y altrament, lo syndich de dita vila de Vilafrancha de Penadès supplica a vostres senyories, excel·lència y mercès que li sian assignats un lloch de diputat y dos de oydors reals, com sia de justícia, atesa la qualitat de dita vila y lo antich bon stament //334r// de aquella, lo que lo dit syndich tindrà ha singular mercè, a més que proceheix de justícia. *Lo offici, etc. Altissimus, etc.*

Et dicta supplicatione lecta, quia non placuit dicto stamento, nichil super ea fuit provisum.

Postea autem, advenit ad huiusmodi stamentum magnificus Hieronymus Michael, decretorum doctor, ex parte stamenti regalis, et reportavit congregatis in presenti stamento: que aquell bras real, per via de pensament, li apparexia que en la supplicació de la oferta que se ha de presentar a sa magestat en lo solio s'i ajustassen las paraulas següents: "per lo meridatge del senyor rey y de la sereníssima dona Margarida, consort sua".

Item, per congregatos in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens: lo present bras ecclesiàstich determina que la present Cort done poder als senyors presidents dels tres braços ecclesiàstich, militar y real per a què puguén firmar y sotascríuer totas las provisions y letres que se hauran de despedir per los negocis fets y fahedors fins a la conclusió de las presents Corts, acabadas que sian, axí y com ho poden fer ara durant la Cort y tot lo que //334v// firmaran o sotascríuran finida la Cort vàlega tant com si fos sotascrit durant las presents Corts. E que la present deslberació sia reportada y notificada als altres braços, y la qual encontinent fou reportada als braços militar y real per lo promotor del present, als quals també plagué axí mateix, com dit promotor o referí.

Item, per huiusmodi stamentum fuit deliberatum: que·s consulte ab los advocats la forma se ha de tenir en la oferta del donatiu se ha de fer a sa magestat y en los syndicats se han de fermar per la present Cort, acceptació dels Capítols del Sanct Offici y diligèncias que se han de fer per lo negoci del breu.

Admodum reverendus dominus abbas Sancti Cucuphatis dixit: que posava dissentiment a totes cosas de gràcia.

Admodum reverendus dominus abbas de las Avellanas dixit: que també se adheria al dissentiment posat per lo senyor abat de Sanct Culgat.

Et paulo post predicta, dicti domini abbates Sancti Cucuphatis et Beate Marie Avellana-rum dicta dissentimenta revocarunt et cassarunt.

Reverendus Josephus Ferruz, syndicus Capituli Çelsonensis, dixit: que alçava //335r// tots los dissentiments per ell possats fins a la present jornada.

Post autem, fuit lectum in presenti stamento votum advocatorum super commissione eis per huiusmodi stamentum supra facta pro infrascriptis, quod est huiusmodi:

En los caps proposats per lo stament ecclesiàstich sobre lo donatiu, syndicat, acceptació dels Capítols del Sanct Offici y diligèncias del breu se respon lo se-güent:

La oferta ja està apuntada conforme en la scriptura que·s dona y a la fi de aque-lla se demana licència a sa magestat per lo syndicat fahedor.

Lo syndicat se ha de fer en la forma acostumada y aquella se troba en lo procés del any mil sinch-cents sexanta-quatre, fent aquell ha deputats y tres personas ele-gidoras per los staments per la quantitat de tres-centas mília lliures, stipulant-ho lo notari, conforme lo stil.

Los tres staments donaren facultat a diputats y hoydors, assessors y nou per-sonas, tres de cada stament, elegidoras ha redolí, conforme en las enseculacions està disposat, per acceptar, replicar o deixar de acceptar //335v// la confirmació o aprovació dels Capítols ordenats en la present Cort acerca del Sanct Offici, y aquest poder se ha de fer ab deliberació de cada bras tocada en lo proçés familiar, y apar que serà convenient que en lo poder se posen los advocats dels braços que·s trobaran en Barcelona.

Manaran als deputats y oyadors que ab diligència cobren, si acàs no eras co-bradas, las cartas de sa magestat per lo negoci del breu, y aquellas encaminen al factor o agent de la Deputació, encarregant la sollicitació del bon despaig d'ellas, y donaran rahó als prelats y Capítols del que·s negociarà.

Nominació de syndichs del bras real

Deinde, venit promotor stamenti regii et reportavit: que lo stament real, per al syndi-cat fahedor per la present Cort per a manllevar las tres-centes mília lliures per al servey de sa magestat, han anomenat en syndich a micer Miquel Çarrovera, doctor en drets, ciutedà de Barcelona, y per surrogat en deffecte seu a micer Hierònym

Miquel, també doctor en drets, ciutadà de Barcelona; y per a manllevar las vuytanta milia lliures per las galeras, a mossèn Julià de Navell, ciutadà honrrat, y en deffecte seu per surrogat a micer Monfar, //356r// doctor en drets, ciutadà de Barcelona.

Dominus Petrus Thomàs, canonicus et syndicus Capituli Gerundensis, dixit: que ajustant als dissentiments per ell posats, de nou dissentia ha totas cosas de gràcia.

Et paulo post predicta, isdem Petrus Thomàs dicta dissentimenta revocavit et cassavit.

Decret del Capítol de la enseculació de la isglésia de Solsona

Nobilis don Petrus Franquesa, secretarius sue magestatis, reportavit in presenti stamento: que sa magestat ha decretat lo Capítol de la enseculació de la isglésia de Solsona que li era estat presentat per part de la present Cort, lo qual decret aportà y deixà en dit bras.

Quod quidem Capitulum et illius decretum sunt infra, in fine presentis processus, inter alia Capitula nove Reformationis Generalis Cathalonie.

Item, per congregatos in presenti stamento fuit facta deliberatio sequens: que attento que la present Cort ha deliberat que lo senyor bisbe de Solsona y son Capítol sien enseculats en la casa de la Deputació d'esta manera: que per al senyor bisbe sia eregit un lloch nou de deputat ecclesiàstich y sia en ella enseculada la dignitat episcopal conforme los demés senyors bisbes del present Principat; y lo Capítol de dita //336v// isglésia de Solsona tinga dos llochs en dita Deputació, hu de deputat y altre de oydor, dels que havuy vagan ho havant vagaran dels regulars, y en ells sian enseculats respectivament; y aquest trienni propvenidor concórrega ja lo dit senyor bisbe, y si vagaran dits dos llochs regulars, que sian enseculats dit capitulars; e que per so sia manat als deputats que vuy són que ho posen axí en execució la primera enseculació y extracció fahedoras lo any present.

Et incontinenti, reverendus Dionisius Babau, canonicus et syndicus Capituli Illerdensis, dixit: que, no apartant-se dels dissentiments per ell posats fins lo dia present, no consent al sobredit decret, imo expressament y dissent, perquè no pot tenir lloch fins que la Cort sia publicada; y també que no poden ser contrets los deputats haver de ensecular en los llochs dells regulars que de present vagan, per lo que està en mà de dits deputats posar-hi de dits capitulars o altres regulars, conforme lo Capítol de la admissió de dita isglésia de Solsona està fet y narrat.

Admodum reverendus dominus abbas Rivipulli dixit: que alçava tots los dissentiments per ell possats acerca de las charitats, almoynas y obras pias que la present Cort ha taxadas per a distribuïr.

Decrets de las duas Constitucions dels advocats y procuradors de pobres

337r// Tandem, nobilis don Petrus Franquesa, secretarius sue magestatis, reportavit in presenti stamento duo decreta per suam magestatem facta duabus Constitutionibus sibi die

presenti ultimo presentatis, ut asseruit, dels advocats y procuradors de pobres. Ipsa autem decreta et Constitutiones sunt infra presentis processus, suo loco.

Denique, promotor stamenti militaris reportavit in presenti stamento: que en aquell bras havian anomenats en syndichs, juntament ab los deputats que seran y altres nomenadors per los altres braços, és a saber, per al syndicat de las tres-centes mília lliures manllevadoras per al servey de sa magestat, a don Honophre d'Elentorn, senyor de Seró, y en deffecte seu per surrogat a mossèn Honophre de Argensola, senyor de las Pallargas; y per lo syndicat de las vuytanta mília lliures per obs de las quatre galeras, al senyor compte de Quirra, y en deffecte d'ell per surrogat ha don Garau de Cruyllas; y que estavan promptes per a firmar dits syndicats.

Et huiusmodi stamentum incontinenti etiam elegit et nominavit pro syndicato firmando servicio sue magestatis in syndicum, una cum deputatis et aliis electis per alia stamenta, admodum reverendum dominum Franciscum Olivó et de Alvèrnia, abbatem Sancti Laurentii //337v// de Monte, et in deffectum illius surrogarunt reverendum Michaellem Ferrer de Busquets, canonicum ecclesie Barcinonensis. Et pro syndicato super negotio tirremium, reverendum Julium Cordellas, precentorem sedis Barchinone, et in illius deffectum surrogarunt reverendum Dionisium Babau, canonicum sedis Illerde, decernens dicta instrumenta syndicatum fieri et firmari in forma solita et consueta.

Preterea, ex decreto per tria stamenta concordato, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite littere per dictam Curiam provisa sequentes:

Letres de Jornet y Oliveras

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en la Cort General que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents, nobles y magnífichs senyors los deputats del General de Cathalunya residints en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per part de Simeon Oliveras, fuster, y Simeon Jornet, sabater, ciutadans de Barcelona, nos és estada presentada una supplicació del thenor següent:

Il·lustríssim y molt reverents senyors.

Representant a vostres senyories y mercès los grans danys y treballs tant de sas personas com en honrra y hazienda que han patit Simeon //338r// Jornet y Pere Oliveras per a servir a la casa de la Deputació, lo que és cosa notòria, y per lo mateix cas, per via de justícia, se havia estos dies supplicat per supplicació presentada per dit Jornet y Oliveras com hereu de dit Pere Oliveras, dits supplicants y ab humil supplicació per la present supplican a vostres senyories y mercès que, per via de acte graciós, los fassen mercè de manar donar-los alguna cosa de pecúnies del General en satisfacció de dits danys y treballs y, per dit effecte, de commissions oportunes ésser provehit, lo que si dits supplicants de vostres senyories y mercès alcançaran serà per açí singular mercè y benefici. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.* Llevaneras.

A la qual supplicació, és estada feta per lo bras ecclesiàstich provisió y decret que ha dits Oliveras y Jornet los sia donat ha quiscú quatre-centes lliures, alçats emperò los dissentiments, y per los dos braços militar y real, de conformitat, decretaren lo mateix que ha quiscú d'ells los fossen donades quatre-centes lliures, llevats també los dissentiments. Per çò, ab thenor de les presents vos diem y manam que de pecúnies del General doneu

y pagueu realment y de fet als sobredits Simeon Jornet y Simeon Oliveras, succehint a dit Pere Oliveres, e o als procuradors de aquells, las susdites quatre-centes lliures ha quiscú d'ells per los dits tres braços //338v// de la dita Cort General de conformitat a ells per los dits effectes y causas ja ditas donades; diem y manam als oydors de vostres comptes que, pagant ditas quantitats, aquelles vos admeten en compte de legítima datta, mostrant o exhibint vosaltres àpocha de rebut; volem emperò que la present cauthela en algun temps no-s pugue tràurer en conseqüència de semblant paga. En testimoni de les quals cosas havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dells tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de Barcelona, quant al bras ecclesiàstich als vint-y-nou del mes de juny y quant als braços militar y real als set de juliol, any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

Item, similiter fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite littere sequentes:

Letres de Bernat Albanell

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas d'estos seus Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als magnífichs los assessors de la casa de la Deputació de la //339r// dita ciutat de Barcelona qui havuy són e per havant seran. Salut y honor. Sabreu com per part de Bernat Albanell, calser, ciutedàn de Barcelona, nos és estada presentada una supplicació del thenor següent:

Il·lustríssim, reverendíssims, excel·lentíssim, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Bernat Albanell, calser, ciutedà de Barcelona, ha patit molts danys per haver assistit y servit en la casa de la Deputació de Cathalunya en lo temps y per ocasió de la intentada captura de Joan Granollachs, deputat militar qui alashoras era, havent estat vint-y-dos mesos fora de sa casa, ab gran dany d'ella y molts perills de sa persona, segons és notori, y en cas que sia menester ne offereix donar informació. Per tot lo qual y altrament y atès lo acte de indemnitat ha dit suplicant per lo General fet y que ha servit per orde de la devuytena sobre dit negoci elegida, supplica a vostra senyoria il·lustríssima, reverendíssimes, excel·lència, senyorias y mercès sien servits manar-li pagar y satisfacer dits danys e desatents de pecúnies del General, com axí sia de justícia, compliment de la qual implora en tot, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc. Jacobus Massaguer.*

A la qual supplicació, és estat per nosaltres, ab vot y parer dels advocats dels dits tres staments, feta provisió y deliberació que sia comès y remès dit negoci //339v// ha vosaltres, dits assessors, per a què vista dita supplicació y lo contengut en ella, dins breu termini, segons lo acte de indemnitat mencionat en dita supplicació, provehigau lo que sia de justícia en nom y per commissió de la present Cort General, y per çò ésser-vos despedides las presents, ab thenor de les quals, inseguint ditas deliberació y provisió, en nom y per part de la dita Cort General vos cometem, diem y manam que en dit negoci provehigau lo de justícia dins breu termini, segons lo dit acte de indemnitat y thenor de la dita nostra provisió, simplement, sumàriament y de pla, cometent-vos per çò totes nostras veus, viçes y accions. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents de dits staments y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la dita ciutat de Barcelona, és ha saber, quant al stament ecclesiàstich al primer y als demés staments militar y real ha set del mes de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

Ítem, ex simili decreto fuerunt similiter expedite littere sequentes:

340r// **Letres de la Vall de Andorra**

Los tres staments del Principat de Cathalunya congregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents y magnífichs senyors los deputats del General de Cathalunya residents en la dita ciutat de Barcelona y ha qualsevol altres oficials del General en lo Principat de Cathalunya y ha qualsevol de vosaltres. Salut y honor. Sabreu que per part dels habitants de la Vall de Andorra nos és estat presentada una supplicació del thenor següent:

Il·lustríssim, reverendíssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y molt magnífichs senyors. Per ésser las Valls de Andorra scituades dins los àmbits del comptat [de Cerdanya, entre dit comtat] y lo bescomtat de Castellbò, contígües ha sol ixent ab dit comtat, ha ponent ab lo dit biscomtat, ha tremuntana ab lo comptat de Foix y ha migjorn ab lo territori de la ciutat de Urgell y totes las aygües de las ditas valls vessar en Spanya y entren en lo riu de Segre; y perquè ivernen los molts bestiaris que crien en Urgell, lo qual serveix de provisió per aquest Principat y Comptats, y per ésser en lo spiritual y part en lo temporal del reverendíssim bisbe de Urgell y del districte de la Sancta Inquisició de Cathalunya, y tenen per superior al vicari general de //340v// Urgell en las appellacions y per tenir lo dit reverendíssim bisbe quístia en las ditas valls, que és de valor de més de sinch-centes lliures, y per ésser los delmes y premícies de la dita isglésia de Urgell, los quals reben lo dit reverendíssim bisbe, la Mensa Capitular e lo ardiaca de Andorra, dignitat molt principal en dita isglésia y tots los demás fruyts que dits vassalls produeixen convertint-se en utilitat dels poblats en est Principat e per ésser franchs de gavella y altres drets de les cosas aporten de França a las dites valls al temps del rey don Joan, rey de Aragó, tenian franquesa tots drets de les provisions y vitualles que del present Principat y Comptats treyan y aportaven a las dites valls per provisió dels poblats en aquells. E per çò, en lo any mil sinch-centes vuytanta-sinch, la Cort General de Cathalunya y tres braços de aquella los féu mercè de confirmar-los ho de nou concedir-los la franquesa del dret de entrada y exida de las cosas que-s trehian d'est Principat y Comptats per provisió dels poblats en aquells de las cosas que entraran de dites valls en est Principat y Comptats, volent que tota vegada que algun poblat en dites valls seria trobat en frau, //341r// çò és, que als taulers de Cathalunya no hauria denunciada la veritat, trahent provisions per a aportar-las en França dient volent-las per provisió de dites valls, caygués en pena de perdre la roba e las dites valls fossen obligades en pagar la pena conforme conste ab lo privilegi los fou concedit, lo qual presenten. E com sia cosa molt justa y ha rahó natural conforme fer benefici y mercè a las personas de qui se reben tants beneficis, supplica a vostras senyories, excel·lència y mercès, lo syndich de dites valls los sie de mercè confirmar-los y de nou en quant sia necessari concedir-los lo thenor de dit privilegi, que ho tindran y reputaran ha particular benefici y mercè. *Licet, etc. Altissimus, etc.*

A la qual supplicació, per nós fonch feta provisió que se'ls done y consedeix lo que se'ls donà y concedí com diu dita supplicació. Per çò, ab thenor del present privilegi, confirmant, lloant y aprovant lo dit privilegi que se'ls concedí en las Corts celebraren en la dita vila de Monçó, mil sinch-centes vuytanta-sinch per la sacra, catòlica y real magestat del rey don Phelip, de gloriosa mamòria, intimant, insinuant y notificant-voa la sobredita supplicació, declaració y desliberació, ab thenor de les presents vos diem, encarregam y manam que sempre y quant los dits habitants en las dites Valls de Andorra //341v// voldran traure de aquest Principat alguna cosa per a son manteniment de coses de menjar y beure per a aportar en dites valls los deyxen passar sens pagar dret algú, donant-los albarà de guia perquè per lo camí no fossen impeditis ni empatchats, y vajan

ab la mateixa seguretat com si pagassen lo dit dret, totes dilacions y consultes cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà nostra y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en la dita ciutat de Barçelona, quant a la ferma del bras ecclesiàstich lo primer de juliol y quant a la del militar y real ha set del mateix mes de juliol del any de la natiuitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

Item, etiam ex decreto per dicta tria stamenta concordato, fuerunt expedite littere sequentes:

Letres de Sancta Catharina de Barcelona

Los staments de la Cort General que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents y molt magnífichs senyors los deputats del //342r// General de Cathalunya residints en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per lo reverent prior del monestir de Sancta Catherina, del orde de Sanct Domingo, de la present ciutat nos hés estada presentada una supplicació del thenor següent:

Il·lustríssim, reverendíssims, molt reverents, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres y molt magnífichs senyors.

Lo pare mestre fra Pau Genovès, prior del convent de Sancta Catharina d'esta ciutat, diu que la canonització del gloriós sanct Ramon de Penyafort està en tant bon punt, com és públich, que's té per molt cert se celebrarà dins breu temps; y perquè per a la dita canonització se offereixen molts grans gastos y après de feta serà necessari fer una solempne festivitat de dit sanct, en demostració de la alegria y contento de tot aquest Principat per la honrra que li'n resulte de que sia canonitzat un tant gran sanct natural d'esta província y de un llinatge y casa tant il·lustre com la de Penyafort y que fou tant estimat y honrrat mentres visqué del sereníssim rey don Jayme lo conquistador y que ha fets y fa tants grans miragles en esta ciutat y regne, y per çò és tant convenient que li sia fabricada y adornada una principal capella dins la dita isglésia de Sancta Catharina, haont estiguen ab devoció las sanctes relíquias del seu beneventurat cors. Per tant, supplique humilment dit prior //342v// als tres staments que sia de son servey manar y provehir que per a dits effectes de dita canonització, festivitat y fàbrica sia hasenyalada alguna notabla almoyna, pus serà per gran glòria y honrra de tota la nació cathalana, hademés que dit convent y religiosos d'ell restaran de nou obligats ha pregar la divina magestat per la felicitat y conservació de aquest Principat.

A la qual supplicació, per nós és estada feta provisió que se li donen ha dit monestir per lo effecte que's supplique de dinés de la Generalitat sis mília lliures, ab que hajan de servir per dita canonització y no de altra manera. Per çò, notificant-vos dites coses, ab thenor de les presents vos diem y manam que de pecúnies del General doneu y pagueu realment y de fet al sobredit prior y convent del dit monestir les susdites sis mília lliures per lo effecte ja dit, tots duptes y difficultats cessants. Dient y manant als oydors de vostres comptes que, pagant dites quantitats, aquelles vos admeten en compte de legítima datta, mostrant o exhibint vosaltres àpocha de rebuda; volent emperò que la present paga y cauthela en algun temps no se pugue tràurer en conseqüència de semblant paga. En testimoni de les quals coses havem //343r// manat expedir las presents, sotascritas de mà dells tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de Barçelona, quant al bras ecclesiàstich a vint-y-nou del mes de juny y quant als braços militar y real a set de juliol del any de la natiuitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

Item, similiter fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite litere sequentes:

Letres del monestir de Sanct Francesch de Barcelona

Los tres staments de la Cort General congregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebra en la present ciutat de Barcelona als íncoles del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents y molt magnífichs senyors los deputats del General de Cathalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Sabreu que per lo reverent guardià y convent del monestir de Sanct Francesch de la present ciutat nos és estada presentada una supplicació del thenor següent:

Il·lustríssim, excel·lentíssim, molt il·lustres y reverendíssims il·lustres senyors.

Lo guardià, religiosos y convent de Sanct Francesch de la present ciutat de Barcelona, haont la magestat del rey nostre senyor ara per lo present celebre Corts Generals, diuhen //343v// que després de la reformació de dit monestir feta per lo senyor papa Pio quint, ha instància de la magestat del rey don Phelip, de gloriosa mamòria, en edifficar-lo del modo y trassa de la observança, conforme sos pares y mayors han acostumat, y en lo sustento y hospitalitat dels religiosos [graves que diverses voltes són passats a Capítols Generals y altres negocis de importància per a la religió,] y en provehir las demés necessitats que són estades moltes, han hagut de fer grandíssims gastos, per los quals la casa està constituyda ab molta necessitat y pobresa, sens poder tenir de què alimentar y entretenir lo gran número de religiosos que de ordinari resideixen en lo convent per acudir a las necessitats espirituals del poble ni poder passar havant las obres necessàries, com són infermeria, libreria, dormidors y celdas, trobant-se la casa al present ab obligació de satisfer cerca de mil lliures que·s deuen ha persones que las han prestadas per a las necessitats passades; y axí en sacristia com infirmaria y libreria se offereix haver de provehir molta roba y libres. Per lo qual lo dit guardià y religiosos humilment supplican a vostres senyories il·lustríssima, excel·lència, senyories reverendíssimas y mercès, que en consideració de totes las sobre dites necessitats y de que esta casa és molt acomodada per a servir-se d'ella sa magestat y vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories reverendíssimas y mercès en semblant ocasió de Corts, se servescan //344r// manar-los fer una competent almoyna, ab que puguén subvenir dites necessitats y passar havant y acabar las obres que tenen necessitat de fer-se per las necessitats y comoditats dels religiosos de dit convent, totes las quals necessitats, ab la liberalitat y mercè que de vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories reverendíssimas y mercès tots los religiosos speran, restaran complidíssimament reparades y serà restar perpètua mamòria de tanta mercè y de les presents Corts. Y perquè esta mamòria més se conserve y los religiosos presents y sdevenidors la tinguen de supplicar ha Nostre Senyor per la prosperitat spiritual y temporal de aquest Principat de Cathalunya, se offereix lo monestir ha posar las armes de la Deputació en totes las obres que faran de la almoyna y mercè que·s supplica, ab tant gran confiança com la magnanimitat, noblesa, charitat de vostra senyoria il·lustríssima, excel·lència, senyories reverendíssimas y mercès nos obliguen ha tenir y encara molt més lo servey que·s farà per aquesta via ha Déu Nostre Senyor, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

A la qual supplicació, és estada feta per lo bras ecclesiàstich provisió y decret que al present monestir de Sanct Francesch, per lo dany que se·ls ha fet en desfer lo refector y altres coses de dit monestir y per la commoditat que han dat a la present Cort de aposentar y incomoditats que ells entretant han //344v// patit y per obres fahedores en dit monestir, se·ls donen quatre milia lliures, moneda barcelonesa, y en lo que toca a la

despulla del present bras se'ls fa charitat de tot lo demunt dit; y lo real ha provehit que al dit monestir de Sanct Francesch, per lo dany que se'ls ha fet en desfer lo cor, obrir las portes, desfer lo refetor y altres coses de dit monestir y per las commoditats han donades ha dita Cort de appossentos y incommoditats que entre tant ells han patit y per obres fahedores en dit monestir, se'ls donen dos mília lliures, moneda barcelonesa; y en lo que toca a la despulla del present bras, se'ls fa charitat de tot lo demunt dit. Per çò, notificant-vos dites coses, encara que las dites provisions dels dits tres staments sien differents en la charitat assenyalada per los braços y stament ecclesiàstich y militar de la assenyalada per lo bras real, però attès que tots los tres staments conformen en la cantitat per lo bras real assignada, çò és, en las //345r// dos mília lliures. Per çò, ab thenor de les presents vos diem y manam que de pecúnies del General doneu y pagueu realment y de fet al sobredit monestir de Sanct Francesch de la present ciutat e o al syndich y ecónomo de aquell las susdites dos mília lliures per lo dit bras assenyaladas, com en aquelles concórregan los dios staments ecclesiàstich y militar, per los effectes y causes ja dites, tots duptes y difficultats cessants. Dient y manant als oydors de vostres comptes que, pagant dita quantitat, aquella vos admettan en compte de legítima data, mostrant o exhibint vosaltres àpocha de rebut; volem emperò que la present cauthela en algun temps no se pugue tràurer en conseqüència de semblant paga. En testimoni de les quals coses havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de Barcelona, quant al bras ecclesiàstich al primer de juliol del any mil sinch-cents noranta-y-nou.

Item, ex decreto per dicta tria stamenta super infrascriptis concordato, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite littere desuper provisse, sub forma sequenti:

345v// **Letres de adiuncció de don Federich Dezpallau**

Los tres staments de la Cort General del present Principat de Cathalunya, congregats en Corts Generals, las quals la sacra, cathòlica y real magestat del rey don Phelip segon, vuy beneventuradament regnant, de present celebra als íncoles del present Principat de Cathalunya en la ciutat de Barcelona, en lo monestir de Sanct Francesch, attenent y considerant que vós, noble don Phederich Dezpallau, havent regit y servit y de present serviu y regiu lo offici de drassaner del dit General bé y degudament y ab aquella legalitat y indústria que convé ha tota utilitat y profit del General, e per çò nos haveu supplicats vos consentíssem don Garau Dezpallau, nebot vostre, en adiunt en dit offici. Per tant, havent sguart als bons serveys per vós fets y que de present féu en dit offici y considerat que és utilitat a dit General que los officials y ministres de aquell de lonch temps sien nodrits y exercitats en llurs officis, ab thenor de les presents cream y constituhim ha vós, don Phederich Dezpallau, en lo dit offici de drassaner del dit General adjunt lo sobredit don Guerau Dezpallau, nebot vostre, ab un mateix salari tant solament, lo qual vós, dit don Federich Dezpallau, prengau y rebau durant vostra vida ha tota vostra voluntat, e lo dit offici de drassaner, deffelint la hu, reste ab lo //346r// sobrevivint de vosaltres, e no sia vist dit offici vaccar en tot o en part per mort del hu de vosaltres. Enaxí que com adiunct la hu ab altre tingau, regiau y exerciau dit offici, axí en lo temps com quiscú en tots actes e coses necessàries, e que sien de pertinències del dit offici e dependents e emergents de aquell. Volem emperò y provehim que per la present adiuncció lo dit General, directament ni indirecta, no hage de pagar sinó un salari tant solament per la servitut del dit offici, ans vosaltres dos vos haiau ha contentar y vos contenteu de un mateix salari, no

obstant qualsevol Capítol o Capítols de Cort. Altrament disposant, dient y manant ab thenor de les presents als reverents y magnífichs deputats de dit General del Principat de Cathalunya y ha tots altres oficials y ministres de dit General que ha vós, dit don Garau Dezpallau, adiunct al dit don Phederich Dezpallau, honcle vostre, prestat que haiau primer lo sagrament y homenatge acostumat de haver-vos bé y llealment en dit offici y exercici de aquell e de fer totes altres coses al dit offici pertanyents y tocants, vos tinguen y reputen en y drassaner de dit General y en la drassana de aquell y altres parts haont convinga totes y sengles coses fassau y exerciau que vostres predecessors en dit offici tenen //346v// acostumat ab un mateix salari, com dit és. Y noresmenys, volem y provehim que vós, dit Garau Dezpallau, en dit offici adiunct al dit don Phederich Dezpallau, honcle vostre, vos alegreu de totes las immunitats e prerrogatives, axí de portar armes y franquesses de barchas y pontatges y barres com de altres libertats y facultats que als oficials y ministres de dit General, axí per Capítols de Cort com per privilegis e per provisions reals e altrament, és lícit y permès. En testimoni de les quals coses manam ésser feta la present, sotascrita de mà dells tres presidents e sagellada del mayor sagell de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, quant al stament ecclesiàstich ha sis de juliol y quant als staments militar y real ha set del mateix, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-y-nou.

Item, ex simili decreto fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite littere per dicta tria stamenta provisse, sub forma sequenti:

**347r// Letres de mossèn Francesch Montalt,
syndich del General**

Los tres staments de la Cort General congregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebra en la present ciutat de Barcelona als íncolas del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents y molt magnífichs senyors los deputats del General de Cathalunya residints en dita ciutat. Salut y honor. Sabreu que per Francesch Montalt nos és estada presentada una supplicació del thenor següent:

Il·lustríssims, reverendíssims, excel·lentíssim, molt il·lustres, il·lustres, molt reverents y molt magnífichs senyors.

Lo offici de syndich del General és de qualitat y treballs ha tots notoris y lo salari molt poch conforme aquells, com no sie sinó cent y trenta lliures lo any, sens altre emolument; per çò, per què pugue totalment entèndrer en los affers de dit offici y sia la satisfacció condigna als treballs y affers ordinaris, supplica Francesch Montalt, qui vuy obtè aquell, a vostres senyories, excel·lència y mercès sien servits de fer-li mercè de que aquell sie augmentat, conforme a la Cort General millor apparexerà; lo que rebrà ha molt singular gràcia y mercè. Lo offici, etc. *Que licet, etc. Altissimus, etc.*

A la qual supplicació, per nós és estada feta provisió que li sian affigides cinquanta lliures per any. Per çò, notificant-vos dites coses, ab thenor del present vos diem y manam que dit offici //347v// del General augmenteu, segons que nosaltres augmentam, lo dit salari de dit offici de més del que té, cinquanta lliures per any; manant al regent los capbreus de les cautheles dells salaris ordinaris dells oficials ordinaris de la casa de la Deputació y al regent los comptes del General de Cathalunya y altres a qui se sgarde que dites cinquanta lliures assente en los dits capbreus y aquelles, ab las demás cent y trenta, paguen al dit syndich quiscun any en la forma acostumada, tots duptes y difficultats cessants. En testimoni de les quals coses havem manat fer y

expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de Barcelona, ha set dies del mes de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-y-nou.

Item similiter, ex decreto per dicta tria stamenta concordato, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite littere jam desuper provise, sub forma sequenti:

348r// **Letras de adiuncció de Rafel**

Vila

Los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya, congregats en Corts Generals, las quals la sacra, cathòlica, real magestat del rey don Phelip segon, vuy beneventuradament regnant, de present celebra als íncolas del present Principat de Cathalunya en la present ciutat de Barcelona, en lo monestir de Sanct Francesch, attenent y considerant que vós, Raphael Vila, sparter del General y casa de la Deputació del Principat de Cathalunya, haveu regit y servit y de present regiu y serviu dit offici de sparter del General y casa de la Deputació bé y degudament y ab aquella legalitat e indústria que convé a tota utilitat y proffit del dit General, e per çò nos haiau supplicats vos consentíssem Miquel Vila, fill vostre, en adiunct en dit offici. Per tant, hagut sguart als bons serveys per vós fets e que de present féu en dit offici y considerant que és útil al dit General que los officials y ministres de aquell de llonch temps sien nodrits y exercitats en llurs officis, ab thenor de les presents cream e constituhim ha vós, dit Rafel Vila, sparter, en lo dit offici de sparter del dit General y casa de la Deputació, adjunct lo sobredit Miquel Vila, fill vostre, ab un mateix salari tant solament, lo qual vós, dit Rafel Vila, prengau y rebau durant vostra //348v// vida ha total vostra voluntat, e lo dit offici de sparter del dit General y casa de la Deputació, deffallint la hu, reste ab lo sobrevivint de vosaltres, e no sia vist dit offici vaccar en tot o en part per mort del hu de vosaltres. Enaxí que com ha adjunct la hu al altre tingau, regiau y exerciau dit offici, axí ensemps com quiscú per si en tots actes e coses necessàries, e que sian de pertinències del dit offici e dependents e emergents de aquell. Volem emperò y provehim que per la present adjuncció lo dit General, directament ni indirecta, no se hage de pagar sinó un salari tant solament per la servitut del dit offici, ans vosaltres dos vos haiau de contentar y vos contenteu de un mateix salari, no obstant qualsevol Capítol o Capítols de Cort altrament disposants; dient y manant ab thenor de les presents als reverents y magnífichs deputats del dit General del Principat de Cathalunya y ha tots altres officials y ministres del General que de vós, dit Miquel Vila, adjunct al dit Rafel Vila, pare vostre, prestat que haiau primer lo sagrament y homenatge hacostumat de haver-vos bé y lealment en dit offici y exercici de aquell e de fer totes altres coses al dit offici pertanyents y tocants, vos tinguen, hagen y reputen ésser sparter del dit General //349r// y casa de la Deputació del predit Principat de Cathalunya ab un mateix salari, com dit és. Y noresmenys, volem y provehim que vós, dit Miquel Vila, en dit offici adjunct al dit Rafel Vila, pare vostre, vos alegreu de todas las inimitats e perrogatives, axí de portar armes y franquesses de barchas y pontatges y barras com de altres libertats y facultats que als officials y ministres del dit General, axí per Capítols de Cort com per privilegis e per provisions reals e altrament, és lícit y permès. En testimoni de les quals coses manam ésser feta la present, sotascrita de mà dels tres presidents e sagellada ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, quant al stament ecclesiàstich ha vint-y-tres de juny e quant al stament real ha sis de juliol e quant al sta-

ment militar a set del mateix, del any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-y-nou.

Item, ex simili decreto fuerut per me, dictum notarium et scribam, expedite littere desuper proviso in hunc qui sequitur modum:

**349v// Letres de la adiunció
de Phelip Basturs**

Los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya, convocats y congregats en Corts Generals, las quals la sacra, cathòlica y real magestat del rey don Phelip segon, vuy beneventuradament regnant, de present celebra als íncolas del present Principat de Cathalunya en la ciutat de Barcelona, en lo monestir de Sanct Francesch, atnent y considerant que vós, Phelip Basturs, altre dels porters deservints en la casa de la Deputació del Principat de Cathalunya, haveu regit y servit y de present regiu y serviu lo offici de porter del deputat ecclesiàstich del dit General bé y degudament y ab aquella legalitat e indústria que convé ha tota utilitat y profit de dit General, e per çò nos haveu supplicats vos consentíssem Francesch Basturs, fill vostre, en adiunct en dit offici. Per tant, havent sguart als bons serveys per vós fets y que de present féu en dit offici y considerant que és util al dit General que los oficials y ministres de aquell de llonch temps sien nodrits y exercitats en llurs officis, ab thenor de les presents cream y constituim ha vós, dit Phelip Basturs, en lo dit offici de porter del bras ecclesiàstich //350r// del dit General del dit Principat de Cathalunya, adiunct lo sobredit Francesch Besturs, fill vostre, ab un mateix salari tant solament, lo qual vós, dit Phelip Basturs, prengau y rebau durant vostra //350r// vida ha tota vostra voluntat, y lo dit offici de porter, deffallint la hu, reste ab lo sobrevivint de vosaltres, e no sie vist dit offici vaccar en tot o en part per mort de hu de vosaltres. Enaxí que com ha adjunct la hu al altre tingau, regiau y exerciau lo dit offici, axí ensemps com quiscú per si en tots actes e coses necessàries, e que sien de pertinències del dit offici e dependents y emergents de aquell. Volem emperò y provehim que per la present adiunció lo dit General, directament ni indirecta, no haje ha pagar sinó un salari tant solament per la servitut del dit offici, ans vosaltres dos vos hayau contentar y vos contenteu de un mateix salari, no obstant qualsevol Capítol o Capítols de Cort altrament disposant; dient y manant ab thenor de les presents als reverents y magnífichs deputats de dit General del Principat de Cathalunya y a tots altres oficials y ministres del dit General que ha vós, dit Francesch Basturs, adjunct al dit //350v// Phelip Besturs, pare vostre, prestat que hajau primer lo sacrament y homenatge acostumat de haver-vos bé y lealment en dit offici y exercici de aquell e de fer totes altres coses al dit offici pertanyents y tocants, vos hajan, tinguen y reputen en ésser altre dels tres porters per lo bras ecclesiàstich de dit General del predit Principat de Cathalunya ab un mateix salari, com dit és. E noresmenys, volem y provehim que vós, dit Francesch Besturs, en dit offici adiunct al dit Phelip Besturs, pare vostre, vos alegreu de totes las immunitats e prerrogatives, axí de portar armes y franqueses de barchas y pontatges y barras com de altres libertats y facultats que als oficials y ministres de dit General, axí per Capítols de Cort com per privilegis reals y altrament, és lícit y permès. En testimoni de les quals coses manam ésser feta la present, sotascrita de mà dels tres presidents e sagellada del mayor sagell de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, quant al stament ecclesiàstich ha vint-y-tres de juny, quant al stament real ha sis y quant al militar ha set del mes de juliol del any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-y-nou.

Item et similiter, fuerunt expedite litere sequentes:

**351r// Letres de la adiuncció
de Jauma Llossada**

Los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya, congregats en las Corts Generals, las quals la sacra, cathòlica, real magestat del rey don Phelip segon, vuy beneventuradament regnant, de present celebra als íncolas del present Principat de Cathalunya, attenent y considerant que vós, Jauma Llossada, mercader y mayor de dies, ajudant del racional de la casa de la Deputació del General de Cathalunya y comprovador de las bollas de dit General, haveu regit y servit y de present regiu y serviu dit offici de ajudant de racional y comprovador de las bollas de dit General, bé y degudament y ab aquella legalitat y indústria que convé a tota utilitat y profit de dit General, e per çò nos hajau supplicats vos consentíssem Jauma Llossada, menor, fill vostre, en adjunct de dit offici. Per tant, hagut sguart als bons serveys per vós fets y que de present féu en dit offici y considerant que és util al dit General que los officials y ministres de aquell de llonch temps sien nodrits y exercitats en llurs officis, ab thenor de les presents cream e constituhim ha vós, dit Jauma Llossada, mayor, en lo dit offici de ajudant de racional y comprovador de las bollas del dit General del dit Principat de Cathalunya, adjunct lo sobredit Jauma Llossada, menor, fill vostre, ab un mateix salari tant solament, //351v// lo qual vós, dit Jauma Llossada, mayor, prengau e rabau durant vostra vida a tota vostra voluntat, e lo dit offici de ajudant de racional e comprovador de las bollas, deffallint la hu, reste ab lo sobrevivint de vosaltres, e no sie vist dit offici vaccar en tot o en part per mort de la hu de vosaltres. E axí que com ha adjunct la hu al altre tingau, regiau y exerciau lo dit offici, axí ensemps com quiscú per si en tots actes y coses necessàries, e que sien de pertinències del dit offici e dependents e emergents de aquell. Volem emperò y provehim que per la present adjuncció lo dit General, directament ni indirecta, no haja de pagar sinó un salari tant solament per la servitut de dit offici, ans vosaltres dos vos hajau de contentar y vos contenteu de un mateix salari, no obstant qualsevol Capítol o Capítols de Cort altrament disposants; dient y manant ab thenor de les presents als reverents y magnífichs deputats de dit General del Principat de Cathalunya y ha tots altres officials y ministres del dit General que a vós, dit Jauma Llossada, menor, adjunct al dit Jauma Llossada, mayor, vostre pare, prestat que hajau primer lo sagrament y homenatge acostumat de haver-vos bé y lealment en dit offici y exercici de aquell e de //352r// fer totas altras cosas al dit offici pertanyents y tocants, vos hajan, tingan y reputen en ésser ajudant del racional del dit General y casa de la Deputació e comprovador de las bollas del dit General del predit Principat de Cathalunya ab un mateix salari, com dit és. E noresmenys, volem e provehim que vós, dit Jauma Llossada, menor, en dit offici adjunct al dit Jauma Llossada, mayor, pare vostre, vos alegreu de totes las immunitats e porrogatives, axí de portar armas y franqueses de barchas y pontatges y barres com de altres libertats y facultats que als officials y ministres del dit General, axí per Capítols de Cort com per privilegis e provisions reals e altrament, és lícit y permès. En testimoni de les quals coses manam ésser feta la present, sotascrita de mà dels tres presidents e sagellada del mayor sagell de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, quant al stament ecclesiàstich y real a sis del mes de juliol y quant al militar a set del mateix mes de juliol del any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

Item similiter fuerunt expedite litere per me, dictum notarium, sequentes:

352v// **Letres de adjuncció de Ramon Mas**

Los tres staments de la Cort General del Principat de Cathalunya, congregats en Corts Generals, las quals la sacra, cathòlica y real magestat del rey don Phelip segon, vuy beneventuradament regnant, de present celebra als íncolas del present Principat de Cathalunya, attenent y considerant que vós, Francesch Mas, valer de vaxells y galeres, mestre de tendes de camp, banderas y tandals, haveu regit y servit y de present regiu y serviu dit offici de mestre de veles de vexells y galeras y de tendas de camp, banderas y tendals, bé y degudament y ab aquella legalitat y indústria que convé a tota utilitat y profit de dit General, e per çò nos hajau supplicat vos consentissem Ramon Mas, fill vostre, en adjunct en dit offici. Per tant, hagut sguart als bons serveys per vós fets y que de present féu en dit offici y considerant que és util al dit General que los officials y ministres de aquell que de llonch temps sien nodrits y exercitats en llurs officis, ab thenor de les presents cream e constituhim ha vós, dit Francesch Mas, valer, en lo dit offici de valer de vexells y galeras y de mestre de tendes de camp, banderas y tendals del dit General del dit Principat de Cathalunya, adjunct lo sobredit Ramon Mas, fill vostre, ab los salaris y prerrogatives que fins vuy, per rahó de aquell, haveu //353r// hagut y rebut y haver y rébrer és acostumat, lo qual vós, dit Francesch Mas, prengau e rebau durant vostra vida a tota vostra voluntat, e lo dit offici de valer de vexells y galeras y de mestre de tendes, banderas y tendals, deffalint la hu, reste ab lo sobrevivint de vosaltres, e no sia vist dit offici vaccar en tot o en part per mort de la hu de vosaltres. Enaxí que com ha adiunct la hu al altre tingau, regiau y exerciau dit offici, axí ensemps com quiscú per si en tots actes e coses necessàries, e que sien de pertinències de dit offici e dependents e emergents de aquell. Volem emperò y provehim que per la present adjuncció lo dit General, directament ni indirecta, no haja de pagar sinó un salari tant solament per la servitut de dit offici, ans vosaltres dos vos hajau de contentar y vos contenteu de un mateix salari, no obstant qualsevol Capítol de Cort altrament disposant; dient y manant ab thenor de les presents als reverents y magnífichs diputats de dit General del Principat de Cathalunya y ha tots altres officials y ministres del General que a vós, dit Ramon Mas, adjunct al dit Francesch Mas, vostre pare, prestat que hajau primer lo sagrament y homenatge acostumat de haver-vos bé y lealment en dit offici y exercici de aquell e de fer totes altres //353v// coses al dit offici pertanyents y tocants, vos hagen, tinguen y reputen en ésser mestre de velles de vexells y galeras e de mestre de tendas, banderas y tendals del dit General del predit Principat de Cathalunya y casa de la Deputació. E noresmenys, volem y provehim que vós, dit Ramon Mas, en dit offici adjunct al dit Francesch Mas, pare vostre, vos alegreu de totes las immunitats y prerrogatives, axí de portar armes y franqueses de barchas y pontatges y barres com de altres libertats y facultats que als officials y ministres del dit General, axí per Capítols de Cort com per privilegis e per provisions reals y altrament, és lícit y permès. En testimoni de les quals coses manam ésser feta la present, sotascrita de mà dels tres presidents e sagellada del mayor sagell de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, quant al stament ecclesiàstich ha set del mes de juliol del any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

Preterea, ex decreto per dicta tria stamenta concordato, fuerunt facta et firmata per dicta tria stamenta et personas //354r// in eis et una quaque earum convocatas et interessentes instrumenta syndicatuum personis modo et forma ac causis et rationibus infrascriptis et supra decretis, presentibus et interessentibus nobis, notariis et dictorum stamentorum respective scribis, videliset, Joanne Sala pro militari, Galçerando Calopa pro regali, et me, Alexandro

Cendra, pro presenti ecclesiastico stamentis, et instrumenta ipsa in simul recipientibus ab ipsis stamentis, videliset, ab uno quoque eorum in suo apartamento de per se; quorum quidem syndacatum tenores, unius post alterum, sic sequuntur:

**Syndicat per a manllevar 300.000 lliures per pagar
part del servey de sa magestat**

En nom de Nostre Senyor Déu. Sia a tots cosa manifesta que la Cort General del Principat de Cathalunya y los tres staments de aquella congregats en Corts Generals per la sacra, cathòlica y real magestat del rey nostre senyor de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas y poblats del dit Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, oyda y entesa la proposició per sa magestat feta y considerada la molta amor y voluntat mostra tenir als dits Principat y Comptats e poblats en aquells, provehint a la justícia en tal modo que los dits poblats //354v// puguen estar y víurer en pau, repòs y tranquil·litat. E més havant, entenent la molta affecció en totes las altres coses que a la utilitat, bé y augment de la república del dit Principat y Comptats tenen respecte, per al qual effecte per sa magestat en dita Cort són estades fetes, ordenades y provehides moltes coses axí per Constitucions com per Capítols y actes de Cort y altrament, per las quals mityensant lo auxili divinal s'espere que los dits Principat y Comptats no tan solament se conservaran, mes encara augmentaran en població y tot altre bé de aquells; considerant axí mateix la dita Cort los grans, intolerables gastos y despesses que sa magestat ha sostenguts per los actes mencionats en la dita proposició per sa magestat feta, los quals actes han redundat y speren redundar en augment y gran conservació y universal bé de tota la christiandat y per çò dignes de immortal mamòria; per todas las preditas y altrás moltas justas causas y consideracions, la dita Cort o los dits tres braços de aquella, après de llonch tractat, jatsie en açò tinguts no fossen, seguint llur pròpria naturalesa e innata fidelitat, imitant llurs predecessors que may han faltat als serveys de llurs prínceps y senyors, predecessors de sa magestat, de immortal mamòria, no perquè en açò sien o puguen ésser obligats o extrests en alguna manera ni per sguart o respecte que altres //355r// regnes a sa magestat sotsmesos li hajan fetes offerres, serveys o donatius, com los habitants en dit Principat y Comptats sie poble franch y llibert de tota exacció y imposició forçosa, sinó per la effectió que sempre han tengut y tenen al servey de sa magestat, de llur mera liberalitat y espontànea voluntat hajan feta offerra o donatiu graciós a la preffata cathòlica y real magestat de un milió y cent milia lliures de moneda corrent en la ciutat de Barcelona, de les pecúnies del General, los quals sian e hagen de ésser pagades a sa magestat per los deputats del General de dit Principat e per ell a son thesorier general en los regnes de la Corona de Aragó o altres qualsevol persones per sa magestat nomenadores, los quals, de beneplàcit y consentiment de sa magestat y dels dits tres braços és y són fets y constituïts receptors del dit servey y en la forma següent, çò és, tres-centes milia lliures de comptants de present y set-centes milia lliures dins sinch anys del dia de la conclusió de la present Cort comptadors, en sinch pagues iguals, la primera de les quals caurà del dia de la dita conclusió ha un any y las altres en semblants terminis de any en any, en la Taula de la present ciutat de Barcelona. En lo qual milió //355v// sia coprès lo coronatge de la preffata sacra, cathòlica y real magestat y maridatge de la sereníssima infanta dona Isabel, germana de sa magestat, muller del sereníssim archiduc Alberto de Àustria, y qualsevol altre dret si algú ne serà degut, com si expressament se fes menció de aquell; y las restants cent milia lliures ha compliment del dit donatiu, pagadores dins un any, per satisfer los agraviats o creadors axí líquits com liquidadors, axí de justícia com de revocacions de privilegis, deutes y demandes contra sa magestat; las quals cent milia lliures volen e ordenen que per a effectuar dita promesa, los sobredits deputats se retin-

gan vers si del dit donatiu fet a sa magestat per pagament, com dit és, dels dits agraviats y acreadors, com més largament las cosas preditas y altres són contengudes y deduhides a la dita oferta, a la qual se fa relació. Per tant, la dita Cort General y los dits tres staments de aquella, volent dar obra ab effecte que las sobreditas onze-centes milia lliures ab tot effecte y compliment se procuren en los terminis desobre contenguts, per lo que la dita Deputació no té tots los dits diners en comptants, e haguts, tractats y colloquio sobre açò, se ha determinat que, per via de manlleutes y vendes de censals morts fahedores mityensant carta de gràcia, se procuren quant menester sie y convingue tres-centes milia lliures, inseguint la dita deliberació, ab thenor de la present pública carta, ab voluntat y consentiment, //356r// auctoritat y decret del rey nostre senyor e de la dita Generalitat, elegessen, creen, constituïxen, deputen y solempnament ordenen en procuradors, ecónomos, syndichs y actors certs y specials y a las cosas devall scrites generals, axí que la generalitat no derogue a la specialitat ni per lo contrari, los venerables y magnífichs mossèn Francesch Oliveres, canonge de la seu de Gerona, mossèn Honophre Bruguera, cavaller en Barcelona domiciliat, mossèn Jauma Riu, burgès de Perpinyà, deputats del dit General del dit Principat de Cathalunya, e los que per havant seran, mossèn Francesch Olivó y de Albèrnia, ardiaca de Sancta Maria de la Mar, y en absència, deffecte o impediment seu, en son lloch, a Miquel Ferrer de Busquets, canononge de la seu de Barcelona, per lo stament ecclesiàstich; don Honofre d'Elentorn, senyor de Seró, y en absència o impediment de aquell ha Honofre de Argensola, per los stament militar; miçer Miquel Çarrovera, doctor en drets, y en son lloch y en absència o impediment seu, miçer Hierònym Miquel, doctor en drets de la ciutat de Barcelona, per lo stament real; e la mayor part dels dits deputats e de las personas prop nomenades in solidum, als quals deputats y en son cars als honorables oydors de comptes del dit General que segons Capítols de Cort passades sucehiren en lloch y potestat del offici de deputats, e a las demás personas desús nomenades e la mayor //356v// part de aquelles in solidum la dita Cort concordablement dóna, consent y atorga auctoritat, licència, facultat y potestat de vendre en [nom] y veus de la dita Cort e del dit General, carta de gràcia de rembre mityensant, a qualsevol universitats, comunitats, cossos, col·legis y singulars personas, tantas pensions de censals morts, los preus dels quals prenguen summa, basten e sien sufficients a la dita summa de tres-centes milia lliures, segons forma de la dita oferta, a rahó y for de vint milia per mil, havedors y rebedors los dits censals e o las pensions de aquells franchs y quitis e franques e quíties de tots càrrechs, drets e impositions, de y sobre las ditas generalitats del dit General de Cathalunya que per los deputats e per ordinacions de Corts passades se cullen, reben y exhigessen en los dits Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya y en qualsevol de aquells, axí specialment com generalment, designades per ells e de y sobre altres béns y drets de dit General presents y sdevenidors. E puguén los dits procuradors, ecónoms, syndichs y actors constituïts o la mayor part de aquells, en lo nom, auctoritat y potestat demunt dits, convenir y prométrer als compradors dels dits censals que lo dit General y los deputats de aquell o administradors, presents y sdevenidors, qualsevol que sian, daran y pagaran los dits censals o llurs ànnuas pensions //357r// ha aquells de qui seran quiscun any en sos tèrmens, franchs y quitis de totes quísties, tals e impositions, serveys, càrrechs, dons, exaccions e contribucions e sens totes missions, dampnatges e interessos de aquells de qui seran dits censals. E per complir e servir lo dit General e los dits deputats, oficials y ministres de aquell totes y sengles coses, que los dits procuradors, ecónoms, syndichs y actors als dits compradors dels dits censals prometran y convindran posar aquelles penes pecuniàries que a ells seran vist fahedor. Y més havant, per las dites coses e per los dits censals e paga e satisfacció de aquells e per totes missions, danys e interessos, penes y promissions posadores en los contractes fahedors e totes e sengles coses en los dits contractes per los

dits procuradors, ecònoms, syndichs y actors prometedors y especificadors en nom y auctoritat desús dits, puguen los predits syndichs, ecònoms, actors y procuradors totas las generalitats del dit General y totes y sengles altres coses y béns y drets de aquell, en special y general, obligar, sotsmetre, assignar y consignar. E las ditas generalitats o aquelles que ben vistes los serà, puguen metre y posar en mans dels dits compradors y dels seus, ab expressió de aquella ciutat, vila o lloch que·ls plaurà, y de aquells lliurar possessió corporal o casi als dits compradors, çò és, a quiscú d'ells pro rata de sos censals, de la qual possessió per alguna necessitat, manera o rahó ne per algun cars //357v// que fos urgent e gran, no puguen ésser expellits ni foragitats ni en aquella perjudicats. E proveheix y ordena la dita Cort, per mayor tuyció y seguretat dels dits censals o compradors de aquells, que los predits censals no puguen per lo senyor rey o algun de sos officials ésser annotats o oppressos o confiscats ni ésser-hi feta empara alguna ni seqüestre o empatxament algú ni posar la mà en alguna manera per qualsevol delictes o excès, quant que fos gran o enorme, per los compradors o altres persones de dits censals comesos e cometedós. E puguen encara los dits procuradors, ecònoms, syndichs y actors en los dits noms y auctoritat, per rahó dels dits censals, totas altres obligacions, fermetats y seguretat sobre las dites generalitats y altres coses del dit General fer y fermar una y moltes cartes y encara scripturas de terç, axí en la cort del veguer de Barcelona com en altres qualsevol corts, y fer confessions y totes altres condempnacions, manaments de paga e sentèncias acceptar e fer totas las seguretats en juy y fora juy, en qualsevol corts seculares, ab tots pactes, condicions y promeses, penes, assignacions y obligacions specials y generals de les dites generalitats, altres béns y drets del dit General, ab renunciació de propi for e submissió de aquella cort o jutge que volrran e //358r// ab totas altres renunciacions, cauthelas, seguretats y clàusules acostumades posar en altres vendes per deputats, syndichs e procuradors passats fets de censals sobre dit General e generalitat de aquell y altres més forts seguretats, clàusules y cautheles que ha profit dels compradors se poran ordenar y ab aquells se poran concordar y convenir. Puxen encara los dits procuradors, ecònoms, syndichs y actors demanar y rebre los preus de les vendes dels dits censals per ells venedors y fer àpochas de aquells. E més, vol y ordena la dita Cort que las generalitats de dit General impossades que·s cullen y paguen en tota Cathalunya sien o servescan per pagar los dits y altres censals, salaris y càrrechs del dit General; e que las dites generalitats entre tant, en tot o en part, durant los dits censals axí com dit és venedors, no puguen ésser en dany o perjudici dels dits censals minuïdes, toltes o levades, ne puguen ésser segrestades en perjudici dels dits censals; ni axí poch puguen ésser emparades o perjudicades per lo senyor rey o sos officials o per altres qualsevol persones ne encara per Corts Generals de tots los regnes o terres del senyor rey, ne per alguna causa o rahó ne per algun cas o dret ne per necessitat alguna, quant que fos gran e urgent. E si lo contrari era fet o attentat fer, no vàlega, //358v// ans sia hagut per no fet e nul·le, encara que fos fet en Corts Generals per lo dit senyor rey o per los seus officials o en altra manera, si donchs no·s feya ab e de voluntat y consentiment dels compradors dels dits censals. E lo present poder y totes y sengles coses en la present carta contengudes y totes las vendes dels censals, obligacions, seguretats y contractes que·s faran per rahó de dites vendes, vol e ordena la dita Cort, ab voluntat e auctoritat de sa magestat, que vàlegan y tingan plena facultat, valor, força y auctoritat de acte de Cort, e axí com ha acte de Cort sien haguts; e que per los dits censals pugue ésser feta en las generalitats demunt dites y altres béns de dit General de Cathalunya, per tots ordinaris, exeqüció promptament y ab tot acabament, no contrastant qualsevol defalliments, nul·litats e impugnacions y vicis, si alguns per qualsevol rahó se poden oposar; e tots los dits contractes, ara per llavors, sa magestat e la present Cort ab aquesta scriptura e carta lohen, approven, ratifiquen e confirmen axí com millor dir, fer y enténdrer sa pot, a sa bon enteniment y

ha tot profit dels dits compradors dels dits censals y de quiscú de aquells; e promet la present Cort e lo General de Cathalunya ajustar en aquella enaçò bona fe que contra las cosas demunt ditas e devall scrites o alguna de aquelles no faran //359r// ni vindran per alguna rahó, cars o necessitat per gran o per grave que fos, ans totes aquelles compliran e observaran e complir e observar faran en sa bona fe e sens frau, tota malícia e contradicció remogudes. E vol e ordena la dita Cort, ab voluntat de sa magestat, que las ditas vendas de censals axí com és dit fahedores o alguna de aquellas o los preus dels demunt dits censals y de algú de aquells e las obligacions, seguretats y las cosas demunt y devall scrites no puguen, en juy ni fora juy, en res ésser impugnades ni y pugue ésser opposada excepció de injustícia de preu o de nul·litat o de qualsevol altre rahó o dret que contrari li fos per alguna manera ni algun impediment, deffalliment o deffalliments, ans la dita Cort y tres braços de aquella, ab auctoritat de sa magestat, tots deffalliments e tots contraris e impugnacions que notar, al·legar e posar se puguessen, suplexen y tollen de present e per toltes e foragitades volen que sian hagudes de tot en tot. Més havant, puguen los dits procuradors, ecónoms, syndichs y actors fer totes altres coses que a ells vistes seran necessàries, profitoses, expedients per seguretat dels dits compradors, encara que fossen tals que requirissen special o exprés poder y manaments y fossen mayor y pus grans //359v// de las sobre especificades e las quals poria fer la dita Cort General de Cathalunya personalment de si mateixa, ab auctoritat de sa magestat, car la dita Cort, en nom de tot lo General de Cathalunya, comet y atorga sobre totes las dites coses e de sobre tots emergents y dependents de aquells, tocants en qualsevol manera als dits procuradors, ecónoms, syndichs y actors, llibera y general administració e plenament ses veus. Promettent la dita Cort en sa bona fe als dits procuradors, ecónoms, syndichs y actors y encara a tots y sengles compradors dels dits censals y ha totes altres persones de les quals interès sia o pertanga y als notaris devall scrits stipulants y rebens en açò en nom d'ells e de totes altres persones de les quals interès sia e ésser puga, que la dita Cort e lo dit General de Cathalunya hauran e per ferm tindran e compliran e observaran e observar faran sens alguna contradicció totes las coses predites e tot lo que per dits procuradors, syndichs, ecónoms y actors serà promès y fet en dits noms, e aquelles ni lo present poder no revocaran, sots obligació de tots los béns del dit General. En testimoni de les quals coses, la dita Cort manà ésser feta per los notaris dejús scrits carta pública, la qual pugue //360r// ésser multiplicada en tantes cartes consemblants y de un mateix thenor com ne seran demanades per los dits procuradors, ecónoms, syndichs y actors o per los compradors dels dits censals e altres de qui interès sia. E las coses predites foren fetes, lohades y firmades per la dita Cort en lo monestir de Sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, haont la dita Cort estava congregada per cada stament en son apartament de per si, dijous que comptàvem ha vuyt del mes de juliol, entra las dos y las tres de la matinada, del any de la nativitat del Senyor mil sinch-cents noranta-nou, presents en açò per testimonis Pere Prous, Bernat Fort y Gaspar Monserrat Xemelan, scrivents de Barcelona.

Decretum

Signum Philippi, Dei gratia regis Castelle, Aragonum, Legionis, utriusque Cicilie, Hierusalem, Portugalie, Ungarie, Dalmatie, Croatie, Navarre, Granate, Toleti, Valentie, Gallicie, Mayoricarum, Hispalis, Sardinie, Cordube, Corsice, Murcie, Giennis, Algarbii, Algesire, Gibraltaris, Insularum Canarie necnon Indiarum orientalium et occidentalium, insularum ac terre firme maris oceani, archiducis Austrie, ducis Burgundie, Brabantie, Mediolani, Athenarum et Neopatrie, comitis Abspurgi, Flandrie, Tirolis, Barcinone, Rossilionis et Ceritanie, //360v// marchionis Oristani et comitis Goceani, qui predictis omnibus consentimus eaque laudamus, approbamus, rattificamus et confirmamus et eisdem regiam auctoritatem interponimus pariterque et decretum, supplentes et tollentes de plenitudine regie magestatis omnem defectum si quis forsan in predictis

de jure vel de facto possit apponi. Et volentes huiusmodi potestatem necnon venditiones ex inde faciendas plenam et perpetuam obtineant roboris firmitatem, non obstantibus defectibus et nullitatibus quibuscumque. Et promittimus quod in dictis generalitatibus non tangemus nec illas levare seu suspendi aliquatenus permittemus et in aliquo non contrafaciemus quavis causa. Mandantes universis et singulis officialibus nostris quocumque nomine nuncupatis et quacumque auctoritate et potestate fungantur presentibus et futuris et locumtenentibus eorundem quatenus predicta omnia et singula teneant et observent et non contrafacient quavis causa. Quam firmam et decretum apponi jussimus per secretarium nostrum ordinarium, don Petrum Franquesa, in civitate Barchinone, die octava mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, regnorum omnium nostrorum secundo; et ad maiorem omnium predictorum //361r// corroboracionem, sigillum nostrum comune jussimus apponendum. Yo el rey.

Sacra, catholica et regia magestas mandavit michi, don Pedro Franquesa.

In Curie primo, folio CXCVI.

Registrata.

Loco + sigilli.

En nom de Nostre Senyor Déu. Sia a tots cosa manifesta que la Cort General del Principat de Cathalunya y los tres staments de aquella, congregats en Corts Generals per la mateixa sacra, cathòlica y real magestat del rey nostre senyor vuy beneventuradament regnant convocadas y las quals la preffata sacra, cathòlica y real magestat del rey nostre senyor de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas y poblats de dits Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, per quant, considerant la dita Cort los grans e innumerables danys que los turchs, moros y altres enemichs de la sancta fe cathòlica, cossaris y piratas que de ordinari van en cos navegant per estes mars y costa dels dits Principat y Comptats y mars adjacents causen y donen, no sols en captivar y pèndrer vexells que navegan per ellas, //361v// impedint lo comerci de las mercaderias, sequejant y cremant pobles, casas, masias, isglésias y robant totes altres coses de fruyts y altres provisions y bastiments, en tant gran dany com és notori, però encara captivant gran número de personas de tots staments y edats, aportant aquelles en Barberia, haont pateixen miserable servitut, e lo que pijor és, que molts d'ells, per la flaqueza de la edat he xich o altrament, se aparten de nostra sancta fe cathòlica, renegant d'ella y adherint a la malvada secta de Mahoma, perden sas ànimes miserablement, e dels altres que poden rescatar-se trahuen tots anys grans summes de diners y ab ells armen ses armades y tenen major poder de offèndrer y danyar, debelitant las forses ha estos regnes, augmentant las suas, en gran dany y pèrdua de la honorable y haziendas dels poblats de dit Principat y Comptats y de les ànimes que's perden. Desityan remediar tots danys e inconvenients, la dita Cort, ab decret y consentiment de sa magestat y una nova Constitució en dita Cort feta sancta y piament, ha instituhit y ordenat que sian armades quatre galeras ha gastos y despeses de la Generalitat, perquè promptament se tinguen las dites quatre galeras; y com la dita Deputació no tinga de present diners comptants, com haja de pagar //362r// també lo servey assignat y promès per dita Cort ha sa magestat, se procure pendre per dit effecte vuytanta milia lliures ha censal, com més llargament en la dita Constitució se conté, a la qual se ha relació. Per tant, la dita Cort General y los dits tres staments de aquella, volent dar obra ab effecte que la dita Constitució tinga lloch y sortescas son degut effecte y que las dites vuytanta milia lliures se procuren haver, inseguint lo thenor de dita Constitució y deliberació sobre açò per la dita Cort y tres staments de aquella feta, ab thenor de la present pública carta, ab voluntat y consentiment, auctoritat y decret de sa magestat del rey nostre senyor e de la dita General Cort, elegessen, crehen, anomenen, constituheixen y solempnament ordenen en procuradors, ecónoms, syndichs y actors certs y specials y a las cosas devall scritas generals, axí que la generalitat no derogue a la specialitat ni per lo contrari, los venerables y magnífichs mossèn Francesch Oliveres, canonge de la seu de

Gerona, mossèn Honofre Bruguera, cavaller en Barcelona domiciliat, y mossèn Jauma Riu, burgès de Perpinyà, diputats del dit General del dit Principat de Cathalunya que per avuysón e los que per havant seran, y ha Julio Cordelles, canonge y cabiscol de la seu de Barcelona, y en absència o impediment //362v// de aquell, en son lloch Dionís Babau, canonge de la seu de Leyda, per lo stament ecclesiàstich; lo molt il·lustre Joachim Carlos y de Cantelles, comte de Quirra, y en deffecte o impediment seu, don Guerau de Cruylles, per lo stament militar; y Julià de Navell, y en absència o deffalliment seu, micer Steve Monfar, doctor en drets, ciutadans de Barcelona, per lo stament real, e la mayor part dels dits diputats e de las dites personas prenominaes in solidum, als quals diputats en son cars, als honorables hoydors de comptes del dit General qui segons Capítols de Corts passades succehiren en lloch y potestat del official de diputats e a las demás personas desús nomenadores e la mayor part de aquellas in solidum la dita Cort concordablement done, consent y hatorgue licència y facultat y potestat de vendre en nom y veu de la dita Cort e del dit General, cartas de rembre mityençant, ha qualsevol universitats, comunitats, cossos, collegis y singulars persones, tantes pensions de censals morts, los preus dels quals prenguen summa y basten e sien sufficients a la dita summa de vuytanta milia lliures, segons forma de la dita Constitució, a rahó y for de vint milia per mil, havedors y rebedors los dits censals e o las pensions //363r// de aquells franchs y quitis e franques y quíties de tots drets, càrrechs e imposicions, de y sobre las dites generalitats del dit General de Cathalunya, e que per los dits diputats e per ordinacions de Corts passades se cullen, reben y exhigessen en los dits Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya y en qualsevol part de aquells, axí specialment com generalment, designadores per ells e de y sobre altres béns y drets del dit General presents y sdevenidors. E pugen los dits procuradors, ecónoms, syndichs y actors constituïts o la mayor part de aquells, en lo nom, auctoritat y potestat demunt dits, convenir y prometre als compradors de dits censals que lo dit General y los diputats de aquell o administradors, presents y sdevenidors, qualsevol que sian, daran y pagaran los dits censals o llurs ànnues pensions ha aquells de qui seran quiscun any en sos tèrmens, franchs y quitis de totes quísties, tals e imposicions, serveys, càrrechs, dons, exaccions e contribucions e sens totes missions, dampnatges e interessos de aquells de qui seran dits censals. E per complir y servir lo dit General, los dits diputats, officials e ministres de aquell totes y sengles coses, que los dits procuradors, ecónoms, syndichs y actors als dits compradors dels dits censals prometran y convindran //363v// posar aquelles penas pecuniàries que ha ells serà vist fahedor. E més havant, per las dites cosas e per los dits censals e paga y satisfacció de aquells e per totes missions, danys e interessos, penes y promissions possadores en los contractes fahedors e totes y sengles coses en los dits contractes [per] los dits procuradors, ecónoms, syndichs y actors prometadores y especificadores en nom y auctoritat desús dits, puxen los predits syndichs, ecónoms, actors y procuradors totes las generalitats de dit General y totes y sengles altres coses, béns y drets de aquell, en special y general obligació, sotsmetre, assignar y consignar; e las dites generalitats o aquelles que ben vist los seran, puxen metre y posar en mans dels dits compradors y dels seus, ab expressió de aquella ciutat, vila o lloch que·ls plaurà, y de aquells lliurar possessió corporal o quasi als compradors, ço és, ha quiscú d'ells porrata de sos censals, de la qual possessió per alguna necessitat, manera o rahó ne per algun cars, quant que fos urgent e gran, no pugen ser expel·lits ni foragitats ni en aquella perjudicats en res. E proveheix y ordena la dita Cort, per mayor tuyció y seguretat dels dits censals o compradors de aquells, que los predits censals no pugen per lo senyor rey o algú de sos officials ésser annotas o appresos o confiscats ni ésser-hi feta empara alguna ni seqüestre //364r// o empatxament algú ni posar-hi la mà en alguna manera per qualsevol delict e excès, quant que fos gran e enorme, per los compradors o altres possessors de dits censals comesos e cometedors; e puxen encara los dits procuradors, ecónoms,

syndichs y actors en los dits noms y auctoritat, per rahó dels dits censals, totes altres obligacions, fermetats, seguretats sobre las dites generalitats y altres coses de dit General fer y fermar una y moltes cartes y encara scripturas de terç, axí en la cort del veguer de Barcelona com en altres qualsevol corts, y fer confessions y totes altres condempnacions, manament de paga e de sentèncias acceptar o fer totes seguretats e obligacions en juy y fora juy, en qualsevol corts semblants, ab tots pactes, convencions e promeses, penes, assignacions e obligacions specials y generals de las dites generalitats y altres béns y drets del dit General, ab renunciació de propi for e submissió de for de aquella cort o jutges que voldran e ab totes altres renunciacions, cauthelas, seguretats y clàusules acostumades pagar en altres vendes per deputats, syndichs e procuradors passats fetes dels censals sobre dit General o generalitats de aquell y altres més forts seguretats, clàusules y cautheles que ha profit dels compradors se poran ordenar y ab aquells se poran concordar y convenir. Puxen encara los dits procuradors, //364v// ecónoms, syndichs y actors demanar y rebre los preus de les vendes dels dits censals per ells venedors y fer àpoques de aquells. E més, vol y ordena la dita Cort que las generalitats de dit General imposades que·s cullen y paguen en tota Cathalunya sien y servesquen per pagar los dits y altres censals, salaris y càrrechs del dit General; e que las dites generalitats entre tant, en tot o en part, durant los dits censals axí com dit és venedors, no puguen ésser en dany o perjudici dels dits censals mynuïdes, toltes o llevades, ne puxen ésser seqüestrades en perjudici dels dits censals; ni axí poch puguen ésser emparadas, empatxades o perjudicades per lo senyor rey o sos officials o per altres qualsevol personas ne encara per Corts Generals de tots los reynes y terres del senyor rey, ne per alguna causa o rahó ni per algun cars o dret ne per necessitat alguna, quant que fos gran ni urgent. E si lo contrari era fet o attentat fer, no vàlega, ans sia hagut per no fet e nulle, encara que fos fet en Corts Generals per lo dit senyor rey o per los seus officials o en altra manera, si donchs no·s feya ab e de voluntat y consentiment dels compradors dels dits censals. E lo present poder y totes altres coses en la present carta contengudes y totes las vendes dels censals, obligacions, seguretats y contractes que·s faran per rahó de les dites //365r// vendes, vol y ordena la dita Cort, ab voluntat e auctoritat de sa magestat, que vàlegan o tingan plena facultat, valor, força y auctoritat de acte de Cort, e axí com acte de Cort sien haguts; e que per los dits censals pugue ésser feta en las generalitats demunt ditas y altres drets del dit General de Cathalunya, per tots ordinaris, exequició prestament y ab tot acabament, no contrastant qualsevol defalliments, nul·litats e impugnacions y vicis, si alguns per qualsevol rahó se poden oposar. E tots los dits contractes, ara per llavors, sa magestat e la present Cort ab la present scriptura o carta lohen, approven, ratifiquen y confirman axí com millor dir, fer y entendre se pot, a sa y bon enteniment y ha tot profit dels dits compradors dels dits censals y de quiscú de aquells; e promet la present Cort e lo General de Cathalunya ajustar en aquella en sa bona fe que contra las cosas demunt ditas e devall scrites o alguna de aquellas no faran ni vindran per alguna rahó, cars o necessitat per greu que fos, ans totes aquelles compliran e observaran y complir e observar faran en sa bona fe e sens frau, tota malícia y contradicció remogudes. E vol y ordena la dita Cort, ab voluntat de sa magestat, que las ditas vendas de censals axí com és dit fahedores o alguna de aquellas o los preus dels demunt dits censals o de algú de aquells e las obligacions, seguretats y las cosas demunt y devall scrites no puguen, //365v// en juy ni fora juy, en res ésser impugnades ni y pugue ésser oposada excepció de injustícia de preu o de nul·litat o de qualsevol altre rahó o dret ni dret que contrari y fos per alguna manera ni algun impediment, deffalliment o defalliments, ans la dita Cort y tres braços de aquella, ab auctoritat de sa magestat, tots deffalliments e tots contraris e inugnacions que notar, al·legar e posar se puguessen, supplexen y tollen de present e per toltes e foragidades volen que sian haguts de tot en tot. Més havant, puguen los dits procuradors,

ecónoms, syndichs y actors fer totes altres coses que a ells vistes seran necessàries, profitoses y expedients per seguretat dels dits compradors, encara que fossen tals que requirissen special o exprés poder y manaments e fossen mayors y pus grans de les desobre especificades e las quals poria fer la dita Cort General de Cathalunya personalment de si mateixa, ab auctoritat de sa magestat, car la dita Cort, en nom de tot lo General de Cathalunya, comet y atorga sobre totes las dites coses e de sobre tots emergents y dependents de aquelles y aquells, tocants en qualsevol manera als dits procuradors, syndichs, ecónoms e actors, libera y general administració e plenament ses veus. Promettent la dita Cort en sa bona fe als dits procuradors, ecónoms, syndichs y actors y encara a tots y sengles //366r// compradors dels dits censals y ha totes altres persones de qui's pertanga o interès sia y als notaris devall scrits stipulants y rebents en açò en nom d'ells e de totes altres persones de les quals interès sia e ésser puga, que la dita Cort e lo dit General de Cathalunya hauran e per ferm tindran e compliran y observaran e observar faran sens alguna contracció totes las coses predites e tots los qui per dits procuradors, syndichs, ecónoms y actors serà promès y fet en dits noms, e aquelles ni lo present poder no revocaran, sots obligació de tots los béns del dit General. En testimoni de les quals coses, la dita Cort manà ésser feta per los notaris devall scrits carta pública, la qual pugue ésser multiplicada en tantes cartes consemblants y de un mateix thenor com ne seran demanades per los dits procuradors, ecónoms, syndichs y actors e per los compradors dels dits censals e altres de qui interès sia; e las coses predites foren fetes, lohades y firmades per la dita Cort en lo monestir de Sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, haont la dita Cort estava congregada per cada stament en son apunctament de per si, dijous que comptàvem ha vuyt del mes de juliol, entra las dos y las tres de la matinada, del any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-y-nou, presents en açò per testimonis Pere Prous, //366v// Bernat Fort y Gaspar Monserrat Xemellan, scrivents de Barcelona.

Sig+num Philippi, Dei gratia regis Castelle, Aragonum, Legionis, utriusque Cicie, Hierusalem, Portugalie, Ungarie, Dalmatie, Croatie, Navarre, Toleti, Granate, Valentie, Gallicie, Mayoricarum, Hispalis, Sardinie, Cordube, Corçe, Murcie, Giennis, Algarbii, Elgacire, Gibraltaris, Insularum Canarie necnon Indiarum orientalium et occidentalium, insularum ac terre firme maris oceani, archiducis Austrie, ducis Burgundie, Brabantie, Mediolani, Athenaru, Neopatrie, comitis Abspurgii, Flandrie, Tirolis, Barcinone, Rossilionis et Ceritanie, marchionis Oristani et comitis Goceani, qui predictis omnibus consentimus eaque laudamus, approbamus, rattificamus et confirmamus et eisdem regiam auctoritatem interponimus pariterque et decretum, supplentes et tollentes de plenitudine regie magestatis omnem deffectum si quis forsan in predictis de jure vel de facto possit apponi. Et volentes huiusmodi potestatem necnon venditiones ex inde faciendas plenam et perpetuam obtineant roboris firmitatem, //367r// non obstantibus deffectibus et nullitatibus quibuscumque. Et promittimus quod in dictis generalitatibus non tangemus nec illis llevari seu suspendi aliquatenus permittemus et in aliquo non contrafaciemus quavis causa. Mandantes universis et singulis officialibus nostris quocunque nomine nuncupatis et quacunque auctoritate et potestate fungantur presentibus et futuris et locatinentibus eorundem quatenus predicta omnia et singula teneant et observent et non contrafacient quavis causa. Quam firmam et decretum apponi jussimus per secretarium nostrum ordinarium, don Petrum Franquesa, in civitate Barchinone, die octava mensis julii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, regnorum omnium nostrorum secundo; et ad mayorem omnium predictorum corroboracionem, sigillum nostrum comune jussimus apponendum.

Sacra, catholica et regia magestas mandavit michi, don Pedro Franquesa.

In Curie secundo, foleo primo.

Registrata.

Loco + sigilli.

Item etiam, ex simili decreto per dicta tria stamenta concordato, fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite littere sequentes:

**Letres dels promotors, scrivants, advocats
y ajudants dels scrivants**

Los tres staments del Principat de Cathalunya, congregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents, nobles y magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres hajam deliberat que de las pecúnias del General sian donadas y pagadas a las personas devall scritas, ço és, al reverent don Hierònym Terça, ardiaca de Culla, de la seu de Tortosa, del stament ecclesiàstich, Joseph de Bellafila, donzell en Barcelona domiciliat, per lo stament militar, a miçer Steve Monfar, doctor en drets, ciutedà de Barcelona, per lo stament real de la dita Cort, promovedors, és a saber, ha quiscú d'ells tres-centes lliures per lo salari y remuneració de dit offici. E més, a Alexandre Cendra, notari, ciutedà de Tarragona, del stament ecclesiàstich, a Joan Sala, notari públich de Barcelona, //368r// del stament militar, y ha Francesch Galçeran Calopa, notari públich de Barcelona, del estament real de dita Cort, scrivants respectivament, és a saber, ha quiscú de ells quatre-centes trenta-sis lliures, moneda barcelonesa, per sos salaris de dietas y remuneració a ells per nós taxats com scrivants predits. Y axí bé, als reverents Anthoni Terès, doctor en drets, thesorier de la seu de Barcelona, Dionís Babau, canonge, doctor en drets, de la seu de Leyda, Joseph Farruz, doctor en drets, dagà de la seu de Solsona, Sebestià Illa, doctor en drets, de la present ciutat de Barcelona, per lo stament ecclesiàstich; Miquel Pomet, don Climent de Cardona, Enrich Serra, micer Pere Ayllà, doctors en drets, per lo stament militar; micer Hierònym Calaff, micer Pere Aymarich, micer Miquel Çarrovera y micer Damià Joan Reguer, doctors en drets, per lo stament real, advocats de dita Cort, és a saber, a quiscú d'ells per lo salari y remuneració de dit offici de advocats, dos-centes lliures; e semblantment, a Francesch Pérez y Gaspar Xemellan, ajudants del dit notari y scrivà del stament ecclesiàstich y per ells al dit Alexandre Cendra, scrivà predit, per llur salari de scriptura y remuneracions ha quiscú de ells, sexanta lliures. Ítem, a Joachim Colomers y Bernat Fort, ajudants del dit scrivà del stament militar, ha quiscú //368v// d'ells, sexanta lliures per llur salari de scriptura y remuneració; e més a mossèn Felip Soler, també ajudant del dit scrivà del stament militar, per son salari de scriptura y remuneració, vuytanta lliures; e semblantment a Pere Prous y a Magí Quer, scrivents ajudants del sobre dit scrivà del stament real, per sos salaris de scriptura y remuneració, ha quiscú d'ells, sexanta lliures de dita moneda. Per ço, ab thenor de les presents, vos diem y manam que de las ditas pecúnias del dit General doneu y pagueu realment y de fet als sobre dits las quantitats sobre ditas respectivament y en lo modo predit y cobrau d'ells àpocha de rebut. E no-resmenys, diem e manam als oydors de vostres comptes que, posant vosaltres en compte las ditas quantitats ensemps ab àpocha de rebut, aquellas vos admetan en compta de de legítima data, tots duptes y difficultats cessants. En testimoni de les quals coses, havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, ha set del mes de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-y-nou.

369r// *Item etiam, ex simili decreto fuerunt expedite per me, dictum notarium et scribam, littere sequentes:*

Letres oficials

Los tres staments del Principat de Cathalunya, congregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents, noble y magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres hajam deliberat que de las pecúnias del General sian donadas y pagadas a las personas devall scritas, per llur salari y remuneració y satisfacció de molts treballs han presos en la habilitació de las personas que en las present Cort han entrevingut, çò és: al molt reverent micer Rafel de Rovirola, cançeller, micer Joan Sabater, regent la Cancelleria del Consell Supremo de la Corona de Aragó, micer Joseph Mur, regent la Cancelleria del present Principat de Cathalunya, micer Salvador Fontanet, regent la Thesauraria, don Joan Icart, balle general, don Pedro Franquesa, secretari de sa magestat, micer Anthoni Oliba, advocat fiscal, micer don Luís de Paguera y micer Joan Castelló, doctors del Real Consell del present Principat, habilitadors per part de sa magestat nomenats; als reverendíssim don Francesch Robuster y Sala, bisbe de Vich, don Miquel Aymarich, //369v// abat de Sanct Culgat, don Christòfol de Queralt, canonge de la seu de Tarragona, per lo stament ecclesiàstich; don Honofre d'Elentorn, senyor de Seró, don Manuel de Rayadell, senyor de Jorba, Guillem Ramon de Pons, senyor de Montclar, per lo bras militar; a Julià de Navell, ciutedà de Barcelona, Rafel Campmany, ciutedà de Gerona, y Andreu Reart, de la vila de Perpinyà, per lo bras real, habilitadors per part dels dits tres staments anomenats, per llur salari y remuneració, ha quiscú d'ells cent lliures. Y també a las personas devall scrites, en remuneració y satisfacció de molts y diversos treballs han presos y sostenguts en apuntar y ordenar los Capítols de las Constitucions fetas per la bona administració de la justícia, és a saber, al reverendíssim don Luís Sans, bisbe de Solsona, al reverent fra Francesch de Pons, abat de Ripoll, ha Joan Boschà, abat de Amer, fra Rafel Valle, abat de la Real, Pere Thomàs, canonge de la seu de Gerona, Miquel Ferrer de Busquets, per lo bras ecclesiàstich; don Bernat de Pinós, don Miquel de Cruyllas, don Pedro de Queralt, don Guillem Ivorra, mossèn Francesch Cruylles y mossèn March Anthoni Monsuar, per lo bras militar; mossèn Nofre Jordà, ciutedà de Tortosa, mossèn Damià Monserrat, de la vila de Cervera, //370r// mossèn Gaspar Pi, de la vila de Coplliure, mossèn Hierònim Corts, de la vila de Perpinyà, y mossèn Joan Anthoni Guorchs, de Vilafrancha de Conflent, per lo bras real, ha quiscú d'ells sexanta lliures. Y axí bé hajam deslberat donar a las personas devall scritas per los treballs han presos en ordenar y apuntar los Capítols del nou Redrés del General, en remuneració y satisfacció de dits treballs, és a saber, al reverendíssim don Honofre Reart, bisbe de Elna, al reverent fra Barthomeu de Montagut de Vallgornera, abat de Sanct Steve de Banyoles, don Nofre d'Elentorn, ardiaca de Benasch y canonge de la seu de Leyda, per lo stament ecclesiàstich; ha don Bernat de Boxadors, ha Francesch Cosme Fivaller y ha Ramon Xammar, per lo bras militar; ha Rafel Albert de la ciutat de Gerona, a Pau Mas de Vilafrancha de Penadès, Joan Pau Gorchs, de la vila de Granollers, per lo bras real, ha quiscú d'ells, per dits treballs y remuneració, sinquanta lliures. Y semblantment, hajam manat donar y pagar a las personas qui han treballat en ordenar y apunclar los mamorials dels agravis, axí generals com particulars, per remuneració y satisfacció de sos treballs, çò és, al reverendíssim don Andreu Capilla, bisbe de Urgell, al molt reverent fra Francesch Garrover, abat de Besalú, al reverent Anthoni Vila, canonge //370v// de la seu de Vich, per lo bras ecclesiàstich, ha don Gispert de Guimerà, a mossèn Baptista Falcó y mossèn Joan Pau Ciurana, per lo bras militar, a micer Damià Joan Reguer, de la ciutat de Balaguer, a mossèn Hierònym Roig, de la ciutat de Leyda, a mossèn Hierònym Serra Arnau, de la vila de Mataró, per lo bras real, és a saber, ha quiscú d'ells sinquanta lliures. Y axí mateix hajam deslberat donar a las personas devall scritas qui han entre-

vingut en obrir lo balans, donar forma a la exacció, per remuneració y satisfacció dels treballs que han suportats en dita comissió, çò és, als reverents fra Bernat Cassà, abat de Gallicant, fra don Joan Valero, prior de Scala Dei, a Phelip Jordi, ardiaca de Conflent y canonge de Elna, per lo bras ecclesiàstich; a don Berenguer de Paguera, Francesch de Aguilar, Joan Granollachs, per lo bras militar; micer Hierònym Miquel, ciutedà de Barcelona, Honofre de Anglezill, ciutedà de Balaguer, Hierònym Soler dels Prats del Rey, per lo bras real, ha quiscú d'ells vint-y-sinch lliures. Ítem, hajam manat y deslberat que sian dades y pagades de ditas pecúnias a las personas que han entrevingut en fer los apunctaments y mamorials per armar galeras, és a saber, //371r// als reverents fra Bernat Cassà, abat de Gallicant, Francesch Olivó de Albèrnia, abat de Sanct Lorens del Mont, a Julio Cordelles, cabiscol y canonge de la seu de Barcelona, fra don Adrià Maymó, prior de Cathalunya, Anthoni Vila, canonge de la seu de Vich, y Farrando Fivaller, canonge de la seu de Tortosa, per lo bras ecclesiàstich; al senyor marquès de Terranova, al senyor compte de Quirra, don Berenguer de Paguera, don Garau de Cruïllas, don Joan de Llupià y Felip Roger de Calella, per lo bras militar; a mossèn Julià de Navell, mossèn Miquel Çarrovera, ciutadans de Barcelona, Onofre Jordà, syndich de la ciutat de Tortosa, Josep Blanc, syndich de la vila de Perpinyà, Joan Pau Gorchs de Granollers, y Pau Mas, de Vilafrancha de Panadès, per lo bras real, çò és, ha quiscú d'ells, vint-y-sinch lliures. E axí mateix, als que han entrevingut en fer lo mamorial y taxació dels salaris y remuneracions, çò és, al reverendíssim don Andreu Capilla y lo reverent don Hierònym Terça, ardiaca de Culla y canonge de la seu de Tortosa, per lo stament ecclesiàstich; Pere Pau Bolet y ha Francesch Aguilar, donzells de la present ciutat, per lo bras militar; a Honofre Reart, de la vila de Perpinyà, y ha Francesch Andreu, syndich de la vila de Salçes, per lo bras real, ha quiscú d'ells, per sos treballs y remuneracions, vint-y-sinch lliures. Ítem, als criats dels tres promovedors que han aportades las atxes, comptant un criat per cada //371v// promovedor, ha cada hu d'ells, sinch lliures. E axí mateix hajam deslberat que de ditas monedas sian dadas y pagadas als syndichs del bras real per lo que no sols ha dat, posada com era de obligació y per ser estat lo temps tant breu no haver-ho pogut solicitar ab los apposentadors, és a saber, trenta-sis lliures, moneda barcelonesa. Per çò, ab thenor de les presents vos diem y manam que de las ditas pecúnias del dit General doneu y pagueu realment y de fet als sobre dits las quantitats sobre ditas y en lo modo pedit y cobrau d'ells àpocha de rebut. E noresmenys, diem y manam als oydors de vostres comptes que, posant vosaltres en compte las ditas quantitats ensemps ab àpochas de rebut, aquellas vos admetan en compte de legítima datta, tots dubtes y dificultats cesants. En testimoni de les quals coses, havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la present ciutat de Barcelona, a set del mes de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-y-nou.

Item etiam, ex simili decreto per dicta tria stamenta concordato, fuerunt per me, //372r// dictum notarium et scribam, expedite littere desuper provise, sub forma sequenti:

Letres dels oficials de la Cort

Los tres staments del Principat de Cathalunya, congregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents, nobles y magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat de Cathalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres hajam deslberat que de las pecúnias del General sian donades y pagades a las personas devall scritas las quantitats baix contengudas, çò és, a Pau Bauló, per lo que ha servit de scriptura y remuneració en als Constitucions,

cent lliures; a Joan Salabert, per la mateixa rahó, cent lliures; Joan Salbà, Joan Roure, Boneventura Bojons, per la mateix rahó, ha quiscú d'ells quoranta lliures; a Anthoni Malloll, per son salari y remuneració de haver scrit als agravis y fer los apunçaments de las galeras, cent lliures; a Salvador Fexes, scrivent en lo mateix negoci de agravis y galeras, quoranta lliures; a Narcís Codina, notari real, per lo que ha scrit en la sala dels agravis y Redrés, per salari de scriptura y remuneració, sinquanta lliures; a Miquel Camps, per son compte de scriptura en la sala dels agravis //372v// y remuneració, trenta-sis lliures; a Steve Collell, per lo mateix effecte y per haver scrit en lo bras real alguns dies, quoranta lliures; a Barthomeu Balle, per lo que ha scrit en la sala del bras real, quoranta lliures; a Francesch Moner, notari, per lo que ha scrit en la sala dels agravis, quinze lliures; a Joseph Cortès, notari, per lo que ha scrit en la sala del bras real y agravis, vint-y-sinch lliures; a Anthoni Miquel Oliver, notari, per son compte de scriptura y remuneració, quinze lliures; a Hierònym Margarit, per lo que ha scrit en las salas del bras real y agravis, vint-y-sinch lliures; a Canti Gili, notari, per lo que ha scrit en la instància dels advocats y altres parts, quinze lliures; a Hierònym Bosch, notari, per son compte de scriptura y remuneració, sinch lliures; a Rafel Torres, per lo que ha scrit en la sala del Redrés y remuneració, deu lliures; a Joan García de Aliperi, scrivent, per lo que ha scrit en la sala del Redrés, comprès lo que ja ha rebut a bon compte y per remuneració, trenta lliures; a Francesch Ros, per lo que ha scrit en dita sala y per la remuneració, trenta-y-sis lliures; a Pere Martí, per lo que ha scrit a dita sala y remuneració, quinze lliures; a Pare Màrtir Clarella, per lo que ha scrit a dita sala y remuneració, quinze lliures; a Francesch Pomerada, per lo que ha scrit en la sala del Redrés, ha instància //373r// dels advocats, per sa scriptura y remuneració, quoranta lliures; ha Miquel Pere, per lo que ha scrit a la sala del balans y remuneració, trenta lliures. Per çò, ab thenor de les presents vos diem y manam que de les dites pecúnies del dit General doneu y pagueu realment y de fet als sobre dits las quantitats sobre dites y en lo modo pedit y cobrau d'ells àpocha de rebut. Y noresmenys, diem y manam als oydors de vostres comptes que, posant vosaltres en compte las ditas quantitats ensemps ab àpochas de rebut, aquellàs vos admeten en compte de legítima data, tots duptes y difficultats cesants. En testimoni de les quals coses, havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la present ciutat de Barcelona, ha set del mes de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-y-nou.

Item, similiter fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite littere sequentes:

Letres dels porters de la Cort

Los tres staments del Principat de Cathalunya, congregats en las Corts Generals //373v// que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverent, nobles y magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres hajam deliberat que de les pecúnies del General sien donades y pagades a las personas devall scrites las quantitats baix contengudes, çò és, a Hierònym Martí, del bras ecclesiàstich, Francesch Fort, del bras militar, y Pau Guarri, del bras real, porters de dita Cort, per son salari y remuneració, ha cada hu d'ells, sexanta lliures; ha Lorens Lliura, Gabriel Vilaserca y Joan Vendrell, ajudants dels tres porters dels braços, ha quiscú d'ells, per son salari y remuneració, quinze lliures; ítem, a Francesch Oller, a Francesch Moragues, a Francesch Stupinyà y Rafel Vila, sparter, porters que han servit en las salas de les Constitucions, Redrés y agravis, per sos salaris y remuneració, ha quiscú d'ells, trenta lliures; ítem, ha Francesch Stupinyà y tal Vila,

menor, porters dels balans y galeras, per son salari y remuneració, ha quiscú d'ells, quinze lliures; e a Hierònym Amigó, per lo que ha servit de offici de porter en la instància dels advocats, per son salari y remuneració, trenta lliures; ítem, //374r// a Pere Rossén, relotger, per lo que ha tingut compte en lo relotge del bras militar, sis lliures; e semblantment, a Anthoni Joan Sala, manyà relotger de la present ciutat, per lo que ha tocat la campana per la convocació dels braços, quinze lliures. Per çò, ab thenor de les presents vos diem y manam que de dites pecúnies de dit General doneu y pagueu realment y de fet als sobre dits las quantitats sobrescritas y en lo modo predict y cobrau d'ells àpocha de rebut. E noresmenys, diem y manam als oydors de vostres comptes que, posant vosaltres en compte las dites quantitats ensemps ab àpochas de rebut, aquellas vos admetan en compte de legítima data, tots duptes y difficultats cesants. En testimoni de les quals coses, havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la present ciutat de Barcelona, ha set del mes de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-y-nou.

Item, similiter fuerunt per me, dictum notarium et scribam, expedite littere sequentes:

Letres dels doctors de la Real Audiència

Los tres staments del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, con//374v//gregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat del rey nostre senyor de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas de dits Principat y Comptats. Als reverents, nobles y magnífichs senyors los deputats del General de dit Principat residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres hajam deliberat que als senyors canceller y regent y dels demás doctors del Real Consell que han entrevingut en las presents Corts los sien, de pecúnies de dit General, pagats y satisfets sos treballs, conforme ho foren en las últimas Corts Generals del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, levats emperò los dissentiments. Per çò, ab thenor de les presents vos diem y manam que en tal cas, de las ditas pecúnias de dit General doneu y pagueu realment y de fet als dits senyors canceller y regent y demás doctors del dit Real Consell que han entrevingut en als ditas y presents Corts y ha quiscú d'ells, per los dits treballs han presos en ditas Corts, tant y lo mateix que y com en las ditas últimas Corts se donà als doctors de dit Real Consell que entrevingueren en ellas, y cobreu d'ells y quiscú d'ells àpocha de rebut. E semblantment, diem y manam als oydors de vostres comptes que, posant vosaltres en compte la dita quantitat ensemps ab àpocha de rebut, aquella vos admetan //375r// en compte de legítima data, tots duptes y dificultats cesants. En testimoni de les quals coses, havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la present ciutat de Barcelona, ha set del mes de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-y-nou.

Item et similiter ex simili decreto per tria stamenta concordato, fuerunt expedite sequentes littere:

Letres de diversos oficials

Los tres staments del Principat de Cathalunya, congregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat del rey nostre senyor de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents, nobles y magnífichs senyors los deputats del General de dit Principat residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres hajam delliberat que de las pecúnias del General sien donades y pagades a las personas devall scritas las quantitats devall scritas,

çò és, a Jaume Bosch, ajudant del racional de la Deputació, per lo que ha fet lo balans de dita casa y remuneració, sinquanta lliures; a Melchior Llargues, per lo que s'és occupat ab los habilitadors y fer altres scriptures tocants a la Cort, per lo salari de dita scriptura y remuneració, //375v// vint lliures; ítem, a Joan de Encontra, algtutzir ordinari, per lo que ha assistit en las presents Corts y servit en ellas, trenta lliures; ítem, a Joan Pau Serra, regent los comptes, per lo offici de cerer y altres treballs extraordinaris, per salari y remuneració, cent lliures; ítem, a Francesch Montaner y Luys Riera, verguers de la Real Audiència, per lo que han servit a la habilitació, entre los dos, sexanta lliures; a Magí Favara y a Francesch Terrer, porters, ajudants de dits verguers, a cada hu d'ells, deu lliures.

Per tant, ab thenor de les presents vos diem y manam que de las ditas pecúnias de dit General doneu y pagueu realment y de fet als sobre dits las quantitats sobrescritas y en lo modo predit y cobrau d'ells àpocha de rebut. E noresmenys, diem y manam als oyadors de vostres comptes que, posant vosaltres en compte las ditas quantitats ensemps ab àpochas de rebut, aquellas vos admetan en compte de legítima data, tots duptes y difficultats cesants. En testimoni de les quals coses, havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la present ciutat de Barcelona, ha set del mes de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

376r// Item etiam, ex simili decreto fuerunt similiter per me, dictum notarium et scribam, expedite litere sequentes:

Letres dels syndichs

Los tres staments del Principat de Cathalunya, congregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents, nobles y magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres hajam deliberat que de les pecúnies del General sien donades y pagades a las personas devall scritas, çò és, al magnífich Pere Benet Soler, ciutedà y conseller en cap de la present ciutat de Barcelona; micer Hierònym Miquel, doctor en drets; micer Steve Monfar y Corts, també en drets doctor; mossèn Julià de Navell, micer Miquel Çarrovira, doctor en drets, ciutedans y syndichs de la ciutat de Barcelona; micer Hierònym Calaff, Hierònym Roig, de la ciutat de Leyda; Rafel Campmany y Descoll y Rafel Sbert, de Gerona; Andreu Reart, Hierònym Corts, Joseph Blanch, de la vila de Perpinyà; Honofre Christòfol Jordà y Joan Baptista Oriol, de Tortosa; Joan Codina, de Vich; Damià Monserrat, de la vila de Çervera, Pere Torres, de la ciutat de Manresa; Dammià Joan Reguer y Honophre Anglezil, de la ciutat de Balaguer; //376v// Pau Mas, syndich de Vilafrancha de Penadès; Pere Sala, syndich de Puigcerdà; Pons Portella, syndich de Tàrraga; Anthoni Joan Gorchs, syndich de Vilafrancha de Conflent; Hierònym Serra Arnau, syndich de la vila de Mataró; Gaspar Pi, syndich de la vila de Coplliura; Joan Pau Gorchs, syndich de la vila de Granollers; Joan Miró, syndich de Vilanova de Cubelles; Salvador Illa, syndich de la vila de Pals; Francesch Sorribes, syndich de la vila de Berga; Francesch Andrés, syndich de la vila de Salçes; Monserrat Alió, syndich de Torroella de Mongrí; Joan Llorens, syndich de la vila del Arbós; Joan Masmityà, syndich de Caldes de Monbuy; Anthoni Alió, syndich de Çarreal; Francesch Llombart, syndich de Figueres; Jauma Manyalich, syndich de Besalú; Hierònym Soler, syndich dels Prats del Rey; Anthoni Palet, syndich de Tuhir; Joan Soler, syndich del Voló; Martí Pallarès, syndich de Tallarn; Anthoni Serra, syndich de Cruyllas; Monserrat Jaumar, de Sanctpedor; Joan Mauri, de Argelès; Jauma Examenó, de Cabra, tots syndichs del bras e o stament real; per çò que no se'ls ha donat posada com és obligació de sa magestat donar-los-ne y

pe r  sser estat lo temps tant breu y no haver pogut solicitar-o ab los appositad  s, ha quiscú de aquells, trenta-sis lliures, moneda barcelonesa, per ser més car lo viure en Barcelona que en Mon  .

Per c  , ab thenor de les presents vos diem y manam que de las dites pecúnies del dit General doneu y pagueu realment y de fet als //377r// sobre dits, c     s, a quiscú de aquells la quantitat sobredita en lo modo predit y cobrau d'ells àpocha de rebut. E noresmenys, diem y manam als oydors de vostres comptes que, posant vosaltres en compte las dites quantitats ensemps ab àpochas de rebut, aquellas vos admetan en compte de leg  t  ma data, tots duptes y difficultats cessants. En testimoni de les quals coses, havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de Barcelona, a set del mes de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-centes noranta-nou.

Item et similiter, litere sequentes:

Letres dels marquès de D  nia

Los tres staments del Principat de Cathalunya, congregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica, real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents, nobles y magnífichs senyors los deputats del General del dit Principat residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres hajam deliberat que de les pecúnias del General sien donades y pagades al excel  lent  ssim senyor marquès de D  nia, c   és, lo stament ecclesiàstich setse //377v// mília lliures y los dos staments militar y real deu mília lliures per remuneració dels treballs y bons officis que lo dit senyor marquès ha presos y fets ab sa magestat per utilitat dels presents Principat y Comptats, llevats emperò los dissentiments. Per c  , ab thenor de les presents vos diem y manam que de las ditas pecúnies del dit General doneu y pagueu realment y de fet al sobre dit excel  lent  ssim marquès de D  nia o a qui son poder tindrà la quantitat de deu mília lliures, en la qual tots los dits tres staments havem concordat y consentit, y cobreu d'ell o de son legítim procurador àpocha de rebut. Noresmenys, diem y manam als oydors de vostres comptes que, posant vosaltres en compte la dita quantitat ensemps ab àpocha de rebut, aquella vos admetan en compte de leg  t  ma data, tots duptes y difficultats cessants. En testimoni de les quals coses, havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de Barcelona, a set del mes de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-centes noranta-nou.

Et tandem, vigore decretationes per dicta tria stamenta supra facte, fuerunt similiter per me, dictum notarium et scribam, expedite litere sequentes:

378r// Letres de almoynes

Los tres staments del Principat de Cathalunya, congregats en las Corts Generals que la sacra, cathòlica y real magestat de present celebra en la ciutat de Barcelona als íncolas del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Als reverents y magnífichs senyors los deputats del General de Cathalunya residents en Barcelona. Salut y honor. Com nosaltres hajam deliberat que de les pecúnias del dit General sien donades y pagades als monestirs, hospitals, personas, llochs pios devall scrits las quantitats següents: Primo, al hospital general de Sancta Creu de Barcelona, tres-centes lliures; ítem, al hospital de la Miseric  rida de Barcelona, sis-centes vuytanta lliures; ítem, al hospital de la vila de Perpinyà, set-centes vuytant lliures; ítem, al hospital de la ciutat de Leyda, dos-centes

y sinquanta lliures, y per los infants òrfens de aquella ciutat, sinquanta, que tot són tres-centges lliures; ítem, al hospital de la ciutat de Gerona, tres-centes lliures; ítem, al hospital de la ciutat de Tortosa, dos-centes noranta lliures; ítem, al hospital de la ciutat de Vich, cent noranta lliures; ítem, al hospital de la vila de Servera, cent quoranta lliures; ítem al hospital de la ciutat de Tarragona, cent noranta lliures; ítem, al hospital de la Seu de Urgell, cent quoranta lliures; ítem, al hospital de la ciutat de Balaguer, cent lliures; ítem al hospital de la ciutat de Manresa, cent lliures; ítem, al hospital de Vilafrancha de Penadès, //378v// cent sinquanta lliures; ítem, al hospital de la vila de Puigcerdà, cent lliures; ítem, al hospital de la vila de Figueres, cent lliures; ítem, al hospital de Vilafrancha de Conflent, sinquanta lliures; ítem, al hospital de la vila de Berga, sinquanta lliures; ítem, al hospital de la vila de Tàrraga, sinquanta lliures; ítem, al hospital de la vila de Coplliura, sinquanta lliures; ítem, al hospital de Salses, sinquanta lliures; ítem, al hospital de la vila de Granollers, sexanta lliures; ítem, al hospital de Tuhir, quoranta lliures; ítem, al hospital del Voló, quaranta lliures; ítem, al hospital de la vila de Argelès, quoranta lliures; ítem, al hospital de Torroella de Mongrí, quoranta lliures; ítem, al hospital de la vila de Pals, quoranta lliures; ítem, al hospital de la vila de Besalú, quoranta lliures; ítem, al hospital de la vila de Mataró, quoranta lliures; ítem, al hospital de la vila de Camprodon, quoranta lliures; ítem, al hospital de la vila de Caldes de Monbuy, quoranta lliures; ítem, al hospital dels Prats del Rey, quoranta lliures; ítem, al hospital de la vila del Arbós, quoranta lliures; ítem, al hospital de Vilanova de Cubelles, quoranta lliures; ítem, al hospital de la vila de Talarn, quoranta lliures; ítem, al hospital de la vila de Çarreal, quoranta lliures; ítem, al hospital de la vila de Cabra, quoranta lliures; ítem, al hospital de la vila de Cruyllas, //379r// quoranta lliures; ítem, a las monges del monestir de Sancta Clara de Barcelona, sexanta lliures; ítem, al monestir de les monges de Sancta Clara de Tortosa, vint lliures; ítem, al monestir dels Àngells de Barcelona, trenta lliures; ítem al monestir de les monges de les Magdalenes de Barcelona, sinquanta lliures; ítem, al monestir de les monges de Sanct Joan de la Ràpita en Tortosa, vint lliures; ítem, a las monges de Sancta Clara de Perpinyà, sexanta lliures; ítem, a las monges de Sancta Clara de Gerona, sinquanta lliures; ítem, al monestir dels caputxins de Barcelona, vint lliures; ítem, al monestir dells caputxins de Leyda, vint lliures; ítem, al col·legi de la Companyia de Jesús de Barcelona, cent lliures; ítem, al monestir de Jesús de la present ciutat, cent lliures; ítem, al monestir de Hierusalem de Barcelona, trenta lliures; ítem, al monestir de Sancta Catharina de Barcelona, cent lliures; ítem, al monestir de Sanct Domingo de Perpinyà, vint lliures; ítem, al monestir de Sanct Blay de la ciutat de Tortosa, vint lliures; ítem, al monestir de Sancta Clara de Barcelona, vint lliures; ítem, al monestir de Sanct Salvador de Perpinyà, quoranta lliures; ítem, al monestir de les monges de les hierònymes de Barcelona, trenta lliures; ítem, a las monges de Sancta Clara de Tarragona, trenta lliures; ítem, a las monges del monestir //379v// de Montission de Barcelona, quoranta lliures; ítem, al monestir de la Trinitat de Barcelona, deu lliures; ítem al monestir de Sanct Augustí de Barcelona, cent lliures; ítem, al monestir de Sanct Francesch de Paula de Barcelona, cent lliures; ítem, al monestir dels pares descalsos de Sanct Joseph de Barcelona, cent lliures; ítem, al monestir dels frares descalsos de Tortosa, trenta lliures; ítem, als frares del Carme de Barcelona, cent lliures; ítem, als carmelitas descalsos de Perpinyà y als pares de Sanct Francisco de Paula y Sanct Francesch y caputxins de aquell vila, ha cada mis, quinze lliures; ítem, als monestirs de Sanct Francesch de Paula y Sanct Domingo de la vila de Cervera, ha cada hu, deu lliures; ítem, al monestir dels frares de la Mercè de Barcelona, cent lliures; ítem, a las monges de Sancta Clara de Tarragona, vint lliures; ítem, als caputxins de Solsona, vint lliures; ítem, a las donas repenadides de Barcelona, trenta lliures; ítem, a las monges descalses carmelitas de Barcelona, trenta lliures; ítem, al monestir de Sanct Francesch de Vilafrancha de Penadès, vint lliures;

ítem, al monestir de Sanct Augustí de Puigcerdà, vint lliures; ítem, als pobres de la presó real de Barcelona, sinquanta lliures; ítem, a las monges de Sanct Francesc y Sanct Hierònym de Leyda, ha quiscun monestir, vint lliures; //380r// ítem, al monestir de Sanct Francesc de Vilafranca de Conflent, vint lliures; ítem, al monestir de Sanct Domingo de la ciutat de Vich, deu lliures; ítem, al monestir de Sanct Domingo de Coplliuire, deu lliures; ítem, al hospital dels infants òrfens de la ciutat de Barcelona, cent y deu lliures; ítem, als infants òrfens de la vila de Perpinyà, vint lliures; ítem a la obra y casa del Sanct Crucifíci de Balaguer, quoranta lliures; ítem, al monestir de Pedralbes, fora los murs de Barcelona, sinquanta lliures; ítem, al hospital de la vila de Sanctpedor, quoranta lliures; ítem, als qui han entrevingut en fer la present taxació, per sos treballs, ha cada hu, vint-y-sinch lliures; ítem, al monestir de Sancta Clara de Vich, cent lliures. Per ço, ab thenor de les presents vos diem y manam que de pecúnies del General doneu y pagueu a las dites persones y llochs pios predits las sobreditas quantitats respectivament y cobrau àpocha de rebut. Dient y manant als oydors de vostres comptes que, pagant vosaltres dites quantitats, aquellas vos admetan en compte de legítima data, cobrant las presents. En testimoni de las quals coses, havem manat fer y expedir las presents, sotascritas de mà dels tres presidents y sagellades ab lo sagell mayor de dita Cort.

Datta en lo monestir de sanct Francesch de la ciutat de Barcelona, als set de juliol, any de la nativitat de Nostre Senyor mil sinch-cents noranta-nou.

380v// *Et predictis sic actis, gestis et sequitis, quia supplicatio presentanda sacre, catolice et regie magestati super oblatione et servitio eidem faciendis per presentem Curiam ordinata per advocatos presentis civitatis erat parata et ad huiusmodi stamentum remissa, ideo, mandato sue illustrissime dominationis, fuit dicta supplicatio per me, dictum notarium et scribam, in presenti stamento publice lecta, que est thenoris huiusmodi:*

Offerta

La Cort General del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, la qual vostra magestat de present celebra y continua en la present ciutat de Barcelona als poblats en dit Principat y Comptats, oyda y entesa la proposició per vostra magestat feta y considerada la molta amor y voluntat mostra tenir als dits Principat y Comptats e poblats en aquells, provehim a la justícia en tal modo que los dits poblats puguén estar y víurer en pau, repòs y tranquil·litat. Y més havant, entenent an molta affecció en totes les altres coses que a la utilitat, bé y augment de la república dels dits Principat y Comptats tenen respecte, per al qual effecte per vostra magestat en aquestes Corts són estades fetes, ordenades y provehides moltes coses, axí per //381r// Constitucions com per Capítols y actes de Cort y altrament, per las quals, mityensant lo auxili divinal, s'espere que los dits Principat y Comptats no solament se conservaran, mes encara augmentaran en població e tot altre bé de aquells; considerant axí mateix la dita Cort los grans treballs, gastos y despeses que vostra magestat ha sostenguts per los actes mencionats en la dita proposició per vostra magestat feta, los quals actes han redundat y speren redundar en augment y gran conservació y universal bé de tota la crhisiandant, y per ço digne de immortal memòria. Per totes aquestes y moltes altres

causes justas y consideracions, la dita Cort e los tres braços de aquella, seguint la pròpia naturalesa e innata fidelitat dels cathalans, imitant llurs predecessors que may han faltat als sserveys de llurs prínceps y senyors, predecesors de vostra magestat, de immortal mamòria, no perquè en açò sien o puguen ser obligats o estrets en alguna manera ni per sguart o respecte que altres regnes ha vostra magestat sotsmesos li hajan fetas offertas, serveys o donatius, com los habitants en dit Principat y Comptats sien poble franch y llibert de tota exacció e imposició forcosa, ab expressa protestació que per lo present acte y coses en aquell contengudes en sdevenidor no puguen ésser tretas //381v// en conseqüència ni puguen ésser obligats en general ni en particular més del que voluntàriament se obliguen, la dita present Cort o los dits tres braços de aquella, de llur pròpia y mera voluntat, per las causas demunt ditas, ab las reservacions y falsetats en semblants actes acostumades, las quals volen haver açí per rapatides e insertas, e ab las condicions, modificacions devall contengudes y no sens ellas, per aquesta vegada tant solament, de llur mera liberalitat y espontànea voluntat, offereix y fan donatiu graciós a votra sacra, catòlica y real magestat de un milió y cent mília lliures, moneda corrent, en la sua liu de Barcelona, de les pecúnies del General, pagadores per los deputats del General del dit Principat a vostra magestat o per vostra magestat a son thesorier general en los regnes de la Corona de Aragó y ha altres qualsevol persones per vostra magestat nomenadores; lo qual, de beneplàcit y consentiment de vostra magestat y dels dits tres braços, és fet y statuhit receptor del dit servey y en la forma següent, çò és, tres-centes mília lliures de comptants, de present, y las set-centes mília lliures dins sinch anys, del dia de la conclusió de les presents Corts comptadors, en sinch pagas iguals, la primera de les quals //382r// caurà del dia de la dita conclusió en un any y las altres en semblant termini, de any en any, en la Taula de la present ciutat de Barcelona. En lo qual milió sie comprès lo coronatge de vostra magestat y lo maridatge de la sereníssima infanta dona Isabel, germana de vostra magestat, muller del serenísimo archiduque Alberto de Àustria, y qualsevol altre dret si algú ne serà degut, com si expressament se fes menció de aquell; y las restants cent mília lliures, a compliment de dit donatiu, pagadores dins un any, per a satisfer als agraviats o creadors, axí líquits com liquidadors, axí de justícia com de revocacions de privilegis, deutes y demandes contra vostra magestat. Las quals cent mília lliures volen y ordenen que per effectuar dita promesa los sobredits deputats se retengan vers sí del dit donatiu fet a vostra magestat per pagament, com dit és, dels dits agraviats y creadors, axí líquits com liquidadors, axí de justícia com de revocacions de privilegis, deutes y demandes, declaradores per los provehidors y commissaris de greuges; la qual quantitat de dites cent mília lliures, si no bastarà a satisfacció dels dits agraviats y creadors que hauran obtenguda sentència o sentèncias donadores

en llur favor per dits provehidors de greuges y demandas, no perden per çò llurdret y acció, ans vostra magestat promet en sa bona fe real //382v// que pagarà y satisfarà aquells lo restant, sots obligació de béns de vostra magestat; e noresmenys, los dits deputats hajan y sian tinguts pagar als agraviats, çò és, a quiscú de aquells, lo que per dits provehidors de greuges sserà sentenciat y declarat vostra magestat ésser-los debitor y deure'ls pagar, compartint entre ells dites cent mília lliures, a sou y ha lliura, segons ha quiscun vindrà per dit repartiment fahedor per dits deputats o oydors de comptes del dit General, axí que sens altra intervenció de vostra magestat o manament, los dits deputats o oydors de comptes paguen als dits agraviats o demanants las dites pagues, cobrant solament la sentència que obtinguda hauran, si de mayor quantitat serà feta reducció en aquella y no més havant; e que en dites cent mília lliures no sien compreses ni se encloguen deutes de castells y fortalesas ni soldats de aquells. E plàcia a vostra magestat concedir, atorgar y provehir que los provehidors o jutges de greuges o aquelles personas a qui tocarà, sien tingudes y obligades executar las sentències donadas per los provehidors de greuges de les Corts passades en tot lo que no seran executades o pagades las quantitats en dites sentències contengudes, y los qui han obtengut dites sentències y no seran íntegrament //383r// estats satisfets e no hauran rebut las quantitats en aquells contengudes, no sien tinguts donar demandes devant los provehidors de greuges de les presents Corts o a lo menos no sian obligats ha fer procés, ans dites sentències ja donadas sian posadas en execució a sola exhibició y hostensió de aquelles, açí que los qui hauran obtengudes diats sentències sian admesos en los compartiments fahedors de les dites cent mília lliures que vostra magestat consigna y reserva per los dits agraviats y sian pagats y satisfets axí com si ara de nou obtinguessen sentència; y en cas que los provehidors de greuges sobredits sentenciassen o declarassen en causas ja sentenciadas o declaradas per altres provehidors de greuges, que las dites sentències donadores sian donadas a las parts per lo prothonotari o son lloch regent, franchas de salari y de tots altres qualsevol drets; y que per rahó de aquelles no se haja de pagar sinó tant solament lo procés que per causa de las sentències ja donades serà fet. E com per pagar lo susdit donatiu sia necessari per la present Cort fassa syndicat als deputats del General y altres personas per dits tres braços elegides, per çò, suppliquen a vostra magestat que, ara per llavors y llavors per ara, li plàcia fermar, lohar y aprovar y decretar lo dit syndicat y las vendas del //383v// censal fahedores, ab aquelles clàusules que seran necessàries en favor dels compradors dels dits censals, com en semblants actes y fets és acostumat.

Qua si quidem supplicatione ut predicatur lecta, omnibus convocatis et congregatis in presenti stamento placuit quod presentetur et offeratur preffate sacre, catolice et regie magestati per presidents trium stamentorum nomine totius Curie, ut fieri solitum est.

Et qui similiter placuit aliis stamentis dicta supplicatio et quod presentetur domino nostro regi, prout per promotores eorum respective fuit ad huiusmodi stamentum reportatum, ideo, dicta tria stamenta recesserunt a suis solitis apartamentis et ad ecclesiam dicti monasterii, loco parato ad celebrandum solii per suam magestatetm faciendam, ad dictum effectum presentandi sue magestati predictam supplicationem, se contulerunt.

E per çò, estant los dits tres staments del dit y present Principat de Cathalunya per la celebració del soli convocats y ajustats en la dita isglésia del monestir de Sanct Francesch de la ciutat de Barcelona y en son degut orde assentats, çò és, las personas ecclesiàsticas a la mà dreta del soli //384r// real, lo qual estava parat devant lo altar major de dita isglésia y los nobles, barons y altres persones del bras militar a la mà squerra y los del bras real de cara al solio real, la sacra, catòlica y real magestat del rey nostre senyor vingué a las tres horas de la matinada del dijous, que comptàvam ha vuyt dels sobredits mes y any, ha dita isglésia, acompanyat de moltes personas de títol y officials de sa casa y cort, y se'n pujà en son solio real y se assentà en sa real cadira, y estant axí assentat, puyaren dalt, en lo lloch de dit solio, lo il·lustríssim y reverendíssim senyor don Joan Terès, archabisbe de Tarragona, president del stament ecclesiàstich, lo excel·lentíssim senyor don Diego Hernández Ramon Folch olim de Cardona, duc de Cardona, president del bras militar, y lo molt magnífich senyor Pere Benet Soler, conseller en cap de la ciutat de Barcelona y president del dit bras real, anant lo senyor archabisbe al mig y lo senyor duc de Cardona a la mà dreta y lo conseller de Barcelona a la mà squerra, los quals, en nom de tots la Cort del present Principat de Cathalunya, ab la deguda reverència, presentaran a sa real magestat la dita supplicació de la oferta del dit donatiu, desobre insertada, la qual lo dit il·lustríssim senyor archabisbe li donà en sas reals mans; y baxats de dit solio y tornats en sos assientos, per lo noble don Pedro Franquesa, secretari de sa magestat, fonch ab alta e intel·ligible veu dita supplicació públicament legida, com desobre està continuada, y aquella legida, sa magestat acceptà, //384v// lohà y aprovà y ab consentiment, lohació y aprovació y supplicació de la dita Cort concedí, firmà y jurà sobre los Sancts Quatre Evangelis devant sa real magestat posats y per sa magestat corporalment tocats, las Constitucions y Capítols de Cort que per dita Cort són estades concerddades; y no-resmenys, donà y concedí licència a totas las personas presents e interessents en las presents Corts de poder-se'n anar sempre que ben vist los fos, segons que de totas estas cosas consta ab altra scriptura que per dit don Pedro Franquesa fonch allí públicament legida, del tenor següent:

La sacra, catòlica y real magestat accepta la oferta y donatiu graciós per los dits tres staments de la dita Cort a ell feta, ab las condicions en aquella contengudes, regraciant a la dita Cort lo donatiu, atorga y jura las Constitucions, Capítols y altres coses per la dita Cort supplicadas, ab las decretacions en aquellas contengudas, licencia la present Cort General per a què cada hu se'n puga tornar quant voldrà.

De la publicació de la qual scriptura y resposta y de tot lo demés devant sa real magestat, com desobre està dit, fet y passat, lo dit noble don Pedro Franquesa ne llevà y continuà acte y en lo present procés o pose y continue jo, sobre dit notari y scrivà, per mamòria en lo sdevenidor.

Sequuntur Constitutiones, Capitula Curie, gravamina et alia sue magestatis supra presentata.

385r// *Constitucions*

Tenor vero Constitutionum super negotio inquisitionis Sancti Officii ordinatarum et per tria stamenta concordatarum et sacre, catholice et regie magestati ex decreto dictorum stamentorum per dominos commissarios ad id per ea deputatos presentatarum die decima nona mensis junii, anni millesimi quingentesimi nonagesimi noni, prout per ipsos dominos commissarios fuit relatam, ut supra in presenti processu apparet sub dicto die, talis est

Constitutionis

Inquisició

Encara que ab sanctíssim y christianíssim zel lo cathòlich rey don Ferrando segon, rebessavi de vostra magestat, ab indults y privilegis apostòlics haja posat la Sancta Inquisició en los regnes de Spàña, contra la herètica y postàtica pravitat, de la qual, com a tots és notori, han exits grandíssims effectes per lo augment de la sancta fe cathòlica, y al principi axí lo inquisidor general com los altres inquisidors posats en districte separats tinguessen sa jurisdicció limitada en les coses tant solament de la fe y conforme està disposat per lo dret canònich, y és cert que en estos regnes de Aragó y specialment en los Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya no se'ls pogués donar alguna jurisdicció temporal, majorment en perjudici de les Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort, privilegis, usos, costums y altres leys de la terra, y per consegüent no se poguessen entremetre active ni passive de causes civils ni criminals, sinó tant solament, com dit és, de les coses tocants a la fe, que és lo propri llur offici. Noresmenys, entenent en lo dit Principat lo quant importave al servey de Déu, consumació y augment de la religió cathòlica christiana, que lo dit offici de la In//385v//quisició fos autoritzat y respectat per tots, en les Corts celebrades per la reyna dona Ger-

mana en la vila de Monçó en lo any mil sinch-cents dotse se acontentaren de presentar al inquisidor general qui leshores era certs Capítols per los quals fonch en certs casos augmentada la jurisdicció als inquisidors que per temps serian en los dits Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, los quals Capítols per Capítols ceperats foren decretats après en les Corts per lo emparador don Carlos, avi de vostra magestat, de immortal memòria, celebrades en la ciutat de Barcelona, en lo any mil sinch-cents y vint y confirmats per lo inquisidor general qui aleshores era, y entrevingué en tot la auctoritat y concentiment del emperador don Carlos, de gloriosa memòria. Y tota aquella concòrdia y Capítols d'ella foren confirmats per lo Papa Leó desè, de felice recordació, y la dita concòrdia és molt cert de dret indubitat que tinga y se forse de contracte y tots los inquisidors qui són estats après de aquella foren obligats a guardar-la perquè per lo effecte de ella fonch assignat per los tres brassos al dit Sanct Offici da inquisició de Barcelona y son districte un censal sobre les peccúnies y drets de la Generalitat de sis-centes lliures de renda per a quiscun any, les quals sempre ha rebut y de present reb lo receptor de dit Sanct Offici y don Fernando de Loazes, que morí archibisbe de València al temps que entrà en lo exercici de son offici de inquisidor jurà de observar tots los dits Capítols, conforme als Capítol de concòrdia vint-y-set y següents, fins al Capítol quoranta inclusive són tots los inquisidors obligats a jurar. Y com en gradíssim preiudici dels poblats en los dits Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya hajan dextat los inquisidors que després són estats de jurar la observança de dita concòrdia y lo que //386r// pijor és, que se hajan usurpat molta major part jurisdicció de la que en manera alguna podan tenir en los dits Principat y Comptats de poblats en ells, resten en grandíssima manera agraviats dels procehiments fets per los dits inquisidors, com en memorial de agravis a vostra magestat se deduhirà. Per çò, supplan humilment a vostra magestat los tres brassos que, provehint als abusos y agravis que los dits inquisidors fan, primerament, ab llur aprobació y consentiment, li plàcia statuhir y ordenar que los Capítols de la concòrdia fets y jurats en lo any mil sinch-cents y dotze y per lo Papa Leó dezè sobredit confirmat, sien guardats per los dits inquisidors en tot allò que no contradiran als Capítols que disposen en la present Cort.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la mateixa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que los inquisidors que per avuy són y per havant seran en lo present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya sien tinguts y obligats a servir, complir y servir los Capítols fets en la Cort de Barcelona, en lo any mil sinch-cents y vint, llohats y aprovats per lo cardenal Adrià, bisbe de Tortosa, inquisidor general.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la mateixa lloació y aprovació, statuhir y ordenar lo decret del Capítol setze dels firmats per lo bisbe de Leyda, inquisidor

general, a dos de agost, mil sinch-cents y dotse, ab lo qual se donà forma y·s declarà lo número dels familiars que pot tenir lo Sanct Offici per lo Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya, sie declarat en la forma següent: que en la ciutat de Barçelona, los inquisidors recullan totes les familiatures y commissions que hauran donat en la //386v// dita ciutat de Barcelona y en lo districte de sa inquisició y, recullidas aquellas, fassen nominació en la dita ciutat de Barcelona y altres ciutats, viles y llochs de quatre-cents fochs fins en quatre familiars tant solament, y en les que seran de menys de quatre-cents fochs fins en dos-cents ne puguen nomenar dos tant solament; en los altres que són de menys de dos-cents fochs, entre tots no·s puguen crear més de quoranta en tot lo Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya, repertidors entre tots los llochs que seran menor de dos-cents fochs, ab que los quoranta familiars se repertescan en les vegaries segons més y menys, tenint respecte que en los llochs menors de dos-cents fochs no se'n puga posar més de hu.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprovació, statuhir y ordenar que tots los officials de la Inquisició, ço és, advocat fiscal, assessor y tots los demés, sien cathalans; y que també ho haja de ésser lo hu dels inquisidors.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprovació, statuhir y ordenar que gaudecan del privilegi del for de la Sancta Inquisició tant solament stipendiats y que actualment servexen en la Inquisició, y que no se extenga als fills y criats, sinó tant solament a la muller, vivint lo marit.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprovació, statuhir y ordenar que los ordinaris barons puguen entrar en casa dels familiars y altres officials de la Inquisició y de aquelles tràurer qualsevol delinqüents, sense acistència dels officials de la Inquisició; y que si serà fet impediment, contra//387r//dicció o resistència, pugan los dits officials ordinaris y de barons procehir de la matexa manera com si no fos casa de familiar del Sanct Offici.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprovació, statuhir y ordenar que en les causes civils y criminals que·s tractaran en llur consistori, dits inquisidors hajan de pendre per la decisió y declaració de aquelles assessor cathelà, pus se han de judicar y decidir segons leys de la terra.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprovació, statuhir y ordenar que no puguen los dits inquisidors fer familiars ni commissaris de la Sancta Inquisició rectors ni religiosos súbdits.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprovació de la present Cort, statuhir y ordenar que les causes de supplicació que se interposaran de las sentències diffinitives y de provisions de liquidació fetes per los inquisidors, se hajan de cometre per los matexos inquisidors a algun doctor del Real Consell, lo qual, facto verbo in Regia Audientia, haja de declarar la dita causa; y en cars que sie revocada

o commutada en segona supplicació, lo hajan de commetre los dits inquisidors a altre doctor del Real Consell que sie del altre sala, lo qual prosehesca de la matexa manera que està disposat en la primera supplicació.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació dels tres staments de la present Cort, statuhir, ordenar y declarar que les exequcions de bants, tales, penes, drets de imposicions, sises y altres qualsevol //387v// que conforme los Capítols denou y altres dels fets y confirmats per lo bisbe de Leyda, inquisidor general, e de tots los altres susdits, per rahó dels quals los commissaris y familiars del Sanct Offici poden y deuen ésser executats, la tal exequció puguen y deguen fer los officials ordinaris y de barons tant ecclesiàstichs com seculars, de la ciutat, vila o lloch hahont los commissaris o familiars del Sanct Offici se trobaran sens intervenció ni acistència de algun offici del Sanct Offici.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació dels tres staments de la present Cort, declarar y ordenar que al decret del capítol vint-y-nou dels fets per lo bisbe de Lleyda, lo any mil sinch-cents y dotze, sie ajustat que en tot cars que·s contrafarà a dits capítols, que tinga lloch la ferma de dret y concentió de la qual se parla baix, en lo Capítol següent.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa llohació y aprobació dels tres staments de la present Cort, statuhir y ordenar, per scusar tota manera de compatència y concentió entre los dits inquisidors y llochtinent general de vostra magestat, regent la Cancellaria, jutges del Consell y Audiència Real y altres officials ordinaris y de barons seculars o ecclesiàstichs sobre la conexensa de les causes civils o criminals dels familiars y altres, fora de les causes de heretgia y dependents de aquella, que·s conserve entre ells tota bona pau y correspondència, ordenar que de assí havant, tostemps y quant se offerirà en les dites causes la dita com//388r// petència, en tot y per tot se guarde lo orde que·s té vuy en lo Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya, en les causes de contenció de jurisdicció entre los ordinaris ecclesiàstichs y seculars, y que lo matex canceller tinga la matexa jurisdicció en les competències de jurisdicció entre los inquisidors y los ordinaris, tant reals com de barons, tant de ecclesiàstichs com seculars, de tal manera que, si passat lo termini de trenta dies no serà feta declaració de dita contenció, sie vist ésser declarat en favor del jutge ordinari.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que los inquisidors que per avuy són y per havant seran en lo Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya sien tinguts y obligats en lo ingrés de son officis de jurar complir y guardar totes les coses en les capitulacions alt contengudes y las que ab les presents se representan a vostra magestat; y que lo notari del Sanct Offici que lo tal jurament rebrà, sie tingut y obligat de donar còpia auctèntica y fefahent dels dits juraments als deputats del present Principat

de Cathalunya; y en cars dits inquisidors no compliran les dites coses o alguna d'ellas o contravindran, en tal cars o quiscú d'ells sie permès y degan los deputats del present Principat retenir-se aquell censal de sis-centes lliures fan a dita Inquisició fins a tants que los dits inquisidors cumplan les totes y sengles coses en dits Capítols contengudas; declarant que si per cas estaven més de quinze dies en complir aquell, tot lo temps que estaran de més no se li puge pagar per //388v// dits deputats lo temps de la porrata de dit censal, hans bé sie applicada al General.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab llohació y aprobació dels tres staments de la present Cort, statuhir y ordenar que sempre y quant qualsevol persona renyirà de qualsevol manera que sie, encara que sie cars acordat, ab algun familiar o official o commissari o ab qualsevol que stiga subordinat al tribunal de la Sancta Inquisició, la conexensa de tal delictes y la punició de ells toca als officials ordinaris y de barons, encara que los tals familiars o officials fossen nafrats o morts o tinguessen qualsevol altre dany causat o injúria per rahó de dita rinya.

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab llohació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que totes les coses en los sobredits Capítols statuhides y ordenades hajan y pugan gosar tots los habitants en lo Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya, no obstant que la ciutat de Leyda y son secretari sien del districte de la Inquisició de Saragossa y la ciutat de Tortosa sie del districte de la Inquisició de València.

Tenor autem decretationum supraincertis Constitutionibus per prefatam sacram, catholicam et regiam magestatem factarum et per nobilem don Petrum Franquesa, secretarium sue magestatis, traditarum et exhibitarum in presenti stamento ecclesiastico die trigesima mensis junii, anni supradicti, prout constat in presenti processu sub dicto die, huiusmodi est

389r// Respostes als quinze Capítols donats
per los tres braços sobre casos de la Inquisició

Sa magestat, havent vist los quinze Capítols per los tres brassos presentats, tocants a la Inquisició, conciderant que Sa Sanctedat y lo inquisidor general han acostumat prestar son concentiment y voluntat y llohar y aprovar semblants Capítols, ultra y demés de la decretació fahedora per sa magestat, y tenint certa que en la forma y manera que-s supplica en los dits quinze Capítols no-y concentirà lo inquisidor general y per conseqüent Sa Sanctedat, y que reduhint lo contengut en aquells als Capítols y forma següents y devall scrits, que ex substantia tenen poca differència y descrapància, Sa Sanctedat y dit inquisidor general los lloaran y aproveran, decretant-los sa magestat en lo que li toca, com fa, concordant en ell

los tres brassos supplicant la dita decretació se offereix prompte de procurar de alcanstar dits consentiment, lloació y aprobació, los quals Capítols són del tenor següent:

Per evitar les contencions de jurisdicció que entre los officials reals y altres y los de la Inquisició y los inconvenients y danys que als vassalls de vostra magestat, domiciliats en lo present Principat y Comptats, se offerexen, cupplicant los tres brassos a vostra magestat:

Primerament, ab llur aprovació y concentiment, li plàcia statuhir y ordenar que los capítols fets per lo cardenal Spinosa, inquisidor general, en l'any mil sinch-cents vuytanta-sinch, sien guardats per los dits inquisidors en tot allò que no contradiran als Capítols que·s disposen en la present Cort, //389v// los quals capítols del cardenal Spinosa són del tenor següent:

Don Philippe, por la gracia de Dios rey de Castilla, de Aragón, de León, de las dos Scicilias, de Hierusalem, de Ungria, de Dalmacia, de Croacia, de Navarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorca, de Sivilla, de Cerdanya, de Córdoba, de Córcega, de Murcia, de Jaén, de los Algarbes, de Algasira, de Gibraltar, de las islas de Canaria, de las islas, Indias y tierra firme del mar océano, archiduque de Áustria, duque de Borgonya y de Milán, conde de Barcelona, de Flandes y de Tirol, señor de Viscaya y de Molina, duque de Athenas y de Neopatria, conde de Rossellón y Cerdaña, marqués de Oristany y de Gociano. A los ilustre y muy reverendo, reverendos in Christo padres, nuestro lugarteniente general en el nuestro Principador de Catheluña y condados de Rossellón y Cerdaña, archabispo, obispos, abbades, priores, capítulos y canónigos y otras qualesquiera eclesiásticas personas, regente nuestra Real Cancellaria y doctores de nuestra Real Audiencia y concejo criminal, portantvezes de nuestro general governador o ligartiniente de aquell, maestre racional, bayle general, adbogados y procuradores fuscals, vegueres, sotsvegueres, bayles, sotsbayles, aguaziles, vergueros, porteros y qualesquier otros oficiales y súbditos nuestros, assi majores como menores, y a las universidades de qualesquier ciudades, villas y lugares en los dichos nuestros Principados y Condados constituhidos y constituhidores, al qual o a los quales las presentes pervindrán o seran presentades o del negocio jusso//390r//scrito seréys requeridos en auqlquier manera. Salut y dilección. Por quanto el muy reverendo in Christo padre, don Diego de Spinosa, cardenal de la sancta Iglesia de Roma, electo obispo de Siguença, presidente del nuestro Concejo Real de Castilla e inquisidor general en los nuestros reynos y señorías, con acuerdo de los del nuestro Concejo, de la General Inquisición y consultado con nós, proveyó que el licenciado Francisco de Soto Salazar, del dicho Concejo, visitasse la Inquisición e inquisidores o ministros del Sancto Officio de la Inquisición de los nuestros reynos de Aragón y Valencia y d'esse Principado y Condados; y haviendo dado ante nós por parte de los brassos y stamentos d'él en les Cortes que celebramos en la nuestra villa de Monçón en el anyo passado de mil y quinientos sesenta y quatro, ciertos apuntamentos y cabos en que se quexavan de la orden que los dichos inquisidores d'esse dicho Principado y Condados tenían en el proceder y conocer de las causas civiles y criminales fuera de la fe y dependientes d'ellas, tocantes a los familiares y ministros del Sancto Officio de la Inquisición y sus familiares, se le ordenó que acerca de los dichos apuntamentos y cabos informasse y, siendo necessario y le pereziesse, diesse noticia de lo susodicho a vosotros, los dichos nuestros oficiales y ministros, y a los diputados, universidades y otras personas perticulares d'esse dicho Principado y Condados, para que si tubiessen otra cosa de que advertir, allende lo susodicho, lo pudiessen hazer y él nos truxesse de todo entera relación e información, sobre lo qual hos mandamos screvir; y en exequución y cumplimento d'esto, el dicho licenciado Francisco de Soto Salazar fue a esse Principado y visitó la Inquisición y inquisidores y ministros d'ellos acerca los //390v// dichos

apuntamientos y cabos y de otros que de nuevo por vosotros y otras personas particulares se le dieron a pedimiento d'ellos y de officio hizo las diligencias que parecieron necessarias para entender la verdad y truxo d'esto muy vastante relación, la qual vista por el dicho inquisidor general y Concejo de Inquisición y acordado y decretado lo que acerca d'ello se devia proveher; y haviendo después conferido y platicado sobre ello con los del nuestro Concejo Supremo de Aragón y consultado con nós, el dicho cardenal, inquisidor general, ha dado una provisión, en la qual, incorporados los capítulos y decretos que acerca de lo susodicho se pudieron y devieron proveher, cuyo tenor es el que se sigue:

Nos, don Diego de Spinosa, por la divina misericordia cardenal de la Iglesia de Roma, electo obispo de Sigiüense, presidente del Consejo de su magestad que por auctoridad apostólica exercemos el officio de Inquisidor general contra la herética pravedad y apostática en sus reynos y senyorios. A vos, los inquisidores de la Inquisición del Principado de Cathalunya y Condados de Rossellón y Cerdaña que residen en la ciudad de Barcelona, Salut y gracia. Bien sabéis como por commissión nuestra, con acuerdo del Consejo de su magestad de la General Inquisición e consultado con su magestad, Francisco de Soto Salazar, del dicho Consejo, fue a visitar esta Inquisición, y por haverse dado a su magestad en las Cortes que tuvo en la villa de Moncón, en el anyo passado de sesenta y quatro, por parte de los tres brassos y stamentos d'esse dicho Principado ciertos apuntamientos, y que en ellas con//391r//tra el Sancto Officio de la Sancta Inquisición y sus ministros, diziendo que acerca del conocimiento de los civiles y criminales de que, fuera de las del crimen de la eregía e dependientes de ella en essa Inquisición se conoce de los oficiales de ella y sus familias y de los familiares se excedían, los quales se le entregaron, para que llegado oy hazienda la dicha visita se informasse de la verdad de lo en ellos contenido y para que cerca de ello, si fuere necessario, tratasse y conferisse con el lugarteniente de su magestad, regente consejo y Audiencia d'esse Principado y Condados de Rossellón y Cerdaña, su magestad escribió a los dichos sus lugartenientes, regentes, Consejo y Audiencia, dándoles noticia de todo lo susodicho para que si demás de los dichos apuntamientos tenían otra cosa que dezir, lo tratassen con ell; y en cumplimiento de lo susodicho, fue a essa dicha ciudad y Principado y, llegado ay, dio las dichas cartas al lugarteniente de su magestad y al regente, Consejo y Audiencia d'essa dicha ciudad, con los quales y con los deputados trató y conferió el dicho negocio, y el dicho lugarteniente de su magestad y regente dieron de nuevo otros apuntamientos, y para conprobación de ellos, presentaron algunos testigos y scripturas; y demás de aquello hizo otras diligencias y averiguaciones que parecieron ser necessaries para se ver y entender la verdad de lo susodicho, lo qual por nos y por el Consejo de su magestad de la General Inquisición visto y decretado y acordado acerca d'ello lo que se havia de provehir, y haviendo después conferido y platicado con el Consejo de Aragón que cave su magestad reside, y consultado con su magestad, fue acordado que en essa Inquisición del Principado de //391v// Cathaluña y Condados de Rossellón y Cerdaña y su districtu se devían proveher y mandar guardar los decretos y capítulos siguientes:

Primeramente, que en la dicha ciudad de Barcelona, los inquisidores recogen todas las familaturas que huvieron dado en la dicha ciudad y districto, y así recoxidas, nombren y crien en la dicha ciudad de Barcelona cinquenta familiares y fuera de la dicha ciudad de Barcelona, en las ciudades, villas y lugares de hasta mil vezinos o dende arriba nombren ocho familiares y en los de quatrocientos vezinos seys familiares y en los que fueron de menos de quatrocientos vezinos hasta doscientos quatro familiares y de allí abaxo uno o dos familiares; salvo en los pueblos merítimos o de frontera, que allí podrán los dichos inquisidores nombrar en cada pueblo otros dos familiares más de los que pudieren provehir si los dichos pueblos no fueren marítimos y de frontera; y que antes que se les den las scédulas de sus familiares, se hagan informaciones in scriptis por los dichos inquisidores o por su commissario de la limpieça de los dichos familiares y sus mugeres y calidades de sus personas, y que sean quietos, pacíficos y llanos y no poderosos, frayles ni clérigos ni omicidas ni vandoleros ni processados ni facinerosos ni que estén presos por cosas inormes y graves ni hombres inquietos, y que se de en Barcelona lista de los dichos familiares al lugarteniente de su magestad, regente, Consejo y Audiencia Real y en el districto los dichos familiares sean obligados a presentar sus

scédulas de familiaturas ante el juez ordinario de la ciudad, villa o lugar donde fuere el tal familiar y sacará testimonio auc//392r//téntico de scrivano público de como presentó la dicha cédula, y que los familiares que no huvieren hecho la diligencia no gosen de privilegio alguno dels Sancto Officio de la Inquisición, y a vezinos de Barcelona no los hagan familiares de otros lugares, viviendo en la dicha ciudad, y si los huviere, los quiten luego.

Item, que en los negocios que no son de fe ni dependientes d'ellos ni en los casos que, conforme a derecho y costumbre, vale la inmunidad de la iglesia, los inquisidores de essa dicha ciudad y Principado no saquen d'ellos a los familiares delinquentes ni otros malhechores que a ellas se acoxeren.

Item, que los justicias seglares fuera de la ciudad de Barcelona pueda conocer en las causas civiles de los familiares, siendo hasta en cantidad de doze libras.

Item, que los familiares que fueron oficiales de arte mecánica, si delinquierden en casos de fraudes cometidos en sus officios, obras, pessos mesura, sean castigados por los juezes reales y seglares, y lo mismo los familiares tratantes que cometieren fraude en vitualles y provisiones y en los dichos de la Generalidad del dicho Principado, que en esse caso conocerán los juezes deputados de la qualidad o otros juezes seglares a quien respectivamete tocara y no los inquisidores; y lo mismo se haga en qualquier otra persona, official o familiar del Sancto Officio que tuviere officio público real o de universidad, que si en el officio que así administraren delinquieren, que por razón de ser tal officials o familiar no gose del privilegio del officio de la Inquisición.

Item, que en la ciudad de Barcelona ninguno de los consultores ni official no gose del privilegio del fuero ni de otra cosa alguna como official del Sancto Officio, //392v// sino solamente los que tuvieren título del inquisidor general y un dispensaro dos advogados de los pressos por el crimen de la eregia o dependiente de ella y un cirurgiano y un barbero, alguzil, receptor y médico se les permitirá a cada uno d'ellos que tengan un tiniente.

Item, quando los inquisidores conocieren de las causas criminals o civiles que conforme al stylo de aquella Inquisición queden y deven conocer de los oficiales y ministros y familiares del Sancto Officio y fuere necessario inibirá los justicias ecclesiásticos o seglares o dar algun mandamiento inhibitorio contra ellos, usando las censuras con todo miramiento guardando el orden de dicho, dando los mandamientos con audiencia y término competente y citación de parte, segun la qualidad del negocio que ocurriere y quando en semejantes casos se huviere de dar inhibitoria contra el lugarteniente de su magestad, capitán general, regente, Consejo y Audiencia Real, los inquisidores antes de dar la inhibitoria embien un notario del secreto a dar noticia del caso que ocurre y redacción del negocio para que se remitta a la Inquisición y hecha esta diligencia, si todavía se huviere de dar la dicha inhibitoria, l'aya de nottificar uno de los notarios del secreto y en semejantes casos mandarán venir a la audiencia del Sancto Officio al regente ni a los juezes de la Audiencia Real.

Item, que los familiares d'essa dicha ciudad de Barcelona //393r// y distrito d'essa Inquisición sean obligados de yr por su torno y orden a guardar la mar con los otros de la dicha ciudad y lugares del distrito y so color de ser familiar no se eximirán a la dicha guardia y los inquisidores no los ampararán ni deffenderan.

Item, de aquí adelante no se ternán por comensales ni de las familias de los inquisidores y oficiales salariados sino aquellos que actualmente fueren continuos comensales suyos y llevaren su salario para gosar del privilegio del fuero de la Inquisición ni los inquisición ni ampararán ni deffenderán a otros algunos.

Item, que los dichos inquisidores de aquí adelante tengan mucho miramiento y advertencia en proceder contra los alguziles reales y no los prendan sino en casos graves y notorios en que huvieren excedido contra el Sancto Officio y que los inquisidores no provehan a los familiares que testiffiquen en qualesquiere causas ante los juezes reales sin que sea necessaria licencia suya.

Item, que los inquisidores de aquí adelante no se entremeterán a conoçer y proceder de causas matrimoniales sobre el vínculo de matrimonio ni decimales, haunque sean de oficiales y familiares del Sancto Officio.

Item, que en las scédulas de familiaturas que de aquí adelante los inquisidores dieren, guarden la forma y orden que del Consejo de la General Inquisición se les embiará y no anadiarán ni pornán en las scédulas que dieren otras palabras algunas.

Item, que los familiares, en el traer de las armas, acerca de la midida guarden las pragmáticas del dicho Principado de Cathelunya y Conda//393v//dos de Rossellón y Cerdaña y los inquisidores contra esto no los amparen, salvo quando fueren en exequución del Sancto Officio, que entonces llevarán los que por los inquisidores se les ordenare.

Item, que los inquisidores, fuera de los casos del crimen de la heretzia o dependientes de ellos, ni impidan a los juezes reales la execución de su justicia con personas que no sean de la jurisdicción del Sancto Officio, con ocasión que los dichos inquisidores digan que los tales delinquentes han cometido delitos cuyo conocimiento les pertenesce, sino que liberamente, ocurriendo semejantes casos y haviendo prevenido la justicia seglar en la prisión, dexan a los juezes seglares hazer justicia, puis podrán después a ellos proceder el castigo y punición de los tales delinquentes.

Item, si acaesciere que alguna persona que esté presa en las cárceres reales fuere repetida por los inquisidores por cosas tocantes al crimen de la heretzia o dependiente de ella, que en casos que las dichas personas hayan de esser relaxadas a la justicia e braço real, en tal caso, que los inquisidores las causas de los que así huvieren repetido lo remittan y tornen a la cárcel donde fueren traydos a la Inquisición.

Item, que los inquisidores, en los casos y causas criminales de que pueden conoscer fuera del crimen de la heretzia o especie d'ella o d'ella dependiente, no saquen los delinquentes al acto público de la fee, y que quando huviere en semejantes causas relexación al braço seglar, //394r// llame por consultar ho consultores para la determinación a los juezes a quien se huviere de hazer la tal relaxación.

Item, que los inquisidores no deffenderán en el dicho Principado y Condados de Rossellón y Cerdanya y distrito, ni ampararán a los familiares que gavillaren los granos, trigos y cevadas y otros mantenimientos contra las ordenanças del dicho Principado y Condado de Rossellón y Cerdanya, ni menos en tiempo de pesta ampararán ni deffenderán a los dichos familiares para que dexen de guardar la orden que huviere dada para evitar la contegión de la dicha peste y dexen y permiten que las ropas y otra hazienda que los dichos familiares metieren en la dicha ciudad o otros lugares del distrito sean reconocidas, y que en esto no impidan a las justicias reales la execución de las penas contenidas en las pragmáticas y ordenanzas reales que cerca d'esto disponen.

Item, que en Tarragona, Girona, Seu de Urgel y Manrressa, Vich, Elna y Perpinyán y en los pueblos marítimos y de frontera haja commissarios del Sancto Officio de la Inquisición y no en otros que se llamen y nombren commissarios deputados, y estos tales no conoscan de causa alguna para la determinar, más de recibir informaciones y remetirlas a los inquisidores sin capturas, salvo quando se temiere de fuga en las personas contra quien se recibieren las dichas informaciones; y los dichos commissarios no darán patentes ni bollatines para traher ho sacar bastimentos ni otras cosas, ni darán inhibitorias ni tomarán competencias ni con ningún juez ecclesiástico ni seglar, porque ocurriendo semejantes //394v// casos han de conoscer d'ellos inquisidores por sus personas y cada uno de los dichos commissarios podrán tener un assessor y notario y estos tan solamente gosarán como familiares, y si huvieren menester alguazil nombrarán un familiar del lugar donde residere, el qual no traerán vara, salvo quando huviere y sucediere cosa en que haya de executar su officio, excepto en Tarragona, Girona, Perpinyán, Seu de Urgell y Manrressa y Vich, que en estas ciudades y tierras los podrán traher de ordinario, como los han hecho hasta hoga; y los dichos algutiles que así han de haver en los dichos pueblos no gosarán del officio y privilegio del Sancto Officio sino sus personas como familiares y que los demás oficiales y los demás commissarios y assessores y los que llaman discretos fuera de la dicha ciudad de Barcelona, en la qual podrá haver dos personas que sirven del dicho officio se quiten y revoquen los títulos y poderes, y de qui adelante no gosen de privilegio alguno del Sancto Officio ni los inquisidores los amparen ni habrá nómina d'ellos en la Inquisición.

Item, que los dichos inquisidores, fuera del número de oficiales y familiares que de suso va declarado, no tengan otro ciquier lamen commissarios so color de cometelles prisiones de algunas personas que por ellas stuviesen mandados prender, sino que quando se huvieren de hazer las dichas capturas se hagan por los dichos familiares y si pareciere cometerlas a otra persona las tales personas a quiense cometieren las dichas prisiones por razón de aquello no gozen de privi//395r// legio alguno del Sancto Officio; y si algunos d'estos estuvieren provehidos los quiten y revoquen luego y se recogen sus cédulas.

Item, las mugeres viudas de los familiares de salarios del Sancto Officio, no mudando stado, gozarán del privilegio del fuero de la Inquisición en las causas civiles y criminales ellas tant solamente y no sus hijos y familiares. E quanto a las mugeres viudas de los familiares y sus hijos y familias en ninguna manera gozarán del dicho privilegio del fuero ni los inquisidores las deffenderán en cosa alguna.

Item, mandamos que de aquí adelante los inquisidores no amparen a los familiares en el repertimiento de aguas, guadas y daños de penes y hazes o vinyas, montes y pastos en sendimientos de lumbres, licencias de edificar, adereçar casas y lugares públicos, mandamiento de limpiar algunas, rehedificar caminos, orden de proveher mantenimientos, assí en la entrada como en la salida d'ellos, y orden que se da a carniceros, pescadores y otros oficiales que tienen obligación de bastreer.

Item, los inquisidores, por si y por sus commissarios, estarán muy advertidos de no dar edictos con censuras para descubrir robos, urtos, deudas y otros delitos occultos que se huvieren cometido contra los consultores o familiares del Sancto Officio o contra las personas que les huvieren hecho algunos danyos, ni menos lamarán por edictos con las dichas censuras a los que huvieren delinquido, no siendo causas de delicto de la heretzia o dependientes d'ella.

Item, de aquí adelante, a los reos que los dichos inquisidores mandarán prender fuera del crimen de la heretzia o dependiente d'ella, no los pornán en las cárceles secretas que están deputadas para los que //395v// cometen el dicho crimen, sino en cárceles públicas a donde puedan tratar sus causas y negocios con sus letrados y procuradores, por el orden y forma que los tratan los otros que están presos en las cárceles públicas del dicho Principado; y se dé orden por los dichos inquisidores como los dichos presos que estuvieren en las dichas cárceles públicas se les puedan dezir missa y se les administren los sacramentos.

Item, si algún familiar del Sancto Officio, siendo official del General o de otra qualquier manera, cometiere fraude en su officio, en los drechos de la Generalidad del dicho Principado, los dichos inquisidores no los deffendan, antes dexten a los deputados de la dicha Generalidad hazer justicia liberamente.

Item, que los inquisidores, de aquí adelante, no darán carta de guiatge para que algunos delinquentes, delados, abominados por los justicias reales vengan ante ellos, si no fuere en casos de la fee o dependientes d'ellos, y en aquel caso, los darán tan solamente por el tiempo que fuere necessario.

Item, los inquisidores, cada y quando que algún official o familiar en las causas criminales o civiles fuera de fee o dependientes d'ella, huvieren concentido por aucto tácito o expreso en la jurisdicción del juez seglar o se huviere lamado a la corona, no les emparen o inhibirán a los juezes seglares, y lo mismo guardarán si algún official o familiar succediere en bienes litigiosos, será obligado seguir al fuero donde pendia la causa y litte antes y el tiempo que succediesse en los dichos bienes o derecho y acción a ellos.

Item, no teniendo, //396r// como los familiares de la Inquisición no tienen, en las causas civiles privilegio de fuero como actores, sino como reos, los han acostumbrado intentar criminalmente por via de interdictos y remetidos possessiones, los inquisidores no admittirán semejantes causas ni remedios ni darán lugar a cauthelas, sino que los familiares, quando fueren actores, convenrán a los reos ante sus juezes y fueros en las causas civiles.

Item, que los inquisidores, quando los familiares cometieren algún delicto grave o otra persona contra los oficiales, no embiarán juezes perquisidores que vajan y reciban informaciones ni castigar

los delinquentes con días ni salarios ni de otra manera, sino que quando se offrecieren semejantes negocios, los inquisidores cometan las informaciones a los commissarios de la Inquisición, que en esto evitarán costas y daños a las partes.

Item, los inquisidores no executarán de aquí adelante contractos hechos sobre pas y tregua, salvo los que fueren atorgados entre ellos y por su mandado.

Item, los inquisidores no mandarán executar contractos en virtud de cláusula general de submisión al fuero entre personas que no fueren oficiales o familiares del Sancto Officio con ocasión de mudar el fuero, antes les remittan a los juezes seglares que d'ellos puedan y deven conocer para que hagan justicia en ellas.

Item, que las mugeres viudas de los oficiales y familiares no las deffendan los inquisidores para que dexen de pagar los derechos y contribuciones, como las pagan las otras mugeres viudas del dicho Principado y Condados de Rossellón y Cerdaña.

Item, los inquisidores, quando huvieren de lla//396v//mar a su audiencia o a algún de los juezes de la Audiencia Real, así de lo civil como de los criminal, lo hagan en los casos que no lo pudieren escusar y entonces con mucha concideración.

Item, quando algún mercader o otra persona se alsare o quebrare en su crédito, los dichos inquisidores no se entremetan a conocer de semejantes causas so color que el dicho mercader que así se alsó devía alguna deuda o algún official o familiar del Sancto Officio, que dejen las semejantes causas a los juezes seglares; si el tal alçado fuesse familiar del Sancto Officio de la Inquisición, que en tal caso los inquisidores harán justicia.

Item, que cada y quando que ante los juezes seglares del dicho Principado se huvieren tratado algunos pleytos entre personas que ninguna d'ellas será official ni familiar del Sancto Officio sobre algunos bienes y deudas, y haviéndose pronunciada sentencia en ellos y dádose executoria por los dichos juezes seglares, si algún official que a los dichos bienes sobre que se ha litigado, so color que estave en su poder o parte alguna d'ellos, pretendiere con auctoritat del Sancto Officio inhibir los juezes seglares o impedir la execución de las dichas sentencias, los inquisidores no le emparen en manera alguna ni se entremeten a conocer de semejantes causas, sino que dexen hazer liberamente justicia en ellas a los juezes seglares.

Item, los inquisidores, quando alguno que no fuere official ni familiar del Sancto Officio cometiére algún delicto en companyia de algún official o familiar del Sancto Officio, dándole favor y ajuda //397r// no conoscan ni procedan contra los que no fueren familiares o oficiales del Sancto Officio por razón de ser el delicto común y cómplices, sino que ellos solamente conoscan contra los que fueren oficiales y familiares del Sancto Officio.

Item, que ninguno de los inquisidores, de aquí adelante, sea commissario de la Sancta Cruzada sin tener para ello expressa licencia nuestra o del inquisidor general que por el tiempo fuere.

Item, los inquisidores no procederán contra los priores de los collegios de los notarios reales del dicho Principado y Condados de Rossellón y Cerdaña quando los dichos priores mandaren executar algún notario que es familiar del Sancto Officio por algunos derechos o cosas que deve conforme a las ordenanças del dicho collegio; y lo mismo guarde en otros qualesquier derechos que los familiares devan por ser de alguna confradría o collegio o hermendat o que tuvieren alguna majordomía o administración de alguna iglesia o hermita o manda pía, por deudas que devan o contribuciones a los tales cabildos o congregaciones; ni les escusarán de pagar contribución o impósito, repartimiento de drechos que contribuyen y pagan los otros vezinos de las ciudades, villas y lugares donde fueren tales familiares.

Item, los inquisidores no deffenderán ni ampararán a los familiares de la Inquisición porque echan de los güéspedes los dexen de recibir no haviendo otras casas en que se puedan apposentar las personas a quien, conforme el orden del dicho Principado y Condados de Rossellón y Cerdaña, se deve dar apposento.

Item, los inquisidores de la dicha Inquisición por sus personas conoscerán de las causas //397v// civiles y criminales de que huvieren de conoçer de los oficiales y familiares de la dicha

Inquisición, sin cometer cosa alguna d'ellas a persona alguna, así en el ordenar de los processos como en las sentencias diffinitivas y execución d'ellas ni otra cosa alguna, excepto la examinación y recepción de los testigos de las dichas causas, assessor ni commissario alguno oyéndolas fuera de las seys horas de la Audiencia, por su turno, sin levar derechos algunos, so color de assessorías, avarías ni de otra manera, ellos ni otros por ellos; y las causas civiles passarán ante Andrés Aleu, como notario que ha sido y es d'ellas, y las criminales ante los notarios del secreto; e los dichos notarios en las dichas causas civiles y criminales levarán los derechos conforme al arancel de la audiencia ecclesiástica de la dicha ciudad de Barcelona, y los dichos inquisidores proverán como el dicho arancel se ponga en una tabla colgada en la sala de la Audiencia donde se han de tractar las dichas causas; y el notario que así no lo guardare y levare derechos demesiados, los buelva con el quarto tanto, y so la dicha pena los dichos notarios assenterán al cabo de los dichos processos los derechos que llebarán d'ellos sin faltar cosa alguna, los inquisidores ternán mucho cuydado que así se guarde y cumple los quales starán muy advertidos que las causas civiles y criminales que según su qualidad se pudieren despachar verbalmente sin hazer processos, se despachen, de manera que quanto fuere possible se scusen costas y dilaciones a las parte.

Item, los inquisidores //398r// en el negocio de las causas del crimen nefando hagan justicia conforme a los breves concedidos por Su Sanctidad.

Item, no gozarán del privilegio del fuero de la Inquisición del dicho Principado de Cathelunya y Condados de Rossellón y Cerdaña los que el die del aucto leen las sentencias y edictos ni los procuradores que huvieren en las causas civiles y criminales que se trataren en el Sancto Officio; solamente gozará el procurador del fisco de la dicha Inquisición, y si alguno de los letrados procuradores tuvieren título de los inquisidores, se les quitare y de aquí adelante no se les darán semejantes títulos ni los ampararán los inquisidores en su fuero; que si a los inquisidores paresciere, podrán meter a estos en el número de los sinquenta familiares.

Item, que los dichos familiares en la dicha ciudad de Barcelona ni fuera d'ella por el distrito no pendrán persona alguna ni hagan otra exequción de justicia sin proceder mandamiento de los inquisidores.

Item, los dichos inquisidores no reciba por ordinario ni consultor ni otra cosa officio del inquisidor, si no fuere precediendo información in scriptis de la limpieza de su persona y de su muger y de sus qualidades.

Item, los inquisidores, en los casos que de derecho son del juez ordinario ecclesiástico solo, no se entremetan a conocer d'ellos sin su voluntad.

Item, los inquisidores, de aquí adelante, no emparen a los familiares en los delictos que huvieren cometido antes de ser tales familiares de la Inquisición.

Item, por escusar toda manera de competencia y contención entre los dichos inquisidores y el lugarteniente de su magestad y regente y juezes del //398v// Consejo y Audiencia Real e Consejo criminal y otros officiales seglares sobre el conocimiento de las causas civiles y criminales, fuera de las causas de la heretzia y deppendientes d'ella, y que se conserve entre ellos toda buena paz y correspondencia, ordenamos que de aquí adelante, cada y quando que se offreciere en las dichas causas competencia, el regente de la Audiencia Real del dicho Principado de Catheluña se junte con el inquisidor más antiguo de la dicha Inquisición y ambos juntos confieran y traten en dicho negocio sobre que huviere la dicha competencia y procuren de concordarse por la vía y orden que mayor les paresciere. Y no se concordando, el dicho inquisidor y regente sobreceurán en proceder en la dicha causa sobre que huviere la dicha competencia, dexándole en el punto y stato en que stuviere quando la dicha competencia comenzó, y los dichos inquisidores embiarán el processo al Consejo de la General Inquisición y el regente al Consejo de Aragón, porque, venidos los dichos processos a la corte de su magestad, mandará dar y nós daremos orden como se vea la dicha competencia a quién de los dichos juezes pertenecerá el conocimiento de la dicha causa; y en todo lo demás pedido por parte de los dichos braços reales y stamentos y que de la dicha visita ha resultado, no conviene hazer novedad, sino que se guarde en esa

Inquisición lo que hasta hahora se ha usado y guardado, conforme al buen uso y costumbre d'ella. Por ende, mandamos a vós, los dichos inquisidores, y a todos los demás ministros d'esta dicha Inquisición, que veáys los dichos capítulos y decretos suso incorporados por hahora e de aquí adelante //399r// los guardéys y cumpláys y hagáys guardar y cumplir según e como en ellos se contiene; y contra el tenor y forma d'ellos no váys ni passéis ni concintáys yr ni passar en manera alguna.

Dada en la villa de Madrid, a diez días el mes de julio, de mil y quinientos y sesenta y ocho anyos. Don Carlos Spinosa, con los senyales de los del Consejo de la General Inquisición. Por mandado de su señoría illustrissima, Matheo Vázquez.

Y porque lo que conviene al servicio de Dios y nuestro y a la quietud y sosiego de nuestros súbditos y vassallos y a la buena y recta administración de la justicia y al bueno, libre y recto exercicio del Sancto Officio de la Inquisición, nuestra voluntad es que lo contenido en la preinserta provisión tenga su devido effecto, por ende, en tenor de las presentes, de nuestra certa sciencia, deliberadamente y consulta, a vosotros y a qualquier de vos a quien esto tocara, es a saber, a los que devemos, requirimos y exhortamos a los demás desimos, encargamos y mandamos, so incurrimento de nuestra ira e indignación y pena de mil florines de oro de Aragón, a nuestros reales cofres aplicadores, que la dicha e preincerta provisión del dicho cardenal, inquisidor general, y todas y cada unas cosas en ellas contenidas tengáys, guardéys y executéys, effectuéys y cumpláys tener, guardar y executar, efectuar y cumplir hagáys justa, simplemente, serie y tenor y en todo lo que ocurriere onrréys, accatéys, reverenciéys, afevorescáys al Sancto Officio de la Inquisición, inquisidores y ministros, oficiales y personas d'él, impartiendoles el auxilio y braço real en todo aquello que fuere necessario, como es de vuestra costumbre, guardándoles y mandándoles guardar //399v// dar y amparándoles en los privilegios y libertades que los sumos pontífices y Sede Apostólica y los reyes cathólicos, nuestros visagüelos y el emperador, mi señor y padre, y nós les havemos concedido, y en todo lo demás que conforme a derecho y buena costumbre pueden que deven gosar, no siendo contrario a lo contenido en esta provisión, y no hagáys ni permitáys que seha echo lo contrario en manera alguna. Por quanto las dichas personas ecclesiásticas nos deseáis complacer y las demás allende de nuestra ira e indignación en la pena sobredicha desseáis no incurrir.

Datta en la nuestra villa de Madrid, a diez y siete días del mes de julio, anyo del nascimiento de Nuestro Señor Jesuchristo de mil y quinientos sesenta y ocho. Yo el rey.

Vidit don Bernardus, vicecancellarius. Vidit Loris, regens. Vidit Comes, generalis thesaurarius. Vidit Sentiz, regent. Vidit Serra, regens. Vidit Sapena, regens.

Dominus rex mandavit mihi, Hieronymo Gassol. Vissa per don Bernardum, vicecancellarium, comitem Generalem Thezaurarium. Loris, Sentis, Serra et Sapena, regentes Cancellaria. Registrata in Curia III, foleo CCXLIII.

I. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar, corregint lo capítol quoranta-sis y últim dels dits Capítols fets per lo dit cardenal Spinosa, que no concordant-se lo regent la Cancelleria y lo inquisidor més antich sobre lo dubte de contenció dins quinze dies firmada la contenció, se haja de anomenar encontinent un terçer per dits regent y inquisidor més antich concordantment, y discordant, haja de anomenar sa magestat o la persona a qui sa magestat y cometrà dins lo present Principat, lo qual decidezca dit //400r// dubte summàriament y de pla, sens strèpit ni figura de juy, a la qual se haja de star per las dos jurisdiccions sens remey algú, lo qual haja de declarar dins trenta dies del die que li serà notificada dita nominació.

II. Ítem, suppliquen a vostra magestat que li plàcia, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que lo dret del capítol primer dels de dit cardenal Spinosa, ab la qual se dona forma sobre lo número dels familiars del Sanct Offici, sie declarat y corregit en respecte tant solament del número dels familiars de la ciutat de Barcelona, lo qual sie reduhit a quoranta familiars, y en lo lloch de dos centes cases a rahó de un familiar per cada cent cases, scusant sempre en quant poran de anomenar en los llochs de barons, restant lo demés en sa força y valor.

III. Ítem, supplican a vostra magestat que li plàcia, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que los officials, commissaris y familiars que seran llechs en qualsevol ciutat, vila o lloch del present Principat y Comptats que habiten, sien tinguts y obligats de contribuir en les imposicions y drets de les ciutats, viles o llochs hont habitaran; y que les exequucions dels bants, penes, drets de imposicions y sisas que se hauran de exequutar contra dits officials, commissaris y familiars seculars pугan y degan ésser fets per lo official ordinari de la ciutat, vila o lloch hahont dits officials y familiars habitaran, sens intervenció ni acistencia del alguns official o commissari del Sanct Offici.

400v// IIII. Ítem, com sie cert que les cases dels officials y familiars del Sanct Offici no tenen immunitat y s'esdevinga sovint que molts delinqüents se recullen en les cases susdites, ab confiansa que los officials ordinaris no gosaran entrar en aquelles per a pendre'ls, y sie axí que moltes vegades dexten dits officials de entrar en ditas casas y los delictes resten impunits, que per ço plàcia a vostra magestat, ab dit concentiment, statuhir y ordenar que los dits officials ordinaris, axí ecclesiàstichs com seculars, recullint-se los delinqüents en dites cases, puguen sens acistència del commissari ni altre official del Sanct Offici entrar en les cases dels officials y familiars per a péndrer y capturar als dits delinqüents que en aquelles se será recullit, y que per enassò no pугan dits officials y familiars fer impediment algú.

V. Ítem, per quant per Usatges de Barcelona, Constitucions y statuts generals de Cathalunya y altrament, stà statuhit y ordenat que los senyors directes en las causas emphiteotícàrias y feudals poden anomenar jutges qui coneguen, sentencien y declaren les dites causes, devant dels quals poden, per rahó de dites causes, convenir a sos emphiteotas y vassalls de qualsevol stament y condició sien, que per ço plàcia a vostra magestat, ab llur aprobació y concentiment, statuhir y ordenar que los familiars y officials del Sanct Offici puguen ésser convinguts en les dites causas feudals y emphiteotícàrias devant los dits jutges, y per los senyors directes seran nomenats, sens que puguen declarar de for; y en cas que de fet firmassen de dret devant //401r// dels dits inquisidors, pretenent que no són vassalls o emphiteotas, que en dit cars se haja de declarar a qui toca la jurisdicció per lo inquisidor més antich y lo regent la Cancellaria, y en son cars per lo terçer, conforme en los altres dubtes stà statuhit y ordenat.

VI. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que los officials y ministres del Sanct Offici qui·s poran alegrar de la exempció per rahó del dit Sanct Offici no·s puguem active alegrar de la dita exempció, nech etiam passive si compraran y adquiriran alguna cosa litigiosa.

VII. Ítem, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar, ab la matexa lloació y aprobació, que los inquisidors no se entremeten dels deputats del General de Cathalunya ni dels officials de la Deputació en les coses tocants a deputats o drets del General, no excedint la forma acostumada; ni per semblant se entremeten de les imposicions de les ciutats, viles y llochs del present Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya.

VIII. Ítem, encara que la Constitució cent y tretze de les Corts de Monçó, celebrades en lo any mil sinch-cents vuytanta-sinch, començant “Per quant per lo crim neffando”, se donà forma com en los casos que procehexen los inquisidors contra impeditos de sodomia o bestialitat se puga imposar la pena ordinària de relaxació al bras secular, y aquella no s’és possada fins vuy a exequució per molts inconvenients, que //401v// han resultat en destorp del bon despaig del negoci dels tribunals del dit Sanct Offici y del Real Consell, havent de anar tantes voltes y per tants actes processals un doctor de la Real Audiència al dit Sanct Offici; per çò, desijant que dits crims tant detestables no resten sens condigna punició, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que los dits inquisidors contra los impetis de sodomia o bastielidad hajen de procehir de forma que en la captura ha de entrevenir un doctor del Real Consell consultor y en la declaració de la tortura y en la sentència deffinitiva han de entrevenir tants doctors del Real Consell consulars, ab vot decissiu, quant serà en número los inquisidors, declarant y commutant en esta forma la dita Constitució cent y tretze del any mil sinch-cents vuytanta-sinch.

VIII. Ítem, quant ab lo Capítol quatre de la concòrdia sobre la jurisdicció dels inquisidors feta en lo any mil sinch-cents sexanta-vuyt per lo cardenal don Diego de Spinosa, en al forma susdita, sta statuhit y ordenat que los officials y familiars del Sanct Offici que hauran tingut, regit o administrat o tindran, regiran o administraran algun offici del General o altre offici de ciutats, viles o llochs del present Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya, y per rahó de aquells hauran delinquit, que lo tal official o familiar no gosse ni puga gosar del fur de la Inquisició, y axí cessa la rahó y causa que mogué a fer la Constitució en les Corts cele//402r//brades en Monçó, del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, Capítol vint-y-hu, que comensa “Attès que per Constitució, etc.”; y com convinga que lo tribunal del dit Sanct Offici tingue officials, familiars y ministres que sien personas de qualitat, y molts que convindria que·n fossen ho dexan de ésser per veure’s impeditos de poder concórrer en dit offici, per çò, plà-

cia a vostra magestat, ab la matexa lloació y approbació, statuhir y ordenar que los dits oficials y familiars del Sanct Offici, seguida la lloació, approbació y confirmació de dita concòrdia per dit cardenal Spinosa feta y decretada, junctament ab los presents Capítols, y aquella auctoritzada per Sa Sanctedat, junctament ab los presents Capítols, puguen y deguen dits oficials y familiars del Sanct Offici tenir, regir y administrar y concórrer en los dits officis de la Deputació del General de Cathalunya y de las ciutats, viles y llochs de dits Principat y Comptats y que, seguidas ditas confirmació, approbació y decretació, sie haguda per revocada y anul·lada la dita Constitució del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, Capítol vint-y-hu.

Tenor preterea secundarum decretationum per prefatam regiam magestatem supradictis Constitutionibus Sancti Officii sibi desuper, die decima nona mensis junii proxime preteriti presentatis, factarum (eo quia preincerte prime decretationes non fuerint acceptate per stamenta quia informiter facta erant) et per dictum //402v// nobilem don Petrum Franquesa traditarum et apportatarum in presenti stamento ecclesiastico die prima mensis julii, anni predicti millesimi quingentesimi nonagesimi noni, sicut et his omnibus in dicto processu constat dicto die, sic se habet

Com les respostes que en lo die de ayr se donaren als quinze Capítols presentats a sa magestat per los tres brassos foren per via de advertiment y no directa als Capítols presentats respectants a la Inquisició, lo que's féu per entendre que lo inquisidor general venia bé y aprovava aquells, havent entès que los dits tres brassos volen ditas respostas directas a cada Capítol, com s'és acostumat, se donen los següents:

I. Primo, plau a sa magestat, acceptats los Capítols quatre, set y vuyt, per ésser matèries lo contengut en aquells tocant a la fi, y lo Capítol quinze que fonch fet per lo que leshores occurria y de present no és praxeble; y en quant lo contengut en los Capítols de la dita concòrdia no està vuy en observansa, se offerex prompte sa magestat de procurar alcansar del inquisidor general y de Sa Sanctedat que·ls manen posar en execució per lo que a ells toca.

II. Plau a sa magestat.

III. Plau a sa magestat, ab que en la ciutat de Barcelona lo número de familiars sie reduhit a quoranta y en les altres ciutats, viles y llochs de mil fochs en amunt a sis familiars y en les menors de //403r// mil fins a quatre-cents a quatre familiars, y en las menors de quatre-cents fins a dos-cents a dos famílies, y en los altres llochs menor de dos-cents fochs a rahó de un familiar per cada sentenar de casas, de manera que juntant molts llochs o cases separades no·y puga haver més de un familiar per cada sentenar, excusant sempre de anomenar-los en lloch de barons en quant sie possible.

IIII. Plau a sa magestat encarregar al inquisidor general y al Concell de la General Inquisició, a qui toca la nominació dels dits oficials, que fassen lo contengut en dit Capítol y procuraria ab Sa Sanctedat que axí ho confirme.

V. Plau a sa magestat.

VI. Plau a sa magestat.

VII. Plau a sa magestat, en quant li toca que y encarregar al inquisidor general y Concell de la General Inquisició que ho ordenen axí als inquisidors de Cathalunya.

VIII. Plau a sa magestat en quant li toca y se offerex prompte de encarregar al inquisidor general y al Concell de la General Inquisició que ho ordenen axí als inquisidors de Cathalunya.

VIII. Com la jurisdicció que toca als inquisidors sie tant distincte de la del virrey y Real Audiència, no apar se puga llevar la conexensa y decisió de las causes de appellació de la General Inquisició.

403v// **X.** Plau a sa magestat.

XI. Plau a sa magestat.

XII. Plau a sa magestat lo contengut en dit Capítol en quant li toque, y offerex prompte que intercedirà ab Sa Sanctedat que per a decisió de les causes de competència de jurisdicció en cars de discòrdia del regent y inquisidor més antich, nomene tercer en Cathalunya o al metex canceller o altre persona constituïda en dignitat ecclesiàstica, per a què decidesca les dites causes en la forma y manera que's supplica.

XIII. Plau a sa magestat procurar ab Sa Sanctedat y inquisidor general que ordenen als inquisidors de Cathelunya que presten lo dit jurament y al notari que done còpia autèntica d'ell, com se supplica, haguda confirmació dels dits Capítols.

XIII. Plau a sa magestat en lo que li toca, exceptats los delictes que's cometran contra algun familair sobre cosas concernents o dependents per la sancta fe cathòlica.

XV. Plau a sa magestat en lo que li toca y entercedirà ab Sa Sanctedat y ab lo inquisidor general que axó o confirmen; y mane que per obtenir Sa Sanctedat totes les coses contingudes en los dits Capítols, se expedesca lletres per a Sa Sanctedat y son embaxador y les demés persones que convingue als deputats o a les personas que la present Cort nomenarà per a soli//404r//citar la expedició de la dita confirmació.

*Tenor autem Constitutionum preffate sacre, catolice et regie
magestati ex decreto stamentorum super negotio Ballie Generalis
et Capitanie Generalis primo loco presentatarum, die decima nona
mensis junii, predicti anni millesimi quingentesimi nongesimi
noni, prout in presenti stamento per dominos commissarios ad id
deputatos relatum extitit et in presenti processu constat dicto die,
sic sequitur*

Ballia General

I. Plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació dels tres staments de la present Cort, manar sobreseure fins a la conclusió de les primeres Corts totes las causas de capbreuació de causes feudals y emphiteoticàries y de lluycions y reduccions a la corona real en les Ballias Generals y procuracions reals del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, fent gràcia de tots lluyssmes deguts fins a la conclusió de les presents Corts, etiam que se'n haguessen fermat obligacions con-

forme han acostumat de fer los reys predecessors de vostra magestat, de immortal memòria.

II. Y ab la matexa lloació y aprobació, li plàcia a vostra magestat també statuhir y hordenar que, axí com //404v// demanan-t'ho la part, los assessors de la Ballia General fan paraula a la Real Audiència de las causas de dita Ballia, tingan la matexa obligació anant la governació ab la Audiència vice regia via ordinària.

III. Y també li plàcia a vostra magestat ordenar y statuhir, ab la matexa lloació y aprobació, que com en lo llibre de la capbrevació que's féu, regonexent los llibres del arxiu per facilitar la dita capbrevació estiguen assentades totes les provisions que fan, tant per la justícia de vostra magestat com per la dels vassals, y sie justa cosa que stigue dit llibre patent y públich, sie de son ral servey manar al arxiver que totes les voltes que serà request, tinga obligació de amostrar la nota ho notas que en dit llibre estaran apuntades perquè se desenganye la part de sa justícia o injustícia.

III. Y perquè anant la governació, s'esdevé moltes voltas haver-se de fer las provisions de les ballies del present Principat y lo governador pretén tocar a ell la nominació de dites ballies, y lo matex pretén lo balle general, que per llevar ditas controvèrsias sie vostra magestat servit ab la matexa lloació y aprobació de la present Cort e provehir y manar que lo llochtinent general regonega los privilegis que per açò fan y de//405r//clare al qui toque fer les provisions de dites ballies.

Capitania General

I. Plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació dels tres staments de la present Cort, statuhir y ordenar que de las sentèncias y provisions tenint forsa de diffinitiva proferidas o fetas per lo capità general de vostra magestat o per sos assessors en lo Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya, no's puga supplicar encara que sie ab exprès consentiment de les parts, hans se haje de appelllar de las ditas sentèncias y provisions al llochtinent de vostra magestat com a representant immedietament sa real persona y aquellas haja de ésser admesas, tractades y dicidides en la Real Audiència y entre tant, penjant la causa de appellació, no pugen ésser executades dites sentèncias y provisions.

II. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que lo capità general, alcays o altres qualsevol ministres de guerra no pugen ni degan entrometre de algun provincial ni altre, etiam en temps de guerra, sino tant solament de soldats stipendiats que reben sou de vostra magestat.

III. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ajustar en la Constitució tercera, de títol "De offici de alcays", que comensa

“Vostra magestat”, que la valor de las vitualles y altres //405v// coses en dita Constitució contengudes sien evaluades per los officials ordinaris reals ho de barons y jurats, cònsols o pahers de las vilas o llochs en los quals dites vitualles se pendran, y axí matex se haje de fer en los albres de fruyts, com són alzines, roures, nogués, pins bons y altres, la valor dels quals hage de ser tatxada y se’ls haje de pagar ans de tallar.

III. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab dita loació y aprobació, statuhir y ordenar que lo capità general de vostra magestat y sos loctinents, alcayts y altres qualsevol officials y ministres de aquells hagen de jurar que guardaran y servaran les Constitucions de Cathelunya, lo qual jurament hagen de prestar hans de inmiscuir-se a la administració del offici, en poder de ordinari y en presència dels cònsols o jurats de la ciutat, vila o lloch hahont tindran los castells, y altrament no puguen exercir llurs càrrechs.

V. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que lo lloctinent de capità general y alcayts de castells y fortaleas del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya sien y hagen de ésser cathelans y no de altres nacions.

VI. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que sie servit //406r// concedir y atorgar als poblats de dit Principat y Comptats que per los officials y ministres de la Capitanía General no pugan ésser preses carretes ni animals alguns de pagesos ni de altres hòmens de ses cases, sinó tant solament de aquells que tindran carros ha lloguer y acostumen de carretejar per altre; y no trobant-se carros de lloguer y havent-se pendre en deffecte d’ells dels pagesos y altres, no-s puguen péndrer carros, bous, mules, adzembles ni mossos de aquells los mesos de juny, juliol y agost ni de settembre fins a mig dezembre, ni puguen compèl·lir als provincials en tragar ni tirar monicions ni bastiments ni altres coses a les fortaleas y castells sens pagar-los primer lo just preu, lo qual los hagen de pagar en lo temps y casos que-ls pendran los animals y altres coses sobredites, sò és, tots los jornals que-ls ocuparan, conforme lo preu comú que en lo temps que-ls faran treballar correrá y serà tatxat per les persones en les precedents Constitucions anomenades, provehint los manements y altres proceyments que sobre les dites coses se hauran de fer los fassan los officials ordinaris de les ciutats, viles o llochs hahont se hauran de fer y no ministres ni officials de la Capitanía General.

VII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que, si procehint lo capità general y altres ministres y officials de la Capitanía General contra de alguns provincials, //406v// serà per ells fermat de dret a la Audiència o devant dels ordinaris, les tals fermes de dret hagen de ser admeses y fermar contenció de jurisdicció, la qual se hage de declarar per dos doctors de

las dos salas de la Real Audiència, del civil ab lo canceller, si la causa serà civil, y si serà criminal ab lo regent la Real Cancelleria, dins deu dies après de que serà instruït lo procés, lo qual se hage de instruhir dins deu dies si la contenció serà moguda dins la vegeria de Barcelona, y si serà fora d'ella dins vint dies precissos y peremptoris; y que los dits capità general y altres officials de dita Capitanía, après que seran presentades las lletras de contenció, hajan de pagar encontinent en los proceyments.

*Tenor vero decretionum per preffatam sacram,
catolicam et regiam magestatam dictis Capitulis sive
Constitutionibus factarum et in presenti stamento ecclesiastico
exhibitarum per supradictum nobilem don Petrum Franquesa,
die trigesima mensis junii, anni predicti, ut in presenti processu
per ipsum relatum fuit, sic se habet*

**Respostes a las primeras Constitucions que los brassos
han presentat a sa magestat**

Ballia General

I. Plau a sa magestat fer gràcia y mercè de porrogar la pragmàtica del sobresehiment de //407r// les luycions feta per lo rey, son pare, en la vila de Monçó, a vint-y-sis dies del mes de dezembre del any mil sinch-cents cinquanta-tres, ab las modifficacions y decleracions en aquella contengudes, fins a la conclusió de les primeres Corts; y quant als luysmes y foriscapis dels dos terços de luysme y foriscapi per la part tocant a sa magestat, als que abans de la denunciació del procés demanaran investidura o capbrevaran y de la mytat de dit luysme o foriscapi solament als que aguardaran sie lo procés denunciat.

II. Plau a sa magestat lo contengut en dit Capítol anant la governació ab la Audiència Real tant solament, ab que lo manament fahedor als assessors de la Ballia General se fassa facto verbo en una de las salas de la Real Audiència.

III. Per ser lo dit llibre scriptura privada y no pública y report solament per a instrucció y intel·ligència del patrimoni de sa magestat y que no pot fer dany ni aproffitar a ninguna de les parts, no té lloch lo que suppliquen.

IIII. Plau a sa magestat manar a son lloctinent general que ab la Real Audiència fassa la decleració contenguda en lo dit Capítol en la forma y manera que appar a més convenient per a reservar y llevar ditas controvèrsias.

Capitania General

I. Sa magestat manarà a son capità general que prenga //407v// sempre per assessor de la Capitania General lo uns del doctor de la Real Audiència y que segons la calitat de els coses ne prenga altre o més de la mateixa Real Audiència segons li aperaxarà just y tinga perticular cuydado de procehir en totes les coses tocants a son offici ab complida satisfacció de les parts.

II. Plau a sa magestat que dit capità general y alcayt y altres qualsevol ministres de guerra no se entremeten de ningun provincial sinó en les coses que de justícia los pertanga.

III. Plau a sa magestat respecte de les virtualles que sien pagades al preu comú que valdran en los llochs en les quals les dites virtualles se pendran; y en respecte dels abres, sa magestat manarà ab lo lloctinent y capità general y a sos ministres que no fassen agravi a ningú y se serquen expedients per excusar molèstia als hamos dels arbes.

III. Plau a sa magestat en temps de pau y no de guerra uberta y declarada que lo dit jurament se preste per los dits ministres en cascuna vegada en poder del vaguer.

V. Plau a sa magestat que's guarden las Constitucions sobre assò disponents, levats tots abusos.

VI. Plau a sa magestat que se'ls augmente lo preu y port de carretejar de quatre dinés lo quintar per carga que vuy se paga a sis dinés, y que la compulsió de carretejar y aportar bastiments y altres virtualles se fassa //408r// per los officials de la Lochtenència General; y en les demés contengut en dit Capítol, mane als dits officials sie tinguda la deguda concideració.

VII. Sa magestat mana que en assò se guarde lo acostumat, llevats tots los abusos.

Constitutiones vero dicte regie magestati similiter super negotio Capitanie Generalis et Ballie Generalis secundo loco presentate die vigesima quarta predicti mensis junii, ut in presenti processu est videre, sub dicto die, huiusmodi sunt

Capitania General

I. Per quant los vahedors de vostra magestat en lo Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, ab sola pòlissa dels capitans y alcayts sens altre inquisició, màximament en lo presidi de Roses y sos castells, assenten per soldats en los llibres de vostra magestat personas que realment y en effecte no residexen

en llurs presidis y castells, y lo que és pijor, no fan als guardas per si, sinó per altres, lo que és en gran deservy de vostra magestat y dany del bé públich, perquè los ordinaris y barons no podan castigar los tals qui eran sos vassalls. Per çò, supplica a vostra magestat sie de son real servey y manar statuhir y ordenar, ab lloació y aprobació de la present Cort, que ningun capità ni alcayt fassa la tal pòlissa per al vahedor de vostra magestat //408v// ni los dits vahedors pugan assentar en los llibres de vostra magestat los tals qui no faran contínua residència ab sa casa y família en llurs presidis a pena de privació de llurs officis dels vahedors e capitans.

Ballia General

I. Suppican los tres staments a vostra magestat sie de son real servey ordenar que en la Ballia General y procuració real dels presents Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, sempre que la part voldrà confessar lo feu, encara que sie al temps de publicar la sentència, se admeten la regonexensa y se fassa la investidura sens pagar salari ni gastos, sinó solament los que la part haurà fets en lo procés.

II. Ítem, plàcia a vostra magestat ordenar que si dins trenta anys lo fisch no haurà demanat algun luysme, aquell se entenga ésser prescrit y sie imposat scilenti al fisch en las demandas de dits luysmes, encara que no haja tinguda notícia alguna d'ells.

III. Ítem, plàcia a vostra magestat manar al procurador real dels Comptats de Rosselló y Cerdanya que de vuy en havant no puga fer més de dotze guardes dins la vila de Perpinyà y altre dotze per tot lo Comptat, que és número sufficient per al exercici de //409r// sa jurisdicció, y assò per scusar la multitut de tals guardes que fins assí se ha acostumat de fer, que són en gran número stats per fugir la jurisdicció dels ordinaris.

III. Per quant és cosa molt convenient que lo orde judiciari que peraxarà servir-se en la Real Audiència sie guardat y servat en los demés tribunals, per evitar los molts inconvenients que fent lo contrari seguir se podrian. Per çò, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que los assessors de la Ballia General y procuracions reals de Rosselló y Cerdanya y altres parts y llochtinents de aquells en les causes que en dits tribunals se tractaran sien obligats a seguir lo orde que-s servir en la Real Audiència.

V. Per quant alguns oficials de vostra magestat han introduhit que, donant-los universitat o particular alguna supplicació ab incerta o conclusió de requesta o requesta pura solament, lo notari de son tribunal reba lo acte de la dita presentació y no altre, de hont se segueix que la part no pot cobrar lo acte quant té necessitat d'ell, per çò que no-l dóna sinó ab voluntat de dit official. Supplica la present Cort a vostra magestat sie de son real servey, ab lloació y aprobació de la present

Cort, statuhir y ordenar que sempre y quant se presentarà a qualsevol official del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya alguna supplicació o requesta, tinga la part libertat de elegir lo notari que vulla, com tinga auctoritat, y aquell puga continuar lo //409v// acte, restant libertat al dit official de que en dita continuació entrevingue si voldrà lo de son offici y que cada qual, satisfet de son salari, stiga obligat a donar lo acte a tota requisició de la part, no entenent per la present Constitució derogar en manera alguna als qui tenen scrivanies de distret.

Decreta autem preinsertis Constitutionibus per dictam sacram, catholicam et regiam magestatem facta et in presenti stamento ecclesiastico exhibita per dictum nobilem don Petrum Franquesa, dicta die trigesima mensis junii, sic sequuntur

Respostes a les segones Constitucions de Ballia General y Capitanía General

A la Constitució de la Capitanía General.

I. Plau a sa magestat que no sien scrits per soldats sinó aquells qui faran contínua residència en llurs presidis, sots la pena continguda en dit Capítol.

En la Constitució primera de la Ballia General.

2. Plau a sa magestat, ab que se pague lo procés y lo salari, si serà depositat.

En la segona.

III. Plau a sa magestat, passats quoranta anys.

En la tercera, de la procuració real de Mallorca.

IIII. Plau a sa magestat, e que lo número de guardes dins //410r// la vila de Perpinyà sie de dotze y de fora per a tot lo Comptat de Rosselló trenta.

En la quarta de dita procuració real.

V. Plau a sa magestat, y que la present Constitució sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts.

A la Constitució de la presentació de requestes.

VI. Plau a sa magestat, exceptats los lloctinents generals, canceller, regent la Cancelleria y doctors de la Real Audiència y portantveus de general governador del present Principat, regint vice regia, als quals no se'ls puga presentar sinó per scrivans de manament y scrivà major de la governació respective, los quals, passats dos dies, a requisició de la part, los ne hagen de donar còpia.

Dels jutges de la Règia Cort civil y criminal

I. Per quan la erecció de la tercera sala per las cusas criminals del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, fet en las Corts de Monsó de l'any mil sinch-cents vuytanta-sinch, era solament duradora fins a la conclusió de les primeres Corts. Per çò, suplican los tres staments que, ab sa lloació y aprobació, mane

vostra magestat statuhir y ordenar que axí en lo número dels doctors criminals, és a ssaber, jutges de cort y de la tercera sala, com en lo del civil, se //410v// guarde y sie observada la forma següent, duradora tant solament fins a la conclusió de les primeres Corts.

II. Primerament, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que de nou sie eregida una nova sala de número de quatre doctors tant solament, en la qual, ab tres jutges de cort, com se és observat des de les Corts de mil sinch-cents vuytanta-sinch fins ara, se decidescan las causas criminals ab la matexa forma y manera que fins assí se és acostumat, y que los dits quatre doctors decidescan també totas las causas civils de appellacions, axí de ordinariis com de barons, del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, que per aqueixa rahó se tractaran en la Real Audiència y que aquellas las tingan de sometre lo canceller y en son cars lo regent la Cancelleria. Y que axí matex de las dos sentèncias y provisions de dita sala se haja de supplicar a una de las dos salas civils ahont se decidescan las causas de ditasupplicació en tercera instància; entès emperò que vivint los doctors de la dita tercera sala ja extingida y de present viuen entren en la novament erigida, y que los dos primers llochs que per mort ho altrament vaccaran, se entengan ésser extincts y restan sols los altres quatre.

III. Ítem, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar, ab la matexa lloació y aprobació, que los //411r// tres llochs de jutges de cort que fins assí han instruït los processos de las causas criminals se resten ab la matexa forma y manera que fins assí han estat, y en totes les causes criminals instruescan los matexos processos y se ajuntan ab dits quatre doctors de la tercera sala tots los dies que no seran feriats, en casa del llochtinent general de vostra magestat o hahont los serà ordenat, y tots juncts ab dits quatre doctors de la tercera sala fassan un concell criminal y tingan vot en la dicisió de las ditas causas; entès emperò que lo jutge de cort no tinga vot ni puga votar dicissivament en aquella causa o causas en la qual ella haurà instruït y ordenat lo proçès.

IV. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que los doctors de las dos salas del concell civil, que de present són en número de sis per cada sala, sien reduhits a sinch tant solament per cada una de ellas, sens emperò los presidents, a fi que ab ells vingan a fer número de dotze doctors, és a ssaber, sinch y lo president per cada una de las salas, y que lo primer lloch que vagarà en qualsevol de las dos se entenga ésser extinct y no puga ésser més provehit.

V. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la matexa Cort, statuhir y ordenar que las causas de appellació, supplicació de las dos salas civils en tercera instància se cometan a hu de dits quatre doctors de la tercera sala, los quals hagen de declarar ditas //411v// causas ab tres vots conformes y no mancho.

Y si dels quatre succehirà no ésser los tres conformes o algú de ells tindrà impediment legítim per ha votar, és a ssaber, malaltia, recusació o altre semblant, sien associats en tals casos hu ho dos o més dels jutges de cort, los quals junctament ab los altres de dita sala declaren la causa o causas en las quals seran stats associats, y que en lo progrés y decisió de las ditas causas y de les que de nou se'ls cometran se hagen de juntar los dits quatre doctors y en son cars los associats tres dies en la setmmana, de la mateixa manera que antes solian ajuntar-se per las ditas causas.

Forma de la visita del Real Conçell

VI. Supplican los tres staments a vostra magestat que, ab lloació y aprobació de la present Cort, li plàcia statuhir, ordenar y concedit en aquest seu Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya que de quatre en quatre anys sien visitats los portantveus de general governador de dits Principat y Comptats, canceller, regent la Cancelleria, doctors de la Real Audiència, advocats fiscals y patrimonials, thezors, jutges de cort, algutzirs ordinaris y extraordinaris, assessors del governador, mestre racional, llochtinent y officials seus, balle general, llochtinents y assessors de la Bal//412r//lia General, correu major o hoste de correus, procuradors real de Tarragona, Rosselló, Tortosa y sos assessors y officials y tots los advocats fiscals de dit Principat y Comptats, notaris, porters, commissaris axí reals del civil com del criminal y qualsevol altres officials y ministres dels dits tribunals, que no sien subiectes a purgar taula. Y que lo visitador que per fer dita visita serà anomenat, sie persona constituïda en dignitat, natural de la Corona de Aragó, ab que no sie del present Principat ni Comptats ni tinga baronias ni béns immobles en dit Principat y Comptats ni plets en la Real Audiència, ni sie inquisidor de Cathelunya ni per lo exercici de dit offici puga péndrer official que sie commissari del Sanct Offici; lo qual haja de venir per a fer dita visita en la ciutat de Barcelona, a gastos y despeses del General, ab poder de rébrer las offensas y deffensas ex officio o a instància de part o de fisch en scrits rebre memorials secrets de las parts. Y hans de començar son exercici haje de jurar en poder del llochtinent de vostra magestat y en absència del portantveus de general governador o de qui presidirà en dita ciutat, y hoyr sentència de excommunicació que bé y degudament se haurà en dit offici, judicant conforme las leys de la terra, y haje de fer publicar son poder ab cridas públicas per las ciutats y caps de vegaries, donant per als qui tindran quexas quoranta dies de temps en que pugan fer qualsevol demanda contra las personas que se hauran de visitar. Y passats aquells se hagen de fer los processos y offensas dins tres mesos immediadament //412v// següents, y aquellas publicades córregan altres tres mesos, comptadors del dia de la publicació de las offensas, dins los quals se hagen de donar las deffensas, y passats los dits tres me-

sos, sien los processos tinguts per conclusos; y en aquest temps sie vostra magestat servit tenir nomenades dos personas de la dita Corona, doctors en dret, los quals ni sien cathelans ni del Conçell Supremo de Aragó, y tingan de prestar lo matex jurament que lo dit visitador, y en poder de las matexas personas, junctament ab dit visitador, dins altres tres mesos immediadament següents hagen de declarar y fer las sentèncias absolutòrias o condempnatòrias y tots los processos y publicar aquelles en la ciutat de Barcelona y exequutar-las dins tres mesos y quinze dies après següents, remoguda tota appellació y suplicació. Y que per adassò stiguen obligats tots los oficials que no stan subjectes a purgar taula donar idòneas y sufficients fermansas en lo introhit de sos officis, contra dels quals y sos principals puga procehir dit visitador a condempnació de béns propis, y no tenint-los, se'n puga presentar a vostra magestat agravi per via de greuges.

VII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab dita lloació y aprobació, nomenar lo dit visitador dins un mes primer vinent per a visitar lo fet fins assí, lo qual immediadament après de sa nominació haje de venir a la ciutat de Barcelona y fer la visita de las personas en la precedent Constitució nomenades en la //413r// forma que en ellas stà ordenada y statuhir y ordenar que après, de quatre en quatre anys, finida la primera visita, haje de ser nomenat per vostra magestat altre visitador en la forma sobredita. Y que si dins dit mes y après de quatre en quatre anys, vostra magestat no haurà anomenat lo dit visitador, hagen y sien obligats los deputats de recordar a vostra magestat que sie servit nomenar dit visitador en los tèrmens sobredits, y si dins dos mesos après no serà nomenat, sien obligats los dits deputats embiar embaxador a vostra magestat per a supplicar-lo sie de son real servey nomenar dit visitador, y que los embaxadors que seran nomenats hagen contínuament de sseguir la cort de vostra magestat fins a tant que sie anomenat visitador. E que si los dits deputats seran negligents en fer las sobre ditas cosas o alguna de aquelles, sien ipso facto privats de tots los salaris de son trienni, y que los visitadors dels deputats los hajan de privar y condempnar de dita privació y exequutar aquells, enetenent que la nominació y gastos de dits embaxadors que per dit respecte se hauran de fer, se hajan de anomenar y fer en lo modo y forma statuhida y ordenada per los Capítol del Redrés del General.

VIII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que de peccúnies del General sie donats al dit visitador cent y vint reals cadal dia per son salari, lo qual comense a córrer lo die que exirà de sa casa per a fer dita visita y dure tot lo temps que se ocuparà en ella //413v// y los dies que après seran menester per tornar a sa casa; y al notari se donen vint-y-sinch reals cadal dia; y als jutges que seran nomenats per a declarar y fer las ditas sentèncias, junctament ab dit visitador, los sien donats sis lliures també a cada hun d'ells cada

die, comptadors de la matexa manera, y als demés oficials y ministres de dita visita se hage de donar condecenent salari, a coneguda dels deputats.

VIII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que de assí al devant lo regent la Thezoraria sie home de capa y spasa y no del Real Concell civil ni criminal, jutge de cort ni persona graduada en drets, com antigament se acostumava.

X. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que los advocats fiscals del civil y criminal del patrimoni real de vostra magestat, axí de la ciutat de Barcelona com de altres qualsevol tribunals del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, no puguin tenir vot en las causas fiscals ni patrimonials; pugan emperò appel·lar y supplicar de les sentències en ditas causas contra ells donades, axí com la altre part, exceptat las causas criminals, de las quals sentències no puga lo fisch appel·lar.

414r// **XI.** Ítem, plàcia a vostra magestat, ab dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar, per a llevar los abusos que·s fan en las regalías, que no·s pugan fer generals sinó tant solament per los quatre casos que poden resultar dels Usatges *Camini et strate, Monete, etc., Simili modo, etc., Auctoritate et rogatu, etc.*, que són les quatre regalías ordinàries.

XII. Ítem, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar, ab la matexa lloació y aprobació, que per llevar lo abús que·s fa en las regalías, provehint cas a sola supplicació del procurador fiscal, sens informació alguna, que de assí al devant no·s puga fer regalia alguna que primer no conste del delictes, y que en cars de regalia y la declaració de ella la haja de fer lo relador facto verbo y no altrament. Y per llevar los abusos que fins ara se són fets de embiar un commissari real per a inquirir dels dits casos solen pendre moltes personas sense saber o entèndrer si·s resulta culpa contra d'ellas, plàcie a vostra magestat statuhir y ordenar que per rahó de regalia o evocata causa ni altrament no puga lo dit commissari pendre persona alguna que no tinga provisió contra d'ella. Y que si feta la regalia o evocata causa, pretendran los portantveus de general governador o altres qualsevol ordinaries, axí reals com de barons, que en lo cars de que·s tractarà no té lloch la regalia o evocata causa, que donant una supplicació al llochtinent general o portantveus de governador sie obligat lo canceller o vicicanceller o regent //414v// la Cancelleria y en son cars regent la assessoria, cometra-la a un doctor de una de las salas del civil, lo qual haje de provehir que sie intimada al procurador fiscal, manant al notari del criminal que pose lo procés en poder del notari de la causa, y que entretant no sie passat havant en ella. Y que la part que pretendrà no haver-hi lloch de regalia, dins deu dies comptadors del die de la intima de la provisió haja de fer totas las provas y dins altres deu dies sie obligat lo relador a declarar si té lloch la regalia o no, y que tinga per son salari vint reals; y que en cars que la tal

declaració no·s fassa dins lo dit termini, se entenga ésser declarat no haver tingut lloch la regalia y sie restituhida la causa y la persona, si serà capturada al ordinari tant real com de baró. Y que la acció de poder demanar las sobre ditas cosas competesca no solament al ordinari, mas encara a la part regaliada, la qual puga intemptar aquest remey tant per si com per son llegítim procurador o altra persona conijuncta. Provehint y declarant que lo ordinari puga intentar aquest judici sempre que vulla, com sie sempre seu lo interès y no·s fassa perjudici a la causa; si emperò la part contra qui serà fet voldrà intentar-ho, no puga fer-ho sinó stant presa o assegurant legítimament lo judici.

XIII. Ítem, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar, //415r// ab dita lloació y aprobació, per a llevar los abusos que·s fan per rahó de la regalia del Usatge que comensa “Camini et strate, etc.”, no sien compresos en la dita regalia los casos fets dins vilas y llochs poblats que passen de vint cases en amunt, encara que lo camí real passe per lo mig de ellas ni tampoch ab motiu que los delinqüents, après de haver fet lo delicte ab los robos y furts sien passats per camins reals. Declarant aquesta regalia tenir lloch tant solament quant lo delicte o furt serà fet en lo camí real; y que tampoch se fassa regalia per rixa feta en dits camins si en ella no se haurà perpetrada mort o seguida mutilació de algun membre o treta sanch, ans de tals casos se dexa la conexensa al ordinari, axí real com de baró, per rellevar los pobres dels grans gastos y traballs que patexen en pugar la regalia.

XIII. Per quant vostra magestat en los regnes de Mallorca, ab sa real pragmàtica, té ordenat que en las dicisions axí civils com criminals del dit regne, son llochtinent general no puga tenir vot, plàcia a vostra magestat, ab aprobació de la present Cort, que en aquestos son Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya sie observat lo matex, provehint que en cars de paritat dels doctors que votaran, sien applicats de la altra sala hu o los que aparaxarà al llochtinent de vostra magestat o en son cars y lloch del portantveus de general //415v// governador, los quals doctors hajan de ser dels més antichs de aquell Conçell que podran entravenir.

XV. Ítem, perquè la justícia reste més assegurada y los reos tingan major satisfacció de sos processos, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar, ab la matexa lloació, que en las causas criminals los testimonis que seran rebuts a effecte de capturar alguns delinqüents sie après recensits y rattificats plenàrimen ans de la publicació de las enquestas en presència del relador jutge de las causas si lo reo o demanarà, y que los gastos pague lo acusador si no serà pobre y essent-ho ho pague la Thezoraria. Y que los testimonis hagen de ser coneguts del matex jutge o de persona de crèdit y confiansa y firmen de sa mà la deposició que faran o de mà de altri si no sabrna scriure; y que los notaris que rebran la offensa hajan de continuar y scriure tot lo que diran los testimonis, tant en offensa com en deffen-

sa, paraula per paraula com ells ho diran, sots pena de privació de sos officis y de ser punits com a falsaris; y que altrament los testimonis no pugan ésser forsats a sotascriture ni fer sotascriture sa deposició, declarant que quant lo testimoni no sabrà o no porà scriure de sa mà y la haurà de fer sotascriture, li sie llegida a ell la deposició y no al qui la firmarà.

XVI. Ítem, per quant los reos solen ser tant po//416r//bres que no podan pagar los gastos de fer venir los testimonis a Barcelona y moltes voltas stan los mateixos testimonis impossibilitats per altres respectes y atemoritzats de que·ls succehís alguna pena o treball de testificar en deffensas, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar, ab lloació y aprobació de la dita Cort, que per a rebra los testimonis de deffensa se fassa commissió als caps de las vegarias als ordinaris dels llochs, vilas o ciutats de dits caps de veguerias, sempre que lo reo o demanarà, y que hagen de ésser examinats en presència del assessor de dit cap de vegaria, y que ningun testimoni que deposarà en deffensa puga ésser capturat que primer no conste haver testificat fals en dita deposició.

XVII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que en totas las causas criminals que·s declararan en la Audiència Real de Barcelona, de las sentèncias y provisions de tortura se puga supplicar en forma com en las causas civils, y que en lo entretant no·s puga exequutar provisió de tortura ni sentència deffinitiva, exceptades las que donaran contra lladres o saltejadors de camins y omicidas per indicis o aguayts o trahició o que hauran comès crimen lesa magestatis en primer y segon cap o hauran fabricat falsa moneda o hauran comès crim de sodomia. Y que en la causa de supplicació se haje de demanar y introduhir devant del llochtinent general de vostra magestat o del portanveus de general governador dins tres dies, los quals //416v// corregan del punt de la publicació y intima de la sentència, y dita causa se haje de cométrer per lo regent la Cancellaria a un doctor de las dos salas del civil, lo qual, ab conclusió feta per los doctors de la sua sala, haje de declarar en dita causa de supplicació ex eisdem actis sens poder ajustar ni posar en lo procés, axí en la offensa com de deffensa; y confirmada, revocada, mudada o alterada la primera sentència, no·y hage lloch de més appellació ni supplicació, hans bé hage de ésser encontinent exequutada.

XVIII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que fora de Barcelona, en los dits Principat y Comptats, en las audièncias dels ordinaris, tant de veguers com de altres officials reals, tinga lloch y se haje de servir la present Constitució de la appellació per al matex jutge de las sentèncias de causas criminals, provehint que lo ordinari haje de declarar la causa de appellació mutato assessore que no haje entrevingut ni aconsellat en la primera sentència y que tinga exequució lo que serà declarat. Entès emperò que

en les ciutats, viles y llochs ahont y haurà juy de prohòmens o concells destinats per a judicar las causas, no sien aquells exclusos de poder entrevenir en ellas, com emperò se mude lo assessor, declarant la present Constitució tenir també lloch en las terras de barons en totes les causes que lo reo serà sentenciat a mort y no en altres.

XVIII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab lloació y appro//417r//bació de la present Cort, statuhir y ordenar que de la conclusió de las presents Corts en havant, las manlleutas fahedoras tant a requesta de dias com ab reyncidència o arrest spiren passat un any y un dia, no obstant qualsevol Constitució, styl ho ús en contrari fins vuy observat.

XX. Com per Constitució feta en lo any mil sinch-cents trenta-set, Capítol dotzè, que comensa “Per llevar los grans abusos, etc.”, sie statuhit y ordenat que si los officials ordinaris de barons y altres, antes de ser firmada regalia, hauran feta fermar pau y treva als qui hauran renyit o moguda qüestió, de la qual treva conste per acte auctèntich, ningun algutsir ni commissari no se entremeta de la dita pau o treva, pus per la que los officials ordinaris hauran posada restan las parts ab seguretat; y no obstant dita Constitució, se sien vists molts majors abusos en lo dit Principat y Comptats, y lo que pijor és, que quant per lo lloch-tinent general y Real Concell o regent la thezoreria és embiat algun algutzir o commissari real ab poder de péndrer algunas trevas o paus, per extorquir més diners per la firma de las tals trevas y paus los fan firmar a tots los de un llinatge, per molts que sien y stiguen molt lluny en grau de parentela, y altres voltes a altres personas encara que ninguna d’ellas haje entrevingut en la rixa de ellas o qüestió. Supplica a vostra magestat la present Cort que, ab la dita lloació y aprobació, sie statuhit y ordenat que no-s puguen compellir a firmar trevas o paus los //417v// parents de aquells que hauran fet la rixa o moguda qüestió, sinó los que són fins al segon grau inclusive de consanguinitat, comptant los dits graus segons la disposició del dret canònich. Y que las despesas que se hauran de fer per fermar ditas trevas los hagen de pagar los principals qui hauran fet la brega o seran causa que se hauran de firmar, y que per scusar gastos a les parts, sempre que se hauran de pendre trevas en nom de la règia cort, no se embien commissaris ni algutzirs, sinó que la recepció de las tals trevas sie comesa al ordinari real o de barons, lo qual no puga exhigir de las parts sinó una dieta per cadal dia, de tal manera que si-n pren molts ab un die, no puga pendre més de una dieta per tots. Y que la dita Constitució del any mil sinch-cents trenta-set, a major cauthela sie confirmada y tinga son degut effecte, ara la regalia fos firmada abans que las trevas com en dita Constitució stà disposat, ara sien après firmades; revocant los abusos sobre assò fets sots color que los ordinaris no són potents.

XXI. E més, supplican los tres staments a vostra magestat sie de son real servey, ab lloació y aprobació de dita Cort, statuhir y ordenar que, havent algun ordinari real o de baró per la jurisdicció ordinària fetas firmar algunas trevas y algú del qui les hauran fermadas las trancaran, la pena que per haver-las trancadas haurà incorregut haje de ésser executada per lo ordinari en poder del //418r// qual seran stades fermadas y no-s puga per adassò embiar algutzir o commissari algú per lo llochtinent de vostra magestat, Conçell Real o regent la thezoreria, sinó que fossen presas y fermadas en nom de la Règia Cort.

XXII. Ajustant a la Constitució tretzena, del títol “De custòdia de presos”, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que cada dissapte o die de visita de la presó, après que dita visita serà feta, lo regent la Cancelleria o jutges de cort o qualsevol d’ells y lo scrivà semmaner o notari de dita visita, a pena de privació de son offici, hajan a dir y explicar a qualsevol presoner la conclusió que-s haurà feta en la causa de la persona de la qual los serà feta demanda, a effecte que si per rahó de dita conclusió lo pres haurà de ser relaxat y lo llochtinent de vostra magestat no-l voldria tràurer, tenint sa notícia de la conclusió puga lo pres valer-se dels remeys lícits y permesos per Constitucions, y que lo llochtinent general y en absència sua lo portantveus del general governador, encontinent que serà feta dita conclusió, lo haje de exequutar.

XXIII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que per manament del llochtinent general de vostra magestat no-s pugan provehir capturas ni fer sinó precehint provisió de jutge o crim fragant, com ab altres Constitucions és disposat, derogant expressament a totes y //418v// qualsevol Constitucions²¹ que donan facultat als llochtinents generals per a poder fer semblants capturas.

XXIII. Com de ordinari los presos en los càrcers reals sien relexats a manlleuta ab idòneas fermansas, ab reyncidència o requesta de dies donech aliter sit provisum o romanguen arestats, y succehex moltes vegadas que són fetas exequucions de ditas manlleutas contra las personas que no tenen mèrits en los processos per a poder ser castigats dels casos per los quals estaran amanlleutats y per indirectes y sens culpa moltes personas són affligidas y destruhides per la rigurosa exequució de dita manlleuta y grans gastos que-s fan en ella. Per çò, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la dita Cort, statuhir y ordenar que ningun thesorier ni jutge de cort puga provehir exequució de manlleuta alguna sens fer primer relació del procés y paraula en lo Concell Real que lo dit emanlleutat sie request se fassa la provisió de exequució y no altrament, y que en la continuació

21. A l'original «és disposat, derogant expressament a totes y qualsevol constitucions» *repetit*.

de dita paraula fahedora en lo llibre de facto verbo se haje expressament de dir lo que en dit Real Concell serà deslberat, y assò en cars tant solament que-s fassa deliberació que sie fet lo decret de exequució y que lo jutge a qui tocarà haje de complir las sobre ditas cosas, a pena de privació de son offici.

419r// **XXV.** Per llevar los grans y excessius gastos y despeses se fan impensadament contra las personas manlleutadas per la Règia Cort y de llurs fiases, las casas dels quals molts vegadas resten destruhidas, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la dita Cort, statuhir y ordenar que quant lo procurador fiscal de la Règia Cort haurà obtingut provisió de exequució que primer ab carta missiva sotascrita de sa mà no haje avisat al dit amanlleutat y ses fermansas, comprenent-los tots en una matexa carta, dient en ella “sapiau com la provisió de exequució contra vós y vostras fermansas stà feta per tanta quantitat, e per no haver vós complit al que ab lo acte de la manlleuta teniu prestada haveu promès, per çò, ab la present vos interpello que si dins deu dies, comptadors de la presentata de la present, no haureu complit ab lo que en dit acte de manlleuta haveu promès, encontinent y ab effecte, passats aquells, dita provisió se posarà en deguda exequució”. Y perquè és rahó que conste que dites diligèncias se són fetas, plàcia a vostra magestat, ab la matexa aprobació, statuhir y ordenar que en la Real Thezoreria se tinga un llibre intitulat “Llibre de cartas de avisos per als manlleutats”, en lo qual lo regent dita Thezoreria sie tingut y obligat per ell o per son ajudant scriure y continuar totas las cartas que per al dit effecte se enbiaran, las quals hajan de aportar porters de la Règia Cort, a costas y despesas de la matexa part contra de la qual serà instada la exequució y presentar aquellas al principal obligat o a las fermansas o a hu de qualsevol //419v// d’ells, per lo qual podran los altres ésser havisats y los dits porters fassan relació de la presentata de ditas cartas, la qual se haja de continuar per lo scrivà de la causa en lo matex llibre, al peu o marge de dita carta que serà embiada, dient lo die, mes y any de la dita presentata; y passats los deu dies, si lo emanlleutat no serà presentat o no haurà pagat la manlleuta, puga lo regent la Thezoraria embiar-los exequutar contra ell y sas fiansas, y si en altra forma de la sobre dita exequució serà feta, sie nulla y de ninguna valor.

XXVI. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que la presó vella de la present ciutat, a despeses del General, sie renovada y acomodada, de manera que las personas presas stiguen molt seguras y spayosas, de manera que las presons sien per custòdia y no per enmalaltir los presos ab las humitats y mals assientos que ara hi són. Y que lo scarceller que vuy és y per havant serà hage de visitar dos voltas la setmmana personalment la presó; y que los cavallers y ciutadans y altres qui gosen de privilegi militar no puguen ésser posats en la mallorcha ni en la judeca que vuy són, sinó en altres presons que seran més

còmodes; y que en los apposentos més baxos de la obra nova que trauen unas rexaes vora terra sien posats per setmanas de dia ara uns presos, ara altres, dels que no són crimiñosos y hauran ja deposat, perquè //420r// de ditas rexaes los pogan parlar sos advocats, procuradors y amichs sens haver de entrar a la presó y poder ells demanar almoyna.

XXVII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la dita Cort, statuhir y ordenar que per causas usuràrias y agabellaments ninguna persona puga ésser presa ni capturada per commissaris alguns ni per ordinaris, axí reals com de barons, sens que precehesca provisió de captura feta per lo relador de la causa o per los jutges o assessors de aquells, y que per ditas causas de usurer y de agaballaments lo regent la Thezoria no puga fer composicions, sinó castigar-los altrament per via de justícia.

XXVIII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que sie creat un offici de solicitador y sobrestant als advocats y procuradors dels pobres, lo qual tinga obligació de anar cada setmmana dos voltas a la presó y a saber dels presos pobres en què stan ses causes y conforme lo stat d'ellas solicitar als advocats y procuradors que fassan lo que convindrà; y que cada setmmana, quant los doctors del Concell Real staran en la presó visitant los presos, fassa relació de las diligències que haurà fetas en cada causa y de las queixas que tindrà los pobres, dient públicament si són de no despedir-se las causas y si la culpa serà dels advocats, //420v// procuradors o jutges. Y que lo dit solicitador sie lo guardià del monastir de Sanct Francesch de la present ciutat de Barcelona, y en absència sua lo president o superior que serà de la casa, y que cada un any se done per la obra del dit monastir de las peccúnies del General.

XXVIII. Ítem, ab la matexa lloació y aprobació, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar que los notaris y scrivans del criminal hagen de comunicar als advocats dels presos los processos, ab salari de dos reals, com stà ja provehit per Constitucions, exceptats los pobres presos y miserables, als quals se'ls haja de donar comunicació y en son cars còpia, sens algun salari, a pena de deu lliures, y no o pogan forsar als presos que prengan còpia dels processos si no fos que en ells fossen inculpades altres personas que no són capturades, perquè en tal cars podran fer péndrer dita còpia perquè no-s descobren los mèrits del procés que convé stigan secrets.

XXX. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que si algun delinqüent condempnat per algun baró, al qual tocarà la compensa de la causa, recórrer al Real Concell de vostra magestat y en ell serà declarat de qualsevol manera lo recors no tenir lloch y haver lo dit baró ben provehit lo llochinent de vostra magestat //421r// y lo relador de la causa

al baró o jutge del qual se haurà recorregut y que no puga lo dit lochtinent ni altre remetre lo dit delinqüent per via de composició o altre qualsevol causa o rahó. Y que si lo contrari serà fet, ultra que los danys y despeses pугan ésser demanadas al relador o altre qui haurà fet la remissió en la visita que de les persones del Real Concell se farà, pugua lo baró o jutge ordinari, no obstant qualsevol remissió per via de composició o altrament feta, fer pendre lo dit condemnat y exequutar en ell la sentència de la qual havent recorregut de la mateixa manera que si lo recors no fos stat interposat ni feta la remissió, y que de esta exequució no puga haver recors. Y que en las causas de qualsevol recors sempre que serà declarat lo recors no tenint lloch, no puguen los del Real Concell posar travas o al baró obligant-lo a dicidir la causa ab vots dels doctors del Real Conçell o algú d'ells.

*Decreta autem preinçertis Constitutionibus
per dictam sacram, catholicam, regiam magestatem
facta et per eundem nobilem don Petrum Franquesa,
per ordinem sue magestatis, ad stamentum huiusmodi
ecclesiasticum delatorum die vigesima dicti mensis junii,
hec sunt*

Respostes als papers donats en tercer lloch sobre trenta Constitucions intitulades dels jutges de cort civil y criminal

421v// **1.** Plau a sa magestat, ab que axí la erecció de la present nova tercera sala com la extensió dels dos llochs de las duas salas civil antigues y del concell criminal eregit en lo any mil sinch-cents sexant-quatre, duren fins a la conclusió de les primeres Corts tant solament.

2. Plau a sa magestat, ab que en dita tercera sala, per les causes criminals, presidesca lo regent la Cancelleria y en son cas lo més antich, y que hu dels quatre doctors puga ésser advocat fiscal, y que los dits quatre doctors tingan lo matex salari y emoluments y prerrogatives en la forma y manera expressa y contenguda en la erecció de la tercera sala del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, y ab que los salaris de las ditas causas de apel·lació entre en lo repertiment dels doctors de les dites dues sales civils, en recompensa del treball que se'ls recreix

III. Plau a sa magestat, ab que lo jutge de cort relador de la causa tinga lo matex vot que fins assí ha tingut.

IIII. Plau a sa magestat.

V. Plau a sa magestat, ab que dites causes se hagen de declarar per la major part dels doctors qui entrevindran y que no-y puguen entrevenir menys de quatre doctors.

422r// **VI.** Plau a sa magestat, ab que lo visitador nomenador per sa magestat sie natural de la Corona de Aragó y no del present Principat ni Comptats, y que ditas sentències de dit visitador tingan execució y que dells de dit visitador se puga appell·lar al

Concell Supremo de Aragó, no intervenint los regents naturals de Cathalunya, y que en respecte de la caució que-s demane, se guarde lo acostumat.

VII. Plau a sa magestat nomenar per visitador per lo fet fins assí, com ab la present nomena, al doctor Diego Clavero, regent del Concell Supremo de Aragó, y en après nomenar un visitador de sis en sis anys.

VIII. Plau a sa magestat.

VIII. Per ser dit offici a llibera elecció y nominació de sa magestat, no és just coarectar-la en la forma que-s supplica, si bé procurarà sa magestat dar-los contento en quant li sie possible.

X. Per ser lo vot de dits fiscals cosa tant antiga y observada en aquest Principat y Comptats, apar no-s deu innovar res.

XI. Plau a sa magestat que no-s fassan regalias sinó en los casos permesos per Usatges de Barcelona.

XII. Plau a sa magestat que las regalias de aquí //422v// avant se fassen rebuda una summària informació del cas per hu dels jutges de cort precehint denunciació del procurador fiscal, y que-s fassa lo demés contengut en dit Capítol, excepto en lo que té respecte a la captura dels que seran trobats culpables, en lo qual se guarde lo acostumat fins assí, llevats tots abusos.

XIII. Plau a sa magestat, ab que sie també cas de regalia quant los lladres, après de haver fet los robos y furts, passaran per camins reals ab les coses robades.

XIII. Per ser lo lochtinent general alter nos en aquest Principat y Comptats, és just se guarde lo acostumat.

XV. Plau a sa magestat lo contengut en dit Capítol, excepto lo que suplique que los testimonis sien recensis, que per ser impediment de la administració de la justícia, és bé se guarde lo acostumat.

XVI. Plau a sa magestat quant aperaxaran al relador y Real Audiència convenir axí per la bona expedició de la justícia.

XVII. Plau a sa magestat, excepto los casos contenguts en la present Constitució y altres en las quals de dret comú no és permesa la appellació in criminalibus.

423r// **XVIII.** Plau a sa magestat, excepto en los casos declarats en la precedent Constitució y com en ella se conté.

XVIII. Que-s guarde lo acostumat, llevats tots abusos.

XX. Plau a sa magestat que les trevas se fermen tant solament en los parents y affines fins al segon grau inclusive, y en lo restant en dit Capítol se serve lo acostumat, llevat tots abusos.

XXI. Plau a sa magestat, si ja no serà feta regalia o evocata causa sobre lo cas del qual seran ferrat las travas.

XXII. Plau a sa magestat.

XXIII. Plau a sa magestat que sian guardades les Constitucions sobre de assò disposants, llevats tots abusos.

XXIII. Plau a sa magestat que las manlleutas que seran fetas ab provisió tenint clàusula donech aliter no puguén ésser executades sinó essent feta peraula per lo relador en lo Real Concell.

XXV. Plau a sa magestat.

XXVI. Plau a sa magestat.

XXVII. Plau a sa magestat, exceptat lo que té respecte a las //423v// composicions que de agaballadós y de usures se puguén fer, llevats tots abusos.

XXVIII. Plau a sa magestat.

XXVIII. Plau a sa magestat.

XXX. Plau a sa magestat.

*Tenor autem quindecim Constitutionum similiter dicte
sacre, catolice et regie magestati ex decreto dictorum
stamentorum presentatarum die vigesima sexta mensis junii,
ut in dicto processu est videre, huiusmodi est*

Constitucions del civil

I. Plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que lo portantveus de governador ni los doctors del Real Concell ni cònsols de mar ni altres officials reals, per si ni per interposadas personas, no-s puguen entremètrer ni interposar-se en las inseculacions de la Deputació y casa de la ciutat ni en la nominació y elecció de alguns officis y notaris de Barcelona, encara que sien per personas coniuñctas, y que lo inseculat o provehit per pregàrias de alguna de las sobre ditas personas no puguen obtenir lo lloch o offici en la qual serà inseculat o provehit.

424r// **II.** Ítem, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que ningun doctor del Real Concell puga tenir part ni companyia ab botigas, arrendaments ni altres negocis y comercis, sinó dar a cambi.

III. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de dita Cort, statuhir y ordenar que de quinze del mes de juliol fins a quinze del mes de agost, se fassan ferias y sien tots dies feriatos en la Real Audiència, y que dels dies feriatos entre any se lleven los següents, és a ssaber, lo die de sanct Vicens, que és a vint-y-dos de janer; lo die de sanct Miquel, que és a vuyt de maig; y de sancta Elitzabet, que és a dos de juliol; de sancta Margarida, que és a tretze de matex; de sanct Joan de Gollassi, que és a vint-y-nou de agost; de sancta Catherina, que és a vint-y-sinch de nohembre; y de sanct Nicolau, que és a sis de desembre.

III. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que los doctors del Real Consell hagen de decidir y votar las causas que-s portaran en la Real Audiència, conforme y segons las disposició dels Usatges, Constitucions y Capítols de Cort y altres drets del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya; y en los casos que dits Usatges, Constitucions y altres drets faltaran, hagen de decidir las ditas causas segons la disposició del dret canònich; //424v// y aquell faltant, del civil y doctrinas de doctors, y que no las pugan decidir y declarar per equitat, sinó que sie regulada y conforme a las reglas del dret comú y que aportan los doctors sobre matèria de equitat.

V. Ítem, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar que totas las scèdulas o deduccions hagen y degan ésser firmades per los advocats y provehides de mà pròpria dels jutges y sien buydades en lo procés, encara que la part no-u deman.

VI. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que los doctors del Real Consell, après que hauran votat y declarat una causa, pugan partir-se la mytat del salari de la sentència tant solament y l'altre mitat no puga pertir-se que no sien expeditos los exequutorials; e lo matex sie observat en las provisions de liquidacions, si ja la part que haurà obtingut no stava dos mesos a demanar la exequució de la tal sentència o provisió de liquidació.

VII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que en las sentèncias diffinitivas en les quals hi haurà condempnació de interessos, hagen de specificcar en ella si són interessos mercantívols //425r// simples y lo temps dels quals en havant comensan a córrer.

VIII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que en las causas de primera instància en las quals las parts o alguna de ellas haurà liquidat tot ho part del que-s demana, los doctors del Real Concell hagen de declarar ab una matexa sentència lo principal y lo que starà liquidat, de manera que la condempnació sie certa y específica y la reservació sie certa en lo que no serà liquidat, y no-s pugan reservar liquidació del que ja starà líquit en la matexa sentència, y si se farà lo contrari, no pugen rebre lo salari de la dita sentència fins sie feta la de la liquidació, de la qual no-s puga haver salari algú; declarant la present Constitució no tenir lloch en las causas ja comensadas, sinó tant solament en las que per sdevenidor se comensaran.

VIII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que si per las sentèncias que conforme a Constitucions de Cathalunya se han de fer ab conclusió dels doctors del Real Concell serà reservada liquidació de algun article tractat en procés a major deliberació, la causa de dita liquidació se haje de fer també ab conclusió en la Real Audiència, y que en la declaració se hagen de compèndrer //425v// tots los caps de la liquidació, absolent o condempnant y no en part ab clàusula pro nunch salva ulteriori liquidatione, com se és fet fins assí, y si lo contrari serà fet, no puga ésser partit ab salari de la dita provisió de liquidació fins la ulterior liquidatio sia feta.

X. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que qualsevol notari que serà instat y request per alguna persona, la qual ell no conexarà, testiffique o reba algun acte, no puga testifficar-lo ni rebre'l que persones dignas de fe y conegudes per ell no l'asseguren que la dita persona és tal com se anomena, y en lo acte se haja de narrar qui són las personas qui los conexen; y no narrant, los sie tinguda per coneguda del dit notari y vinga a càrrech de ell, y los actes que seran rebuts sens guardar la solempnitat en la present Constitució contenguda sien de ningun effecte ni valor.

XI. E més, ab la dita lloació y aprobació, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar que en los actes que-s rebran los substituhits de notaris, en los casos que-n poden rèbrer, hagen de ésser rebuts en presència de dos testimonis, y que lo dit substitut no puga posar-se per hu dels dos testimonis que de necessitat en los actes hi ha de haver. De tal manera que sien dos testimonis y lo dit substituhit que-l //426r// rebrà tres, y que los actes rebuts en altra manera no fassan fe alguna.

XII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que sempre que-s entendrà que algun official real haurà contrafet algun Usatge, Constitució, Capítol de Cort, pragmàtica, privilegi concedit a universitat o a persona perticular o altra ley de la terra, lo syndich del General, a instància de part o sens ella y sens precehir supplicació alguna dega, haje demanar hi instar ab la forma que disposan las Constitucions de Cathalunya la conservació y observansa de dits Ustages, Constitucions, Capítols de Cort, pragmàticas, privilegis y altres drets de Cathalunya, ampliant en assò la Constitució de la reyna dona Maria, feta en la Cort de Barcelona lo any mil quatre-cents vint-y-dos, Capítol vint-y-set, que comensa “Lo fruyt de las leys”.

XIII. Plàcia també a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que cada hu dels notaris del verbal del canceller y regent la Real Cancellaria hagen de tenir un taulell en la sala real y acistescan las horas ordinàrias dels notaris del civil, per a què quant les parts los hagen menester per a péndrer còpies o per altres coses tocants a las causas, las tròpian ab facilitat.

XIII. E axí matex, plàcia a vostra magestat statuhir y orde//426v//nar, ab la matexa lloació y aprobació, que lo notari de las contencions que haurà de declarar lo canceller aprés que serà declarada la contenció, haje, sie tingut y obligat a restituhir y tornar encontinent los processos y actes originals que per les parts li seran estats donats per la causa de la contenció, sens fer-se pagar salari de còpia ni altra cosa alguna per custòdia, sots pena de privació de son offici.

XV. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que de assí avant, en la execució de deputats, concellers y altres, axí en la present ciutat de Barcelona com fora de ella, sien llevades totas las llistas, seguratats y apostas de extradiccions, sots pena de sinch anys de galera. La qual pena no-s puga remetre ni compositar, corregint en assò la Constitució que comensa “Perque del arbitre”, feta en las Corts celebrades en Monsó lo any mil sinch-cents vuytanta-sinch; restant lo demés en dita Constitució contengut en sa valor y forsa.

Decretorum autem super dictis Constitutionibus per preffatam sacram, catholicam, regiam magestatem factorum et ad huiusmodi stamentum delatorum per dictum nobilem don Petrum Franquesa, die trigesima dicti mensis junii, tenor talis se habet

Respostes donades als papers en tercer lloch //427r// donats per los tres staments sobre quinse Constitucions intitulades “Del civil”

I. Plau a sa magestat.

II. Plau a sa magestat.

III. Plau a sa magestat.

IIII. Plau a sa magestat.

V. Plau a sa magestat, ab que sobre cada altercat se puga donar una sola scèdula per cada part, ab una resposta a dita scèdula y rèplica tant solament.

VI. Plau a sa magestat que's reserve per a pertir una terça del íntegro salari de la sentència en los casos en dit Capítol contenguts.

VII. Plau a sa magestat.

VIII. Plau a sa magestat.

VIIII. Plau a sa magestat que la major deliberació reservada en la sentència diffinitiva sie declarada ab conclusió, y que en dita declaració sien explicats tots los caps que serà líquits, absolut o condemnant.

X. Plau a sa magestat.

XI. Plau a sa magestat.

XII. Plau a sa magestat.

XIII. Plau a sa magestat.

XIIII. Plau a sa magestat.

XV. Plau a sa magestat, acceptadas las que vuy corren.

427v// Tenor preterea Constitutionum per dicta stamenta concordatarum et similiter ex eorum decreto sue magestati in quatuor quaternis sub litteris A, B, C, D designatis die vigesima octava mensis junii presentatarum, prout per dominos commissarios ad id electos relatum extitit et in presenti processu apparet dicto die, huiusmodi est

Primer quèrn, A

I. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que los notaris del criminal no puguen fer pagar cosa alguna de la oblata que faran los jutges en las supplicacions que donaran los presos, en pena de deu

lliures la primera y segona vegada y la tercera en pena de privació de sos oficis. Y que no puguén pendre strenas de ninguns presos ni de altres terceras personas per ells, sots la matexa o altra pena al visitador sdevenidor ben vista, segons la qualitat del negoci; y que los miserables sien compresos ab los pobres presos en totes les demés Constitucions que són favorables y parlan dels presos.

II. Ítem, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar, ab lloació y aprobació de la present Cort, que los notaris del criminal, encontinent après que seran requests, hagen de rebre los testimonis de la deffensa, y que per cada testimoni no puguén rebre de salari sinó un real si ja que la deposició no fos llarga, perquè en tal cars puguén rébrer dos o tres reals y no més per deposi-//428r//ció, dexant-ho a conexensa del jutge si la deposició és larga o no. Prohibint expressament que no puguén rébrer dels presos per rahó de peatges ni per altra ocasió cosa alguna ultra de sos salaris, y que per las còpias dels processos en los casos que los presos sien obligats a péndrer-les, no hagen de pagar sinó divuyt dinés per fulla, exceptats los pobres y miserables, als quals, com està ja ordenat, se'ls ha de donar de franch dita còpia. Declarant expressament que totes les Constitucions fetes en favor dels pobres tinguen lloch y se hagen de guardar de la matexa manera en los miserables, igualant-los en tot lo favorable als dits pobres presos. E si per los notaris del criminal o altres serà contrafet a ninguna de las sobre ditas cosas, per cada cosa y vegada que contrafaran cayguen en pena de deu lliures, aplicadores la mytat a la part que insterà y la altra mytat a la Real Thezoraria; y lo que per tres vagadas serà atrobat haver contrafet a les coses sobre ditas, sie irremissiblament privat de son offici.

III. E per quant per Constitució del rey Ferrando segon, de gloriosa memòria, fet en la primera Cort de Barcelona, any mil quatre-cents vuytanta-hu, Capítol sinch, comensant “Més, statuhim y ordenam”, stà disposat que si algú serà pres per delicte comès dins Cathalunya que, provat, meresca pena corporal, se haje de fortifficar e instruhir la enquesta contra de ell dins vint-y-sinch dies après que serà en la presó; e passats los vint-y-sinch dies, se haje a publicar al dit delat dins sinch dies. Per tant, supplica //428v// a vostra magestat la present Cort que, ab lloació y aprobació de aquella, li plàcia statuhir y ordenar que la sobre dita Constitució se extenga y haje de aguardar en tots los presos que hauran delinquit en los presents Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, encara que per los casos o delictes dels quals estaran impetits se haje feta regia o evocata causa.

III. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que lo veguer ni balle de Barcelona no puguén tenir presos ni presoners alguns en ses cases, sinó que hagen de aportar totes les personas que capturaran als càrçers reals dedita ciutat encontinent que las hauran capturades, a pena de

cent lliures per quiscuna vegada que serà contrafet, aplicadores la mytat a la part que instarà y l'altre mytat a la Real Thezoraria.

V. Per llevar los abusos que·s fan en la Ballia General y procuracions reals de vostra magestat, ab lloació y approbació de la present Cort li plàcia statuhir y ordenar que, sempre y quant se mostraran als ministres de dita Ballia General y procuracions reals dels Comptats de Rosselló y Cerdanya títols, actes o clarícies certas ab testimonis de algun féu o cosa emphiteoticària que no deu res a la dita Ballia y procuracions, paren y no passen havant en sentenciar en ella fins a tant que en la Real Audiència facto verbo se sie declarat que, no obstant las ditas provas, se haje de passar //429r// havant en dita causa o causes; y que si lo contrari serà fet, no pugan per tals sentències exhigir salari algú a més de la nul·litat d'ellas; y que la present Constitució compregan las causas que per avuy stan penjant en dita Ballia y procuracions reals.

VI. Per quant és contra lo llibero comerç lo que vuy fa observar la Thezoraria de que no·s pugan aportar per mar virtualles de blats, ordís, civades, olis, vins, de unes parts de Cathalunya a altres, sens expressa licència del regent la Thezoraria, firmat primer memorial per un jutge de Cort, fent prestar caució ab dos ydòneas fermansas per dita llicència exhigit certa quantitat. Per çò, se supplica a vostra magestat que, ab lloació y approbació de la present Cort, mane statuhir y ordenar que de aquesta hora en havant, per rahó de aportar y comprar per lo present Principat, axí per mar com per terra qualsevol género de virtualles, no sien obligats a demanar llicència alguna ni prestar caució, ans puguén lliberament comprar y portar per tot lo dit Principat y Comptats dites provisions.

VII. Per lo gran abús que han fets los llochtinents de vostra magestat en fer edictes generals y perticulars, contra Constitucions de Cathalunya y Capítols de Cort, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar, ab llohació y approbació de la present Cort, que de assí al devant, lo llochtinent de vostra magestat ni los portantveus de general governador del present Principat y Comptats ni qualsevol altres oficials de vostra magestat puguén fer edictes ni //439v// crides, axí generals com perticulars, que sien contra Constitucions ni Capítols de Cort; y si lo regent la Cancellaria y regent la Thezoraria y los assessors de dit portantveus firmanen semblants edictes, cayguen en las penas dels contrafahents en les Constitucions y privació de sos officis.

VIII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y approbació, statuhir y ordenar que quant los veguers del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya alsaran somatent y per aqueixa rahó demanaran gent a les viles y llochs o ciutats de ditas vegarias, no pugan composar dites viles y llochs y remétrer-y lo seguiment de dita gent per diners, per si ni per interposada persona, a pena de privació de sos officis o inhabilitació de altres y de dos-centes lliures,

pagadores dels béns de dits veguers o de ses fermansas per quiscuna vegada, repertidores la mytat als cofres de vostra magestat y la altre mytat a la part qui denunciarà.

VIII. Per quant moltes personas que per la Règia Cort són cridades comparexarian per a dar descàrrech de si, si no fos per lo que los fan star a la presó molts mesos, sens publicar-los la enquesta y demanar-los alguna cosa, y per aquest temor, encara que no tingan culpa, dexan de presentar-se; supplican los tres staments a vostra magestat sie servit statuhir y ordenar, ab lloació y aprobació de la present Cort, que la persona que serà cridada y voluntàriament se posarà //430v// dins la presó se li hage de publicar la enquesta dintre vint dias, y fetas las deffensas se li fassa la causa, y que pus ell se posa voluntàriament a la presó, presa que hagen la deposició lo dexe per tota la presó, ab idòneas fermansas, fins que hagen conegut de sas culpas.

X. Com lo benefici de la celebració de Corts per sa magestat en lo present Principat de Cathalunya sie tant efficàs per al remey de qualsevol agravis y bona administració de la justícia, per so, ab lloació y aprobació de la present Cort, se supplica a vostra magestat de assí al devant sos successors qui vindran a ésser reys y senyors nostres y de aquest Principat, en son nou ingrés, sien tinguts y obligats de convocar Corts Generals a tots los cathelans, y en aquells prestar lo jurament sòlit y rebre lo jurament y homenatges de sos vassalls de aquest Principat y Comptats.

XI. Per quant en la Constitució set del emparador don Carlos, avi y perdecador de vostra magestat, en lo títol “De drets emphiteoticaris”, està statuhit y manat que los notaris de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya, en les cartes de alienacions de propietats que-s tenen en alou de altri hagen de exprimir individuadament los senyors alodials per qui dites propietats se tenen, lo cens, dret emphiteotical y feudal de dites propietats y los terminis que se han de pagar, y per no haver en dita Constitució pena alguna, no-s serva. Supplican los tres staments a vostra //430v// magestat que, ab llur consentiment, li plàcia statuhir y manar que los notaris qui ditas Constitucions no guardaran incórregan per quiscuna vegada en pena de vint-y-sinch ducats, aplicadores la mytat al acusador y l’altre mytat al official a qui tocarà la exequució; y que la present Constitució tinga lloch y se hage de guardar en las principals obligacions.

XII. Ítem, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar, ab lloació y aprobació de la present Cort, que atesa la gran negligència que los jutges de taula tenen en fer justícia de les quexes se donen dels veguers y altres officials ordinaris y no-s curen de declarar las causas dins quatre mesos, que si dins dit termini no declararan dites causes, hagen de restituhir los salaris deposats per Constitucions y pagar-ne altre tant de llurs béns propis.

XIII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y approbació, statuhir y ordenar que los notaris del criminal hagen de acistir en la presó per a pendre testimonis e per altres coses per les causes criminals, après de ésser fora de casa dels jutges, tot lo temps que los notaris del civil estan en la sala y los dies de festa des de dos horas després dinar fins a les sinch hores, a pena de deu lliures per quiscuna vegada.

XIII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa llo//431r//ació y approbació de la present Cort, statuhir y ordenar que ningun pres puga ésser tret del Principat de Cathalunya ni Comptats de Rosselló y Cerdanya per qualsevol motiu, rahó ni causa, encara que no hage delinquit en lo present Principat ni tinga fet procés en ell, ans bé de tots los presos en los presents Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya y se hage de conéxer de ses culpes en ells; y que de nou sien confirmades totes les Constitucions sobre assò disposants.

XV. Considerant los grans y excessius gastos que·s fan en las visuras per las parts per lo que donen competència en que podran millor regalar los jutges, li plàcia a vostra magestat, ab lloació y approbació de la present Cort, statuhir y ordenar que los doctors de la Real Audiència, anant a fer ditas visuras, no puguen pèndrer ningunas cosas de las parts en compte de despesa, sinó tant solament trenta-sis reals perdieta, dels quals hagen de pagar tots los gastos de ells y de sos criats y de qualsevol persona que vaje ab ells y de las cavalcadures. Y que lo notari se li done semblantment vint-y-quatre sous per dieta y no més havent; y si lo contrari serà fet, incórregan en als penas imposadas als contrafahents les Generals Constitucions.

BREU

I. Com tots los motius de la concessió del tribunal del breu en aquest Principat y Comptats vuy cessan, per çò y altrament los tres staments, zelant la conserva//431v//ció de la jurisdicció ordinària ecclesiàstica y desijant remey als escandalosos excessos que en opprobi del stament ecclesiàstich per esta jurisdicció del breu cadal dia se executa, dels quals si Sa Sanctedat fos informat no·l haguera concedit ni se ha de créurer que lo pare de vostra magestat, rey y senyor nostre, de eterna memòria, de que haguera proveït la confirmació d'ell, supplica ab instància sa revocació o almenys que vostra magestat mane provehir y ordenar, ab lloació y approbació de la present Cort, que lo assessor, advocat fiscal, notari principal y commissaris per capturar y inquirir sien ecclesiàstichs, ni·s puguen fer commissions generals de inquirir y capturar sinó ecclesiàstichs residents en Barcelona o Gerona. Y que lo ecclesiàstich capturat se haje de posar tant en Barcelona com en altres parts en la presó del ordinari ecclesiàstich, ni·s puga fer captura sens que prechesca provisió feta almenys ab summària cognició de la

atrocitat del delict; y que constant que en lo discurs de la causa en qualsevol cas d'ella que faltàs la qualitat de la atrocitat, encara no demanant-ho la part ni lo ordinari ecclesiàstich, se li haje de restituhir sens gasto algú lo pres ab lo procès fet ans de fer absolució, condempnació ni remissió, la qual, çò és, absolució, condempnació o remissió, si lo breu farà, sie de ningun valor. Y que no-s pugue stimar ni judicar cas atròs lo que no mereix pena de gradació actual y de mort natural, y que sent-ho, no-s puga remètrer ab composició, pena peccuniària, y per a que lo tribunal del //432r// breu tinga jurisdicció antes de la qualitat de atrocitat se requeresca negligència del ordinari, precehint requisició del breu, conforme o disposa lo Capítol vint, cessió vint-y-quatre del Concili de Trento, y que en tot se proceshesca en dit tribunal ab la forma expressament designada en lo matex Concili, capítol vuyt, cessió quatorze. E que, fent lo contrari en tots, algú o alguns d'estos requisits, a més del càrrech de conciència e incursió de censuras de dret imposades los doctors del Real Consell que-y entrevindran sien tinguts a restitució de tots danys, dels quals en visita se haje de haver concideració. E noresmenys, la Deputació haje de interposar ses parts contra del bisbe de Gerona y los subdelegats, ab las veras que cosa de tant perjudici y gravetat requerex.

II. Los tres staments del Principat de Cathalunya, cansats dels injusts e inquietis procehiments del conservador del hospital del Sanct Sperit de la ciutat de Leyda, per los quals tots los tribunals ordinaris, axí ecclesiàstichs com seculars, són molt preiudicats y la jurisdicció real ocupada, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar provehir, ab llur contentiment y aprobació, remey convenient per a què estas vexacions cessen y cada hu sie convingut devant son jutge competent. Lo qual remey speran de vostra magestat, pus tenen experimentat que altres medis no són bastants a refrenar la justícia, gastos e inquietut que dit //432v// conservador y son judici han causat y causan en aquest Principat y Compitats y poblats en ells, y que los deputats hagen de interposar sas parts a tot lo que serà de importància per remediar los excessos d'esta conservatoria; y que tot lo statuhit y ordenat acerca del conservador del Sanct Sperit tinga lloch y se haje de guardar ab tots los demás conservadors si excediran en sa jurisdicció.

Segon quèrn, B

I. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que los canceller, regent la Cancelleria, thezorer, doctors de la Real Audiència, advocats fiscals, civils y criminals y procuradors fiscals, quant los notyaris de las causas los aportaran los processos o actes per a fer decleracions, sentèncias o altrament, hajan de fer albarà de les rebudes de aquellas.

II. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que los officials reals de vostra magestat no puguen concórrer a deputats ni altres officis de dita casa de la Deputació ni acistir en los ajuts que en ella se faran ni anar ab embaxadas per part dels deputats que no haje sis mesos que hauran dexats los officis, declarant la present Constitució que per officials reals se entenga tant los qui no tenen jurisdicció com los que la tenen, sens que de assò se pugua fer interpretació alguna. Y que sie tant en la casa de la Deputació com en las ciutats, viles y llochs; entès //433r// emperò que en la pròxima extracció se té de fer dels deputats en lo present any no tinga lloch la present Constitució, y que los officials triennals, biennals y annuals qui acabaran son temps abans de la extracció no sien compresos en ella.

III. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que de assí al devant, en una matexa sala de la Real Audiència, no-y pugua haver dos doctors que sien parents fins al segon grau de consanguinitat inclusive.

IIII. En la Constitució tretze, que comensa “Conciderant”, del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, fonch per vostra magestat instituhit que las sentències dels jutges ordinaris tinguessen execució fins a la summa de cent lliures, prestada per la part caució, no obstant qualsevol appellació feta en la Real Audiència. Y perquè fins assí tant solament s’és entesa dita Constitució en los ordinaris reals, supplican a vostra magestat los tres staments sie de son real servey, ab lloació y aprobació de la Cort, porrogar dita Constitució fins a la conclusió de les primeres Corts, declarant que dita execució fins a la summa de cent lliures se entenga també en los ordinaris barons y la pугan executar prestada caució, y ajustar en aquella que en las causas de las administracions y impositions de viles y ciutats que seran declarades, tingan execució fins a la summa de dos-centes lliures, prestada caució per la part, per scusar que ab títol de plets los perticulars no-s detinguen la renda de les universitats, y assò no obstant qualsevol appellació o inhibició de la Real Audiència.

433v// **V.** Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que la Constitució feta en les últimes Corts de Monçó, del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, comensant “Més avant”, Capítol vuytanta-tres, que disposa que, denunciat lo procés, se pugua una volta tant solament concedir comunicació de aquell, sie porrogada fins a la conclusió de les primeres Corts per vostra magestat celebradores, y ajustat en aquella que abans de la denunciació del procés se done comunicació a les parts de tot lo procés si la demanaran per dos reals, y assò per temps tant solament de vint dies.

VI. Ítem, perquè los pobres de la presó, que vulgarment se diuen miserables, no sols tenen tanta necessitat com los pobres que viuan de la almoyna,

hans la tenen molt major, y no és acostumat pagar los gastos de la deffensa y altres de las peccúnias de la Real Thezoreria com se pagan als pobres de la almoyna, havent-y tanta y major rahó. Per çò, ab la matexa lloació y aprobació, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar que de assí avant los dits pobres miserables de la dita presó sien en tot y per tot yguals ab los pobres de la almoyna, axí en respecte dels emoluments y rendes de dita almoyna com en respecte dels que la Real Thezoreria té acostumat de pagar per los pobres de la almoyna, y sien mantenguts, soccorreguts y tractats igualment, sens defferència alguna.

VII. Per remediar las exaccions y agravis que los scarcellers y guardes de las presons reals fan als presos //434r// y los traballs y misèrias que patexen se pугan millor y més promptament remediar, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar que hu dels tres jutges de cort, per torn, lo primer die jurídic de cada mes sie tingut y obligat de visitar los dits càrçers reals en la forma que convindrà y serà a ells més ben vista, encarregant-los-ne la consciència.

VIII. Ítem, per evitar las vexacions, diffugis y dilacions que los llogaters o arrendadors de torres, heretats, terres, camps, vinyes y altres propietats solen usar per no dexar-las y per scusar los plets que assò resultan, y los gastos grans que·s fan, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que la pragmàtica de domibus evacuandis tinga y haja lloch in preciiis rusticis.

VIII. Per quant exercint lo portantveus de general governador vice regia, los doctors de la Real Audiència exercexen llurs officis de la matexa manera que si fos present vostra magestat o son llochtinent general, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que les causes de supplicació y altres qualsevol ya evocades y vertents en la Real Audiència civil de qualsevol persona y qualitat que sien y de qualsevol ciutats, viles o llocs de dits Principat y Comptats durant la absència de vostra magestat stan parades y no poden continuar-se en gran dany de les parts, se pугan de assí havant continuar, determinar, sentenciar y executar.

434v// **X.** Ítem, per conservar los patrimonis dels poblats en lo present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que sie lícit y permès als pares qui faran testament prohibir ab paraules expressas y no altrament la quarta trabellanica als fills y hereus en primer lloch instituhits.

XI. Ítem, per evitar frauds, ajustant en la Constitució del rey don Phelip, de gloriosa memòria, pare de vostra magestat, feta en als Corts de Monsó del any mil sinch-cents quoranta-set, Capítol sinquanta-sinch, que la dita Constitució tinga y haja lloch també en los fills del primer grau, de manera que tant ells com altres

qualsevol perden la quarta trabellianica y falsidia si no faran inventari dins lo temps que per Constitucions y de dret comú stà ordenat.

XII. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que las causas de liquidació que vuy penjan indecissas a la Real Audiència per execució de sentèncias reals o altrament, sien ab brevedat despedides y que no puga ésser despedida ninguna causa, axí de liquidació com altre qualsevol que sie posteriorment introduhida, que primer no sie declarada dita causa de liquidació que abans és estada comensada, etiam encara que lo salari de aquella sie ja gastat, instant //435r// emperò la part la sentència de liquidació de la dita causa o causes més antigues.

XIII. Com sien moltes les diligèncias que fan los doctors per entrar en la terna que se envia a vostra magestat sempre que vaca algun lloch a la Real Audiència, que moltas vegadas no tenen llibertat los doctors del Real Consell de descarregar-se sa pròpia consciència, de hont se seguexen molts inconvenients, en dany del beneffici públich. Per çò, los tres staments supplican a vostra magestat sie de son real servey, ab lloació y aprobació de la Cort, statuhir y manar que sempre y quant vagarà algun lloch del Real Consell o la assessoria del governador, no-s fassan ternas, conforme se són acostumades fer fins assí, sinó que vostra magestat los mane provehir, informant sa real consciència ab sacret per prelats o personas de altre qualitat que pugan sens soborn, violència o altres respectas representar las personas que per a tals càrrechs tindran edat, providència, lletras, experiència y altres parts que vostra magestat judicarà ser necessàrias.

XIII. Com per experiència se haja vist que la prohibició de matar anyells en aquest Principat y Comptats a redundat en dany d'ells y de sos habitants, y per sa exequució se hajen seguit inquietuts y molts gastos a universitats y particulars. Per çò, ab lloació y aprobació de la present Cort, plàcia a vostra magestat revocar totes y sengles Constitucions y altres lleys de la terra prohibints a pena lo matar dits anyells.

XV. Ajustant a la Constitució en les Corts de Monsó feta en lo any mil sinch-cents vuytanta-sinch, Capítol vint-y-vuyt, sobre los axaus, com la experiència haja amostrat, supplican los tres brassos a vostra magestat que les execucions sobre dits axaus fahedores se fassan per los ordinaris dels llochs, vila o terma ahont dits axaus se faran o hauran de fer, y pugan contra los tals remittents, com a cosa que importa tant per la salut de las personas dels presents Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya fer dita execució com a deutes fiscals, sens haver de recórrer per la dita execució al balle general ni a sos llochtinents.

XVI. Y perquè la experiència a clarament amostrat y se sie vist que per la negligència e imperícia del notari que servian en la Real Audiència, axí civil com

criminal, que no són examinats y col·legiats, se han seguits alguns inconvenients y absurdos, y com ara se tròpian alguns notaris no col·legiats y examinats y que no tenen les parts requirides per scriure, axí en lo Real Concell criminal com en la Audiència civil, contra sèria y tenor de privilegis reals als col·legis dels notaris reals attorgats per los sereníssims reys predecessors de vostra magestat, de felice recordació. Per tant, se supplica a vostra magestat que, ab lloació de la present Cort, mane statuhir y ordenar que ningun notari que no sie col·legiat pugua scriure en la Real Audiència, axí civil com criminal, y que //436r// los notaris reals no col·legiats qui scriuran en lo Real Concell criminal y civil sien expel·lits y manat a qualsevol notaris col·legiats, tant del civil com del criminal, que a cetero, directament ni indirecte, no·ls pugan prestar llur nom fictament, com fins assí alguns, contra sèria y tenor de dits privilegis y càrrechs de llurs ànimes y consciències, han prestat, sots pena de privació de llurs officis y exercicis dels tals notaris qui llur nom los prestaran.

XVII. Ítem, per levar exepcions y altarcats voluntaris, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que si en les causes seran posades per las parts algunes exepcions o fets alguns altercats voluntaris o per cavillació, que la part que subcumbirà en la primera exepció o no havent-hi exepció subcumbirà en lo altercat, pugua y hage de ser condempnat en despeses; y que quant la sentència proferida en primera instància serà confirmada en la segona ex eisdem actis, la part que subcumbirà sie condempnat en despeses.

XVIII. Més avant, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que tots los statuts y observacions en las lecturas, cursos, provansas de aquells de la universitat de Salamanca sien observats en las universitats de Leyda.

XVIII. Ítem, per quant en les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch fonch supplicat al pare de vostra magestat //436v// de bona memòria, fos servit donar sis mília lliures sobre dignitats y beneficis, com de la Constitució sobre assò feta apar, designats per lso salaris de les cadires de dita universitat, y fins avuy no és stat fet, ab gran dany de aquella, per çò que ninguna persona de bona habilitat vol restar per a llegir a dita universitat, com feria si lo salari se augmentava. Supplica per çò humilment a vostra magestat la present Cort vulla manar que ab tot effecte y compliment sien les dites sis mília lliures assignades a dita universitat, axí com foren concedides en dit any de mil sinch-cents vuytanta-sinch.

XX. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab loació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar que tots los doctors bachillers que passats sis anys se detindran en la dita universitat, llegint en aquella o pretenent càtedra o exercitant-se en llur

facultat, continuant los studis, sien vists praticar a la Real Audiència, axí com los qui pratican en aquella; y manar vostra magestat tenir compte en les persones que en dita universitat residiran, exercitant-se en llur facultat quant se offeriran provisions de llochs del Real Consell e altres officis per animar aquells en continuar los studis.

Tercer qüern, C

I. Los tres staments de la present Cort que vostra magestat celebra als cathalans en la present ciutat de Barcelona supplican a vostra magestat remeta y per remesos haver vulla als dits brassos y staments de dita Cort //437r// y a quiscú dels ecclesiàstichs y altres ciutats, viles e llochs del dit Principat e singulars personas de aquella e de quiscú d'ells, totes y sengles penes e terços comesos deguts per censals e violaris, hoc encara com haguessen trancats homenatges per no tenir hostatges e totas altres penas de hosts fallides y de penes y bants, encara que los dits bants devallassen de qualsevol processos, y crims de terços o de obligacions de compromissos de contractes o de clams o de fermas de dret o de notaris que no hajan servat la Constitució de Perpinyà sobre contractes o altres cartes que hagen presos de sosteniments de bandejats o de gitats de pau y treva o de manlleutats de marches y encara totes les altres penas peccuniàries tro al dia de vuy. E que las ditas penas e altres coses demunt dites no puguén ésser demanades per vostra magestat ni officials vostras, o si per las ditas penas y altres coses demunt dites haurà plet penjant y processos de panyores per exequució preses; e que sie hagut per remès e les penyores tornades.

II. Perquè aprofitaria poch fer novas leys y Constitucions si no se posavan en observansa, y tinguessen exequució, supplica la present Cort a vostra magestat que, ab lloació y approbació sua, li plàcia statuhir y ordenar tres mesos immediadament següents après que las presents Constitucions seran decretades per vostra magestat y lliuradas als deputats y oydors de comptes, tinguen obligació dits deputats y oydors de comptes fer-les stampar y posar en la forma ordinària, sots pena de perdre los salaris de sos officis tot lo //437v// temps que passat dit termini tardaran a fer-ho. Y que axí de les presents Constitucions estampades, com de totas las altres, ne hajan de dar un volum a cada persona dels tres staments que haurà acistit en les presents Corts.

III. E per quant notòriament consta y occularment se veu que las robas que-s fan de llana, de qualsevol spècie y color sien, en lo present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya y en la present ciutat de Barcelona per los parayres y altres personas són molt ruhyns, dolentas y de poca durada y las demás d'elles són falsament fabricades, lo que redunda en grandíssim dany de

dots Principat y Comptats y poblats en aquells y en notable desonor, tant per lo que los habitants no poden portar una roba bona y de durada y axí gastan en lo vestir dos voltas més del que altrament haurien de gastar, com per lo comerç y negociació de altres regnes y províncies és disminuït. Lo qual deffecte y mal no-s pot pensar vinga de altre causa, sinó que los draps se fan en aquests Principats tenen demasiada llargària y axí los apperalladors no-ls poden ben aperallar ni los texidors ben texir ni los moliners ben enfortir ni los tintorers ben tenyir ni los baixadors ben baxar, de hont és que de cent draps no-n yxen deu de ben fets y com és rahó stiguen. Per çò, supplan a vostra magestat li plàcia, ab lloació y aprobació de la present Cort, ordenar y statuhir que de assí al devant tots y qualsevol spècie de draps sien tinguen en llargària certa tatxa y certs límits, conforme //438r// se fa y és acostumat fer en los regnes de Aragó y València, axí que no stiga en voluntat ni llibertat dels parayres y dels qui fan draps fer aquells de la llargària voldran; y perquè se entenga quina tatxa han de tenir dots draps, se posa lo següent memorial:

Primo, contrays vint-y-quatre y trentens han de tenir vint rams.

Ítem, contrays vintens y vint-y-dosens han de tenir vint-y-dos rams.

Ítem, draps setzens han de tenir vint-y-sinch rams.

Ítem, raxas y cadissos han de tenir vint-y-dos rams.

Ítem, baetas han de tenir trenta rams.

Ítem, divuytens, setzens, quatorzens, tretzens altres draps sens nombres han de tenir dotzes rams.

Ítem, cordellats dotzens, quinzens, quatorzens han de tenir trenta rams.

Ítem, folrraduras han de tenir vint rams.

Ítem, stamenyas han de tenir vint-y-quatre rams.

III. E per quant la experiència ha amostrat que, fent los lloctinents de vostra magestat alguns agravis als provincials de aquest Principat y Comptats, per a què no pugua venir a notícia de vostra magestat manen ab graves penas als mestres de postas que no gosen donar cavalls sens sa llicència, del que poria resultar algun gran deservy a vostra magestat. Per çò, supplan a vostra magestat los tres staments de la present Cort que, ab llur consentiment y //438v// aprobació, sie servit statuhir y ordenar que sempre y quant los deputats de Cathalunya o lo bras militar o altres ciutats o viles del present Principat y Comptats vol embiar correus a vostra magestat, que sens llicència dels tinents de vostra magestat o portantveus de governador sien obligats los mestres de postas de donar cavalls, a pena de privació de sos officis.

V. Ítem, plàcia a vostra magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que ningun militar o que gaudesca de privilegi militar pugua tenir vot en Corts ni en brassos astaments que no tinga vint anys.

VI. Per quant las Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort no-s poden fer sinó en les Corts Generals y sie de justícia que les coses se desfassin ab la matexa solemnitat que-s són fetas; per tant, la present supplica a vostra magestat sie de son real servey statuhir y ordenar que las Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort no puguen ésser revocades, altarades ni suspeses sinó en Corts Generals, y que si lo contrari serà fet, que no tinga ninguna forsa ni valor.

Marques

VII. Los heretés que-s diuen de les marques de Fransa y altres parts, no obstant que dites marques fossen admeses per certes quantitats, axí que rebudes aquelles dit dret de marques sian continuat //439r// exhigit quantitats grandíssimas y de molts milernars de ducats, que excedexan la primera imposició. Y noresmenys per continuar en sa iniusta exacció han procurat que las lites o plets que sobre assò penjan en la Real Audiència de Cathalunya se defferís, ab intents de que la causa y exacció perpetuàs, y no obstant que per altres Cort se sie posat termini cert als juges de ditas marques que sentenciassen en ditas causas per moltes cavil·lacions de dits hereters no sie declarat fins al present y com se decian. Supplican per çò a vostra magestat los tres brassos de la present Cort que, ab voluntat y consentiment de aquell, li plàcia procehir, statuhir y ordenar que de assí dins un any comptador del dia de la conclusió de les primeres Corts no s'i haurà declarat y provehit ab tot effecte en dites causes, los deputats de Cathalunya, ab la auctoritat y facultat que ab la present se'ls dóna, pугan y hagen de exhigir dit dret de marques y lo que-n procehirà se posen en la Taula de la present ciutat de Barcelona, a deputats a soles y compte a part, a effecte que lo que se exhigirà sie donat y satisfet en aquell o aquells a que de justícia se trobarà ésser degut.

Recursos de panyoraments

I. Ítem, plàcia a vostra magestat statuhir y ordenar, ab lloació y aprobació de la present Cort, que en les causes de recursos que-s interposaran en la Real Audiència de panyoraments fets per barons o altres oficials ordinaris y abans de la declaració de dits recursos o appellacions serà provehit per a dita //439v// Real Audiència sobre la restitució de ditas penyores, que la persona que tindrà en custòdia y guarda las penyoras no sie tingut ni obligat en restituhir y tornar aquelles, sinó satisfent-lo primer y pagant la part que haurà recorregut o appellat tots los gastos y despesses que haurà fets en la guarda, manteniment y entretaniment de

ditas penyoras, conforme se usa en la present ciutat de Barcelona en la casa de la guarda, ab tal que lo relador o jutge de la causa tatxen las despesas de las panyores hans que manen sien restituhides.

Quart qüern, D

I. Primerament, supplican a vostra magestat los tres staments de la present Cort, ab lloació y aprobació de ells mateixos, li plàcia statuhir y ordenar que las Constitucions, Capítols y actes de Cort següents, çò és, la Constitució feta en les Corts del any mil sinch-cents sinquanta-tres, Capítol trenta, comensant “Com lo ordinari collador”, y les Constitucions de las Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, Capítol tretze, que comensa “Considerant que per impedir”, y la del Capítol quoranta-sis, que comensa “Com sempre sie estada odiosa”, la del Capítol sinquanta, que comensa “Per quant de poch temps a esta part”, y la del Capítol sinquanta-dos, que comensa “Y conciderant”, del Capítol setanta-hu, que comensa “Per quant los sobre dits”, la del //440r// Capítol setanta-quatre, que comensa “Les causes, emperò, summàries”, la del Capítol setanta-sis, que comensa “E més havant, constituhint y ordenant”, y la del Capítol setanta-set, que comensa “Ítem, statuhim y ordenam”, la del Capítol setanta-vuyt, que comensa “Més havant”, la del Capítol setanta-nou, que comensa “Ítem, ab lloació y aprobació dels tres brassos”, la del Capítol vuytanta, que comensa “E més, statuhim y ordenam”, la del Capítol vuytanta-tres, comensant “Més avant, statuhim y ordenam”, la del Capítol vuytanta-sis, que comensa “Ítem, statuhim y ordenam, ab aprobació”, la del Capítol vuytanta-set, que comensa “Y si-s suplicarà de alguna provisió”, y la del Capítol noranta-set, que comensa “Per quant la experiència ha amostrat”, y lo acte de Cort, Capítol tres, que comensa “Ítem, per quant vostra magestat”, y lo Capítol dotse, que comensa “Ítem, supplican dits tres brassos”, lo Capítol tretse, que comensa “Ítem, supplica la present Cort”, sien porrogats, confirmats y porrogades y confirmades fins a la conclusió de les primeres Corts en tot allò que no seran mudades ni mudats, corregides o alterades per les Constitucions fetes en la present Cort, perquè en tal cars han de ser guardadas y observades les que en la present Cort són stades statuhides y ordenades.

II. Ítem, per llevar los abusos que-s fan en diversos tribunals en exhegir excessius salaris de les causes que devant d’ells se apportan, ab lloació //440v// y aprobació de la present Cort, sie vostra magestat servit statuhir y ordenar que la Constitució feta en les Corts del any mil sinch-cents y tres, Capítol vint-y-quatre, que comensa “Més havant”, sie guardada per tots los tribunals del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, ara sien reals o de barons, tant ecclesiàs-

tichs com seculars o dels cónsols de mar o qualsevol altres, no obstant qualsevol consuetut en contrari.

III. Ítem, los tres staments de la present Cort supplican a vostra magestat li plàcia atorgar y fer-los gràcia de totes y qualsevol lletres y provisions que se ha-jen de fer es demanarà que volrran tràurer en forma per los tres staments de la Cort, singulars personas de aquelles, per sglésies, monestirs, capítols, col·legis, per los barons, cavallers e gentils hòmens e hòmens de paratge, per les ciutats, viles o llochs, universitat y singulars de aquells o per qualsevol altres, per rahó dels presents Capítols, de les coses en aquelles contengudes fetas, executòrias e provisions en virtut de aquelles fahedores e de totes les coses tocants los presents Capítols e actas de Cort y dependent de aquells. Y qualsevol privilegis, gràcies y mercès que las universitats reals per les presents Corts han obtingut de vostra magestat, sien donades lliberament, franques de //441r// scripturas y de salaris y dret de sagell y totes altres despeses que-s poguessen demanar y altrament pertenguessen als oficials y ministres de la Cort de vostra magestat. E axí matex, que los deputats sien franchs de dret de sagell de qualsevol provisions, sentèncias y lletres que ara o en l'esdevenidor hauran menester tocant los demunt dits Capí-tols y altres coses, havent sguart al dit General de dit Principat hage necessitat de aquells.

IV. E com per Constitucions de aquest Principat lo comerç sie llibero y franch, que lliberament se puga comprar y vèndrer tot género de grans, mercaderias y per lo lochtinent general y Règia Cort se fassan crides y edictes prohybint compres y vendes de blats, ordis, civades, amelles, vins, oli, bèsties, mules, tossinos, bestiar y altres coses en certa forma, y en ella que hagen de haver licència del lochtinent general, per la qual, demés de fer-se difficultosos de donar-la si no és entreve-nint-hi amistats y altres respectes, se'n fa negociació entre oficials reals. Per ço y altrament, ab lloació y aprobació de la present Cort, plàcia a vostra magestat sta-tuhir y ordenar que tots los habitants dins lo present Principat pugan lliberament comprar y vendre y péndrer en paga de sos deutes tots géneros de mercaderias y grans y fruyts y altres y qualsevol cosas de mercaderias al preu que-s valrran en lo marchat del lloch ahont se cobraran los diners o als preus se vendran al més prop lloch o vila que haurà marcat y no en manco //441v// preu, ab que los creadors no pugan obligar los deutors que-ls hajan de pagar los deutes ab fruyts o ab altres mercaderias, sinó que stiga en llibertat dels deutors de pagar ab dinés o merca-derias si lo acreador se'n acontentarà. Y que les persones que blats o altres grans compraran en paga de deutes y de axò faran mercaderia, hajan de tenir botiga uberta per a vèndrer al preu que correrà; y que lo llibre comerç no-s pugue prohibir, pus les mercaderias que-s compraran y vendran no pugan ésser tretes fora del present Principat y Comptats.

Tenor autem decretationum preincertis Constitutionibus per dictam sacram, catholicam et regiam magestatem factarum et per nobilem don Petrum Franquesa ad huiusmodi stamentum ecclesiasticum similiter delatarum et traditarum die trigesima mensis junii, ut in dicto processu est videre, sic sequitur

Respostes als papers en terçer lloch donats y contenen quatre qüerns; en lo primer qüern deset Capítols, lo segon vint Capítols, lo terçer vuyt Capítols, lo quart quatre

I. Plau a sa magestat.

II. Plau a sa magestat.

III. Sa magestat mana que-s guarde dita Constitució y lo acsotumat fins assí, llevats tots abusos.

442r// **IIII.** Plau a sa magestat.

V. Ja està provehit degudament per altres Constitucions lo que ab esta se supplica.

VI. Plau a sa magestat, ab que no se entenga que per la present Constitució és permès algun género de agaballaments.

VII. Plau a sa magestat.

VIII. Plau a sa magestat.

VIII. Plau a sa magestat.

X. Sa magestat mana que-s guarde lo acostumat, si bé confia que sos successors procuraran donar tot contento a tant bons vassalls com sa magestat ha fet.

XI. Plau a sa magestat.

XII. Plau a sa magestat.

XIII. Plau a sa magestat que acistescan en la presó totes les hores que los jutges de cort y staran.

XIII. Plau a sa magestat que-s guarden les Constitucions sobre assò disponents, llevats tots abusos.

XV. Plau a sa magestat

Breu

XVI. Sa magestat en quant li toca, mana que no se abuse dels breus apostòlics y que los doctors de la Real Audiència consultors del breu tingan compte en no declarar per cas atòrs sinó a que verament ho sia.

XVII. Plau a sa magestat lo supplicat en lo present Capítol en quant li toca.

Segon qüadern, B

I. Plau a sa magestat.

II. Plau a sa magestat lo contengut en la present Constitució quant als officials que tenen jurisdicció, exceptat la casa de don Nofre d'Oms, per rahó de la casa de Talta//442v//üll, per ser son patrimoni.

III. Plau a sa magestat, acceptat los que vuy de present y són.

IIII. Plau a sa magestat.

V. Plau a sa magestat.

VI. Plau a sa magestat.

VII. Plau a sa magestat.

VIII. Plau a sa magestat.

VIII. Plau a sa magestat, acceptades les causes que ja ho foren lo Capítol denou de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch.

X. Plau a sa magestat.

XI. Plau a sa magestat.

XII. Plau a sa magestat manar, com ab la present Constitució mana, que los doctors de la Real Audiència despachen ab brevetat totes les causes de liquidació que vuy penjan indecises en la Real Audiència, tenint compte ab les més antigues que estaran en punt de poder-se declarar.

XIII. Sa magestat no està restret a fer les eleccions ab terns, ni fetas nomenar dels contenguts en aquelles, y se informarà del que més convinga per a son servey y bé públich de las personas que podan descarregar sa real consciència, y axí ho farà en lo sdevenidor.

XIII. Plau a sa magestat.

443r// **XV.** Plau a sa magestat.

XVI. Plau a sa magestat.

XVII. Plau a sa magestat que-s guarden las Constitucions assò disponents.

XVIII. Plau a sa magestat que-s guarden dits statuts y observacions de Salamanca en quant sien applicables a la Universitat de Leyda.

XVIII. Sa magestat, en les occasions que se offeriran, manarà tenir compte ab lo que se supplica.

XX. Plau a sa magestat.

Tercer qüern, C

I. Plau a sa magestat.

II. Plau a sa magestat.

III. Plau a sa magestat.

III. Plau a sa magestat que per ninguna via se impedescan los correus que seran tramesos a sa magestat y ordenarà, com ab la present ordena a sos loctinents generals, que en assò tingan molt gran compte.

V. Plau a sa magestat.

VI. Plau a sa magestat.

Marcas

VII. Plau a sa magestat.

Recorts de panyoraments

VIII. Plau a sa magestat

Quart quèrn

I. Plau a sa magestat, ab que lo matex fassa en los Capítols.

II. Plau a sa magestat.

443v// III. Plau a sa magestat lo contengut, sí y segons se és acostumat de fer y se féu en les del any mil sinch-cents vuytanta-sinch.

IIII. Plau a sa magestat.

Tenor autem replicationum per dicta tria stamenta concordatarum et factarum super decretis per suam magestatem desuper preincertis Constitutionibus factis et per nobilem don Petrum Franquesa, nomine sue magestatis, exhibitis, sue magestati seu dominis tractatoribus presentis Curie per commissarios ad id deputatos presentatarum die quarta mensis julii, anni predicti millesimi quingentesimi nonagesimi noni, huiusmodi est

Sacra, catòlica, real magestat

Los tres staments de la present Cort General del Principat y Comptats y Comptats de Rosselló y Cerdanya, havent vist las decretacions per vostra magestat fetas a las trenta Constitucions intitulades “Dels jutges de cort civil y criminal” per ells donades en tercer lloch, besen la real mà de vostra magestat per la mercè nos ha fet en ellas y particularment acceptan las decretacions fetes als Capítols quatre, sinch, vuyt, dotze, quinze, setze, divuyt, denou, trenta. Y perquè ab la bravedat del temps y moltes ocupacions de vostra magestat se ha entès que alguns dels //444r// Capítols més importants per la bona administració de la justícia, bé y tranquil·litat dels dits Principat y Comptats no han pogut ser advertits de vostra magestat com convenia a son real servey y beneffici dels poblats en aquells, hans per haver vostra magestat comès las decretacions de dits Capítols no són estades fetas com de la real clemència y benignitat de vostra magestat s’espera. Per çò y altrament, quant humilment e encaridament podan supplan a vostra magestat sie de son real servey manar que sien habilitades, reformades y millorades les decretacions fetes en los Capítols infrascrits en tercer lloch presentats.

I. Çò és, la del Capítol primer, supplan a vostra magestat sie de son real servey decretar-lo com en ell se conté.

II. Sobre lo decret del Capítol segon, supplan a vostra magestat sie de son real servey decretar-lo conforme està en dit Capítol.

III. Sobre lo decret del Capítol terçer, supplican a vostra magestat sie de son real servey decretar-lo com està en dit Capítol denou, setanta-sinch, cent y setze e cent y deset, cent.

IIII. Sobre lo decret del Capítol sisè, suppliquen a vostra magestat sie de son real servey decretar que de las sentèncias condempnatòrias se faran en la visita no-y haja appellació en manera alguna, y que sie de son real servey decretar la forma de la caució y exequució, conforme està en dita Constitució se demana.

444v// **V.** Sobre lo decret del Capítol setè, supplican a vostra magestat sie de son real servey decretar que la visita sie de quatre en quatre anys, com en dita Constitució se demana, perquè donar més temps seria donar lloch a que les coses no-s tractassen ni-s entenguessen com convé al servey de vostra magestat y bé públich.

VI. Sobre lo decret del Capítol nové, supplican a vostra magestat sie de son real servey decretar dit Capítol conforme està en la Constitució, perquè en ninguna manera convé que lo thezorer sie del Conçell ni jutge de cort, per ser contra la bona administració de la justícia; y de tenir dit offici doctor de la Real Conçell resultan grans inconvenients deduyts en lo greuge de la incompatibilitat de dits officis.

VII. Sobre lo decret del Capítol dezè, supplican a vostra magestat sie de son real servey decretar-lo com stà, advertint a vostra magestat que si los advocats fiscals tenen vot y lo thezorer és del Conçell, no restaria ben disposada la forma de la tercera sala perquè se administràs justícia, perquè sempre, dels quatre doctors, los dos serian contra dels pobres reos, per hont correria gran perill que moltes voltes sens culpa no patissen.

VIII. Sobre lo decret del Capítol onzè, supplican a vostra magestat sie de son real servey decretar dita Constitució com està, per quant no //445r// essent certs dits casos en que se pot regalia, moltes voltas las estenen contra la mente de vostra magestat en casos que no-s poden fer.

VIIII. Sobre lo decret del Capítol dotzé, supplican a vostra magestat sie servit decretar dit Capítol com en ell se contè, perquè dexant la captura als commissaris se fan moltes injustícias, las quals seran reprimides, fent-los vostra magestat mercè que dites captures se fassan ab provisió de jutge y no altrament, com se supplica.

X. Sobre lo decret del Capítol tretzè, supplican a vostra magestat sie servit decretar-lo com en aquell se contè, perquè lo cars per vostra magestat en sa real decretació exprimit no stà comprès en lo Usatge "Camini et strate".

XI. Sobre lo decret del Capítol quatorzè, supplican a vostra magestat sie servit decretar dit Capítol com en aquell se contè, perquè tenint-se de votar sobre

mèrits de justícia y processals, és inconvenient persona sens lletres entenga en la decisió de aquells ab vot decisiu.

XII. Sobre lo decret del Capítol quinzè, supplan a vostra magestat sie servit decretar dit Capítol com en aquell se contè, perquè recensint dits testimonis se procehyrà en causes criminals ab tota integritat, y no donant lloch a dita recenció se tindria de donar nova forma ab la qual los commissaris fassen //445v// processos, llevant los abusos que en aquesta matèria se fan en lo present Principat y Comptats.

XIII. Sobre lo decret del Capítol setzè, supliquen a vostra magestat sie servit decretar dit Capítol com en aquell se contè, perquè los reos entenguen més fàcilment y en menos gastos en sa deffensió.

XIII. Sobre lo divuytè Capítol, supplan los tres brassos a vostra magestat que mane habilitar dit Capítol, per quant en la combinació y ha hagut error y allà hont diu “(entès emperò que en les ciutats, etc.)” que en lloch de aquella clàusula diga “(que la dita Constitució no compenga las ciutats, viles y llochs que tenen privilegis de judicar ab juy de prohòmens o altrament, ans bé se’ls guarden sos privilegis)”.

XV. Sobre lo decret dels desetè, denovè, vintè, vint-y-hu, vint-y-tres, vint-y-quatrè, vint-y-setè Capítols, supplan a vostra magestat sie servit manar decretar aquells com en ells se contè, per convenir axí al servey de vostra magestat y bona administració de la justícia, per moltes causes y rahons que ab la present se foren representades y dexeñ-se de referir per la brevedat del temps y fer servey a vostra magestat en la expedició de las presents Corts y per la confiansa té tot aquest Principat y Comptats de rebre mercè de mà de vostra magestat; y lo matex orde //446r// observarà en los demés quaderns per lo deduhit.

En lo quadern terçer, intitulat “Decrets donats als papers en terçer lloch sobre quinze Constitucions intitulades ‘Del civil’”, los tres brassos acceptan las decrecions dels Capítols primer, segon, tercer, quart, sinquè, setè, vuytè, novè, dezè, onzè, dotzè, tretzè, quatorzè y besen a vostra magestat la mà per la decretació de aquells.

XVI. Supplan a vostra magestat sie servit en lo primer Capítol ordenar [ho donar] lloch en que dit Capítol primer se puga habilitar de manera que·s lleven aquelles paraules “ni cònsols de mar” y aquells se posen allí ha hont diu “las inseculacions de la Deputació ni casa de la ciutat”, de manera que·s seguesca “inseculacions de cònsols de mar”.

XVII. Sobre lo decret del sisè Capítol, supplan a vostra magestat sie servit de decretar-lo com en ell se contè.

XVIII. Sobre lo decret del Capítol quinzè, supplan a vostra magestat sie servit, ab sa real decretació, manar declarar aquell de tal manera que se entenga

que las llistes de deputats y qualsevol altres són prohibides, exceptat les llistes del present trienni que finiran lo die de santa Magdalena primer vinent.

XVIII. En lo quadern intitulat “De la Batllia General”, //446v// los tres brassos acceptan las decretacions dels Capítols dos y quatre y suppliquen ha vostra magestat sie servit de fer-los mercè en decretar los Capítols primer, terçer, quint, sisè, setè, vuytè, novè, desè, onzè, com en ells se conté, segons confian y speran de la real mà de vostra magestat.

En lo quadern contenint quatre Constitucions presentades al primer de juliol intitulat “V”, los tres brassos acceptan las decretacions fetes al Capítol primer, segon y terçer, quart y besen a vostra magestat las mans per la decretació de aquells.

En lo quadern de les respostes en les segones Constitucions de la Ballia General y Capitanía General, los tres brassos acceptan la decretació del primer Capítol de la Ballia y lo quart Capítol de la Capitanía General y besen a vostra magestat les mans per la decretació de aquells.

XX. Sobre lo Capítol primer de la Ballia General, supplican los tres brassos sie vostra magestat servit de ajustar a la decretació “sempre que lo salari serà depositat per la part y no per lo fisch”.

XXI. Sobre lo Capítol segon, supplique a vostra magestat sie servit decretar com en aquell se conté, pus en //447r// Cathalunya las causes prescriuen dins en trenta anys.

XXII. Sobre la decretació del Capítol terç, suppliquen a vostra magestat sie servit que aquella se entenga tant de guardes com de porters.

XXIII. Sobre la decretació del Capítol cinquè, sie vostra magestat servit demanar posar pena en lo donar de la còpia, y també que en dita decretació se ajuste que no sian compresos en dit decret los scrivans majors de les cases de les ciutats, viles y llocs.

En lo Capítol de las imposicions del racional, los tres brassos acceptan la decretació de dit Capítol y besen a vostra magestat les mans per la decretació de aquell.

En lo codern de les respostes fetas als quinze Capítols de la Inquisició, los tres brassos acceptan las decretacions del primer, segon, quint, sisè, vuytè, dezè, onzè, dotsè, quinsè Capítols y besen a vostra magestat les mans per la decretació de aquells.

XXIII. Sobre la decretació del Capítol terç, supplican a vostra magestat sie servit manar tatxar menor número del que stà en la decretació en lo que té respecte en los llocs de dos-centes cases en avall, de manera que de dos en dos-centes cases, juntes o saperades, no y haja ni y puga haver sinó un familiar per cada dos-centes cases, y que de dos mesos après de la publicació de las presents //447v// Corts los inquisidors sie obligats en posar en exequució lo contengut en lo present Capítol.

XXV. Sobre la decretació del Capítol quart, se supplica a vostra magestat sie servit ordenar als inquisidors guarden lo contengut en dit Capítol.

XXVI. Sobre la decretació del Capítol setè, se supplica a vostra magestat que sie servit en manar decretar dit Capítol com stà.

XXVII. Sobre la decretació del Capítol novè, se supplica a vostra magestat que sie servit manar donar orde que lo inquisidor general tinga sempre persona nomenada en la present ciutat de Barcelona que conega de las causas de appellació fins en quantitat de sinch-centes lliures inclusive.

XXVIII. Sobre la decretació del tretzè Capítol, se supplica a vostra magestat que sie servit manar decretar que los deputats pugan tenir lo dit concell en la forma que-s supplica.

XXVIII. Sobre la decretació del Capítol quatorzè, se supplica a vostra magestat que sie servit de la decretació llevar-ne aquelles paraules que diuen “en lo que li toca”, y ajustant als Capítols fins assí presentats, sie vostra magestat servit manar decretar la següent Constitució.

448r// Item per quant per Usatges de Barcelona, Constitucions Generals de Cathalunya y altrament, stà statuhit y ordenat que los senyors directes en les causes emphiteotícàries y feudals podan anomenar jutges que conegan, sentencien y declaren en dites causes, devant dels quals podan per rahó de dites causas convenir a sos emphiteotas y vassalls de qualsevol stament y condició sien. Y per çò plàcia a vostra magestat, ab llur aprobació y consentiment, statuhir y ordenar que los familiars y oficials del Sant Offici pugan ésser continguts en les dites causes feudals y emphiteotícàries devant los dits jutges que per los senyors de aquells seran anomenats, sens que pugan deduhir de for; y en cars que de fet fermassen de dret devant dits inquisidors, pretenent que no són vassalls o emphiteotas, que no obstant la dita ferma de dret pugan los dits jutges passar havant en dites causas emphiteotícàries y feudals.

Y axí matex, los dits tres staments, no obstant tingan per molt cert y confiança que vostra magestat farà mercè en que se affectuarà lo contengut en las decretacions fetas per vostra magestat en los Capítols que tenen respecte a dits inquisidors. Però per altre part, concideran que dits inquisidors són personas poderosas, majorment tenint com tenen lo favor del inquisidor general, y axí dubtan que dits inquisidors no procuren de impedir la execució de la mercè que vostra magestat los ha feta, com des del any mil sinch-cents y vint ansà o han procurat y impedit. Per çò, tots los dits //448v// brassos concordcs supplican molt humilment ha vostra magestat que per a prevenir los dits impediments sie servit fer-los mercè provehir y manar que, si dins un any del dia de la publicació de les presents Corts no-s eran confirmats per Sa Sanctedad y inquisidor general, los deputats de Cathalunya pugan y degan retenir-se lo censal annual de sis-centes lliures de pensió que quiscun

any dits inquisidors reben sobre dit General, fins a tant que haja tingut effecte lo contengut en dites decretacions.

VIII. En lo quadern de las respostas feudals [dels] papers en terçer lloch donats, que contenen quatre qüerns, en lo primer qüern deset Capítols, en lo segon vint Capítols, en lo tercer vuyt Capítols, en lo quart quatre Capítols, quant en las Constitucions del primer qüern acceptan las decretacions del primer, segon, quart, sisè, setè, vuytè, novè, onzè, dotzè, quinzè, y besen a vostra magestat les mans per ells.

XXX. En la decretació del tercer Capítol, que sie vostra magestat servit decretar-lo ut jacet.

XXXI. En la del Capítol sinquè, que sie vostra magestat servit decretar-lo ut jacet.

XXXII. En la del Capítol desè, que sie vostra magestat //449r// servit decretar ut jacet.

XXXIII. En la decretació dels Capítols tretzè, quatorzè, setzè, desetè, vostra magestat que sie servit manar-los decretar ut jacet.

Segon qüern, B

Acceptan las decretacions dels Capítols primer, tercer, quart, quint, sisè, setè, vuytè, novè, desè, onzè, dotzè, quatorzè, quinzè, setsè, denou, divuyt, vint y besen a vostra magestat les mans per la decretació de aquells.

XXXIII. Quant a les decretacions dels Capítols tretzè, desetè supliquen molt humilment ha vostra magestat que sie servit manar-los decretar ut jacet.

Tercer qüern, C

XXXV. Acceptan las decretacions dels Capítols primer y segon, terç, quint, sisè, setè, vuytè y besen a vostra magestat les mans per la decretació de aquells y supplan a vostra magestat que sie servit manar que en la decretació del dit Capítol primer se fassa decretació comprenent los Comptats de Rosselló y Cerdanya.

XXXVI. En la decretació del quart Capítol supplan a vostra magestat molt humilment que sie servit manar-lo decretar ut jacet.

Quart qüern, D

Acceptan las decretacions dels dos, tres, quatre Ca//449v//pítols y besen per ells a vostra magestat les mans.

XXXVII. Quant al primer Capítol, apar als tres brassos se porroque lo Capítol nou, comensant “Perquè los que comettan, etc.”, lo Capítol setant-sinch, comensant “Statuhim y ordenam”, y lo Capítol cent, comensant “Per quant tots”, de les Corts de les Corts de mil sinch-cents vuytanta-sinch, sien porrogats, ajustant-los a dita Constitució, perquè la decretació sie sens condició; quant al demés, que són lo primer, cent y setze, cent y deset no consenten se porroguen, ans supplan a vostra magestat mane llevar-los de la decretació.

*Tenor autem respotionum per prefatum dominum regem
factarum preincertis replicationibus supra dominis
tractatoribus ex parte dictorum stamentorum die presenti
presentatis et per nobilem don Petrum Franquesa, nomine
sue magestati, ad huiusmodi stamentum apportatis dicta
et eadem die quarta julii, sic sequitur*

I. No·y ha què mudar.

II. No·y ha què mudar.

III. No·y ha què mudar.

IIII. No·y ha què mudar.

450r// **V.** Plau a sa magestat que sie la visita de sis en sis anys.

VI. Plau a sa magestat nomenar de present per al offici de thezorer persona de la calitat contenguda en dit Capítol, y conforme rehexirà per esta vegada en beneffici públich provehirà en sdevenidor.

VII. No·y ha què mudar.

VIII. No·y ha què mudar.

IIIIII. No·y ha què mudar.

X. No·y ha què mudar.

XI. No·y ha què mudar.

XII. No·y ha què mudar.

XIII. No·y ha què mudar.

XIIII. Plau a sa magestat en respecte de dit ent.

XV. No·y ha què mudar.

XVI. Plau a sa magestat.

XVII. No·y ha què mudar.

XVIII. Plau a sa magestat.

XVIIIII. No·y ha què mudar.

XX. Plau a sa magestat que lo fisch no puga depositar lo salari sinó après de haver demanat assignació de sentència.

XXI. No·y ha què mudar.

XXII. Plau a sa magestat.

XXIII. Plau a sa magestat que la pena sie a arbitre del jutge y lo demés com en lo dit Capítol se conté.

450v// Respostes a las rèpliques sobre los Capítol de la Inquisició.

XXIII. Quant al número dels familiars, no-y ha què mudar; als demés, sa magestat procurarà que lo inquisidor general mane posar assò en exequució abans de dos mesos serà possible.

XXV. No-y ha què mudar, per çò que lo terme de encarregar és del que sol usar sa magestat a personas ecclesiàstiques y que tenen la auctoritat de la Sede Apostòlica, com la té lo inquisidor general, y lo terme de ordenar a dit inquisidor és propi de Sa Sanctedad.

XXVI. No-y ha què mudar, per çò que lo tribunal de la Inquisició no és ecclesiàstich.

XXVII. Plau a sa magestat de encarregar al inquisidor general y Concell de la General Inquisició que-s fassa com se supplica y los té sa magestat per cosa justa.

XXVIII. Plau a sa magestat procurar ab Sa Sanctedad que done tal orde en la prestació y observansa de dit jurament y en què-s done dita còpia, que no-y haurà per a què usar de tal retenció.

XXVIII. No-y ha què mudar.

A las Constitucions novas del Sanct Offici donades en rèplicas, juran número setze y deset.

451r// **XXX.** Plau a sa magestat lo contengut en dit Capítol, ab què en lo cars de ferma de dret se guarde lo dispost en lo Capítol dotzè.

XXXI. La intercessió que sa magestat té offerta fer ab Sa Sanctedad ab les lletres que té manades donar per a est effecte, entèn que serà de tanta efficàcia y forsa ab Sa Beatitude que ningun altre favor ni poder bastarà per a impedir lo effecte de les decretacions fetes per sa magestat, y axí no serà necessari de usar de altre remey.

XXXII. No-y ha què mudar.

XXXIII. No-y ha què mudar.

XXXIII. No-y ha què mudar.

XXXV. No-y ha què mudar.

XXXVI. No-y ha què mudar.

XXXVII. Plau a sa magestat.

XXXVIII. No-y ha què mudar.

XXXVIII. Plau a sa magestat, y quant al Capítol cent y setze no-s porrogave en lo que és contrari al dispost en les presents Corts y lo cent y deset se porroge si no-s fa nova Constitució.

*Tenor vero replicationis facte facta Constitutioni aliis
die scilicet vigesima nona mensis junii presentate sue magestati
super negotio brevis, que Constitutio est in quaterno signato
sub littera A, prefate regie magestati presentate die secunda
mensis julii, prout in presenti proces//451v//su constat,
huiusmodi est*

Rèplica sobre la Constitució del breu, ya presentada a sa magestat

A la decretació feta per sa magestat a la Constitució del breu, se replica lo següent y se supplica a sa magestat que, ortant al jutge del breu, decrete la dita

Constitució que lo dit jutge no puga fer captura de ecclesiàstica persona sens declaració dels doctors del Real Concell ésser lo cas atròs, segons de dret és disposat, y que lo assessor sie persona ecclesiàstica, y la presó del ordinari ecclesiàstich o constituït en les presons reals un apposento a part per las tals personas, sens que ninguna altra persona y puga ser posada.

Axí matex, se supplica sie de son real servey scríurer a Sa Sanctedad sobre la declaració de dit breu en quins casos tinga lloch, específificant aquells, y no puga lo jutge del breu procehir en los casos seran dexats d'especificar.

Y per obtenir ab major facilitat y brevedat la dita declaració de Sa Sanctedad, sie de son real servey manar scríurer al ambaxador de vostra magestat affavoresca ab totes veras a la persona a qui per los deputats del present Principat serà comesa la sollicitut de aquella y manar elevurar dites cartes ab la breve//452r//dat possible al archabisbe de Tarragona, president del stament ecclesiàstich.

Ítem, per llevar molts inconvenients, se supplica a vostra magestat sie de son real servey exhortar y encarregar al jutge del breu y a son subdelegat que los commissaris que faran per a fer captures y péndrer informacions sien temporals y no perpètuos, y que sien ecclesiàstichs tonsurats.

***Decreta vero super predictis facta et ad huiusmodi
stamentum exhibita per dictum don Petrum Franquesa
die quarta julii, hic sunt***

Respostes a la rèplica de la decretació feta per sa magestat a la Constitució del Breu

- I. Plau a sa magestat.
- II. Plau a sa magestat.
- III. Plau a sa magestat.
- IIII. Plau a sa magestat.

***Tenor insuper quatuor Constitutionum ex decreto dictorum
stamentorum dominis tractatoribus quinto loco presentatarum
die prima mensis julli anni predicti, sic sequitur***

I. Com ab la Constitució feta en les Corts del any mil //452v// sinch-cents vuytanta-sinch, Capítol setsè, sie estade erigida la dignitat de mestre scuola en la Universitat de Leyda, donant-li jurisdicció privative a tots los officials, axí

ecclesiàstichs com seculars, y com per rahó de dita Constitució resta lo rector de dita Universitat sens jurisdicció alguna. E com no sie stada la intenció de la Cort privar a dit rector de sa jurisdicció, supplica la present Cort a vostra magestat, ab llur concentiment, sie servit de statuhir y ordenar, no obstant la dita Constitució, lo rector qui vuy és y per havant serà en dita Universitat de Leyda tinga y pugue exercir tota aquella jurisdicció que té y exerceix lo rector de Salamanca en dita Universitat de Salamanca.

II. E com per Generals Constitucions de Cathalunya stigue statuhit y disposat que tots los officials de jurisdicció sien y hagen de ser cathalans. E com la Vall de Aran sie del present comptat de Barcelona, supplica per çò la present Cort a vostra magestat, ab lloació y aprobació d'ella matexa, sie servit statuhir y ordenar que lo alcayt o castellà del castell de Lió de la dita Vall de Aran, lo qual és governador de dita Vall y exercex tota la jurisdicció en ella, sie de assí al davant y hage de ser natural del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, com ho són los demás alcayts, governadors y altres officials reals del present Principat; y que sien //453r// haguts per revocats, com ab la present revocan tots y qualsevol alcayts, governadors y officials reals de dita Vall de Aran qui vuy se troban no ser del present Principat de Cathalunya ni dels Comptats de Rosselló y Cerdanya.

III. Per quant se veu per speriència lo gran dany que redunda a tot lo present Principat y Comptats axí ha las iglésias per los ornaments de aquelles com a tots los poblats y habitants en los dits Principat y Comptats, en lo texir dels velluts axí llisos com de mostras, satins, domasos, taffatans y altres sorts de telas de seda que per la gran copdícia y malícia dels hòmens tots són curts y mancos de comptes, y axí bé per mesclar ab ditas sedas, filadís, fil y cotó y en gomar aquellas, de hont ve que dins breus dies dits velluts y altres sedas són rompudas y squinsades. Per çò, supplican a vostra magestat los tres brassos sie de son real servey, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y ordenar, per llevar dits danys e inconvenients, que d'esta hora en havant ningun valluter o altre qualsevol persona no gose texir o fer texir, tant dins la present ciutat com fora de aquella, en qualsevol part sie, per a véndrer y smerçar en lo Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya, vellut de dos pèls, pèl y mig ni de un pèl sens que los tals velluts, axí negres com de colors, no tingan los senyals següents, çò és: que lo vellut de dos pèls hage de tenir per lo mig del //453v// cordó o voras de aquells dos fils de or o de argent o de seda de different color de la del dit cordó o vora, és a ssaber, que sent lo cordó de una color, que lo fil o senyal sie de altre color; e lo pèl y mig se hage de posar per lo mig del cordó o vora de aquell un fil de or o de argent o de seda, com en lo de dos pèls stà dit; y en lo vellut de un pèl no se hage de posar per la vora senyal

algú, sinó que lo cordó y vora sie tot llis de una color, a effecte que los qui compraran de ditas robas conegan quina sort de roba serà la que compran; y que los velluts, tant negres com de color, no pugan ser texits en mancho número o compte de vint lligaduras, per quant fent-se lo contrari se defrauda molta seda. E axí matex, que sie prohibit texir o véndrer en la present ciutat per ninguna persona ninguns satins, que los tals setins no tingan los senyals següents, çò és: los de gran compte hagen de tenir dos fils de senyal de or o de argent, com stà dit en los velluts, y hagen de tenir de onse fils en amunt per pua y no pugan ésser manco de vint-y-duas lligaduras; e los satins de deu llisos plans o de vuyt y deu, que són de deu fils per pua, no hajan de tenir més de un sanyal per lo mig del cordó o vora; y en los satins de vuyt llisos, que són de vuyt fils per pua, no se li haja de posar en la vora o cordó senyal algú, sinó que la vora sie tota llisa y de una color, a fi que se conega la bon//454r//dat de cada spècia de satí. E axí matex, que ningun valluter o altre qualsevol persona no gose ni presumesca texir ni aportar per a véndrer ni puga véndrer ni smersar en la present ciutat o Principat de Cathalunya ninguna sort de domasos que no tingan tot lo compliment de la seda, çò és: que hajan de tenir vuyt fils per pua y que no sien en manco compte de vint-y-una lligadura, si ja no-s feya texir per ús propri de algun perticular; y que en dit cars de que se texís alguna pessa per propri ús de algun perticular, lo velluter que la texirà haja de demanar llicència als majors de la confraria dels valluters, y que ningú puga ésser enganyat. Exceptat si algú ne volia fer aportar de fora del regne per ús propri, com vinga a risch y perill de la tal persona y per son compte y no de mercader algú, que en tal cars puga fer venir lo que haurà menester per son ús propri. E axí matex, que ningun valluter ni altre persona puga texir ni fer texir ho véndrer en la present ciutat y Principat ninguna sort de taffatans que no sien texits ab lo compliment de seda que abaix se dirà, çò és: lo tafatà doble que és de la marca del vallut no puga ser en manco compte de vint-y-duas lligaduras y quatre fils per pua, perquè altrament serian falsos com a deffectuosos del quart de la seda que y és necessària, en gran dany dels compradors; y lo de sinch pams de amplària que no sie en manco compte de quoranta lligaduras. E los taffatans sanars no pugan ser texits en mancho //454v// compte de trenta lligaduras y hagen de tenir quatre palms de ampla, cana de Barcelona. Ítem, que los taffatans envallutats no puguen ser texits en mancho compte de vint lligaduras y la vora sie de la matexa color de la tela, per a differenciar-lo del vellut. E per obviar a grans danys que los compradors reben e poden rébrer no provehint ab degut remey, li plàcia statuhir y ordenar que ningun velluter ni altre qualsevol persona gos ni presumesca texir, fer texir o obrar, véndrer o smersar en la present ciutat y Principat y Comptats pessa o pessas de qualsevol sorts de velluts que sien ni

satins de qualsevol compte ni domasos, xamallots de seda, pitxolat o brocat de seda o altre qualsevol tela de seda que la trama sie crua, encara que sie seda fina ni de fil, cotó, cadars, filadís, primitxol ab ducar ni altra trama sinó de pura seda y aquella sie cuyta, y que altrament la roba dega ser tinguda per falsa y sie cremada, exceptat propri ús.

Y axí matex, per los fraus y enganys que de cada dia se fan y se podan fer en dany dels compradors a causa de les gomes y aygües que-s posan en las pessas de seda, sie statuhit y ordenat que ningun valluter ni altre qualsevol persona no gose ni presumisca en nin//455r//gunas pessas de seda, axí de velluts, domasos, taffetans dobles, posar ni donar ninguna manera de goma ni ayguas de ninguna sort, ni las que seran engomadas véndrer ni tenir en sas casas o botigas, com tal roba sie falsa y per consegüent dega ser prohibida.

E donant forma a què las susditas cosas que tant convenen per lo benefici universal de tot lo present Principat y Comptats y dels poblats y habitants en aquells sien exequutades y ninguna persona de qualsevol grau, stat o condició que sie no gose ni atravesca en contrafer al que tant madurament stà apuntat, li plàcia statuhir y ordenar que lo cònsol mercader del pont que ara és y per temps serà y los majorals de la confraria dels valluters de la present ciutat, en lo que té respecte a las robas que-s faran o vendran en la dita ciutat y en les altres ciutats, viles y llochs del dits Principat y Comptats, las personas que aperaxarà, ab acistència del balle o sotsballe y allí hont no tindran los tals jurisdicció lo veguer o sotsveguer o altre official real, cada mes dos vegades per lo mancho, visiten les cases dels velluters y altres que texiran ditas sorts de sedes y regoneguen los talers y miren si-s fa frau a la present Constitució. E axí matex, sempre que-ls aparexarà, pugan anar a visitar y regonéxer las botigas y coses de qualsevol mercader o altres que tindran dites sorts de sedes, ara sien texidas en Cathalunya, ara sien vingudas fora del regne, y las que saran vingudas //455v// fora del regne seran texides ab lo compliment de la seda requirida, sien senyalades ab un plom de fi, y las que-s trobaran ser contra la present Constitució les senyalen ab un senyal de falsas, perquè en ningun temps pugan ser venudas en lo present Principat y Comptats, y assò sots pena als contrafahents, tant en lo texir com en véndrer dites robes contra la sèrie y tenor dels presents Capítols, de pérdrer aquelles y deu lliures de llurs béns y de quiscú d'ells per quiscuna vegada irremissiblement exhegidors, la qual pena sie dividida en tres parts, la una per al acusador, l'altre per lo spital de Sancta Creu o altres llochs pios o per altres hospitals de las altres ciutats, viles y llochs respectivament parlant, y la restant tercera part per al official exequutant. Y perquè no-s puga allegar ignorància, sie publicada la present prohibició per tots los llochs de la present ciutat y caps de vegaria una volta cada any.

Tenor autem decretationum per prefatam sacram, catholicam et regiam magestatem predictis Constitutionibus factarum et per nobilem don Petrum Franquesa exhibitarum in presenti stamento ecclesiastico die secunda mensis julii, anno predicto, prout in presenti processu supra, sub dicto die, aparet, sic est

456r// **Respostes al quadern de Constitucions en quint loch donades, presentades al primer de juliol**

- I. Plau a sa magestat.
- II. Plau a sa magestat.
- III. Plau a sa magestat.
- III. Plau a sa magestat.

Tenor insuper cuiusdam Constitutionis ex decreto trium stamentorum ordinate et dominis tractatoribus presentis Curie per commissarios ad id deputatos per dicta stamenta electos presentate die secunda mensis julii, anni predicti, de qua in presenti processu fit mencio sub dicto die, huiusmodi est

Racional

Per quant la major part de les ciutats, viles, llochs y altres universitats del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, tant reals com de barons, Capítols catredals e o altres communitats ecclesiàstiques y barons seculars y ecclesiàstichs de dites viles y llochs, són molestats per lo mestre racional de vostra magestat y son lochtinent en haver de donar compte y rahó de les impositcions que per privilegis de vostra magestat y sos predecessors, de immortal memòria, de molts anys atràs fins vuy han rebudas, de les quals donar-lo stant del tot impossibilitades, axí per la molta antiquitat, y per rahó de aquella haver perdut los llibres en los //456v// quals staven continuades las rebudas de aquellas, com també per no haver tingut lo cuydado necessari en guardar-los per a poder amostar specificcadament en lo que són stades justament gastades, y si algunas o alguns les han rebudas sens privilegis, per haver spirat los que-ls eran stats concedits. És emperò ver y cert haver-li constat a vostra magestat, per letres de dit lochtinent y altrament, no haver-y hagut dol ni malícia, sinó tota bona fe, per ésser stades gastades en necessitats urgents de dites universitats, per

a les quals, si dites imposicions no foren, se havian de empanyar, lo que vostra magestat per sa clemència no deu permetre, y no sols en les ordinàries pròpies de quiscuna d'ellas, emperò y en les que a cars se són offertes y offerexen en deffenses de dits Principat y Comptats y servey de vostra magestat, com la del any de mil sinch-cents noranta-set, dels francesos de Rosselló, y en lo any mil sinch-cents noranta-vuyt, en Cerdanya; y sie cosa certa que lo empanyament y vendes de molts censals que han evadit en lo passat per haver pogut subvenir les dites y altres necessitats ab les peccúnies cobrades de les dites imposicions, com dalt és dit, se haurian de fer en lo present si haguessen de pagar ditas quantitats. Per çò, supplican a vostra magestat humilment tots los tres brassos de la present Cort sie de son real servey fer-los gràcia y mercè a totes les dites universitats y perticulars personas y a quiscuna d'ellas dels dits Principat y Comptats de absoldre y remetre totes les quantitats de les quals per rahó de dites imposicions són restades o porian restar deutores y de //457r// aquellas carregadas fins lo die de vuy, y tant las que han com las que no han comptat ab dit racional, manant al dit mestre racional y a son lochtinent que en lo compte y càrrech de dites universitats y perticulars personas continue la present remissió, absolució, gràcia y mercè, perquè en lo sdevenidor ignorar no-s puga. Y més havant, supplican los dits tres brassos sie vostra magestat servit concedir-los de mercè que ni les dites universitats ni perticulars persones ni alguna d'ellas, tant les qui exhigeran y rebran imposicions en virtut de privilegis inconcedits com per havant per vostra magestat concedidors que a tal porien ésser obligades, tingan obligació ni pugan en manera alguna ésser forsades per lo dit racional ni thezorer ni altre per orde de vostra magestat donar compte y rahó del que per rahó de aquelles del dia de la present absolució y remissió en havant exhigiran y rebran, hauran exhigit y rebut, ans lo comptar de aquelles sie sospès fins a la conclusió de les primeres Corts.

*Decretum vero per suam regiam magestatem preincerte
Constitutioni factum et per dictum nobilem don Petrum Franquesa
traditum et apportatum in presenti stamento die quarta mensis
juli, ut in dicto processu apparet sub dicto die, hoc est*

Respostes a la Constitució del racional, presentada a dos de juliol

Plau a sa magestat remetre las imposicions exhi//457v//gidas fins al dia present tant solament, y mana al mestre racional no moleste ni demane compte ni rahó de ditas imposicions a las universitats, sglésies, Capítols ni a personas algunas que aquellas hauran exhigidas.

Tenor vero duarum Constitutionum et aliorum memorialium sue regie magestati die septima mensis julii, anno predicto millesimo quingentesimo nonagesimo nono, pro parte trium stamentorum presentis super negotiis trirremium, prout in dicto stamento per dominos commissarios ad id deputatos fuit relatum et superius in presenti processu sub dicta die apparet, sic sequitur

I. Conciderant la present Cort los grans e innumerables danys que los turchs, moros y altres enamichs de la sancta fe cathòlica, cossaris y pirates que de ordinari van en cors per estas mars y costa del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya y illes adyecents causan y donen, no sols en capturar y pèndrer vexells que navegan per ellas, impedint lo commers de les mercaderias y saquejant y cremant pobles y cases, masies, yglésies y robant totas altras cosas de fruytas y altres provisions y bastiments en tant gran dany, com és notori. Però encara capturar molt gran número de personas de tots staments y edats y aportar aquells en Barberia y altres parts ahont patexen miserable servitut; e lo que pijor és, que molts d'ells, per la flaqueza de la edat o seco o per no poder suf//458r//frir los traballs y sclavitut que·ls fan petir se apartan de nostra sancta fe cathòlica, renegant d'ella, adherint a la malvada secta de Mahoma, perdent sas ànimes miserablement. E dels altres que poden rescatar-se trauhen tots anys grans summas de dinés que ab ells armen sas armades y tenen major poder per offendre'ns y danyar, debilitant les forses d'estos regnes, augmentant las suas, en gran dany y pèrdua del honor y hazienda dels poblats de dits Principat y Comptats y de les ànimes que perden. Per çò, statuhim y ordenam, ab lloació y aprobació de la present Cort, sien armades quatre galeras a gasto y despesa de la Generalitat, y per subvenció dels drets de aquella se hajan de imposar, com de present la dita Cort per al predit effecte y no altrament imposa, y que si per ningun temps per qualsevol causes lo General dexava de mantenir las galeras, que los drets de present se imposan per la sustenció d'ellas ipso facto sien extincts, los quals drets són contenguts en un memorial del tenor següent:

Memorial dels drets se han novament de imposar en lo present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya per lo sustento de les quatre galeras que se han de fer per a guarda y custòdia de la costa de Cathalunya

Primo, se ha de arrendar la bolla de la //458v// ciutat de Barcelona, junctament ab la collecta de aquella, portant compte de tots los augments que valrran més de que se acostumava de rebre al present que dit augment se haja de posar en compte del gasto de les sobre dites quatre galeras, y que los salaris dels officials

de dita bolla, axí dintre com de fora, sien en càrrech de qui arrendarà, servint-se d'ells o no servint-se'n, restant a arbitre del arrendador servir-se o no servir-se dels tals officials.

Ítem, que per quiscun joch de cartes picades paguen un sou per joch.

Ítem, per cada joch de cartes de piques y bastons, un sou, sis dinés per joch.

Ítem, se posa dret que tota la fruyta seca per exida de Cathalunya, tant per mar com per terra, ço és, avellana, amella, pinyó, mel, orellanas, nous, castanyes, garroffes, blat, sègol, ordi, sivada, spelta y axí matex tota pesca, axí fresca com salada, haja de pagar a rahó un sou per lliura més del que solia pagar.

Ítem, per exida de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, per tota la roba feta, ço és, sombreros, vidres, stors, bótes y tota sort obra de terra y de moles y caxes, archimeses, cadires, buffets y tota sort de farramenta, pague sis dinés més del que solia pagar per lliuras.

459r// Ítem, tota sort de sombreros o barrets de feltra, axí xichs com grans, axí de home com de dona, se han de bollar y pagar per dret un sou per cada pessa.

Ítem, tota seda obrada que entrarà de les parts de Itàlia, axí texida com ab aparells o ab altre spècia obrada de les dites parts de Itàlia, com de les parts de Levant, pagarà vuyt dinés mér per lliura del que solia pagar.

Ítem, tota sort de llana que passa per lo present Principat per carregar, la qual llana acostuma de venir de les parts de Aragó y Castella y regne de València, per dit passatge o embarcació que acostuma de fer a les parts de Tortosa se posa y pagarà sis dinés més per lliura del que acostuma de pagar.

Ítem, per tota sort de draps de llana que hix, axí per terra com per mar, paguen dits draps de qualsevol género que sien, tres dinés més per lliura del que acostumaven pagar.

Ítem, per tota sort de cuyram adobat, axí de blanqueria com de assahonador, pagui per lliura sis dinés més del que solia pagar.

Ítem, tot oli que exirà, pague un sou més del que solia pagar.

E per quant los dits emoluments prenen summa //459v// de vuytanta-set mília lliures, per lo manteniment de les quatre galeras sian menester sexanta mília lliures, a rahó de quinze mília lliures per galera, y sobran vint-y-set mília lliures cada any; y perquè promptament se tinguen las ditas quatre galeras, y dels dits emoluments se pagarà la penció quiscun any de les susdites vuytanta-set mília lliuras, y per luyció de dites vuytanta-set mília lliures se haja de emplear lo que sobrarà dels sobre dits emoluments, que ab dita forma dins quatre anys serà luyt lo dit censal.

II. Ítem, statuhim y ordenam, ab la metexa aprobació y concentiment de la present Cort, que las ditas quatre galeras hajen de ésser armades y navegar a guarda de dites mars y costas en la manera y forma y segons se conté en lo següent memorial:

Memorial del que se supplica a sa magestat fassa mercè per effecte de les quatre galeras

Primo, per provisió y manteniment de dites quatre galeras, sa magestat sie servit manar donar saca de sinch-centes salmas de blat del regne de Scicília, conforme la donà sa magestat a las galeras dels particulars de Gènova, franchas de tots drets y nous impòsits, per ga//460r//lera, quiscun any; y lo any que no-y haurà trates, se puguen tràurer los anys següents.

E més, que sa magestat sie servit declarar franchas aquestas galeras tant de dret de almirant com de qualsevol altre dret que's poria pretendre de les preses que's faran.

E més, que ditas galeras no sien obligades a obeyir las òrdens del generalíssim, si no és navegant lo dit generalíssim per les costes de Cathalunya, junctament ab ditas galeras.

E més, que lo general de ditas galeras tingan las matexas preheminèncias que los generals de sa magestat, axí en les coses civils com criminals, tocants a jurisdicció.

E més, que los demás officials sien a nominació del dit general, excepto lo vehedor, provehidor, comptador, pagador y auditor; notari o notaris sien nominats per los deputats y oydors de Cathalunya.

E més, que lo auditor sie obligat a judicar conforme a las Constitucions de Cathalunya y que tinga visita com tenen los deputats y assessors del General, y sien compresos los demás officials anomenats per dits deputats.

E més, que tots los officials sien a beneplàcit del //460v// General los que per ells seran nomenats, y axí matex stigan a beneplàcit dels deputats y oydors los que per ells saran nomenats.

E més, que sa magestat se servesca de donar licència y franquesa de tots drets de dotze mil ducats per galera de saca de Castella, conforme donen als genovesos.

E més, que sie servit sa magestat de donar a dites galeras tots los que's condemnaran a galera en lo Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, Mallorca y Menorca.

E més, que la nominació del general, capitans y entretinguts sie a nominació de sa magestat, ab tal que sien naturals cathelans.

E més, que sie de son servey y de sa magestat que lo standart que's portarà en dites galeras sie ab les armes reals de Cathalunya.

E més, que sie servit sa magestat donar treta de sos regnes de totes municions y bastiments y altres coses que convindran per ditas galeras franchs de tots drets, pagant lo just preu d'elles.

Y que totes y sengles coses en la present Constitució y memorial contengudes haja de deduhir //461r// a total effecte la present Cort o las personas per ella nomenades, sí e segons la dita Cort ordenarà.

Lo que ha de donar al general, capitans, soldats y altres ministres de las galeras

Primo, al general de als galeras cada mes	CC lliures, sous.
A quiscú dels capitans de galeres, cada mes	XXX lliures, sous.
Als entretinguts per gentils, cada mes a deu y a dotze lliures	
Al vahedor de las quatre galeras cada mes	XXX lliures, sous.
Al contador, cada mes	XXX lliures, sous.
Als cap d'esquadres, cada mes	VIII lliures, sous.
Als mariners y altres officials de las galeres lo que dona sa magestat en sas galeras	[] lliures, sous.
Al oydor de las galeras, cada mes	[] lliures, sous.
Als soldats, a quiscú, cada mes	V lliures, sous.

La execució de tot se cometa als deputats y oydors, ab concell de personas expertas.

*Tenor vero decretationum dictis et preincertis duobus
Constitutionibus capitulis et memorialibus per prefatam sacram,
catolicam et regiam magestatem factarum et presenti //461v//
stamento ecclesiastico apportatarum et delatarum per nobilem
don Petrum Franquesa a die septima mensis julii, anno predicto
millesimo quingentesimo nonagesimo nono, huiusmodi est*

Resposta a las dos Constitucions de las galeras

I. Plau a sa magestat, ab que luydas ditas vuytanta milia lliures, la vint-y-set milia lliures o allò que sobrarà de dits emoluments se haje de convertir en fer major número de galeras, una o dos o més, tant quant bastarà lo que sobrarà, ab orde y licència de sa magestat.

II. Plau a sa magestat, ab què hajan de seguir ditas galeras lo orde del generalíssim navegant fora d'estas mars ab ell, juntament ab totes las altres galeras que sa magestat manarà ajuntar per a effectes universals, en benefici de la Christiandat en las cosas que se offeriran, y que la nominació del auditor la fassa sa magestat, y que los galeots de Mallorca, Menorca y Yvissa se donen a dites galeras, mentres no tindran galeras ditas yslas.

***Tenor insuper duarum Constitutionum ex decreto trium
stamentorum presentatarum //462r// dominis tractatoribus die
septima mensis julii, anni predicti, ut constat in presenti processu,
hic est***

I. Ítem, plàcia a sa magestat, ab lloació de la present Cort, que per acudir a les necessitats dels pobres littigants que per falta de advocats perden moltes causes, per més que tingan en ellas justícia, que de vuy en havant los advocats de pobres sien dos y dos procuradors, los quals tingan, ço és, quiscú de dits advocats quatre-centes lliures y quiscú dels procuradors dos-centes lliures per salari, perquè no hajan de advocar ni de aconçellar altres causes ni procurar fora la dels pobres, als quals hajan de advocar tant en los de la presó, de la almoyna y altres miserables, com en causes civils a tots los que pladejaren, com a pobres. Y que tant dits advocats com procuradors tres hores de matí y tres després de dinar hagen de acistir a la presó per instruhir-se del que convindrà per la deffensa de dits pobres presos, dels quals ni de llurs deutes ni amichs per via directa ni indirecta no pugan pendrediners, robes, presents ni altres coses, hans o tingan de fer tot gratis, y que per adassò tingan de ser subjectas a la visita, com los demés oficials reals.

II. Ítem, plàcia a sa magestat, ab la matexa lloació y aprobació, statuhir y ordenar que sie creat un offici de solicitador y sobrestant dels advocats y procuradors de pobres, lo qual tinga obligació //462v// de anar cada setmmana a la presó dos voltas y saber de dits pobres presos en què stan ses causes y conforme lo stat d'elles solicitar als advocats y procuradors que fassan lo que convindrà. Y que cada setmmana, quant los doctors del Concell Real staran en la presó visitant los presos y fassa relació de las diligèncias que haurà fetas en cada causa y de las queixas que tindran los pobres, dient públicament si són de no despedir-se las causas y si la culpa serà dels advocats, procuradors o jutges, y que lo dit solicitador sie lo guardià del monestir de sanct Francesch de la present ciutat de Barcelona, y en absència sua lo president o superior que serà de la causa, y que cada un any se done per la obra de dit monestir, de les peccúnies de dit General, cent lliures.

***Decreta autem in eisdem facta et per nobilem don Petrum
Franquesa dicta et eadem die apportata in presenti stamento, hic sunt***

Respostes a les dos Constitucions vuy die present presentades.

I. Plau a sa magestat.
Plau a sa magestat.

Tenor preterea alterius Constitu//463r//tionis dicta et eadem die septima julii presentate domini nostri regi seu dominis tractatoribus et decreti per suam magestatem eidem facti et dicto die tradite in dicto et presenti stamento, sic se habet

Per quant en lo Capítol de observansa fet en la primera Cort de Barcelona, Capítol vint-y-dos, del rey Ferrando segon, l'any mil quatre-cents vuytanta-hu, pàgina quoranta-nou, començant "Poch valrria, etc.", no stà disposat que los doctors del Real Concell puguen ser querelats feta conclusió en una causa per dits doctors, declarada la qual pot ser molt gran inconvenient, per çò com se puga seguir fer una conclusió en una de las tres salas per vostra magestat ordenades y ser aquella contra Constitució, Capítol de Cort, Usatge o altres ordinacions del present Principat y Comptats, Comptats de Rosselló y Cerdanya, y en tal cas no haver-hi forma com poder querelar contra los tals doctors. Per çò, plàcia a vostra magestat, ab lloació y aprobació de la present Cort, statuhir y odenar que lo dit Capítol de observança sie tornat en ús y tinga forsa de Constitució, ab lo qual sien compresos los doctors de la dita Real Audiència, çò és, qualsevol de les tres salas per vostra magestat ordenades y los tres jutges de cort, conforme està disposat ab tots los demés officials en lo dit Capítol contenguts.

Decretum vero huiusmodi est

Plau a sa magestat que·s serve lo dit Capítol, //463v// llevats los abusos.

Preterea, tenor duarum Constitutionum ex decreto dictorum trium stamentorum dominis tractatoribus presentatarum dicta die septima mensis julii et decretorum per prefatam sacram, catholicam et regiam magestatem eisdem factarum ac per nobilem don Petrum Franquesa oblatorum et traditorum in presenti stamento, prout de his omnibus constat supra in presenti processu, sic se habet

Ítem, plàcia a vostra magestat, ab dita lloació y aprobació, statuhir y ordenar que sie servit concedir y attorgar als poblats de dit Principat y Comptats, que no puguen ésser preses carretes ni animals alguns de pagesos ni de altres personas de ses casas, a obs de tragar fustas o altres cosas per la fàbrica de las galeras de sa magestat y fortalesas, sinó tant solament de aquells que tindran carros a lloguer

y acostuman de carretejar per altres. Y no trobant-se carros a lloguer y havent-se de péndrer en deffecte d'ells dels pagesos y altres, no se'ls puguen pendre carros, bous, mules, adzembles ni mossos de aquelles los mesos de juny, juliol y agost ni de setembre fins a mig dezembre ni puguen ser compellits los provincials en carretejar ni altres coses sens pagar//464r//los primer lo just preu que en lo temps treballaran correrà, llevats tots abusos.

Decretum vero tale est

Plau a sa magestat que lo preu del carretejar sie augmentat dos dinés més del quintar del que avuy se paga y mana a sos officials que procuren tot lo que sie possible scusar dar molèstia als provincials en lo demés contengut en dit Capítol.

Constitució del hospital general de Barcelona

Per ésser certa y notòria la pobressa y necessitat que patex lo hospital general de Sancta Creu de Barcelona per haver de alimentar més de mil y dos-centes personas y haver de tenir de ordinari quatre o sinch-cents malalts y enténdrer en la cura de aquells per ésser tant tènua y poca la renda de aquell, que no basta a la quarta part del gasto se fa en dita casa, statuhim y ordenam que quiscun any, de peccúnies del General, sie donat y pagat al dit hospital mil y sinch-centes lliures, duradora la present Constitució fins a la conclusió de les primeres Corts.

Tenor vero decreti talis est

Resposta a la última Constitució dada per los brassos. Del hospital.
Plau a sa magestat.

465r// Agravis generals

Tenor vero gravaminum generalium et supplicationis super eis ordinate ex decreto trium stamentorum sacre, catolice et regie magestati per reverendissimum dominum episcopum Urgellensem et alios commissarios per dicta tria stamenta ad id deputatos presentatorum die decima nona mensis junii, millesimo quingentesimo nonagesimo nono, prout supra in presenti processu apparet sub dicto die, huiusmodi sunt

Sacra, catòlica, real magestat

Conciderant los poblats en lo present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, com ha obedientíssims y fidelíssims vassalls de vostra magestat, los grans beneficis y merçès que han rebut de la presència de sa magestat en aquests seus Principat y Comptats; y per contrari, los molts agravis y prejudicis que en absència del pare de vostra magestat, de gloriosa memòria, y de vostra magestat, après que felicíssimament regna, majorment essent estada tant llarga, han rebut y reben de cadaldia per alguns del lochtinent de vostra magestat, doctors de son Real Concell y Audiència y altres oficials y ministres, en violació dels Usatges de Barcelona, Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort, privilegis, usos y //465v// costums de dits Principat y Comptats. Ab moltes justes rahons y causes, per lo gran amor que tenen a vostra magestat, han desijat sa real presència y supplicat ab cartes y embaxadors fos vostra magestat servit fer-nos merçès, les quals speram molt certes, com de tant potentíssim, cathòlich, benigne y clementíssim príncep, rey y senyor nostre se pot sperar, més encara per posar orde en administració de justícia y reduhint los abusos y excessos fets a son degut stat y orde, perquè de assí al devant no-s fassan semblants agravis y perjudicis, los quals són tants y de tant pes y concideració que quan fossen fets a personas estranyas y hagueren confiadament revorregut a vostra magestat, prometent-se tot, emperò, y deffensa com de príncep tant cristià y tant zelós de la justícia y rectitud. Per ço, los tres brassos de la present Cort, per a què puga passar havant en la expedició y conclusió de aquelles, perquè en lo sobre dit puga vostra magestat més complidament provehir y manar reperar, recensir y restituhir los danys y agravis fets a tots los presents Principats de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya y als perticulars poblats en aquells, presentan a vostra magestat per ara aquest memorial de alguns de dits agravis, reservant-se a presentar los altres per a quant vostra

magestat serà servit donar lloch per a dita presentació, pus és esta la voluntat de vostra magestat. En la conexensa, examinació y declaració dels quals, quant humilment poden, supplan a vostra magestat los dits tres brassos sie de son real servey provehir, sens acistència //466r// ni intervenció de las personas per qui y ab conçell dels quals són estats fets y en tot y per tot administrar-los compliment de justícia per observància de les Generals Constitucions y leys del dit Principat y Comptats, les quals és estat vostra magestat servit, per sa benignitat y clemència, jurar y manar que per tots sien inviolablement observades.

Primer agravi dels generals

Sacra, catòlica, real magestat.

Los tres staments de la Cort General que vostra magestat de present celebra als cathalans diuen que, après de la última Cort General que lo pare de vostra magestat, de immortal memòria, fou servit celebrar-los en Monçó, l'any mil sinch-cents vuytanta-sinch, y clòurer y licenciar en lloch de Binèffar, són fets al Principat y Comptats y als Comptats de Rosselló y Cerdanya los agravis següents, que si bé ab diverses embaxades foren en son degut temps representats a sa magestat, no resten remediats per les sues reals respostes:

Primer agravi, sobre quatre Capítols o espècies de errors trobats en les Constitucions de dita última Cort

Ha vint-y-sis de abril, any mil sinch-cents vuytanta-sis, Miquel Joan Amat, scrivà de manament, regent la prothonotaria de sa magestat en dit Principat //466v// y Comptats, en nom y per part del protonotari don Miquel Climent, donà y posà en mans dels deputats lo instrument o acte públich y auctèntich de les Constitucions y Capítols de dita última Cort.

Aquells deputats, tenint relació que era expedit en deguda y acostumada forma y conciderant que per la tardança d'ell la Règia Audiència (qui ya havia stat porrogada tot lo temps de la Cort) ho stava encara y staven parades les causes y la administració de la justícia per no tenir-se, com era necessari, pública notícia de les dites Constitucions y Capítols y que axí havia de star la Règia Audiència fins fossen stampades, donaren orde en fer-las stampar ab tota diligència y en fer-les vendre públicament, com ja a dotze de maig y alguns dies abans se venian.

En lo qual propdit die, les persones dels tres staments que residien en Barcelona advertiren als deputats que en la dita stampa faltarian algunes Constitucions.

A vint-y-vuyt del matex mes de maig, ab medi de moltes y molt principals personas dels tres staments, fou acabada la comprobació que per orde de deputats y de les mateixes altres personas se féu de dita stampa ab lo original auctèntich tramès per lo prothonotari y ab los originals //467r// processos familiars dels tres staments.

En la qual comprobació, foren apuntats quatre caps o espècies de erros trobats en los volúmens del prothonotari en lo stampat.

Lo primer és que y faltaran Constitucions y Capítols de Cort, çò és, una Constitució de la Capitania General y altra de no aportar cavalls en França, les quals foren concordades per sa magestat y per la Cort lisament, com se pertany per ésser Constitucions.

Los Capítols de Cort que també faltan són los Capítols sobre les coses del Sanct Offici de la Inquisició, ab les decretacions de sa magestat acceptades per la Cort, y lo Capítol o supplicació dels staments ecclesiàstich y militar concedit per sa magestat sobre lo dalmar en garba.

Lo segon cap o spècie de error és que en dits volums se troben Constitucions que no són demanades per la Cort, çò és, una del augment dels salaris dels doctors de la Règia Audiència, Capítol cent y dotze, y altre del almoyna del hospital general de Barcelona, Capítol cent y deset.

Les quals dues Constitucions no-y havien de ésser, és a saber, la dels salaris de dits doctors, perquè may tal cap és stat per los tres brassos concordat ni a sa magestat presentat ni decretació d'ell s'és trobada ni-s pot trobar en poder dels scrivans ni menys se ha trobat //467v// quines personas y hajan entrevingut ab commissió dels brassos ni altrament.

Ans bé, en lo procés del stament ecclesiàstich sobre embaxada de don Hierònym Corella per part dels tractadors per a què-s fes dit augment se troben expressos dissentiments en contrari posats per personas de tots los tres staments y per procuradors y síndichs de Capítols y universitats, los quals dissentiments no són estats llevats.

Y encara que-s troba a la fi de la segona decretació del Capítol de la extinció del Conçell criminal y erecció de tercera sala que sa magestat diu seria servit fos augmentat lo salari al canceller, regent la Cancelleria y doctors de la Real Audiència, emperò, en la acceptació y rèplicas de dita decretació presentadas a sa magestat per los tres brassos fou expressament respost a tres de dezembre, any mil sinch-centes vuytanta-sinch, que fossen donades sinch-centes lliures de salari a cada hu dels jutges de cort y no fos augmentat als altres.

Ni tampoch havia de ésser en dit volúmen auctèntich la dita Constitució de la almoyna del hospital de Barcelona, perquè axí matex, com en lo precedent és dit, may tal cap de almoyna annual de mil ducats és stat per los tres brassos ni per son orde fet ni concordat //468r// ni a sa magestat presentat, ni de tal may se'n féu commissió ni se'n parlà.

Ans bé, los tres brassos conformes deslberaren ésser feta caritat a dit hospital de dos mília lliures de present y dos mil ducats cada un any fins a les primeres Corts, de la qual deliberació no resultava n'i féu cap algú sinó letres patents dels tres staments de la dita Cort a effecte de pagar dita charitat o almoyna dirigidas a deputats, sots datta de quatre de dezembre de dit any, firmades dels tres presidents y ab lo sagell major de la Cort segellades y altrament en sòlita forma expedidas en virtut de les quals los deputats pagaran encontinent les ditas dos mília lliures y les mil y dos-centes cada un any han pagat y pagan per ses terçes fins a les presents Corts per obeyr a dites letres y per complir assò no ere menester altre orde ni provisió ni menys era menester fer Constitució duradora fins a les primeres Corts, perquè esta Constitució no dóna més ni menys del que donen dites letres dels tres staments.

Lo tercer Capítol o spècie de error en dita comprobació apuntat és que en dits volums se troba disposició de cosa que no és estada demanada ni concedida com allí-s diu.

Y és assò en la Constitució de no poder-se obligar los cavallers ab scriptura de terç o altrament en persona, Capítol cent y quinze, y en la Constitució de la extinció del //468v// Concell criminal y erecció de tercera sala, Capítol cent y setze.

Perquè las ditas dues Constitucions, en disposició molt substancial, stan diverses al que realment y ab tota veritat fou supplicat y per sa magestat concedit en los Capítols d'elles.

Assenyaladament, la dita Constitució de no poder obligar los cavallers en persona stà diversa, perquè no havent lo bras ecclesiàstich volgut concentir en aquella, sinó ab que fos en actes voluntaris y lo que-s tracta del jurament romangués en sa forsa, com apar en lo procés del stament ecclesiàstich a vint-y-set de nohembre, dit any, y no trobant-se que lo stament real en cosa alguna d'esta Constitució hajan concentit y a vint-y-nou del matex havent lo stament militar deliberat en son procés que-s fes embaxada y-s supplicàs a sa magestat per part de aquell stament fos servit concedir-li privilegi, ab exprés Capítol que los militars no-s puguessen obligar en persona, y si acàs o feyen, que las tals obligacions fossen nul·las y de ninguna forsa; y havent sa magestat al cap o supplicació sobre assò presentada sobre lo stament militar respost y decretat últimament, plau a sa magestat, per obligacions y deutes sdevenidors y que-n sien exceptats deutes reals y fiscals, deutes del General de Cathalunya y de administració de qualsevol universitats, no és fet Capítol o privilegi //469r// com se havia de fer, sinó la dita Constitució, dient lisament que no-s puguen obligar en persona ni ésser presos los carcerats per carta de commanda, scriptura de terç o altre qualsevol obligació privilegiada.

De que se inferex y clarament se veu que dita Constitució conté dos erros; lo un és que no pot ser Constitució per faltar-hi lo concentiment dels brassos ecclesiàstich y real, y altre que havia de ésser privilegi o Capítol de Cort a supplicació del bras militar, ab la dita larga decretació de sa magestat, y no havia de ésser Constitució com ara és.

És també diversa en disposició molt substancial la extinció del Concell criminal, perquè havent-la ab tota conformitat molt supplicada y instada per a perpètuament tots los tres staments, com apar en sos processos o actes, a sa magestat ab sa última larga resposta y decretació feta sobre dita extinció y erecció de tercera sala, de la qual ha de ésser ordenada y formada la Constitució, diu al principi, entre altres paraules de molt amor, que per lo molt que se ha supplicat per los tres brassos de que se lleve lo Concell criminal, desijant sa magestat donar-los contento, és servit que sie llevat dit Concell criminal, y a la fi diu "y que la present Constitució, quant a la creació nova de dita tercera sala y forma de decidir las causas criminals y civils, decreta instància, sia duradora fins a la conclusió de les primeres Corts", y en lo volum autèntich no-s diu res del dit principi de decretació //469v// ahont se splica lo molt amor de sa magestat y son real intent de extinguir perpètuament lo Concell criminal com fou supplicat; y la dita Constitució en dit volum autèntich diu a la fi "E que la present Constitució, axí en respecte de la extinció del Concell criminal com de la erecció de la tercera sala, sie duradora fins a la conclusió de les primeres Corts", les quals paraules, axí en respecte de la extinció del Concell criminal no són en la decretació de sa magestat ni són de sa real mente. Y axí no havia de ésser en dita Constitució ni ab ella ni altrament la extinció del Concell criminal havié de ésser tamporal, sinó perpètua.

Lo qual y últim cap o spècie de error en dita comprovació apuntat és que en lo tenor del volum autèntich en pergamí se troben molts errors del scriptor, que muden o offusquen la disposició.

Dels quals erros solament, sens específica, lo que és en l'acte de la oferta a la fi, ahont diu "e com per fer las vendas dels dits censals, com desús és dit, sie necessari que la present Cort fassa sindicat als deputats del dit General y a altres personas per dits tres brassos elegides, per çò, dits tres brassos supplican a vostra magestat que, ara per llavors y llavors per ara, li plàcia lohar, aprobar y firmar y decretar lo dit sindicat y les vendes fahedores, ab aquelles cautheles //470r// seran necessàries en favor dels compradors dels dits censals, com en semblants actes y fets és açò acostumat".

La qual clàusula no té lloch en dita oferta, pus no resulta d'ella manlleuta de censals y axí és supèrflua y no-y stà bé.

Los altres errors d'escriptor trobats en dit volum autèntich se dexen de specificcar per ser de llarga scriptura, lo número dels quals consta en memorials a part.

Aquest agravi sobre dits quatre caps o spècies de error fou representat a sa magestat ab embaxada primer de don Miquel de Agulló per los deputats que foren en lo trienni de dites Corts, tremesa ab carta y instrucció de deset de juliol, mil sinch-cents vuytanta-sis, y après del canonge Joan Vila y don Pedro de Queralt, tremesa per los matexos deputats ab carta y instrucció de deu de abril, mil sinch-cents vuytanta-set, y après dels matexos canonge Vila y don Pedro de Queralt y Henrrich Terré de Picalqués, tremesa per los deputats successors y devuytena de aquest negoci, ab carta y instrucció de vint-y-sis de nohembre de mil sinch-cents vuytanta-set; en totes les quals embaxadas fou continuament supplicat a sa magestat lo remey de aquest agravi del die que don Miquel de Agulló arribà en la Cort de Magestat, que fou en lo matex mes de juliol, mil sinch-cents vuytanta-sis, fins en mars de mil sinch-cents vuytanta-nou, que fou sa magestat //470v// servit, ab real resposta de trenta del matex, manar expedir los dits embaxadors y diuen la resposta següent:

Quanto a los Capítulos en que se supplican por la corrección y reparo de las Constituciones y Capítulos de Corte hechos en las últimas Cortes de Monsón, pretendiendo que no se les entregaron de la misma manera que fueron decretados, a esto se ha respondido y provehido lo que conviene en los memoriales que sobre ello dio don Miguel de Agulló.

Als quals memorials de don Miquel de Agulló y dels dits altres embaxadós fonch respost en effecte que aquest negoci no tenia remey fins a les primeres Corts, y que lo exemplar de tractar-lo llavors y provehir sobre ell fóra stat molt perjudicial a sa magestat y al present Principat, no obstant lo que dits embaxadors conforme ses instruccions en memorials y de paraula deduhiren.

E axí, dita resposta no ha donat remey algú a dit agravi, sinó que los dits erros han persaverat fins ara, en gran dany y preiudici del Principat y de dit General.

Supplican per çò a vostra magestat los tres staments de la present Cort lo metex que ab dites embaxadas fou supplicat, és a ssaber, que sie vostra magestat ser//471r//vit manar provehir que en les Constitucions, Capítols y tots altres actes de dita Cort estiga la veritat dels beneficis y merçes que allí-s reben de la real mà de sa magestat y no altra cosa més ni menys, y manar condignament castigar los qui alteraren o mudaren la voluntat de sa magestat y de la Cort, que és cosa de les més sentides y graves que-s poden pensar. Per al qual càstich si al stament ecclesiàstich no és lícit fer instància, los militar y real la fan, com la feren los deputats, oydors y divuytena en les últimes instruccions de dita embaxada; y sie també vostra magestat servit manar ésser restituhit promptament al General tot lo que fins al die present indegudament a pagat als doctors del Real Concill de les cent lliures en cada any en virtut de dita Constitució subposada, que clarament se ha entès ésser subposada.

Segon agravi sobre crida de persecució de lladres, en virtut de pragmàtica de sa magestat

Los matexos deputats del trienni de mil sinch-cents vuytanta-quatre, tenint en la Cort de sa magestat los dits embaxadors canonge Vila y don Pedro de Queralt per aquest y altres dos agravis que devall se diran, ab sa instrucció de dotze de maig, mil sinch-cents vuytanta-set, als matexos embaxadors tramesa, ab gran instància dels persones dels tres staments que-s trobaven en Barcelona, foren informar a sa magestat que don Manrique

de Lara, llavors llochtinent de sa magestat, manà publicar crida general //471v// per execució de pragmàtica de sa magestat sobre la persecució de lladres y satisfacció de robos que fessen en qualsevol part de Cathalunya.

Y ab concell de personas eletes de dits staments fonch feta solempne embaxada al dit lochtinent general, supplicant lo fos servit manar revocar la dita crida com a feta contra Constitucions Generals de Cathalunya.

A la qual embaxada respongué dit llochtinent general que si la publicació de dita crida fos exida d'ell, la manaria remediari; però per ésser de pragmàtica de sa magestat, lo·y scriurié y faria enténdrer supplicant fos servit manar-ho remediari.

Ente[ne]nt los deputats y personas electas que la crida resultava de pragmàtica de sa magestat y que axí no estava en mà de dit lochtinent general revocar-la, acordaren acudir al remey de sa magestat per medi de dits embaxadors.

Y a quatorze de mars, mil sinch-cents vuytanta-set, lo dit llochtinent general envià a demanar los deputats y·ls digué en effecte que per la embaxada que li havian fet y per un memorial que aprés li fonch donat entengué com en una crida de part sua feta acerca de la expulsió dels lladres se prejudicaven algunes Constitucions //472r// y libertats de la terra, en gran dany de les universitats y dels barons. Y com son desig y intent fos servir dites Constitucions y en tot donar contento al Principat, ha consultat ab sa magestat la dita crida, intercedint per favor d'esta terra, ab la voluntat que en altres occasion han conegut, y entre tant ha determinat sobreséurer en aquest cap particular de la crida, y axí offeria y donava paraula que no·s prossehirà en alguna manera a la execució d'ella ni·s farie perjudici ni agravi a la pretenció de la embaxada que li és feta.

Besaren-li les mans los deputats d'esta oferta y mercè, dient que tenian obligació de fer-la saber a les personas eletas ab qui tractaven estos negocis, y ab parer y concell d'elles respondrian al que sobre assò ocorregués.

Consultada ab les personas eletes la dita oferta de sobrecehiment d'esta crida, aconsellaren que si lo lochtinent general, ab altre pública crida, revocava de la dita crida resultant de la pragmàtica de sa magestat lo que cap que per la desatisfacció dels robos que·s fassen en qualsevol part de Cathalunya, no·s fes de assò embaxada a sa magestat. E si no·l revocàs, se enviàs la embaxada.

Ab la qual y ab dita instrucció, se donà orde a dits embaxadors de supplicar a sa magestat fos de son real servey revocar de dita crida lo dit cap de satisfac//472v//ció de robos per las rahons següents, çò és:

Perquè és crida lo edicte general en virtut (segons se diu) de pragmàtica de sa magestat feta en Madrid, l'any mil sinch-cents sexanta-sinch, y en Cathalunya exceptat tant solament en dos casos de la Constitució del rey Ferrando segon, de felice recordació, en la primera Cort de Barcelona, Capítol onzè, comensant "Revocant e havent per revocats", tots títols "Del dret dels fisch y de les sues regalies", poden fer-se tal pragmàtica y crides ho edictes sinó en Corts Generals per sa magestat, ab exprés consentiment de la Cort, y encara interpretar millorar o augmentar Constitucions, és prohibit per Constitucions dels reys de felice recordació, çò és, del rey en Pere segon, en la Cort de Barcelona, Capítol quatorze, comensant "Ítem, volem, statuhim y ordenam", sots títols "De leys, Usatges e o Constitucions"; e del rey en Jaume segon, en la Cort de Barcelona, Capítol trenta-hu, comensant "Ítem, que si algun Capítol en la fi e si epr ventura", títols "De interpretació de Constitucions"; e del matex rey en Jaume, en la Cort de Gerona, Capítol deu, comensant "Ítem, statuhim que lo Capítol", sots lo matex títol; e del matex rey en Jaume, en la primera Cort de Barcelona, Capítol quatorze, comensant "Ítem, que nós"; e del matex, en la Cort de de Leyda, Capítol vint, comensant "Statuhim encara y ordenam"; e del rey en Pere //473r// tercer, en la Cort de Perpinyà, Capítol trenta, comensant "Part assò, confirmants", les quals totes [són] sots títol "De celebrar Corts".

Y encara que alguns doctors pràtichs hajen pretès poder-se fer en Cathalunya pragmàtiques y edictes generals, fou ans de la Constitució del rey Ferrando segon, y après d'ella ningú tal ha pretès ni pot pretendrer, ans sa magestat en la última Cort de Monsó, en confirmació d'esta veritat, és estat servit manar revocar las pragmàticas generals fetes sobre la fortificació de Roses y sobre lo comersi y manifest dels cavalls.

E si-s diu que la publicació de alguns caps de dita pragmàtica fou feta après del any mil sinch-cents sexanta-sinch per los lochtinents de sa magestat y no-y és fet en contrari, se respon que per ésser incertat entre moltíssims altres caps de les crides en que-s publicaren, fàcilment se dexaren de advertir y-s pogué ignorar la publicació d'ells, y també la execució, si per cas alguna de poca importància y en personas ignorans fos feta, y aquesta inadvertència e ignorància no ha pogut perjudicar al bé universal de tot lo Principat, com sie molt cert y fora tot dubte que no-s pot tràurer en conseqüència no-s pot dir ús lo que és contra Constitució, encara que sie per immemorial temps observat, sinó que se ha de dir abús y com a tal se ha de tractar.

També se ha de revocar dita crida perquè les penes //473v// en ella imposades són en son cas nou vectigal y nova contribució o pena als poblats en aquest Principat, en quant los obliga haver de pagar los robos que faran, encara que sie en cas de negligència o renitència de la persecució de lladres, lo que és prohibit per diversos reys, sots títol "De vectigals", y per la Constitució del rey en Joan segon en la Cort de Barcelona, Capítol vint-y-quatre, comensant "Ítem, senyor molt excel·lent"; e per Constitució del any mil sinch-cents y vint, comensant "Ítem, a vostra cathòlica magestat", y Capítol segon de la Cort de mil sinch-cents y vint, comensant quoranta-set dels Capítols del General, comensant "Ítem, com per Constitucions de Cathalunya", y Constitució del any mil sinch-cents sinquanta-tres, Capítol quinze, comensant "Ítem, per obviar", y per Constitució del mateix any, Capítol vint-y-nou, comensant "E per quant nous vectigals en Cathalunya".

Y tal o semblant no és estat may imposat encara que fos en renitència de seguiment de somatent, qu-és regalia de sa magestat, comunicada als ordinaris quant a la prosseguició y exequució d'ella.

E més, se ha de revocar perquè dita crida és contra la Constitució de les Corts de mil sinch-cents quoranta-set, Capítol vuyt, comensant "Continuant la expulsió", en la qual és donada forma com se han de perseguir los lladres y mals hòmens, //474r// són posades les penes que incorren los negligents y renitents a seguir lo sometent y lo conexensa de dites penas és donada al jutge del lloch ahont se posarà lo so de via fos y no és reservada a la Règia Cort com vol la dita crida, les coses de la qual, quant al dit cap de persecució de lladres, són altrament ordenades per la propdita Constitució, a la qual la pragmàtica y crida no ha pogut preiudicar ni mudar cosa alguna.

E si-s diu que les penas de dita Constitució són mínimes per a tant gran somatent com se requer en persecució dels lladres y que és necessari augmentar y millorar-les, se respon que no-s pot fer ab pragmàtica ni crida, sinó en la forma que disposaen las Constitucions ja sobre assò dalt refferidas.

Y havent dits embaxadors representat aquest agravi, fou sa magestat servit en la dita resposta de trenta de març de mil sinch-cents vuytanta-vuyt dir lo següent:

Quanto a los Capítulos que tratan del agravio que pretenden havérseles hecho en la publicación del pregón que don Manrique de Lara, lugarteniente general, mandó hazer en la execución de la pragmática de su magestad hecha, en Madrid, en el anyo de mil y sinch-cents setenta y sinco, sobre la persecución de los ladrones y satisfacción de los robos que hizieren en toda aquella Provincia, y supplan //474v// se mande revocar por ser hecho contra el tenor de muchas Constituciones y para otras causas que para ello representan, su magestad manda que se guarde y observe la dicha pragmática conforme a su serie y tenor, por ser muy necessaria para la expulsión de los ladrones y salteadores de caminos y quietud de toda aquella Provincia; y en caso que se pretenda que en

algunos capítulos d'ella repugna a las dichas Constituciones y leyes, su magestad es servido que la dicha pretensión se declare en aquella Audiencia con suma justicia y, declarando lo que es contra dichas Constituciones sehan havidos los tales capítulos por nullos y revocados, quedando los demás en su fuersa y valor.

E perquè entengueren aquells deputats que aquest agravi no stava remediat per la predita resposta, supplan los tres brassos de la present Cort a vostra magestat sie son real servey manar revoca[r] la dita pragmàtica y la crida en virtud d'ella publicada.

Tercer agravi, sobre los excessos de jutges del Breu

Los agravis fets al stament ecclesiàstich en aquest Principat y Comptats per lo jutge, commissaris y altres //475r// ministros del Breu, a més de ser escandalosos y graves, són tants que no se exequite cosa alguna per los tribunals y ministres d'ell que no sie en manifest opobri del clero y prelats de aquest Principat, perquè, a més de que semblant tribunal no-s trobe en altres províncies, cessan vuy totes y sengles rahons, axí fonamentals com impulsives, per les quals sos sereníssims reys predecessors de vostra magestat demanaran y obtingueren del Romano Pontífice lo assiento d'ell, conforme ab la scriptura present aperaxarà.

Esta jurisdicció del Breu tingué principi sent pontífices Leó decimo y Clement septimo, en lo temps que Alfonso de Aragó, archabisbe de Çaragossa, y Phederico, bisbe de Sigüensa y après archabisbe de Çaragossa, eren virreys en aquest Principat. La concessió de Clement se despedí a denou de juliol, mil sinch-cents vint-y-sinch, lo segon any de son pontificat, a instància del emperador Carlos, rey y senyor nostre de gloriosa memòria, avi de vostra magestat.

Las causes de haver impetrada esta jurisdicció foren: la primera, la multitud de lladres famosos ab los quals se esclave gran número de capellans que, com leshores tots los simples tonsurats, encara que conjugats, gosaven de privilegi clerical y hi hagués tants bisbes anulars que ab interés, sens concideració alguna, conferien corona ab la multitud de ells se apocà la jurisdicció real y la ecclesiàstica se complí de súbdits facinerosos.

475v// La segona causa fonch lo gran número de capellans exempts, com leshores no-y hagués difficultat alguna en alcanzar exempció, y en perticular excedí lo número d'ells en la diòcesi de Girona a les altres diòcesis, de que se seguí que molts d'estos exempts, essent famosos delinqüents, no podian ésser castigats per lo ordinari ecclesiàstich per ésser exempts de sa jurisdicció ni tampoch per lo jutge secular per ésser ecclesiàstichs.

Donà també ocasió a dita impetra la negligència y absència dels prelats, los quals, oblidats de ses ovelles, aquelles regian per mercenaris, lo cuydado dels quals, conforme la paraula evangèlica, ab la experiència comprovada acostuma ser remís y negligent.

Y ajudà axí mateix a la introducció d'esta jurisdicció (vuy tant desorbitant y odiosa) trobar-se los locinents generals de aquest Principat bisbes y archabisbes, y axí a ells foren dirigits los primers Breus, contenints en effecte que lo bisbe virrey pogués inquerir y castigar qualsevol capellans, encara que sacerdots homicides, ace[s]sinos y convenuts de altres atroces delictes y morts, los dalts nomentas Alfonso y //476r// Phederich, archabisbes y virreys, per ocasió dels molts capellans exempts que com se ha dit se trobaven en la diòcesi de Gerona, fonch concedida esta commissió de Breu per Paulo tercer, a instància de la matexa magestat cesàrea, a Joan bisbe de Gerona y après per Júlio tercer se féu la matexa commissió al bisbe que aleshores era de Gerona y a sos successors.

Y ab dita commissió de jurisdicció renovada per los pontífices ab vàlida instància dels embaxadors dels avui y pare de vostra magestat, de gloriosa memòria, reys y senyors nostres, proc[e]hex lo bisbe de Gerona, creant per al exercici d'ella molts jutges y subdelegats y hu de ells en Barcelona, a petició y voluntat del lochtinent general, que use de manera de sa subdelegació, com si lo bisbe de Gerona la tingués de ell, de manera que lo bisbe no se entremet en cosa alguna y se pot dir que ni tampoch lo subdelegat més de per apariència y cerimònia, pus lo dubte si lo cas és atroç o no és o declaran dos o tres doctors del Real Conçell, y se ha introduït tal styl que ni lo bisbe ni son subdelegat fan procés, conexen, procehexen ni judiquen sens vot dels matexos del Conçell: lo assessor, advocat fiscal y notari són seculars, los que capturan seculars, las presons seculars, y molt de ordinari lo corral de Barcelona, que a més de ser asquerosa y penosa, és la presó més infame y derraputada de aquest Principat, en la qual en temps del duch de Maqueda entre la sèria de gent infame morí tal Bertran, prevere de la diòcesi de Leyda, com si no fos stat constituït en ordes sagrats. Y és oprobi, scàndol y derreputació del stament //476v// ecclesiàstich lo que s'és praticat y-s pratique véurer pèndrer públicament los capellans per commissaris y porters reals y portar-los ligats, los quals commissaris, sens temor ni fre, excedexen fins a poder fer penas de excommunicació y privacions de beneficis als ministres y officials ecclesiàstichs, y lo que pijor és, que los officials reals, per antojos, capturan personas ecclesiàstichs, les quals, si lo bisbe vol repetir, responen que les tenen capturades per lo Breu y que no stà en sa mà lo donar-la a son jutges ecclesiàstich y leshores negocian que en lo tribunal del rey se provehescan la captura. Y si lo Breu procheís en esta forma en casos de homicidis, assessinos y altres atroces delictes seria menys inconvenent, però ab la experiència se veu que lo ordinari càstich del Breu és presó, desterro y remissió ab composició o pena peccuniària, sens que-y haja memòria que en son tribunal se hage procheït a actual degradació, no merexent altre manera de procheir los delictes per los quals se poden entremetre e conèxer de personas ecclesiàstichs y estenen de manera dita jurisdicció que vagant la sede de Gerona, lo ardiacha que succhex en la jurisdicció ordinària axí exercite la del Breu com si fos ell lo bisbe, sens que se sàpia ab quin fonament pretén succeheir en la jurisdicció delegada y ha arribat a tal extrem aquest judici de Breu que si lo bisbe ha procheït y té capturat a algun capellà delinqüent, lo Breu fa procheïment //477r// per a què lo-y entregue. Y hi ha alguns delinqüents que, tenien lo just càstich de son prelat, affectadament se fan fer procés per lo Breu, ahont ab facilitat alcansen absolució o remissió de sos delictes, ab la qual evitan la pena de ells y-s burlen del prelat y sos ministres; lo que sent axí y encara més del que se representa, és justa la querela y agravi que a vostra magestat acerca del Breu y impetra de ell representam, lo qual se justiffica ab haver cessat totes les causes per las quals de principi se concedí y, aquelles cesant, és justa cosa que cessa lo exercici de sa jurisdicció.

La primera causa fonz la multitud de ladres y facinerosos de aquest Principat que gosaven de privilegi ecclesiàstich, la qual cesse.

Cesse també la multitud del que per ocasió de corona gosaven del matex privilegi, puig per lo Sant Concili Tridentino està llevat y en los capellans coniugats tant limitat que vuy a penes ningú d'ells és reputat per ecclesiàstich ni les corones se conferexen ni beneficis se col·len sens gran maduresa y examen, y no per bisbes anulars, puys lo matex Concili los ha llevats.

Cessen també les exempcions dels ecclesiàstichs, puys no-s donen ni en ellas són bastants a eximir en casos graves de la jurisdicció del ordinari, conforme en lo matex Sant Concili stà disposat.

Ajusta's en assò que vuy tots los bisbes residexen, los //477v// impediments del exercici de la jurisdicció ecclesiàstica criminal són llevats, puys las apel·lacions y inhibicions per lo matex Concili són llevades, los atroces delictes se poden castigar ab facilitat, puys

essent menester en lo temps de la concessió del Breu tres bisbes per actual degraduació lo Concili vol que baste hu, la jurisdicció ecclesiàstica vuy no-s pot perturbar ab evocacions ni commissions, conforme lo matex Concili y és molt avedada ab la usada celebració de concilis provincials y synodals, ans tant olvidada, ab los quals se done forma, orde y expedició a la persecució y càstich dels ecclesiàstichs delinqüents.

Cessant donchs totes estes causes y estant los ordinaris ecclesiàstichs svellats y diligents, no-y ha per a què ab tribunal y exercici de jurisdicció tan odiós y scandalós ocupar-los la jurisdicció ecclesiàstica. Y axí lo Segrat Concili a tots los jutges y commissaris a inhibir la perturbació y impediments dels processos ecclesiàstichs, si no és en cas de notable negligència, en lo capítol vintè, cessione vint-y-quatre, ans en lo matex Concili se féu expresa provisió acerca de aquesta jurisdicció del Breu, ordenant que lo bisbe delegat no procehesca sol, hans entrevingue en tot lo exercici d'ella lo ordinari del reo, com sie cert que se'n donà querela en lo General Concili y-s provehí juxta la forma donada en lo Capítol vuytè, cessione quatorze, y-s creu que sens incursió de censuras llaychs en nin//478r//guna manera poden entrevenir en aquest judici de Breu, conforme lo expressament ordenat en la bulla de la sena del Senyor.

Y vuy totes les causes criminals ecclesiàstiques són fetes episcopals, conforme lo dit capítol vintè, cessione vint-y-quatre, sens que-s puguen comètrer a inferiors, y axí lo bisbe de Gerona deuria per sí tractar estas cosas y no indistinctament cometre-las, majorment que havent comensada esta jurisdicció per archabisbe y successivament havent-la dada a bisbes, parex que se ha elegida la magestat de la persona, y axí esta commissió se creu que no-s pot fer, conforme se fa, a un canonge, per la differència de qualitat y grau que-y ha del dalagat al subdelegat, y-s creu també que totes les causes se deuen primer introduhir devant del bisbe de Gerona, que és lo delegat, sens que ell pugua fer commissió per casos que se han de succehir, puys apar que de dret no-s pot fer subdelegació sinó per les causes que són de present y com tots los motius de la concessió del Breu clarament vuy cessan. Per ço y altrament, los tres staments de aquest Principat, zelosos de la conservació de la jurisdicció ordinària ecclesiàstica y desitjant remey als scandalosos excessos que en oprobri del stament ecclesiàstich per esta jurisdicció de Breu cadal die se exequuten, dels quals, si Sa Sanctedat fos informat, no-l haguera concedit ni se ha de créurer que lo pare de vostra magestat, rey y senyor nostre de eterna memòria digna, haguera procurat la impetra d'ell, supplican ab humilitat y //478v// instància la revocació, almenys que vostra magestat mane provehir y ordenar que lo assessor, advocat fiscal, notari principal y commissari per capturar ni inquirir sien ecclesiàstichs, ni-s pugua fer commissions generals de inquerir y capturar sinó a ecclesiàstichs residents en Barcelona o Gerona, y que-l ecclesiàstich capturat se hage de posar tant en Barcelona com en altres parts en la presó del ordinari ecclesiàstich o altre per est effecte designada separada del tot de la presó secular ni-s pugua fer captura sens que precehesca provisió feta almenys ab summària cognició de la atrocitat del delict; y que constant en lo discurs de la causa y en qualsevol stat d'ella que falta la qualitat de la atrocitat encara no demanant-ho la part ni lo ordinari ecclesiàstich se'ls hage de restituhir sens gasto algú lo pres ab lo proçes fet ans de fer condempnació, absolució ni remissió. La qual, ço és, absolució, condempnació o remissió si lo Breu farà, sie de ningun valor, y que no-s pugua stimar ni judicar cars atròs lo que no marex de graduació y pena de mort natural, y que sent-ho, no-s pugua remètrer ab composició o pena peccuniària; y que per a què lo tribunal del Breu tinga jurisdicció, a més de la qualitat de atrocitat se requeresca negligència del ordinari, precehint requisició del Breu, y que en tot se procehesca en dit tribunal ab la forma expresament designada en lo matex Concili, capítol vuyt, cessió quatorze; e que, fent lo contrari en tots, algú o alguns d'estos requisits, a més del //479r// càrrech de consciència y incursió de censuras, los doctors del Real

Concell que-y entrevindran sien tinguts a restitució de tots danys dels quals en visita se haja de haver consideració. E noresmenys, la Deputació haja de interposar ses parts també contra del bisbe de Gerona y sos subdelegats, ab les veres de cosa que tant gran perjudici y gravedad requereix.

Quart agravi, per la incompetibilitat del offici del lochtinent de thesorer general de aquest Principat en persona de doctor del Real Concell

Són tants y tants graves los agravis, oppresions y vexacions causades als poblats de aquest Principat per estar lo offici de thesorer y doctor del Conçell en una matexa persona y no tenir dit offici un cavaller de capa y spasa com antes se observava, que molt justament dit agravi e incompetibilitat de officis en les últimes Corts y també ab embaxadas s'és representat al rey don Felip, nostre senyor, pare de vostra magestat, al que fins al die de vuy no és estat degudament provehit, hans bé stà en peu dit agravi per exercir lo dit offici lo magnífich misser Salvador Fontanet, doctor del Concell civil en la sala del canceller; y axí ab viva pena y gran sentiment de tot aquest Principat se representa a vostra magestat perquè sie servit provehir-hi com és just segons Constitucions de la terra, a les quals ab dit agravi directament se contrafà per moltes rahons y en perticular per les següents.

479v// Primo, perquè una matexa persona no pot tenir ni exercir dits dos officis de thesorer y doctor del Conçell per ser los dos de jurisdicció, obstant per enassò la Constitució del rey Ferrando segon en la segona Cort de Barcelona, Capítol primer, comensant "Primerament, ordenam", per la qual se disposa que una persona matexa no pot obtenir dos officis que del exercici de aquells resulta incompetibilitat; y obstant també la Constitució del rey en Jaume segon, en la segona Cort de Barcelona, any mil dos-cents noranta-nou, Capítol tretza, per la qual és disposat que ningú puga tenir dos officis de jurisdicció en una matexa ciutat; y lo matex se assenyala ab la Constitució del rey Ferrando segon, en la tercera Cort de Barcelona, any mil sinch-cents y trets, Capítol vint, per la qual se disposa que si lo thesorer, lochtinent y regent la thesoraria serà scrivà de manament, no puga usar de dit offici de scrivà de manament, per si ni per substitúhit, durant lo dit offici de thesorer.

Y és cert que dit thesorer exerceix acte de jurisdicció perquè composa fins en quantitat de deu lliures sens intervenció del regent ni advocat fiscal y ningú pot exir de la presó si lo dit thesorer no firma lo albarà. Y axí matex, dit thesorer revoca los commissaris y porters sens donar rahó a ningú, y ab la sola signatura y firma de aquell los commissaris y altres officials reals van per Cathalunya capturant personas, fahent apprehenció de virtualles; y lo matex fan ab los vexells que van per mar quant //480r// se pretén que no tenen licència de portar las mercaderias que portan y lo sol thesorer firma les licèncias de portar virtualles per mar, de las quals licèncias se'n fa pagar un real de cada una, y de la signatura dels albarans que ferma dels presos que han de exir de la presó se fa pagar divuyt diners de cada hu, y ab lo sol ceremonial y firma del thesorer los commissaris y altres officials prenen mulas de loguers y altres animals, encara que sie contra voluntat dells amos de aquells; y lo sol thesorer abone o reprove les fermansas que-s donen per les manlleutas que-s provehexen per los jutges de cort.

També perquè dits dos officis de thesorer y doctors de la tercera sala són distincts y separats y a cada hu d'ells té son lloch en lo Real Conçell y si no fonz fins al temps que lo marquès de Aytona fou virrey, sempre dit offici de thesorer era stat regit per persona que no ere doctor del Real Concell; y axí, tenint dit offici de thesorer doctor del Real

Conçell supprimeix un lloch en dit Concell qu'és distinct y separat del número d'ells, lo qual offici de thesorier té son asiento y lloch perticular.

Secundo, per la Constitució del rey don Ferrando segon en la segona Cort de Barcelona, any mil quatre-cents noranta-tres, Capítol primer, està disposat que als doctors del Real Concell no se'ls proveheysen altres officis incompetibles al exercici de son propri offici de doctor y conçeller real, y la incompetibilitat que ab //480v// officis de doctor causa lo de la Thesoraria o regents d'ella és molt notòria y manifesta per ser tantes les ocupacions de dita regència que requerexen tota la indústria de una persona, y encara necessita de un ajudant; y axí, danya, com s'és vist danyar notablament, al dit exercici de doctor y no pot entendre en la expedició de las causas axí criminals com civils y se'n declaren molt pocas, lo que redunda en molt gran prejudici de molts particulars.

A més de aquest dany, se segueix altre y és que lo thesorier, quan és doctor de la tercera sala, vota y judica les causes de exequucions que com a thesorier insta, y axí és jutge en causa pròpria y assò causa molt mala administració en la justícia e molta inquietut en Cathalunya y se multipliquen les queixas en los poblats de Cathalunya. Y a la composició no-s té compte a la qualitat del delictes ni de la persona que se ha de composar, sinó tant solament en los béns que té, de hont se seguex que a molts ab una composició prenen tots sos béns y resten destincts del tot, y los delictes que havien de ésser castigats ab gran securitat y exemplar públich resten impunits, molt en gran deservy de vostra magestat.

Per çò, los brassos dels tres staments supplican a vostra magestat sie servit, per observança de dites Constitucions, reparo y reintegració del present agravi, prochein lo offici de lochtinent de thesorier general del present Principat en persona de algun cavaller de capa y spasa, lo qual exercesca aquell com antes en lo present Principat se observava.

481r// Quint agravi, fet per lo duch de Maqueda a Hierònym Argensola, enviat al siti de Arsègul ab peccúnias y gastos de la Generalitat

Los procehiments fets per lo duch de Maqueda contra Hierònym Argensola, enviat al siti de Arsègul a gastos de la Generalitat, foren en gran perjudici del stament militar, dels privilegis y prerrogatives de aquell y en violació de diverses Constitucions del present Principat perquè dit Hierònym Argensola, a més de ser com és cavaller molt ben nat, és stat soldat y ha servit a sa magestat en les guerres de Flandres y altres parts per més de tretze anys, ab los effectes que de qualsevol bon soldat se pot sperar y desyar. Y residint dit Argensola en sa casa d'esta ciutat, quant se offerí la ocasió del siti de Arsègul y la necessitat gran de enviar allí persona de confiansa experimentada en lo exercici militar fou anomenat y elegit per lo duch de Maqueda.

Lo qual Argensola, continuant sa antiga affecció de emplear-se al servey de sa magestat, encara que fos ja en edat causada, oblidat de sa casa, muller y fills, acceptà lo càrrech y ab los soldats que aparagué al duch donar-li acudí en aquell servey en temps oportú, fent allí los bons y fructuosos effectes de sa indústria y persona quals podia fer qualsevol bon soldat y capità, segons que són stats y són molt notoris a tota Cathalunya y al matex duch y a tots los altres que d'ell han tingut notícia.

Lo premi que-n ha rebut (si bé-s confia que de Déu //481v// serà molt gran) és stat que lo duch de Maqueda, per synistres informacions o per altres respectes a que li ha pogut donar lloch, lo féu posar y patir més de quoranta dies en presó en lo castell de Bellver, terra de Cerdanya, prochein contra d'ell per via de la Capitania General.

De hont vingué en Barcelona sobre paraula del dit duch y, volent-li donar descàrrech del que contra d'ell era pretès, lo duc no volgué donar-li lloch sinó que primer se

posàs en presó. E axí ho féu dit Argensola per satisfer a sa honor y innocència, patint en los càrçers reals d'esta ciutat cerca de sis mesos, en tot lo qual temps lo duch may volgué donar lloch a sa deffensa ni après ho ha volgut permétrer, per moltes supplicacions, medis e intercessions ab què se procurà.

Per los quals proceyments y per la denegació o impediment de descàrrech y deffensa de dit Argensola són estats fets per lo dit duch de Maqueda dos agravis molt grans: lo hu és per haver fets dits proceyments com a capità general, no essent ja llavors soldat stipendiari dit Argensola, contra moltíssimes Constitucions de Cathalunya que, per ésser molt notòrias, se dexen assí de specificcar.

Lo altres de dits agravis és haver-li lo dit duch denegada dita deffensa y axí impedit lo ritu d'elles, contra disposicions de dret commú y Constitucions de Cathalunya, y assenyaladament contra la del rey Al//482r//fonso terçer en la Cort de Montblanch del any mil tres-cents y trenta-tres, Capítol vint-y-sinch, y altre del rey don Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, any mil quatre-cents vuytanta-hu, Capítol set.

Per cò, los brassos dels tres staments supplican humilment a vostra magestat sie servit manar revocar dits proceyments fets contra dit Hierònym de Argensola, declarant aquells no ser-se poguts fer per dit duch de Maqueda.

Sisè agravi, fa lo canceller a la jurisdicció ecclesiàstica

Lo canceller de vostra magestat de aquest Principat y Comtats, tercer que és en las causas de contenció de jurisdicció entre les corts ecclesiàstica y real, ha gravat y grave notablement la jurisdicció ecclesiàstica, sens que s'espere convenient remey si no és provehint-la vostra magestat, com ha protector y emparo de dita jurisdicció ecclesiàstica.

Primerament, ha gravat aplicant a la declaració de ditas causas de contenció doctors del Real Concell, de la jurisdicció dels quals o exercici d'ella se tracta y dit canceller seguex lo parer de ells com a decisiu, y se entén que no stà en sa libertat declarar contra del parer de la maior part dels dits doctors que per a la declaració applique.

Ítem, en ditas causas de contenció moltras vegadas lo canceller declara en favor del jutge ecclesiàstich donant forma //482v// a son modo de proceir ab dit (*dum tamen non procedat in vim Constitutioni Tarrachone, sed via ordinaria*), la qual declaració no pot fer en exa forma, puy conforme la concòrdia de la reyna Eleonor, lo canceller sols pot declarar la jurisdicció si és ecclesiàstica o secular, sens llimitar al ecclesiàstich lo modo del proceir, del qual se excedex, appel·lant-se'n lo agravat lo jutge superior ecclesiàstich li provehirà justícia.

Ítem, procehint lo ordinari ecclesiàstich contra los officials y ministres reals qui ha excedit en lo exercici de son offici entre personas ecclesiàstiques y sos béns y immunitat ecclesiàstica, si lo official real firma de dret acostuma lo canceller declarar ésser lloch a dita forma y lo jutge ecclesiàstich no tenir jurisdicció per a castigar-lo sens que lo stament ecclesiàstich trobe rahó ni fonament que li persuadesca la justícia de dita declaració, ans ella ha donat y dóna ànimo a dits officials de atrevir qualsevol excès contra immunitat, béns y personas ecclesiàstiques fins a capturar públicament aquelles, vehent que una firma de dret los exhimex de tot.

Per cò, los tres staments, zelosos de la jurisdicció ecclesiàstica y de que's pose remey als scandalosos agravis que los officials reals en menyspreu de dita jurisdicció se cometen, supplican humilment a vostra magestat sie de son real servey manar provehir quant al primer cap d'estos tres supplicats que lo canceller declare las causas de contenció sens

aplicar-hi doctors del Real Consell o que //483r// n-i applique altres tants constituïts en orde sagrat.

En lo segon cap, que lo canceller no fassa més semblant declaració.

En lo tercer cap, que dits oficials puguén ésser castigats per los jutges ecclesiàstichs sens que la Règia Cort los puga impedir o perturbar sa jurisdicció.

Setè agravi, sobre la suspensió dels setè, tretzè y trenta-quatrè

A vint-y-dos de febrer de mil sinch-cents noranta-tres, a tot aquest fidelíssim Principat y Comptats se féu un agravi ab una real carta del rey nostre senyor, pare de vostra magestat, de gloriosa memòria, despedida en Madrid, a sis de dit mes, ab la qual no sols se contraféu a algunes Constitucions y Capítols de Cort, però a totes elles de tal manera que poch valdria vostra magestat fos servit, junctament ab la Cort General, fer statuhir y ordenar Constitucions y Capítols de Cort y les dites coses concernents a la administració del present Principat si ab sola una real carta emanada de voluntat de vostra magestat se poguessen Constitucions, Capítols y actes de Cort suspendre, com de fet ab dita real carta foren suspesos los Capítols setè, tretzè y trenta-quatrè del Nou Redrés, lo que com és dit és en violació de les universals Constitucions y demás privilegis. Perquè les coses fetes y ordenades en Cort no-s poden suspendre ni revocar sinó en Corts Generals, per ser leys paccionades entre vostra magestat //483v// y los brassos dels tres staments, com expressament en dita real carta se conté, ab aquelles paraules y conciderant que lo remey ordinari que s'i poguera aplicar que seria abrogant en Corts Generals.

Y esta veritat és tant certa y notòria en lo present Principat que les coses y manaments contraris a dites Constitucions, Capítols y actes de Cort són de ninguna forsa y valor y no-s deu obeyr en aquells, com stà disposat ab la Constitució del rey don Ferran-do primer en la Cort de Barcelona, any mil quatre-cents y tretze, Capítol setè, y en la Constitució de la reina dona Maria, consort y lochtinent general de Alfons quart, en la Cort de Barcelona, any mil quatre-cents y vint-y-dos, Capítol vint-y-set, en tant que per qualsevol ús o abús no-s déu ni pot preiudicar a dites Constitucions y Capítols de Cort, com stà disposat ab Constitució de Ferrando segon, en la primera Cort de Barcelona, any mil quatre-cents vuytanta-hu, Capítol divuyt. En tant que qualsevol lletres, provisions, manaments o commissions ab carta o sens carta contra les dites Constitucions, Capítols y actes de Cort són ipso facto nul·les, encara que fossen de propi motiu e de certa sciència, volent vostra magestat no-s tinga de obehir en manera alguna encara que emanàs primera, segona e tercera jussió, com stà disposat ab Constitució del matex Ferrando segon en dita Cort, Capítol vint-y-dos. Y axí per dites Constitucions y altres consta no haver pogut //484r// lo rey don Phelip, pare de vostra magestat, ab dita real carta manar la suspensió de Capítol de Cort, y aquella ser estada expedida en manifesta derogació de dites Constitucions y universal preiudici del present Principat y poblats en aquell, y los deputats que a dita real carta obeyren, sens representar ab gran sentiment estes coses a sa magestat directament, contraferen al jurament tenian prestat y sentència de excommunicació havian oyda en lo intròhit de son offici.

Perçò, los brassos dels tres staments ecclesiàstich, militar y real supplican a vostra magestat sie servit manar declarar dita real carta no ser-se poguda expedir y revocar aquella, y per reparo del present agravi manar dits Capítols de Cort se posen en exequució, com de vostra magestat sos fidelíssims vassalls confian y eperan.

Vuytè agravi, sobre la captura dels deputats y oydors del trienni de mil sinch-cents sexanta-sis y sobre los propis usos de la moneda de sa magestat

Estant lo General y lo Principat al fi de dit trienni mil sinch-cents vuytanta-quatre y après tots los triennis següents, fins lo die present, sens remey de dos agravis principals en la supplicació y memorial dels generals en la última Cort a sa magestat representats, çò és, un sobre la captura dels deputats y oydors del trienni de mil sinch-cents sexanta-sis, resultant //484v// de la contenció que féu entre lo concistori de la Deputació y lo del Sanct Offici de la Inquisició, y també entre la Deputació y la Règia Cort, y l'altre sobre los propis usos de les monedes de sa magestat; y sperant lo remey d'estos dos agravis per sa magestat, ofert en sa real resposta de quatorze de dezembre de dit any mil sinch-cents vuytanta-sinch, en la qual fou sa magestat servit dir lo següent:

En lo dels agravis del General y presa dels deputats, se diu que sa magestat manarà reveure lo procés en Barcelona dins tres mesos après que stiga assentada la Audiència, y trobant que se ha fet algun agravi contra los drets, auctoritat y jurisdicció dels deputats, ho manarà provehir y remediar com convingue, per conservació y augment del General, lo qual sa magestat molt desija; y en lo dels propis usos, vista la obligació, complirà ab ella.

Y no sols dins los dits tres mesos, més encara en tots los <d>anys après ni ara, los props dits dos agravis són remediats, hans han donat ocasió de augmentar y fer altres semblants y pijors en casos y successos de la matexa spècia, que ací per son orde de temps diran.

Supplica la present Cort a vostra magestat sie servit estos dos agravis manar promptament remediar, com de la real clemència de vostra magestat la present Cort confia.

485r// Assenyaladament, la propdita resposta de sa magestat ha augmentat lo agravi de dits propis usos per lo gran número, quantitat y valor de bastiments y altres provisions de sa real armada que són donats de propri ús per servey de sa magestat, y per lo gran número de milions de ducats que també per servey de sa magestat y per portar en Ytàlia y altres parts fora Cathalunya són donats per son real propri ús fins lo die present, de què tots conforme los Capítols y actes de Cort y altrament sa magestat deu drets al General.

Supplica la present Cort a vostra magestat sie de son real servey complir en assò la obligació de la present real oferta.

Novè agravi, sobre turturar militars

Ab molts privilegis reals concedits per los reys de immortal recordació, predecessors de vostra magestat, al stament militar, y senyaladament per lo privilegi de Pere tercer datat en Barcelona, a denou de maig, mil tres-cents vuytanta, està disposat y concedit als brassos militar y hòmens de paratge que no pugen ésser capturats sinó en certs casos y delictes en dit privilegi expressat, dels quals, encara que Thomàs de Àger, cavaller de aquest Principat, no fou inculpat, indiciat ni convensut, no per çò dexà lo duch de Maqueda, essent lochtinent y capità general en lo present Principat de Cathalunya y Comtats de Rosselló y Cerdanya, de fer torturar atosment al dit Thomàs //485v// de Àger y per les confessions extortes en la tortura condemnà a mort natural y manà exequutar, en notable preiudici y agravi de tot lo orde y stament militar. Supplica per çò a vostra magestat la Cort General sie de son real servey manar reparar lo dit agravi, sí y conforme la qualitat de aquell o requer, y manar provehir y que en sdevenidor no se'n fassen altres semblants.

Desé agravi, feren Baptista Sorita, Joan Argelagas y Barthomeu Casademunt en exercir jurisdicció com a privades personas contra Hierònym Cardona y altres

En lo any mil sinch-cents noranta-hu, Enrrich de Cardona, portantveus de general governador en lo present Principat, causà a tota la Generalitat molts gran agravis en fer exercir jurisdicció a personas privades, contra Constitucions de Cathalunya, donant-los orde capturassen diverses personas, com consta del següent:

Primo, per orde de dit don Henrrich, Joan Argelagas, pretès commissari, y Baptista Sorita, qu'es deya ésser creat algutzir durant la absència de Pere Ballet, algutzir ordinari de la governació, prengueren públicament la persona de Hierònym Cardona, sent dit Joan Argelagas y Baptista Surita persones privades. //486r// Perquè en cas poguessen exercir jurisdicció de offici real havian primer de prestar sagrament y homenatge de²² guardar las Constitucions y Capítol de Cort y altres leys de Cathalunya, com disposa hi·ls obliga la Constitució del rey don Joan segon en la Cort de Monsó, Capítol sinquantatres, comensant "Ítem, senyor, etc."; y també havian de hoyr sentència de excommunicació, com disposen y·ls obliga la Constitució del rey don Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, Capítol vint-y-dos, comensant "Poch valdria, etc.", y la Constitució de la Cort de Monsó, any mil sinch-cents quoranta-set, Capítol tretza, comensant "Ajustant a la Constitució, etc.", la qual sentència de excommunicació no havian oyda ni tal consta en la cort ecclesiàstica ni altrament. Y lo matex excès feu per orde de dit don Henrrich Barthomeu Casademunt, pretès commissari, lo qual prengué la persona de Miquel Colomer, notari de Barcelona, sens haver oyda dita sentència de excommunicació.

Secundo, contínuant dit Sorita de fet y com a privada persona en exercir jurisdicció, ab manifesta violació de dites Constitucions, prengué las personas de Bernadí y Antoni Granollachs, cavallers, per quatre o sinch-centes lliures per una fermansa havian feta dits Granollachs a Joan Prat, que fou balle de la present ciutat. Y per la matex rahó capturà a Joan Colell, notari, quant més que en lo temps de dites captures dit don Henrrich, portantveus de general governador, era en la ciutat de Barcelona y en la matexa ciutat leshores exercia lo offici //486v// real ordinari de la governació Pere Ballet. Y essent com és cert que no·y pot haver altre algutzir, y comissari o altre offici de la governació qui exercesca lo matex temps y lloch del dit ordinari en la vegaria hont residex lo governador, eren dits Barthomeu Casademunt, Joan Argelagas y Baptista Surita persones privades y les captures per ells fetas foren mal fetes y axí nul·les, encara que per abús se pretenga que lo governador puga crear quatre commissaris, que quan fer se pogués és solament per exercir jurisdicció en son cas y lloch fora la vegaria hont residex per les causes de que conforme Constitucions pot conèixer. Per çò, los brassos dels tres staments supplan a vostra magestat sien revocades y declarades nul·les dites captures, y en cas conste de alguna revocació de aquelles, axí matex manar provehir que Joan Argilagas, Baptista Surita y Barthomeu Casademunt, pretesos officials, y altres culpables ser punits y castigats, y provehir que de aquí al devant don Henrrich de Cardona ni sos successors en dit càrrech de governador ni lo governador de Rosselló y Cerdanya ni sos successors no presumescan attentar semblants abusos y preiudicis a tota la Generalitat.

22. A l'original «de de».

Onsè agravi, de la captura de Joan Granollachs, deputat militar, y altres procehiments fets per dita ocasió

487r// Hu dels més notables agravis y de major sentiment en lo present Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya, fets per ministres de sa magestat és lo que-s féu a vint-y-quatre de maig de mil sinch-centes noranta-hu, en la captura de Joan Granollachs, leshores deputat militar, y altres procehiments contra d'ell y altres perticulars fets y divuytana elegida per la deffensa de dit agravi, segons lo Capítol setè del nou Redrés firmat y ara jurat per vostra magestat y per lo rey don Phelip, pare de vostra magestat, de gloriosa memòria. Perquè los sereníssims reys de Aragó, entenent lo molt convenia a son real servey que los deputats y oydors del General de Cathalunya, durant son trienni no fossen ne poguessen en manera alguna ser torbats ne impeditos en son exercici y contínuo servey de la república de tot aquest Principat, los feren mercè de concedir diversos privilegis y exempcions y en perticular ab lo privilegi del rey en Pere tercer, que durant son trienni dits deputats y oydors no pugen ser convinguts ne impetits per lo lochtinent e altres officials de vostra magestat per qualsevol rahó y causa que ni excogitar se puxen; y d'exa manera s'és sempre usat y praticat en la casa de la Deputació ab qualsevol procehiments, axí civils com criminals, que officials reals de vostra magestat han fets e nul·lament attentats contra deputats durant son trienni, declarant dits procehiments ser en manifest torp de la Generalitat, procehint contra los culpables, com consta ab diverses provisions fetes per assessors del General y doctors aplicats. Y en particular ab una provisió feta a vint-y-hu de janer de mil sinch-centes vuytanta, la qual fermanan misser Joan Baptista Serra y Guillem Sunyer, assessors del General, misser Prexana, //487v// misser Francesch Serra, misser Gort, misser Fort, misser Montserrat Guardiola, vuy regent per vostra magestat en lo Supremo de Aragó, misser Anton Oliba, vuy doctor de la tercera sala y advocat fiscal de vostra magestat; y ab altra provisió feta lo primer de març del dit any, ab la qual estan fermats quasi los matexos doctors y ab altres diverses provisions antigues ab les quals, en confirmació de dir privilegi del rey en Pere tercer, declaran ser estada prohibida tota convenció civil y criminal contra deputats y oydors durant son trienni, abdicant-se en dit cas tots facultat. De esta veritat és tant certa que per dit respecte molt justament tota la Cort General en l'any mil sinch-centes vuytanta-sinch representà per agravi al rey don Phelip, pare de vostra magestat, de felice recordació, la captura féu a denou de juliol, mil sinch-centes sexanta-nou, dels deputats y oydors axí ecclesiàstichs com seculars del present Principat, agravi may vist ni attentat, y per çò fou servit en dites Corts sa magestat rebre'l com a tal, dient y assegurant a la Cort los maneria desagriar acabades les Corts, dins tres mesos staria la Audiència assentada en la present ciutat. Y si bé tots los de aquest Principat entengueren lo real ànimo y amor de sa magestat en voler-los desagriar, restaren y són restats ab sa real absència frustrats de la exequució de dita voluntat, y en lo perticular de que-s tracte no-s pot tenir confiança de reparo ni remey sinó feta exequució ab la real presència de vostra magestat y veure molt notòriament pus ab tanta violació dels reals privilegis y Capítols de Cort en dit any mil //488r// sinch-centes noranta-hu per lo mestre de Montesa, leshores lochtinent, y dos doctors de la tercera sala y en perticular per misser Joseph Mur, altre dels doctors de la Règia Cort, se procurà dita captura contra dit Joan Granollachs, diputat militar. Y per més iniuriar y agraviar-lo anant dit deputat a un negoci del General y essent en lo carrer de Montcada qu'és dels més públichs dels de la present ciutat de Barcelona, per orde de dit misser Mur, li hisqué Pau Fluvià, pretès algtzir real, ab lo capità de la guarda de dit lochtinent general ab vuyt alabardas y altre molta gent y essent dit Fluvià cerca de dit deputat, ab gran crit y avalot, com si fos un gran adelat, se

abrassà ab ell y-l prengué, ab ànimo deliberat de portar-lo ignominiosament a la presó. Al que dit deputat respongué se admirava molt de tal novetat, perquè los diputats de Cathalunya no se acostumavan tractar de aquella manera, y que ell anava per affers del General, ço és, per un frau de importància que li havien accusat, y que per ço requeria a dit Fluvià, capità de la guarda y altres que allí eran no-l impedissen, detinguessen ni torbassen en dit son exercici, y que per lo matex effecte los requeria també, a pena de deu mil ducats, que-l seguissen y fessen acistència en cercar y pendre dit frau, del que se llevà acte, instant dit deputat, en poder de Miquel Campllonch, notari públich de Barcelona, que allí se trobava. Y dit acte de requeriment donà lloch a que dit Pau de Fluvià y los demés no exequitassen lo perticular ànimo e intent de dit misser Joseph Mur havia tingut se fes en lo modo de dita captura, y dit Fluvià y altres, llevats dits actes, se'n anaren //488v// sens fer dita acistència a dit deputat, com devian y tenian obligació, del que resultà nou agravi, perquè los oficials reals, a requesta de diputats, tenen obligació de acistir en aquells per la prosseguició de fraus y altres coses tocants a la Generalitat, com stà disposat ab la provisió del rey Pere tercer, dada en Perpinyà, a dos de juny, mil tres-cents sexanta-dos, y per lo Capítol de Cort del matex rey en la Cort de Tortosa, any mil tres-cents sexanta-sinch, y ab lo Capítol de Cort de dit Pere tercer, any mil tres-cents sexanta-nou, comensant "Ítem, que tots y sengles oficials, etc."

Entenent los condeputats y oydors lo sobre dit y lo sentiment que tant gran novetat causava per ésser de tanta importància y qualitat lo fet, junctaren encontinent ab la forma acostumada les persones dels tres staments, les quals en forma del Capítol setè del nou Redrés del General, elegiren divuyt personas que ab dits diputats y oydors tractassen y fessen lo que convingués per reparo de dit agravi y reintegració de la dita jurisdicció y llibero exercici del General, conforme per Capítols y actes de Cort, privilegis, ús y styl y pràctica de la Deputació tenen obligació y han acostumat.

Y dits diputats, oydors y divuytena, per bona direcció de dit negoci feren nominació de alguns graves doctors perquè aquells, junctament ab los assessors de la Deputació y misser Francesch Bonet, //489r// advocat fiscal de dita casa y vuy doctor del Real Consell criminal de vostra magestat en lo present Principat, aconçellassen lo que fer-se degués en benefíci del General y conservació de la jurisdicció y llibero exercici de aquell ab concell dels quals rebuda informació de dit negoci. Y vist molts privilegis, Capítols de Cort y exemplars antichs y moderns de la casa de la Deputació, inseguint lo styl y pràctica del General, deliberaren que dita captura y los actes y procehiments de aquella subseguits eren contra dits privilegis, Capítols de Cort y costum de la Deputació y en manifest torp e impediment del General, y axí ab embaxadas al lochtinent general y altres diligències y remeys, procuraren lo remey de dit agravi y reintegració del General. Y no pogueren alcançar cosa tant justa, ans bé dit misser Joseph Mur, ajustant agravi a agravis, a més de dita captura attentà y féu diversos procehiments contra las personas de dita divuytena, axí ecclesiàstichs com seculars, y altres assessor y doctors applicats y arribaren dits excessos a tal terme que après de molt temps cridaren ab veu de pública crida a dit deputat Granollachs y altres per enemichs de sa magestat, entre dels quals eren nomenats lo doctor Lorens de Junyent, sacristà major de Tortosa, y Francesch Sala, prior de Calaf, los quals leshores eren realment persones ecclesiàstichs. Y axí matex ab pública crida bendejaren los demés de dita divuytena, assessors y doctors applicats y molts pobres manestrals, los quals per orde de dits diputats y divuytena ab tota conformitat acistian en la casa de la Deputació per anar a cercar y convidar les persones tenian //489v// de acudir a les divuytenes se ajuntaven cadal dia en la casa de la Deputació per reintegració de diversos agravis y antes de la publicació de dites crides nullament attentades, havent a dits cridats regonegudas ses cases per oficials reals, ab molt gran avolot y scàndol y alsat sometent regonexent les isglésies com si fossen hòmens facinorosos y

delats, los quals proचेyments foren fets contra tot dret y justícia del dit misser Joseph Mur, com consta per haver proचेit ab gran excepció de persones. Lo que se representa a vostra magestat ab una pena y molt gran sentiment, perquè com en dita divuytena de la captura de dit deputat militar se fossen nomenats està dit molts pobres manestrals per enviar-los al que convenia per ajuntar dites divuytenas y per dit effecte tots los deputats y oydors anomenassen cada hu cert número de aquells y per consegüent don Jaume Cassador, bisbe de Gerona, leshores deputat ecclesiàstich, ne hagués nomenats molts per sa part, los quals servian en dita casa de Deputació com tots los demás, dit misser Joseph Mur féu proचेiments contra los demás sens fer cosa alguna als elegits y nomenats per dit bisbe de Gerona, los quals no foren cridats ni bandajats, hans bé se passajaven públicament per Barcelona, vivint lliberament en ses cases; y esta desigualtat se servà de la mateixa manera ab los assessors, advocat fiscal y doctors applicats, perquè misser Francesch Bonet, advocat fiscal leshores del General, a vint-y-sinch //490r// de maig de mil sinch-cents noranta-hu donà en lo consistori dels deputats y divuytena una supplicació deduhint en effecte que dita captura del deputat militar és estada feta contra moltes y diversas disposicions de Capítols de Cort y en manifest torp e impediment del General, y que com a tal fos casada, revocada y anul·lada y per reintegració de dit agravi se proचेhís contra misser Joseph Mur, Pau de Fluvià, don Honofre de Bòria y demás culpables y cada hu de aquells condemnats en les penes dels perturbadors de la exaccó y jurisdicció del General, com llargament en aquella se conté. Y après de rebuda informació, instant dit advocat fiscal y vista aquella y diversos privilegis y Capítols de Cort, dit advocat fiscal, assessors ordinaris y doctors applicats aconsellaren que dita captura era manifest torp y [ministrat] dit concell confirmaren de ses pròpies mans, com consta ab dit concell fet y fermat a vint-y-vuyt de maig de mil sinch-cents noranta-hu, lo qual és del tenor següent:

Los assessors ordinaris del General y los altres doctors aplicats devall escrits, en lo fet de la captura del senyor Joan Granollachs, deputat militar, que divendres, a vint-y-quatre del corrent mes de maig, Pau Fluvià ab altres volgué fer, tots unànimes són de vot y parer que la dita captura és en violació dels reals privilegis, actes y Capítols de Cort concedits al General y als senyors deputats y en //490v// evident perjudici, torp e impediment de la jurisdicció y llibero exercici y exacció dels drets del General y aconsellan que per reparo de dit agravi perjudici, torp e impediment se supplique extrajudicialment al excel·lentíssim lochtinent general mane revocar la provisió de dita pretesa captura ab tots los actes y proचेiments que de aquella han resultats y subseguit. Y no fent-ho que sie proचेhit per tèrmens y remeys de justícia, segons per Capítols de Cort, privilegis, usos y styls de la casa de la Deputació se sol proचेhir contra los impediments y torbants la jurisdicció y llibero exercici y exacció del General, y per ço o firmam de nostres mans.

Ayllà, assessor. Bonet, fisci Generalis advocatus. Junyent, consulens.

Fivaller, assessor. Exarrat, consulens. Cornet, consulens. Don Clemens a Cardona, consulens.

Y dit misser Joseph Mur, tractant aquest negoci, proचेhí tant solament contra dits assessors y doctors applicats, impeditint-los ses bones parts y studis y serveys y zel de emplear-se en servey de sa magestat, com sempre han acostumat, tenint studis y parts per a concórrer en dit perticular ab tots los demás del present Principat, com és notori, reservant immune de dits proचेiments a dit //491r// misser Francesch Bonet, advocat fiscal, lo qual ab dita supplicació y concell refferits havia aconsellat en dita captura y havia rebuts sos salaris per dits treballs com tots los demás assessors y doctors aplicats, desigualtat y excepció de personas molt fora de tèrmens ab ministres de sa magestat, los quals segons son càrrech y official tenen obligació de provehir ab rectitut y no perticular passions.

Dits proचेiments són estats directament impeditius de la execució del Capítol seté del nou Redrés, en manifest torp del General, entremetent-se de fets de la Generalitat,

torbant²³ los deputats en lo exercici de aquella, lo que expressament és contra diversos privilegis, Capítols y actes de Cort.

Primo, perquè per diversos privilegis y Capítols de Cort del rey en Pere tercer està disposat que lo senyor rey y sos officials o altre qualsevol persona no puga fer moure o intentar alguna inquisició, acció, demanda o qüestió civilment o criminalment contra los deputats o algú d'ells o béns llurs o del dit General per qualsevol rahó, cas o causa que dir o entendre se puxen; e que los dits deputats no sien embargats ni empetxats en llur ofici y lo senyor rey no puxa inquirir ni punir algú d'ells, sinó a requesta dels altres deputats romanents.

Secundo, perquè està disposat que ningun official real pot fer ni procehir a cosa alguna que sie pre//491v//iudici, torp e impediment de la jurisdicció, exacció y llibero exercici dels drets del General, y que en cars de dit torp e impediment, poden los deputats procehir contra los tals torbants e impedint an stimació de danys ab lo dobla e altres penes, no podent dits officials entremetre's de fers de la Generalitat, com consta en lo Capítol del rey Pere terç en la Cort de Monçó del any mil tres-cents setanta-sis, comensant "E per cessar fraus"; y per provisió del matex, la qual fou donada en Tortosa, a vint-y-vuyt de janer, mil tres-cents setanta-hu, comensant "Petrus, Dei gratia"; y ab Capítol de Cort del matex rey Pere terç en la Cort de Monsó, any mil tres-cents setanta-sis, comensant "Ítem, quos senyor"; y ab altre provisió del matex, dada en Barcelona, a vint-y-dos de nohembre, mil tres-cents setanta-sis, comensant "En Pere, per la gràcia de Déu"; y ab provisió del rey en Joan, dada en Monçó, a vint-y-nou de maig, mil tres-cents vuytanta-nou, comensant "Joannes, Dei gratia"; y ab declaració del infant en Martí, dada en Barcelona, a vint de juny de mil tres-cents noranta-hu, comensant "Nos, infans Martinus"; y ab altre provisió del matex, dada en la casa de Bellsguard, territori de la present ciutat, a tres de maig, mil quatre-cents y deu, abdicant de si y de sos successors, per sa benignitat //492r// y clemència, tota potestat y jurisdicció de conèixer de delictes perpetrats per deputats y altres coses de la Generalitat.

Los doctors del Real Conçell, pensant colorar y excusar est agravi de tanta importància, digueren s'era feta dita captura del diputat militar perquè los deputats, oydors y altre divuytena manaren pendre y capturar la persona de Baptista Surita, pretès algtuzir ordinari del portanteus de general governador, volent de aquí inferir que dit diputat havia usurpada la jurisdicció real y que, per consegüent, no obstant dits privilegis, Capítols de Cort, usos y styls de la Deputació, s'és pogut procehir a capturar de dit diputat per no tocar en negocis del General. Y és cert que dita captura no fou de menor agravi par a que fos feta per dita causa, com se mostra per les rahons següents:

Primo, perquè no-s pot dir en ninguna manera que lo fet de dita captura de Surita no sie stada cosa del General, pus per reparo dels agravis que dit Surita, essent persona privada, feya contra Constitucions, fou elegida en la Deputació divuytena conforme dit Capítol setè del nou Redrés del General, y de dita captura fou tractat en lo concistori y per la major part de deputats, oydors y divuytena com a negoci propi del General, al qual toca la conservació de les Constitucions de Cathalunya, fou determinada dita captura.

492v// Secundo, que en la dita captura no-s pot conciderar delicte, mal ànimo ni dol ab lo dit diputat militar ni usurpació de la real jurisdicció, perquè aquela fou feta ab concell, parer y determinació de la major part de la divuytena, y axí com lo concell de un ordinari assessor donat per sa magestat scusa de dol y delicte a un official real, axí també lo concell de la divuytena, pus és concell donat per sa magestat y Corts Generals, les quals han de seguir los deputats sots pena de privació de sos officis, y aquesta intenció y voluntat se veu clarament, pus dita captura feren no per persona privada,

23. «Troban» a l'original.

sinó per un porter real. Quant més que, entenent los deputats y divuytena de Surita que alguns deyan que ab dita captura se havia fet preiudici a la real jurisdicció, procuràs ab lo bisbe de Gerona, deputat ecclesiàstich, que com a persona perticular entengués del lochtinent general quin preiudici entenia ésser fet ab dita captura de Surita y com seria servit que's remediàs, perquè sabent-ho los deputats, oydors y divuytena estaven prompts en remedià-ho, y dit lochtinent general respongué a dit bisbe que ell tal orde no tenia de sa magestat. Y estant en estos tèrmens lo negoci y sabent esta voluntat de deputats, oydors y divuytena, fou feta la dita captura del dit deputat militar, la qual per esta sola rahó és molt gravatòria, encara que no-y fossen las sobre ditas y altres rahons per les quals evidentment fou feta en preiudici de la Generalitat.

493r// Y los procehiments fets contra los assessors ordinaris y advocats applicats perquè aconçellassen en dita captura, a més del deduhit, són estats molt preiudicials perquè és directament impedir que deputats no tingan assessors ni doctors qui-ls aconçellen lo de justícia en negocis occorrents, lo que és contra diversos Capítols de Cort y de tot dret civil y natural, per ser concell y parer de advocats tant gran part de deffensió.

Y a més del deduhit de misser Joseph Mur en dit agravi, a fets molts altres procehiments gravatoris que²⁴ perquè per perticulars se representaran a vostra magestat se dexen de refferir, ab confiança que vostra magestat, ab zel de justícia, rectitut y amor que als fidelíssims vassalls de aquest Principat manarà condignament castigar-los; y axí bé que a més de dita punició dits procehiments fets y attentats en preiudici de la jurisdicció per vostra magestat y sos predecessors donada y concedida als deputats del General de Cathalunya sien cassats, revocats y anul·lats.

Per çò, los tres brassos supplan a vostra magestat sie de son real servey manar ésser effectuada la dita revocació y abolicció de captura de dit deputat militar ab los dits procehiments emergents y dependents d'ella, y los culpables condignament castigats, y los qui agravis y danys per dits procehiments han petit ésser degudament desagriats y de dits danys satisfets, perquè de assí al devant no succehesca semblant agravi, en confirmació de privilegi del rey en Pere //493v// terç declarat y ordenat que deputats y oydors durant son trienni no puguen ser convinguts ni impetits com de vostra magestat per sa gran cristiandat y rectitut se confia.

Dotzè agravi, resultant de captures fetes en virtut de memorials de cambra

Lo duch de Maqueda, essent lochtinent y capità general en los presents Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, sens decret ni provisió del regent la Real Cancelleria ni de altre doctor del Real Consell, sinó a soles, ab memorials de camp féu pendre y capturar moltes persones, axí militars com de altres staments, lo que fou violar diverses Constitucions de Cathalunya y drets de la terra. Y en perticular lo Capítol primer y segon del rey en Martí en la Cort de Barcelona del any mil quatre-cents y nou, ab los quals stà disposat que totes les coses tocants a administració de justícia a interès de part se han de provehir y fer passant-los per Cancelleria y fermandes per alguns de les personas en dit Capítol contengudes.

Y en virtut també dels matexos memorials de cambra y per orde y manament del dit duch de Maqueda són estades preses y capturades moltes persones fora la vegaria de Barcelona, ahont residia dit lochtinent general, contrafahent en assó a diverses Constitucions de Cathalunya, //494r// y en particular a la Constitució primera y segona del

24. «Que que» a l'original.

títol “De jurisdicció de tots jutges”, en la nova compilació, disposants que las causas de la vegaria no-s poden tractar fora de aquella y per consegüent lo dit duch de Maqueda no podia manar capturar personas algunas fora la vegaria de Barcelona, no essent encara evocadas a la Real Audiència les causes de las personas que manà capturar ab dits memorials de cambra. Y per les dites captures axí fetes són estades violades les dites Constitucions y han petit injustament moltes personas, y lo duch de Feria a fet lo matex ab diverses personas, y en particular ab Rafel Joan de Biure, lo qual féu pendre en la ciutat de Tarragona.

Y axí, supplica la Cort General a vostra magestat sie de son real servey manar reparar y resarcir los agravis, danys e injúries que ab dites captures són stats causats e rogades que en sdevenidor no sien fets ni donats semblants memorials ni en virtut de aquells sie permès ni-s fassen tals captures.

Tretzè agravi, sobre extraccions y remissions de presos

No obstant que per Constitucions de Cathalunya y assenyaladament per la Constitució de la sereníssima reyna Maria, feta en la Cort de Barcelona, any mil quatre-cents vint-y-dos, Capítol segon, comensant “Volents les Constitucions”, y per la Constitució del rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, any mil //494v// quatre-cents vuytanta-hu, Capítol tercer, comensant “Notifficant”, sie expressament disposat que ningunes causes axí civils com criminals ni persones per rahó de delictes ni altrament puguén ésser tretes de Cathalunya ni de la ballia fora del lloch hont han comès lo delicte. En preiudici de dites y altres Constitucions los dies passats, per orde, segons se entén, del duch de Maqueda, leshores lochtinent y capità general en lo present Principat y Comptats, sacretament y ha hora captada, fonch extret del present Principat violentament y aportat en lo regne de Aragó, ahont fonch exequutat a mort natural, Pedro de Mur, lo qual estava en lo present Principat, derogant expressament a dites y altres Constitucions y privilegis de la present ciutat de Barcelona. Y axí matex, per orde del matex duch de Maqueda, violent y sacretament fonch extret del matex Principat Gaspar Navarro, y portat en lo regne de València, ahont també fonch exequutat a mort natural. Y noresmenys, ab la matexa violència y secret, per orde del mestre de Montesa, leshores lochtinent del present Principat, Guillem Estaes y aportat en lo regne de Aragó. Y finalment, contra tenor de las matexes Constitucions y de un privilegi concedit a la ciutat de Leyda per lo rey en Pere terc, en lo any mil tres-cents sexanta, y en violació de aquell, ab orde del matex duch de Maqueda fonch extret de la ciutat y càrcers de Leyda Miquel Barber, qui estava allí pres, y remès al regne de Aragó, ahont fonch ab ell exequutada sentència de //495r// mort. Les quals extraccions, además són contra dits privilegis y Constitucions, són stades molt prejudicials a tot lo present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya; y [en] confirmació d'esta veritat lo rey don Phelip, pare de vostra magestat, féu tornar a la present ciutat la persona de Guillem Flamench, lo qual era estat extret de Cathalunya. Per çò, se supplica a sa magestat que sie servit manar declarar nul·las ditas extraccions com a fetes contra dits privilegis y Constitucions y altrament y los danys y periodicis ésser smenats y satisfets y en quant menester de nou sie ésser prohibides semblants extraccions ab adiecció de penes.

Quatorzè agravi, sobre la usurpació feta per aragonesos y valencians de la castellania de Amposta y encomandes de Sant Joan de Hierusalem que són en Cathalunya

Fou ab la propdita embaxada y instrucció de dotze de maig, mil sinch-cents vuytanta-set, representat a sa magestat, que los comenadors de dita religió de Sant Joan aragonesos demanaven en lo Real Consell de sa magestat de Cathalunya exequutorials, per tenir en ella encomandes de dita religió y que en esta religió de Sant Joan des de son principi tingueren comunitat de cabuments totes les encomandes que són en los regnes de la Corona de Aragó. E après, perquè per infortunis de Cathalunya faltaren en la religió los comanadors cathalans y sens ells estigué molts anys, los aragonesos, valent-se de las occasions y medis que llavors se'ls offeria, se usurparen no sols la dita //495v// castellania de Amposta, mes encara sinch encomandas en Cathalunya de més auctoritat y utilitat que totes les altres, de tal manera que axí usurpades les han tingudes y tenen sens caber ni acullir-hi catalans.

Y entenent lo emparador y rey don Carlos, de gloriosa memòria, avi de vostra magestat, esta tant iniustícia, en les Corts del any mil sinch-cents y vint, Capítol penúltim, manà que no fossen donats exequutorials ni altres provisions a comanadors aragonesos ni valencians per obtenir encomandas en Cathalunya fins que los cathalans fossen acullits en Aragó.

Lo qual Capítol fou après per lo matex avi de vostra magestat confirmat en la Cort de mil sinch-cents y trenta-set, Capítol denou.

E per los indirectes y fraus que los aragonesos ab altres occasions que se'ls offeriren feyan a dits Capítols, lo matex emperador, en les Corts de mil sinch-cents quoranta-y-dos, Capítol setè, manà que totes les dites encomandas de la castellania de Amposta fossen posades sots real seqüestració, cometent y encarregant la instància a deputats, lo qual seqüestre fou axí provehit.

Y après de moltes altercacions y lites entre //496r// aragonesos y cathalans devant lo gran mestre y en Roma sobre dites encomendes los aragonesos, ab il·lícits medis, obtinueren executorials del lochtinent general en aquest Principat per a poder-las possehir, no obstant lo dit mestre.

Emperò sa magestat, ab Constitució, Capítol quatre de les últimes Corts del any mil y sinch-cents vuytanta-sinch, és stat servit confirmar los dits Capítols de les Corts de mil sinch-cents y vint, mil sinch-cents quoranta-dos y manar-los servir a la letra, cometent també la instància als deputats.

E perquè vaccà après la dita castellania de Amposta e ballia de Miravet, qu'és en comanda de la castellania, de la qual deya ésser provehit per lo Gran Mestre fra don Lupèrcio Pojo, comanador aragonès, y pretania traure executorials per sa possessió, y sobre assò era litte en esta Règia Audiència a relació de dit misser Farrer, en la qual *litte* lo syndich del General, per observança de dita Constitució, féu part e instància per a què dits executorials no-s fossen concedits fins los aragonesos y valencians haguessen cumplit al que disposen los dits Capítols de Corts de mil sinch-cents y vint y mil sinch-cents quoranta-dos.

Y havent dits embaxadors supplicat a sa magestat fos servit per observança de la dita Constitucions y Capítols en favor dels comenadors cathelans manar al lochtinent general y a son Real Concell y particularment al dit misser Farrer //496v// que en ninguna manera provehissen y donassen executorials a dits comenadors aragonesos ni altres stranys, ans servada la forma de dita Constitució y los Capítols de Cort ab ella confirmats.

E sa magestat, ab dita sua real resposta de trenta de març, mil sinch-cents vuytanta-nou, fou servit dir lo següent:

Quanto a los Capítulos que tratan del agravio que pretenden haverse hecho a los cathelanes en haver excluydo del cabimiento de la castellania de Amposta y algunas encomiendas que stán dentro de Catheluña, las quales gosan solos los aragoneses y valencianos, y supplican que en conformidad de lo que les fue concedido en las Cortes de los anyos de mil y quinientos y veynte y quarenta y dos, por su magestad confirmado en estas últimas de Monçó, sea servido de mandar que no se den los executoriales al castellán ni commendadores aragoneses y valencianos de la dicha castellanía y encomendas que están dentro de Cathaluña hasta que ellos hayan cumplido lo que los Capítulos de Corte de los anyos sobredichos disponen.

Sobre esto se ha ya provehido lo que era de justicia.

E perquè sa magestat en la precedent resposta no fou servit remediari aquest agravi //497r// ab la eficàcia que dites Constitucions y Capítols de Cort molt encarregan, foren forsats los deputats del dit trienni de mil sinch-cents vuytanta-set replicar sobre aquest agravi ab embaxada del canonge Miquel Bonet y continuar aprés lo matex los deputats del trienni de mil y sinch-cents noranta ab embaxada de Francesch Corbera y Gualbes y ab embaxada també de nou persones y fer lo matex los deputats del trienni de mil y sinch-cents noranta-tres, ab dues embaxadas, la primera del oydor de comptes Julio Cordelles, Pons de Peremola y Luys Paulet a la qual sa magestat fou servit respondre:

En quanto al tercero Capítulo que toca a las encomiendas que están en Cathalunya y no gosan d'ellas los cavalleros cathalanes,²⁵ su magestat dise que, visto que no se ha podido componer como ha dezeado y procurado ni justamente se puede impedir el curso de la justicia, ha alsado su magestad la mano d'ello para que el nuncio de Sa Sanctadad proveha sobre ello lo que será de justicia.

No remediand-se aquest agravi ab la precedent resposta, replicaren los matexos deputats ab segona embaxada, que fou de Francesch de Pons, abat de Rippoll, don Miquel de Cruylles y de Requesens y misser Miquel Sarrovira, ab la qual embaxada no-s pogué alcançar assiento convenient en confirmació y exequució del que disposen las Constitucions y Capítols de Cort, ans bé //497v// lo Real Conçell, ab provisió feta per lo magnífic misser Antoni Oliba, donà exequutorials als aragonesos y valencians, en notable agravi y preiudici de aquest Principat y dels cavallers commenedors de aquell. Per çò, los brassos dels tres staments suppliquen a vostra magestat per reintegració de dit agravi sie servit manar inconcusament sien servades y guardades les Constitucions y Capítols de Cort sobre assò disposants, intercedint també ab Sa Sanctadad sobre la confirmació de aquells y mane scriure a son embaxador en Roma en recomendació de aquest Principat per a què ab tot effecte se guarde igualtat en los regnes que foraster no obtinguen encomandes en lo present Principat, contra disposició de diverses Constitucions.

Quinzè agravi, resultant de les commissions fetes a Hierònym de Argensola y a don Philip, baró de Heril, del offici de governador de Cathalunya

A denou de setembre, mil sinch-cents noranta-dos, essent en presents en Cathalunya don Pedro de Cardona, portantveus de governador, y don Henrrich, son fill y adiunt en aquest offici per lo duch de Maqueda, leshores lochtinent y capità general, fonch encomenat y comès a Hierònym de Argensola dit offici de portantveus de general gover//498r//nador contra la expressa disposició del Capítol trenta-sis del rey en Pere

25. «Cathalanos» a l'original.

tercer en la Cort de Monsó y contra lo Capítol segon de la reyna dona Eleonor en la Cort de Tortosa.

Ab la qual commissió lo dit Argensola ab la vara e insígnies de governador fonch enviat al siti que per orde del dicentiment duch de Maqueda fonch posat en lo castell de Arsègual, situat en la vegaria y comptat de Cerdanya, excedint en assò lo dit duch de Maqueda, axí per ésser dits don Pedro y don Henrich de Cardona, presents en Cathalunya, com també per no ésser la vegaria y comptat de Cerdanya de la jurisdicció del portantveus de general governador en Cathalunya.

Y al matex siti acudí també ab ses insígnies de governador dels Comptats de Roselló y Cerdanya don Joan de Queralt, governador de aquells, de manera que un matex temps y lloch se trobaren dos governadors, çò és, los dits don Joan de Queralt y don Hierònym de Argensola, y cadú d'ells exercia jurisdicció en lo dit siti, lloch y parts de Arcéguel, de que resta molt clar y confirmat que dit Hierònym de Argensola fou creat nou official, contra la Constitució primera y segona, del títol "Que novells officials no sien posats en Cathalunya".

Y al dit abús y exçès ne succehí altre après, fet per lo matex duch de Maqueda en lo dit offici de portantveus de general governador, y fou que havent-se //498v// de absentar de Cathalunya don Henrich de Cardona, après de la mort de don Pedro, son pare, subrogà o substituhí en son lloch y en son offici lo baró don Phelip de Heril, en lo modo y forma que sos predecessors en semblants casos han sempre acostumat, y lo duch de Maqueda no volgué admétrer la dita subrogació o substitució, ans bé ell subrogà al matex baró de Heril, lo qual, en virtut d'esta subrogació, ha exercit lo dit offici tot lo temps que dit don Henrich és estat fora de Cathalunya.

Totes les quals coses y cada una de aquelles han cedit y cedexen en violació de moltes Constitucions de Cathalunya y en notable preiudici y agravi de tot lo present Principat, y axí déu vostra magestat servir-se de manar revocar las ditas commissions y proceyments en virtut de aquelles fets y declarar ser estades nul·les y no haver-se pogut ni poder-se per havant fer ni tràurer a exemple ni conseqüència, com la Cort General humilment ho supplica.

Setzè agravi, resultant de les commissions en blanch fetes per los duchs de Maqueda y Feria

Los duchs de Maqueda y Feria, durant lo seu govern de lochtinents generals en aquest Principat han fetes moltes commissions en blanch //499r// d'esta manera que en dites commissions feyan dexar spay en blanch, sens exprimir en aquella los noms y cognoms de, y a qui havian de ser fetes y dirigidas dites commissions, y sens la dita expressió manaven y han manat als scrivans de la Real Cancellaria refferen, dassen y registrassen dites commissions y als qui tenian lo real sagell les sagellassen y de aquestes ne han fetes moltes, les quals són contra Constitucions y styl de la Real Cancellaria per les causes y rahons següents:

Primo, perquè lo styl y pràtica de la Real Cancellaria ab Urbe condita és estat y és que los registres originals on se posen les dites commissions al temps se registren y sagellen han de star continuats los noms y cognoms dels commissaris; altrament, no se han jamès acostumat despachar per la Cancellaria, de tal manera que los actes inde seguits, per faltar dit styl y consuetut, fundada ab molt gran rahó, són nul·les, car lo dit styl és estat introduhit per evitar los fraus, falsedats e indirectes danyosíssims que de dexar dits blanchs se'n porien seguir, com se han seguit.

Secundo, perquè dites commissions són contra la Constitució vuytè, sots títol “De officis de algutsirs”, de la nova Compilació, en la qual per Carlos emparador y rey fou statuhit que commissaris no sien creats sinó ab parer de doctors del Real Consell, la qual és estada perpetuada per la Constitució //499v// segona, del títol “De porrogació y perpetuació de Constitucions”. Y és bé cert que dites commissions, dexant los noms y cognoms en blanch, no seran ni són estades fetes ab parer dels doctors del Concell, perquè mal aconsellarien que sie nomenada ni creada persona lo nom y cognom del qual no se sab, y quant se sabés son parer seria que·s posàs nom y cognom en lo registre per guardar dit styl y pràctica evitar los dits fraus, que altramen se podrian fer.

Tertio, perquè també és styl y pràctica de la Real Cancellaria de Cathalunya, fundada en la dita Constitució vuytena, que hans de despechar-se dites commissions ni crear-se dits commissaris, solen per lo manco los doctors del Real Consell abonar la persona y parts del tal commissari, y per çò és molt averiguat que, dexant en dites commissions los noms y cognoms dels tals commissaris es fer frau al dit fonament de abono, sens lo qual jamás se ha acostumat en la Real Cancellaria despechar commissions ni crear commissaris.

De les quals commissions se’n han seguits molts grans inconvenients y notable agravi per a aquest Principat, car per star en blanch les di //500r// tes commissions en los registres se’n ha vista la experiència que són stats commissaris persones inhútils y o baxes, incendiaries, robadors y lladres públichs o assessins homicidas voluntaris, y que los delictes per ser cayguts moltes vegades en la Constitució notòria del rey don Ferrando segon en lo any mil sinch-cents tres, comensant “Com instigant eren y son erronis”, les quals personas jamás lo Real Consell hauria ni ha abonades per ser tant perniciosas y haver perdut lo temor a Déu y que per çò manco tindran temor en les penas posades en la Constitució de observança. Ítem, se’n han seguit de haver-se registrat dites commissions en blanch altre inconvenient no de menor concideració que los commissaris que nomenava lo lochtinent general ad nutum exequutaven y han exequutat dites commissions sense prestar primer lo jurament ni hoyr sentència de excommunicació ans de totes coses, conforme està disposat en la Constitució vulgar de la Observança. Finalment, ne ha resultat tibiesa molt gran en los poblats, los quals per veure’s perseguits per los majors lladres perniciosos que en lo Principat y haja pogut jamás haver sots color y pretest de commissions, los quals poch abans de la vinguda del dit lochtinent general foren y són stats perseguits com a tals per los veguers y officials ordinaris reals y de barons an dexat de perseguir los demés, pensant no alcansar semblants comissions, lo que és stat gran dany y també desauctoritat de la justícia y de tot aquest Principat.

500v// Per çò, los tres brassos supplan humilment a vostra magestat sie de son real servey que dites commissions sien hagudes per no fetes y no·s puguen traure en ningun temps en conseqüència, manant fer declaració y smenats los danys que diversos particulars han rebut per ser stats nul·lament capturats en virtut de dites nul·les commissions.

Desetè agravi, del duch de Maqueda

Entre molts altres agravis fets per lo duch de Maqueda en lo temps fou lochtinent en aquest Principat, molt preiudicials y ab manifesta contrafacció de Constitucions de Cathalunya són los següents:

Primo, que per vâries disposicions està disposat que los tres jutges de cort hagen y degan anar per lo Principat instruhint, fortificant y rebent les enquestas sens los quals o altres doctors del Real Consell que en los casos disposats entren en son lloch, no po-

den los commissaris y aguasils portar-se'n per Cathalunya altres assessors; altrament, les enquestes serian nul·les y deffectuosas de forma y poder. Contra les quals Constitucions y styl notori de la Real Audiència lo dit lochtinent general tremeté als doctors misser Joseph Ferrer y misser Salvador Fontanet molt abans de ésser nomenats jutges de cort per lo Principat de Cathalunya //501r// rebent testimonis e instruint y fortificant en aquestes, formant los interrogatoris com si foren jutges de cort, en virtut dels quals procehiments y processos nul·les durant lo dit govern se han fet moltes causes com si foren subsistents, fent patir a moltes personas fins fer-les compositar, de que han supportat dany moltes universitats. Y en perticular la ciutat de Leyda ne ha patit més de sis millia lliures de dany per los sacrests que commissaris havian posat inseguint lo consell del dit misser Salvador Fontanet en los forments que realment eran de la ciutat, impedit als que tenian orde de comprar forments per dita ciutat; y per més que ab embaxada solempna se li notificàs a major cauthela les deliberacions del concell de dita ciutat, asseneant-lo al dit lochtinent general que eren forments propis de aquella, yamés hi hagué forma de persuadir-li lo grandíssim dany se causava a dita república y fonch necessari en effecte que dita ciutat, ab persones interposades y noms acomodats, se vingué a compositar, com s'és compositada, ab molt centenars, no considerant que dita ciutat és patrimoni y molt volgut de sa magestat y que la administració dels forments y altres coses lliures per Constitucions com les altres universitats.

Secundo, que no obstant per Constitucions de Cathalunya molt notòrias los vots dels doctors del Real Consell sien y hagen de ser llieros, axí en causes criminals com civils, essent com és estat lo styl sempre seguit lo parer de aquells lo lochtinent general, sens mostrar ninguns exteriors per los quals la dita liber//501v//tat de votar pogués ni puga rebre disminució alguna lo dit duch de Maqueda queda en preiudici de dites Constitucions y styl ha procehit en les causes de tal manera que moltes vegades, com és notori y públich, interrompia les relacions de les causes presuadint en las criminals lo rigor.

Tertio, contraféu dit duch de Maqueda a les Constitucions generals per les quals stà disposat que les conclusions del concell han y deuen ésser exequitades havent-se fetes conclusions entre semmana y també en la visita, donant remey a molts presos per a què fossen relexats y trets de les presons. No sols lo dit lochtinent general no permetia la execució de dites conclusions però encara actualment portant-li a firmar la visita feya ojo a les conclusions que li apaeraxia y no obstant que cada dissapte se provehia fossen excarcerats dits presos jamés donava lloch, de hont ne han seguits grans danys y afflucions per ser-ne morts alguns en les presons.

Ítem, féu condempnar a mort algunes persones que eren stades remesas y stant remés y guiat don Christòphol de Barutell lo féu condempnar a dita pena, contra pràctica y observança de la Real Audiència.

Per çò, los tres brassos supplican humilment //502r// a vostra magestat que los agravis y violacions de Constitucions y privilegis refferits sien haguts per no fets y no-s puguén tràurer en ningun temps en conseqüència, manant-ne fer declaració formal per conservació axí de dites Constitucions com dels styls de la Real Audiència.

Agravis de la Inquisició

Los agravis causats als poblats de tot aquest Principat per los pares inquisidors són en número tan excessius y notoris que per dit respecte se dexen de referir, com també perquè de aquells conste plenament ab lo que ab diverses concòrdies y capitulacions del reverendíssim bisbe don Joan y altres stà provehit, les quals no se son observades.

Y axí los tres brassos, per reintegració de dits agravis, supplican a vostra magestat sie servit provehir-hi ab tot effecte, sí y segons ab Constitucions stà ordenat, les quals se són presentades a vostra magestat, pus ab ells se dona forma com deguen y hagen de procehir dits pares inquisidors en aquest fidelíssim Principat de vostra magestat, en lo qual, per tenir tanta obediència, amor, fidelitat y cristiandat, no-y ha necessitat de exir-se del orde de les leys y Constitucions de la terra, sinó en tot star a la inviolable observança de aquellas.

Divuytè agravi, fet per lo hoste de correus del present Principat

La Generalitat de Cathalunya té obligació de mantenir y fer servir los privilegis reals que los reys //502v// cathòlics de Aragó han concedit en útil y profit de tota la terra y demanar los agravis que se'ls fa a ells y a la Generalitat. Y com en l'any mil sinch-cents vuytanta-vuyt la divuytana de la Visita del General determinà de despatxar un correu ab tota diligència a la cort al comanador Junyent, que estava allí per embaxador per lo General, Juan Antoni Ferran hoste de correus de Cathalunya, no volgué donar cavalls per moltes requestes que li donaren com se prove ab les matexes requestes, dient que ell volia despatxar a son gust y al correu que ell volria, per lo qual despetxeran ab mulas fins a Fraga; y quant lo correu fonch tornat, dit Ferran lo prengué y-l posà en la presó y la-y féu star dos mesos com se prova ab la matexa enquesta. Y com stà concedit y atorgat per los reys de Aragó a la confraria dels correus de Nostra Senyora de la capella d'en Bernat Marcús de Barcelona per privilegi del rey don Alfonso y de la reyna Maria y del rey don Ferrando y del emperador Carlos quint, de felice recordació, y ab lo capítol vint-y-sinch y quoranta-hu de dits privilegis y ab lo derrer de las ordinacions està concedit y atorgat que si ningunes differència hi haurà dels correus ab los hostes o ab qualsevol altre persona en coses tocants a dit offici de correus toque la conexença als majorsals y concell de dita confraria; y ab lo capítol quoranta-vuyt de dits privilegis està concedit y atorgat que lo mercader o qualsevol persona que farà dit despatxament //503r// y no volrà que lo correu denuncie la sua partida a ningú en tal cars lo correu puga anar y servir en aquell tal.

Y altre agravia a fet a la Generalitat havent despetxat lo comenador Junyent que stava per embaxador a la cort per lo General un peó que-s deya lo student ab un despatx per los deputats y altre per als concellers y quant fonch assí lo peó dit hoste li prengué los despatxs y obrí les lletres i-ls mostrà a don Manrique de Lara y després las donà als deputats y concellers bons y uberts y digué que lo peó los havia uberts dient que ell lo castigaria y axí lo posà en la presó y a cap de quinze dies li tragué sacretament un viatge per la posta a Masquefa o Vallbona y després ansà no havem vist més lo peó. Y està concedit y atorgat en los privilegis reals de la confraria en lo capítol vint-y-hu que lo hoste no pugue descloure ni mostrar lletres ni donar aquelles sinó sols a la persona que van dirigides, sots pena de privació de son offici y mercè del senyor rey.

Y altre agravi féu als frares de la Mercè, que venint un plech de lletres de Roma ab uns breus per al monastir, lo dit hoste lo amagà, que may l'a volgut donar, com se provà ab actes de notari y ab les reques.

Y altre agravi féu a la Generalitat quant Gualbes de Corbera era embaxador en cort per los deputats //503v// despetxaren un correu ab un despaig per als deputats y altre per als concellers, y perquè lo correu donà de ses mans pròpias los despaigs als deputats y consellers com tenia obligació, com stà disposat en dits privilegis, en lo capítol cinquanta-nou de dits privilegis, perquè lo correu no li volgué donar los despaigs a ell

y perquè no fes lo que féu dels plech que portà lo student dels deputats y dels frares de la mercè, lo dit hoste, a les deu hores de la nit, anà a la posada del correu y per un patge seu feu obrir la porta de casa y ab la daga en la mà se affustà ab dit correu que'l pensà matar a dit correu, com se prova ab la enquesta y capiatu que'n té per la règla cort, per hont té privació de son ofici per dit cas, com stà concedit en dits privilegis, en lo capítol trenta-tres.

Y altre agravi féu a la Generalitat, que havent despatxat los deputats un correu ara ha dos anys per a la cort, lo dit hoste li llevà los despatxos y despetxà altre correu y no lo que los deputats tots havian despatxat.

Altre agravi féu al duch de Cardona, que havent-li despatxat misser Cornet un correu, quant lo correu fou tornat lo dit hoste lo posà en la presó y lo-y féu star dos mesos, y assò féu com ha official y com a tal té llibre en la presó per scriure en son nom los que posa en la presó.

504r// Altre agravi féu a la Generalitat quant tingueren brassos los cavallers en la seu y determinaren de despatxar per embaxador a sa magestat a don Alexandre Alentorn a tota diligència; y perquè lo mestre de postes de Santa Maria del Camí li donà cavalls per a córrer la posta, lo dit hoste de correus lo prengué quan anave a la cort y-l se'n portà pres al Talladell y-l posà en presó, lo que és contra los privilegis reals concedits a la confraria dels correus, com se prova ab lo capítol vint-y-sinch y quaranta-hu dels privilegis ab lo derrer de les ordinacions.

Per cò, los brassos dels tres staments supplican humilment a vostra magestat sie servit manar revocar dits procehiments y condignament castigar a dit Joan Antoni Ferran per dits excessos y desordes, com de vostra magestat se confia.

Denovè agravi, sobre excessos de officials y ministres de la Capitania General

En la matexa propdita embaxada y instrucció de dotze de maig de mil sinch-cents vuytanta-set foren representats a sa magestat los agravis que fins allavors eren fets per officials y ministres de la Capitania General sobre lo tragí y carretatge per la fàbrica de las galeras, dient dits embaxadors conforme sa instrucció que per Constitucions del emparador y rey don Carlos, avi de vostra magestat, de gloriosa memòria, en la Cort de Monçó any mil sinch-cents y trenta-quatre, Capítol segon, confir//504v//mada en lo Capítol segon de la Cort any mil sinch-cents quoranta-set, celebrada per sa magestat com a príncep y lochtinent general, lo capità general y sos officials y ministres no tenen ni poden tenir ni exercir jurisdicció alguna en los provincials, sinó tant solament en los stipendiats y assalariats. Y assò no obstant, los dits officials han procehit y procehexen per lo fet de dites carretes y tragí contra moltes universitats y perticular de viles y llochs reals y de barons y contra sos béns a execució de impositons y contribucions de penes y altres il·lícites extoracions.

E queixant-se los agravats al lochtinent general, foren sobreseguts aquells procehiments y tenint obligació lo Real Conçell de revocar-los, conforme la dalt dita Constitució, Capítol vint-y-nou, Corts de mil sinch-cents cinquanta-tres, comensant "E per quant nous vectigals", no sols han dexat de fer-ho, mas encara han donat lloch que a instància del fisch fos a la Règia Cort evocada causa criminal contra las matexas universitats y diversos particulars sobre dits procehiments.

Y los compresos en dita evocació de causa, havent comparegut en virtut de precedent manament, hagueren de acudir per altre manament a Pedro de Isunsa, qui-s deye ser vehador y tenint càrrech de la dita fàbrica de galeras.

505r// De que han resultat majors preiudicis y agravis perquè per indirecte se feya lo que directament fer no-s podia, contra diverses Constitucions.

Y essent-se evocada la dita causa, se procehex també contra los officials y universitats de barons, que són moltes, perquè des de Gerona fins a esta ciutat, que és lo camí de dites carretes y tragí, casi tot és terra de barons.

Y entre altres danyosos procehiments detenen los balles y perticulars de les universitats de barons per moltes semmanes arrestats per Barcelona, fent-los patir en moltes maneres, en gran sentiment del poble.

E fou també a sa magestat representat per més justificació d'estos agravis de les carretes que lo poble de Cathalunya és llibero, franch y exempt de totes contribucions e imposicions segons regla de tots los capítols y actes de offertes de les primeres Corts fins a les últimes.

Y assenyaladament és llibero, franch y exempt de servituts que-s degan fer ab animals, excepto per tragarin roba de sa magestat y de son primogènit, y en estos casos se han de nombrar y pèndrer las cavalcaduras ab acistència e intervenció dels conceillers o cònsols e jurats de les ciutats, viles o llochs de hont se pendran per llevar abusos y pagant lo just preu.

Y sobre tot està prohibit que no-s puguén pèndrer bèsties ni cavalcaduras que-s tenen per propri ús y per conrear //505v// y farinejar y molents, com disposa la Constitució del rey en Pere terçer, de digna recordació, en la Cort de Monçó, Capítol setze, comensant "Porters e atzembles" y lo Capítol trenta-hu relació rey don Joan segon en la Cort de Monçó, comensant "Ítem, senyor", sots títol "De offici de porter y atzembles".

De que y de altres leys d'esta terra que si poden aplicar resta clar que los poblats en Cathalunya, axí en viles y llochs reals com de barons, no poden ésser compellits a fer dits tragins directa ni indirectament sinó aquells que tenen carretes, bèsties y altres coses aptes y sufficients per a dits tragins, pagant-los primer en tal cars lo just preu, com se feya en los anys passats y en temps més antichs que los viures no eren tan cars com ara, en lo qual temps, sens vexació ni molèstia de algú, pagaven per lo tragí de semblant fàbrica sis diners y malla per quintar y per lleuga y ara no volen pagar sinó quatre diners, y forsen les universitats a pagar los demás de sos propis béns, cosa per sert molt en va y may pensada en Cathalunya.

E no contents de assò, encara ab major agravi y [cruesa], complexen las universitats a donar cert número de carretes o animals, y si fer no-u poden, los composan a tanta quantitat com poden valer lo loguer de las carretas o bèsties que-ls demanaven e en aquesta extorsió y nou vectigal li han posat nom //506r// de capsou, lo qual ve a ésser de tant gran summa que basta a pagar més del que a sa magestat haurie de costar lo carretajar, de manera que no sols restà sens pagar los lloguers com és obligació, mes encara a los officials y ministres se'n aprofiten y als renitents a pagar aquest capsou exequuten per la pena de deu lliures que sobre assò los imposen y per dietes y altres molt graves despesses que-n resulten.

E axí, ab molta rahó se pot dir que tot lo que-s fa en contrari del que és deduhit és extorsió y nou vectigal e imposició y contribució il·lícita y contra dites y altres moltes disposicions de Constitucions, Capítols y altres leys de Cathalunya, per observança de les quals se ocorregué a la real clemència de sa magestat, confiats que per son christianíssim zel de la justícia, pau y quietut d'estos seus fidelíssims vassalls y de la observansa de dites Constitucions y altres leys y de son real jurament d'elles manaria revocar dits procehiments de sos officials y ministres y remediar los agravis que han fets y cada die continuan, de manera que del passat restassen los agravis satisfets y reintegrats y de assí havant tals ho semblants no-s poguessen fer. E axí, los embaxadors o supplicaren a sa

magestat humilíssimament de part dels deputats y de tot lo Principat y fou sa magestat servit en dita resposta de trenta de març de mil sinch-cents vuytanta-vuyt dir lo següent:

Quanto a los Capítulos que tratan de los agravios que //506v// preceden, que los ministros de la Capitanía General hazen a los naturales de aquella Provincia y senyaladamente a los lebradores y gente de trabajo, apremiándoles a servir con sus animales y carretas para la fábrica de las galeras, no teniendo los dichos ministros de la capitania general jurisdicción ni pudiéndola exercer sinó sobre los stipendiarios de la guerra y no sobre los provinciales, allegando que en esto se contrahaze al tenor de muchas Constituciones en dichos Capítulos refferidos y por virtud d'ellas pretenden que son libres y exemptos de qualesquier nuevos vectigales y que no pueden ser compelidos a dar los dichos animales y carretas, sinó aquellos que los tuvieron suficientes para el dicho servicio y pagándolos primero su justo precio, como se ha acostumbrado por lo passado.

Su magestad es servido que sean compelidos a servir con dichos animales y carretas para la fábrica de las galeras que se harán en Barcelona o en qualquier otro lugar de Cathaluña por quenta y orden de sa magestat aquellas personas que tuvieran dichos animales y carretas y los demás que fuere necesarios y suficiente para el dicho servicio, pagándoles sus jornales, y mandará dar orden como los dueños de dichos animales y carretas sean pagados. Pero si los dichos particulares, de su propia voluntad, escogerrán de hazer con dinero el dicho servicio, pagando otros animales y carretas por eximir los suyos, que en tal caso los sea lícito y permitido hazer //507r// lo con que este trato y concierto se haga en presencia y con intervenció del bayle de aquella universidad y hallando los dichos ministros de la fábrica de las galeras con facilidad otros animales y carretes con que se supla la falta de los susodichos para que por ello no haya de cessar la dicha fábrica y para evitar los abusos que en el exegir y executar el dicho tragín o carretatge podrían hazer los ministros a cuyo cargo stá la execució d'esto su magestad mandará a su lugarteniente y capitán general que cometa el conocimiento de los agravios y quejas que d'esto resultaren a quien deve conocer d'ello, para que breve y summariamente y sin contienda de juycio administre sobre ello cumplimento de justicia.

La qual resposta no fou acceptada perquè la execució d'ella no podia ésser sufficient remey de tants grans agravis y les dites Constitucions restaven axí matex en sa violació y contrafacció.

De que han resultat semblants y majors agravis de dits ministres de la Capitanía general qui han fet los qui per embaxada dels deputats del trienni propassat de mil sinch-cents noranta-tres són a sa magestat representats per lo abat de Ripoll, don Miquel de Cruylles y de Requesens y misser Miquel Carrovira ab instrucció de²⁶ de febrer del any mil sinch-cents noranta-sis, dient conforme dita instrucció que com per la dita resposta feta a dita embaxada del canonge Vila y don Pedro de Queralt no se haja del tot donat remey als dits agravis, si bé en ella se dexe //507v// véuer la intenció y zel de gran christiandat que ha tingut y té que sos vassalls no sien molestats ni per dita resposta expressament sie stat manat que los dits arbres sien conservats y de aquells los amos no sien privats sens conexensa de causa, com stà disposat per moltes Constitucions jurades per sa magestat, ni tampoch provehesca y mane expressament que los animals, arreu y altres coses privilegiades per Constitucions no sien compreses en la dita servitut de carretejar, ha succehit que durant lo govern del dit duch de Maqueda són fets per ministres de la Capitanía General semblants, majors y més freqüentats excessos y agravis.

En lo temps del qual duch, les universitats y habitants en les vilas de Calella, Mataró, Argentona, Cabrera, Badalona, Tiana, Premià, Tayà, Llanerers, Sant Vicens, Santa Perpètua, Sant Just de Yvern y altres, que tots són vahins de Barcelona, y també los parcers o mitgers de torres en lo territori de la matexa ciutat, çò és, de la de Francesch de

26. A continuació, espai en blanc.

Boxadors, de don Pau Salbà, de Francesch de Gualbes, de Galceran de Cahors, de Perot de Tamarit y altres, per manament de la Capitanía General y orde de Martí Marigó, ministre d'ella, y per don Ramon d'Oms y altres ministres de la matexa Capitanía, són estats vexats en fer-los anar ab gran número de carretes a carretejar la fusta de la fàbrica de galeras ab sos animals propis, arreus y altres coses privilegiades y, lo que pijor fou, sens justa y deguda paga de sos jornals, contra la mente de sa magestat, Constitu//508r//cions y leys de Cathalunya y tota rahó natural y divina.

Y havent los síndichs de ditas universitats y molts perticulars d'elles y també los perticulars de dites torres acudit en diversos dies del any passat y corrent al emparo de deputats ab la forma deguda per observança de dites Constitucions y altres leys d'esta terra los deputats ab diverses supplicacions donades per lo syndich del General, segons lo styl de la Deputació en diversos dies del any proppassat y corrent y també ab embaxadas de personas dels tres staments tremesas a set de agost y a vint-y-vuyt de setembre proppassats, havent supplicat al dit lochtinent general la observança de dites leys y lo remey de tants agravis y tan notables, no sols ha dextat de donar-lo, mas encara ab nous manaments y nova forma contra moltas Constitucions per provisió de misser Joseph Dalmau, qui ere jutge de cort, com si fossen negocis criminals, ha manat als provincials de dites y altres universitats que dins tres dies, a pena de deu lliures, anassen com molts d'ells per temor de les penes són anats, ab sos bous, mules, rossins y carretes y altres arreus de llaurar a carretejar y rossegar la fusta que era tallada en Castelldefels, fent-los exir de sos térmens y cases pròpies per anar a parts molt llunyedanes, ab gran pèrdua y danys, no donant-los sinó quatre diners per quintar. De manera que ha contes que un home ab un parell de mules y carreta no guanyave en un dia un ral, cosa digna de plorar, y altres per no poder obe//508v//hir dits manaments pesats y insuportables se són composats.

Los quals agravis, per més oppressió y afflicció dels dits provincials, foren fets per dits ministres y per dit jutge de cort com de coses criminals en los mesos de juny, juliol, agost, setembre, octubre y altres temps, en los quals los pobres pagesos y altres que entenen en lo exercici de agricultura estan ocupats y se ocupan en fer los guarets, sembrar, veremar, feinejar las terras, sagar y batre, fent-los-ho dextar tot, en gran ruhina y destrucció de les cases y lochs de sa habitació, y axí del principal ab tanta inquietut y cruesa que no pot ser major.

De hont, perquè un inconvenient ne porta altre, causaren los dits ministres de la Capitanía General altre dany de molt gran llàstima a les pobres universitats, a les quals, sens jurisdicció ni poder algú, manaven donar excessiu número de carretes y, per no poder-las donar, los forsaven ab aquest indirecte a pagar cert número de carretades per cada mesada, fent que per çò indirectament pagassen per cada un mes vint lliures o més. Y les universitats, per acudir a esta paga, foren forsades en congregació de son concell y ab licència de sos superiors imposar-se contribució e imposició dita vulgarment capsou, la qual no és per necessitat ni utilitat alguna de les universitats ni dels singulars //509r//ans en tal ruhina y destrucció y assenyalamet de las pobres viudas, pubills y altres qui no tenen animals. E la qual nova contribució importa prop de tres-centes lliures per cada universitat, que junctades als censos, censals y altres mals antichs y justament imposats abasta a totalment destruhir y arruhinar-les per ser-los impossible supportar tant pesat y diabòlic jou.

E com la dita imposició y nou vectigal tinga principi de las extorcions, excessos y vexacions de dits ministres de la Capitanía, qui volen sens jurisdicció alguna indegudament forsar que sie feta dita servitut ab animals privilegiats y exemps, sens tenir compte en lo institut de la agricultura ni en que posen en contingència de despoblar-se molts llochs del Principat, és molta averiguat que dites universitats y sos poblats no-s poden voluntàriament carregar-se tal imposició, per la qual sempre se presum concussió al

que sanctament ha provehit sa magestat en la Cort de Monçó, any mil sinch-cents cinquanta-tres, Capítol quinze dels particulars del General, en lo volumen y Constitucions vint-y-nou. Hahont mostra sa magestat no tenir cosa més avorrida y fora de sa real y pia intenció, pus per revocació de tals agravis ordenà en favor del Principat y auctoritat del concistori de deputats lo que allí és de veure.

Per exacció de la qual nova contribució, vectigal e il·lícita imposició de dit capsou (en que és molt clar falten tots los tres requisits necessaris segons opinió de tots los segrats theòlechs, canonistes y legis//509v//tes, çò és, auctoritat e forma, que és distribució equal, causa final, que és utilitat y necessitat de les universitats), los dits don Ramon d'Oms y Martí Marigó, per medi de tillets prohibits per Constitucions, Capítols y actes de Cort fan exhigir y pagar als balles y jurats y altres particulars la dita quantitat y contribució forçada, de tal manera y ab tant rigor, violència y extorció que si no-s remediave com de la gran clemència de sa magestat se sperave, se arruïnarian dites universitats y sos llochs, com és dit, se haurian del tot despoblats y de part de ser-los de treballadors y pagesos molt útils a la república serien nius y receptàculo de capitals lladres.

Advertiran també a sa magestat que los dits ministres de la Capitania, per medi indirecte del dit capsou alcansen trestants del que paga sa magestat per lo dit port de fusta y que axí resulta evidentment ésser iníqua dita exacció de tant mala contribució ocasionada per a fer-se dita depopulació.

Y estos inconvenients y agravis són principalment causats per què los demés o bona part dels oficials de la Capitania General són foresters y no naturals, contra diverses Constitucions de Cathalunya ab les quals està ordenat que tots los oficials sien cathelans. Y en particular per la Constitució de la reyna Maria en la Cort de Barcelona, Capítol //510r//trenta, comensant "Per provehir a la indempnitat", y del rey don Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, Capítol denou, comensant "Per quant diverses Constitucions, etc." Y est agravi causa molts excessos en lo lochtinent de capità general en la vila de Perpinyà, lo qual tampoch per observança de les Constitucions de Cathalunya y assenyaladament del Capítol quinze, comensant "Item que algun home", sots títol "Que los oficials no sien continuats" no pot ser prevehit sinó a cathalà, y per consegüent no deu tenir aquell don Ferrando de Toledo, del que ha resultat y resulta notoris agravis en tots los Comptats de Rosselló y Cerdanya, y dit don Ferrando no sols se intitula lochtinent de capità general en dits Comptats, però encara superintendente del castillo de Salses y partido del Empurdà, les quals paraules són notòriament contra Constitucions de Cathalunya, tant per lo refferit com també per la creació de dit offici y títol nou de superintendente y oficials nous en Cathalunya no-s poden elegir sinó en convocació de Corts Generals. Y és cosa insòlita y no acostumada de que dit lochtinent y capità general exercesca jurisdicció ab los alcaides de Salses, Roses y altres, ans bé deïan los syndichs de Puigcerdà, Coplliura, Salses, Tuhir y Voló, que lo dit lochtinent acostuma exercir jurisdicció en los alcaides dels castells dels Comptats de Rosselló y Cerdanya, y en tal possessió stan de temps immemorial dites universitats y en consuetut de haver recors de pretencions y agravis de dits alcaides, immediadament al dit lochtinent y axí si y hahont lo dit agravi //510v// se propose volen y protestan que sie sens preiudici de dita consuetut, com axí ho hajan aconsellat los advocats del bras real, com dit don Ferrando de Toledo cada dia intenta com consta ab un manament fet per dit don Ferrando a don Galceran de Semmanat, alcaide de Coplliure, del tenor següent:

Don Ferrando de Toledo, lugarteniente de capitán general en los Condados de Rossellón y Cerdaña, superintendente del partido de Ampurdán y de los castillos de Salses y Rosas y demás de la frontera. Por quanto ha venido a mi noticia que habiéndose presentada y nottificada a don Galcerán de Semmanat, alcaide del castillo de Colibre, una cédula de su magestad, no la cumple; por tanto, con tenor d'esta le ordeno al dicho don Galcerán que, so pena de cien scudos de oro de a doze

reales, aplicadores para la fábrica del castillo mayor de Perpiñán, haga residencia en su castillo y no se ausente dél sin expresa licencia del excelentísimo señor lugarteniente y capitán general d'este Principado o mía, con aparcibimiento que no lo haziendo será irremissiblemente exequutado por dicha pena, a más de la baxa que se le hará del sueldo.

Fecha en Perpiñán, a los veynte y seys de henero de mil y quinientos noventa y siete anyos.

Don Ferrando de Toledo.

Pedro Bararque, por su mandado.

511r// Y occassió de dit manament, don Galceran Semmanat fou capturat per dit don Ferrando en lo castell de Perpinyà y detingut en aquell ab guarda; y axí matex, semblants manaments per dit don Ferrando foren expeditis a don Nofre Doms don Galceran Armangol y altres alcaydes, exercint contra d-ells actes de jurisdicció.

Suplica ara la present Cort a vostra magestat sie de son real servey manar satisfer y pagar a las ditas universitats y particulars tots los danys que han rebuts dels ministres de la Capitanía General per los excessos per ells fets en tot lo sobre dit y manar que de assí havant los manaments y procehiments que-s faran perrahó del carretejar y portar la fusta de la fàbrica de las galeras no sien fets per la Capitanía General, sinó per la Real Audiència civil, y que en dits manaments no s'i comprenyan ni pугan ésser compresos los animals, [arortons] ni altres necessaris per a cultura, y que vostra magestat sia servit manar-los pagar on preu, taxant-lo ara de present, conforme lo corrent temps. E axí matex, provehir lo offici de lochtinent de capità general en los Comptats de Rosselló y Cerdanya y als alcaydes en personas que sian naturakls del present Principat y Comtats, los quals acudirán en lo servey de vostra magestat y deffensa de aquest Principat com sos passats han acostumat.

Vintè agravi, fet ab una exida sobre lo port dels pedinyals en lo present Principat

Ab la Constitució del sereníssim rey don Ferran//511v//do segon feta en la Cort de Barcelona del any mil quatre-cents vuytanta-hu, Capítol vint-y-dos, comensant "Poch valdria", per la observança de las Constitucions, que és tant necessària, fonch molt sanc-tament estatuhit y ordenat que sempre que-s pretengués per algun official real alguna cosa ser estada feta o provehida contra los Usatges de Barcelona, Constitucions de Cathalunya, que request lo tal official essent-li stada feta fe dels tals Usatges o Constitucions que-s pretén ser contrafets dins tres dies en havant comptadors après de la presentació de la tal requesta haja de revocar tot lo que fet haurà e tornar-ho al primer stament. E que si hi ha instància de part o del matex official requestat se dubta lo tal fet de la revocació del qual serà ajustat contra los dits Usatges e Constitucions o no que se haje de votar y dividir per la Real Audiència ab intervenció almenys de deu doctors de aquella, per los quals si serà declarat los dits actes ésser contra losdits Usatges o Constitucions, que feta dita declaració, lo dit official qui serà estat request dins un die après que la tal declaració li serà stada intimada haja de revocar los tals actes per ell fets y en renitència sua que-ls haja de revocar lo doctor que en la tal declaració presidit haurà. E que en aquell per lo qual lo contrari serà fet incórrega ipso facto en pena de privació de son offici, e que sie hagut per remogut de aquell, e per privada persona, sens presentació, jurisdicció alguna y que après no pugue obtenir offici ni benefiici de jurisdicció o sens jurisdicció en //512r// Cathalunya y en altres penas en dita Constitució exposades. E que lo tal official que en aquellas incorregut serà no puga ésser guiat, perdonat ni remés, hans bé puntualment exequutat y que reste per a sempre inhàbil per obtenir, ex-

hegir officis e beneficis en Cathalunya. E los deputats del Principat de Cathalunya sien tinguts instar la observansa de dita Constitució. Y com se veja per experiència que molts doctors del Real Consell alguns anys a esta part, y particularment lo magnífich misser Joseph Mur, després de les últimes Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch ensà són stats diverses voltas requests axí per alguns perticulars com per lo syndich del General de Cathalunya que per observança de dita Constitució revocassen algunes provisions y altres actes per ells fets com a contraris als Usatges de Barcelona y Constitucions de Cathalunya, cotant-los en les tals requestes les Constitucions per ell contrafetes; y donada per ells la resposta que acostumaven de que stant promptes y aperallats de servir les Constitucions, no-s són més curats de revocar lo que contra ells havian fet o provehit ni tampoch de fermar dubte ni de declarar sobre aquell, y axí reste lo present Principat frustrat del gran fruyt que sperava de dita Constitució, com consta ab una requesta donada a quinze de abril de mil sinch-cents noranta-vuyt, la qual és del tenor següent:

Il·lustre senyor. Los deputats del General de Cathalunya han entès que a ocasió de les crides últimament manades publicar de part de sa excel·lència sobre lo port dels pedrinyals en lo present Principat de //512v// Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya han resultat notables danys als habitants en dit Principat y Comtats y se ha contrafet a diverses Constitucions de Cathalunya y drets de la terra. Y en perticular quant al capítol disposant y prohibint que los ferrés y manyans o altres officials no pugan fer arcabussos que no passen la mida de quatre palms u miges, impedir lo llibero commerc en Cathalunya, contra la disposició del Capítol vint-y-sinch, comensant “Statuhim”, del rey en Pere segon en l’any mil dos-cents vuytanta-tres, y altres diverses Constitucions scituades en lo matex títol “De llibero commerc”; y altrament és fer edicte general en Cathalunya contra la disposició del Capítol onzè, comensant “Revocant”, del rey don Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, any mil quatre-cents vuytanta-hu, y axí bé, en exequució de la matexa crida és estada feta una evocata causa general en lo Real Consell criminal sobre lo port de dits pedrinyals a relació del magnífich misser Joan Ferrer, jutge de cort, a la qual se ha provehit que algú o alguns algutzirs de la Règia Cort se conferís per los lochs del present Principat y Comptats a effecte de capturar tots los culpables en dit port de pedrenyals o de inquirir contra aquells, a la qual evocata causa general y provisió obste lo Capítol sisè, comensant “(Com en molts y diversos llochs)”, del rey en Pere tercer en la quarta Cort de Barcelona, del any mil tres-cents vuytanta-dos, y lo Capítol vuyt de la reyna Maria en la Cort de Barcelona del any mil quatre-cents vint-y-dos, y lo Capítol vint-y-nou, comensant //513r// “Per tolre vexacions”, de la matexa reyna dona Maria en la matex Cort, conforme los quals no-s poden²⁷ en Cathalunya fer enquestes ni inquisicions generals ni anar algutzirs o altres commissaris per lo present Principat de Cathalunya per exercir y fer actes alguns generalment de jurisdicció sinó tan solament sobre algun fet perticular a ells expresse y particularment comès, la qual evocata causa general y provisió y expressament contra lo tenor de ditas Constitucions per quant sab a inquisició o enquesta general pus generalment comprén a tots los habitants en lo present Principat y Comptats que hajan portat y per havant portaran pedrinyal, de hont resulta també notable preiudici a la jurisdicció dels barons, axí ecclesiàstichs com seculars de Cathalunya. E axí bé notables danys e inconvenients als habitants y poblats en lo present Principat per les moltes vexacions que los algutzirs y commissaris de la Règia Cort y altres ordinaris los fan, composant a huns y dissimulant a altres, fahent perdre bolletes als qui volen tenir pedrinyals, tenint ho no tenint archabús, sols los paguen bona quantitat per dita bolleta, ni-s serva la igualtat se ha de guardar acerca de dita prohibició

27. «Posden» a l'original.

de pedrinyals, conforme stà disposat per los Capítols cent y quatre y altres consequetius de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch. Per quant se veu per la experiència que los officials reals, per tollerància y dissimulació, porten dits pedrinyals y no volen ni permeten que los officials del General, anant per coses y afers del General, aportan pedrinyals. E com los senyors //513v// deputats, per la obligació y càrrech de llur offici, han representat estes coses a sa excel·lència ab una embaxada solempne y ab supplicació en scrits, supplicant-lo fos servit manar se guardassen las Constitucions y altres drets de Cathalunya y reperar los dits y altres inconvenients y servir tota ygualtat per a què las ditas y altres diligèncias fetas per dits deputats tinguen y sortesquen la degut effecte, lo syndich del General, en nom dels dits senyors deputats, interpelle y ab lo degut acato y respecte requerex a vostra magestat que, com a regint la Real Cancelleria aconçelle a sa excel·lència, per observança de les dites y altres Constitucions y levar los inconvenients alt refferits y servir tota ygualtat, mane revocar ditas cridas y evocata causa general, conforme per part dedits deputats li és estat supplicat; altrament, protesta de les penes contengudes en lo Capítol vulgarment dit de la Observança, axí com per vostra magestat és estat promès y jurat en lo introhit de son offici, *requierens vos notarii*. Per çò, los tres brassos de la present Cort supplican a vostra magestat sie servit manar provehir y declarar en persona de dit misser Joseph Mur, segons dites Constitucions disposen, per reparo del present agravi, com de vostra magestat se confia.

514r// *Tenor vero gravaminum particularium per tria stamenta concordatorum et prefate sacre, catolice et regie magestati per dictos dominos comissarios ex decreto dictorum stamentorum presentatorum, acceptis tribus, et signanter diebus vigesime quarte et vigesime septime mensis junii, anni predicti millesimi quingentesimi nonagesimi noni, prout supra in presenti processu sub dictis diebus respective constat, sic sequitur:*

Agravis particulars

Agravis fets a la ciutat de Barcelona

La ciutat de Barcelona se quexa dient lo següent:

Primo, que per lo sereníssim rey don Alfonso fou venut a la present ciutat un censal de pensió annual de mil tres-cents setanta-sinch lliures, a for de vint mília per mil per tuïció y seguretat de dit censal ne obligà a la ciutat solepnement y posà entre mans totes les rendes reals, volent per millor facilitar la paga de la pensió del dit censal que la ciutat creàs un receptor, lo qual obràs y exhigís dites rendas y los luysmes que-s rebian dels feus y alous reals y de aquells pagàs los salaris als officials de la ballia o procuració real, conforme leshores eran tatxats, y del restant pagàs y giràs a la ciutat la dita pensió, com apar per lo acte rebut en poder de Bernat Splugues, scrivà major del consell de dita ciutat, a tres de //514v// agost, mil quatre-cents vuytanta-nou; lo qual censal fonch

aprés reduhit a for de vint-y-sinch milia per mil. En virtut del qual pacte en dit censal posat, la ciutat ha acostumat quietament fer extracció de la bossa de balle de cóps de una persona per lo dit offici de exactor, y aquell extret ha acostumat exhigir ditas rendas y luïsmes fins alguns anys ha, que és estat creat per lo sereníssim rey don Phelip, pare de vostra magestat, un nou exactor, lo qual reb ditas rendas y no permet la reba lo exactor de la ciutat, com deu. Y axí la ciutat no té ditas pensions ni les pot còmodament rebre per ésser-se creat dit nou offici de exactor, ab gran salari, y ésser-se erigit un concistori ab tant grans salaris que les rendes no abastan per dits salaris y càrrechs fa dita ballia; per tant, per observança de dit acte, se demana a vostra magestat revoque dit nou offici de exactor y mane que dits salaris sien pagats després que dit exactor de la ciutat haurà pagada dita pensió a la ciutat.

Ítem, per part de la ciutat se demana a sa magestat mane pagar a la ciutat lo que per rahó de les pensions de dit censal li és degut, que puja noranta-set mil tres-centes setanta-dos lliures, com consta y apar ab lo compte aportat per lo racional de la present ciutat, còpia del qual a sa magestat se donà.

Ítem, per privilegis reals per sa magestat estos dies jurats y en perticular per lo sereníssim rey don Jacme primer en satisfacció dels serveys d'esta ciutat y habitants en ella feren a sa magestat en la conquesta de Mallorca y València, fou concedit privilegi en aquella y a sos ciutadans de que en totes les terres de sa magestat //515r// axí acquerides com acqueridores fossen franchs ells y ses cases y mercaderias de tots drets, impòsits, leudes, passatges o altres exaccions de qualsevol gènere e nom fossen; los quals privilegis no obstant, los officials de vostra magestat en lo regne de Scicília no han duptat exhigir de dita ciutat y sos compradors per rahó de un nou impòsit grandíssimas summas, de les quals se'n done a sa magestat memorial apart tret del racional de la ciutat e actes autèntichs, la qual quantitat ha pagada dita ciutat compellida y forçada per remediare la necessitat dels forments. Per çò, se demana a sa magestat se servesca manar pagar a la dita ciutat les dites quantitats y manar a dits officials y ministres no exhigescan de dita ciutat ni compradors de aquella dit dret.

Ítem, com per privilegi del sereníssim rey don Ferrando sie concedit a la present ciutat de poder fer extracció dels officis de dita ciutat, assenyalant per enaquells bosses particulars y entre altres per als officis de balle y jutges de taula, la qual extracció se feya de tres en tres anys, lo die de sant Pau; en virtut del qual privilegi ha acostumat la ciutat fer dita extracció lo die de sant Pau fins estos anys que és stada privada de dita sa possessió. Per tant, se demana manar restituhir la dita ciutat en sa possessió de tràurer dits officis de balle y jutges de taula, majorment que totes les universitats tenen encara privilegi de tràurer terna per a balle.

Ítem, com per diversos privilegis concedits a la present ciu//515v//tat estiga disposat de que causes de confraries ab confreres, de confreres ab confraria, de confrere ab confrere no se pugen per ninguna qualitat evocar en ningunes instàncies al Real Consell, ans sens salaris se hagen a decidir per los concellers y sens scriptura, los quals privilegis per los doctors del Real Consell per fer salaris no són observats, ans bé admeten en dit Concell ditas causas y fan pagar salaris per fer declarar les excepcions y són causas a que dites confraries supporten moltes despeses y gastos, contra la mente, série y tenor de dits reals privilegis, que disposen se hagen a declarar dites causes per los concellers, sens salaris y sens scriptures. Per tant, se demane manar dit privilegi ésser observats a la lletra y declarar no poder-se evocar en ningunes instàncies, prohibint universalment que dites causes en ninguna instància, axí primera com segona com tercera, en ninguna qualitat etiam de regalias pugan evocar, ans en les lletres se haja de ajustar en la clàusula se acostuma posar dummodo non sit causa impositionum, que no sien causa de confraries; y en cars se evocassen, poder dits concellers passar havant, no obstant qualsevol inhibicions.

E lo president, regent o conceller o lo més antich de la sala qui presidirà qui aquella de fet admetrà sie privat de la tersa de son salari, la qual a requesta del sol síndich de la ciutat tinguen obligació los deputats retenir-se.

Ítem, com per diversos privilegis estiga disposat que los ciutedans d'esta ciutat hagen y sien tinguts de ésser judicats conforme les leys municipals //516r// y de la terra y no puguen ésser llurs personas tretes de la present ciutat ni judicats fora de aquella, com consta ab diverses deliberacions fetes per reys de gloriosa memòria, per lo duch de Maqueda y doctors del Real Consell, contravenint en aquelles, estos anys atràs se tragué de la present ciutat y regne la persona de Pere de Mur, y axí matex se són extrets altres, ab notable violació de dits privilegis y perjudici de dita la ciutat, manar declarar dits actes nul·les y que de cetero no-s puguen traure en conseqüència.

Ítem, a bé que per diverses Constitucions y privilegis està disposat que no-s puga procehir a captura de ningun ciutedà, sinó que precehesca provisió de jutge o sie trobat en crim fraguant, per lo governador y altres officials vuy se és introduhit de que si los carniçers, venedors de peix fresch y altres venedors de provisions no volen dar a llurs compradors la carn, peix y altres coses volen, no sols per llurs senyors sens tornes, més també per altres, fent grangeria de axò, sens més los fan posar a la presó; y estos dies ne féu star dit governador un carnisser a la presó tres dies, ab cadena al coll, en notable dany de dits privilegis y Constitucions. Per tant, se demana per part de dita ciutat manar revocar dits actes y manar de cetero no-s fassen, y que ningun ciutedà puga ésser capturat sinó ab provisió de jutge, sots pena de privació de una terça del salari per lo jutge qui tal farà y ordenarà, la qual los deputats se hagen de retenir a sola requesta de la part, a pena de una terça per los deputats.

516v// Ítem, reb la ciutat y ciutedans de aquella un notable agravi y preiudici per quant, essent aquells franchs de tots impòsits y vectigals, los ministres y officials de la Thezoreria de sa magestat han introduhit que ningun ciutedà puga comprar blat per provisió de sa casa y portar aquell per mar sens licència del thezorer, fent pagar per aquella un real y fent-los prestar caució, fent-los pagar per aquella salari. Per tant, se demana a sa magestat se servesca satisfer lo que dits ciutedans hauran pagat y que de cetero no sie necessària dita licència y acàs ho sie, se done sens exhibir-ne per aquella cosa alguna.

Ítem, resten molt preiudicats los ciutadans honrats d'esta ciutat y la present ciutat per ésser los privilegis concedits a dit stament part a petició de dits ciutat y generalment tots los habitants en lo present Principat de la sentència profferida en la causa se aportave en la Real Audiència contra misser Jaume Dalmau y demés sòcios ciutedans nous y de privilegi contra los ciutedans vells y de matrícula, per ésser aquella profferida contra tot dret y justícia; per quant axí en dit Real Consell, llegit lo procés, entenen lo compte de València, lochtinent general, lo parer de misser Guillem Sunyer, y vist votant aquell eren quatre en vot en favor dels ciutedans vells, no permeté se acabàs de votar dita causa, sinó que aguardà que dit misser Sunyer se'n anàs a una visura //517r// y essent aquell fora féu-se votar dita causa y a bé foren tres en favor dels ciutedans vells y sols dos en favor dels nous no permaté prevalgués la major part dels doctors del concell, ans bé volgué votar com si hi hagués haguda paritat, com consta en lo llibre de les conclusions del Real Consell, y ab jurament ho testificaran micer Joan Sabater y misser Antoni Oliba. Lo que si-s toleràs y permetés no seria ninguna hazienda ni vida dels del present Principat segura, perquè volent lo lochtinent general affavorir o dampnificar una persona, procuraria entendre los vots y parer dels doctors del Real Consell y, entés no ésser a son gust, procuraria traure de [iustat] aquells y farian la causa quant a ell parria. Per tant, se ordenarà se demane dit agravi per greuge y que-u declare lo rey ab la Cort.

Item també en Cathalunya lo capità general y sos ministres no han dextat de gravar a las universitats que no tenen los habitants en ellas commoditat de carretes ni bestiar

de tatxar-los de que cada mes paguen certa quantitat; y com sie contra Constitucions, supplica a sa magestat se mane provehir que dits impòsits y tatxes sien revocades y manar ab penes axí al capità general com ministres no posen aquelles ni exequuten.

Ítem, ab lo privilegi de juy de pròmens, detriment y violació per causa que lo governador absent lo lochtinent general quant vol castigar algun pres o fer-ne altrament a sa voluntat lo trau sacretament //517v// de la present ciutat y-l porte Alella, a la sua torre y a Sant Boy, y allí a sol concell de son assessor ne fa lo que li apar. Per tant, per reperar dits abusos, se supplica a sa magestat mane provehir y ordenar que no pugue dit governador traure presos de la present ciutat, sinó que aquells haja de judicar en lo juy de prohòmens, sots les penes posades en lo Capítol de la Observança.

Ítem, per lo sereníssim rey don Ferrando y altres reys està concedit a la present ciutat tenir un Concell de Cent jurats vulgarment apellat, per a tractar en aquell les coses concernents al govern y bon regiment de la ciutat, donant facultat a les personas de dit Concell de poder en son lloch lliberament votar lo que llurs consciències los dictarà, contra lo qual privilegi per lo compte de València, lochtinent general, y Real Consell se ha procedit a fer procehiments contra alguns de dit Concell per haver votat ab la llibertat deguda, fent-los patir en star retirats per iglésies, contra la mente de dits privilegis. Per tant, se demana sien revocats dits procehiments y que de cetero no-s fassan, sots pena per lo jutge que aquells farà de perdre una terça de son salari.

Ítem, per los doctors del Real Consell de vostra magestat se fa notable agravi als doctors gra //518r// en leys y canones en la universitat de la present ciutat no volent-los admètrer en advocacions ni altres coses tenint dita universitat tant llarchs y bastants privilegis com los demés y tenint a bé los dits doctors de ésser agregats en dita universitat y acudir als profits y utilitat de aquella.

Ítem, havent-se provehit a la captura del diputat militar estos anys proppassats y entenent los diputats no poder-se fer per lo Capítol del rey don Martí y altres privilegis, està disposat que los diputats ni oyadors durant son trienni non possunt impeti nech conveniri, y axí la paraula impeti té respecte a causa criminal y la paraula conveniri a causa civil, y havent-se junctat per dit effecte molts doctors juntament ab los assessors ordinaris de la casa de la Deputació, los quals havent vist molts exemplars en observança de dits privilegis y capítol y firmats per los demés doctors qui vuy són del Real Consell y axí resolt que no se podia procehir a dita captura per los doctors del Real Consell criminal y tercera sala, se ha procehit contra dits assessors y advocats applicats y altres personas dels tres staments, per lo que són stats forsats a retirar-se y star per spay de tres anys o més fora de ses cases y axí se demana sien reparats dits agravis y satisfets dits assessors y advocats y personas en lo que per rahó de dit agravi han petit.

Ítem, estant disposat per Constitució del present Prin//518v//cipat que no-s puga procehir a exequució de alguna persona o béns de aquella que primer no haja procehit provisió de jutge per lo compte de València, lochtinent en lo present Principat, foren enviats oficials en casa de Pau y Miquel Puiggener, germans, per exequutar aquells en dos o tres mília lliures volia li emprestassen, que com dita exequució contra tot dret de la terra, se demana a sa magestat se servezca manar reperar dit agravi y satisfacer a dit Puiggeners lo que per rahó de dit agravi han petit.

Ítem, la ciutat de Barcelona supplica a vostra magestat mane desagraviar-la del agravi següent:

Lo prior don Hernando, lo temps fou lochtinent de sa magestat en lo present Principat demanà als concellers que lashores eran que li dexassen la clau de la drassana, los quals sub bona fide li dexaran aquella com per bona correspondència y cortesia staven obligats, y després que dit prior don Hernando tingué aquella, may la volgué tornar, y après sos successors han continuat lo matex. Y a bé que per part de dita ciutat se ha

procurat ab molts diversos medis cobrar la dita clau, nunca fins vuy l'a poguda cobrar, lo que és en gran preiudici de la dita ciutat y molt notable dany de la custòdia y protecció de aquella, com verdahe //519r// rament dita custòdia directament toca als dits concellers per haver-los entregades las claus de dita ciutat en lo ingrés primer que fa sa magestat en dita ciutat y també per lo inconvenient y irreperable dany que-s pot rébrer per los fraus y dols se poden fer a dita ciutat y als drets de aquella en no tenir dita clau; redunda també altre dany y inconvenient molt gran perquè en temps de mala salut no-s pot fer recta guarda y qual convé per bona custòdia de dita ciutat y presrvació de dita mala salut. Per tant y altrament, la fidelíssima ciutat de vostra magestat supplica mane desagraviar-la de la usurpació de dita clau y reintegrar-la en son prístino estat, com de la gran clemència y christiandat de vostra magestat se spera.

Agravis fets per officials del senyor rey a la ciutat de Leyda

Ítem, se queixa la ciutat de Leyda que, a bé que per Generals Constitucions y altres leys del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya tots los poblats en dits Principat y Comptats sien franchs y lliberts de qualsevol exacció, imposició o contribució y stiga perticularment disposat que nous vectigals no poden ésser imposats, com consta clarament per les Constitucions del rey en Pere segon en la Cort de Barcelona, Capítol setzè, comensant "Atorgam", confirmat per lo rey en Jaume segon en la segona Cort de Barcelona, Capítol deu, comensant "Ítem, que-l Capítol", y per altres continuades en lo títol "De vectigals". E semblant //519v// ment sie disposat que ningunes leys, statuts, crides, edictes, pragmàticas generals poden ésser fetes ni ordenades per vostra magestat ni per sos lochtinents generals, com tant solament vostra magestat y sos predecessors, de immortal memòria, fossen y hagen de ser semblants coses de ordinació y contentiment de la Cort General o de la major part de aquella, com stà expressament disposat per la Constitució del rey Pere segon en la Cort de Barcelona, Capítol catorzè, sots títol "De leys, Usatges y Constitucions", del rey Jaume segon en la Cort de Barcelona, Capítol trenta-hu, "En la fi", y en las Corts de Girona, Capítol deu, sots títol "De interpretació de Constitucions", y en la primera Cort de Barcelona, Capítol quatorzè, comensant "Ítem, que", y en la Cort de Leyda, Capítol vint, comensant "Statuhim encara y ordenam", per lo rey Pere terç en la Cort de Perpinyà, Capítol trenta, comensant "Part assò", sots títol "De celebrar Corts", lo que specialment se comprova per la Constitució del rey Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, Capítol onzè, comensant "Revocant", en la qual specialment foren revocats qualsevol edictes per ell o per lo rey don Joan, son predecessor, fets, sens aprobació de la Cort y statuhit y ordenat que en dos casos tant solament, çò és, en cars de convocació de gent de guerra, conforme al Usatge Princeps namque, o en cars de convocació de Corts durador per temps de dos mesos. Y ultra los dits dos casos ningun statut, //520r// edicte o general ordinació ni pragmàtica pot tenir en lo present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya forsa ni valor, lo que fàcilment se veu ab moltes Constitucions, assenyaladament del rey Pere terç en la Cort de Barcelona, Capítol trenta-set, sots títol "De fe e auctoritat de corts", y en la Constitució sinquanta-quatre de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set, y en les Corts de mil sinch-cents sexanta-quatre, Capítol vint-y-nou, en les quals y moltes altres, entenent y conciderant de quant poca forsa y valor eren en lo present Principat les pragmàtiques fetes per los reys predecessors de vostra magestat sens aprobació y contentiment de la Cort, aparegué per a què fossen observades y guardadas y tinguessen effecte y valor se approbassen semblants pragmàtiques per la Cort General y feyan Constitucions de

aquelles. Totes les quals coses no obstant, en molt gran dany y preiudici de tot lo present Principat y notòria violació de les dites y altres Constitucions, fonch feta y publicada una pragmàtica per lo progenitor de vostra magestat, de gloriosa recordació, la data de la qual és en la vila de Madrid, a divuyt de octubre, mil sinch-centes setanta-tres, ab la qual sa magestat manave que les ciutats y viles y llochs del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya per temps de tres anys contribuysen y pagassen certes quantitats per a reperació y muralles y fortaleza de la vila de Perpinyà, en virtut de la qual y per executió de aquella foren expedidas lletres y oficials de la Real Audiència, los quals anaven exequutant les ciutats, viles y llochs del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Y no obstant que per les dites //520v// ciutats, viles y llochs, arribant allí los dits oficials per fer dita executió, se'ls notificavan los defectes de dita pragmàtica y les causes per les quals conforme a Constitucions no podien ésser exequutades, noresmenys passavan havant la dita executió.

Y per çò se quexà la dita ciutat de Leyda en les últimes Corts que lo pare de vostra magestat, de felice recordació, celebrà en la vila de Monçó lo any mil sinch-centes vuytanta-sinch, de la qual quexa fins vuy no se ha fet a la dita ciutat de Leyda smena alguna. Y no noresmenys, ara de present se quexa la dita ciutat dient que per dita rahó los dits oficials en diverses voltes li exequutaren mil sis-centes sexanta-sis lliures, salvo dret de compte, lo que és contra les sobre ditas y altres Constitucions, privilegis y exempcions; y per çò lo dits syndichs, quant humilment poden, supplican a vostra magestat sie de son real servey manar restituhir a la dita ciutat de Leyda les dites mil sis-centes sexanta-sis lliures, salvo dret de compte, de ella exequutades y exhigidas, com ab lo memorial que apart se donarà és de veure y de la benigníssima mà de vostra magestat confien.

Y més, demanen per agravi los dits syndichs de Leyda lo seqüestre fou posat en lo any mil sinch-centes vuytanta-set per don Manrique de Lara, llavors lochtinent y capità general del present //521r// Principat y Comptats en las jurisdiccions té la dita ciutat de Leyda en aquella y senyaladament en lo modo del exercici de la jurisdicció criminal y decisió de les causes criminals, en les quals per diversos privilegis per los reys de gloriosa recordació a dita ciutat concedits procehexen lo cort y paers ab concell de deu prohòmens o pus, lo que no obstant, sens conexensa de causa y contra tot dret y justícia lo dit lochtinent general seqüestrà les dites jurisdiccions y elegí en seqüestre de aquelles a Pau de Fluvià, algutzir ordinari llavors de sa magestat, lo qual en executió de les dites reals provisions de seqüestre tan iniustes y gravatòries a la dita ciutat se inmiscuí y en tremeté en lo dit exercici de jurisdiccions que ha dits pahers ab prohòmens, com és dit, tocave per dits reals privilegis, fent diversos processos y causes y decidint aquells s'és servat la ferma en violació de dits reals privilegis y notable preiudici y agravi e dany de dita ciutat. La qual per concervació de dits drets presentà diverses requestas a dit Fluvià y ell per çò no curà de dexar de incistir com ab effecte per molt temps incistí en lo exercici de dits jurisdiccions y com lo lochtinent y capità general y Real Consell vehessen lo notable agravi y dany se ere donat y causat a la dita universitat ab dit seqüestre; no sols per haver-la privada de ses jurisdiccions, mes encara per les commoditats y peccúnies que de les colonies dit Fluvià rebé, que per lo mancho serien sinch-centes lliures, com de les tres parts d'ellas la una sie del senyor rey y las dos de la ciutat per diversos real privilegis a ella concedits //521v// y atorgats, les quals sinch-centes lliures ni lo més havant que n rebé no n restituhí a la dita ciutat y per avuy se reté al cap de temps manaren alsar dit seqüestre, però no restituhir a la dita ciutat les dites quantitats ni del dany que per dita rahó havia patits fins vuy se li ha fet smena. Supplican per çò los dits syndichs quant humilment poden a vostra magestat sie de son real servey manar declarar la dita provisió de seqüestra ésser stada contra tota justícia y equitat feta; y gualment ab assò manar ésser

restituhits a dita ciutat los emoluments y peccúnies que dit Fluvià durant lo temps de dit seqüestre ha rebuda com se confia de la benigne y lliberal mà de vostra magestat.

Demanen també per agravi los dits syndichs de Leyda la captura que per orde del dit llavors lochtinent y capità general del present Principat se feu de misser Francesch Pastor, Jaume Alòs y Matheu Bullfarines, qui en lo any mil sinch-cents noranta-sis foren pahers de la dita ciutat, als que a la derraria de son any per edicte foren citats personalment, manant-los que dins breu temps compareguessen devant sa excel·lència per donar rahó de les culpes y quexes que d'ells tenian. Als quals Pastor, Alòs y Bullafarines fonch forsat haver de comperéxer per no incórrer en les graves penas los foren imposades; y compareguts devant sa excel·lència en la present ciutat de Barcelona foren manats //522r// posar en presó en la qual per molt temps foren detenguts y a la sentència real foren condemnats a desterro per a cert temps. La qual captura y procehiments fets contra dits pastors, Alòs y Bullfarines foren fets contra forma dels reals privilegis a la dita ciutat de Leyda concedits, ab los quals stà disposat que dels delictes comesos per los pahers de dita ciutat se haja de conèxer dins la ciutat de Leyda per les persones en dits reals privilegis expressades y no altrament.

Altre semblant agravi fonch fet a la dita ciutat de Leyda per lo duch de Maqueda, lochtinent y capità general del present Principat y Real Consell, ab la captura y procehiments per dit lochtinent general y Real Consell fets contra Miquel Phelip de Olzinelles y Joseph Puig, essent pahers de la dita ciutat de Leyda, a instància de Bernat Rocaforner, als quals Olzinelles y Puig, per haver entrevingut iuxta forma dels reals privilegis a dita ciutat concedits en la judicatura de dit Rocaforner, al qual condemnaren los prohòmens a assots y ab ell exequutaren dita sentència tingueren dits lochtinent general y Real Consell molt temps presos y detenguts en la present ciutat de Barcelona. Y a bé per part de la dita ciutat y dels dits presos se fossen oposades devant dit lochtinent general y Real Consell diverses excepcions de la mala captura y exhibits los privilegis de paher delinqüent per rahó dels quals los dits pahers quant delictes haguessen comès, lo que no feren, no podien ni devian ésser presos y capturats a la present ciutat, ans bé de ses culpes se havian de conèxer dins la dita ciutat de Leyda, iuxta la for//522v//ma de dits reals privilegis y Constitucions del Principat y a bé per part de la dita ciutat de Leyda y de dits pahers presos ab tot sforç se fos instada la declaració de les dites excepcions oposades, may del dit Real Consell se pogué obtenir dicta declaració, la qual ab causa fer no volgués lo Real Consell, puix veu la manifesta violació de dits reals privilegis. Y après de tenir-se casats als dits pahers ab tant llarga detenció los lliuraren de dites personas ab manlleuta, la qual per llibrar la ciutat de Leyda y ses persones de tanta molèstia y danys y gastos com patien acceptaran, per les quals causas la dita ciutat de Leyda està notablament agraviada y dampnificada y dits reals privilegis a ella concedits patiren notable violació y detriment. Supplican per çò molt humilment a vostra magestat sie de son real servey manar declarar dits procehiments contra tots los sobre dits pahers de la dita ciutat de Leyda fets ésser nul·les y los danys a la dita ciutat y sos pahers donats smenats. com s'espera de la benigníssima mà de vostra magestat.

També pretén agravi la dita ciutat de certa carta que lo dit duch de Maqueda scrigué als pahers de dita ciutat de Leyda ab la qual los manave que en la administració del pastí[m] se haguessen de manera que no-s fes perjudici al llibero commersi, essent com és ben cert que la provisió dels pobles y administració d'ells tocar a las matexas universitats, com per diverses Constitucions del present Principat està disposat, prenent ocasió dit duch de Maqueda, llavors lochtinent general //523r// del present Principat, de scriure la dita carta per la informació synistre hi havia feta dit Bernat Rochaforner, dient que la ciutat de Leyda havia prohibit lo pastar als perticulars, tenint-se ella la administració del pastís com lo té la present ciutat de Barcelona y altres ciutats del present Principat, de

la qual carta sentí la dita ciutat notable agravi y de present se'n cent. Y per çò supplican los dits syndichs a vostra magestat sie de son real servey manar provehir semblants lletres no ésser despedidas, perquè²⁸ si-s permetia les universitats temoritades repararien en fer les presuncions necessàries per la bona administració llur, lo que redundaria en molt dany del present Principat.

Acumulant lo dit duch de Maqueda agravi a agravis en violació dels reals privilegis a la dita ciutat de Leyda concedits, essent lochtinent general del present Principat, com és dit, manà capturar los prohòmens de la dita ciutat qui entrevingueren en judicar lo procés y enquesta contra lo sobre dit Bernat Rochaforner feta, los quals prohòmens foren convocats en virtut de reals privilegis ab intervenció de vaguer de dita ciutat, lo que los excusave a dolo, y és ben cert no eren tinguts de malo concilio per ésser hòmens llechs y no enténdrer dret, quant més que judicaren segons ses consciències y son discurs los dictà y feren justícia. De la qual captura de prohòmens y llarga detenció que de ells se féu en la present ciutat restà //523r// la dita ciutat de Leyda molt agraviada y dits pobres prohòmens arrohinats sens culpa alguna, com de la conclusió de sa causa se veu que sens pena alguna al cap de haver-los fet gastos ses haziendes y patir tants mesos en presó los manaren dit lochtinent general y Real Consell relaxar. Y lo que sent molt la dita ciutat és veure que ab exa ocasió quant se offerex ocasió de juntar la prohomènia per judicar alguns procuren excusar lo perill que aquells sens culpa corregueren, lo que fou indirecte notable per a impedir a la dita ciutat de Leyda lo juy de prohòmens, que també stà per al servey de sa magestat y bona direcció de la justícia en aquella sua ciutat. Supplican per sò dits syndichs a vostra magestat sie de son real servey manar provehir dits procehiments fets contra dits prohòmens ésser nul·les y gravatoris y que en sdevenidor no-s fassen, puix tant importa per la conservació de dita ciutat, patrimoni de vostra magestat.

Tenint los pahers de la ciutat de Leyda senyoria de la jurisdicció criminal de la vila de Alcoleja, vegaria de la dita ciutat, preses y detengudes les personas de Joan Vidal y Pau Navès, miles y habitants de dita vila, per haver-los trobat pedrinyals, contra forma de les Constitucions del present Principat (ans lo rigor de la Constitució no fos tollerat), constant del delictes ab enquesta precedent, havent abraçat don Pedro de Cardo//524r//na, governador, la causa de recors y comesa a misser Francesch Ubach, a sinch de juny mil sinch-cents vuytanta-nou se'n declararen dit recors si ere bé o mal interposat. Contra lo tenor del Capítol de Cort primer de la Cort de Barcelona en lo any mil sinch-cents trenta-quatre, sots títol "De recursos y apel·lacions" los manà relexar a requesta de dies en nom de la Règia Cort, de la qual relaxació de presos la dita ciutat de Leyda y paers de aquella restaren y restan notablament agraviats. Supplican per çò molt humilment a vostra magestat sie de son real servey manar provehir la dita relaxació de presos ésser indegudament feta y del dit agravi desagraviada, com confien de la benigíssima y real mà de vostra magestat.

Més pretén agravi la dita ciutat de Leyda de la condempnació de quatre-centes lliures feta a relació de misser Antoni Oliba per la injúria, adjudicades al demunt nomenat Bernat Rocaforner, assotat en Leyda; lo qual, en lloch de raportar major càstich per les culpes y delictes en lo procés contra ell fet contengudes, ab dita declaració per dit misser Oliba feta se li adjudicà dit premi de dites quatre-centes lliures.

Pretén més avant agravi la dita ciutat de Leyda que quant se serví a sa magestat en lo any mil sinch-cents vuytanta-nou, en que lo governador de Cathalunya pogués ab lo concell exercir la jurisdicció criminal en Leyda, quant dit governador se'n anà, encara

28. «Perquè» a l'original.

que //524v// supplicat de que dexàs en Leyda tots los processos havie allí en aquella ocasió fets com tenia obligació per disposició de diverses Constitucions y privilegis reals a la ciutat de Leyda concedits dexar-los allí, los se'n portà a la present ciutat de Barcelona, contrafent a dites Constitucions y real privilegi de la dita ciutat. Supplican per çò dits syndichs humilment a vostra magestat sie de son real servey manar restituhir los dits excessos llavors per dit governador en dita ciutat de Leyda en aquell ocasió fets, per a què en lo archiu de aquella stiguen com los demés allí guardats.

E ultra lo dit agravi, lo dit governador feu altres agravis a la dita ciutat y sos ciutedans de Leyda en lo dit any mil sinch-cents vuytanta-nou, quan exercí ab lo concell la jurisdicció en la dita ciutat per servey que aquell ne féu a sa magestat, y foren que permetre que sos algutzirs exhigien dels ciutedans y forasters morabatí, encara que no fassen sinó entrar y exir en dites presons, no essent degut tal dret contra las franqueses, usos y costums e privilegis de la dita ciutat de Leyda.

Ítem, se pretén agravi que lo dit governador feye en no permetre que se tragués algú de la presó encara que tingués albarà dels cònsols, //525r// pahers, jutge de reclams per los quals staven los presos detenguts, compellint aquells a pendre albarà seu del qual exhigia cert dret. E lo matex son scrivà contra forma de las Constitucions del present Principat lo contrari disposants, los quals agravis per dit governador fets a la dita ciutat de Leyda supplican los dits síndichs a vostra magestat sie de son real servey manar a dita ciutat smenar y les peccúnies mal exhigidas restituhir y dites coses mal fetes declarar com s-espera de la benigníssima mà de vostra magestat.

Més se dóna per agravi que, essent los camins de la dita ciutat de Leyda cura y govern de aquells, en pura y llibra disposició de la dita ciutat per disposició de diversos privilegis reals a dita ciutat concedits, per los quals no-s pot imposar per lo senyor rey ni sos officials pena, cot ni mulcta ni poden exercir jurisdicció alguns altres officials sinó los ordinaris, Francesch Solanelles, algutzir real commissari creat per don Joan Ycart, balle general, ab protest de certes instruccions de aquell féu actes jurisdiccionals dins la dita ciutat de Leyda y son terme fent manaments penals sobre lo adob dels camins de la dita ciutat, y prenent penyoras dels poblats en aquella de sa pròpia auctoritat, contradient lo syndich de la pròpia ciutat, en violació dels privilegis de aquella y Constitucions del present Principat. Supplican per çò los dits syndichs sie vostra magestat servit manar revocar tots los procehiments per dit Solanelles en virtut de dita Constitució fets y contra aquell procehir //525v// en exequució de les penes y calias que los usurpadors de semblants jurisdiccions deuen ésser punits y castigats.

Més, demanen per agravi lo haver posat de alguns anys a esta part de Leyda lochtinents y balle general és prohibit expressament ab lley convencional que se imposà a ssí y a sos successors ab decret [instant] lo sereníssim rey Alfonso ab son real privilegi datat en Barcelona, a vint-y-tres de octubre de mil quatre-cents y vint-y-quatre, ab lo qual stà posat que les coses patrimonials y altres sien exercides per balle local, lo qual iuxta la série y tenor dels reals privilegis a dita ciutat attorgats és obligat purgar taula y dit privilegi està confirmat ab altres privilegis y sentències e declaracions reals y ab ells declarat no poder y haver en Leyda loch de balle general ni lo lochtinent en son offici poder exercir jurisdicció alguna en la dita ciutat de Leyda, si no és per trànsit, trobant-se present en aquella en les corts patrimonials tant solament. Per çò supplican los dits syndichs a vostra magestat sie de son real servey manar revocar totes y sengles creacions de lochtinents de balle general fins la present jornada des de la concessió de dits privilegis fets en perjudici de aquells y de la dita ciutat de Leyda, com confien de la real mà de vostra magestat.

Ítem, com per diversos privilegis reals a la ciutat //526r// de Leyda concedits sie prohibit lo fundar universitat de general estudi en ninguna part dels regnes de la Corona

de Aragó fora de la dita ciutat de Leyda, los quals no obstant, lo progenitor de vostra magestat, de gloriosa recordació, ab son privilegi concedí licència, permís y facultat a la ciutat y ciutedans de Çaragossa de eregir y fundar universitat en aquella ciutat, lo que és stat fet en notable agravi y perjudici y dany de la dita ciutat de Leyda. Suppliquen per çò quant encaridament podan los dits syndichs a vostra magestat sie de son real servey manar revocar lo dit privilegi per lo pare de vostra magestat concedit a la dita ciutat de Çaragossa de eregir en aquella universitat de General Studi, pux de aquella erecció ne resulta tant notable agravi y dany a la dita ciutat de Leyda.

Item està greument agraviada la dita ciutat de Leyda ab haver-li occupat Pedro Vilalgordo, vehedor dels salitres per vostra magestat en dita ciutat, un portal dit lo portal de Barcelona y molta part dels arenys adaquell continúos, en gran dany de la dita ciutat y custòdia d'ella, majorment en temps que y ha necessitat de guardar-se del mal de la peste. Y és de sentir un particular, contra voluntat de tota una ciutat, hage de ésser senyor de un portal d'ella, havent-lo la ciutat tant ha menester per diversos affers d'ella, y senyaladament en la occorrent ocasió que y ha necessitat de mudar la barcha per la bona guarda de la salut y és forçosa que per un home sol hage de star tota una ciutat desacomodada, que si diu lo ha de menester //526v// per la fàbrica se respon és molt apartat de la veritat, perquè no li servexen res per ella; ni dels patis o arenys que té ocupats se servex sinó per a sos perticulars conreus, ahont sols y altre de fàbrica no-s mostre lo que de veres és de molt dolrre que una ciutat com Leyda per un home sol hajan de estar per dit respecte frustrada dels que tants anys ha desija y demane. Y si bé en la última Cort de Monsó supplicà a sa magestat assò y sa magestat offerís reperar aquest agravi y fer-ne mercè a la dita ciutat, lo temps no donà lloch a posar en exequució lo bon intent de sa magestat. Per çò, ara de present los dits syndichs supplican quant humilment poden a vostra magestat sie de son real servey manar restituhir dit portar y àmbits de areny que dit Vilalgordo té ocupat a la dita ciutat, de la qual és ben cert és vostra magestat més ben servit que del dit Vilalgordo, y en tot temps ho serà ab la fidelitat y amor que sos passats habitants de dita ciutat han acostumat y los qui de present la habiten desijen.

Vila de Mataró

Ítem, se queixa la vila de Mataró que, tenint diversos privilegis perpètuos de posar imposicions y rebre aquelles per les coses apparrà convenients, per los predecessors de vostra magestat concedits, y estant en quieta y pacífica possessió, en lo any mil sinch-cents noranta-sis dita universitat fou citada en lo concistori de mestre racional de vostra magestat. Y havent donat bon y leal compte, com consta ab la diffinició feta //527r// a deset de març de mil sinch-cents noranta-set, en lo qual compte no-y hagué discusió ninguna per ser molt clar y expedit de dita vila, fou vexada y oprimida per los ministres y oficials de dit concistori en pagar sinch-centes desset lliures sols per lo examen y drets tocants al offici de mestre racional, cosa excessiva y contra la mente de vostra magestat. Per çò, lo syndich de dita vila supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagriar de dit excès, manant restituhir dites sinch-centes y deset lliures, pagant tant solament una quantitat molt moderada per haver passats dits comptes.

Vila de Talarn

Item se queixa Martí Pallarès, syndich de la vila de Talarn, dient que la universitat y concell de la vila de Tremp, en virtut de cert pretès privilegi real, han imposat dret de pontatge en la palanca entre les dites viles de Tremp y Talarn, la qual imposició y pretès privilegi en virtut de la qual se és feta són en gran perjudici y agravi de la dita universitat y perticulars de dita vila de Talarn, axí perquè és nou vectigal, lo qual no permeten les

Constitucions de Cathalunya que-s puga imposar, com també perquè la dita palanca està constituïda y edificada en lo terme de Talarn. Supplica per çò a vostra magestat humilment dit syndich, attès no és de la intenció de vostra magestat concedir privilegis en tercer, sie de son real servey, per desagrar a la dita universitat y singulars de Talarn, manar revocar la dita imposició y privilegi y que no usen més de dit privilegi la //527v// universitat y singulars de Tremp a qui fou concedit, com de vostra magestat se confia.

Ítem, se queixa lo syndich de Vilafranca de Panadès que stant la universitat y particulars de dita vila de temps immemorial a esta part en quieta y pacífica possessió de levar les lenyes són en les montanyas de Aulesa, estos dias pròxims passats los habitants en dit terme de Aulesa, sens causa alguna saltim justa tentaren de voler impedir los particulars de dita vilafranca de que no prenguessen lenyas en ditas montanyas de Aulesa, com de fet violentment y ab armes prengueren certes²⁹ càrregas de lenyas que alguns particulars de Vilafranca havien lenyades en dites muntanyes, maltractant aquells y fent-los moltes violèncias y opressions; lo que entenent lo concell de dita universitat, ab madura deliberació y determinació deliberà que fos alsat sometent contra los habitants en dit terme de Aulesa que havian fet dit excès, conforme en semblants casos se havia acostumat. Y axí ab dit sometent, en companyia del vaguer de dita vegaria, anaren en dit terme de Aulesa y, procehint legítima informació y provisió de *capiaturs* del assessor ordinari de dit veguer, capturaren algú de dits delinqüents y aquells aportaren presos en los càrçers comuns de dita vila, lo que entenent los ministres de la Cambra Apostòlica del present bisbat de Barcelona, ab appellido que vagant lo dit bisbat de Barcelona són senyors y administradors de les jurisdiccions y temporalitats de dit bisbat y que //528r// la jurisdicció del terme de Aulesa és de la mensa episcopal, sens ni més ni més feran mandatos als jurats y particulars de dita universitat de Vilafranca que revocassen dits procehiments y llibertassen dits presos, a pena de excomunicació. Y ans de passar lo termini del monitori, ab molta precipitació y no servant algun orde de justícia, los publicaren per excommunicats, havent primer appellat de dits monitoris; y aprés, ab la matexa precipitació, los agravaren y reagraven y posaren entredit en dita vila y cessació a divins. Y vehent los jurats y particulars de Vilafranca la precipitació de dits procehiments y nul·litat de aquells, que ab ells se havia rebut molt gran error, perquè la dita jurisdicció de Aulesa no era de la mensa episcopal sinó de certa causa pia y per çò lo interés del dit negoci no tocava a dits ministres de dita Cambra Apostòlica, los dits jurats y particulars anomenats en dits monitoris firmaren en dret a la Real Audiència y la dita causa de ferma de dret fonch comesa a misser Roig, doctor de aquella. Y havent aquell provehit que fossen citats los dits ministres de dita Cambra Apostòlica per a que comperaguessen dins deu dies in bancho *regio* per los justificar dits procehiments ab comunicació de ocupació de les temporalitats, essent-los estades presentades dites citacions y monitoris, no volgueren aquells comparéixer en dita Real Audiència, hans bé, essent-los presentats altres monitoris, persaverant en llur contumàcia y fent nous procehiments en desacato y menyspreu de dits monitoris reals. Instant lo dit syndich de dita universitat, fonch publicada sentència //528v// real a relació de dit misser Roig, a la qual fonch declarat tenir lloch la ocupació de ditas temporalitats y de les demés penes en dits monitoris comminades. Y essent estada intimidada la dita real sentència, aprés de ésser stada aquella passada en cosa judicada, lo dit syndich instà la exequució de aquella, y aprés de haver-la instada molts dies, may ho pogué obtenir. Y vehent que stava desanganyat que no la volien exequutar y per altra part los dits ministres de dita Cambra Apostòlica persaveraven en dit entredit y cessació a divinis y que aquells, confiats que

29. «Cartas» a l'original.

dita real sentència no se exequutaria may, llevaven dit entredit y cessassió a divinis si ja no-s composaven ab ells conforme ho havian publicat, per rellevar-se de dites oppressions y prevenir los danys, scàndols e inconvenients que de no llevar-se dit entredit y cessassió a divinis porian resultar a dita universitat ultra del que se havien patits, foren forçats de donar quatre-centes lliures als dits ministres de la Cambra Apostòlica, com de fet las donaren y pagaren, ultra dels molts y excessius gastos que dita universitat ha patit per la prossequició de dita causa y defensa de sa justícia; les quals quantitats se foren excusades si dita real sentència se fos exequutada conforme ere necessari, segons la disposició de las Generals Constitucions de Cathalunya, a la qual se contraféu per no preveheure exequució de dita real sentència. Per çò, lo syndich de dita universitat, representant a vostra magestat lo dit greuge o agravi, supplica molt humilment a vostra magestat que sie servit ma//529r//nar reparar aquells, ab restitució de tots danys, interessos y despeses.

Col·legi de Nostra Senyora de la Concepció de Leyda

Item se queixa Miquel Puig, tant en nom seu propi com encara com ecónomo y procurador del Col·legi de Nostra Senyora de la Concepció, en la ciutat de Leyda, fundat per lo quòndam don Miquel Despuig, bisbe de dita ciutat y honcle seu paternal, per çò que si bé per diverses Constitucions de Cathalunya y assenyaladament per les Constitucions del rey don Carlos en la quarta Cort de Monçó, Capítol sinquant, y en la primera Cort de Monçó, any mil sinch-cents quoranta-set Capítol sinquant-dos, estigué disposat que seqüestres en Cathalunya no-s poden ni deuen posar sinó en los casos permesos de dret y ab deliberació expressa del Real Consell, les quals Constitucions han stat y estan en viril observança y haquelles se haguessen de observar inviolablement, no dubtà lo quòndam misser Damià Osset, jutge del Real Consell criminal, als sinch de febrer de mil sinch-cents vuytanta-dos, de son propi motiu, sens provisió alguna del Real Consell ni causa alguna subsistent, de fet y no de dret, secrestar tots los fruyts, rendes y emoluments que reb y acostuma rebre lo Col·legi de la Concepció de Nostra Senyora, fundat en la ciutat de Leyda per lo dit quòndam Miquel Despuig, expedint manaments als reddituaris y censalistes ab los quals se'ls manava se retinguessen los dits rèdditos de dit Col·legi fins a tant per lo Real Consell fos nomenat secrestador, lo qual, après de ser contra justícia, no fonch nomenat per lo Real Consell, ans bé dits redditus en lo modo sobre dit secrestats per dit misser Osset foren detinguts per //529v// temps de un any o més per los matexos reddituaris. E sols sacrestà dit misser Osset en lo modo predit rèdditos emoluments de dit Col·legi, però encara a los propis de Miquel Puig, patró y rector de aquell, lo que directament féu dit misser Osset per dampnificar, iniuriar y agraviar al dit Miquel Puig y a son Col·legi y collegials de aquell y per passions y particulars de dit misser Osset. Y ajustant mal a mals, no dubtà alguns dies après dir misser Osset, venint dit Miquel Puig, patró y rector predit de dit Col·legi, a demanar justícia el Real Consell de dit agravi e injust sacrest, altre die, sabent y entenent dit mmisser Osset que dit Miquel Puig ere beneficiat y de for y jurisdicció ecclesiàstica, no dubtà per més agraviar-lo y dampnificar-lo, en nom del Breu fer-lo capturar sens tenir orde algú del commissaris de dit Breu ni haver comès delictes ningú, detenint-lo en los càrcers reals de la present ciutat per spay de més de trenta dies. E com, sa magestat, per lo sobre dit y altrament se vey a la clara que sols per los sobre dits excessos se contraféu a les sobre dites Constitucions de Cathalunya, però encara a las llibertats ecclesiàstiques, exercint dit misser Osset jurisdicció en personas y béns ecclesiàstiques e axí dampnificant e injuriant en aquelles. Per çò y altrament, deduhint totes les sobre dites coses, dit Miquel Puig tant

en son nom propi com encara com ecónomo y procurador de dit Col·legi, en aquella millor via y modo que de //530r// dret y justícia pot y deu, a vostra magestat humilment supplica manar-li satisfer y smenar uns danys tant grans e iniuria tant manifesta ab contrafacció de dites Generals Constitucions de Cathalunya y llibertats ecclesiàstiques y en tot administrar-li compliment de justícia.

Francesch Cosma Fivaller

Item se queixa Francesch Cosma Fivaller, que en lo any mil sinch-cents noranta-hu, sent lochtinent per vostra magestat en aquest Principat lo Mestre de Montesa, se mogué contenció entre lo General y los ministres de vostra magestat y doctors del Real Consell de la tercera sala sobre la intentada captura del diputat militar. Y per deffensa del General fonch nomenada divuytena, conforme lo Capítol setè del nou Redrés del General, per aconsellar lo fahedor en dit negoci junctament ab los diputats, entre los quals y dits ministres de sa magestat y hagué moltíssims debats y controvèrsies; y vehent los concellers que era de molta importància compondre y avenir dits debats, se posaren per medianers per a venir y concertar un inconvenient de tanta importància y fonch feta per lo Concell de Cent nominació de persones que junctament ab los concellers tractassen de compondre y conçertar tal debat y contenció. Y posat en tracte dit negoci y anant-lo tractant axí per les persones nomenades per lo Concell de Cent y concellers junctament en casa de la ciutat, en la sala del Concell de Cent, com també per los diputats y divuytena per dit cas elegida, fonch nomenat per la major part dels diputats y divuytena Francesch Cosma Fivaller per a tractar y reportar lo que-s offeriria per rahó de dit concert de la casa de la Deputació a casa de la ciutat y refferir los apuntes //530v//ments que sobre aquell negoci se tractaven, lo qual estava quiet en sa casa y stava molt descuydat de sa elecció. Però lo que desijava lo servey de vostra magestat que era la quietut entre lo Concell Real y diputats acceptà dit càrrech, reportant tot lo que li manaren y fent las diligències que per sa part foren possibles. Y com de dits serveys y diligències fets ab tant sencera intenció y gana de conçertar tant important negoci li hagen los ministres de vostra magestat causat grandíssims y notables danys axí en los treballs ha supportat en sa persona per temps de dos anys y nou mesos com en la administració de sa casa y hazienda havent-lo regaliat per aqueixa occassió y haver-se hagut de guardar y retirar en als isglésias ab molta de sa commoditat y treball, y sabent-ho misser Mur declarà sometent en lo principi y manà reregonéixer lo monestir de sant Francesch per poder capturar a dit Francesch Cosma Fivaller, ahont stave retirat, venint-hi ab gran rigor a reconéixer dit monestir lo governador del present Principat y molts altres officials, fent gran scorcoll y altres procehiments molts ríguerosos, com si lo dit Francesch Cosma Fivaller fos alguna persona facinerosa, del que li fou forsat posar-se en grans perills per evadir y scapar de les mans de dits officials y haver-se'n de anar divagant per la terra, posant-se ab gran perill de sa salut y vida, segons sa qualitat y quietud. Y ha més de axò, ha patit moltíssim en lo govern de sa casa, fills y hazienda, restant òrffens los fills, sent en aquella hora de poca edad y restar sens //531r// pare y mare, sent viudo lo dit Fivaller, y finalment anar ses coses a tota ruhina y perdició per la molta y llarga absència ha fet dit Francesch Cosma Fivaller en sa casa y al govern de sa hazienda. Y com lo intent y serveys seus sien stats sols a fi del que stà dit de servir a vostra magestat y per la quietut y repòs de aquest son Principat y Comtats y per dit effecte dit Francesch Cosma Fivaller ne haja rebut molt gran agravi y sa casa molt grans danys, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagriar y refferir-li los danys moltíssims rebuts per occassió de dit micer Mur, com aquest fidelíssim vassall de la benignitat y clemència de vostra magestat spera.

Vila del Boló

Item se queixa la universitat real de la vila del Boló que estant en possessió de ser cridada y convocada en la prestació dels jurament y celebració de Corts celebrades per los predecessors de vostra magestat en lo present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya no és stada citada a les presents Corts ni al jurament vostra magestat ha prestat. Y si bé ara de present lo syndich d'ella entrevinga y acistesca en les presents Corts com sos predecessors han acostumat, però perquè no és stada citada com les demés, supplica a vostra magestat lo síndich de dita vila sie desagraviada de dita ommissió y que aquella no-s puga traure en conseqüència.

Pals

Ítem, se queixa lo syndich de Pals que los ministres de la Capitanía General de vostra magestat li han causats grans danys y perjudicis compellint a dita universitat en pagar cert número de carretes per a portar la //53lv// fusta per la fàbrica de las galeras sens pagar preu algú y per çò demana ser desagraviat per lo preu ha pagat per rahó de dit carretatge.

Iglésia de Leyda

A la iglésia de Leyda se féu agravi en lo any mil sinch-centes noranta-sinch per quant executant una real sentència contra la universitat y perticulars de la vila de las Borges de Urgell li fonch feta gran resistència als syndichs y altres ministres de dita isglésia per dits particulars contra los quals féu instància la dita isglésia per dits particulars y part formada y foren stats composats per la Règia Cort sens fer alguna smena a dita isglésia, havent gastats moltíssims ducats per seguir aquells y per fer-los pendre com consta per la composició feta per lo magnífich regent la Thezoraría. Supplica per çò lo syndich a vostra magestat que, atès la Règia Cort ha tret tanta utilitat de dits perticulars, sie de son real servey manar sie desagraviada dita isglésia, la qual composició no-s podrà fer sens ésser satisfeta la part contra les Constitucions següents: Alfonso segon en Monçó, mil dos-centes vuytanta-vuyt, Capítol catorzè, "Ordenam", Jaume segon en la primera Cort de Barcelona de mil dos-centes noranta-dos, Capítol setè, "Nós officials", Pere tercer en Monsó, any mil tres-centes sexanta-tres, Capítol quatre "Nós lo primogènit", Fernando primer, en Barcelona, any mil quatre-centes y tretze, Capítol tretzè, "Confirmants", en lo títol "De injúries y danys".

532r// Dona Maria d'Oms

Item se queixa dona Marianna d'Oms, com a tudora y curadora de don Barenguer d'Oms, son fill, dient que de les quantitats foren aviduades a don Berenguer d'Oms, quòndam, son marit y pare del dit pubill, per los magnífichs jutges de greuges de les Corts dels anys mil sinch-centes sexanta-quatre y mil sinch-centes vuytanta-sinch, se li resten devent de una part mil sinch-centes y quinze lliures, sinch sous y deu, y de altre quatre-centes y noranta-nou lliures, denou sous y nou, conforme consta ab les partides tretas del General y auctoritas ut ecce. E com de la dilació de dita paga haja resultat molt dany a dita dona Marianna y molt gran agravi per no haver pogut obtenir execució de ditas sentències, per çò supplica a vostra magestat sie servit manar-la desagraviar y que sie satisfeta en ditas quantitats.

Felip Roger

Ítem, se queixa Phelip Roger, donzell en Barcelona domiciliat, dient que Joan Cadell de Arsèguel fonch veguer de Vilafranca de Conflent y secrestador del Abadiat de

sant Miquel de Cuxà y donà fermansas per lo sacrest a dit Phelip Roger, don Garau de Cruylles y Perot Sorribes y restà debent dit Cadell dos mil lliures del dit sacrest. A cap de anys succehí que la hazienda de dit Cadell fonch confiscada y presa per sa magestat per delictes comesos molt després de dita obligació y lo regent la real Cancellaria la haja feta arrendar y los preus dels arrendaments ha rebut y reb lo thezorer; lo //532v// racional, per lo que trobà deutor a dit Cadell per resta de dit sacrest, ha exequutat dit Roger com a fermansa de dit Cadell y li ha feta pagar quatre-centes lliures, *salvo iure* conforme se mostrarà y entera fer-li pagar lo residuo a complement de dos milia lliures no obstant que dit Roger ha donat supplicacions en lo racional oposant que sa magestat tenia los béns de dit Cadell, principal obligat, y que per çò era debitor y creador y axí les actions eran confusas y que no tenian les fermansas obligació de pagar los mals de dit Cadell. Perçò dit Phelip Roger supplica humilment a vostra magestat per reintegració del present agravi sie son real servey manar-li restituhir les quantitats à pagades, juntament ab los interessos, y que la obligació y acte fet y fernet per ell y les altres fermansas sie cancel·lat, atès la apprehensió feta dels béns de dit Joan Cadell.

Pere de Millars

Ítem, se queixa Pere de Millars, donzell en la vegaria de Gerona domiciliat, senyor útil y propietari de la ballia de jurisdicció y de sach de les rendes del castell y terme de Monells, del bisbe de Gerona, per sos certs y legítims títols, stave dit Pere de Millars o sos predecessors de trenta, quaranta, cent y de dos-cents anys en quieta y pacífica possessió de aquell, exercint per si y per sos substituïts y balle //533r// per ell creats tota la jurisdicció civil y criminal y de mer y mixt imperi y tota altre y qualsevol jurisdicció que en dit castell y terme tenia y exercia y exercir podia lo senyor de aquells recullint los fruyts y rendes y drets a dit castell deguts. Y no obstant sa quieta, pacífica y immemorial possessió, no dubtà Ferrando Maymó, lochtinent de balle general, als tretze de abril mil sinch-cents sinquanta-hu, sens coneguda de causa, manu forti et militari, de fer spoliar de dita ballia y drets de aquella dit Pere de Millars o sos predecessors, contra tota disposició de dret y assenyaladament contra la Constitucions feta per lo rey en Pere, de gloriosa memòria, en la segona Cort de Barcelona, en l'any mil dos-cents vuytanta-tres, rompent lo bastó en la plassa al balle per dit Millars creat fent en ell balle nou, no obstant molta contridicció en assò per los predecessors de dit Millars feta. Y com des de dit temps que han passats quoranta-vuyt anys, sempre dit Millars sie stat privat de dita ballia, no obstant ab dos reals sentències, lo senyor rey sie stat condemnat en restituhir y reintegrar dit Millars en la possessió de dita ballia prout ecce, dit Millars ha sostenguts grans danys de la privació de dita ballia, perquè ha patit cent lliures quiscun any li hagueren valguets los emoluments de aquella. Y axí representant dit supplicant dit agravi y greuge a vostra magestat y jutges de greuges a la present Cort del millor modo, manera y forma pot y de dret li és lícit y permès, a vostra magestat humilment suplica li sie de son real servey manar-lo reintegrar en la préstina y antiga possessió de sa ballia de sach y jurisdicció de aquella, satisfent-li per lo //533v// agravi a ell fet per lo balle general, official seu lo agravi y danys donats en la privació de dita ballia tot lo que just sie.

Francesch Puigvert

Ítem, se queixa Francesch Puigvert, donzell de la parròchia de Palau, fill y hereu del quòndam Pere Miquel Puigvert, que se li restà a deure per sa magestat la quantitat de dos-cents y sinch lliures y dotse sous per lo preu y valor de cent y onze mijans y sis cúries grosses de pi que en lo any mil sinch-cents vuytanta-vuyt se li compraren per los officials reals passats en la traçana de Barcelona, a costes y despeses de dit Puigvert, segons cons-

ta per les cuirasses que-s exhibexen, si bé una y diverses vegades ho ha demanat, may li és estada satisfeta, y axí demana y supplica ésser manat deagraviar y pagar dita quantitat.

Onorat Martí

Ítem, se queixa Honorat Martí, donzell en Barcelona domiciliat, essent seqüestrador posat per la Règia Cort a instància dels creadors en lo lloch y terme de Claravalls, vegaria de Tarragona, a onze de abril del any mil sinch-cents vuytanta-vuyt, los inquisidors los enviaren a sercar per tres voltes y les dues li demanaren que pagàs com a seqüestrador que era del castell de Claravalls, sinquanta lliures que lo castell de Claravalls e, o, lo senyor de aquell los feya quiscun any en lo mes de janer de pensió y per la paga cayguda. Y ell //534r// respongué qu-ell no podia pagar dels dits diners a ningú sens provisió del jutge del seqüestre qui leshores era lo magnífich misser Francesch Puig; y donant-ne rahó, al dit misser Puig, dix no podia pagar sens que ell y provehís. Y lo vespre del diumenja dels Rams a les quatre hores feren cridar los dits inquisidors a dit Martí y com fou dalt, sens coneguda de dret, no essén familiar del Sanct Offici ni essent subjecte a la jurisdicció ordinària usurpant-se sens causa la jurisdicció real, lo desarmaren dient teniu al Sant Offici y-l tancaren y li feren dir que no exeria que no pagàs dites sinquanta lliures. Y axí vist lo terme que aportaven y sent vespre de feriat digué dit Martí li fessen venir lo receptor que-ls donaria les sinquanta lliures, y axí vingué mossèn Custorer, receptor del Sanct Offici, hi-l tragué de la presó y dit Martí vingué ab ell sens may dexar lo dit Custurer perquè li donàs les sinquanta lliures de comptants de las quals ne cobrà àpocha, y a més de axò, per cada penció executen y inventaven la casa y béns de dit Martí, usurpant-se sens causa ni títol algú la jurisdicció real, agraviant a dit Martí de cadal dia. Per çò, supplica a vostra magestat mane sien revocats dits procehiments y provehes can los pares inquisidors no fassen de assí al devant semblants vexacions.

Don Francesch Dardena

Ítem, se queixa don Francesch Dardena dels agravis següents:

Primo que lo duch de Feria, sens lletres, provisions //534v// ni commissions ni memorial de la real Cancellaria y sens orde algú del Conçell embià a la fi del any de mil sinch-cents noranta-vuyt a misser Antoni Ferrer, persona privada en lo Comptat de Rosselló, cometent-li los negocis de jurisdicció que li aparagué, contrafahent a la Constitució de Cathalunya en lo títol “Que novells officials”.

Ítem, que dit Antoni Ferrer, sens precehir informació ni enquesta ni provisió alguna de captura ni orde alguna del Conçell Real, prengué al dit don Francesch dins sa casa pròpria, estant aquell en lo llit, a vint-y-sis de agost de mil sinch-cents noranta-vuyt, contrafahent a la Constitució primera, en lo títol “De captures”.

Ítem, que lo dit Antoni Ferrer prengué a dit Francesch sens instància de part, lo que per ser persona eclesiàstica contraféu al privilegi real que és Capítol sinqué, en lo títol “De accusacions, inquisicions” en lo volum dels privilegis.

Ítem, que dit Ferrer féu portar al dit don Francesch en castell major de Perpinyà, ahont stigué stret per temps de quinze dies, sens dexar-lo parlar ab ningú, contrafahent a un privilegi real que té la vila de Perpinyà que ningn provincial que no si stipendiari no pugue ser posat pres ni detingut en lo castell major de //535r// Perpinyà, sinó en les personas communes de dita vila.

Item que dit duch de Feria ha tingut pres al dit don Francesch en los càrcers comuns de aquesta ciutat en la instància dita la Gonguera, que és una presó molt mala y molt estreta, cent trenta dies, sens dexar-li parlar a persona alguna ni a son propri fill y sens voler may manar-li pendre la deposació ni publicar-li la enquesta, no obstant

que ab molt gran instància en més de setanta supplicacions se li fos supplicat y ab tres requestes request al jutge de la causa, contrafahent en la Constitució quinta, en lo títol “De accusacions”; per la contrafacció de la qual Constitució fonch forsat haver de recórrer als deputats del present Principat y aquell per deffensa de dita Constitució haver de fer tres embaxadas y donar requestes al duch de Feria.

Ítem que los testimonis que-s són rebuts contra dit don Francesch són estats interrogats per persona privada çò és per lo misser Antoni Ferrer, contrafahent a la Constitució dècima, en lo títol “De accusacions”.

Ítem, que dit misser Ferrer ha fets molts grans forces y violències als testimonis de deffensa athemoritzant aquells ab paraules y ab fets y carcerant aquells, contra tota disposició de drets, com consta per los testimonis de deffensa.

Ítem, que la persona de Joan Saló, qui ha rebut los testimonis de offensa, no era persona qui tingués //535v// auctoritat, sinó persona privada, com consta per la cauthela que li fonch donada a vint-y-nou de janer del present any, que és ja en procés.

Ítem, per los agravis que li són stats fets a al dit don Francesch per lo dit duch de Feria, à nou mesos y mig que pateix en los càrcers, sens precehir demèrits alguns, com consta de la sèria del procés de offensa y deffensa, gastant sa hazienda y fent molts grans e intollerables gastos y despeses, no podent mirar per sa casa y hazienda per rahó de la qual captura y detenció tant llarga sens causa la noble dona Magdalena Dardena y de Ortaffà, sa muller, és morta de anuig quinze de abril proppassat; los quals agravis serà servit vostra magestat manar reparar y smenar a dit don Francesch, de manera que aquell reste desagraviat, manant-li satisfer los danys, iniúria, gastos y despeses que ha patit y supportats y castigar les personas qui han comesos aquestos excessos.

Scrivà de la gubernació

Ítem, se queixa Pera Ortoneda, notari y scrivà major de la general governació de Catalunya, per dona Marianna de Pinós y de Sanct Climents, senyora útil y propietària de dita scrivania, que havent despedit com ha scrivà major predit en lo any mil sinch-cents noranta-sis, anant la general governació vice regia, totes //536r// listes de deputats e oydors sí y segons les despedexan los scrivans de manament en temps que-y ha virrey lo preceitiu de les quals listes entrà tot en mà y poder del magnífich misser Joseph Mur, leshores thezorer y vuy regint la real Cancellaria. E havent-se acostumat sempre donar al scrivà qui despedex dites listes una notable quantitat per rahó de son salari, axí de les caucions que presten com altrament, may dit magnífich misser Mur li-n ha donat cosa alguna, a bé que se li sie demanat moltes voltes, en molt gran perjudici y agravi de dit Ortoneda y de dita scrivania major. Supplica per çò a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagriar y pagar-li la despedició de dites listes com és acostumat y referir-li lo dany que per dita ocasió ha patit, com de la clemència y benignitat de vostra magestat est fidelíssim vassall de vostra magestat spera.

Onofre Aguiló

Ítem, se queixa Honoffre Aguiló dient que Phelip Aguiló, ciutedà honrrat de Leyda, quòndam, féu manament a Honoffre Canxello, natural de Arnes, en un acte de manlleute que dit Canxello fermà a la cort del portantveus de governador general del present Principat y Comptats en lo any mil sinch-cents vuytanta-nou, prometent en aquella dit Conxello posar-se en les presons de Leyda dins un cert termini, a pena de dos-centes lliures, la qual manlleuta fou rompuda y escancel·lada per dit portantveus de governador. Y no obstant axò, après de algun temps, per lo Real Consell, thezorer y lochtinent de vostra magestat fou decernida exequució contra la //536v// persona y béns de dit

Phelip Aguiló, per lo qual fou forsós retirar-se en una iglésia y allí passar alguns dies fins a que per rahó de la dita escancel·lació feta per dit portantveus de governador fou posat sobrechiment en dita exequució y hagué pagat dit Aguiló més de vuytanta lliures de despeses, salvo iure. Per çò y altrament, dit Honoffre Aguiló, impúber, fill y hereu de dit Phelip Aguiló, e, o, misser Francesch Aguiló, Rafel Aguiló, Elena Aguiló, mare y honcle respective de dit pubill, com a tudors y curadors testamentaris com també com a junctas personas de dit pubill, supplican a vostra magestat sie de son real servey manar desagriar a dit pubill, satisfent-li los danys y agravi que per rahó de dita execució li són estats fets.

Gerònyma Cardona

Ítem, se quexa Hierònim Cardona que en la ciutat de Barcelona fonch capturat per Bautista Surita y Joan Argilagas, assent commissaris reals, la qual captura fonch en notori agravi tant per ser sens mèrits alguns com també perquè dit Baptista Surita y dit Joan Argilagas no havian oyda sentència de excommunicació com tenien obligació segons Constitució³⁰ de Cathalunya en lo agravi general sobre aquest perticular refferides y assò consta notòriament perquè a vint-y-//537r//quatre de nohembre de mil sinch-cents noranta fou dit Hierònym Cardona relaxat franch de despeses dels càrcers de la ciutat y après, volent los ministres de vostra magestat fer lo pendre ab altre forma se tingué de guardar sis anys censers. Per çò supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagriar y satisfer-li dits danys y gastos.

Don Dalmau de Rochabertí

Ítem, se quexa don Dalmau de Rochabertí que essent estada elegida divuytena a vint-y-quatre de maig de mil sinch-cents noranta-hu, per lo reparo del agravi de la captura de Joan Granollachs, deputat militar, en forma del Capítol setè del nou Redrés entre altres cavallers elegits en dita divuytena fou ell també elegit en aquella y tingué obligació de acudir y acistir en la reintegració de dit agravi, segons lo concell dels assessors y doctors applicats, los quals resolgueren que dita captura era stada feta contra diversos privilegis, Capítols y actes de Cort, usos y stils de la casa de la Deputació inconcussament observat, segons diversos exemplars antichs y moderns, los quals stan fermats molt célebres doctors, los quals vuy són ministres de vostra magestat, com més largament stà deduhit en lo agravi general s'és representat sobre dita captura. Y sols per dita ocasió ha fets misser Joseph Mur, leshores jutge de cort de sa magestat, diversos procehiments contra dit don Dalmau, bandejant-lo junctament ab altres ab pública crida.

Ítem, se quexa don Dalmau de Rochabertí que après de bandajat y compellit a exir de la present ciutat, ahon tenia son domicili, vehent lo ànimo que los minis//537v//tres de sa magestat tenian contra las personas que han entrevingut en deffensar dit agravi y assenyaladament en la captura de don Francesch Dalmau de Rochabertí, vescompte de Rochabartí, persona de tanta virtut y bondat, com tots saben, y tant zelós del servey del rey y bé públich, lo qual fou capturat en la ciutat de Barcelona, dins de sa casa, y don Miquel Albert, tal Burgès y tal Traginer, persones de bon nom y fama, y sens haver entrevingut en les divuytenes, sols per anar en companyia del deputat y dels cavallers de la divuytena ésser stats presos y alguns d'ells fets morir en la presó miserablement. Tement dit Dalmau de Rochabertí ésser-li feta alguna vexació o injustícia, determinà donar lloch y exir-se de Cathalunya, sa pàtria natural, conduhint per effecte un vexell a sos gastos en la costa de Cathalunya, y ab los criats del servey de sa persona, ab gran gasto

30. «Constitució Constitució» a l'original.

y detriment de son patrimoni, anà al regne de França, ahont dit vexell tenia encaminat son viatge, ahont stigué per spay de un any y tres mesos absent de sa muller, fills y família y ab notable detriment de son patrimoni y negocis. A la fi del qual temps, entenent que sa magestat estava més informat de ja justícia per medi dels embaxadors que lo General de Cathalunya tenia en Cort, determinà après de tanta absència tornar a véurer sa casa y família, y en lo camí petí dos tormentas en lo golff de Narbona, ab notable risch y perill de sa persona, axí de dits tormentas com de ser capturat de cossaris moros que aleshores ab gran número //538r// corrian les costes de Provença y Cathalunya. Y finalment arribat en Cathalunya al temps que parie que les coses staven algun tant assossegades y que molts cavallers de la divuytena estaven y anaven per Barcelona, estant don Dalmau de Rochabartí en la casa que té en Granollés, en companyia de sa muller, fills y família, lo duch de Maqueda, no guardant la ygualtat que guardava a altres cavallers de la matexa divuytena, envià a T. Badia, alguazil, a Granollés, a capturar a dit don Dalmau de Rochabartí, lo que se intentà ab tant avalot y struendo, que fou ocasió que sa muller, que leshores stava prenyada, mal parí de un fill, lo que és cosa notòria y se pot provar per les moltes persones que·u veren, y encontinent caygué en una malaltia incurable de que après morí, tot lo qual indubítadament se pot atribuhir a la alteració de dita captura y altres traballs de sa casa y família en tenir tot un trienni íntegre a son marit desterrat. Finalment, en lo tercer any del desterro del dit don Dalmau de Rochabartí, estant en la vegaria, cansat de tant prolixa vexació, ab la desacomoditat de star fora de sa casa, caygué en una malaltia de una febra ardentíssima de que vingué a la mort y après li donà en quartana que li durà nou mesos, que·l aportà molt acabat y deffunct, com és a tothom notori, en lo qual temps lo duch de Maqueda leshores lochtinent de sa magestat, no estant lo ànimo que envers ell tenia en temps que ell stava absent de la ciutat de Barcelona y que no·s trobava persona que volgués pendre procura en causas criminals //538v// ni civils en favor dels cavallers bandejats dit duch de Maqueda manà declarar una causa civil en que dit don Dalmau de Rochabartí fou condemnat a perdre una baronia de sinch-cents vassalls, jurisdicció y rendes de aquella que ell havia posada tota sa vida, y son pare y una tia sua, germana de son avi, lo que quicà no fora estat si hi hagués pogut respondre personalment o al mancho haguera pogut traure'n algun millor partit finalment après de haver discoregut tres anys íntegres de desterro, sens may en elles ésser entrat en la ciutat de Barcelona. Lo dit duch de Maqueda, continuant son mal ànimo, per medi de persones que vuy no són vives hi·u poran dir, féu amostrar a dit don Dalmau de Rochabartí una scriptura contenint en effecte que demanàs remissió dels delictes que no havia comesos e que perpètuament no exiria del desterro en que stave, lo que dit don Dalmau de Rochabartí té per major agravi, extorció y injustícia que havent ell desijat tostemps lo servey de son rey y senyor y havent aconsellat en les divuytenes per lo sagrament y homenatge que tenia prestat conforme a consciència y conforme a disposició de Constitucions, Capítols y actes de Cort, dit duch de Maqueda li fes semblant extorció y vexació a que ell se aderí per véurer que son patrimoni y casa s'encaminava a total destrucció y ruhina, sperant de mà de sa magestat lo reparo dels sobre//539r//dits y altres agravis en Corts Generals, com de present confia.

Ítem més, se queixa don Dalmau de Rochabartí que per Constitució del sereníssim rey don Ferrando primer, de digne recordació, en la Cort de Barcelona, Capítol trenta, volent que lo advocat fiscal, après que algú serà mes en presó, dins sinch dies haja de donar la demanda si apparrà culpa, si no que·l hagen de fer traure a pena de cent lliures; e ab altre Constitució del sereníssim rey don Ferrando segon, Capítol sinquè "E més, statuhim", "De custòdia de presos", està disposat que si lo adelant de algun crim no merex pena corporal, sie donat a manlleuta ydònea; y si lo matex dins vint-y-sinch dies se li haja de publicar la enquesta. E com no obstant lo demunt al principi del regiment

del duch de Feria, don Dalmau de Rochabartí fos estat pres sens ésser delat de crim que meresqués pena corporal y sens prova plena ni semiplena posat en la torreta en companyia de ladres y estoriscadors de moneda, lo tingueren per spay de quatre mesos sens voler-lo admetre a deffenses ni rebre-li los testimonis, contrafahent a moltes altres Constitucions que donan forma de procehir en causes criminals, y lo que pijor és que eren cosas levissimas per les quals no se li podia ni posar pena alguna, segons que no la-y pogueran posar, ans bé lo tragneren amanlleutat sens fianses ab sol sagrament y homenatge, a pena de vint-y-sinch lliures, lo que argüex major injustícia y agravi //539v// més evident, als quals se ajusta que misser Joseph Ferrer, altre dels jutges de cort, contra tota justícia violant la immunitat per dret canònich, civil y municipal concedit a las sanctas iglésias, havia provehit y manat que dit noble fos tret de la isglésia ab tot que no la exequutà. Per çò y altrament, dit noble, quexant-se de dits agravis e injustícia, attès són notoris, humilment supplica aquells ésser reparats.

Thomàs de Boxadors

Ítem, se quexa Thomàs de Boxadors, donzell, dient que en lo any mil sinch-cents noranta-dos, lo duch de Maqueda, com a lochtinent de vostra magestat, sens justa causa manà secrestar la jurisdicció, rendes y altres emoluments que Bernat de Boxadors, pare del suplicant, en dit any exercia, possehya y rebia en los llochs de Alfarràs y [Andari] y acomenà lo sacrestà Guillem de Yvorra ab salari de cent ducats quiscun any, no havent-y en dits llochs més de vint-y-sinch cases, per ocasió del qual sacrest patí diversos anys y casa la ruhina de son patrimoni, per no poder satisfer a pagar les pensions dels censals a que stà obligat y per causa de dit sacrest fonch exequutat moltes vegades, venent-li son patrimoni. E dos anys après, aportant *lite* lo procurador fiscal contra dit Boxadors sobre la jurisdicció civil y criminal de Alfarràs, havent-se //540r// declarat a relació de don Luys de Paguera la dita jurisdicció ésser de vostra magestat, exceptada certa spècia de jurisdicció civil de la qual se reservà liquidació y hans de liquidar aquella la fonch exequutada dita sentència y tret de possessió de fet se li llevà tota jurisdicció civil y criminal havent-se en altres causes en la Audiència feta liquidació de la jurisdicció ans de privar al possessor de aquella. Y fent exequució de la dita sentència, se usurpà lo procurador fiscal mija lleuga de Perpinyà, qu'és propri de dit Boxadors, scituat dins lo regne de Aragó, plantant en ell forques y penjant un home en elles y usurpant-se les herbas y rendes de la dita part de terme. Y ultra del manifest agravi, se li féu contra tota justícia agravi que lo balle de Alfarràs, com ha official real per spay de altres dos anys, li prengué les rendes y emoluments y aquells se ha retenguts y ha presos y vuy se'ls reté en son poder; del que sos vassalls, prenent ocasió de semblants rigors, se li són alsats ab ses rendes sens voler-li pagar cosa alguna, de manera que per a cobrar la cosa més poca ha de formar plet en la Audiència y sens que la dita jurisdicció sie de algun profit al patrimoni de vostra magestat. Lo dit Boxadors reste arrohinat y destruhit per dita causa y ha perdut més de deu mil ducats de son patrimoni y com la mente de vostra magestat sie sos ministres no fassen injúria alguna als súbdits y que de aquella se fassa la smena deguda. Per tant, lo dit Thomàs de Boxadors supplica humilment a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagriar y fer-li mercè en recompensa y satisfacció dels dits danys y gastos, //540v// com de la real de vostra magestat spera.

Francesch Casals

Ítem, se quexa Francesch Casals, notari quòndam, ciutedà de Barcelona, al qual succehint per sos justs y legítims títols als pubills y hereus de Francesch Ram, quòndam, per los provehidors de greuges de les Corts del any mil sinch-cents sexan-

ta-quatre, adjudicada la restant quantitat que no era stada pagada al dit Ram en virtut de la sentència dels proveedors de greuges de les Corts del any mil sinch-cents trenta-set, a dit Ram adjudicada per rahons y causes en dita sentència contengudes, en virtut de la qual fonch condemnat lo procurador fiscal patrimonial de sa magestat en pagar a dit Francesch Casals dita quantitat restant, en virtut de la qual sentència fonch fet compte a dit Francesch Casals en cartes setanta-vuyt de tres-centes trenta-sinch lliures, sinch sous y nou dinés, de les quals solament té rebudas sinquanta-set lliures, sis sous y quatre, y aquelles deduhides resten dos-centes sexanta-vuyt lliures, quatre sous y un diner, salvat dret de compte, com clarament de la sentència y partides consta, les quals se exhibexen per a que sien insertades e, o, cosides signades de lletra A y B. A la qual, Francesch Casals succehex Miquel Casals, notari, son fill, per rahó de una donació per dit Francesch Casals a ell fet en poder de Joan Rabadà, notari públich de la vila de Falset, a trenta-hu de abril, any mil sinch-cents //541r// setanta-tres, la qual se exhibex per a què sie incertada e, o, cosida signada de letra D; y com lo Francesch Casals may sie en dita quantitat de dos-centes sexanta-vuyt lliures, quatre sous y hu, estat satisfet. Per çò y altrament, dit Miquel Casals, hereu de aquell, supplica a vostra magestat li mane pagar la dita quantitat dels greuges de la present Cort.

Doctor Pere Ayllà

Ítem, se quexa Pere Ayllà, doctor en lleys, assessor de la casa de la Deputació, que los deputats que leshores y divuytena elegida per la captura del diputat Joan Granollachs consultaren ab dit misser Ayllà y altres molts doctors que per al dit effecte foren aplegats si la dita captura procehia de dret y ere contrària a Capítols de Cort, privilegis concedits als diputats de Cathalunya y observança de la casa de la Deputació. Y havent feta molta discussió entre dits doctors y examinat llarguíssimament dit negoci, foren dits doctors, tots concordés, que la dita intentada captura ere directament contrària a Capítols de Cort, per los quals ere disposat que no-s podie procehir criminalment contra ningun diputat durant son trienni si ja no fos a instància de sos condeputats, los quals Capítols se trobave en viril observança, segons los molts exemplars que veren scrits en la casa de la Deputació. De la qual relació de dits doctors, sens precehir altre cosa ni delicté algú, resulta que fonch provehida captura contra de aquells, procehint per ocasió de aquella los ministres de vostra magestat, ab molt gran rigor. De ma//541v//nera que fonch forsat al dit misser Ayllà y als demás doctors que havian donat dit concell de apertarse de lurs cases, tement que los dits ministres, segons exteriorment amostraven, no usaven algun rigor ab ells, y apartats que foren ab pública crida, los gitaren de pau y treva, de manera que sola dit ocasió y no altre, dit Ayllà ha stat tres anys contínuos apartat fora de sa casa, muller, fills y família y sens poder advocar en son estudi ni servir son càrrech de assessor ni rebre lo salari aquell. Dels quals procehiments ha patit dit misser Ayllà molts irreperables danys perquè además que ab los dits tres anys perdé tres milia ducats que haguera guanyat en son estudi advocant a rahó de mil ducats cada any conforme en dit temps solia guanyar quicun any y vuy guanya y encara més, quant tornà en son studi, finits dits tres anys, hagué de comensar lo studi de nou perquè ab lo discurs de dit temps se li desparrochià lo studi y tots los clients se li'n anaren y prengueren altres advocats. Dit misser Ayllà perdé també lo salari de dit son offici ordinari de assessor, que eren quatre-centes lliures per any, perquè además que en tots los dits tres anys no pogué servir dit offici, fonch forsat de renunciar dita assessoria, sò és, lo residuum que li restave, que eren sinch anys que li restaven a compliment de sis anys, al temps que contra d'ell li fonch //542r// provehida la captura, que serian dos milia lliures per dits sinch anys; y axí supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagruar y satisfacer-li dits danys.

Doctor Jaume Massaguer

Lo agravi fet a misser Jaume Massaguer, doctor en drets, ciutadà de Barcelona, ultra que naix y ve causat per culpa de officials reals per no haver volgut, hans bé haver romput manifesta y clarament les Constitucions, usos, libertats y privilegis del General de Cathalunya, y per consegüent vindrien tots los danys de dit agravi resultants y succehits a càrrech de dits officials reals; ab tot, per a major e més individuada intelligència y especificació de dit agravi y dels perticulars agravis y injúries que n han resultat, se deduhexen los caps y coses següents:

Primo se advertex que la anada féu Jaume Massaguer a Aragó après de haver entrat lo excèrcit de sa magestat en Saragossa fonch per orde dels deputats qui aleshores eren e, o, dels commissaris nomenats per divuytena feta sobre dit negoci de Aragó, segons Capítols e actes de Cort; y també per a obtemperar a una lletra real ab la qual sa magestat los encarragava a dits deputats e deya rebria gran servici que ab llur intercessió y medi les coses de aquell regne tinguessen lo assiento qual convenia per al beneficci y quietut pública. Lo qual per a poder-ho effectuar dits deputats ab més certitut y ves sa magestat ab lo cuydado acudien a coses de son servey fonch enviat dit Jaume Massaguer com//542v// ha persona de qui entenien puntualment haver de saber la veritat del negoci que ls estava comenat y encarregat y de la entrada de dit exèrcit segons la série de la lletra real prout ecce, per lo qual fonch capturat dit Jaume Massaguer, posat en presó y condemnat a galera, consta del demunt dit ab tres deposicions y testifficacions fetas per dit Jaume Massaguer en diverses jornades devant misser Joseph Mur, jutge de la Règia Cort.

Ítem, se dedux que la matexa o semblant diligència de enviar en Aragó (en aquella matexa conjuntura y ocasió) féu la ciutat de Barcelona, ço és, que envià una y dos personas honrrades per les quals pagassen y volien saber, com saberen, la veritat del que en Aragó passava, los quals, testifficant en deffensa de dit Jaume Massaguer, lo dit misser Joseph Mur los avolotava y atemoritzava, de manera que no gosaven testifficar ab la llibertat y ànimo que desijaven, com tenian obligació y era de dret y rahó.

Ítem, se advertex quant different és a la intenció dels diputats de Cathalunya ço dels commissaris de dita divuytena, de la que vol//543r// inferir lo duch de Maqueda, aconsellat del dit misser Joseph Mur, com la experiència, lo temps y la veritat ne han fet clar testimoni, pus de dita anada en Aragó no sols no se seguí inconvenient ni scàndol algú ni deservy de sa magestat, ans bé après de la relació per dit Jaume Massaguer feta los tres commissaris per la divuytena nomenats donaren rahó als diputats y los diputats als brassos y per consegüent a tot lo present Principat, qui desijaven saber lo que en Aragó passava y obeir a la lletra y manament que de sa magestat tenian y fer lo demés a que stavan obligats segons llurs càrrechs y officis.

E més se déu advertir lo mal ànimo y mala voluntat de algunes personas contra lo present Principat de Cathalunya e contra los habitants en aquell, pus après de posat en presó lo dit Jaume Massaguer, procuraren sacretament tentar-lo offerint-li llibertat y grans premis si deya alguns sacrets quins o qualsevulla fossen. E com entenguessen per altres presos qui estaven en sa companyia la intenció de dit Jaume Massaguer, dient que feya maravella de semblant oferta y que no stava tant oblidat de sa honrra y consciència que per scapar del treball en què stava ni de altre major ni per premis ni per altre respecte hagués de dir una mantida ni inventar cosa que fos en dany de altri ni tenia tant poca confiansa en Déu que l hagués de dexar patir innocentment en la presó, sinó que creya fermament tindria algun die llibertat, com la té vuy per la misericòrdia de Déu omnipotent. Per la qual resposta y altres, //543v// determinà lo duch de Maqueda, aconsellat de misser Joseph Mur, cansat al dit misser Jaume Massaguer ab tant llarga presó y ab altres ordinaris, contínuos e infinits treballs que patí y ha petit en spay de tres anys y vuyt mesos.

És també cosa digna de grandíssima concideració que, tenint avís assí lo duch de Maqueda, lochtinent general en lo Principat de Cathalunya de una sentència papal en favor de Hierònym Pau Garcés, canonge de Leyda y prior de Nostra Senyora del Coll (també impetit de haver entrevingut en negocis y affers del servey del General) proferida ab tants fonaments y motius, se apressurà aconsellat del dit misser Joseph Mur (y ans que divulgàs y publicàs dita sentència) en torturar al dit Jaume Massaguer ab excès y varietat de turments no acostumats, tenint-lo deu hores en lo torment; y havent stat vint-y-set hores dejú, sens voler ni permetre gustàs una gota de aygua que demanava dit Jaume Massaguer per a sa reffecció, tot a fi de fer-li dir algun desconcert y desbarat, ab lo dolor dels torments y ab la debilitació y flaqueza. E volent persaverar fins acabar la vida, fonch dit per los barbers que no volian acistir-hi més en dita tortura. E als vuyt dies, proseguínt dit misser Mur sa intenció, //544r// lo condempnà a galeres, sens mèrits de procés y contra expressa disposició de dret, com de tot lo deduhit consta per dit procés y sentèncias papal y pretesa real, de que fa ocular ostensió.

Ítem, se advertex que fonch fet dir al dit Jaume Massaguer moltes vegades en spay de deu mesos que stigué en la presó de Barcelona, après de condempnat a galera, que demanàs ab una supplicació al virrey bandeig, que lo-y concedirien, fou respost per dit Jaume Massaguer que tal cosa may demanaria, pus patia sens culpa.

E més se fa quexa e instància contra dir misser Joseph Mur, com a auctor y factor dels susdits y següents agravis, que essent portat a la hora que-y havia major concurs de poble, lo dit Jaume Massaguer a galera (ab galera y en companyia de molts moriscos, lladres y altres hòmens facinerosos) essent cristià de natura y vell cathalà y ciutadà de Barcelona, habitant y casat en dita ciutat, ab muller y fills, home de honrra y consciència y tingut universalment per tal per tots los qui-l conexen y-l han tractat, volent anar cubert ab capa, lo fonch manada llevar per a què anàs en cos per los carrés de la present ciutat fins a galera y fos major lo scàndol, agravi e injúria.

Ítem, se fa quexa contra dit misser Joseph Mur, regent la real Cancellaria de Cathalunya, perquè //544v// vol y ha intentat prohibir lo exercici de advocat a dit misser Jaume Massaguer, doctor en casal dret, lo qual après de una remissió a ell (sens haver-la may demanat ni fet demanar) feta havent obtingut llibertat, volent satisfer en part de tants danys e injúries se'n anà en la ciutat de Bolonya, ahont havent-se agrauat de doctor *in utroque iure* y presentà son privilegi al reverent canceller y a la Real Audiència de Cathalunya o doctors de aquella li fonch concedida llicència de advocat. E com lo matex die, al tart, per lo dit misser Joseph Mur posat és torp e impediment fent-li contrari, volent gravar a dit misser Jaume Massaguer a que demanàs restitució de honrra y fama si volia advocar com si fos algun falsari o hagués comés algun delictes, ab pensament de voler justifficar la sentència per dit misser Joseph Mur profferida, pretenent donar-li major forsa que a la veritat (cosa contra Déu y la naturalesa) tot ab ànimo de voler gravar ab indirectes les persones que han servit al General de Cathalunya y tenir algun exemplar (encara que sens fonament) contra dit General y per conseqüent contra tot lo present Principat ab semblant vexació e imposició, affegint sempre injúria a injúrias.

545r// Totes les quals coses ab les circumstàncies infinides e impassibles de refferir-se se representan a vostra magestat per a què al dit misser Jaume Massaguer li sien smenats dits danys e injúrias tant públiques y notòries. E lo agravi que lo present Principat de Cathalunya y poblats en³¹ aquell han rebut sie ab equivalent smena (si alguna may pot

31. «En en» a l'original.

bastar) satisfet, manat castigar al dit misser Joseph Mur per a què los ministres de vostra magestat no procehescan contra personas pobras y de poch poder sots color y zel de justícia, compliment de la qual supplica ab tot effecte per vostra magestat ésser-li ministrat, protestant de perseverar en dita instància e no desistir d-ella fins a íntegra y cumplida satisfacció de tots danys axí corporals com incorporals, axí en béns com en persona y honrra rebuts, offerint-se qualsevol procés que necessàries sien, dient les demunt dites y les demés coses que-s poden dir acerca del sobre dit greuge, sens ànimo de calúmpnia, sinó sols per a obtenir de vostra magestat dret y justícia.

Don Cristòfol de Barutell

Ítem, se queixa don Christòphol de Barutell que li fonch feta remissió per lo vaguer de Gerona per lo que havia tret a don Hierònym de Barutell, son germà, de la presó de Basalú; pagà per dita remissió al dit vaguer sexanta ducats, y confiat de dita remissió fe y paraula real, se'n vingué a esta ciutat y fonch pres y posat en los càrçers real; y opposà de dita //545v// remissió y fonch declarat, no obstant dita remissió, ésser passat havant en dita causa, de manera que ni li valgué per remissió ni per guiatge féu-se-li agravi y fou contravenir a la Constitució primera, del títol "De guiatges", ab que se statuex que la paraula y seguratat real sie guardada a tots hòmens. Per çò, deman ésser desagraviat y per satisfacció de dit agravi ésser declarat dita declaració ésser nul·la y contrària a la dita Constitució, y axí bé tots los actes y declaracions fets després de aquella contra dit don Christòphol; de manera que la dita remissió tingue son degut effecte, y demana ésser-li reffets y resarcits tots los danys, interessos y despeses ha patides per respecte de dita declaració, que són dos mil ducats.

Dona Marianna de Pinós

Ítem, se queixa la noble dona Marianna de Pinós y de Sentcliment, com a succehint a Joan Janer, quòndam donzell en Barcelona domiciliat, que essent en virtut de privilegis y concessions reals senyora de la scrivania del general governador de³² Cathalunya, ab tots y sengles drets pertinents a aquella, en tal manera que ningun scrivà ni altra persona, sinó lo scri //546r// và o scrivans per ella creats y nomenats no poden, essent absent vostra magestat o son lochtinent general del present Principat de Cathalunya, fer ni despachar negocis alguns de gràcia ni de justícia en nom del spectacle portantveus de general governador y en aqueixa possessió quieta y pacíffica haja stat y estiga de tant temps que no-y ha memòria de hòmens en contrari. Noresmancho, en los anys mil sinch-cents setanta-vuyt y mil sinch-cents noranta-hu, procehint vice regia en la present ciutat lo spectacle don Pedro de Cardona, portantveus de general governador, no dubtaren Sabestià Costa, scrivà de manament, y altres per orde de micer Martí Joan Franquesa y misser Francesch Puig, regents les hores la real Thezoreria de vostra magestat (encara que interpel·lats y requests per dita don Marianna que no la molestassen ni perturbassen en son dret y possessió de fer y despachar listes de deputats y oydors, rebent las caucions de les persones que feyan les dites listes y los salaris per rahó de aquelles deguts en molt gran dany, perjudici y agravi de dita dona Marianna y de sos privilegis). Y com los dits thezorsers o sos successors y scrivans de manament en molt gran dany y perjudici de dita noble dona Marianna de Pinós y de Sentcliment hajen continuat y continuen en fer-li dit agravi; supplica per çò a vostra magestat sie de son real servey manar-la desagraviar, com de la benignitat y clemència de vostra magestat estos fidelís//556v//sims vassalls de vostra magestat speran.

32. «De de» a l'original.

Francesch Taquí

Ítem, se quexan Francesch Taquí y Luys Taquí, cavallers de la vila de Perpinyà, perquè per la fàbrica del castell major de la vila de Perpinyà se féu aprençió de sinquant cases, les quals staven scituades en lo lloch ahont vuy és scituat lo dit castell. Les quals cases, si se fossen venudes en lo encant, se'n hagueren hagut més de trenta milia lliures, perquè entre les dites cases n'í havia una que valia deu mil ducats, y tant se'n hagueren trobats en lo encant públich si se fossen venudes totes, les quals cases estan continuades en los llibres del rey nostre senyor, com les dites cases stiguessen en alou y directa senyoria de la noble dona Ysabel d'Oms y Perapertusa, predecessora de dits Francesch Taquí y de Luys Taquí, son fill, ab prestació de certs ànnuos censos, y per consegüent alienant-se dites cases devian y deuen a dits Taquí lo luysme, lo qual se acostuma pagar en dita vila a rahó de un real per lliura; y axí de les dites trenta milia lliures que valia y se foren venudas dites cases toquen a dits Taquins trenta milia reals y los censos de quiscun any y ultra dites cases. És cert que si les dites cases no fossen stades axí per ser //547r// per la magestat del rey nostre senyor se foren moltes d'elles venudes dos y tres vegades, de las quals vendas hagueren exhigit dits taquins sos lluyssmes, y axí per la amortització de ditas casas on lochs de dits luysmes los són degudas vuy tres milia lliures, moneda barcelonesa, a rahó de mil reals per any, segons la valor del alou de dites cases, y la quantitat dels luysmes que podien rebre si foren restades en mans de algunas singulars personas, com sempre y havian stat de les quals quantitats y censos ànnuos estan privats fins vuy Francesch y Luys Taquí, legítims successors de la noble dona Ysabel d'Oms y Perapertusa. Per çò, supplican a vostra magestat sie de son real servey manar-los desagrvaiar y satisfer-li las quantitats degudes per rahó de ditas casas y luysmes de aquelles.

Jaume Christòfol de Guimerà

Ítem, se quexa Jaume Christòphol de Guimerà que no obstant que per Constitució del sereníssim rey don Ferrando segon, feta en la Cort de Barcelona, any mil sinch-cents y tres, Capítol trenta-tres, sie stat statuhit y ordenat que ninguna persona puga ésser presa ni posada en los càrcers que fos trobada en crim fregant; y per lo privilegi concedit al stament militar per lo matex rey don Ferrando, dattat en Barcelona, a nou de octubre de mil quatre-cents vuytanta-hu, Capítol segon y setè, sie stat concedit que no puga ésser provehit contra los cavallers y persones que gosen de privilegi militar sens instància de part firmada. Noresmenys, no dubtà //547v// tal Colmelles, algutzir extraordinari, en el mes de maig del any mil sinch-cents noranta-set de péndrer y capturar, desarmar la persona de dit Jaume Christòphol de Guimerà, sens instància de part ni trobant-se en crim fragant; lo qual és cavaller gose de dit privilegi de militar y semblant agravi no se li podia fer, per rahó del qual fonch detingut injustament en los càrcers reals de la present ciutat per spay de més de vint dies, de la qual detenció axí matex stà agraviat. Per çò, supplica dit Guimerà a vostra magestat sie servit manar desagrvaiar y satisfer per rahó de la injúria y danys a ell causats.

Francesch de Planella

Ítem, se quexa Francesch de Planella, dient que ab sentència real proferida per la reyna Maria en lo any mil quatre-cents trenta-nou fou declarat y sentenciat en favor de Elitzabet de Planella, senyora de Castellcir, que dit castell havia de ser y era castell termenat y per consegüent la jurisdicció civil pertanyent als senyors de castells termenats, conforme los drets y consuetuts de Cathalunya, haver-se spectat als senyors que són estats de dit castell. Y per consegüent fou pronunciat y declarat que dita Ysabel de

Planella havia de ser mantinguda y conservada en la possessió seu quasi del exercici de dita jurisdicció civil en lo dit castell, y axí fou pronunciat, sentenciat //548r// y declarat que dita Ysabel de Planella podia tenir balle, lo qual per dita Ysabel de Planella exercís dita jurisdicció civil, axí com los predecessors de dita Ysabel de Planella la tingueren y exerciren conforma llargament consta ab dita real sentència a la qual se fa relació se representa ut ecce. E per quant no obstant dita real sentència los balles reals qui són stats y lo qui vuy és en lo terme de Castellcir de fet y de sa pròpia auctoritat hagen spoliat als successors de dita Ysabel de Planella, predecessors de Francesch de Planella, donzell qui vuy possehex dit castell de Castellcir, de la dita jurisdicció civil y del exercici de aquella y dels altres drets y exercici de aquells, qui són drets de castell termenat, usurpant-se del tot dites coses, contra la dita declaració y sentència, en notable perjudici y agravi de dit Francesch de Planella y de sos predecessors, successors de dita Ysabel de Planella. Supplica per çò dit Francesch de Planella a vostra magestat que dit agravi li sie smenat y reffet ab tots los danys, interessos y despeses, manant reintegrar a dit Joan Francesch de Planella en la possessió seu quasi de dita jurisdicció civil y dels altres drets tocants als castells termenats, com de la real clemència de vostra magestat se confia.

Joseph Desbosch

Ítem, se queixa Joseph Dezbosch y Sallent, donzell y batxeller en leys de la ciutat de Manresa, que fonch provehit assessor ordinari //548v// del veguer y balle de dita ciutat per lo trienni que havia de comensar a córrer lo die de carnestoltes del any mil sinch-cents noranta-set, per la magestat del rey don Phelip, de immortal memòria, pare de vostra magestat, com consta ab lo privilegi firmat de sa real mà ut ecce. E per faltar a dit privilegi la nominació de la ballia, que havia de anar també expressada ab lo dit real privilegi, fou necessari perquè se li acceptàs aquell que fes privilegi de nou, ab nominació de veguer y balle y axí fonch despedit segons privilegi per lo duch de Fèria, virrey de Cathalunya prout ecce. E perquè no obstant dits reals privilegis lo dit duch de Fèria nomenàs aleshores per dit temps y trienni en assessor de dit veguer y balle a Joan Calvó, batxiller en leys de dita ciutat, manant-li despedir privilegi y posar en possessió de dit offici de assessor de veguer y balle al dit Calvó, no volent que a dit Dezbosch se li admetessen a dits privilegis després de ser stats despedits y haver pagat lo salari de aquells. E com per lo sobre dit y altrament se li sie fet a dit Dezbosch injúria y agravi molt notable, no havent-hi hagut causa alguna justa per a revocar-li los dits reals privilegis, sens la qual dita causa y cognició //549r// precedente no-s podia fer la dita revocació. Per çò y altrament supplica dit Joseph Desbosch a vostra magestat que dit agravi li sie smenat, ab tots los danys, missions y despeses y salari de dits privilegis per los quals pagà dotse lliures y sous, y ser reintegrat en dit offici de assessor y en tot allò que per rahó de dit agravi li competex.

Bernat Taverner

Ítem, se queixa Bernat Taverner, ciutadà honrrat de la present ciutat de Barcelona, que fonch compellit ab diversos procehiments y per imposició de ampara real, en pagar al receptor de la ballia general tot lo luysme del delme de Montornès, a setze de octubre del any mil sinch-cents noranta-hu, quatre-centes sexanta-set lliures, sis sous y vuyt dinés, y de altre part que lo delme de Vallromanes, a tres de abril del any mil sinch-cents noranta-dos, al matex receptor, quatre-centes sexanta-nou lliures; y en la prossequició de la causa, per salaris y gastos processals, despengué cent sinquanta lliures, poch més o mancho. De totes les quals quantitats lo dit Taverner no-n devia cosa alguna perquè lo rey don Joan vené la senyoria directa y alodial de dits delmes a Pere de Montornés,

predecessor en dits delmes de dit Tavernes, a dos de juliol del any mil tres-cents norantados, lo qual acte vingué a notícia de dit Taverner, nou possessor, y fonch tret del arxiu real després de haver pagat dit Taverner dites quantitats y sabent-ho ho al manco devent saber //549v// lo procurador fiscal dita venda feta a dit Montornés de dit alou y senyoria directa, és stat agravi manifest fer-li pagar dits luymes y gastar dites cent sinquanta lliures; y axí supplica y demana que vostra magestat se servesca manar-li reparar y smenar dit agravi y gastos y despeses.

Gerònym Cerdà

Ítem, se quexa Hierònym Cerdà, calceter de la present ciutat de Barcelona que per causa del agravi fet al General de Cathalunya de la intentada captura del deputat militar en lo any mil sinch-cents noranta-hu per Pau Fluvià, algutzir real, com consta ab lo agravi general sobre dit negoci a vostra magestat presentat, al qual se ha relació, essent ell hu dels anomenats per los deputedats y divuytena per lo servey de la casa de la Deputació per dita ocasió, fonch cridat y bandejat de tot lo present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya. Y axí ha stat dos anys absent, patint molts traballs y danys y entre los altres li han fet pagar cent y tres lliures, cosa que-l ha molt arrohinat y prostrat, sent ut ecce pobre manescal, que stant afermansat per la Règia Cort, no gosà comparéxer, vehent lo gran rigor y injustícia feyen los ministres de vostra magestat contra los qui havian servit en dita casa. Per las demunt dites coses consta //550r// quan injustament à patit dit Cerdà, supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagraviar y li sie feta smena dels danys ha patit y de la pèrdua ha fet que per haver manllvades dites cent y tres lliures és restat molt empanyat y spere que per part de vostra magestat serà manat ser remediad en tot.

Antoni Granollachs

Ítem, se quexa Anthoni Granollachs de que a vint-y-quatre de maig de mil sinch-cents noranta-hu, trobant-se tenir offici de receptor de la ballia de Barcelona, per lo qual tenia prestat jurament de acistir en totes les coses seria request per los deputedats y fer-los acistència; essent request ab penes per Joan Granollachs, deputat militar, de que li fes acistència y-l seguís per negocis del General, no podent fer altre cosa, obehí; per lo que fonch feta provisió per misser Joseph Mur, jutge aleshores de la Règia Cort, que dit Antoni Granollachs fos capturat fonch fet contra d'ell y sos béns llohament de cort y fou cridat ab veu de pública crida, entre ladres y bandolers, per enemich del rey, com fos obligat per rahó de son jurament y Constitucions de Capítols de Cort, en acistir al deputat a sola requesta sua; de totes les quals coses consta largament en lo agravi general presentat a vostra magestat, al qual se fa relació:

Dels procehiments fets contra dit Antoni Granollachs li'n han resultats notables danys.

550v// Primo, per obviar a la fúria y tanta rigor s'és tingut de guardar cerca de tres anys.

Secundo, per no haver pogut obtenir lo offici de clavari de la present ciutat, en lo qual isqué primer lo die de sant Antoni, en lo mes de janer de mil sinch-cents noranta-quatre, y per absència sua y per ser cridat per enemich del rey trageren a Montsserrat Muntalt, lo qual és de dos anys y val cada any de salari dos-centes lliures y de altres ventures casi certes més de sinch-centes.

Tertio, li prengueren lo procés de exequició instava contra lo duch y duquessa de Cardona, que és de importància de sinquanta mil scuts, que ne ha rebut un notable dany y ruhina de sa casa y no sols lo impediren, però foren causa de que se li haja sucitat major plet, lo qual avuy aporta a relació de misser Joan Castelló contra dels dits duch

y duquessa de Cardona, y si no fora la rigor y injustícia ab ell usada, fora stat present y haguera cobrat y concertat com han fet altres crehadors.

Quarto, li levaren dit offici de receptor, que-s de valor de tres milia lliures y tantes li'n donaven.

551r// Quinto, lo salari de dit offici summa a rahó de dos-centes sinquanta lliures cada any des de dit any mil sinch-cents noranta-dos fins avuy, mil sinch-cents vuytanta lliures.

Sexto, moltes ganàncies que ha dextat de fer per ocasió de dit agravi, havent-lo impossibilitat de tot per causa dels procehiments tant injustos fets contra d'ell, per totes les quals coses dit Antoni Granollachs, al qual són fets tants agravis per los ministres de vostra magestat y causat tants de danys y traballs en sa persona, hazienda y familia, supplica a vostra magestat sie servit manar sie desagraviat y li sie feta smena del que ha patit, com de vostra magestat confia y spera.

Lluysa Alsina

Ítem, se quexa Luysa Alsina y Sanctjoan que en les Corts celebrades en la vila de Moncó, en lo any mil sinch-cents trenta-quatre, fonch [adiuduat] per los greuges a Elisabet Cotxa, muller de Joan Cotxa, cavaller, y a Elisabet, filla de aquell, com ha hereva de dit Joan Cotxa, per greuges la quantitat de sinch-centes sexanta lliures, dos sous y un diner, feta la summa y resta per lo mestre racional de vostra magestat, al peu de dita sentència, com més llargament se amostra al preu de dita sentència la fe de dit mestre racional prout ecce. Y com en descàrrech de dita sentència y quantitat de dites sinch-centes sexanta lliures, dos sous y un diner no se haje pagat més de tres-centes vuytanta-sis lliures, un sou y //551v// deu dinés, com consta al peu de quatre sentències confirmatòries en que se pagàs la resta de dita primera sentència, les quals exhibex prout ecce; les quals deduhides de dites sinch-centes sexanta lliures, dos sous y un diner, resten a pagar de dites greuges adjudicades cent setanta-quatre lliures, un sou y deu dineés a compliment de dites sinch-centes sexanta lliures, dos sous y un diner; y com a esta pobre part de Luysa Alzina y Sanctjoan, com a néta y hereva de Elisabet Cotxa, sa àvia, per interposada persona de Elitzabet, sa mare, li competesca la dita restant quantitat de dits greuges deguts, supplican per çò esta pobre part de Luysa Alzina y Sanctjoan a vostra real magestat sie de son real servey manar que de les peccúnies se pagaran per greuges, se li pague la dita resta, preferint-la a tots los demés com ha enterior en temps y millor en dret, que ho rebrà a molta mercè de mà de vostra magestat.

Don Gispert de Guimerà

Don Gispert de Guimerà y Papiol se quexa a vostra magestat de que, havent-lo elegit les persones dels tres staments en virtut de Capítols de Cort legítimament convocades en la casa de la Deputació, als vint-y-quatre de maig de mil sinch-cents noranta-hu, en una de devuyt personas que junctament ab los deputats entenguessen en lo reparo del //552r// agravi que en haver-se intentat la captura del diputat militar en aquell die se havia fet a tot aquest Principat, havent-lo fet jurar y hoyr sentència de excommunicació de aconsellar com millor li aparagués, tot amor y temor postposat, fonch sobre dit cas per lo advocat fiscal de la Deputació presentada una supplicació, la qual comesa a justícia, çò és, als assessors de la dita casa de la Deputació, tots conformes ab vot y parer de molts doctors applicats, feren provisions en dit cas, inseguint moltíssims exemplars que-s trobaren en dita casa, firmats per molts doctors qui leshores eren y vuy són del Consell de vostra magestat. En conformitat dels quals doctors, aconsellà sempre dit don Gispert de Guimerà y Papiol, digué son parer sens discrepar en cosa del vot y conçell de dits doctors que anava regulat ab la disposició de molts Capítols

de Cort, Constitucions de Cathalunya y privilegis de la terra; y perticularment ab dits exemplars, per haver entrevingut en aquest negoci li fonch fet per los ministres de vostra magestat procès de regalia y provisió de captura y axí li fou forsat, vehent lo gran rigor ab que prenien a moltes personas, regonexent les iglésias y lo quant patian los capturats absentar-se de la present ciutat de Barcelona, dexant muller y fills, y per contumàcia après, ab veu de pública crida, fou bandejat de la present ciutat y regne, lo qual per salvar sa persona ha estat fora de sa casa per temps de més de tres anys, ab gran dany d'ella, per concistir la hazienda ab delmes, heretats y grangerias y no tenir cosa arrendada, de que tot o la major part se li és per//552v//dut, y lo que-n ha cobrat ab tantes incommoditats que no se és aprofitat. Y per effecte de guardar sa persona ha passats diversos parills per no tenir-se segur en iglésies, les quals feyen regonéxer los ministres de vostra magestat ab molt gran rigor, havent de anar per boschs, de nits y per parts molt perillosas, ab grandíssim parill de perdre la vida; de tal manera que no trobava qui-l volgués acullir en sa casa per respecte axí de dita crida, com per lo negoci gran ab que-u aportaven, ni tampoch trobava qui volgués mirar per sa hazienda y grangerias, per hont li fou forsat haver de vendre part de son patrimoni per haver de acudir a molts gastos y danys. Supplica per çò a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagraviar y reintegrar en tots los dans que en persona y béns per dits procehiments fets contra d'ell per dits ministres de vostra magestat, sens culpa alguna, ha patit, pus estant obligat per rahó del jurament y sa pròpia obligació natural ha aconsellat lo que li aperaxaria mér rahonable y axí havia de fer lo que ab tants parers de doctors y tants exemplars estava justificat.

Joan Mollet

Ítem, Joan Mollet, menor, tant en nom se propri com encara com a fill y conijuncta persona e, o, procurador ab legítim y sufficient poder de Antoni Mollet, major, mercaders de la vila de Blanes, se quexa devant vostra magestat de don Manrique de Lara, leshores lochtinent y capità general de //553r// Cathalunya per vostra magestat, perquè lo dit don Manrique de Lara, ab grandíssim rigor y crueltat de son propri motius y voluntat, féu pendre y capturar a dits Mollets, pare y fill, y molt strets y apretats los posà en los càrcers reals de la present ciutat de Barcelona, ahont stigueren de des vint-y-sis de octubre del mes de febrer del any mil sinch-centos vuytanta-set fins a sis del mes de febrer del any mil sinch-centos vuytanta-vuyt, sens que may se'ls publicàs la enquesta ni sabessen perquè staven presos ni a relació de quin jutge o relador; y a bé que en dits mesos donassen gran número de supplicacions, jamay ho pogueren alcansar. Y axí-s contraféu a la Constitució que disposa que ningú pot ser pres y detingut en los càrcers sens precehir enquesta, informació y provisió de jutge y altra Constitució que disposa que al cap de trenta dies que lo reo starà³³ en la presó se li haje de publicar la enquesta.

Y no content de haver-los tinguts tant temps en presó, a sis de dit mes de febrer del any mil sinch-centos vuytanta-vuyt, a una hora passat migdie, poch més o mancho, se conferiren en dits càrcers reals ahont dits Mollets staven detinguts, molts commissaris y porters per manament de dit Manrique de Lara, junctament ab molts soldats de la drassana y altre gent y prengueren a dits Mollets y lligats garrotats y abrahamats ab gran ignomínia y menyspreu com si fossen stats alguns lladres de pas, acompanyats de dita guarda, se'ls ne aportaren de la present ciutat de Barcelona fins a la vila de Perpinyà, ahont //553v// los féu posar en lo castell major de Perpinyà, en una presó molt ignominiosa y streta per apretar-los y violentar-los a son gust y a sa voluntat y causar-los

33. «starà starà» a l'original.

grandíssims gastos, desatents y despeses, y perquè no puguessen depositar-se, contra tota disposició de dret y tota rahó y justícia y de un privilegi real concedit a la vila de Perpinyà, que disposa que ningun provincial pot ésser pres y capturat en lo castell major de Perpinyà, sinó en los càrcers communs de la vila y de dret té ja imposat que ningun provincial pot ser pres en torra o castell.

En dit castell de Perpinyà estigueren presos dits Mollets, pare y fill, ab una cadena quiscú en la cama nou mesos, sens may voler-los traure ni aletjar dites presons ni dexar-los parlar ab persona alguna ni ab confessor, cirurgia, metge o altra persona, pretenent que no stava obligat a servir les Constitucions de Cathalunya, y a bé que la casa de la ciutat y Conçell de Cent y los deputats del General de Cathalunya li feren diverses embaxadas, tota via may se pogué obtenir d'ell cosa alguna fins que foren passats dits nou mesos, y com dits Mollets no tenian culpa alguna, foren relexats a manleutata a requesta de dies, a pena de vint-y-sinch lliures, ab sagrament y homenatge.

Aquest desatent y rigor que féu don Manrique de Lara a dits Mollets és estada la //554r// ruhina y destrucció de lur casa que han patits grandíssims danys, traballs y desatents y ls costà de sa pròpia hazienda passades de tres milia liures, moneda barcelonesa. Supplica per ço y altrament dit Antoni Mollet en dits noms a vostra magestat, com a rey cathòlich y zelós de sos vassalls que-s servesca manar-lo satisfer y reintegrar dels danys, despeses, injúria y agravis tant notoris y manifestos que li són estats fets, dels quals no ha pogut demanar redrés ni smena fins vuy. Que vostra magestat mana desagraviar los agravis y smena als danys als qui han tant patit com confia dit Mollet en dits noms, que vostra magestat lo manarà desagraviar y reintegrar de tant liberal y real mà .

Miquel de Pol

Ítem, se queixa Miquel Pol, donzell, que en lo any mil sinch-cents vuytanta-sinch, per lo aposentador del rey don Phelip, pare de vostra magestat, de felice memòria, que-s deya Benavides, féu foradar y obrir sa casa en dos lochs per a unir-la ab lo pal·lacio real y-s féu ab tant poch compte que ab los pichs y gran colps que-y donaren féu moviment una scala que pujava a la tore de la casa de dit Pol, de tal manera que al cap de molt poch temps caygué y la cayguda donà grandíssim dany a dit Pol, que li enderrochà sinch sostres en lo hu dels quals tenia lo guardaroba, ab moltes coffres y caxas plens de roba, que tots se esclafaren y los mobles altres que allí tenia, que may pus han valgut res n-han pogut servir; y axí matex de aquella cayguda s'i pardé y-s xaffà tot un cotxe que valia més de dos-cents ducats, que lo dany que //554v// de dit enderroch y cayguda rebé dit Pol per causa de Benevides no-s pot reperar en menys de mil y sinch-centas liures. Y axí bé, totes les vegades que los sereníssims reys de bona memòria són vinguts en la present ciutat de Barcelona, los prínceps de Bohèmia, don Joan de Àustria y lo duch de Saboya, que són estades set vegades poch més o mancho, los uqals són vinguts en lo termini de vint-y-vuy o trenta anys, poch més o mancho, com se donarà plena prova ab testimonis, y ara ab la vinguda de vostra magestat han tret a dit Pol los appositadors de sa casa y aquella li han foradada y uberta en moltes parts, fent-y tants portals com bé-ls ha aperagut, prometent-li sempre que tornarian tot a son punt y may se li ha smenat cosa alguna, hans bé ell se ha tingut de tancar los portals a ses pròpies costes y rehedifficar los sostres y scales enderrochats, costant-li molt cada vegada de mudar-se de sa casa y després tornar-se'n en ella, que almenys entre tot lo dit enderroch, la perdició dels mobles susdits y los gastos ha fet en mudar y trasmudar tota sa casa tantes vegades y lo que ha hagut de tornar en son ésser y cloure los molts portals se li feyen tantes vegades y rehedifficar scala y sinch sostres, val tot per lo mancho dos mil y sinch-centes lliures; y com may li'n haja feta smena alguna, a bé que com stà dit,

cada vegada ho prometian los aposentadors. Per çò supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagraviar y satisfacer-li //555r// tots los danys predits, com de la real mà de vostra magestat confie en tot.

Cònjuges Copons

Ítem, los cònjuges Joan Francesch de Copons y dona Ysabel de Copons y de Aymerich diuen que per los jutges de greuges elegits en les Corts del any mil sinch-cents sexanta-quatre y mil sinch-cents vuytanta-sinch foren adjudicades a dits Copons, com a usufructuari, diverses summes per reffeció dels danys y greuges patits, de les quals quantitats se'ls resten devent set-centes trenta-tres lliures, vuyt sous y deu. Supplica a vostra magestat sie de son real servey manar que ab compliment y ab effecte sien desagraviats y que per çò sien satisfets del que se'ls reste devent.

Universitat de Cruylles

Ítem, se quexa la universitat de Cruylles dient que per los ministres de la Capitania general és estada molt vexada que no sent obligats en carretejar fusta no han duptat ferlos portar gran número de carretes de dita fusta a mar, del que dita vila ha patits molts grans danys y detriments y pagats més de cent ducats de dos anys ensà. Supplica per çò y altrament a vostra magestat lo syndich de Cruylles que-s servesca manar reparar tants grans y excessius agravis y manar castigar los culpables y restituhir les quantitats se són pagades, que a més que és cosa de rahó y justa, ho reputaran a singular gràcia y mercè.

Vila de Coplliure

Ítem, se quexa la vila de Coplliure dient que no obstant que de dret commú y per Constitucions del inví//555v//ctíssim emparador don Carlos quint, feta en la segona Cort de Monçó, lo any mil sinch-cents y trenta-quatre, títol segon, sie instituhit y ordenat que los alcayts y capitans de guerra, axí generals com perticulars, no usen ni usar pugen de jurisdicció alguna en les persones y béns dels provincials, sinó en los stipendiats tant solament, noresmenys no ha dubtat don Galceran de Semmanat, alcayt dels castells de Coplliure usurpar-se la jurisdicció del balle real y exercir aquella ab los cònsols y altres provincials de dita vila a instància dels quals lo dit balle real havia pres una tartana francesa carregada de vitualles y altres coses prohibides, y dit don Galceran se prengué lo bastó de mà de dit balle, y perquè no consta del delict comès per lo carragament de dites vitualles, la tragé de poder de qui stava encomanada que la'n féu exercint jurisdicció sens tenir-la en los provincials de Coplliure. Y no content de assò, féu publicar una crida per los llochs acostumats de dita vila, en effecte manant a pena de la vida als provincials de dita vila que tirassen y traginassen faxina, pedra, terra y aygua als dits castells de Coplliure sens offerir pagar-los lo just preu de son treball y ha procurat que lo lochtinent de sa magestat los ho manàs, com los ho manà ab ses lletres missives, y finalment essent prohibit per la Constitució del sereníssim rey don Joan segon, feta en la Cort de Monçó, any mil quatre-cents setanta, Capítol de Cort vint-y-dos, que los alcayts dels castells no pugen //556r// tenir en los territoris ninguna manera de bestiar, sinó tant solament sinquant fins en sexanta caps de moltons, ovelles o crestens per obs e necessitat de la sustenció de dits castells. E que sien tenguts segons los habitants pagar per aquelles les talles e bans que faran. Noresmenys, no ha duptat ni dubte dit don Galceran de Semmanat, alcayt de dits castells, quiscun yvern y primavera tenir en lo terme de Coplliure una gran ramada de eguas que mengen las herbas del terme de dita vila de Coplliure y causan gran dany als poblats en aquella, en violació de dites Constitucions y de privilegis reals a dita universitat de Coplliure concedits.

Ítem més, essent ab privilegi del sereníssim rey don Jaume, datat en Leyda, a les nones de maig del any mil dos-cents cinquanta-dos, feta gràcia y mercè als hòmens de Coplliure que poguessen carregar en lo port de Coplliure qualsevol barques de vi o fos cullit en lo terme de dita vila o fora de aquell y portar-lo en qualsevol parts lliberament, sens empaig ni contradicció dels oficials de vostra magestat ni de ninguna persona, y estant en possessió immemorial de usar de aquell, no han dubtat alguns oficials reals de sa magestat pèndrer y capturar algunes persones de dita vila que aportaven vi per la costa de Cathalunya, secrestant y prenent aquell y les barques y haynes ab que-l aportaven, contravenint a dit real privilegi y possessió immemorial que tenen, per les quals coses y quiscuna d'elles resten los hòmens de dita vila molt agraviats y perjudicats y ne han patit moltíssims gastos y treballs.

556v// Ítem, se quexa que per privilegis reals a la dita vila de Coplliure concedits y attorgats, los hòmens de dita vila tenen franquesa y llibertat de poder tràurer lliberament qualsevol, grans y virtualles y altres mercaderies de la vila de Argelés, sens pagar ningun dret de treta ni altre qualsevol imposició, y que ningú de aquells haja de pagar vintents y redelmes imposats en altres viles y llochs fora del terme de Coplliure per terres que tinguen o com vahen en altres tèrmens, sí y conforme en dits privilegis més llargament se conté, als quals se ha relació. Y de alguns anys ensà, en violació y derogació de dits reals privilegis y de la possessió immemorial que tenen de usar de aquells, sa magestat y sos locinents generals han concedit alguns pretesos privilegis a la vila de Argelés, ab que exhigisen y fan pagar als dits hòmens de Coplliure dret de treta del que trauen de dita vila de Argelés, vintents o altres vectigals dels grans y virtualles que cullen en els terres tenen y conrehen dins lo dit terme de Argelés, en gran dany y perjudici de dits hòmens de Coplliure y de les prerrogatives y privilegis llurs, per les quals coses y quiscuna d'elles resten dits hòmens de Coplliure molt agraviats y ne han patit moltíssims danys, gastos y treballs. Per cò, lo syndich de dita vila de Coplliure supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagraviar y smenar y satisfer los dits gastos y danys.

Onofre Torres

Honofre Torres se quexa a vostra magestat que havent //557r// exercit lo càrrech de sotsveguer de la ciutat y vegaria de Gerona y havent exercit càrrech molt lealment y ab molta rectitut, ministrant a les parts justícia, sens ésser stat increpat de culpa alguna y havent donats los comptes al racional del que havia cobrat y exhigit tot lo temps dels tres anys tingué dit càrrech de sotsveguer y també dels gastos havia fets en dit temps y segons aquells essent cobrador además del que havia cobrat y exhigit passades de nou-centes lliures, lo emperò dubtaren los oficials del racional al passar y admetre dits comptes no sols no satisfer-li lo que li ere degut, però encara lo condemnaren en que pagàs dos-centes y trenta lliures, com de fet aquelles ha pagadas. E com entenga dit Torres se li haja feta gran injustícia e agravi per dits oficials del dit racional, supplica per cò a vostra magestat dites dos-centes y trenta lliures indegudament exhigides y per ell pagades ésser-li restituhides y tornades y los comptes per ell donats ésser tornats a remirar y reveure y constant, com ab ells constarà, del qui serà cobrador ésser-li manat pagar y satisfer y los danys e interessos ha pagats per culpa de dits oficials ésser-li reffets.

Francesc Muntalt

Ítem, se quexa Francesch Muntalt, syndich del General, que per causa del agravi fet al General de Cathalunya en lo mes de maig, mil sinch-cents noranta-hu, de la intentada captura de Joan Granollachs, leshores deputat militar, per Pau Fluvià, algtzир real, acompanyat de alebaders y altres //557v// oficials, trobant-se ell a casa, al carrer de

Moncada, ahont succeheí, y requerint dit deputat ab penes peccuniàries que li acistís per coses de la Generalitat, hont digué anava, procurà per sa part lo que pogué que no s'i seguís scàndol, sent com és notori a tothom ser ell persona quieta y pacífica; per la dita ocasió per los ministres de vostra magestat fonch cridat y bandejat de tot lo present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, cosa tant injusta y rigurosa, no havent en res delinquit, lo que li ha costat grans treballs, danys y desatents per haver stat dos anys absent, divegant y guardant-se de justícia. Per çò, supplica a vostra magestat sie servit manar sie desagraviat y li sie feta smena dels danys passats y ha patit, com confie y spera que per part de vostra magestat serà manat ser remediat en tot.

Jaume Tarroja

Jaume Tarroja, argenter, ciutadà de Barcelona, fa queixa perticular devant vostra magestat de que havent acudit percoses y affers tocants al servey del General de Cathalunya y havent acistit en la casa de la Deputació de la present ciutat per orde dels deputats y divuytena feta sobre la captura intentada del deputat militar de Cathalunya qui aleshores era, y havent servit en dita casa per orde de dits deputats, conforme a disposició y leys de la terra, Capítols y actes de Cort, fonch perseguit per los officials reals, de manera que ha stat fora de sa casa vint-y-dos mesos, anant //558r// divegant de nit y de die per por de ésser posat en presó. Del que ultra ha patits molts treballs, li'n ha resultat en sa persona y casa innumerables danys per no haver pogut alimentar sa muller ni família segons tenia obligació sinó que han hagut de vendre per sa absència sa muller y família lo que tenian en casa per poder se sustentar y poder menjar y patir altres descomoditats que ab tant llarch temps se dexe creure y collegir haurà patit un home que havia de guanyar lo sustento quotidià de sa casa y no tenir altre remey sinó lo treball y suor de dit Jaume Tarroja tot lo qual ha patit per haver acistit en coses del servey del General y sens haver comès delictes algú ni haver degut may ni deure a la Règia Cort. Per çò, supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagraviar y satisfer-li dits danys.

[Luís de Vilafrancha]

Aprés de ésser estada intentada la captura del deputat militar contra Capítols de Cort y observança de la casa de la Deputació, trobant-se Luís de Vilafrancha, donzell, hu de la divuytena elegida en la dita Cort de la Deputació per los tres staments per la persecució dels ladres que inquietaven lo present Principat, sens haver comès delictes algu y sens tenir instància de part, y axí sens causa alguna, saltim justa, los ministres de vostra magestat y officials provehiren en captura contra dit Luys de Vilafrancha y feren diversos procehiments criminals contra d'ell, gitant-lo de pau y treva y bandejant-lo de tot lo present Principat y Comptats de //558v// Rosselló y Cerdanya. Per ocasió dels quals procehiments fonch forsat, per no patir indubítadament en los càrcers reals, de absentar-se de sa casa, muller y fills y família, anant divegant per parts remotes perquè no'l prenguessen, y vehent dits ministres y officials de vostra magestat la absència de dit Vilafrancha, per donar-li majors danys y fer majors pesars, li executaren sos béns per ocasió de certa pretesa manlleuta que abans tenia presentada a la Règia Cort, de quantitat de çent lliures, de la qual execució li feren excessius gastos y despeses y stigué aquell tres anys passats fora de sa casa apartant, passant molts y diversos treballs, gastos y despeses, los quals representant a vostra magestat lo mane desagraviar del millor modo pot y déu, supplica aquell ésser reparat y smenat, ab restitució de missions, danys y despeses.

Francesch Traginer

Francesch Traginer, donzell en Barcelona domiciliat, fou sense ocasió ninguna pres y encarcerat en les presons reals de Barcelona avint-y-dos de abril, mil sinch-cents noranta-dos, per provisió de misser Joseph Mur per deppendents de la captura se volgué fer de la persona del deputat militar, y per çò, a dotze de agost següent se féu conclusió fos tret llibero de dites presons, lo que dit misser Mur impedí se exequutàs dient no convenia aleshores per la auctoritat del negoci //559r// fins que hagués conegut dels altres presos per dit negoci. Y un any après sense haver-se més fortifficat ni crescut res en lo procés, ab motiu que en la junta dels tres brassos convocada per orde de tot lo concistori dels deputats per la casa de la Deputació y lloch acostumat se trobà en ella a la hora assenyalada entre prop de cent altres persones de dits staments, los quals no foren en dita junta més de hoyr una embaxada los enviava lo deputat ecclesiàstich y en ella no-s tractà ni-s feu cosa alguna, lo que no era de ninguna manera ni podia ser spècie de delictes y ab sols dit attendència fiu per sentència de dit misser Joseph Mur desterrat per sinch anys de Cathalunya y Rosselló y Cerdanya y privat del offici de sacrestador de la pabordia de sant Pere de Rodes, del orde de Sant Benet; ab la qual sentència se li féu molt gran injustícia, iniuria y agravi, per los quals procehiments patí molts treballs axí en la presó ahont stigué un any y sis mesos y part de dit temps indispost com lo temps de més de un any y mig, durant lo desterro fins que per manament de la magestat del rey don Phelip, pare de vostra magestat, se li alsà y molts molts grans danys y gastos en ells y en dita privació de sacreste. Per çò, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagriar y cumplidament reffer-li dits danys, agravis y iniuria com de tant clementíssim y justisier rey se spera.

Lloch de Auleta

Ítem, se quexa Joan de Nisan, syndich de //559v// Auleta, dient que en les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch li fou tatxat per un agravi a dita universitat y particulars de aquella fet per oficials de vostra real magestat la summa de nou mília lliures, moneda barcelonesa, de les quals tant solament ha rebut quatre mília cent vuytanta-nou lliures, deu sous, com consta al peu dedita sentència, sens poder may cobrar les restants quatre mília vuyt-centes y deu lliures, deu sous, en gran dany y agravi de dita universitat y particulars. Per çò, en dit nom lo dit syndich Juan de Nisan se quexa devant vostra magestat de dit agravi y supplica sie de son real servey manar-lo satisfer en dita resta dels diners que per a greuges vostra magestat manarà assenyalar, que en tot rebran mercé de vostra magestat.

Pere de Tamarit

Ítem, se quexa Pera de Tamarit, donzell en la present ciutat de Barcelona domiciliat, dient que, essent ell persona quieta y pacífica, que en tots los dies de sa vida ha fet ni consentit en delictes ni excès, y estant ab tant gran quietut y sens reuel de la justícia, passejant públicament per la present ciutat, fou pres y capturat per lo alguazil Pau de Fluvià en la plaça del Born per provisió del magnífich misser Joseph Mur, doctor leshores de la tercera sala del Real Conçell, a vint-y-set de febrer, //560r// de mil y sinch-cents noranta-tres, y fou aportat pres en los càrçers reals y posat en la instància de la gonguera, a hon fou detingut fins a divuyt de nohembre del matex any, ab gran treball de sa persona y evident perill de sa vida, perquè la dita instància estava infecte de mal de modorria, del qual moriren don Miquel Albert y Francesch Burgès y misser Reyner y altres stigueren molt mals, a punt de morir, y perquè stave dit de Tamarit ab lo matex perill. Y ere molt públich y notori que stave més pres per malícies y passió de algunes personas del Real

Consell que per demèrits y culpes sues, perquè tot lo any precedent ere estat conçeller en cap de la present ciutat y may s'ere mogut de sa casa y tenia crèdit y reputació de persona quieta y de consciència; manà lo duch de Maqueda, leshores lochtinent general en lo present Principat, al secretari Olzina que diguers als magnífichs doctors del Real Consell que-l traguessen de dita presó y lo dexassen per la obra nova y perquè tanta la passió de dits magnífichs doctors no volgueren traure-l com lo dit lochtinent havia manat. Y pochs dies après essent stat supplicat dit lochtinent general per los magnífichs conçellers de la present ciutat y per los administradors del hospital general, que per ser leshores dit Tamerit hu dels dits administradors y persona de la qualitat que desobre s'és refferida, lo manàs relexar de dits càrçers, fou servit manar altre volta que-s traguessen ab fiances y envià a dir per lo matex sacretari a la muller del dit Pere de Tamarit que donàs aquelles, perquè la voluntat del dit lochtinent //560v// general ere que no dormís a la presó aquella nit; per los magnífichs doctors de la tercera sala que sols desijavan que ab lo gran contàgio y malaltia que-y havia acabàs la vida dit Tamarit, com la havia acabada los sobre anomenats y altres, no volgueren obehir al fit manament, sinó que a la fi, havent stat dit Tamerit cerca de nou mesos pres fou condemnat ab sentència real profferida per dit magnífich misser Joseph Mur a desterro de la vegaria ample de la present ciutat per temps de sinch anys, ab motiu segons en dita sentència se diu que era stat dit Tamarit de la divuytena de Joan Baptista Sorita y ere stat de vot y parer que dit Sorita fos pres y aportat en casa de la Deputació, y també perquè diu dita sentència que stigué dit Tamarit alguns dies en la Deputació donant auxili y favor a Joan Granollachs, diputat militar, segons en dita sentència se conté. La qual y tots los dits procehiments contra dit Tamarit fets per lo rey al Conçell són nullos y gravatoris perquè, dexas apart que és cosa molt pública y notòria que los ministres y officials de vostra magestat per molts Capítols de Cort y privilegis no poden conéixer ni entremetre's de fets ni de negocis de la Generalitat, la jurisdicció de la qual toca als diputats, //561r// és molt cert y expedit que per ser estat elegit dit de Tamerit en dita divuytena, encara que competís la conexensa de negocis de la Deputació als magnífichs doctors del conçell, lo que expressament se nega, no poder ésser processat ni capturat perquè la dita elecció fou feta en virtut del Capítol setè del nou Redrés y en ella no féu elecció dit de Tamerit de sa persona, sinó que fou elegit per altres y quant en assò fou fet procés per coses permeses y per fets agenos y quant ab vot tampoch no pogué ser processat perquè, posat sens perjudici de la veritat que dit de Tamarit hagués votat que prenguessen a dit Baptista Sorita no podia per çò ser culpats perquè hauria donat son vot segons llur pròpia consciència y ab gran rahó y ocasió, puys lo dit Sorita ha constatat que no ere official real y que féu nullament y contra Constitucions la captura de Hierònym Cardona, que aconsellant ell lo que sabia y entania y tenint obligació de aconsellar en dit cas, no podia ésser per çò processat y capturat. Quant més que no consta ni constarà que la dita captura de Sorita sie stada feta ab vot y parer de dit Tamarit y per les matexes y altres molt certes rahons y causes consta que ni dits doctors del Real Consell puguessen conéixer de dit Tamerit per haver stat, com se diu, en la Deputació y haver donat conçell a dit diputat militar que ni havia delinquit ni fet coses per les quals no se li pogués parlar y ajudar quant més que dit de Tamerit may stigué en la De//561v//putació ni fora de sa pròpia casa, sinó que los doctors de la tercera sala per ses pròpies passions ab nom y veu de vostra magestat contra justícia y rahó volgueren de fet injuriar y dampnificar a dit Pere de Tamerit, lo qual per tenir al respecte que deu a vostra magestat y per confiança que de vostra magestat, com a tant recto y christianíssim haurie deguda satisfacció y smena stigué destarrat molt temps fora de la present vegaria ahont tingué molts danys y gastos y una llarga y perillosa malaltia que-l aportà a punt de morir. Y perquè tants agravis y danys és just que sien reparats de la real mà de vostra magestat, representant-los dit Pere de Tamarit ab la

millor forma y manera que pot y deu y fent exhibició y presentació del proçès criminal contra ell fet, humilment supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagriar del dany e injúria, castigant los culpables en dit excessos y nul·los procehiments contra ell fets y smenar-li los danys y gastos que ha patit.

Joan Granollachs

Ítem, se queixa Joan Granollachs, diputat militar, a vostra magestat que a vint-y-quatre de maig del any mil sinch-cents noranta-hu, essent lochtinent general lo mestre de Montesa, ab concell y per provisió de misser Joseph Mur, vuy regent la real Cancelleria en lo Principat de Cathalunya, Pau Fluvià, algutzir //562r// real, y altres officials ab lo capità de la guarda y molts alabarders intentà de pendre y capturar lo dit Joan Granollachs, aleshores diputat militar, sens haver comès delict e algú ni estar obligat en res a la Règia Cort. Y de fet se abressà dit Pau Fluvià ab dit Joan Granollachs en lo mig del die en lo carrer de Moncada, ab gran struendo y avalot contra Capítols y actes de Cort ab los quals los fou concedit privilegi y prerrogativa de que los diputats no poguessen ser capturats durant son magistrat, per lo dit diputat militar requerí a dit Pau Fluvià sots lo jurament prestat per tots los officials reals de exquir les requestes sens altre cognició de causa que a instància de diputats los serian fetes y també per la obligació de son offici de diputat, pus és cert los havian de visitar si no hagués fet lo que tocave a son càrrech requerí comès dit a dit Pau Fluvià a pena de deu mília lliures los seguís per coses y affers de la exacció dels drets del General, com de totes les dites coses consta ab lo agravi general sobre dit negoci e intentada captura a vostra magestat presentat, al qual se fa relació. E per quietar tots scàndols, se'n anà dit diputat militar a la casa de la Deputació, ahont los diputats tenen la sòlita residència y concistori, y per medis de justícia la solemnitat de les leys de la pàtria servada se féu convocació de brasos, los quals feren elecció de divuytena, conforme lo Capítol se té del nou Redrés, a consell //562v// del qual y advocats aplicats se feren los procehiments. E après de moltes deligències y respostes se feren embaxadas a la cort del rey don Phelip, de gloriosa memòria, pare de vostra magestat, y estant los embaxadors dels diputats en la cort, tractant de dit negoci los ministres reals se donaren presa en fer procehiments rigurosos que per ser tant iniusts y estar arreconat onze mesos havia en la casa de la Deputació sens exir d'ella determinà dit diputat anar-se'n y també anaren molts cavallers de les divuytenes per reparo de dit agravi; après de la qual anada, acumulant agravi sobre agravi, alsà sometent sobre dit diputat militar y altres cavallers de la manera se sol alsar contra lladres y malfactors, entenent que no-y havia de haver may temps que dits agravis se poguessen representar a vostra magestat. E affegint al sobre dit, feren laudamentum Curie y li veneren moltes mobles en lo ancant públich, los diners dels qual estan avuy en la taula de la ciutat y demanant aquells moltes voltes per medis de justícia y tots altres a ell possibles, may los ha pogut cobrar, havent ja set anys que-ls hi retenen y lo cridaren ab veu de pública per enemich del rey, lo que may s'és fet en persona de diputat y, lo qu'és més fort //563r// que tres anys arreu continuaren les crides per les ciutats, viles y lochs de Cathalunya, Rosselló y Cerdanya, ab les quals lo cridaven enemich del rey més dant-lo ab lladres y bandolers per a major ignominia del offici de diputat y per més exhegerar ho deyan en les crides olim diputat lo que és gran perjudici y desonor del Principat de Cathalunya, y particularment del stament militar per tot lo qual fonch forsat passar-se'n en França ab tot que en terres de la liga de la voluntat de vostra magestat. Y per guardar-se de les captures y rançons que solen fer en aquell regne hagué de valer-se de molts medis y despendre molts diners, passant molts parills y treballs axí per mar com per terra, de nit y de dia, per les quals persecucions y ultra los dits treballs y danys l'an privat de poder gosar de

la honor y preheminença (cosa que no té satisfacció bastant) de les utilitats y proffits que porta ab si offici tant preheminent de deputat com són enseculacions, extraccions de officis y altres commoditats que de ordinari se sdevenen, perquè de dit offici sols ne gosà deu mesos y tenint ull dit Joan Granollachs al servey de sa magestat, no obstant dits agravis, confiat en son lloch se'n hauria rahó com lo present ha servit ab los avisos en lo temps de la guerra de Perpinyà molt a sa magestat y son stats de molta importància, com saben alguns ministres principals de sa magestat y altres persones de les quals tenen moltes lletres en conformitat de assò; y per dita ocasió ha posat en molt parill //563v// sa persona y hazienda que per alguns correus ab dits avisos per part del duch de Venedó, governador del Lenguadoch, foren fetes moltes diligències contra d'ell y també per causa de ordes vinguts en Avinyó de la cort del rey de França, ahont foren portades dites letres de avisos. Per totes les quals coses dit Joan Granollachs, al qual són stats fets tants y tants grans agravis e causats tants deshonsors danys treballs en sa persona y hazienda y família passats tants perills e incommoditats y haver-lo fer estat per sis anys y mig continous fora de sa pàtria, sie servit vostra magestat manar sie desagraviat y li sie feta smena de tants de danys com ha patit y sostingut ab íntegra smena de sa hazienda y estimació com de vostra magestat o confie y deu sperar en tot.

Joseph de Bellafilla

Joseph de Bellafilla se quexa a vostra magestat de que, havent-lo elegit les persones dels tres staments en virtut de Capítols de Cort legítimament convocades en la casa de la Deputació, als vint-y-quatre de maig de mil sinch-cents noranta-hu, en una de divuyt personas que junctament ab los diputats entenguessen lo reparo del agravi que en haver intentat la captura del diputat militar en aquell die se havia fet a tot aquest Principat y havent-lo fet jurar per //564r// hoyr sentència de excommunicació de aconçellar com millor li aparegués, tot amor y temor posposat, fonch sobre dit cas per lo advocat fiscal de la Deputació presentada una supplicació, la qual comesa a justícia, çò és, als assessors de la dita casa tots conformes ab vot y parer de molts doctors aplicats, feren provisió en dit cas, inseguint moltíssims exemplars que-s trobaren en dita casa, fermats per molts doctors que les hores eren y són stats y vuy són del Real Consell de vostra magestat. En conformitat dels quals aconsellà Joseph de Bellafilla y digué son parer sens discrepar en cosa del vot y concell del dits doctors que anava regulat ab la disposició de molts Capítols de Cort, Constitucions y privilegis de la terra y perticularment ab dits exemplars y per haver entrevingut en aquest negoci, li fonch fet per los ministres de vostra magestat proçés de regalia, y provisió de captura y ab veu de pública crida y contumàcia fou bandejat de la present ciutat y regne per hont li fonch forsat anar-se'n d'esta ciutat y per donar lloch a la persecució que de sa persona se feya se'n passà en França, y per llevar-se alguns inconvenients, altre temps en Aragó y après hagué de star molt molt temps retirat en monastirs y altres iglésias durant estos treballs per spay de tres anys o més, en los quals fou forsat a vendre part de sa hazienda per acudir als molts gastos y danys que se li offeriren, dexant de specificcar moltes amenasas y rigors per les quals aventurà sa vida en //564v// moltes occasions. Supplica per çò a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagaviar y reintegrar en tots los danys que en persona y béns per dits procehiments fets contra ell per dits ministres de vostra magestat, sens culpa alguna ha patit, pus estava obligat per rahó del jurament y pròpria obligació natural a aconçellar lo que li aperaxia més rahonable, y axí haver de fer lo que ab tants parers de doctors y tants exemplars estava justificat.

Gervasi Çapila

Gervasi Çapila se quexa a vostra magestat de havent elegit les persones dels est[aments] en virtuts de Capítols de Cort legítimament convocades en la casa de la Deputació als vint-y-quatre de maig de mil sinch-cents noranta-hu en una de divuyt personas que junctament ab los deputats entenguessen en lo reparo del agravi que en haver intentat la captura del deputat militar en aquell die se havia fet a tot aquest Principat y havent-lo fet jurar y hoyr sentència de excommunicació de aconsellar com millor li paragués, tot amor y temor postposat, fonch sobre dit cas per lo advocat fiscal de la Deputació presentada una supplicació, la qual comesa a justícia, çò és, als assessors de la dita casa de la Deputació, tot //565r// conformes ab vot y parer de molts doctors applicats fer en provisions en dit cas inseguint moltíssims exemplars que-s trobaren en dita casa firmats per molts doctors que leshores eren y vuy són del Real Consell de vostra magestat. Y en conformitat dels quals doctors aconsellà sempre dit Gervasi Çapila digués son parer sens discrepar en cosa del vot y concell de dits doctors que anava regulat ab la disposició de molts Capítols de Cort, Constitucions y privilegis de la terra y particularment ab dits exemplars per haver entrevingut en aquest negoci li fonch fet per los ministres de vostra magestat procés de regalia y provisió de captura y per contumàcia ab veu de pública crida fou bandejat de la present ciutat y regne, per hont li fonch forsat anar-se'n d'esta ciutat en ocasió que estave mal de un notable dany que tenia en una cama y no atrevint-se per star guardat y sacret posar-se en loch poblat, restà sense remeys, y patí en tanta manera que vingué a punt de perdre la vida, com és notori a tot lo món; y après hagué de estar molts mesos sacret³⁴ y retirat per monastirs y iglésias y un any y set mesos fora de aquest ciutat y regne, durant-li estos traballs per spay de³⁵ més de tres anys, en los quals fonch forsat a vendre part de sa hazienda per acudir a molts gastos y danys que se li offeriren, dextant de specificar moltes amenasas y rigors per los quals aventurà sa vida en moltes occasions. Supplica per çò a vostra magestat sie deson real servey manar-lo desagrar y reintegrar en tots los danys que en persona y béns per dits procehiments fets contra ell per dits ministres //565v// de vostra magestat, sens culpa alguna ha patit, pus estava obligat per rahó del jurament y sa pròpia obligació natural a aconsejar lo que li parexia més rahonable, y axí havia de ser lo que ab tants parers de doctors y tants exemplars estava justificat.

Don Miquel Àngel de Mitjavila

Ítem, se quexa don Miquel Àngel de Mitjavila que en lo any mil sinch-cents noranta-hu, en la casa de la Deputació se féu divuytena per los excessos feya com a privada persona Juan Baptista Sorita, pretès commissari, en virtut del Capítol setè del nou Redrés, y per ser dit don Miquel Àngel elegit en dita divuytena, tingué precisa obligació de acistir a les coses se tractaven en dita divuytena ab ànimo de servir a vostra magestat, com sempre ha acostumat. Y sols per dit respecte de haver acistit en dita divuytena, misser Joseph Mur y altres ministres de vostra magestat feren diversos procehiments contra dit don Miquel fins bandejar-lo del present Principat ab veu de pública crida, y per dita ocasió à estat absentat de sa pròpia casa, no podent acudir als negocis de sa casa per spay de dos anys, ab grans gastos y despeses sues. Per çò, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagrar y satisfer-li dits danys, com confie.

34. «Sacrete» a l'original.

35. «De de» a l'original.

Montserrat Clarà

Montsserrat Clarà, apothecari, ciutedà de //566r// Barcelona se quexa que, sens haver delinquit, misser Joseph Mur en lo mes de abril del any mil sinch-cents noranta-dos féu provisió de captura contra d'ell per respecte dels negocis de la Deputació; y per obviar la captura s'és hagut de guardar més de vuyt mesos patint moltíssims danys per no haver pogut star en sa casa y botiga, del que stà molt agraviat. Per çò supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagraviar y satisfèr-li dits danys.

Bernat Albanell

Bernat Albanell, calçeter, ciutedà de Barcelona, se quexa a vostra magestat de que havent acudit a coses y afers del General de Cathalunya y havent acistit en la casa de la Deputació de la present ciutat per orde dels deputats y divuytena feta sobre la captura intentada de Joan Granollachs, diputat militar de Cathalunya que leshores era, y havent servit en dita casa per orde de dits deputats, conforme a disposicions y leys de la terra, Capítols y actes de Cort, fonch perseguit per los oficials reals. De manera que ha stat fora de sa casa vint-y-dos mesos anant divegant de nit y de die, per temor de ésser posat en presó, del que ultra ha patit molts traballs li'n han resultat en sa persona y casa, molts e innumerables danys per no haver pogut sa muller y fills y família, segons tenia obligació sinó que han hagut de vendre per llur absència muller y fills lo que tenian en sa casa per a poder menjar y sustentar-se, y se li han causat altres descomoditats que ab tant llarg temps //566v// se dexa creure y col·legir haurà patit hun home que havia de guanyar lo sustento quotidià de sa casa, no tenint altre remey sinó era lo treball, indústria y suor del dit Bernat Albanell, tots los quals danys ha sostinguts y supportats per haver acistit en negocis del serevey del General y sens haver comès delictes algú ni haver degut may ni déurer res a la Règia Cort.

Totes les quals coses se representan a vostra magestat per a què los oficials reals que són stats causa de dits danys, desatents y agravis sien castigats y perquè ell sie desagraviat conforme en lo agravi general sobre dita captura presentat estarà més specificadament contengut, al qual se fa relació.

Don Carlos d'Oms

Don Carlos d'Oms, governador dels Comptats de Rosselló y Cerdanya, tenint dit càrrech donà orde y envià gent armada per a cremar y enderrocar la torra y casa de Joan de Roset, que tenia en la plana de Cerdanya, com ab tot effecte enderrocaren y cremaren aquella estaven sens procehir orde algú de justícia, sinó de fet y potència y sens voler oyr ni donar lloch a la disculpa y deffensa del dit Roset, en notable injúria, agravi y dany de dlt Roset. Offerint a vostra magestat de dita devastació //567r// incendi y derrocament donar bastantíssima informació com dits agravis y danys sien dignes de reparació y emenda, supplica per çò lo noble don Guillem Yvorra, hereu de dit Janot de Roset, a vostra magestat mane desagraviar de semblant agravi y emendar y pagar los danys al dit Roset per lo dit don Carlos d'Oms, official de vostra magestat, donats.

Bonaventura Bolet

Tenint litte criminal Bonaventura Bolet, donzell en Barcelona populat, contra de Nicolau Banyuls, pagès de la vall de Banyuls del Maresma, y Juan de la Font, treballador natural de la vila de Coplliura, a relació del magnífich misser Joseph Ferrer, doctor del Real Consell criminal, resultant del procés la prova necessària bastant y sufficient contra dits reos delats y inculpats dit de là hont de haver robada la casa de la heretat dit Bolet té en Rosselló, en la parròchia de Sant Genís de Fontanyanes, aportant-se de allí en la nit y

hora captada tot lo que bé los aparegué y està en lo procés de dita causa més largament designat y dit Banyuls de haver acullit lo dit robo y participat en ell, totavia dit magnífich relador ab provisions fetes als quatre de desembre de mil sinch-cents noranta-sinch deslliurà aquells de certa manlleuta ab la qual estaven detinguts dexant-los a sol sacrament y homenatge, a pena de vint-y-sinch lliures, lo que és stat tant com si los hagués absolts havent-se de condemnar segons los mèrits del procés y les dites provisions may foren intimades ni notificades al dit instant. De //567v// hont no sols als dits delinqüents restant impunits, se'ls ha donat adito per a més delinquir, però encara dit Bolet és restat sens cobrar dites coses a ell robades, que valien y valen sinch-cents ducats, entre mobles, blat molt, en los quals entén haver stat agraviat per culpa del dit magnífich relador, official de la magestat real, contra del qual no ha pogut haver rahó fins ara. Y axí exhibint lo procés de dita causa, supplica que dit greuge li sie reparat, satisfet y pagat iuxta la valor del dit dany y agravi. Y per altre part, com dit Bonaventura Bolet succehesca per sos certs y legítims títols, los quals exhibex a Narcís Vila de Perpinyà, lo qual olim fou senyor y possessor de dita casa y heretat de Sant Genís de Fontanyanes, en Rosselló, y en lo temps de la sesàrea magestat del emparador Carlos quint, quant lo camp dels francesos entrà en Rosselló, per los officials de sa magestat li foren preses totes les cavalcadures y bèstias que tenia en sa casa, per la falta de les quals y no tenir ab què tragar y recullir ses coses que tenia en dita casa, aquelles li foren elevades y robades y delapidades per los dits francesos, senyaladament aportant-se setanta càrreguas de forment, quinze de ordi y setanta-sinch càrregas de oli, set o vuyt //568r// càrregas de vi y molts mobles y ordila de casa, que valien molt número de ducats, com consta ab informació rebuda en la cort del veguer de Perpinyà *ut ecce*. Per tant, y com dits danys no sien stats may satisfets al dit Vilar ni a sos successors, supplica dit Bolet dits danys o culpa de dits officials reals rebbut ésser-li smenats, satisfets y pagats.

Misser Fivaller

En lo any mil sinch-cents noranta-hu, sent lochtinent de vostra magestat en aquest son Principat y Comptats lo mestre de Montesa, se procehí a la captura de Joan Grannollachs, deputat militar del General de Cathalunya. Y axí ademés del agravi general que se ha donat a vostra magestat per rahó de dita captura, refferint-se en aquell donà y representà per agravi misser Hieronym Fivaller que trobant-se leshores y al temps de dita captura assessor del General de Cathalunya, per rahó de son offici està obligat aconçellar als deputats y oydors del General de Cathalunya, conforme Capítols y actes de Cort, y en perticular per lo Capítol del rey don Martí disposant que los deputats y oydors durant son trienni non possunt impeti nech conveniri, y axí la paraula impeti té respecta a causa criminal y la paraula conveniri a causa civil. Y havent-se los deputats y oydors aconsellat ab dit misser Fivaller com a assessor sobredit fet de dita captura, lo quals vists dits Capítols de Cort y privilegis y molts exemplars per observança de dits privilegis y Capítols fermats per los demés doctors que vuy són del Real //568v// Consell y del Concell Supremo al temps eran stats assessors del General o essent stats applicats per los deputats y oydors, los quals sempre han declarat conforme dits Capítols en poder-se fer etiam citació ni demanda contra los deputats y oydors durant llurs officis y axí, isneguint dits exemplars, aconçellà no poder-se provehir dita captura y haver-se fets torts a les Generalitats. Y com per çò per los ministres de vostra magestat y doctors del Real Consell de la tercera sala s'és procehit a captura contra dit misser Fivaller havent-lo per exa ocasió regaliat, no havent dit Fivaller fet cosa indeguda sinó pensant acertar y fer lo que tenia obligació a son càrrech y offici y al servey de vostra magestat, y axí sie stat forsat retirar-se en les iglésies y ab molta descomodat y treball y estar fora de sa casa ab

desatent de sos fills per spay de tres anys y o més y havent de anar divegant per la terra a perill de sa persona y salut, havent patit en malalties pròpies que per dita ocasió ha patit y per la mateixa ocasió ha patit y patex sa muller grans malalties. Per tant, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagaviar y reffer-li los danys molts moltíssims rebuts per la dita ocasió, com aquest fidelíssim vassall confie y spera de la benignitat y clemència de vostra magestat.

[Mathià Falquers]

Ítem, se quexa Mathià Falquers que sent scar //569r// celler dels càrçers de la present ciutat en l'any mil sinch-cents setanta-set, per orde dels inquisidors fou portat en dites presons Antoni Plana de Lió, del Camp de Tarragona, lo qual per dits inquisidors ere stat condemnat per sinch anys de galera. Y lo compte de València, leslores loctinent del present Principat, no obstant dita condempnació feu despedir un manament fermat per misser Franquesa, thesorier, manant a dits Flaquers que-l tragués, y axí fou forsat de obeyr en aquell, y de aquí se succehí que dits inquisidors prengueren y capturaren a dit Flaquers y-l condempnaren en pagar cent ducats per los gastos extraordinaris del Sanct Offici y que no pogués tenir offici de rey per tres anys, bandejant-lo per dos anys de la present ciutat, sens haver dit Falquers comès delictes algú, sinó sols obeyr al que per dit loctinent y thesorier li ere stat manat. Per çò, supplica a vostra magestat sie servey manar-lo desagaviar ab restitució de dits cent ducats, satisfent-li los demés danys per dita ocasió rebuts, que prenen summa de més de sinch-cents ducats.

Ferrando Oliver

Item se quexa Ferrando Oliver, donzell, que oferint-se los negocis de la captura de Joan Granollachs, com més llargament stà representat en lo agravi general sobre dita captura, no sent dit Oliver de divuytena alguna ni haver entrevingut en negocis de la Generalitat, si bé podia, per ser molt justificats com stà refferit, sens haver dit Oliver comès delictes algú ni sombra d'ell, fou bandejat ab veu de pública crida per los ministres de vostra magestat. Y per //569v// ocasió de dits procehiments ha estat fora de sa casa per spay de dos anys, sens poder acudir als negocis de aquella, lo que ha redundat en molt gran perjudici y dany seu. Per çò, supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagaviar y satisfer-li dels danys, com de vostra magestat se confie.

Bathomeu Melons

Ítem, se quexa Barthomeu Melons, tapiner, ciutedà de Barcelona, que per orde dels deputats del present Principat entrevingué en coses del servey de la casa de la Deputació en lo any mil sinch-cents noranta-hu, y sent pobre official lo qual vivie y viu de son pobre treball, sens haver comès delictes algú ni imaginat tal, fou bandejat ab veu de pública crida del present Principat. Y per ocasió de dits procehiments ha patit per spay de tres anys, sens poder alimentar sa casa y família ab dit son offici, y axí per lo sustento de aquell ha tingut de empanyar y vendre lo que tenia. Per çò, supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagaviar y satisfer-li dits danys.

Miquel de Junyent

Fra Miquel de Junyent, cavaller del orde de Sanct Juan, done particular quexa a vostra magestat de que offerint-se en la casa de la Deputació del present Principat los negocis de la captura de Joan Granollachs, diputat militar, fou elegida divuytena per reparo de dit agravi en la forma del Capítol setè del nou Redrés, y tingué //570r// obligació de acudir y acistir a les coses se tractaven en ella per ser estat elegit per lo bras

ecclesiàstich y en la bona direcció de dits negocis y representar lo stat d·ells al rey don Phelip, pare de vostra magestat, entengué sempre molt de veres en tot lo que convenia al servey de vostra magestat y beneffici públich com sempre té acostumat. Y no tenint compte a estos offerís alguns ministres de vostra magestat per sos propis interessos procuraren ab informacions falses que lo rey don Phelip, pare de vostra magestat, scrigués, com scrigué, al gran mestre moltes cartes per a que·l citassen en Malta, tractant-lo com a persona delinqüent; y axí fou feta dita citació ab gran promptitut y per ocasió de aquella dit de Junyent tingué de acudir ab grans descomoditats, gastos y perills de sa persona. Y dita carta a més fou directament en perjudici de la Generalitat, contenia altre agravi notable per manar-se en ella lo detingueren allí fins sa magestat ordenàs altre cosa, com fou detingut prop de sis anys estant destarrat fora de sa casa, ab gastos excessius. Per çò, supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagraviar y satisfèr-li dits danys, com de sa magestat confia.

Ministre de la sancta Trinitat de Piera

Ítem, se queixa lo ministre del monestir de la Sanctíssima Trinitat de la vila de Piera que tenint una causa contra lo monestir de Pedralbes a relació del magnífich misser Antoni Oliba, après de haver fet molts gastos en aquella y deposades vint-y-sinch lliures per lo salari, aguardant //570v// se declaràs diffinitivament, dit relador digué no-y podia declarar, atès era entre personas ecclesiàsticas y de coses sperituals; y axí dit ministre demanà li restituhís dites vint-y-sinch lliures, li respongueren no tenia lloch dita pretenció, lo que és opressió y agravi molt notable voler-se detenir y partir salari no declarant la causa. Per çò, dit ministre supplica a vostra magestat sie servit manar-li restituhir dites vint-y-sinch lliures y satisfèr-li los gastos ha patits en la prosecució de dita litte, com de vostra magestat se confia.

Cavallers de la ciutat de Tarragona

Los cavallers de la ciutat de Tarragona, de la vegaria de dita ciutat, se quexen a vostra magestat que les ordinacions y statuts fan les universitats en sos concells, no tenint privilegi, faltant aprobació del senyor rey, no comprenen ni poden obligar a les persones militars, màxime quant en lo ordenar no entrevenen com per perticular gràcia, favor y privilegi sien exemps y que, per conseqüent, los statuts y ordinacions en al casa y conçell de la ciutat de Tarragona, en lo concernent imposicions, sises y altres drets se imposen, no poden de justícia compéndrer a les dites personas militars. Les quals per ningun temps són estats ni han tingut lloch ni vot en casa de la dita ciutat ni en ordinacions en aquella se sien fets, ans bé per lo matex cars que algun //571r// cavaller és vist y tingut per inhàbil y impedit de poder ésser inseculat en la dita casa de la ciutat. Conciderant també que, a bé sie de justícia lo deduhir los dits cavallers y personas militars són vexats de fet en la dita ciutat per lo ministeri de alguns ministres y officials de sa magestat, y compel·lits a la paga y contribució de dites imposicions y drets per ordinacions del concell, del qual, com stà dit, los dits militars y estan en tot y per tot repel·lits, imposats en pa, vi, carn, mesura y altres coses, no sens gran dany dels militars o populats en la dita ciutat y universal perjudici del bras y stament militar, majorment pastant y applicant los del concell de dita ciutat lo procehit de dites imposicions no en coses públiques, y que redundan en beneffici comú, ans bé aquelles sa partexen entr·ells a vestits y salaris y altres coses a ell ben vistes. Per çò, los militars de la ciutat de Tarragona y vegaria de aquella, per exhimir-se de semblants vexacions, supplican a vostra magestat sie servit manar que de assí al devant no encórregan en tant injusta y prejudicial contribució y participació, ans bé o que entren en lo govern de dita ciutat, que·n rebran perticular mercè .

Barthomeu Gassó

Ítem, se queixa Barthomeu Gassó, habitant en la vila de Vilanova de Cubelles, principal y Miquel Serra, taverner, ciutadà de Barcelona, fermansa dels thezorers e, o, regents la Thezoria misser Joseph Mur y misser Salvador Fontanet, per què //571v// may, encara que los sie stat manat per lo duch de Maqueda, aleshores lochtinent general en lo present Principat, y après per lo duch de Feria, també lochtinent general, e interpellats moltes vegades per dit Serra que li restituhissen les cent y vint lliures nul·lament exequutades, may les han volgudes restituhir, consta dels manaments prou ecce y de la nul·la exacció y execució de dites cent y vint lliures ab dits manaments. Per çò supplican dites quantitats li sien restituhides.

Syndich dels porters reals

De alguns anys a esta part, se ha donat privilegi de porter real a francesos y forasters del Principat de Cathalunya, Comptats de Rosselló y Cerdanya. E com per la Constitució del any mil sinch-cents quoranta-set, Capítol quaranta-sinch, estigué prohibit que los officis de porters, verguers y missatgers de la Real Audiència y portantveus de general governador de Cathalunya, del veguer de Barcelona y altres corts reals de la dita ciutat no poden ésser provehits a strangers, sinó ab manifest danys y agravi dels naturals. Per çò, lo síndich y prohoms de la confraria dels porters reals supplican a vostra magestat sie de son real servey manar los desagraviar de dit agravi, provehint que los strangers que vuy se troben en semblants officis de porters reals, verguers y missatgers stran //572r// gers sien remoguts de dits officis y que de assí endavant no sien admesos en dits officis.

Clariana de Oliana

A quatorze dies del mes de març del any mil sinch-cents setanta-nou, Miquel Garreta, Jaume Garreta, lo balle de Alòs y molts altres lladres de pas y facinerosos, hòmens enemichs de vostra magestat y com a tals gitats de pau y treva, affavorits y ajudats com de altre manera no fos possible y altrament consta a la Règia Cort dels habitants de la vila de Oliana, entraren en la casa de Antoni Clariana, parayre de dita vila, ahont eren y se trobaren lehores Joan Clariana, germà de dit Antoni Clariana, Barthomeu Castelló, commissaris reals, Antoni Joan Steve, notari real, los quals eren allí per orde de don Manrique de Lara, lochtinent general en lo present Principat de la magestat, de gloriosa memòria, pare de vostra magestat, per a fortifficar contra Thomàs Aguilar y altres enemichs de sa magestat. Lo qual Aguilar havia dit Joan Clariana pres y aportat en los reals càrcers de la present ciutat y en dita casa, proditòriament mataren a dits Joan Clariana, Barthomeu Castelló, Antoni Juan Steve, Lucrècia Clariana, mare de dit Joan Clariana, Barthomeu Clariana, son germà, y Pere Pujol, de la matexa vila, y no contents de axò, a vista de tots los de dita vila y ajudant-los los demás de aquella, robaren y se'n portaren tot lo moble, grans coses que's trobaren en casa de dit Clariana, per rahó de les quals morts y robos se fermà regalia en la Règia Cort y se inquirí contra los officials y habitants de dita vila //572v// de Oliana, com a factors y culpables en dits delictes. Y constant com constà de llur culpa y negligència dolo manifesto equiparato, per lo Real Consell fonch secrestada tota la jurisdicció civil y criminal y tot altre que tingués lo capítol de la Seu de Urgell en dita vila de Oliana y posat secrestador, lo qual en nom de sa magestat exercís per algun temps fins fos feta la composició que baix se dirà. Y per dits excessos y delictes foren alguns de la dita vila presos y capturats, als quals y tots los culpables Christòphol Clariana, fill de dit Joan Clariana, y don Antoni Clariana, germà de dit Joan Clariana y fill de dita Lucrècia, morts, feren instància y part formada y aquella continuaren, sempre demanaren fossen punits y castigats y ells en los danys

y injúrias satisfets, conforme rahó y justícia, y may en lo Conçell Real de vostra magestat pugueren obtenir aquella, hans bé agraviant en gran manera als dits Christòphol y Antoni Clarianas, instàncias legítimas, sens ésser satisfets ni haver desistit, sinó sempre insistit y continuant llur instància contra expressa disposició de les Generals Constitucions de Cathalunya, y assenyalamet de la Constitucions del rey don Jaume segon en la primera Cort de Barcelona, any mil dos-cents noranta-hu, Capítol setè, confirmada en moltes altres Corts y en perticular en la Cort de Barcelona del rey don Ferrando primer, del any mil quatre-cents y tretze, Capítol setzè, les quals //573r// expressament disposen no poder vostra magestat ni los officials imposar ni gitar de la presó ne absolrra manlleuta a malfactor sens ésser satisfeta la part. Lo magnífich misser Francesch Puig, doctor de la tercera sala, regent la real Thezoreria, cancel·là o anul·là la enquesta y remeté los dits capturats y tots los culpables de dita vila de Oliana per sinch-centes lliures, ab los quals dits culpables se composaren ab la Règia Cort y après de feta dita composició se castigassen los culpables, lo que may han pogut obtenir; dient que ab determinació de la tercera era stada feta no-y havia a qui poder recórrer si agravi pretenien. E com per causa de dita composició y cancel·lació de enquesta no hajan dits instants pogut ni pugan obtenir llur justícia ni cobrar lo que·ls fou robat, que passave de valor de més de sinch-centes ducats, ni los danys, que passaven de mil, ni obtengut smena de tant atroços injúrias y morts, que són inestimables, són restats dits Antoni y Christòphol Clarianas gravament agravats, lo qual agravi no-s pot tractar ni reparar en altre judici sinó en les presents Corts que vostra magestat celebra als catalans. Per çò y altrament, proposant dits Clarianes dites coses per greuges y gravamen devant de vostra magestat y en la present Cort exhibint lo matex procés de regalia per prova y justificació de dites coses, supplan sie de son real servey, per observansa de dites Generals Constitucions, manar satisfer-los dits agravats, danys y injúrias que per rahó de dita composició, contra disposició de dret //573v// y Constitucions de Cathalunya feta, han patit y sostenguts ensemps ab la valor dels béns y coses los foren robades, pus contra dels culpables no han poguda en son Real Consell obtenir justícia per ésser-ne satisfets ni poden vuy per star dits culpables remesos y la enquesta cancel·lada, com és de rahó y justícia, la qual supplan ésser-los feta y ministrada ab compliment.

Vila de Piera

Ítem, se queixa lo síndich de la vila de Piera que, havent-se introduhida una causa en la Real Audiència a relació del magnífich misser Montserrat Guardiola per dit syndich y per los procurador patrimonial de vostra magestat contra la venerable abadessa o monastir y convent de Pedralbes sobre la luyció de la jurisdicció civil y criminal, mer y mixt imperi y altres coses sobre la nul·litat e invaliditat de la alienació y separació de dita vila de la corona real, feta contra privilegis de non seperando concedit ací a tota la vila de Vilafrancha de Penaders, viles y llochs y tèrmens de aquelles, com specialment a la matexa vila de Piera, y essent denunciat lo procés y assignat a sentència y deposat lo salari a instància de dita abadessa, fonch a deu de agost, mil sinch-centes noranta-quatre, obtengudas una carta de la magestat del rey don Phelip segon, pare de vostra magestat, de gloriosa memòria, remesa al duch de Maqueda, aleshores son lochtinent //574r// y capità general, manant al dit lochtinent general que no passàs havant en la prosseguició de la dita causa y que donàs orde de com los diners que staven deposats en la taula de la ciutat per lo efecte de dita luyció fossen restituhits al syndich de dita vila. La qual carta fonch despedida contra diverses expressas Constitucions de Cathalunya especialment contra la Constitució del rey don Ferrando segon en la primera Cort de

Barcelona, Capítol segon, en lo títol “De diversos rescrits y elongaments” ab lo qual stà disposat que sa magestat no pot manar sobreseure ninguna causa pendent ni defferir ni allargar la expedició de aquella, y també dita carta real era carta contra carta y contra privilegis concedits a universitats, confirmats en totes las Corts, com està disposat en la Constitució del rey en Jaume primer en la Cort de Tarragona, Capítol setè y Capítol setzè, y dels rey en Jaume segon, en la Cort de Girona, Capítol quart, en lo títol “Si contra dret y utilitat pública”. Y com per rahó de dita carta (que fonch agravi format contra lo syndich de dita vila) dit syndich no haja pogut passat havant en dita causa per temps de quatre anys y mesos, fins a tant que obtingué altre carta de vostra magestat, a vint-y-sinch de nohembre proppassat, en la qual demanave al duch de Feria, aleshores lochtinent general, no obstant la dita carta de deu de agost de mil sinch-cents noranta-quatre, passàs havant y procuràs se administràs justícia en la //574v// dita causa, restant sols en sa forsa la dita carta de deu de agost, quant al interès del fisch dins los quatre anys la vila de Piera ha patits y suportats molts grans danys y prejudicis causats per la magestat del rey don Phelip segon, pare de vostra magestat, ab sa carta real de deu de agost, per no haver pogut passar havant en la decissió de dita causa, per molt ho hage instat infinites vegades, opposant sempre la dita abadessa excepció del sobrecehiment de dita causa en virtut de dita carta real. Y en dit temps ha hagut de pagar dita vila mil lliures per rahó de les pensions de diversos censals manllevats per dit effecte, de preu y propietat de sinch mil lliures y ha hagut de pagar tots los salaris de un síndich que contínuament ha residit en la present ciutat per la prossequició de dita causa, que per dit temps de quatre anys pujau sinch-centes setanta-y-sis lliures, a rahó de vuyt sous per dia, y los salaris dels advocats y procurador, informacions, memorials y treballs de aquells y despeses del proçés que per mancho en dit temps pujau més de dos-centas lliures; y ha hagut de enviar dita vila tres vegades síndichs a Madrid, junctament ab un advocat, en les quals anades y vingudes, salaris, treballs, informacions, memorials y altres gastos ha gastat dita vila passades de mil lliures, les quals quantitats han de ésser reffetes y smenades a dita vila de diners de //575r// patrimoni real. Per çò y altrament, deduhint lo syndich de dita vila los predits agravis, prejudicis y danys causats per la felice memòria del rey don Phelip segon, supplica a vostra magestat sie de son real servey desagraviar dita vila y declarar que la dita carta real de deu de agost del any mil sinch-cents noranta-quatre fonch y contengué manifest agravi, perjudici y greuge de dita vila y que aquella per rahó dels dits greuges és estada manifesta en les sobre ditas quantitats y aquelles ser pagadas, satisfetas y smenades a dita vila, com de la gitan christiandat y clemència de la real mà de vostra magestat se confia.

Joan Miquel Çabastida

Ítem, se queixa Joan Miquel Çabastida, donzell en la present ciutat de Barcelona domiciliat, que per causa del agravi fet al General de Cathalunya de la intentada captura del deputat militar en lo any mil sinch-cents noranta-hu per Pau Fluvià, alguatzir real, com consta ab lo agravi general sobre dit negoci a vostra magestat presentat, al qual se fa relació, essent ell dit Çabastida de la divuytena feta en persecució dels bandolers y lladres del present Principat, fonch pres y capturat, exhigint-li la deposició misser Guillem Joseph Mur, leshores jutge de Cort y relador de dita causa, amenessà al dit Çabastida que-s torturaria molt greument y procehirà contra d'ell ab molta rigor si no attorgave y confessave lo que ell en dita deposició li demanave y per més atemoritzar-lo, féu pujar //575v// en los deposadors nous una molt grossa cadena dita la comptessa, comminant de posar-la-y al coll. E requerint dit Çabastida al notari que prenia la deposició que li continuàs com lo dit misser Mur li amenessave de tortura-lo y fer-li posar la dita cadena

al coll, lo dit misser Mur se alsà dos o tres vegades de la cadira en que ell ab gran gravedad estave assentat y manà al notari que no continuàs tals cosas. E tornant-lo a requerir lo matex dit Çabastida al notari y volent ell continuar-ho per lo que dit Çabastida la-y requeria, lo dit misser Mur la-y impedí, prenent-li dos o tres voltes la mà al dit notari, tornant-li a manar que no-u fes ni continuàs tals coses. E continuant lo dit misser Mur los agravis contra dit Çabastida, lo féu tornat a posar a posar en la presó de la gonguera, ahont abans lo tenia pres, en la qual se acostumaven y acostumen de tenir presos los bandolers y lladres y hòmens facinerosos e molt infames. Y allí lo tingué pres per spay de vint-y-dos mesos o més, fent-li gastar més de dos mil ducats de sa hazienda, ultra del notable perill de sa vida per las molts malalties hagudas y contagiosas que concorrian en lo temps que dit Çabastida stigué detingut en la dita presó, de les quals ne morian molts hòmens que leshores eren presos y senyaladament don Miquel Sbert y Francesch Burgués, y axí matex lo hauria fet morir al dit Sabastida dit misser Mur en dita presó y allí haguera fet //576r// que hagués ell preterit y acabat sos dies si no fóra stat servit Nostre Senyor Déu, per sa infinita clemència y pietat immensa, fer-li la gràcia y misericòrdia de que ell guanyàs y obtingués la contenció de la immunitat ecclesiàstica y per medi d'ella fou llibertat de la captivitat de tant prolixia y llarga presó, per lo que y altrament consta clarament quant injustament ha patit dit Çabastida contra tota justícia y equitat. Supplica per çò a vostra magestat sie servit manar sie desagraviat y li sie feta smena dels danys ell ha patits en la dita presó, com axí sie de justícia, per los quals danys ell és restat molt empanyat y endeutat lo patrimoni que son pare li havia dextat y per tant confia y spera dit Çabastida que per part de vostra magestat serà manat ser ell en tot desagraviat y remediat, com axí sie de justícia.

Lluys de Boxadors

Ítem, se queixa Luys de Boxadors que a vint-y-quatre del mes de maig de mil sinciph-cents noranta-hu, que fou lo die se intentà per los officials de vostra magestat Pau Fluvià, alguatsir real, y altres pèndrer y capturar la persona de Joan Granollachs, aleshores deputat militar del General del present Principat de Cathalunya, de que se ha representat a vostra magestat agravi general, al qual se reffer, trobant-se dit Luys de Boxadors en companyia de dit Granollachs procurà ab tots los medis a ell possibles pacificar y moderar dit exçès. Y tenint molta ocasió per dit //576v// cars, dits officials de remunerar a dit Boxadors lo que en servey de vostra magestat y en favor de dits officials féu, feren contra d'ell infinits procehiments gravatoris injusts y axí lo feren cridar per enemich de vostra magestat y li feren laudamentum curie après de haver-lo perseguit ab gran rigor tant dins la present ciutat com fora de aquella, enviant officials a Pontons, domicili de son pare, per capturar-lo y vexar-lo y allí prengueren molta cosa y tot lo que aparegué; per lo que li fou forsat estar fora de sa casa y terra, patint grans traballs per spay de tres anys, lo que tot és estat en grandíssim dany y notable agravi de dit Luys de Boxadors. Per çò y altrament, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagraviar y satisfer-li los agravis y danys que per lo demunt dit han patit ell, sa casa y família.

Misser Miquel Àngel Serra

Ítem, se quexa misser Miquel Àngel Serra dient que, com per part de vostra magestat fos donada una supplicació a setze de febrer proppassat, contenint en effecte que una pretesa enquesta criminal que ha instància de don Gaspar Çagarrija se porta en la Real Audiència a relació de dit magnífich misser Ferrer, no podia procehir, ans bé havia de ésser remesa a la causa civil que entre dites parts se aporta en dita //577r// Real Audiència a relació del magnífich misser Joan Gallego, com sie causa mera civil y no criminal,

fonch comès a dita causa de contenció o dubte a dits noble y magnífichs doctors. Y com segons disposició de la Constitució del invictíssim rey Phelip, de gloriosa memòria, en la Cort de Barcelona, any mil sinch-cents sexanta-y-quatre, Capítol nové, comensant “Per quant” porien molt sovint y hagen dits doctors a determinar y desidir dita qüestió y dubte dins vuyt dies, encara que s’i comprengan dies feriat, aprés que per alguna part serà oposada la excepció, los quals sien precisos y peremptoris; axí que, no declarant dins dit termini, incidescan en pena y privació de llurs selaris e emoluments per temps de un mes. Y no obstant dita Constitució y diverses supplicacions donades per dit misser Serra en lo Real Consell y haver-los proposat com à molt temps que per rahó de dita pretesa enquesta criminal patex fora de sa casa y negoci recullit y retirat en lo palau episcopal, tota via han passats quatre mesos sens declarar en dita causa, de hont està dit misser Serra molt agraviat de dits dos doctors, com sempre dit magnífich misser Joan Gallego y dit misser Hierònym Stor hajan trobats promptes en la despidició de dita causa o dubte. Per çò, supplica y demana sie desagraviat y satisfet.

Don Gerònym de Lentorn

Don Hierònym de Alentorn, en lo any mil sinch-cents noranta, lo die dels Ignoscens, estant en la vila de Agramunt, tenint compte en la hazienda que don Honoffre de Alentorn, senyor de Seró, son pare, té en dita vila, fou agraviat e injuriat atosment per los //577v// paers y demers singulars de dita vila de Agramunt, amotinant-se tot lo poble contra dit don Hierònym ab deliberat ànimo y concert fet per a matar-lo o dampnificar-lo, encloent-lo dins de una casa, casi tot lo poble armat ab pedrinyals, ab llanses, spases y altres armes y volent entrar dins casa per a matar-lo, comensant a descobrir las teulades de aquella y portar garbons a la porta per a posar foch en ella, per lo que fou forsos al veguer de allí, sens precehir instància de part ni provisió de jutge, pendre y capturar dit don Hierònym, no com a delinqüent, sinó sols per evitar algun desastre. Y inseguint la voluntat de dits pahers y pobla, li fou cosa forsossa portar aquell en lo castell y tancar-lo en les presons més ignominiosas, ahont stigué pres alguns dies, dins los quals fou necessari dit veguer estigués en sa guarda o companyia perquè no-l mataren fins a que la causa fonch evocada al Real Consell y fou tret de allí, fent-li moltes altres injúries y vexacions que resulten dels modos de procehir y mèrits del procés, dels quals agravis, injúries tant atroces y ignominioses demana dit don Hierònym satisfacció. Y fent instància y part formada contra dits pahers y demás injuriadors devant lo lochtinent de vostra magestat, aleshores resident en lo present Principat de Cathalunya, y los qui després són stats y son Real Consell, may és estat possible ésser satisfet en los danys y injúries damunt dites, ans bé per Constitucions //578r// dels delictes havian perpetrats contra dit Hierònym ne prengueren alguns y aquells destarraren y antes de cumplir desterro algú ni exir tant solament de sa terra, ab composició foren remesos y perdonats, romanent molt altres delinqüents y més principals que aquells, als quals may és estat possible voler-los capturar, com són los pahers que eran aleshores los caps, qui eren Antoni Emanuel Ferrer, Rafel Palou, Sebrí Benet y altres, ni de uns ni de altres haver satisfacció dels danys y injúria. Lo que és estat tot manifest agravi fet a dit don Hierònym per los ministres de vostra magestat, no sols en no desagraviar-lo y manar-li satisfer los danys y injúria per delinqüents fets, però encara detenint-lo en los càrcers reals moltíssims mesos, patint grandíssims traballs y gastos, sens precehir captura legítima ni haver comès delicte algú, jatsie moltíssimas vegades haja supplicat lo relexassen y aprés li fessen justícia, lo que may pogué obtenir, com de tot consta llargament per lo procés o enquesta feta en la Règia Cort, en poder de Jaume Mambla, notari, a relació del magnífich misser Joseph Mur, aleshores jutge de cort y avuy regent la Cancellaria.

Ítem, dit don Hierònym d'Elentorn, lo dilluns de Carnastoltes del any mil sinch-cents noranta-sinch, anant màscara a cavall per lo carrer ample, darrer un cotxe de dames attapades, en companyia de altres cavallers també mascarats, com en semblants dies se acostuma en la present ciutat de Barcelona, fou pres y capturat per lo veguer y sotsveguer y altres oficials de //578v// vostra magestat residents en Barcelona, ab grandíssim avalot, fent-li alborotar lo cavall, que corregué parill grandíssim de succehir-li un desastre per no poder-lo assosegar tirant-li alebardadas los de la guarda del lochtinent general de vostra magestat per a deternir-lo, que leshores ere lo duch de Maqueda, lo qual des de la finestra de sa casa ahont stave al punt de dit avalot, cridant ab veu alta que fou oyt de molts, muerto o preso, sens precehir instància de part ni provisió de jutge, per a què fos capturat. Y aquell pres aportaren en casa de dit lochtinent y ell lo detingué allí pres tota aquella vesprada y tota la nit, ab ferros en les mans y peus; al endemà lo aportaren pres en los càrcers reals, també ab ferros, ab tota la guarda y molts altres hòmens armats de pedrinyals, com si fora lo major adelat del món, ahont fou detingut set mesos, los dos ab ferros en los peus y mans, y tancat dintre la torreta, sens dexar-lo parlar ab ningú, patint grandíssims traballs y sustentant molts gastos, de que li redundà grandíssima ignomínia, a més de haver-se-li fetes moltes vexacions per deternir-lo en dites càrcers, com és guiar los delinqüents de Agramunt, aquells contra qui dit don Hierònym feya instància y part formada, per a depositar y fer testimoni contra dit don Hierònym y fer-li ofensa y càrrega de dits testimonis y de una deposició exhigida de Thomàs Àger, a notorio cavaller y de género militar, //579r// la qual fou exhigida in tortura y axí nul·la y contra los privilegis concedits al estament militar y com a tal ja aleshores declarada nul·la y de ningun valor per la magestat del rey nostre senyor, pare de vostra magestat, lo que tot llargament consta en un proçes o enquesta feta contra dit Hierònym en la Règia Cort, en poder de tal Soler, notari, a relació del magnífich misser Joan Gallego, aleshores jutge de cort y avuy del Conçell civil de vostra magestat. Y redundà en grandíssim danys y agravi no sols de dit don Hierònym, però encara de tot lo stament militar, tant per lo rey en Pere terç, a denou de maig de mil tres-cents vuytanta, com per lo rey don Ferrando segon, a nou de octubre de mil quatre-cents vuytanta-hu, y altres privilegis y Constitucions de Cathalunya. Per çò, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-li satisfer tots los danys y agravis demunt dits, conforme de dret y justícia és fahedor.

Gerònym Desbosch

Hierony Desbosch y de Vilagaià se quexa a vostra magestat que per haver entrevingut en los negocis de la Deputació lo any mil sinch-cents noranta-hu, per ser estat elegit en divuytena, en virtut del Capítol setè del nou Redrés, ab la forma que per dit Capítol de Cort està disposat, y haver oyda sentència de excommunicació de aconsellar, tot amor y temor postposat, lo que conforme sa consciència entendria y tenia obligació, aderint sempre al vot y parer dels assessors y demés graves doctors applicats en dits negocis, los quals per Constitucions, Capítols de //579v// Cort y molts y diversos exemples fermats de molt célebres doctors que són stats y vuy són del Concell Real havian concellat lo matex, los ministres de vostra magestat per rahó de les coses a relació de misser Joseph Mur, fou feta regalia y provisió de captura, a la qual per fugir del rigor que en aquella ocasió tenian dits ministres contra dit Hierònym Desbosch, se absentà de la present ciutat y encontinent fou cridat ab pública crida y bandejat de la present ciutat y regne sens haver comès ningun delicte, per lo qual ha patit absent de sa casa, muller y fills cerca de dos anys, venent y consumint part de sa hazienda per acudir a ses necessitats y guarda de sa persona. Per çò, supplica humilment dit Hierònym Dezbosch a vostra

magestat sie de son real servey manar-lo desagruar y reintegrar dels danys ha rebuts exí en béns com en persona, attento may ha fet cosa que no sie stada molt conforme a Constitucions y Capítols de Cort, conformant-se al parer dels doctors que aconsellaven y acudir a la obligació de naturaleza, mirant per sa pàtria ab termes lícits y permesos y tant justifficats com lo temps ha manifestat en deffensa de tots los que en dits negocis tingueren les mans.

Don Agustí de Vilalba

Don Agustí de Vilalba fa quexa a vostra magestat de que, stant en quieta y pacífica possessió de un offici de coadjutor ordinari en lo offici de mestre racional de la casa y cort de vostra magestat en los regnes //580r// de la Corona de Aragó per rahó y occasió de la gràcia en favor de dit don Agustí concedida per sa magestat de dit offici, sens causes y rahons justes y sens coneguda de dret, no ha dubtat lo marquès de Aytona, com a mestre racional de dita casa y cort, sens tenir tal facultat ni poder sinó tant solament ab los coadjutors extraordinaris, ans bé en aquest cars se ha usurpada la jurisdicció de vostra magestat, spoliand de dit offici de coadjutor ordinari al dit don Agustí de Vilalba, transferint lo dit offici y emoluments de aquell en persona de Montserrat Palomeres y Miquel, de tal manera que lo dit don Agustí de Vilalba a estat spoliat y stà lo die present indegudament de dit offici y contra disposició de dret, de tot lo qual sentint-se molt agraviat y dampnifficat, demana y a vostra magestat supplica li sie resarcit íntegrament smenat de semblant agravi ab tot compliment de justícia.

Miquel Batista Falcó

Ítem, se quexa Miquel Batista Falcó, donzell, que offerint-se los negocis de la captura de Joan Granollachs, deputat militar, y altres abans, per diversos Capítols del nou Redrés fou elegit de diverses divuytenes, procurant sempre lo servey de Déu y de sa magestat. Y per passió perticular de alguns ministres de vostra magestat fou bandejat juntament ab los demés y escorcollada sa casa ab tanta rigor, sols en las isglésias no volian estigués, per lo qual és stat anys fora sa casa, sens poder acudir als negocis de aquella, lo que ha redundat en molt gran //580v// danys de sa hazienda y salut. Per çò, supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagruar y satisfer-li dits danys, com de vostra magestat se confia.

Steve Colell

Steve Colell se quexa a vostra magestat que, essent sotsveguer de Basalú y aquell comensà a exercir dit offici de sotsveguer a dos de juny, mil sinch-cents vuytanta-set y acabà aquell a la derraria del mes de març de mil sinch-cents vuytanta-nou, en lo exercici del qual se hagué bé y lealment y sens salari algú y donà bo y leal compte al offici de mestre racional, clos y auctèntich per lo notari de la cort de Basalú (al qual se reffer) sens fraudar en ninguna cosa a dit offici, del qual compte dit Colell ere cobrador, sinch o sis-centas lliures. Y no obstant dit Colell fos cobrador dita quantitat, per lo que aparegué als officials de dit offici, feren deutor a dit Colell en dit compte ab set-centes setanta-y-dos lliures, ultra dels quals havia ja pagat a dit offici dit Colell de tot lo que havia administrat y cobrat un real per lliura per los ostumestres; y per cadal die amanassavan de fer execució en béns y persones de dit Colell y ses fermanses per rahó de dit offici donades, dit Colell fou forsat, per temor no-l affrontassen y no-l acabassen de ruinar ab despeses, de pagar quatre-centes vint-y-dos lliures a dits officials de dit offici, de les quals quantitats may li'n han volgut firmar àpocha. Per çò, sentint-se dit Co//581r//lell molt agraviat de las sobre ditas cosas, supplica a

vostra magestat manar-lo desagriar y reintegrar y condempnar lo procurador fiscal patrimonial y los officials de dit offici de mestre racional en restituhir y pagar dites quatre-centes vint-y-dues lliures y lo que ere cobrador en dits comptes, les despeses y danys que injustament li han fet donar y patir.

Fernando de Armengol

La magestat del emparador don Carlos, avi de vostra magestat, per serveys fets per lo quòndam misser Joan de Armangol, cavaller, concedí a Joan Salvi de Armangol, son fill, senyor de Rochafort, y mantengut una confirmació y en son cars y lloch nova concessió del feu y total jurisdicció civil y criminal, mer y mixt imperi del castell y terme de Montagut, al quòndam Garau Cervalló per los comptes Ramon Barenguer y Aldonsa, sa muller, concedit en lo any mil y quatre, com consta tot en un privilegi real dattat en Moncó a divuit de juliol, mil sinch-cents y vint-y-vuyt. En virtut del qual privilegi lo dit Joan Salvi de Armengol y sos successors fins a Ferrando Armengol, vuy senyor de dit castell y terme de Montagut, han tingut y possehit aquell quiete y pacíficament fins que per lo balle general del present Principat li fonch manat que capbrevàs dit terme y, no obstant que féu ostenció dels sobre dits privilegis, calumpniant dit privilegi y altres rahons frívolas, de fet lo condempnaren a capbrevar en molt y ab molts gastos y de fet lo forsaren en pendre nova investitura de fet, lo qual rebé dit Ferrando de Armengol notable preiudici y agravi gran. Per çò, representant les sobre ditas de aquell millor //581v// modo y manera que li és lícit y permès, com agravi a ell fet, fent ostenció de dit privilegi, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar desagriar-lo castigant los culpables y revocant lo que de fet contra de ell s'és fet.

Don Miquel de Cruylles

Ítem, diu don Miquel de Cruylles y de Requesens que don Joan Ycart, balle general, lo ha agraviat en quatre coses. La primera, que havent obtenguda lletra de sa magestat, feta a denou de juliol de mil sinch-cents vuytanta-tres, dient y manant al balle general li fes relació del que muntarien los luysmes de la successió de la heretat donya Ana de Montanyans, perquè don Miquel demanave se li'n fes mercè y remissió en consideració de sos serveys, y que essent estada presentada y posada en lo procés que per rahó de dits luysmes se portava en la Ballia General lo matex any mil sinch-cents vuytanta-tres, passà avant y féu continuar dita causa com si dita lletra no fos de per ningú. Y que havent-ne feta quexa dit don Miquel a sa magestat y havent obtinguda segona lletra de sa magestat en vint-y-sis de nohembre de mil sinch-cents vuytanta-quatre manant al dit balle general que no inquietàs a dit don Miquel, hans bé parasen la prossequució de dita causa fins a que dita relació li fos feta y tingué altre orde en contrari, y que essent stada dita lletra lo matex any exhibida y posada en dit procés, no obstant aquelles, passà havant dit balle general //582r// y continuà dita causa, sens fer ningun cars ni tenir respecte algú a dites lletres, y de la matexa forma y ab més rigor que si dites lletres no fossen estades de per mix, de manera que fonch forsat dit don Miquel de seguir dita causa y estar-se en esta ciutat, fora de sa casa fins en lo any mil sinch-cents noranta-tres, gastant molts ducats y patint molts danys y treballs.

Ítem, que havent manat sa magestat ab ditas lletres al dit balle general que ab brevedat y diligència fes dita relació, differí fer-la des de el any mil sinch-cents vuytanta-tres que rebé dita primera lletra fins al any mil sinch-cents noranta-tres, de forma que, podent fer dita relació ab menys spay de un mes perquè tenia en lo procés en dit any de mil sinch-cents vuytanta-tres los actes de arrendament de les propietats per los quals feren la estima de dita heretat, de manera que passà deu anys per a fer-li la mercè que

sa magestat li feya il·luzòria, perquè ab tant temps moriren molts ministres de sa magestat que tenian notícia de sos serveys, sabien la veritat; y també perquè ab tant temps se oblidassen los serveys y tingué effecte son pensament, perquè feta dita relació, per ésser morts los ministres de sa magestat que sabien sos serveys y no tenin-se tanta notícia los ministres nous fins vuy, ab ser sos serveys tants y de tanta importància y lo que supplica poca cosa, no ha alcançada.

Ítem, que a dit don Miquel li féu depositar salari //582v// de trenta-set lliures y deu sous per a proferir sentència; y després de haver-lo depositat y essent lo major salari que-s pot depositar, si volgué s'i fes dita relació li fonch forsat depositar altres trenta-set lliures y deu sous, lo que fonch agravi perquè la relació la havian de fer per rahó de son offici y era acte de extrajudicial y no-s pot depositar en una causa per gran que sie sinó un salari, lo qual com és dit ja estava depositat.

Ítem, que després de haver feta dita relació, estant dit don Miquel sollicitant la dita mercè, sens profferir sentència alguna contra dit don Miquel y sens tenir orde de sa magestat, lo qual havia de aguardar per ésser-li estat manat ab ditas lletres sobreséurer fins a que-l tingue en virtut de dita relació, lo que és stat molt gran agravi donar a dita relació forsa de sentència y exequució, essent com és acte perticular y privat y extrajudicial, lo que pot don Miquel impugnar, los quals agravis y danys y despeses supplica a vostra magestat li sien smenats.

Vila de Tàrraga

La universitat de la vila de Tàrraga se quexa ésser estada y ésser avuy agraviada y gravada que com dita vila sie cap de vegaria real, com és, y axí tingue obligació de acudir als somatents generals y acompanyaments y acistència de oficials y sent com és vegaria xica //583r// de pochos habitants, li foren assignades en temps passat ab privilegis reals en la rodolia y àmbit de dita vegaria les viles de Anglesola y Verdú, les quals després per alguns perticulars respectes per alguns oficials reals los són estades desmembrades y seperades, lo que fer no-s podia ni devia, obstant dits privilegis y concessions reals o almenys havien de ser restituhides a dita vegaria, cessants les causes perquè foren desseperades, lo que fins avuy no han pogut alcansar. De hont lo syndich de dita universitat de Tàrraga, representant estas cosas com a gravatòrias, a vostra magestat humilment lo supplica sie de son real servey manar que la dita universitat en dits agravis sie reintegrada y smenada y que a la dita vegaria sien restituhits los dits dos llochs de Anglesola y Verdú ab tota la plenitut de jurisdicció, ab restitució y smena de tots danys y despeses y punició dels oficials reals culpables, sí y segons per Constitucions, Capítols y Usatges de Cathalunya y privilegis de dita universitat lícit y permès li sie y demanar y supplicar puge.

Clara Vila

Ítem, se quexa Clara Vila, viuda relictà de Agustí Vila, veler, dient que havent Agustí Vila, son marit, en lo any noranta-hu, per orde dels deputats del present Principat, servit a la Deputació de anar a convidar las divuytenas y avisar les hores tenian de acudir los advocats per los negocis se offerien, sens haver comès delictes algú ni sombra d'ell, sols per dit respecte fou bandejat ab veu de pública crida y stigué absen//583v//tat de sa pròpria casa, no podent entèndrer en son offici per spay de tres anys, de manera que per alimentar sa mare, muller y una filla tingué de vendre lo poch que tenia y restà del tot arrohinat y acabat. Per çò, Clara Vila y Suzanna Vila, muller y filla del dit Agustí Vila, quòndam, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-los desagraviar y satisfacer en dits danys, com de vostra magestat confian y speran.

Hòmens de Vilassar

No obstant que per dret comú y per diverses Constitucions de Cathalunya sie disposat que ninguns lochtinents, capitans, alcayts o altres officials de sa magestat se pugan pèndrer dels provincials palles, adzemblas, llenyas ni virtualles o altres cosas si no és pagant-ho o satisfent-ho segons la valor de la cosa, y sie cosa justa que quiscú sie pagat de son just treball; noresmenys, no han dubtat de alguns anys ensà alguns officials y ministres de sa magestat fer diversos manaments als hòmens de Vilassar per a què carretejasen y arrossegassen la fusta que-s talla en lo present Principat y Comptats per la fàbrica de las galeras, sens voler pagar la dita fusta ni tampoch los jornals de carretejar-la. Per ocasió dels quals manaments dits hòmens de Vilassar han fet aportar y carretejar molta fusta a les adressanes de Barcelona y han pagat quatre-//584r//centes liures y més a les carretes que la han aportada, sens voler-ne pagar los officials y ministres de la fàbrica de las galeras ningun diner. Supplican per çò a vostra magestat sie servit manar-los desagraviar y pagar y satisfer lo que ab àpoches, alberans o altrament legítimament constarà haver pagat y bastret per lo carretejar de dita fusta.

Germà Negre

En las Corts proppassades fonch introduhida devant los provehidors de greuges causa de agravi y greuge fet per lo fisch real en la apprehensió de la scrivania y notaria de Palauçator, la qual era de Rafel de Llobregat, y sens coneguda de causa fonch spoliat de aquella quant dit fisch prengué possessió de la jurisdicció de dit lloch, al qual Rafel de Llobregat succehí Marianna de Ribes y de Llobregat, neboda sua, la qual comensà dita causa contra lo procurador fiscal real, y aquella fonch comesa al magnífich misser Miquel Joan Quintana y al venerable misser Honoffre Pau Cellers, y aprés, en lloch de dit Quintana, al noble don Luys de Paguera. Y com, penjant la dita causa indecisa, sie morta dita Marianna de Ribes y de Llobregat y adaquella haje succehit en dita notaria y scrivania y en los drets de aquella Germà Negre, notari real, natural de la vila de Corçà y habitant en Ullestret: per çò, continuant la dita causa, se opposa per son dret y exhibex lo acte de la successió y supplica sie incertat o cosit en lo procés y que en lloch de dits magnífichs jutges, si menester sarà, la dita causa sie comesa ad alguns altres de la presents Corts de nou o als matexos, per a què sobre lo deduhit y deduhidor //584v// administren compliment de justícia.

Jaume Ferrer

Per exequució feta per la Real Audiència, a relació del magnífich misser Antoni Negrell, quòndam doctor de aquella, foren venuts en lo encant públich a instància de creadors la heretat y béns del quòndam Marcell Forner, cavaller de pol, y la hasta fiscal lliurada a Jaume Ferrer, donzell en lo lloch de Torroella de Fluvià, comptat de Empúries, domiciliat, com a més donant, per preu de sis-centes quoranta-sis lliures, moneda de Perpinyà, segons consta en lo procés de exequució ab lo acte de la venda feta a trenta del mes de març del any mil sinch-cents setanta-sis, fòleo trenta, lo qual preu pagà lo dit Ferrer per Taula de Perpinyà fet a dos de abril de dit any mil sinch-cents setanta-sis, com consta ab la partida que és en dit procés, ab la qual partida està dit y continuat que lo dit preu no fos lliurat fins en tant que dit Ferrer fos posat en possessió de la heretat y béns del dit Marcell Forner. E entenent Pedro Rodríguez, leshores capità general del castell de Perpinyà, que lo dit Ferrer havie comprada la heretat y béns del dit Marcell Forner, féu posar soldats y gent armada en la torra de Òpol, venuda al dit Ferrer; y al temps que dit Ferrer anà a pendre possessió de la dita torra y heretat del dit Forner, en companyia del alguatzir, porter y notari y axí dels ministres de la Real Audiència, los dits soldats que

staven en dita torra //585r// los recistiren y impediren, que no pogueren pèndrer dita possessió y no sols los dits soldats feren lo dit impediment, més encara lo matex Pedro Rodríguez digué al dit alguazil real que no pretengués dit Farrer pèndrer possessió de dita torra de Òpol, perquè ell faria pijor de ell que havia fet March Antoni Forner. Y continuant lo dit Pedro Rodríguez son intent, féu fer una pública crida contenint en effecte que ningú gosàs comprar los béns que foren del dit Forner, com consta ab la dita crida que és en dit procés, foli cent trenta-set, per lo qual impediment restà lo dit Jaume Ferrer frustrat de la possessió dels dits béns que per temps de cinch anys, ab molt gran dany y pèrdua sua, com consta ab la informació rebuda devant lo ordinari de Perpinyà, la qual exhibex y produeix prout ecce. Per çò y altrament supplica lo dit Ferrer a vostra magestat sie servit manar-lo desagraviar y smenar los dits danys lo que, a més que és axí de justícia, o tindrà a singular mercè.

Miquel Prat

Miquel Prat, cavaller de la ciutat de Vich, se quexa que don Pedro de Paguera, essent veguer de la dita ciutat, ab nom y crit del rey, al mig del dia y en la plassa pública de la dita ciutat, li féu tirar ab pedrinyal en presència sua per hu dels de sa companyia, del qual cars, per tenir dit don Pedro a don Luys de Paguera, son germà, en lo Real Conçell y de la tercera sala criminal, no sols may se ha rebuda informació de la Règia Cort contra del dit don Pedro, però encara perquè lo dit //585v// Miquel Prat (molt après que lo dit don Pedro hagué dexada la vara y hagué spirat lo temps de son offici de veguer) se acultellà ja ab ell cors a cors com a cavaller, lo dit don Luys de Paguera, ajustant agravi a agravi altre major agravi, procurà ab los demés doctors de la dita tercera sala criminal que cridassen per enemich del rey al dit Miquel Prat, com de fet ab pública crida en la present ciutat y en tots los caps de las vegaries del present Principat lo cridaren, lo qual fonch contra Constitucions, Usatges, usos, costums y privilegis al stament militar del present Principat concedits per rahó. La qual crida no sols lo dit Miquel Prat és estat notabilíssimament agraviat per ésser com és persona militar, però encara ha patit excessivament per haver hagut de star retirat molts anys en una yglésia com avuy està, perquè los dits don Pedro y don Luys de Paguera capurant-lo no sentissen son apatit, machinant-li sa mort com la-y machinaren quant lo dit don Pedro, ab crit del rey, li féu tirar ab pedrenyal, com dit és, lo qual agravi ha patit y suffert fins avuy ab paciència, esperant ésser desagraviat de aquell en las presents Corts Generals, junctament ab los excessius danys y interessos ne ha patits y patex y axí ho supplica humilment a vostra magestat.

[Universitat de Girona]

586r// La universitat de la ciutat de Gerona diu com en lo temps que los enemichs francesos últimament vingueren sobre la vila de Perpinyà, lo duch de Fera, aleshores lochtinent de la real magestat, scrigué a la dita ciutat de Gerona y a altres universitats d'est Principat de Cathalunya, manant-los acudir a la deffensa de la vila de Perpinyà y del Comptat de Rosselló ab cent hòmens pagats per dita ciutat per tot lo temps que convindria, ab armes y vitualles, no servant en assò fa forma de las Constitucions y Usatges de Cathalunya. Per çò, lo syndich de dita ciutat supplica a vostra magestat sie de son real servey declarar dits manaments no ser-se poguts fer y que, fent-se de sí al davant ab dita forma, no tingan obligació de acudir ni obeyr en aquells.

Sebastià Massallers

Misser Joseph Dalmau, del Real Consell del present Principat, essent jutge de cort, als vint-y-sis de setembre de mil sinch-cents noranta-sinch, per sos propis respectes

y motius, sens instància de part y sens provisió y sens enquesta alguna manà capturar a Sebastià Masalleres, causídich de Barcelona, y féu detenir pres en los reals càrcers fins a dotse de octubre del matex any, que foren deset dies contínuos, sens publicar-li enquesta o cosa. Y no content de axò, manà també, per més agraviar a dit Masalleres, capturar a Miquel Fontana, fillastre seu, com de fet fou capturat a vint-y-sis de octubre y detingut fins a deu de dezembre de dit any mil sinch-cents noranta-sinch axí matex, sens causa alguna y sens provisió y sens precehir enquesta alguna, com en lo procés de aquí fet consta clarament en poder de Phelip Soler, notari. //586v// Y no content de axò, quant lo dit Massalleres demanà les deffensas per dit Fontana, lo dit misser Dalmau amanessà moltes vegades als testimonis per ell ministrar de posar-los a la presò si no deyan y deposavan lo que ell volia y no la veritat, en favor de dit Fontana; y ultra del dalt dit, amenessà moltes vegades per serts respectes que no-s poden posar a la ploma al dit Massalleres y a sa muller que-l llansaria del càrrech ahont stan y tenen casa pròpria, per lo qual los dits Massallera y Fontana han patits molts treballs, danys y dampnatges, ab molts gastos y major injúria. Demanan per çò y supplican a vostra magestat los dits Masalleras y Fontana ésser desagraviats, ab refecció dels danys y dampnatges rebuts y dels gastos per dita ocasió fets, que a més que serà fer-li molta justícia, ells ho tindran a singular gràcia y mercè.

[Jaume Ferrer]

Jaume Ferrer, donzell de Torroella de Fluvià, ab sos justos títols tenia y possehia en lo lloch de Òpol, en lo comptat de Rosselló, una casa ab una torra quadrada molt forta, a la qual se passava de dita casa per un pont llavedís, que era de gran estima e importància per deffensar-se dels incursos de lladres y enemichs del regne de França. Y jatsie que los enemichs del dit regne de França alguns mesos abans que no entrassen ab tropes dins del dit Comptat havien //587r// temptat de pèndrer e invadir la dita casa y torra, hora captada de nits, apegant un morteret a la porta de la casa y torre preditas. Emperò, per la molta fortaleza d'ella y ab la resistència de las personas que dit Jaume Ferrer tenia en dita casa, los fonch donada gallarda repulsa; e com de dita repulsa ne restassen los enemichs affrontats, amenessant de tornar a invadir y pèndrer aquella ab major sforç de gent, per la qual causa fonch advertit y avisat Aduarte Nuyes, leshores lochtinent de capità general de aquella frontera, per a què soccorregués la guarda de la dita torra ab alguns soldats per al die y jornada que-s tenia avís que los enemichs havien de tornar a invadir-la; y lo matex avís y advertiment fonch donat als magnífichs cònsols de la vila de Perpinyà y a altres personas de la dita vila. E com ell, dit lochtinent, fonch descuydat y negligent en socòrrer la guarda de la dita torra, succehí que als denou de març del any proppassat de mil sinch-cents noranta-vuyt, die de Dijous Sant, dos hores ans de fer-se de dia arribaren en dit lloch de Òpol dos mil hòmens francesos ab banderes y attambors, en forma de guerra, y assetiaren la dita casa y torra, dins de la qual se trobà Antich Gelçèn, cunyat del dit Jaume Ferrer, ab sols sinch hòmens de fer armes, el qual deffensà la dita torra y casa, fent vàlida resistència als enemichs, tirant y desparant infinites archabussades, per deffensar la porta de dita casa y torra; però finalment, com lo número dels ene//587v//michs ere grandíssim y ell dit Galcèn se trobà ferit y los pochhs hòmens que eren en sa companyia desmayaren, fonch forsat, vehent-se destituhit de ajuda y de soccorro, rendir-se a partit, salvada la vida a ell y sos companys, per hont los enemichs se apoderaren de la dita casa y torre y-s feren forts en ella y juntament se apoderaren del siti antich del castell dirruhit anomenat de Salvaterra, que és vehí a dita torra y casa a un tir de artilleria y-s fortificaren en ell, y juntament tingueren ocupada la dita torra y castell de Salvaterra fins als tres

de juny, en lo qual dita torra y casa fonch cobrada ab gran gent que guerra que al duch de Feria, lochtinent y capità general de dita frontera, dende Perpinyà trameté per a sitià y pendre los enemichs que s'eren fets forts en dita casa y torre de Òpol, en lo qual exèrcit presidia y anava per capità don Ferrando de Toledo. Y jatsie que la conservació de dita torra y casa que ere de summa importància per la deffensió de aquell lloch de Òpol, que és lo primer encontra dels enemichs de la frontera, a fi que per temps a venir los enemichs encontrassen primer a dit lloch y ab la resistència que en la dita torra se'ls feya y no tinguessen lo camí patent y ubert per invadir de primer encontra la vila real de Salses o altres llochs de aquella frontera, però era de molt major importància per a tenir assetiat als enemichs que tota via se tenien forts en dits //588r// castells y seli de Salvaterra, que ab molt poca gent de dita casa y torra se'ls fóra impedit als enemichs de poder, admetre ni posar virtualles ni socorro en dit castell de Salvaterra ni exir d'ell per dampnificar los llochs y viles de aquella frontera, conforme tots los cavallers y hòmens de guerra que allí se trobaven presents en la cobransa de dita torra y casa digueren y judicaren y palesament no advertiran al dit don Ferrando de Toledo. Emperò, del dit don Ferrando, menyspreant la opinió y consell de tots los capitans y hòmens de guerra y lo grave danys e preiudici que ab lo darrocament de dita torra y casa havia de causar al dit Jaume Ferrer en perticular y a tots los poblats de aquella frontera en comú, y per conseqüent a sa magestat y a tota la cosa pública, segat de opinió, féu minar la dita torra y a forsa de pólvora la féu volar en presència de tots los del exèrcit cathòlich de sa magestat. Y juntament ab dita torra se caygué, derrocà dita casa, en gran detriment y dampnatge del dit Jaume Ferrer, qui ab la falta dels cuberts de dita casa a rebut e reb de contínuo intolerable dany en la heretat y terres que té y possehex en lo dit terme y lloch de Òpol, no podent cultivar y conrrehar aquella; del qual derrocament los enemichs que estaven en dit castell de Salvaterra feren y demostraren grans alegrias, per quant se trobaren molts senyors de tota aquella terra per a córrer e invadir les viles y llochs de aquella frontera. Per çò, el dit Jaume Ferrer, exposant totes les dites coses en via, forma y modo de greuge y de notable agravi fet //588v// y causat per lo dit don Ferrando contra totes les Constitucions, Capítols de Cort, privilegis, pragmàtiques, Usatges, styls e consuetuts per los sereníssims reys de Aragó concedits, atorgats e jurats als Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, en la millor forma que de dret y per altres Constitucions y altrament és lícit, útil y permès, insta y demana que lo dit don Ferrando de Toledo, qui vuy és present en la present ciutat, sie condempnat y compellit en restituhir y rehedificar la dita torra y casa en lo punt y stament y en matexa forma que era al temps que ell la féu derrocar y en reffer al dit Jaume Ferrer tots los danys que ha patit en la dita heretat per no haver pogut conrrear aquella per la falta dels cuberts de dita casa e condempnació de despeses.

[Llorenç Descallar]

Ítem, se quexa Llorens Descallar, donzell, procurador de la senyora Aldonsa de Solanell y Callar, germana sua, dient que lo duch de Franchavila, leshores lochtinent general de vostra magestat en est Principat y Comptats, féu enderrocar una molt bella casa que Joan Pere Salonell, son marit quant vivia, tenia y possehia en la vila de Ribes, la qual no restà pedra sobre pedra, la qual valia cinch-cents ducats y junctament se perderen dins dita casa los mobles que no soffrí los traguessen de dita casa, que valien quatre-centes lliures. Lo que fou //589r// agravi manifest y ne patí ultra del dit dany altre major, que fonch-li cremaren totas las scripturas y títols de sas heretats y hagué de mudar son domicili a Sant Joan sas Badessas, y dexà sa hazienda en Ribes, la qual valgué molt menys per la absència de dit Solonell. Supplica per çò en dit nom a vostra magestat sie de son real

servey manar-lo desagruar y satisfacer-lo en dita quantitat, danys, interessos y despeses, om de la real persona de vostra magestat se confia.

[Síndic de la universitat d'Amer]

Los ministros de la Capitanía General, estos dies passats, per a extorquir algunes peccúnias de la vila y terme de Mer, bisbat de Gerona, manaren a la dita universitat y perticulars de aquella que carretejassen la fusta de sa magestat que havian feta tallar en lo terme de Santa Coloma de Fornés, en la vila de Blanes, no havent-hi en lo terme de Amer carretera ni lloch ahont se pogués carretejar dita fusta y no essent lo terme de Amer camí per a anar en dita vila de Blanes, majorment ab carrateras, nostre senyor bé és molt gran marrada per ha haver-se de fer dit camí. Y foren tantas las oppresions que dits ministres de la Capitanía General feren a dita universitat y perticulars de aquella que foren forsats de concertar ab tal Ranyó, pagès de dita parròquia de Santa Coloma, per a què carretejàs per dita vila y particulars dita fusta, y per dit effecte li donaren passades de cent lliures y patiren molts altres danys y gastos y despeses. Y perquè dits procehiments y extorcions fetas y fets dits ministres de dita Capitanía General //589v// són contra tot dret y justícia y contra expressas Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort, per çò, lo síndich de dita universitat de Amer, representant dit agravi o greuge, supplica y demana aquell ésser reparat y smenat, ab restitució de missions, danys y despeses.

[Joan Martí]

Joan Martí, balle de la Vall de Querol, diu que en lo any mil sinch-cents vuytanta-tres, tenint Alemany de Tragó, governador del bescomptat de Castelló per sa magestat, sens causa alguna, per sos perticulars interessos y passions, procehint de fet, sens provisió de jutge, no havent-y enquesta precedent o trobant-lo crim fregant, dit governador prengué y capturà a dit Guillem Martí, leshores balle de dita Vall de Querol, lo qual anave en la Seu de Urgell citat per testimoni de veritat davant lo commissari del Sant Offici, qui leshores residie en la Seu de Urgell. E tenint pres en lo Castell de Ciutat, vehent que de justícia tenie obligació soltar-lo y restituhir-lo al commissari del dit Sant Offici qui entenie repatri-lo, usant de una inhumana crueltat, a la mitjanit lo féu tràurer ab los ferros en les cames en una plaça del loch de Ciutat, en la qual li féu tirar vint-y-dos tirs de pedrinyal, sens //590r// voler-li donar loch de poder confessar, per molt que ab molt gran instància ho demanàs y cridant li donassen confessió, dels quals morí. E axí bé, li prengueren dos pessets de deu ducats que aportave y uns Agnus de or. E com lo predit Joan Martí haja succehit a dit Guillem Martí, son pare, y sie stat molt gran lo agravi que per dit governador li fonch fet, supplica per çò a vostra magestat sie servit manar-lo desagruar.

[Carles d'Alemany]

La sereníssima reyna dona Violant, consort relictà del sereníssim rey don Joan primer, a vint-y-sinch de janer del any mil quatre-cents y nou vené a Sperandeu Cardona, vicecanceller del senyor rey, un censal de preu de dos milia nou-centes y vint-y-sinch lliures, pensió ànnua de altre tants sous, ab ypotheca e o empenyorament y entre mans missió del loch de Conat, scituat en lo Comptat de Rosselló, ab tota jurisdicció alta y baixa, civil y criminal, mer i mixte imperi, ab los molins y forns, segons que en dit acte de venda de censal y empenyorament, al qual se ha relació, se conté. En lo qual loch de Conat per sos certs y legítims títols succehí Jaume Alemany de Bellpuig aquesta part, e després, a dotze del mes de nohembre del any mil sinch-cents setanta-set, don Luys de Lupià, procurador real de la magestat del rey nostre senyor en los Comptats

de Rosselló y Cerdanya, deposà en la Taula del Cambi o depòsits de la present ciutat les dites dos mil nou-centes vint-y-sinch lliures, que eren lo preu de dit censal, a effecte de luyr y quitar, recuperar y tornar a la corona reyal lo dit loch de //590v// Conat, en virtut del qual depòsit, a vuyt del mes de juny del any mil sinch-cents vuytanta-dos fonch profferida una sentència a relació dels magnífichs misser Francesch Sala y Miquel de Tamerit, doctors del Real Conçell, en y ab la qual se declarà haver lloch la apprehensió del lloch, vall y terme de Conat, junctament ab tota la jurisdicció civil y criminal, mer y mixt imperi, ab los molins, forns, rendes, axí de la manera que en lo dit acte de empenyorament de dit loch stà contengut, per exequució de la qual sentència se conferí Pau de Fluvià, alguatzir ordinari, per fer apprehensió de dit loch de Conat. Emperò, excedint y en dany molt gran y perjudici de dita esta part, prengué possessió e, o, féu apprehensió no sols de dit lloch de Conat, però encara de les fargues, delmes, molins y altres llochs y propietats scituades fora de dit terme de Conat, no obstant las requestes que per dita esta part li foren presentades; y en perticular li féu apprehensió del lloch, terme y delmar de Orbenyà, ab totes les adiecències del lloch y veynat de Nohèdes y de la mytat dels delmes de Avellanes y de Aroles, los quals llochs, delmes y fargues és cert no són compresos ab dit acte de empenyorament, axí perquè en dit acte de la reyna dona Violant no empenyorà sinó sant solament lo lloch de Conat, com també perquè molts anys abans de dit empenyorament los predecessors de dita esta part possehien //591r// dits llochs y delmes y en perticular lo dit lloch de Orbenyà ab ses adiecències y delmar, segons que dels actes de compre appar. E com sie çert que, havent feta apprehensió dit Pau de Fluvià de totes les predictes coses alt specificades, no podent-la fer sinó del dit loch de Conat y de la jurisdicció civil y criminal y de les demés coses contengudes en dit acte de empenyorament, és estat iniuriar y agraviar a dit Jaume Alemany de Bellpuig, per çò y altrament, propositant dit Jaume Alemany de Bellpuig les coses dites per via de greuge o agravi, a vostra magestat supplica sie servit condemnar a son procurador fiscal patrimonial en restituhir y dexar vâccua y expedida esta part de Jaume Alemany la possessió de dits llochs de Orbenyà, Nohedés, ab ses adiecències y delmes y los molins, fargues y la mytat dels delmes de Avellanes y de Aroles, no compresos en dit acte de empenyorament, ab los fruyts rebuts y que rebre se podien des del die de dita apprehensió fins al die de la real restitució y la part del preu de dit censal tocant a dit Jaume Alemany, ab los fruyts rebuts y que rebre se podien des de tretze de maig, mil sinch-cents sinquant, fins a vint-y-sinch de juny mil sinch-cents sinquantavuyt, que prenen la summa de set mil y trenta lliures, un sou y quatre diners, en les quals ere estat condemnat lo procurador fiscal en y ab dita sentència a relació de dits magnífichs misser Sala y Tamerit profferida, per haver lo dit procurador real //591v// en los dits Comptats de Rosselló y Cerdanya spoliat per tot lo dit temps al dit Alemany de dits llochs y exhibex los dits actes de compres y altres prout de signaliter, com axí sie de justícia, compliment de la qual demane li sie ministrat.

Per lo duch de Feria, aleshores lochtinent y capità general, són stats fets a don Carles Alamany de Belpuig los agravis següents:

Primo, dit duch de Feria, sens procehir informació ni enquesta ni provisió alguna de captura, manà pendre y aportar en la presó al dit don Carles de Alemany, contrafahent a la Constitució primera en lo títol “De captures”.

Ítem, manà dit duch de Feria pendre dit don Carles de Alemany sens instància de part, lo que no podia per ser persona militar, y axí contraféu als privilegis reals concedits al stament militar sots títol “De accusacions, inquisicions”, en lo volum segon de les pragmàtiques y altres drets de Cathalunya, Capítol primer.

Ítem, dit duch de Feria manà tancar a dit don Carles de Alemany en los càrcers commuuns d'esta ciutat, en la instància dita la Mallorca, lloch molt mal y stret, y després

en la instàn//592r//cia dita la Torreta, ahont ha fet star sinquanta dies, sens dexar-lo parlar ab ningú ni voler-li dexar entrar un criat per a servir-lo, sabent que stave mal de un bras, de manera que no podia valer-se'n, y sens haver jamàs volgut manar-li publicar la enquesta, no obstant que ab infinites supplicacions li sie stat supplicat; y axí ha contrafet també a la Constitució del rey don Ferrando segon, en lo títol "De accusacions", capítol primer.

Per rahó dels dits agravis, dit don Carles de Alemany ha patit y patex summament axí en persona com en béns, per haver stat en dits càrcers y haver supportat y supportar gastos y despeses intolerables. Y axí supplica a vostra magestat sie de son real servey manar repara dits agravis y smenar-li la iniúria, danys, gastos y despeses per dita ocasió supportats y manar-lo encontinent relaxar de dits càrcers, que ademés de que en assò farà vostra magestat lo que és de justícia, el dit don Carles de Alemany o rebrà a molt singular mercé de vostra magestat.

[Jerònima d'Alemany]

En lo any mil sinch-cents y vint, en lo mes de febrer, mossèn Pere Joan, quòndam, fonch assentat en hu dels secretaris ordinaris de la magestat cesàrea del emperador don Carlos, de eterna memòria, que Déu ha en lo Cel, ab totes les gràcies, salaris, preheminències, exercicis, favors y parrogatives acostumades donar als altres secretaris ordinaris de dita magestat cesàrea, ab què dit mossèn Pere Joan hagués de residir //592v// en la lloctinència general de Cathalunya, com de fet residí fins en lo any mil sinch-cents trenta-dos, en lo qual any dit mossèn Pere Joan renuncià dit offici de secretari en favor de mossèn Rafel Joan, quòndam, son fill, lo qual lo serví fins a dos de desembre del any mil sinch-cents sinquanta-set, que morí. E com als sacretaris ordinaris de sa magestat, ultra del salari ordinari que tenen de sis sous sobre la Thezoria General se'ls ne acostumen de passar en compte altres sis sous sobre lo sagell sacret, e de altre part gosen de quatre mília sous de gràcia ordinària quiscun any y tres-cents sexanta sous de vestuari, la qual gràcia ordinària ni sis sous de salari sobre lo sagell sacret ni vestuari may als dits mossèn Pere y Rafel Joan los és stat pagat, si bé ab dues sentències donades per los provehidors de greuges de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-set y del any mil sinch-cents sinquanta los sie stat manat pagar, com de la última sentència de les predites apar, la qual exhibeix prout ecce. Per ço y altrament, la noble dona Hierònyma de Alemany y Joan, hereva y successora dels predits mossèn Pere y Rafel Joan, lur avi y besavi respective per mediam personam de Hierònym Joan, quòndam, son pare, desijant haver y cobrar lo que per rahó de les alt dites coses li és degut, supplica a vostra magestat sie servit manar-li pagar les quantitats adjudicades y los //593r// salaris deguts, com està refferit.

[Francesc de Boxadors]

En lo mes de març del any mil sinch-cents noranta-tres, arribaren en casa de Francesch Boxadors, donzell de Pontons, de la vegaria de Vilafrancha de Panaders, tal Sastre Aragonés de Sant Quintí, tal dit lo Bord Palau de Sant Boy, en companyia de molts soldats que venian de França y en nom del rey li feren obrir les portes y se feren donar de menjar, prenent-li per forsa las gallines, canselades, langonisas, marlusas, abadejos, ous, colomins y tot lo pa que tenia en casa y li encetaren tots los carretells del vin blanch y li robaren un relotge de molta vàlua, molts vestits, robes, pedrinyals, archabussos, spases, dagas, lansols, tovalles, culleres de argent y una scudella de argent y moltes altres robes, vestits, mobles y aynes de casa, fent gran strago en tot quant y havia, com si fóra una casa o castell de enemichs, com consta en lo procés de regalia fet sobre dites coses, dampnificant a dit Francesch de Boxadors en més de dos-cents ducats, los quals excessos y robos

foren fets per los dits Aragonés y Palau, essent commissaris reals, qui per commissió del duch de Maqueda, aleshores lochtinent y capità general, acompanyave los dits soldats. Per çò, supplica dit Francesch de Boxadors a vostra magestat sie de son real servey manar-li smenar dits danys y agravis.

[Joan Amat i Desfar]

Joan Amat y Desfar se queixa a sa magestat que sent //593v// son pare, Francesch Amat, elegit per los tres staments perquè procuràs, junctament ab los altres, lo reparo del scusado fet en lo temps del prior don Hernando, li prengueren dos casas, una de Vacarissas dita les Comelles y l'altre de Castellbell dita lo Carner, les quals eren les millors dels llochs y ab elles li donaren més de tres-centes lliures de dany, per quant les reberen tres anys y li valran de profit per sa casa més de cent lliures l'any; y a més de axò, lo perseguiren en la persona, volent pendre y excommunicant-lo, de hont li fou forsat haver de dexar sa casa y haver de tràurer los béns mobles en differentes casas y llochs, per lo qual se li'n perderen molts y en perticular molta quantitat de grans dels castells de Vacarissas y Castellbell, que com hagueren de tràurer de nits se li'n feren molts malbé. Y per ocasió dels molts traballs que passà en salvar sa persona, dormint per boschs y tenint molt mal recapte, sent persona avesada a regalo, li vingué una malaltia y morí y en lo article de la fi de la mort los commissaris no volgueren donar facultat de absoldre'l, sinó que donàs primer fermances de pagar tot allò que lo condemnaren, y axí ho féu; y ab la firma de Ysabel Amada y Desfar, sa muller, que s'i obligà per son dot, lo absolgueren. Y atès que en las Corts passades de mil sinch-cents vuytanta-//594r//sinch dit Joan Amat y Desfar ere de menor edat y no pogué demanar dit agravi, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagaviar y reintegrar-lo en tots los danys axí per ocasió de la persona com en los béns rebuts, com aquest fidelíssim vassall de vostra magestat spera.

[Pau Joaquim Nicolau]

Ítem, se queixa Pau Joachim Nicolau que en lo mes de maig de mil sinch-cents noranta-hu, trobant-se en lo carrer de Moncada quan Pau de Fluvià, algutzir real, volgué pendre lo deputat militar y acostant-se per a saber y veure lo que passava, com feya moltíssima altre gent per ser cas tant nou ni may hoyt en Cathalunya, en lo mig del die y en lo mig de Barcelona, ab tant de struendo y remor per la dita ocasió, procehiren contra ell los ministres de vostra magestat, y ab provisió de misser Mur, après de partit lo dit deputat de Barcelona, lo posaren a la presó, ahont lo tingueren molts mesos, ab grandíssim rigor, com si fóra un adelat, y en ella stigué sempre en la Gonguera, en companyia de don Miquel Sbert y Francesch Burgués, que staven presos per la matexa ocasió y moriren en ella. Y après fonch desterrat en la isla de Scicília, de manera que de presó y desterro ha patit quatre anys, lo que li ha causat grandíssims traballs y danys, y per les demunt dites coses y agravis tant notables se ha contrafet a moltes Constitucions de Cathalunya, com està deduhit en lo agravi general presentat a vostra magestat per los tres staments. Per çò, //594v// supplica a vostra magestat sie servit manar sie desagaviat y li sie feta smena de tants danys, que axí ho confia y spera que per part de vostra magestat serà manat.

[Baldiri Carles i Esteve Colell]

Misser Baldiri Carles y Steve Colell representen a vostra magestat los agravis y greuques que han rebut dels doctors del Conçell criminal y regent la Real Cancellaria respective, los quals supliquen los sien smenats. Primo, havent a dos del mes de febrer de mil

sinch-cents vuytanta-vuyt Barthomeu Portxes, del lloch de Crespià, vegaria de Basalú, pretès commissari real, per lo que a ell ben vist li fonch, prengué y captivà en lo lloch de Quexàs y en la casa d'en Renart, pagès de dit lloch y vegaria de Basalú, la persona de Joan Bigordà, també pagès, y aquell pres aportà en lo castell del lloch d'Esponellà, vegaria també de Basalú; y essent arribat a notícia de Steve Colell, leshores sotsveguer de Basalú, dit Colell se conferí en dit loch y castell d'Esponellà, ahont trobà dit Porxes, y li digué dit Colell a dit Porxes per què havia pres y ab quin orde a dit Bigordà y dit Porxes li respongué que per orde del Real Consell; y dit Colell, volent apretar-li amostràs l'orde com aquell que tenia obligació de amostrar-la y com ha ordinari de dita vegaria, y après de moltes dades y respostes se tragué dit Porxes dels pits un pretès memorial en lo qual no-y era nomenada la persona de dit Bigordà ni tampoch tenia provisió alguna per capturar aquell. E com //595r// dit Colell vehés que dit Porxes havia pres a dit Bigordà en sa jurisdicció sens provisió alguna, volgué fer llevar acte a son notari per poder-ne donar rahó al Real Consell de semblants agravis, dit Porxes arrebossà y prengué aquell de mans de dit notari; y vist lo desacato de dit Porxes, dit Colell descavalcà del cavall y se abressà ab dit Porxes per voler-li llevar dit memorial per poder-ne rebre sa informació, per hahont tots dos caygueren en terra y may dit Colell la-y pogué llevar y dit Porxes se'n vingué en la present ciutat y féu querimònia de dit cas en lo Real Consell, lo qual en loch de deffensar y abressar a dit Colell com ha official ordinari, provehí per algunes complacèncias y respectes perticulars regalia contra dit Colell y béns notoris per hahont foren provehits de captura y aquells presos en los càrcers reals de la present ciutat de Barcelona, ahont patiren molts traballs y gastos. Y per més agraviar y vexar a dit Colell li feren càrrega de haver fets excessos y declarat sometent en la vila de Basalú contra los officials de Castelló de Empúries a causa que en dita vila de Castelló tenien presos a Pere Noguera, Antoni Bosch y Antoni Cortada, tots pagesos de la vegaria de Basalú y vassalls del senyor rey, lo qual sometent misser Joan Soler, son jutge ordinari, declarà en nom de dit Colell com ha sotsveguer, ab la deguda forma se acostumen en aquella vila y vegaria de declarar. Y dit Colell, inseguint dita declaració, se conferí en dita vila de Castelló ab sos ministres, junctament ab //595v// misser Baldiri Carles, assessor assumpt per indisposició de dit misser Soler per repetir y executar dita provisió de dita declaració de sometent y per ésser renitents dits officials de Castelló après de haver-los manat ab tres manaments penals li lliurassen dits presos, offerint-los dit Colell fermar-los àpocha de dits presos perquè sempre y quant no tocara la conexensa dels pretesos delictes per ells comesos fos obligats en restituhir-los aquells, se conferí en la ciutat de Gerona ab dit misser Baldiri Carles y en cas de misser Prats, advocat fiscal per sa magestat, se tingué colloqui y ajust ab sis doctors, conforme la Constitució li manave per procehir més madurament, y dits advocat fiscal y doctor determinaren y votaren que fos passat havant en la exequiució de dit sometent, y dit misser Carles, assessor assumpt, provehí y aconsellà a dit Colell exequutàs conforme dits votants havien determinat. Y vist dit Colell dita provisió y determinació, se'n tornà a la vila de Castelló per notificcar als officials de Castelló lo que stave determinat y provehit acerca de dit sometent, y lo jutge de Basalú, misser Joan Soler, anà ab la bandera y hosta en Castelló sens ésser-hi dits Colell y misser Carles en res ni per res y encontinent que la bandera y hosta fonch arribada en Castelló, dit Colell féu fer una crida ab veu de trompeta que a pena de cent assots y de tres anys en galera y altres penes que //596r// ningú gosàs dampnificar ni agraviar a ninguna persona estant dit Colell y misser Carles a conçell de dit micer Soler son jutge ordinari qui era arribat a la bandera gasant en lo hostal de Castelló de sos propis diners y per lo que tenian differència feren un compromís en lo qual se declarà y concertà que los officials de Castelló per la renitència havian feta pagassen a dit Colell ssexanta lliures, com de

fet les y pagaran per via de composició franques a sa magestat, per les quals los ne féu remissió dit Colell. E més féu fer altre crida dit Colell quant se'n volgué tornar ab dita bandera y host, que si y havia ningú que restàs agraviat dels soldats de dita bandera, que acudissen en lo hostal e, o, en la vila de Basalú, hont se li pagaria tot lo que seria de justícia. Y no obstant que dit Colell havia procehit jurídicament y de conçell de son jutge ordinari y advocat fiscal, tota via, per complàurer a don Ramon Torrelles, qui leshores era sacrestador del comptat de Ampúries, fonch dit Colell detingut per spay de nou mesos, pres y arrestat en la present ciutat y més de quatre anys amanlleutat ab manlleuta de tres-centes lliures sens culpa alguna, y fonch forsat dit Colell restituhís dites sexanta lliures a don Ramon Torrelles y dit misser Baldiri Carles fonch també pres per dit respecte y detingut molts dies en la presó y sens coneguda de causa spoliat del offici de judicatura y en son cap havia provehida lo mestre de Montesa de les quals coses staren los susdits molt agraviats e iniuriats y gastaren per dites occasions més de dos mil ducats, sens lo que dexaren de guanyar //596v// cada hu d'ells en sos officis de la vegaria y judicatura, contra tota rahó y justícia, havent composat al dit misser Soler, jutge ordinari, per cinquanta reals, la qual si culpa alguna y havia lo que no-s creu, ell la tenia per haver aconsellat a dit Colell y haver aportat la bandera y host a la vila de Castelló; y per més justifficació dit Colell se adverteix que prengué la persona de dit Noguer, qui ere fugit de la presó de Castelló, y aquell aportà en los càrcers reals de Gerona, ahont leshores la Real Audiència residia, ahont fonch composta en cent lliures sens pendre-li la deposició ni informació alguna. Supplican per ço a vostra magestat sie servit manar-los desagriar y satisfer en los danys tenen rebuts.

[Pau Scardó]

Pau Scardó, argenter, ciutadà de Barcelona, fa quexa ha vostra magestat de que, havent acudit a coses y affers del General de Cathalunya, havent acistit en la casa de la Deputació de la present ciutat per orde dels deputats y de la devuytena feta sobre la captura intentada del diputat militar de Cathalunya qui aleshores ere y havent servit en dita casa per orde de dits diputats conforme a disposicions y leys de la terra, Capítols y actes de Cort, fonch perseguit per los oficials reals de manera que stigué fora de sa casa per //597r// molt temps, guardant-se y anant divellant de nit y de die, per temor de ésser posat en presó, tant que del treball patia per dit respecte vingué a enmalaltir-se y morir, del que resultà grandíssim dany a sa casa, muller y fills, qui restaren privats de marit y pare qui ab son treball y ganàncies los sustentava y donava la vida, de manera que després han molt patit per restar aleshores tots molt xichs y inhàbils per a guanyar-se la vida y pobres, per lo que lo dit son pare havia molt gastat en lo dit temps se guardà y dexat de guanyar per no poder treballar tots los quals danys han sostengut los dits Scardó en negoci del servey del General y sens haver comès delictes algú ni haver degut may ni deure res a la Règia Cort totes les quals coses se representan a vostra magestat per part de Anna Scardona, viuda relictà del dit Scardó, perquè los oficials reals són estats causa de dits danys, desatents. y agravis y perquè ella y sos fills sien desagriats, conforme en lo agravi general sobre dita captura presentat estarà més specificadament contengut, al qual se fa relació.

[Margarida Verònica de Palol]

Quexa's Margarida Varònica de Palol, donzella, filla legítima y natural del quòndam Miquel de Palol, senyor del castell de Arenys, sotsvegaria de Besalú, que tenint ella la dita Palol una causa en la Real Audiència que a tres de març del corrent any ha fet vint-y-dos anys que-s prosequex y se aporta en la Real Audiència contra Pere de Millars, donzell del loch de Millars, parròquia de Madremanyia, y havent obtinguda sentència

en son favor, a relació del quòndam magnífich misser Francesch //597v// Descamps, doctor del Real Consell, condemnant a dit Pere de Millàs en donar-li compte y rahó de la administració de la procura que Dimas de Millars, pare de dit Pere, tingué de Cicília Palol y Canta, germana de dita Verònica, a la qual ha succehit, y en pagar-li³⁶ lo reliquum reservada liquidació après de haver articulat y provat en dita causa y aportà lo procés en casa del magnífich misser Salvador Fontanet al present relador de dita causa, estant en tèrmens de haver-se de liquidar, fonch produhit y exhibit ab supplicació per part de dit Pere de Millars un acte de diffinició, absolució y remissió que dit Pere de Millars pretén que féu dita quòndam Cicília Palol y Canta, òlim Luc. Ab lo qual après de vist per part de dita Palol contra ell se pretengué que ere fals y falsament fabricat y se demanà que dit acte fos vist per los escrivans de manament per a què mijensant jurament fessen relació del que sobre la falsedat se pretenia entenian declarar si dit acte ere suspecte de fals; y estant en seguiment de la declaració scrivans de manament vingué a notícia de dita Palol que la letra de la qual estave escrita dita diffinició en lo manual que se era aportat en la present ciutat perquè millor se conegués de la falcedat era coneguda per molts scrivans, notaris y altres personas, los quals porien testifficar de qui era la lletra de la qual era escrita dita diffinició. Y per aquest effecte fonch evocada per part de dita Verònica de Palol en la Real Audiència causa criminal contra aquells que-s trobaria haver escrita dita diffinició en dit manual //598r// per no tenir los tals la edat que requeria que tinguessen per haver pogut scriure dita diffinició en lo temps que-s pretén se féu que fonch en lo any mil sinch-cents setanta-quatre, y essent-se provehit en lo Real Consell que lo magnífich misser Joseph Banach, aleshores jutge de la règia recognoscat supplicata fonch per ell provehit ministratis testibus paratus est, etc.; y fent dita Palol anar en sa casa sinch testimonis per a què mirassen dit acte de diffinició en lo manual en què staven testifficassen lo que justa ses consciències los peraxaria, per dit misser Banach foren interrogats sobre dita letra; y vist y hoyt lo que deyan no permeté que lo notari continuàs ni prengués les relacions, ans bé digué no volia fer paraula en Conçell. Y après per moltes vegades que dita Palol sollicità a dit magnífich misser Banach que-s servís manàs se rebessen los testimonis fent informar diverses vegades als magnífichs doctors de la tercera sala y fent-ne queixa tant ab supplicacions com de paraula al excellentíssim lochtinent general duch de Feria, may pogué obtenir que dits testimonis fossen rebuts, del que han succehit tres coses molt danyosas a dita Palol: la primera és que dels testimonis que havien de testifficar d'ells se'n ha mort hu dels qui millor podien testifficar y los altres se'n són anats per diverses parts de Cathalunya y altres regnes, que ab molta difficultat porà ara trobar qui conega dita letra; lo segon dany és estat que, no essent-se rebuts dits testimonis, la part de dit Millàs ha tinguda notícia de tot lo que per part de dita Palol se feya y se procurave y havia pogut fer en la //598v// deffensa tot lo que li haurà convingut, de tal manera que lo que abans era cosa molt fàcil a dita Palol, serà ara molt difficultós perquè ha tingut temps de pervenir-se; lo terçer dany és estat que per part de dit Millàs per més impossibilitar a la part y diffinir-li sa justícia no essent-se evocada dita causa criminal contra ell dit Pere de Millars, sinó contra los qui-s trobarian haver escrita dita diffinició se formà dubte a relació de dit misser Joseph Benach, no essent més de evocada la causa criminal y no havent-hi encara en ella testimonis rebuts ni portant-se contra dit Millars, lo qual dubte, conforme la Constitució del present Principat feta en les Corts del any mil sinch-cents sexanta-quatre, Capítol novè, se havia de declarar dins vuyt dies, conforme la disposició de dita Constitució y les penes en aquelles contengudes. Lo que encara que continuament se sie sollicitat per part de

36. «Pagagar-li» a l'original.

la dita Palol y de sos procuradors que en dit acte fos feta declaració, fins havuy no-u ha pogut obtenir, havent discorreguts més de sinch mesos, de manera que dita Palol restà greument agraviada per dit misser Banach en no haver-li fet pendre los testimonis aprés que ls hagué interrogats y sabé d'ells lo que podien testificar, lo que ha resultat en notable dany de la dita Palol per ser lo interès de que-s tracta en dita causa molt gran, que passa de més de tres milia lliures, y no haver pogut procehir dita Palol sa justícia per no haver-li volgut dit misser Banach dits testimonis rebre, lo que és stat notable agravi y dany irreperable; y per altre, lo que contra Constitució alt mencionada //599r// per los magnífichs doctors del Real Consell en la declaració de dit dubte nomenats per lo excel·lentíssim duch de Feria no és stat may declarat, prefegint dita Constitució temps precís. Y per ço supplica a vostra magestat la mane desagriar, deduhint les sobre ditas cosas en lo millor modo que de dret pot y li és lícit y permès, suplicant ésser-li administrada justícia.

[Simon Oliveres]

Ítem, se queixa Simeon Oliveres, fuster, com ha hereu universal de Pere Oliveres, quòndam, librater, per lo qual fonch posat en servir a la Deputació y per la dita servitut fou pres y encarcerat y posat en los càrcers reals de la present ciutat y detingut en dits càrcers dos anys y quatre mesos, y aprés fou condemnat a fer la passada per ciutat per los lochs acostumats, ab gran periudici y desonor de sa persona y linatge y de sa muller y fills; y més, fou condemnat per temps de sinch anys en las galeras d'Espanya y fonch executada la dita condempnació o sentència y posat al rem ab la galera nomenada "la Ventura", y allí stigué y remà per temps de setze mesos, patint sens culpa ninguna, ab gran infàmia de sa persona y linatge y de muller y fills y ab gran dany de sa persona y casa, tenint de cada dia la mort a les dents y ésser castigat y apporreat del còmit de la galera. Per ço, supplica dit Oliveres en dit nom a vostra magestat manar-lo desagriar y satisfer dits danys y agravis.

[Simon Jornet]

Ítem, se queixa Simeon Jornet, sabater, ciutadà //599v// de Barcelona, per lo que fou posat per servir a la Deputació en lo any,³⁷ lo qual per rahó³⁸ de la dita servitut fou pres, capturat y posat en los càrcers de la present ciutat, a relació del magnífich misser Joseph Mur, altre dels jutges de cort. Y en dits càrcers fou detingut dos anys y quatre mesos y aprés fou condemnat per sentència del Real Consell criminal a fer la passada dels assotats y per los lochs acostumats y aquella executaren, y més fonch condemnat en dita real sentència per temps de sinch anys a remar en las galeras de sa magestat ahont fou posat ab la galera adnomenada "la Ventura", una de las galeras d'Espanya. Y en dita galera stigué ferrat per temps de setze mesos, patint sens culpa ninguna, ab grandíssim dany de sa persona, per lo qual maltractaven de cadaldia de moltes porrades y altres maltractes per los ministres de dita galera y además de assò ha patit sa casa, muller y fills y la demés família que en aquella habitava axí en lo dit temps que stigué detingut en la presó com en lo temps stigué en las galeras, ha tingudes moltes malalties de les quals vingué a la mort; y a bé que offerí prestar idònea caució per moltes y diverses vegades, may lo volgueren dexar a manlleuta ni altrament, lo qual temps fou junt tres anys y vuyt mesos. Per ço y altrament, humilment supplica dit Simeon Jornet, sabater, a vostra magestat //600r// manar-lo desagriar y satisfer dels sobre dits agravis.

37. *A continuació, espai en blanc.*

38. «Per rahó per rahó» *a l'original.*

[Joan Moto]

En lo mes de setembre del any mil sinch-cents noranta-vuyt, havent desembarcat lo patró Joan Moto formatges y altres provisions y bastiments que portave a la present ciutat de Barcelona en una pollacha dita “Santa Catherina Bonaventura”, y stant ja los dits bastiments dins de dita ciutat, sense conexensa de dret ni citació alguna, hans de rigor y fet procehint, vingueren alguns officials de la cort del veguer de Barcelona a embargar-li la dita pollacha, com realment la embargaren, posant hòmens de guarda en aquella y aportant-se’n les veles y timó. Y al que se entengué fonch que ere a instància de Gabriel Leu, de la vila de Arenys, que digueren pretenia que la dita pollacha se ere feta de un londro qui los francesos li havien pres en lo any mil sinch-cents noranta-tres, y tingueren pres al dit patró alguns dies, donant-li tota ciutat per presó.

Després, al cal de alguns dies, evocà lo dit Leu la causa al Real Consell criminal, lo qual vehent lo notori agravi que se ere fet al dit patró, declarà que no-s podia prosseguir criminalment contra d’ell, sinó que les pretencions del dit Leu se remetessen a judici civil.

Vehent lo dit Leu que no podia prossehir la causa criminal, intentà un judici verbalment devant //600v// del regent Mur, demanant que lo dit patró fos condempnat en restituhir lo dit londro que li havien pres los francesos, posàs excepció per part de dit patró y de la ciutat de Barcelona, en virtut de dos pragmàticas del sereníssim rey don Pedro terçer, en lo any mil tres-cents trenta-set y mil tres-cents setanta-sinch. Ahont stà ordenat que per ningun delicte y causa se puga embargar vexells que aportien provisions o virtualles a la ciutat de Barcelona, y axí matex se oposà dos capítols de les paus fetes entre la magestat del rey don Phelip, de felice recordació, y lo rey de França.

Declarant-se per lo regent y tots los de sa sala que tenien lloch les pragmàtiques y que-s havia de desembargar la dita pollacha, tornant-la en mans del patró de aquesta provisió, supplicà lo dit Leu a la sala del canceller y fonch suspesa la dita provisió fins a tant que fos donat un termini al dit Leu per a provar uns articles que havia donats més per impedir lo fi de la dita causa que per concistir en tèrmens de justícia.

Tornà esta causa al regent, lo qual no sols li donà una dilació, però moltes, y han passat tants dies que s’és vist notòriament la calúmpnia del dit Leu y a bé que per lo dit patró se’n //601r// hage supplicat li declarassen la dita excepció perquè ell era foraster y-s moria de fam ab sos mariners y que la pollaca se obria tota per estar en terra y batie-la molt lo sol y que ell prestaria una caució fideiussòria per a tot lo que seria judicat ab tal que li lliurassen la pollaca y pogués navegar, perquè no se acabàs de perdre, y may l’a poguda alcançar, de manera que ni-s declarà una cosa ni altre, contravenint expressament a les pragmàtiques y paus jurades.

Lo que-s demana hi-s supplica ara que sa magestat real se servesca que, attès a les dites reals pragmàtiques y capítols de paus la dita pollacha se torn al dit patró y se li man pagar los drets que de port li deuen los senyors y amos dels bastiments, los quals també estan embargats.

[Llorenç Roger]

Devant vostra magestat se quexa Lorens Roger, texidor de seda de la present ciutat de Barcelona, del quòndam don Manrrique de Lara, lochtinent y capità general del present Principat de Cathalunya per vostra magestat, per cò que sens causa, rahó o fonament algú al manco just ni rahonable, a sis del mes de dezembre del any mil sinch-cents vuytanta-set lo féu pendre y capturar en los càrcers reals de la present ciutat de Barcelona, ahont stigué dos mesos ho més. Y après fonch tret de dits càrcers reals de la present ciutat y ab gran rigor aportat en la vila de Perpinyà y allí fonch posat en lo castell major de Perpinyà, en la presó més mala y streta de tot lo castell, ab una cadena en lo

peu, y allí, sens dexar-lo parlar ab persona alguna, lo tingué vuyt mesos o més y après, a vint de setembre de mil sinch-cents vuytanta-vuyt, lo manà relaxar de dits càrcers a requesta de dies, a pena de vint-y-sinch lliures. La qual presó, a més que li costà la ruyna y destrucció de sa casa y consumir tota sa hazienda, après de ésser fora d'ella per los traballs que en dita presó havia passats, li vingué una tant gran indisposició que stigué onze mesos malalt en lo llit; y demanant Hierònyma Rogera, muller de dit Roger, que se li fes justícia y se miràs lo procés de dit son marit, la féu posar en los càrcers reals de la present ciutat, tots los quals procehiments són contra Constitucions de Cathalunya, Capítol de Cort y privilegis reals y contra dret y justícia, representant devant vostra magestat aquestos agravis, supplica a vostra magestat que-s servezca manar desagraviar a dit Roger, esmanant-li los danyes que ha rebuts, desatents, gastos y despeses que és cosa justa y rahonable hi u reputarà a singular gràcia y mercè.

[Narcís Corts]

Narcís Corts, donzell en Barcelona domiciliat, és estat molt agraviat de alguns officials de vostra magestat en los següents agravis:

Primerament, que sent ell hereu y verdader successor dels béns de Narcís Corts, son avi, en virtut de uns capítols matrimonials fets y fermats per y entre Joan Corts, son pare y fill de Narcís Corts respective, de una part, y Anna Farrera, de part altra, ab los quals //601r// dits Narcís Corts son avi, heretà y heretant donà al dit Joan Corts, son fill, y als seus tots sos béns haguts y per haver, ab vinclé y condició que dit Joan Corts, donatari, pare seu, fos tingut y obligat de heretar y col·locar als fills del present matrimoni, conforme en dits capítols és més llargament contingut, als quals se refferex y posa com en aquells se conté. Y com no obstant dit heretament en dits capítols matrimonials en son favor fet y essent ell verdader successor, decendent y nét del dit Narcís Corts, donador, per deutes de Joan Corts son pare, lo qual en virtut de dits capítols li era prohibit poder alienar ninguns béns, tota via per alguns doctors del Real Consell és estat condemnat dit Narcís Corts, menor, en haver de pagar diverses quantitats de deutes que Joan Corts, son pare, devia, y han procehit en tal manera contra d'ell que li han venut y executat tot quant tenia fins vèndrer-li lo dot de sa muller, que passa de sis-centes lliures; y també li han venuts alguns pochs de béns que tenia de son avi, en los quals ere creador per lo dot de sa mare en la quantitat de noucentes lliures, y com no sie just que sent ell hereu de son avi y no de son pare, lo qual al temps féu dit heretament tenia de hazienda passat de trenta mília lliures y no devia res a ningú y-s veyia clarament que los dits doctors del Real Consell han declarat sentenciat expressament y directament contra dits capítols matrimonials y voluntat de dit Narcís Corts, donador. Per çò, sentint-se molt agraviat de la maniffesta iniustícia que se li ha feta en dites provisions per dits doctors del Real Consell fetes, despullant-lo y arrohinant-lo de tots sos béns, humilment demana y supplica //602v// y demana a vostra magestat sie desagraviat y dites sentències e o provisions contra dits capítols fetes declarar ésser nul·los y de ninguna efficàcia y valor y que los béns heretats y rendes que eren del dit son avi, les quals per ditas sentències li són stades iniustament levades, li sien tornades, pus consta ésser dit Narcís menor nét y verdader successor de son avi, del qual eren los béns.

[Síndic de la vila de Mataró]

Ítem, se queixa la vila de Mataró, dient que no obstant per dret comú y de diverses Constitucions de Cathalunya estiga disposat que ningun loctinent, capitans y alcays o altres officials de sa magestat se puguén pendre dels provincials pallers, adsembles, lenyes ni vitualles ni altres coses, si no és pagant-ho primer y satisfent lo valor de la cosa, y sie cosa justa que quiscú de son just treball sie pagat y satisfet. Noresmenys, no han dubtat

de alguns anys ansà officials y ministres de vostra magestat fer diversos manaments a la universitat y perticulars de dita vila per a què carretejassen y rosseguassen la fusta que's talla en lo present Principat y Comptats per a la fàbrica de las galeras de vostra magestat, sens voler pagar dita fusta ni tampoch los jornals de carretejar-la. E per ocasió dels dits manaments, dita universitat de Mataró hage portar y carretejar molta fusta de les adrassanes de Barcelona y ha pagat més de quatre-centes liures als carretés que la han aportada, sen voler-ne pagar dits ministres e officials de la fàbrica de dites galeres //603r// ningun diner. Supplica per çò lo syndich de dita universitat a vostra magestat sie de son real servey manar-la desagraviar, pagar y satisfer lo que constarà legítimament haver pagat y bastret per lo carretatge de dita fusta, com de la real mà de vostra magestat aquella fidelíssima universitat de sa magestat confia.

[Jaume Camps]

Jaume Camps, cavaller en la present ciutat de Barcelona populat diu que en lo any mil sinch-cents noranta-hu, offerint-se algunes contencions en la casa de la Deputació de la present ciutat, anà a ella algunes voltes com los demás cavallers anavent votant y aconçellant lo que justa sa consciència li aperaxia haver-se de aconçellar y votar, inseguint lo parer de molts doctors qui en dits negocis eren cridats y no apartant-se, ans bé adherint-se al que per Usatges, Constitucions, costums y privilegis per la magestat real jurats estava disposat. Per la qual causa fonch enquestat y ab veu de pública crida ab molt gran ignomínia afrontat e bandejat del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya. E vehent dit Jaume Camps lo rigor ab que contra ell se procehia, per temor de què si-l prenien no li fessen alguna sobre, determinà de absentar-se, com de fet se absentà de sa casa y de la present ciutat ab molt gran incomoditat de sa persona y hazienda, gastant-se de son patrimoni més de dos mill ducats, sens los parills en que posà sa persona, anant guardant-se per los lochs despoblats, perquè no-l prenguesen; los tals procehiments vists després y examinats per personas desapasionades y en perticular per las de la Rota Romana són estats declarats nul·los y alguns dels inculpats del mateix negoci que los dits Jaume Camps són estats de //603v//clarats no ser culpables, segons que de la sentència en la dita Rota Romana profferida apar. Per çò y altrament, deduhint y proposant dit Jaume Camps les coses desús dites per via de greuge o agravi, supplica ésser desagraviat, manant-li satisfer los danys, injúrias, gastos y despeses per dita ocasió ha patits y suportats.

[Climent de Cardona]

Don Climent de Cardona se quexa a vostra magestat de que sos passats han sempre servit als predecessors de vostra magestat en Tunis, Flandes, Alemanya y en totes occasions se són offerres en lo present Principat. Y dit don Climent, entenent ab studis y lletres, ha servit al rey don Phelip, pare de vostra magestat, de gloriosa memòria, llegint sinch anys una càtedra de doctor en Cánones en la Universitat de Leyda y sent rector de aquella, y sa lectura fou ab molt gran concurs que-l hoyen, com saben molts del Real Concell Civil y Criminal de aquest Principat. Y après, en lo any mil sinch-cents noranta-hu se succehí que dit don Climent, inseguint diversos reals privilegis y Capítols de Cort, aconcellà que no-s podia fer inquisició civil ni criminal contra deputats durant son trienni sinó a requesta dels altres condeputats, per observança a dits reals privilegis y Capítols de Cort, exemplars antichs y moderns, fermats de molts célebres doctors, los quals lo die de avuy estan en servey de vostra magestat; y sols per dit concell, sens haver comès delicte algú ni sombra de ell //604r// ni haver-hi mèrits de enquesta, los doctors de la tercera sala feren diversos procehiments contra d'ell fins a bandejar-lo ab veu de

pública crida de tot lo present Principat. Y per dita ocasió ha estat absentat de sa casa per spay de dos anys y sos studis són estats de fet impeditos, ab molt grans y excessius gastos, y lo que més ha sentit, com tenia obligació, és haver volgut dits doctors de la tercera sala ab dits procehiments posar nota en sa persona y sel que sempre ha tingut y té de servir a vostra magestat, que per ser dits procehiments tants llastimosos y gravatoris dextra en particular de [rescre]-los tant per star-se presentats en lo agravi general de la captura de Joan Granollachs, deputat militar, en dit any de mil sinch-cents noranta-hu, com també per la confiança que té vostra magestat, attès la qualitat de dit agravi, manarà desagraviar-lo ab tot effecte, ab satisfacció competent de dits danys, com humilment supplica.

[Pau Puiggener i Miquel Puiggener]

Lo quòndam Damià Puiggener, mercader de la present ciutat de Barcelona, com ha tenint lloch y cessió de Jaume Guasch, aluder de la vila de Perpinyà, per los provehidors de greuges del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, fonch acreador y li fonch adjudicada la restant quantitat que a dit Guasch li ere stada pagada en virtut de la sentència dels provehidors de greuges de la Cort del any mil sinch-cents sexanta-quatre, que comptant són la quantitat de dos-centes vuytanta lliures, de la qual quantitat resta a pagar vuy a Pau y Miquel Puiggener, germans, fills y hereus del quòndam Damià Puiggener, la summa y quantitat de cent y vint-y-una lliures, dos diners y dos quints. Reproduhint per çò sí y en quant menester sie la dita sentència de greuges del any mil sinch-cents sexanta-quatre e, o, lo Capítol de aquella, //604v// en la qual se adjudicà la quantitat ja dita a dit Guasch, y los compartiments fets en dit any mil sinch-cents sexanta-quatre y mil sinch-cents sexanta-sinch y mil sinch-cents sexanta-set y lo demés que en dits processos de greuges convinga a sa intenció y propòsit, de aquella millor manera y modo que de dret li és lícit y permès, supplica a vostra magestat que s servesca manar-los pagar dita quantitat de cent vint-y-una lliura, dos diners y dos quints, que a més que és cosa justa y rahonable, ho reputarà a singular gràcia y mercè.

[Ciutat de Barcelona]

La ciutat de Barcelona se quexa dient que per los officials y Capitanía General sobre lo tragí y carretatge per la fàbrica de las galeras eren estats fets fins vuy molts y diversos agravis als perticulars de la vila y baronia de Monbuy, vassalls de dita ciutat, vexant y molestant aquells en manar-los tragar la fusta per a la fàbrica de ditas galeras a costes y despeses sues sens pagar-los cosa alguna; lo que, además que és contra rahó natural y justícia, és també contra Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort y altres llibertats del present Principat y en perticular contra la Constitució del emparador y rey don Carlos, avi de vostra magestat, de gloriosa memòria, en la Cort de Monçó, any mil sinch-cents setanta-quatre, Capítol segon, confirmada en lo Capítol segon de la Cort any mil sinch-cents quaranta-set, celebrada per sa magestat com a príncep y loctinent general, disposava que lo capità general y ministros no tenen ni poden tenir jurisdicció alguna en los provincials, sinó tant solament //605r// en los stipendiaries y assalariats. Y no obstant tot assò, dits officials de dita Capitanía General han provehit y cadal die provehexen per lo fet de dites carretes y tragí tant contra dita universitat de dita vila y Baronia de Montbuy y perticulars de aquella, com contra moltes altres universitats perticulars de viles y llochs reals de batrons y contra los balles de aquells, a execució de imposicions, contribucions de penes y altres il·lícites extorcions, com més largament se ha representat a vostra magestat ab lo agravi general fet sobre dits excessos de dits officials de dita Capitanía General. Per çò, supplica esta fidelíssima ciutat a vostra magestat mane desagraviar-la de dits notables agravis y extorcions, manant que de assí al devant

dita ni altres universitats no sien més vexades ni molestades, com de la clemència de vostra magestat esta fidelíssima ciutat confia y espera.

Per privilegis reals concedits a la ciutat de Barcelona en gratificació dels serveys de quinze o setze milia lliures que la dita ciutat fet a la magestat real, aquesta ciutat té acostumat tenir cònsols en les isles de Sicília, Sardenya y en moltes altres parts, los quals se extrahen de bossa en la casa de la ciutat; los quals, après de ésser extrets, crean loctinents cathalans qui en les illes o parts hont han de residir exercesquen lo dit offici y de les robes que de Cathalunya arriben allí reben cert dret. Y com los naturals sarts que venen assí y habiten en Barcelona, factors dels de les illes, embien a les dites illes molta roba, de la qual no volen pagar dret al dit Consolat, en notable preiudici dels dits consolats y agravi de la present ciutat y noresmenys en derogació de dits privilegis y per fraudar lo dret a dits //605v// cònsols, los de la vila de Cerdanya han fet y fan altres desambarcadors ultra lo de Càller y del Alguer y per desviar del que les robes no vinguen a desembarcar en aquexos dos desembarcadors. Per çò, a vostra magestat se supplica mane desagriar la dita ciutat dels dits agravis, fent star en quieta y pacífica possessió de dits consolats als dits Francesch Calça y Joan Canyelles y a sos substituents o loctinent y manar-los satisfer los danys que sobre assò ne han patits.

[Ciutat de Barcelona i Confraria dels teixidors de llana]

Ab tot que ab Constitucions Generals de Cathalunya stigue statuhit y ordenat que nous vectigals en dits Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya no sien imposats, no dubtaren en dies passats Lorens Pintor y altres parayres, leshores cònsols y del concell de dits parayres, de imposar un nou dret, imposició y vectigal sobre los draps que-s fan per personas que no són parayres, examinats fent pagar als tiradors tres sous y sis diners per drap, com antigament y segons lo privilegi del rey don Joan tenen dits parayres sols puguen fer pagar sis diners per drap. Y com per rahó de dita nova imposició y vectigal se hagués instat regalia y enquesta criminal contra dit Lorens Pintor y altres a instància del procurador fiscal de la règia cort y dels texidors de llana de la present ciutat a quatorze de janer de mil sinch-cents noranta-quatre, après de haver dit procurador fiscal y síndich de texidors de llana provada molt bé sa intenció ab diversos privilegis reals y testimonis, com del procès consta finalment per lo real concell criminal a relació del magnífich misser Joseph Ferrer, foren extrets dits Lorens Pinto y altres //606r// a sagrament y homenatge, y axí per consegüent absolts de modo que per dit real concell se féu contrafacció directament a les dites Constitucions de Cathalunya, en gran dany y agravi dels magnífichs concellers y prohòmens o concell de aquella, com per privilegi real sie concedit a dits consellers, prohòmens o concell que ninguna persona puga fer ordinacions per ninguna confraria ni altrament sens concentiment y ordinació de dits concellers y prohòmens o Concell y dels texidors de llana que són los qui fan drap en Barcelona y axí interessats. Per çò, se demana y-s supplica que, hans de dites coses, dita ciutat y texidors de llana sien satisfets de dit agravi fet per dit Real Concell en contrafacció de dites Generals Constitucions de Cathalunya y dites Constitucions sien reparades y servades y servant aquelles en dit agravi en quant al que toca a dita regalia y enquesta criminal sien dits texidors de llana de la present ciutat satisfets y desagriats, administrant-los compliment de justícia.

[Síndich de la Confraria dels correus de Barcelona]

Ítem, se quexa a vostra magestat lo syndich de la confraria dels confreres de Nostra Senyora de la capella de Bernat Marcús, de la present ciutat, dient que per privilegis

reals concedits a dita confraria per los sereníssims reys de Aragó, de immortal memòria, en lo Capítol segon, lo hoste de correus de la present ciutat, en lo introhit de son offici, ha de jurar en poder dels majorals de dita confraria de servir dits privilegis havent-lo nomenat los majorals y conçell y axí ha jurat dit Ferran que servarà dits privilegis y ordinacions de dita confraria. En la capella de Nostra Senyora d'en Marcús la con//606v// fraria dels correus acostumave de fer molts bons officis y misses y los dissaptes se acostumaven dir completes cantades y los diumenjas officis cantats y molts sacrificis y bona luminària y ara no sols no s'i fan la meytat del que s'i solien fer en altre temps, però encara ni ha vestiments ni camís ni casulles, que tot està consumit, que és la major llàstima del món y és la causa que dit Ferran se pren y apropia los diners de les caritats de dita capella de Nostra Senyora y dels pobres correus confreres, per quant se a pres y apropiats passats de tres mil ducats de dites charitats de Nostra Senyora y dels pobres correus confreres, per quant dit Ferran per rahó de son offici ha de tenir llibre en què ha de continuar y scriure tots los viatges y percassos de correus y los diners que donen de charitat dits confreres a Nostra Senyora y ha de donar compte y rahó de dites charitats dit hoste de correus sots pena de privació de son offici, conforme al capítol quart de dits privilegis reals. Y com dit Ferran, hoste de correus no tingue llibre algú ni assente les charitats com té obligació conforme dit capítol no-s troben los diners que-s trobaven en la dita confraria abans que ell no fes lo offici de hoste de correus, perquè s'i trobaven dos-centes y sexanta lliures y majors summes y ara no s'i troba un sol diner per a fer los officis divinals, per quant ell se reté tot, sens voler donar compte y rahó a dita confraria, lo que és gran agravi y dany de aquella y dels confreres d'ella.

Ítem, ha fet y fa altre agravi als correus confra//607r//res per quant no·ls vol servir les tandes com té obligació, conforme los dits reals privilegis, ans bé donen los viatges a qui li apar, levant lo viatge a qui li toca de dret y axí fa patir alguns correus en gran manera lo q·és molt gran dany y agravi.

Ítem, fa dit Ferran altre agravi als dits correus y confreres que si·ls donen viatge ab alguna aventatje y percans, se atura lo aventatje y percans per a sí matex, llevant-ho als correus y lo que de allí y hauria per a la confraria de charitat, lo que és gran dany y agravi de dits confreres y confraria.

Ítem, fa altre agravi a dits correus que no·ls dóna viatge perquè si diuen que ha de servir los privilegis y·ls fa morir de fam, no permetent fassen de correu.

Ítem, altre agravi a dits correus que·ls lleva los viatges dobles y se atura los aventatges.

Ítem, altre notabilíssim dany intolerable agravi que fa dar de bastonades y coltellades als correus, dels quals se'n ha mort algú.

Ítem, altre agravi molt gran que a molts correus per son propi antojo y sens provisió de jutge ni instància de part los fa posar a la presó, ahont los fa estar fins que·ls fa composar a morir, com féu de tal Galvany, que morí a cap de dos dies fou //607v// fora de la presó.

Ítem, altre agravi fa dit Ferran a la dita confraria y confreres d'ella per quant està concedit en dits privilegis reals que ningú pot tenir posta en Cathalunya que no la tinga per los majorals y conçell de dita confraria, per lo que ha de pagar per postes quiscun any un ducat a dita confraria per servey de les obres pies d'ella y dit Ferran té quatre contra tot orde de dits privilegis y ha trenta anys que pladeja contra la confraria per no pagar las quantitats que déu en aquell y ha ministrats vint testimonis falsos contra dita confraria que tots han depositat falsament y amanessant que ell farà de llevar dita confraria de Nostra Senyora perquè, no havent-hi confraria, no li demanarien los comptes.

Ítem, fa altre notable agravi a dita confraria y correus y és que fa majorals contra orde de dita confraria lo cavaller parent seu y cerca los majors amichs perquè no li fassen dar compte ni li fassen servir los privilegis, lo que és gran dany de dita confraria y confreres

perquè no regoneguen la caixa de tres en tres mesos y ell vota primer en lo conçell de la capella, lo que no pot fer y axí fa tot lo que pot en que no-y hage confraria perquè ho puga pendre, com ho fa ja, contra tot orde dels privilegis reals //608r// rompent las ordinacions de dita capella y lo jurament que té prestat, no volent obeyr las sentències reals contra ell donades per los virreys y cancellers y regents la Cancellaria, lo que és molt gran llàstima, dany y perjudici a la dita confraria de Nostra Senyora y confreres de aquella. Per çò, supplican los confreres y síndichs de dita confraria a vostra magestat que lo dit Joan Antoni Ferran, hoste de correus, sie condemnat en la reffecció y smena de tots los dits danys a la dita confraria, conforme los reals privilegis y per la violació de aquells sie incidit per molts capítols en privació de son offici, offerint donar plena y bastant informació si menester serà de tot lo damunt dit y justícia, ab compliment ser-lo ministrada ab reffecció de dots danys y agravis donats a dita confraria y confreres de aquella, que serà fer-ne molt gran servey a Déu y que puguen los officis divinals tornar a fer-se en la dita capella d'en Marcús y los pobres correus reals puguen viure y mantenir llurs cases y família.

[Jerònima Amell de Llobregat]

Ítem fa queixa Hierònima Amell de Lobregat, viuda, que spectant-li per sos legítims títols la ballia de la collecció de les rendes reals de la vila de Torroella de Mongrí ella y sos predecessors ne són stats spoliats, cullint dites rendes los arrendadors reals en virtut dels arrendaments per lo balle general y ministres de vostra magestat se'ls fa y són stats fetes. Y axí matex a ella dita Amell y sos predecessors han dexat de pagar quiscun any trenta liures que per lo salari de dita collecció se li specten haver de rebre sobre dites rendes reals, confor//608v//me ne fonch donat greuge en les Corts celebrades en la vila de Monçó, en lo any mil sinch-cents trenta-sinch y fonch comesa la causa, la qual resta indecissa per no haver declarat aquella y los jutges a qui fonch comesa, com per lo procés apar ut ecce, del que resta dita Amell molt agravada y leziada. Supplica per çò que lo present agravi sie presentat entre los altres agravis que-s presentaran a vostra magestat perquè, remetent aquell a justícia, com de la benignitat y clemència de vostra magestat se confie, sie dita Amell reintegrada y posada en la possessió de dita ballia y collecció de dites rendes y los danys se són patits per no haver se rebuts los salaris deguts de dit offici li sien smenats e íntegrament satisfets.

[Emanuel de Planella i de Talamanca]

Ab sentència donada per los magnífichs jutges de greuges elets y nomenats en les Corts celebrades en la vila de Monçó en lo any mil sinch-cents cinquanta-dos, quant al greuge o demanda donada per mossèn Magí Franch y de Planella, donzell en la vegaria de la ciutat de Manresa domicialiat, fonch declarat y pronunciat que batlle real que en lo terme de Caldés era estat posat per lo balle general o son loctinent contra Constitucions de Cathalunya y leys de la terra, per les quals està ordonat que balle ni altres oficials reals nous no poden ésser //609r// posats a hont may n'i ha acostumat de haver, fos revocat. Com no obstant dita sentència no hagen duptat ni dupten los del loch de Calters y sos térmens de crear mostessaphs y axí bé oficials nous, los quals exequuten bants y fan altres actes tocants a la jurisdicció, no podent-ho fer per no haver-y hagut may en dit loch ni sos térmens mostassaphs alguns que-s posasen ni nomenassen per lo senyor rey y axí matex, haje posat allí un sotveguer nou, no havent-hi may exercit jurisdicció sinó lo veguer de Manresa, e sie per consegüent la dita creació de oficials y mostasaphs nous contra dites Constitucions de Cathalunya, que disposen que novells oficials no puguen ser posats en loch a hont may n'i ha haguts y en perjudici molt

notable de Emanuel de Planella y de Talamanca, senyor del castell de Calders, per los predecessors del qual se ha exercit la jurisdicció en lo dit castell y sos térmens. Per çò supplica a vostra magestat sie de son real servey manar revocar als dits officials nous y restituhir al dit terme al prístino estat, com de la real clemència de vostra magestat se confie.

[Joan Pau Canyelles]

Havent-se provehida la captura de Joan Granollachs, leshores deputat militar del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, sols perquè la di-vuytena elegida per dita captura enpleà per lo servey del General a Joan Pau Canyelles, mercader de la present ciutat de Barcelona, sens altre causa saltim legítima lo Conçell Real féu diversos procehiments contra de aquell fins a gitar-lo de paut y treva, y per dit effecte fonch forsat de apertar-se de sa casa y retirar-se, estant //609v// fora de aquella retirat passats de tres anys, patint excessius traballs, gastos y despeses. Per çò, representant lo present greuge, demana dits danys, despeses y desatents ésser-li satisfets y smenats per vostra magestat.

[Síndic de la vila de Figueres]

Ítem, se queixa lo syndich de la vila y ballia de Figueres y vegaria y ballia ample y forana de Gerona que, no obstant que per Constitucions de Cathalunya estigue dispo-sat que ningun capità general ni perticular, alcayt, alguatzir, porter ni altres officials puguen pèndrer adxembles, pallas, virtualles, llenyes ni altres maneres de monicions als provincials de Cathalunya si no és pagant-ho primer y stisfent-ho segons la valor de la cosa, tota via de uns quants anys ensà los capitans generals y officials ministres de la Capitania General, contra dites Constitucions, han pres moltes llenyes, arbres, carros, bous y altres maneres de instruments als hòmens habitants de la vila y ballia de Figueres y vegaria y ballia forana y ample de Gerona, sens voler-los pagar lo just preu y valor de dites coses, manant ab graves penes que la carretejassen o arrossegassen la fusta que en lo present Principat se tallava per a la fàbrica de las galeras y fent-los despeses y gastos los soldats de sa magestat de cavall y peu per molt temps, sens poder ser pagats y satisfets del que havien gastat y despès. Per causa dels quals manaments y compulsions //610r// forsosas han hagut de pagar les dites universitats y los perticulars de aquelles de sos propis dinés més de dos mília lliures, ultra dels quatre dinés per lliura per quintar de fusta que offerien pagar los dits ministres de dita fàbrica, com llargament consta ab les àpochas y albarans que se exhibiran. Y com los dits provincials hagen fet lo dit servey a sa magestat y sie just que sien pagats del que han gastat y bastret y trabellat, supplican per çò a vostra magestat sie de son real servey manar desagriar a la dita vila y ballia de Figueres y vegaria y ballia ampla y forana de Gerona y satisfer a aquelles lo que legítimament constarà haver pagat y bastret cada una d'ellas respectivament per lo dit tragi o fàbrica de las galeras, com de la real mà de vostra magestat estos fidelíssims vassalls de vostra magestat speran.

[Sebastià Massalleras]

En los primers dies del mes de mars de mil sinch-cents noranta-vuyt, Maria Marca, dona francesa,³⁹ digué moltes paraules iniuriosas a Sebastià Massalleras, causídich de la present ciutat, y a Catherina, muller sua. Y a bé que dita Maria devia ser castigada, ab tota instància sua se rebé informació y se fermà enquesta contra dit Massalleres, a

39. «Dona Francesca» a l'original.

la qual a setze del matex mes de març renuncià dita Marca a la instància tenia feta ab acte rebut en poder de Macià Pastor, notari de Barcelona, a lo qual acte de renunciació se exhibex per dit Massalleres. Y aquell no obstant y constant de la innocència de dit Massal//610v///leres y de la falcedat de la enquesta, miser Josep Farrer, jutge de cort, per lo que a ell li fou ben vist, sens més, féu capturar a dit Massalleres y de fet manà posar en los càrcers reals de la present ciutat, en los quals indegudament patí onze dies y fou de aquells relaxat per les moltes supplicacions que donà a manlleuta y arrestat per Barcelona ab pena de dos-centes lliures, de la qual manlleuta fonch relaxat y donat a sagrament y homenatge per lo veguer de Barcelona de conçell de son assessor ordinari y de altres doctors per a causes criminals, absent lo virrey de Barcelona, junctats als dos de juny de mil sinch-cents noranta-vuyt, com és de veure ab lo proçes o enquesta ja dita. E no obstant dita relaxació legítimament per dit veguer feta, essent tornat dit virrey en Barcelona, misser Joseph Ferrer, sens causa ni ocasió nova, inseguint son gust, manà compositar dit Massalleras en sinquanta reals per dita Marca, ab cominació de què si no-ls pagava lo manaria posar en presó, com de fet li féu anar dos porters a sa casa per a capturar, si bé dit misser Ferrer digué a les rèpliques li féu dit Massalleres que fos justícia no-u fos, ell volia pagàs dits sinquanta reals, los qual pagà dit Massalleres per obviar dits càrcers. Y en aquelles hage gastat indegudament alguns ducats tot lo que és agravi y iniúria manifesta, lo qual representa a vostra magestat y supplica li sien reffets los dany, gastos, agravis y iniúria que dit //611r// Massalleras en ditas occasions ha patit, que ho stimarà dit supplicant a singular gràcia y mercè.

[Narcís Corts]

Narcís Corts, donzell en Barcelona domiciliat, és estat molt agraviat de alguns officials de vostra magestat en los agravis següents:

Primerament, que sent ell cavaller com és y per Constitucions de Cathalunya del for y jurisdicció del veguer, no dubtà Jaume Monialich, balle de Basalú, ab ànimo danyat y a effecte de iniuriar-lo, de fer fer unas emparas en uns blats a instància de Pere Pau Soler, notari, y l'altre a instància de Lorens Serra, procurador, als quals dit Corts may los ha degut cosa neguna y, dat cars los degués, tota via no podia dit balle procehir contra dit Corts, pus no era de sa jurisdicció, prossehint de la manera que prossehí, sens servir orde ningú de dret, per quant la execució que feren fou sobre los béns de sa muller, los quals veneren al públich encant en la vila de Basalú, ab gran deshonor y dany dels dits cònjuges Corts. Y jatsie que dit Narcís Corts, de aquestos iniustos procehiments ex defectu jurisdictionis fets per dit balle ne mogué litte devant los jutges de taula, demanant aquells ésser advocats com ha manifestos attentats, tota via los dits jutges eren molt parcials y enemichs en gran manera de dits Corts, y axí no duptaren condemnar-lo en totes les despeses; y com dit Narcís Corts ves la manifesta iniustícia, apel·là de dita sentència al jutge de apells, qui és misser Anton //611v// Alzina, lo qual confirmà dita sentència, exceptat que en les despeses provehí que cada part pagàs las que avia fetes; la qual declaració no obstant, dits jutges de taula, ab unes preteses lletres subsidiàries, demanaren al veguer de Barcelona fes exequució en los béns dels dits cònjuges Corts de la provisió per ells feta, dissimulant ab gran dol y frau la sentència de dit misser Alzina, lo qual ab justícia provehí que cada qual pagàs las suas, les quals lletres foren comeses al magnífich misser Rovira, lo qual ha provehit que dits cònjuges Corts fossen exequutats. Y com dits cònjuges Corts en ninguna manera podien ser confempnats per dits jutges de taula ni encara per lo misser Rovira, per çò demanan que dits agravis y procehiments sien revocats y ells desagraviats, no obstant dites sentències, pus vostra magestat pot revocar aquelles que del tenor d'ellas consta ésser contra Constitucions, com ho són dites sentències.

Ítem, dit Narcís Corts és estat molt agraviat y iniuriat del que Esteva Gumarsot, veguer de Girona, ab ànimo de iniuriar y agraviar al dit Corts, prengué aquell personalment al mig del die y portà per los carrers públichs, havent-y molta gent, als càrcers reals de dita ciutat y allí lo detingué per alguns dies; y com dit Narcís Corts sie cavaller, com està dit, y per deute civil no poder //612r// ser pres ni pres posat en presó, per çò demana que sie desagraviat y dit sotsveguer condempnat en pagar-li tots los danys, iniúrias, missions y despeses que dit Corts, per rahó de dita iniusta captura, ha patits.

[Jeroni Vila]

Com sie notable agravi y preiudici calumpniar y perseguir a alguna persona per procès depensa per indicis, suspitas, falsas informacions o per incorregut en alguna falta pensant no ser-ho quant més agraviat y sentit estarà lo qui per ninguna de las sobre ditas cosas se haurà pogut pensar falta ni calumpnia alguna, com lo que a Hierònym Vila li fonch imposada a vint-y-quatre de juliol y a vint-y-hu de agost del any mil sinch-cents noranta-dos, cridant-lo per los llochs acostumats de la present ciutat de Barcelona per bandejat. Al qual si fonch per lo que se procehí en lo any mil sinch-cents noranta-dos contra Joan Granollachs, aleshores deputat militar, y los demás que en la divuytena per dits procehiments feta aleshores deliberaren, los quals ab les sobre dites sos crides foren de la mateixa manera publicats que dit Hierònym Vila, lo qual ni de dita divuytena fonch ni en res de sos procehiments s'i trobà ni tol consta ni constar pot si fonch per ser elegit en una divuytena ab la qual se deslliberà se prengué a Surita y altres officials reals ni en los brassos quant dita devuytena se féu ni en la deslliberació feta contra dit Surita y altres tampoch s'i troba com de aquesta y de //612v// las demás deliberacions clarament consta de son descàrrech. Ans bé en dita divuytena acistí quant s'i feu un acte de la revocació dels dits procehiments, com ab ell se pot veure, que és a deset de juliol de mil sinch-cents noranta-hu, en lo qual incistí y concentí se revocassen si per haver dit ni fet cosa en preiudici de alguna persona ni suspita de calumpnia alguna ni dat ocasió que dit Hierònym Vila ni la pogués ni sols hoir ni veure-la però ni per indicis imaginar-la no creu que persona contra ell y haje qui tal pugue testificar ab veritat, majorment que en dit temps que fonch en lo any mil sinch-cents noranta-hu molta part de ell lo dit Hierònym Vila estigué en una torra sua prop de Barcelona, a hont a vint-y-sis de setembre del matex any lo anaren a cercar dient-li com aquell die en la Deputació lo havien anomenat per hu dels nou embaxadors per a la magestat del rey don Phelip, nostre senyor, pare de vostra magestat, y d-ell foren molt ben rebuts, mostrant-ne restar molt content de que se acudís a sa real persona en semblants occasions, en lo qual temps succehiren assí en Barcelona, que fonch en lo abril de mil sinch-cents noranta-dos, los procehiments contra dits Joan Granollachs y los demás en dites crides contengudes, los quals tots aleshores se absentaren y altres prengueren, estant dit Hierònym Vila //613r// en Madrid, prosseguint sa embaxada fins a vuyt de juny del matex any, que fonch ab los demás embaxadors despedit ab molta satisfacció de la magestat del rey, nostre senyor, pare de vostra magestat de gloriosa memòria. Y arribant dit Hierònym Vila en Barcelona, en sa casa, molt descuydat del que contra d-ell se procehí en aquell matex mes de juny, en lo qual, entrant lo duch de Maqueda en Barcelona per virrey, lo isqué a rebre juntament ab altres cavallers y molts dies après lo anà a visitar en sa casa y se stigué passejant per Barcelona al temps que dels contenguts en les dites crides n'i hagués algú en Barcelona sinó dit Vila lo qual com sabé la-y havian posat ne féu molt gran maravella y sempre ha cregut que a bulto ab los demás per ser de dita devuytena de Surita, le-y degueren posar. Lo que se creu no hagueren si haguessen donat loch los ministres de vostra magestat en hoir de sa disculpa, per hont determinà de absentar-se

y stima-se més patir fora de sa casa en una iglésia que no en la presó, ha hont se fóra presentat si no fóra per los parills de malalties que fàcilment s'i prenen, com s'és vist ab molts que en aquella ocasió y posaren y entre altres a don Miquel Albert y Francesch Burgués, que s'i moriren, lo que ab dit Vila era fàcil cosa succehir-li lo matex, per lo pesar que haguera tingut tant gran de veure's pres tant sens culpa. Y com del sobre dit se veyá clarament lo de dit Hierònym Vila no haver entrevingut en aconsellar en negoci algú dels sobre dits, per hont havent tant voluntària y iniustament los ministres de vostra magestat contra dit Vila procehit, havent-lo per en assò fet patir tants grans danys que més de un any stigué guar //613v// dant-se fora de sa casa, ab desatent molt gran del perill de sa salut y vida y pèrdua de sa hazienda, del qual restà dit Vila sentidíssim y molt agraviat y avuy tè encara sobradíssima rahó de star-ho, per restar de dites coses com avuy o stà ab guiatge, com si hagués en res entrevingut del qual se pugués presumir culpa alguna. Per çò supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagriar y reintegrar tots los danys que per rahó de dits procehiments contra d'ell tant iniustament fets ha patit, junctament ab la satisfacció de la iniúria, tornant-lo en son primer stat que abans de dits procehiments estave, com de la benignitat y clemència de vostra magestat aquest fidelíssim vassall spera.

[Síndic de la vila de Palamós]

Ab real privilegi dat en Barcelona a quinze de juliol. de mil tres-cents noranta-quatre, lo sereníssim rey don Joan concedí als jurats y universitat de la vila de Palamós que per supportar las necessitats que leshores ocorrien y tenien y que en sdevenidor tindrien, puguessen imposar cisas y imposicions sobre pa, vi, carns, mercaderias y totas cosas que-n vendrian, comprarian y en qualsevol manera se contracterian en aquelles quantitats y sots lo modo y forma que ben vists fos als jurats, les quals durassen tant quant durarian dites necessitats y les puguessen levar y quant los apparagués tornar imposar a tota lur voluntat. En virtut del qual privilegi //614r// la dita universitat ha tingut sempre que li ha aparegut imposades dites cisas y imposicions y cullides y exigides aquellas per pagar los càrrechs de dita universitat, reparar muralles y valls, tenir artillaria y municions y per lo que ocorria tenir necessitat. Y a bé que dit privilegi real fos com és estat confirmat en passades de vint Corts Generals després ensà en Cathalunya celebrades y en virtut del Capítol de Cort vint-y-nou de las Corts del rey don Joan segon, en la Cort de Monsó, any mil quatre-cents setanta, sia passat in vim contractus *nihil* ab sa magestat y apreciat y pagat y de aquells conforme la disposició del dit Capítol y acte de Cort no pugués sa magestat entremetre's directament ni indirecte, ans bé la exacció, cognició y jurisdicció de dites imposicions sie stada transferida als jurats y administradors de dita universitat y en Cathalunya per moltes Constitucions posades en los títols “De seqüestres y empires” y “de restitució de despullats”, lo sacrest sie prohibit y ningú pot ésser spoliat ni tret de sa possessió sens conexensa legítima de causa, a deu dies del mes de octubre de mil sinch-cents noranta-sinch, lo magnífich micer Joseph Ferrer, jutge de cort, inseguint segons se diu la conclusió en lo real conçell o tercera sala feta no citada ni oyda dita universitat ni lo syndich ni jurats de aquella féu provisió que dites imposicions que en virtut de dit privilegi se cullien fossen posades sots sacreste en nom de la règia cort y fos nomenat per sa excel·lència secrestador y vinguá dita provisió a notícia y sabuda del syndich de dita universitat donà supplicació al excel·lentíssim duch de Maqueda, //614v// leshores lochtinent general, y al real conçell perquè dita provisió fos declarada nul·la en virtut de la Constitució del rey Ferrando segon en la segona Cort de Barcelona, any mil quatre-cents noranta-tres, Capítol quint, comensant “Si alguna part se clamava”, posada en lo títol “De observar Constitucions”,

y may volgueren aquella decretar ni provehir per molt que-s mostràs ni permeteren que de la presentació de aquella se levàs acte, ans bé executaren dita provisió y fonch nomenat sacrestador, lo qual per sí y per procurador se'n anà després ensà arrendades y venudas las ditas imposicions y rebuts los preus de aquells sens haver, com no ha pagat los càrrechs y mals de dita universitat, de la qual provisió y exequició és restada dita universitat spoliada de la administració de dites imposicions y agraviada y periudicada, y ha patit y patex moltes necessitats, restant de manera que ab molt poca força lo enemich se podria apoderar de ella, y no ha volgut may llevar dit sacreste. E com dit agravi no-s puga reparar si no és en la Cort General que vuy sa magestat celebra, per ésser-se contrafet a privilegi particular de dita vila y a Constitucions Generals de Cathalunya, per çò y altrament lo syndich de dita vila supplica a vostra magestat dit agravi sie [rebocat] y dites administracions ésser restituhides a dita vila y satisfeta en los danys té rebuts.

[Benet Santa Maria]

Ítem, se queixa Benet Sancta Maria de que en lo mes de nohembre del any mil sinch-cents //615r// noranta-hu, trobant-se tenir lo offici que encara vuy té de receptor de la taula del General de Barcelona, per lo qual té prestat jurament de acistir en totes les coses serie request per dits deputats, de que-s conferís per la posta fins a la ciutat de Leyda per certificar-se si era vera la fama que aleshores se era publicada de que entrave molta gent de armes per aquella part en aquest regne y que ja ne eren arribats en dita ciutat més de sis mil soldats, no podent dit Sancta Maria fer altre cosa, hobrí y ab peccúnies de la Generalitat, les quals per orde de dits deputats li foren liurada per lo regent los comptes de la Deputació, anà. Per lo que al cap de poch dies fonch feta provisió per la règia cort que dit Sancta Maria fos capturat y fonch ab veu de pública crida entre molts altres bandejats, sens culpa alguna, com fos obligat per rahó de son jurament y disposicions de Capítols de Cort de acistir y obeyr al que per dits deputats li sie ordenat, de totes les quals coses consta largament en lo agravi general presentat a sa magestat, al qual se fa relació.

Des quals procehiments fets contra Sancta Maria li'n han resultat notables danys.

Primo, que per obviar a tanta fúria y rigor se hagué de absentar de sa casa yestigué retirat en una iglésia des de vint-y-set de febrer de mil sinch-cents noranta-dos fins a vint-y-hu de març de mil sinch-cents noranta-sinch.

Per no haver pogut acistir a son offici de receptor y haver-//615v//lo hagut a exercir per mà agena, donant-li lo salari de aquell que és dos-centes lliures per any, que per dit temps són sis-centes y dotse lliures ultra del trench y hagué en las monedas.

Que per ser dit Sancta Maria mercader y que viu de negoci, no havent pogut en dit temps trastejar ni donar rahó en aquell, li és estat gran detriment de sa hazienda y patiment de sa persona, casa y família, com se pot conciderar. Per totes les quals coses, dit Sancta Maria, al qual són estats fets tants agravis per los ministres de vostra magestat y causat tants danys y traballs en sa persona, hazienda y família, supplica a vostra magestat sie servit manar sie desagratat y li sie feta smena del que ha patit, com de vostra magestat confia y spera en tot, etc. Et licet, etc.

[Magdalena Trullols]

Ítem, se queixa a vostra magestat Magdalena Trullols que en primeras núpcies fonch muller de Joan Amell, de la ciutat de Tarragona, y en segones de Miquel Puig, de la present ciutat, perçò que havent-li mort a trahició y acordadament Joan Vallbona y Ramon Colom, de la dita ciutat de Tarragona, un die del mes de abril del any mil sinch-cents

noranta-sinch a Honofre Trullols, son germà, y havent feta instància y part formada contra dits Vallbona y Colom davant lo loctinent y capità general //616r// en son Real Conçell criminal y havent donada plena prova a la règia cort de dit delictes, un die quant manco se pensà, continuant la dita instància y part formada, composà lo dit loctinent y capità general a dits Vallbona y Colom per sinch-centes lliures que diu offeriren a la règia cort y thezoreria, restant la dita Magdalena Trullols y Puig defraudada de ses accions criminals, ab molt gran dany y preiudici de dita querelant y de la cosa pública. Y axí supplica a vostra magestat mane desagraviar-la y reintegrar-la de tots los danys.

[Síndic de la vila de Torroella de Montgrí]

Ítem, se queixa Montserrat Alió, com a síndich de la vila de Torroella de Mongrí, per ésser estada dita vila y singulars de aquella estats agraviats per los officials de la Capitanía General, y assenyalamet per mossèn Joan Negre, commissari de dita Capitanía, en haver fet manament de que donassen tres carretes per haver de portar remes des del bosch de Costoja fins a la vila de Roses, y de fet haver-los detingudes dites carretes per spay de dos mesos. Lo que fonch de molt gran dany a dita vila y habitants de aquella, que per rahó de ditas carretes ne han pagat los singulars de aquella passades de tres-centes lliures, com se mostrarà ab àpoches sens que per part de dita Capitanía sie stat pagat, res tenint dita vila de Torroella privilegi de exempció de no haver de contribuir en semblants coses y havent-li constatat a dit Joan Negre com li constà, per la occular ostensió que se li féu del privilegi de la exemp-//616v//ció que tenen de no haver de contribuir en semblants servituts. Per cò, supplica a vostra magestat que de dit agravi sie haguda rahó en favor de dita vila, de tal manera que aquesta reste desagraviada.

[Marmessors i executors del testament de Jerònima Torra]

Ab sentència real a relació del quòndam misser Antoni Calvo, doctor de la Real Audiència, promulgada a dos de dezembre de mil sinch-cents sexanta-dos, fou condempnat lo procurador fiscal de la règia cort en pagar a Hierònima Falcona, muller que fonch de Joan Falcó, quòndam, carceller dels carces reals de la present ciutat, cent y sinquanta-set lliures y set sous y un diner, moneda barcelonesa, per lo dit Joan Calvo convertides y posades en obres necessàries en los dits càrcers reals, juntament ab los interessos liquidació reservada. Per rahó de la qual sentència fonch provehida execució al primer de abril de mil sinch-cents sexanta-tres, manant al regent la Thezoreria que pagàs la dita quantitat dins terme de deu dies, la qual quantitat may se és poguda cobrar, hans bé, portant-se la causa de liquidació dels dits interessos, se ha pardut lo procés en poder de Vicens Pujo, notari. Y no embargant que tot lo susdit és estat representat a sa magestat, que està en lo çel, y ab sa real carta haja manat aleshores lo loctinent general del present Principat provehís y donàs orde que la dita quantitat fos pagada a la dita Hierònima Torra, com a succehint a la dita Hierònima Fal//617r//cona, no ha pogut emperò aquell ni en virtut de la sentència real ni de la dita real carta cobrar la dit quantitat. Per cò y altrament, los manumissors y exequutors del últim testament de la dita Hierònima Torra, exhibint y produhint lo trallat de dit procés, sentència y provisió de execució, escrites de mà pròpria de Bernat Vidal, notari del dit procés, per a què sobre la verificació de dita letra sien rebuts los testimonis ministradors y, constant de la veritat, supplican dits manumissors a vostra magestat sie servit manar desagraviar los dits marmessors y pagar-los dita quantitat.

[Anton Vilaplana i Copons]

Lo agravi que Anton Vilaplana y Copons supplica li sie smenat és lo següent: que attès que ab sentències y ab provisions fetes en lo concistori de la Ballia General de Catalunya de concell del magnífich misser Miquel Sala, assessor ordinari de aquella, en favor de dit Anton de Vilaplana y Copons passa deben cosa judicada, és estat declarat que al dit Anton de Vilaplana, com a Carla de Copons, y per rahó de dita sentència, li pertany y specte la jurisdicció civil plena en lo loch y terma de Copons y lo fer y crear balle per exercir dita jurisdicció y tenir persones en son castell y castlania, ab los emoluments de aquella y la precedència y drets de dit castell de Copons. Y attès que per rahó del feu real en que té dita jurisdicció y castell de Copons ha íntegrament pagat los terços, luysmes y foriscapis deguts per rahó de les transportacions en sa persona fetes y ab letres executorials de dit concistori despedides, ha presa possessió de dites coses, conforme la forma y tenor de dita sentència y provisions, resta per çò agra//617v//viat Pere Antoni Torres y Jaume Segura y vuy tal Martí, sotsveguer real de Copons, per la jurisdicció criminal y mer imperi de dit terme, per ser stat per aquells spoliat sens coneguda de causa de dita jurisdicció civil y de les altres coses que ab dita sentència y provisions li foren adjudicades, de tal manera que no obstant aquelles y dits executorials y possessió per dit Vilaplana presa, dits sotsveguer, uns après altres, contra voluntat y consentiment de dit Vilaplana, han exercit y li han pres la dita jurisdicció civil plena a dit Vilaplana pertanyent. Y ha fet presons privades y osat de les demés coses que són de dit Vilaplana, agraviant y preiudican-lo molt no sols en sa possessió y memorial que abans de dita sentència y provisió tenia, però també del dret que ab aquelles ha adquisit en los processos dels quals ha gastat més de sinch-cents ducats y com li haja aprofitat poch obtenir sentències y provisions ni fer executar aquelles si los officials e ministres de vostra magestat no les volen obeyr. Per çò y altrament, dit Vilaplana y Copons supplica a vostra magestat lo mane desagriar y reintegrar y condempnar dit sotsveguer real qui vuy és e al qui per temps serà en restituhir y tornar a dit Vilaplana la dita jurisdicció civil plena y altres coses que ab dites sentències y provisions li són stades judicadas, ab reffecció de tots los danys, iniúria, interessos y despeses que pot causar de dit spòlit haurà supportat y patit y de cetero mantenir a dit Vilaplana en sa possessió o casi //618r// de dites cosas. Y per fundar sa intenció, exhibex dites sentències y provisions, letres executorials y acte de possessió de dit Vilaplana y alguns actes de exercicis de dita jurisdicció civil plena per dits sotsvegues après de la dita sentència juntament ab una requesta y procura de Joana de Vilaplana perquè sien incertats o cosits, y en tot li sie ministrat compliment de justícia.

[Bàrbara Ferran]

Ítem, fa quexa Bàrbara Ferran, muller de Miquel Ferran, cotoner, filla y hereva de Hierònym Mallol, quòndam matalasser, lo qual per haver servit als deputats de Catalunya (en les contencions sobre la captura intentada de la persona de Joan Granollahs, aleshores deputat militar), fonch perseguít per los officials de vostra magestat, fent regalia contra dit Hierònym Mallol, de tal manera que se hagué de apartar y absentar de la present ciutat per por de no ésser pres, passant molts traballs y patiments, danys en sa persona, estimació y hazienda y li fonch forsat se retiràs en lo hospital general de Barcelona, après de les quals inquietuts y desatents que li duraren y patí per spay de tres anys continúos, morí lo dit Hierònym Mallol, matalasser, en lo dit hospital y dexà sa casa arruïnada y destruhida. Tots los quals agravis causats y donats per los officials reals supplica a vostra magestat la dita Bàrbara Ferran, com a filla y hereva del dit Hierònym Mallol, que li sie feta condigna satisfacció y smena y en tot ministrat compliment de justícia.

[Francesc Desgüell]

Ítem, se queixa Francesch Desgüell, donzell de la //618v// vila de Basalú, que fou sotsveguer de dita Vila y vegaria y comensà de exercir dit offici en lo abril de mil sinch-cent noranta y acabà aquella en lo settembre de mil sinch-cents noranta-dos, en lo exercici del qual se hagué bé y lealment, sens salari algú, y donà bo y leal compte al offici de mestre racional, clos y auctentich per los notaris de la cort de Basalú, als quals se reffer, sens fraudar en ninguna cosa a dit offici, del qual compte era cobrador dit Desgüell alguna cosa. Y no obstant dit Desgüell fos cobrador, per lo que apar que als officials de dit offici manaren pagar a dit Desgüell sis-centes quoranta lliures, ultra de les quals havia ja pagat dit Desgüell de tot lo que havia administrat y cobrat un real per lliura, com és acostumat, y si bé dit Desgüell en lo predit no era obligat, per temor no fessen exequució en los béns y persones del dit Desgüell y ses fermances en lo introhit de dit son offici donades, conforme li amenessaven cadal dia, per temor de axò y perquè no patís tant grans despesses com acostumen de fer los ministres de dit offici de mestre racional, li fou forsat pagar tres-centes quoranta lliures a dits officials y offici de mestre racional perquè en aquella ocasió no tenia altre remey ab speranses que ab les presents Corts ne hauria deguda rahó y justícia y, lo que pijor és, que may de dites quantitats li han volgut fermar àpo //619r// cha. Per çò, sentint-se dit Desgüell molt agraviat de les sobre dites coses, supplica y demana sie desagraviat y los officials de dit offici de mestre racional y los procurador fiscal condemnats en restituhir a dit Desgüell dites tres-centes quoranta lliures y los danys que tant injustament li feren patir en la present ciutat de Barcelona, en la qual lo detingueren cerca de dos mesos per dit effecte.

[Anna Exerrat]

Ítem Joan Exerrat, doctor en quiscun dret y ciutedà honrrat de la present ciutat de Barcelona, en lo any mil sinch-cents noranta-hu fou cridat y enviat a cercar per los deputats y oydors aleshores del General de Cathalunya per a què concellàs y digués son parer acerca de alguns negocis que aleshores se'ls offeriren. Y perquè és cosa molt ordinària sempre que los deputats envian a demanar a un advocat anar-hi, anà y aconcellà lo que era de justícia acerca dels negocis sobre los quals fou consultat, inseguint sempre en tot y per tot los exemplars y concells de gravíssims doctors, y en perticular de alguns qui aleshores vivian y eren del Real Concell, qui en casos consemblants havian aconcellat als deputats, y molt justa y jurídicament micer Exerrat aconcellà; per la qual cosa fonch feta provisió de captura contra dit misser Exerrat per lo magnífich misser Joseph Mur, aleshores jutge de cort, y després posat en presó, en la qual stigué denou mesos. Després, ab molta ignomínia e infàmia, fonch condemnat a perpètuu exili del present Principat, en la qual presó y desterro, además de la infàmia i iniúria, patí summament axí en la persona, per ser de edat de prop de setanta anys, com en los béns, per quant estant //619v// en sa casa no-y havia any que no guanyàs advocant y aconcellant mil ducats, los quals en tot los dit temps que entre presó y desterro patí tres anys, no sols no guanyà, ans de sa pròpia hazienda y patrimoni gastà més de dos mil ducats y tot per interessos y passions perticulars, com se veyà y a la postra s'és vist més clarament ab sa sentència que-s donà en la rota romana en la causa de apel·lació interposada per lo prior Garcés de y sobre alguns gravàmens a ell fets per lo Breu per las matexas causas y rahons per les quals havian capturat y desterrat a dit misser Exerrat, en la qual causa de apel·lació fou pronunciat y declarat dit canonge Garcés no ser culpable ni de dret punible en ninguna de les coses per les quals fonch assí condemnat per lo Breu y consegüentment fonch absolt y llibertat, y manar reintegrar y restituhir axí en la fama, honorable y dignitat de

les quals ere stat pel Breu depositat, com en los demás béns que li havien sacrestat y levat, cassant, revocant y anul·lant la sentència y demás procehiments per lo dit Breu contra ells fets, segons que de dita sentència apar, la qual exhibex prout ecce. E com de dites coses reste dit misser Exerrat, quòndam, injusta e notòriament agraviat, per çò y altra·ment, Anna Exerrat, vídua relilcta del dit quòndam misser Exerrat y hereva de aquell, tant en nom seu propri com encara com a mare y tudora e curadora de Miquel Joan, fill de dit quòndam misser Exerrat, propositant dites coses per via de greuge o agravi, a vostra magestat //620r// supplica sie de son real servey manar satisfer la iniúria, danys, gastos y despeses que lo dit quòndam misser Exerrat per dita causa patí y supportà y en tot ésser-li ministrat compliment de justícia, com de la cristianíssima mà de vostra magestat se confie y spere.

[Pau Puiggener]

Pau Puiggener, mercader de la present ciutat de Barcelona, se quexa devant de vostra magestat de don Manrrique de Lara, quòndam lochtinent y capità general del present Principat de Cathalunya, per çò que, estant dit Pau Puiggener en sa casa treballant y mirant per ella, com solia diàriament en son banch, a sis del mes de nohembre del any mil sinch-cents vuytanta-vuyt, sens causa, rahó o fonament algú, sens procehir enquesta ni informació, perquè dit Pau Puiggener no li volia prestar o dexas los dinés volia, lo féu posar en los carces reals de la present ciutat de Barcelona, y allí·l tingué pres, ab gran rigor ab una cadena al coll, ab dos o tres guardes de vista de alebardes, quinze dies o més, que per ser mercader y banquer tant acreditat dit Pau Puiggener ne rebé dany notabilíssim, a més del agravi y iniúria manifesta que se'l féu, ni consta de enquesta alguna contra dit Pau Puiggener ni de causa justa o rahonable per fer-lo péndrer. Ítem no content dit don Manrrique de Lara de haver vexat y o pres a dit Pau Puiggener en la forma y modo dalt dita, a deset de març del any mil sinch-cents vuytanta-nou, sens causa, rahó ni fonament algú, manà de sa pròpria auctoritat ab manament scrit y firmat de sa pròpria mà //620v// a Pere Pau Lozelles, algutzir extraordinari, a que anàs, com de fet anà, a casa de dit Pau Puiggener, mercader y banquer, que prengué de son banch dos mil ducats de dotze reals, y que al dit Pau Puiggener posàs en la presó, si bé lo vespre abans havie enviat lo sotsveguer ab quatre alabardes per capturar y pendre la persona de dit Pau Puiggener, de hont dit Puiggener se hagué de retirar dins Santa Maria y allí stigué tres mesos, lo que fonch fet violentment y contra moltes Constitucions de Cathalunya y contra lo llibero comers y assenyaladament contra la Constitució del rey don Ferrando segon en la segona Cort de Barcelona, Capítol primer, sots títol “De Audiència y Conçell Real,” y contra la Constitució del rey en Martí en la Cort de Barcelona, Capítol primer, en lo títol “De offici de canceller”, y contra la Constitució del rey en Pere segon, en la Cort de Barcelona, Capítol vint-y-quatre y vint-y-sinch, en lo títol y restitució “De despullats” contra lo dret y Constitucions de Cathalunya que disposen que ningú pot ser executat que primer no sia hoyt y condempnat, y la vulgar Constitució “clarificant”. De hont fonch forsat que los cònsols de la Lotja de la present ciutat y los deputats del General de Cathalunya hagueren de posar les mans en lo negoci y fer diverses embaxades a dit don Manrrique de Lara, del que a més que dit Pau Puiggener estigué retirat per tres mesos, com dit és, dins Santa Maria, se mogué en la present ciutat gran tumulto y sedició per quant molts perticulars tenian dinés en son banch y se li causà gran dany y desatent axí a son crèdit com encara en son negoci //621r// del banch. Representant aquestos agravis tant notoris y excessius o per millor dit scandalosos y contra tot bé públich y bon regiment, supplica a vostra magestat dit Pau Puiggener sie de son real servey manar-lo desagraviar y reffer-li tants anys que per dita rahó ha patit, esmanant-li també la iniúria

li féu, que a més és cosa justa y rahonable, ho reputarà a singular gràcia y mercè de mà de vostra magestat.

[Rafael Vives]

Per reals privilegis per los predecessors de vostra magestat concedits y atorgats, manats tenir y servir in vim contractus *nihil* ha preciat y pagat los alcaldes y monaders de la secha en la present ciutat ab antiquo tenia tribunal y concistori ab tota jurisdicció civil y criminal y de mer y mixt imperi per a tots los monaders y altres personas del Col·legi de la secha los quals en tot y per tot eren súbdits a aquells y en ell havia, servia y demés ministres y officials y la propietat de la cort y scrivania de dit concistori era pròpia de Raphel Vives, notari, la qual comprà per preu de sis-centes lliures y tenia y possehia pacíficament abans de la celebració de les Corts celebrà la magestat de gloriosa memòries, pare de vostra magestat, en la vila de Monsó, en lo any mil sinch-cents vuytanta-sinch. Y a bé que fos dita jurisdicció de alcaldes de perticulars personas y a perticulars personas concedida, les quals no entrevingueren en la celebració de dites Corts sens ésser citats ni oyts los interessats y en perticular Raphel Vives, propietari de dita scrivania, sa magestat ab Constitució en dites Corts levà totalment lo dit tribunal y concistori y revocà tots los dits privilegis, com és dit, passats in vim contractus in hic ab lo predecessors reys de digna re//621r//cordació apreciat y pagat y axí restà y és restat a conexensa de causa dit Rafel Vives privat y spoliat de sa propietat, la qual ab just títol possehia y dampnifficat no sols en dites sis-centes lliures havie pagades per lo preu de la compra feta aquella, però encara des de dit any de mil sinch-cents vuytanta-sinch fins ara en molts centenars de ducats haguere guanyats ab aquella estant en peu dit tribunal y concistori que passen mil y sis-centes lliures contra disposició de dret y Constitucions de Cathalunya posades en lo títol “De violència y restitució de despullats. E om sie cosa molt justa que dit Rafel Vives sie satisfet en los dits danys y pèrduas y desagraviat, supplica a vostra magestat se servesca manar satisfer-li dits danys y agravi, que a més del que serà fer conforme a justícia, o reputarà a mercè molt gran de la real mà de vostra magestat.

[Prior de Sant Joan de Jerusalem]

Quexa-s lo Prior de Cathalunya a vostra magestat del agravi que lo balle general y concistori li ha fet y a son Priorat en lo cars següent:

En lo any mil sinch-cents noranta-sis li fou per lo dit concistori posada empara real en les rendes del loch de Sudanell, lo qual és de dit Priorat, per rahó de la qual empara se li ha fet molt gran agravi, perquè posaren aquella per via de contumàcia, sens haver citat a la causa al dit Prior, per quant les exe//622r//cutòrias de capbrevar dit loch que foren despedidas, les anaren a presentar en dit loch de Sudanell, donant-les al balle. Y lo balle del loch, pensant que essent lo Prior en Barcelona lo haurien citat y repondria, no comparegué ni donà ningun avís y lo dit Prior tampoch, per no saber-ho y axí en la ballia general, per via de contumàcia posaren la empara real.

En via de dret, pràtica y estyl és cosa notòria y clara que la citació ha de ésser personal, en tant que no baste dexar-la a la casa del domicili, si no és havent fetes les degudes diligències de cercar la persona; y com se vulla és indubitat que se ha de presentar la citació en la casa y loch del domicili y habitació y axí com sie notori de tants anys ensà que passen vint-y-vuyt anys que lo dit Prior té sa habitació, residència y domicili en la present ciutat de Barcelona y altres causes de la matexa ballia li han presentat a ell y en sa casa de Barcelona la citació és cert que la dita empara mal se pot dir feta sens citació y iniustament y ab aquella haver-se fet molt gran danys y agravi al dit Prior y a son Priorat.

Y per çò, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar desagraviar-lo y declarar dita empara ésser indèbitament posada y per consegüent levada satisfacció y esmena de tots los danys ha patit, com de la real mà de vostra magestat confia.

[Sindic de la vila de Premià]

Los officials ministres de la Capitania General, de alguns anys a esta part, posant nous vectigals sobre les universitats marítimes, han vexat y moles//622v//tat dites universitats, y en perticular, de sis anys a esta part, la universitat de Premià, per fer-li tragi-nar fusta en la drassana han pagat ab diners la quantitat y summa de tres-centes lliures, moneda barcelonesa, o més; lo que, a més de ser contra Constitucions de Cathalunya, usos y consuetuts, és estat agravi manifest fet molt en perticular a dita vila de Premià. Supplica per çò y altrament lo syndich de dita universitat, lo qual per aquell effecte té special poder, que-s servesca vostra magestat manar reparar dit agravi y reintegrar la universitat en lo qu-és estada dampnificada y oprimida, que-u rebrà a perticular gràcia y mercè.

[Sindic de la vila de Berga]

Ítem, lo syndich de la vila de Berga, diu que los anys passats, en virtut de una pragmàtica real en favor de la vila de Perpinyà concedida, fonch la dita vila de Berga compellida y executada en la quantitat de dos-centes quoranta liures per a contribució y ajuda de la fortificació de la dita vila de Perpinyà, lo que fonch agraviar a la dita vila de Berga, per çò que en lo any mil tres-cents noranta-tres, lo sereníssim rey don Joan vené a la dita vila per preu de sinch mil tres-cents sinquanta florins la immunitat y exempció de càrrechs y subsidis reals y personals, y també que fonch imposar-los nou vectigal, lo qual agravi propo //623r// saren en las Corts passades y fins vuy no són estats desagraviats. Perçò supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagraviar y per consegüent restituhir les dites dos-centes quoranta lliures, ab les despeses, danys e interessos.

[Bernat Domènech i Gaspar Berenguer]

Barnat Domènech, scrivent, fill de altre Bernat Domènech, apothecari, ciutadà de Barcelona, als quatre del mes de juny de mil sinch-cents noranta-sis fon pres y mancipat en los càrcers reals de dita ciutat a instància de Antoni Tolrrà, passamaner, lur padastre, també de dita ciutat, per sinistres informacions, y a relació de misser Salvador Fontanet, leshores jutge de cort, a trenta de agost de dit any fou relaxat y tret de dits càrcers ab reincidència per tot lo mes de octubre de dita any, a pena de dos-centes lliures barcelonesas, per les quals dits Domènech prestà caució fideiussòria y don per fermansa entre altres a Gaspar Barenguer, també passamaner de dita ciutat. E a denou del mes de juliol de mil sinch-cents noranta-set, per no ésser-se posat dit Domènech en dits càrcers se conferiren en casa de dit Gaspar Barenguer com a altre de las fermances de la predita manleuta⁴⁰ Pons, leshores alguatzir ordinari juntament ab Melchor Largues, procurador fiscal Pau Sabater, notari real y scrivà de dita causa criminal y altres porters de la règia cort, a effecte de inventeriar-li los béns, a hont trobaren en arriba encontinent dit Bernat Domènech. Lo qual, vehent que eren allí per la exequució de dita manlleuta los digué y pregà una y moltes vegades que parassen la dita exequució que ell se'n anava a posar en//623v//continent a dits càrcers y que se'n anassen ab ell y per més que los supplicàs y requerís dits officials no obstant la oferta de aquesta part passaren havant dita exequució y inventenaren los béns de dit Barenguer en dit nom, axí los mobles com

40. A continuació, espai en blanc.

etiam encara molta quantitat de vi y altres coses de valor tres vegades més que no era la dita manlleuta. Y no contents dits oficials de dites coses inventeriades, feren obrir una arquimesa del dit Barenguer, de la qual dits oficials reals li prengueren una quantitat de moneda, de la qual ab dit inventari clarament constarà, e prengueren al dit Barenguer y aportaren fins a la presó ab los quals sempre y juntament anà dit Domènech. E quan foren en dits càrcers dits Domènech se presentà per a què soltassen a dit Barenguer, com de fet lo soltaren, e de aquí dits oficials se'n anaren a la thezoreria y donaren la dita quantitat de moneda a misser Joseph Mur, leshores regent la Real Thezoreria, en lo matex punt fonch per lo relador de la causa predita, manant no-s passàs havant en la exequució, com axí era de rahó y de justícia. E enapès, fonch dita causa criminal declarada merament civil y axí bé fonch dit Domènech com a immune y sens culpa relaxat de dits càrcers reals, y per molt que haja demanat, instat y supplicat, may dit regent la Real Thezoreria li ha volgut restituhir dita quantitat presa de dit Barenguer en dit nom, lo que és contra tota rahó y justícia, costum y pràctica general del present Principat, per ser axí que fent-se exequució per alguna manlleuta, si dins deu dies après de haver penyo //624r// rat se posa lo enmanlleutat a la presó, se para la exequució encontinent y se li restituexen tots los béns y coses penyorades o inventeriades, del que són restats y resten dits Barenguer y Domènech molt dampnificats y agraviats. Per çò, com sie cosa molt justa que dits Barenguer y Domènech sien desagraviats y la dita quantitat a dit Barenguer y a dit Domènech restituhida ensemps en los danys, despeses y interessos, a vostra magestat molt humilment supplican mane restituhir y satisfer-los dita quantitat, danys y agravis, que a més de que és conforme a justícia, o reputaran a singular gràcia y mercè de la real mà de vostra magestat, etc.

[Síndic de la ciutat de Girona]

La ciutat y universitat de Gerona, poblats y particulars de aquella, per privilegis reals, gràcies y parroatives, immunitats, per los sereníssims senyors reys, predecessors de la Sacra, Catòlica y Real Magestat del rey don Phelip, senyor nostre, vuy gloriosament regnant, són líberos immunes y sempre ho són stats de contribuir en la fortificació de les obres de la vila de Roses, scituada en lo bisbat de Gerona. Los quals privilegis, parroatives y gràcies no obstant, lo marquès de Aguilar, lochtinent y capità general en lo present Principat, Comptats de Rosselló y Cerdanya, en los anys mil sinch-cents sinquanta-dos, sinquanta-tres, sinquanta-quatre compellí y forçà a la dita ciutat de Gerona, universitat, poblats y particulars de aquella en contrabuhir en los gastos en la dita fortificació y obres de dita vila de Roses, fahent exequutar dita ciutat, poblats y particulars de aquella per les //624v// quantitats li aparegué, per medi de oficials de la Capitania General, que feren gran agravis a la dita ciutat, ab molt gran rigor, anant per les cases, trahent la roba y panyoras de aquellàs, venent-las a menys preus. Y fent quexa los jurats leshores eren de dita ciutat al dit lochtinent de tants grans agravis y vexacions y havent donades requestes als dits oficials de la Capitania ab ocular ostenció de dits reals privilegis, continuaren dits oficials, ab orde y mandato del capità general en dits panyoraments exequutius y agravis fins a procehir a captura dels jurats de dita ciutat, qui eren Jaume Vergés y Pere Garbí, per medi de tal Pons de Malla pretès algutzir real, qui capturà als predits jurats dins la casa de la ciutat, y consecutivament a moltes personas del Concell y a Francesch Andreu, notari y syndich de dita ciutat, ab molt gran fúria y struendo, que per més avolotar dita ciutat, prengué també y capturà a Pere Çafont Çella, jutge ordinari de dita ciutat. Les quals personas presas y amenlleutadaes portà en la vila de Castelló de Empúries, a hont leshores se trobava present dit marquès de Aguilar, y allí stigueren presos per molt temps, fent-los la ciutat de Gerona sempre lo gasto y no volent concentir la

ciutat en donar sinch-centes liures, les quals se li demanaren per dit lochtinent y capità general per dites obres leshores y que se obligassen quiscun anys en donar sinch-centes lliures fins dites obres de Roses fossen acabades, fou forçat a dits jurats y altres personas amanlleutades tornant-se a presentar, com de fet se presentaran, y foren deten //625r// gudes molt temps en lo castell de dita vila de Roses, en les quals captures, despesa de personas y de consultas y gastà dita ciutat dos mília liures o més, moneda barcelonesa, y molts de dits presos se aconortaren de composar-se per redemir tals treballs y vexacions, y la ciutat envià personas al Real Consell, suplicant remey spedient, y continuant dit marquès de Aguilar los sobre dits agravis, en l'any mil sinch-cents sinquanta-quatre, trobant-se en la ciutat de Gerona feu pendre y capturar als jurats de aquella, tenint-los per molt temps capturats en les presons de dita ciutat. A la fi, vehent dita ciutat que no cessaven dits agravis, ans bé sempre anaven perseverant, determinaren de acudir a la Sacra Catòlica y Real Magestat, com de fet acudiren, suplicant-lo humilment fos de son real servey remediar los sobre dits agravis y vexacions, per rahó dels quals restà dita ciutat de Gerona molt injuriada y agraviada, los quals injúria y agravi revocant en son ànimo ha firmat y stime en deu mília liures y los danys en dos mil y sinch-centes, les quals quantitats preuaren més pagar que patir semblant injúria, salvada emperò la deguda moderació y taxació. Per tant, continuant lo greuge donat per dita ciutat y síndich de aquella en les Corts celebrades en la vila de Monçó, se suplica per part de dits síndichs que sie declarat y sentenciat conforme lo contengut en la present scriptura y sien reffets a dita ciutat les sobre dites quantitats y los privilegis y reals prerrogativas a dita ciutat consedides sien inviolablament observades, com de la real y christiana mà de vostra magestat se confia.

[Llorenç Brugarol]

Lorens Brugarol, doctor en dret, ciutadà de Barcelona, //625v// fa queixa a vostra magestat y reputa per agravi que havent Jaume Ballia, Miquel Ballia, germans, Joan Salamó, Joan Vila, Pere Texidor y altres acudrillats y tots armats de padrenyals y panarts, als vint del mes de janer del any mil sinch-cents noranta-tres, entrat dins la vila de Palafrugella, hont leshores dit Brugarol tenia sa casa y estava ab sa muller y família, ab los padrenyals en les mans, cridant "a carn, a carn y ferit", en casa de dit Brugarol per matar-lo a ell y a tots los que eren en sa casa. Y trobant les portes de casa algun d'ells anant a cercar lenya y foch per cremar-lo a ell dintre y los demás restaren assestats per les finestres y portas per tirar y matar al que faria en ellas, y morta Margarida Galina, criada sua, ab tir de padrenyal que's féu a una finestra, y a Joan Marquès, que stava a la porta, la qual morí encontinent y dit Marquès poc après, y en dit excès y morts molt agraviat y injuriat dit Brugarol. Y havent a ses costes y despeses fer fer procés de regalia contra los dits culpables, a hont consta plenament de dits delictes y donat y fetas diligències per capturar dits delinqüents, en lo que gastà passats de dos-cents scuts, jatsia fos instància legítima per ésser-se fet directament lo cars contra ell y en sa casa y ésser-li, com era dit, Margarida Galina, criada y de sa família, lo magnífich misser Francesch Puig, doctor de la tercera sala y regent la Real Thesoreria, sens procehir desistiment o perdons de dit Brugarol, poch mesos après feu remissió a dits //626r// delinqüents per alguns centenars de liures que offeriren a la Règia Cort y còfrens de vostra magestat, contra Usatges y Constitucions de Cathalunya y en perticular de la Constitució del rey don Jaume segon, en la primera Cort de Barcelona de mil dos-cents noranta-hu, Capítol segon, y altres posades en lo títol "De injúrias y danys donats". A la qual vinguda a notícia sua contravingué, dit Brugarol ab moltes supplicacions que en lo conçell criminal y tercera sala presentà, en les quals may volgueren fer provisió alguna, y dit misser Puig manà a Jaume

Mambla, notari de la causa y scrivà paticioner, no-n decretàs ninguna y a dit Brugarol amenassà de posar a la presó si incistia més en sa pretenció. De la qual remissió resultà que dits Ballias y demés sócios lurs tornaren encontinent de obtinguda dita remissió en dita vila de Palafurgell a fer beffes a dit Brugarol y serrar ocasió per a matar-lo y acabar a lur intent, tant que per no ésser més forsat de haver-se de posar gent en sa casa y aquadrillar-se per venjar tal injúria y guardar sa persona, hagué de dexar sa pròpia casa y terra, ab molts grans gastos y desatents, los quals no haguera patit ni sostingut si dita remissió no-s fos feta. Per lo que y altrament supplica a vostra magestat mane satisfacer-li dits agravis, danys, gastos y desatents y serà conforme a justícia, attès majorment són stats fets contrafahent a Constitucions Generals de Cathalunya.

[Pere Pau Bonaventura Bolet]

Pere Pau Bonaventura Bolet patí molts danys axí en sa persona com hazienda, per mol discurs de temps, volent defensar, com tenia obligació, per medi de justícia, //626v// a sos honclos Pere y Francesch Cassadors, y stigué serca de tres anys desatentat de sa casa y regaliat y bandejat per la Règia Cort, en companyia de Francesch de Copons y altres, molt indegudament, com s'és vist en la diffinitiva y sens aquexos lo impediren que no pogués concorre a oydor del present Principat en la extracció que fonch lo trienni que lo ardiaca Oms y altres foren deputats y oydors, concorrent lo principal de qui-s tractava la causa, que era Pere Cassador, lo qual concorregué en dit trienni, essent a dit Bolet notori agravi ensemps ab los altres agravis que per dit effecte se li feren, com constarà per los papers que dit suplicant exhibex; y entre los altres, lo disculpament de Miquel Utrolis y altres coses, lo qual lo dit suplicant amostrarà que són effecte. Per çò, supplica a vostra magestat sie de son servey manar-lo desagraviar-lo ab condigna smena y satisfacció dels danys patits, com de la real mà de vostra magestat confia.

[Vila de Caldes de Montbui]

La universitat de la vila de Caldes de Monbuy, per reals privilegis a ella concedits acostuma quiscun trienni en lo mes de febrer, lo die de la Purificació de Nostra Senyora, fer terna per lo offici de balle de dita vila y terme, la qual terna se presenta al senyor rey si se trobarà en lo present Principat y en sa absència a son loctinent general, al portantveus de general governador y en absència de dit portantveus de general governador al balle general, los quals elegiren de les tres personas de la terna la que-ls appar més àbil //627r// y sufficient per a dit càrrech de balle y aquell tal axí elegit és provehit y hagut per balle de ditra vila y terme, segons que de dits reals privilegis appar. Per observança dels quals, convocada y congregada la universitat de dita vila lo die de la Purificació de Nostra Senyora del any mil sinch-cents noranta a effecte de fer dita terna de balle, foren extrets en dita terna tal Pasqual de Rovinyió, Antoni Cuberta y tal, los quals, inseguint la forma de dit privilegi, foren presentats al portantveus de general governador per no trobar-se en lo present Principat la magestat del rey nostre senyor ni son loctinent general, lo qual elegí dels de dita terna al dit Pasqual de Rovinyió. Y a bé que lo dit balle general tingués notícia de la elecció de la persona de dit Pasqual de Rovinyió feta per lo dit portantveus de general governador, emperò, contrafahent a la sèrie y tenor de dit real privilegi, no dubtà de procehir y fer nominació y elecció de la persona de Antoni Cuberta, manant ab graves penes als jurats de dita vila que li prenguessen lo jurament y posasen en possessió de dit offici de balle, los quals jurats, vehent que dita nominació y elecció era contra la forma de dit real privilegi, per quant lo balle general, trobant-se present lo governador, com dit és, no pot nomenar, no vol-

gueren obehir los manaments y provisions de dit balle general. Y ell vehent la renitència de dits jurats, ajustant mal a mals, exequutà contra ells les penes ab sos manaments comminades, fent anar a vendre les panyores en lo terme de Semmanat, per ocasió de les qual coses patí y supportà la dita vila de Caldes //627v// més de mil ducats de gastos y fou causa de que se sembràs zizanya entre los hòmens de dita vila, de manera que se han seguides per dita ocasió molts morts y las millors cases se són arruïnades y assolades, segons és públich y notori; y tot sens manament algú de justícia, com se és amostrat en la sentència real a relació del magnífich misser Joan Amell, quòndam doctor de la Real Audiència, proferida, en y ab la qual fou declarat dit balle general no haver pogut fer elecció ni nominació de la persona de dit Cuberta per trobar-se present y haver-la feta de la persona de dit Pasqual de Rovinyó lo dit portantveus de general governador, cassant, revocant y anul·lant tots los procehiments fets per dit balle general. E com de ditas coses notòriament iniustas restà la dita vila injuriada y agraviada, per çò y altrament, proposant aquelles per via de greuge o agravi, supplica a vostra magestat mane desagraviar a dita vila y esmanar-li los danys, injúria, gastos y despeses que per dita ocasió ha patit y supportat.

[Ciutat de Barcelona]

Com per privilegis reals la ciutat de Barcelona y los ciutadans de ella sien franchs de tots drets y impositions, noresmenys los officials de sa magestat en los regnes de Scicília compel·lexen als demunt dits de pagar lo dret //628r// nou impòsit y tretes per lo forment que dita ciutat trau de dit regne. Per çò, demana dita ciutat que sie desagraviada en manar-li restituhir y pagar les quantitats devall scrites, com haquelles no haguessen de pagar en virtut de dits reals privilegis.

Primerament, deu mília vuyt-centes noranta-set liures, dotse sous y sinch, restà cobradora de les vint-y-sinch mília nou-centes quoranta-sinch liures, onze sous y un diner que ab sentència profferida per los provehidors de greuges de la Cort del any mil sinch-cents sexanta-quatre foren adjudicades a dita ciutat per los que restava cobradora del que no li era estat pagat per rahó de dits nou impòsits, en virtut de la qual sentència per dits provehidors de greuges de la Cort de mil sinch-cents sexanta-quatre li foren adjudicades dites vint-y-sinch mília nou-centes quoranta-sinch, onze sous y un diner, per les quals rebé ab tres compertiments sinch mília nou-centes quoranta-vuyt lliures, set sous, sis dinés y un terç, que deduhides de les demunt dites resten vint mília tres-centes noranta-dos liures, tres sous, sis dinés y dos terços, les quals per los provehidors de greuges de la Cort de mil sinch-cents vuytanta-sinch li foren adjudicades, de les quals, ab dos compertiments ne ha rebut nou mília quatre-centes noranta-quatre liures, onse sous y un diner y tres quints, que rellevades de les devant dites vint mília tres-centes noranta-dues liures, tres sous, sis dinés y dos terços, resten les demunt dites deu mília vuyt-centes noranta-set lliures, dotze sous y sinch diners, en les quals demana dita ciutat //628v// ésser desagraviada y restituyda dita quantitat.

E més, tres mília cent quoranta liures, quatorze sous, sinch dinés y un quart restà cobradora de set mília quatre-centes setanta-quatre lliures, quinse sous que ab sentència profferida per los provehidors de greuges de la Cort del any mil sinch-cents sexanta-quatre foren adjudicades a dita ciutat, per lo que restava cobradora del que no li era estat pagat per rahó de dits nou impòsits, en virtut de la qual sentència per dits provehidors de greuges de la Cort del any mil sinch-cents sexanta-quatre li foren adjudicades dites tres mília cent quoranta liures, quatorze sous, sinch dinés y un quart, per les quals rebé ab tres compertiments mil sinch-cents noranta-vuyt lliures y quinze sous, que deduhides de les demunt dites, resten set mil quatre-centes setanta-quatre lliures y quinze sous,

les quals per los provehidors de greuges de la Cort de mil sinch-centes vuytanta-sinch li foren adjudicades y ab los compertiments ne rebé dita ciutat dos mil centes trenta-sinch liures, sinch sous, sis dinés y tres quarts, que rellevades de les demunt dites sinch mil vuyt-centes setanta-sinch lliures resten les demunt dites tres mil cent quoranta lliures, quatorze sous, sinch dinés y un quart, en les quals demana dita ciutat ésser desagraviada y restituhida dita quantitat.

E més, dos-centes sinquanta-sinch mília quatre-centes quoranta-tres liures, setze sous y sis //629r// dinés que ab deset partides ha pagades dita ciutat als officials de sa magestat en dit regne de Sicília per los drets del dit nou impòsit dels forments ha trets de Scicília del any mil sinch-centes sexanta-set fins per tot lo any mil sinch-centes noranta-vuyt inclusive, com apar ab un memorial que ab lo present se exhibex, lo qual és del tenor següent:

La Sacra, Catòlica y Real Magestat del rey nostre senyor deu vuyt mília tres-centes y set lliures, tretze sous y deu diners per la valor de tres mília onses, moneda de Sicília per lo preu de tres mília trates, a rahó trenta tarins trata compraren Salvador d'Oms y Miquel Peroy per compte d'esta ciutat de Barcelona de la Règia Cort de Scicília apar del pagament ab fe autèntich ab tres partides en lo mes de octubre de mil sinch-centes sexanta-set, vuyt mília tres-centes set liures, tretze sous y deu.

E més set mília y dos-centes liures per la valor de dos mília y sis-centes onses, moneda de Scicília, per lo preu de dos mília sis-centes trates de forment, a rahó trenta tarins trata, compraren los dits d'Oms y Peroy de la dita Règia Cort de Cicília, apar del pagament ab fens autènticas, çò és, mil onzes, a vint-y-quatre de nohembre de mil sinch-centes sexanta-set, y mil sis-centes onses a dos de desembre de dit any, set mília y dos-centes lliures.

E més sis mília sis-centes quoranta-sis liures y tres sous, per la valor de dos mília y quatre-centes //629v// onses, moneda de Cicília, per lo preu de tres mília trates, a rahó vint-y-quatre tarins trata, comparen los sobre dits d'Oms y Peroy de la Règia Cort de Cicília, apar del pagament ab fe autèntica a quinze de desembre de mil sinch-centes sexanta-set, sis mília sis-centas quoranta-sis liures y tres sous.

E més, vuyt mília tres-centes y set lliures, tretze sous y deu dinés, per la valor de tres mília onses, moneda de Cicília, per lo preu de dos mília y sinch-centes trates, a rahó trenta-sis tarins per trata, compraren los dits d'Oms y Paroy de dita Règia Cort, com apar del contracte de la compra a vint-y-hu de abril de mil sinch-centes setanta-hu y del pagament per les fens ab sinch partides vuyt mília tres-centes y set lliures, tretze sous y deu dinés.

E més, quatorze mília set-centes y trenta-dues lliures y sis sous, per la valor de sinch mília tres-centes y vint onses, moneda de Cicília, per lo preu de quatre mília y dos-centes trates, a rahó trenta-vuyt tarins trata, compraren los dits d'Oms y Peroy de la dita Règia Cort, com apar per lo contracte de la compra a nou de juny de mil sinch-centes setanta-hu y del pagament de les fens ab tres partides quatorse mília set-centes trenta-dues liures y sis sous.

630r// E més, vint-y-sinch mília vuytanta-unas liures, dos sous, per la valor de nou mília cinquanta-set onses y dotse trates, moneda de Scicília, per lo preu de quatre mília cent y deset trates, a rahó sexanta-sis tarins trata, compraren los dits d'Omps y Paroy de la dita Règia Cort, com apar per lo contracte de la compra a sinch de desembre de mil sinch-centes setanta-hu y del pagament per les fens ab tres partides vint-y-sinch mília vuytanta-una liura y dos sous.

E més, quatre mil y vuyt-centes liures, per la valor de mil set-centes y trenta-tres onses y deu tarins, moneda de Cicília, per lo preu de dos mília trates, a rahó vint-y-sis tarins trata, compraren los dits d'Oms y Peroy de dita Règia Cort, apar per lo contracte de la

compria a setze de janer de mil sinch-centes setanta-tres y del pagament en dues partides quatre mília y vuyt-centes liures.

E més, sis mília nou-centes setanta-vuyt lliures, nou sous y dos dinés, per la valor de dos mil sinch-centes y vint onses, moneda de Cicília, per lo preu de tres mil y sis-centes trates, a rahó vint-y-hu tarí trata, compraren los dits d'Oms y Peroy de la dita Règia Cort, com apar per lo contracte a vint de desembre de mil sinch-centes setanta-quatre y del pagament per la fe a a vint-y-nou de janer de mil sinch-centes setanta-sinch, sis mília nou-centes setanta-vuyt lliures, nou sous y dos diners.

E més, vint-y-un mília noranta-dos lliures y sis sous, //630v// per la valor de set mil sis-centes y setze onses y vint tarins, moneda de Cicília, per lo preu de sis mil y sinch-centes trates, a rahó, ço és, las sinch mil sinch-centes a rahó trenta-sinch tarins y les mil trates restant a trenta-sis tarins, com apar per tracte a vint-y-dos de octubre de mil sinch-centes setanta-vuyt y de les mil a divuyt de març de mil sinch-centes setanta-vuyt, an comprat los dits de la Règia Cort, apar del pagament ab vuyt partides, vint-y-un mília noranta-dues y sis sous.

E més, dotze mil dos-centes setanta-sis lliures y divuyt sous y quatre, per la valor de quatre mília quatre-centes trenta-tres onses y deu tarins, moneda de Scicília, per lo preu de tres mília y sinch-centes trates, a rahó trenta-vuyt tarins trata, compraren de dita Règia per orde d'esta ciutat Hierònym y Thomàs Antich, y Pere Pau Bals, com apar per lo contracte a tretze de juliol de mil sinch-centes vuyanta-tres y del pagament per la fe a tretze de nohembre de dit any, dotze mília dos-centes setanta-sis liures, divuyt sous y quatre.

E més, dotze mil dos-centes setanta-sis lliures, divuyt sous y quatre dinés, per la valor de quatre mil quatre-centes y trenta-tres onses y deu tarins, moneda de Scicília, per lo preu de tres mil y sinch-centes trates, a rahó trenta-//631r//vuyt tarins trata, compraren de dita Règia Cort los dits Antich y Bals, apar per lo contracte a deu de nohembre, y del pagament per fe a onse de abril mil sinch-centes vuytanta-nou, dotze mília dos-centes setanta-sis liures, divuyt sous y quatre diners.

E més, deset mil sinch-centes y trenta-vuyt liures, nou sous y dos dinés, per la valor de sis mil tres-centes trenta-tres liures y deu tarins, moneda de Cicília, per lo preu de sinch mília trates, a rahó sinquanta-vuyt tarins trata, compraren de la dita Règia Cort los dits Antich y Bals, apar per lo contracte a set de setembre de mil sinch-centes vuytanta-tres y del pagament per les fens ab quatre partides de set mil sinch-centes trenta-vuyt liures, nou sous y dos diners.

E més, set mil y quinze liures, set sous y vuyt dinés, per la valor de dos mil sinch-centes trenta-tres liures y deu tarins, moneda de Cicília, per lo preu de dos mil trates, a rahó trenta-vuyt tarins trata, comprades de la dita Règia Cort per los dits Antich y Bals, com apar per lo contracte a onze de janer de mil sinch-centes vuytanta-tres y per les fens del pagament ab quatre partides, set mil quinze liures, set sous y vuyt diners.

E més, vint mília sis-centes setanta-sis liures, setze sous y vuyt dinés, per la valor de sis mil quatre-centes sexanta-sis onses y vint tarins, //631v// moneda de Scicília, per lo preu de tres mil y sinch-centes trates, a rahó sexanta-quatre tarins trata, compraren Miquel Peroy y Hierònim Font de la Règia Cort de Cicília, apar del pagament ab acte de poder de Joseph Fogassa, a vint-y-hu de març de mil sinch-centes vuytanta-tres, vint mil sis-centes setanta-sis liures, setze sous y vuyt diners.

E més, vint-y-set mil cent trenta-vuyt liures, nou sous y deus dinés, per la valor de nou mil y vuyt-centes onzes, moneda de Scicília, per lo preu de set mil trates, a rahó quaranta tarins trata, comprades de dita Règia Cort per los dits Antich y Bals, com apar per lo contracte de dita compra a nou de juliol mil sinch-centes vuytanta-quatre y del pagament per les fens en sinch partides, vint-y-set mil cent trenta-vuyt lliures, nou sous y dos dinés.

E més, trenta-sinch mil quatre-centes trenta-sis liures, setze sous y vuyt dinés, per la valor de dotze mil y vuyt-centes onzes, moneda de Scicília, per lo preu de vuyt milia trates, a rahó quaranta-vuyt tarins trata, comprà Thomàs Antich de dita Règia Cort, a trenta de abril mil sinch-cents noranta, apar de dita compra en poder de Antonio Latzara, trenta-//632r//sinch mil quatre-centes trenta-sis liures, setze sous y vuyt diners.

E més, denou mil nou-centes trenta-vuyt liures, sis sous y vuyt, dinés, per la valor de set mil y dos-centes onses, moneda de Scicília, per lo preu de tres mil trates, a rahó trenta-dos tarins trata, comprà Pere Benet y Pau Bertrola de dita Règia Cort en fabrer de mil sinch-cents noranta-tres, apar per acte en poder de Antonio Latzara, denou mil nou-centes trenta-vuyt lliures, sis sous y vuyt dinés.

Dos-cents sinquanta-sinch mil quatre-centes quoranta-tres liures, setze sous y sis dinés.

De les quals no se'n ha rebut may ninguna quantitat y axí dita ciutat demana ser desagraviada y restituhida dita quantitat.

E més, se demana per agravi fet a la ciutat de Barcelona que per privilegis a la ciutat concedits pugua fer eleccions y extraccions de cònsols en les parts ultramarines, çò és, en Nàpols, Sicília, Gènova y altres parts, y en virtut de dits privilegis se sie stada feta extracció de cònsol de Gènova de la persona de Pere Pau Bonaventura Bolet per la nació catalana, y nuncha haja poguda tenir la pacífica possessió de dit Consolat, havent-se fetes moltes diligències axí per part de dit Bolet com per part de la ciutat, y en semblant cas se fes Constitució en lo any mil sinch-cents quoranta-set, disposant fos //632v// la ciutat de Barcelona mantenguda en sa possessió y que los extrets fossen posats en possessió de dits Consolats. Per çò, se supplica a vostra magestat que sie dita ciutat restaurada en sa possessió y dit Bolet posat en sa possessió de dit Consolat de Gènova y los altres extrets en los Consolats que seran extrets, dels quals no tenen possessió, esmanant a dita ciutat lo que per rahó de dit agravi patex y ha patit.

Quexa-s la ciutat de Barcelona de un agravi li feren lo mes de març de mil sinch-cents vuytanta-vuyt, que havent carregades en la present ciutat ab la tartana de Barthomeu Fornet, [altres una que ere] patronajada per Honorat Castell, de la ciutat de Marcella, dotze milia tres-centes y vint lliures ab pessés de vuyt y de quatre, les quals eren de particulars d'esta ciutat conforme consta per les pòlisses de carregament, per smerçar aquelles en robes en Marçella. Y essent dita tartana en les mars de Llenguadoch, prengueren y robaren aquella soldats de masur d'en Vila, y dita quantitat de moneda vingué en mà y poder de dit mussur d'en Vila, Duc de Memoransí. Y los senyors conçellers qui leshores eren, vehent lo agravi se era fet a la dita ciutat y als ciutedans d'ella, de qui ere interés, a instància y supplicació de les quals declararen represàlia, tenint roba de françessos, a effecte de que se poguessen cobrar dites dotze milia tres-centes y vint lliures, conforme lo privilegi de dites represàlies té esta ciutat, los quals hans de precehir en posar en //633r// execució les dites represàlies, esta ciutat scrigué a sa magestat sobre aquest particular, lo qual, segons consta ab sa carta real en lo archiu y registres de casa de la ciutat registrada y custodiada, feta a vint-y-set de agost, de mil sinch-cents vuytanta-vuyt, del tenor següent:

A los amados y fieles nuestros, los concellers, Consejo y hombres buenos de la nuestra ciudad de Barcelona. El rey. Amados y fieles nuestros. Recebimos vuestra carta de desysiete del passado, justamente con las informaciones que nos embiays de los robos que se han hecho por la gente de mossur de Anvila y en algunas tartanas y falugas que venían con dinero y mercadería de mercaderes d'esta ciudad y nos ha desplacido del danyo que han recebido pero en el cuydado que havemos tenido y nos queda de que nuestros súbditos y vassallos no sehan molestados ni dampnificados de nadie ni particularmente los d'esa ciutat, havemos mandado scrivir sobre el remedio de todo ello por la via de nuestro Consejo de Estado a nuestro lugarteniente general, lo que d'él entenderéis y pus podéis crear

que no se alsará la mano d'esto que no se repare el danyo recebido seré muy cervido que en ninguna manera deys lugar a que se hagan reprasalias en bienes de franceses sin tener primer orden nuestro que por convenir a nuestro servicio que se aga assí es ésta nuestra voluntad.

Datta en Sant Lorenço el real, a veynte y sete de agosto de mil quinientos ochenta y ocho anyos.

Yo, el rey.

Frigola, vicecancellarius. Comes, generalis thesaurarius. Vidit Saperá, regens. Vidit Campí, regens. //633v// Vidit doctor Hieronymus Corella. Vidit Terça, regens. Vidit Quintana, regens. Vidit Marzilla, regens.

Gassol, secretarius.

Y també, ab dit temps, los dits soldats de mossur de Anvila prengueren la barcha de Joan Gallart, venint de Gènova, ab dos pessés de artillaria y altres coses que valien mil y tres-centes lliures, les quals eren de particulars ciutadans d'esta ciutat, segons consta per les pòlisses de carregament. Y tampoch may són estats desagraviats de què també ne redunda agravi a la ciutat. Per çò y altrament, esta fidelíssima ciutat supplica a vostra magestat mane desagriar-la dels sobre dits agravis y als dits sos ciutadans fets, atès són fets contra privilegis reals a dita ciutat com dit és concedits y noresmenys mane restituir y satisfèr dites quantitats y pessés de artillaria per dit mossur d'en Vila detingudes y preses, ab smena de totes missions y interessos per dita causa patits, com de la rectitut y clemència y christiandat de vostra magestat y sa real mà spera.

[Joan Branchó]

Quexa-s Joan Branchó, com a procurador de totes les viudes, fills òrfens y hereus de soldats morts y despedits de tots los castells de las fronteres, Perpinyà, Sardanya y Cathalunya, de Antonio de Irabin, comptador de sa magestat en lo present Principat, y de Joan de Valloliveró, que servia lo ofici //634r// de vehador y comptador de la frontera de sa magestat en Perpinyà, perçò que essent el procurador fiscal de tots los soldats morts y despedits o de sos hereus y en dit nom haver de acistir al pagament que la magestat del rey don Phelip de gloriosa memòria, manà fer últimament en lo castell de la vila de Perpinyà, tant per haver de encaminar las parts de les quals ere procurador ab expressa voluntad y consentiment de la dita real magestat per a que los officials de la Capitania General en les pagues que se'ls daven no se'ls fes agravi algú ni fes dit pagament ab frau, dol ni engany, quant també per a què dit Branchó pogués cobrar de tot lo que-s paga a dites parts a rahó de un real per lliura, conforme dites parts li tenian promès ab lo acte de procura li tenian feta dits Antoni de Irabien y Joan de Valldivesso, indebitament y sens causa alguna, lo perturbaren e impediren y prohibiren que dit Branchó no acistís ni fos present quant se féu lo dit pagament, no obstant que diverses vegades que per part de dit Branchó ne fossen estats interpol·lats y requests, com consta per dos actes de requesta que a dits officials Irabién y Valldevesso los foren presentats. Les quals requestes, per fer-se dit pagament dins lo castell major de Perpinyà, en lo qual dits Yrebián y Valldevesa eren tant senyors que per temor no fossen capturats lo notari que tocària lo acte de la presentació no-s pogué trobar notari ni persona que volgués continuar lo acte de la presentació de dite requestes, lo que ha redundat en tant notable dany de dit Branchó que són stats causa que dit Branchó no ha //634v// cobrat cosa alguna del que li tocava en virtut de la promesa que les dites parts li tenian feta ab lo acte de la procura li havian firmat, per lo que se li ha causat dany molt gran que passa de dos mil ducats, per haver ell de cobrar tot lo que se ha pagat a rahó de un real per lliura, moneda de Perpinyà, y haver-se pagat en dit pagament més de vint-y-quatre milia lliures, moneda de Rosselló. Per les quals coses y danys se li han causat, reste tant agraviat y danyat que vuy no té de què gastar ni passar sa vida miserable, havent gastat tot lo que tenia en seguiment de tal pretensió de fer que les pagues dels soldats morts y despedits,

havent instat sobre aqueix perticular per spay de més de deu anys en la vila de Madrit, de Moncó, Barcelona y altres parts, essent ell natural de la vila de Perpinyà, dextant sa casa, muller y família, confiat sempre que se li pagaria per les parts lo que li era stat promès a rahó de real per lliura, lo que se fóra complit si per dits Irabién y Valldeveso no fos estat dit Branco impedit de no dexar acistir en dit pagament. Y com per dites coses reste dit Branco molt greument agraviat, supplica humilment a //635r// vostra magestat lo mane desagriar, satisfent-li lo dany que per dits Antonio Irabién y Joan Valldivesso, officials de vostra magestat, li està y és estat causat, deduhint les sobre dites coses en lo millor modo que pot y li és lícit y permès, suplicant ésser-li justícia administrada.

[Jaume Camps]

A Jaume Camps, donzell en Barcelona domiciliat, quòndam, ab sentència donada per los provehidors de greuges de les Corts del any mil sinch-cents sexanta-quatre y per les causes y rahons en dita sentència contengudes fou adjudicada la certa quantitat per rahó del greuge per ell dit Jaume Camps en cert nom proposat. E com no sie encara acabat de pagar de la dita quantitat ab dita sentència adjudicada, per ço y altrament Jaume Camps, fill y hereu de dit quòndam Jaume Camps, propositant dites coses per via de greuge o agravi y de la millor manera que lloch haja, supplica a vostra magestat sie servit manar-li pagar la restant quantitat no serà estada pagada com de vostra magestat confia y spera.

[Guerau de Cruïlles i fermances]

Ítem, don Gispert de Guimerà, Phelip de Roger y de Vallseca, Joan Amat y Desfar, Francesch Monrodon de Vich, Francesch Cornet, Rafel Rubí de Puigcerdà, com a hereu de Francisco Rubí y Pere Alfós de Basalú, se quexen que en lo any mil sinch-cents noranta-quatre, estant leshores don Garau de Cruïlles en los càrcers d'esta ciutat, en la presó dita la Mallorcha, y estant malalt, per a què lo traguessen de dit aposento y lo portassen a altre dit la Gonguera, feren fermança a dit don Garau per la pena de quatre milia liures //635v// li fonch imposada per a què tingués presó dins dita Gonguera y no isqués de aquella. Y après de haver stat en dita Gonguera alguns dies, lo dit Francesch Cornet, altre de dites fermances, donà supplicació al lochtinent general y concell real dient que se assegurassen de la persona del dit don Garau y que protestava no volia estar més obligat per la dita pena; y donada dita supplicació, lo dit lochtinent general y concell real manaren tornar al dit don Garau a la dita presó dita Mallorcha per lo algutzir Fluvià y allí stigué molt temps pres, y després lo tornaren a tràurer de dita Mallorcha y lo portaren a la Torreta, de hont se'n anà y per ésser-se'n anat dit don Garau de la Torreta, fonch provehida execució per la dita pena de quatre milia liures contra lo dit principal y les dites fermances, a les quals feren los officials reals moltes despeses y gastos y los donaren molts danys, lo que fonch agravi molt gran, per ço que essent extincta la obligació de dits principals y fermances en haver tret dit Fluvià a dit don Garau de dita Gonguera y haver-lo tornat a la Mallorcha executar, los fonch evident injustícia y agravi. Per ço supplica a vostra magestat dit don Garau y ses fermances sie de son real servey manar-los desagriar y restituhir los dits danys y interessos y despeses.

[Universitats de la conca d'Òdena]

Les universitats y singulars hòmens de la con//636r//de Òdena fan queixa a vostra magestat de que estant ocupats en lo cultivar y adobar ses terres per al sostenuto universal y benefíci públich del present Principat y, lo que és pus fort, en lo temps del major perill de perdre los fruyts de aquelles, sò és, en lo temps del sagar y batre, se'ls han fet

diversos e gravatoris manaments per a què anassen atrascarratejar fusta de diversos lochs a les drassanes de la present ciutat de Barcelona sens paga alguna ni oferta d-ella. Los quals o los més de dits pagesos en les dites universitats habitants, a més de ésser pobres y no tenir animals aptes y sufficients per a carretejar dita fusta són los més y tots inhàbils per a dit exercici com no-l tinguen acostumat fer ni-l sàpien fer, havent-y en lo present Principat molts carreters y altres hòmens pràtics ab sufficients y bons parells de animals y arresus qui fan de ordinari dit exercici. No obstant los quals inconvenients e impediments notoris alguns oficials reals de la Capitanía General a bé per provisió de micer Joseph Benach, assessor aleshores de dita Capitanía General, ab ànimo dolós per saber clarament com sabien y-ls era notori que dits pagesos estaven impossibilitats de acudir a tirar dita fusta y per tenir ocasió de vexar y molestar-los, posant los diverses penes sens tèrmens de justícia, hans contra expressas disposicions de les Constitucions de Cathalunya los han executat y fet pagar moltes quantitats y summes de diners, venent lurs robes, vestits de ses persones y mullers y altres aynes y mobles que tenian en ses cases per a son sustento y viure tot en gran dany de dits pagesos, fent-los //636v// molts agravis e vexacions com no deguessen cosa alguna a la Règia Cort, executant-los ab lo matex y major rigor que si fossen estats obligats ab acte de comanda o altre semblant o més fort obligació, totes les quals coses ultra ésser fetes en gran dany y menyscap de dites universitats y singulars hòmens de aquelles són contra Constitucions de Cathalunya y contra tota rahó y justícia. E lo que és digne de major concideració y denota més lo dol y frau de dits oficials reals e que lur intenció no era lo servey de vostra magestat ni la utilitat pública, sinó perticular y pròpia, pus après de haver executat dits pagesos de les dites universitats y de moltes altres en lo dit Principat de Cathalunya y havent-los extorquit ab moltes iniuries de sacret composant-los la fusta senyalada per a carretejar-se y portar-se a les drassanes de la present ciutat se ha podrit y ha restat perduda en los boschs a hont se havia tallada ab molts gastos y danys del patrimoni real y dels poblats en lo present Principat, pus podien dits oficials reals ab les summes que trehien dels executats fer tràurer la fusta dels llochs a hont stava tallada y portar-la a llochs cómodos y més fàcils de hont pogués arribar a la present ciutat sinó que lur blanch y fita era molt al contrari del servey de sa magestat y benefiici públich volent viure com viurien per los hostals regalats y opulentment ab la suor y sanch de pobres //637r// cosa tant contra la voluntat de Déu Nostre Senyor y de vostra magestat.

Totes les quals extorcions e agravis se representan per a què dites universitats y particulars sien satisfetes e reintegrats en los danys rebuts y en los que s'esperen succehir si per la clemència y gran christiandat de vostra magestat no són remediats en tot.

[Francesc Jeroni Babau]

Representa a vostra magestat Francesch Hierònym Babau, donzell en Barcelona y en Vilafranca de Panadès domiciliat, los agravis notables li són estats fets per lo magnífich misser Dalmau, doctor del Real Concell de vostra magestat de la sala del canceller, per çò com en la causa o litte que aportave lo magnífich misser Joseph Benach, doctor també del Real Conçell, contra dit Babau a relació del dit misser Dalmau, per a declarar dita cause se conferí dit Babau en casa del dit misser Dalmau als tretze de janer de mil sinch-cents noranta-set per supplicar-lo fos servit de senyalar lo die y hora per poder-lo fer informar y après als altres doctors de la sala y donar los memorialhs que per sa justícia tenia fets, lo qual li digué que vingués lo endamà després dinar a la una hora, que era lo dimars, als quatorze de de dit. E lo dit Babau féu besament de mans per la mercè que li feya, y com tingués allí les còpies dels memorialhs que tenia fetes, li'n presetnà una de aquelles y dit misser Dalmau la prengué y se'n entrà en una cambra de sa casa a hont y

era lo //637v// magnífich misser Banach, part contrària de dit Babau, que allí estaven de conversació.

Lo qual dit misser Dalmau, relador de dita causa, olvidat del rittu y forma qu'és acostumat quedar en lo judicar, que és hoyr les parts y pendre los memorialis de aquellas y olvidar, no obstant tenia donada hora al dit Babau per a la una deprés dinar de aquell die, que era lo dimars, no duptà de fer publicar la sentència al punt de les set hores de matí, que fou als catorze de janer de mil sinch-cents noranta-set.

De la qual publicació de sentència dit Babau no tingué notícia fins entre les onze y dotze de migdie, perquè un porter li fou donada la intima de causa de supplicació y poch après per altre porter la intima de la publicació de sentència profferida per misser Dalmau, de hont se veu ab quanta desigualtat portava dit misser Benach la present causa contra de dit Babau, pus tenint la sentència en sa favor, supplicà de aquella per a llevar-li lo pas al dit Babau, perquè no la pogués fer cometre a altre doctor de la sala del magnífich regent, que no-ls rigué bé als dos dits misser Benach y Dalmau.

Y presentades les dos intimas, dit Babau se'n anà en sa casa de dit misser Dalmau per estar //638r// molt cerca lo hu del altre y, obtinguda licència de poder-li parlar, li digué: "Senyor, com ha fet publicar vostra mercè la sentència vuy de matí a les set hores, havent-me donada hora per avuy a la una després dinar"; respongué dient "No-y sé res, allà so veurà vostra mercè"; tornar a dir dit Babau "Com diu vostra mercè que no-y sab res, essent relador de la causa y havent-la feta publicar vostra mercè està en lo cars del que tractam"; tornà y digué "No-y sé res, allà veurà vostra mercè"; y oyda dita resposta, se despedí fent-li sa cortesia y al passar de la sala digué que'n donaria rahó a sa excel·lència. Y ab dit micer Dalmau no-y havia sinó tal Puigmidó, home honrrat de la present ciutat, y no altres persones, lo qual hoy les paraules que dit Babau havia dites que'n donaria quexa a sa excel·lència, la qual quexa no la pogué fer aquell dia per voler saber primer lo que la sentència contenia y no-u pogué saber per no trobar lo notari en tot aquell dia.

En lo endemà, que comptàvem a quinze de janer de mil sinch-cents noranta, estant dit Babau en la sala real dels negocis entre vuyt y nou hores, pagant los bastrets del procés, com és costum, per poder veure la sentència y pendre còpia de aquella a Francesch Palau, notari de dita causa, arribà allí tal Pedrol, sotsveguer, y tal Alòs, fiscal, ab dos porters del regent y altres, dient al dit Babau que-s tingués per pres per mandato de sa excel·lència. E lo dit Babau respongués que estava prest per obeyr-lo, que li dexàs donar aquells //638v// dinés al dit Palau, notari, y comptats aquells lo seguí.

Y dit sotsveguer lo portà als càrcers reals de la present ciutat y-l posà tancat dins la Torreta ahont no-y solen posar ni tancar sinó personas homicides, ladres de pas, facinorosos, infames y de altres crims que marexen mort natural. Dit Babau persona quieta y no revoltosa de bona vida y fama y que may ha estat ab trevas ab alguna persona per rixa alguna y d'esta manera fou capturat ab molt gran infàmia ab struendo de officials y porters y ab avalot de gent dins la sala real dels negoci hont conferexen centenàs de personas, com si fora dit Babau persona criminosa, un adelat, home facinerós e infame, fent-lo patir de sa persona; essent home regalat y que vivia en sa casa ab concert hagué de dormir a mal recapte en terra, sobre matalassos, essent lo loch tant indecent y humit per la molta aygua que allí lansen los presos per lo servey que han menester, havent-n'hi molts en aquelles hores y de malalts, ab dos finestres grans ab reixer, les quals no-s toquen ab portes y axí ubertes corren los ayres y los pobres presos dormen a mal recapte y ab gran perill de ses vides, maxime essent temps de yvern com era.

La qual captura de dit Babau fou feta per la //639r// quexa que dit Dalmau féu a la sala del criminal y après a les dos salas del civil y totes tres al loctinent general de sa magestat, qui era lo duch de Feria, de las paraules que dit Babau havia dites al dit misser Dalmau ab terme de bona criansa, sens injuriar-lo ni tal ànimo tingué essent cavaller,

que no és de sa proffessió ni tal fama li faran los que-l conexen y tracten, com ni los matexos doctors del Real Concell, dels quals tots és conegut, ni dit misser Dalmau se tingué per agraviat, que si tal fóra estat lo hauria despedit ab terme de paraules males de sa casa, lo que no féu, com no li hagués dat tal ocasió sinó que tement la quexa que dit Babau havia dit volia fer a sa excel·lència, volgué cuytar-se a prevenir lo judici tant a costa de dit Babau contra sa consciència, tement poch a Déu, interpretant-li les paraules, anyedint-ne de altres que dit Babau no les havia pensades, fent-li provehir regalia, fent depositar personas de sa casa, segons se diu, que tals personas ni eran en sa casa ni foren presents quant dit Babau parlà ab dit misser Dalmau, que sols ab ell stava lo tal Puigmi-dó y no-y havia altre persona. Y axí, no content dit misser Dalmau de no haver-li donat loch de informar, dar sos memorials per sa justícia, lo féu après pendre per levar-li lo pas que no pogués donar quexa a sa excel·lència, com havia dit, ni tanpoch pugués supplicar de la sentència, que tot fou fer-li agravi sobre agravis y axí stigué en dits càrcers reals quinze dies naturals, dels quals après fou relaxat ab manlleuta de vint-y-sinch lliures.

E com, semblants agravis y danys causats per //639v// los ministres de vostra magestat ab tant sinistres causes y violents degan ser satisfets a la part y dits ministres ser punits y castigats, humilment supplica dit Babau a vostra magestat sie de sa real persona desagriar-lo de tots los sobre dits agravis y danys causats per dit misser Dalmau, reintegrant-lo en tot com de persona tant cathòlica y real y zelosa de guardar justícia s'espera.

Portant litte o causa lo magnífich misser Joseph Benach, doctor del Real Consell de vostra magestat, contra Francesch Hierònym Babau, donzell en la present ciutat de Barcelona y en la vila de Vilafrancha de Panadès domiciliat, per una casa en la present ciutat scituada en la plassa de Sant Jaume, la qual dit Babau havia possehida per spay de sinquanta-quatre anys ab títol de compra feta per lo quòndam son pare, Francesch Babau, a vint-y-tres de fabrer de mil sinch-cents quoranta-hu per preu de mil cent y vint lliures, sense les obres fahedores, de Jaume Planella y Franch, senyor qui era de dita casa, en lo qual die li fonch feta regonexensa al dit Francesch Babau, son pare, per lo dit Jaume Planella, venedor, y per Bernat Joan de Planella, son pare, ab scriptura pròpria de mà de dit Joan de Planella y de son fill Jaume Planella y Franch, prometent-li que sempre y quant vingués cas que de aquelles //640r// botigas que li havian venudes ab carta de gràcia de rembre mijensant lo die present y devall scrit, en poder de Joan Monjo, notari de Barcelona, las volguessen tornar a vendre per major preu ab carta de gràcia de rembre mijensant o sens ella, que la tal venda li denunciarian y volian fos en la facultat de poder-se-las aturar per lo matex preu que y trobarian.

E com se sia seguit que Emanuel de Planella, nét y nebot respective dels sobre dits Planellas haja venut en lo any mil sinch-cents noranta-quatre en poder de Luys Torres, notari de Barcelona, les dites cases y botigas al sobre dit misser Joseph Benach, doctor del Real Conçell, per preu de mil quatre-centes y vint lliures, y axí per tres-centes lliures més del preu que dit Babau ne havia pagat, les quals tres-centes liures offerí dit Babau al dit Planella en virtut del dit albarà y pacte de promesa, volent usar de la facultat a ell atorgada per los sobre dits Planellas de retenir la dita casa per lo matex preu que dit misser Benach ne havia pagat; del qual albarà se donà a vostra magestat còpia adepart ab lo memorial en dret que sobre aquell fou fet prout ecce, y per quant en la sentència real promulgada per lo magnífich misser Dalmau, del Real Concell de la sala del canceller, per inadvertèncias y per no donar loch al dit Babau de dar sos memorials y fer sas informacions, dels quals agravis ne té donada quexa dit Babau a vostra magestat perquè sie //640v// de son real servey desagriar-lo per la captura feren de sa persona per impedir-lo y opprimir-lo que no pogués suplicar de dita sentència a la sala del regent, com largament lo té humilment supplicat, perquè-l mane satisfes y en tot reintegrar, fou declarat per dit misser Dalmau que lo sobre dit albarà y pacte de proomesa ere personal

y stricte quant a les personas dels prometents, sens donar rahó alguna ni tenir algun fonament per hont se entengués ésser personal. De la qual sentència supplicà dit Babau, estant pres en los càrcers reals, ab tot lo treball del món, per no trobar qui li firmàs la súpplia, y per lo magnífich regent fou comesa al magnífich misser Gallego, per lo qual és estat declarat en causa de supplicació y diffinitiva que lo dit albarà y pacte de promesa no fou intenció dels dits prometents fer lo pacte real, sinó personal.

La qual declaració és estada feta contra la ley divina y humana per apartar-se de seguir las leys scrites y jurades ab les que no-s pot errar seguint aquelles, fent una nova trassa e invenció de declarar les intencions que ha passats de quoranta anys lo que estan en las sepulturas.

A les quals declaracions e interpretacions de intencions, si per vostra magestat no-s posa remey com de //641r// sa real persona y tant cathòlica s'espera, no starà segur ningun home vivent del que Déu li ha donat y sos predecessors li hauran dexat. Per quant ni testaments de últimes voluntats ni donacions ni altres qualsevol instruments seran de ningun effecte ni valor de les intencions se poden declarar y les leys no se han de servir y los actes segons parlen.

Lo qual tot s'és fet per voler complaure los doctors del Real Conçell de vostra magestat al dit misser Benach, per ser hu de aquells, despullant lo dit Babau de sa propietat, donant-la al altre, no trobant altre camí per a llavar-la; y com tot lo dret stigue en favor de dit Babau, del qual han tingut plena notícia los dits doctors, per çò com ab las informacions li feren disputar y provar fins a les diccions (nosaltres y vosaltres) no importar per çò valitat en los actes ab textos expressos, y axí li attorgaren que ere veritat que lo dit pacte era real y no personal.

De hont eren tinguts y obligats, servant justícia, declarar-li en sa favor la retenció de la dita casa y tot cas que aquella tingués loch (lo que no creu) no li podia faltar lo interès demanat per dit Babau contra lo dit Emanuel de Planella, hereu universal de tots los béns de Bernat Joan de Planella, son avi, qui féu lo dit albarà y pacte de promesa.

Lo qual com a tal tenetur ad interesse per no //641v// haver sdrvat lo pacte per aquell fet y ser son hereu.

Lo qual interès entén dit Babau que és lo valor de que dit misser Benach ne ha hagut dels deputats de Cathalunya, los quals li'n han pagades al dit misser Benach sinc mília lliures, de les quals, rellevades les mil quatre-centes y vint lliures que dit misser Benach ne havia pagades al dit Emanuel de Planella, ne resten de franquejar tres mília sinch-centes vuytanta lliures, les quals se deuen y pertanyen a dit Babau com a primer comprador, havent de tenir lo loch que dit Benach té, com és çert que li fóra stat adjudicat lo dit dret si dit misser Benach no fos estat doctor del Real Concell.

E com vostra magestat sie senyor y jutge suprem sobre tots les ordinaris officials reals y ministres de sa magestat per a conéixer de semblants agravis per sos ministres y concellers fets an dol y trassa de ocupar-se lo que no és lur, oblidats de ses pròpies conciències y jurament per ells prestat en lo ingrés de son officis, no servant les leys jurades, Constitucions y altres ordiancions de la terra, ans bé prenent noves intencions y trasses per a fer a llur alvedrio, del qual tot se deservex Nostre Senyor y los pobres ne petexen en gran manera, suúplica humilment a vostra magestat dit Babau, representant- //642r// li los dits agravis y danys y que per rahó de las ditas sentències en la manera ja dita fetas a patits y patex, sie de son real servey manar fer-se aportar lo procés y cometre la conexensa de ditas cosas per dit querelant demanades a persona zelosa de la pròpria conciència de vostra magestat per la obligació que té en desagriar als desagriats y fer restituhir lo que és degut als qui han patit per no fer justícia sos ministres faltats contra de aquells remeys oportuns fins ara per la mercè tant gran que vostra magestat nos fa de tenir las presents Corts sí y conforme féu lo pare de vostra magestat

en lo any mil sinch-cents vuytanta-sis en la causa de Pere Cassador y tal Puiggener, banquer tots de la present ciutat de Barcelona contra en lo present Principat de Cathalunya, asumint-se aquella y provehiont lo de justícia conexent dels agravis que havia fets y danys havia donats als dits Cassador y Puiggener, com a més del que és just que dit Babau cobre lo procehit de dita casa conforme té deduhit (és també just que no reste sens càstich lo relador qui semblants agravis e injustícies li té fetes satisfent-lo en danys e interessos que per enassò ne ha patits, y axí-u demana y supplica a vostra magestat de qui se spere tota quietut y bé).

[Galceran de Cardona i Sunyer]

Ítem, se quexa don Galceran de Cardona y Sunyer que lo dilluns de Carnestoltes del any mil sinch-cents noranta-sinch, lo duch de Maqueda féu pèndrer en lo carrer Ample la persona de don Hierònym Alen//642v//torn, que anava màscara acompanyant uns cotxes de damas atapades, y com aquell die los demés cavallers passejan per dit carrer Ample, se succehí que dit don Galceran se trobà serca del loch hont se feya dita captura, y en dita ocasió no féu cosa ni la pensà que fos en deservey de sa magestat, ans bé se passejave ab un cavall ab gualdrapa molt quieta y pacíficament. Y si bé hagués comès delictes algú, ni sombre d'ell, dit duch de Maqueda, per lo que li apparegué, procurà se procehís regalia contra dit don Galceran ab synistres informacions y per dit respecte, encara que sens culpa alguna, se tinguéde guardar per molt temps ab confiança dit loctinent donaria orde en que no se fes semblant opressió. Y estant lo negoci ab est stat, vingut en esta ciutat lo archiduch de Àustria y lo capità de la guarda Janot de Enquandra, y un alabarder de dit loctinent de part de dit duch li manaren acudís a servir-lo en lo recebiment havia de fer a dit archiduc, y axí dit don Galceran acudí acompanyant y acistint a dit recebiment y en casa de dit duch de Maqueda, com molts altres cavallers; y debax de esta paraula, a deu de nohembre de mil sinch-cents noranta-sinch, dit duch de Maqueda lo manà pendre y capturar per Pau Fluvià, algutzir real, y fou detingut en los càrcers reals de la present ciutat per spay de quaranta y tants dies, com largament consta en procés, lo que redundà en molt //643r// gran perjudici y notable agravi de dit don Galceran per ser stat pres y capturat debaix de paraula real y per dita ocasió patí molts grans gastos y desatents en sa pròpia casa. Per çò y altrament, supplica a vostra magestat sie servit manar revocar dita captura y procehiments de aquella com a fets contra Constitucions de Cathalunya, manant-lo desagraviar y satisfacer-li dits danys, com de vostra magestat confia y spera.

Ítem, se quexa dit don Galceran que per rahó de una mercè de cent ducats cada any que-s feu a Luysa Sunyera, viuda relictà del spectable misser Joan Sunyer, vicecançeller de la Corona de Aragó per lo emparador don Carlos, de felice memòria, y per altre mercè que féu lo rey don Phelip segon, de felice memòria, a la noble dona Rafela de Cardona de cent ducats cada any se deuen vuy en dia al dit don Galceran com ha hereu de la dita Luysa Sunyera y de dita noble dona Rafela, dos mília nou-centes noranta-dues lliures, sinch sous y set, com consta ab los actes los quals se exhibexen. Per çò y altrament, supplica a vostra magestat dit don Galceran sie servit manar pagar-li dita quantitat, com de vostra magestat confia y se spera.

[Francesc de Cruïlles i de Rajadell]

Francesch de Cruylles y de Rajadell, donzell, se quexa que sent senyor y possessor del castell, termenat de Peretalada, bisbat de Gerona, en virtut de una sentència real proferida per lo sereníssim infant don Enrrich de Aragó, loctinent y capità //643v// general en lo present Principat contra lo procurador fiscal real y la universitat y singulars

de Peretallada, ab la qual se declara que lo dit castell de Peretallada, del qual leshores era senyor y possessor Bernat Gilabert de Cruylles, és castell termenat, tenint omnia iura castri, podent capbrevar ses rendes y drets dominicals té en los hòmens propis y altres terratinents y podent altrament exercir tots los casos de jurisdicció que li toquen com a senyor de castell termenat, lo balle general e son loctinent en la stació de Gerona de fet ha tentat de fer alguns stabliments de algunes terres de dit terme. Y en perticular ha stablides terres a Sadorní Rocosa, notari de Peretallada, y ha Anton Boujunt, del forn de dita vila, en manifest agravi y perjudici de dit Francesch de Cruylles, com juxta consuetuts feudals y altrament per disposició de dret comú dit Cruylles té la intenció fundada que totes les terres scituades en dit terme són en alou y directa senyoria de dit Cruylles com a castellà de dit castell termenat y no de altri. Per tant, dit Cruylles exhibint la dita sentència del dit infant don Erinch prout ecce, supplica que sien cassats, revocats y annul·lats tots y qualsevol stabliments y altres qualsevol alienacions feudals fetes per dit balle general e, o, son loctinent y per altres qualsevol oficials reals //644r// fets y fetas a qualsevol personas de terras scituades en dit terme y en perticular los stabliments fets a dits Rocosa y Bou y de condemnar al dit balle general e, o, a son loctinent y al fisch real en la reffeció de tots los danys, interessos y despeses que dit Cruylles ne haurà patits y a cetero que se abstinguen en fer altres y semblants stabliments e o alienacions en lo terme de dit castell termenat y en tot compliment de justícia ser-li administrat. Lo offici, etc.

[Joan Albert]

Joan Alberch, Blanquer, ciutedà de Barcelona, fa quexa a vostra magestat de que, havent excedit a coses y affers del General de Cathalunya y havent acistit en la casa de la Deputació de la present ciutat per orde dels deputats y de la divuytena feta sobre la captura intentada del diputat militar de Cathalunya y aleshores ere, y havent servit en dita casa per orde de dits deputats, conforme a disposicions y leys de la terra, Capítols y actes de Cort, fonch perseguit per los oficials reals, de manera que ha stat fora de sa casa vint-y-dos mesos, anant divellant de nit y de dia per temor de ésser posat en presó. Del que, ultra ha patit molts traballs, li'n han resultat en sa persona y casa molts innumerables danys per no haver pogut alimentar sa muller y fills y família segons tenia obligació, sinó que han hagut de vendre per llur absència muller y fills lo que tenian en casa per a poder menjar y sustentar-se y se li han causat altres descommoditats que ab tant llarch temps se dexe creure y llegir haurà patit un home que havia de guanyar lo sustento quotidià de sa casa, no tenint altre //644v// ramey si no era lo treball, indústria y suor de dit Joan Albert, tots los quals danys ha sustentat y suportat per haver acistit en negocis del servey del General y sens haver comès delictes algú ni haver degut may ni deure res a la Règia Cort.

Totes les quals coses se representan a vostra magestat perquè los oficials reals són estats causa de dits danys, desatents, desagravis sien castigats y perquè ell sie desagraviat, conforme en lo agravi general sobre dita captura presentat encara més specificcadament contengut, al qual fa relació, y segons de justícia serà trobat fahedor, compliment de la qual supplica per vostra magestat ésser-li administrat, etc.

[Francesch Llombart]

Ítem, se quexa Francesch Llombart, syndich de la vila de Ordis y de la vila de Capmany, de la vila de Navatta, de la vila de Vilabertran, del loch de Òrffens, que no obstant que per Constitucions de Cathalunya estiga disposat que ningun capità general ni perticular alcayt, algutzir, porter ni altres oficials pugan pendre adsembles, pallas, vitualles, llenyes ni altre manera de monicions als provincials de Cathalunya, si no és pagant-ho

primer y satisfent-ho segons la valor de la causa, tota via, de uns quants anys ensà, los capitans //645r// generals y officials ho ministres de la Capitanía General, contra dites Constitucions, han pres moltes lenyes, albres, carros, bous y altres maneres de instruments als hòmens habitants als sobre dits lochs sens voler-los pagar lo just preu y valor de dites coses, manant-los ab graves penes que carretejassen o carregassen ls fusta que en lo present Principat se tallava per a la fàbrica de las galeras, fent-los despeses y molts altres gastos que los han dat los soldats de peu y cavall, sens haver-los pagats y satisfets del que havian gastat y despès. Per causa dels quals manaments y compulsions forsosas han hagut de pagar dites universitats y los perticulars de aquelles de sos propis dinés més de vuyt-centes lliures, ultra dels quatre dinés per lliura per quintar de fusta que offeriren pagar los dits ministres de la dita fàbrica, com més largament consta ab las àpochas y alberans se exhibiran. Y com los dits provincials hajan fet lo dit servey a sa magestat y sie just que sien pagats del que han gastat y treballat y bastret, supplan per çò a vostra magestat sie de son real servey manar desagraviar a les dites universitats y satisfacer aquell lo que legítimament constarà que hauran pagat y bestret cada una de elles respectivament per lo dit tragí o fàbrica de las galeras ho soldats, com de la real mà de vostra magestat estos fidelíssims vassalls de vostra magestat speran.

[Carles de Lupià]

Ítem, se queixa don Carlos de Lupià que a vint del mes de maig de mil sinch-centes noranta-sis fonch capturat en la vila de Thoir per Barthomeu Balle, //645v// commissaris del Sanct Offici, per orde dels reverents inquisidors don Francisco de Çuaso, Heredia y Prado, al qual dexà a manlleuta de quatre mil ducats, que dins un breu termini se hagués de presentar y posar dins los càrcers de dits reverents inquisidors. Lo qual, per obtemperar dita manlleuta, se presentà y posà en las càrcers de dits reverents inquisidors en la present ciutat de Barcelona hans de vint dies après de dita manlleuta y en dits càrcers fonch detengut per dits inquisidors fins a vint-y-hu del mes de febrer de mil sinch-centes noranta-set, patint en aquelles molts gastos y treballs tals que li fonch forsat haver-se de deffensar y fer venir los testimonis de sa deffensa del Comptat de Rosselló, que dista la present ciutat trenta leugas, ab la qual deffensa plenament constarà de sa innocència y disculpa, com més largament en lo procés està contengut. Y no obstant que tant manifestament apparagués de sa disculpa, los dits inquisidors, ab sentència precedent, condemnaren al dit don Carlos de Lupià en donar y pagar als còffrens de dits inquisidors per los gastos extraordinaris cent ducats y en setze mesos desterro de la present ciutat y de la vila de Tuhir, los quals cent ducats ab effecte pagà lo dit don Carlos de Lupià, com consta ab àpocha rebuda en poder de Miquel Cellers, notari públich de Barcelona, a vint-y-hu //646r// de febrer de mil sinch-centes noranta-set, y dos-centes reals per los gastos del procés, de la qual sentència lo dit don Carlos de Lupià se apel·là devant los inquisidors de la vila de Madrid. Per rahó de la qual appellació los dits inquisidors apretaren en dits càrcers al dit don Carlos més del que solian, de tal manera que tingué per bé dit don Carlos de Lupià renunciar a dita apel·lació y pagar la sobre dita quantitat y obeyr dit desterro. Per çò, supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagraviar com de la real mà de vostra magestat se confia.

[Margarida Ferran]

Ítem, se queixa Margarita Ferrana, muller de Joan Ferran de Tàrraga, dient que com Joseph Mir, Mathia Vinyalls y Antoni Bordell, hòmens de mala vida de la vila de Tàrraga, haguessen mort a Pere Ferran, fill de dits cònjuges Ferrans, y dita Ferrana hagués feta enquesta criminal y instància y part formada contra los dits en al cort del balle de

Tàrraga que leshores era dit Riera. Emperò, dit balle may volgué pendre ni capturar dits homicides, podent-ho molt ben fer y passejant-se aquells públicament, axí que fonch forsat per denegació de justícia evocar la causa en la Audiència Real, la qual és a relació del magnífich misser Çescases Basturs, notari.

Ítem, tenint letres de la Real Audiència presentades a dit Riera, balle, perquè capturàs als dits delinqüents, no sols no-ls ha volgut cap//646v//turar, però s'entèn que avisave aquells, axí no són estats fins vuy castigats y dit Bordell és mort sens ésser stat castigat ni pres.

Ítem, se entengué après que dit balle havia entrevingut en la mort de dit Pere Ferran y que no fóra mort sinó per dit balle.

Ítem, dit balle féu manasses a dita Ferrana que si no perdonava a dits malfactors, que li faria a ella enquestas, com de fet li'n ha fetas oposant-li falsament lo que li ha apperegut, axí que ha hagut dexar sa casa y son marit y se n'és tinguda anar en Barcelona.

Totes les quals coses consta en lo procés de dita causa criminal que és en poder de dit balle. Per çò, supplica a vostra magestat la mane desagrviar, com de la real mà de vostra magestat se confia.

[Benet de Fluvià, Godofre de Mendoza i Violant de Luna]

Ítem, se quexan Benet de Fluvià y de Torrelles, don Godoffre de Mendoza, dona Violant de Luna y Torrelles, que en lo any mil tres-cents setanta-dos, casant lo sereníssim rey en Pere la sereníssima infanta dona Joana, sa filla, ab lo compte de Empúries, entre les altres coses que li donà y constituí en dot fonch //647r// la vila de Vinçà, en lo Comptat de Rosselló situada. Y sobre los pesquers o herbatges de Conflent li constituí quatre mil vuyt-cents sexanta sous barcelonesos de censal de semblant pensió annual, promettent que en cas no abastassen los preus dels arrendament de dits pesquers ho herbatges a pagar dita annual pensió de censal, que en tal cars lo que faltaria a la dita quantitat o prometia pagar dels fruyts y rendes dels lochs de Morvedre y Vila-real, del regne de València. Per les qual coses obligà splicitament y generalment tot son real patrimoni. Al qual dot y dret de dit censal y a la dita dona Joana per títol de legítima successió don Godoffre de Mendoza, Benet de Fluvià y de Torrelles, dona Violant de Luna y de Torrelles, si y conforme apar de una real sentència a relació del magnífich misser Steve Riusech, doctor de la dita Real Audiència, a onze de abril mil sinch-cents sinquantaset proferida. Y com los dits pisquers o herbatges de molts anys ensà no hajan bastat ni basten a pagar los dits quatre mil vuyt-cents sexanta sous annuals, conforme apar per los comptes del patrimoni real donats per lo procurador real de aquells, comptats en lo offici de mestre racional de la casa y cort real en Barcelona residint; y com sie en molt gran dany dels dits don Godoffre de Mendossa, Benet de Fluvià y de Torrelles, dona Violant de Luna. Per çò y altrament, sentint-se gravats los dits Benet de Fluvià, don Godoffre de Mendossa, dona Violant de Luna, supplican a vostra magestat sie de son real servey y manar pagar lo que resta a pagar de dita penció del die que ha cessat de pagar aquella íntegra y axí bé demanar continuar lo pagament //647v// de aquella des del dia que ha cessat lo procurador real de vostra magestat de pagar aquelles, desagrviant als dits agraviats, y serà fer justícia com de la real clemència y mà de vostra magestat speren.

[Joan Sinent]

En lo any mil sinch-cents vuytanta-set fonch decernida per lo magnífich misser Francesch Ubach, aleshores jutge de la Règia Cort, certa execució en virtut de cert lohament de Cort devers y contra la persona y béns de Joan Monclús en lo acte de la qual

Francesch Barenguer, assert commissari real mer executor de aquella per complaire adalguns enemichs de Joan Sinent, parayre de la vila de Ribes, pretenent que dit Sinent havia acullida en sa casa roba de dit Monclús y que ocultava aquella, féu apprehensió de tots los mobles de dit Sinent y de algunes saques de llana y de tot quant tenia en sa casa y dites coses vené de la manera que li apparegué y en tal manera que restat dit Sinent destruhit y pobríssim que no-s pot sustentar-se ell ni sa família. E com de dits excessos no-n haja pogut haver encara regrés algú en la Règia Cort, per çò, representant aquestes coses per via de agravis, supplica a vostra magestat que sie de son real servey manar desagriar a dit Sincut, com axí sie de justícia.

[Francesc Seguí]

Francesc Seguí, fill de Joan Antich Seguí y nét de Joan Pau Seguí, se quexa de la sentència //648r// de greuges en favor de dit Joan Pau Seguí donada, del qual és ell hereu, en lo any mil sinch-cents quoranta-set, en quantitat de cent sinquaranta liures, no obstant que en greuges de les Corts del any mil sinch-cents sinquanta-dos y en greuges de les Corts de mil sinch-cents sexanta-quatre hage comensat a rebre, se li falten a cobrar la quantitat de cent y vint-y-tres liures, denou sous y deu dinés, segons dites coses constaran ab les sentències sobre dites coses profferidas. Supplica per çò a vostra magestat sie servit en smena de dit crèdit lo mane pagar íntegrament y satisfer del que li és stat adjudicat, com axí sie de rahó y de justícia, la qual per tota gràcia y mercè spera de vostra magestat.

[Síndic de la vila de Martorell]

La vila de Martorell està vexada y molestada per los officials o ministres de la Capitanía General en gran manera per çò que envien molts commissaris y altres persones en la dita vila de Martorell y allí se fan apposentar per forsa per les cases y se fan donar menjar, beure y llit, sense voler après pagar condecement; y per rahó del dit tall de fusta són molestats en lo de les carretes en tant excessiva manera que dos anys en aquesta part ne ha pagades los clavaris de dita vila de Martorell dos-centas sinquanta liures o més, lo que és dany notabilíssim y contra les Constitucions de Cathalunya, privilegis, usos, costums. Supplica per çò lo síndich de Martorell a vostra magestat que-s servezca reparar uns danys y agravis tant manifests y patents, reintegrant la dita universitat en lo que ha patit fins assí, provehint en lo sdevenidor de remey competent.

[Pau Joan Puiggener]

Ítem, se quexa Pau Juan Puiggener, mercader //648v// de la present ciutat, fill de Pau Puiggener, quòndam, per lo que. Essent lo dit son pare posat ab sentència en lo compartiment de les greuges en les Corts del any mil sinch-cents sexanta-quatre y après los tudors y curadors de dit Pau Juan Puiggener són estats posats en lo compartiment dels greuges de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch; y no obstant dits compartiment, resta cobrador dit Pau Puiggener de quantitat de cent y sinquanta liures, vuyt sous y tres dinés. Per çò, supplica humilment sie de son real servey manar-lo desagriar y satisfer en la dita quantitat en la qual reste creador per las rahons demunt dites.

[Francesc de Vilaseca]

Ítem, se quexa Francesch de Vilaseca y representa per agravi reparador en la present Cort y diu que al temps que per sa magestat o ministres y officials seus en son nom se féu apprehensió de la jurisdicció dels castells y baronia de Verges, de la Tallada y Bellcayre foren per dit senyor rey o sos ministres extrets y spoliats Anthoni Calvó, notari de Roses,

y Monserrada Calvó y Mercet, cònjuges, de las notaria y scrivania públicas de dits castells y baronia y dels tèrmens de aquella, la propietat de les quals era cosa distincta y separada de dita jurisdicció y del domini dels senyors de aquella //649r// quant a la quarta part de dits cònjuges pròpia y estaven e, o, tunch conforme sos predecessors abans de temps immemorial havien stat en quieta y pacífica possessió pagant com pagaven per cens y regonexensa de domini ab benefici de Nostra Senyora en la iglesia de la vila de Castelló de Empúries y al beneficiat de aquell vint liures per quiscun any sens conexença de causa ni ésser stats oyts ni citats ni condempnats ab la sentència contra lo baró y senyor de dita baronia sobre dita jurisdicció proferida. Y després ensà sa magestat y sos officials continuant dit spoli la han possehida, concedida o arrendada y may han volgut restituhir aquella o, com és dit, la quarta part a dits cònjuges Calvons ni després a dit Francesch Vilasecha com a donotari de dit dret y propietat de dits cònjuges Calvons, contra disposicions de Constitucions Generals de Cathalunya y en perticular contra la Constitució del rey en Pere segon, en la Cort de Barcelona del any mil sinch-cents vuytanta-tres, Capítol vint-y-quatre y alters posades en lo títol “De violència y restitució de despullats”, del qual spoli també ha resultat altre, perquè dit benefici y beneficiat en son nom és stat y és fraudat y spoliat de dit cenç annual sens conexensa de causa y contra disposició de dret. Per çò y altrament, dit Francesch de Vilasecha, notari de dits cònjuges Calvons y Mercets, en son nom y de dit beneficiat, demana que per observança de dites Constitucions y altres leys de la terra dit suplicant sie íntegrament restituhit eb dita propietat y dret de aquella, conforme a la disposició del rey don Pere, ensemps ab tots los fruyts, grans y emoluments que de dita quarta part de notaria y scrivania han provingut y són stats rebuts després de dit spoli y que lo //649v// rebre danys y agravi y ell reffarà a dit benefici y son beneficiat los dits censos y-l mantindrà en possessió de rebre aquells, com axí sie de justícia.

[Actor de Francesc Juallar]

Quexa-s lo actor de Francesch Juallar, fill y hereu del quòndam misser Rafel Juallar, assessor que fonch del governador de Rosselló y Cerdanya, dels notables agravis y danys que se li feren per lo lochtinent general de vostra magestat y per los magnífichs misser Joseph Mur, misser Hierònym Planes, quòndam, y misser Salvador Fontanet en la captura que de sa persona se féu y en lo molt que-l feren patir en las càrcers reals de la present ciutat, en los quals lo feren patir per temps de nou o deu mesos. De la qual isqué ja malalt y en la infàmia que per la condempnació que contra ell se féu per dit lochtinent general y magnífichs doctors alt anomenats contra sa persona sospenent aquell per spay de tres anys del offici y exercici que de vostra magestat tenia de assessor sols per haver entrevingut en la causa que en la vila de Perpinyà se tractava de la pobilla Ballarona, per lo qual, conforme dels mèrits del procés consta ere dit misser Juallar immune de tota culpa conforme constarà largament per lo dit procés y defenses en aquell donades, a les quals coses se fa relació. Y com dit Rafel Juallar per causa de dita condempnació no sols hage patit en la hazienda o béns però també en la honra y últimament sie mort durant lo temps de la suspensió per lo gran anuig que tingué de viures sospès //650r// y condempnat sens have comès delictes algú, havent ell servit a sa magestat en altres officis, com són jutge de appellacions, advocat fiscal y en lo offici de assessor, ab tota legalitat, y per consegüent dit Juallar restàs greument agraviat. Per çò, deduhint dit actor de dit Francesch Juallar, fill y hereu de dit Rafel, les sobre dites coses en loch de agravis y en aquell millor modo y manera que de dret pot, supplica a vostra magestat lo mane desagraviar, fahent-li smena dels danys y injúria dit Rafel Juallar, son pare, patí, conforme és de dret y de justícia.

[Joan Pere Luch]

Ítem, se quexa Joan Pere Luch, notari, vuy ciutedà de Barcelona, que don Joan de Quaralt, òlim governador dels Comptats de Rosselló y Cerdanya, lo féu pendre y capturar en la vila de Illa, en lo Comptat de Rosselló, sens causa ni culpa alguna, no podent conèixer de aquell en dita vila de Illa, perquè si culpas algunas hagués tengudes, la conexensa y càstich de aquelles tocaven al vescompte de dita vila de Illa o a sos officials, per tenir en aquella toca jurisdicció civil y criminal. Lo qual capturà y prengué Cosme Samaler, balle de dita vila de Illa, per manament y orde donat de paraula per lo dit don Joan de Queralt, sols per satisfer a la malícia y mala voluntat que dit don Joan de Queralt té al dit Luch y dita captura se féu a vint-y-hu del mes de setembre de mil sinch-cents quaranta-quatre; y dit die fonch dexas dit Luch a manlleuta que per tot aquell die se hagués de presentar devant dit don Joan de Queralt en la vila de Perpinyà, a pena de sinch-cents ducats. Y vehent dit Luch la //650v// gran malícia y mala voluntat que dit don Joan de Queralt li tenia y que sols lo fehe capturar per a fer-lo preterir en los càrcers de dita vila de Perpinyà per sos certs respectes y malícies, regonegué ab acte de arreptio janeris devant del loctinent de capità general en los Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya y de son Real Concell y havent dit Luch recorregut, dit don Joan de Queralt envià inventariar y executar les fermansas de la manlleuta de dit Luch y los officials de dita execució se'n portaren molts dinés que trobaren en casa de Antoni Caporta, de dita vila de Illa, una de les fermances de dita manlleuta, los quals may han volgut tornar ni restituhir, no obstant que ab acte de requesta, la qual exhibeix, los fos requerit que tornassen aquelles; y havent axí dit Luch recorregut en la Real Audiència del present Principat y vehent les requestes y causes per les quals dit don Joan de Queralt havia pres a dit Luch y la deffensa per ell donada, ab la qual plenament se vehé lo agravi y poca causa que lo dit don Joan de Queralt havia tinguda de fer pendre y capturar dit Luch, y axí fonch relaxat ab conclusió feta en la Real Audiència ab manlleuta de toties quotes, lo qual té forsa de absolució; y axí demanà dit Luch a dit don Joan de Queralt lo agravi manifest de dita captura y los danys que ha patit per rahó de dita captura en los càrcers reals de la present ciutat, a hont stigué detingut més de sis mesos, patint en aquells molt grans danys //651r// de sa casa y persona, que sols per sa deffensa se gastà més de dos-cents ducats. Per çò, supplica a vostra magestat mane desagriar-lo.

[Síndic de la ciutat de Vic]

La ciutat de Vich y per ella son syndich se quexa que essent stat servit lo pare de vostra magestat, de gloriosa memòria, de instar que se eregís en aquest Principat de Cathalunya lo nou bisbat de Solçona per occórrer a les necessitats del bisbat de Urgell, havent entès que las bullas de la erecció de dit bisbat estaven ab clàusula de pendre y dismembrar del bisbat de Urgell qualsevol viles, lochs, castells, tèrmens y territoris de aquell y alguns lochs del bisbat de Vich per applicar aquells al dit nou bisbat de Solçona, los concellers y concell de dita ciutat, per prevenir als danys que-s porien sdevenir si solament se dismembrava una vila de dit bisbat de Vich, per ser ja dit bisbat dels menors de Cathalunya, enviaren encontinent al pare de vostra magestat a Joan Franch, syndich, y per son medi supplicaren a vostra magestat fos de son real servey manar no-s dismembràs cosa alguna de dit bisbat de Vich, posant al devant a sa magestat los danys que-n resultarien a dita ciutat y també los innumerables inconvenients que y havia donant-li per assò certs memorials, als quals se fa relació. Y après de haver stat dit syndich en Madrid molts mesos y haver gastat molts centenars de ducats, anant devant los commissaris ab molta pressa la causa de dismembració en la qual per part de dita ciutat se comparegué, gastant també molts centenars de ducats per la prossequició d'ella, entenent que los

commissaris ele //65lv// gits per dita dismembració havien de fer aquella ab orde de sa magestat, acudiren altre vegada en Madrid, envià allí a altre syndich, lo qual juntament ab un canonge de dita isglésia que per part del Capítol de aquella se embià representaran a vostra magestat, qui·ls féu mercè de donar-los audiència, los grans prejudicis, danys y agravis que tota aquella ciutat, hospital, monastirs, isglésies e los emoluments, drets y imposicions d'ellas avien de patir si tal dismembració se feya y permetia. En la qual anada de syndich se gastà dita ciutat axí matex molts centenars de ducats, havent stat dit syndich en Madrid vuyt o nou mesos, y a bé que en aqueixa anada, çò és, als quatre de octubre de mil sinch-cents noranta-set a dita supplicació de dita ciutat y Capítol se obtingué un decret ab que sa magestat manà als commissaris que dita dismembració se fes sens dany ni perjudici dels habitants en dita ciutat de Vich, y en cars que fos ja feta la declaració y dismembració e applicació en dany de dits íncolas y habitants en dita ciutat se reparàs hans de posar-la en exequució que tal era sa real voluntat y dit decret se presentàs als dits commissaris, donant-lo al archabisbe de Tarragona, hu de aquells no sols no dexà de fer dita dismembració, però encara excedint en gran manera los límits de lur commissió feren aquella ab tant gran excés //652r// que levaren les millors y més populosos viles que tenia dit bisbat, que són Servera, Tàrraga, Verdú, Anglasola y Bellpuig, juntament ab vint-y-sinch de altres menors, que entre tot és un terç del bisbat de Vich. Lo que de ninguna manera devia sa magestat permetre, axí per haver més de vuyt-cents anys que dita isglésia tenia y possehia pacíficament dites viles y llochs per molt justes causes y rahons ab auctoritat apostòlica y commissió dels reys de felice recordació, predecessors de vostra magestat, com per ser-se empobrida dita isglésia y ciutat per los molts grans serveys féu en emplear-se en la deffensa contra infels en temps que quasi tot lo present Principat stigué en poder de moros. Per lo qual temps fou exhigida de la isglésia emetropolitana y se conservà allí lo metrèpoli per més de cent anys, des del compte Borrell fins al compte Ramon Barenguer, com altrament per ser més de sa magestat de sa ciutat de Vich que la de Solçona y per altres causes y rahons que se representaran a sa magestat a memorials a de part lliurats a vostra magestat, per les quals coses y també per la inpressió que ha sobrevingut a petició de sa magestat de les abadies del Stany, y Sant Joan ses Badesses, que staven scituades la una a dos leugas y l'altre a sinch leugas de dita ciutat y de molts priorats, que axí matex se són privats en dit bisbat y d'ells y llurs rendes eregides diverzes dignitats en altres isglésias fora del dit bisbat, lo que de ninguna manera se devia permetre. Y ja que fos servit sa magestat que fossen supprimidés, se havian de aplicar en la mateixa ciutat havent-y prou isglésies, monastirs y hospital y studi molt pobres y que patexen molta misèria, resta la dita ciutat absque aliquo humano //652v// solatio y patex en grandíssima manera per lo que se li ha llevat de comerç y de servitut los emoluments d'ella y axí hauran de necessitat disminuir los sufragis que en ella se feyan de les rendes que los hospital, almoynes, monastirs, beneficcis, obres pies reben sobre los emoluments y imposicions de dita ciutat, y com sie de dret que qui és causa del danys és vist donar aquell y lo pare de vostra magestat, de gloriosa memòria, encara que ab sancts y christians intents, haja procurat erecció de bisbat de Solçona, haja causats aquells, spera dita ciutat que vostra magestat ha de reparar-los. Per çò, lo syndich de dita ciutat, representant a vostra magestat dits danys, agravis y prejudicis causats a la dita ciutat per dita desmembració, com per la suppressió de dites abadies y priorats y applicació en altres isglésies, supplica humilment a vostra magestat sie de son real servey manar reparar aquells manant revocar dita sentència de dismembració y restituhir lo dit bisbat en son prístina y antiquíssima possessió y manar y reffer los danys a patits fins assí, y altrament, de aquells millors modo y manera que de dret y justícia fer se pugua, com spera de la real mà de vostra magestat.

[Martín de San Juan, procurador del Duc d'Alba]

Per los jutges y provehidors de greuges de las últimas Corts celebrades en la vila de Monçó en lo any mil sinch-cents vuytanta-sinch, lo procurador patrimonial de sa magestat fou condempnat en donar y pagar de las peccúnias del servey per//653r// Cort fet a sa magestat per los agravis al il·lustríssim don Antonio Viamonte Álbare de Toledo, condestable y gran canceller de Navarra, duque de Alba y senyor de la vila de Castelló de Farfanya, de una part, la restant quantitat de las Corts atràs tingudes, y junctament sis-centes liures degudes cada any de les Corts últimas, que foren lo any mil sinch-cents sexanta-quatre fins a la conclusió de aquellas Corts y de las ditas Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch; las quals quantitats liquidades en lo offici de mestre racional feren summa de vint-y-quatre mil set-centes y deu lliures, deu sous y quatre dinés, de les quals rebé per lo primer compartiment vuyt mil sis-centes quoranta-vuyt lliures, deu sous, nou, y per lo segon compartiment dos mil vuyt-centes sinquanta-tres lliures, denou sous y quatre dinés, les quals dos partides acumulades prenen summa de onze mil sinch-centes dos lliures, deu sous y un diner. Les quals, deduhides de ditas vint-y-quatre mil set-centes deu lliures, deu sous y quatre, reste divent sa magestat tretze mil dos-centes dues lliures, dotze sous y dos dinés, y de altre part resta divent sis-centes lliures en quiscun any des de la conclusió de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch fins a la conclusió de les presents Corts. Per çò y altrament, Martín de Sant Juan, procurador de dit duch, supplica a vostra magestat li mane pagar dites quantitats del servey de la present Cort, lo que tindrà a singular mercè.

[Domingo Mitjavila]

653v// Domingo Mijavila, de la vila de Mataró, és estat agraviat per quant essent fermansa a la Thesoraria per Joan Reynes, commissari reyal, ab altres fermances, çò és, Jaume Torner, habitant en Mataró, ab les demés persones, que tots tenen per poder pagar y sots lo dit Mijavila és estat exequutat per requerit al dit Reynes la Thesoraria per algun delict. De manera que dit Domingo Mitjavila sol ha patit en més de quatre-centes liures, venent-li sos béns mobles y fruyts de la heretat a manco preu, com consta ab los comptes y procés que per justificació de tot se fa hostensió, reffusant sempre de donar-li loch ni cessió contra dit Reynes y les demés fianses; encara que mossèn Scolà, ajudant de thezorer, moltes y diverses vegades ne sie stat request per dit Domingo Mijavila ni ab lo thezorer ha pogut alcansar, remetent-o al dit mossèn Scolà en loch de donar-li lo loch y cessió lo amanassava de posar-lo a la presó en presència de testimonis; y los dit Reynes se passejà públicament per la present ciutat y per tot sens poder-ne haver justícia, per la qual causa dit Domingo, muller y fills són vinguts a total ruyna y perdició fora sa casa. Per tant, supplica a vostra magestat li plàcia de son real servey manar-li administrar justícia y desagraviar-lo en los danys que ha patits per la denegació de justícia.

[Violant de Ballet]

Ítem, se queixa a vostra magestat Violant de Ballet, viuda relictà del quòndam Pere de Ballet, algtzil //654r//real ordinari que fonch de la governació de Cathalunya, que essent stat lo duch de Maqueda synistrament informat contra lo dit Pere de Ballet, essent dit duch lochtinent de vostra magestat en aquest Principat y Comptats, haver fet pendre y capturar lo dit Pere de Ballet per haver aquell tingut molt temps pres en los càrcers reals de la present ciutat, sens haver comès lo dit Ballet delict ni crim algú del qual may haja constatat ni pot constar, hans bé lo interès que se li demanava al dit Pere de Ballet era causa y interès civil axí com après s'és declarat en la Real Audiència.

Y après de ésser stat relaxat de dits càrcers per provisió feta per lo Real Conçell ab manlleuta a requesta de dies, que té en Cathalunya forsa de diffinitiva, sens seguir-se nova cosa, fonch altre vegada manat per dit duch de Maqueda fos tornat en dits càrcers, en los quals dit Pere de Balle stigué molt temps, y après fonch tornat relaxar. Vists los grandíssims agravis se li havian fets, essent com era ell un official tan antich y ab més de sinquanta anys de servey, determinà de donar-ne rahó a vostra magestat, com de fet ho haguera si no que caygué malalt, de la qual malaltia morí; y axí, representant a vostra magestat dita Violant de Ballet, viuda y hereva del dit Pere de Ballet, los sobre dits agravis per los quals ha patit molt la honrra de dit son marit y ha gastat molta part de sa hazienda y de sos fills, sie vostra magestat servit manar-la desagaviar, com sie axí de justícia y ho spere de vostra magestat.

[Pere de Ballet]

Ítem, se quexa a vostra magestat misser Pere de Ballet, //654v// doctor en drets, que essent ell provehit en assessor ordinari de la Capitanía General, com consta de son privilegi als vint-y-tres de setembre de mil sinch-cents vuytanta-nou, y havent servit en dit offici als lochtinents de vostra magestat y en son cars al portant-veus de governador y capità general temps y spay de més de sis anys, ab tota aquella integritat, bondat y legalitat convenients, lo duch de Maqueda, havent-lo també servit a ell més de dos anys, sens precehir causa alguna ni sense haver comès dit misser Pere de Ballet delictes ni crim algú, sinó tant solament per lo que dit duch de Maqueda stigué synistrament informat contra lo dit Pere de Ballet, o altrament per lo que li donà gust, del que restà dit misser Pere de Ballet molt agraviat y injuriat per no acostumar-se de fer semblants revocacions de officis si no és per delictes comesos en officis, lo que cesse ab lo dit misser Pere de Ballet, perquè no consta ni pot constar de tal. Y axí, representant a vostra magestat dit agravi, attès que la honrra dels juristes és molt delicada y per dit respecte haja patit molt dit misser Pere de Ballet en sa fama y stimació, sie vostra magestat servit manar-lo desagaviar, com sie y ho spere de vostra magestat.

[Jeroni de Vallgornera i Montagut]

Quexa-s Hierònym de Vallgornera y de Montagut, com a fill y hereu del quòndam Joan Joseph de Vallgornera, de un agravi notable que Miquel Gavalvà, alguatzir real y del scusado, féu al dit quòndam Joan de Vallgornera, son pare. Lo qual Gavalvà en companyia //645r// de tal Gavalvà, fill seu, com a pretès procurador fiscal de la gràtia del scusado feta a la magestat del rey Phelip, pare de vostra magestat, per Sa Sanctedad, de la millor casa dalmerna qu-es trobaria en cada parròchia del Principat de Cathalunya, per haver los dits Gavaldans, ab companyia de molta gent armada, entrat en lo castell de Vilanova de la Muga, que era propri de dit Joan de Vallgornera y vuy és de dit Hierònym, en lo qual feya sa habitació, per haver-lo scorcollat sens acistència del ordinari, de dit Vallgornera ni tenir provisió alguna dels doctors del Real Conçell civil ni criminal, a effecte de capturar-lo si en dit castell fos trobat, sols per haver dit Vallgornera pres lo deme per temps de dos anys de la casa del Callabe de Villanova, la qual casa estava assenyada per los arrendadors del scusado, per lo que inventariaren tots los béns de dit Vallgornera y de grans que-s trobaren de llur propietat auctoritat, lliuraren encontinent als arrendadors del dit scusado tot lo que pretenian los tocava dels delmes de dita casa de Tallabot per les dites dues anyades, sens fer-ne clarícia a Anna de Vallgornera, venent-li axí tant encontinent dotze botes de oli en preu de vint-y-quatre lliures per llurs dietes, prenent-li axí també per temps de dos anys la casa d'en Reig de Monsat, ço és, tots los fruyts, grans, rayms, llanes, canelatges y altres coses de que se acostume rebre

delma en la parròchia de Parelada. Ítem, lo matex feren en la casa d'en Coll, ferrer de Olot, que està en la parròchia de Santa Margarida de Brianya, vegueria de Camprodon, y per //655v// lo matex temps la casa d'en Pla del Coll, de dita vegaria ho procehit de les quals coses, per rahó dels delmes que tocaven a dit Joan de Vallgornera, per summa de dos-centes liures. Y a més de assò dits Gavaldans, podent ésser pagats si cosa alguna se'ls devia dels mobles que havian inventeriat en dit castell, per malícia y causar més danys a dit Vallgornera li prengueren una ramada de eugues que dit Joan de Vallgornera y Anna, muller sua, havia comprades de dona Agnès Descany en preu de sis-centes y noranta-sis lliures, y aquelles feren vendre dits Gavaldans en la plassa de Castelló de Ampúries, les quals comprà lo matex fill del commissari Gavaldà a rahó de sexanta-sis lliures lo parell, valent-ne la meytat més, la qual venda digué feya com a procurador fiscal que era del scusado. Per les quals coses dit Vallgornera fench greument agraviat y patí notables danys tant per ser dites coses contra Constitucions, Capítols de Cort y privilegis com també per haver-se en ellas mal procehit y haver-se tingut de guardar dit Joan de Vallgornera per temps de dos anys per a que no'l capturassen per dit effecte. Perçò deduhit de Hierony de Vallgornera, en lo millor modo que pot de dits agravis, supplica a vostra magestat lo mane desagriar y reffer-li y smenar-li los danys y despeses que se li feren pus que en las Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch //656r// essent stat demanat per part de dit Joan de Vallgornera son pare, no-ls són stats pagats ni satisfets dits danys ni tampoch desagriat.

[Marianna Sorribes i Renarda]

Marianna Sorribes y Renarda, viuda, diu que és estada molt agravada per respecte de un plet aportà en la Real Audiència, per lo qual se li han procurat molts notables danys y perticularment lo any mil sinch-cents noranta-quatre per misser Monfar, Ispano y Mijavila, jutges de la cort del veguer de vostra magestat en la present ciutat de Barcelona, per respecte de dit plet fench tracta que ha dita Mariàngela Sorribes se li fes una rigurosa exequució, per quant restava a deure tres liures y sis sous a una dona anomenada Buxona, muller que era de un scuder de la muller de misser Torner, advocat contrari en dit plet contra la dita Àngela Sorribes. Y fench de manera que a les sinch de la matinada en lo mes de janer anaren a casa de dita viuda Sorribes quatre porters y un procurador, tal Font, y un manyà estant dita viuda en lo llit, desbaretant-li les portes; y ab gran rigor la llansaren del llit y li trageren per dita quantitat les coses següents: dos llits de camp ab tots sos guarniments, màrfegas, matalasos, flassades, llansols, coxins ab ses coxineres, una arquimesa avaluada deu liures, dos còfrens de alba de forma major, quatre caxas de monja ab molta roba de vàlua dintre un armari parador de monjas avaluat en trenta liures, un buffet de perduto valuat en sis liures, sis cadires y dues baxes, dos catiffes bones, vint-y-quatre canes de drap de bri de lli prim, una caxa de xiprer de //656v// sis palms de larch entretallada de tèrcia molt richa de moltes històries figurades y entre elles los tres reys d'Orient ab sos calaxos alredador y secrets dedins, y un cofret de vori rich y moltes altres coses de aram, coure, matall y les demés coses necessàries. Y lo pijor de tot, actes y scriptures de importància del plet principal del castell de Orriols y toca Avallaneda, per lo qual [intres] fench fet dit insurt de manera que la pobre viuda restà en lo carrer, havent-li arrencada la casa de ras havent-se'n aportat y pres totes les coses dites que per no enfadar a vostra real magestat se resta justificació de la veritat, supplicant humilment tot a vostra magestat li plàcia de son real servey manar desagriar a la dita viuda, sent persona de calitat, per la qual rahó restà hiligiada, de manera que de anuig de dit agravi un únich fill que tenia de edat de vint-y-nou anys perdé lo enteniment y està vuy en les casetes, lo offici real de vostra magestat com se spera lo remey de semblants casos.

[Rafael de Biure]

Los sereníssims reys de Aragó, de perpètua memòria, per los grans serveys feren les persones militars del present Principat en deffensa y augment de la corona real, atorgaren a son bras y stament diversos privilegis, gràcies y llibertats, y per ser més nobles que los altres vassalls, molt justament los diferenciaren la investigació de les dilatures y acusacions contra sas personas, manant que-s procehís ab tals causes ab gran premeditació y concideració //657r// y havent-se de fer regalia, prenian informació per saber si tenia loch lo Usatge en que la fundaven, a effecte que no fossen iniustament vexats y falsament criminats. La qual pràctica refferida per los doctors pràtics no sols no fou observada en la voluntària pretenció criminal tingué lo procurador fiscal de la Règia Cort contra Rafel de Biure, donzell en Tarragona y Vallspinosa populat, però encara contra de aquell se procehí molt ynconclerament per los ministres y officials reals quant ab fals motiu y auctoritat del Usatge "Simili modo", als vint-y-sinch de juny de mil sinch-cents noranta-sinch se féu regalia contra dit de Biure per haver son balle de Aguilar de concell de son assessor misser Francesch Descleregues, doctor en drets, ab lo rittu y modo degut, condempnat a mort a Joan Benet, lladre y estoriscador de moneda, molt consuetudinari y executada la sentència en lo loch de Aguilar, en lo qual y ha altres tèrmens en aquella baronia pertanyents té dit Rafel de Biure per antiga possessió de sos pares y le-y han tinguda sos passats de centenars de anys a esta part sense contradicció alguna tota jurisdicció civil y criminal, mer y mixt imperi, calumpniant-lo per donar lloch al dit Usatge "Simili modo", ab falsos motius, dient que ab violència havia tret al dit lladre de la isglésia parrochial del dit loch de Aguilar, y que sens provehir enquesta ni donar deffenses ni temps per a confessar sos peccats lo havia fet degollar y fer quartos, acusació molt inominiosa y de gran agravi per a cavaller de tant bon nom, y que ab tanta rectitut ha sempre fet y manat fer per justos mini//657v//stres justícia a sos vassalls y tant contrària a la veritat del fet com després se mostrarà ab la matexa veritat del fet informació rebuda en offensa y molt millor ab les deffenses a la ocasió de la captura de misser Desclergues, assessor de dit balle de Aguilar se donaren. Y en augment de aquest agravi és molt conciderable que-s procehís y se fes captura contra dit de Biure y altres en virtut de dita pretesa regalia après que per la fortificació de offensa feta per Joan Argilagas, algtutzir real, que constat no tenir lloch al dit Usatge "Simili modo", per no haver-se fet violació alguna de protecció y salvaguarda real sots la qual estan las isglésias y persona haver tingut lloch lo dit Usatge "Simili modo", en lo qual havien fundat la regalia ab la sola acusació plena de falcedats y judicials columpnies. De ha hont se seguex manifestament, y axí ha cregut y creu dit de Biure que los procehiments contra de ell fets no hisqueren de zel de justícia, sinó de segonas intencions, y ha patits de vengança per respectes perticulars y passions pròpies de alguns dels ministres de justícia. Y molts mesos après de dita regalia y provisió de capiatur fonch capturat Joan Soler per haver assistit als procehiments feren contra dit lladre monader en Aguilar; y com hagé constat per sa deffensa que en dit cars no se havia comès delictes ni excès algú, lo relaxaren. Y alguns mesos après pren //658r// gueren misser Francesch Descleregues, assessor de dit balle de Aguilar, lo qual havia fet lo procès y sentència y de son concell se feren tots los procehiments; lo qual, ab les deffenses que donà mostrà no haver-y hagut dol ni culpa alguna en lo que falsament se era deduhit y accusat, y vehent la part tanta disculpa y justificació per exhonerar sa consciència, desistí y se apartà de la instància, y havent-se oposat excepció de mala captura per no haver tingut loch lo Usatge en què stave fundada la regalia y demanant-se que atesa la dita excepció y que no-y havia instància de part formada y que dit Descleregues ere militar, fonch provehit per lo Real Consell als deset de desembre de mil sinch-cents noranta-set que fos relaxat dels reals càrcers declarant per necessària conseqüència no haver tingut loch de regalia en virtut de dit Usatge

“Simili modo” y lo que és més conciderable en augment de dit agravi és que après de assò en virtut de la matexa regalia se donà commissió per cambra y no per Cancelleria a Montsserrat Lopis, home vil, infame y que públicament és tingut per lladre y casat ab una esclava per a què capturàs, com en effecte capturà, al dit de Biure passajant-se pacíficament per la ciutat de Tarragona, y asò ajudà a concerta secreta y elevosament un enemich de dit Biure, instruhint al dit Lopis que anàs acompanyat ab gent infame, semblants d’ell y ermats de padrinyals, com o féu per donar ocasió al dit de Biure que per sí o per sos criats se fes contra dit commissari formada resistència per a què nova regalia pogués tenir loch. Però com dit de Biure sie pacífich, no se //658v// seguí res de axò, sinó que donà seguretat de presentar, com ho féu, y vingué en la present ciutat per a donar descàrrech y satisfacció de sa disculpa per los quals procehiments, commissió y captura se són causats tres molt grans agravis conciderables, no sols en persona de dit de Biure, però de dit stament y bras militar.

Lo primer, que constant no tenir loch la disposició del Usatge “Simili modo”, en lo qual stave fundada la pretesa regalia, per no haver-y hagut violació de la protecció real, se sie procehit a captura de persona militar contra tots justícia, pràctica de dit Usatge y prerrogativa del bras y stament militar.

Lo segon, que haja fet captura y donada commissió a dit effecte contra persona militar, no havent-y instància de part formada, contrafahent als privilegis attorgats al dit stament militar, assenyaladament al privilegi attorgat al dit stament per lo senyor rey Pere terç en las Corts de Barcelona, a denou de maig de mil tres-cents vuytanta y al concedit per lo senyor rey Ferrando segon, a denou de octubre de mil quatre-cents vuytanta-hu en Barcelona, Capítol dos y set, y a altre privilegi a dit per lo matex senyor rey, celebrant Corts en Monçó, datat a dos de setembre de mil sinch-cents y deu, en lo Capítol segon, per los quals stà disposat en favor de dit stament no ésser lícit al senyor rey procehir contra personas militars sens //659r// instància de part formada y cessant dita instància no poder ésser continuada y repressa per lo fisch de la Règia Cort.

Lo terçer agravi se concidera en haver donat commissió per cambra y no per Cancelleria per a capturar al dit de Biure, contrafahent a diverses Constitucions y Capítols de Cort y assenyaladament al Capítol tretzè de les Corts celebrades en Monçó per lo senyor rey Joan en lo any mil quatre-cents setanta, y a la Constitució del senyor rey Ferrando, Capítol vint-y-dos de les Corts de Barcelona de mil quatre-cents vuytanta-hu, y a la Constitució, Capítol quatorze, de les Corts per dit senyor rey celebrades en Monçó, any mil sinch-cents y deu, y al Capítol de Cort vint-y-dos de les Corts de mil sinch-cents vuytanta-sinch. Per los quals, confirmant primer Constitucions, Capítols de Cort, privilegis, pràtiques y consuetuts, etc., està disposat que los officials reals, axí ordinaris com extraordinaris, no puguen ni-ls sia lícit fer ni exercir jurisdicció alguna sens que primer hagen prestat lo jurament y homenatges requisit per Constitucions Generals y oyda sentència de excommunicació de observar dites Constitucions, Capítols, actes de Cort, privilegis y altres drets de la terra, axí universals com particulars. Los quals jurament y sentència de excommunicació no prestà ni hoy dit Montsserrat Lopis y procehí contra dites Constitucions a la refferida captura y sens acistència del procurador real de la ciutat de Tarragona; y és de gran ponderació y agravi que, representats los dits y altres agravis qui en los procehiments successius a dit Biure se feren en lo Real Conçell criminal //659v// per a què fossen com se confiava reparats y remediats, no sols no-s llevaren o remediaren, però encara absentant-se lo dit Conçell ab lo senyor duch de Fera, leshores lochtinent general per al Comptat de Rosselló per la invesió, havent fet los francesos y supplicant-se moltes viages per dit de Biure se li allergàs la manlleuta com se fehe ab tots los altres capturats, no concentí dit senyor president ni altres de dit Conçell se li allergàs, compel-lint ab semblant indirecte a dit de Biure vingué a pagar lo

que no devia, com li fonch forsat composar-se per no estar tant llarch temps en la presó, aguardant que dits presidents y Conçell fossen tornats de Rosselló, en notori perill de sa salut y vida.

Per ocasió dels quals tant injusts procehiments, dit de Biure ha patit los refferits agravis y danys no sols en lo patrimoni per los excessius gastos, però encara en sa reputació y honor per haver-se ab tant injusta regalia fundada en tant innominiosos y falsos motius, donant ocasió se digués de dit de Biure cosas tant afrentosas y tant indignes de un cavaller com eren las que-s posaran per motiu y fonament de la pretesa regalia fent-lo ab aquelles homicida de dit [Benet].

Y perquè los ministres y officials reals en la dita causa criminal tan injustament causà al dit de Biure los dits y molts altres agravis, danys notables y afronts y sie justa cosa que dit //660r// de Biure sie desagraviat, confiat que tenint vostra magestat notícia de la veritat del fet y de tant grans agravis y mal procehiments, supplica ésser justa y condignament desagaviat y sie manat per vostra magestat que los privilegis, Constitucions, Capítols de Cort y pràtiques observades a les quals se ha contrafet sien segons son tenor y sèrie guardats y observats, manant també revocar ab effecte la dita pretesa regalia y tots los altres procehiments en dita causa criminal fets y desagaviar al dit Rafael de Biure en tot lo demunt dit y lo demés en que stà agraviat.

[Carles i Paula Bou]

Carlos Bou, donzell en Barcelona domiciliat, y Paula, muller sua, se quexan de misser Joan Sabater que essent jutge del Concell Real de la present ciutat, los féu fer exequució contra sos béns, no essent ells obligats ni mencionats en lo acte en virtut del qual dita exequució decerní. Y no obstant feren oposició y obció propietària y aquelles justificades y provades promptament per actes guarentigiats, no per axò volgué parar ni dites oposicions admetre, venint expressament en assò dit micer Sabater contra les Generals Constitucions de Cathalunya per lo rey Alfonso quart celebrades en Barcelona lany mil quatre-cents trenta-y-dos, de lo que redunda no sols notable agravi y danys a dits Bous per lo que li veneren molts grans que tenian en lo mas Botius de dits Bous propis, però encara vingué contra de uns vincles reals y perpétuos en favor de dita Bou possats en Barthomeu Castellet a dotze de juliol de mil quatre-cents vuytanta-vuyt, senyor de dits Botius, manant expressament y disposant que perpétuament dits Botius haguessen //660v// de tenir y possehir de la línea consanguinitat de ell com dita Bou és y no extraneos com la adversantes y de Joan Ram, a vint de abril de mil sinch-cents sexanta-set com encara de dos sentèncias reals, la una a onze de juliol de mil sinch-cents setanta-hu y l'altre a quatorze de nohembre de mil sinch-cents setanta-set promulgades, ab les quals dits vincles declararen haver-se de servir. Y lo que pijor és, que après de haver supplicat dits Bous y la causa de supplicació ser comesa a misser Bernat Roig, doctor de dit Real Conçell, sens prestar caució alguna la part altre tenia obligació de presentar just los Capítol vint-y-nou de la Cort de Barcelona, l'any mil sinch-cents y vint, manà exequutar aquella y tragué de possessió dits Bous de dita tercera part que pacíficament tenian y posà Ysabet Sunyera tant contra disposició de dret de les dites Constitucions y Capítols de Cort dels vincles sobre dits y disposició testamentària en favor de dita Bou posats, lo que ha redundat en gran dany y agravi manifest de dits Bous y violació de dites disposicions. Per çò y altrament, dits Bous demanen ésser desagaviats, manant-los restituhir en sa possessió de dita tercera part y pagar los fruyts que fins vuy cullits ne seran y tots los danys y despeses que ne han supportat y revocar dits procehiments contra dits Bous en dit negoci fets y per nulles haver de tenir.

[Pere Cellers, procurador d'Àngela Pau Roig]

Ab sentència donada per los jutges de agravis en les Corts del any mil sinch-centes sexanta-sinch, fonch condemnat lo procurador fiscal patri//661r//monial de sa magestat en pagar a Antich Pau Roig, de la vila de Perpinyà, lo preu y quantitat de la stima que resultaria de tres pessés de terra que li eren stades ocupades per la fortificació del castell major de dita vila, y que la dita stima se hagués de fer per quatre experts anomenadors los dos per lo procurador real y patrimonial de aquells Comptats y los altres dos per la part del dit Antich Pau Roig, com més llargament ab dita sentència se conté. Y com la dita stima se sie feta juxta sèrie y tenor de dita sentència y lo dany de dites terres sie per los experts ab conformitat stimats en sinch-centes lliures, sinch sous de moneda flacha de Rosselló, dich 516 lliures, 5 sous, com consta ab los actes que-s presentan, y lo dit Antich Pau Roig sie mort de mort natural y hadequell haje sobreviscut, com vuy sobreviscu, Àngela Pau Roig, vuy muller de Pere Cellés, filla y heretiera universal de aquell y no sie stada may pagada ni satisfeta de la quantitat de dita stima. Per çò, ell dit Pere Cellers, procurador de la dita Àngela, sa muller, fent fe de tots los dits actes y de sa procura, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-la satisfer, axí com de la real mà de vostra magestat se confia.

[Onofre i Jeroni d'Alentorn]

En lo any mil sinch-centes noranta-quatre, lo duch de Maqueda, leshores lochtinent del present Principat, féu gran agravi a don Luys de Lentorn, que havent molts anys estava ab gota sens poder-se valer y podent-lo pendre a qualsevol hora y qualsevol ordinari, estant un die en Puigvert en lo llit //661v// casi tullit, fou pres y capturat ab una comissió de cambra per lo duch de Maqueda, leshores virrey, feta a un home baix infame, qui tenia procés de lladre y ab sprés orde que ab molta gent armada y ab gran avalot assetjàs dit castell y portàs pres y garrotat al dit don Luys de Lentorn, sens instància alguna de part ni provisió de jutge, ni haver-y mèrits de enquesta. Lo qual commissari féu ab dit don Luys tants excessos que fonch forçat donar rahó ab tota diligència al rey don Phelip, pare de vostra magestat, com la donà don Nofre de Lantorn, ardiacha de Benasch, de paraula y constant a sa magestat los grans agravis se feyen, manà al duch de Maqueda ab sa real carta no passàs havant en procehir contra del dit don Luys fins tingués altre orde de sa magestat, y enviàs allà les culpes; ab tot lo tingué a menlleuta en tres milia ducats, fent-lo venir molt sovint a la present ciutat, requerint-lo abans del temps y una vegada dos dies après de haver renovat la manlleuta, y stigué sempre ab la dita manlleuta fins en lo any mil sinch-centes noranta-set, que morí. Per lo que, a més del agravi gran, patí grandíssims danys en sos béns y en sa persona que estant tant tullit que sens cadira o llitera no-s podia moure, lo feyan venir en les majors calors y en los majors frets per a acabar-lo, no obstant la carta de sa magestat. Per çò, don Nofre de Alentorn, Ardiacha de Benasque y don Hierònym de Lentorn, //662r// hereus del dit don Luys, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-los desagaviar y reintegrar en tots los danys rebuts, axí en la persona com en los béns, de la benignitat y clemència de vostra magestat speran.

[Francesc de Vilalonga]

Francesch de Vilalonga estos anys passats fonch gravíssimament injuriat y agraviat per Gaspar de Vilanova, lochtinent de mestre racional, perquè havent-hi Constitució expressa única en lo títol "De mestre racional" que los officials reals, si passat lo seu trienni après que hauran dextat lo offici, dins quatre anys lo mestre racional no-ls haurà hoyts los comptes de dit offici, passats dits quatre anys sien tinguts per diffinit, dit

Gaspar de Vilanova, havent més de quatre anys y mesos que dit Vilalonga havia dextat lo offici de veguer de la vila de Cervera, que tenia per comptes de dita vegaria que pretenia contra dit Vilalonga, sens més ni més, contrafent a dita Constitució de directo ab gran innominia sua, estant passejant-se per la sala real dels negocis públicament per quatre porters lo féu pendre en dita sala y lo féu portar a la presó. Y allí lo detingué molts dies, fins a tant que dit Vilalonga per exir de la presó li fermà debitori de vuytanta lliures, no podent-ho fer, com dit és, en ninguna manera, no obstant la dita Constitució, encara que dit Vilalonga no hagués dats ninguns comptes de dit offici al mestre racional, quant més havent-los-hi donats y molt bons y no li devia res, de la qual cosa fonch ab dos gravàmens injuriat dit Vilalonga //662v// la hu de fer-li pagar lo que no devia, tant per haver-ho pagat per ser absolt per la Constitució, l'altre per haver-lo fet pendrer contra disposició de la dita Constitució. Y axí, representant a vostra magestat dit Vilalonga a los dits agravis, supplica sie de son real servey manar-lo desagrvaiar y reffer-li tots danys y iniustos que per dit effecte ne ha patits, y en tot manar-li ministrar justícia ab compliment.

[Guerau Devall]

Los inquisidors que-s trobaven de Cathalunya en lo any mil sinch-cents setanta-dos feren pendre y mancipar en los càrcers y presons a Garau de Savall, parayre de la vila de Basalú, lo qual stigué detingut en dits càrcers molts mesos, sense may ser-li dit per los inquisidors per quina causa o rahó lo havian manat pendre y capturar, hans bé moltes vegades dits inquisidors se feren portar devant lo dit Garau Savall y demanant-li si sebia perquè lo havian fet pèndrer y perquè-l tenian axí pres y detingut, y no sabent lo perquè dit devall ni podent immeginar la cusa, responia que no, y encontinent hoynt dits inquisidors la resposta de dit Devall, lo manaven tornar a tencar en la matexa presó, la qual era la més cruel de totes les presons de la Inquisició. Y vehent dit Devall lo manifest agravi que dits inquisidors li feyen, fent ab sí matex examen de sa vida, pensà que ell poch mesos havia se era confessat ab un frare del orde de Sant Domingo en la ciutat de Gerona, lo qual //663r// com ell li digués si era veritat un pensament que li era passat moltes vegades per lo cap, çò és, si un home hagués comès algun furt se moria abans de haver feta restitució y la ànima de aquell tal anava en purgatori, si exia la ànima de purgatori del tal home de purgatori que no fos feta restitució al qui lo furt era estat fet, li digué que no-l podia absollre. Y replicant-li dit Devall y dient-li “Pare, açò jo no-u tinch per constant ni verdader, sinó que deman si és veritat o no”, dit frare tornà a dir “Feu compte que per ara no-us puch absollre, lo que podeu fer serà que de assí a quinze dies procureu tornar per assí, que jo vos absollré”, y demanà-li com se deya, y dient-le-y dit Devall, scrigué lo seu nom en un paper; y passant-se dit Devall estes coses per lo cap y vehent que com ell fos tornat a Gerona al cap dels quinze dies per rebre la absolució de dit frare, que no-l trobà en lo monastir pensà si per cas dit frare seria anat a comunicar als inquisidors lo que ell, dit Devall, per via de confessió li havia comunicat. Y tenint aquell pensament, procurà de fer-se portar devant dits inquisidors y dient-los que si per cas lo havien fet pendre per lo que dalt stà dit y com tals lo pensament que algunes vegades li era passat per lo cap, axí com ho havia comunicat a dit frare, encara que ell no-u deya perquè entengués ni pensàs, com de fet no era caygut en falta alguna, sinó per la ocasió que lo frare li havia donada en no dexar-se trobar al cap dels quinze dies //663v// per dar-li la absolució, lo qual frare may pres és stat vist ni ha aparegut. Y dits inquisidors li respongueren “Feu-vos compte que per axò vos havem fet pendre”; y après de haver publicada la enquesta y ser-se dit Devall deffensat y amostrat de sa innocència y

disculpa, com en tal cars se pot pensar que podia fer, dits inquisidors li feren la causa y lo condemnaren que portàs per temps de dos anys gramalleta o sanctbenito pública y palesament, y que durant los dits dos anys tingués acrest per tot lo bisbat de Gerona sots certa pena y finalment li confiscaren tots sos béns, los quals valien més de mil liures barcelonesos, de la qual sentència romangué dit Devall agraviat, injuriat, dampnificat y destruhit, que de després ansà sempre ha viscut y viu ab summa misèria y pobressa, sens que estant pres se li moriren dos fills de mal recapte y de fam; supplica per çò dit Devall ésser desagraviat y ésser-li pagats tots los danys que per rahó de dita llarga captura y condemnació supportà y patí y la valor dels béns que li foren confiscats. Per quant pot veure com a patit sens culpa y majorment dit Devall, anant ab bona fe, com de fet y anà a confesar-se, no havia de ésser desabut ni afrontat per dit son confessor, fra Llobet, qu'es confessà en lo monastir de predicadors y dins de una capella dins la iglésia en dit monestir de predicadors en Gerona, y no ser cosa que-la //664r// firmàs dit Devall, sinó que demanava si errava o no en crèurer, encara que era dupte y no crèurer fermament.

[Jaume Rossell]

Ítem, se queixa Jaume Rossell, com ha hereu de tal Perpinyà, quòndam mercader de la vila de Perpinyà, per los jutges de greuges de les Corts Generals del any mil sinch-cents sexanta-quatre y del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, foren adjudicades dos-centes liures salvo jure per reparació de greuges al dit tal Perpinyà, per rahó de unas cases y terres que per los officials reals de dita vila foren preses al dit Perpinyà per fortificació de dita vila lo any que lo delfí de França posà camp sobre de Perpinyà. Y com dits hereus del dit Perpinyà fins vuy no stiguen acabats de satisfer de dites quantitats, ans bé se'ls resten vuy encara a deure cent ducats salvo jure, supplan a vostra magestat que per compliment de la reparació del dit greuge los sien pagats y satisfets, que a més de ésser axí just, o rebran de mà de vostra magestat a molt singular gràcia y mercè.

[Andreu de Ribes de Zalasar]

Representa a vostra magestat Andreu de Ribes de Zalasar, cavaller en Barcelona domiciliat, un gran agravi e injustícia li féu lo magnífich misser Joan Gallego, doctor del Real Consell, per quant la vigília de Sant Tomàs de mil sinch-cents noranta-sis fonch demanat per Francesch Vilasecha en una causa se apportava en la Real Audiència //664v// devant dit misser Gallego contra dit Ribes, que no tenia loch lo recàlcol per dit Ribes demanat ab molta rahó y causa, a la qual deducció dada per Vilasecha fonch provehit que vist lo procès provehiria y que fos intimat. Y tenint dit Ribes segons Constitucions de Cathalunya y styl de la Real Audiència de temps immemorial ensà observat que cada intima té tres dies naturals jurídichs per a poder deduhir y al·legar lo que convé per sa justícia y sent conforme disposicions de dret observades sempre en la Real Audiència, que quant la major part dels dits tres dies són feriats o tots los tres dies feriats no corren, antes bé se lleven del mig y corren après los dies jurídichs que's seguexen. Y com tots los dies des de la dita vigília de Sant Tomàs fins als set de janer del any vinent sien feriats, comensaren a córrer los tres dies de dita intima lo die de deset de janer de mil sinch-cents noranta-set, lo qual die de dos de janer, presentant-se dit Ribes de matí a la hora que se acostuma de provehir devant dit magnífich misser Gallego, ab sa deducció contradiant a la pretenció de dit Vilasecha lo dit misser Gallego no volgué provehir, sinó que digué que ja havia provehit; y fent queixa dit Ribes de què no eran passats los tres dies jurídichs ni lo primer no podia procehir. Y no content dit magnífich misser Gallego de la injustícia li havia feta, però encara sens ocasió ni causa alguna //665r// haver-li

dit Ribes dita paraula sinó ab tota crianza y respecte decent y demanant justícia, manà dit misser Gallego a Joan Riera, verguer de la Real Audiència, portàs dit Ribes a la presó, com de fet lo-y aportà ab un altre porter, ab gran scàndol, menyspreu y vilipendi de dit Ribes, fent-li molt gran agravi, afront y injúria fidelitzant sa honrra y estament militar. Y sent home vell de setanta anys, de molta honrra y fama, ni may era estat pres ni posat en presó y com si fóra un gran facinerós lo posaren y tancaren en la cambra dita dels Gentils hòmens, hon acostuma de star tota fresa de gent, fent-se tot a gust y orde de dit magnífich misser Gallego, sens procés, informació ni provisió de jutge, tot contra Constitucions de Cathalunya y dels militars. Y com sa magestat dit Ribes restà molt agraviat y en sa honrra y salut molt perjudicat y ésser-li stat causa de molts excessius gastos, per tant, supplica a vostra magestat sie de son servey manar-lo desagriar y en tants danys, gastos y injúria smenar y en tot compliment de justícia, mercè y gràcia de vostra real magestat ser en tal agravi afavorit y integrat.

[Nostra Senyora del Carme de Perpinyà]

Los pares de Nostra Senyora del Carme de Perpinyà y monastir sequexan que molts anys ha que fent les obres del castell de Perpinyà, los romperen los aquaductos y confu-hits per a hont los venia la aygua aquell monastir per la servitut de tala, casa y regadiu del ort, de modo que des que la aygua li falta és anada dita //665v// casa a tota ruhina per estar en loch alt y sech a hont, sens tenir dita servitut de aygua, és impossible poder-se sustentar per faltar lo ort, que era lo major manteniment de aquella casa, y té molta falta de salut sens la aygua y ordinàrias malalties. Per çò, supplican a vostra magestat dits y monastir del Carme sie de son real servey manar-los desagriar y tornar dita aygua, de què serà fer-ne a Déu servey y a dits pares y monastir mercè.

[Pau Lopart]

Ítem, se quexa Pau Lopart, porter real, que anant en lo mes de desembre de mil sinch-cents noranta-set, en virtut de letres executorials reals, com a mer exequutor de aquellas en unas masias més amunt de la ciutat de Çolsona, no dubtaren los qui dit Lopart exequutavan tornant-se'n a Çolsona de exir los dits exequutats en lo camí real y maltractar a dit Lopart, tirant-li sinch pedrinyalades en las quals lo nefraren y sguerraren de un braç, de tal manera que no té remey de valer-se'n. Y per ser official real, no pugué fer instància contra los dits delinqüents, la Règia Cort los composà y remeté ab una gran summa y quantitat de moneda sens donar-ne ni fer part a dit Lopart, hans bé dit Lopart se arruinhà de tal manera que hagué de vendre tot quant tenia en sa casa y encara se hagué de emprar de molts amichs per //666r// curar ditas pedrenyalades. Per çò, supplica dit Lopart a vostra magestat sie de son real servey manar-lo desagriar y fer-li pagar al manco lo que gastà ab dita malaltia.

[Pau i Miquel Puiggener]

Pau y Miquel Puiggeners, hereus del quòndam Damià Puiggener, mercader ciutedà de Barcelona, fan perticular quexa a vostra magestat del Prior don Hernando de Toledo, del temps que fou lochtinent general de Cathalunya, y també de alguns doctors del Real Conçell criminal de Cathalunya, per quant havent fermant ab lo dit Prior en los anys mil sinch-cents setanta-quatre y mil sinch-cents setanta-sinch, a ell y Francesch Casador sinch assentos per los quals li donaren y pagaran en la ciutat de Barcelona noranta milia vuyt-centes sexanta-set lliures, sis sous, moneda barcelonesa, los quals per compte de dit Prior havien de cambiar ab pacte que si los interessos excedissen de dotze per cent lo any fos a càrrech y dany dels dits Cassadors y Puiggener y si eren manco fosen

utilitat y profit del dit Prior, axí que ne fos obligat de pagar sinó lo que los dits cambis patiren de interès fins a dotze per cent lo any y no més y obligàs lo Prior de pagar principal y interès si de nohembre mil sinch-cents setanta-sinch. Y en dit temps passà los comptes lo dit Prior dells primers quatre assientos y pagà los interessos y dos milia y vuyt-centes quoranta-sis lliures y tres sous de dita moneda de Barcelona de la sort principal, segons llargament apar ab deu partides per dit Prior girades a vint-y-nou de dit mes de nohembre, mil sinch-cents setanta-sinch, en lo banch de dit Damià Puiggener, //666v// ab les quals attorgue y confessà restar deutor de son principal per rahó de dits quatre assientos vuytanta-nou milia vint-y-una liura, sinch sous y nou diners de dita moneda barcelonesa en poder de notari y fermà lo dit Prior de resolució de comptes a set de janer mil y sinch-cents setanta-sis, ab lo qual acte també confessà haver passats los dits comptes de bon acordi y los interessos havian patits dits cambis y lo que ell pagà de dits interessos havien patits dits cambis y lo que ell pagà de dits interessos y que per rahó de dits quatre acientos restava deutor a fi de nohembre mil sinch-cents setanta-sinch dites vuytanta-nou milia vint-y-una lliura, sinch sous, nou diners de sort principal, las quals y los interessos d'ellas prometé pagar conforme als dits quatre assientos. Y lo matex die en poder del matex notari fermà àpocha de sis milia liures rebuda per ell per lo quint y últim assiento fermat a deset de setembre, mil sinch-cents setanta-sinch. Y vehent dit Cassador y Puiggener que havia passat ja deu mesos que ere cayguda la paga y no-ls pagava, determinaren enviar a sa magestat y presentar-li memorialis y per sa magestat foren remesos al Soprem Conçell de Aragó, als quals féu resposta lo dit Prior y per lo dit Sopremo Conçell fou feta provisió que constave del deute y qui podien dits Cassadors en un dels dits contractes fer-lo portar en presó y exequutar-li los béns que tenia en Cathalunya y ab subsidiàries los que se li trobassen en Castella y en qualsevol altres parts y havia de star en presó fins a tant que hagués pagat principal interessos y despeses y //667r// també fou declarat ab dita provisió que podian fer-lo excommunicar y posar-se sedulons per los lochs de Barcelona y cessara lo exercici dels conçells reals. Seguí's també que lo dit Prior procurà de fer conçert ab Damià Puiggener per la part y porció tenia dit Puiggener ab dits sinch assientos dient-li que se'n contentaria se obligà de pagar-li quoranta y un milia y sis-centes liures, segons largament apar ab la capitulació en poder de Balthazar Puiggener, notari de Barcelona, de janer mil sinch-cents setanta-set, lo qual acte y concòrdia lo dit Damià Puiggener no volgué fermar per quant no li pagave tot lo que li devia y li era obligat per rahó de dits sinch assientos. E aprés se seguí que lo dit Prior tenint notícia de la dita provisió feta en lo conçell Supremo de Aragó y desanganyat del vicecançeller que havia de pagar ho concertar-se ab la part y que altrament no podia dexar de enviar a vostra magestat lo billet ab la dita provisió, fermà concòrdia a Francesch Cassador y Damià Puiggener per medi del dit Supremo Concell de Aragó a vint-y-quatre de abril mil sinch-cents setanta-set, lo qual prometé pagar set milia liures de present y la resta dins de un any, ab interès de dotze per cent lo any, per rahó del lur [oussante], lo qual corregués fins a tant que realment hagués pagat y que les pretencions del Prior se vehessen y determinassen que tres doctors anomenadors per vostra magestat y que si dins lo temps a ell prefigit no declarassen ho hagués declarar lo Cupremo Concell de Aragó, no obstant que de paraula prometeren los agents en cort que lo primer pagarie conforme los dits sinch assientos y que la dita commissió se feya per donar rahó a vostra magestat. Y passat lo temps de la paga axí com los devia pagar, los mogué plet en Barcelona //667v// devant los jutges commissaris y se féu lo proçés y los donà [sentència]. E los dits Cassadors y Puiggeners designat cobrar del dit Prior enviarà procurador en la cort per a introduhir y finir la dita causa y donar supplicació en lo Concell Supremo de Aragó y lo Prior, trobant-se en cort, parexent-li que vent-se la causa devant jutge desapacionats no tenia bon negoci procurà ab parer del dit misser

Francesch Puig del Real Concèll de Cathalunya que obtingués commissió del Supremo Concèll de Aragó per a la sala del canceller de Cathalunya, y com era contra Constitucions no fonch admesa. E après se seguí que lo dit Prior, tenint de sa mà y voluntat tot lo Concèll criminal sinó hu introduí causa dit Consell criminal oposà per los contractes sobre mencionats eran usuraris y per les provisions que dit Prior se feya féu posar en la presó de Barcelona al dit Damià Puiggener, ab intent que ab aquest medi lo feria tenir al concert que dit Prior desitjaria y per assò posà en la més àspèra presó de totes de la ciutat, que fou en la torra Gonguera, en la qual no acostumaven tenir sinó hòmens facinerosos y per casos atrossos, procurant ab aquest medi y altres que lo dit Prior tingué lo dit Puiggener rompés y faltàs de son crèdit ab pensament que si dit Puiggener faltava, tindria lo dit Prior aparelh en no pagar lo que devia a dit Puiggener. E com dit Puiggener tingués banch, tingué dit Prior pensament que los creadors del dit Puiggener se amutinarian que estant en la presó tant estret com lo tenia, sens poder parlar ab ningú y sens poder pendre billet sents ab aquestes vexacions y molts maltractes, pensà dit Prior exir de son intent. E també se pot dir que tenia pensament de fer morir en presó a dit //668r// Puiggener, com sie que estava molt axacós y mal que ab poca ocasió se havia de morir; y lo matex que féu a dit Puiggener féu també a Francesch Cassador, los quals, vehent tant gran tirania y que del civil los feya criminal y que havent-se de tractar la causa en lo Supremo Concèll de Aragó, conforme en la capitulació fermada en Madrid a vint-y-quatre de abril mil sinch-cents setanta-set ab intervenció del dit Supremo Concèll, la portava devant de si matex y el dit Real Concèll y molts d'ells eren stats provehits en dit Concèll ab son medi y relació, y misser Puig ja des del primer memorial se donava a vostra magestat y après en la causa devant los commissaris de sa magestat ere stat sempre advocat del Prior y havia ordenat totes les supplicacions y articles y tot lo que més se havia fet en dita causa, presentaran memorial a sa magestat deduhint los agravis e vexacions los feya lo Prior en dita causa y que no era just que no fos jutge y part. Y supplicat a vostra magestat fos servit de assumir esta causa en lo Supremo Concèll de Aragó y sa magestat, sens demanar dits Cassador y Puiggener, manà despechar exempció en favor de dits Cassador y Puiggener y Pere Cassador exint-los de la jurisdicció del Prior y del Real Consell criminal y nomenà-ls en jutges a misser Miquel Cordelles y a micer Francesch Sala, doctor de la Real Audiència civil com apar ab dos scèdulas de sa magestat despechades a sinch de desembre mil sinch-cents setanta, les quals foren presentades al dit Prior. Y lo finit que feren fonch que estant dits Puiggeners y Cassadors en la casa nova feta per los deputats que és bon aposiento, y essent sobre les ferias de Nadal que se acostumaven de tràurer los presos a manlleuta //668v// per honrra de las festas, los féu traure de dita casa y posar a la Gonguera, a hont posaren totes les festes y après instant y supplicant que-ls tragués de la presó, féu lo Concèll provisió que hisquessen ab dos mil liures de manlleuta, prestada també caució de judicato solvendo, lo que era contra tota rahó y justícia que lo creador hagués de prestar caució a son debitor, com ho era també que lo debitor obligat en persona y béns ab scriptura de terç fes posar en presó a sos creadors, a hont los tingué molts mesos y no obstant que la dita causa havia de venir y determinar en lo Concèll Supremo de Aragó, en virtut de la dita capetulació fermada en Madrid, a vint-y-quatre de abril mil sinch-cents setanta-set. Y no obstant la dita exempció de sa magestat, prou segurà dit Prior la dita causa criminal en lo dit Real Consell criminalment de sí matex y que tots los del dit Concèll criminal sinó un li eran advocats y feya los procehiments y provisió de manera lo volia lo Prior y que estant los dits Cassadors y Puiggeners, hòmens vells de sexanta anys, los tenia en streta presó, tractant-se de negoci que no-y podia haver pena corporal y que après ab concòrdia feta en gust del Prior pagà a dit Puiggener sis mil y sis-centas liures y en dita presó tingué molts mesos al dit Puiggener. Y quant li aparegué per estar malalt, lo tragué arrestat en sa casa, y estant allí

alguns dies, volgué dit Prior que dit Puiggener //669r// concertàs ab ell, lo qual ab molta molèstia de sos parents y amichs, estant malalt y no sens perill per lo no tingués de tornar en presó y posar los treballs que havia passats, y per no morir en presó se acontentà com a forsat de donar les differèncias suas y les del Prior en poder de dit misser Francesch Puig, doctor del Real Consell criminal, lo qual volgué que abans de totes coses que lo dit Puiggener li fes una pòlissa fermada de sa mà que estaria en tot lo que dit misser Puig judicaria tant en lo for interior com en lo exterior. Volent lo dit Puiggener clarícia del dit Prior per a què hagués d'estar al que dit Puig judicaria, li fou respost que una persona illustre com lo Prior no havia de fer scriptura sinó que havia de star en la sua sola y simple paraula, e que si dit Puiggener no se acontentava de star a la paraula del Prior, que-l tornassen en la presó. E per temor de morir-se, se acontentà de estar a la paraula del Prior per lo judici que dit Puig feria, lo qual determinà sobre dit fet que lo dit Prior pagàs a dit Puiggener a rahó vuyt per çent lo any del temps havia tingut diners del dit Puiggener, los réddits dels quals diners a dita rahó pujaren deu mil liures, aserca de les quals dit Puiggener, per no poder fer altre, se acontentà li fossen pagades. E lo dit Prior, fent mala fe y faltant a sa paraula, no volgué pagar les ditas deu mília lliures, hans bé digué que dit Puiggener se havia de contentar de sis mil y sinch-centes liures, e altrament que-l tornassen a la presó; y vist assò, dit Puiggener, per por de morir, se acontentà de les dites sis mília y sinch-centes //669v// liures y envià a dir al Prior que les hi pagàs, lo qual Prior no las volgué pagar, hans bé respongué que no volia dos anys y mig de temps per a pagar les dites sis mil y sinch-centes liures. E a la fí lo dit Puiggener com a forsat per temor de morir y per lo molt que son crèdit ne valia manco de star en presó, se acontentà de les dites sis mil y sinch-centes liures a pagar dins dos anys y mig, lo qual Puiggener ne féu llevar acte *coram accutis personis* que s'ya se acontentaria de la dita paga com a forsat per temor de no perdre'n la vida, y per lo molt que son crèdit ne valia mancho, la qual extorció, vaxació, tirania y violència féu lo dit Prior, levant-li més de deu mília liures, y per a la averigació de allò basta veure la dita capitulació firmada per lo Prior a denou de janer mil sinch-centes setanta-set, en poder de Balthazar Puiggener, notari de Barcelona; la qual no volgué fermar dit Puiggener perquè li llevave més de tres mília lliures y ven ve la dita capitulació última fermada a vint-y-dos de abril mil sinch-centes setanta-nou, de sis mil y sinch-centes liures que era de differència de la una al altre sinch mil y sis-centes liures, axí que denou de janer mil sinch-centes setanta-set, conforme la dita capitulació devia lo Prior a dit Puiggener dotze mil y dos-centes liures feta la capitulació y lo compte a son pler, y los interessos, conforme a la capitulació de Madrid consta del dit die de denou de janer mil sinch-centes setanta-set fins al dit de vint-y-dos de abril mil sinch-centes setanta-nou, serian tres mil dos-centes //670r// trenta-dues liures, que juntades ab les dites dotze mil y dos-centes liures serian quinze mil tres-centes sexanta-set liures y de estas vulgué pagar ab la dita capitulació de vint-y-dos de abril mil sinch-centes setanta-nou, sis mil y sinch-centes liures, y encara volgué dos anys y mig de temps, axí que de la una capitulació al altre y ha de differència vuyt-centes sexanta-set liures. Y més, són los interessos de vint-y-dos de abril, mil sinch-centes setanta-nou, fins que ha pagat y realment li ha llevat més de dotze mília liures, sense lo que li llevava ab dita capitulació primera de denou de janer, mil sinch-centes setanta-set, que són més de tres mília liures, axí que lo dit Prior a llevat al dit Puiggener més de quinze mília liures y li ha donats molts grans danys per haver-lo detingut en presó molts mesos, contra tota rahó y justícia, encara que consta clarament ab lo dit acte fermat per lo Prior a set de janer, mil sinch-centes setanta-sinch, del que realment havia de pagar al dit Puiggener, però perquè no sie menester molt discurs per veure clarament la justícia del dit Puiggener, exhibex y produex dits actes de capitulació firmats per lo hu a denou de janer, mil sinch-centes setanta-set, per lo Prior, y lo segon fermat per lo Prior y dit Puigge-

ner a vint-y-dos de abril, mil sinch-cents setanta-nou, y lo acte fermat per dit Damià Puiggener, com per redimir sa vexació se concertà ab lo Prior. Y com estos aggravis, apprehencions y vexacions sien dignes de gran smena y reparo y reintegració, supplican //670v// per çò a vostra magestat los dits Pau y Miquel Puiggener, hereus del quòndam Damià Puiggener, sie de son real servey, per remey de aquests públichs agravis, que los dits Puiggener sien pagats dels danys, missions y despeses li són stats fets y sie exemplar en lo sdevenidor, y exhibexen lo memorial donat per dit quòndam Damià Puiggener, com apar en lo any mil sinch-cents vuytanta-sinch, que és en lo proçés familiar de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, foleo noncentesimi septuagesimi noni, y demana que·ls sie fet y administrat complement de justícia y que sie haguda rahó de aquest tan notable agravi y oppressió.

[Magdalena de Foixà]

No obstant que conforme a Constitucions de Cathalunya sie expressament disposat que lo capità general en los provincials del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya no puga excercir més jurisdicció de la que conforme a disposició de dret comú pot y déu y de dret comú sie sert y expedit que los capitans generals no tenen jurisdicció alguna ab los provinciales, no duptaren estos dies passats los ministres de la Capitanía General, per exequució de certa pretesa provisió feta per misser Antoni Ferrer com assessor de dita Capitanía General, de fer y, en tot cas de dret prohibit, de anar en la baronia de Vallbona y en molt gran violència pendre a ses mans a Montserrat Jaume, home provincial y no stipendiari de la Capitanía General ni subjecta a la jurisdicció de aquell capità //671r// general, stave capturat en los càrcers comuns de dita baronia per alguns delictes que havia comesos, rompent les portes de ditas càrcers violentment per no haver volgut concentrir lo balle de dita baronia en la extracció de dit pres. Y après de haver-lo extret aportar-lo en la present ciutat, iniuriant y perjudicant a Magdalena de Foxà, religiosa de Valldonzella, senyora de dita baronia ab tota jurisdicció civil y criminal, mer y mixt imperi. Y havent aquella requirit a dits ministres de dita Capitanía General que li restituysen la persona de dit Montserrat Jaume per a què pogués conèxer de aquell y de sos delictes nottificant-los lo agravi que li havian fet en rompre-li dit carcens y traure-li dit pres, privant-la de sa jurisdicció y provisió, contra tota disposició de dret, may ho pogué obtenir de aquells. Y perquè Montserrat Modolell, balle de dit terme, no volgué concentrir en dites coses, com tampoch no era rahó, y concentrís dits ministres de la Capitanía General, sens altre ocasió lo capturaren pres en la present ciutat, a hont stigué detingut molts dies pres, supplica dita Magdalena de Foxà que dit agravi y perjudici li sie reparat y smenat ab reffeció de tots danys, missions y despeses.

[Procurador fiscal de la Diòcesi d'Urgell]

Quexa-s lo procurador fiscal de la diòcesi de Urgell del balle general de vostra magestat en lo present Principat de Cathalunya y dels assessors y altres oficials y ministres de son concistori, per çò que en lo any proppassat de mil sinch-cents noranta-vuyt, havent procehit lo visitador de dita diòcesi en acte de visita y en la forma per lo Sanct Concili Tridentino statuhida a sacrestar los fruyts del beneffici curat sots invocació de Nostra Senyora de l'Ajuda en la isglésia del castell de //671v// Balaguer instituhit y fundat, per haver trobat contumàcia renitent al benefficiat de dit beneffici, qui és Honofre Bordoy en residir y fer la cura y servitut que en dit nom stava obligat fer lo dit balle general, a petició y instància de dit Bordoy y de conçell, segons digué de sos assessors, procehí y manà que un official dels de son concistori se conferí a la ciutat de Balaguer,

hont los dits fruyts estaven secrestats, y prenent a sa mà aquells, los lliuràs a dit Bordoy. Com de fet se conferí a la dita ciutat, tal Morer, pretés commissari de la ballia general, y en virtut de una commissió y lletres emanades del concistori de aquella, fent força y violència al dit visitador, ajudat de dos o tres germans laychs del dit Bordoy y de altres parents de aquell prengué a sa mà los dits fruyts y encontinent los entregà al dit Bordoy, no obstant en res lo dit sacreste, del qual se li féu fe y hostenció, ni la contradicció personal del visitador ni les censures y requestes que contra dit Morer se publicaren y representaren, de hont restà en gran manera perjudicada la jurisdicció ecclesiàtica de dit visitador. Y se seguí altre inconvenient major y fou que lo dit Bordoy, ab aquest color y ab lo que pren de vèurer-se fiscal de la cambra apostòtica, pretendre com a tal ser exempt de la jurisdicció del ordinari de Urgell, a cessat sempre de fer la cura de son beneffici, y per falta de aquelles se són mortes en Balaguer moltes pobres personas sens rebre los sacraments de la penitència y eucharistia y altres de Sancta Mara Isglésia, y serà lo matex de assí havant si no s'i provehex de remey y perillarà que no done ocasió que un die se seguesca algun //672r// insulto y scàndol en lo poble y que los laychs se retraguen de la prestació de les premícies, en gran dany de la Isglésia y major de les ànimes de aquelles. Per çò, lo dit procurador fiscal, representant a vostra magestat les dites coses y lo perjudici y agravi que de aquelles han rebut y patit lo dit visitador y lo prelat de Urgell per qui estava criat y ses jurisdiccions y llibertats ecclesiàstiques, ab la humilitat que pot supplica a vostra magestat lo reparo de dit agravi, manant al dit balle general que revoque tots y qualsevol procehiments fets en concistori en perjudici de dit sacreste, y que los fruyts seqüestrats restituesca y torne als dits prelat o visitador per a què ab ells, iuxta la forma de dit Sanct Concili, puguen procehir a la cura de ànimes que té dit beneffici y que dels fruyts de aquell ni altres coses spirituals ni ecclesiàstiques més havant se entremeta, com no sie capàs de la conexensa de aquells per ésser official secular y altrament.

[Marianna Sabater]

Marianna Sabatera, que en primeres núpcies fou muller de Jaume Boxeda, quòndam mercader, y en segones de Macià Sabater, se quexa de un agravi que misser Antoni Oilba, doctor del Real Consell, li ha fet en una causa que moltíssims anys havia se aportava en la Real Audiència entre don Hierònym Torres, de una part, y dit Boxeda, de part altre, per hont après de ésser mort molts anys après, fonch scitada per a continuar dita causa dita Marianna Sabatera òlim Buxeda. Y com ella no sabia lo que era ni en lo què concistia dita causa, demanà ab una deducció que li fos comunicat lo procés que moltíssims anys havia contra dit son primer marit se aportava //672v// y que en lo entre tant que fos sobresegut en lo negoci, y dit misser Oliber no volgué provehir en dita deducció cosa alguna, sinó que digué que acudissen al notari y que cercassen lo procés; per hont, vist per lo advocat que no ha volgut procehir res en la deducció, féu una supplicació demanant en efecte comunicació del dit procés, la qual supplicació no sols la volgué provehir dit misser Oliba, però li llessà lo trellat per la sala enllà, dient que li partissen devant y que lo advocat havia tingut poch que fer. Y axí en tot lo discurs de la causa, que durà cerca de dos anys may per esta part se demanà sinó comunicació de procés, com ab lo matex trellat d'esta part se pot veure y com la part altra tenia lo procés molts anys havia en son poder y no'l impedia passàs havant la causa may tragué aquell fins tingué provat y posat en procés lo que li convenia, y après de haver provat, tragué lo procés, lo qual encontinent misser Oliba lo féu aportar en la Audiència sens comunicar-lo a esta part, havent-ho demanat tantes vegades, a hont se ha de col·legir ésser tot concert entre dits misser Oliba y don Hierònym Torres.

Y axí fou dita Sabatera condempnada sense ésser oyda ni dexar-li deduhir res per sa part y sense haver rahó dit misser Oliba del que en procés estava provat per esta part o per son primer marit, per lo qual ha patit dita Sabatera y quatre fills que té del primer marit moltíssims traballs y patexen molta misèria. Y axí sup//673r//plica a vostra magestat sie de son real servey manar desagriar a dita Sabatera de tant manifest agravi, condempnant a dit misser Oliba ab tots los danys y despeses que per rahó de assò haurà patit y ésser-li manat a dit misser Oliba que torne la causa en lo punt que stava quant se donà la primera deducció per esta part, perquè puga deduhir y provar de sa justícia y en tot ésser-li administrat justícia.

[Julià de Navel]

Per los predecessors de la magestat del rey don Phelip, senyor nostre, fou feta gràcia y mercè a Esteua Sala, mercader de la present ciutat de Barcelona, del offici de drassaner de les drassanes reals de Cathalunya, ab expressa prohibició que no-s poguessen vaxar en les dites drassanes ni costa de dit Principat galeras, naus ni altres vaxells sinó ab hareus de dit drassaner, per les quals coses se li pague cert dret per la varació de quiscun vaxell. Lo qual offici ha tingut y possehit dit Sala per molt temps, y après aquell vené Aloy de Navel, lo qual lo possehí tot lo temps de sa vida pacíficament, exhigint y rebent dits drets, y après mort de dit Aloy de Navel, lo possehí Jaume de Navel, avi de esta part de Julià de Navel, tot lo temps que visqué; e com al temps que morí dit Jaume de Navel restàs un fill anomenat Galceran de Navel, de edat de tres anys, los officials reals de sa magestat, de potència y de fet, sens coneguda de dret, spoliaren al dit Galceran de Navel e, o, privaren de dit offici de drassaner, en notable perjudici, dany y agravi de dit Galceran de Navel y sos successors. Per çò, desijant Julià de Navel que dit excès y agravi li sie smenat ab tots los danys y restitució de emoluments de dit offici y del matex offici de drassaner, per çò y altrament, representant //673v// lo dit agravi a vostra magestat, supplica sie de son real servey manar-lo desagriar, ab restitució de dit offici de drassaner y ab tots los emoluments de aquells, danys y despeses rebudes.

[Joan Pere Azamar]

Joan Pere Azamar, alguatzir real extraordinari, diu que a deu del mes de abril de lany mil sinch-cents noranta, anant a exequutar certes provisions del concell de la Capitanía General comenades a instància de Anna Solera y de Montesquiu deverç y contra Luys de Claramunt y Marquesa, muller de aquell, per impedir la dita exequució no dup-tà misser Pere de Ballet, assessor aleshores de la Capitanía General, per la amistat que tenia ab dit Luys de Claramunt, fer péndrer y capturar a dit Pere Azamar, sens precehir informació alguna y sens haver dit Azamar comès delictes algú e, o, quasi per lo qual meresqués star capturat. Y axí pres y detingut, lo féu estar en los càrcers reals de la ciutat de Gerona, a hont patí molt dit Azamar tant en la honrra com en los béns, y de altre part, que fins vuy no ha pogudes cobrar ses dietes. Per çò supplica a vostra magestat sie deson real servey manar-lo desagriar y pagar-li ses dietas, com aquest fidelíssim vassall de vostra magestat spera.

[Rafael Riu]

Devent Miquel Major, predrinyaler d'esta ciutat, a Rafel Riu, apothecari de la matexa ciutat, un deute de madecines y per a cobrar aquell li fonch forsat a dit Riu convenir-lo a la cort del //674r// senyor regent la vegaria de Barcelona, a hont prosseguit lo degut orde fonch dit Major condempnat en pagar-li quatre liures, deset sous y set en que dit deute fonch judicat y tatxat y les despeses. Y fent la exequució, fonch per tres

voltes penyorat, y venint ja lo derrer panyorament, lo matex die se conferí en casa del matex Riu tal Galí, procurador fiscal de la Capitanía General, y li féu manament de part de misser Ferruz, segons asseria de paraula, que dins tres dies deposàs les penyores havia fetes vendre de dit Major en poder de dit misser Ferruz, sots pena de sinquant ducats. Y vist per dit Riu que tal manament se li havia fet ferma de dret com a provincial a la cort de dit veguer, que no pogué per la Real Audiència per quant leshores era absent lo lochtinent, que era a Perpinyà per lo dels francesos, de la qual ferma de dret indignat dit Ferruz lo féu capturar y posar a la Torreta, de hont no isqué fins que li hagué fet fer un depòsit de quatre liures, deu sous, que és lo que dit Riu havia rebut de la guarda per tots los penyoraments, y quatre sous més, fent-los tenir y valer y molts altres gastos, axí a official y notari com altres. Y alguns dies après que dit Riu fonch fora de la presó, lo dit misser Ferruz lo condemnà sens ser de son for ni jurisdicció en pagar a dit Major tres liures, divuyt sous que dix haver-ho despès per fer-lo posar a la presó y encara en tornar les penyores cobrant aquelles de aquells a qui se eren venudas o en pagar lo que per dit Major seria provat que valien. Y com en tot se haja fet sempre grandíssima injustícia a dit Riu de castigar-lo y punir-lo per voler cobrar so del seu, contra tota //674v// justícia, demana per ço dit Riu que dit agravi sie proposat y li sie smenat y lo dit deute, depòsit y despesses satisfet.

[Pere de Santa Pau]

Sens procehir enquesta alguna ni denunciació de part privada ni de procurador fiscal contra Pere de Santa Pau, causídich, lo magnífich misser Salvador Fontanet, leshores jutge de cort, per orde y manament del duch de Maqueda, aleshores lochtinent en lo present Principat, en companyia de Antoni Congost, notari real, y de molts porters y officials reals, ab molt gran struendo y afront del dit Santa Pau, anà a sa casa, la qual té en la devallada de Santa Eulàlia de la present ciutat, y féu apprehenció y se li'n aportà moltes scriptures de molts perticulars y sues pròpies. Y specialment féu apprehenció de dos llibres de comptes, en los quals llibres dit Santa Pau tenia assentades moltes partides de dades y rebudas en taula y banchs y de personas perticulars, les quals partides en dèbits y crèdits eren de molta importància per dit Santa Pau. Les quals scriptures y llibres, per moltes supplicacions que dit Santa Pau donà en lo Real Consell, may pogué obtenir que li fossen restituyts, no obstant que se offerí a prestar caució per lo interés que la Règia Cort poria pretendre, si no fonch un llibre de poca importància y alguns papers, encara que poch. Y anant moltíssimes vegades en casa de dit magnífich misser Fontanet a demanar dits llibres y papers, li fonch //675r// respost per dit magnífich Fontanet que ells no-ls tenia y que axí no-ls podia restituhir perquè los tenia lo dit duch de Maqueda. Y després, essent vingut lo duch de Feria per lochtinent y capità general en lo present Prout y hans que lo duch de Maqueda se'n anàs en lo govern de Scicília, dit Santa Pau de nou tornà a supplicar al Real Consell y al dit duch de Feria per a què dites scriptures y llibres li fossen restituhides, lo que fins al die de vuy no ha pogut alcansar per la qual apprehenció ha rebuts notables danys dit Santa Pau, axí per no poder donar clarícies a sos clièntulos de las administracions que per ells ha tingudes y per ses coses pròpies com encara perquè totes les personas per qui ell procurava, vehent que lo president lo havia emprès procehint contra ell de la manera que alt és dit, lo dexaren y descondüiren, de manera que guanyant abans procurant més de sinch-centes liures quiscun any, a bé que entretania y augmentava sa casa, vingué després a no fer ningun negoci y se ha gastat de son patrimoni més de mil ducats, com de fet de leshores ensà se ha gastat. E noresmenys, dit duch de Maqueda li féu pendre y portar-se'n de sa casa una minyona anomenada Marianna, filla del quòn-

dam don Manrique de Lara, cunyat seu y neboda de dit duch de Maqueda, de edat de quatre anys, la qual dit Santa Pau havia feta criar de dinés seus propis, pagant la dida de tot lo temps que la alletà y també calçant y vestint y donant-li tots los aliments necessaris a dita minyona, y una mossa que aquella governava, per la qual gastà tres-centes liures, han més que mancho, com més llargament //675v// aperaxarà, sens donar a dit Santa Pau cosa alguna y dit Santa Pau no haja pogut cobrar res, axí de las scriptures y llibre com dels gastos fets per dita minyona per lo dit duch de Maqueda, lo principal, president qui no responia superior, hans haja patit lo que dalt és dit. Per tant, deduhint per via de greuge o agravi, supplica ésser desagraviat, manat-li restituhir los dits papers y llibre y los danys e injúria que per dita ocasió ha patit y supportat y la despesa y altres gastos fets per dita minyona, com axí sie de justícia.

[Magdalena Ferrer]

Ítem, se queixa Magdalena Ferrera, hereva de Steve Ferrer, quòndam, y per ella sos curadors, que may és estada íntegrament pagada del que lo procurador patrimonial de sa magestat fou condemnat a pagar a Hierònym Matalí, conforme en la sentència donada als sis de octubre de mil sinch-cents vuytanta-sis per los procuradors y reperitadors de greuges fou adjudicat a dit Matalí, y axí demana sie desagraviada y pegada del que tant justament li és degut, havent com ha patit molts interessos de la dilació de dita paga.

[Curadors de Lluís Terré de Picalquers]

Los curadors e, o, legítims administradors de la persona e béns de Luys Terré de Picalqués, com a succehint a Henrrich Terré de Picalqués, major y menor, son pare y avi, representen a vostra magestat los molts y notables agravis que lo quòndam son pare patí tant en sa persona com sos béns per rahó de la gràcia y concessió apos //676r// tòlisa dita del scusado que los anys passats la santedat del Papa Pio quint, de felice recordació, concedí a la magestat del rey don Phelip, senyor nostre y pare de vostra magestat, que haja glòria. Y com dit Antich Terré de Picalqués fonch persaguit per los oficials de vostra magestat axí en sa persona com en sos béns, havent-li fets molts y notables agravis axí en exequució de sos béns com en haver hagut de guardar sa persona molt de temps fora de sa casa y ab excommunicació y altres indirectes extorcions, y havent presa part de sa roba y mobles per les moltes despeses que li feyen de cadal dia, en grandíssim dany e detriment de sa honrra y persona y béns de sos fills, com de tot lo sobre dit consta ab actes y papers y testimonis que a son loch y temps oferexen donar, supplican a vostra magestat en dit nom de Luys Terré de Picalqués, manar-lo desagraviar íntegrament y manar-li restituhir tots los danys per dit respecte sa casa ha tingut y patit.

[Bernat de Pinós de Fonollet i May]

Ab la sentència donada per los jutges e provehidors de greuges en les Corts proppasades del any mil sinch-cents sexanta-quatre, fonch condemnat lo procurador fiscal en donar y pagar a don Hierònym de Pinós quatre-centes liures per les causes y rahons en dita sentència contengudes, de les quals, deduhides les quantitats se li resten divent dos-centes y noranta-sis liures, com consta per sa certifficatòria refferendada per lo offici de son mestre racional al preu de dita sentència incertada. Per ço y al//676//trament, don Bernat de Pinós, de Fonollet y May, fill y hereu universal de dit don Hierònym, queixant-se de dit agravi, humilment a vostra magestat, manant desagraviar-lo y manar-li pagar la restant quantitat, y ho tindrà a perticular mercè.

[Síndics de la ciutat de Balaguer]

La ciutat de Balaguer se queixa dels oficials reals y leudés de la vila de de Agramunt, per çò que tenint sols facultat de exigir lo dret de la leuda en la dita vila y terme de aquella, diverses vegades lo han exigit fora dels dits límits y senyaladament en lo camí real per lo qual se va de Tàrraga a Balaguer, en la boga del terme de dita ciutat, a hont han capturat moltes persones que ab mercaderies anaven a les fires y mercats de aquella. Y ab aquesta y altres extorcions e indirectes los han extorquit y fet pagar no sols lo que podia ésser degut de leuda en cas que pogués exigit, però encara tres o quatre vegades més, lo que ha cedit y cedex en gran dany, injúria, perjudici y agravi de la dita ciutat, axí per fer-se en la boga del terme de aquella la dita injusta e indeguda exacció com també perquè per ella se retrauen molts negociants y mercaders de portar mercaderies a la dita ciutat y venir-las a comprar en aquella. Supliquen per çò a vostra magestat los syndichs de dita ciutat sie de son real servey manar-la desagrar y que per çò se li satisfassen s menen la injúria y danys que per la injusta exacció de dita leuda ha patit y ab graves penas se mane y prohibesca als dits oficials //677r// reals y leuders qui vuy són y per temps seran de la dita leuda de Agramunt que no exegescan més de dita leuda en la boga del terme de Balaguer ni a dos leguas de aquella en lo dit camí real ni en altre que vaja a la dita ciutat fora de la vila y terme de Agramunt.

Ítem, se queixa la dita ciutat de que essent-li concedit per privilegis reals que la vila de Manàrgues, que en la erecció de la vegaria de dita ciutat fou aplicada en aquella, no puga en temps algú ser separada ni desmembrada de la dita vegaria, no han dextat ni dexten alguns oficials y ministres de vostra magestat de machinar com la podrian separar y dismembrar, y per alcansar aquest fi han attentat y attenten de exigit allí actes de jurisdicció tocants al veguer de Balaguer y fer altres coses directament contràries al tenor de dits privilegis y molt nossives y danyoses a la dita vila, a la qual li està millor ser de dita vegaria que de ninguna altre, puix en qualsevol necessitat per star a una legua o mancho de la dita ciutat, per ser més prest soccorreguda de aquella que de nengun altre. Y fou menester axí que aquestos anys passats que una gran quadrilla de bandolers la invadí y assetjà ab tanta impetut y rancor que si no fos estat lo soccorro de cent hòmens o més de dita ciutat que de prompte acudiren allí y entraren en dita vila a pesar del ladres que la tenien assetjada, indubitadament foren entrats en ella y //677v// la hagueren robada y mort quantes personas y havia de dins, perquè axí ho amenessaven y mostraren bé aquest intent y mal ànimo que portaven, puix quant altre no pugueren fer, cremaren los pallers que estaven de fora en les heres. Y també li és molt convenient a la dita vila ser de la vegaria de Balaguer per altre causa, y és que perquè toca al veguer de Balaguer la exequució de un privilegi que dita vila té, fahent per a impedir la moltura als molins que Poblet té en Balaguer quant lo de dita vila han menester la aygua de dits molins per a regar les terres de sa horta; y seria grandíssim inconvenient aplicar a altre vegaria la dita vila, puix sens passar per ella o per son terme, y axí sens exir lo dit veguer de Balaguer de la sua vegaria no podria arribar a la Torra de la Meu ni a altres lochs de aquella. Per totes les quals coses y altrament, los syndichs de dita ciutat a vostra magestat supliquen humilment sie de son real servey manar que serven dits privilegis y que en virtut de aquells la dita vila sie restituhida a la dita vegaria de Balaguer y conservada y mantenguda en aquella, declarant spoli lo que en perjudici de assò pot ésser stat fet y spoliat y o nul·les los procehiments de aquí seguits, y en quant sie menester confirmar de nou los dits privilegis, com bé de vostra magestat se confia.

Ítem, per no haver obtinguts fins avuy la dita //678r// ciutat satisfacció ni smena alguna de les quantitats que oficials reals, ab riguroses exequucions y altrament, la farsen pagar per repartició de les obres de les muralles y fortalesa de Perpinyà, en virtut

de la pragmàtica feta en Madrid per lo pare de vostra magestat, de immortal recordació, a vuyt de octurbe mil sinch-cents setanta-tres, al qual per part de dita ciutat fonch ja supplicat reparo de aquest agravi en els últimes Corts que celebrà resultant de dita pragmàtica, la qual érs contra la expressa Constitució y tenor de moltes Constitucions de Cathalunya citades en la minuta del agravi de al ciutat de Lleyda, que en conformitat de aquest se representa. Per çò, repetent los syndichs de dita ciutat la dita quexa y agravi y continuant aquella, supplican a vostra magestat humilment sie de son real servey manar-lo reparar y que per dit effecte sien manades restituhir a la dita ciutat les quantitats que en virtut de dita pragmàtica pagà, de les quals se dóna memorial a part a vostra magestat, ab smena dels danys y despeses que dita ciutat ne ha patits, com plenament de vostra magestat se confia.

[Francesc Sala]

Ítem, se quexa misser Francesch Sala, vuy prior de Calaff, de que en lo any mil sinch-cents noranta-hu, anant-se'n a dinar a sa casa, essent com era leshores beneficiat y persona ecclesiàstica, y anant ab dits clericals, trobant-se al carrer de Moncada, que era son camó, al punt que lo alguatzir Fluvià intentà de pendre la persona de Joan Granollachs, //678v// leshores deputat de Cathalunya, en mig del avalot, sens conèixer lo deputat ni saber la causa, procurà aquietar la gent del millor modo pugué y encontinent anà avisar lo bisbe de Gerona, que també leshores era deputat y estava en lo matex carrer, per a què vingués a remediari-ho del tot y sens fer ni dir paraula que fos contra la jurisdicció real ni sos ministres, sinó procurar tota pau, quietut y tranquil·litat. Y passat dit avalot se'n tornà en sa casa, sens pensament algú de haver offès a la jurisdicció real ni sos ministres del rey, ans bé servey, procurant tota quietut y pau y tolre algun scàndol y axí, se'n anà a sa casa sens après ni abans haver posats los peus en la Deputació, a hont se retirà dit deputat, ni saber lo que en aquella se tratave. Y après, entengué que per la Règia Cort se havia fet procés de dit cars y que entre altres havian regaliat a dit Sala; vehent no podia remadiar sens entrar en la presó y patir, per fugir a la rigor de la justícia, fonch forsat anar-se'n en Roma, ab gran descomoditat sua patint notables treballs y perills, a hont ha stat retirat set anys contínuos passant grans molèsties, en perticular dues que-l portaren en al últim de sa vida, ab notable gasto de sa hazienda y de son germà, perseguint-lo també en Roma, procurant no obstant lur absència desonrrar-lo y infemar-lo, cridant-lo essent ecclesiàstich entre //679r// laychs enemichs del rey per los lochs acostumats de Barcelona lo que tingué de patir ab sa ausència fins a tant que pochs anys fa lo guiaren, juntament ab altres. Y com dits agravis y injúries fets a dit Sala tant a costa de sa persona y béns sien y degan ésser remediats y satisfets aquells en tot y per tot, supplica dit Sala a vostra magestat sie de son servey manar-lo desagraviar.

[Síndics de les viles de la Batllia d'Orri i Vescomtat de Cabrera i Bas]

Los habitants y terrastinents en les parròquies de Arbússies, Sant Feliu, Gazarans y Girones y Massanes, Revinyó y altres ciutat dins la ballia de Horri y biscontat de Cabrera y Bas són estats molt agraviats y perjudicats per los loctinents de vostra magestat y capitans generals, alcaydes y altres oficials reals y ministres de la fàbrica de las galeras, per çò que los han tallat moltes alzines, roures y pins, y noguers y àlbers y altres maneres de arbres, dels quals ne rebian quiscun any molta utilitat y profit, que-ls servien per a mantenir y criar alguns tossinos y altres útils, sens voler-los pagar lo just valor de aquells. Y també los ha fet tirar y rossegar y carretejar moltíssima fusta

a les adressanes de Barcelona, sens pagar-los los jornals del temps que en semblant exercici se ocupaven y los han fet fer la despesa als servidors moltíssims dies, a rahó de quatorze dinés cada dia, despenent dos y tres reals; y per molt que hajan demanat fossen satisfets y pagats de son just treball y del just valor de dites coses, may han pogut alcansar més de sinch sous per cada //679v// abre y quatre dinés per quintar de fusta per cada leuga de carretejar, y dits quatorze dinés per la despesa de dits sarredors, de tal manera que de ses pròpies haziendas y diners han pagat y bastret passades de mil liures, ultra del valor de dits arbres y que no són pagats y despesa. Y com per generals Constitucions de Cathalunya se dega pagar lo just valor de cada cosa, la qual se deu comptar segons lo temps en que ha fet dit servey, ya vostra magestat ho ha manat ab ses letres reals que-s pague a cada hu lo just preu y valor de dits arbres, carros y despeses y altres coses que prenguen los officials reals y dels provincials. Per çò y altrament, los syndichs de dites universitats y ballia quant humilment poden y deuen supplican a vostra magestat mane desagraviar a dites universitats y particulars de dits agravis y greuges per los dits officials de vostra magestat a ell fets y causats, manant pagar y satisfacer tot allò que per àpoches o alberans o altres legítimes proves constarà haver ells pagat y bastret per dites coses en servey de vostra magestat, conforme se liquiderà; y además que dites coses són conforme a rahó y justícia, dits supplicants ho rebran a singular gràcia y mercè.

[Síndic de la vila de Salses]

Quexa-s lo syndich de la vila de Salses en nom de la universitat de dita vila, representant los //680r// danys han patits los poblats de dita vila en servey de vostra magestat. Primerament, l'any mil sinch-cents noranta sien enviades nou companyies de cavallaria y quatre de infantaria spanyola per lo rey don Phelip, de gloriosa memòria, pare de vostra magestat, en lo regne de França, en la província de Lenguaodoch, en favor de la unió y liga dels cathòlics; y entrant en dita província, arribaren en dita vila les dites companyie, de hont y stigueren quatre dies, patint gran dany los dits poblats, prenent-los de potència vitualles, bastiars, destruhint los blats, del que redundà grandíssim dany als dits poblats; més han petit los susdits quant dita cavelleria e infantaria se tirà a retirar a Espanya, tornant-se'n de França, arribaren en dita vila y se alojaren de potència en aquella y stigueren allí vint-y-dos dies, fent grandíssims danys y agravis a dits poblats, los quals excedexen a la valor de mil ducats, com se offerex provar lo sobre dit.

Més havant, ha patit dita vila y poblats en aquella que en la vinguda que féu lo camp l'any passat per acistir y traure los francessos que tenien lo castell de Òpol y dit camp fou allotjat en dita vila, en la qual stigueren tres setmanes, robant y tallant arbres y destruhint tots los llagums de dita vila y també los ferratges, prenent aquells per als cavalls; y axí també daran grans danys als blats de dit terme, los quals danys són a comuna destima//680v//ció mil ducats.

Més, supplica dita vila a vostra magestat manar als cònsols de la vila de Perpinyà que no molesten als poblats de la vila de Salses en lo que pretén exhigir lo dret que pochs anys ha han imposat sobre los rayms y vi, prenent y fent-ne pagar sis sous per càrrega; y com sie dita vila de Salses exempta de dits drets per reals privilegis a ella atorgats en no pagar semblant dret, com consta per privilegi del rey en Pere, datat en Perpinyà, a nou de març de mil sinch-cents y dotze, y fou confirmat per lo avi de vostra magestat en la ciutat de Barcelona, a tretse de agost, mil sinch-cents y denou, als quals se ha relació. Per çò, supplica dit syndich sie de son real servey manar desagravias dita vila, que a més que farà vostra magestat justícia, dita vila ne rebrà perticular gràcia y mercè.

[Llorenç de Junyent]

Lorens de Junyent, sacristà de Tortosa, dóna perticular quexa a vostra magestat, a més del deduhit en lo agravi general de la intentada captura feta en lo any mil sinch-cents noranta-hu en persona de Joan Granollachs, leshores deputat militar, de diversos agravis que alguns ministres de vostra magestat se li foren fets. Per quant havent-lo los dits deputats y divuytena feta per ocasió de dita intentada captura aplicat //681r// ab altres doctors perquè juntament ab los assessors aconcellassen en dit negoci conforme los capítols, usos y styls y exemplars de casa de la Deputació, dits ministres de vostra magestat, sabent que era persona ecclesiàstica, per haver donat conçell al jutge del Breu que dit Lorens de Junyent havia comès cars atròs y com a tal havia de ésser castigat, per lo que-ls fou notori que dit Junyent era exempt de la jurisdicció secular, contra tota disposició de dret, los dits ministres de vostra magestat, ab molt gran ignomínia y deshonrra del stament ecclesiàstich, volent fer cosa nova fins assí may usada, ni càstichs alguns en cars seculars fins vuy no-s trobaran contra personas ecclesiàstiques, essent com és cosa molt espedida que los oficials seculars no tenen jurisdicció alguna en los ecclesiàstichs, encara que sien malfactors etiam en cars de sometent, hans bé en lo tal cars, trobant en algun delictes o en algun loch proffà y desonest alguna persona ecclesiàstica tenen obligació de remetre aquella ab molta decència a son jutge ecclesiàstich, conforme stà disposat per los sagrats cànons y està molt llarch y clarament contengut en lo capítol primer de la vulgada concòrdia feta y fermada entre la sereníssima reyna dona Eleonor ab lo cardenal de Comenge, llegat de la Santa Sede apostòlica, y en los Capítols de Cort attorgats per privilegi a l'estament ecclesiàstich per lo rey don Ferrando, retresavi de vostra magestat, fet en la vila de Monsó a dos de setembre any mil sinch-cents y deu, no dubtaren dits ministres fer diverses procehiments que havent fets los matexos //681v// a algunes personas, les quals se són tinguts per molt agraviats y n'an donat en la present Cort perticular quexa ab diversos memorialis a vostra magestat, quant més serà feta a persona ecclesiàstica, no tenint comès dits ministres jurisdicció. Dels quals procehiments entre los altres molt prejudicials, és estat un molt gravatori per haver-los fet cridar dits ministres per enemich de vostra magestat per tot aquest Principat y Comptats en mig de tres-cents lladres assessins, y assò continuaren tres voltes per temps de tres anys, que a més de haver incidit los dits ministres sens altre declarat inprovisio en diverses censuras y penes contra los tals y semblants oppressos de les personas ecclesiàstiques imposades y promulgades axí per la bulla vulgarment dita "In cena Domini", cànon "Si quis suadente diabolus", com encara per les Constitucions del Sagrat Concili de Tarragona "De inesoribus" y altres canòniques constitucions y specialment hajan incorregut en la excommunicació que se'ls publicà y los dits ouhen y acceptan en lo ingrés de sos officis de observar, guardar y fer guardar les llibertats, immunitats y privilegis de les sglésies y personas ecclesiàstiques, conforme al Capítol vint-y-dos del rey Ferrando segon en la Cort de Barcelona, comensant "Poch valdria", títol "De observar Constitucions", y llurs ànimes ésser lligades de les dites excommunicacions y altres censures de les quals ningun jutge secular de qualsevol quantitat que sie se pot entremetre, sinó que dits excommunicats han de //682r// obtenir absolució del jutge ecclesiàstich y per a maréixer aquella han de fer la summissió y obediència deguda a Santa Mara Sglésia y per ella als jutges ecclesiàstichs. Y deuen dits ministres de vostra magestat ésser castigats com a hòmens, que ha més de ésser los procehiments són justs, los han fets sens jurisdicció, tenint notícia de la persona contra de la qual se feya, pus com stà dit, los matexos jutges que feren dits procehiments aconsellaren també el jutge del Breu, del qual conçell dit Lorens de Junyent no resta mancho agraviat dels ministres de vostra magestat, per quant dit jutge del Breu procehí ab censuras y altres procehiments rigurossos fins a

provehir li fossen seqüestrats sos beneficis ecclesiàstichs, com de fet ho feren y anaran per aquest effecte molts oficials de dit Breu a seqüestrar dits beneficis, ab molt gran triumpho y gasto, tot a costes de dit sacristà, pagant-se dels fruyts de dits beneficis, sens pensar que-y havia de haver die a més del que ha de ésser per a tots, que havien de dar compte de ditas coses y perquè molta part de la renda de dits beneficis concistia ab una multitud de alous de pocas quantitats, y ere molt difficultós de cobrar, se contentaren de fer secrestador a don Alonso Mecha, son cunyat, lo qual fins vuy ha tingut y té encara dit seqüestre, y de nou tornaren a fer gastos los matexos oficials a costes y despeses de dit sacristà per a llevar lo seqüestre de qui-l tenia primer en son cap y posar-lo en persona de dit don Alonso, de que sols de aquestas dos anades li feren de gastos y ha pagat dit don Alonso o son procurador subtituhit més de set-centes liures, com se proverà a tot ab alberans y àpochas. Y no és de marevellar que fos lo gasto tant gran, pus los dits minis//682v//tres del Breu gastaven sens compte y los beneficis eran quinze y en diversas parts del present Principat, lo qual dany se li ha causat a dit sacristà per occasió del concell que dits ministres de vostra magestat donaren al dit jutge del Breu en virtut del qual se feren los procehiments, los quals ser estats molt injusts y dita sentència contenir en si moltes nullitats, és notori no sols als de aquest Principat, però a tots los qui en aquella temporada se trobaren en la Cort Romana, per quant havent scrit per part dels dits ministres de vostra magestat al duch de Cessar, embaxador per vostra magestat en aquella cort, contra Hierònym Garçés, canonge de Leyda y prior de Nostra Senyora del Coll, y ab lo major rigor y de la manera com si dit Garçés fos lo major acessino y mal home que hagués en tot aquell Principat, donà occasió per a què dit duch (com aquell qui no era sinó jutge de allò que se li manave) per part del duch de Maqueda, lochtinent leshores de la magestat del senyor rey don Phelip, de gloriosa memòria, instava Sa Sanctedat fos posat dit Garçés en presó, com de fet o fou, y detingut en los càrcers de Torra de Nona per spay de quatre mesos y vint-y-sis dies, après dels quals, entenent Sa Sanctedat que patia injustament, lo manà relaxar. Y sent comesa per Sa Sanctedat la causa vive vocis oraculo al cardenal Burguesio, leshores auditor general de la Cambra, fou declarat per son lochtinent Próspero Farinatxo, que és en coses criminals lo primer doctor de Ytàlia, y firmada per dit auditor de la Cambra, lo dit sentència éser injusta y nulla y lo dit Garçés no ser trobat culpable ni punible de dret y haver de ésser absolt //683r// de tot lo impedit en dit proçés, com dit jutge ab dita sentència lo absolia, restituhint-lo en tots los càrrechs, officis, beneficis, dignitats que abans era condemnat al fisch en tots los danys rebuts per causa de dits procehiments sens disminució alguna, y fou per lo dit auditor de la Cambra degerint monitori y no obehint li fou donada declaratòria contra los ministres de dit Breu, del que part han cobrat assí los hereus de dit Garçés, y lo que és molt de notar, sens haver donat dit Garçés ningunas deffensas sinó sols ab lo matex proçés criminal que dits ministres de vostra magestat aconsellaran havia comès cars atròs y dit jutge del Breu havia fet los procehiments, de hont inferex la notòria injustícia que a dit sacristà fou feta que sent al parer de dits ministres dit Garçés més culpable se feren dits procehiments tant rigurosos per los ministres de vostra magestat. Y tenint instància del embaxador, que tant poderós y respectat és en aquella cort, y ab instància també de Phederich Setantí, que porta de assí los processos, y féu allí tot lo que pogué contra dit Garçés, és indubitat que si li haguessen trobada culpa alguna que no-l hagueren absolt quant més condemnar lo fish, que molt atart se fa sinó en cars de notòria injustícia. Y com les dites coses sien stades en molt gran perjudici y nota de tot lo estament ecclesiàstich y perticularment de dit sacristà, y contra lo intent sanct que la magestat del rey don Phelip, de gloriosa memòria, ha tingut en lo temps de sa vida, com se veu clarament ab diversos privilegis, llibertats y excepcions que ha donat a les personas ecclesiàsticas per a què no sols

//683v// no fossen molestades, oprimides ni agraviades, més encara fossen afavorides y deffensades per sos officials y altres de qualsevol oppresions y agravis lo vulguessen fer, posant aquellas la protecció y amparo de sa magestat. Y confiat dit sacristà que ab vostra magestat se ha de trobar lo matex y major zel, si pot ser, en favor de ditas personas ecclesiàstiques, per çò supplica a vostra magestat dit Lorens de Junyent, sacristà de Tortosa, quant humilment pot sie de son real servey manar semblant agravi sie castigats, inquirint contra les persones qui vuy viuen y han donat causa a dits danys, injúrias y ofensa contra tot lo estament ecclesiàstich, manant-lo vostra magestat desagraviar axí en la persona com en los danys rebuts en sa hazienda íntegrament, com aquest fidelíssim vassall de vostra magestat spera.

[Síndic de la vila d'Argelers]

Ítem, se quexa lo syndich de la vila de Argelés de les coses següents:

Primo, que essent-se opposats los cònsols y conceyll de la vila de Argelés, scituada en lo comptat de Rosselló, a la deffensa de la jurisdicció real que lo balle de dita vila té en la montanya de Matsana per sa magestat per haver creat balle en certa part o termenal de dita montanya los cònjuges Ferrers de Fortià, lo qual termenal compraren sens jurisdicció alguna del senyor de Rodés, al qual ha succehit lo Baró de//684r//Joch y haver dits Ferrer exercit per dit Batelle jurisdicció en dit termenal, panyorant los bastions y hòmens de la vila de Argelés, usurpant-se la jurisdicció real, la qual sempre ha exercida lo balle de dita vila per sa magestat. Per lo qual foren processats de regalia los cònsols y conceyll de dita vila per haver-li panyorats los bastions que havia posats en dita montanya, terme de dita vila real, per rahó de la qual regalia foren presos nou conceillers y altres de dita vila ne ha patit deu mília liures y més, com consta ab los proçessos a relació de misser Joseph Mur, notari Macip.

Ítem, que aportans una causa de apel·lació en la Real Audiència en la sala del canceller, a relació de misser Joseph Dalmau, entre lo syndich de dita vila, de una part, y misser Gaell, part apel·lant, de part altre, dit misser Dalmau, sens demanar informació com tenia obligació, vigília de tres festes, assignà a sentència sens haver discorregut ningun die jurídic del die de la assignació a la publicació de la sentència, ab la qual condempnació a dita vila en çent vuytanta ducats, los quals pagà per partida de taula sens les despeses teste processu, lo qual exhibex, que és en poder de Fenés, notari. Per çò, lo syndich de dita universitat de Argelés, deduhint les dites coses del millor modo pot y deu en loch de greuges, suplica aquells ésser-li esmenats y satisfets ab restitució de danys y despeses.

[Síndic de la universitat de Verges]

La universitat y singulars del castell y ballia //684v// de Verges, compel·lits per alguns officials reals y en virtut de reals provisions en los anys proppassats, portaren molta fusta des del bosch de Costoya fins a la vila de Roses per la fàbrica de las galeras, per lo qual port hagué de pagar la dita universitat, com de fet pagà, set-centes y vuytanta liures, contra diverses y expressas generals Constitucions del present Principat.

Ítem, que havent gastat la dita universitat molts milanars de ducats per causa de la luyció y restitució de dit castell y ballia de Verges a la corona y patrimoni real, són estats compel·lits en donar compte y rahó del gasto de ditas peccúnias al mestre racional o a son lochtinent, y haver donat compte de més de vint mília liures, y tot és per lo servey de la real magestat, són estats forsats y obligats en haver de pagar a dit lochtinent de mestre racional y a sos ministres passades de tres liures per drets pretesos, encara que indubitablement de dita reddició de comptes.

Ítem, havent-se doant orde se fessan algunes coses en la vila de Roses per habitar en aquellas los soldats de sa magestat y havent dita real magestat designades moltes quantitats de peccúnies per dit effecte, Pedro Abril y Antoni Abril, pare y fill, qui se entén són les personas qui han emprès a preu fet la dita obra, asserint tenir orde y provisions reals se són conferits en dit castell y ballia de Verges, de hont han pres y se'n han portat més de dos-cents arbres blanchs y polls y alguns roures, tots arbres de molta valor, sens donar-se cosa alguna a dita universi//685r//tat o singulars de aquella, hans bé han compe-lit y forsat la dita universitat y singulars en portar dits arbres a hont per dits Abrils los és stat manat. Y lo que pijor és, que prenent-se dits arbres sots nom y motiu del servey de la real magestat, per dits sos ministres són estats venuts a diversos perticulars y converti-des les peccúnies en lur utilitat perticular.

Per les quals coses, sentint-se la dita universitat ab la ment oppressa y agraviada, supplica lo syndich de aquella a vostra magestat sie de son real servey manar provehir en que dita universitat sie satisfeta en dits agravis y oppressions y que se ordene y statuesca que de cetero, ab tant notòria contrafacció a Generals Constitucions no patescan semblants agravis y oppressions, com de la clemència cristiana y real mà de vostra magestat se confia.

[Pere Ortoneda]

Quexas Pere Ortoneda, notari, ciutedà de Barcelona, que no obstant stiga disposat ab reals privilegis a la ciutat de Barcelona concedits que ningun ciutedà de aquella no puga ser capturat sinó enquesta precedent, ell dit Ortoneda fou pres y posat en los càrcers reals de la present ciutat en lo mes de octubre del any mil sinch-cents noranta, per provisió feta per lo magnífich misser Joseph Mur, leshores jutge de la Règia Cort y vuy regent la Real Cancellaria, feta conclusió en lo Real Conçell, no havent sinó quinze dies que havia comensat de exir de sa casa per una gran malaltia que havia tinguda, de la qual és stat //685v// tolit dels brassos y mans, que'l havien de vestir y posar-li lo menjar a la boca. A hont stigué molt temps tancat en la Gonguera y no'l tragueren de la presó fins la visita general de Nadal, en lo qual temps fou tret ab reincidència, sens haver en lo procés denunciació alguna contra d'ell y del procurador fiscal ni de part ni supplicació, ab la qual se dona queixa de ell, com ab lo procés, lo qual en poder de Andreu Verdaguer, notari, se pot veure. Lo que fou procurat per misser Francesch Sans, leshores doctor de la tercera sala y advocat fiscal, per lo que volia casar sa filla ab don Anton Despalau y pretenia que dit Ortoneda o destorbava, del que reste molt agraviat y patí molts traballs y gastos y stigué ab molt gran perill de la vida per estar mal com estave. Per çò, supplica a vostra magestat sie servit manar-lo desagriar y reffer-li los danys y gastos ha patit, conforme bé té acostumat y estos fidelíssims vassalls de vostra magestat confian.

[Síndic de la vila de Roses]

Lo syndich de la vila de Roses diu que a més de quoranta anys que tenen en sas pròprias cases allotjats los soldats de la companyia de la fortaleza de Roses, donant lo lit, lançols y flassada y tot lo demés necessari, foch, oli per a cremar y vinagre y sal per a menjar y taula, tovalles y tovalloles y axugamans, en lo que han patit los pobres de dita vila grandíssims traballs per no tenir lo que han donat y donen vuy als soldats per a ells y sos fills. Y són restats en assò tant denyats y agraviats que la major part de son patrimoni en lo sustento de dits soldats han consumida y de //686r// assò han patit en deshonorras per respecte de dits soldats, de tal manera molts dels poblats en dita vila són estats forsats de desamparar aquella y si no fóra que vostra magestat ha manat fer les cases per als dits soldats (en car que no són del tot acabades) fora tota la vila despoblada. Per tot

lo que, supplica dit syndich en nom y per part de dita universitat y singulars de aquella sie vostra magestat servit desagraviar-los y smenar-los dits danys, lo que ho tindran a singular mercè.

[Síndic de la ciutat de Lleida]

Ítem se queixa la ciutat de Leyda que, tenint comte per diversos privilegis reals la erecció y fundació de la universitat del General Studi de dita ciutat y senyaladament per lo sereníssim rey en Jaume y sereníssim rey en Pere y altres de gloriosa recordació ab los quals los dits sereníssims reys prohibiren y volgueren que en ses senyories y terres no-y pogués haver altre Studi General sinó lo de la dita ciutat de Leyda, ab moltes imposicions de penas tant per als qui legiran com per als hoynts. Lo que no obstant, las ciutats de Çaragossa, Barcelona y altres pobles compresos en dita prohibició, molts anys après de ésser fundada la dita universitat del General Studi de Leyda, han obtingut privilegis de universitats y Studis, en perjudici y detriment dels concedits a la de Leyda; y senyaladament se queixa de que, havent attentat la ciutat de Barcelona de obtenir erecció de son Studi del sereníssim rey cathòlic, los fou posada empara al Concell Real, la qual no obstant, capciosament traguieren de la Real Cancellaria son privilegi, sens cancellar la dita empara. E instant lo syndich de dita ciutat de Leyda, fou manat a la de Barcelona restituhís dit //686v// privilegi a dita Real Cancellaria a effecte de que fos remès a sa magestat y que de aquellas penas no usàs en fins per justícia fos declarat, lo que fins vuy no consta ésser fet, ans bé sobre la veliditat o invaliditat de dit privilegi per Barcelona obtengut penja litte en la Règia Audiència indecisa. Supplican per çò los syndichs de la dita ciutat de Leyda quant humilment podan sie per vostra magestat manat provehir los dits privilegis concedits a la dita ciutat de Barcelona y altres demunt dites ciutats en perjudici dels concedits a la de Leyda ésser revocats y no admetre los graus de dits pretesos Studis y universitats y no permetre en aquella se lligen ni hoyan las sentèncias que en los privilegis a la de Leyda concedits són prohibides legir-se en altre part, com ho féu lo sereníssim pare Nicholao quint, de felice recordació, ab sa bulla plúmbea o rescripta dirigida als concellers y ciutat de Barcelona, als quals dit Sant Pare hans havia concedit privilegi o concessió apostòlica de eregir en dita ciutat de Barcelona Studi General, y per lo bé públich y ab los motius sanctíssims en dit rescripte expressats revocà dita concessió y lletras apostòlicas, manant als de Barcelona no usasen de aquellas per ser en perjudici y total royna del Studi de Leyda y aquella de dits agravis tant notables ésser desagraviats, com confia de la benigníssima mà de sa magestat.

[Síndic de la universitat de Palau]

La universitat y particulars de Palau han rebut molt gran agravi, dany y perjudici dels lochtinents de vostra magestat, capitans de guerra, alcays y ministres de la fàbrica de las galeras y de altres officials reals, per çò que los han tallats molts //687r// noguers y arbres blanchs de molta stima y valor, y los ha fet la despesa als serradors y los han fet tragar, arrossegar y carretejar molta fusta per la fàbrica de las galeras, sens voler pagar-los lo preu y just valor de ditas coses y de son treball, no obstant que-y tinguessen obligació de pagar-o conforme Constitucions de Cathalunya y per lletres reals de vostra magestat y són obligats, per les quals coses han pagat més de dos-çentes y cinquanta liures, sens haver-ne cobrat ningun diner. Per çò y altrament, lo syndich de dita universitat, desijant ésser desagraviada dita universitat y particulars, representan lo present agravi y quant humilment pot y deu a vostra magestat supplica los mane desagraviar y pagar o satisfer tot allò que llegítimament constarà per àpochas o alberans o altres llegí-

ttimas provas haver ells pagat y patit per dit servey que han fet, que ademés que és cosa justa lo que supplica, dita universitat y perticulars o rebran a singular gràcia y mercè.

[Caterina Sabadina i Miquel Quintana]

Ítem, se quexan Catherina Sabadina y Miquel Quintana, com a tenints drets de Antich Oliver, quòndam, que al temps se edeficà lo castell major de Perpinyà li foren enderrocades unes cases, ort y moli de oli que foren de dit Antich Oliver, del qual enderroch li ha causat de dany passat de tres mil y sinch-centes liures, moneda de Rosselló. Suplican per çò a vostra magestat que sie de son real servey manar-los desagaviar y satisfer y smenar dits danys, com de la real mà de vostra magestat s'espera y confia.

[Ciutadans de Barcelona]

687v// Los hereters de la leuda real y de Mediona han acostumat de fer molts agravis als ciutadans de la present ciutat, no obstant que tingan per privilegi special de no haver de pagar dita leuda, fahents cridas y altres procehiments contenint que denunci en vint-y-quatre horas les coses pretenen han de pagar dret de leuda y enaprés, ab molt rigor, lo balle y sotsballe de Barcelona y altres officials fan exequució molt rigurosa y contra dels dits ciutadans dient són cayguts en frau per no haver denunciat les coses pretenen que han de pagar de dret de leuda, fahent-los apprehensió de aquellas y constranyent-los de pagar les penas diuan estan imposades als que frauen dita leuda. Y com tot lo sobre dit resulta en notable dany y perjudici dels dits ciutadans y habitants de la present ciutat y se senten molt agravats de semblants exaccions y contrafacció de privilegis. Per çò, supplican a vostra magestat y a la present Cort sie de son servey manar-los desagaviar y condempnar als hereters de dita leuda y als officials han fetes dites exequucions contra la disposició de dits privilegis reals en los danys y despeses que per dites exequucions han indegudament sustentut y en smenar los agravis que moltes vegades ab semblants exequucions se'ls fa y en quant menester sia castigar-los de semblants procehiments.

[Síndics de la vila de Perpinyà]

Quexa-s la vila de Perpinyà que per quant lo portantveus de governador en los Comptats de //688r// Rosselló y Cerdanya fa commissions creant commissaris, contra la jurisdicció ordinària y privilegis de la vila de Perpinyà, y en particular ha fet agravi als cònsols y almoynes de dita vila, senyors del loch y terme de Cornellà del Bosch, havent en lo mes de janer de mil sinch-cents noranta-sis feta commissió a Rafel Billarach, balle llavors de la vila de Perpinyà, lo qual en virtut de dita commissio exercí jurisdicció sens tenir territori en dit loch de Cornellà. Y com dits agravis sien fets contra disposició de Constitució y privilegis de dita vila de Perpinyà, supplican los dits syndichs a vostra magestat que per ser lo agravi y danys a dita vila y almoyna sie punit dit Ballarach y dit portantveus de governador sie compellit en satisfer a dita vila de Perpinyà y dita pia almoyna los danys, interessos y despeses per dita ocasió causats, dels quals consta ab lo memorial a part.

Ítem, per quant don Juan de Queralt, portantveus de general governador en dits Comptats, entrevenint a les Constitucions de Cathalunya y Capítols de Cort disposants y donants forma de quina manera los lochtinents generals han de fer los judicis verbals no res mancho dit don Juan de Queralt ha fets molts notables excessos y prejudicis fent dits verbals als judicis a sa mera y llibera voluntat, fent agravis e injustícias a diversos particulars de dita vila y del Comptat de Rosselló. Per tant, supplican dits syndichs a vostra magestat que dits agravis sien reparats y satisfets y sie provehit y ordenat que lo dit portantveus de governador que de causes ver//688v//bals de hòmens de Perpinyà no se entremeta sinó precehint qualitats de evocacions de causes de pobredat, viduitat

y pupil·lantat y si lo contrari farà, concorrega en pena de privació de offici e altres a sa magestat ben vistes.

Ítem, se queixa dita vila de Perpinyà dels excessos y desòrdens que en dita vila ha fets don Ferrando de Toledo, lochtinent de capità general, en moltes occasions. Y assenyaladament en la entrada féu Alfonso Corso en lo Comptat de Rosselló, en lo qual temps féu publicar molts bandos contra provincials de aquella vila y altres, que posà en gran perill de perdre's aquella vila y terra per voler fer totes les coses de son caps sens aconsellar-se ab personas pràtiques de guerra; y se consultà dels cònsols de dita vila, los quals ab molta providència ordenaven y assentaven moltes coses que eren guarda y deffensa de dita vila. Y en perticular havent fet tancar y terraplinar dits cònsols lo portal de Elna, per estar en dit die Alfonso Corso devant dit portal y lo dit don Ferrando demanà que's desterraplenàs aquell, posant dita vila en molt gran perill, dels quals excessos y desòrdens apar ab lo memorial. Y per haver causat dits excessos fets per dit don Ferrando tant grans danys a dita vila, se supplica a vostra magestat que aquells sien reffets y satisfets a dita vila y a dit don Ferrando y a altres lochtinents y capitans generals sie ordenat y manat que en temps de guerra se aconcele ab personas militars y experts en guerra y ab los cònsols de dita vila y que sien conservats los privilegis sobre coses de guerra disposants en favor dels cònsols y de dita universi//689r//tat y en conservació y guarda de aquella vila.

Ítem, se queixa dita vila de Perpinyà per lo agravi fet per lo magnífich misser Joseph Mur, doctor del Real Consell, vuy regent la Real Cancellaria de Cathalunya, de la captura que féu de misser Hierònym Soler, informació a instància dels cònsols de dita vila de la invasió de dit Alfonso Corso y dels grans danys per aquells causats en dit Comptat de altres successors en dita invasió, a efecte de informar lo ànimo de sa magestat. Y fonch tant gran dit agravi que's prengué lo original dels articles formats per prova de dita invasió y successos, impedint que no's rebés dita informació y lo servey que's feya a sa magestat y dita captura se entèn féu per la Capitania General y al dit misser Soler tingué pres en lo Castellet de dita vila molts dies. Per tant, se supplica a vostra magestat que en dits agravis sie dita vila reintegrada y satisfeta en los danys que ha patits per dita ocasió.

[Síndic de la Vegueria de Basalú]

Quexa-s lo syndich de la vegaria de Basalú contra Joan Negre, commissari de la Capitania General y contra altres molts oficials de la dita Capitania y també contra oficials reals per çò que diverses vegades entre any se són conferits dits oficials en la vegaria de Basalú y allí han fets manaments als habitants de dita vegaria per a què donassen carretes per a portar fusta de vostra magestat en Roses y altres parts sens haver pagat cosa alguna ni poder cobrar per llurs treballs res de dits oficials, com de fet les han fetes donar, lo que és molt gran dany y desatent //689v// de dits habitants per ésser la major part d'ells pobres pobríssims y no ésser tingut ni obligats en fer semblant servitut, hans bé tot lo que per dits oficials se fa y s'és fet és tot oppressió y injustícia y agravi manifest. Per çò, deduhint dites coses en aquell millor modo y manera que pot y li és lícit y permès, offerint de aquelles donar plena informació, suplicant humilment a vostra magestat sie de son real servey manar desagriar a dit syndich y habitants, fent-los fer smena y satisfacció de tots los danys que per dits oficials són estats causats, suplicant en tot ésser-li ministrada justícia ab compliment.

[Josep i Jordi Jordà]

Pau Jordà y Honoffre Jordà, quòndam, pare y fill, donzell de la ciutat de Tortosa, són estats presos y capturats per misser Monestir, quòndam doctor de la Audiència

Real criminal, sens causa alguna, sols per haver dit que sa casa era casa de familiars del Sanct Offici y que no podia ésser regoneguda sens acistència de official del Sanct Offici, los quals han stat molt temps presos en los càrcers reals de la present ciutat. Y al dit Pau Jordà lo detingueren après un any, sens haver-li may demanat cosa alguna ni haver-li publicat enquesta; y al dit Honoffre Jordà fench condempnat en servir a vostra magestat en Orà, per lo qual donà fermançes per quatre mil lliures que dins sis mesos aniria y se posaria dins de Horà, lo que complí los dits sis mesos, com consta ab lo acte se'n llevà ut ecce. Y no obstant hagués aquell complit de posar-se dens de ora dins sis //690r// mesos, foren après exequitades les fermanes en dos mília y set-centes lliures per misser Francesch Puig, thezorer, los quals dos mília y set-centes liures han après pagades les fermanes Joseph Jordà y Jordi Jordà, fills del dit Pau Jordà, germans del dit Honoffre Jordà, per rahó de la qual exequició tan injusta són romasos los dits germans Jordans destruhits y arrohinat. Supplican per ço y altrament dits Jordans a vostra magestat sie de son real servey manar-los desagraviar y smenar dits agravis y danys.

[Síndic de la vila de Figueres]

Lo syndich de la vila de Figueres diu que lo lochtinent de capità general residint en Perpinyà té agraviada dita vila y los habitants en aquella per ço que ab ses lletres dades en Perpinyà a sis de desembre de mil sinch-centes noranta-set y a vint-y-dos y a vint-y-set de abril de mil sinch-centes noranta-vuyt ha fets diversos manaments als cònsols y perticulars de Figueres que a pena de mil ducats acudissen a la deffensa de Perpinyà. Y com los hòmens de Figueres no sien soldats stipendiats ni de la jurisdicció de dit lochtinent general, per consagüent no tinguessen obligació de obeyr a semblants manaments sinó acudir a la guarda y deffensió de sa vila, tota via per temor de les penes hagueren de acudir y dexar ses cases y pàtria y de nit y de dia caminaren y foren posats en la part més perillosa del enemich, dels quals manaments se són sentits molt agraviats. Y per ço dit syndich supplica a vostra magestat los mane desagraviar y smenar los danys y perills que patiren y provehir que de aquí al devant dit lochtinent de //690v// capità general no fasse semblants manaments als dits cònsols y hòmens de Figueres.

[Francesc Llobart]

No obstant que ab sentència dada a tres de febrer de mil sinch-centes y vint los marmessors del sereníssim rey don Joan, predecessors de vostra magestat, sien stats condempnats en donar y pagar a Antoni Anglada y a Esteve Anglada, naturals de Òbol, quatre mília liures de propietat o dos-centes liures de ànnua pensió per les causes y rahons en dita sentència contengudes prout ecce; y no obstant que per lo invictíssim emparador don Carlos, de felice memòria, a set de maig de mil sinch-centes y vint-y-sinch, sia stada feta consignació de dita pensió sobre las rebdas y peccúnias del marquesat de Oristany, com apar en dita consignació, y ab lletres reals dades en Toledo a tres de juny de mil sinch-centes y vint-y-sinch sie stat manat a Pau Comelles o a qualsevol altre receptor de dites rendes que pagàs a dit Antoni Anglada la susdita quantitat, tota via fins lo die de vuy no són estats satisfets ni pagats de aquella, lo que no sols és gran dany y agravi de dits Angladas y dels hereus y successors, però també és gran càrrech de la consciència y ànima del dit sereníssim rey don Joan. Per ço, Francesch Llobart, hereter universal de dits Angladas, representa lo dit agravi y supplica a vostra magestat li mane smenar aquell y satisfer pagar íntegrament que //691r// dites pensions y propietat, que además és cosa justa dit supplicant ho rebrà a singular gràcia y mercè.

[Miquel Serafi Nadal]

Miquel Saraphí Nadal, notari, se quexa del thezorer de Mallorca en los agravis següents: Primo, que havent servit a sa magestat de scrivà en la real visita de Mallorhca ab la legalitat y cuydado possible per spay de dos anys y en ella procurà les offenses dels culpats, les quals jatsie dit thezorer prometés los pagaria, tota via fins al dia de vuy no-l ha pagat, perquè lo manco li déu més de cent ducats y com no sia rahó ni just que després de haver servit y treballat ab tant cuydado no pagar-lo. Per çò, sentint-se molt agraviat, supplica a vostra magestat que sie desagraviat y manar-lo pagar lo que tant justament se li déu.

[Abats benedictins de Catalunya]

Quexant-se a vostra magestat tot los abats benets claustrals d'esta Província de Cathalunya que en la llarga vaccantia de lurs abadies, los officials de mestre racional, a més dels excessius y desordenats salaris que de llur pròpia auctoritat se han adjudicats fent-se pagar aquells per los segrestadors de dites abadies après que sien aquellas procehidas, se repertiren dos mil ducats entre ells de diners de dites abadies, dissimulant per altre part molts frauds que alguns dels segrestadors han fets en la administració de llurs seqüestres; donant los dits officials de mestre racional per suspectes largues remuneracions als seqüestradors que se'ls antojava de diners de dites abadies com si fossen de llur patrimoni, com //691v// més llargament consta de tots estos y altres excessos y abusos en los comptes dels seqüestradors, als quals se refferen dits abats, que tot ha resultat en notable dany y manifest agravi de aquells. Als quals de dret canònich se expectan respective los fruyts de dites abadies des del òbit de llurs últims predecessors, restant impossibilitats vuy los dits abats de poder acudir a les obres necessàries de llurs monastirs, quals ab les llargues vaccanties de dites abadies resten molt d'ells dirruyt y les iglésies destituhides de hornaments, havent-se de elegir de nou capítols, dormidors y reffetors y altres officines necessàries per a la observansa de disciplina regular, y resten les coses de dits officials aprofitades dels diners de dita religió, ab molt gran càrrech de llurs conciències. Per lo que humilment supplican a vostra magestat los dits abats sie de son real servey manar-los lliurar les quantitats se troben vuy possehidas dels fruyts de lurs abadies y manar recensir dits comptes ab acistència de algun abat de dita religió y que dits officials restituhescan lo que constarà indegudament hauran rebut. Y perquè per havant no-s fassen los abusos que per los secrestadors laychs se són fets, mane vostra magestat provehir dits segrestes en persones de la mateixa religió.

[Síndics de Corçà, Monells i Púbol]

Los perticulars y universitat de la vila de Corçà, dels castells y tèrmens de la vila de Monells y de Púbol, del bisbat de Gerona, han //692r// prestats y de lurs pròpies pecúnies pagats per portar y fer portar fustes de diversos lochs en la mar per la fàbrica de las galeras que-s són fetes y se fan en les adressanes de la present ciutat de Barcelona, en tant que se són trobats pagar-ne vint lliures barceloneses per cada carretada; y encara y mataben y arrohinaven tots los bastiars ab los quals traginaven dita fusta per traure la dita fusta de lochs, torrents y montanyes difícils de poder-hi passar ab bestiar, que sens ningun dubte a més del bestiar que se'ls és mort per dita causa han pagat quiscuna de dites vilas y castells més de cent cinquanta liures de dita moneda. Per çò y altrament, los syndichs de dites vilas y lochs de Corçà, Monells y Púbol humilment supplican a vostra magestat sie de son real servey manar desagraviar dites universitats y smenar y satisfacer dita quantitat, com de la real mà de vostra magestat se confia.

[Abat de Sant Miquel de Cuixà]

Ítem, se queixa a vostra magestat don Bernat de Cardona, abat de Sant Miquel de Cuixà, qui estant ordenat y statuhit en lo present Principat, Comptats de Rosselló y Cerdanya que tots los veguers de tres en tres anys tingan de purgar taula, y per dit effecte se anomenen per vostra magestat tres jutges, dits jutges de taula, los quals conexen dels excessos y prejudicis feu per dits veguers, administrant a les parts justícia, lo que és en molt gran servey de Déu y benefici públich; y si bé est judici estiga ordenat segons Constitucions, se ha succehit que ha més de vint anys no se són anomenats o saltim no han //692v// usat de son offici jutges de taula en la vegaria de Vilafranca de Conflent, per dita occasió los veguers han fets notables agravis als vassalls de dita abadia y lo dia de vuy continuament fan, pus estan certs no se'ls pot demanar res devant jutges de taula, com als demés veguers. Per çò, lo dit don Bernat, per tenir los vessalls de dita abadia certa de dita vegaria, supplica a vostra magestat sie servit desagriar a ell y a sos vassalls en est perticular, manat provehir jutges de taula per dita vegaria, com de vostra magestat confian y speran.

[Jerònima Ribes i de Terrades]

Representa a vostra magestat la trista viuda Hierònima Ribes y de Terrades, relicta del quòndam Phelip Ribes de Salaza y Terrades, cavaller en lo lloch de Madremenya domiciliats, un gran agravi se li és fet per quant, havent-li mort al dit son marit Pere y Montserrat de Millàs, cruelment y ab molt gran maldat, estant aquell dins la iglésia hoynt completes, ajonellat devant de un crucifix y del Sanctíssim Sacrament, entrà allí un criat de ells y li tirà ab un padrinyal, no tenint respecte al sanct temple ni a Déu devant qui estava, del qual colp, rebuts tots los sanctíssims sacraments, en poques hores morí. Y no contents de tant gran mal, dits matexos dos germans Millàs a cap de un any o poch mancho, ells matexos, de ses mans, ab nou altres bandolers y de molt mala vida, mataren també a Juan Ribes de Tarrades, jove de poca edat, fill de dits cònjuges, y a un criat seu y li nafraren un altre criat, també ab tirs de pedrinyals y encara amanassàs //693r// de matar-li un altre fillet que té. Per tots dits mals, fent instància y part formada contra ells y dita viuda Gerònima de Ribes, muller del dit Phelip de Ribes y mare del dit Juan de Ribes, foren los dits dos germans Millàs omicidas regaliats y públicament ab presons y crides reals publicats per enemichs de vostra magestat. Y ab tot ab tants mals casos y delictes per ara se passejan públicament per Barcelona y per tot, so color de pretendre tenen remissió de poch ansà del duch de Feria, lo qual, essent axí és estat en gran detriment de honrra y s'és fet molt gran agravi a la dita trista viuda, muller y mare dels morts, y no s'és pogut fer ni-s pot, havent instància y part formada contra ells, sense la part satisfeta de tant gran mal y és contra Constitucions. Per tant, supplica a vostra magestat la dita trista viuda sie de son real servey manar fer justícia que un delicte tant gran y grave com aquest no dexe de ser castigat, conforme de justícia se requer y la man desagriar de tant gran agravi y mane que dits dos germans Millàs sien presos, capturats y castigats conforme a sos mèrits, no obstant dita nul·litat de remissió, que ultra que dits trista viuda té tanta justícia, farà vostra magestat molt gran servey a Déu en castigar a qui tant poch respecte tingue en son sanct temple en fer dins un tan atròs y gran mal.

[Pere Bernat Codina]

Ítem, se queixa Pere Bernat Codina, dient que com en la vila de Pons, de temps que no és memòria de hòmens en contrari, se han acostumat de fer quiscun any lo die de Sincogesma jurats per extracció; //693v// y per lo que en lo any mil sinch-cents vuytanta-set

estava introduhida una causa de luyció e o reducció a la corona real de dita vila contra de Pere Bernat Codina, senyor de dita vila, y los jurats que eren en dit any eren los que havian commogut los hòmens de dita vila contra son senyor, tement que si lo die de Sencogesma que havie de venir se feyen jurats nous per ventura aquells no serian de la opinió dels altres y que no passarian havant dita causa, per lo que d'ella redundava molt gran dany en dita vila, procuraren los jurats de aquella que-s fes provisió en la Audiència de que los jurats que leshores eran no-s mudassen ni-s fes nova extracció fins a tant que altre cosa fos provehida, com de fet se féu dita provisió a relació de misser Miquel Ferrero, quòndam doctor del Concell. Per rahó de la qual provisió los jurats des de dit any mil sinch-cents vuytanta-set fins lo die de vuy, que ha dotze, són estats perpetuats y vuy com a jurats regexen dita vila, contra tota rahó y justícia y contra la consuetut de dita vila y totas las ciutats, vilas o llochs del Principat de Cathalunya en los que sempre los jurats són de una any, de la qual perpetuació se han seguidas molt grans confusions en aquella vila y molts grans danys de aquella y de dit Pere Bernat Codina y se han gastat y gastan supèrfluament los béns de dita universitat, sens donar may compte de la administració. Per çò y altrament, dit Pere Ber//694r//nat Codina supplica a vostra magestat sie servit desagraviar-lo y manar revocar dita provisió y, aquella revocada, manar ésser feta nova extracció de jurats de dita vila axí consecutivament quiscun any en lo dit die de Sincogesma.

[Gaspar Serra]

Per vostra magestat sorreptíciament fou concedit a Guillem Ortiz, francès natural de la ciutat de Marcella, privilegi de cònsol de francesos en lo present Principat de Cathalunya; y com lo dit privilegi sorreptíciament obtingut per dit Ortís sie conçedit contra expressas Constitucions de Cathalunya, y en particualr del rey don Ferrando segon en la primera Cort de Barcelona, en lo any mil quatre-cents vuytant-hu, Capítol dotzé, que alguna persona que no sie nada y domiciliada en Cathalunya verament y sens frau no pugan tenir, exercir algun offici perpètuu o temporal o altres qualsevol officis ordinaris o extraordinaris, no puga tenir aquells conforme més llargament dit Capítol està disposat, en lo qual se fa relació; y vuy Gaspar Serra, natural de la present ciutat de Barcelona, sie elegit y nomenat per sinch capitans de la nació francesa en lo offici de cònsol y francesos, y axí dita elecció haja de ésser per vostra magestat confirmada en llur persona perconcorrer en aquell les qualitats per Constitucions de Cathalunya necessàries, y axí resulte dit privilegi contra dites Constitucions concedit ésser en manifest de agravi dels cathalans naturals del present Principat de Cathalunya. Per çò y realment dit Serra a vostra magestat supplica mane revocar //694v// dit privilegi en agravi llur y de tots los cathalans concedit y aquell desagraviar per observança de les dites Constitucions de Cathalunya.

[Nicolau de Brescó]

Ítem, se quexa Nicolau de Brescó, donzell en la vegaria de Balaguer domiciliat, com ha hereu y successor del quòndam Francesch Brescó, son pare, dient que continua la causa de greuges per lo dit son pare introduhida en lo any mil sinch-cents sinquantados, en la qual demanà sinch mília lliures que a Francesch Nicolau Brescó, son pare y respective avi de dit Nicolau Brescó, leshores li eren degudes per lo salari de offici de alguatzir de portantveus de general governador de Cathalunya per quoranta anys havia servit dit offici, a rahó de sis sous cadal dia per son salari, com en lo procés en dit any mil sinch-cents sinquantados fet més llargament se conté. Y axí, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar-li satisfer y pagar en dit nom tot lo que al dit quòndam Francesch Nicolau Brescó, son avi, li ere degut per lo servey de quoranta anys de dit offici, com de vostra magestat se confia.

Y de altre part, se quexa per çò que com après, en lo any mil sinch-cents quoranta-sinch, dit Francesch Brescó, son pare, fos estat provehit per lo emparador y rey don Carlos del dit offici de alguatzir en loch del dit Francesch //695r// Nicolau Brescó, son pare, y lo salari que tenia de dos reals per quiscun die fos poch y encara may li fos pagat, com stigués consignat sobre los emoluments de la matexa governació, los quals se ha sempre aturat per assí lo matex governador, pretenent que no abastave per satisfacció del salari que lo matex governador reb sobre los emoluments de dita governador y axí que molt manco bastaven per a pagar lo salari de sos officials. Y com per çò dit Francesch Brescó recusàs algunes voltes seguir al governador quant anave per Cathalunya, com en los camins no fes sinó consumir lo patrimoni de sa casa, ab carta del pare de vostra magestat, de immortal recordació, passada per Cancellaria a quatre de fabrer, mil sinch-cents cinquanta-quatre, fonch manat al dit Francesch Brescó continuàs lo exercissi de dit son offici de alguatzir y seguís al governador, ab oferta de que se li augmentaria lo salari y se li farian majors mercès. Y axí, après en lo any mil sinch-cents sexanta-sis, a⁴¹ de dezembre, ab lletres reals patents sagelldes y despechades per Cancellaria, manà sa magestat a don Pedro Hernández de Bovaria y de Cabrera compte de Xinxon y thezorer general de Aragó que pagàs al dit Francesch Brescó, alguatzir del governador de Cathalunya, çent scuts de son salari del dit offici de alguatzir. Y com dit Francesch Brescó haje servit dit offici de alguatzir de dit any mil sinch-cents quoranta-sinch fins a set de maig, mil sinch-cents setanta, que morí, axí per temps de vint-y-sinch anys, sent-li degut per dit son sa//695v//lari a rahó de quatre sous cadal die, que sume setanta-y-dos lliures cada any que per dits vint-y-sinch anys importa y summa dit son salari la quantitat de mil y vuyt-centes liures, que deduhides les cent liures ha rebudes del thezorer general, se li restarian deure mil y set-centes liures. Per çò, dit Nicolau Brescó, com a fill y hereu de dit Francesch Brescó, son pare, demanant les predites coses en greuge, attès notòriament consta no poder-se cobrar dits salaris sobre los emoluments de dita governació a hont staven consignats, supplica a vostra magestat sie de son real servey manar satisfer y pagar al dit Nicolau de Brescó les dites mil y set-centes liures que al dit son pare li eran regudes, com de vostra real magestat y de sa benignitat y clemència se confia.

[Síndic de Torroella de Montgrí]

Lo syndich de la vila de Torroella de Mongrí se quex que haurà sinch anys, poch més o mancho, que lo lochtinent de mestre racional compellí a dita vila y singulars de aquella en pagar tres-centes cinquanta liures per rahó de hoyr los comptes de les imposicions. Y com dita vila tinga privilegi exprés en virtut del qual quiscun any crean y trauen a sorts dos oyadors de comptes, los quals oen los comptes de dites imposicions, y de aquí no tenian obligació de dar rahó al racional, per çò, suplica lo syndich de dita vila a vostra magestat sie de son real servey manar reintegrar dita vila de dit agravi y dites tres-centes cinquanta //696r// liures ésser restituhides, com axí sie de justícia y de la real mà de vostra magestat se confia.

[Jeroni i Anna de Vallgornera i Montagut]

Quexa-s Hierònym de Vallgornera y Montagut y Anna de Vallgornera y Montagut, viuda relictà del quòndam Joan Joseph de Vallgornera, del balle general don Juan Ycart y de sos magnífichs assessors Miquel Sala, misser Hipòlit Montaner y misser Francesch Rodes, quòndam, per çò que per part de dit balle general y per provisions fetes per

41. A continuació espai en blanc.

dits magnífichs assessors li són stades oposades diverses emparas sobre castells, censos, tasques y altres rendes que reben dits Vallgorneras, y assenyalamet sobre lo castell de Vilanova de la Muga que dits Vallgorneras possehexen en lo comptat de Empúries y en certs masos de la parròchia de la Baguda, que són del castell de Mont-rós, sens constar que dret algú competís sobre aquells a vostra real magestat, causant-li per dits respectes moltes y diverses despeses, gastos, innumerables desatents y treballs. Y assò tot per la cobdícia que dits assessors tenian de guanyar salaris per les provisions que pres y havien de fer per alzar les dites emparas reals, estant dits Vallgorneras en possessió de dits castells y masos de temps immemorial y no haver constatat ni constar que dits castells o masos estiguessen en feu de vostra magestat, opprimint als dits Vallgorneras en fer-los fer investiduras que no se haguessen de perjudicar-se per dita investidura, sempre que's trobàs no tenir-se dits castells y masos per vostra magestat. Per çò, //696v// com los dits Vallgorneras resten greument agraviats per dits procehiments, supplican quant humilment poden a vostra magestat sie deson real servey manar-los desagriar y satisfier y smenar tots los danys, despeses y gastos que ells han fets patir y supportar, deduhint les sobre dites coses en lo millor modo y manera que poden, supplicant justícia ab compliment ésser-los administrats.

[Síndic de la vila de l'Arboç]

Ítem, se queixa lo syndich de la vila de Arbós que per los ministres del racional de vostra magestat són estats vaxats en fer-los donar compte de totes les dades y rebudas que la dita universitat del Arbós havia fetes, podent fer aquellas ab privilegi real per los predecessors de vostra magestat concedit perpètuament per serveys havian fets als predecessors de vostra magestat, dels quals per vuy de aquells serveys paguen càrrechs a molts creadors; dells quals càrrechs los dits creadors cullen las matexes imposicions per molts càrrechs que dita vila fa, sens passar los dits comptes, fent-los pagar dos-centes sinquant liures per haverias y tapit per dits oficials de dit racional, detenint-se los llibres dels comptes de dita vila, y fins al die de vuy may los han volgut restituhir. Y havent passats dits comptes, havent-los trobats bons de dades y rebudas, per çò, a vostra magestat supplica lo syndich de dita vila sie de son real servey manar restituhir les dites dos-centes sinquant liures juntament ab los lli//697r//bres de dits comptes, com de la real mà de vostra magestat se confia.

[Jerònima Moner i de Montagut]

Quexa's Hierònima Monera y de Montagut, viuda dexada de Joseph Moner, quòndam donzell en la vegaria de Gerona domiciliat, que en lo any mil sinch-centes noranta-quatre, essent don Christòphol de Barutell, son nebot, scapat de las càrcers de la present ciutat de Barcelona y recullit en lo monastir de Santa Anna, la dita Monera donave recapte a dit son nebot per estar mal de la cayguda que havia fet, segons se digué, baixant de dita presó. Y succehí's que essent remediat dit don Christòphol ab ses manyes se'n anà de dit monestir no obstant que lo duch de Maqueda, leshores lochtinent general, li tingués guardes, lo qual y altres ministres se indignaren tant contra dita Monera que sens culpa alguna ni enquesta saltim precedent ni instància de part formada, fonch capturada per Alexandre Cordelles, leshores veguer, y posada en les presons reals de la present ciutat de Barcelona y en les instàncies a hont staven preses les dones errades, vils, infames y de baixa stament y mala vida. Y per moltes supplicacions que per part de dita Monera se donassen representant estos agravis y desohonrras, no la vulgueren relaxar ni mudar de instància, hans la feren estar molts dies en la presó de aquella manera tant afrontosa, y après la tingueren arrestada en una casa molts mesos,

sens poder exir d'ella, y a l'últim la donaren a manlleuta ab reincidència. En les quals coses fou dita Monera notablement agraviada y patí molts grans afronts en la honrra y excessius danys en la hazienda, perquè stigué ab molts gastos per dit effecte detinguda en Barcelona dos anys, sens poder anar en lo Empurdà, a hont tenia y //697v// té sa casa y azienda. E com dits procehiments criminals sien stats fets y los ministres reals tant inconciderada y apasionadament contra persona militar y en tanta innomínia, desonra y danys de aquella, contrafent a moltes Constitucions, Capítols de Cort, pràtiques y altres drets y favors concedits per los sereníssims reys de Aragó al estament militar del present Principat de Cathalunya, supplica dita Monera a vostra magestat mane que sie desagraviada y condignament satisfeta y sien revocats los sobre dits procehiments contra de ells fets y les Constitucions, Capítols de Cort y altres drets a que se ha contrafet sien reintegrats y reparats y segons sèrie y tenor de aquells guardats y observats.

[Pere Fàbregues]

Pere Fàbregues, negociant, ciutadà de Barcelona, fa quexa y representa per agravi reparador en la present Cort que en lo any mil sinch-cents noranta-sis, estant la barca del patró Jaume Alzina, de la vila de Sant Feliu de Guíxols, surta en lo port de la dita vila de Sant Feliu, carregada de diverses robes y mercaderias, entre les quals y havia vuy saques de cotofluix que eren de dits Fàbregues, una fragata francesa la prengué y sa l'enportà. Y per a cobrar dit Fàbregues la valor de dit cotó, supplicà se declarassen per sa magestat o son lochtinent o Real Audiència represàlias, com en via de dret era y és lícit y permès, y per haver sa magestat scrit no-s declarassen ni exequutassen represàlias contra francesos, que ell faria satisfer a tot, no-s declarà; y après, per haver sa magestat feta pau ab dits francesos, és restat dit Fàbregues perjudicat y agraviat per no ésser stat ni poder vuy ésser satisfet de dit cotó y danys causats contra disposició de dret y Constitucions y leys de la terra posa//698r//des en lo títol "De injúrias y danys donats". Per çò, supplica a vostra magestat dit agravi ésser-li admès u aquell reparat y axí de lservey de la Cort o altrament ésser satisfet en lo valor de dit cotó, danys y despeses, com axí sie de justícia.

[Galceran de Sant Dionís]

En lo any mil quatre-cents noranta-set, lo rey don Ferrando, de bona memòria, per tució y seguretat del castell y fortaleza de Clayrà, en lo Comptat de Rosselló, y per guardar los valls de dit castell per la guerra del rey de França ab lo rey de Aragó, féu enderrocar y destruhir un molí fariner ab dos moles, lo qual pertanyia y spectava a Miquel d'Esplugues, cavaller, del qual molí havia cada any de renda y emoluments trenta ayminas de forment, que a comuna stimació valian fins a sinquanta sous per cada aymina, y axí valia quiscun any sexanta liures barceloneses, poch més o mancho. Y los dits fruyts y emoluments del dia de la ruyna del dit molí lo dit Miquel d'Esplugas ni los seus successors no han rebut; y com per la sacra magestat del emparador Carlos quint en lo any mil sinch-cents y denou fos scrit ab ses reals lletres a Juan Tort, en drets doctor, de la vila de Perpinyà, que de dita ruyna y danys se informàs y que scrigués son vot y finalment respongué que stimave los danys donats en mil liures barcelonesas, de las quals, deduhidas dos-centes sinquanta liures per la valor del molí derruhit y los forniments de aquell que romangueren en poder de dit Miquel Splugues, y cent y trenta liures que prengué per ratta de aquells danys, fou vot y opinió que restituhissen a dit Miquel Splugues sis-centes liures barceloneses. Y com los danys donats en dit molí redundaran en utilitat de la real corona y del regne de Aragó, com per tució del //698v// castell y fortaleza que també vuy vostra magestat té y possehex, per çò y altrament, és cert y dret vostra magestat per les dites rahons ser tingut a la smena

dels danys y ruhina del dit molí saltim de sis-centes liures, ab lo interés de aquelles. Per çò, supplica Galceran de Sant Dionís, cavaller en la ciutat de Gerona domiciliat y hereu y universal successor de dit Miquel d'Esplugues, que sie vostra magestat servit que la present causa per via de gravamen, querela o demanda, com millor li aparexarà, cometre als jutges de agravis, los quals fassen justícia; y lo procurador fiscal sie condempnat en pagar la dita quantitat juntament ab los interessos com desobre és contengut, com axí sie de justícia.

[Síndics de la vila de Perpinyà]

Ítem, se queixa la vila de Perpinyà, dient que don Ferrando, lochtinent y capità general en la dita vila, en gran dany y perjudici de les impositcions concedides a la vila de Perpinyà, tinguda y té en lo castell major de Perpinyà ha tinguda carniçeria y fleca arrendada a son útil y profit, sens pagar les dites impositcions a dita vila, lo qual és estat y és en gran dany y perjudici de les dites impositcions. Los quals danys y agravis estiman la dita vila e o los syndichs de dita vila en deu mília liures o lo que millor apparrà que serà dret y de justícia.

Ítem, com ha posat les mans en los provincials en dita vila, y entre altres ha condempnat a mort y ha penjat a un tabaler de la dita vila sens culpa alguna ni sens coneguda de dret, y assò sols per donar contento al Barlet de la cambra del rey de França; lo qual //699r// tabaler no ere stipendi axí ni subjecte a la Capitania General, contra tots los privilegis y drets, Constitucions de Cathalunya y Usatges de la terra.

Ítem, que en lo temps de Alfonso Corso invadí, lochtinent de la vila de Perpinyà, fonch capturat lo susdit Barlet he gamarer del rey de França, lo qual offers segons se digué per son rescat deu mília ducats y lo dit don Ferrando lo apposentà y tingué en lo castell major de dita vila y aquell lo regalà; per los cònsols de dita vila li fonch dit y representat la importància de dita persona y que fos servit no soltar ni llibertar aquell que primer no-s consultàs ab los dits cònsols y ab lo dit Alfonso Corso, capità general del exèrcit del rey de França, que en rescat de aquell fossen restituhides y libertades les persones tant de Vilalonga com altres del Comptat eren capturades per dit Afonso Corso y bestiar, lo que lo dit haguera fet ab molta gana y voluntat. Y no obstant lo damunt dit, lo dit don Ferrando, sens consulta de dits cònsols sinó de sa pròpia auctoritat, libertà lo dit Barlet y lo féu passar per lo mig de la vila, acompanyat de officials de sa Capitania General, lo qual ha redundat ab gran dany de dita vila y poblats de aquella per los rescats de les personas tenia en son poder dit Alfonso Corso y bestiar ha costat y costa a comuna stima més de sinquant mil ducats, los quals no hagueren pagat de rescat tant per ses persones pròpies quant dels bestiar tenia presos y se'n aportà en França, si no lo hagués libertat de sa pròpia auctoritat y sens consultar als dits cònsols, com era de rahó.

699v// Ítem, per fer les coses de son cap, sens consulta, en mig del dia y quant li entojava fer tancar los portals de dita vila, impedint que no entrassen les personas en aquella ni les provisions y manteniments y los de la dita vila, lo qual ha redundat en gran dany del benefici públich y poblats de aquella.

Ítem, com tenia inquietats ab son tracte y mala correspondència ha tinguda ab los dits cònsols en lo temps de dita invesió de Alfonso Corso, dient-los públicament que ell alsaria los ponts del castell major hi-s tancaria en aquell, y que los dits cònsols y tot lo poble de Perpinyà quedàs a bones notxes, contra tota bona correspondència y servey de sa magestat, per quant també té prestat sacrament y homenatge dit don Ferrando a vostra magestat tant del castell com de dita vila. Del qual restaren dits cònsols y poble molt spectants, significant-los que no-s donaria res que la vila se perdés sens donar-los

auxili ni favor, com és de rahó y tal és la voluntat de vostra magestat, lo qual és molt gran agravi en perjudici de son sacrament per ell prestat a vostra magestat y del bé públich de dita vila y poblats de aquella.

Ítem, no obstant que sie pregat una y moltes vegades y representat per lo syndich de dita vila de part dels cònsols de aquella lo gran dany que los soldats han fet y fan de cadal die, de nits y de dia, en robar garbes de blat y batre aquelles y après ab sachs aportar-se'n lo blat, y també robar raym //700r// ab sistellas y animals y olives y altres grans y fruyts, en gran dany de las personas, de dits grans y fruyts y bé públich. Per sa mercè y ha volgut provehir ni manar en tals danys ni desòrdens, antes bé se continue ab aquells, los quals són stats y són en gran dany, y stimen dit dany en més de deu mil ducats, salvat la modificació de vostra magestat, y manar provehir en tals desòrdens y danys causats y per havant se poran succehir dels dits soldats y altres personas stipendiàries, com millor apparrà ser de justícia.

[Síndic de la universitat de la Bisbal]

Los hòmens de la universitat forana de la Bisbal han pagat y bestret per servey de vostra magestat més de dos-centes liures per tragar, arrossegar y carretejar la fusta de la fàbrica de ditas galeras y per los arbres que's han tallats, les quals coses no-ls han volgut pagar los officials de vostra magestat, agraviant y perjudicant-los en gran manera. Supplica per ço lo syndich de dita universitat los mane desagaviar, satisfer y pagar tot allò que llegítimament constarà per àpochas o alberans o altres llegítimes proves haver pagat y bastret en servey de vostra magestat, que ademés és cosa justa, dit supplicant ho rebrà a singular mercè.

[Síndic de la universitat de Montcada i Reixac]

Francesch Umbert, àlias Pallàs, síndich de la universitat de Nostra Senyora de Montcada y Rexach, se quexa dels molts agravis, danys y perjudicis que per los capitans generals y ministres de la Capitanía y ballia generals del present Principat de Cathalunya y de molts anys a esta part se són fets acerca del carretatge y tragí de la fusta per la tarassana de Barcelona //700v// y fàbrica de las galeras y per altres perticulars coses deduydors.

Primerament, se ha fet agravi a dita universitat per lo que dita Capitanía se fehen manaments penals per a dita universitat y terme per a què traginassen y aportassen fusta ab tantes carretes y animals, segons lo aparexaria y no pagaven los jornals deguts, axí ni dels hòmens com dels animals y carretes, ni los preus deguts ni de gran part se acostà a ells.

Segonament, perquè per temor dels manaments penals y exequucions riguroses que continuaven y fehen de les penes los era forsat als de dita universitat y poblats y terme de imposar-se una contribució y capsou que li dehen per a pagar los dits jornals de hòmens y animals y carretes y per poch que faltaven acudir, se'ls fehe manaments, exequucions de dit capsou y los feya dita Capitanía General moltes despesses.

Tercerament, que moltes voltes feyen los dits manaments y posaven aquells en exequució en temps de les messes y temps de les veremes, quant los pagesos estaven molt ocupats y tenian més necessitat de animals y carretes, per lo qual respecte patien en moltes maneres.

Quarto, en lo tallar dels arbres per a fusta, per los quals no pagaven lo just preu de aquells y molts ne dexaven de pagar.

701r// Quinto, per lo que los officials de dita Capitanía aposentassen per les cases los serradors qui tallaven y sarraven los arbres y fusta, fent-los donar la despesa per catorze dinés a quiscú d'ells cadal dia, valent molt més.

Sexto, que en lo temps en què stan los perticulars de dit terme més ocupats, çò és, en segar y batre, si se offerex haver-los menester en la resclosa del rech real los fan anar a treballar allí en preu de dos reals cadal dia quiscú de ells, y de aquí se han de fer la despessa; y assò és en temps que guanyen tres y quatre reals los mossos per dia y la despessa, de modo que perden dos reals per dia y la despessa.

Septimo, que havent menester los officials de la ballia general pals y faxina per via de dita resclosa, prenent los pals y faxines del bosch sens pagar-ne ningun diner, del que reban molts grandíssims danys los de dita universitat.

Octavament, que moltes voltes los de dita Capitania General fan tragar als de dit terme o ajudar a portar entenes y qualsevol fusta per servey de la tarasana y moltes voltes los la fan arribar fins a la dita tarassana sens pagar-se'ls un diner, lo que causa gran perjudici a dits poblats.

Nonament, són perjudicats los de dita universitat y terme de Moncada per ser en camí ral, los fan acompanyar presos, moneda y companyia de soldats, los quals componen sovint als de dita vila y terme y ne són molt vexats. //701v// Tots los quals y altres agravis, danys y perjudicis han rebut y reben los de dita universitat de molts anys a esta part y han patit tant excessivament que molts de ells són restats pobres y arruïnats, les quals coses són molt públiques y notòries, y com ab dits procehiments dits officials de la Capitania y ballia general hagen contrafet moltes y diverses Constitucions del present Principat de Cathalunya, tant per no tenir jurisdicció on provincials ni poder-los fer dits manaments y per haver-se contrafet a la Constitució feta en lo any mil sinch-cents sinquanta-tres, Capítol vint-y-nou, en lo títol "De vectigals", per la qual està disposat que al capità general no li sie lícit ne permès per sí ni per sos ministres ninguns imposar ni exhigir ni fer exhigir algun vectigal o imposició y també per haver-se contrafet a la Constitució feta en la Cort de Monçó, Capítol vint-y-tres, en lo any mil quatre-cents setanta, en lo títol "De alcayts", ab la qual està disposat que atzembles, palles y virtualles, llenyes ni altra manera de monició no puga ésser pres ni llevat a persona alguna de dit Principat que primer no pach lo just preu segons la valor de la casa. Les quals coses se són diverses voltes representades als deputats del present Principat, y per aquells se són fetes diverses embaxades, jatsie may se hage pogut dits danys y agravis remediar. Per çò y altrament, lo dit syndich, en nom de la dita universitat y los singulars de aquella, supplica a vostra magestat sie servit manar-los desagaviar y pagar-los dits danys han rebuts per dita causa, gastos y despesses han supportats, y quant menester sie castigar als dits officials qui semblants danys han causat y manar-los //702r// que de aquí al devant, axí als de la Capitania com als de la ballia general, no fassen semblants procehiments ni vexacions a pena de privació de sos officis.

[Pau Bonaventura Bolet]

Reservant les Corts Generals fetes en Monçó, lo any mil sinch-cents vuytanta-sinch, la acció que los pretensos y agraviats demanaven a vostra magestat en los agravis se feren als cavallers de aquest Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya en lo scusado, essent stat tant interessat Pere Pau Bonaventura Bolet en aquest agravi, supplica per çò a vostra magestat sie de son real servey manar desagaviar a dit suplicant y condignament reyntegrar y satisfer aquell en lo pretés y deduhit en los agravis donats en les últimes Corts, que ultra vostra magestat farà lo de justícia, o rebrà a singular merçè, com de la real clemència y mà de vostra magestat aquest humil vassall de vostra magestat confia y spera.

[Aleix Albert]

Don Aleix Albert, com a hereu de don Miquel Albert, dóna perticular quexa a vostra magestat de que en la Vall de Fontpadrosa fonch pres per uns criats de la senyora de Anyer y detingut en lo castell de Anyer, sens tenir poder ni orde de pendre ni jurisdicció alguna ni en lo territori a hont fonch pres ni en sa persona per ser cavaller, contrafahent a diverses Constitucions de Cathalunya y al privilegi militar. Y après fonch aportat ab una galera des de Coplliure a la dressana de la present ciutat y posat en una torra dels càrcers de la present ciutat, estant en la qual deduhí de la mala captura per ser stada feta, com dit és, //702v// ab tants deffectes de jurisdicció y altres, en la qual presó, après de haver patit moltíssims traballs sens haver comès delictes algú ni ser stat de devuytena sinó tant solament per haver acistit en la Deputació en lo temps duraren les contencions insertades sobre la presa intentada feta a la persona de Joan Granollachs, leshores deputat militar, dels quals traballs y llarga presó y sobre assalts se enmalaltí en dita torre, y estat molt cerca de morir, se supplicà ab moltes supplicacions que per a poder mirar per sa salut y procurar sa vida ab deu mília ducats de fermances lo traguessen a algun apposento a hont puguessen ses germanes y parents veure'l y servir-lo, attento que stava deffensat y del procés no resultava sombra de culpa, a les quals supplicacions may se féu provisió. Y dit don Miquel de Albert morí dins dita torra ab la major crueltat y desconsuelo que home de sa qualitat y sa terra y sens culpa may se sia usada, sens poder-y entrar sinó sola una volta sos deutes a veure'l que ab un lladre de pas no-s fora fet. Per çò, supplica a vostra magestat dit don Alex Albert, com ha nebot y hereu de dit don Miquel Albert, sie vostra magestat servir desagraviar-lo y reintegrar-lo axí en la persona com en los béns, com aquest fidelíssim vassall de vostra magestat spera.

[Síndic de la vila de l'Arboç]

Lo syndich de la vila del Arbós se quexa a vostra magestat que moltes voltes és estat vexat per los officials de la Capitanía General, fent-los tragar fusta per la fàbrica de las galeras de vostra magestat, y assenyaladament per un tal Vidal de Subirats, fent grans sobres. Y com en dita vila no tenian animals per carretejar ni tampoch carretes, li ere forsat anar a Vilafranca //703r// de dinés de dita vila fer carretejar la fusta que manaven, per lo qual hara haurà dos anys ne donaren trenta an en Lejó de Vilafranca y moltes altres voltes que lo tal Vidal ha composada dita vila, dient que havien de tragar y la vila, com no tenia los aparells, li donaven dinés los que-s podian concertar. Per çò, lo dit syndich, en nom de dita vila, supplica a vostra magestat sie servit manar desagraviar-los, que a més és de justícia, ells ho rebran a singular mercè, com de la real mà y clemència de vostra magestat se confia.

[Joan Coral]

Quexa-s Joan Coral, de la vila de Torrelles y Fox, per ésser dita vila y terme de Foix y singulars de aquells estats agraviats per los officials de la Capitanía General y assenyalament per tal Vidal de Subirats, commissari de dita Capitanía, en haver fet manament de què donassen carretes per a portar fusta del Bosch del Colomar de la Pineda, terme de Sant Martí Sarocha, fins al riu de Noya, lo que fonch molt gran dany a dita vila y llochs y habitants de aquella per ésser molt luny, se composaren moltes voltes que en tot són trenta lliures de fer portar dita fusta, com se amostrarà ab albarans. Per çò, supplan que de dit agravi sie haguda rahó en favor de dita vila y terme de Foix, de tal manera que aquells resten desagraviats.

**[Síndic del Vendrell, Santa Oliva, Albinyana,
Bonastre i Sant Vicens de Calders]**

Quexa-s Antoni Solà, syndich del Vendrell, Santa Oliva, Albinyana, Bonastra, Sant Vicens des Calders, per ésser dits lochs y singulars de aquells estats agraviats per los officials de la Capitanía General, y assenya//703v//ladament per tal Vidal de Subirats, commissari de dita Capitanía, en haver fet manament de que donassen carretes per a portar del Bosch del Colomer de la Pineda, terme de Sant Martí Sarocha, fins al riu de Noya quoranta pessas de fusta per las galeras, lo que fonch molt gran dany a dits lochs y habitants de aquells per ésser quatre leugas luny, se composaren en quoranta liures de fer portar dita fusta, com se amostará ab alberans, sens que per part de dita Capitanía sie stat pagat res, com sien indempnes de semblants coses per haver de fer guarda a mar per especte dels moros. Per çò, supplican que de dit agravi sie haguda rahó en favor de dits lochs, de tal manera que aquells resten desagraviats.

[Procurador de Miquela Jerònima de Rajadell]

Joan de Rajadell, cavaller, procurador de Miquela Hierònima de Rajadell, muller sua, se quexa que sa magestat li déu les quantitats contengudes ab uns comptes, los quals se exhibexen prout ecce, ab los quals comptes apar com Pheliu Molera de Roses a soc-corregut als soldats de les pertides y quantitats exprimides ab dits comptes. Y com dita Hierònima Molera y Rajadell sie filla y heretera del dit Pheliu Molera, supplica a vostra magestat sie servit de condemnar al fisch real en pagar-li dites quantitats junctament ab tots los interessos.

[Síndic de la vila de Cotlliure]

Ítem, se quexa lo syndich de la vila de Coplliure, no obstant que lo port dit de Porvendres, //704r// prop la vila de Coplliure, sie stat fet y mantengut, natejat y reparat de aquells sinch mília sous annualls que lo sereníssim rey don Jaume, de gloriosa memòria, assignà y consignà en son últim testament, fet en Monpaller a set de las chalendas de setembre del any mil dos-cents y vint-y-set, del peatge o dret de leuda que dit sereníssim rey y vuy sa magestat reb y acostuma de rebre en dita vila de Coplliure. Noresmenys, de alguns anys ensà, lo procurador real ha recusat y recusa donar y consignar dits sinch mília sous per la reparació y conservació de dit port y per los altres effectes en dit testament designats, lo que ha causat grandíssim dany a dit port perquè stà tant brut y reblert que apenas y poden star vint galeras, essent hu dels millors y més importants dels que té sa magestat en la ribera de la mar de Espanya, y és notable perjudici dels navegants que en temps de fortuna s'i van a recullir. Per lo que y altrament, deu ésser condemnada la magestat real e, o, lo fisch real en donar y pagar y consignar de dites rendes reals y dret de peatge ho lleuda los dits sinch mília sous quiscun any, per cumplir ab effecte la última disposició de dit sereníssim rey don Jaume.

Ítem més, atès que per privilegis y sentèncias reals està concedit als hòmens de Coplliure llicència y facultat sens incorriment de pena alguna de péxer llur bestiar en lo terme de la vila de Argelés, dins los llímits en los dits privilegis contenguts; noresmenys, lo balle y cònsols de la vila de Argelés, en perjudici de dits privilegis y sentèncias reals, han feta alguns panyo//704v//raments y degollas dels bestiaris de hòmens de Coplliure, conforme en son cars y lloch se deduhirà. Per lo que y altrament deu ésser condemnada la magestat del rey nostre senyor en fer mantenir y conservar dits privilegis, sentèncias reals y smenar e, o, fer smenar los danys que per çò han patit los singulars de Coplliure.

[Francesc Jeroni Babau]

Ajustant als agravis fets per lo magnífich misser Dalmau, del Real Conçell, a Francesch Hierònym Babau, diu que com haja sabut per lo magnífich regent misser Mur que en la offesa li féu fer dit misser Dalmau feu que testifficaren quatre testimonis, tots criats de sa casa, los quals, perlant ab lo acato y respecte que a vostra magestat se deu, és contra veritat que tals testimonis ni tals criats fossen presents ni en la sala ni en la cambra hont stava dit misser Dalmau, per çò com no-y hagués persona alguna sinó tant solament tal Puignidó, home honrrat y de bé de la present ciutat, que stava ab companyia de dit misser Dalmau, per los quals feu testifficar lo que bé li aparegué y segons la instrucció qu'ell los don. Y si axí com li fou ben vist fer pintar paraules de descortès (al parer seu) las hagués fetes scriure de altres crims majors, com és de haver-li pagat o tirar-li una daga o envestir ab la spasa, lo posava en perill de la vida o de altres càstichs a arbitre del Real Consell criminal, com li fos tan fàcil de fer lo hu com l'altre.

E com haja demanada la pretesa enquesta y may //705r// la-y han volguda amostar ni tampoch a pogut acabar que la posasen en poder del vicecanceller de vostra magestat, perquè d'ells resultarà la injustícia gran li fou feta, lo qual tot se fa ab indústria del dit misser Dalmau, perquè semblants excessos y culpes per ell causades no vingan a plena notícia de vostra magestat. Per çò y altrament, dit Babau, acomulant les sobre dites coses als agravis que ja té representats a vostra magestat contra lo dit misser Dalmau, supplica humilment que per vostra magestat sie provehit y manat que li sie reportat lo dit procés segons se diu de enquesta o regalia lo féu fer dit misser Dalmau, perquè constant com constarà lo ànimo danyat que dit misser Dalmau tingué contra de dit Babau, puga conèxer de semblants agravis y, ultra la pena talionis, li stima la injúria y danys en mil ducats, salva da deguda moderació per vostra magestat fahedora, de qui spera tot compliment de justícia.

[Pau Masdéu]

Pau Masdéu, notari real, ciutadà de Barcelona, fa quexa a vostra magestat dient que misser Gallego, doctor del Real Consell, essent jutge de cort, procehí contra dit Pau Masdéu en lo modo y forma següent:

E primerament, als denou del mes de agost de mil sinch-cents noranta-sinch, dit misser Gallego procehí contra dit Masdéu en fer-li restituhir y tornar a sa muller, Anna Masdéu, denou liures, quinze sous, les quals eren pròpies de dit Masdéu, com li tingués acomenada la clau de una arquimesa, de la qual, havent-li //705v// demanada son marit la clau de aquella y recusant donar-la-y, dit Masdéu li despanyà aquella y li tragué de aquella les dites denou liures, quinze sous. Y fent-ne quexa Rafel Cisteró a dit misser Gallego per part de dita Anna, sa muller, y dit misser Gallego li manà, a pena de càrcer, tragués allí a la obra nova de la presó les dites denou liures, quinze sous, com de fet dit Masdéu, per força, li restituhí aquelles.

Secundo, més havant, allí, *ex tempore* li manà fer dit misser Gallego a dit Masdéu un manament de non maltractando a pena de dos-centes ducats, lo qual li fonch a dit Masdéu molt agravatori y prejudicial perquè semblants manaments no-s fan sinó entre persones de la vida ayrada y dit manament fou enaprés causa del desodi y discordi que dits cònjuges visqueren molt de temps inquietats y ab molta discòrdia.

Tertio, que dit misser Gallego féu ferar trevas ab lo dit Cisteró sens ocasió alguna y durant dites trevas dit Cisteró féu moltes beffes, afronts y vergonyas y tenia llibertat de fer tot lo que volia contra dit Masdéu y dit Masdéu estave en les mans ligades, sens poder-se venjar de aquell.

Quarto, que durant dites trevas dit magnífich misser Gallego donà loch y provehí de paraula que dit Cisteró, als quinze del mes de setembre de mil sinch-centes noranta-sinch, ab acistència de dos porters reals, se'n aportà y tragué de la casa //706r// de dit Masdáu tots los mobles de sa casa y li posà un cademat a les portes y se'n aportà aquells a sa casa, juntament ab sa muller. Y après, dit Cisteró, als trenta-hu de octubre, dit any, enganyà a la dita sa muller en fer-li firmar una donació dels drets de una casa y après als onze de janer mil sinch-centes noranta-sis, li féu firmar altre donació de sinch-centes liures, de les quals donacions ne penja plet criminal a relació de misser Francesch Cescases, y altre plet civil a relació de misser Salbà y de Vallsecha, de les quals donacions y enganys fets per dits Cisteró a dita Anna de tot ne és stat causa lo dit magnífich misser Joan Gallego, com més largament stà provat y deduhit ab dits dos processos civil y criminal que en son loch y temps se exhibiran. Y com lo dany de totes les sobre dites coses per vuy se specte y se sie encarregat tot en persona de dit Pau Masdáu, per çò com per les sobre dites coses reste dit Masdáu greument agraviat, deduhint dites coses en lo millor modo y manera que pot y li és lícit y permès, supplica humilment a vostra magestat lo mane desagriar, satisfent-li y smenant-li tots los danys, interessos, injúries y affront que per causa de tals procehiments ha patits y suportats, en tot ésser-li ministrada justícia ab compliment.

[Agustí Anglès]

Augustí Anglès, de Cambrils, se quexa dels oficials y ministres de la Capitanía General per çò que estos anys proppassats, fent-se apprehensió de béns de marcellesos y francesos per orde de vostra magestat, li pren//706v//gueren uns llibres de comptes que dit Augustí Anglès aportave com a faedor de Joseph de Ciprera, mercader mercellès, en los quals comptes trobaran que dits Anglès feya bones a dit Ciprera sinquanta liures per una resta de un negre li havia comprat y aquelles les ho exequutaran rigurosament y li feren quinze lliures de gastos y despesses, no tenint concideració, com se devia tenir, que en lo temps se feya dita exequució dit Augustí Anglès stava pres y capturat per los francesos en Brusco, illa francesa devant del Lenguadoch, a hont stigué tancat dins una fortaleza per spay de sis mesos y per rescat hagué de pagar tres-centes liures, moneda barcelonessa, y hagué de pérdrer mil y sinch-centes robes de garroffes y quoranta-y-dos quintars de ferro y lo vexell ab que portave dita mercaderia que li havian pres los francesos en Tolon [agrideadde]. Supplica per çò a vostra magestat sie servit manar desagriar y satisfier a dit Augustí Anglès de dits agravis y dels béns dels francesos que stan en poder de dits oficials de la Capitanía General pagar y smenar tots los danys, pèrduas y gastos que dit Anglès ha patit y suportat per ésser vassall de vostra magestat, los quals, si no-u fóra stat per orde de vostra magestat no haguessen presos y confiscats los béns de francesos, és cert que dit Anglès no haguera patit, que además dites coses són conformes a rahó y a justícia, dit supplicant o rebrà a singular gràcia y mercè, com de la real mà de vostra magestat spera y confia.

[Pere Galceran Torró]

707r// Ítem, se quexa Pera Galceran Torró que littigant en la Real Audiència contra Miquel de Barthomeu, trenta dies après de ésser denunciat lo procés admeteren a dit Barthomeu supplicació contrario imperio de la dita denunciació, y havent de supplicat dins tres dies y après de ésser a cap de vuyt mesos denunciat altre vegada, alguns mesos après de la última denunciació concentiren en exhigir en gran número de actes a dit Barthomeu, que fou fer tot lo procés. Y al fer la sentència, vehent que per forsa havia dit Torró de obtenir sentència en favor y posar en scilenci ex defectu juris agendi y com dit Torró fos avisat y de assò donà una supplicació anotant en lo procés

en quin folio constava de la mort del abat Torró, per la qual tocave lo fideicomís al dit Pere Galceran Torró, y après de ésser dita supplicació decretada, portant-la a provehir al jutge no la volgué provehir, ans bé anant-se'n dit Torró a misser Luys de Copons, canceller de Cathalunya, per a què ho remediàs, lo dit jutge envià a casa del regent a publicar la sentència ans del die assignat y sens instància de ninguna de les parts, sols per a imposibilitar a dit Torró que no pogués deduhir y allegar de sa justícia. Per la qual ocasió hagué de supplicar y sempre és anat consumint-se ab dit plet y encara vuy no és fora de ell, ans bé passa grans destorps, pèrduas y danys, lo que no-s fóra fet si li haguessen provehida dita supplicació, perquè hagueren vist en procés clarament provada sa intenció y per esta ocasió la-y precipitaren ante temporis la publicació de la sentència. Per çò y altrament, supplica a vostra magestat lo mane desagraviar.

707v// Ítem, se queixa que en lo mes de desembre de mil sinch-cents noranta-quatre li feren un capiatu per sola denunciació de un home, sens proves que enclogueren, y-l portaren desatentant-lo fora de sa casa y al últim lo regaliaren en virtut del Usatge "Auctoritate et rogatu", y stigué molt temps pres sens culpa alguna, patint mil infortunis, de tal manera que per estar pres y guardar-se no pogué donar rahó als plets y li passaren los terminis en una causa que-n pagà sis-centes liures, y en totes les altres causes que dit Torró és estat no-y pogué dir res, hans bé se sessà en la prossequició de elles. Per çò, supplica a vostra magestat lo mane desagraviar.

[Teodoric Canadell]

Theodorico Canadell, donzell en la ciutat de Tortosa domiciliat, fa queixa y representa agravi que en lo any mil sinch-cents vuytanta-quatre, sens que constàs haver comès delictes algú per lo qual se pogués procehir contra d'ell a declaració de loament de Cort, comprés ab algú dels Usatges de Barcelona ni altrament, se declarà en lo Concell criminal un loament de Cort contra ell de tres-centes liures o més, per lo que fonch exequutat y cobrà la regent la Real Thezoraria, entre despesses y tot, passades sinch-centes liures; y si bé après volgué dit Canadell repetir-les y deffensar-se, no li fou donat loch, contra disposició de dits Usatges de Barcelona y Constitucions Generals de Cathalunya. Per çò, representant //708r// dit Canadell dites coses per greuge reparador en la present Cort, demana que aquell sie reparat y satisfet en dita quantitat, danys y despesses que ha sostingut, com axí sie de justícia.

[Àlex d'Albert]

Forma agravi don Àlex de Albert de que en lo temps que lo Prior don Ferrando de Toledo fonch virrey del present Principat de Cathalunya manà derrocar una casa del noble don Juan de Albert, pare del dit don Alex de Albert, per a la fàbrica y fortificació del castell major de Perpinyà, scituada en dita vila; y també prengueren y ocuparen per a fortificació de dit castell sinch patis y dos orts a dita casa contínuos, la qual casa era de las més constosas y principals que-y hagués en Cathalunya y valia deu milia liures barceloneses o més. Y com sie dura cosa a un cavaller y derrocar-li sa casa y pagar-la-y, demana dit don Alex Albert, com a hereu del dit Juan de Albert, aquella ésser-li pagada y satisfeta, juntament ab los danys y interessos, y axí matex dits patis y orts.

[Bernat Paulet i de Vives]

Bernat Paulet y de Vives se queixa a vostra magestat que per manament del excel·lentíssim duch de Alba, al temps presidí en lo present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya, foren per los cònsols de la vila de Perpinyà (als quals fonch fet dit manament) enderrocades certes cases, tints y adoberies estaven en lo arreal de dita

vila per fortificació de aquella, les quals per estimadors nomenats per sa excel·lència y dits cònsols foren judicades y stimades, manant lo excel·lentíssim duch //708v// que lo preu de aquelles se pagàs a cada hu, conforme la stima feta per dits stimadors. E com entre les dites cases enderrocades fossen una tanfinyeria que era de dit Bernat Paulet y de Vives, la qual fonch stimada y judicada en la quantitat de cent y vuytanta liures, moneda de Perpinyà, les quals dit Paulet may ha pogudes cobrar, per lo que Pere Cellés, procurador de Joan Clement Argelich, al qual fonch la dita casa donada per lo dit Bernat Paulet, fent fe de dita stima, donació y de sa procura ut inserantur, supplica a vostra magestat vulla manar desagraviar-lo y que les dites cent vuytanta liures li sien satisfetes y pagades y que en tot li sie administrat compliment de justícia.

Tenor autem responcionum et decretationum per sacram, catholicam et regiam magestatem domini nostri regis dictis et preincertis gravaminibus, tam generalibus quam perticularibus, sue magestati presentatis factarum et per nobilem dampnum Petrum Franquesa traditarum presenti stamento ecclesiastico die trigesima mensis junii, anni supradicti millesimi quingentesimi nonagesimi noni, prout in presenti processu sub dicto die apparet, talis est

Respostes als greuges axí generals com perticulars

Sa magestat, encara que no ha acostumat a respondre als agravis presents, per fer mercè als brassos respon als agravis per ells pretesos lo següent:

709r// **I.** Lo que-s pretén falten algunes Constitucions de les Corts passades y que n'i ha algunes que no foren demanades per la Cort, no creu sa magestat que lo prothontari ne hagués fet y si no fossen stades fetes ni creu se fossen imprimides, essent estada feta la impressió ab voluntat de deputats y orde de la devuytena.

II. En lo de la incompetibilidad del offici de regent la Thezoraria en persona de doctor del Conçell, entén sa magestat que no stà prohibit per Constitucions de Cathalunya y que per consegüent la llibra nominació y elecció de la persona per dit offici toca a sa magestat, y procurarà fer la elecció com més convinga al benefíci dels poblats de aquest Principat y Comptats, conformant-se en quant sie possible ab lo que-s demana per dits brassos.

III. En lo de Hierònym Argensola, havent manat sa magestat regonèxer lo procés en dit agravi mencionat, resta satisfet de que procehí dit Hierònym Argensola, honrradament complint ab sa obligació de cavaller y capità, y mana fer-li mercè condigna a sos bons y molts serveys.

IV. En los dels agravis del canceller, les captures fetes ab memorials de cambra y de les commissions que los lochtinents generals han fetes donar en blanch y haver enviat per lo Principat de Cathalunya a rebre informacions, alguns doctors que no eren jutges de cort ni de conçell y no haver volgut exequutar algunes conclusions del concell sobre traure alguns presos de la presó, y en lo de la crida //209v// dels pedrinyals y evocació de causes generals y en lo de la creació del governador feta per los lochtinents en personas del baró de Heril y Hierònym Argensola. En quant dites coses o alguna

d'elles sien stades fetes contra Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort, sa magestat ho revoca y té per revocat y mane se guarden dites Constitucions, Capítols y actes de Cort sobre dites coses disposants, remoguts tots abusos y que per havant no-s fassen nous drets.

V. En lo de la suspensió dels Capítols setè, tretzè y trenta-quatrè del Redrés del General fet en les Corts proppassades, ab los Capítols del Redrés en estes Corts fetes se ha provehit al que-s supplica, y mana sa magestat que dita suspensió no puga ésser treta en conseqüència.

VI. En lo de la captura dels deputats feta en lo any mil sinch-cents sexanta-sis, sa magestat ab tot effecte manarà mirar lo proçés y que-s fassa justícia promptament; y en lo dels propis usos, vista la obligació, complirà ab ella.

VII. Quant a la tortura feta en persona de Thomàs de Àger, militar, està certifficat sa magestat que en lo temps se féu dita tortura no-s sabia que lo torturat fos cavaller, y axí, en quant fon feta contra Constitucions de Cathalunya y privilegis militars, la revoca y té per revocada y vol que no sie tret en conseqüència en algun temps.

710r// **VIII.** En lo de las capturas fetes per officials qui no havien prestat sagrament y homenatge y hoyt sentència de excommunicació, sa magestat revoca y té per revocades dites captures fetes per dits officials, qui no havian prestats homenatges ni hoyt sentència de excommunicació hans de usar de son offici y manar que-s guarden les Constitucions, Capítols y actes de Cort sobre assò disposants y que los contrafahent sien condignament castigats. Y mana a son lochtinent general y Real Consell fassan justícia contra los comissaris anomenats en dit greuge que-s pretén, han contrafet a dites Constitucions, y axí bé mana al portantveus de general governador de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya qui vuy són y per temps seran que no contravinguen ni contravenir presumen a dites Constitucions, Capítols y actes de Cort, com aquesta sie stada sempre y sie sa real voluntat.

IX. Quant a la captura de Joan Granollachs y altres procehiments fets per dita ocasió, mana sa magestat que-s guarden lo privilegi o privilegis en dit greuge mencionats y revoca tot lo que sie stat fet contra ells y de tant bons y faels vassalls creu que no fou sa intenció fer cosa alguna directament en deservey de sa magestat, y axí manarà y mana que los processos fets per dit effecte contra ells sien cassats, abullits y anul·lats.

X. En lo de las extraccions y remissions de presos fetas fora lo present Principat de Cathalunya sa magestat, en quant sien stades fetes contra Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort, les revoca y declara nul·les. Y és sa voluntat que en algun temps no pugan ésser tretes en conseqüència y mana a son lochtinent general y Real Consell que no fassen semblants //710v// remissions que sien contra dites Constitucions, hans bé guarden aquelles.

XI. Y quant a les encomandes de Sant Joan, sa magestat en quant li toca mana sien servades les Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort sobre assò disposants y entercedirà ab Sa Sanctedat y manarà scriure a son embaxador en Roma, com se supplica.

XII. Y en lo dels impediments que-s pretén són stats fets per lo lochtinent general als doctors del Concell sobre la libertat del votar les causes, en cars sie stat fet, lo que no creu, mana sa magestat a sos lochtinents generals qui per temps seran dexten votar als doctors del Real Consell lliberament.

XIII. En lo de la Inquisició, Capitania General y jutge del Breu apostòlich, ja stà provehit ab los Capítols y Constitucions que per dits effectes respectivament són estades fetes.

Respostes als greuges particulars

Quant al primer, de la creació del exactor de la ballia general y augment del salari dels oficials de dita ballia contra lo contracte del censal del rey don Alonço, mana sa magestat que sie servat dit contracte.

En lo de les pencions que·s pretenen són degudes de dit censal, sa magestat manarà donar forma que sien pagades les pensions degudes.

En lo de la exacció del nou impòsit de Scicília, sa magestat manarà mirar los privilegis y papers en dit aggravi mencionats y desagaviarà a dita ciutat en quant sie just.

711r// En lo de la terna de balle y jutges de taula, se pretén que lo privilegi en virtut del qual se feya és stat luyt.

Quant a les confraries, mana sa magestat que·s guarden les Constitucions, Capítols de Cort y privilegis de la ciutat sobre assò disposants.

En lo de Pere Mur, ja està respost ab lo dels agravis generals.

En lo de les captures sens provisió de jutge, mana sa magestat que·s guarden les Constitucions de Cathalunya sobre assò disposants.

En lo de la sentència promulgada en lo negoci dels ciutedans de Barcelona que·s penja causa de supplicació, mana sa magestat se despedesca ab brevedat y·s fassa justícia.

En lo del agravi dels carretes, ja stà provehit a part per Constitució.

En lo del privilegi de juy de pròmens, mana sa magestat se guarde dit privilegi, remoguts tots abusos, y lo matex mana en lo del privilegi del Conçell de Çent sobre la libertat del votar.

En lo dels doctors agraduats en la ciutat de Barcelona, pus penja litte en la Real Audiència, mana sa magestat se despedesca ab diligència y·s fassa justícia.

En lo de la captura dels pahers de Leyda, mana sa magestat que·s guarden los privilegis, remoguts tots abusos.

Y en lo dels processos fets en la dita ciutat de Leyda per lo //711v// portantveus de general governador de Cathalunya en los anys mil sinch-cents vuytanta-nou, mil sinch-cents noranta, mana sa magestat que restituescan los que foren fets via ordinària.

En lo de fer adobar los camins y altres procehiments fets per tal Solanellas, commissari de la ballia, mana sa magestat que·s guarden los privilegis en dit greuge mencionats y trobant culpable a dit Solanellas, manarà procehir contra ell conforme a justícia.

En lo de lochtinent de balle general en la ciutat de Leyda, manarà sa magestat veure la sentència y privilegis en dit greuge mencionats y manarà que·ls sie guardat son dret.

En lo del Studi de Çaragossa, per ésser interés de part manarà sa magestat se·ls fassa justícia.

En lo del syndich del Voló, per no ésser stat convocat en les presents Corts, manarà sa magestat que no se li fassa perjudici en lo fet.

En lo de Christòfol Barutell, sa magestat manarà a sos ministres fassan justícia.

En lo greuge del ministre de la Trinitat de Piera, se entén no procehex dit greuge, y les vint-y-sinch liures demana li sien restituhides, se entén són stades ja restituhides; y si no·u són, manarà sa magestat se restituescan.

En lo dels cavallers de Tarragona sobre la contribució de les imposicions de la ciutat de Tarragona imposades, mana sa magestat que se fassa justícia.

Quant en lo dels porters de Barcelona, perquè no·s fassen porters francessos, mana sa magestat que sie servada la Constitució sobre assò disposant.

Quant als altres greuges de les ciutats, viles y lochs y particulars, perquè los negocis tenen necessitat de proves, //712r// exhibicions de actes y processos, sa magestat mana que·s decidescan per los jutges de greuges, als quals encarrega fassen justícia y miren per lo des·càrech de la consciència de sa magestat y va mirant en què se·ls porà fer mercè condigna.

Y adverteix sa magestat que si alguns excessos constarà haver comesos sos officials, manarà provehir adaquells conforme a justícia, procurant donar satisfacció y contento en aquest Principat y Comptats per quietut y sociego dels poblats en aquells.

Tenor preterea acceptationum et replicationum ex decreto trium stamentorum ordinatarum (super preincertis responcionibus per dictam sacram, catholicam magestatem factis dictis gravaminibus) et per dominos commissarios ad id deputatos presentatarum et exhibitarum dominis tractatoribus die quarta mensis et anni predictorum, prout per eosdem fuit relatam dicto die, ut in presenti processu apparet, sic sequitur:

Sacra, catòlica y real magestat

Los tres brassos de la present Cort General del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya besan les mans a vostra magestat per lo mercè los ha feta en les decretacions dels agravis axí generals com perticulars; emperò, perquè per la brevedat del temps algunes de dites decretacions no són stades explicades tant largament com convenia, per çò, //712v// supplican molt humilment a vostra magestat sie servit de fer-los mercè de manar habilitar les següents:

Primerament, a la resposta per vostra magestat feta en lo primer agravi dels erros de las Constitucions, en quant ab dita real resposta se diu que no creu dits erros ni que lo prothonotari ne hagués fet fe si no fossen stades fetes ni se fossen imprimides ab voluntat y orde dels dits deputats y divuytena, responnent tots los tres staments ab la humilitat que poden y deuen, diuen que creuen vostra magestat sobre dit perticular és stat syncerament informat, per quant dites Constitucions se troben differentes en los processos familiars de la Cort. Los quals per ésser molts y ab conformitat y rebuts per notari auctèntich fan plena fe de dits erros, majorment que en confirmació de dits processos familiars y error de dites Constitucions se troben diversos axí de dicentiments com de embaxades, no trobant-se altres resolucions e, o, deliberacions de la Cort en contrari, y axí plenament consta de dits erros y prejudicis, dels quals no ha pogut ni pot obstar lo pretés concentiment que pogut ser de sols los deputats y no de divuytena alguna, per quant a setze de maig, mil sinch-cents vuytanta-sis, que fou la impressió de dites Constitucions, no staven en ús les dites divuytenas per no ser encara publicat lo nou Redrés del General, que las dispongué que après fou publicat en lo mes de octubre del any

mil sinch-cents vuytanta-set, los quals deputats en dit perticular no podien ab llurs concentiments fer perjudici al disposat per la Cort General. Y axí vostra magestat per sa benignitat y clemència deu ésser servit fer mercè als brassos, sols donant-hi crèdit, pus d'ells consta tant legítimament.

Ítem, a la real resposta per vostra magestat manada fer y donada en lo de la incompetibilitat del offici del regent la Thezoreria en persona de doctor del Concell, representan //713r// los tres brassos a vostra magestat que per Constitucions de Cathalunya y assenyaladament per la Constitució del sereníssim rey don Jaume segon, feta en la segona Cort de Barcelona, any mil dos-cents noranta-nou, Capítol tretzè y altres, està disposat que ningú pot tenir dos officis de jurisdicció en un matex lloch. Y axí, essent lo offici de thezorer com és de jurisdicció, per observança de dites Constitucions no pot estar en persona de doctor del Real Consell, y axí los tres brassos conformes supplican quant humilment poden a vostra magestat sie de son real servey manar provehir al sobre dit com stà supplicat.

Ítem, a la real resposta per vostra magestat manada fer en lo dels agravis del canceller y captures fetes ab memorials de cambra y altres coses en aquella contengudes, los tres brassos representen a vostra magestat que los procehiments en los agravis en dita real resposta exprimits són notòriament contra Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort. Y per çò, quant humilment poden, supplican a vostra magestat sie servit manar revocar dits procehiments ab tot effecte com a fets contra Constitucions, Capítols y actes de Cort y que de assí havant no·s fassen altres consemblants, manant levar aquelles paraules posades en dites respostes que diuen “(en quant dites coses o alguna d’ellas sien stades fetes contra Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort)”.

Ítem, a la real resposta per vostra magestat manada fer en lo de la suspensió dels Capítols setè, tretzè y trenta-quatrè del Redrés del General, representan a vostra magestat que les suspensions dels dits Capítols setè, tretzè y trenta-quatrè són estades fetes en cars prohibit. Y per çò, quant humilment //713v// poden, supplican a vostra magestat sie de son real servey manar provehir que les dites suspensions com a tals en sdevenidor no pugan ésser fetes com a contràries a Constitucions de Cathalunya, Capítols y actes de Cort.

Ítem, a la real resposta per vostra magestat manada fer en lo de la captura dels deputats feta en lo any mil sinch-cents sexanta-sis, representan a vostra magestat los tres brassos aquella ésser feta contra Capítols y actes de Cort e privilegis de la casa de la Deputació. Y per çò, quant humilment podan, supplican a vostra magestat sie de son real servey manar declarar la dita captura de deputats ésser nul·la y com a tal manar provehir que per havant no·s fassen ni attention semblants captures.

Ítem, quant a la real resposta per vostra magestat manada fer a la tortura feta en persona de Thomàs de Àger, militar, supplan a vostra magestat los tres brassos sie servit manar llevar de dita real resposta y decretació aquella paraula “(en quant)” y en loch de aquella manar que diga “per quant”.

Ítem, quant a la real resposta per vostra magestat manada fer a la captura de Joan Granollachs y altres procehiments fets per dita ocasió, supplan a vostra magestat quant humilment poden los tres brassos sie servit manar levar de la dita real resposta e decretació de dit greuge aquella paraula “(directament)” y manar ajustar en dita decretació de dit greuge que revoca y té per revocada la intentada captura de dit deputat Granollachs y tots los procehiments per ocasió de aquella contra qualsevol personas fets, en y de tal manera que en temps algú no puguén //714r// ésser tretes en conseqüència.

Ítem, quant a la real resposta per vostra magestat manada fer en lo de las extraccions y remissions de presos feta fora lo dir Principat de Cathalunya, supplan a vostra magestat los tres brassos sie de son real servey manar declarar y exprimir en la dita decretació y real resposta que vostra magestat té per nul·las les extraccions fetes de les persones nomenades en lo greuge comprés devall dita real resposta, en y de tal manera que en ningun temps se puga tràurer en conseqüència com a fetes contra Constitucions de Cathalunya, Capítols de Cort y altrament, manant als lochtinents generals que per havant se abstinguen de dites extraccions y remissions de personas y revocar to lo fins assí fet.

Ítem, quant a la real resposta per vostra magestat manada fer al perticular de les encomandes de Sant Juan, supplan molt humilment a vostra magestat los tres brassos sie servit manar ajustar a la dita decretació y real resposta que se scrigue encontinent carta a Sa Sanctedat sobre lo supplanat en dit negoci.

Ítem, quant a les reals respostes per vostra magestat manades fer als greuges de la ciutat de Barcelona y en perticular en lo del receptor de la ballia, supplan a vostra magestat los tres brassos sie servit, per exequució del contracte, cassar y anul·lar lo dit offici de receptor, y que de aquí al devant exercesca dit offici lo qui serà extret per la ciutat, com abans exercia. Y en las pen//714v//sions degudes del censal del rey don Juan, supplan a vostra magestat sie servit de present manar donar modo y forma que dites pensions sien pagades o axí matex satisfier a dita ciutat los danys té rebuts en la exacció del nou impòsit; y axí matex, los tres brassos supplan quant humilment poden a vostra magestat sie servit manar ordenar en los demés greuges de ciutats, viles y lochs del present Principat y Comptats y també en los que tenen respecte a diversos perticulars del present Principat y Comptats, fent-los mercè en manar-los desagruar ab la real presència de vostra magestat, remetent a jutges de greuges tant solament aquelles coses que processament y ab llarga discussió se han de dessidir, com de vostra magestat tota esta Cort confia y spera.

*Responsiones vero predictis replicationibus ex parte sue magestatis
factis et per nobilem don Petrum Franquesa exhibitis et traditis
presenti stamento ecclesiastico die quinta dicti mensis julii,
huiusmodi est*

Respostes a les rèpliques dels agravis

- I. No·y ha què mudar.
- II. No·y ha què mudar.
- III. No·y ha què mudar.
- IIII. No·y ha què mudar.
- 715r// V. No·y ha què mudar.
- VI. No·y ha què mudar.
- VII. Plau a sa magestat que·s leve dita paraula “directament” y que dita captura y procehiments en temps algú no pugen ser trets en consseqüència.
- VIII. No·y ha què mudar.
- VIIII. Plau a sa magestat.
- X. No·y ha què mudar.

716r// Capítols del nou Redrés del General

*Tenor autem capitulorum novi Redressus Generalis ex decreto
trium stamentorum ordinatorum et concordatorum sacre, catolice
et regie magestati per reverendum dominum Elnensis episcopum
et alios dominos commissarios ad id deputatorum presentatorum
die vigesima nona mensis junii, anno predicto millesimo
quingentesimo nonagesimo nono, a numerando videlicet primo
usque ad octuagesimum nonum inclusive, prout predictos dominos
commissarios relatum extitit, sic sequitur*

Los tres staments de la present Cort, entenent en lo Redrés del General, com convé al servey de Déu, de vostra magestat y beneffici públich ha ordenat diversos Capítols de Cort acerca del Redrés del General, los quals presentan a vostra magestat per a què sie servit de fer-los merçè en firmar aquells, restant emperò en sa forsa los privilegis, usos y costums del present Principat en ordenar y disposar semblants coses tocants a la Generalitat com ha acsotumat.

[1.] Per a reprimir los excessos y desòrdens fins assí per los deputats y oydors de comptes, assessors y advocats fiscal y altres official del General fets y per donar

bona forma a que sien visitats com és rahó y convé: determina la present Cort que lo primer die jurídic aprés del jurament dels nous deputats cada trienni se hajan de convocar les persones dels tres staments que leshores se trobaran presents en la ciutat de Barcelona, ab veu de pública crida, en la casa //716v// de la Deputació y en presència de ellas se fasse extracció de nou persones, tres de cada stament, de la manera y forma que's sol fer la extracció dels deputats y oydors, juntant los rodelins dels deputats ab los dels oydors de son stament, per a què dites nou persones ab dita forma extretes tingan poder de visitar y conéixer de tots los excessos y culpas que's trobara haver comesos los deputats y oydors, assessors, advocat fiscal y demés officials del General, tant residint dins la present ciutat de Barcelona com fora de ella fins assí no visitats des de la última Cort del any mil sinch-cents vuytanta-sinch ençà, entenent emperò que los principals y partícpis en deutes del General y officials de aquells qui hagen de ser visitats no pugan ser visitadors. Y feta la extracció de visitadors com és dit, encontinent se'ls hage de fer a ssaber als extrets per deputats y oydors, perquè a setze del mes de agost se troben en la casa de la Deputació de la present ciutat de Barcelona y, prestat jurament y oyda sentència de excommunicació de bé y lealment haver-se en son càrrech y offici de visitador, se puga procehir com convé. Y en cas algú o alguns dels visitadors no acudissen dit die de setze de agost, se fassen encontinent en loch de aquell o aquells semblant extracció ab termini de quinze dies per acudir a dit exercici, y que semblants extracció se fasse ab lo matex termini de quinze dies, fins que lo número stiga complit. Entès emperò que, trobant-se la mayor part dels extrets presents, com n'i hage de cada stament, encara que no hi sien tots, tots pugan y degan comensar y prosseguir dita visita com si tots fossen junts, precehint primer extracció de radolí de tres persones, un de cada stament, dels extrets que's trobaran presents dit die de setze de agost, a càrrech de les quals tres persones vingue a fer lo procés de la visita, per effecte de la //717r// qual sien elegits a més veus per dits nou visitadors o la major part que dit die se trobaran presents dos assessors, lo hu dels quals sie advocat fiscal, de trenta anys de edat y sis anys complits de pràctica del present Principat; los quals juntament ab dites tres persones, hu de cada stament, dins spay de sis mesos, çò és, los tres mesos primers la offensa y los restants tres mesos la deffensa, y que sien precissos y peremptoris, hagen de fer los processos⁴² de la visita tant contra deputats y oydors quant contra assessors, advocat fiscal y los demés officials del General, axí residints en Barcelona com fora d'ella, y dins tres mesos aprés hagen de declarar y sentenciar en tots los dits processos dits nou visitadors o la major part de aquells, per scrutini, haguda primer relació del assessor, lo qual tinga tant solament vot consultiu y no decisiu. De les declaracions y

42. A continuació «peremptoris», *remarcat*.

sentències de les quals ni dels procehiments que inter ni per dits visitadors seran fets no se puga suplicar, recórrer ni apellar, y que lo offici y càrrech de visitadors no sie finit ni finesca fins que les sentències que-s faran en dita visita sien en tot effecte exequutades, prestant-los per al dit effecte, en quant menester sia, ajuda y costat los deputats y oydors y demés officials, tant de la Generalitat com realls per dits visitadors requisits sots pena de privació de sos officis dels de la Deputació del General, la qual o les quals privacions de officis en semblant cars puguen fer dits visitadors o la major part de aquells. Los quals deputats y oydors hagen de girar de les peccúnies del General al regent los comptes les quantitats que per a fer-se dita visita ordenaran dits visitadors o la major part de ells les quals, dit regent los comptes hage de gastar ab soles pòlisses firmades per los tres visitadors que faran los processos y hagen també de anomenar dits nou visitadors o la major part de aquell un notari y un procurador fiscal y los demés //717v// officials que aperaxaran necessaris per a millor fer y prosseguir dita visita. Y si per cas algú o alguns de dits nous visitadors serà recusat per suspecte, hagen de conéixer de les suspites contra de lo tal o tals al·legades los altres que restaran y no seran recusats; entenent per legítimes suspites lo que dret seran tuingudes per tals per a remoure un jutge y no altres y per lo que se pot sdevenir exir alguns de dits visitadors absent de la present ciutat y los presents star ab legítimes ocupacions ocupats se ordena y vol que per quiscú dels dits nou visitadors, és a saber, los sis que no entrevindran en fer los processos, tingan per les dites rahons y altrament per ajuda de costa dos-centes liures quiscú y los tres dels processos tres-centes, per ser major los traballs y haver de fer contínua residència, la qual no tindran los demés, sinó tant solament los tres mesos que són lo temps se votaran los processos de dita visita y que lo assessor y advocat fiscal tingan quiscú cent cinquanta liuras per son salari, restant emperò en facultat de dits visitadors o de la major part de aquells, haguda concideració als traballs que hauran presos en lo discurs de la visita poder-los donar la remuneració que·ls apparrà, ab que, compreses dites cent cinquanta liures, no excedesca de tres-centes liures. Y que lo notari tinga les matexes cent cinquanta liures de salari, ab que, comprés tot lo demés que poria pretendre per rahó dels processos, no excedesca quatre-centes liures, y los demés officials remunerats y satisfets a arbitre de dits visitadors o la major part de aquells iuxta sa conciència; y per quant en aquesta primera visita se han de visitar tres triennis que no són estats visitats y los quefers y treballs per la dita rahó seran mayors //718r// per ella se elegescan dos assessors y dos advocats fiscals ab la forma demunt dita. E si cas serà que a dos de agost de mil sinch-centes noranta-nou no seran publicats los Capítols del Redrés, dita extracció de nou personas per la visita se fasse vuyt dies aprés que dit Redrés serà publicat. En lo demés, emperò, sie servat en tot lo present Capítol y en les demés visites, sols y hage un assessor y un advocat fiscal y

que lo dit trienni dels nous mesos per a fer-se dita visita no-s puga per causa alguna porrogar ni acursar.

[2.] Quant als molt abusos que fins assí han fets los deputats y oydors del General, gastant excessivament les peccúnies de aquell, statueix y ordena la present Cort que los dits deputats y oydors no pugan gastar dites peccúnies del General sinó tant solament per deffensió de les generalitats, drets y libertats de la terra y per casos de alegria de vinguda de rey, coronació y nous demostracions de dol, per compte y obres necessàries y no per altres casos. Advertint y declarant que en cas de enviar embaxades a sa magestat, no-s puga donar als embaxadors sinó dos-centes liures a cada hu per abillaments o dos-centes quiscun mes per lur salari y gastos. Y offerint-se demostració de dols, no-s pugan donar als deputats y oydors y oficials del General peccúnies algunes per rahó de gramalles ni altrament, sinó tant solament lo drap y spècie que serà menester per dites gramalles y vestits de dol per ells y sos criats, les quals o los quals ab tot effecte se hajan de fer y que los dits deputats y oydors no pugan anar en dites embaxades ni dexar lo concistori, sinó tant solament en los casos y per lo temps que per altres Capítols de Cort és estat disposat. Y en cas de vinguda de rey o reyna, no-s pugan pèndrer los deputats y oydors sinó tantsolament fins en quantitat de quatre-centes //718v// liures per cada hu y cent cinquanta per cada assessor y advocat fiscal y oficials militars, de la qual quantitat dits deputats y oydors se hagen de vestir molt honrradament a sos criats, conforme la qualitat del cas requer, dexant lo demás del vestiari dels altres oficials qui-s són acostumats vestir en semblants casos a bon arbitre y disposició de dits deputats y oydors, y si per cas en dites embaxades serà elegit algun bisbe o persona titulada, com és compte, marquès y duch, que en tal cas los dits deputats pugan arbitrar lo que se'ls haurà de dar axí per abillaments com per lo gasto.

[3.] Per obviar y reseca los abusos grans que fins assí han fets los deputats y oydors de comptes girant notables summes de peccúnies al regent los comptes del General, per més que aquell se servís de dites peccúnies y negociàs aquellas per son compte. Per çò, statueix y ordena la present Cort que de assí al devant los dit regent los comptes no puga tenir en son poder per compte de correu y manut ni altrament per pagar les coses ordinàries del General y los deputats y oydors no li pugan girar sinó fins en quantitat de sinch-centes liures y no més; y si per cas lo dit regent los comptes voldrà o pretendrà que perrahó de dits gastos se li hagen de girar altres sinch-centes liures, que en dit cas no les y puguen girar dits deputats y oydors fins que los conste que sien gastades les altres sinch-centes liures; e si lo contrari serà fet, tant los dits deputats y oydors com lo dit regent los comptes sien privats ipso jure del salari de //719r// un any.

[4.] Attès y conciderat que per Capítols de Cort antichs està disposat que los deputats y oydors del General no puguen tenir part en bolles ni arrendaments del

General y se entenga no-s observe com convé, statueix y ordena la present Cort sie observat lo contengut en dit Capítol sots pena de privació de sos officis. E si per cas serà extret en diputat y oydors se trobarà en lo temps de la extracció arrendador de alguna bolla soci o partícip de aquella, tinga obligació lo tal extret, ans de prestar lo jurament sòlit y pèndrer possessió de son càrrech, de nottifficar ab acte públich als deputats antichs lo dit arrendament, societat o perticipació si arribarà o se trobarà en la present ciutat de Barcelona lo die primer de agost que-s preste dit jurament, y si un dia després se haja de nottifficar als novament extrets, sots pena de privació de salari. Y si per cas, feta deguda diligència, no trobarà dins un mes immediadament següent persona que li vulla pèndrer dit arrendament e, o, participació, que en tal cas lo tal diputat y oydor tinga la obligació de pagar los preus de dit arrendament e, o, participació en lo modo, temps y forma que ab altres Capítols de la present Cort ab altres arrendadors y perticips està disposat acerca de la extracció, y no servant la dita forma, sien obligats los altres condeputats y oydors en pagar de sos salaris lo que serà dexat de exhigir, y que lo regent los comptes los haja de fer punt als dits salaris, sots pena de privació de dues terçes del dit regent los comptes. Y noresmanco, statueix y ordena lo present Cort que lo exactor del General y regent los comptes sots pena de privació de sos officis no puguen tenir banch ni part ni porció en aquell.

719v// [5.] Com per experiència se sie vist diverses vegades los deputats y oydors de comptes ésser estats negligents en la observança de les Constitucions de Cathalunya, Usatges, privilegis, Capítols y actes de Cort, olvidant-se de la obligació que tenien per descàrrech de sos officis. Per çò, disposa y ordena la present Cort que, sempre y quant se offerirà contraffacció de Constitucions, Usatges, privilegis, Capítols y actes de Cort y seran interpel·lats los deputats y oydors de dita contraffacció, tant a instància de universitats com de perticulars, certificats dits deputats y oydors de dita contraffacció, ab supplicació firmada per la part o en son nom per qualsevol persona, hajen de fer les diligències convenients y açò a pena de privació de lurs salaris de un any dels qui seran renitents.

[6.] Per a què les scriptures del General stigan recondidas y custodidas conforme la qualitat d'elles requereix y en tota ocasió lo que d'ellas serà necessària sie promptament y ab facilitat trobada, statueix y ordena la present Cort que lo arxiu de la casa de la Deputació, en lo qual n'i ha moltes d'elles sie posat ab la forma que requereix, aportant un libre en lo qual stigan continuades y archivades totas les dites scriptures y los lochs en los quals seran recondidas per lo dit scrivà major. Y aquell libre haja també d'estar recondit en dit archiu, lo qual archiu haje de star tancat ab quatre claus, los tres tingan los deputats y en absència del qui faltarà, lo oydor de son bras, y l'altra lo dit scrivà mayor; lo qual haje ab effecte del dia de la conclusió de las presents Corts en havant comptador archivar totas les

dites scriptures, sots pena de que no puga cobrar terça alguna de son salari, ans bé de aquell totalment sie suspès fins a tant lo demunt dit //720r// sie ab effecte exequutat; dexant la satisfacció y paga a arbitre de deputats del treball tindrà de posar dit archiu en orde. Entenent emperò, que consequutivament lo scrivà major que archiver per temps serà, sots la matexa pena, hage y sie obligat per rahó de son offici de tenir archivades totes les dites scriptures que farà cada trienni, çò és, dins sis mesos après que serà finit lo trienni, en tal manera que no puga estar en poder de dit scrivà mayor, sinó tant solament las scripturas que aniran corrents sots la matexa pena.

Ítem, per lo que alguna vegada ha faltat alguna scriptura, la qual constava ésser estada feta y no-s trobava, en gran dany del General, estatueix y ordena la present Cort que lo dit scrivà major no puga portar-se'n a sa casa scriptura alguna de las archivades y recondidas en dit archiu, las que tindria en son poder del trienni que correrà, ab privació de son salari de un any.

Y axí mateix, statueix y ordena la present Cort que sempre y quant convindrà traure alguna o algunes scriptures del dit archiu per a portar en lo concistori dels deputats per algun negoci occorrent que les claus dels dits deputats hagen de ser donades a un diputat o oydor, lo qual en companyia del dit scrivà major obra dit archiu y de aquell traga la scriptura necessària, y ab la matexa forma sie restituhida en dit archiu y aquell tancat, y que no puga dit scrivà mayor regonéixer scriptura alguna de dit archiu que no sie en presència de un diputat o oydor, y aquell li acistesca en obrir y tancar.

Ítem, prohibeix la present Cort que lo dit scrivà mayor puga //720v// donar còpia simple ni aucthèntica scriptura del dit General a persona alguna sens que prechesca desliberació concistorialment feta per los dits deputats y oydors de comptes del dit General, sots pena de privació de son offici.

[7.] Per obviar a molts fraus que-s poden fer en les botigas de telas tant en la present ciutat com en qualsevol altres ciutat, vila o loch del present Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya per no portar libre de comptes de robes, de les quals se paga y acostuma de pagar dret de bolla, statueix y ordena la present Cort que tots los botiguers de telas del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya hagen y sien tinguts y obligats de portar libre de nombre y en aquell continuar taffetans, velluts, brocats, xamallots y altres qualsevol robes de les quals se haja de pagar lo dret de bolla; de manera que si serà trobat fet lo contrari, encorrega lo tal botiguer en pena de deu liures per cada pessà serà trobada sens continuar en dit libre y les tals robes perdudes y confiscades al General, reservant per lo accusador, si acàs n'i haurà, la part per altres Capítols de Cort statuyda.

[8.] Conciderant los inconvenients y danys han resultats de la observança del Capítol sinquè de les Corts últimes del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, acerca

de las inseculacions dels lochs de deputats y oydors y nominació de novena per habilitar les persones anomenades per dites inseculacions, provehex y determina la present Cort que las nou personas anomenadores per habilitar dites inseculacions se fassen en la forma següent: çò és, que convocades les personas dels tres staments de pública crida en la casa de la Deputació los dies, çò és, a quinze del mes de maig lo primer y segon any y a quinze del mes de juliol lo últim any de cada trienni, se posen dins rodolins tant de les personas que-s trobaran convocades en dita casa com las que se trobaran //721r// dit die en la present ciutat de Barcelona de las que seran inseculades en los lochs de deputats y oydors, dividint cada stament per si, juntant los oydors ab deputats, y de aquelles ab forma de rodolí sien tretes tres personas de cada stament; y feta dita extracció, les dites nou personas extretes encontinent se hajan de tancar en una de las instàncies de la casa de la Deputació, ab prohibició de no poder tractar ni perlar ab persona alguna si no és ab lo promovedor que los deputats y oydors elegiran; les quals nou personas extretes encontinent hajan de hoyr sentència de excommunicació y prestar jurament que-s portaran bé y lealment en la habilitació de les personas que lo promovedor los aportarà elegides per los deputats y oydors, tot odi y amor y altres respectes posposats. Los quals habilitadors determinen y voten ab scrutini, present lo scrivà major de dita casa, si la tal persona aportada per dit promovedor y anomenada per dits deputats y oydors és àbil y sufficient y té les qualitats necessàries y convenients per al dit càrrech al qual és nomenat, y parexent a les dites persones o a la major part de aquelles per lo dit anomenat és hàbil y té les dites qualitats requisidas, que la dita persona sie inseculada en lo loch que serà anomenada; y si per cas les dites nou personas o la major part determinaran que sie repel·lida, pugan los deputats y oydors fer una rèplica en favor de la tal persona dins spay de una hora, la qual entesa y no admesa per dita novena hagen y degan los deputats y oydors anomenar altre persona per a presentar a dits abilitadors fins per aquells o la major part serà habilitada y admesa, y que no pugan dits deputats y oydors fer més rèplica ni contradicció alguna a la dita repulsa ni les dites nou personas hajan de dir ni exprimir les causes per les quals han feta dita repulsa, ans se haja de passar en nominació de altres lochs, sens detenir-se dits deputats y oydors. Y si per cas aquells se detindran per spay de una hora que no voldran passar havant en fer nominació de altre persona après de feta dita repulsa, passada dita hora après de ésser requests los deputats //721v// y oydors per les dites nou personas o la major part hajan aquellas insecular los llochs que vagaran, fent ab scrutini, fins a tant que los deputats y oydors passaran havant en fer nominacions de altres personas o persona fora de la que era repel·lida. Entenent emperò y declarant que si algú de dits deputats y oydors passar havant en nomenar personas per als lochs que-ls hauran tocats y fent dita nominació dins dit termini de una hora, no pugan les di-

tas nou personas fer ditas nominacions y a las dites personas inseculades ab la dalt dita forma per los dits habilitadors sien legítimament inseculats y lo notari major que ha de assistir ab dits habilitadors haje de levar tots los actes per los dits habilitadors o la major part li requiriran, a pena de privació de son offici. Y noresmenys, los dits deputats y oydors, en lo principi de dita inseculació y ans de comensar aquella, hagen y sien tinguts de enviar a dits habilitadors o nou personas còpia de tots los lochs que vagaran y se han de insicular y los memorials los hauran enviats y les universitats y Capítols de les personas que hauran tingudes per hàbils.

[9.] Ítem, statueix y ordena la present Cort que, de assí al devant, los deputats que de present són y per havant seran no pugan dividir lo sisenni de la assessoria de la casa de la Deputació que quiscun trienni han de provehir, hans lo hagen de provehir en una matexa persona per tot lo sisenni, no entenent emperò per la disposició del present Capítol derogar a les provisions dels assessors fins assí fetas per manco del dit sisenni, no obstant la disposició del Capítol de les Corts de Tortosa del any mil quatre-cents y vint, posat en lo libre dels Quatre Senyals. No entenent emperò en lo present Capítol ésser comprès lo cas quant lo assessor provehit durant lo dit sisenni morirà o li sobrevindrà algun impediment per lo qual se haja de provehir la dita assessoria, perquè en tal cas vol y ordena la present Cort que la dita assessoria se haja //722r// de provehir tant solament per lo residuum que faltará del dit sisenni.

[10.] Que si bé en las Corts passades de mil sinch-cents vuytanta-sinch foren extincts, ab les vides de cada hu, los officis creats fora de Cort y per deputats tant solament, per hont apar també haver de ésser extinct lo offici de advocat fiscal, si bé aquell és estat en algunas Corts admès, no fent-se-li contradicció per ser molt necessari en qualsevol tribunal y molt més en la Deputació, lo qual apar és convenient no sie extinct dit offici, hans ésser de nou creat y continuat, com offici convenient y necessari a la bona administració del General. Y per tantes causes y negocis que tracten en ell y no és bé tornar al orde antich que hu dels assessors servesca de advocat fiscal, de que se seguien grans inconvenients, y lo més principal ere ésser jutge de la causa qui era estat advocat de la part y altres que, per ser tants, los deputats tingueren a bé decretar dit offici de advocat fiscal, sens lo qual ningun tribunal pot estar. Entès emperò y declarat que lo advocat fiscal qui vuy és obtingue dit offici de sa vida natural, a bé que no puga vèndrer ni donar dit offici, ans bé aquell tinga de vagar per mort sua o per ésser promogut o altre offici incompetent, lo qual axí vegant sie provehit en persona de altri per los deputats y oydors per sisenni, axí com los assessors, y lo tal provehit no puga vèndrer ni donar dit offici ni substituhir altri per ell sinó en cars de malaltia.

[11.] Ítem, per levar los abusos se són fets fins assí en la despidició de les àpoques y descuyt en los capbreus, statueix y ordena la present Cort que ls deputats,

en lo ingrés de son offici, fassan remirar los capbreus del General y posar aquells en bona forma; y que lo notari de les àpoches no puga rébrer ningun diner de notar les dites àpoches, puix té ja son salari, y que les haja de notar per les jornades, conforme stan //722v// assentades en lo qüern, y no puga saltar de una jornada a altre, sinó despedir-las conforme stan assentades en lo qüern, y dins quatre dies que sie notada la àpocha haje de ésser dada y portada dalt al notari major. Y contrafahent sie punit lo dit notari de les àpoches en que se leven sinch liures de son salari per cada vegada que contrafarà; y axí matex, lo altre ajudant que posa en forma ditas àpochas haja de servir la matexa forma, sots la matexa pena.

[12.] Ítem, per quant lo offici dit lo manifest de la bolla de la present ciutat de Barcelona és de molta importància y utilitat al General, aportant-se com se ha de aportar, çò és, cloent-se los partits seran estats posats en manifest per diversos particulars, lo que no-s fa ni fins vuy se és fet ab molt gran dany del General. Per çò, statueix y ordena la present Cort que lo official que aporta dit llibre, dins dos mesos haja y sie tingut y obligat a regonéxer lo dit libre, veure los partits són posats en dit manifest si són stats bollats o no; y lo que-s trobarà ésser en ubert hajan y sie obligat vèurer y saber ab les personas que tenen posades ditas robas en manifest què han fet d'ellas, a fi y effecte que veja si són bollades o no; y trobant haver pagat lo dret, los haje de donar crèdit y clóurer lo partit o partits tindrà en manifest, y passats quatre mesos hagen los oydors de comptes de donar y remirar dit libre de manifest si estan continuats los dits partits ab la forma predita, y no trobant aquells ésser continuats, sie privat lo tal official de una terça de son salari sens remissió alguna. Y perquè lo dit official del dit manifest no poria acudir y satisfer tot sol a la dita obligació, ordena la present Cort que lo albaraner de dita bolla qui vuy és y per temps //723r// serà haja de ajudar en mirar y comprovar los dits partits del dit libre del manifest, a pena de privació també de una terça de son salari, al qual baraner de son salari, de a més del que té avuy, se li assignan dotze liures y mitja per terça, que és sinquanta liures lo any.

[13.] Y perquè los officials de la Deputació fassan millor sos officis y los uns no-s intrometan en los dels altres, vol y ordena la pmt Cort que sempre y quant succeirà cas que algun official estiga legítimament impedit de no poder servir son offici, que en loch seu en ninguna manera pugue ésser anomenat ni posat qui tingue altre offici, encara que sie per breu temps; perquè de aqueixa manera faran millor lo que-ls toca en benefici de la Generalitat y no-s confondran en servituds y officis differentes.

[14.] Com per experiència y ab lo discurs del temps clarament se sie vist los danys que són stats causats a la Generalitat de la observança dels Capítols de Cort e, o, de la major part de aquells fets en las Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, vulgarment dits Capítols sobre lo nou Redrés del General, y sie cosa molt

expedient y necessària derogar y abullir aquells. Per çò, statueix y ordena la present Cort que dits Capítols dits del nou Redrés sien abolits y derogats, exceptats los que abaix seran copiats y transcripts o habilitats, segons en cada hu de aquells més fàcilment se pot veure; volent y expressament disposant que los demés no sien servats, hans abolits, axí com si expressament a cada hu de aquells particularment fos derogant.

[15.] Primerament, per donar forma convenient als arrendaments fahedors de les bolles y altres drets del General, statueix y ordena la present Cort que los deputats que ara són y per temps seran //723v// hajen y sien tinguts lo primer die jurídich del mes de janer del últim any de son trienni y consequitivament après cada die no feriat fins al primer die del mes de març, anar a lonja de la present ciutat de Barcelona per a fer encantar y liurar al més donant los arrendaments de dites bolles y altres emoluments del General, servada la forma acostumada per Capítol de Cort prefigida, dins del qual temps dalt mencionat, los arrendaments de dites bolles y rendes degan ésser effectuats. Volent que lo scrivà major no puga liurar a algú dels arrendadors la possessoria de ninguna bolla ni de altres drets del General que primer lo memorial de les fermançes de tal arrendament no sie vist, approbat y firmat en concistori per tots los tres deputats, y en absència del concistori de algú de aquells, de mà del oydor de son bras, y fins a tant que totes les fermanes donades en memorial y aprobades hajan firmat; y que per a dit efecte sie fet un libre guardat y recondit en la Diputació, en lo qual lo scrivà major dega continuar los noms, agnoms y cognoms de dites fermanes, la aprovació y ferma de dits deputats. Y si contra lo tenor del present Capítol serà fet per dit scrivà o altri per ell, insidesca lo tal en pena de privació de son offici y de pagar tot lo dany que per falta de alguna firma o no ésser aprobada alguna fermança ne podria redundar al General, si ya no apparrà a dits deputats ésser convenient ni arrendar, perquè lo número dels deutors no cresca o altrament, car se dexe a llur arbitre conforme la conexensa del temps.

[16.] Ítem, com en lo Capítol segon del nou Redrés de les Corts del //724r// any mil sinch-cents vuytanta-sinch sie stat disposat se donàs a quiscun diputat per son salari ordinari tres ducats per quiscun die y als oydors de comptes tres liures, abdicant la facultat y poder a dits deputats y oydors qui aleshores eren y après successicament de augmentar ni créixer dits salari. Per çò, statueix y ordena la present Cort que dit Capítol sie confirmat, com de present se confirma, y los tals axí contrafahent sien tinguts y obligats en pagar y restituhir-o de sos béns propis al dit General, y que notari algú no puga rebre ni testifficar semblant acte.

[17.] Per quant en lo Capítol terçer de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, comensant "Ítem, per obviar", se disposava que fossen repertides sis-centes liures quiscun any per estrenas y avarias entre los deputats y oydors y altres

officials; y per quant lo dit repartiment de dites sis-centes liures no-s feya ab la igualtat y rectitut que-s devia y sie més convenient que-s serve la forma antiga que no la dita disposició del dit Capítol terçer. Per çò, statueix y ordena la present Cort que per havant no-s donen les dites sis-centes liures, sinó que-s done lo que-s donave y acostumave de donar als dits deputats y oydors y als demés officials, axí de la ciutat de Barcelona com foràneos, per estrenas y avarias ab lo modo y forma antiga, prohibint que no-s puga excedir del que abans de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch se solia donar.

[18.] Ajustant al Capítol vint-y-vuyt de la Cort celebrada lo any mil sinch-cents y vint sobre la forma de luyr los censals del General, la present Cort statueix y ordena que en cas de luyció fahedora dels censals del General de Cathalunya, iuxta la forma de altres Capítols sobre assò disposants, se face luyció dels censals més antichs, sense excepció alguna de personas. Entenent, emperò, //724v// que los censals de manco for sien primer luyts y entre ells los més antichs y après de major for, encara que sien més antichs; y si a la present ordinació serà contrafet, los tals axí contrafahents sien punits per la primera volta de la terça de son salari y per la segona volta de son salari íntegro del any per cada volta que contrafaran.

[19.] Ítem, statueix y ordena la present Cort que los officials de la casa de la Deputació, bolla y General hagen y sien tinguts residir totes les ores ordinàries en los exercicis de lurs officis, conforme ab altres Capítols està disposat. Y fent lo contrari, per cada vegada incidescan en pena de vint sous, y que la una part de la pena sie aplicadora al acusador y la restant reste a disposició de dits deputats y oydors perquè lo apliquen a una causa pia a ells ben vista.

[20.] Ítem, perquè millor puguen ésser sabudes las condicions de les persones que deuen ésser inseculades de las vegaries y collectes del Principat de Cathalunya y Comptats de Rosselló y Cerdanya que són fora de la ciutat de Barcelona, y axí en les inseculacions se fassen dels ciutadans, burgesos, matriculats y altres que a la auctoritat y utilitat de dits càrrechs convenen, statueix y ordena la present Cort que los deputats, un mes abans de les inseculacions fahedores conforme en lo present Capítol està disposat, deguen y sien tinguts scríurer concistorialment als pahers, jurats, concellers y procuradors de les ciutats, viles y lochs en les quals vegaran lochs de deputats y oydors a fi que dits pahers, jurats y altres puguen fer memorial dels ciutadans y burgesos, heretats, notaris y altres personas que acostumen ésser inseculades a la Deputació qui en dites ciutats, viles o lochs habiten, en los quals concorren les qualitats y condicions per a dits officis necessàries; los quals memorials per dites ciutats, viles o lochs tramesos sien //725r// tinguts los deputats liurar a las nou personas que per a les inseculacions fahedores seran nomenades iuxta sèrie y tenor del precedent Capítol vuytè. Y a fi y effecte sie fet

examen si les dites persones en dits memorials contengudes poden ésser nomenades per a dita inseculació fahedora o no, y sie servat lo mateix en les inseculacions fahedores dels lochs de las isglésias cathedrals, en cas que dels Capítols de aquelles y haja lochs vagants, y vagant lochs de religiosos sien inseculats abats y priors, camerers y altres que acostumen tenir loch en la Deputació y tinguen acostumat de ser insaculats. E que los deputats sien obligats en la nominació de dits abats y priors fer fe y occular inspecció de les bulles de aquell qui serà nomenat per dita inseculació, y si lo nomenat serà comenador del Orde de Sanct Joan, sie feta fe de la preceptoria acomenada de aquell. Quant emperò en lo que toca en la inseculació dels canonges, tenint los deputats y oydors nòmina de tots los canonges que seran en lo Capítol al temps que se haurà de fer la inseculació, nomenen per lo loch vegant o lochs vegants iuxta Déu y ses consciències lo canonge o canonges que·ls apparrà, que feta la nominació y reportada a les nou personas conforme diu lo dit Capítol y en scrutini lohen y approven la dita nominació, y en cas que la reproven, puguen dits deputats y oydors fer altre o altres nominacions fins a tant dites nou personas hajan aprovat alguna o algunes de ditas personas que lo loch o lochs que se han de insecular; y en la inseculació de algú del loch volant de deputats se hage de fer nominació per los deputats y oydors de canonges canonges de quiscuna isglésia hon hi haurà ja canonge inseculats per loch volant del qual no se haja de fer en tal cas nominació, y feta dita nominació aquells sien portats a les nou personas per a què veja en la forma predita si lo tal o tals anomenats seran hàbils o no per ésser //725v// inseculats en lo dit loch volant, com dalt stà dit. Y feta dita habilitació per les dites nou personas dels qui per tal inseculació seran aprovats y trobats hàbils, aquells se hajan de posar en albarans o rodolins e lo qui serà extret en lo modo predit sie inseculat en lo tal loch volant com dalt stà dit; y si lo primer o primers anomenats per dits deputats no seran trobats hàbils per les dites nou persones sien trobades personas àbils de dits Capítols per fer dita inseculació, altrament si lo contrari serà fet per la forma del present Capítol algú serà inseculat, declara la present Cort dita inseculació per irrita y nul·la y lo tal inseculat sie privat y son loch provehit a altri, y que la extracció dels inseculats ab la susdita forma de deputats y oydors se fassa ab rodolins de sera y scrits per lo scrivà major de dita Deputació. Declara també la dita Cort per inhàbils y que en temps algú no pugan ser inseculats los qui per ésser inseculats, per si o per interposada persona, hauran donat, offert o promès cosa alguna a deputats y oydors, muller, fills o altre qualsevol persona per ells.

[21.] Ítem, per quant se statuhí y ordenà en lo Capítol dezè de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, que comensa “Ítem, per evitar”, que tostemps y quant lo General manllavàs de aquella hora en havant censals o bé los que vuy són manllavats se alienaran o manllevaran de nou, ara sie per títol lucratiu o one-

rós, lo que tenia càrrech dels capbreus y per havant tindrà se haja de aturar còpia auctèntica en juy fefahent de tal títol, y axí, en cas de luyció de dits censals, se'n hage de contentar lo General del continuat en dit capbreu y dels que //726r// abans de dites Corts se eren fets, pus no se havie de donar orde y lo notari dels capbreus no-y tenia obligació sempre que-s fassa luyció de dits censals per los deputats no sie obligat lo creador sinó de fermar diffinició, y aquella firmada, rebre la quantitat que serà luyda. Per çò, statueix y ordena la present Cort sie confirmat dit Capítol desè, com de present lo confirma ab lo modo sobre dit.

[22.] Acostumen los officials del General, per sos negocis perticulars, dexar lo exercici y residència de sos officis y sorrogar a altres en llur loch y fer pagar dos salaris del General; per çò, per obviar y reservar tants grans abusos y danys, provehex y ordena la present Cort que de assí al devant ningun official del General puga dexar subrogat en son offici si no és per causa de malaltia o just impediment, lo qual sie a arbitre y coneguda dels deputats y oydors, ab tal emperò, que lo dit subrogat sie hàbil y idòneo y tinga les degudes qualitats necessàries per a regir y exercir dit offici. Y no fent-ho, hagen los dits deputats y oydors subrogar en dit loch altre persona hàbil y idònea ab les qualitats necessàries, com dalt està dit, y no nomenats dits officials en dits casos subrogats, los dits deputats y oydors hagen també de nomenar altre en son loch; y absentant-se dit official o dexant lo exercici de dit offici fora dels dalt dits casos anomenant subrogat ab les dalt dites qualitats, no se haja de pagar entre los dos sinó un salari, y no fent nominació idònea, en dit cas també hagen dits deputats y oydors de anomenar altre official en dit loch ab son salari sol entre los dos, çò és, que lo tal subrogat hage tant solament lo salari y no puguen dits deputats y oydors donar remuneració, satisfacció o smena alguna.

[23.] Ítem, com sie consuetut antiquíssima y molt lohable en la //726v// casa de la Deputació que quiscun die no feriat per los religiosos de certs monastirs de la ciutat de Barcelona són celebrades dues misses en la capella de la Deputació; y que dites misses sian distribuydes y dividides per totes les religions més necessitades per mesades o altrament a coneguda dels deputats, y per quiscuna missa sien donades per charitat dos reals, y se hagen de donar tant solament les que realment diran en dita casa y no altres que diran fora y en dies no feriat, y los dies emperò feriat se hagen també a dir y celebrar a hont ordenaran los dits deputats, puix en los dies feriat no podan anar en dita casa de la Deputació; y que dites misses se paguen per masades o per terces, com a dits deputats paraxarà que-s celebraran.

[24.] Ítem, per posar en degut orde la scriptura del racional y del regent los comptes de la casa de la Deputació, statuhim y ordenam que lo libre blau que acostumava a portar lo ajudant de dit racional y la còpia del libre de vàluas y

del libre dels fogatges y dels serveys se fan a sa magestat per les Corts Generals, que acostumava de portar lo dit regent los comptes, sien abull-lits y levats, com al present abullim y levam, com a supèrfluos. Ab tal emperò que lo dit regent los comptes haje de véurer y comprovar los dits libres de vâues, de fogatges y dels serveys se faran a sa magestat, axí com està disposat en lo Capítol següent comensant “Provehim y ordenam que cada principi de mes”.

[25.] Provehim y ordenam que cada principi de mes, après que lo regent los comptes haurà tirat de acordi la resta de la Taula de la ciutat del mes precedent, hagen de comprovar lo //727r// racional, regent los comptes y ajudant de racional d'esta manera: que lo racional tinga lo libre comú y lo regent los comptes lo libre de vâues y lo ajudant de racional lo libre de dites, vulgarment dit de la creu, lo qual stiga reffert ab los libres de vâues y comú, y posant les cartes en los dits libres de vâues y comú, axí que stigan refferits lo hu ab l'altre.

[26.] E que lo racional communique al regent los comptes sempre que volrà lo libre de vâues y qualsevol altres libres y scriptures tinga en son offici, e vice versa lo regent los comptes communique al racional lo libre comú y altres qualsevol libres y scriptures tinga en son offici.

[27.] E que al principi del trienni que-s fa lo llibre de vâues nou per lo racional, après que sie fet, comproven lo racional y lo regent los comptes lo dit libre d'esta manera: que lo regent los comptes prenga lo libre de vâues vell del trienni precedent, comprove totes les restes del dit libre y fasse vera a cada compte, y après prenga lo libre de vâues nou y veja y regonega si dites restes stan ben tirades. Aquest orde se hage de guardar y servir perpètuament, a pena de privació de una terça de son salari per quiscun official que lo contrari farà.

[28.] Com per diversos Capítols del Redrés del General de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch se hage disposat sobre les guardes y mosquetes del General, inseguint lo tenor de aquells, statueix y ordena la present Cort que ninguns strangers, encara que sien casats en Cathalunya, puguen [ésser guardes del General]. Y que les guardes o mosquetes no puguen fer ningun scorcoll sens acistència de balle o official ordinari, y que aquells, en les coses que no tocan a generalitats, sien obligats subir juy devant sos ordi//727v//naris y seguir aquells sempre los serà manat. Y que no-y pugua haver més de sis guardes extraordinàries ultra de les ordinàries en qualsevol collectas, salvo que en las bolls y collectas de Gerona, Perpinyà, Vilafranca de Conflent. Puigçerdà, Tremp y Pallars y la Seu de Urgell, Leyda y Tortosa, les quals, per ésser grans y afrontar ab altres regnes, pugua haver en quiscuna de aquelles vuyt guardes y no més, y axí matex en la de Barcelona. Y perquè se haja de servir, se mana al scrivà major del General que no pugua despedir ninguna commissió a ninguna persona sinó conforme se disposa en lo present Capítol no excedir lo dit nombre, y que per assò aporte compte ab

un cohern, a pena de una terça de son salari irremissible, ultra de la qual ne puga ser visitat sempre que se li provarà fer lo contrari.

[29.] També ordena la dita Cort que d'esta hora en havant ningun vassall de ningun baró puga ésser guarda ordinària del General ni mosqueta sens primer tenir licència en scrits del senyor; y si tal provisió de guarda li serà estada concedida per deputats sens portar licència del senyor, que aquella sie de ninguna forsa y valor y de dita provisió en res no se'n puga valer per ninguna cosa ni per ninguns exemples.

[30.] Per lo que se ha vist que ha gastat la Generalitat diners ab obres y voluntàriament se paga en moltes dietas sobrestants y les cobdícias dels mestres per poder guanyar molts jornals prenian aprenents jòvens y mesos a masadas que no eran de la cort y allargaven las obras tant quant volian per a poder granjear de diners. Per çò, statueix y ordena la dita Cort //728r// que d'esta hora en havant, si obres ningunes se hauran de fer al General, se hauran de donar a preu fet si seran de importància al qui manco y millor la farà y al encant públich, y no altrament; y si las feyan fer, los deputats o hagen de restituhir al General de béns propis si ja no eren de poca importància, com són las obras que no excedexen la summa de tres-centas liures, car aquexas se pugan fer ab la sola solempnitat que fins avuy se és servada, y per lo semblant fent feyna de fusta ni manyà o altres officis mecànichs.

[31.] Per lo que moltes voltes maliciosos han volgut increpar als scrivans majors del General que ab les desliberacions que's desliberan en concistori [que] alguna volta se havia vist estar continuades de different manera que la intenció dels deputats. Y per levar tota sospita y perquè les coses de les desliberacions dels deputats estigan més clarificades, vol y mana la dita Cort al scrivà major del dit General, a pena de privació de son offici, que lo libre de las deliberacions stiga sempre dins lo concistori dels deputats, tancant en un armari, y que quant los deputats hauran desliberada una cosa y ell la haurà presa ab un paper, allargar-la que stiga a la voluntat dels deputats y que públicament devant de tots la torne a legir hans de continuar-la en lo llibre y la tindrà ya ordenada, que aleshores los deputats li tragan lo dit libre de desliberacions per continuar aquellas allí en concistori en llur presència, la qual desliberació haja de ser firmada de mà de las personas que tal han desliurat, perquè en lo libre se puga veure sempre la veritat y no pugan ser admesas excusas ni donada culpa al notari; y que après sie tornat a tencar lo dit libre y fent que serà, lo dit libre de las desliberacions sie recondit en un loch designat per arxiu de la Deputació a hont ordinàriament estaven en lo racional de la casa de la Deputació y allí //728v// hajan de star recondits tots los dits libres de las desliberacions y los deputats los hajan de tenir tots los libres de las desliberacions y aquells detenir debaix de clau y no altrament se puga continuar les desliberacions de concistori.

[32.] Per lo que convé a la bona administració del General y per evitar que los botiguers de draps y de sedes y de teles y calceters no fassan frauds ni en res se puguin fraudar los drets del General, statueix y ordena la dita Cort que los deputats, de esta hora en havant, de temps en temps, quan millor aparexará per a poder-los pendre a hores descuydades, fassen fer una visita general o moltes cada un any y quantes als dits deputats apparrà convenir, y de fora Barcelona se fassan y hajan de fer ab acistència del diputat local, a tots los botiguers de draps y de sedes y botigués de telas y calçeters y valluters y per tots aquells qui·s porian suspitar que en llurs cases porien tenir coses caygudes en frau, y assò per sos ministres y officials. Y si apparrà als deputats que aquella, per ser moltes les botigues y ab un instant no s'í porie donar lo remey que·s fos perticularment a una o moltes botigues, se dexa ab una lur determinació, sols se fassa sens scàndol y horas descuydadas, y tot allò que·s trobarà caygut en frau ho fassan exequutar, conforme per Capítols de Cort està disposat, volent la dita Cort que aquesta tal visita sien obligats los deputats de fer-ne forsadament dues de cada any y en diversos temps.

[33.] Perquè moltes voltes, quant hi ha galeras y los passatgers aportaran coses de poca importància y per no anar a des//729r//patxar al General paga lo dret a la guarda del portal de mar, y encara que aquell ho scriu ab un memorial, y en cas que·y haja algun temps tinguda caxeta al portal y alguna volta se poria descuydar de assentar-ho, és molt més convenient que tots acudan al General per a despatxar si res tindran que dega dret. Per çò, mana la dita Cort que dit portaler o guarda del dit portal de mar que d'esta hora en havant, a pena de privació de son offici, no prenga ningun diner de cosa ninguna que dega dret al General, sinó que allí se haja de anar a despatxar y que no puga tampoch tenir caxeta y posar dits dinés, sinó que cobre panyora fins a tant lo hajan portat alberà del General, y aquells haja de guardar enfilats; y en cas que·y haurà embarcació de galeras die de festa, se tinga en tal dia ubert lo General per major comoditat dels passatgers y tinguen y hajan de acistir-lo officials del General a qui tocarà de acistir, encara que sie de festa solempne, en la casa del General, çò és, de las set del matí fins a les onze y de les dos després dinar fins a les sinch.

[34.] Com ya per Capítols de Cort està disposat que los assessors del General no poden entravenir en coses ningunes del General, sinó tant solament ab aquelles que se'ls serà stat comès per justícia y per aconcellar als deputats en coses de justícia en tot allò que convindrà, aconcellant-los, entenent que sien en bé y útil del General. Y com se veu per experiència que se han volgut usurpar més de allò que lo ànimo de la Cort en haver-los concedit y lo haver ells de entrevenir a tots los negocis del General y entre altres en lo de haver de gastar, y s'és vist ab moltes coses que deputats han hagut a consentir a moltes coses per causa lur y de sos interessos molt de mala manera, y també que de moltes maneres se procuraven

algunes satisfaccions de treballs y lo hu dels dits assessors firmave la deliberació ab intenció que per ell y hauria altre cosa equivalent, de manera que tot era in-te//729v//resos propis, y lo General de moltes maneres ne ha patit. Y per levar inconvenients y que ningú gosse per ninguna via presumir que en res se torça la administració de la justícia, entenent la Cort que d'esta hora en havant, axí en lo que toca en la administració de la justícia com en lo que al General convindrà gastar y lo que deputats podan gastar, és lo lur ànimo e intent que sie de la manera que per Capítol de la present Cort està disposat y no altrament: determina y mana la dita Cort que d'esta hora en havant los assessors del General sien tinguts y obligats de residir lo conçistori de la Deputació dos dies de la semmana, conforme stà ja disposat per Capítol de Cort, lo dimecres y lo divendres y altres dies, y sempre que los deputats los enviaren a cercar per a fer causes y dar relació de aquellas als deputats y per a las que de nou los cometran, y que no puguén entremetre's sinó en coses que li seran comeses de mera justícia, y també aconcellar en sols matèria de justícia; y que en lo que tocarà en la exacció dels deutes del General en res no se entrometan ni en lo que los deputats hauran de gastar, perquè, com ja és dit, la intenció de la Cort és que deputats puguén gastar d'esta hora en havant en res sinó tant solament ab allò que conforma a Capítol de la present Cort los serà conçedit y no altrament.

[35.] Per quant los ecclesiàstichs contribuexen igualment en tots los drets del General y les concessions y approbacions dels drets de la Generalitat, ab les bulles dels sanctíssims Pares de Roma està motivat y disposat que, perquè los laychs honren a dits ecclesiàstichs y·ls done lo primer loch, paguen dits drets del General. Per çò, statuhim y ordenam que de aquí al devant los dits ecclesiàstichs puguén concórrer y tenir qualsevols officis del General, axí de deputat com oyadors, assessors, deputats locals y tots los demés officis de dita Generalitat, ab la //730r//mateixa que los deputats militars y reals, no obstant lo Capítol vint-y-nou, que comensa "Ítem, per levar abusos", y qualsevol altres Capítols contraris fins avuy fets.

[36.] Per evitar los fraus que los officials reals y del Sanct Offici inseculats en la casa de la Deputació quiscun trienni van fent renunciacions fictes de lurs officis, per a poder concórrer a deputats y oyadors, y après de feta la extracció tornen a cobrar dits officis que simuladament han renunciats. Per çò, statueix y ordena la present Cort que los dits officials reals, tant ab jurisdicció com sens jurisdicció y del Sanct Offici, no puguén obtenir ningun offici en lo General o Deputació ni concórrer a deputat ni oydor si ja sis mesos abans de la dita extracció, vera y no fictament, haurà renunciat dit offici y que no puguén ésser habilitats per dita extracció que primer ab acte públich no haja mostrat als habilitadors la dita renunciació feta de sis mesos; y tornant après a cobrar dit offici, dit official real haje de tenir aquell firmat de sa magestat y no del lochtinent general, aportant-lo a la casa

de la Deputació per a què sie registrat. Y no servant-se la dita forma, no puguén ésser tals oficials habilitats ab altre extracció ni concórrer a deputat o oydor; y si per Corts seran extrets o extret no servant la sobre dita forma, la tal extracció o extraccions sie o sien ipso facto nul·la o nul·las y que sie feta altre extracció o extraccions. Ys per quant en la primera extracció que se ha de fer en lo juliol del present any mil sinch-cents noranta-nou dels lochs de deputats y oydors no pot tenir loch lo disposat en lo present Capítol per ésser curt lo temps de la dita extracció, per çò, ordena la present Cort que per ara en dita primera extracció tant solament basta que la dita renunciació sie dins de deu dies ans de la dita primera extracció. Declarant, emperò, que si lo tal offici //730v// serà annual, biennal o triennal y succehirà finir-se aquell ans de dita extracció hu o molts dies abans, en tal cas no tinga obligació de renunciar ni li puga ésser impediment per a concórrer, y en lo demás se haja de estar a la disposició del present Capítol.

[37.] Ítem, com se veja a la experiència que las mijas lanas sien vestit de pobre gent, per çò, proveheix y ordena la dita Cort que las ditas mijas lanas, tant grosses com primes, servint per propri ús, sien francas y no paguen res; si emperò serà per a mercaderia, paguen semblant dret y que hagen de ésser remirades per lo official del General per los fraus s'i porian fer si hi feyen mixturas algunes en frau del General, y que·y sie posat lo plom y que aquest Capítol no pugue rébrer ni tenir interpretació.

[38.] Ítem, per levar los abusos se són fets fins assí per los notaris de la Deputació en fer pagar los pladejants excessius salaris molts majors dels que·s pagarian ab notari de la Règia Audiència. Per çò, sie statuït y ordenat que lo notari de la Deputació y porters per fer les intimes y altres exercicis no puguén exhirir més salaris que se exigiran per los notaris y porters de la Real Audiència, sots pena de privació de sos officis y salaris sempre que lo contrari serà fet.

[39.] A effecte de prevenir les coses que concernexen y tenen respecte al bon govern y administració de la justícia de les coses de la Generalitat, provehint al que en sdevenidor se pot succehir offerint-se dupte o debat en la intel·li//731r//gència dels Capítols de Cort, statueix y ordena la present Cort que en havant se puga, sien y se hagen de servir aquells a la letra y de la manera que jauhen. Y sent necessari interpretació de algunes paraules de algú d'ells, puguén y deguen los deputats y oydors, dins vint-y-quatre hores après que serà suscitat lo tal dubte o debat, ab los assessors ordinaris de dita casa de la Deputació, sense applicar altres doctors, fer declaració e interpretació de les paraules sobre les quals serà suscitat lo dubte o debat; la qual interpretació hage y dega ésser extreta en tot lo que puga y conforme les paraules de dit Capítol, sense poder dar nova forma en cosa alguna, y dita interpretació o declaració feta, lo scrivà major la haja de continuar en un libre, levant-ne acte, a fí y effecte que puga servir per altres matexos

o consemblants casos. Y si los dits deputats, oydors y assessors excediran en la tal interpretació, contra la sèrie y tenor del present Capítol, se'ls ne puga fer càrrech en la Visita del General.

[40.] Per lo que's veu clarament lo gran exçés que los mercaders, axí forasters com cathalans, fan en traure monedas del regne de Cathalunya per a portar aquelles en França o en Itàlia y aquelles trahuen per mercaderia, sens pagar lo dret al General, valents y ajudant-se de propri ús donat a personas reconegudes, procurant de haver aquells de deputats ab motius falços. Per çò, ordena la present Cort que d'esta hora en havant los deputats ni oydors de comptes no pugan donar ningun propri ús de més quantitat de cent ducats, y que lo dit propri ús stiga firmat de mà de un deputat o oydor y que sie molt certifficat que aquell tal no'l demana per mercaderia; y si lo tal propri ús serà donat per ningun francès o mariners o hòmens de barques, que aquell tal propri ús sie de ninguna força ni valor y aquella moneda //731v// sie cayguda en frau; y si algun altre propri ús se haurà de donar a alguna persona principal o cavaller de major quantitat de çent ducats, haje de ser ab desliberació de concistori y firmat de tres deputats, y en absència de algú d'ells, del oydor de son bras y no altrament. Y que sie manat, com de present li mana la dita Cort al albaraner del General, a pena de privació de son offici, que no done lo colp ni scrigue ningun propri ús que no stigue firmat de mà de dits deputats ab la forma demunt dita; volent més la dita Cort que se guarden los qui han acostumat en fet tal exercici que, de aquesta hora en havant, ninguna persona de qualsevol grau o condició sie, gose ni presumesca de traure ninguna quantitat de moneda de or ni de plata del regne de Cathalunya, axí per mar com per terra, sens aquelles haver-les manifestades y pagat lo dret al General, sots pena de perdre aquellas com ha cosa cayguda en frau, com ja stà disposat per Capítols de Cort. E si cas serà que d'esta hora en havant alguna de les dites persones, per si o per altre, traurà o farà traure algunes quantitats de monedes per alguna de les dites parts sens haver manifestades aquelles, si dins sis mesos après immediadament següents y no més havant per lo acusador o altrament seran dades bastants proves als deputats de la quantitat de la moneda que sens manifestar serà treta del regne, haja de fer la declaració dins dits temps de sis mesos inclusive si seran incorreguts en frau o no, y passats dits sis mesos après immediadament següents des del die de la tal acusació, no havent feta dita declaració, no se'n puga haver rahó alguna, hans bé lo tal acusador haja y sie tingut per absolt. Y axí matex, vol y ordena la dita Cort que aquell tal que haurà treta la dita quantitat de moneda dins dits sis mesos haja de //732r// ser condemnat a tanta quantitat de moneda com li serà estat provat com en cosa cayguda en frau y com si fos trobada en crim fragant y que al acusador donada la quarta part conforme los altres fraus condemnats per los deputats y si s'esdevindrà traure de dita moneda ab barque o altre vexell

y lo berquer scientment concentrà en lo frau embarcant les dites monedes clandestinament o altrament, sens haver pagat lo dret, sie desembarcada y cayguda en pena de deu liures, ultra la pèrdua de la moneda, y mane la dita Cort que de aquella tal moneda los deputats y oydors no puguen fer gràcia alguna de la part tocarà al General. Y per quant se ha fet abús de alguns anys a esta part en traure moneda del present Principat y Comptats de Rosselló y Cerdanya, per çò, per a levar dits abusos y ab tanta facilitat no-s tragan ditas monedas, statueix y ordena la present Cort que lo dret de traure monedas sie augmentat y crescut a rahó de sinch per cent, com en temps passat se acostumava, derogant en quant menester sia al Capítol trenta-nou del nou Redrés del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, per lo qual lo dit dret estava reduhit tant solament a dos sous y mig per cent.

[41.] Més avant, ordena y mana la dita al exactor del General, a pena de suspensió de son offici y de perdre la terça de son salari, que si los arrendadors de les bolles del trienni corrent y del que per havant se arrendaran, si dins vint dies après que la terça de dits arrendaments serà finida y no hauran girat a la taula de la ciutat tot allò que per rahó de dites terçes seran obligats sens restar y rossech ningú, que encontinent, passats dits vint dies, posen en exequució tots aquells qui hauran dexat de pagar y assò ab tot effecte y força, com convé per dites exequucions, sens posar-hi per res exequució ni dilació alguna, fins a tant que lo General //732v// sie íntegrament pagat; y si per cas li fos manat per deputats que paràs dites exequucions, que aquelles no las puga parar sens exprés manament en scrits y no altrament. E mana y ordena la dita Cort als dits deputats que en res no concenten ni manen parar dites exequucions, sots pena de perdre la terça de lur salari de diputat que immediadament los serà a paga y per ningun temps la puguen rebre y de pagar de béns propis al General tot lo dany que lo General ne rebés per dita rahó.

[42.] Puix lo offici del receptor de las taulas foranas de la collecta de la bolla de Barcelona de la servitut consemblant a la servitut dels sobre cullidors, ordena la dita Cort que lo dit receptor haja fins lo temps de la segona terça buydar y girar en la taula de la present ciutat totes les quantitats dels diners de la primera tersa y dins lo temps de la tersera tersa haja de girar las de la segona terça, y axí matex servir en las demàs tersas, sots pena de una terça de son salari. Y no girant dites quantitats conforme stà disposat, passades dites terças en que no haja girat, hagen los deputats nomenar altre receptor, lo qual, prestada idònea caució, servesca dit offici, donant-li lo salari del dit receptor, y aquest haja de servir la matexa forma del present Capítol, y axí lo hu com l'altre hajan de comptar y pagar los fraus dins sis mesos cada any, lo que si no serà fet, sien punits en la terça de son salari y los deputats no la y pugan dexar rebre //733r// en ningun temps, y assò en cas que no-s arrende la bolla de la present ciutat.

[43.] Lo receptor de les avaries de les composicions que fa la Règia Cort y lo receptor dels salaris dels doctors de la Real Audiència de quoranta sous en avall sien tinguts y obligats, quinze dies après que la terça serà finida, de girar a la taula de la ciutat tot allò que valia la dita terça, a bon compte, ans que aquelles sien comprovades, volent la dita Cort que per res no-s puguén tenir los diners del General. Y axí mateix, se mana al exactor del General que, encontinent que la terça serà finida, del receptor dels salaris haja de saber lo que dita terça haurà valgut y, comprovada que la haja, lo'n fassa debitor en lo Ferrando paga, axí com li és estat ordenat per deputats, puix lo dit compte no pot star en libre de vâues per causa que haquelles partides en la taula de la ciutat se giren en compte de salaris, y açò perquè puguén vèurer los deputats lo que dit receptor deurà; y si dins quinze dies no hauran girada la vâlua de dita terça, hajan de provehir los deputats o altri per ells y perdran la terça de lurs salaris irremissiblement. Y perquè lo dit receptor de les avaries algunes vegades se scusa dient que no pot cobrar del thezorer lo que toca al General, per çò, statueix y ordena la present Cort que, de assí al devant, dit tresorer ni altri per ell, directa ni indirectament, no puga rébrer dites averias, hans bé haja y dega rebre aquelles lo dit receptor del General, de tal modo y manera que lo dit tresorer no puga rebre los dinés de ditas composicions que no sie en presència de dit receptor, perquè puga rébrer dites avaries, y açò sots pena que, fent-se lo contrari, se li puga demanar en visita com ha contrafahent a Capítol de Cort, y no sie per çò fet perjudici ni derogació //733v// a la facultat tenen los deputats de procehir en la recepció de ditas peccúnias, segons que en deute del General los és lícit y permès.

[44.] Per lo que moltes voltes no està en mà dels deputats fer lo que són obligats en la cobrança de les peccúnies del General per los molts abusos que los porters fan fora de Barcelona, volent posar remey a que dites exequucions se fassen promptament y no-y puga ningú posar dilació alguna, vol y ordena la dita Cort que, sempre que los deputats hagen determinat y manat al scrivà major del General que despedesca alguna commissió a algun porter per fer alguna exequució fora Barcelona, que lo scrivà major del General, a pena de perdre la terça de lur salari, encontinent lo die mateix que li serà estat manat, haja de haver donada dita comissió. Y axí mateix, se mana al que té càrrech de registrar aquelles que encontinent aquella despedesca, sots les matexes penas, y als porters qui les tals commissions seran estades fetes, a pena de perdre y restituhir tot allò que haurà rebut en aquella anada y d'estar trenta dies a la presó, que en dita exequució no-s detinga un die més del que ab dites commissions los està ordenat, y que hajan de fer les exequucions ab la forma que convé y no com han fins assí, que no feyen sinó presentar-se y no passaven havant dites exequucions; y que no puguén //734r// exhibir sinó una dieta cada die y aquella hajan de pagar a aquells tals

que haurà posat en exequució y no fassan pagar més de allò que a ells los pertany, y que lo exactor del General hage de tenir compte ab un qüern dels porters que seran anats fora, y si faran al contrari del que·ls està ordenat, quant sien tornats los fassan castigar los deputats.

[45.] Ítem, per quant lo dret de plom de més tint de sí és poca cosa y de poca importància, lo qual dret no·l paga sinó pobre gent; per çò, que sie statuhit y ordenat que de aquí al devant que dit dret sie levat per lo venir y per la matexa rajó, que ninguna roba feta mudant de tint no hage de pagar cosa alguna, si bé se haja entès que fraudalosament alguns arrendadors ne hajan exigit dret.

[46.] Ítem, que qualsevol deutor del General, axí principal com pertícip, no puguén concórrer a deputat y oydor que no hajan pagat vuyt dies abans de la extracció, lo que deurà al General, çò és, dels deutes y pagas seran caygudes fins dita jornada. Entès, emperò, que si après que serà deputat y oydor caurà lo predit deute o alguna paga, que en tal cars lo salari o terçes que li cauran per rahó de son offici hajan de tenir lo General en descàrrech de son deute, ab tal emperò que per la disposició del present Capítol no sie derogat ni fet perjudici algú a la disposició del Capítol quatre, comensant “Obviant als abusos”.

[47.] E per quant lo racional de la Deputació y oydors de comptes, per no poder despedir les persones qui aporten //734v// dits comptes, són detinguts per molts dies, ab gran dany y detriment de aquells. Per tant, proveheix y ordena la present Cort que, presentant qualsevol comptes per qualsevol persona, haje de ésser despedit dins sis dies après de la presentació de aquells, si ja no·y havia algun dubte, y si als dubtes del predit se havia satisfet per lo qui lo haurà donat, que dins sis dies haja de ésser la tal persona despedida per los deputats y oydors o altrament passats los dits sis dies tot lo temps que starà sie a compte del racional y oydors y li sie donat setze sous per quiscun die dels salaris dels racionals y oydors, y lo matex sie servat ab los altres comptes que·s donaran per altres officials y ministres del General y altres qualsevol persones. Y havent·y algun dubte per part del racional sobre dits comptes, que dins dos dies los deputats, oydors y assessors vejan y determinen lo que serà de justícia.

[48.] Ítem, per provehir a la indempnitat del General, ordena la dita Cort que los deputats y oydors de comptes no puguén liurar arrendaments ni pèndrer per fermançes a alguns que dègan al General que la paga sie ja cayguda o sien fermançes per altres coses, fins a tant que lurs deutes y obligacions seran extinctes.

[49.] Per quant s'és vist moltes voltes que, no podent rebre los deputats y oydors de comptes lurs terçes de sos salaris //735r// per no haver fetes les diligències degudes conforme a Capítols de Cort, prohibeixen y no donen loch a que los officials reban lurs terças, los quals en res no són culpables. Per çò, ordena la dita Cort que de assí enllà los deputats y oydors no puguén empatxar ni fer detenir les

dites terçes de lurs salaris als dits oficials, ans bé aquelles reban sens empaig ni contradicció alguna.

[50.] Ítem, per provehir als danys que per havant se porian seguir en lo prestar y dexar los deputats y oydors la tapiçeria y plata y altres qualsevol coses de la casa de la Deputació, ordena la dita Cort que d'esta hora en havant los deputats ne oydors no pugna ni·ls sie lícit de prestar ni tràurer de la casa de la Deputació ningunes de dites coses; y que lo regent los comptes que té càrrech y comanda, aquellas no puga en ninguna manera dexar als deputats ni oydors ni altres qualsevol persones ni li puga ésser manat per dits deputats ni oydors, si no serà a la seu de Barcelona y a la isglésia de Sant Jaume, per ser la parròchia de la Deputació, so pena de perdre una terça de son salari qui tal farà.

[51.] Per quant s'és vist a la experiència que no havent·hi tatxats salaris per als assessors quant hixen de Barcelona per afers del General, que sie statuhit y ordenat que tostemps y quant convindrà al General haver de enviar algun assessor per coses que convinguen al General los sie taxat quiscun die tres ducats per salari y gasto tant solament, a bé que haja de dexar un doctor condecet per servir son offici, com està disposat ab altes oficials.

735v// [52.] Ítem, com se vejan a la experiència que les causes de supplicacions que·s cometen per los deputats quant se supplica de alguna provisió o sentència se cometen moltes vegades a doctors los quals a les parts los estan bé, que per ço sie statuhit y ordenat que sempre y quant se supplicarà per alguna part de alguna provisió o sentència y la predita causa se haurà de cometre a tres doctors, que sien anomenats nou per los deputats, y que al mancho tinguen tres anys complits de pràctica, los quals se han de posar ab albarans en concistori, presents les parts, en una capsa y se'n hajan de traure tres per fer la dita causa de appellació; ab que dits doctors no sien oficials reals Capitanía General ni altres tribunals reals ni del Sanct Offici.

[53.] Ítem, la dita Cort statueix y ordena que los collectors o receptors dels drets del General dels Comptats de Rosselló y Conflent sien compell·lits de assí al devant que hage de posar a la taula communa y assegurada totes les peccúnies que procehiren de la dita collecta y no en altre part per compte de deputació o receptor, y que quant demanen los diners sie en plata, a pena de privació de son salari per temps de un any.

[54.] Ítem, que les exequucions que·s offeriran haver de fer contra los debitors del General fora de la ciutat de Barcelona, sie feta commissió a un porter y aquella vaja dirigida al diputat //736r// local de aquella collecta a hont la dita exequució se haurà de fermar, que haja de pendre lo notari y ministres de aquella deputació local los que haurà menester per dites exequucions, y no·s fassa pagar sinó una dieta per cada die tant solament, y aquella haja de compartir entre tots

aquells que hauran mesos en exequució y no altrament, a pena de restituhir-ho doblat al General y estar trenta dies a la presó. Y per lo semblant si gens se detindrà més dels deu dies per los mobles y trenta per los immobles y ser revocat de guarda si hu serà, y per ningun temps no ho puga tornar ésser manar a ninguna altre exequució.

[55.] Ítem, per lo que·s veu que les calçes de stam y gorras y tota roba feta paga de entrada en Cathalunya deu sous per liura de dret y los qui·n aporten procuren de fraudar lo dret y haver aquelles de propi ús e lo General ne reb molt poca utilitat, y los poblats haurien ab molta commoditat moltes de dites coses si lo dret no fos tant gran y per mercaderia reportarian moltes en Cathalunya, de manera que lo General ne hauria més útil y los poblats també. Per çò, mana la dita Cort que tot allò que serà necessari per abillament de home y de dona que habans han pagat deu sous per liure de entrada en Cathalunya, paguen tant solament a rahó de quatre dinés per liura com les altres mercaderias, no entenent compendre en lo present Capítol capes de pastor, sinó que·s reba de elles conforme se és acostumat.

[56.] Ítem, per quant s'és vist per experiència que molts comptes de deputacions locals no venen ab la forma deguda conforme a Capítols de Cort, uns per no venir dins lo temps y altres perquè los diputats locals o lurs assessors han feta gràcia de la pena dels fraus o per altres coses, y los dits comptes se deixen de passar //736v// en lo racional de la Deputació, y après los diputats fan pagar lo salari del diputat local, dient que és estada culpa del assessor. Per çò, ordena la present Cort que si d'esta hora en havant en los dits comptes hi haurà tals dificultats que lo racional no·ls pugués passar, que los diputats y assessors veja per justícia lo dupte que lo racional posarà perquè lo tal compte del diputat local no sia passat; y si n'i haurà algú que lo diputat local haurà fet o conçentit fer contra Capítol de Cort, si aquell no serà firmat per assessor lo hage de pagar dit diputat local, y si serà firmat per dit assessor y per culpa sua ho hage de pagar lo assessor y aquell compte sie passat y remetat encontinent, fent debitor aquell tal qui tindrà restituhir allò al General y que encontinent se hage de remetre un porter per a fer la exequució y lo assessor sie privat de son offici y sie provehit a altri per ell.

[57.] Ítem, per quant està disposat per Capítol que en les desliberacions que los diputats fan en concistori de la Deputació y hajen de entrevenir la major part, en què n'i ha de haver hu de cada bras, y com sempre (sinó de poch temps ensà) se és preticat que aquella major part se entenga que havien de ser quatre. Per çò, perquè no·s puga posar difficultat en la declaració del dit Capítol, vol la dita Cort que d'esta hora en havant aquella major part se entenga que han de ser quatre y a bé que de que aquell ne hage hu de cada bras sens poder-hi posar interpretació ninguna; y per quant se ha succehit alguna vegada que, havent determinat un diputat que·s gastassen algunes peccúnies del General junta//737r//ment ab los tres

oydors de comptes, per haver dissentit los altres dos deputats en la taula pública de la present ciutat no-s volia admetre lo albarà que venia firmat de un diputat y dos oydors, y axí no-s podia passar havant en la recepció de les peccúnies ni en lo que convenia per benefici del General. Per çò, per a reseca semblants inconvenients, statueix y ordena la present Cort que de assí al devant, en semblant cas, lo tal albarà o scèdula que serà ferrat per mans de un diputat y dos oydors o dos deputats y un oydor, com hi haja entre ells hu de cada stament, encara que dissentescan los altres dos de concistori, lo tal albarà hage y dega ésser admès, de manera que tinga deguda exequució tant com si fos ferrat de mà dels tres deputats.

[58.] Ítem, que al passar dels comptes que donarà lo qui fa los ploms del General, que lo racional, a pena de restituhir-o doblat al General de béns propis, no puga posar sinó tant solament a la valor per quintar de allò que trobarà que en aquell temps serà venut lo plom en Barcelona y serà estat despachat al pes del rey y no altrament, en que per la fàbrica de dits ploms hi haja de ser pagat per les guardes a rahó de quatre liures per quintar, çò és, per disminució del plom y per los gastos y despeses de la fàbrica, y per los camacurts a rahó tres liures per quintar per la dita rahó y no altrament; y sempre se haja de servir la susdita forma y los deputats no pogan pagar més per deslberació.

[59.] Ítem, sempre que als deputats seran presentades algunes supplicacions y en aquelles apparrà no haver-las de decretar per justícia ni provehir-les, que sien tinguts los deputats de donar satisfacció a la part ab la matexa supplicació les causes perquè se dexe de decretar ni provehir, y açò per ob//737v//viar a que la part no-s puga queixar de denegació de justícia; altrament se conçent a la part que de assò ne puga llevar acte y que lo notari y scrivà major de la Deputació sie obligat a pendre acte y donar-ne còpia a la part dins dos dies, sots pena de privació de son offici; en cas de recusació de dit scrivà, puga dita part fer-ne levar acte de dita recusació o qualsevol notari fora de la casa, per a què conste de dita recusació y fassa fe per la privació del offici del scrivà y per agravi, y levat dit acte puga recórrer en visita contra de aquells tals deputats y oydors. Y axí mateix, si causes de appellacions se interposaran que per lo Capítol quart de les Corts de mil sinch-cents quoranta-set se dega cometre a tres nous assessors y aquells y serà posat alguns duptes; en tal cas, los deputats, dins deu dies après que la part haurà apel·lat o supplicat dits deputats y oydors, hagen de nomenar tres nous assessors pràtics per a què vejan y declaren dins deu dies si aquell tal ha pogut ho pot apel·lar o supplicar o no; y podent supplicar, que los dits deputats y oydors dins tres dies après hagen de haver comesa dita causa a tres nous assessors, conforme en dit Capítol està disposat y no als matexos assessors de la Deputació.

[60.] Ítem, per lo que s'és vist que en los Capítols de Cort, de poch ensà, en los màrgens de aquells, si trobades moltes postil·les contant moltes deslberacions

y declaracions fetas per deputats y doctors del Real Conçell y aquellas no són estades rebudes ni aprovades per ninguna Cort. Per tant, la dita Cort provehex y ordena que totes aquelles deslberacions y decleracions que·s trobaran ser fetas contra forma de Capítols de Cort, que sien hagudes per revocades y de aquelles no se'n puga haver rahó al//738r//guna ni·s puguén traure en conseqüència d'esta hora en havant.

[61.] Com fins assí han sempre acostumat los deputats y oydors de trametre cada any dues guardes del General a cullir lo dret dels çafrans que·s cullen en les parts de Urgell, y de primer y acostumaven de haver dels matexos oficials del General; y lo dit dret se veu per experiència que, hans de anar en augment, va en disminució y los gastos són més grans al present que may sien estats, y las dietas se han de pagar grans als qui van a cullir dit dret; y veu-se que moltes voltes, per les provisions dels tals officis, axí los deputats com les persones que se procuraven dits officis, moltes voltes se'ls han procurat ab intervenció de diners que pagavan a deputats de terceres personas, de manera que se eren seguits molts grans inconvenient y moltes voltes se ha sospitat que no·s fraudàs molta part del dret. Per levar tota manera de sospita, per lo que·s veu ser molt convenient al General, ordena la dita Cort que cada any los deputats hajan de fer encantar en la Lonja de Barcelona per lo temps que encantaran los arrendaments de les bolles, sò és, de tres en tres anys, los dits drets dels çaffrans que·s cullen en les dites parts de Urgell y que aquell lliuren al més donant de la matexa manera que liuraran les bolles; y que aquell tal arrendador haja de ben assegurar lo dit dret per lo dit preu que ell haurà levat al encant ab molt bonas fermansas, y que sien obligats a pagar al General de tres en tres mesos, conforme les bolles del General, y que encontinent finit que serà lo primer any de dit arrendament hajan de haver pagada la una terça vint dies après que serà finit lo dit primer any y après de tres en tres mesos la vàlua de cada terça vint dies après que serà finida, sots les matexes penes que ab altres Capítols de Cort estan disposades als arrendadors de les bolls y las matexas penas als deputats y oydors y exactor.

738v// [62.] Ítem, per obviar als fraus se fan en les enseculacions quant se enseculen a deputats y oydors per ésser aquells enseculats y tenir domicili en alguna ciutat, vila o loch de alguna vegaria, que los tals que volguessen ésser enseculats no pugan ésser admesos que no hajan legítimament provat tenir propi domicili en la vila o loch en la vegaria per hont seran enseculats; altrament, dita inseculació sie de ninguna efficàcia y valor y lo tal loch puga ésser donat a altra persona que tindrà les qualitats requirides.

[63.] Ítem, per quant està statuhit y provehit que los oficials de la Deputació que són inseculats a deputats y oydors no puguessen concórrer sinó tant solament los que tenien los officis baix en la Deputació y no los que són dalt, que de aquí al

devant, com no-y haja causa ni rahó en diversitat per a què no hajan de concórrer los huns y dexar de concórrer los altres, que tots puguen concórrer los que seran inseculats a deputats y oydors sens excepció alguna. Entès emperò que lo official del General que serà exit a deputat o oydor en lo seu offici haja de ésser provehida una persona idònea y sufficient, segons la qualitat del offici, a coneguda dels deputats y oydors, ab lo matex salari durant lo dit trienni, y que en ninunga manera se hajan de pagar dos salaris.

[64.] Ítem més, ordena la present Cort que los velluters sien tinguts y obligats en posar en manifest tots los velluts y taffatans y altres sorts de robes que posaran en teler y lo tir de dites pessés y de qui són, y que una guarda haja de anar ordinàriament per tots los telers regonexent aquells, y si ningú se'n haurà dextat de posar en manifest, aquella sie //739r// cayguda en frau.

[65.] Ítem més, ordena la present Cort que lo stimador del General no puga stimar ningunes robes ni sedes que no sien en presència del credençer y de dues guardes de la bolla, sots pena de privació de dos terces de sos salaris, en la qual pena incorregant ipso facto en tot cas de contrafacció.

[66.] Ítem, orden la present Cort que tots los fraus que seran presos dins la ciutat de Barcelona o en sa collecta sien posats en mà del receptor de dits fraus; per a enaxò sie feta una caxeta en la casa de la bolla per a recullir aquells en lo loch designat per dit effecte, si ja aquells no fossen de molta summa, y que aquells fossen deposats per lo dit receptor a la taula de la ciutat, en compte seu, en compte de fraus, y açò a pena de dues terças del salari del contrafahent.

[67.] Ítem més, ordena la dita Cort d'esta hora en havant los deputats locals no puguen donar ni fer gràcia ninguna dels fraus que seran condempnats ni puguen fer gràcia ninguna de la pena de dits fraus. Y las robas o mercaderias que seran per ells venudes de dits fraus no les pugan liurar a manco preu de la valor de aquelles, conforme en aquella part que seran venudes se hauran; y que per lo notari de dita deputació local en los comptes no li sie feta expressa menció, y asò a pena de pagar-ho de béns propis y que sie retingut de lurs salaris.

[68.] Ítem, per quant en la casa del General de la taula de Barcelona solien passar los mercaderies ab pes y que en la dita casa hi havia per a dit effecte un canastró, del que se han seguits alguns inconvenients y danys al General. Per çò mana la present Cort que d'esta hora en havant, al ús antich, les tals mercaderies sien despetxa//739v//des conforme les pòlisses del carregament, sens pesar aquelles.

[69.] Ítem, per los molts inconvenients que de poch ensà se han seguits en la casa del General en lo modo de despetxar les robes y mercaderies, ordena y mana la present Cort que d'esta hora en havant les guardes del General no puguen fer ningun desampaig de ningunes robes ni mercaderias sens que sien presents los receptor y credençer del dit General, y axí com les dites guardes o posaven en un

choern, o haja de scriure lo credenser en lo libre y ells no puguen assentar en ningun libre altra suma sinó ab lo que se scriuen tots los despaigs se fan al General, sots pena de una terça de son salari del qui contrafarà.

[70.] Ítem, perquè estes coses se serven ab la deguda forma, ordena la dita Cort que lo deffenedor del General haja de acistir ordinàriament en les dos cases de la bolla y General totes les hores que los deputats residexen en concistori, a effecte que puga manar a les dites guardes fassen dita servitut y ell los compartescan la servitut igualment, y que tinga compte que los officials fassan acistència en dites cases les hores ordinàries, y si ningú faltarà per ell, sie apuntat y perda lo salari doblat de aquell die que serà stat absent. Y per a què lo sobre dit tinga degut effecte, sie obligat lo deffenedor portar un libre en lo qual apunte les faltes que quiscun die farà los officials en sos officis y, finida la terça, haja de portar dit deffenedor en la Deputació lo dit libre als deputats perquè manen de faltar de la terça del salari hauran de rebre los dits officials, y assò a pena de perdre dit deffenedor una terça de son salari; y que los deputats no pugan impedir al deffenedor lo exercici de son offici y superio//740r//ritat té en los officials de las casas de baix del General y bolla.

[71.] Ítem, per lo que se ha entès lo molt inconvenient se ha seguit de fer les guardes del General la servitut communa, axí en la bolla com en lo General, statueix y ordena la present Cort que de assí havant les guardes hajan de servir, çò és, las sis en la casa de la bolla y les altres sis en la casa del General, com sie molt convenient que cada servitut se fassa conforme lo exercici de cada casa y servescan separadament, com dit és, y que açò se fassa per orde del deffenedor del General, com sie de son offici administrar y ser superior a les guardes y altres officials de la bolla y General.

[72.] Com per Constitució feta en lo any mil sinch-cents y deu, Capítol quinze, y per lo Capítol de Cort trenta-setè de mil sinch-cents y vint, y per Capítol de Cort tretzè de les Corts de mil sinch-cents cinquanta-tres, sie disposat sobre los processos originals de les Corts y còpia de aquells, y sie provehit que cada scrivà de cada bras per la còpia del dit procès los sie donades vint liures; y se sie vist per experiència que per tenir lo salari çert poria ser que algun dels scrivans passats són estats negligents en continuar extensament les coses y actes dels brassos, del que no poch dany ha redundat y redunda a tota la Cort, y se veja los processos de dites Corts los uns ésser grans y los altres de poca scriptura, y no és rahó que també sie satisfet lo poch qui treballa com lo qui és estat diligent y curiós en dita scriptura. Per çò, la present Cort statueix y ordena que los dits originals processos y còpies de aquells sien pagats als notaris de dita Cort conforme stà per Constitució de la Cort del any mil sinch-cents vuytanta-sinch statuhit y ordenat sobre'l salari dels processos originals de les causes que fan los notaris reals y en lo modo de scriure aquells, hagut respecte //740v// y concideració a las líneas y diccions que cada

pàgina a de tenir per dita Constitució y ls sie pagat a més y a menys, conforme serà la scriptura per dits scrivans dels tres brassos de la present Cort; portada la qual, per los deputats de Cathalunya se'ls haja de pagar en la forma sobre dita dins vint dies après que se'ls seran liurades per dits scrivans respectivament les dites còpies, conforme als dits Capítols de Cort.

[73.] Ítem, per quant en la taula de Mataró de poch ensà los francessos fan gran comerç en la plaja de dita vila y si feyen moltíssims fraus, de hont se han seguits molts danys al General y en perticular a la taula de Barcelona, per estar tant cerca de la dita vila. Per çò, mana la dita Cort que lo receptor y credençer de les entrades y exidas de la dita taula sien obligats d'esta hora en havant de aportar un libre de manifest hont sien obligats de continuar en dit libre totes les robes y mercaderias que en dita plaja se descarregaran, y que los patrons y capitans de ningun vexells que donarà fondo en dita plaja, a pena de que sien caygudes en frau totes les robes que aportaran, que ans de descarregar en terra cosa ninguna hajan de manifestar a dits taulers totes les robes y mercaderies que volrran descarregar-se y firmar-se en lo dit libre de manifest de lur mà, al peu del que los dits taulers hauran continuat. Y si al contrari serà fet per los dits taulers, sien cayguts en pena de sinquanta liures, donen la mytat al accusador, y de ser privat ipso facto de sos officis; y lo patró o patrons qui no hauran manifestades totes las ditas robas ab tota veritat e integritat cayguen en les penes imposades contra los fraudants lo dret del General.

741r// [74.] Ítem, més ordena la present Cort que d'esta hora en havant los receptors y credençers de les entrades y exides de totes les taules foranes de Cathalunya, a pena de sinquanta liures y que sien donades la mitat al accusador y de privació de sos officis, que continuats que hauran en sos libres ninguns desampaigs de robes ni mercaderies, al peu de dits desampaigs en son libre, hagen de fer y firmar aquell tal que haurà despachat de sa mà, dient "jo, tal, he pagat de dret de totes les susdites coses tanta quantitat", dient lo que hauran, y axí sia fet ab tots los qui despatxaran; y si no sabrà de scriure, ho haje de scriure altre de voluntat sua, ab que no sie algú dels taulés o cullidors de aquella taula.

[75.] Ítem més, ordena la dita Cort tots los sobre dits taulers, sots pena de sinquanta liures y que sien donades la mytat al accusador y a pena de privació de sos officis, que d'esta hora en havant no gosen ni presumescan de pendre dinés de ningun partit desampachat que primer no stiga continuat en son libre ab la atràs dita forma y aquells no stiguen ab altre libre a part ni ab borrador ni ab paper, sinó ab son libre; y provant-se per ningun temps que hajan fet al contrari, sien cayguts ab les matexes penes; y lo matex han de servir los receptors y credençers del dret de la bolla de taules foranes de la collecta de la taula de Barcelona, sots les matexes penes.

[76.] Ítem, statueix y ordena la present Cort que, atès lo abús se fa que com algun offici del General vague fora de la casa de la Deputació y fora de la ciutat de Barcelona, los deputats provehexen aquella persona de la dita ciutat de Barcelona la qual no fa personal residència en regir y exercir aquell, hans bé lo fan regir y exercir per un sorrogat, en evident dany, frau y perjudici del dit General. Per çò, statueix y ordena la present Cort que no sie lícit als dits deputats provehir semblants officis com vegaran en tals personas que no fassan dita contínua re//74lv//sidència, compellint-les que dins un mes muden sa casa o domicili en la ciutat, vila o loch a hont los serà donat lo tal offici; y si acàs faran lo contrari, sien privats ipso jure de llur salari y lo dit offici sie vist vagar y lo matex se entena ab semblants provisions acàs hajan fetes des de les últimes Corts fins al die present, los quals sien obligats anar exercir dit offici un mes après de la conclusió de les presents Corts; altrament, sie vist los tals officis vagar ipso jure y se hagen de provehir en persona de altre.

[77.] Per quant és molt convenient per al bé y útil del General que lo offici de droguer, lo qual té càrrech de fer y donar les çeres de diverses colors per a bollar en la bolla de la present ciutat de Barcelona y collecta de aquella, sie offici creat y que aquell no-s puga mudar a arbitre o voluntat de deputats, per los danys resultant al General de les mutacions de les dites çeres y colors de aquelles, les quals si no eren certes no-s porian ab facilitat comprovar les ceres falçes ab que haurien bollat. Per çò, statueix y ordena la present Cort que lo dit offici de droguer, al qual stà unit al càrrech de donar dites çeres per a bollar, sie offici perpètuu, de manera que no sie extinct faltant la vida del que vuy obté aquell; ab tal, emperò, que lo obtenint dit offici ni los successors en aquell no tingan ni se'ls puga assignar salari algú y sols se hajan de accontentar de les aventures y prerogatives tindran los demés asselariats de la casa de la Deputació, no obstant lo Capítol preçedent de la extracció dels officis mechànichs.

[78.] Ajustant a la disposició del Capítol vuytè, en lo número terç, perlant dels albarans de guia de les Corts del any mil sinch-cents quoranta-//742r//set, statueix y ordena la present Cort que los qui pendran los dits albarans de guia hajan de donar y prestar ydònea caució, prometent que si dins lo temps los serà donat no torneran la responsió, la qual haja y degue venir en scrit al dors del albarà de guia y ser continuada en lo libre, hagen de pagar lo dret degut al General de la matexa manera que si la tal mercaderia fos exida de Cathalunya. Y si lo tauler o cullidor qui haurà donat lo tal albarà dins trenta dies après de ésser finit lo temps de la responsió no haurà cobrat y exhigit lo tal dret o fet exequutar la tal caució, hage de pagar lo tal cullidor o tauler lo dit dret de sos propis dinés; manant y encarregant als sobrecullidors del General hagen de descarregar semblants partits en dèbit dels tauler y cullidors y exhigir-los de aquell s, conforme exhigexen los altres drets rebut y exhegits per los cullidors y taulers.

[79.] Per obviar las fraus se poden seguir en lo traure los botiguers les bales tenen en lo magatzem de la casa del General, statuix y ordena la dita Cort que d'esta hora en havant lo mercader o botiguer que tindrà moltes bales en dit magatzem no puguen traure de dit magatzem en un die sinó sis bales. Y abans de traure-las de dita casa del General sien regonegudes y desfeta tota la bala y encontinent, devant dites guardes, se assenten les robes en lo llibre de les quinzenades y vistes per lo credençer de dit General que té les claus de dit magatzem, juntament ab dos guardes, per veure quina roba y haurà, perquè en lo despatxar se pague íntegrament lo dret toca al General; y axí bé, no pугan traure de dit magatzem en una matexa hora diversos amos de dites bales, sinó que après que lo hu haurà despatxat y tret de dita casa del General sa roba, despatxen lo altre axí consecutivament, lo hu après lo altre, sots pena de pagar una terça de son salari lo credençer si lo contrari farà del que en lo present Capítol està ordenat.

[80.] Per evitar los molts fraus que fins al present són estats fets per moltes persones, //742v// les quals per no pagar íntegrament lo dret degut al General per trahó de entrada han despatxat diverses robas y mercaderies ab motiu y color de que volen traure aquelles fora de Cathalunya, y après han venudes aquelles dins lo present Principat y Comptats. Per çò, statuex y ordena la present Cort que d'esta hora en havant, qualsevol persona que despatxarà les tals robes o mercaderies ab dit motiu, haja de donar fermançes idòneas en la taula ha hont farà lo tal desempaig; prometent que dins trenta dies primers vinents aportarà deguda y bastant certifficatòria y responció, ab que haja de constar que haurà tretes les telas, robas o mercaderias fora dit Principat; y si après les tals mercaderies seran trobades o tornades en Catthalunya, sien confiscades al General y cayguen en frau; altrament, passat dit termini, haja de pagar lo dret de entrada de dos sous per lliure degut al General, y si los taulers y cullidors del General no exhigiran los dits drets dins lo termini preffigit en lo Capítol parlant dels albarans de guia, cayguen en les penes en dit Capítol contengudes.

[81.] Per evitar los fraus que fins assí són estats fets en lo despatxar les robes, statueix y ordena la present Cort que, d'esta hora en havant, ninguna persona puga carregar per terra y embarcar per mar qualsevol robes y mercaderies que primer no hajan despatxades aquelles y sien stades mirades les tals mercaderies o robes per lo tauler o cullidor o guarda del General de aquella taula a hon se farà lo tal desampaig, sots les penes en que incidexen los fraudents lo dret del General. E axí bé, per la matexa causa, statueix y ordena la present Cort que totes les mercaderies que entraran en lo present Principat y Comptats y las que aniran despatxades per Cathalunya //743r// ab albarans de guia hagen de ésser posades y recondides en la casa o duana del General ha hont les voldran despatxar o pendre lo albarà de responció; altrament, si les tals mercaderies se trobaran fora de la dita

casa o duana, entenent-ho de les viles o lochs a hont y ha semblants cases, duanas o botigas, sien aquelles confiscades y caygudes en frau, ordenant als deputats y oydors de comptes que, lo més prest poran, hajan de fer obrar botigues per a tenir y recondir les tals robes en les taules apperrà més convenir.

[82.] Per provehir al grans danys redunden al General que los fraus són accusats als deffenedors no sien declarats verbalment, sinó que de aquells per abús y contra ús y consuetut antiga y per diverses desliberacions de deputats sie stat provehit que de dits fraus no-s fessen proçessos, sinó que verbalment dit deffenedor hagués de declarar dites causes sens fer procés, tenent per assò dit deffenedor un libre dit verbal; y no essent-se servada dita forma antiga, se sia seguit que les robes preses en frau no-s declaren tant prest com se deuria, se arnen y se podrexen dites robes en los armaris que stan en poder del receptor dels fraus. Per çò, statueix y ordena la present Cort que, d'esta hora en havant, lo dit deffenedor haja y sie tingut y obligat declarar verbalment dits fraus, absolent o condemnant aquells, sens fer proçés algú, sinó que per adaçò tinga de aportar dit libre de verbal y ha hont haja de fer continuar las denunciacions de dits fraus que li seran estats accusats, conforme antigament aportave, y continuar en aquelles les provisions o sentències que farà de dits fraus. Y si per cas serà la cosa fraudada de molta importància y difficultosa, que no-s puga escusar de fer proçés, y que tota hora que la part demanarà comunicació del proçés, pagant dos reals se li haja de comunicar y no fer-li pendre còpia de dit proçés, per ésser cosa molt nova y danyosa a la part; los quals fraus, çò és, los que verbalment haurà de declarar, los haja de declarar dins de un mes, y los qui seran //743v// difficultosos y de importància, dins dos mesos comptadors del die de la denunciació dels fraus, lo que haja de fer y servir dit deffenedor y son scrivà respectivament, a pena de perdre per quiscuna terça de son salari y sots la mateixa pena hajan de servir la forma sobre dita los deputats locals.

[83.] Per lo que de cadal die se ouhen grans quexas y malstractes fan les guardes axí del General com altres de Aragó y València als naturals de aquest Principat y Comptats, y sie molt just y haja molta corresppondència y igualtat entre los regnes d'esta Corona, statueix y ordena la present Cort que los naturals dels regnes de Aragó y València en los drets de la generalitat se tracten ab los aragonesos conforme ells sa tractaran ab los naturals de aquest Principat y Comptats y ab los valencians ab la correspondència que ells voldran tenir. Y per a què ab millor effecte sie posat lo present Capítol ab sa deguda exequució, sien obligats los deputats se trobaran al temps seran publicats los presents Capítols enviar a nottifficar lo statuït y ordenat en ell axí als deputats de Aragó com als de València y concordar ab ells la correspondència y igualtat voldran tenir ab aquest Principat, y en lo que concordaran axí ab los de Aragó com ab los de València sien obligats los deputats del General de Cathalunya a effectuar y fer se effectue lo que entre ells

serà concertat y pactat y no en altre manera; entenent se fassa ab ells y ls tracten com ells tractaran als naturals de aquest Principat y Comptats.

[84.] Com per la experiència se haja vist que, havent los deputats y oydors de enviar fora de Barcelona o de hont serà lo concistori algunes persones //744r// per a negocis y affers del General, no han enviat los oficials de la casa de la Deputació o del General a qui directament tocave per rahó de sos officis, sinó las personas los ha aparegut; y és rahó que en semblants occasions los dits oficials vajan y no ls sien anteposades altres persones que no entenen los negocis de la dita casa y, lo pijor, que no fent ben son offici, no estan subjectes a visita com ho stan los oficials del General. Per çò, statueix y ordena la present Cort que, sempre y quant per dits deputats y oydors se hauran de enviar síndich, procurador fiscal, notari o altres consemblants, hagen de enviar dels dits oficials a qui respectivament per rahó de son offici tocarà; y havent sospita de ells, hagen de enviar altre official de la casa de la Deputació o General que sie abte y sufficient per al negoci que l'envian.

[85.] Com la experiència haja mostrat que alguns dels deputats han habilitades algunes persones contra los Capítols del General, y sie aquest lo major dany que en la casa de la Deputació hi pot haver per exir persones que per del General no poden concórrer contra la mente de la Cort, extatueix y ordena la present Cort que, de aquí al devant, quant se haja de fer extracció de deputats y oydors, sis dies abans de santa Magdalena o si-s fa altre extracció dos dies abans de fer-la, hagen de cridar les persones dels tres staments y en presència d'elles, ab la forma mateixa que-s trauen los de la visita, se traguen a rodolí nou personas, çò és, tres de cada stament, de les que stan inseculades a deputats o oydors que en aquella hora se trobaran en la ciutat de Barcelona; y aquelles y no altres, juntament ab los deputats, hagen de fer la habilitació dels que han de concórrer a deputats o oydors aquella extracció, havent primer les dites nou persones prestat jurament en poder de deputats y oyda primer sentència de excommunicació de bé y lealment y, posposats tots respectes, haver-se y regir en llur càrrech.

744v// [86.] Ítem, statueix y ordena la present Cort per levar les oppressions que fins assí són stades fetes a les fermançes dels arrendaments de les bolles y ab més facilitat se puguén trobar persones qui-s vullen obligar com ha fermançes en los arrendaments fahedors, que de ací al devant les pagas que faran los arrendadors o partícips de les bolles en descàrrech de dits arrendaments, les tals pagas hagen y sian en descàrrech del dèbit de les fermançes, declarant que per lo any que lo tal arrendador ho partícip haurà pagat íntegrament tot lo preu no puguén per dit any demanar res a dites fermançes.

[87.] Per quant se ha entès que per los oficials del General que porten scriptura y continuen los partits dels drets se paguen al General se han fets alguns

descuyts, dexant de scriure los dits partits en los libres corrents de ses recepcions. Per çò, statueix y ordena la present Cort que ningun credençer ni receptor puga scriure en ningun borrador ninguns partits de la recepció del dret del General, sinó que hajan y degan scriure en sos libres corrents tots los partits, privant del tot los borradors, y assò a pena de perdre dues terçes de son salari per quiscuna volta que serà provat lo contrari; y per lo semblant, sots la mateixa pena se ordena als dits oficials que no puguén fer scriure en dits libres ningunes terçeres persones sinó per substitut permès en los casos per altes Capítols ordenats.

[88.] Ítem, ordena la dita Cort que d'esta hora en havant tots los taulers de les entrades y exides del General de Cathalunya de levant y de ponent hajan de rebre tots a rahó de dos sous per liure per lurs salaris de tot allò que exigiran de dits drets, entenent //745r// que los sobrecullidors no-s puguén comptar los dits dos sous per lliura de allò que los altres taulers de lurs collectes hauran cobrat, com han fet fins assí en algunes taules, sinó tant solament de allò que ells hauran fet de lurs recepcions, y no pugan rebre altre cosa per salaris y missions, sinó los dits dos sous per lliura, no obstant que de abans en algunes taules rebran salari sert, exceptades emperò la de Perpinyà, Gerona, Tarragona, Tortosa, Leyda, Tremp y Pallàs, Seu de Urgell, Puigçerdà y Caldas, çò és, que en totes estes taules resten los receptors y credençers ab salaris certs de la manera que fins al die present han acostumat rebre. Y per evitar los molts frauds han fets los dits cullidors en stimar y evaluar a molt poca quantitat les robes y mercaderies per a traure als marcadors y negociants vajan a despatxar en lurs taules, ordena la dita Cort y mana als dits collectors y taulers hajan de fer la dita stima bé y degudament, conforme per Capítols de Cort està ordenat; altrament, si serà provat lo contrari, lo tal tauler o cullidor sie privat de son offici.

[89.] Ítem, perquè en lo prevenir no-s fassa lo abús tant gran com fins assí se és fet en fer patrimoni dels officis del General, ordena la present Cort que los officials de la casa de la Deputació, General y bolla y altres dins la ciutat de Barcelona que vuy obtenen los officis antichs, pugan renunciar dits lurs officis y disaxir-se, axí per via de alienacions com altrament, de dits lurs officis en persones hàbils y sufficients, ab concentiment y voluntat dels diputats y oydors, y sos successors en dits officis antichs o pugan fer semblantment y de la mateixa manera que los qui vuy los tenan, y açò fins a tant que algú o alguns de dits officis antichs vagaran per mort dels sobre dits oficials que dits officis antichs per avant obtindran. Los quals officis que axí per mort dels dits oficials seran dits officis provehits per diputats, los dits tals oficials provehits no pugan en ningun temps desexir-se ni fer partit de dits officis que seran estats provehits, sinó que hajan de acabar y consumir la vida ab dits officis que obtindrà, ni als de //745v// diputats ni oydors no-ls sie lícit ni permès de admetre-ls les renunciacions en dits officis en favor de altre persona

perticular, hans renunciant aquell pugan los deputats provehir lo dit offici com si vegàs per mort, de manera que en ninguna forma se entenga haver concert entre los deputats y oyadors, y lo qui tal renunciació farà sots pena de privació de son offici y de haver de restituhir tot lo salari que rebut haurà fins en aquella, sinó que se entenga dits officis en lo dit cas de vacació per mort ser de la matexa manera com los officis que trauen per inseculacion.

Tenor autem decretationum per preffatam sacram, catholicam et regiam magestatem predictis Capitulis factarum et per nobilem don Petrum Franquesa aportatarum in presenti stamento ecclesiastico die trigesima mensis junii, anno predicto millesimo quingentesimo nonagesimo nono, prout supra in presenti processu apparet sub dicto die, huiusmodi est

Resposta general als Capítols del nou Redrés del General presentats a sa magestat, fins al número vuytanta-nou inclusive

Sa magestat ha manat decretar a tots los Capítols del nou Redrés: Plau a sa magestat en lo que té respecte a las cosas tocants a la casa de la Deputació, salvant lo que fa perjudici y leva a la jurisdicció real qu'és de sa magestat lo que li toca.

Lo que toca a la Règia Cort és lo següent:

En lo Capítol primer del Redrés, en aquellas paraules “la qual o les quals privacions de officis” se ha de posar “officis de la Deputació”.

Capítol trenta-nou, se han de levar des de la paraula “y si per cas”.

Capítol quoranta-tres, se han de levar las paraules que diuen que lo receptor y crederençer no passen lo compte dels salaris de las causas que primer no sien certificats del receptor de las averias hajan cobrat del thezorer lo compte.

Tenor vero octo aliorum Capitulorum dicti Redrés, videlicet a numero nonagesimo usque ad nonagesimum septimum inclusive, presentatorum dominis tractatoribus die quarta predictorum mensis et anni, prout per dominos commissarios ad id deputatos fuit relatum in presenti stamento ecclesiastico dicto die, ut in presenti processu aparet, talis est

[90.] Per lo que és rahó que los qui no són vertaderament ecclesiàstichs o religiosos no ocupen los lochs dels que verdaderament o són, y se sie vist per la experiència que alguns stan inseculats com a ecclesiàstichs y com a tals concorren en las extraccions de deputats y oyadors de comptes, y après alguns d'ells, dexant

los beneficcis per los quals són enseculats, se casen y són y viuen com a laychs, y també alguns són estats inseculats en dits officis sots pretextu de algunes dignitats o beneficcis los quals no obtenen o après de obtinguts renuncian aquells y resten enseculats, o són tals les predites preteses dignitats y beneficcis que no tenen loch o no acostum//746v//en ni deuen ésser inseculats, de les quals coses se seguexen grans inconvenients. Per çò, statueix y ordena la dita Cort que ninguns ecclesiàstichs, çò és, los seculars y commendataris, pugan ésser inseculats a deputats y oy-dors de comptes que no sien constituïts a la manco en orde de subdiaconat y los religiosos que no sien al manco professors de la religió y que axí los uns y los altres hagen de ésser catalans sens dispensació, nats en Cathalunya o de pare o de avi cathalans y hajan abans de ésser inseculats fer fe y ostenció de son títol, és a saber, de les bulles o col·lació y possessió y com poseheix la dignitat o benefici per lo qual tenen ser enseculats. E més, que proven ab auctèntiques y jurídiques proves com los abadiats, priorats o altres beneficcis predits són revera tals que per ells hajan y degan ésser enseculats juxta la forma y qualitat de la primera inseculació feta en la casa de la Deputació; y si cars serà que algú dels inseculats dexarà de possehir la dignitat, títol o benefici per lo qual és estat inseculat, sie aquell tal eo ipso y sens altre deliberació hagut per desenseculat y en son loch hagen los deputats y oy-dors de comptes ensecular altre hàbil, ydòneo y sufficient de la matexa qualitat, y en lo sobre dit cas no s'i entenguen los religiosos.

[91.] Per quant és stat disposat en lo Capítol quorant-hu de les Corts de Mon-só del any mil sinch-cents vuytanta-sinch que los sobrecullidors de les entrades y exides del General de levant y de ponent no poguessen de aquella hora en havant poder-se retenir enverç sí ningunes peccúnies de llur recepció, ans aquelles per aquelles hajan a posar y girar a la taula de la ciutat, conforme són obligats. Per çò, reysterant dit Capítol y lo que en ell stà contengut, statueix y or//747r//dena la dita Cort que los dits sobrecullidors hajan de anar a la lur sobrecol·lecta quatre vegades l'any y que no-y pugan anar sens portar-se'n lo libre de la Creue-ta fermat de mà dels tres deputats o del oydor que's trobarà del bras de aquell diputat que serà absent del concistori; y sis dies après que quiscú d'ells seran tornats de la lur cobrecol·lecta se hajan de presentar en concistori y fer ostenció als deputats y oy-dors de tots los libres que haurà portats, y que dexant de depor-tar ningun libre de ninguna taula, ho haja de notifficar encontinent, perquè los deputats en la hora matexa hajan de tremetre un porter en aquell tal tauler, a costes y despeses sues; y si haurà dextat de portar dit libre o libres per culpa de dit sobrecullidor, en tal cars s'i haja de trametre a costes y despeses de dit sobre-cullidor y que lo dit sobrecullidor o sobrecullidors sien tinguts y obligats encon-tinent passats vuyt dies hans de posar-se a contar la terça haurà portada haja de haver girat en la taula de la dita ciutat tots los diners que haurà aportats y après

comptar y assò a pena de suspensió de son offici y de perdre lo salari de aquella anada, y que per ningun temps la pugan rebre ni cobrar; y dins dos mesos hajan de haver comptat hans de tornar a la sobrecol·lecta, y no havent pagar hajan a provehir los deputats a altri per ell y lo exactor del General encontinent lo hajan de exequutar a ell y a ses fermançes sens poder en res para en dita exequució y lo present Capítol hajan de fer servir los deputats y oydors sots pena de perdre una terça de son salari.

[92.] Ítem, com sie stat disposat en lo Redrés del General de les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch, Capítol quoranta-tres, que los cullidors de la bolla de Barcelona y lo cullidor de les entrades y exides del General de dita ciutat no pagaven les vàluas de dites quinzenades fins a tant que aquelles fossen comprovades y ells carregats en lo libre de vàlues. //747v// Per çò, ordena la dita Cort, perquè los dits cullidors no pugan retenir envers sí ni servir-se de ninguns diners del General y perquè se sàpia lo que quiscun die hauran exhigit en la recepció dels dits lurs officis, que d'esta hora en havant los credençers de draps y sedes de la bolla y axí mateix lo de las entrades y exidas del General, a pena de suspensió de sos officis y de perdre una terça de lur salari, que quiscun die, hans de tancar la casa de la bolla y la del General, hajan y sien tinguts y obligats de comprovar ab los dits dos cullidors de la bolla y General quiscú d'ells respectivament las quantitats dels diners que en aquella jornada seran despatxats y bollats y hajan de cloure dites jornades y après assenten ab un cohern dites quantitats, a fi que finida sie la quinsenada, se puga saber la vàlua de aquella. Per tant, ordena la dita Cort que dits cullidors de la bolla y General, sis dies après que serà finida dita quinzenada, hajan de girar a la taula de la ciutat lo que hauran valgut dites quinzenades; y si passats los dits sis dies no·u hauran pagats y girat en dita taula, los deputats hajan de posar altres en sos lochs per a servir dits officis, fins a tant hajan pagat, a costes y despesses lurs y perdan la terça de lur salaris yrremissible y que los deputats hajan de fer servir dit Capítol sots pena de perdre una terça de lur salari per quiscuna quinzenada que no hauran fet servir lo contengut en dit Capítol.

[93.] Com lo trienni del any mil sinch-cents setanta-quatre, los deputats que leshores eren haguessen creat un offici dit de andador, lo qual havia y ha de tenir càrrech de aportar des de la taula de la present ciutat de Barcelona a la casa de la Deputació //748r// quiscun die les pertidas que·s fan en dita taula per assentar-les en los llibres de la casa de la dita Deputació, y també en tenir càrrech del libre vulgarment dit de la Creueta y de la confraria de Sant Jordi, axí en juntant les persones militars en la dita casa de la Deputació, avisar los justadós y tornejadós y acistir en dit junctament, aportant-las insígnias del General, com també en ajuntar los cavallers en lo Capítol de la seu de dita ciutat, tatxant tant solament per al dit official quoranta liures annuals per son salari; y perquè

après, en les Corts del any mil sinch-cents vuytanta-sinch és estat provehit que lo dit offici durant tant solament la vida de natural de Juan Benavent, qui leshores obtenia dit offici, lo qual après és estat alienat per dit Benavent en la persona de Francesch Fortuny, obtenint aquell. Y perquè lo dit offici de andador és molt necessari a la dita casa de la Deputació, suppriment aquell seria molta falta, per çò, ab loació y approbació de la present Cort, sie servit vostra magestat statuhir y ordenar que dit offici no sie supprimit acabada la vida de dit Benavent, ans bé ésser aquell perpetuat.

[94.] E més, statuhim y ordenam que per quant se offereixi demanar a la casa de la Deputació alguns doctors per affers y negocis del General, que per lurs dietas los sie pagat a rahó de vint-y-quatre sous per dieta, y si seran cridats per negocis de parts los sie pagat lo matex per las parts. E que per via de remuneració ni satisfacció ni altrament per qualsevol causa o rahó no puguén los deputats ne oydors donar-los cosa alguna més.

[95.] Com per lo Capítol trenta-setè de les Corts de mil sinch-cents vuytanta-sinch sie statuhit y ordenat que les bolles se collectaven en terres de barons fossen aplicades y unides a les taules de dit General de les ciutats y viles reals, y com la collecta de la Torra d'en Barra, ans que les Corts de mil sinch-cents se//// xanta-quatre no fos collecta per sí era de la collecta de Vilafrancha de Panadès. Per çò, statueix y ordena la present Cort que la dita collecta de la Torre d'en Barra sie unida y agregada en la de Vilafrancha de Panadès, com antigament stava, y sie dessaparada de la collecta de Tarragona finit sie lo corrent trienni.

[96.] Com la charastia de les vitualles vinga en gran dany dels poblats en lo present Principat y sie causa y ocasió de depopulació de moltes viles y lochs, y aquella comunament vinga per excessius drets o inpòsits, lo que se és seguit per lo que se són imposats en los cuyrams que entren fora lo regne per la Constitució del any mil quatre-cents vuytanta-hu, Capítol trenta-tres, supplan a vostra magestat los tres brassos, revocant dit Capítol, li plàcia statuhir y ordenar que dit cuyram de blanquer y assahonador que entrarà fora del regne pague a rahó de quatre dinés per liure.

[97.] Ítem, per obviar als abusos que fins assí se són fets en lo General per los deputats y oydors de aquell fent molts officis, assignacions de salaris y altres coses que de sí porten inconvenients, per quant porien venir atalèxies si-s continuave que la mytat de la Generalitat se convertiria en salaris, lo que serà bé y convenient obviar y subvenir. Per çò y altrament, statueix y ordena la present Cort que de assí al devant los dits deputats ni oydors no pugan fer ni crear officis nous ni augmentar salaris alguns y que los officis mechànichs y tots los officis creats fora de Corts, axí los dits officis mechànichs com altres, sien tant solament duradós y duren tant quant los qui-ls tenen vuy naturalment viuran, ab lo mateix salari, modo y forma

que vuy estan ab que los officis tant creats per la Cort com altrament que seran //749r// estats comprats per los qui vuy los tenen aquells los pugan tornar a vèndrer y assò se puga fer sempre que vagaran per mort, morint emperò aquells qui vuy los tenen sien los dits officis sien supprimits y extincts com si no fossen fets, excepta lo offici de advocat fiscal, sobre lo qual se ha disposat ab altre Capítol. Y si lo contrari temeràriament serà attentat de aquí havant a més que sia tingut per ninguna efficàcia y valor los deputats y hoydors, assessors, notaris y tots los officials que en tal hauran cabut, encontinent sian tinguts per inhàbils de sos officis perpètuament y a restitució dels salaris hauran rebuts, y que sien los que contrafaran al present Capítol condempnats per los visitadors en les penes contengudes en lo present Capítol.

*Tenor insuper replicationum per ordinem trium stamentorum
ordinatarum super decretatione per sacram magestatem facta
Capitulis preincertis novi Redressus Generalis usque ad numerum
octuagesimi nonum inclusive et dominis tractatoribus presentatarum
per commissarios ad id per dicta tria stamenta electos die quarta
mensis julii, anni supradicti millesimi quingentesimi nonagesimi
noni, prout supra in presenti processu apparet, huiusmodi est*

Quant a las decretacions manades per sa magestat als Capítols del nou Redrés, se replica en la forma següent

I. Primo, quant a la primera y general, hallà hont diu “salvant //749v// lo que fa perjudici y leva a la jurisdicció real qu’és de sa magestat lo que li toca”, se suplica sie servit manar exprimir quins Capítols són y quals paraules de cada Capítol, perquè la intenció dels braços no és fer perjudici a la jurisdicció de sa magestat, ho altrament decretar dits Capítols lisament, sens condició alguna.

II. Quant a la decretació feta en lo Capítol primer, se diu que los braços en tenen la privació de officis dels de la casa de la Deputació y del General de Catalunya, y que per levar tots dubtes se suplica a sa magestat sie servit decretar dit primer Capítol corregit com ara de nou se presenta.

III. Quant a la decretació feta sobre lo Capítol trenta-novè, se diu que si se’n leva tota aquella clàusula “Y si per cas, etc.”, lo Capítol resta sens utilitat y sens disposició certa y sens dar remey a la declaració del dubte o debat, mes per levar alguns inconvenients se és corregit, y axí se suplica a sa magestat sie servit decretar dit trenta-novè Capítol com ara de nou se presenta.

III. Quant a la decretació feta sobre lo Capítol quaranta-tres, contenint que se leven aquelles paraules “que lo receptor y credençer no passar lo compte del salari de les causes, etc.”, se diu que si no-s done remey per compellir lo tresorer en que paga les avaries que tocan al General per pagar los salaris dels doctors de la Audiència, lo Capítol restaria sens effecte; més perquè no és cosa justa que per culpa del tresorer no-s passe lo compte del salari dels jutges que han entès en la administració de la justícia, se és corregit lo dit Capítol quoranta-tres en la forma que ara de //750r// nou se presenta y-s supplica a sa magestat sie servit de decretar-lo com los demés.

Tenor autem decretationum per suam magestatem factarum Capitulis novi Redressus ultimo presentatarum et replicationibus decretis aliis factis aliis Capitulis primo presentatis, per nobilem don Petrum Franquesa huiusmodi stamento ecclesiastico asportatarum et exhibitarum die quarta mensis julii, anni predicti millesimi quingentesimi nonagesimi noni, ut supra in presenti processu sub dicto die apparet, sic se habet

Resposta a les rèpliques presentades sobre la decretació dels Capítols del nou Redrés en primer loch presentats y als altres en derrer loch presentats

Ya stan habilitats tots los Capítols per los quals foren posades dites paraules, y axí plau a sa magestat decretar tots los Capítols de dit Redrés lisament plau a sa magestat.

Plau a sa magestat.

Plau a sa magestat.

Plau a sa magestat.

Tenor tandem Capituli dominis tractatoribus presentati die sexta julii, anni presenti, super insecula//750v//tione ecclesie Celsonensis, prout per dominos commissarios ad id deputatos in presenti stamento ecclesiastico fuit relatum et in presenti processu constat dicto die, huiusmodi est

Com nostre senyor pare Clement octau, felicement vuy la Sancta Iglésia regint, ajudant a son sanct intent la intercessió y instància del cathòlich don Phelip, rey y senyor nostre, que ha glòria, hage eregida la iglésia de Çolçona hans conventual regular en cathedral, instituhint en ella sede pontiffical y Capítol, ab les

honrrres, perogatives y preheminències a isglésia cathedral pertanyents. Per çò, sie statuhit y ordenat que dits bisbe y Capítol sien admesos ha concórrer en la sort de deputats y oydors de aquest Principat en la forma següent, és a ssaber, que·s ajuste un loch de deputat al nombre dels deputats ecclesiàstichs per al bisbe, axí que lo loch del bisbe reste inseculat com los demés dels altres bisbats.

Y que un loch de deputat del nombre de religiosos y altre de oydor del mateix nombre de religiosos que vuy vagan o los primers que vagaran per mort o altra·ment dels que són inseculats en ells sien fets seculars y en loch de aquells sien inseculats dels canonges de dit Capítol.

Y axí mateix, que los dits capitulars de dita cathedral concórreguen en los lochs bolants de deputats ecclesiàstichs de la matexa manera que en los altres Capítols cathedrals de aquest //751r// Principat està disposat fer.

Die septima predictorum mensis et anni, nobilis don Petrus Franquesa retulit ac reportavit presenti stamento ecclesiastico quatenus prefata sacra, catolica et regia magestate decretavit supra insertum Capitulum inseculationis ecclesie Solçonensis prout in eo continetur.

Entès lo que vostra magestat; modo; fuerunt; Populeto; blat, sègol;⁴³ in suo Supremo Regio Consilio, doctorem Josephum Mur, regentem Cancellariam, confirmant, lloant y aprovant lo dit privilegi; y llealment. *Ita aprobo ego notarius infrascriptus manu propria.*

Ítem, etiam aprobo ego, isdem notarius, additum supra sub ho(c) signum, ubi dicitur “blat, sègol”

Copiam huiusmodi in his precedentibus septingentis quinquaginta uno foleis huius forme maioris presenti comprehenso, partim propria et partim alienis manibus fideliter scriptam, sumpsi et extraxi, ego Alexander Cendra, civis honoratus, apostolica ubique regia per total terram et ditionem domini nostri regis auctoritatibus notarius publicus Tarracone populatus, sacri concilii provincialis Tarraconensis scribe et secretarius ac illius archivum regens, ab originali processu et actis super predictis penes me et in pose meo (uti et tanquam scribe et secretario processus familiaris stamenti ecclesiastici Curiarum Generalium per sacram, catholicam et regiam magestatem domini nostri Philippi, Hispaniarum regis, incolis et habitatoribus presentis Principatus Cathalonie et Comitatum Rossilionis et Ceritanie celebratarum in civitate Barchinone et monesterio Sancti Francisci illius, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono) accitato et confecto et in archivo dicte Provincie nunc recondito et custodito, cum eoque melius quo potui auscultavi et comprobavi. Et ut eidem copia veluti eius originali in iudicio et extra ab omnibus ubique plena adhibeatur fides, ego dictus notarius et scribe hic me, propria //751v// manu subscribo (et cum supraposito in foleo 583, pagina prima, ubi legitur “an pogut alcansar, de hont lo

43. blat, sègol, afegit al marge dret.

síndich”, ac rassis et correctis ubi legitur videlicet foleo 125, pagina 2a “los que”, foleo 136, pagina 1 “Leyda”, foleo 183, pagina 2 “personas”, foleo 193, pagina 2 “Granollachs”, foleo 213, pagina 1a “servits”, foleo 217, pagina 1 “processu”, foleo 222, pagina 2 “que en”, foleo 297, pagina 2 “parer dels advocats fonch per”, foleo 308, pagina 2 “Urgelensis”, foleo 312, pagina 2 “vot y parer dels staments”, foleo 322, pagina 2 “ho notificavan”, foleo 431, pagina 1a “sous”, foleo 433, pagina 2 “presó sian” et foleo 499, pagina 2 “Constitutions”) meumque solitum artis notarie (cum effectum huiusmodi copiam tradendi et liberandi admodum illustris dominibus deputatibus Generalis Cathalonie Barchinone residentibus, prout jur Constituciones Cathalonie et Capitula Curie est dispositum) sig(signum)num die prima mensis aprilis anni millesimi sexcentesimo.

Afirmo que ego dictus notarius et scriba rasum factum in 2a pagina quadringentesimi quinquagesimi octavi folei, lineis XVIII et XX esse per me factum dicereque “haja de pagar a rahó un sou per lliura més del que-s solia pagar”.

ÍNDEX TOPONOMÀSTIC

- ABRIL, Antoni 591
 ABRIL, Pere 591
 ADRIÀ (Bisbe de Tortosa) 356
 ÀGER, Tomàs d' (Cavaller) 445, 513, 612, 616
Agramunt (Urgell) 512, 513, 586
Aguilar de Segarra (Bages) 571
 AGUILAR, Francesc de (Donzell, de Barcelona) 47, 90, 150, 205, 345
 AGUILAR, Tomàs 508
 AGUILÓ, Elena 483
 AGUILÓ, Felip (Ciutadà honrat de Lleida) 482
 AGUILÓ, Onofre 79, 482
 AGUILÓ, Rafael 483
 AGULLÓ, Miquel de 435
 AGURLA, Francesc d' 127
 AGUSPÍ, Baltasar (Servint l'ofici de Sobrecol·lidor de Llevant del General) 208
 AGUSTÍN, Martín (Tresorer i canonge de Tarragona) 284
 ALBÀ, Joan (Mercader) 198
 ALBÀ, Magdalena 198
 ALBANELL, Bernat (Calceter, de Barcelona) 103, 156, 239, 325, 504
 ALBERCH, Joan 117
 ALBERT, Aleix 127, 225, 236, 606
 ALBERT, Àlex de 610
 ALBERT, Joan (Blanquer, de Barcelona) 561
 ALBERT, Joan d' 610
 ALBERT, Miquel 483, 499, 539, 606
 ALBERT, Rafael (Síndic de la ciutat de Girona) 9, 14, 47, 59, 344, 348
 ALBERT VII D'ÀUSTRIA (Arxiduc d'Àustria) 4, 352, 560
Albinyana (Baix Penedès) 607
 ALCÓCER, Andrés 306
Alcoletge (Segrià) 473
Alella (Maresme) 469
Alemanya 531
 ALEMANY, Carles de 104
 ALEMANY DE BELLPUIG, Jaume 104, 521, 522
 ALEMANY I JOAN, Jerònima de 523
 ALENTORN, Alexandre d' 224, 459
 ALENTORN I DE BOTELLA, Onofre d' (Procurador de la seu vacant de Lleida) 14, 16, 21, 24, 30, 32, 36, 39, 42, 43, 47, 64, 66, 80, 105, 128, 132, 133, 136, 145, 146, 154, 176, 180, 181, 182, 211, 214, 227, 231, 234, 247, 257, 259, 260, 264, 265, 268, 270, 282, 286, 293, 295, 296, 300, 311, 312, 314, 318, 344, 574

- ALENTORN I D'OMS, Onofre d' (Senyor de Seró) 15, 19, 37, 236, 264, 274, 283, 324, 336, 344, 512
 ALENTORN, Jeroni d' 104, 512, 513, 560, 574
 ALENTORN, Lluís d' 175, 574
 ALENTORN, Miquel d' (Comanador de Masdeu i la Guàrdia) 40, 41
 ALEU, Andrés 366
Alexandria (Egipte) 172
Alfarràs (Segrià) 485
 ALFONS I (Comte de Barcelona) 458, 466
 ALFONS II (Comte de Barcelona) 479
 ALFONS III (Comte de Barcelona) 125, 443
 ALFONS IV (Comte de Barcelona) 95, 444, 474, 573
 ALFONS, Pere (Natural de Besalú) 555
 ALIÓ, Antoni (Síndic de la vila de Sarra) 348
 ALIÓ, Montserrat (Síndic de la vila de Torroella de Montgrí) 348, 541
 ALÒS COLOM, Jaume 28, 90
Alòs de Balaguer (Noguera) 235
 ALÒS, Jaume 472
 ALÒS, Pere (Procurador fiscal) 557
 ALSINA, Ferran (Donzell, de Barcelona) 229
 ALSINA I SANTJOAN, Lluïsa 229, 493
 ÁLVAREZ DE TOLEDO, Antonio Viamonte (Duc d'Alba) 568
 ALZINA, Antoni (Jutge d'apel·lacions dels judicis de taula) 115, 125, 537
 ALZINA, Jaume (Natural de Sant Feliu de Guíxols) 602
 ALZINA, Rafael (Assessor del Governador dels Comtats de Rosselló i Cerdanya) 197
 ALZINA I SANTJOAN, Lluís 87
 AMAT, Francesc 524
 AMAT, Miquel Joan (Escrivà de manament) 20, 37, 41, 42, 432
 AMAT DE PALOU, Enric 28, 315, 317
 AMAT I DESFAR, Isabel 524
 AMAT I DESFAR, Joan 104, 524, 555
 AMELL DE LLOBREGAT, Jerònima 535
 AMELL, Jeroni 139
 AMELL, Joan (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 550
 AMELL, Joan (Natural de Tarragona) 540
Amer (Selva) 117, 521
 AMIGÓ, Jeroni (Porter) 347
Andorra 247
 ANDREU, Francesc (Síndic de la ciutat de Girona) 547
 ANDREU, Francesc (Síndic de la vila de Salses) 345, 348
 ANGLADA, Antoni (Natural d'Òpol) 190, 596
 ANGLADA, Esteve (Natural d'Òpol) 190, 596
 ANGLADA, Joan (Mercader, sobrecol·lidor de les col·lectes de Ponent de la Diputació del General de Catalunya) 208, 243, 244, 254
 ANGLÈS, Agustí (Natural de Cambrils) 225, 609
 ANGLESILL, Onofre d' (Síndic de la ciutat de Balaguer) 16, 48, 106, 205, 345, 348
Anglesola (Urgell) 516, 567
 ANTICH, Jeroni 552
 ANTICH, Tomàs 552, 553
 ARAGALL, Joan 257
Aragó 95, 158, 161
 ARAGÓ, Alfons d' (Arquebisbe de Saragossa) 438
 ARAGÓ I DE PIMENTEL, Enric d' (Duc de Sogorb i Comte d'Empúries) 560
 ARANXAPÍ, Bernardí (Donzell de Barcelona) 287
Arbúcies (Selva) 139, 587
Arellano (Regne de Navarra) 81
 ARENYS, Francesc (Andador de la Diputació del General de Catalunya) 320
 ARÉVALO DE SUAZO, Francisco (Bisbe de

- Girona) 7, 21, 32, 36, 38, 46, 51, 53, 57, 60, 62, 63, 64, 66, 74, 75, 76, 80, 81, 88, 91, 100, 103, 108, 113, 118, 122, 129, 131, 140, 145, 153, 160, 164, 176, 180, 184, 196, 202, 204, 210, 213, 219, 220, 227, 234, 238, 244, 250, 263, 271, 272, 282, 286, 300, 311
- ARGELAGAS, Enric Joan 446
- Argelers* (Rosselló) 139, 497, 591, 607
- ARGELICH, Joan Climent 611
- ARGENSOLA, Francesc d' 28
- ARGENSOLA, Jeroni d' 269, 442, 443, 454, 455, 611
- ARGENSOLA, Onofre d' (Senyor de les Pallargues) 35, 54, 160, 236, 274, 324, 336
- Argentona* (Maresme) 461
- ARGILAGAS, Joan (Algutzir reial) 483, 571
- ARMENGOL, Ferran (Senyor del Castell de Montagut) 104, 515
- ARMENGOL, Galceran 464
- ARMENGOL, Joan de (Cavaller) 515
- ARMENGOL, Joan Salvi d' (Senyor de Rocafort) 515
- Arsèguel* (Alt Urgell) 442, 455, 479
- ASTOR, Jeroni 512
- Avinyó* (França) 502
- AYLLÀ, Pere (Doctor en drets, advocat del Braç Militar) 35, 111, 126, 153, 156, 194, 236, 239, 297, 343, 449, 486
- AYMERICH, Miquel (Abat del Monestir de Sant Cugat del Vallès) 7, 12, 19, 37, 38, 64, 67, 71, 75, 76, 80, 88, 97, 100, 105, 109, 113, 119, 129, 131, 136, 140, 146, 153, 164, 171, 176, 180, 190, 202, 204, 205, 210, 213, 219, 227, 234, 238, 244, 250, 256, 259, 261, 265, 274, 279, 286, 300, 311, 312, 314, 318, 322, 344
- AYMERICH, Pere (Doctor en drets, advocat del Braç Reial) 84, 111, 126, 152, 156, 193, 194, 239, 276, 297, 343
- AZAMAR, Joan Pere (Algutzir reial extraordinari) 139, 583
- BABAU, Dionís (Síndic del Capítol de Lleida, Doctor en drets) 14, 21, 23, 26, 33, 36, 39, 43, 49, 55, 56, 66, 75, 76, 80, 111, 126, 130, 132, 136, 140, 141, 142, 151, 152, 154, 156, 164, 167, 171, 176, 181, 184, 211, 214, 219, 220, 223, 234, 239, 255, 260, 265, 276, 281, 282, 284, 285, 286, 292, 293, 296, 297, 300, 311, 313, 315, 323, 324, 340, 343
- BABAU, Francesc 225
- BABAU, Francesc Jeroni (Donzell, de Barcelona i Vilafranca del Penedès) 117, 556, 557, 558, 559, 560, 608
- Badalona* (Barcelonès) 461
- BADIA, Tal (Algutzir reial) 484
- BALADA, Tomeu 85
- Balaguer* (Noguera) 95, 139, 249, 582, 586
- BALLE, Bartomeu (Notari) 304, 346
- BALLE, Rafael (Abat del Monestir de Santa Maria de la Real) 8, 21, 23, 30, 36, 38, 43, 73, 80, 113, 154, 164, 176, 183, 184, 196, 204, 213, 227, 238, 244, 256, 259, 265, 271, 282, 286, 311, 344
- BALLET, Pere de (Algutzir ordinari de la Governació de Catalunya) 446, 568
- BALLET, Pere de (Doctor en drets) 175, 446, 569, 583
- BALLET, Violant de 175, 568, 569
- BALS, Pere Pau 552
- BANYULS, Nicolau 504
- BARARQUE, Pedro 464
- Barbastre* (Regne d'Aragó) 160
- BARBER, Miquel 452
- Barcelona* (Barcelonès) 483, 504, 551, 553
- BARÓ D'ERILL 202
- Baronia de Montbui* 532
- Baronia de Vallbona* 581
- Baronia de Verges* 564

- BARTOMEU, Miquel (cavaller de Barcelona i Vilafranca del Penedès i senyor de Florejacs) 609
- BARTOMEU, Miquel (deutor de la bolla de Girona i Balaguer) 217
- BARUTELL, Climent 221
- BARUTELL, Cristòfol de 86, 457, 489, 601, 613
- BARUTELL, Jeroni de 489
- BATLLE, Bartomeu (Comissari de la Inquisició) 562
- BATLLIA, Jaume (Bandoler) 548
- BATLLIA, Miquel (Bandoler) 548
- BEGUER, Tal 156
- BELLAFILLA, Josep de (Donzell, de Barcelona) 14, 15, 103, 343, 502
- BELL-LLOC, Bernat Pau 106
- BELL-LLOC, Pere Pau de 288
- Bellpuig* (Urgell) 567
- BENACH, Josep (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 166, 527, 556, 558, 559
- BENAVENT, Joan (Andador de la Diputació del General de Catalunya) 654
- BENAVIDES, Tal (Aposentador de Felip I) 495
- BENET, Cebrià 512
- BENET, Joan (Falsificador de moneda) 571
- BENET, Pere 553
- BENI, Paulo (Adjutor del Nunci Apostòlic dels Regnes d'Espanya) 245
- BERART I GASSOL, Gabriel (Doctor en Drets) 77
- Berberia* 339, 424
- BERENGUER, Francesc 564
- BERENGUER, Gaspar (Passamaner, de Barcelona) 546
- Berga* (Berguedà) 117, 319, 546
- BERNAT, Gaspar (Canonge de Lleida, natural d'Aragó) 158
- BERTRAN, Tal (Prevere de la Diòcesi de Lleida) 439
- BERTROLA, Pau 553
- Besalú* (Garrotxa) 525, 537, 543
- Beseit* (Regne d'Aragó) 161
- BESTURS, Felip (Porter ordinari de la Diputació del General de Catalunya) 165, 166, 182, 232, 234, 247, 332
- BESTURS, Francesc 166, 332
- BEULÓ, Pau 345
- BIANA, Arnau d'en 176
- BIGORDÀ, Joan (Pagès) 525
- BILLARACH, Rafael (Batlle de Perpinyà) 594
- Bisbat de Barcelona* 476
- Bisbat de Burgos* 157
- Bisbat d'Elna* 158
- Bisbat de Girona* 521, 547, 560, 576, 597
- Bisbat de Solsona* 566
- Bisbat d'Urgell* 566
- Bisbat de Vic* 566, 567
- BIURE, Rafael de (Donzell, de Tarragona i Vallespinosa) 175, 571, 572, 573
- BIURE, Rafael Joan de 452
- BLANCAFORT, Esteve 176
- BLANCH, Josep (Síndic de la vila de Perpinyà) 128, 345, 348
- BLANCH, Montserrat (Procurador fiscal de la Col·lecta de Perpinyà) 187
- Blanes* (Selva) 494, 521
- BOCH, Jeroni (Notari) 305
- BOIXEDA, Jaume (Mercader) 582
- BOJONS, Bonaventura 346
- BOLET, Bonaventura (Donzell, de Barcelona) 103, 117, 217, 504, 505
- BOLET, Pere Pau Bonaventura 170, 549, 553, 605
- BOLET, Pere Pau (Donzell, de Barcelona) 112, 225, 345
- BOLLET D'ELNA, Antoni Joan 170
- Bolonya* (Itàlia) 488

- BONANAT, Joaquim (Abat del Monestir de Santa Maria de Montserrat) 8, 21, 30, 36, 38, 40, 43, 46, 51, 57, 60, 62, 66, 73, 75, 80, 88, 91, 97, 101, 109, 113, 119, 127, 131, 140
- Bonastre* (Baix Penedès) 607
- BONAVENT, Tal (Andador de la Diputació del General de Catalunya) 320
- BONET, Francesc (Advocat fiscal de la Diputació del General de Catalunya) 448
- BONET, Miquel 454
- BONET, Miquel (Canonge de Barcelona, Ambaixador de la Diputació del General de Catalunya) 123
- BORDELL, Antoni 562
- BORDOY, Onofre 581
- BÒRIA, Onofre de 449
- BORJA, Pere Lluís Galceran de (Marquès de Navarrés, mestre de l'orde de Montesa) 447, 452, 478, 501, 505
- BORRELL (Comte de Barcelona) 567
- BOSCÀ, Joan (Abat del Monestir de Santa Maria d'Amer) 8, 21, 23, 30, 32, 36, 38, 42, 43, 46, 80, 86, 101, 103, 113, 129, 131, 135, 146, 171, 175, 176, 180, 181, 183, 184, 196, 213, 221, 227, 244, 250, 256, 265, 267, 282, 283, 286, 288, 311, 344
- BOSCH, Antoni (Pagès) 525
- BOSCH DE VILAGAIÀ, Jeroni 104
- BOSCH I SALLENT, Josep de 86
- BOSCH, Jaume (Ajudant del racional de la Diputació del General de Catalunya) 150, 151, 305, 348
- BOSCH, Jeroni (Donzell) 195
- BOSCH, Jeroni (Notari) 346
- BOU, Carles (Donzell, de Barcelona) 175, 573
- BOJUNT, Anton (Forner, de Peretallada) 561
- BOU, Tal 318
- BOXADORS, Bernat de 35, 139, 344, 485
- BOXADORS, Francesc de (Donzell, de Pontons) 104, 462, 523
- BOXADORS, Lluís de 104, 511
- BOXADORS, Tomàs de (Donzell) 311, 485
- BRANCO, Joan (procurador de les viudes, orfes i hereus dels soldats destinats a les fronteres catalanes) 117, 554
- BRESCÓ, Francesc (Algutzir del Portantveus del General Governador) 599, 600
- BRESCÓ, Nicolau de (Donzell, de Balaguer) 190, 599, 600
- BRUGAROL, Llorenç (Doctor en drets, de Barcelona) 117, 548, 549
- BRUGUERA, Onofre (Cavaller, de Barcelona) 336, 339
- BULLFARINES, Mateu 472
- BURGÈS, Francesc 483, 499
- BURGUÈS, Francesc 511, 524, 539
- BURGUÈS I DE SO, Joan 216, 217, 233, 236, 262, 270, 315, 317, 319
- BUXÓ, Tal 570
- Cabrera de Mar* (Maresme) 461
- ÇACONOMINA, Rafael (Procurador de l'Abat del Monestir de Sant Pere de Rodes) 41, 43, 52, 55, 57, 60, 62, 64, 66, 69, 71, 75, 76, 80, 85, 89, 91, 95, 101, 102, 103, 109, 119, 122, 127
- CADELL, Joan 479
- CAETANO, Camilo (Nunci Apostòlic dels Regnes d'Espanya) 245
- CAHORS, Galceran de 462
- CALAF, Jeroni (Doctor en drets, advocat del Braç Reial) 111, 152, 156, 193, 194, 276, 297, 343, 348
- CALÇA, Francesc 533
- Calders* (Moianès) 535
- Caldes de Montbui* (Vallès Oriental) 117, 185, 186, 549
- Calella* (Maresme) 461
- CALELLA, Felip Roger de 121, 345

- Càller* (Sardenya) 81, 533
- CALOPA, Galceran (Notari públic de Barcelona, escrivà del Braç Reial) 37, 151, 299, 304, 334, 343
- CÀLSER, Jaume (Natural de la vila de Perpinyà) 88
- CALVO, Antoni (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 541
- CALVÓ, Antoni (Notari, de Roses) 564
- CALVÓ I MERCET, Montserrat 565
- CALVÓ, Joan (Batxiller en lleis, de Manresa) 491
- CAMARGO, Joan Baptista (Donzell, natural de Frómista) 157
- Cambriils* (Baix Camp) 224
- CAMPLLONCH, Miquel (Notari públic de Barcelona) 448
- CAMPANY I DESCOLL, Rafael (Síndic de la ciutat de Girona) 13, 37, 344, 348
- CAMPO, Hernando del (Natural de Segòvia) 158
- CAMPS, Jaume (Cavaller, de Barcelona) 112, 139, 531, 555
- CAMPS, Jaume (Donzell, de Barcelona) 555
- CAMPS, Miquel (Notari reial) 304, 346
- CANADELL, Teodor (Donzell, de Tortosa) 610
- CANADER, Teodor 225
- CANCELLER DE CATALUNYA 100, 284
- CÀNCER, Jaume (Doctor en drets, natural de Barbastre) 160
- CANET, Pere Joan (Natural de Mallorca) 162
- Canet* (València) 81
- CANXELLO, Onofre (Natural del lloc d'Arnes) 482
- CANYELLES, Joan 533
- CANYELLES, Joan Pau (Mercader, de Barcelona) 112, 536
- CAPILLA, Andreu (Bisbe d'Urgell) 7, 16, 20, 26, 30, 36, 38, 43, 46, 66, 70, 75, 80, 85, 94, 100, 108, 128, 129, 131, 140, 175, 180, 202, 203, 204, 210, 216, 219, 232, 234, 244, 250, 256, 259, 261, 263, 265, 269, 271, 282, 294, 300, 303, 311, 344, 431
- Capmany* (Alt Empordà) 561
- CAPMANY, Rafael (Síndic de la ciutat de Girona) 14, 19
- CARABS, Francesc (Abat del Monestir de Sant Pere de Rodes) 43, 129, 131, 132, 135, 140, 146, 153, 164, 171, 204, 211, 213, 219, 224, 227, 238, 244, 250, 256, 259, 265, 282, 286, 300, 311
- CARDENAL BORGHESE 590
- CARDENAL DE COMENGES 589
- CÁRDENAS I PORTUGAL, Bernardino de (Duc de Maqueda) 107, 124, 276, 295, 442, 443, 445, 451, 452, 454, 455, 456, 457, 461, 472, 473, 484, 485, 487, 500, 508, 509, 513, 524, 538, 539, 560, 568, 569, 574, 584, 590, 601
- CARDONA, Bernat de 190
- CARDONA, Bernat de (Abat del Monestir de Sant Miquel de Cuixà) 91, 92, 95, 100, 103, 106, 109, 113, 119, 122, 130, 131, 136, 140, 146, 152, 154, 164, 171, 176, 180, 184, 196, 204, 210, 212, 213, 227, 234, 244, 250, 256, 259, 265, 268, 282, 286, 295, 296, 300, 313, 598
- CARDONA, Climent de (Doctor en drets, advocat del Braç Militar) 35, 111, 126, 139, 152, 156, 194, 211, 212, 239, 276, 297, 343, 449, 531
- CARDONA, Enric de (Portantveus del General Governador) 107, 124, 295, 302, 446, 454, 455
- CARDONA, Esperandeu (Vicecanceller de Martí I) 521
- CARDONA I SUNYER, Galceran de 117, 560
- CARDONA, Jeroni 79, 483, 500
- CARDONA, Pere de (Portantveus del General Governador) 454, 455, 489
- CARDONA, Rafaela de 560
- CARLES, Baldiri 524, 525

- CARLES I (Comte de Barcelona) 63, 93, 114, 356, 396, 438, 453, 456, 458, 477, 496, 505, 515, 532, 560, 588, 596, 602
- CARPINET, Jaume (Síndic del Marquesat de Pallars) 235
- CARRERAS, Marc Antoni (Donzell, comprovador de les entrades i eixides del General) 254
- CARRÒS I DE CENTELLES, Joaquim de (Comte de Quirra) 15, 121, 161, 180, 221, 233, 252, 283, 291, 295, 324, 340, 345
- CARTELLÀ, Antoni de (Procurador de l'Abat del Monestir de Sant Pere de Camprodon) 10, 21, 39
- Casa del General (Barcelona) 643
- Casa del Sant Crucifixe de Balaguer 310
- CASADEMUNT, Enric Bartomeu 446
- Casa de Taltaüll 409
- CASALS, Francesc (Notari, de Barcelona) 485
- CASALS, Miquel 85
- CASALS, Miquel (Notari) 486
- CASAMITJANA, Anna 162
- CASAMITJANA, Jaume (Negociant, de Barcelona) 162
- CASSÀ, Bernat (Abat del Monestir de Sant Pere de Galligants) 8, 21, 30, 35, 36, 38, 47, 51, 60, 62, 66, 70, 75, 76, 80, 84, 85, 88, 90, 91, 92, 100, 103, 113, 119, 121, 130, 140, 151, 153, 164, 180, 184, 196, 202, 204, 205, 210, 213, 219, 223, 227, 234, 238, 250, 256, 259, 265, 268, 282, 286, 296, 311, 345
- CASSADOR, Francesc 301, 549, 577, 578, 579
- CASSADOR, Jaume (Diputat eclesiàstic del trienni de 1590-1593) 449, 451
- CASSADOR, Pere 104, 105, 301, 549, 560
- CASSADOR, Serafi 301
- Castell de Balaguer* 581
- Castell de Belcaire* 564
- Castell de Bellver* 442
- Castell de Clairà* 602
- Castell de Cotlliure* 463
- Castell de la Tallada* 564
- Castell de Lió* 419
- Castell de Montagut* 515
- Castell de Mont-rós* 601
- Castell de Nyer* 606
- Castell de Peretallada* 560
- Castell de Perpinyà* 577
- Castell de Roses* 463
- Castell de Salses* 463
- Castell de Salvaterra* 519, 520
- Castell d'Esponellà* 525
- Castell de Vilanova de la Muga* 569, 601
- Castell d'Òpol* 588
- CASTELL, Honorat 553
- Castell Major de Perpinyà* 464, 481, 490, 495, 529, 554, 594, 603, 610
- CASTELLÀ, Joan (Habilitador reial) 19
- CASTELLAR, Jaume (Prior del Monestir de Santa Anna de Barcelona) 10, 21, 25, 39, 41
- Castellbell i el Vilar* (Bages) 524
- Castellcir* (Moianès) 491
- Castellciutat* (Alt Urgell) 521
- Castelldefels* (Baix Llobregat) 462
- CASTELLET, Bartomeu 573
- CASTELLÓ, Bartomeu 508
- Castelló de Farfanya* (Noguera) 568
- Castelló d'Empúries* (Alt Empordà) 525, 547, 565, 570
- CASTELLÓ, Joan (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 37, 103, 130, 275, 344, 493
- Catalunya* 44, 68, 74, 77, 81, 116, 136, 137, 144, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 166, 168, 172, 177, 188, 191, 192, 197, 216, 228, 230, 269, 316, 324, 326, 394, 396, 413, 421, 424, 426, 436, 437, 441, 442,

- 452, 453, 454, 455, 457, 460, 464, 468, 477, 483, 484, 497, 501, 524, 527, 533, 534, 554, 566, 575, 578, 610, 630, 635, 640, 645, 647, 652
- Catedral d'Elna* 43
- CAXANO, Miquel (Prevere) 228
- CELLERS, Miquel (Notari públic de Barcelona) 562
- CELLERS, Onofre Pau 517
- CELLERS, Pere 175, 574, 611
- CENDRA, Alexandre (Escrivà del Braç Eclesiàstic) 9, 10, 15, 16, 27, 36, 37, 41, 42, 45, 63, 65, 69, 96, 150, 151, 252, 262, 281, 299, 304, 334, 343, 657
- CENTELLES, Alamanda de 161
- CENTELLES, Cristòfol de (Natural de València) 161
- CERDÀ, Jeroni (Calceter, de Barcelona) 87, 492
- CERVELLÓ, Guerau 515
- Cervera* (Segarra) 208, 350, 567, 575
- CESCASSES, Francesc 609
- CIPRERA, Josep de (Mercader, de Marsella) 609
- CISTERÓ, Rafael 608
- CIURANA, Joan Pau 54, 344
- CLARÀ, Montserrat (Apotecari, de Barcelona) 103, 504
- CLARAMUNT I MARQUESA, Lluís de 583
- Claravalls* (Vegueria de Tarragona) 481
- CLARELLA, Pere Màrtir 305, 346
- CLARIANA, Antoni (Paraire, d'Oliana) 508, 509
- CLARIANA, Antoni (Síndic de la vila de Piera) 104
- CLARIANA, Cristòfol 508, 509
- CLARIANA, Joan 508
- CLARIANA, Lucrècia 508
- CLAVERO, Diego (Regent del Consell d'Aragó) 388
- CLIMENT VIII (Papa de Roma) 83, 142, 656
- CODINA, Joan (Síndic de la ciutat de Vic) 348
- CODINA, Narcís (Notari reial) 304, 346
- CODINA, Pere Bernat 598
- COLELL, Esteve (Sotsveguer de la Vegueria de Besalú) 104, 514, 524, 525
- COLELL, Joan (Notari) 446
- COLELL, Nicolau Baldiri 104
- Col·lecta de Girona* 630
- Col·lecta de la Seu d'Urgell* 630
- Col·lecta de Lleida* 630
- Col·lecta de Perpinyà* 630
- Col·lecta de Puigcerdà* 630
- Col·lecta de Tarragona* 654
- Col·lecta de Torredembarra* 654
- Col·lecta de Tortosa* 630
- Col·lecta de Tremp i Pallars* 630
- Col·lecta de Vilafranca de Conflent* 630
- Col·lecta de Vilafranca del Penedès* 654
- Col·legi de la Companyia de Jesús de Barcelona* 308, 350
- COLLELL, Esteve 346
- COLLET, Esteve (Notari) 304
- COLMELLES, Tal (Algutzir extraordinari) 490
- COLOMER, Miquel (Notari, de Barcelona) 446
- COLOMERS, Joaquim (Adjunt de l'escrivà del Braç Militar) 343
- COLOM, Ramon (Natural de Tarragona) 540
- COMA, Francesc (Mercader, receptor de la col·lecta de Barcelona) 176, 208, 254
- COMELLES, Pau 596
- Comtat de Barcelona* 168, 419
- Comtat de Castellbò* 326
- Comtat de Cerdanya* 197, 247, 326, 423, 455, 504, 554
- Comtat de Foix* 197, 247, 326
- Comtat d'Empúries* 517, 601
- Comtat de Rosselló* 170, 240, 264, 423, 481, 504, 518, 521, 563, 566, 573, 591, 595, 602

- Comtats de Rosselló i Cerdanya* 3, 4, 5, 6, 11, 16, 17, 18, 19, 26, 32, 40, 46, 66, 111, 114, 115, 128, 136, 137, 138, 143, 144, 154, 158, 173, 179, 197, 199, 201, 216, 217, 229, 233, 235, 246, 247, 262, 267, 273, 293, 298, 324, 326, 328, 335, 339, 344, 351, 355, 360, 371, 377, 388, 390, 394, 396, 398, 400, 403, 410, 415, 419, 422, 424, 429, 431, 445, 447, 452, 463, 465, 470, 478, 479, 482, 492, 498, 501, 508, 520, 531, 533, 536, 566, 568, 581, 589, 594, 598, 605, 616, 622, 627, 636, 647, 648, 657
- Comtats de Rosselló i Conflent* 639
- COMTE, Baltasar (Abat del Monestir de Sant Llorenç prop Bagà) 8, 41, 42, 50, 55, 58, 75, 80, 95, 101, 130, 171, 180, 196, 211, 234, 255, 282, 286
- Conat (El Conflent) 521, 522
- Conca d'Òdena 117
- CONÉS, Tal (Andador de la Diputació del General de Catalunya) 320
- Conflent 104
- CONFOLOMERI, Joan Baptista (Secretari del Nunci Apostòlic dels Regnes d'Espanya) 245
- CONGOST, Antoni (Notari reial) 584
- CÒNJUGE COPONS 94
- Convent de Jerusalem de Barcelona 308
- Convent de les Magdalenes de Barcelona 308
- Convent de Santa Clara de Girona 308
- Convent de Santa Clara de Perpinyà 308
- Convent de Sant Salvador de Perpinyà 308
- COPONS, Carla de 542
- COPONS DE LA MANRESANA, Francesc de 69, 106, 195, 549
- COPONS I AYMERICH, Isabel de 496
- COPONS, Joan Francesc de 496
- COPONS, Lluís de (Canceller de la Reial Cancelleria) 137, 297, 610
- COPONS, Onofre de (Comanador de Susteris i Císcar) 40, 41
- CORAL, Joan 606
- CORBERA, Gualbes de 458
- CORBERA I GUALBES, Francesc 454
- Corçà (El Baix Empordà) 517, 597
- CORDELLES, Alexandre (Veguer de Barcelona) 601
- CORDELLES, Julio (Procurador de la seu vacant de Barcelona) 8, 21, 25, 30, 39, 43, 47, 51, 53, 54, 62, 66, 75, 80, 95, 99, 103, 105, 110, 112, 113, 121, 122, 128, 133, 136, 146, 165, 172, 178, 181, 196, 214, 223, 234, 238, 244, 245, 247, 250, 260, 265, 267, 272, 277, 281, 282, 283, 284, 286, 287, 292, 293, 311, 314, 317, 324, 340, 345, 454
- CORDELLES, Miquel 579
- CÓRDOBA, Lucas de 306
- CORELLA, Jeroni 433
- Cornellà del Bosc (Rosselló) 594
- CORNET, Francesc 555
- CORNET, Frederic (Doctor en drets) 449, 459
- Corona d'Aragó 4, 5, 157, 169, 191, 228, 388, 453, 475, 514
- CORSO, Alfonso 595, 603
- CORTADA, Antoni (Pagès) 525
- CORTÈS, Josep (Notari reial) 304, 346
- CORTS, Jeroni (Síndic de la vila de Perpinyà) 47, 73, 344, 348
- CORTS, Joan 530
- CORTS, Narcís (Donzell, de Barcelona) 112, 139, 530, 537, 538
- COSTA, Sebastià (Escrivà de manament) 489
- Cotlliure (Rosselló) 94, 144, 463, 496, 504, 606, 607
- COTXÀ, Elisabet 493
- COTXÀ, Joan (Cavaller) 493
- CRUÏLLES, Alfons de (Abat del Monestir de Santa Maria de Vallbona de les

- Monges) 76, 78, 80, 85, 88, 91, 95, 99, 101, 103, 109, 112, 113, 119, 122, 130, 131, 133, 136, 137, 138, 140, 146, 152, 153, 154, 164, 165, 166, 171, 176, 180, 184, 194, 196, 200, 204, 211, 212, 213, 219, 227, 231, 234, 236, 238, 241, 244, 247, 250, 257, 265, 277, 281, 282, 284, 285, 286, 290, 291, 292, 293, 296, 297, 300, 311, 313, 320
- Cruïlles* (Baix Empordà) 94, 496
- CRUÏLLES, Bernat Gilabert de 561
- CRUÏLLES, Francesc de (Constitucioner del Braç Militar) 35, 106, 195, 344
- CRUÏLLES, Guerau de 35, 54, 121, 251, 292, 324, 340, 345, 480, 555
- CRUÏLLES I DE RAJADELL, Francesc de 117, 560
- CRUÏLLES I DE REQUESENS, Miquel de (Constitucioner del Braç Militar) 35, 104, 344, 454, 461, 515
- CUBERTA, Antoni 549
- CUSTOMER, mossèn (Receptor de la Inquisició) 481
- ÇESCASSES, Joan (Cavaller) 93
- ÇESCASSES, Joan Pons 93
- ÇESCASSES, Josep 94
- DALMAU, Jaume 468
- DALMAU, Josep (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 462, 518, 556, 557, 558, 591, 608
- DALMAU, Maurici 269
- DARDENA, Francesc 79, 481
- DARDENA I D'ORTAFÀ, Magdalena 482
- DARDENA, Joan 130
- DELORDE, Amat 152
- DESBOSCH I DE VILAGAIÀ, Jeroni 513
- DESBOSCH I SALLENT, Josep (Donzell, de Manresa) 269, 491
- DESCAMPS, Francesc (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 526
- DESCAMPS, Lluís 170
- DESCANY, Agnès 570
- DESCATLLAR, Llorenç (Donzell) 117, 520
- DESLERGUES, Francesc (Doctor en drets) 571
- DESGÜELL, Francesc (Donzell, de Besalú) 112, 543
- DESPALAU, Anton 592
- DESPALAU, Frederic (Drassaner de la Diputació del General de Catalunya) 289, 293, 296, 329
- DESPALAU, Guerau (Nebot de Frederic Despalau) 289, 330
- DESPUIG, Miquel (Bisbe de Lleida) 477
- DESPUNY, Martí Joan 272
- Diòcesi de Girona* 438
- Diòcesi de Lleida* 439
- Diòcesi d'Urgell* 581
- DOMÈNECH, Bernat (Apotecari, de Barcelona) 546
- DOMÈNECH, Bernat (Escrivent) 117, 546
- DUC DE SAVOIA 495
- DUC DE SESSA 590
- Egipte* 172
- Eivissa* (Regne de Mallorca) 427
- Elna* (Rosselló) 363, 595
- El Port de la Selva* (Alt Empordà) 144
- El Segre* 247, 326
- El Vendrell* (Baix Penedès) 607
- El Voló* (Rosselló) 79, 463, 479
- Empordà* 602
- ENCONTRA, Joan d' (Algutzir ordinari) 305, 348
- ENQUANTRA, Joanot d' (Capità) 560
- ERILL, Arnau d' 168
- ERILL, Felip d' (Baró d'Erill i d'Orcau) 59, 65, 276, 291, 298, 455
- ERILL, Francesc d' 210
- ERILL, Joan d' 217, 317
- Eroles* (Pallars Jussà) 522

- ESBERT, Aleix 259
 ESBERT, Miquel 511, 524
Escalarre (Pallars Sobirà) 235
 ESCARDÓ, Anna 526
 ESCARDÓ, Pau (Argenter, de Barcelona) 526
 ESCOLÀ, Quiles (Canonge de Lleida, natural d'Aragó) 158
 ESCOLÀ, Tal (Ajutant del Regent la Tresoreria) 568
Església de Sant Jaume (Barcelona) 639
Església de Sant Joan de Perpinyà 31
Església de Sant Sadurní de la Roca (Bisbat de Barcelona) 228
 ESPANO, Joan Pau (Doctor en drets) 570
Espanya 4, 107, 247, 294, 326, 588
Esparraguera (Baix Llobregat) 160
 ESPELETA, Miquel (Sacerdot, natural del Regne d'Aragó) 249
 ESPÉS I D'ALAGÓN, Martí d' (Baró de la Cala) 81
 ESPINOSA, Carlos 367
 ESPINOSA, Diego d' (Cardenal, inquisidor general) 63, 64, 65, 92, 360, 367
 ESPINÓS, Jeroni (Forjador d'Espases) 230
 ESPLUGUES, Bernat (Escrivà Major del Consell Barceloní) 466
 ESPLUGUES, Miquel d' (Cavaller) 602
 ESPUNY I ROGER, Tal 184
 ESTAES, Guillem 452
Esterrí d'Àneu (Pallars Sobirà) 235
 ESTEVE, Antoni Joan (Notari reial) 508
Estudi General de Lleida 593
 ESTUPINYÀ, Francesc (Porter) 346
 EXAMENO, Jaume (Síndic de la vila de Cabra del Camp) 348
 EXERRAT, Anna 544
 EXERRAT, Antònia (Viuda de Joan Exerrat) 285
 EXERRAT, Joan (Doctor en drets, ciutadà honorat de Barcelona) 112, 285, 449, 543
 EXERRAT, Miquel Joan (Fill de Joan Exerrat) 285, 544
 FÀBREGUES, Pere (Mercader, de Barcelona) 115, 190, 249, 602
 FALCÓ, Baptista 54, 344
 FALCÓ, Jeroni de 112
 FALCÓ, Jerònima 541
 FALCÓ, Joan (Carceller de la presó reial de Barcelona) 541
 FALCÓ, Miquel Baptista (Donzell) 104, 514
 FALENA, Bernat (Canonge de Lleida, natural d'Aragó) 158
 FALQUERS, Macià 506
 FAVARA, Magí (Porter) 348
 FELIP I (Comte de Barcelona) 16, 83, 125, 142, 217, 246, 275, 291, 295, 301, 310, 326, 328, 374, 400, 432, 441, 444, 447, 452, 467, 471, 475, 491, 495, 499, 501, 507, 508, 509, 510, 512, 529, 531, 538, 554, 560, 566, 569, 574, 585, 586, 588, 590, 600, 656
 FELIP II (Comte de Barcelona) 3, 28, 29, 31, 32, 34, 44, 49, 50, 52, 55, 61, 65, 67, 68, 72, 73, 74, 78, 83, 86, 92, 98, 100, 114, 121, 127, 128, 130, 134, 135, 138, 139, 141, 142, 144, 146, 147, 152, 154, 155, 156, 169, 174, 175, 177, 179, 181, 182, 189, 195, 199, 200, 202, 203, 211, 223, 225, 226, 233, 237, 240, 242, 246, 250, 251, 255, 257, 263, 265, 267, 268, 269, 270, 272, 277, 278, 279, 283, 287, 288, 295, 296, 298, 299, 301, 310, 311, 313, 317, 320, 322, 324, 329, 331, 332, 333, 335, 344, 351, 354, 359, 447, 458, 467, 468, 470, 477, 480, 485, 488, 495, 502, 504, 506, 507, 511, 514, 516, 521, 523, 524, 526, 528, 529, 530, 533, 535, 536, 540, 541, 542, 545, 546, 547, 549, 555, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 567, 569, 571, 573, 575, 576, 577,

- 581, 583, 585, 587, 588, 592, 594,
595, 597, 599, 601, 603, 605, 606,
607, 608, 612, 613, 615, 616, 651, 657
- FENÉS, Gabriel (Notari Públic de Barcelona)
119, 591
- FERES, Salvador (Escrivent) 304
- FERNÁNDEZ DE CABRERA I BOBADILLA,
Pedro (Comte de Chinchón) 600
- FERNÁNDEZ DE CÓRDOBA I ZÚÑIGA, Diego
(Duc de Cardona) 6, 90, 139, 183,
199, 201, 203, 217, 262, 317, 354
- FERNÁNDEZ-MANRIQUE DE LARA I PIMENTEL,
Juan (Marquès d'Àguilar de Campo) 547
- FERRAN, Bàrbara 542
- FERRAN, Girau (Francès) 77, 98
- FERRAN I (Comte de Barcelona) 95, 458,
467, 469, 479, 484, 509
- FERRAN II (Comte de Barcelona) 114, 172,
355, 394, 429, 436, 437, 441, 442, 443,
444, 446, 452, 456, 463, 464, 470, 484,
490, 509, 513, 539, 544, 572, 589, 593,
599, 602
- FERRAN, Joan Antoni (Hoste de Correus de
Catalunya) 122, 458, 459, 535
- FERRAN, Joan (Natural de Tàrrrega) 562
- FERRAN, Margarida 190, 562
- FERRAN, Miquel (Cotoner) 542
- FERRAN, Pere 562
- FERRANS, Bàrbara 112
- FERRER, Anna 530
- FERRER, Antoni (Assessor de la Capitania
General) 581
- FERRER, Antoni (Comissionat per ordre del
Duc de Feria) 481, 482
- FERRER, Antoni Emmanuel 512
- FERRER, Esteve 585
- FERRER, Jaume 117
- FERRER, Jaume (Donzell, de Torroella de
Fluvià) 517, 519, 520
- FERRER, Joan (Jutge de Cort) 465
- FERRER, Josep (Ambaixador de la Diputació
del General de Catalunya) 123
- FERRER, Magdalena 139, 585
- FERRER, Miquel (Doctor de la Reial Audièn-
cia de Catalunya) 599
- FERRER, Tal 117
- FERRER DE BUSQUETS, Miquel (Síndic del
Capítol de Barcelona) 8, 21, 23, 29,
30, 32, 36, 39, 43, 49, 55, 71, 80, 86,
89, 103, 106, 109, 113, 129, 131, 141,
154, 164, 171, 172, 175, 176, 181, 204,
221, 227, 231, 234, 238, 244, 250, 255,
257, 260, 265, 270, 282, 286, 289, 290,
300, 311, 324, 336, 344
- FERRER I PEGUERA, Josep (Doctor de la
Reial Audiència de Catalunya) 197,
453, 457, 485, 504, 533, 537, 539
- FERRÚS, Josep (Síndic del Capítol de Solso-
na) 8, 13, 23, 31, 36, 39, 43, 49, 76,
80, 83, 86, 89, 96, 97, 109, 111, 113,
126, 132, 140, 141, 142, 146, 154,
164, 171, 174, 176, 181, 184, 196,
202, 204, 214, 216, 224, 227, 231,
238, 244, 248, 249, 250, 257, 260,
264, 265, 270, 281, 282, 285, 300,
311, 315, 317, 322, 343
- FERRUZ, Josep (Doctor de la Reial Audiència
de Catalunya) 127, 152, 156, 194, 276,
297, 584
- FEXES, Salvador (Escrivent) 346
- Figueres* (Alt Empordà) 112, 190, 208, 596
- FIVALLER, Cosme 264
- FIVALLER, Ferran (Síndic del Capítol de
Tortosa) 60, 62, 64, 66, 68, 69, 71, 75,
76, 80, 82, 84, 85, 89, 90, 91, 95, 109,
113, 119, 121, 128, 140, 146, 154,
164, 165, 166, 171, 181, 196, 198,
205, 214, 219, 231, 244, 247, 257,
260, 265, 270, 282, 283, 286, 288,
311, 318, 345
- FIVALLER, Francesc Cosme (Donzell) 35, 79,
90, 101, 344, 478

- FIVALLER, Jeroni (Doctor en drets) 103, 198, 449, 505
 FLAMENCH, Guillem 452
Flandes (Bèlgica) 4, 531
 FLAQUER, Macià 103
Florència (Itàlia) 160
 FLUVIÀ, Benet 190
 FLUVIÀ I DE TORRELLES, Benet de 563
 FLUVIÀ, Pau de (Algutzir reial) 447, 449, 471, 492, 497, 499, 501, 510, 511, 522, 524, 555, 560, 587
 FOGASSA, Josep 552
 FOIXÀ, Magdalena de (Religiosa del Monestir de Santa Maria de Valldonzella) 581
Folioleta (Noguera) 95
 FONT, Francesc (Andador de la Diputació del General de Catalunya) 320
 FONT, Jaume (Abat del Monestir de Santa Maria de Lavaix) 8, 21, 30, 36, 38, 43, 46, 51, 53, 57, 60, 62, 64, 66, 70, 75, 76, 80, 85, 88, 91, 95, 100, 103, 109, 113, 119, 130, 131, 135, 146, 154, 164, 171, 176, 180, 184, 196, 202, 204, 213, 219, 227, 238, 244, 250, 256, 259, 265, 282, 283, 286, 300, 311
 FONT, Jeroni 552
 FONT, Tal 570
 FONTANA, Miquel 519
 FONTANELLA, Pere (Abat del Monestir de Santa Maria de les Avellanes) 71, 72, 73, 75, 76, 80, 85, 91, 95, 100, 119, 122, 129, 131, 135, 140, 146, 164, 171, 176, 184, 204, 210, 213, 227, 234, 238, 244, 250, 256, 259, 265, 282, 286, 300, 311, 322
 FONTANET, Salvador (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 19, 37, 130, 182, 274, 344, 441, 457, 508, 527, 546, 565, 584
 FORMENT, Alques 176
 FORNER, Jaume (Abat del Monestir de Sant Benet de Bages) 90
 FORNER, Marc Antoni 518
 FORNER, Marcel 517
 FORNÉS, Antoni (Passamaner) 228
 FORNET, Bartomeu 553
 FORT, Bernat (Escrivent, de Barcelona) 338, 342, 343
 FORT, Francesc (Porter del Braç Militar) 346
 FORT, Tal 447
 FORTUNY, Francesc 654
Fraga (Regne d'Aragó) 458
França 144, 235, 248, 294, 326, 502, 523, 588, 635
 FRANCH I DE PLANELLA, Magí (Donzell, de la Vegueria de Manresa) 535
 FRANCH, Joan 566
 FRANQUESA, Joan 489
 FRANQUESA, Pere (Secretari de Felip II) 3, 7, 9, 12, 13, 17, 19, 20, 22, 24, 25, 28, 37, 44, 65, 74, 103, 130, 135, 138, 139, 141, 152, 174, 182, 184, 203, 209, 233, 242, 248, 256, 265, 266, 274, 277, 279, 280, 306, 310, 311, 314, 317, 319, 320, 323, 324, 339, 342, 344, 354, 359, 370, 393, 408, 410, 416, 418, 422, 423, 427, 428, 429, 611, 651, 656
 FRANQUESA, Martí Joan (Tresorer) 506
Fresneda (Aragó) 231
 FRIGOLA, Jaume (Tauler de la Diputació del General de Catalunya a Cotlliure) 294
Frómista (Regne de Castella) 157
 GALÍ, Margarida 548
 GALÍ, Tal (Procurador fiscal de la Capitania General) 584
 GALLART, Cristòfol 142, 173, 181, 272, 276, 286, 295
 GALLART, Joan 554
 GALLEGO, Joan (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 241, 511, 513, 559, 576, 608

- GALVANY, Tal 534
- GARBÍ, Pere 547
- GARBÍ, Tal (Canonge de Barcelona) 159
- GARCÉS, Canonge 543
- GARCÉS, Jeroni (Canonge de Lleida) 488, 590
- GARCÉS, prior 285
- GARCIA DE ALIPERI, Joan (Escrivent) 346
- GARGALLO, Miquel Joan 291
- GARRAVER, Francesc (Abat del Monestir de Sant Pere de Besalú) 7, 21, 26, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 38, 43, 56, 65, 66, 75, 80, 101, 109, 122, 128, 140, 146, 153, 164, 171, 175, 180, 184, 202, 203, 204, 211, 213, 219, 234, 238, 244, 250, 256, 259, 265, 282, 286, 300, 311, 313, 344
- GARRETA DE ALIPERE, Joan (Escrivent) 305
- GARRETA, Jaume (Bandoler) 508
- GARRETA, Miquel (Bandoler) 508
- GARRÓFOLO, Fulúcio (Natural de Roma) 159
- Gaserans (La Selva) 587
- GASSÓ, Bartomeu (Natural de Vilanova de Cubelles) 103, 508
- GAVALDÀ, Miquel (Algutzir reial) 569
- GAVALDÀ, Tal (Fill de Miquel Gavalvà) 569
- GAYTÀ, Josep (Mercader, natural de la ciutat de Mallorca) 290
- GEBELLI, Jeroni 10
- GELCÈN, Antic 519
- Gènova (Itàlia) 160, 193, 426, 553, 554
- GENOVÈS, Pau (Prior del Convent de Santa Caterina de Barcelona) 219, 327
- GERARDINI, Paulo (Natural de Florència) 160
- GERMANA DE FOIX 356
- GILABERT, Francesc 221
- GILI, Cantí (Notari reial) 305, 346
- GILIUCHI, Antoni (Tresorer del Nunci Apostòlic dels Regnes d'Espanya) 245
- Girona* (Gironès) 29, 110, 117, 144, 155, 208, 218, 219, 244, 363, 397, 440, 460, 518, 525, 547, 575, 583, 603
- Golf de Narbona* 484
- GOMES, Fernando (Natural de Sant Quillo, diòcesi de Segòvia) 229
- GÓMEZ DE SANDOVAL, Francisco (Marquès de Dènia) 31, 43, 100, 211, 212, 255, 258, 261, 263, 267, 268, 280, 292, 293, 349
- GONÇALES DE ARELLANO, Joan (natural del regne de Navarra) 81
- GORCHS, Antoni Joan (Síndic de Vilafranca de Conflent) 47, 344, 348
- GORCHS, Joan Pau (Síndic de la vila de Granollers) 47, 128, 344, 345, 348
- GORI, Antoni (Credencer de la Diputació del General de Catalunya) 111
- GORT, Bernat 241
- GORT, Francesc (Regent l'Assessoria del Portantveus del General Governador) 241, 447
- Granada* (Regne de Granada) 159
- GRANOLLACS, Antoni (Cavaller) 87, 116, 117, 119, 156, 179, 446, 492
- GRANOLLACS, Joan (Diputat militar del trienni de 1590-1593) 47, 54, 94, 116, 150, 156, 205, 259, 289, 325, 345, 447, 448, 483, 486, 492, 497, 500, 501, 502, 504, 505, 506, 511, 514, 532, 536, 538, 542, 587, 589, 606, 612, 616
- GRANOLLACS, Tal 173
- Granollers* (Vallès Oriental) 484
- GUALBES, Francesc de 462
- GUARDIOLA, Guerau de 28
- GUARDIOLA, Joan (Abat del Monestir de Sant Salvador de Breda) 10, 21, 30, 36, 38, 43, 46, 51, 53, 57, 60, 62, 64, 66, 70, 75, 76, 80, 86, 88, 91, 95, 101, 109, 113, 122, 130, 131, 136, 140, 153, 164, 178, 184, 196, 210, 244, 256, 259

- GUARDIOLA, Montserrat (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 509
- GUARI, Pau (Porter del Braç Reial) 346
- GUASCH, Jaume (Mercader, de Perpinyà) 532
- GUIMERÀ, Gispert de 25, 35, 117, 173, 200, 201, 236, 274, 288, 293, 311, 344, 493, 555
- GUIMERÀ I DE PAPIOL, Gaspar de 87
- GUIMERÀ, Jaume Cristòfol de 86, 490
- GUMARSOT, Esteve (Veguer de Girona) 538
- GUZMÁN, Jesús de 35
- GUZMÁN, Tello de (Tractador reial) 61, 65, 102, 130, 182, 184, 284, 313, 315, 317
- HEREDIA, Tal (Inquisidor) 562
- HORTOLÀ I FOGASSOT, Pere Joan (Doctor en drets, natural de Càller) 81
- Hospital de la ciutat de Balaguer* 307, 350
- Hospital de la ciutat de Girona* 307, 350
- Hospital de la ciutat de Lleida* 307, 349
- Hospital de la ciutat de Manresa* 307, 350
- Hospital de la ciutat de Tarragona* 307, 350
- Hospital de la ciutat de Tortosa* 307, 350
- Hospital de la ciutat de Vic* 307, 350
- Hospital de la Misericòrdia de Barcelona* 307, 349
- Hospital de la Seu d'Urgell* 307, 350
- Hospital de la vila d'Argelers* 307, 350
- Hospital de la vila de Berga* 307, 350
- Hospital de la vila de Besalú* 307, 350
- Hospital de la vila de Cabra* 308
- Hospital de la vila de Cabra del Camp* 350
- Hospital de la vila de Caldes de Montbui* 308, 350
- Hospital de la vila de Camprodon* 307, 350
- Hospital de la vila de Cervera* 307, 350
- Hospital de la vila de Cotlliure* 307, 350
- Hospital de la vila de Cruïlles* 308, 350
- Hospital de la vila de Figueres* 307, 350
- Hospital de la vila de Granollers* 307, 350
- Hospital de la vila de l'Arboç* 308, 350
- Hospital de la vila del Voló* 350
- Hospital de la vila de Mataró* 307, 350
- Hospital de la vila de Pals* 307, 350
- Hospital de la vila de Perpinyà* 307, 349
- Hospital de la vila de Prats del Rei* 350
- Hospital de la vila de Puigcerdà* 307, 350
- Hospital de la vila de Salses* 350
- Hospital de la vila de Santpedor* 310, 351
- Hospital de la vila de Sarraí* 308, 350
- Hospital de la vila de Talarn* 308, 350
- Hospital de la vila de Tàrrrega* 307, 350
- Hospital de la vila de Torroella de Montgrí* 307, 350
- Hospital de la vila de Tuir* 350
- Hospital dels infants orfes de Barcelona* 351
- Hospital dels orfes de Barcelona* 309
- Hospital de Prats del Rei* 308
- Hospital de Salses* 307
- Hospital de Thuir* 307
- Hospital de Vilafranca de Conflent* 307, 350
- Hospital de Vilafranca del Penedès* 307, 350
- Hospital de Vilanova de Cubelles* 308, 350
- Hospital General de la Santa Creu de Barcelona* 307, 349, 421, 430, 433
- Hospitalet de Puigcerdà* 228
- HURTADO DE MENDOZA I DE LA CERDA, Diego (Duc de Francavilla) 520
- IBARTS, Miquel Joan (Natural de Saidí) 231
- IBORRA, Guillem d' (Donzell) 35, 73, 79, 89, 344, 485
- ICART, Joan (Batlle General del Principat de Catalunya) 19, 37, 274, 299, 344, 474, 515, 600
- Illa* (Rosselló) 566
- ILLA, Salvador (Síndic de la vila de Pals) 348
- ILLA, Sebastià (Doctor en drets, advocat del Braç Eclesiàstic) 33, 43, 111, 126, 153, 156, 194, 239, 276, 297, 343

- INSUNSA, Pedro de (Veedor de les Galeres) 459
- IRABIEN, Antonio de (Comptador dels exèrcits del rei al Principat de Catalunya) 554, 555
- ISABEL D'ÀUSTRIA 352
- Isil* (Pallars Sobirà) 235
- Itàlia* 590, 635
- IVORRA, Guillem 504
- Jaca* (Regne d'Aragó) 230
- JANER, Joan (Donzell, de Barcelona) 489
- JANER, Jaume Pau (Assessor del General) 133
- JAUMAR, Montserrat (Síndic de la vila de Santpedor) 348
- JAUME I (Comte de Barcelona) 178, 220, 327, 497, 510, 593, 607
- JAUME II (Comte de Barcelona) 95, 436, 470, 479, 509, 510, 548, 615
- JAUME, Montserrat 139, 581
- JOANA D'ARAGÓ 563
- JOAN (Condemnat a galeres) 50
- JOAN D'ÀUSTRIA 495
- JOAN I (Comte de Barcelona) 247, 450, 521, 533, 539, 546
- JOAN I D'EMPÚRIES (Comte d'Empúries) 563
- JOAN II (Comte de Barcelona) 446, 460, 470, 492, 496, 539, 572, 596
- JOAN, Jeroni 523
- JOAN, Miquel 104
- JOAN, Pere 104, 523
- JOAN, Rafael 523
- JORDÀ, Jordi 596
- JORDÀ, Josep 596
- JORDÀ, Onofre (Donzell, de Tortosa) 595, 596
- JORDÀ, Onofre (Síndic de la ciutat de Tortosa) 47, 77, 89, 128, 190, 344, 345, 348
- JORDÀ, Pau 190
- JORDÀ, Pau (Donzell, de Tortosa) 595, 596
- JORDI, Felip (Síndic del Capítol d'Elna) 8, 21, 30, 31, 35, 36, 39, 47, 51, 55, 56, 58, 64, 66, 71, 75, 76, 80, 85, 86, 89, 91, 97, 103, 106, 109, 113, 119, 121, 122, 128, 130, 132, 151, 152, 154, 164, 171, 176, 183, 205, 209, 211, 219, 227, 238, 244, 250, 257, 259, 260, 264, 265, 270, 280, 282, 286, 300, 311, 313, 345
- JORNET, Simon (Sabater, de Barcelona) 67, 139, 152, 184, 211, 221, 261, 285, 293, 296, 324, 528
- JOSA, Dimes de (Síndic del Capítol d'Urgell) 71, 72, 73, 75, 76, 80, 83, 85, 89, 91, 95, 96, 101, 102, 106, 109, 110, 113, 119, 122, 130, 132, 136, 140, 141, 142, 146, 154, 164, 171, 174, 175, 176, 181, 184, 196, 211, 212, 265, 282, 286, 311
- JOVER, Llorenç (Assessor de la Diputació del General de Catalunya) 97, 105, 139, 210, 298
- JUALLAR, Àngel (Abat del Monestir de Santa Maria de Serrateix) 54, 57, 60, 62, 64, 66, 70, 75, 76, 80, 85, 88, 91, 95, 101, 109, 113, 119, 131, 135, 140, 154, 164, 171, 196, 202, 204, 211, 238, 244, 250, 256, 259, 265, 271, 272, 282, 286
- JUALLAR, Francesc 190, 565
- JUALLAR, Rafael (Assessor del Governador dels Comtats de Rosselló i Cerdanya) 565
- JULI III (Papa de Roma) 438
- JUNYENT, Comanador 458
- JUNYENT, Jerònima 217, 317
- JUNYENT, Llorenç de (Doctor en drets) 448, 449
- JUNYENT, Llorenç de (Sagristà, de Tortosa) 139, 588, 589, 590
- JUNYENT, Miquel de (Cavaller de l'orde de Sant Joan de Jerusalem) 103, 506
- LA FONT, Joan de (Natural de la vila de Cotlliure) 504
- LARA I GIRÓN, Manrique de (Comte de València de don Joan) 436, 437, 458,

- 468, 469, 471, 494, 506, 508, 529, 544, 585
- LARGUES, Melcior (Procurador fiscal) 305, 348, 546
- LATZARA, Antonio 553
- LEOPART, Pau 175
- Les Avellanes i Santa Linya* (Noguera) 522
- Leucata* (Regne de França) 107
- LEU, Gabriel (Natural de la vila d'Arenys de Munt) 529
- Lleida* (Segrià) 452, 472
- Llenguadoc* 502, 553, 588, 609
- LLENTES, Francesc 120, 156, 173, 179
- LLENTES, Marc Antoni (Oidor militar del General) 117
- LLEÓ X (Papa de Roma) 63, 356
- LLIURA, Llorenç (Ajudant de porter) 346
- LLOBET, Pere (Síndic del Monestir de Gerri) 69
- LLOBREGAT, Rafel de 517
- LLOMBART, Francesc (Síndic de la vila de Figueres) 348, 596
- LLOMBART, Francesc (Síndic d'Ordis, Capmany, Navata i Vilabertran) 561
- LLOPART, Pau (Porter reial) 577
- LLOPIS, Montserrat 572
- LLORENS, Joan (Síndic de la vila de l'Arbós) 348
- LLORENS, Pedro (Natural de Tamarit de Llitera) 231
- LLOSADA, Jaume (Menor, fill de Jaume Llosada) 289, 333
- LLOSADA, Jaume (Mercader, ajudant del racional de la Diputació del General de Catalunya) 253, 289, 292, 333
- LLUCH, Pere 190
- LLUPIÀ, Carles de 190, 562
- LLUPIÀ, Joan de 121, 292, 295, 345
- LLUPIÀ, Lluís de (Procurador reial als Comtats de Rosselló i Cerdanya) 521
- LLÚRIA, Lluís Roger de 210
- LOACES, Fernando de (Arquebisbe de València) 356
- LO BATLLE D'ALÒS (Bandoler) 508
- LOSELLES, Pere Pau (Algutzir extraordinari) 544
- LUCH, Joan Pere (Notari) 566
- LUCRÀ, Llorenç (Porter Reial) 97
- LUNA I TORRELLES, Violant de 563
- MAJOR, Miquel (Pedrenyaler, de Barcelona) 139, 583
- MALLA, Pons de (Algutzir reial) 547
- MALLOL, Antoni (Notari, escrivà dels agra-vis i dels apuntaments de galeres) 304
- MALLOLL, Antoni 346
- Mallorca* (Regne de Mallorca) 427
- MALONS, Bartomeu 103
- Malta* 507
- MAMBLA, Jaume (Notari) 512, 549
- MANCARIA, Gabriel (De Tortosa) 230
- MANGÍ, Antoni (Mercader de Girona) 119
- MANYALIC, Jaume (Síndic de la vila de Besalú) 348
- MARCA, Maria (Natural del Regne de França) 536
- MARCH, Ausiàs 69, 154
- MARCÚS, Bernat 458, 533
- MARGARIDA D'ÀUSTRIA (Esposa de Felip II) 100, 321
- MARGARIT, Jeroni 305, 346
- MARIA DE CASTELLA 452, 458, 463, 465, 490
- MARIGÓ, Martí 462, 463
- MARIMON, Plegamans de 217
- MARÍN, Domingo (Capellà de Felip II) 159
- MAROS, Sulpici (Natural del Regne de Nàpols) 230
- Marquesat de Pallars* 234
- MARQUÈS D'AITONA 315, 317

MARQUÈS DE MONTESCLAROS 35

MARQUÈS DE TERRANOVA 121

MARQUÈS, Joan 548

MARTÍ, Guillem (Batlle de la Vall de Querol) 521

MARTÍ, Honorat (Donzell, de Barcelona) 79, 481

MARTÍ I (Comte de Barcelona) 114, 450, 451, 469, 505, 544

MARTÍ, Jeroni (Porter del Braç Eclesiàstic) 10, 39, 47, 53, 233, 346

MARTÍ, Joan (Batlle de la Vall de Querol) 104, 521

MARTINES, Miquel 291

MARTÍ, Pere 305, 346

MARTÍ, Tal (Sotsveguer de Copons) 542

MAS, Francesc (Veler de la Diputació del General de Catalunya) 319, 333

MAS, Pau (Síndic de Vilafranca del Penedès) 47, 128, 344, 345, 348

MAS, Ramon 319, 334

MASALLERAS, Caterina 536

MASALLERAS, Sebastià (Notari Causídic, de Barcelona) 112, 519, 536

MASDÉU, Pau (Notari Reial, de Barcelona) 225, 608

MASMITJÀ, Joan (Síndic de la vila de Caldes de Montbui) 348

MASSAGUER, Jaume (Doctor en drets) 85, 97, 105, 133, 147, 148, 156, 194, 210, 211, 239, 285, 298, 487, 488

MASSAGUER, Josep 296

Massanes (La Selva) 587

MASSÓ, Joan 139

MATALÍ, Jeroni 585

Mataró (Maresme) 461

MATXI, Francesc (Mercader, de Girona) 110, 239, 251

MAURI, Joan (Síndic de la vila d'Argelers) 348

MAYMÓ, Adrià (Prior de l'orde de Sant Joan de Jerusalem a Catalunya) 7, 21, 30, 36, 38, 40, 41, 43, 46, 51, 53, 57, 60, 62, 64, 66, 70, 74, 75, 76, 80, 82, 86, 88, 91, 95, 100, 103, 109, 110, 113, 119, 121, 122, 129, 131, 135, 140, 141, 146, 153, 164, 171, 176, 180, 184, 196, 202, 204, 210, 213, 217, 219, 227, 231, 234, 238, 241, 244, 245, 248, 250, 256, 259, 265, 270, 282, 285, 286, 289, 290, 292, 293, 300, 311, 315, 345, 545

MAYMÓ, Ferran (Lloctinent del Batlle General de Catalunya) 480

MAYNÀS, Miquel (Notari) 138

MAYRATA, Antoni (Natural de Mallorca) 229

MECA, Alonso 590

MEDIÀ, Alfons 105

MEDINA, Antoni (Natural de Fresneda, Regne d'Aragó) 231

Meià (Noguera) 40

MELONS, Bartomeu (Tapiner, de Barcelona) 506

MENDOÇA, Godofre de 563

MENDOZA I LUNA, Juan de (Marquès de Montesclaros) 61, 65, 74, 85, 90, 112, 121, 130, 133, 141, 182, 200, 212, 278, 284, 313, 315

Menorca (Regne de Mallorca) 427

MERCÚS, Bernat 122

MEROLA, Miquel (Procurador de l'Abat del Monestir de Santa Maria de Poblet) 8, 21, 30, 36, 39, 43, 54, 57, 60, 62, 64, 66, 71, 75, 80, 84, 85, 89, 90, 91, 95, 96, 101, 105, 109, 122, 132, 136, 154, 164, 178, 196, 205, 211, 214, 227, 250, 260, 265, 282

MILLARS, Dimes de 527

MILLARS, Montserrat de 598

MILLARS, Pere de (Donzell, de Millars) 79, 480, 526, 527, 598

MIQUEL, Jeroni (Doctor en drets, síndic de la ciutat de Barcelona) 47, 106, 150,

- 200, 205, 222, 236, 237, 274, 313, 321,
323, 336, 345, 348
- MIR, Josep 562
- MIRÓ, Joan (Síndic de Vilanova de Cubelles)
348
- MITJAVILA, Domènec (Natural de Mataró) 568
- MITJAVILA, Miquel Àngel de 103, 503, 570
- MOLERA, Feliu (Natural de Roses) 607
- MOLLET, Antoni (Mercader, de Blanes) 494
- MOLLET, Joan (Mercader, de Blanes) 494
- MONCLÚS, Joan 190, 563
- MONERA, Jeroni 190
- MONER, Francesc (Notari) 304, 346
- MONER, Josep (Donzell, de Girona) 601
- MONER I DE MONTAGUT, Jerònima 601
- Monestir de Jerusalem de Barcelona* 350
- Monestir de Jesús de Barcelona* 308, 350
- Monestir de la Santíssima Trinitat de la vila
de Piera* 507
- Monestir de la Trinitat de Barcelona* 309, 350
- Monestir del Carme de Barcelona* 350
- Monestir del Convent dels Àngels de Barcelo-
na* 308
- Monestir de les Magdalenes de Barcelona* 350
- Monestir dels Àngels de Barcelona* 350
- Monestir dels Caputxins de Barcelona* 308, 350
- Monestir dels Caputxins de Lleida* 308, 350
- Monestir dels frares de la Mercè de Barcelona*
309
- Monestir dels frares descalços de Tortosa* 309,
350
- Monestir dels pares descalços de Sant Josep* 309
- Monestir de Montissió de Barcelona* 350
- Monestir de Pedralbes* 310, 351, 507, 509
- Monestir de Santa Anna de Barcelona* 601
- Monestir de Santa Caterina de Barcelona*
308, 327, 350
- Monestir de Santa Clara de Barcelona* 308, 350
- Monestir de Santa Clara de Girona* 350
- Monestir de Santa Clara de Perpinyà* 350
- Monestir de Santa Clara de Tarragona* 309, 350
- Monestir de Santa Clara de Tortosa* 350
- Monestir de Santa Clara de Vic* 310, 351
- Monestir de Santa Elisabet de Barcelona* 308
- Monestir de Santa Maria del Carme de Per-
pinyà* 577
- Monestir de Sant Agustí de Barcelona* 309, 350
- Monestir de Sant Agustí de Puigcerdà* 309, 351
- Monestir de Sant Benet de Bages* 40, 147
- Monestir de Sant Blai de Tortosa* 308, 350
- Monestir de Sant Domènec de Cervera* 309, 350
- Monestir de Sant Domènec de Cotlliure* 309, 351
- Monestir de Sant Domènec de Perpinyà* 308, 350
- Monestir de Sant Domènec de Vic* 309, 351
- Monestir de Santes Creus* 162
- Monestir de Sant Francesc de Barcelona* 328,
331, 333, 478, 657
- Monestir de Sant Francesc de Lleida* 309, 351
- Monestir de Sant Francesc de Paula de Barce-
lona* 309, 350
- Monestir de Sant Francesc de Paula de Cerve-
ra* 309, 350
- Monestir de Sant Francesc de Vilafranca de
Conflent* 309
- Monestir de Sant Francesc de Vilafranca del
Penedès* 309, 350, 351
- Monestir de Sant Jeroni de Barcelona* 308, 350
- Monestir de Sant Jeroni de Lleida* 309, 351
- Monestir de Sant Joan de la Ràpita de Tortosa*
308, 350
- Monestir de Sant Josep de Barcelona* 350
- Monestir de Sant Salvador de Perpinyà* 350
- Monestir dels frares de la Mercè de Barcelona*
350
- MONFAR, Esteve (Doctor en drets, síndic de
la ciutat de Barcelona) 14, 16, 106,
139, 323, 340, 343, 348, 570

- MONIALICH, Jaume (Batlle de Besalú) 537
 MONJO, Joan (Notari, de Barcelona) 558
 MONRODON, Francesc (Natural de Vic) 555
 MONSUAR, Marc Antoni 35, 105, 344
 MONTAGUT I DE VALLGORNERA, Bartomeu de (Abat del Monestir de Sant Esteve de Banyoles) 8, 16, 21, 24, 36, 38, 40, 43, 75, 85, 92, 101, 105, 129, 131, 133, 135, 164, 171, 174, 175, 176, 196, 204, 211, 244, 265, 282, 344
 MONTALT, Francesc (Síndic de la Diputació del General de Catalunya) 94, 330
 MONTANER, Francesc (Verguer de la Reial Audiència de Catalunya) 348
 MONTANER, Joan (Verguer de la Reial Audiència de Catalunya) 41, 60, 69, 72, 78, 87, 92
 MONTANYANS, Anna de 515
 MONTCADA I GRALLA, Gastó de (Marquès d'Aitona) 217
 MONTCLAR, Pons de 237
 MONTORNÈS, Pere de 492
 MONTSERRAT, Andreu de (Cavaller valencià) 81
 MONTSERRAT, Damià (Síndic de la vila de Cervera) 9, 47, 344, 348
 MONTSERRAT, Francesc de (Donzell) 195
 MONTSERRAT, Tal (Síndic de la vila de Tàrraga) 89
Montsó (Regne d'Aragó) 535
 MORAGUES, Francesc (Porter) 346
 MOREIG, Bernardí 315, 317
 MORGADILLA, Gaspar 11
 MORIEL, Alfonso de 34, 65
 MOTAS, Pere (Natural d'Alp) 97, 107, 108, 123, 124, 297, 302
 MOTO, Joan (Patró de vaixell mercant) 529
 MUNTALT, Francesc (Síndic de la Diputació del General de Catalunya) 315, 497
 MUNTALT, Montserrat 492
 MUNTANER, Hipòlit (Assessor de la Batllia General de Catalunya) 600
 MUR, Josep (Regent la Reial Cancelleria de Catalunya) 19, 37, 103, 130, 137, 152, 274, 297, 344, 447, 448, 449, 451, 465, 466, 478, 482, 483, 487, 488, 492, 499, 501, 503, 508, 510, 512, 513, 524, 528, 529, 543, 547, 565, 591, 592, 595, 608, 657
 MUR, Pedro de 452, 468
 MUR, Pere 613
 MURIEL, Alonso (Secretari de Felip II) 266, 284, 306, 313, 315
 NADAL, Miquel Serafi 190
 NADAL, Serafi (Notari) 597
 NAVARRO, Gaspar 452
 NAVEI, Eloi de 583
 NAVEI, Galceran de 583
 NAVEI, Jaume de 583
 NAVEI, Julià de (Ciutadà honrat de Barcelona, síndic de la ciutat de Barcelona) 14, 19, 37, 47, 69, 128, 255, 262, 283, 288, 323, 340, 344, 345, 348, 583
 NAVÈS, Pau 473
 NEGRE, Germà (Notari reial, d'Ullastret) 517
 NEGRE, Joan (Comissari de la Capitania General) 541, 595
 NEGRELL, Antoni (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 517
 NEGROTO, Joan (Natural de Gènova) 160
 NICOLAU, Pau Joaquim 524
 NICOLAU V (Papa de Roma) 593
 NISAN, Joan de (Síndic d'Oleta) 94, 499
 NOGUER, Pere (Pagès) 525
 NOGUÉS, Pere (Abat del Monestir de Santes Creus) 7, 21, 30, 36, 38, 43, 46, 55, 57, 60, 64, 66, 68, 69, 70, 75, 76, 80, 88, 91, 97, 100, 109, 113, 119, 130, 131, 135, 138, 140, 153, 171, 184, 196, 204, 219
Nohèdes (Conflent) 522

- NUNYES, Aduarte (Lloctinent del Capità General de la frontera amb França) 519
- NUNYES, Joan Jeroni (Catedràtic de retòrica i grec a la Universitat de Barcelona) 158
- Òdena* (Anoia) 555
- Oirque* (Regne de Portugal) 158
- Oleta* (Conflent) 499
- OLIBA, Antoni (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 19, 37, 103, 130, 255, 275, 284, 344, 447, 454, 468, 473, 507, 582, 583
- OLIBA, Rafael (Natural de la Vall de Querol) 107, 108, 123, 124, 297, 303
- OLIVER, Antic 594
- OLIVER, Antoni Miquel (Notari reial) 304, 346
- OLIVERAS, Pere 221
- OLIVERES, Francesc (Canonge de Girona) 336, 339
- OLIVERES, Pere (Llibreter) 67, 152, 325, 528
- OLIVERES, Simon (Fuster) 139, 285, 293, 296, 324, 528
- OLIVER, Ferran (Donzell) 103, 506
- OLIVÓ I D'ÀLVÈRNIA, Francesc (Abat del Monestir de Sant Llorenç del Munt) 8, 21, 25, 29, 32, 36, 38, 43, 51, 53, 54, 57, 60, 62, 65, 66, 70, 75, 80, 88, 91, 93, 95, 97, 102, 109, 113, 119, 121, 122, 130, 131, 135, 140, 153, 164, 176, 180, 184, 196, 202, 210, 213, 219, 227, 238, 244, 248, 256, 258, 259, 262, 265, 274, 277, 282, 284, 286, 287, 300, 311, 324, 336, 345
- OLLER, Francesc (Porter) 346
- OLLER, Joaquim (Notari públic, escrivà major de la Diputació del General de Catalunya) 198
- OLÓS COLOM, Jaume 69
- OLZINELLES, Miquel Felip d' (Paer de Lleida) 472
- OMS, Berenguer d' (Menor) 479
- OMS, Carles d' (Governador dels Comtats de Rosselló i Cerdanya) 103, 504
- OMS, Felip d' (Comanador de Sant Llorenç de les Arenes i d'Avinyonet) 40, 41
- OMS I PARAPERTUSA, Isabel d' 490
- OMS, Marianna d' 79, 479
- OMS, Onofre d' 464
- OMS, Onofre d' (Senyor de Taltaüll) 251, 409
- OMS, Ramon d' 462, 463
- OMS, Salvador d' 551, 552
- Orà* (Nord d'Àfrica) 596
- ORIOI, Joan Baptista (Síndic de la ciutat de Tortosa) 69, 77, 348
- ORLANDIS, Antoni (Secretari del Vicecanceller) 306
- ORTEGA, Joan (Notari, de Perpinyà) 197
- ORTIZ, Guillem (Cònsol de francesos del Principat de Catalunya) 177, 599
- ORTONEDA, Pere (Notari, escrivà major de la Governació de Catalunya) 79, 482, 592
- OSSET, Damià (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 477
- PALAU, Francesc (Notari, de Barcelona) 557
- PALAU, Joan 217
- PALET, Antoni (Síndic de la vila de Tuir) 348
- PALLARÈS, Martí (Síndic de la vila de Talarn) 348, 475
- PALOL I CANTA, Cecília 527
- PALOL, Margarida Verònica de 526, 527
- PALOL, Miquel de (Senyor del Castell d'Arenys) 526
- PALOMERES I MIQUEL, Montserrat 514
- PALOU, Rafael 512
- PASTOR, Francesc 472
- PASTOR, Macià 537
- PAULET I DE VIVES, Bernat 610
- PAULET, Lluís 454

- PAU, Pere 117
- PAU ROIG, Àngela 574
- PAU ROIG, Antic (Natural de Perpinyà) 574
- PEDROL, Tal (Sotsveguer de Barcelona) 557
- PEGUERA, Berenguer de 47, 90, 105, 121, 150, 205, 251, 272, 283, 292, 345
- PEGUERA, Bernat de 315, 317
- PEGUERA, Lluís de (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 19, 37, 130, 182, 241, 274, 344, 485, 517, 518
- PEGUERA, Pere de (Veguer de la ciutat de Vic) 518
- PELLICER, Jaume (Escrivà de manament, arxiver reial) 123
- PELLICER, Pere (Sobrecollidor de Llevant de la Diputació del General de Catalunya) 108, 124, 208, 253, 302
- PENYAFORT, Ramon de (Jurista) 219, 220, 286, 327
- PERAMOLA, Pons de 454
- PERE II (Comte de Barcelona) 96, 436, 465, 470, 480, 544, 593
- PERE III (Comte de Barcelona) 198, 224, 316, 436, 445, 447, 448, 450, 452, 455, 460, 465, 470, 479, 513, 529, 563, 572
- PERE, Miquel 346
- PÉREZ, Diego 249
- PÉREZ, Francesc (Escrivent, adjunt de l'escrivà del Braç Eclesiàstic) 10, 39, 97, 158, 343
- PÉREZ, Miquel 305
- PEROY, Miquel 551, 552
- Perpinyà* (El Rosselló) 554
- PERPINYÀ, Tal (Mercader, de Perpinyà) 576
- PI, Benet (Mercader, de Barcelona, collidor de la bolla del General a Barcelona) 117, 120, 156, 179, 208
- PI, Bernat 173
- PI, Gaspar (Notari, de Perpinyà, Síndic de la vila de Cotlliure) 47, 89, 106, 198, 236, 248, 274, 344, 348, 607
- PI, Salvador (Notari Reial de Barcelona) 58, 110
- PINÓS DE FONOLLET I MAI, Bernat de 35, 344, 585
- PINÓS I DE SANT CLIMENT, Marianna de 482, 489
- PINÓS, Jeroni de 139, 585
- PINTOR, Llorenç (Paraire) 533
- PIQUER, Francesc (Síndic de la Confraria de Porters Reials) 125
- PIUS V (Papa de Roma) 246, 585
- PLA, Paulo 240
- Pla del Coll* (Vegueria de Camprodon) 570
- PLANA, Antoni 112
- PLANA DE LIÓ, Antoni 506
- PLANELLA, Bernat Joan de 558, 559
- PLANELLA, Elisabet de (Senyora de Castellcir) 490
- PLANELLA, Francesc de (Donzell) 86, 490, 491
- PLANELLA I DE TALAMANCA, Emmanuel de 536, 558, 559
- PLANELLA I FRANCH, Jaume 558
- PLANELLA, Jaume (Venedor) 558
- PLANELLA, Magí Francesc de 139
- PLANES, Jeroni 565
- PLEGAMANS DE MARIMON, Gaspar de 240
- POJO, Lupèrcio (Comanador de Sant Joan de Jerusalem) 453
- POL, Frederic 13, 15, 39, 90, 181, 269, 272
- POL, Miquel (Donzell) 94, 495
- POMADERA, Francesc (Natural de Jaca) 230
- POMERADA, Francesc 305, 346
- POMET, Miquel (Doctor en drets, advocat del Braç Militar) 35, 111, 126, 153, 156, 194, 239, 276, 343
- PONS, Francesc de (Abat del Monestir de Santa Maria de Ripoll) 8, 21, 23, 25, 30, 36, 38, 40, 43, 62, 67, 68, 75, 80, 81, 88, 89, 94, 129, 135, 137, 140, 154,

- 155, 156, 164, 171, 172, 174, 175, 183,
204, 210, 213, 225, 227, 234, 237, 238,
242, 244, 249, 250, 256, 263, 265, 271,
277, 280, 281, 282, 286, 287, 291, 296,
300, 313, 323, 344, 454, 461
- PONS, Guillem Ramon de (Senyor de Mont-
clar) 15, 19, 37, 344
- PONS, Tal (Algutzir reial) 546
- PORTELLA, Pons (Síndic de la vila de Tàrrer-
ga) 348
- PORTUGAL I DE NORONHA, Fadrique (Bisbe
de Sigüenza) 438
- PORTXES, Bartomeu (De Crespià) 525
- PRADO, Tal (Inquisidor) 562
- PRAT, Gaspar Joan de 315, 317
- PRAT, Joan (Batlle de Barcelona) 446
- PRAT, Miquel (Cavaller, de Vic) 518
- PRATS, Miquel 117
- Premià de Mar* (El Maresme) 461
- PREXANA, Tal 447
- PRIM, Simeó 78
- Principat de Catalunya* 3, 4, 5, 6, 11, 12, 13,
16, 17, 18, 19, 26, 32, 34, 40, 46, 49,
63, 65, 81, 82, 83, 90, 107, 111, 114,
115, 125, 126, 128, 134, 136, 137,
138, 142, 143, 147, 154, 155, 157,
158, 159, 160, 161, 162, 164, 166,
167, 168, 170, 172, 174, 177, 179,
188, 189, 197, 199, 201, 217, 220,
228, 229, 230, 233, 235, 241, 245,
246, 247, 249, 260, 262, 267, 272,
277, 280, 285, 288, 290, 292, 293,
295, 298, 316, 323, 326, 328, 329,
331, 333, 335, 339, 344, 351, 355,
360, 371, 377, 388, 390, 394, 398,
400, 403, 410, 418, 419, 422, 424,
429, 431, 435, 437, 441, 444, 445,
447, 452, 454, 456, 457, 462, 464,
465, 469, 473, 478, 479, 482, 487,
492, 493, 498, 500, 502, 503, 506,
508, 510, 511, 512, 518, 520, 531,
533, 536, 541, 543, 544, 547, 549,
555, 560, 566, 568, 569, 571, 581,
583, 589, 590, 598, 599, 602, 604,
605, 610, 612, 616, 622, 627, 636,
647, 648, 654, 657
- PRIOFARRALE, Quiricio (Carceller, natural
de Sàsser) 163
- PROUS, Pere (Escrivent, de Barcelona) 338,
342, 343
- Provença* 484
- PUBILLA BALLARONA 565
- PUIG, Francesc (Doctor de la Reial Audièn-
cia de Catalunya) 481, 509, 548, 579,
580, 596
- PUIG, Francesc (Doctor en drets) 489
- PUIG, Josep (Paer de Lleida) 472
- PUIG, Miquel (Natural de Barcelona) 79, 540
- PUIG, Miquel (Procurador del Col·legi de
Nostra Senyora de la Concepció de
Lleida) 477
- PUIGGENER, Baltasar (Notari, de Barcelona)
578, 580
- PUIGGENER, Damià (Mercader, de Barcelo-
na) 139, 315, 317, 532, 577, 578, 579,
560, 580
- PUIGGENER, Miquel 469, 532, 577, 581
- PUIGGENER, Pau Joan (Mercader, de Barce-
lona) 564
- PUIGGENER, Pau (Mercader, de Barcelona)
112, 139, 190, 469, 532, 544, 564, 581
- PUIGMIDÓ, Tal 557, 608
- PUIGVERT, Francesc (Donzell, de la parrò-
quia de Palau) 79, 480
- PUIGVERT, Pere 60
- PUIGVERT, Pere Miquel (Pare de Francesc
Puigvert) 480
- PUJADES, Jeroni (Doctor en drets) 114, 115
- PUJADES, Miquel 115
- PUJÓ, Vicenç (Notari) 541
- PUJOL, Pere 508
- PUNTER, Gaspar (Bisbe de Tortosa) 8

- QUARTERONI, Daniel (Natural de Plasència) 159
- QUARTERONI MEXÍA I D'AYMERICH, Maria 159
- Queixàs (Alt Empordà) 525
- QUER, Magí (Adjunt de l'escrivà del Braç Reial) 343
- QUERALT, Cristòfol de (Síndic del Capítol de Tarragona) 8, 12, 19, 37, 39, 55, 58, 59, 67, 71, 76, 80, 85, 89, 91, 95, 101, 102, 103, 105, 113, 122, 132, 135, 136, 138, 140, 146, 164, 166, 171, 172, 182, 196, 210, 211, 214, 216, 219, 227, 231, 236, 237, 260, 261, 265, 266, 269, 279, 281, 282, 284, 296, 297, 300, 310, 311, 313, 315, 344
- QUERALT, Joan de (Governador dels Comtats de Rosselló i Cerdanya) 289, 455, 566, 594
- QUERALT, Pere de 15, 35, 67, 68, 106, 179, 195, 237, 344, 435, 461
- QUERALT I D'EROLLES, Lluís 224
- QUINTANA, Miquel 117, 190, 594
- QUINTANA, Miquel Joan (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya, Regent del Consell d'Aragó) 517
- RABADÀ, Joan (Notari públic de la vila de Falset) 486
- RAJADELL, Emmanuel de (Senyor de Jorba) 13, 15, 19, 37, 344
- RAJADELL, Joan de (Cavaller) 607
- RAJADELL, Manuel de 242
- RAJADELL, Miquela Jerònima de 607
- RAM, Francesc 485
- RAM, Joan 573
- RAMON BERENGUER I (Comte de Barcelona) 567
- RANYÓ, Tal (Pagès de Santa Coloma de Farners) 521
- REART, Andreu (Síndic de la vila de Perpinyà) 13, 14, 19, 37, 344, 348
- REART, Onofre (Bisbe d'Elna) 7, 21, 24, 30, 36, 38, 43, 50, 62, 66, 80, 108, 129, 140, 153, 164, 171, 176, 210, 226, 238, 244, 250, 256, 259, 261, 265, 270, 277, 282, 295, 296, 311, 344, 617
- REART, Onofre (Síndic de la vila de Perpinyà) 345
- REART, Rafael (Síndic de la vila de Perpinyà) 139
- Regne d'Aragó* 3, 4, 115, 160, 228, 230, 231, 249, 360, 404, 425, 452, 453, 485, 487, 502, 571, 602, 648
- Regne de Castella* 3, 4, 5, 6, 17, 82, 100, 134, 141, 147, 157, 158, 160, 161, 211, 229, 425, 578
- Regne de França* 214, 405, 484, 519, 588
- Regne de Mallorca* 229, 382, 426, 467
- Regne de Nàpols* 169, 230, 553
- Regne de Navarra* 81
- Regne de Portugal* 5, 158, 212
- Regne de Sardenya* 81, 161, 163, 193
- Regne de Sicília* 169, 191, 193, 426, 467, 524, 550, 551, 553, 584
- Regne de València* 4, 360, 404, 425, 452, 467, 563, 648
- Regnes d'Aragó* 355
- Regnes d'Espanya* 245, 355
- REGUER, Damià Joan (Doctor en drets, síndic de la ciutat de Balaguer, advocat del Braç Reial) 47, 106, 111, 126, 152, 194, 239, 276, 297, 343, 344, 348
- REINA ELIONOR 443, 455
- REINA MARIA 444
- REINER, Tal 499
- RENART (Pagès de Queixàs) 525
- REYNÉS, Joan (Comissari reial) 568
- RIBALTA, Guillem (Seller) 228, 236
- RIBALTA, Jaume (Seller) 228
- RIBAS, Jeroni 190
- RIBES, Andreu de (Cavaller, de Barcelona) 175

- RIBES, Joan (Natural de Terrades) 598
Ribes de Freser (El Ripollès) 520
- RIBES DE SALAZA I TERRADES, Felip (Cavaller, de Madremanya) 598
- RIBES DE ZALAZAR, Andreu de (Cavaller, de Barcelona) 576
- RIBES I DE LLOBREGAT, Marianna de 517
- RIBES I DE TERRADES, Jerònima 598
- RIBOT DE PALMEROLA, Antic (Racional de la Diputació del General de Catalunya) 52, 121, 150, 151, 215, 235, 290
- RIERA, Lluís (Verguer de la Reial Audiència de Catalunya) 41, 48, 72, 87, 92, 348
- RIERA, Tal (Batlle de Tàrraga) 563
- Riu Anoia* 606
- Riu de Farfanya* 95
- RIU, Jaume (Burgès de Perpinyà) 336, 339
- RIU, Pau (Collidor de la bolla i segell de cera de Barcelona) 119, 120, 173
- RIU, Rafael (Apotecari, de Barcelona) 583
- RIUS, Pau 179
- RIUS, Pau (Mercader) 156
- RIUSECH, Esteve (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 563
- ROBUSTER I SALA, Francesc (Bisbe de Vic) 7, 12, 19, 37, 38, 66, 74, 75, 80, 88, 113, 122, 140, 145, 153, 164, 171, 178, 182, 183, 196, 202, 219, 227, 234, 238, 244, 250, 259, 265, 268, 282, 286, 300, 311, 344
- ROCABERTÍ, Dalmau de 79, 112, 483, 484
- ROCABERTÍ, Elionor de 315, 317
- ROCAFORNER, Bernat 472, 473
- ROCOSA, Sadurní (Notari, de Peretallada) 561
- RODÉS, Francesc (Assessor de la Batllia General de Catalunya) 600
- RODRÍGUES, Pedro (Capità General del Castell de Perpinyà) 517
- ROGER, Felip (Donzell, de Barcelona) 79, 117, 479
- ROGER, Jerònima 530
- ROGER, Llorenç (Teixidor de seda, de Barcelona) 139, 529
- ROGER I DE VALLSECA, Felip de 555
- ROIG, Àngela Paula 175
- ROIG, Bernat (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 476, 573,
- ROIG, Jeroni (Síndic de la ciutat de Lleida) 47, 89, 248, 344, 348
- ROS, Antoni 28
- ROS, Francesc 305, 346
- ROS, Jaume (Mercader) 162
- ROSELL, Àngela 143
- ROSET, Joan de 504
- ROSSELL, Antoni (Mercader, de Barcelona) 143, 290
- ROSSELL, Caterina 143
- ROSSELL, Jaume (Donzell) 181, 576
- ROSSELL, Miquel Joan 143
- ROSSELL, Jaume (de Perpinyà) 175
- Rosselló* 104, 106
- ROSSÉN, Pere (Relotger) 305, 347
- ROSSINYOL, Francesc (Prior del Monestir de Sant Pau del Camp de Barcelona) 30, 36, 39, 49, 55, 60, 64, 66, 70, 91, 95, 119, 132, 136, 140, 164, 176, 211, 212, 227, 238, 250, 260, 282, 286, 311
- Rosso, Pau del (Mercader, natural de Sàsser) 161
- ROTA, Bartomeu (Agent del Nunci Apostòlic dels Regnes d'Espanya) 245
- ROURE, Joan 346
- ROVINYIÓ, Pasqual de 549
- ROVIROLA, Rafael de (Canceller de la Reial Cancelleria de Catalunya) 18, 37, 65, 103, 130, 152, 184, 266, 274, 344
- RUBÍ, Francesc 555
- RUBÍ, Rafael (Natural de Puigcerdà) 555
- RUFET, Lluís (Escrivà major de la Diputació del General de Catalunya) 215

- SABADINA, Caterina 190, 594
- SABASTIDA, Joan Miquel (Donzell, de Barcelona) 104, 510
- SABATER, Joan (Regent del Consell d'Aragó) 19, 28, 37, 61, 65, 103, 130, 152, 182, 266, 274, 280, 344, 468, 573
- SABATER, Macià 582
- SABATER, Marianna 139, 582
- SABATER, Pau (Notari reial) 546
- SAFONT CELLA, Pere (Jutge ordinari de la ciutat de Girona) 547
- SAGARRIGA, Gaspar 511
- Saidí* (Baix Cinca) 231
- SALA, Antoni Joan (Rellotger, de Barcelona) 305, 347
- SALA, Esteve (Mercader, de Barcelona) 139, 583
- SALA, Francesc 139, 587
- SALA, Francesc (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 139, 522, 579
- SALA, Francesc (Prior de Calaf) 448
- SALA, Joan (Escrivà del Braç Militar) 9, 10, 37, 48, 151, 299, 304, 334, 343
- SALA, Miquel (Assessor de la Batllia General de Catalunya) 542, 600
- SALA, Miquel (Correu del rei) 122, 123, 258
- SALA, Pere (Síndic de la vila de Puigcerdà) 197, 348
- SALABERT, Joan 346
- SALABLANCA, Francisco 301
- SALAMÓ, Joan (Bandoler) 548
- SALANOVA, Tomàs (Velluter, natural de la ciutat de València) 230
- SALBÀ, Joan 346
- SALBÀ, Pau 462
- SALBÀ I DE VALLSECA, Miquel 609
- SALÓ, Joan 482
- Salses* (Rosselló) 139, 463, 588
- SALVADOR, Pere (Natural de Saragossa) 162
- SANS, Cristòfol (Retorcedor de cera) 228
- SANS, Francesc (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 592
- SANS, Lluís (Bisbe de Solsona) 7, 21, 23, 30, 31, 36, 38, 43, 78, 80, 86, 88, 91, 96, 106, 109, 118, 122, 129, 133, 140, 141, 142, 153, 164, 171, 178, 180, 184, 202, 210, 225, 227, 231, 242, 244, 250, 256, 259, 265, 271, 282, 286, 300, 311, 344
- Santa Margarida de Bianya* (Garrotxa) 570
- SANTA MARIA, Benet (Collidor de les entrades i eixides de la Diputació del General de Catalunya a Barcelona) 112, 208, 253, 540
- Santa Maria de Gualter* (Noguera) 40
- Santa Maria del Camí* (Anoia) 459
- SANTA PAU, Pere de (Causídic) 139, 584
- Santa Perpètua de Mogoda* (Vallès Occidental) 461
- SANTÀNGEL, Jeroni (Retorcedor de cera, natural de València) 163
- Sant Andreu de Llavaneres* (Maresme) 461
- SANT CLIMENT, Marianna de 86
- SANT DIONÍS, Galceran de (Cavaller, de Girona) 603
- Sant Feliu de Buixalleu* (Selva) 587
- Sant Feliu de Guíxols* (Baix Empordà) 147
- Sant Fost de Campsentelles* (Vallès Oriental) 188
- Sant Genís de Fontanes* (Rosselló) 40, 147, 504
- Sant Joan de les Abadesses* (Ripollès) 520, 567
- SANT JOAN, Nicolau de (Donzell, natural de Mallorca) 229
- SANT JUAN, Martín de (Procurador del Duc d'Alba) 568
- Sant Just Desvern* (El Barcelonès) 461
- Sant Mateu* (Regne de València) 162
- Sant Quillo* (Diòcesi de Segòvia) 229
- Sant Vicens dels Horts* (Baix Llobregat) 461

- SANTJUST, Francesc (Abat del Monestir de Santa Maria d'Arlès) 47, 48, 51, 55, 57, 62, 64, 66, 70, 75, 76, 80, 86, 88, 91, 95, 101, 103, 109, 110, 113, 122, 130, 131, 136, 146, 154, 164, 171, 180, 182, 196, 220, 223, 234, 244, 256, 259, 264, 282, 286, 311
- SAPILA, Gervasi 103, 503
- SAPORTA, Antoni (Natural d'Illa) 566
- Sardenya* 533
- SARROVIRA, Miquel (Doctor en drets, advocat del Braç Reial, síndic de la ciutat de Barcelona) 16, 111, 126, 128, 152, 156, 180, 193, 239, 264, 323, 336, 343, 345, 348, 454, 461
- SASTRE, Tal (Aragonès) 523
- SAVALL, Guerau de (Paraire, de Besalú) 575
- SCURDO, Paulo 104
- SEGUÍ, Francesc 190, 564
- SEGUÍ, Joan Antic 564
- SEGUÍ, Joan Pau 564
- SEGURA, Jaume 542
- SENESPLEDA I SALBÀ, Elisabet 163
- SENESPLEDA I SALBÀ, Francesc de (Donzell, de Barcelona) 163
- SENTMENAT, Galceran de (Alcalt del Castell de Cotlliure) 463, 496
- SENYOR DE FAVARA 139
- SERQUEDA, Bernat (Notari reial, de Perpinyà) 197
- SERRA, Antoni (Síndic de la vila de Cruïlles) 348
- SERRA, Enric (Doctor en drets, advocat del Braç Militar) 35, 111, 126, 152, 156, 194, 239, 297, 343
- SERRA, Francesc 447
- SERRA, Gaspar 177, 190
- SERRA, Gaspar (Natural de Barcelona) 599
- SERRA, Joan Baptista (Assessor de la Diputació del General de Catalunya) 447
- SERRA, Joan Pau (Regent els comptes de la Diputació del General de Catalunya) 22, 26, 33, 34, 153, 208, 245, 252, 254, 305, 348
- SERRA, Llorenç 537
- SERRA, Miquel Àngel 104, 511
- SERRA, Miquel (Taverner, de Barcelona) 508
- SERRA, Pere Pau (Verguer de la Reial Audiència de Catalunya) 60
- SERRA ARNAU, Jeroni (Síndic de la vila de Mataró) 16, 47, 236, 274, 344, 348
- SERVERA, Narcís (Pellisser, natural de Sant Mateu, del Regne de València) 162
- SERVINI, Joan (Fiscal de la Cambra Apostòlica) 245
- SESCASES, Joan (Cavaller, sobrecolridor del General) 148
- SESCASES, Joan Pons 148, 149
- SESCASES, Josep 28, 149
- SETANTÍ, Frederic 590
- SETANTÍ, Joaquim (Receptor de les avaries del General) 208
- Seu d'Urgell* 83
- SÍNDIC DE BALAGUER 222
- SÍNDIC DE FIGUERES 296
- SÍNDIC DE LA CIUTAT DE GIRONA 283
- SÍNDIC DE LA VILA DE FIGUERES 536, 596
- SÍNDIC DE LA VILA DE PERPINYÀ 270
- SÍNDIC DE LA VILA DE SALSES 277
- SÍNDIC DE LA VILA DE VILAFRANCA DE CONFLENT 237
- SÍNDIC DE LLEIDA 272
- SÍNDIC DE MANRESA 296
- SÍNDIC DE PERPINYÀ 272
- SÍNDIC DE TORTOSA 296
- SÍNDIC DE VILAFRANCA DEL PENEDÈS 272
- SINENT, Joan (Paraire, de Ribes de Freser) 564
- SOLÀ, Antoni (Síndic del Vendrell, Santa Oliva, Albinyana, Bonastre i Sant Vicens de Calders) 607

- SOLANELL, Joan Pere 520
- SOLANELL I DESCATLLAR, Aldonsa 520
- SOLANELLAS, Francesc (Algutzir reial) 474
- SOLANELLAS, Tal 613
- SOLDEVILA, Joan de 154
- SOLER, Benet 6
- SOLER, Felip (Ajudant de l'escrivà del Braç Militar) 304, 343, 519
- SOLER, Jeroni (Síndic de la vila de Prats del Rei) 48, 205, 345, 348, 595
- SOLER, Joan 525
- SOLER, Joan (Síndic de la vila del Voló) 348
- SOLER, Lluç (Síndic de la Confraria dels Tapiners) 177
- SOLER, Pere Benet (Conseller en cap de Barcelona de 1598-1599) 201, 203, 233, 252, 262, 291, 318, 348, 354
- SOLER, Pere Pau (Notari) 537
- SOLER, Tal (Notari) 513
- SOLER I DE MONTESQUIU, Anna 583
- SORITA, Joan Baptista 446, 450, 483, 500, 503
- SORRIBES, Felip 25
- SORRIBES, Joan 28
- SORRIBES, Marianna 175
- SORRIBES, Perot 480
- SORRIBES, Francesc (Síndic de la vila de Berga) 348
- SORRIBES I RENARDA, Mariàngela 570
- SORTS, Lluís 241
- SOTO SALAZAR, Francisco de (Visitador de la Inquisició) 360
- Sotsvegueria de Besalú* 526
- Sotsvegueria de Pallars* 187
- SUAÇO, Lope de (Natural de Segòvia) 160
- SUÁREZ DE FIGUEROA I CÓRDOBA, Lorenzo (Duc de Feria) 280, 291, 452, 455, 481, 491, 508, 510, 518, 520, 522, 527, 557, 573, 598
- SUAZO, Francisco de (Inquisidor) 562
- SUBIRATS, Vidal de 606
- SUNYER, Guillem (Assessor de la Diputació del General de Catalunya) 447, 468
- SUNYER, Isabet 573
- SUNYER, Joan (Vicecanceller del Consell d'Aragó) 56, 70, 560
- SUNYER, Lluïsa 560
- TAGLIAVIA D'ARAGÓ, Carles (Marquès de Terranova) 345
- Talarn* (El Pallars Jussà) 476
- TAMARIT, Miquel de (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 522
- TAMARIT, Pere de (Donzell, de Barcelona) 94, 499, 500
- TAMARIT, Perot de 462
- TAQUÍ, Francesc (Cavaller, de Perpinyà) 86, 490
- TAQUÍ, Lluís (Cavaller, de Perpinyà) 86, 490
- Tarragona* (Tarragonès) 572
- Tàrrega* (Urgell) 586
- TÀRREGA, Montserrat de 315, 317
- TARROJA, Jaume (Argenter, de Barcelona) 94, 498
- TARRÒS, Joan (Abat del Monestir de Santa Maria de Poblet) 8
- TAULA DEL GENERAL A BARCELONA 645
- TAULA DEL GENERAL A CALDES 650
- TAULA DEL GENERAL A GIRONA 650
- TAULA DEL GENERAL A LA SEU D'URGELL 650
- TAULA DEL GENERAL A LLEIDA 650
- TAULA DEL GENERAL A MATARÓ 645
- TAULA DEL GENERAL A PERPINYÀ 650
- TAULA DEL GENERAL A PUIGCERDÀ 650
- TAULA DEL GENERAL A TARRAGONA 650
- TAULA DEL GENERAL A TORTOSA 650
- TAULA DEL GENERAL A TREMP I PALLARS 650
- TAVERNER, Bartomeu 87
- TAVERNER, Bernat (Ciutadà honrat de Barcelona, defenedor de la Diputació del General de Catalunya) 77, 98, 491

- Teià* (El Maresme) 461
- TEIXIDOR, Miquel (Natural de Beseit) 161
- TEIXIDOR, Pere (Bandoler) 548
- TERÇA, Enric 243
- TERÇA, Francesc 284, 292
- TERÇA, Jeroni (Procurador del Bisbe de Tortosa) 8, 11, 21, 30, 36, 39, 43, 47, 51, 52, 53, 54, 57, 60, 62, 64, 66, 70, 75, 76, 80, 85, 88, 95, 101, 102, 109, 113, 119, 122, 130, 132, 133, 136, 140, 146, 154, 164, 171, 176, 180, 184, 196, 202, 204, 211, 214, 219, 222, 227, 232, 234, 238, 244, 250, 257, 260, 261, 265, 282, 286, 300, 303, 311, 343, 345
- TERÉS, Antoni (Doctor en drets, advocat del Braç Eclesiàstic) 13, 126, 127, 152, 156, 194, 297, 343
- TERÉS, Joan (Arquebisbe de Tarragona) 6, 7, 20, 27, 30, 36, 38, 43, 46, 50, 53, 55, 57, 60, 62, 63, 64, 66, 69, 70, 73, 74, 75, 76, 78, 80, 85, 87, 88, 91, 92, 94, 100, 102, 108, 113, 118, 122, 129, 131, 133, 135, 138, 140, 141, 145, 151, 153, 157, 164, 170, 171, 174, 176, 180, 182, 184, 190, 196, 199, 201, 202, 203, 204, 210, 213, 219, 226, 227, 233, 234, 238, 242, 244, 250, 252, 256, 257, 259, 262, 265, 266, 282, 286, 291, 300, 311, 354
- TERRÉ DE PICALQUERS, Enric 435, 585
- TERRÉ DE PICALQUERS, Lluís 139, 585
- TERRER, Francesc (Porter) 348
- TERRÉS, Francesc 69, 78
- Tiana* (Maresme) 461
- Tivissa* (Ribera d'Ebre) 78
- TOLEDO, Hernando de (Gran Prior de l'orde de l'Hospital al Regne de Castella) 463, 469, 520, 524, 577, 578, 579, 580, 595, 610
- TOLRÀ, Antoni (Passamaner) 546
- TOMÀS, Cristòfol 58
- TOMÀS, Pere (Síndic del Capítol de Girona) 8, 21, 23, 30, 36, 39, 43, 49, 55, 56, 62, 71, 80, 86, 140, 154, 155, 156, 171, 172, 178, 202, 214, 227, 234, 238, 244, 250, 260, 265, 271, 277, 282, 284, 286, 300, 311, 323, 344
- TORD, Jeroni (Abat del Monestir de Sant Pere de Camprodon) 10, 86, 87, 88, 91, 95, 101, 102, 119, 132, 146, 164, 171, 180, 184, 196, 256, 282, 286, 300
- TORNER, Jaume (Natural de Mataró) 568
- TORNER, Jeroni (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 182, 570
- TORRA, Jerònima 541
- TORRELLES, Ramon (Segrestador del Comtat d'Empúries) 526
- TORRES, Jeroni 582
- TORRES, Lluís (Notari de Barcelona) 558
- TORRES, Onofre (Sotsveguer de Girona) 94, 497
- TORRES, Pere (Síndic de la ciutat de Manresa) 348
- TORRES, Pere Antoni 542
- TORRES, Rafael (Notari) 305
- Torroella de Fluvià* (Alt Empordà) 517
- Torroella de Montgrí* (Baix Empordà) 190, 535, 600
- TORRÓ, Pere Galceran (Donzell) 166, 225, 609
- TORT, Gaspar 170
- TORT, Joan (Doctor en drets, de Perpinyà) 602
- TORT, Llorenç 28, 106, 112, 170
- TORT, Tal (Constitucioner) 67, 68
- TOUS, Bernat (Monjo del Monestir de Santes Creus, natural de València) 162
- TRAGINER, Francesc (Donzell, de Barcelona) 94, 483, 499
- TRAGÓ, Alemany de (Governador del Vescomtat de Castelló) 521
- Tremp* (Pallars Jussà) 476

- TRULLOLS, Magdalena 112, 540
- TRULLOLS, Onofre 540
- TUCCI, Alexandre (Majordom del Nunci Apostòlic dels Regnes d'Espanya) 245
- Tunis* 531
- UBACH, Francesc (Doctor de la Reial Audiència de Catalunya) 166, 473, 563
- Ullastret* (Baix Empordà) 517
- UMBERT, Francesc (Síndic de Montcada i Reixac) 604
- UNIVERSITAT DE LLEIDA 402, 409, 418, 531
- UNIVERSITAT DE SALAMANCA 402, 419
- UTROLIS, Miquel 549
- València d'Àneu* (Pallars Sobirà) 235
- VALENÇUELA, Joan de (Abat del Monestir de Sant Feliu de Guíxols) 8, 21, 30, 36, 38, 46, 54, 57, 60, 62, 64, 66, 70, 75, 76, 80, 85, 88, 95, 101, 103, 109, 113, 119, 122, 131, 146, 154, 164, 171, 176, 180, 184, 196, 202, 211, 213, 219, 227, 238, 244, 256, 259, 265, 286, 300, 311
- VALERO, Joan (Prior del Monestir d'Escala Dei) 8, 21, 33, 35, 36, 38, 43, 47, 51, 55, 60, 64, 66, 68, 69, 70, 75, 76, 80, 85, 88, 91, 101, 103, 109, 110, 113, 119, 121, 130, 132, 140, 151, 164, 176, 180, 184, 202, 204, 205, 214, 219, 225, 234, 345
- VALLBONA, Joan (Natural de Tarragona) 540
- Vall d'Andorra* 247, 326
- Vall d'Àneu* 234
- Vall d'Aran* 167, 168, 419
- Vall de Fontpedrosa* 606
- VALLDIVIESSO, Joan de 554, 555
- VALL, Gerard de 175
- VALLGORNERA I DE MONTAGUT, Jeroni de 175, 190, 569, 570, 600
- VALLGORNERA I MONTAGUT, Anna de 569, 570, 600
- VALLGORNERA, Joan de 570
- VALLGORNERA, Joan Josep de 569, 600
- VALLOLIVERÓ, Joan de (Veedor i comptador del rei a la frontera catalana) 554
- VAQUERI, Joan (Procurador fiscal de la Col·lecta de Perpinyà) 187
- VAQUERO, Francesc (Natural de València) 157
- VARANICA, Margarida 139
- VÁZQUEZ, Mateo 367
- Vegueria de Balaguer* 586
- Vegueria de Barcelona* 451, 452
- Vegueria de Besalú* 525, 543, 595
- Vegueria de Campodon* 570
- Vegueria de Cerdanya* 302
- Vegueria de Girona* 497
- Vegueria de Lleida* 473
- Vegueria de Manresa* 535
- Vegueria de Tarragona* 171, 481
- Vegueria de Vilafranca de Conflent* 598
- Vegueria de Vilafranca del Penedès* 523
- Vegueria de la Cerdanya* 108, 124
- VENDRELL, Joan (Ajudant de porter) 346
- VERA, Diego de 261
- VERDAGUER, Andreu (Notari) 592
- VERGÉS, Jaume 547
- Vescomtat de Cabrera i Bas* 587
- Vescomtat de Castellbò* 247
- VIDAL, Bernat 541
- VIDAL, Enric (Notari) 215
- VIDAL, Joan 473
- VIDAL, Pere Pau (Escrivà major de la Diputació del General de Catalunya) 50, 215, 253, 254
- VILA, Agustí (Veler) 516
- VILA, Antoni (Síndic del Capítol de Vic) 8, 21, 30, 33, 34, 35, 36, 39, 43, 47, 55, 71, 75, 80, 89, 92, 101, 103, 113, 121, 128, 129, 130, 132, 141, 154, 164, 165,

- 166, 171, 174, 175, 176, 181, 183, 184,
196, 202, 203, 204, 211, 214, 219, 223,
227, 234, 238, 241, 248, 257, 258, 260,
265, 268, 271, 274, 282, 292, 311, 344
- VILA, Clara (Viuda) 104, 516
- VILA, Domènec 175
- VILA, Jeroni 112, 538, 539
- VILA, Joan (Bandoler) 548
- VILA, Joan (Canonge) 435, 461
- VILA, Joan Jeroni (Esparter, de Barcelona) 165
- VILA, Miquela 165
- VILA, Miquel (Esparter, de Barcelona) 165,
331
- VILA, Narcís (Natural de Perpinyà) 505
- VILA, Rafael 234, 247
- VILA, Rafael (Esparter de la Diputació del
General de Catalunya) 165, 182, 331
- VILA, Rafael (Porter) 346
- VILA, Silvestre (Esparter, de Barcelona) 165
- VILA, Sussanna 516
- VILAFRANCA, Francesc de 190
- VILAFRANCA, Lleó de 606
- VILAFRANCA, Lluís de (Donzell) 94, 221,
233, 283, 295, 498
- VILALBA, Agustí de (Coadjutor ordinari del
Mestre Racional) 514
- VILALGORDO, Pedro (Veedor dels salitres del
rei a Lleida) 475
- VILALLONGA, Francesc de 175, 575
- VILANOVA, Gaspar de 575
- VILANOVA, Valentí de 71, 72
- VILAPLANA, Andreu (Síndic de la ciutat de
Girona, Cort de 1585) 120
- VILAPLANA I DE COPONS, Antoni 28, 542
- VILASECA, Agustí de 104
- VILASECA, Francesc de 564, 565, 576
- VILASECA, Gabriel (Ajudant de porter) 346
- VILAVERDE, Roman de (Natural de Segòvia)
161
- VINYALLS, Macià 562
- VIOLANT DE BAR 521
- VIVES, Rafael (Notari) 545
- XAMMAR, Ramon (Donzell, doctor en drets)
35, 236, 242, 344
- XEMALLAU, Gaspar Montserrat (Adjunt
de l'escrivà del Braç Eclesiàstic, de
Barcelona) 338, 342, 343
- ZÚÑIGA I AVELLANEDA, Juan de (Comte
de Miranda) 123

ISBN 978-84-09-73650-8

